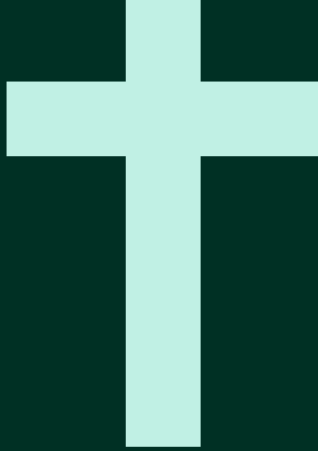

Elu Ọhụn: Ẹkúkwo-Nsọ
(Azụn Ọhụn rịn'a)

Revision of New Testament in Ika

Elu Ọhụn: Ẹkukwọ-Nsọ (Azụn Ọhụn rịn'a)

Revision of New Testament in Ika

copyright © 2010 Wycliffe

Language: Ika

Translation by: Wycliffe

Ika (ikk) Nigeria

In Nigeria the word Ika is not only the name of the Ika people, but is also used to designate a local government area in the Akwa Ibom State. The Ika people are a sub group of the Igbo people. It is interesting to note that Ika is the name of a town in Croatia is one of the eight Annang local government areas of the local government areas in Akwa Ibom State. An alternative name for the Ika people is Ika-Annang. There appears to be another dialect of Ika that is spoken in Delta State of Nigeria.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9789789037056

Revision

The New Testament

in Ika

© 2010, Wycliffe. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

31b0248e-272a-5dee-8226-bcc00c54d9b1

Contents

Matiu	1
Maki	40
Luku	65
Jonu	107
Orun Ndi-Ozi	135
Ndi Rom	172
1 Ndi Korenti	190
2 Ndi Korenti	206
Ndi Galeshja	217
Ndi Efesosi	223
Ndi Filipi	229
Ndi Kolosi	233
1 Ndi Tesalonika	237
2 Ndi Tesalonika	241
1 Timoti	243
2 Timoti	248
Taitosi	252
Filemonu	254
Ndi Hibru	255
Jemisi	269
1 Pita	274
2 Pita	279
1 Jonu	282
2 Jonu	287
3 Jonu	288
Judu	289
Nghosi	291

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Matiu Dọn De E

Ndị Mụ Jizọs' Kraịstị

¹ Onwan wụ Ekụkwọ wẹ gi gba ndị mụ Jizọsị, nwa Defidi, nwa Ebrahim.

Gha Ebrahim D'e ru Defidi

² Ebrahim wụ nēdi Aziki, Aziki wụ nēdi Jekọpụ, Jekọpụ wụ nēdi Juda lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ.

³ Juda wụ nēdi Pẹrẹzi lẹ Zera. Nnẹ mụ nị wẹ wụ Tama. Pẹrẹzi wụ nēdi Hez'ronụ, Hez'ronụ wụ nēdi Aram,

⁴ Aram wụ nēdi Aminadabụ, Aminadabụ wụ nēdi Nashonụ, Nashonụ wụ nēdi Salumonụ,

⁵ Salumonụ wụ nēdi Bụazị, nnẹ Bụazị wụ Rehabụ. Bụazị wụ nēdi Obēdi, nnẹ Obēdi wụ Rutu. Obēdi wụ nēdi Jese.

⁶ Jese wụ nēdi eze wụ Defidi.

Gha Defidi D'e ru Ogen Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilonụ

Eze wụ Defidi wụ nēdi Solomonụ, hụn nnẹ ẹ [te] wụ nwonnye Yuria.

⁷ Solomonụ wụ nēdi Rehobuam, Rehobuam wụ nēdi Abija; Abija wụ nēdi Asa,

⁸ Asa wụ nēdi Jehoshafatị; Jehoshafatị wụ nēdi Joram—hụn wụzị Jehoram; Joram wụ nēdi Uzia.

⁹ Uzia wụ nēdi Jotam, Jotam wụ nēdi Ahazị; Ahazị wụ nēdi Hezikaya.

¹⁰ Hezikaya wụ nēdi Manasẹ, Manasẹ wụ nēdi Emosị; Emosị wụ nēdi Josaya.

¹¹ Josaya nọ mụ Jekonaya (hụn wụ Jẹhoyakīn) lẹ umunẹ-ẹ-ikennyẹ—ogen wẹ kẹ wẹ gi wepụ wẹ alị wẹ, we wẹ si alị Babilonụ.

Gha Ogen Wẹ Gi Weri Wẹ Si Alị Babilonụ D'e Ru Ogen Kraịstị

¹² Ogen wẹ gi wepuṅu wẹ si Babilonụ, Jekonaya nọ mụ Shiatelụ, Shiatelụ wụ nēdi Zerubabelụ,

¹³ Zerubabelụ wụ nēdi Abiyudu, Abiyudu wụ nēdi Eliyakim, Eliyakim wụ nēdi Azọ,

¹⁴ Azọ wụ nēdi Zadokụ, Zadokụ wụ nēdi Akim, Akim wụ nēdi Elayudu,

¹⁵ Elayudu wụ nēdi Eleaza, Eleaza wụ nēdi Matanị, Matanị wụ nēdi Jekọpụ,

¹⁶ Jekọpụ wụ nēdi Josefụ, di Meri—onye hụn mụ Jizọsị, hụn 'a kpọ Kraịstị hụn wụ “Onyẹ Ahun Osolobue Tume.”

¹⁷ Ya wụ, agbọ wẹ ile gha ogen Ebrahim d'e ru ogen Defidi wụ agbọ mmenọ; gha ogen Defidi d'e ru ogen wẹ gi we wẹ si alị Babilonụ wụ agbọ mmenọ; gha ogen wẹ gi wesi wẹ Babilonụ d'e ru ogen Kraịstị wụ agbọ mmenọ.

Omumụ Jizọs' Kraịstị

¹⁸ Enina kẹ wẹ dọn mụ Jizọsị wụ Mezaya: e kweriolẹ wẹ nị nnẹ ẹ wụ Meri jenkọ d'a lụ Josefụ. Kanị, nị wẹ d'a nọgbama nke di-lẹ-nwonnye, Meri a tūrūgūọ ime ghahani ikẹn Mmọn-nso.

¹⁹ Makeni Josefụ hụn 'ya nị 'ya jenkọ d'a lụ wụ onyẹ ezi-omumẹ leni ọ chonị n'o gbe ifenren ye ẹ ihun id'anya ihian ile, ọ nọ bu ẹ obi n'o siko d'e kpechan a nzuzue.

²⁰ Kanị, ogen ọ gi e ro ihieni, ọ nọ rọ nro. Imẹ nro hụ, ọ nọ hụn mmọn-ozị Di-nwonnị-enyi k'ọ bja d'e kunrun ẹ, sị, “Josefụ nwa Defidi, atule egun; luma Meri, makeni nwa ọ rị ime ẹ gha aka Mmọn-nso bja.

²¹ O jenkọ d'a mụ okennyẹ; i jenkọ d'a kpọ nwa hụ Jesu/Jizọsị* makẹlẹ iya jenkọ d'a zūofuha ndi nke ẹ ime njo wẹ.”

²² Ihien ndini ile mẹ keni wẹ gi mezu ihien Onyẹ-nwonnị-enyi ku ghahani onyẹ-amuma: ọ sị,

²³ “Lee ẹ, okpoho keleni marin okennyẹ jenkọ d'a tu ime, mụ okennyẹ; wẹ jenkọ d'a kpọ nwa hụ 'Imanuelụ', ya wụ, 'Osolobue sọn enyi nodi'.”

²⁴ Ogen Josefụ gi tēnhin, ọ nọ mē ihien mmọn-ozị Di-nwonnị-enyi gwa a. Ọ nọ luma Meri;

²⁵ kanị, aranhini wẹ nke di lẹ nwonnye d'e ru ogen ọ gi mụgūọ okennyẹ ibuzọ a ahun. Josefụ nọ kpọ a Jizọsị/Jesu.

Isi Nke Ebuo

Ndị Ahun Gha Azuun Owuwa-enya-anwun Bja

* **Isi Nke Mbụ:**21 Anị ẹfanni wụ **Onyẹ-nzuofuha**.

¹ Wẹ mụ Jesu ime obodo Betulehem hun ri azuun Judia ogen Herodu gi wu eze. Ogen hu, ndi marin ihien kokise ri e ku no gha ali ri azuun owuwa-enya-anwun bia Jerusalem,

² a ju ajuju, si, "Elebe ke onye hu wẹ mụ nke ohun hun wu eze ndi Ju ri? Makeni, enyi a hunole kokishia ku oku e k'o puha ogen enyi gi ri ali ri azuun owuwa-enya-anwun; enyi bia d'e fe e."

³ Ogen eze wu Herodu gi nu ihienni, obi eruzini 'ya le ndi Jerusalem ile ali.

⁴ O no kpogbama ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu, ju we, si, "Elebe ke we de ni iya ke we jenkọ d'a no mu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume?"

⁵ We no za, si, "Betulehem hun ri Judia ro, makeni onye-amuma de, si,

⁶ 'Betulehem hun ri ime Juda, ezioku ro ni i wu obodo me ekere ime ndi okiki Juda; kanj onye-okiki jenkọ d'a gha ime i puha, hun jenkọ d'a ki ndi nke m wu ndi Izrelu.' "

⁷ 'Ya Herodu no kpo ndi hu marin ihien kokise ri e ku, gi nzuzue ju we ogen we gi hun kokise hu.

⁸ 'Ya o no zi we jen Betulehem, si, "Jen ni; chokenme ni nwata hu. Onu hun a, bia ni d'a gwa m, ni mme le enwen m jenzi d'e fe e."

⁹ Ogen we gi nuchanringuu ihien eze ku, we no jenne ebe we jenkọ! Kokise hu no puhazi, du we ru Betulehem; e ru we ebe nwata hu ri, o no wuzo.

¹⁰ Ogen we gi hun kokishia hu, ighoghọ no jun we obi.

¹¹ Ogen we gi banye ime ulu hu, hun nwata hu le nne e wu Meri, we no sekpu, fe nwata hu. 'Ya we no topu eka we buche ihien nanranj ri ichen-ichen, ye e goru le frankisensj le maa.

¹² Makeni Osolobue a dole we eka-ntin ime nro si w'e kinle azuun d'e kunrun Herodu, we no ghasi uzọ ozo lashi ali we.

Josefu E Gi Nzuzue We We Gbasi Ijptu

¹³ Ogen we gi lamaguu, mmön-ozu Di-nwönni-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro, si a, "Lihj oto! Weri nwata hu le nne e gbasi Ijptu; ndi ni ebahun d'e ru ogen m jenkọ d'a gwa i, makeni Herodu e buguo a obi n'o jenkọ d'a cho nwata hu keni o gbu e."

¹⁴ 'Ya Josefu no lihi, gi ime uhinhin weri nwata hu le nne e si Ijptu.

¹⁵ We no ndi ebegu d'e ru ogen Herodu gi nwun. Onwan ke ihien ahun Di-nwönni-enyi gi onye-amuma ku gi mezu, ni "Ime Ijptu ke m gha kpopuha nwa m."

Herodu A Si We Gbu Umuaka

¹⁶ Ogen Herodu gi hun ni ndi hu marin ihien kokise ri e ku e meole e ero, eje-olulu no bume e. O no zi ndi hun o zi, we no jen d'e gbu pu umuaka-ikennyee ile ri Betulehem le ali ndi hu nokunmen'e, ikennyee ndi hun ri ahua ebuo le ndi keleni ru ahua ebuo—ogen ndi ahun marin enya kokise gwa a ni ya ke we hun ya wu kokise k'o gha gbako ogen, me ihienni o me.

¹⁷ 'Ya ke we gi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku, si,

¹⁸ "We nu olu ohu ime obodo Rama, o hu a kwan—e goo ntan, e goo imon.

Rechelu ro—o ri a kwan umu a; o ninj we hulu a,

makeni a nwuchanringuo we."

A Gha We Ijptu Lua

¹⁹ Ogen Herodu gi nwunhuguu, mmön-ozu Di-nwönni-enyi no bia d'e kunrun Josefu ime nro ime ali Ijptu,

²⁰ si a, "Lihj, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu, makeni ndi ri a cho ni we gbu nwata hu a nwunguo."

²¹ O no tenhin, weri nwata hu le nne e si ali Izrelu.

²² Kanj, ogen o gi nu ni Akilahusu rikin eze nedi e wu Herodu, a ki Judia, egun anin'a jen ebegu. A doguzi w'a eka-ntin ime nro, o no si egbere Galili.

²³ O no jen d'e biri ime obodo w'a kpo Nazareti. Erija ke ihien ahun ndi-amuma ku, si, "We jenkọ d'a kpo a onye Nazareti" gi mezu.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

¹ O ru, Jonu hun e me mirin-Chuku no fuha ime atu Judia, a hi,

² "Rogharj ni, makeni Ali-eze elu-igwee a riguo nsue!"

³ Jonunj wu onye hu onye-amuma wu Azaya ku oku e ogen o gi si,

"Olu onye ohu ri a han ime atu,

a sị,
'kwa nị nị Di-nwọnni-ẹnyi ụzọ;
mẹmẹ ni ụzọ a n'ọ zinrin'."

⁴ Ẹwuru wẹ gi ẹnẹnren anụ w'a kpọ kamelụ* mēmẹ kẹ Jonu e yi; akpukpọ-anụ kẹ wẹ gi mēmẹ akpukpọ-ukun ẹ; ihien-oriri ẹ wu igurube lẹ mirin-ẹnwun rị ofia.

⁵ Ndị Jerusalem lẹ ndị Judia ile lẹ ndị obodo ile nọkunmẹ Iyi Jodani hụ e jẹn d'e kunrun ẹ.

⁶ Wẹ hụ e kupuha njo wẹ, ọ hụ e mẹ wẹ mirin-Chuku ime mirin Jodani.

⁷ Kanị, ogen o gi hun ndi bu oda ime ndi itu-Farisi lẹ ndi itu-Sadusi kẹ wẹ rị a bịa n'ọ mẹ wẹ mirin-Chuku ahun ọ rị e mẹ, ọ nọ sị wẹ, "Igunrun agwo! Onye sị unu gba nị iwe lẹ onuma Osolobue lalanị oso?!"

⁸ Mkwọ nị nwan mkpuru ghosị nị onu e rogharigu;

⁹ atukwole ni enwen unu ntu, a sị, 'Ebrahim wu nedi ẹnyi nui' Make ni, m rị a gwakwo onu, Osolobue jenkọ d'a saeka gha omuma ndini wepuha ni Ebrahim umu."

¹⁰ "Anyun a rigwole nwan ukun osisi, e che: osisi owule mieni ezigbo mkpuru, e gbutu w'e tuye okun.

¹¹ Mmẹ nwen gi mirin-mmaka e mẹ unu mirin-Chuku, unu gi a ghosị nị unu e rogharigu; kalẹ onye hun lala m azuun ka m iken ohunma-ohunma—erudeni m onye hun jenkọ d'e bu akpukpọ-uku a—o jenkọ d'e gi Mmon-nsọ lẹ okun mẹ onu mirin-Chuku.

¹² Ihien o gi a fuchan oka rị a eka: o siko d'a fuchanpu oka ile rị ebe ọ nọ a kkpọ oka a, kpompuchanrin oka a ye ebe o buto oka, kpombamazi efiia oka buche ime okun hụ wẹ ghaleni e ri-eka e tinyun."

*Jonu E Mẹ Jizosị Mirin-Chuku
(Mak 1.9-11; Luk 3.21-22)*

¹³ Ya Jizosị nọ gha Galili bịa Iyi Jodani d'e kunrun Jonu nị Jonu mẹ ẹ mirin-Chuku.

¹⁴ Jonu te ju aju, sị Jizosị, "Mmẹ te furu nị m bịa n'i m m mirin-Chuku, kanị 'yū bịa nwan d'e kunrun m?'"

¹⁵ Jesu nọ sị, "Hapu a n'ọ rị erira kiken ni; o furu ni ẹnyi mezukwama ihien ile Osolobue cho." Ya Jonu nọ kweri mẹ ẹ mirin-Chuku.

¹⁶ Jonu e meguu Jizosị mirin-Chuku, hun Jizosị gihu ghaguu ime mirin puła, elu-igwee nọ kpupun'a ideminzi; ọ nọ hun Mmon Osolobue k'o gi udi nduru hidanla, bịa ebe ọ rị, bekwasi a.

¹⁷ Idumuzi, olu nọ gha elu-igwee sị, "Onwan wu ezi Nwa m; ihien ẹ a suka m."

Isi Nke Ẹnọ

Ekwensu A Nwan Jizosị

¹ Ya kẹ Mmon-nsọ nọ duru Jizosị si ime atụ keni Ekwensu nwan a.

² Jizosị bu onu ukinkin lẹ efinnai—oroḡbo akpu-uhuokin ogunnai; omeguū, egun nọ gunma a.

³ 'Ya kẹ onye-onwunwan hụ nọ bịa, sị a, "Omēni 'yū wu Nwa Osolobue, sị omuma ndini henrinonmẹ ogbe bredi."

⁴ Kanị Jesu nọ sị a, "E deguo w'a ime Ekukwo-nsọ nị, 'Ihian a ra gi ihien-oriri suo a rị ndun, oku ile gha Osolobue onu puha kẹ wẹ gi a rị ndun.' "

⁵ 'Ya kẹ Ekwensu nọ weri ẹ si ime obodo nsọ wu Jerusalem, w'e tumẹ mkp'onunu Ulo-nsọ,

⁶ sị a, "Omēle iyu wu Nwa Osolobue, tuha enwen i ye alị. Makele, e deguo w'a ime Ekukwo-nsọ, sị,

'O jenkọ d'e ye ndi mmon-ozī ẹ iwu banyen'i; wẹ siko d'a pari i,

amangbe y'a kpogburu omuma.' "

⁷ Jizosị nọ sị a, "E deguozikwo w'a ime Ehuhuo-nsọ, sị, 'Anwankwole Di-nwonnī-ẹnyi wu Chuku i.' "

⁸ Ekwensu nọ werizi ẹ si elu-ugu jẹn elu oda-oda, ghosikwama a alị-eze ile rī uwa lẹ ogho wẹ,

⁹ sị a, "M k'e ye i ihien ndini ile, omēni y'e keni m isi alị."

¹⁰ 'Ya Jizosị nọ sị a, "Ekwensu, puni m! Make ni, e deguo w'a ime Ekukwo-nsọ, sị, 'Di-nwonnī-ẹnyi wu Osolobue i k'i k'e keni isi-alī; iya suo k'i k'e fe.' "

¹¹ 'Ya kẹ Ekwensu nọ la Jizosị to, ndi mmon-ozī nọ puha, yemẹ ẹ ihien rī a mkpa.

*Jizosị E Bidon Orun A Ime Galili
(Mak 1.14-15; Luk 4.14-15)*

¹² Ogen Jizosị gi nū nī e buguo wẹ Jonu che ime ulo-ngan, ọ nọ si Galili.

* **Isi Nke Ẹtọ:4** "anyinnyan-mkpukpuke"

¹³ Ọ nọ gha Nazaretị rị ime Galili pụ, jẹn d'e biri ime obodo Kapanom hụn riji Galili, ẹhụ mirin Galili, ẹgbere Zẹbulonụ lẹ Naf'tali –

¹⁴ kẹni ihien onye-amuma wu Azaya ku mezu. Azaya si,

¹⁵ “Alị Zẹbulonụ lẹ alị Naf'tali,
hụn risonme uzọ 'Ohimin' –
we fetuguu Iyi Jodani;

Galili we ile ri,
ali ndi wulen ndi Ju jun!

¹⁶ Ndi bi ime ishi
a hunole oken ukpe;

ukpe e nwunmeguoni
ndi bi alị onyinyon-onwun.”

¹⁷ Jizosi nọ gha oge hụ zime ozi, a si, “Rogharị ni, make ni Alị-eze Osolobue a riguo nsue!”

*Jizosi A Kpo Ndi Okun-Azun Enọ
(Mak 1.16-20; Luk 5.1-11)*

¹⁸ Oge Jizosi gi ghako mkpenren mirin Galili, o nọ hụn umune-ikennyee ebuo, Saimonu (hụn w'a kpo Pita) lẹ Anduru nwene e, ebe we ri a tu oga e ye ime mirin ahun, (make ni we wu ndi a kun azun).

¹⁹ O nọ si we, “Sonne ni m, m jenko d'e me unu wuru ndi a kua ihian rike azun.”

²⁰ We nọ na oga we to ozigbo, sonme e.

²¹ Oge o gi jenshi ihun, o nozi hụn umune ebuo ozo, Jemisi nwa Zebedi lẹ Jonu nwene e; uwe lẹ nedi we ri ime ugbo, e donzi oga we. O nọ kpo we ebubuo.

²² We nọ lato ugbo-mirin hụ ni nedi we, sonme e ozigbo.

*Jizosi A Kuzi, O Zi Ozioma, O Gwo Orija
(Luk 6.17-19)*

²³ Jesu nọ ghagbari Galili ile, a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Alị-eze, a zuo emu lẹ orja ile ri ichen-ichen ri a kuni we.

²⁴ Ya ke otiti e nọ ghagbari alị Siria ile; we nọ wehe n'e ndi ile emu ri a ku, ndi bu orja ichen-ichen lẹ ndi ihien ri a turu, ndi ibobo lẹ ndi oro lẹ ndi eje-mmom ri ime we—o nọ zuo we.

²⁵ Igunrun hi-ogbe nọ gha Galili lẹ obodo iri hụ nogbamanị wu Dikapolisi, lẹ Jerusalem lẹ Judia lẹ n fetu Iyi Jodani sonme e.

Isi Nke Isen

Nkuzi Jizosi Nọ Elu Oke Kuzi

¹ Oge Jesu gi hụn igunrun ihian hụ, o nọ si enu oke; o nodiguu alị, 'ya umu-azuun a nọ bia d'e kunrun e.

*Ndi Nke We Ka Mma
(Luk 6.20-23)*

² O nọ kuzime we, si,

³ “Ngozi ri ni ndi la enwen we toni Osolobue ime mmom*,
make ni Alị-eze elu-igwee wu nke we!

⁴ Ngozi ri ni ndi hụn ri a kwanni,
make ni we jenko d'a rokọ we obi.

⁵ Ngozi ri ni ndi hụn e welua enwen we alị,
make lẹ we siko d'e nwonnin uwa ile.

⁶ Ngozi ri ni ndi o ri a gun ni ihien ile ri ke Osolobue don cho a,
a gun we ke ihien-oriri lẹ ihien-orira –
make ni, ẹfo jenko d'e jun we.

⁷ Ngozi ri ni ndi hụn e me ebere,
make lẹ we siko d'e me ni we ebere.

⁸ Ngozi ri ni ndi obi we ri ochan,
make ni we siko d'a hụn Osolobue.

⁹ Ngozi ri ni ndi hụn e me ni udon ri,
make ni we siko d'a kpo we umu Osolobue.

¹⁰ Ngozi ri ni ndi we ri e kpokpo make ni we ri e bi ke Osolobue don cho a,
make ni Alị-eze elu-igwee wu nke we.”

¹¹ “Ngozi wu nke onu we gha a kpari unu, e kpokpo unu,

* **Isi Nke Isen:**3 ...ndi wu “igbennye” ime mmom.

e gi ifiri m e buo unu udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.

¹² Ghoghọ ni; efọ 'ya sọọ unu usọọ –

makele ugwo-orun onu hi-ogbe ime elu-igwee!

Makeni, erira ke we don kpokpo ndi-amuma ndi hun buni unu uzọ."

Nnu Le Ukpe

(Mak 9.50; Luk 14.34-35)

¹³ "Unu wu nnu uwa, kanj owuni nnu asozini usuo, eghani k'o jenko d'a don suomazi usuo? Onwonzini ihien owule we gi e e me, kama, w'a ma a e tuhu, a zogbume w'e.

¹⁴ Unu wu ukpe uwa. Obodo we tunye elu oke asaeka zueri.

¹⁵ Ozozị, ihian a ra mnyezikwo ukpe zueme e okpuru afere, kama, w'e bu e e che enu ihien, keni ihian ile gi e legha uzọ.

¹⁶ Mezikwoni ni erira: ni ni ukpe onu nwun hun ihian e legha, keni we hun orun-oma unu, gi e ja Nedi onu ri elu-igwee mma."

Nkuzi Banyeni Iwu

¹⁷ "Erokwole ni ni m bia d'a kagbu Iwu Mozizi mobu ihien ndi-amuma de. Abiani m d'a kagbu we, kama, m bia d'e mezu we.

¹⁸ Makeni, m ri a gwa unu ezioku, d'e ru mgbe elu-igwee le uwa ghafe, o nwonna mkpuru-ekukwo owule mobu ihien we vinyede mkpuru-ekukwo, hun ri ime Iwu, hun jenko d'a ghafeni bu o mezuni—ke hun kacharin ntin.

¹⁹ 'Ya wu ni onye owule dan iwu ohu ime iwu ndini, kuzi ndi ozọ erira, we siko d'a kpo a onye hun kacharin ekeri ime Ali-eze elu-igwee. Kani, onye hun e meni we, a kuzi we, we siko d'a kpo a oken-ihian ime Ali-eze elu-igwee.

²⁰ Ezioku ke m ri a gwa onu, mmani unu ka ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi uche Osolobue e me, onu asaeka banye Ali-eze elu-igwee."

Nkuzi banyeni Ibu-olulu

²¹ "Onu a nuguo ni we si ndi akan, 'Egbule ni ochu; we siko d'a ma onye owule gbu-ochu ikpe.'

²² Kani, mme le enwen m si onu ni we siko d'a ma onye owule buni nwen e olulu† ikpe; onye owule kpo nwen e iyi jenko Ogwa Ndi-isi; okun-mmom ri e che onye owule kpo nwen e 'Onye-nzulu!'"

²³ "Yawu, omeni ri e ye oyiye i ebahun w'a nodi e ye oyiye, y'a no ebegu nyanhan n'o nwon ihien i me, hun nwen e gi bu iwe i obi,

²⁴ la oyiye i to ebegu w'a no e ye oyiye, pu, iyu le nwen e i suokinguu, i kebe kinhen d'e ye oyiye i."

²⁵ "Iyu le onye-ikpe i suokin egwa, ebe 'yu le 'ya keleni ru ogwa, amamgbe o weri i ye oka-ikpe, oka-ikpe e weri i ye onye ewuru-ogi, a tu we i ye ulo-ngan;

²⁶ M ri a gwa i ezioku, y'a saeka fuha d'e ru mgbe i kuguu ikobo ikpazun we be i."

Nkuzi Banyeni Ughere

²⁷ "Unu a nuguo ni we si we, 'Agherele.'

²⁸ Kani mme le enwen m ri a gwa onu ni onye owule lee okpoho enya, o la a enya, e meole mgba a ime obi e.

²⁹ Omeni enya eka-nni i a han i e me njo, gupu a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa ehui ohu arizi a, kari ni we tu ehui i ile ye okun-mmom.

³⁰ Omeni eka-ihien i a han i e me njo, bep a tuhu. O ka i mma ni mkpamkpa ehui ohu arizi a, kari ni we tu ehui i ile ye ime okun-mmom."

Nkuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.9; Mak 10.11-12; Luk 16.18)

³¹ "We sizikwo, 'Onye owule kpechan nwunye e jenko d'e ye e ekukwo ghosi n'o kpechanole a.'

³² Kani mme le enwen m ri a gwa onu ni onye owule kpechan nwunye e, wezuka ni nwunye e zo uku ye ofia, ri e me e n'o zo oku ye ofia. Onye owule lu okpoho we kpechanguu na nwunye ihian."

Nkuzi Banyeni Ikun-iyi

³³ "Ozo, onu a nugozu ni we si ndi akan, 'Ekunle Osolobue tu ntu; i jenko d'e me ni Dinwonna-enyi ihien i kunn'e.'

³⁴ Kani mme le enwen m si unu, ekunkwole ihien-owule, kaka. Ekunkwole elu-igwee, makeni 'ya wu ukpo Osolobue;

† **Isi Nke Isen:**22 mobu ...onye owule buni nwen e olulu bu o nwonna ihien nwen e me.

³⁵ ekunlę uwa, makele 'ya wu ihien o gi a tukwasị ụkụ a; ekunlę Jerusalem, makeni 'ya wu obodo Eze uku hụ;

³⁶ ekunkwọlę isi i, makeni y'e ri-ęka gbehuto ntutu ohu n'ọ chanma ụchan mọbu n'ọ gime ngi.

³⁷ Sihu 'Eghęę' mọbu 'Mba'; ihien ọwulę kari ọnwan gha ęka Eje-onye hụ bja."

*Nkuzi Banyeni Mmegwarị
(Luk 6.29-30)*

³⁸ "Unu a nuguo ni we si, 'Onye tikpo ihian ęnya ohu, we tikpogwarị a ęnya ohu; onye tikwon ihian eze ohu, we tikwongwarị a eze ohu.'

³⁹ Kama, mmę lę enwen m si i emegwarilę onye mę i eje-ihien. Kama, omęni ihian a ma i ọra nti ęka-nni, y'e bu azuun hun-ębo zimen'e.

⁴⁰ Onye cho n'ọ kpe i narin i ewuru i yi ime, yezikwo a hun i yiye elu ę.

⁴¹ Onye waye i olu n'i jęn maili ohu, y'e son ę jęn maili ębuo.

⁴² Onye ọwulę riọ i ihien, y'e ye ę; onye ọwulę cho n'ọ zinarin i ihien, ajulę."

Inwe Ihien-ọsusuo Ndi-ihenren I

⁴³ "Onu a nuguo ni we si, 'I siko d'e nweriri ihien-ọsusuo ndi-oma i, ze izize ndi-ihenren i.'

⁴⁴ Kani mmę lę enwen m si unu 'E nwe ni ihien-ọsusuo jenni ndi-ihenren onu; e mę ni ni ndi ri e kpokpo ni unu ekpere.'

⁴⁵ Onwan siko d'a gho si nke-esi ni onu wu umu Nedi unu hun ri elu-igwee. Makeni o mę anwan a e tikpu ke onye-njo ke onye-oma; o zi mirin e jenni ndi e mę ihien o cho lę ndi ghaleni e mę ihien o cho.

⁴⁶ Makeni, omele ndi ihien i a suo suo ke ihien we a suo i, elee ugwo-orun k'i k'e nwonhen? Ele ęri a ke ndi a na ugwo-isi, ndi hu we gi njo marin, e me?

⁴⁷ Ozozị, omęni ndi nke i suo ke y'e kele, k'i gi mekari ndi ozoz? Ele ęri a ke ndi kwerileni e me?

⁴⁸ Zu ni nwan oke ke Nedi unu hun ri elu-igwee don zu oke."

Isi Nke Isin

Emekwole Ni We Hun I

¹ "Kpachanpukwo ni ęnya amangbe ihien onu ri e męni Osolobue a wuru ni unu ri e mę ni we hun unu; makeni unu mę ę, onu anarinkozị ugwo-orun ęka Nedi unu hun ri elu-igwee."

Nkuzi Banyeni Imęni Ndi-igbennye Ohunma

² "Ya wu, oge ọwulę onu ri e ye ndi igbennye ihien, akule ni egogo* rike ke ndi-ihunnaị don e mę ime ulo-ofufe lę okp'uzo, keni ihian ile hun uzọ ja we mma. M ri a gwa unu ezioku, a narinchanringuole we ugwo-orun we.

³ Kama, unu gha e ye ndi-igbennye ihien, anile ni ęka-ekpen onu marin ihien ęka-nni unu ri e mę,

⁴ keni ihien unu mę ni ndi-igbennye wuru ihien zuerini; ni Nedi unu hun a hun ihien zuerini ku onu ugwo."

Nkuzi Banyeni Ekpere

⁵ "Ozozị, unu gha e mę ekpere, emele ni ke ndi-ihunnaị, makeni o suo we ni w'e turu ime ulo-ofufe lę okp'uzo e mę ekpere, keni ihian hun we. Ezioku ke m ri a gwa unu, a narinchanringuole we ugwo-orun we.

⁶ Kama, unu jenkoni d'e mę ekpere, ban ni mmulo, gunma uzọ, mę ekpere jenni Nedi onu hun we ghaleni e legha; Nedi unu hun a hun ihien zuerini siko d'a ku onu ugwo."

⁷ "Kani unu gha e mę ekpere, aghale ni e ku oku ohu, e kudonzi ę nọke ke ndi hun ghaleni e fe Osolobue don e mę, makeni we ri e ro ni otutu-oku we ke we siko d'e gi nu ekpere we.

⁸ Anole ni nwan ke we, makeni Nedi onu a maringho ihien ri unu mkpa ni unu d'a rijoma a."

⁹ "Ya wu, e mę ni nwan ekpere ęni na:

'Nedi ęni hun ri elu-igwee,

we donmę ęfan i nsọ.

¹⁰ Ali-eze i ya bja d'a kima,

uche i ya mę elu-uwu, rike ke o don e mę elu-igwee.

¹¹ Ye ęni ihien ęni jenk d'e ri tanni;

¹² gbaghari ęni eje-ihien ndi ęni mę, nọke ke ęni don gbaghari ndi hun mę ęni eje-ihien.

¹³ Edule ęni ye ime onwanwan,

ka gbafula ęni ęka Eje-onye hu.' "

* Isi Nke Isin:2 Egbuleni opi.

14 “Egheę, ọnụ gbagharị ndị ọzọ eje-ihien wẹ me ụnụ, Nedi ụnụ hun rị elu-igwee siko d'a gbagharizikwo ọnụ;

15 kanị, ọwụnị ụnụ agbagharinị ndi ọzọ eje-ihien ndi wẹ me ụnụ, Nedi ụnụ a gbagharikọ ụnụ eje-ihien ndi ụnụ me.”

Nkuzi Banyeni Ibu-ọnụ

16 “Ogẹn ọwụlẹ ụnụ rị e bu-ọnụ, eronmele ni ihun rike ndi ihunnai. W'e ronme ihun, keni ihian ile hun ni wẹ rị e bu ọnụ. Ezioku ke m rị a gwa ụnụ, a narinchanringuole wẹ ugwo-ọrụn wẹ.”

17 “Kama, ọnụ gha e bu ọnụ, te ni ude isi ụnụ n'o den, fin ni ihun, ọnụ a ha ntutu,

18 amamgbe w'a marin ni ụnụ rị e bu ọnụ, keni Nedi ụnụ sọ, hun wẹ ghaleni a hun, marin; Nedi ọnụ hun a hun ihien zuerini siko d'a ku ụnụ ugwo.”

Akụ-lẹ-uba Hun Rị Elu-igwee

19 “Akpatole ni ni enwen ụnụ akụ-lẹ-uba ime ụwani, ebe ekika siko d'a saęka ripu a, ebe o siko d'a saęka gba nchara, ebe ohin siko d'a saęka gbukpo banye, zun.

20 Kama, a kpatọ ni ni enwen ọnụ akụ-lẹ-uba elu-igwee, ebe ekika jenkoleni d'e ri-ęka ripu a, ebe o jenkoleni d'a nọ gba nchara, ebe ohin jenkoleni d'a saęka gbukpo.

21 Makeni ebe akụ-lẹ-uba ụnụ rị, iya ke obi ọnụ jenko d'a rizi.”

Ukpẹ Hun Zu Oke

22 “Enya wụ ukpẹ hun rị ẹhụ. 'Ya wụ, omeni ęnya ụnụ rị iken, ẹhụ ụnụ ile jenko d'e nwon ukpẹ.

23 Kanị, omelẹ ęnya ọnụ arị iken, ẹhụ ụnụ ile siko d'a wụ ishi-ishi. O me nwan ni ukpẹ hu rị ime ụnụ wụ ishi, ishi hu siko d'a karị ęka!”

Odibo A Ra Saęka Fee Nna Ɛbuọ

24 “O nwonni onye a saęka e fe nna ẹbuọ, makele, ohu k'a rikemę ę mkpa, hun-ẹbọ arikakọ a mkpa; mọbụ o wechanrin enwen ę ye ohu, legberi hun-ẹbọ: y'a sako ęka fe Osolobue le ęgho.”

Ehuelẹ Uhue, Chọguu Nke Osolobue

25 “Ya wụ, m rị a gwa ọnụ, ehuelẹ ni uhue ihien ụnụ jenko d'e ri mọbụ ihien ụnụ siko d'a ra gi rị ndun mọbụ ihien ụnụ jenko d'e yiye ẹhụ ọnụ. Ele ndun ka ihien-oriri mkpa? Ele ẹhụ ka ękwa mkpa?

26 Lekpode ni nnunu ndi hun e fehunmeni: w'a ra kun ihien mọbụ e we ihien ugbo mọbụ donme ihien ime ọban, bu Nedi ọnụ hun rị elu-igwee hu e ye wẹ ihien-oriri. Ele ụnụ ka wẹ mkpa a rị?

27 Onye ime ụnụ siko d'a saęka gi uhue o rị e hue gi mgbahunme okulokụ ohu tocheni?

28 Kị haịn ọnụ gizi e hue uhue ihien ụnụ jenko d'e yi? Lekpo ni ke obobo rị ime ọfia don e sue: w'a ra run ọrụn, w'a ra kpa ękwa;

29 kanị, m rị a gwa ọnụ ni, ke Solomonu nwehanle ogho, o yini ihien ọwule rihan mma ke obobo ohu ime ndin.

30 Omeni Osolobue e yime ẹfiia rị ogige ihien rị mma ęina—ẹfiia hun rị ndun tanni, eki fon e bu w'ę che ime okun—o yimeko ụnụ hun ka mma? Euu, ndi okukwe nta!

31 'Ya wụ, ehuelẹ ni nwan uhue, a si, 'Kị ęnyi k'e ri?' mọbụ 'Kị ęnyi k'a ra?' mọbụ 'Kị ęnyi k'e yi?'

32 Ndi kwerileni, uwe a chụ ihien ndini wẹ, bu ezioku-ezioku, Nedi ụnụ hun rị elu-igwee a maringho ni ihien ndini ile rị ọnụ mkpa;

33 kama, chomagude ni Ali-eze Osolobue le ihien Osolobue cho, o siko d'e yezikwo ụnụ ihien ndini ile.”

34 “Ya wụ, ehuelẹ ni uhue banyeni ekile, makeni ekile siko d'e nwon nsongbu nke ę; nsongbu uhufhin e zuguo n'a.”

Isi Nke Ɛsa

Ikin Ibe i Ikpe

1 “Amale ndi-ozo ikpe amamgbe Osolobue a ma i ikpe.

2 K'i don han enen ke Osolobue siko d'a don han n'i. Eka i gi mayeni ihian ihien ke Osolobue jenko d'e gi mayen'i.

3 Kị haịn i gi a hun irinrin-nkun rị nwene i ęnya, kanị y'a ra hun ogwe-nkun rị i ęnya?

4 Nanị ke y'e donzi saęka si nwene i, 'Ni m wepu i irinrin-nkun rị i ęnya' bu ogwe-nkun rị 'yu le enwen i ęnya?

5 Onye ihunna! Bu ọzọ wefu ogwe-nkun rị i ęnya, keni i hun ọzọ legha irinrin-nkun rị nwene i ęnya ohunma mefu.”

Egile Ihien Ri Nso Gu Egu

⁶ “Eyekwole nkite ihien ri nso; atukwole ihien ri i mkpa yeni ezin, amamgbe w'a zokpukpogu a, maye i ogun, ru i ehụ.”

Rio, Cho, Du Eka

⁷ “Rio ni, we siko d'e ye onu; cho ni, unu siko d'a hun; du ni eka, we siko d'a kpogu onu uzọ.

⁸ Makeni onye owule rion jenko d'e nwonhen; onye owule choni siko d'a hun; we siko d'a kpogu onye owule du eka uzọ.

⁹ Onye ime onu jenko d'e ye nwa a akpuru-omuma omeni o rio a bredi

¹⁰ mobu ye e agwo omeni o rio a azun?

¹¹ “Ya wu, omeni unu wu ndi njo marin ke unu don e ye umu onu ihien ri mma, Nedi onu ri elu-igwee eyeko ndi ri a rion'a ihien ka mma?”

¹² “Ya wu, ihien owule i ri e me, e me ndi ozo ihien i cho ni we me i: onwan wegbanie ihien ile Iwu le ndi-amuma ku.”

Uzo Me Warara

¹³ “Ghasi ni onu-mgbon hu me warara. Makeni, onu-mgbon we gha a banye ntikpo shia ashia, uzọ a rizikwo nfe, ndi hun a gha uzọ hu bu oda.

¹⁴ Kani, onu-mgbon we gha a banye ndun me warara, uzọ a zezikwo e ze, ndi a hun n'a ebuni oda.”

Osi Le Mkpuru A

¹⁵ “Kpachanpu ni enya banyeni ndi amuma-ntu: w'e konrin rike si we wu atunrun, a bia d'e kunrun unu, kale, eje-eworo ke we wu.

¹⁶ Unu jenko d'e gi mkpuru we marin we. Ihian a ra ghorj grepu enu abi-ogun; ihian a ra ghorj figi elu ogun-le-ekirika.

¹⁷ Eriira k'o gizi me ni mkpuru ri mma ke osisi ri mma a mi, kani mkpuru rileni mma ke osisi rileni mma a mi.

¹⁸ Osisi ri mma asako eka mi mkpuru rileni mma; osisi rileni mma a sakọ eka mi mkpuru ri mma.

¹⁹ Osisi owule hun mileni mkpuru ri mma, e gbutu we e, tu ye okun.

²⁰ Eghe, mkpuru ndini mi k'i jenko d'e gi marin we.”

“A Marin Mi!”

²¹ “Ele ndi ile hun a kpo m ‘Onye-nwonni-enyi, Onye-nwonni-enyi’ jenko d'a banye Ali-eze elu-igwee, kani, ndi hun e me uche Nedi m hun ri elu-igwee, uwe su.

²² Uhuohin hu, ndi bu oda jenko d'a si m, ‘Di-nwonni-enyi, Di-nwonni-enyi! Ele efan i ke enyi gi bu amuma? Ele efan i ke enyi gi chupu eje-mmom, run oken orun-atumanya ri ichen-ichen?’

²³ Ogen hu, m siko d'a gwapu we, si, ‘O nwonni ogen m gi marin onu; gha ni ebe m ri pu! Unu ndi e me eje-ihien.’ ”

Mmadu Ebuo Ahun Ri A Tun Ulo

²⁴ “Ya wu, onye owule hun nu oku ndini m ri e ku, gi we run orun, siko d'a no ke onye hu marin ihien, hun tun ulo a ye elu omuma.

²⁵ Mirin no zue, ide-mirin no huhu, oken ufere a kpokwasị ulo hu, kani o dannj, makeni we runye e elu omuma.

²⁶ Kani, onye owule nu oku ndini m ri e ku bu o gini we run orun siko d'a ri ke onye-nzuzu, hun tun ulo a ye elu uzunzun.

²⁷ Mirin no zue, ide-mirin no huhu, oken ufere no kpokwasị ulo hu, o no dan, dankpochanrin ohunma-ohunma!”

Jizosi Ke Oku Ri Eka

²⁸ “Ogen Jizosi gi kugu ihien ndini we, nkuzi e no tu igunrun hu ile enya.

²⁹ Makeni o kuzi we nọke onye oku ri eka a, ele rike ndi-nkuzi Iwu we.”

Isi Nke Ɛsatọ*Jizosi A Zuọ Onye-oti*

(Mak 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Ogen Jesu gi hidan enu oke hu, igunrun hi-ogbe no sonme e.

² “Ya Okenye ohu wu onye-oti no bia d'e kunrun e, gbuñe osekpụ si, “Di-nwonni-enyi, opuñi y'a chogho, i k'e ri-eka zuo m, a ri m ochan.”

³ Jesu no tɔnpu eka, metu a, si, “A chogho m, dinhin ni ri ochan.” Ozigbo, oti hu no gha a ehụ pu, o no ri ochan.

⁴ Jizọsị nọ sị a, “Hụn a n'o nwọnni onyẹ ị gwa ihienni; ka we enwẹn i d'a ghọsị onyẹ nchụ-
 ęjan, y'e ye oyiye hụ Mozizi ku ime Iwu—gi ghọsị wẹ nị y'a dịnhiṅgụ.”

Jizọsị A Zuọ Odibo Onyẹ-isi-agma Ndi Rom
 (Luk 7.1-10)

⁵ Ogen Jizọsị gi banhan ime Kapanom, onyẹ Romu ohu wụ oki-agma, hụn a kị ndi-agma ogun-
 isen nọ bịa d'e kunrun ẹ, rịọ a,

⁶ sị, “Di-okpa, emu rị a kụ odibo m, o dinẹ edine ụlọ—o ra sa ẹka mehunme, o rị ime oken
 afunfun.”

⁷ Jizọsị nọ sị a, “M siko d'a bịa d'a zuọ a.”

⁸ Kanị onyeni a kị ndi-agma ogun-isen nọ sị a, “Di-okpa, eruni m onyẹ i siko d'a banhan iwe
 ẹ, ka kuhụ oku sụọ, odibo m k'a dnhin.

⁹ Makeni, mmẹ nwen rị okpuru ihian, nwonzikwọ ndi-agma rị okpuru m. M'a sị onyẹ ohu,
 'Jen,' o jen; m'a sị onyẹ ozo, 'Bia,' o bịa; sịzi igbon m, 'Me ihienni,' o me ẹ.”

¹⁰ Ogen Jizọsị gi nọ ihien o ku, o tụ a ẹnya; o nọ sị ndi rị e sọn n'ẹ, “M rị a gwa ọnu ezioke,
 ahuntuni m onyẹ Izrelụ nwẹ okukwe nọ ẹnina.

¹¹ M rị a gwa ụnu, ndi bụ ọda siko d'a gha azụun ile bịa, kẹ azụun ọwụwa-ẹnya-anwun kẹ
 azụun ndidan ẹnya-anwun, bịa d'e sọn Ebrahim lẹ Aziki lẹ Jekọp e ri oriri ime Alị-eze elu-
 igwee;

¹² kanị ụmụ Alị-eze,* siko d'a wụ ndi wẹ tụ ye ezi ime ishi, ebe wẹ jenko d'a nọ a kwan
 ẹkwan, a ta nkwenren-eze.”

¹³ O nọ sị onyẹ hụ hụn a kị ndi-agma ogun-isen, “Jenme; ya rin'i k'i don kweri.”

Ogen hụ hura, odibo ẹ nọ dnhin.

Jizọsị A Zuọ Ndi Bu Oda
 (Mak 1.29-34; Luk 4.38-41)

¹⁴ Ogen Jizọsị gi banye iwe Pita, o nọ hụn nị nne nwunye Pita dinẹ edine—emu rị a kụ a,
 ẹhụ-okun rị e nwun ẹ.

¹⁵ O nọ metụ a ẹka, 'ya ẹhụ-okun hụ nọ hapu a. O nọ lihi, lemẹ Jizọsị ọbia.

¹⁶ Ogen ẹnyasi hụ, wẹ nọ wehẹ ni Jizọsị ndi bu ọda eje-mmọn rịsọnmẹ ime wẹ, o nọ gi oku-
 ọnu chupusọnmẹ mmọn ndini wẹ, zuozikwọ ndi ile emu rị a kụ.

¹⁷ Ẹnina k'o don mezu ihien Chuku gi onyẹ-amụma wụ Azaya ku. Azaya sị,
 “O wepụ ọria ẹnyi, buru emu ẹnyi.”

Ihien Isọn Jizọsị Cho
 (Luk 9.57-62)

¹⁸ Ogen Jizọsị gi hụn igunrun hi-ogbe nọhunme n'ẹ, o nọ sị ụmụ-azụun a fetu mirin hụ.

¹⁹ 'Ya onyẹ-nkuzi Iwu nọ bịa d'e kunrun ẹ, sị a, “Di-nwọnni-ẹnyi, m jenko d'e sọn i ebe ọwụlẹ
 i jenko.”

²⁰ Jizọsị nọ sị, “Ufu nwọn okporo; nnunụ e fe elu nwọn ẹkụ; kanị mmẹ wu Nwa nke Ihian
 e nwọn ebe m'e buche isi m.”

²¹ Onyẹ ozo ime ụmụ-azụun a nọ sị a, “Di-okpa, nị m jenguu d'e li nedi m.”

²² Kanị Jizọsị nọ sị a, “Sọnmẹ m, hapu ndi nwunni nị wẹ li ndi nke wẹ nwunni.”

Jizọsị E Tinyun Ebi
 (Mak 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Ogen o gi banyeguu ime ụgbọ-mirin, ụmụ-azụun a nọ sọn ẹ banye.

²⁴ Idennizi, ẹbi nọ kpoma, hụn wụ nị ebiri-mirin nọ kpọnbanma ime ụgbọ hụ; kalẹ Jizọsị rị
 ụran.

²⁵ 'Ya wẹ nọ jen d'a kpọtien ẹ, sị, “Di-nwọnni-ẹnyi, zuọpụha ẹnyi! Ẹnyi e d'a la iwi!”

²⁶ O nọ sị wẹ, “Kị hain ọntụ gi a tụ egun? Ụnụ ndi okukwe nta!” 'Ya o nọ lihi ọtọ, jughọ ẹbi
 hụ lẹ ebiri-mirin hụ. Ebe ọwụlẹ nọ mecharin rajuu.

²⁷ O tükemẹ wẹ ẹnya. Wẹ nọ sị, “Elee ụdi ihian wụ ọnwan? Hụn wụ nị ufere lẹ ebiri-mirin
 e humẹ n'ẹ isi!”

Jizọsị A Zuọ Mmadu Ẹbụọ Eje-mmọn Rị Imẹ Wẹ
 (Mak 5.1-20; Luk 8.26-39)

²⁸ Ogen o gi ru azụun hụn-ẹbọ—hụn wụ alị ndi Gadara, ikennyẹ ẹbụọ eje-mmọn rị ime wẹ
 nọ gha ikpekpe bịa d'e kunrun ẹ. Wẹ tumẹ ẹnya, e gbogbo, nke wụ nị o nwọnni onyẹ a saẹka
 a ghafe azụun hụ.

²⁹ Idumuzi wẹ nọ yi oro, sị, “K'i gi ẹnyi e me Nwa Osolobue? I bịa d'e ye ẹnyi afunfun bụ
 ogen e ke ru?”

³⁰ Igunrun ezin rị ẹhụ ebehụ a kpa nni.

* **Isi Nke Ɛsatọ:**12 ndi hụn nkẹ a banye n'ẹ

³¹ Eje-mmọn ndi hụ nọ rịọ Jesu, si, “Omẹlẹ y'a chụpụ ẹnị, dodo zi ẹnị ye ime igunrun ezin hụ.”

³² “Ya ọ nọ si wẹ, “Jenmẹ ni!” “Ya wẹ nọ pụha, banyesomme ime ezin ndi hụ. Igunrun ezin hụ ile nọ kpọtu, zunban ime mirin hụ, ragbu enwẹn wẹ.

³³ Ndi ri e du ezin ndi hụ nọ gbasi ime obodo d'a gwa wẹ ihien ile meni le ihien me ikennyẹ ndi hụ eje-mmọn te ri ime wẹ.

³⁴ “Ya ndi obodo hụ nọ pụha d'e kunrun Jizọsi; oge wẹ gi hụn a, wẹ nọ rịọ a n'ọ gha egberẹ wẹ pu.

Isi Nke Itenei

Jizọsi A Zuọ Onyẹ-oro

(Mak 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Jizọsi nọ banye ime ugbo-mirin, fetu mirin si obodo ẹ.

² “Ya wẹ nọ gi ute buhen'e okennyẹ ohu oro kinmin. Oge Jizọsi gi hụn okukwe wẹ, ọ nọ si onyeni oro kinmin, “Atule egun nwa m, a gbahariguo wẹ i njo i.”

³ “Ya ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu nọ si enwẹn wẹ, “Okennyeni ri e ku aru.”

⁴ Kanị oge Jizọsi gi marin ihien wẹ ri e ro, ọ nọ si, “Ki hain onu gi e ro eje-ihien ime obi onu?”

⁵ Elee hūn ka nfe: i si, ‘A gbahariguo wẹ i njo i,’ ra i si, ‘Lih i oto jenmẹ ijẹn?’

⁶ Kanị, m jenko d'a gho si unu ni Nwa nke ihian nwon iken o gi a gbahari njo elu-uwani.” O nọ si onyẹ hụ oro kinmin, “Lih i oto! Heri ute i, lama iwe i!”

⁷ Okennyẹ hụ nọ lihi oto, lama iwe ẹ.

⁸ Oge igunrun ihian ri ebegu gi hūn ihieni, egun nọ tu wẹ, ‘ya wẹ nọ ja Osolobue hūn ye ihian udi ikenni mma.

Jizọsi A kpo Matiu

(Mak 2.13-17; Luk 5.27-32)

⁹ Oge Jizọsi gi gha ebahun puko, ọ nọ hūn onyẹ ohu efan a wu Matiu ebe ọ nodi ali ime ulo-orun ndi a na ugwo-isi. O nọ si a, “Sonmẹ m,” ọ nọ lihi oto, sonmẹ ẹ.

¹⁰ Oge Jizọsi gi nodi ali ime ulo iwe Matiu e ri ihien-oriri, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi njo nọ bia d'e du ‘ya le umu-azuun a ri ihien-oriri.

¹¹ Oge ndi Itu-Farisi gi hūn ihieni, wẹ nọ si umu-azuun a, “Ki hain onyẹ-nkuzi onu gi e son ndi a na ugwo-isi le ndi njo e ri ihien-oriri?”

¹² Kanị, oge Jizọsi gi nọ a, ọ nọ si wẹ, “Ndi ehū ri iken a ra cho dibie, kama, ndi ehū rileni iken wu ndi a cho dibie.

¹³ Jen ni d'a mu ihien okuni Ekukwo-nsọ ku wu, ‘M cho omiken, ele ichu-egan.’ Makeni, ele ndi ri-ochan ke m bia d'a kpo ni wẹ roghari, kanị ndi njo.”

Ajuju Banyeni Ibu-onu

(Mak 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Umu-azuun Jonu nọ bia d'e kunrun Jizọsi, ju a, si, “Ki hain ẹnị le ndi Itu-Farisi gi e bu onu mbu-le-ebo, kanị umu-azuun i a ra bu onu?”

¹⁵ Jizọsi nọ za wẹ, si, “Ni ndi bia agbamekukwo sukuru ebe okennyẹ ri a gba ekukwo keleni pu? Oge lala hūn wẹ e gi wehu a ime igunrun wẹ, oge hū, wẹ jenko d'e bumẹ onu.”

¹⁶ “O nwonni onyẹ e gi ekwa ohun taleni a kwakin nke akan. Makeni, ekwa ohun hū wẹ gi kwakin ẹ siko d'a dokapu, ebahun ọ doka a jowaye njo.

¹⁷ W'a ra gizikwo ihien akan gbaye manya ohun. Makeni wẹ gi ẹ, ọ gbawa, manya a kwanhu, ihien wẹ gi gbaye ẹ a la iwi. Kama, w'a gba manya ohun e ye ime ihien ohun, oge ahun wẹ ebuo alako iwi.”

Jesu A Zuọ Okpoho Hū Ihien Ri A Gba, Kpotien Nwata Nwunhuni

(Mak 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Ebe ọ ri a gwa wẹ ihien ndini wẹ, onyẹ ohu ime ndi-isi wẹ nọ banhan, gbu n'ẹ osekp, si, “Nwa-m-okpoho nwunhunu kikenni, ka bia d'e bu eka i kwasi a—makele, i bu eka i kwasi a, ọ siko d'a ri ndun.”

¹⁹ “Ya Jizọsi nọ lihi oto sonmẹ ẹ, ‘ya le umu-azuun a.

²⁰ Idemizi, okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmebuọ nọ ghaha azuun Jizọsi, metu ntin efe Jizọsi eka.

²¹ Makeni ọ si enwẹn ẹ, “M metuhu ewuru ẹ eka, m siko d'a ri mma.”

²² Jizọsi nọ gbehuto, oge o gi hūn a, ọ nọ si a, “A tule egun nwa m, okukwe i e meole i dinhin.” Okpoho hū nọ dinhin

²³ Oge Jizọsi gi ru iwe onyẹ-isi hū, hūn ndi ri e gbu ekpiri le igunrun ihian ke wẹ ri a zun uzun,

24 Ọ nọ sị wẹ, “Pụ nị, nị nwata hụ anwunnị, ọran k’ọ rị.” Wẹ nọ mụma a ẹmụ.
 25 Ogen wẹ gi wepuğuu igunrun hụ ezi, ọ nọ banye, kwọndon nwata hụ ẹka, nwata hụ nọ lihi.

26 Ihięnni nọ kpọgbama ẹgbere hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Ndị Ọnya-ishi Ẹbụọ

27 Ogen Jizọsị gi gha ebẹhụ pụkọ, ikęnyne ẹbụọ ọnya kpu ishi nọ sọnmẹ ẹ, e yi oro, a sị, “Mẹ omikẹn ẹnị nwa Defidi!”

28 Ogen o gi banye ime ọlọ, ndị ọnya-ishi hụ nọ bja d’e kunrun ẹ. Ọ nọ sị wẹ, “Ụnụ e kwerighọ nị m siko d’a saęka mę ihięnni?” Wẹ nọ sị a, “Egheę, Di-nwonnị-ẹnị.”

29 Ya ọ nọ metu wẹ ẹka ọnya, sị, “Ya rị nị ọnu ke unu dọn kweri.”

30 “Ya ọnya wẹ nọ shiapu, wẹ nọ leghama uzọ. Ya Jizọsị nọ dọkẹnme wẹ ẹka-ntin, sị wẹ, “Anikwọlę ni onye ọwulę marin ihięnni.”

31 Kanị a pu wẹ, wẹ nọ kusọnmẹ oku ẹ ẹgbere hụ ile.

Jizọsị A Zụọ Onye Ghaleni E Ku Oku

32 Ogen ndị ahun ọnya te kpu ishi gi pụkọ, ndị ọzọ nọ wẹhẹ onye-odin eje-mmọn rị ime ẹ d’e kunrun Jizọsị.

33 Ogen Jesu gi chupuguu eje-mmọn hụ, onye-odin hụ nọ kumę oku. Ọ tųkẹnme igunrun hụ ọnya. Wẹ nọ sị, “A huntuni wẹ ihięn nọ ẹnina ime Izrelu.”

34 Kanị ndị Itu-Farisi nọ sị, “O gi ikẹn onye-isi eje-mmọn a chupu eje-mmọn.”

Orun Rini E Hike. Kanị Ndị K’a Runn’a Ebuni Oda

35 Jizọsị nọ ghama obodo-obodo, ke ndị shianị ke ndị mę ẹkerę, a kuzi ime ọlọ-ofufe ndi Ju, e zi ozioma Alị-eze, a zụọ ọdi emu lę ọria ile.

36 Ogen o gi hun igunrun ndi hụ risonme ime obodo ndi hụ, omikẹn wẹ nọ memę ẹ, makęni wẹ nọ ke ndi obi ruleni alị, ndi nwełeni onye e yeni wẹ ẹka—rike atunrun nwonłeni onye-ndu.

37 Ọ nọ sị umu-azuun a, “Ihięn-ugbo wẹ siko d’a gho e hike, kanị ndi orun ebuni oda.

38 Mę ni nwan ekpere rịọ Osolobue, Onye hun nwon ugbo, n’o zihę ndi-ọrun siko d’a gho n’a ihięn-ugbo ẹ.”

Isi Nke Iri

Ndi-ozu Mmębuọ Pu-ichen

(Mak 3.13-19; Luk 6.12-16)

1 Jizọsị nọ kpọ umu-azuun a mmębuọ, ye wẹ ikẹn w’e gi chupu eje-mmọn lę ikẹn w’e gi zụọ ọdi emu ile lę ọria ile.

2 Ndinị wu ẹfan ndi-ozu hụ pu-ichen mmębuọ, ndi apostu mmębuọ: ndi ibuzọ wu Sajmonu hun w’a kpọ Pita nị Anduru nweņe ẹ; Jemisi nwa Zẹbedi lę Jonu nweņe ẹ;

3 ndi ọzọ wu Filipu lę Batolomi; Tamosi nị Matiu (Matiu hun e te na ugwo-isi); Jemisi nwa Alifiosị lę Tadiosi;

4 Sajmonu hun te rị ndi gi ẹka-ikẹn e mę ni wẹ chupu ndi Rom rị a kị alị wẹ; onye ọzọ wu Judas’ Iskarotu hun ren’ẹ ogen ikpazun.

Orun Mmadu Mmębuọ Hụ

(Mak 6.7-13; Luk 9.1-6)

5 Jizọsị nọ zipu mmadu mmębuonị, sị wẹ, “Ejẹnkwọlę ni d’e kunrun ndi wuleni ndi Ju; abanyekwọlę ni obodo ndi alị Sameriya ọwulę.

6 Kanị, jęnmę ni d’e kunrun ndi Izrelu, atunrun Osolobue huni.

7 Onu jęnkoni, e zi ni ozioma, a sị, ‘Alị-eze elu-igwee a rigwu nsue.’

8 Zụọ nị ndi emu rị a kụ, kpotięni ni ndi nwunni, zụọ nị ndi oti—keni wẹ rị ochan, chupu nị eje-mmọn. Unu nwonhęn ẹ ofe, ye n’e ofe.

9 Ewerilę ni ego ọwulę.

10 Ebulę ni ẹkpa; ewerilę ni ewuru mọbu akp’okụ ọzọ che ni hun unu yi; ewerilę ni okpo. Makęni, o furu ni wẹ ye ndi-ọrun ihięn wẹ gi e bi.”

11 “Obodo ọwulę onu banye, ke hun shia ẹfọ ke hun shialeni, chori nị onye furuni. Nodi nị iwe ẹ d’e ru ogen unu e gi gha obodo ahun pu.

12 Onu gha a banye ime ọlọ hụ, kele ni wẹ.

13 Omęni ndi rị ọlọ hụ e furugho nke-esi, udon hụ unu kele a rị nị wẹ; kanị omęni efuruni wẹ, udon unu e kinhenni unu azuun.

14 Onye ọwulę mọbu obodo ọwulę nabanhanłeni onu mọbu ju n’o gonko ozi unu ntin, unu pukoni iwe onye hụ mọbu obodo hụ, tichanpu nị ejan rị onu oku to n’a.

* **Isi Nke Iri:3** Lebayosụ

¹⁵ Ezioke ke m ri a gwa unu, o siko d'a ka obodo hu njo kari ali Sodom-le-Gomora Uhuofun Ichin-ikpe.”

Ukpokpo Hun Lalani
(Mak 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ “Lee n'e, m ri e zipu onu noke ebe we no zi atunrun jen ebe eworo† ri. E gi ni ako e bi, rike agwo, ka ri ni ke nduru hun ghaleni a ru onye owule ehụ.

¹⁷ Kpachanpu ni enya ebe ihian ri, makeni we jenko d'e wejen onu ogwa ri ichen-ichen, fian unu mkpnsin ime ulo-ofufe we.

¹⁸ We siko d'e gi ufiri m dokpun onu jenni ndi Govano le ndi-nze, onwan jenko d'e me keni unu shja ni m eri id'anya we le id'anya ndi ali ndi ozo ile wuleni ndi ju.

¹⁹ Kani ogen w'e gi we onu ye we, ehuele ni uhue banyeni ihien unu jenko d'e ku mobu ke unu a don ku e, makeni unu jenko d'e nwonhen ihien unu jenko d'e ku ozigbo hu.

²⁰ Makeni ele unu jenko d'e ku, kama, Mmon Nedi onu jenko d'e gi unu ku.”

²¹ “Umune jenko d'e we umune we ye we gbu; ndi nedi jenko d'e we unu we ye we gbu; unu jenko d'e bunumanj ndi munj we, me we gbu we.

²² Ize unu jenko d'a ban ihian ile make ufiri efan m, kani onye hun din ndidi d'e ru njendeme jenko d'e nwe nzuopuha.

²³ We kpokpo onu ime obodo ohu, gbasi ni hun sonn'e. M ri a gwa unu ezioke ni unu gini d'e jenchaningwu obodo ile ri Izrelu, Nwa nke Ihian siko d'a bja.

²⁴ Onye we ri a zun ara kari onye ri a zun'a, odibo ara kari nna a.

²⁵ O hugho mma ni onye we ri azun ri ke onye ri a zun'a le ni odibo ri ke nna a. Owule we kpọ nna hun nwon ulo 'Bezibo' (onye-isi eje-mmọn ile), ki we jenko d'a kpọ ndi ulo a?”

Onye Hun Furu W'a Tu Egun E
(Luk 12.2-7)

²⁶ “Ya wu, atule ni nwan egun we. Makeni o nwonnihien kpumeni hun jenkoleni d'e kpupu, mobu hun zuerini hun jenkoleni d'a wa.

²⁷ Ihien m gwa onu ime ishi, ku n'e ifonrin-ifon; ihien we kagwa unu, gi n'e yi oro elu ulo.

²⁸ Atule ni egun ndi hun siko d'a saeka gbu ehụ bu a sa we eka gbu ume-ndun; ka tu ni egun onye hu siko d'a saeka tikpo ke ume-ndun ke ehijime okun-mmọn.

²⁹ Ele ebuo ikobo ke w'e re achu? Kani o nwonnihien achu ohu hun siko d'a dan ali omeni Nedi unu a ni n'a dan.

³⁰ Ke ntutu ri unu isi, we gun we a gun.

³¹ Ya wu, atule ni nwan egun, onu ka mkpa a ri karide achu bu oda.”

Ikupu A N'i Wu Nke Kraisi Le Ighori Ni Y'ele Nke E
(Luk 12.8-9)

³² “Ya wu, onye owule no id'anya ihian kupu a n'o wu nke m, 'ya ke m jenko d'a no id'anya Nedi m hun ri elu-igwee kuzikwo a n'o wu nke m.

³³ Kani onye owule no id'anya ihian ghori, si n'o marin m, m jenko d'a no id'anya Nedi m hun ri elu-igwee sizikwo ni a marin m'a.”

Ele Udun Kani Opi-agma
(Luk 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ “Erokwole ni ni m bja d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioke ke m ri a gwa unu, ele iri-ohu kani opi-agma hun e kebeni.

³⁵ Makeni m bja d'e kebe okennyelene nedi e, okpohe le nne e, nwunye-nwa le nne-di e.

³⁶ Ndi ulo ihian jenko d'a wu ye-ienren we.”

³⁷ “Onye owule ihien nedi e mobu nne e ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m; onye ihien nwa-a-okennyelene mobu nwa-a-okpohe ka a suo kari ke ihien m don a suo a efuruni onye siko d'e sonni m.

³⁸ Onye owule hun buruleni obe[‡] e sonme m e furuni onye jenko d'e son ni m.

³⁹ Onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to, kani onye hun tuhu ndun a make ufiri m jenko d'a hun a.”

Ugwọ-orun Ndi-ozu Jesu Le Ndi Nabanhanj We
(Mak 9.41)

⁴⁰ “Onye owule nabanhan unu, nabanhan m; onye hun nabanhan ni m nabanhan onye zihen m.

† **Isi Nke Iri:16** wofu   ‡ **Isi Nke Iri:38** Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi mememe e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e sonme ndi-agma hun jenko d'a kpogbun'e. We kpomagwu a elu-obe, a nodi we ebefu e che nche d'e ru ni o nwunhụn.

⁴¹ Onyè ọwụlẹ hụn nabanhan onyè-amụma makèni ọ wụ onyè-amụma jẹnkọ d'e nwonhèn ụgwọ-ọrụn onyè-amụma; onyè ọwụlẹ hụn nabanhan onyè hụn e bi kẹ Osolobue chọ makèni o bi kẹ Osolobue chọ jẹnkọ d'e nwonhèn ụgwọ-ọrụn onyè e bi kẹ Osolobue chọ.

⁴² Onyè ọwụlẹ ye onyè ohu ime ndinị mē ẹkẹrẹ mkpu mirin-oyi ohudē makèni ọ wụ nwa-azuun m, m rị a gwa unu ezioku, ụgwọ-ọrụn onyè hụ etuhuko.”

Isi Nke Mmanaj

Ndị-ozì Jọnu Hụn E Mirin-Chuku Zihę
(Luk 7.18-35)

¹ Ogen Jizosị gi gwagụ ụmụ-azuun a mmẹbụọ hụ ihien ndi wẹ jẹnkọ d'e mē, ọ nọ gha ebehu pu d'a kuzime, e zi ozi ime obodo wẹ ndi shia-efo.

² Ogen Jọnu hụn e mē mirin-Chuku gi nọ ụlọ-ngan nū ihien ndi hụ Kraistị rị e mē, ọ nọ zi ụmụ-azuun a d'e kunrun ẹ,

³ si a, “Iyū wū onyè hū siko d'a biani ra enyi siko d'e lemē ẹnya onyè ọzọ?”

⁴ Jizosị nọ za wẹ, si, “Jen ni d'a gwa Jọnu ihien ọnu rị a nū lẹ ihien unu rị a hūn:

⁵ ndi ẹnya te kpu ishi a hūmaguọ ụzọ; ndi nguro e jemmeguo ijen; ndi oti hū a dīnhin, a wuru ndi rị ọchan; ndi odin a nūmaguọ ihien, wẹ hū e weli ndi nwonni, wẹ hū e zi ndi igbennyē ozioma.

⁶ Ngozi ya rị ni onyè gileni ihien ọ hūn m ẹhū nwemē obi-ẹbụ!”

⁷ Ogen ụmụ-azuun Jọnu gi puko, Jizosị nọ gwama igunrun hū oku Jọnu, si, “Kini kẹ ọnu jen ime atụ d'e lee? Ẹfifia ufere rị e buhunmē?

⁸ Kini kẹ unu jenzi nwan d'e lee? Onyè yi ẹkwa nānranñi? Kaka, ọgwa ndi-nze kẹ wẹ nọ a hūn ndi yi ẹkwa oma nānranñi.

⁹ Kini kẹ unu jenzi nwan d'e lee? Onyè-amụma? M si ọnu eghẹ, ọ karidē onyè-amụma.

¹⁰ Hunñi wū onyè hū wẹ de banyen'ẹ, si,

'Lee ẹ,

m rị e zi onyè ozi m

n'o buru n'i ụzọ,

kwademē n'i ụzọ.'

¹¹ Ezioku kẹ m rị a gwa unu, ime ndi ikpoho mū, o ke nwon onyè ọwụlẹ hūn ka Jọnu hūn e mē mirin-Chuku. Kanị onyè hūn kachanrin ntin ime Alì-eze elu-igwee ka a.

¹² Gha ogen Jọnu hūn e mē mirin-Chuku gi bidon ọrụn a d'e ru ogenni, Alì-eze elu-igwee hū e gi iken-iken a gha ihun, ndi-iken huzi e gi iken a banye ẹ.

¹³ Makèni ndi-amụma ile lẹ Iwu Mozizi busonmē amụma, kusonmē uche Osolobue d'e ru ogen Jọnu gi bia.

¹⁴ Omēni unu jẹnkọ d'e kweri, Jọnu lẹ enwēn ẹ wū Elaija hū wẹ de n'ọ lala-alala.

¹⁵ Onyè hūn nwon ntin 'ya nū.”

¹⁶ “Kini kẹ m siko d'e gi nwan ma atụ agboni? Ọ nọ kẹ ụmụeka nọdi alì ime afia, a hì ibe wẹ, a si,

¹⁷ 'Enyi gi ẹkpiri bụ ebu a sūni,

ọnu e tenni egu;

enyi e ye olu ẹkwan,

unu akwannì ẹkwan.'

¹⁸ Makèni, ogen Jọnu gi bia, o rini, ọ ranj—wẹ si, 'Eje-mmōn rị ime ẹ.'

¹⁹ Mmē wū Nwa nke Ihjan a bia, m hū e ri, a ra—wẹ si, 'Lee onyè oken ihien-oriri, onyè-manya, ọwū ndi a na ụgwọ-isi lẹ ndi ọzọ wẹ gi njo marin k'ọ wū.' Kanị, ihien wẹ gi a marin amamihien wū ihien ọ runpuha.”

Jesu A Banmanj Obodo Ndi Hun Kwerileni Ozi We Zi We Mban
(Luk 10.13-15)

²⁰ 'Ya ọ nọ banmanj obodo ndi hū ọ ka ọrūn-atumēnya a run ime wẹ mban, makèni e rogharini wẹ.

²¹ 'O siko d'a fu unu ndi Korazin' ọrūn! O siko d'a fu unu ndi Besaida ọrūn! Makèni omēni ime alì Taya-lẹ-Sidonu kẹ wẹ nọ run oken ọrūn-atumēnya ndi wẹ run ime Korazin lẹ Besaida, nkẹ o tekẹ ndi Taya-lẹ-Sidonu roghari, yiri ẹkwa ahio, kpōn ntun kpu enwēn wẹ gi ghosi ni e roghariguọ wẹ.”

²² 'M rị nwan a gwa ọnu, nke Taya-lẹ-Sidonu k'a ka nke unu mma Uhuohin Okinkin-ikpe.

²³ Kẹ iyū wū obodo Kapanom, wẹ siko d'e busi i elu-igwee? Mba, wẹ jẹnkọ d'e wetu i si alì-mmōn. Makèni, omēni ime *eje-ali* ahun wū Sodom kẹ wẹ nọ run oken ọrūn-atumēnya ndi wẹ run ime i, nkẹ o mē ni ọ hū a d'e ru tanni.

²⁴ M rị nwan a gwa i, nke Sodom k'a ka nke i mma Uhuohin Okinkin-ikpe!”

Bia Nị D'e Kunrun MNi Onu Zu Iken
(Luk 10.21-22)

²⁵ Ogen hu, Jizosị nọ sị, “M rị e kele i Baba, Onye nwon elu-igwee lẹ uwa, makeni i zuemēni ndi marin ihien lẹ ndi nwe uche ihien ndini, we e ghosị umu-ndu.

²⁶ Eghē Baba, enina k'o don sọọ i.”

²⁷ “Nedi m e buguọ ihien ile che m eka. O nwonni onye owule marin Nwa wezuka Chuku-Nedi; o nwonni onye owule marin Chuku-Nedi wezuka Nwa, lezi onye owule Nwa cho n'o me e n'o marin Chuku-Nedi.

²⁸ Bia nị d'e kunrun m, unu ndi ndun guu, ndi bu ibu nyinni, m jenkọ d'e ye unu izu-iken.

²⁹ Yiri ni agbun m—yoku m*, unu a munarin m; makeni m wu onye rị juu, hun e welua enwen e alị ime obi. Onu me e, umē-ndun unu e zu iken.

³⁰ Agbun yoku m† a ra kenren, ibu m'e buye ihian ara nyin.”

Isi Nke Mmēbūọ

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken
(Mak 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Ogen hu, o ru Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosị ghafeko ugbo we kun oka-witi; egun hu a gun umu-azunun a, 'ya we nọ ghorima oka-witi a ta.

² Ogen ndi Itu-Farisi gi hun ihieni, we nọ si a, “Y'a hun a, umu-azunun i e memeole ihien iwu si w'e mele Uhuohin Izu-iken.”

³ O nọ si we, “Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi rị a gun 'ya lẹ ndi 'ya lẹ we wị?

⁴ K'o don banye ulọ Osolobue, ri bredi-nsọ ahun w'e bupuhani Osolobue, hun iwu si n'o furuni nị iya mọbu ndi ya lẹ we wị ri e, nị ndi nchụ-egan sọọ* e ri e?”

⁵ “Ra onu e ke guntu ime Iwu k'o don wuru nị, o ru Uhuohin Izu-iken, ndi nchụ-egan rị a run orun ime Ulo-nsọ a dan iwu Izu-iken† bu ikpe amanị we?”

⁶ M rị nwan a gwa unu nị ihien ka Ulo-nsọ rị ebeni!

⁷ Omeni unu te marin alị okuni: ‘M cho omiken ele ichu-egan‡, onu e ke gha a ma onye nwonleni ihien o me ikpe.

⁸ Makeni, mme wu Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken rị eka.”

Okennyē Eka Ohu Nwunhun
(Mak 3.1-6; Luk 6.6-11)

⁹ Jesu nọ gha ebahun pu, banye ulọ-ofufe we.

¹⁰ O nwon okennyē eka ohu nwunhun rị ebēhu. Ndi-Itu-Farisi ndi hu choko ihien w'e gi ma Jesu ikpe, we nọ ju a utaa, si, “Iwu kwerioghọ nị we zuo ndi emu rị a ku Uhuohin Izu-iken?”

¹¹ O nọ si we, “Omeni onye ohu ime onu nwon atunrun ohu sọo, nị atunrun hu a danban ime olu Uhuohin Izu-iken, o zuko eka ye e, wepuha?”

¹² Bu ihian ka mkpa oda-oda kari atunrun. 'Ya wu, iwu e kwerioghọ nị w'e me ihien rị mma Uhuohin Izu-iken.”

¹³ 'Ya o nọ si okennyē hu, “Tinpu eka i.” O tinpu a, o nọ rị mma ke hun-ēbo.

¹⁴ Kani, ndi Itu-Farisi ahun nọ pu d'e ri n'e ngo ke we siko d'a don gbu e.

Odibo Osolobue Hori

¹⁵ Ogen Jizosị gi marin ihien ndi Itu-Farisi ahun rome, o nọ gha ebahun pu, ndi bu oda nọ sonme e, o nọ zuochanrin we ile.

¹⁶ O nọ do we eka ntin w'a nile ihian marin nị iya rọ.

¹⁷ Onwan wu igi mezu ihien Osolobue gi onye-amuma wu Azaya ku, si,

¹⁸ “Ledē odibo m, hun m hori; ezi odibo m rọ; ihien e a sọka m.

M jenkọ d'e bu Mmon-nsọ m kwasị a; o jenkọ d'a ghosị ndi alị ndi ozo ile rị uwa ezigbo enen.

¹⁹ O doko ndondo mọbu yi oro; o nwonni onye siko d'a nọ olu e ogbara-ogbe.

²⁰ O kpagipuko efifia-ridi rị a kpagini mọbu tinyunpu ukpe rị e tinyunni,

d'e ru nị o ye ezi-omume mmeri.

²¹ Ndi alị ndi ozo ile jenkọ d'e gidē efan a nwon olil'anya.”

Jizosị Lẹ Bezibo

²² 'Ya we nọ wehen'e onye eje-mmon rị ime e, hun o meni a ra legha uzo, a ra ku oku. O nọ zuo a, onye enya-mpin odin hu nọ kume oku, hunma uzo.

²³ O nọ tükemē igunrun hu enya, we nọ si, “Onwan wudē nwan Nwa Defidi ra?”

* **Isi Nke Mmanaj:**²⁹ *Griki:* Yiri ni yoku m. **Yoku** wu ihien we gi e kengbama efin ebūọ we gi a run orun-ugbo keni we saeka jen ahanmahan. † **Isi Nke Mmanaj:**³⁰ *Griki:* yoku m * **Isi Nke Mmēbūọ:**⁴ 1 Samuēlu 21.1-6 † **Isi Nke Mmēbūọ:**⁵ ghahani irun orun Ulo-nsọ Uhuohin Izu-iken ‡ **Isi Nke Mmēbūọ:**⁷ Hosaya 6.6 k'ọ rị

24 Kanị oge nđi Itu-Farisi gi n'ụ a, wē n'ọ sị, "Ikēn Bēzibō, onyē-isi eje-mmōn ile, kē okennyēni gihū a chupū eje-mmōn."

25 Jizōsị a marīngūo ihien wē rị e ro ime obi wē, o n'ọ sị, "O nwōnni alī-eze o wūlē kebeni hūn wē jenkōlēni d'a la iwi; o nwōnni obodo mōbū ikpun-ūlō kebeni hūn siko d'a tōnị.

26 Omēlē Ekwensū rị a chupū Ekwensū, o kebegūo enwēn ē. Nanị kē alī-eze ē e d'ōn nwan t'ọ?

27 Omēni ikēn Bēzibō kē m gi a chupū eje-mmōn, ikēn onyē kē nđi nke unū gi a chupū wē? 'Ya wū, u wē jenkō d'a ma onū ikpe.

28 Kanị, omēni ikēn Mmōn-nso Osolobue kē m gi a chupū eje-mmōn, 'ya wū nị Alī-eze Osolobue e ruguolē ebe unū rị.

29 Nanị kē ihian e d'ōn saēka banhan iwe dikēn, kwari ibu ē, mmanị o bu uzō kēnmēgūo a? Eghē, o kēnmēgūo a k'ọ n'ọ saēka kwari ihien rị iwe ē.

30 Onyē o wūlē hūn rīlēni azūn nke m rị a lūson m'ogun; onyē o wūlē hūn ghalēni e s'ōn m e kponkikomē rị e kponyiya.

31 M rị nwan a gwa unū nị wē jenkō d'a gbaghari ihian n'ọ o wūlē, gbaghari wē arū o wūlē wē ku, kanị agbaghari kō wē onyē ku arū banyeni Mmōn-nso.

32 Wē jenkō d'a gbaghari onyē o wūlē kuja oku mmē wū Nwa nke Ihian; kanị, agbaghari kō wē onyē kuja oku Mmōn-nso, agbaghari kō w'a kē ogēni kē ogēn lalanị."

Osisi Lē Mkpuru A

33 "Mēme osisi n'ọ rị mma, mkpuru a jenkō d'a rị mma; mēme osisi n'ọ j'ọ n'ọ, mkpuru a siko d'a j'ọ n'ọ—makēni mkpuru osisi kē wē gi a marin a.

34 Igurun agwo! Nanị kē unū a d'ōn saēka ku ihien rị mma ebe onū wū nđi-n'ọ? Ihien jun ihian ime obi y'a gha a onū a pūha.

35 Ezigbo ihian, a gha ihien rị mma rị a ime e wepūha ihien o ma, kanị eje-ihian a gha eje-ihien rị a ime e wepūha eje-ihien.

36 M rị a gwa unū n'ọ ru Uhuohin Ichin-ikpe, ihian jenkō d'a za ajuju banyeni oku ile nwōnlēni isi hūn wē ku.

37 Makēni wē jenkō d'e gi ihien i ku ma i ikpe, gizikwō ihien i ku sị nị ikpe a manị i."

A Sị Wē Jesu Ghosị Wē Ahima Pu-ichen

38 'Ya nđi hū ime nđi-nkuzi Iwu lē nđi Itu-Farisi n'ọ sị Jesu, "Onyē-nkuzi, enyi chō n'ị ghosị enyi ahima pu-ichen hūn gha eka Osolobue bja."

39 Kanị o n'ọ sị wē, "Eje-agbō enya rīlēni uzō ohu sị wē ghosị wē ahima! Kale, o nwōnni ahima wē jenkō d'a ghosị wē wezuka ihien mē onyē-amūa wū Jona:

40 erira Jona d'ōn n'ọdị ime ēfō azūn hū hi-ogbe akpū-uhūohin etō kē mmē wū Nwa nke Ihian siko d'a n'ọdị ime alī akpū-uhūohin etō.

41 Nđi Ninive jenkō d'a pūha osheri Oge Okinkin-ikpe, shjagbu nđi agboni eri, makēni e rogharioghō wē oge Jona gi zi wē ozi Osolobue—bu ihien ka Jona rị ebeni!

42 Eze-okpoho alī Shiba, alī hū rị azūn nđidan-mirin, jenkō d'a pūha osheri Oge Okinkin-ikpe, shjagbu nđi agboni eri. Makēni, o gha alī tegbu enwēn ē bja d'e gōn amamihien Solomōn n'ntin; ka lee nwan, ihien ka Solomōn rị ebeni!"

Ihien E Wekinhen Eje-mmōn Wē Chupugū

(Luk 11.24-26)

43 "Eje-mmōn gha ime ihian pū, o ghasōnmē ebe mirin rīlēni, a chō ebe o siko d'a n'ọ zu ikēn. Omēni o hūnni,

44 o jenkō d'a sị enwēn ē, 'M siko d'e kin-azūn iwe m hūn m gha pūha.' O bja, hūn a n'ọ nwōnni ihien rīn'a, n'ị a zachanringūo w'a, dōnzichanrīn a,

45 o jēn d'e wēhē eje-mmōn ēsa ozo hūn ka ya lē enwēn ē n'ọ, 'ya lē wē a wī banye ebēhū d'e biri. On'ọdị ikpazūn onyē hū a ka n'ọ kari nke mbū. Erira k'ọ jenkō d'a rīzikwō n'ị nđi eje-agboni."

Nnē Lē Umunē Jizōsị

(Mak 3.31-35; Luk 8.19-21)

46 Oge Jizōsị gi rị a gwa igurun hū oku, nnē ē lē umunē-ē-ikēnyē n'ọ bja d'e turu ihun ezi, a chō n'ị wē gwa a oku. [

47 'Ya kē onyē ohu n'ọ sị, "Lee, nnē i lē umunē i ikēnyē turu ihun ezi, wē chō n'ị wē gwa i oku."]

48 Kanị, o n'ọ za onyē hū gwa n'a, sị, "Onyē wū nnē m? Elee nđi wū umunē-m-ikēnyē?"

49 O n'ọ zin umū-azūn a ēka, sị, "Nđin rī ebeni wū nnē m lē umunē-m-ikēnyē.

50 Makēni onyē o wūlē hūn e mē uche Nēdi m hūn rī elu-igwee wū nwēnē-m-okēnyē lē nwēnē-m-okpoho lē nnē m."

Isi Nke Mmęto

Ilu Jesu Gi Onyę-ugbo Ta

(Mak 4.1-9; Luk 8.4-8)

- ¹ Ụhụọhịn hụ, Jizọsị nọ gha ime ụlọ pụ, jẹn d'a nọdị alị mkpęnręn mirin Galili.
² Igunrun hi-ogbe nọ fihunmę ę, hụn wụ nị ọ nọ banye ime ụgbọ, nọdị alị, igunrun hụ ile nọ turu mkpęnręn mirin.
³ Ọ nọ gi ilu gwa wę ihien bu ọda, si, “Gon ni ntin! O nwę onyę-ugbo jęn d'a gha mkpuru ime ugbo.
⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hụ ime wę a danye okp'uzo, nnunu nọ bja d'e ripu wę.
⁵ Mkpuru ndi ozo a danye alị-omuma ebe ejan rileni ọda, pu ozigbo makele ejan arị a ọda.
⁶ Kanị, ogen anwun gi wa, ọ ma wę, wę nọ shinwun, makeni enwon wę nkpoğun.
⁷ Mkpuru ndi ozo a danye ebe ogun ri, ogun ndi hụ nọ sue, dungbu wę.
⁸ Mkpuru ndi ozo a danye alị ri mma, mị mkpuru; ndi hụ ime wę a mị uzo ogun isen, ndi hụ uzo ogun eto, ndi hụ iri kwasị ogun.
⁹ Onyę nwon ntin 'ya nụ.”

Ihien Haij Jesu Gi A Tasonmę Ilu

(Mak 4.10-12; Luk 8.9-10)

- ¹⁰ Ya kę umu-azupu Jizọsị nọ bja d'e kunrun ę, si, “Kị haij i gi e gi ilu a gwa wę oku?”
¹¹ Ọ nọ za wę, si, “E yeguo wę unu oghere onu e gi marin ihien-mini risonmę Alị-eze elu-igwee, kanị eyeni wę wę.
¹² Makeni onyę hụn nwonni kę wę jenkọ d'e yecheni, keni o nwę mmagi-mmagi; kanị onyę hụn nwonlęni, wę k'a napu a hụn o nwęde.”
¹³ “Ihien haij m gi e gi ilu a gwa wę oku wụ nị wę ri e lee ilee, kanị a ri w'a hụn uzo; w'e gon ntin, kanị a ri w'a nụ, a ri w'a ghọha.
¹⁴ Ihien onyę-amuma wụ Azaya ku e meguo ebe wę ri—Azaya si,
 ‘Nke esi,
 onu jenkọ d'a nụ,
 kalę o nwonni ogen unu e gi ghọha;
 unu jenkọ d'e lee ilee,
 kanị o nwonni ogen unu e gi legha uzo,
¹⁵ makeni ndini a ra ghọha,
 ntin wę a kpokinguo,
 a nyunmaguo wę ęnya,
 amangbe w'e gi ęnya wę legha uzo, gi ntin wę nụ ihien,
 gi uche wę ghọha,
 gbehuto d'e kunrun m,
 a gbaharị m wę njo wę—ya kę Osolobue ku.’ ”
¹⁶ “Kanị, wę gozi ęnya onu agozi, 'ya haij wę gi ri a hụn uzo; wę gozizikwo ntin unu agozi, 'ya haij wę gi ri a nụ ihien.
¹⁷ Ezioku kę m ri a gwa unu, ndi-amuma bu ọda lę ndi bu ọda hụn mę ihien Chuku cho e te choquo nị wę hụn ihien onu ri a hụn, kanị a hunnị w'a; a choquozị wę nị wę nụ ihien unu ri a nụ, kanị anunị w'a.”

Ihien Jesu Gi Ilu Onyę-ugbo Hụ Kuzi

(Mak 4.13-20; Luk 8.11-15)

- ¹⁸ “Nụ nị nwan nkowa ilu hụ m gi onyę-ugbo ta:
¹⁹ Ogen ihian gi nụ oku Alị-eze bu ọ ghohan'a, Eje-onyę hụ a bja, ọ junarin a ihien wę kunye ime obi ę. Onwan wụ hụn wę kunye okp'uzo.
²⁰ Hụn danye alị-omuma wụ onyę hụ hụn nụ oku hụ, gi ighogho nabanhan a ozigbo.
²¹ Kanị, makeni onyę hụ e nwę nkpoğun, ọ tohu ekerę. Ogen nsongbu mọbu ukpokpo e gi bja makę oku hụ, ọ danpu ozigbo.
²² Hụn wę kunye ime ogun wụ onyę hụ hụn nụ oku hụ, kanị uhue ihien uwanị lę ihien oji! ęnya aku-lę-uba uwanị a kpangbu oku hụ, ọ minị mkpuru.
²³ Kanị, mkpuru wę kunye alị ri mma wụ ndi hụ hụn nụ oku hụ, ghọha a, mị mkpuru ezie-ezie: ndi hụ ime wę a mị uzo ogun-isen, ndi hụ a mị uzo ogun-eto, ndi hụ a mị uzo iri-kwasị-ogun.”

Ilu Jesu Gi Ata-witi Ta

- ²⁴ Ọ nọ ta nị wę ilu ozo, si,
 “Alị-eze elu-igwee rikę ebe ihian nọ kụn mkpuru ri mma ime ugbo ę.
²⁵ Kanị, ebe ihian ri uran, enenren nọ bja d'a kụn ata-witi ye ime oka-witi ndi hụ pụ.
²⁶ Ogen ihien-ugbo ndini gi nwan sueguu, mima mkpuru, ata-witi ndi hụ nozikwo pucha.

²⁷ 'Ya ndi idibo ahun nọ bja d'e kunrun onye hu nwe ugbo, si a, 'Di-okpa, ele mkpuru ri mma k'i kunye ime ugbo i? Nani ke ata-witi don banzi a?'

²⁸ O nọ si we, 'Onye-iwe me ihieni.'

Ndi idibo ndi hu nọ si a, 'Ni enyi jen nwan d'e huepu ata-witi ndi hu?'

²⁹ Kanj o nọ si, 'Mba, amangbe onu e huepu 'ya le oka-witi.

³⁰ Hapu ni we eburo ni we suegbame d'e ru ogen we gi e be oka-witi. O ru ogen we gi e be oka-witi, a si m ndi jenkọ d'e be n'e, "Bu ni uzọ huepu ata-witi kenmesomme we ukun-ukun d'a dun okun, unu e bepuha oka-witi buche ebe m'e buche ihien-ugbo." "

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mostadi Ta

(Mak 4.30-32; Luk 13.18-19)

³¹ O nọ ta ni we ilu ozo, si, "Ali-eze elu-igwee nọ ke akpuru mostadi ohu hun onye ohu weri, kunye ime ugbo e.

³² Iya kacharin ntin ime mkpuru ile, kanj o sueguu, 'ya kacharin ogbe e hi ime ihien-akunkun ndi hun hikeleni, o hande ke osisi, nke wu ni nnunu a bja d'a kpa ekwu e ye agalaba a."

Ilu Jesu Gi Yisti Ta

(Luk 13.20-21)

³³ O nọ ta ni we ilu ozo, si, "Ali-eze elu-igwee rike yisti bredi gi a fu hun okpoho ohu gi gwogbama flawa we gi e shi bredi hun k'e jun ihien noke adana eto d'e ru n'o ghagbari flawa hu ile."

Ihien Hajin Jizosi Gi E Gi Ilu A kuzi

(Mak 4.33-34)

³⁴ Jizosi gi ilu gwa igunrun hu ihien ndini ile. O nwonna ihien o gileni ilu gwa we.

³⁵ Onwan wu igi mezu ihien onye-amuma ku, si,

"M jenkọ d'a shiapu onu m

e gi ilu e ku,

m jenkọ d'a gha e

ku ihien zuerini

kete w'a tunle iyeto uwa."

Jizosi A Kowa Ilu Ata-witi Hu

³⁶ 'Ya o nọ na igunrun hu to si ime ulo. Umu-azun a nọ bja d'e kunrun e, si a, "Kowa ni enyi ilu ata-witi hu we kunye ime ugbo."

³⁷ O nọ za, si, "Onye hu kun mkpuru ri mma wu Nwa nke Ihian.

³⁸ Ugbo hu wu uwa; mkpuru hu hun ri mma wu umu Ali-eze; ata-witi hu wu umu Eje-onye hu.

³⁹ Enenren ahun kun ata-witi ndi hu wu Ekwensu; ogen hu we jenkọ d'e gi gho ihien-ugbo hu wu ogugu ogenni; ndi ahun jenkọ d'a ghon'a wu ndi mmön-ozu.

⁴⁰ Ke we don huepu ata-witi ndi hu, wegbama we dun okun, erira k'o jenkọ d'a ri ogugu-ogen.

⁴¹ Nwa nke Ihian jenkọ d'e zi ndi mmön-ozu e. We jenkọ d'e kponpu ihien owule e buhe njo le ndi ile e me eje-ihien ime Ali-eze e,

⁴² tu we ye oken okun hu. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.

⁴³ Ogen hu, ndi ezi-omume k'e timę ke enya-anwun ime Ali-eze Nedi we. Onye hun nwon ntin 'ya nu."

Ilu Ndi Jesu Gi Ihien Ri Oken-mkpa Zuerini Ta

⁴⁴ "Ali-eze elu-igwee ri ke ihien ri oken-mkpa zueri ime ugbo, hun onye ohu hun, zuemezi e, gi ighogho jen d'e rechanrin ihien ile o nwon, bja d'e nonrin ali hu."

⁴⁵ "Ozozu, Ali-eze elu-igwee nọ ke ebe onye-afia ri a chosomme ihien ri mkpa a koni.

⁴⁶ Ogen o gi hun hun a kokenmeni rigbu enwen e mkpa, o nọ jen, rechanrin ihien ile o nwe, bja d'e nonrin e."

Ilu Jesu Gi Oga Ta

⁴⁷ "Ozozu, Ali-eze elu-igwee rike oga we tuye ime ohimin, o nọ nwundon udi azun ile ri ichen-ichen.

⁴⁸ Ogen o gi jun, we nọ dokpupuha a mkpenren mirin; ya we nọ nodi ali, hopuha ndi ri mma, buche ime ukpali, kpon ndi rileni mma tuhu.

⁴⁹ Erira k'o jenkọ d'a ri o ru ogugu-ogen. Ndi mmön-ozu jenkọ d'a puha, hopu ndi-njo ebe ndi-oma ri,

⁵⁰ kpon we ye oken okun hu. Ebehu, ihian jenkọ d'a ri a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze."

Ezioku Nke Ohun Le Nke Akan

⁵¹ Jizosị nọ ju, si, “Onu a ghotaguo ihien ndini ile?” We nọ si a, “Eghee.”
⁵² O nọ si we, “Ya wu ni onye nkuzi Iwu owule we zun make Ali-eze elu-igwee nọke onye nwon ulo, hun gha ebe o domme ihien e wefuha ke ihien ohun ke ihien akan.”

*A ju We Jizosi Imę Nazareti
 (Mak 6.1-6; Luk 4.16-30)*

⁵³ Ogen Jizosi gi taguu ilu ndini we, o nọ gha ebahun pu,
⁵⁴ si obodo e. O nọ kuzime we ime ulo-ofufe we, hun wu ni nkuzi e nọ tu we enya, we nọ si,
 “Elebe ke okennyeni nọ nwehen amamihienni le orun-atumęnya ndini o ri a run?
⁵⁵ Ele nwa Kapiuta wu onwan? Efan nne e ele Meri? Ele Jemisi le Josefụ le Sajmonu le Judasi wu umune-e-ikennyę?
⁵⁶ Ele enyi le umune-e-ikpoho ri ebeni? Elebe ke okennyeni gha nwehen ihien ndini ile?”
⁵⁷ Ya we nọ weme n’e iwe. Jizosi nọ si we, “W’ a gbaye onye-amuma agbaye ebe ile mmani ime ali a le ezi-le-ulo a.”
⁵⁸ O runni orun-atumęnya bu oda ebęhu make ni ekwerini ni w’e.

Isi Nke Mmęto

*Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku
 (Mak 6.14-21; Luk 9.7-9)*

¹ Ogen hu, Herodu hun ri a ki Galili nọ nu ihien Jizosi ri e me,
² o nọ si ndi idibo e, “Onyeni wu Jonu hun e me mirin-Chuku. O ghaguo onwun lihi, 'ya hain o gi nwon iken o gi e me ihien ndini.”
³ Herodu ku erira makeni Herodu nwunrun Jonu, ken e egbun, bu e che ime ulo-ngan make ufiri Herodiasị nwunye nwehe e wu Filipu,
⁴ makele o teguo Jonu gwama a, si, “Iwu ekwerikwon n’i siko d’a lu a.”
⁵ O te cho n’o gbu Jonu, kale egun ihien ndi ali k’e me anin’a makeni we weri Jonu rike onye-amuma.
⁶ Kanị, o ru uhuhin hu we gi a nyanhan omumu Herodu, nwa-okpoho Herodiasị mu nọ temi we egu, efo nọ suo Herodu usuo,
⁷ hun wu ni Herodu nọ kwe e nkwa, kun iyi, n’o siko d’e y’e ihien owule o cho.
⁸ Nne e nọ dunye e, o nọ si Herodu, “Gi afereni ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku.”
⁹ O nọ fu eze, kanị o nọ gi ifiri iyi o kun le ndi obia a si we ye nwata-okpoho hu 'ya.
¹⁰ O nọ zi we, we nọ jen d’e bepụ Jonu isi ime ulo-ngan.
¹¹ We nọ gi eferę buhe e, we e ye nwata-okpoho hu, o nọ w’e jenni nne e.
¹² Umụ-azuun Jonu nọ bia, buru ehu a li, jen d’a gwa Jizosi.

*Jizosi E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
 (Mak 6.30-34; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14)*

¹³ Ogen Jizosi gi nu onwan, ya suo nọ gi ugbo-mirin gha ebęhu pu, si ebe ihian rileni. Kanị ogen ndi ri ebahun gi nu n’o pugo, we nọ gi ukụ gha ime obodo ndi hu sonme e.
¹⁴ Ogen o gi ru mkpenren mirin, o nọ hun igunrun hi-ogbe. O nọ me omiken we, zuo ndi emu ri a ku.
¹⁵ O ru ogen enyasi, umu-azuun a nọ bia d’e kunrun e, si, “O nwonni onye bi ebeni, bu eki e gigo. Si igunrunni la, ni we jen ime obodo ndi me ekerę-ekerę risonme ebeni d’e nonrinsonme ihien-oriri.”
¹⁶ Jizosi nọ si, “Ele hun w’e gi lama; ye ni we ihien-oriri.”
¹⁷ We nọ si a, “Ogbe bredi isen le azun ebuo suo ke enyi nwon ebeni.”
¹⁸ O nọ si we, “Wehe ni ni m we.”
¹⁹ Ya o nọ si igunrun hu nodi ali enu irurue ri ebahun. O nọ weri ogbe bredi isen hu le azun ebuo hu, lee enya elu-igwee, ye ekele, bebe bredi ndi hu ye umu-azuun, we nọ ye igunrun hu.
²⁰ We ile nọ rijunchanrin efo. 'Ya we nọ tutukome ifunfun e hoduni, o jun ukpalị mmębuo.
²¹ Ndi hun ri bredi ni wu ihien nọke ikennyę ogun-iri kwasị nnu-mmębuo*, wezuka ikpoho le umuęka.

*Jizosi Le Pita E Jen Ijen Elu Mirin
 (Mak 6.45-52; Jon 6.15-21)*

²² Ya Jizosi nọ si umu-azuun a banye ime ugbo-mirin buru n’e uzo jenme azuun hun-ębo. 'Ya le enwen e nọ nodi gbashia igunrun hu.
²³ O gbashiaguu we, 'ya suo nọ nyinrin ugu d’e me ekpere. O ru ogen enyasi, 'ya suo hu ebęhu.

* Isi Nke Mmęto:21 ikennyę nnu-uku isen

²⁴ Kanị, ụgbọ-mirin hụ e jęntegụo ogen hụ, ebiri-mirin hụ e ti ụgbọ hụ, e tikin e azụun—makęni ufere rị a gha ihun e fehe.

²⁵ O ru ụzọ-utuntun biribiri, Jesu nọ jęnhen ijęn elu mirin Galili hụ d'e kunrun wę.

²⁶ Ogen ụmụ-azụun a gi hụn a k'o jęnla ijęn elu mirin hụ, 'ya egun nọ tuma wę. Wę nọ sị, "Onyę-mmọn rọ!" Wę nọ gi egun yi oro.

²⁷ Kanị, ọ nọ kuyeni wę oku ozigbo, sị, "Kwọndon ni obi unu, mmę rọ, atụlę ni egun."

²⁸ Pita nọ sị a, "Di-nwọnni-ęnyi, ọwụlę iyu rọ, sị m bịa d'e kunrun i elu mirin."

²⁹ Jesu nọ sị a, "Bia." 'Ya Pita nọ gha ime ụgbọ-mirin hụ puha, jęnme ijęn elu mirin, buruko Jizọsị.

³⁰ Ogen o gi hụn okęn ufere hụ, egun nọ bịa a, ọ nọ rubanma ime mirin. Ya ọ nọ yi oro, sị, "Di-nwọnni-ęnyi, zụọpuha m!"

³¹ Jizọsị nọ tinu ęka ozigbo kwọndon ę, sị, "Onyę okukwe-nta! Kị haịn i gi nwọn obi-ębụo?"

³² Ogen wę gi banye ime ụgbọ-mirin hụ, okęn ufere hụ nọ kusi.

³³ Ndị hụn rị ime ụgbọ-mirin hụ nọ gbu n'ę osekpụ, sị, "Ezioku-ezioku, iyu wu Nwa Osolobue."

*Jizọsị A Zụo Ndị Emu Imę Obodo Gęnęsaręti
(Mak 6.53-56)*

³⁴ Ogen wę gi fetugụ mirin, wę nọ puha obodo Gęnęsaręti.

³⁵ Ogen ndi obodo hụ gi marin ni Jesu rọ, wę nọ zi ozi ghagbari ęgbere hụ ile, węhesonmen'ę ke wę han emu rị a kụ.

³⁶ Wę nọ rị a ni wę metụde ntin ęwuru ę ęka; ke wę han metun'a nọ ndihin.

Isi Nke Mmisen

*Odinali Ndị-akan
(Mak 7.1-13)*

¹ 'Ya ndi Itu-Farisi lę ndi-nkuzi Iwu nọ gha Jerusalem bịa d'e kunrun Jizọsị, sị a,

² "Kị haịn ụmụ-azụun i gilęni a gbaye odinali ndi nedi ęnyi kanị? W'a ra kwọ ęka wę kebe ri ihien-oriri."

³ O nọ za wę, sị, "Kị haịn ọnu gi a dan iwu Osolobue keni unu kwadon odinali ọnu?

⁴ Makęni Osolobue ye iwu, sị, 'Gbaye nedi i lę nne i,' sizi, 'Onyę ọwụlę kuja oku nedi ę mọbu nne ę, wę k'e gburiri onyę ahun.'

⁵ Kanị unu sị, 'Onyę sị nedi ę mọbu nne ę, "E wegụo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye," ọ rizi ni mkpa n'o gi ihien o nwe gbaye nedi ę mọbu nne ę.'

⁶ 'Ya wu, ọnu e gi ifiri odinali unu e me oku Osolobue a wuru ihien la iwi.

⁷ Ndị ihunnai ke unu wu! Amuma Azaya bu banyeni unu wu ezioku! Azaya sị ni Osolobue sị,

⁸ 'Onunụ-ire sụo ke ndini gi
a gbaye m,

obi wę e tekę ebe m rị.

⁹ Wę rị e fe m mmaka,

ihien w'a kuzi

wu odinali ihian mmaka tume.' "

*Ihien Ndị Hụn E Męru Ihian
(Mak 7.14-23)*

¹⁰ Jesu nọ kpọzunhan igunrun hụ ebe ọ rị, sị wę, "Gon ni ntin; ghota ni!

¹¹ Elę ihien banye ihian ọnu e męru a, kanị ihien gha ọnu puha, 'ya e męru ihian."

¹² 'Ya ụmụ-azụun a nọ bịa d'e kunrun ę, sị a, "Y'a maringhọ ni iwe we ndi Itu-Farisi ogen wę gi nọ ihieni i ku?"

¹³ O nọ za, sị, "Wę jęnkọ d'e huepu ihien ọwụlę Nedi m rị elu-igwee kunlęni.

¹⁴ Hatu ni wę, wę wu ndi-ndu hụn ęnya kpu ishi—owunị onyę ęnya-ishi e du onyę ęnya-ishi, wę ebụo jęnkọ d'a danye ime olu."

¹⁵ Ya Pita nọ sị a, "Kowa ni ęnyi ilu nei."

¹⁶ 'Ya ọ nọ sị, "Onu nwen e ke ghọtakwọ nwan?"

¹⁷ Unu a hụn n'a ni ihien ọwụlę banye ọnu e si ęfo, gha ęri ra shi mgbugbu-nsin?

¹⁸ Kanị ihien gha ọnu fūha gha obi ihian puha—iya wu ihien e męru ihian.

¹⁹ Makęni ime obi ke ihien ndini gha a puha: eje-iroro, igbu-ochu, ina-nwunye-ihian lę izo-uku-eye-ọfia, mgba-nzuzue, izun-ohin, ishia ęri-ntu lę nkuto.

²⁰ Ihien ndini wę nwe e męru ihian. Kanị, igi ęka wę kwolęni ri ihien-oriri ara męru ihian."

*Okukwe Okpoho Ohu Nwa A Nwọn Nsogbu
(Mak 7.24-30)*

21 Jizosị nọ gha ebēhụ pu, si egbēre Taya-lẹ-Sidonu.
 22 Ogen hụ hura, okpoho onye ali hụ wu Kena hūn gha egbēre ahun bja nọ puha, yime oro, a si, "Euu Di-nwōnni-enyi, Nwa Defidi, me omiken m, eje-mmōn rị ime nwa-m-okpoho, o rị e sōngbu e ọda-oda."
 23 Kanị Jesu azan'a kaka. Umụ-azūun nọ bja, rịo a, si, "Gwa a lama, makeni o rị e yison enyi oro."
 24 Jesu nọ si, "Wē zi m d'e kunrun atunrun Izrelu huni sūo."
 25 Ya ke okpoho hū nọ bja, sekpu ali ihun e, si, "Di-nwōnni-enyi, ye ni m eka."
 26 Jesu nọ si, "O rini mma ni wē tu bredi umuēka ye ni nkite."
 27 Okpoho hū nọ si a, "Eghe Di-nwōnni-enyi, kanị, ke nkite e ri ifunfun gha ebe ndi nwōnni wē rị e ri ihien-oriri a dan."
 28 Ya Jizosị nọ si, "Euu okpoho, okukwe i e hie ogbe! 'Ya rị ni i' k'i don cho." Nwa a hū nọ dinhin ozigbo.

Jizosị A Zuọ Ndị Bu ọda

29 Jizosị nọ gha ebahun pu, si mkpenren "Ohimin" Galili. O nọ nyinrin enu oke, nodi ali ebahun.
 30 Wē hū e huhe d'e kunrun e, e wehe n'e ndi nguro, ndi oro, ndi enya-ishi, ndi odin le imerinme ndi ozo—e bu wē a to uku a. O nọ zuo wē,
 31 nke wu ni o tu igunrun hū enya ke wē don rị a hūn ebe ndi odin rị e ku oku, ndi oro e zuzi oke, ndi nguro e jenne ijen, ndi enya-ishi a hūmma uzo, wē nọ ja Osolobue Izrelu mma.

Jizosị E Yezị Igunrun Ozo Hi-ogbe Ihien-oriri (Mak 8.1-10)

32 Ya Jizosị nọ kpozuhan umu-azūun a ebe o rị, si, "Omiken igunrunni rị e me m, makeni mme le wē a nopusuo akp'ohin eto, kale ihien wē siko d'e ri a rị a, bu a choni m ni wē bu egun la, amamgbe w'a dantoshme uzo."
 33 Umụ-azūun a nọ ju a, si, "Elebe ke enyi jenko d'a nọ wehe bredi k'e zu igunrunni ri ime atu ebenu?"
 34 Jizosị nọ si wē, "Ogbe ole ke unu gi?" Wē nọ si a, "Ogbe esa le azun me kirikiri buleni ọda."
 35 O nọ si igunrun hū nodi akpakali.
 36 O nọ weri ogbe esa hū le azun ndi hū; o yeguu ekele, o nọ bebe wē ye umu-azūun a. Umu-azūun a nọ we wē ye igunrun hū.
 37 Wē ile nọ rijunchanrin efo: wē nọ tutukome ifunfun e hoduni, o jun ukpali esa.
 38 Ndi hūn ri ihien-oririni wu ikennyē nnu-iri, wezukade ikpoho le umuēka.
 39 Jesu a gbashiagu igunrun hū, o nọ banye ugbo-mirin si egbēre Magadanị hūn wu Magdala.

Isi Nke Mmisin

A Si Wē Jizosị Ghosi Wē Ahima (Mak 8.11-13; Luk 12.54-56)

1 Ndi Itu-Farisi le ndi Itu-Sadusi nọ bja d'e kunrun Jesu, lele e, si a ghosi wē ahima gha elu-igwee bja.
 2 O nọ za wē, si, "O ru ogen enyasi, onu si, 'Uhuohin siko d'a rị mma, makeni igwere fon efon.'
 3 Utuntun, unu si, 'Mirin jenko d'e zue tani makeni igwere efonni.' Onu marin ke wē don e gi igwere a kowa ihien jenko d'e meni, kale unu ara s'eka a kowa ihien ihien rị e me ogenni rị a ghosi.
 4 Eje-agbo enya rileni uzo ohu rị a cho ahima. Kanị, o nwōnni ahima wē jenko d'a ghosi wē, wezuka ahima ihien me onye-amuma wu jona." O nọ na wē to, gha ebēhụ pu.

Yisti Ndị Itu-Farisi Lẹ Ndị Itu-Sadusi (Mak 8.14-21)

5 Ogen umu-azūun a gi feteguu mirin Galili, wē nọ hūn a ni a zole wē bredi.
 6 Jizosị nọ si wē, "Kpachanpu ni enya ebe yisti ndi Itu-Farisi le ndi Itu-Sadusi rị."
 7 Wē nọ si ibe wē, "O rị e ku ihienni makele enyi e wehēni bredi."
 8 Ogen Jizosị gi marin ihien wē rị e ku, o nọ si wē, "Ki onu rị e kuni ni unu e nwon bredi? Euu, unu ndi okukwe nta!
 9 Onu e k'e ghotakwo nwan? Unu anyanhanni ogbe bredi isen hū mmadu ogun-iri kwasi nnu-mmēbuo ri le ukpali ole onu kponjun ihien wē rihodu?
 10 Unu anyanhanni ogbe bredi esa mmadu nnu-iri ri le ukpali ole unu kponjun ihien wē rihodu?"

¹¹ Kí haịn ọ́nụ́ gịlẹ́nì ghọ́ha nì ẹlẹ́ brẹ́dì mmaka kẹ́ m rị e ku? Kpachanpụ́ nì ẹnya ebe yisti ndị́ Itu-Farisi lẹ́ ndị́ Itu-Sadusi rị!”

¹² “Ya wẹ́ nọ́ ghọ́ha nì ẹlẹ́ yisti brẹ́dì mmaka gi a fụ́ k’ọ́ sị wẹ́ kpachanpụ́ nì ẹnya, kanị́ ọ́ gí ẹ́ e ku nkuzi ndị́ Itu-Farisi lẹ́ ndị́ Itu-Sadusi.

Pita E Ku Onye Jizọ́sì Wụ
(Mak 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Ogen Jizọ́sì gi banye ẹgbẹ́ Sizeria-Filipi, ọ́ nọ́ jụ́ umụ́-azụ́un a sị, “Onye kẹ́ wẹ́ sị nì ‘ya kẹ́ mmẹ́ wụ́ Nwa nke Ihian wụ?”

¹⁴ Wẹ́ nọ́ za, sị, “O nwẹ́ ndị́ sị́ Jọ́nụ́ hụ́n e mẹ́ mirin-Chuku, ndị́ ọ́zọ́ sị́ Elaija, ndị́ ọ́zọ́ sị́ Jerimaya mọ́bụ́ onyé ohu imẹ́ ndị́-amụ́ma mbụ́.”

¹⁵ Kanị́ ọ́ nọ́ sị́ wẹ́, “Onye kẹ́ unu sị́ nì ‘ya kẹ́ m wụ?”

¹⁶ Saimonụ́ wụ́ Pita nọ́ za, sị, “Yụ́ wụ́ Onyé Hụ́ Osolobué Tumé, hụ́n wụ́ Kraịstì, Nwa Osolobué—Osolobué hụ́ rì ndun.”

¹⁷ Jizọ́sì nọ́ sị́ a, “Onyé wẹ́ gozi agozi k’i wụ́ Saimonụ́ nwa Jona*! Makẹ́ni ẹlẹ́ ihian ghọ́sì ì ihienni, kama, Nẹ́dì m hụ́n rì elu-igwee ghọ́sì ì ‘ya.

¹⁸ M rị́ a gwa ì, ì wụ́ Pita†, m jenkọ́ d’a tụn ụ́ka m ye elu ọ́mụ́mani, ikẹ́n ọ́nwun a saẹ́ka mẹ́ri ẹ́.

¹⁹ M jenkọ́ d’e ye ì ị́sanhan Alì-eze elu-igwee: ihien ọ́wulẹ́ ì sị, ‘Mba,’ elu-ụ́wa elu-igwee sikó d’a sị, ‘Mba.’ Ihien ọ́wulẹ́ ì sị, ‘Eghẹ́,’ elu-ụ́wa, elu-igwee jenkọ́ d’a sị, ‘Eghẹ́.’ ”

²⁰ “Ya Jizọ́sì nọ́ dọ́kẹ́mmẹ́ umụ́-azụ́un a ẹ́ka-ntin, sị́ wẹ́ agwalẹ́ onyé ọ́wulẹ́ nì ‘ya wụ́ Onyé Hụ́ Osolobué Tumé wụ́ Kraịstì.

Jizọ́sì E Ku Oku Afunfun O Sikó D’a Ta Lé Ọ́nwun A
(Mak 8.31—9.1; Luk 9.22-27)

²¹ Gha ogén hụ́ jẹ́nme, Jizọ́sì nọ́ gwama umụ́-azụ́un a, sị, “M jenkọ́ d’e jẹ́nrirì Jerusalém, ndi-isi lẹ́ ndi-isi nchụ́-ẹjan lẹ́ ndi-nkuzi Iwu jenkọ́ d’e mẹ́ m nì m ta afunfun bu ọ́da. Wẹ́ jenkọ́ d’e gbu m, kanị́, hụ́n m’ẹ́ akpu-uhuohin ẹ́to, Osolobué jenkọ́ d’a gha ọ́nwun weli m.”

²² Kanị́ Pita nọ́ weri ẹ́ sị́ ụ́sọ́, jùgbọ́ a, sị, “Di-nwọ́nni-ẹnyì, Osolobué a jụ́; ọ́ nwọ́nni ogén ihienni e gi m ẹ́!”

²³ Kanị́ Jesu nọ́ gbehuto, sị́ Pita, “Ekwensu, pụ́ nì m! Ì rị́ a nọ́kin m ụ́zo, makẹ́ni y’a rị́ e ro nke Osolobué, nke ihian k’i rị́ e ro.”

²⁴ “Ya Jizọ́sì nọ́ sị́ umụ́-azụ́un a, “Onyé ọ́wulẹ́ chọ́ n’o sọ́n m, ‘ya jukwọ́ enwẹn ẹ́, buru obe ẹ́, sọ́nmẹ́ m.

²⁵ Makẹ́ni onyé ọ́wulẹ́ chọ́ n’o ghe isi, isi ẹ́ a tọ́ a, kanị́ onyé ọ́wulẹ́ tuhu ndun a makẹ́ ufiri m jenkọ́ d’a hụ́n a.

²⁶ Elee erere k’ọ́ ban nì ihian e nwonchanringuu ụ́wa ile, tuhu umẹ́-ndun a? Kìní́ kẹ́ ihian sikó d’e gi gbarì umẹ́-ndun a?”

²⁷ “Eghẹ́, Nwa nke Ihian lẹ́ ndi mmọ́n-ozì e jenkọ́ d’a bịa; ọ́ sikó d’e gi ọ́ghọ́ Nẹ́dì ẹ́ bịa. Ogén hụ́, ọ́ jenkọ́ d’a kụ́ onyé ọ́wulẹ́ ụ́gwọ́ ihien ọ́ mẹ́.

²⁸ M rị́ a gwa unu ezioku, ọ́ nwọ́nghọ́ ndi rì ebeni hụ́n jenkọ́lẹ́ni d’a nwun d’e ru nì a hụ́n wẹ́ Nwa nke ihian k’ọ́ lala nọ́kẹ́ Eze kì Alì-eze ẹ́.”

Isi Nke Mmęsa

Jizọ́sì E Nwọ́nhuto
(Mak 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ogén akpu-uhuohin isin gi ghafeguu, Jizọ́sì nọ́ weri Pita lẹ́ Jemisi lẹ́ Jọ́nụ́ nwẹnẹ́ Jemisi, kịrì́ wẹ́ si elu-ugu jẹ́n elu ọ́da-ọ́da; ‘ya lẹ́ wẹ́ sụ́ọ́ wì.

² Jesu nọ́ nọ́ id’ẹnya wẹ́ nwọ́nhuto: ihun ẹ́ nọ́ nwunmẹ́ rìkẹ́ ẹnya-anwun, ẹ́wo ọ́ yì nọ́ hẹ́nrin nke ọ́chan, nwunmẹ́ kẹ́ ukpẹ́.

³ Idumuzi Mozizi lẹ́ Elaija nọ́ fọ́pụ́ha ebe wẹ́ rì, wẹ́ lẹ́ Jizọ́sì nọ́ kumẹ́ oku.

⁴ Pita nọ́ sị́ Jizọ́sì, “Di-nwọ́nni-ẹnyì, ọ́ hụ́ghọ́ mma nì ẹnyì rì ebeni. Omẹ́ni y’a chọ́ghọ́, m jenkọ́ d’e mẹ́mẹ́ ọ́dụ́ ẹ́to ebeni: ohu wụ́ nke ì, ohu wụ́ nke Mozizi, ohu wụ́ nke Elaija.”

⁵ Ebe ọ́ rì e ku ihienni, idumuzi, orukpu nwunchannì nọ́ kpumẹ́ wẹ́. Olu nọ́ gha imẹ́ orukpu ahun sị, “Ọ́nwán wụ́ ezi Nwa m; ihien ẹ́ a sụ́ọ́ka m; gọ́n n’ẹ́ ntin!”

⁶ Ogén umụ́-azụ́un Jesu ndi hụ́ gi nù ihienni, okẹ́n egun nọ́ tuma wẹ́, wẹ́ nọ́ dan alì, we ihun kpumẹ́ alì.

⁷ Kanị́ Jizọ́sì nọ́ bịa ebe wẹ́ rì, metụ́ wẹ́ ẹ́ka, sị, “Lihì nì, atulẹ́ nì egun.”

⁸ Ogén wẹ́ gi wesi ẹnya elu, ọ́ nwọ́nzini onyé wẹ́ hụ́n kari Jizọ́sì.

⁹ Ogén wẹ́ gi gha elu-ugu hụ́ hidanla, Jizọ́sì nọ́ dọ́ wẹ́ ẹ́ka-ntin, sị, “Agwakwọ́lẹ́ nì onyé ọ́wulẹ́ ihienni ọ́nụ́ hụ́n d’e ru ogén Osolobué e gi ghaguu ọ́nwun weli mmẹ́ wụ́ Nwa nke Ihian.”

* **Isi Nke Mmisin:17** Jọ́nụ́ † **Isi Nke Mmisin:18** “Pita” wụ́ “ọ́mụ́ma” ọ́nụ́ Griki.

¹⁰ Ụmụ-azụun nọ jụ a, sị, “Kị haịn nwan ndị-nkuzi Iwu gi a sị nị Ẹlajia jenk̄o d'e buriri ụzọ biaguu?”

¹¹ Ọ nọ za wẹ, sị, “Ezie rọ nị Ẹlajia jenk̄o d'e bu'zọ biaguu d'a kwadem̄echanringuu ihien ile.

¹² Kanị m rị a gwa unū nị Ẹlajia a biaguo bu amarinni w'a, e mē w'ẹ ihien sūo nị wẹ. Erira ke mmē wū Nwa nke Ihjan jenk̄o nwan d'e gi ta afunfun ẹka wẹ.”

¹³ Ya ụmụ-azụun a nọ ghota nị Jonu hūn e mē mirin-Chuku k'ọ rị e ku.

Jizos̄i A Zuo Nwata Eje-mm̄on Rị Imē Ẹ

(Mak 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Ogen wẹ gi ru ebe igunrun hū rị, okennyē ohu nọ bia d'e kunrun Jizos̄i, sekpu n'ẹ alị, sị,
¹⁵ “Di-okpa, mē omiken nwa-m-okennyē! Ibobō rị a kụ a. Ọ rị a ta oken afunfun; ọ danyesnmē imē okun lē imē mirin.

¹⁶ M wēhē nị ụmụ-azụun i 'ya, kanị asanị wẹ ẹka zūo a.”

¹⁷ Jesu nọ sị, “Euu, agbō nwonl̄eni okukwe! Agbō zinl̄eni?! Elee ogen kē m k'e sōnu unū nōdị? Elee ogen k'e m k'e dinruni onū?! Wēhē nị nị m'ẹ.”

¹⁸ Ya k'ọ nọ jūgbō eje-mm̄on hū, ọ nọ gha imē nwata hū pūha, nwata hū nọ dīnhin ozigbo.

¹⁹ Ya ụmụ-azụun a nọ bia d'e kunrun ẹ ebe 'ya sūo rị, jū a, sị, “Kị haịn ẹn̄yi gil̄eni saeka chupū a?”

²⁰ Ọ nọ za wẹ, sị, “Mak̄eni okukwe unū ehini. M rị a gwa unū ezioku, om̄eni onū nwon okukwe hūn handē kē mkpurū mostadi, unū jenk̄o d'a s'ẹka sị uguni, 'Gha ebeni pū si ebahūn! O j̄nmē. O nwonni ihien jenk̄o d'a karị unū ẹka! [

²¹ Kanị udin̄i a ra pū wezuka nị wẹ bu-onū mē ekpere.”]

Jizos̄i E Kuzi Oku Onwun A

(Mak 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Ogen Jizos̄i lē ụmụ-azụun a gi zu imē Galili, Jizos̄i nọ sị wẹ, “Wẹ jenk̄o d'e we mmē wū Nwa nke Ihjan che ẹka ihjan,

²³ wẹ jenk̄o d'e gbu m; hūn m'ẹ akp'ohin ẹto, Osolobue e weli m.” Onwan nọ fuk̄nmē wẹ.

Iku Ugwo-isi Ulo-ns̄o

²⁴ Ogen wẹ gi ru Kapanom, ndi a na ugwo-isi Ulo-ns̄o nọ j̄nburu Pita, sị a, “Onyē-nkuzi onū ara kude ugwo-isi* Ulo-ns̄o ra?”

²⁵ Pita nọ sị, “O kụ a kụ.” Ogen o gi lua, Jizos̄i nọ bu ẹ zūo kupūha a, sị a, “Saimonū-o, k'i ro? Onyē kē ndi-nze ụwanị a na ụt̄u ichen-ichen w'a na? Ụmụ wẹ ra ndi oz̄o?”

²⁶ Ogen o gi sị, “Ndi oz̄o.”

Jizos̄i nọ sị a, “Ya wū nị ụmụ wẹ ara kụ.

²⁷ Kanị, amangbe ẹn̄yi e mē ihien e se oku, shi mirin hū; y'a tūye ukpo i; y'e weri azun ibuz̄o i sik̄o d'e gbu—shiapu a onū, i sik̄o d'a hūn akpurū egho shek̄elū† ohu. Weri ẹ n'i gi ẹ kụ ugwo-isi mmē lē 'yū.”

Isi Nke Mm̄esat̄o

Onyē Kachanrinni imē Al̄i-eze Elu-igwee

(Mak 9.33-37; Luk 9.46-48)

¹ Ogen hū, ụmụ-azụun Jizos̄i nọ bia d'e kunrun Jizos̄i, sị, “Onyē kachanrin imē Al̄i-eze elu-igwee?”

² Ọ nọ kp̄o nwata ohu, bu ẹ che etintinnai wẹ, sị,

³ “M rị a gwa unū ezioku, om̄eni unū egbehuton̄i, wurū ndi nọ kē ụmūeka, o nwonni ogen onū e gi banye Al̄i-eze elu-igwee.

⁴ Onyē ọwulē welua enw̄en ẹ al̄i, wurū onyē nọ kē nwanani, 'ya wū onyē kachanrinni imē Al̄i-eze elu-igwee.

⁵ Onyē ọwulē nabanhan nwata nọ ẹn̄ina makē ufiri ẹfan m a nabanhanguo m.”

Onwunwan

(Mak 9.42-48; Luk 17.1-2)

⁶ “Kanị onyē ọwulē han onyē ohu imē ndin̄i mē ntin̄ hūn kwerini ni m mē njo, ọ ka mma nị wẹ kenmē ọl̄o ih-ogbe ye onyē hū olu, tū a ye imē ohimin mini.

⁷ Uwa rị imē nsongbu, makē ihien ndi hū e mē ihjan e mē njo rin'a! Ihien k'a han ihjan mē njo k'a biakwo-o, kalē nsongbu rị nị onyē hū wẹ jenk̄o d'a gha ẹka a bia.”

⁸ “Om̄eni ẹka i m̄obu uku i a haịn i e mē njo, bepū a tuhu. Ọ ka i mma n'i banye ndun bu ẹhū i ezuni m̄obu n'i dan nguro, karị nị wẹ tū i ye imē okun it̄ebit̄e bu ẹka i ẹbūo lē oku i ẹbūo zu oke.

* Isi Nke Mm̄esa:24 ugwo-isi. Akpurū egho w'a kp̄o “drak'ma” ẹbūo kē wẹ gi a kụ ugwo-isi Ulo-ns̄on̄i. † Isi Nke Mm̄esa:27 “Shek̄elū” wū drak'ma ẹn̄o.

9 Omęni ęnya i a haịn i e mę njo, gupu a tuhu. O ka i mma n'i gi ęnya ohu suọ banye ndun karị ni wę tu i ye okun-mmọn bu ęnya i ębuọ ri a ri."

Ilu Jesu Gi Atunrun Hu Tuhuni Ta
(Luk 15.3-7)

10 "Hun n'a ni unu elegberini onye owule ime ndini me ekere. Makeni, m ri a gwa unu, ndi mmọn-ozu we ri ebe Nedi m hun ri elu-igwee ri e lee ihun e ogen ile."

11 Makeni mme wu Nwa nke Ihian bia d'a zuopuha ndi huni."

12 "Kini ke onu ro? Omęni ihian nwon atunrun ogun-isen, ohu ime we a kpahu, o natoko ohu-aria-ogun-isen hoduni elu-ugu ebahun we no a kpa nni jennme d'a cho ohu hu kpahuni?"

13 O hun a, m ri a gwa unu ezioku, o jenkọ d'a ghoghọ n'a karị ohu-aria-ogun-isen hu kpahuni.

14 Erirazikwo, Nedi onu hun ri elu-igwee achoni ni onye owule ime ndini me ekere la iwi."

Nwene I Me Injo K'i Jenko D'e Me?

15 "Nwene i me i njo, jen d'a gwa a mmejie e ebe 'yu ni 'ya suọ ri a. Omęni o gongho i ntin, 'ya wu ni y'e wechinngwu nwene i azuun.

16 Kanj, omęni o gonni i ntin, weri onye ohu mobu mmadu ębuọ che ni enwen i, 'yu le we e jenzi d'a hun a keni o meye we ęnya.

17 O ju n'o gonko we ntin, gwa ndi uka. O ju n'o gonko uka ntin, weri e rike onye ghaleni e fe Osolobue mobu onye a na ugwo-isi njo a ma ikpe."

Iken Uka Kraisti Nwon

18 "Ezioku ke m ri a gwa unu, ihien owule unu si, 'Mba' elu-owa, elu-igwee jenkọ d'a si, 'Mba.' Ihien owule onu si, 'Eghęę,' elu-owa, elu-igwee jenkọ d'a si, 'Eghęę.'

19 M riji a gwa unu ezioku, omele mmadu ębuọ ime onu e kwerigbame elu-uwani rijo ihien owule, Nedi m hun ri elu-igwee siko d'e me ni unu 'ya.

20 Makeni ebe owule mmadu ębuọ mobu eto gi ufiri ęfan m zu, mme le we ri ebehu."

Mgbaghari

21 Pita no bia d'e kunrun Jizosi, si a, "Di-nwonni-ęnyi, mgbе ole ke nwenę m siko d'e me m njo a gbaghari m'a? Mgbе ęsa?"

22 Jizosi no si, "Asini m'i mgbе ęsa, kanj mgbе ęsa-ęsa uzo iri kwasị ogun eto."

Ilu Jesu Gi Odibo Hun Ju N'o Gbaghariko Ta

23 "Ya wu, Ali-eze elu-igwee no ke ebe eze ohu no cho ni 'ya le ndi idibo e gbakọ egbo we gi e.

24 Ogen o gi gbakoma, we no wehen'e onye ohu gi e egbo higbu enwen e ogbe, k'e zu we kusonme ndi-orun nu isen-kwasi-ogun orogbo ahua mmisen.

25 Kanj o sani ęka ku a. Eze no si we re 'ya le nwunye e le umu a le ihien ile o nwon, wehe egbo d'a ku a ugwo o gi e."

26 "Makę onwan, odibo hu no gbu oseku, rikemme e, si, 'Nna, nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a kucharin i ihien ile m gi i.'

27 Nna a no gi omiken hapu a, gbaghari a, si a y'a kuzile ugwo hu o gi e."

28 "Kanj, ogen odiboni gi pu, o no hun odibo ibe e hun gi e egbo-orun akp'ohin ogun-isen suọ. O no todon e ękpiri, si a, 'Ku m ugwo i gi m.' "

29 "Ya odibo ibe e hu no dan ali, rikemme e, si, 'Nwon ni m ndidi, m jenkọ d'a ku i ugwo i.'

30 Kanj o no ju, jen d'e bu e che ime ulo-ngan d'e ru ogen o jenkọ d'a ku a ugwo hu."

31 "Ogen idibo ibe e gi hun ihieni, o futu we oda-oda ime obi, we no jen d'a gwa Nna we ihien ile meni.

32 "Ya nna a no kpo a, si, 'Odibo ęfo-njo! M hapu i, si i akuzile ugwo hu ile i gi m, makeni i rijo m arjo.

33 O furuni n'i me ni odibo ibe i omiken ke m don me n'i omiken?"

34 Nna a no gi olulu we ye we ni we ye e afunfun ime ulo-ngan d'e ru ogen o jenkọ d'a kucharin ugwo hu ile o gi."

35 Ya wu, ęrija ke Nedi m hun ri elu-igwee jenkọ d'e mezikwo onye owule ime unu, omęni y'e gini obi i ile gbaghari nwenę i.

Isi Nke Mmitenęi

Jizosi A Kuzi Banyeni Mkpechan
(Mak 10.1-12)

1 Ogen Jizosi gi kucharingwu ihien ndini, o no gha Galili pu, shi ęberę Judia hun ri nftu Iyi Jodani.

2 Igunrun hi-ogbe no sonme e, o no zuo we ebehu.

³ Ndị hụ ime ndị Itu-Farisi nọ bịa d'e kunrun e, keni wẹ shi n'ẹ onyan. Wẹ nọ jụ a, sị, “O nwẹgho ihien ọwụlẹ iwu ku nị ya kẹ mẹ okennyẹ kpechan nwunye e?”

⁴ Jizọsị nọ za, sị, “Onụ e ke gun a ime Ẹkụkwọ-nsọ nị Onyẹ hụn keni wẹ ke wẹ oken lẹ onyennyẹ ogen mbidon? *Unu e ke gun a n'ọ*”

⁵ sị, “Makẹ onwan, okennyẹ siko d'a natọ nedi e lẹ nne e, jẹn d'a banye ni nwunye e, wẹ ebuo a wuru ehu ohu.”

⁶ “Ya wu, elezi wẹ mmadu ebuo, kanj wẹ wu ehu ohu. ‘Ya wu, ihien Osolobue wegbamagu, ihian y'e kebele e.’”

⁷ Ndị Itu-Farisi hụ nọ jụzị a, sị, “Kị haịn nwan Mozizi gi ye iwu ime Ẹhụhụ-nsọ, sị nị okennyẹ siko d'a s'eka ye nwunye e ehuhụ- mkpechan, kpechanpu a?”

⁸ Jizọsị nọ za, sị, “Makeni obi onụ e zekẹ—ya haịn Mozizi gi hapu unu nị unu kpechan nwunye unu; kanj eļe ẹrira k'ọ rị ogen mbidon.

⁹ M rị a gwa unu, onyẹ ọwụlẹ kpechan nwunye e luma onyẹ ọzọ, wezuka nị nwunye e zọ ụkụ ye ofia, a gherele.”

¹⁰ Umụ-azụun a nọ sị, “Omēni ẹrira k'ọ rị ẹgbata okennyẹ lẹ nwunye e, ọ ka mma nị aluni wẹ di-lẹ-nwunye.”

¹¹ Kanj Jesu nọ sị wẹ, “Eļe ihian ile jenkọ d'a saẹka nabanhan okuni, mmanj ndi hūn ọ wu nke wẹ.

¹² O nwon ndi ghaleni a lu di-lẹ-nwunye makeni ehu wẹ ezuni oke kete w'a mule wẹ; o nwon ndi ghaleni a lu di-lẹ-nwunye makeni ihian memẹ wẹ ẹrira; o nwon ndi sị nị alukọ wẹ makẹ ufiri Alị-eze elu-igwee. Onyẹ hūn jenkọ d'a saẹka nabanhan okuni 'ya nabanhan a.”

*Jizọsị A Gọzi Umụ-ndu
(Mak 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ O nwẹ ndi wẹhēni Jizọsị umụ-ndu keni ọ bu ẹka kwasị wẹ, mẹ ekpere, kanj umụ-azụun a nọ jugho ndi hū.

¹⁴ Kanj Jizọsị nọ sị, “Hatu ni umụ-ndu nị wẹ bịa d'e kunrun m; egbondonlẹ ni wẹ, makeni Alị-eze elu-igwee wu nke ndi nọ ẹniina.”

¹⁵ O nọ bu ẹka kwasị wẹ, gha ebahun pu.

*Okorobia Odafin Hụ
(Mak 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Ya kẹ onyẹ ohu nọ bịa d'e kunrun Jizọsị, sị, “Onyẹ-nkuzi, elee ọrụn-oma kẹ m siko d'a run nị m nwonrin ndun itebite?”

¹⁷ Jizọsị nọ sị a, “Kị haịn i gi a jụ m oku ihien rị mma? Onyẹ ohu sọ ọ rị mma. I cho n'i banye ndun, donmẹ iwu ndi hū rị ime Iwu.”

¹⁸ O nọ sị, “Elee ndi?”

Jizọsị nọ sị, “Egbule ochu; agherele; ezunlẹ ohin; ebuokinlẹ ihian onu;

¹⁹ gbaye nedi i lẹ nne i; ihien ibe i ya sọ i kẹ ihien enwen i don a sọ i.”

²⁰ Okorobia hū nọ sị, “M hū e donmẹ ihien ndin ile, kị hoduzi m jenkọ d'e m?”

²¹ Jizọsị nọ sị a, “I cho n'i zu oke, jennmẹ, rechanrin ihien ile i nwon, y'e we eghe e ye ndi igbenne, gi e nwon akụ-lẹ-uba ime elu-igwee, y'a bịa d'e sonmẹ m.”

²² Ogen okorobia hū gi nū ihienni, ndun nọ guu a, ọ nọ sukuru, pu, makelẹ o nwon ihien ọda-ọda.

²³ Jizọsị nọ sị umụ-azụun a, “M rị a gwa onu ezioku, o jenkọ d'a fu ọrụn ebe odafin jenkọ d'a nọ banye Alị-eze elu-igwee.

²⁴ M rizi a gwa unu, o jenkọ d'a ka nfe nị anyinnyan-mkpukpukẹ wu kamelụ gha oghere oloden karị nị odafin banye Alị-eze Osolobue.”

²⁵ Ogen umụ-azụun a gi nū ihienni, ọ tūkenmẹ wẹ ẹnya, wẹ nọ sị, “Onyẹ jenkọ d'a sazi nwan ẹka nwon nzuopuha?”

²⁶ Kanj Jizọsị e lee wẹ ẹnya, ọ nọ sị wẹ, “Ebe ihian rị, ọ sakọ ẹka mẹ, kanj ebe Osolobue rị, o nwonni ihien wẹ ghaleni a saẹka e mẹ.”

²⁷ “Ya Pita nọ sị, “Lee e, ẹnyi a laguo ihien ile to sonmẹ i, kini kẹ ẹnyi jenkọ nwan d'e nwonhen?”

²⁸ Jizọsị nọ sị wẹ, “M rị a gwa onu ezioku, *ime uwa ohun lalanj*, ogen wẹ jenkọ d'e gi memẹ ihien ile nke ohun, ogen hū Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi nodi ukpo e nwe oghe, unu ndi hū sonni m siko d'a nodisonmẹ ukpo mmebuo, a kị ebọn mmebuo rị Izrelu.

²⁹ Onyẹ ọwụlẹ hūn o menị o gigo ọ ufiri m natọ ụlọ ndi o nwon mobu umunye-e-ikennyẹ mobu umunye-e-ikpoho mobu nedi e mobu nne e mobu unu a mobu alị o nwon, jenkọ d'e nwonhen wẹ ọzọ ogun-isen, nwonhenzikwo ndun itebite.

³⁰ Kanj, ndi bu ọda bu ọzọ jenkọ d'a kpari azụun, ndi kpa azụun e buru ọzọ.”

Isi Nke Ogun

Thien Jesu Gi Ndi Run Orun Ime Ugbo Kuzi

1 “Makeni Ali-eze elu-igwee ri ke ebe onye ohu no pu uz’utuntun d’e weri ndi orun hun jenko d’a run ime ugbo-vaini a.

2 Ogen ‘ya le we gi kwerigbamaguu n’o jenko d’a ku we egbo orun akpu-uhuhin wu dinariosi ohu, o no zi we ban ime ugbo-vaini a d’a runma orun.”

3 “Thien noke okuloku itenei utuntun, o no puzi, hun ndi ozo wuzo mmaka ime afia.

4 O no si we, ‘Unu nwen jenne ugbo-vaini m d’a run orun, m jenko d’a ku unu ugwo ohunma.’ We no jenne.

5 O puzikwo okuloku mmebuo, ogen hu anwun gi a ri isi le okuloku eto effina, o no mezikwo ihien ohu ahun.”

6 “Thien ri ke okuloku isen enyasi, o no puzi, hun ndi ozo turusomneni; o no si we, ‘Ki hain onu gi turu ebenni mmaka kete utuntun?’ ”

7 “We no si a, ‘Makeni o nwonna onye we enyi orun.’ O no si we, ‘Unu nwen jenne ugbo-vaini m d’a run orun.’

8 O ru ogen enyasi, onye hu nwon ugbo-vaini hu no si onye hun e lepu n’a ugbo-vaini hu enya, ‘Kpo ndi orun hu n’i ku we ugwo we, gha ndi ikpazuun kuma d’e ru ndi ibuzo.’

9 Ogen ndi hu gha okuloku isen enyasi runma gi bia, we no ku onye-onye ime we egbo-orun akp’ohin ohu-ohu.”

10 “Ogen ndi ibuzo gi bia, we ro ni we jenko d’a kukari we egbo-orun akp’ohin; kanj we no ku onye-onye ime we egbo-orun akp’ohin *.

11 Ogen we gi kuguu we ugwo, we no denwinwinma ni onye hun nwon orun,

12 si, ‘Ndi ikpazuunni run mgbahunme okuloku ohu suo, bu enyi nwen bu orunni isi kete utuntun, ma anwun, kale y’a ku enyi le we ahanmahan.’ ”

13 “Kanj o no shiarj onye ohu ime we, si a, ‘Di-enyi, a ri m e megbu i; ele egbo-orun akp’ohin ke me le yu kwerigbama?’

14 Weri hun wu nke i lama; mme cho ni m ye onyeni we we ikpazuun ke m don ye i.

15 Anikozide we m gi ihien m me ihien m cho ni m gi e me ra? Ra i ri e we iwe ni m ri a ha-eka? ”

16 “Ya wu, ndi kpa azuun jenko d’e bu uzọ, ndi bu uzọ a kpari azuun.”

Hun m’e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwun A

(Mak 10.32-34; Luk 18.30-34)

17 Ogen Jizosi gi jenko Jerusalem, o no wesi umu-azuun a nko ohu, si we,

18 “Lee n’e, enyi jenko Jerusalem; enyi ru ebahun, we siko d’e re Nwa nke Ihian ye ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu. We jenko d’a ma a ikpe-onwun,

19 we e ye ndi ali ndi ozo ni we kpa a ye emu, fian a mkpinsin, kpogbu e elu obe; kanj hun m’e akp’ohin eto, Osolobue jenko d’e weli e.”

Thien Nne Ohu Rjo Ni Umu A

(Mak 10.35-45)

20 “Ya nne Jemisi le Jonu, umu Zebedi, no wehe we d’e kunrun Jesu, o no gbu oseku ihun e, rjo a n’o men’e ohunma.

21 Jesu no si a, “Ki cho?” O no si a, “Ku e ni onye ohu ime umu-m-ikennye ebuoni jenko d’a nodi ali eka-ihien i, hun-ebọ a nodi ali eka-ekpen i ime ali-eze i.”

22 Kanj Jizosi no si, “Onu a marin ihien onu ri a rjo. Ni unu saeka ra ihien ri ime mkpu hun m jenko d’a ra?” We no si, “Enyi jenko d’a s’eka.”

23 O no si we, “Ezioku-ezioku, unu jenko d’a ra ihien ri ime mkpu m, kanj ele mme jenko d’e ku onye siko d’a nodi ali eka-nni m le eka-ekpen m; kama ndi hu Nedi m kwademe n’e, we jenko d’a nodi a.”

24 Ogen umu-azuun iri hoduni gi nu ihienni umune ebuo hu me, we no bumeni umune ebuo hu olulu.

25 Kanj Jizosi no kpozunhan we, si we, “Unu a maringho ni ebe ndi ali ndi ozo ri ndi hun a kini e me ri ke si uwe nwon ndi we ri a ki, ndi-ndu we e me we a marin ni uwe ri a ki we.

26 Ka emele ni erira. Onye owule cho n’o wuru oken ihian ime onu, ‘ya wuru odibo unu;

27 onye owule cho n’o wuru onye ibuzo ime unu, ‘ya wuru igbon onu —

28 noke ke Nwa nke Ihian don bia, ele ni we gba n’a odibo, kanj, n’o gba odibo, yezikwo ndun a, gi e gbahua ndi bu oda.”

Jizosi A Zuo Ndi Enya-ishi Ebuo

(Mak 10.46-52; Luk 18.35-43)

* Isi Nke Ogun:10 Griki: dinariosi

- ²⁹ Ogen Jesu le umu-azuun a gi gha Jeriko puko, igunrun hi-ogbe no sɔnmɛ ɛ.
³⁰ Ikennyɛ ebɔ ɛnya kpu ishi nodi ali mkpenren uzɔ hu. Ogen we gi nu ni Jizosi ghafeko, we no yi oro, si, "Di-nwɔnni-ɛnyi, Nwa Defidi me ni ɛnyi ebere!"
³¹ Igunrun hu no jugbo we, si we kpukin onu; kanj we no yikenmede oro, si, "Di-nwɔnni-ɛnyi, Nwa Defidi, me ni ɛnyi ebere!"
³² Jizosi no kusi, kpo we, si, "Kini ke unu cho ni m me ni onu?"
³³ We no si a, "Di-nwɔnni-ɛnyi, ɛnyi cho ni ɛnyi leghama uzɔ."
³⁴ Jizosi no me ni we omiken, metu we aka ɛnya. Ozigbo hu, we no hunma uzɔ; we no sɔnmɛ e.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Jizosi A Banhan Jerusalem Leko Onye-mmeri
 (Mak 11.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

- ¹ Ogen we gi nokunmede Jerusalem, e ru we Ugu Olivu hun ri Befaji, Jizosi no zipu umu-azuun a ebɔ,
² si we, "Banye ni ime obodoni me ekerɛ hun ri unu ihun, onu jenkɔ d'a hun Jaki we lime ebɛhu le nwa a nodiye ni n'e. Topu ni we wehe ni m.
³ Onye si unu ihien owule, si n'a hu, 'Nna cho we', o siko d'a si unu weri we ozigbo."
⁴ Onwan me keni we mezu ihien onye-amuma ku, si,
⁵ "Gwa ndi obodo Zayonu,
 lee ɛ, eze onu lala d'e kunrun unu,
 o welu enwen ɛ ali:
 o ri enu Jaki,
 le elu nwa-jaki."
⁶ Umu-azuun a ebɔ hu no jen, me ke Jizosi don zi we,
⁷ e wehe we Jaki hu le nwa-jaki hu, gi ewuru w'e yiye elu ɛ gbama elu we, Jizosi no nyinrin we.
⁸ Merinme ndi ri ime igunrun hu no gi ewuru we gbama uzɔ, ndi ozɔ a kpagiri agalaba osisi ndi risonme ebɛhu, gbama we uzɔ.
⁹ Igunrun hu ri a ihun le azuun hu e yi oro, a si,
 "Ojija-mma ya ri ni Nwa Defidi!
 Onye hu gi efan Di-nwɔnni-ɛnyi bia wu onye Chuku gozi agoz!
 Ojija-mma 'ya ri ni Osolobue Ebɛhu Kachanrin elu ejen*"
¹⁰ Ogen o gi banye Jerusalem, o rike si we kpasu obodo hu ile: We hu a ju, si, "Onye wu onwan?"
¹¹ Igunrun ahun no si, "Hunni wu onye-amuma hu w'a kpo Jizosi hun gha Nazareti ri Galili bia."

Jizosi E Si Ulo-nsɔ
 (Mak 11.15-19; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

- ¹² Jizosi no banye Ulo-nsɔ, chupu ndi ile ri a zu afia ime Ulo-nsɔ, hukpume teburu ndi a gbahuto ego le oche ndi hun e re oluikuku.
¹³ O no si we,
 "We de ɛ ime Ekukwo-nsɔ, si,
 'We jenkɔ d'a kpo Ulo m ulo ekpere',
 kale onu e gigu a henrin ebe ndi-ohin e zueri!"
¹⁴ Ndi ɛnya-ishi le ndi-nguru no bia d'e kunrun ɛ ime Ulo-nsɔ, o no zuo we.
¹⁵ Kanj ogen ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu gi hun ihien ndi a tu ɛnya o ri e me, hunzi ke umu-ndu ri ime Ulo-nsɔ ri e yi oro, a si, "Hozana (ojija-mma) ri ni nwa Defidi!", iwe no weme we.
¹⁶ We no si a, "I hu a nu ihien umu-ndu ndini ri e ku?" Jizosi no si we, "Egheɛ, m hu a nu. Unu e ke guntu ebɛhu Ehuhuo-nsɔ no si,
 'Ya zungu umuɛka le ndi ri a ra eran ni we ja i mma zu oke.?'"
¹⁷ O no la we to, gha ime obodo hu pu, si Betani, d'a nodi uchinchin hu.

Jizosi A Bu Osisi Figi Onu
 (Mak 11.12-14, 20-24)

- ¹⁸ Eki e fon uzotuntun, ebe o kinko azuun Jerusalem, egun hu a gun a.
¹⁹ O no hun osisi figi ohu mkpenren uzɔ, o no jen ebe o ri; kanj, o hunni ihien owule enu ɛ, mmani ehuhuo suɔ. O no si a, "Amizile mkpuru jenrin ejen." Osisi hu no kpopu-nkun ozigbo.

* **Isi Nke Ohu-kwasị-ogun:9** Griki: "...ime Elu-igwee kachanrin elu e jen". (Osolobue ke we gi ihieni e ku.)

²⁰ Ogen umu-azuun gi hun ihienni, o tugenme we enya, we no si, "Nani ke osisi hu don kpopu-nkun ozigbo?"

²¹ Jizosi no si we, "M ri a gwa unu ezioku, owuni onu e nwongho okukwe bu unu enweni obi-ebuo, unu jenkọ d'a saeka mekarị ihien we me osisi figi hu; eledę ohun suo, osuon'a ni onu si uguni, 'Jen d'a tu enwen i ye ime ohimin,' o jenkọ d'e me.

²² Ihien unu gi okukwe me ekpere rịo, onu jenkọ d'e nwonhen e."

A Ju We Jizosi Ke Onye Zi E

(Mak 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Ogen o gi banye Ulo-nsọ, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi no bia d'e kunrun e ebe o ri a kuzi, si a, "Elee iken k'i gi e me ihien ndini, onye ye i ikenni?"

²⁴ Jizosi no za we, si, "Mme le enwen m jenkọ d'a ju unu akpu otaa ohu, unu za m'a, a gwa m onu iken m gi e me ihien ndini."

²⁵ "Mirin-Chuku Jonu me, elebe k'o gha bia: o gha elu-igwee bia ra o gha eka ihian bia?"

We no tugbame iroro, si, "Enyi si, 'O gha elu-igwee bia,' o siko d'a si, 'Ki haij nwan unu gileni gi oku e don?"

²⁶ Kani egun igunrunni aniko enyi si, 'O gha eka ihian bia,' make ni ihian ile weri e ni Jonu wu onye-amuma."

²⁷ Ya we no za Jizosi, si, "Enyi amarin." O no si we, "Mme nwen a gwako unu iken m gi e me ihien ndini."

Jesu E Gi Umune Ebuo Kuzi Ime-ihien Chuku Ku

²⁸ "Kini ke onu ro nwan? Okennye ohu mu ikennyę ebuo; o jen d'e kunrun nke ibuzo, si a, 'Nwa m, jen d'a run orun ime ugbo vaini tanni.'

²⁹ O no si, 'Ejenko m.' Kani, omegu, o no gbehuto obi e, jenne.

³⁰ Ya nedi e no jen d'e kunrun hun-ebuo, gwazi a ihien ohu ahun. O no si, 'Baba, m siko d'e jen! Kani o jenni.

³¹ Onye ime we me ihien nedi e cho?" We no si, "Nke ibuzo." Jizosi no si we, "M ri a gwa unu ezioku, ndi a na Ugwo-isi we gi njo we marin le ndi igbaraja hu e buni unu uzo a banye Ali-eze Osolobue.

³² Make ni Jonu bia d'e kunrun onu, a ghosị unu ezigbo uzo ahun Osolobue cho, kani, unu egini oku e don. Kani ndi a na ugwo-isi we gi njo we marin le ndi igbaraja gi e don; ogen onu gidę hun ihien ri e meni unu egiden'e cheghari, kweri ihien o ku."

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo Run Ta

(Mak 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ "Nu ni ilu ozo: O nwon onye ohu nwon ali, o no kun a vaini, kenhunme e ugba, gu olu ebe w'a no a pinpuha manya-vaini ye ime ugbo hu, tunzikwo ulo-nche ye e, bu e che eka ndi siko d'a gha a run a e-gbu-e-ke. O no si ali ozo.

³⁴ Ogen vaini e rumę, o no zi ndi idibo e jenni ndi hu ri a run ugbo hu d'a nahan we ihien vaini a mi.

³⁵ Ndi hu ri a runn'a no kwondon ndi-idibo e, gbu onye ohu ili, gbu onye ohu ozun, mazi onye ohu omuma.

³⁶ Ya o no zijenzi ndi-idibo e ozo bu oda kari ndi ibuzo. E me we we ihien we me ndi ibuzo.

³⁷ Omegu, o no zijen nwa a, si, 'We siko d'a gbaye nwa m.'

³⁸ Kani, ogen ndi hu ri a run ugbo-vaini hu gi hun nwa a, we no si ibe we, 'Onyeni wu hun jenkọ d'e nwonrin ebeni omegu; ni enyi gbupun'a nwan weri ihien e!'

³⁹ Ya we no weri e, chupu a ime ugbo-vaini hu, gbu e."

⁴⁰ "Onye nwon ugbo-vaini hu bia nwan, k'o siko d'e me ndi hu ri a run ugbo hu?"

⁴¹ We no za, si, "O jenkọ d'e gbu ndi-eti hu, gbu we la iwi, we ugbo-vaini hu ye ndi ozo hun jenkọ d'a runn'a, e yesonme e ihien-ugbo e ogen ihien-ugbo."

⁴² Jizosi no si we, "Onu e ke guntu ihien Ekukwo-nsọ ku? Ekukwo-nsọ si, 'Omuma hu ndi a tun ulo ju,

a wuruole hun gi ulo;

Di-nwonn-enyi 'ya me ihienni,

o tuka enyi enya!'

⁴³ Ya wu, m ri nwan a gwa unu ni we jenkọ d'a narin onu Ali-eze Osolobue, we e ye ndi ali hu hun jenkọ d'a mi mkpuru a.

⁴⁴ Onye owule danye elu omumanị jenkọ d'e tikpochanrin, kani o jenkọ d'e gwerinrien onye owule o dankwasị!'

⁴⁵ Ogen ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi gi nu ilu ndini, we no marin ni uwe k'o ri e ku.

⁴⁶ We te cho ni we nwunrun a, kale egun igunrun ri ebahun a ninj we, make ni we weri e nọke onye-amuma.

Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ogun

Jesu E Gi Oriri-agbamekukwo Kuzi

(Luk 14.15-24)

- ¹ Jizosị nọ tazị nị wẹ ilu, sị,
² “Alị-eze elu-igwee rịkẹ ebe eze ohu nọ kpọ nị nwa a oriri-agbamehuhụọ.
³ Ọ nọ zị ndị-idibo ẹ d'a kpọ ndị wẹ kpọ oriri-agbamekukwo hụ, kanị abianị wẹ.
⁴ Ọ nọ zizi ndị idibo ọzọ, sị, ‘Gwa nị ndị hụ wẹ kpọ oriri, sị, “Lee n’ẹ, a kwademeguo m oriri m; e gbuo ẹ m oken-efin m lẹ umu-efin m zuntọ. A kwademeguo m ihien ile; bia nị oriri-agbamehuhụọ hụ.” ’
⁵ “Kanị egini w’ẹ don, onye-onye nọ jennme ebe o jenkọ: onye ohu e jennme ugbo ẹ, onye ọzọ e jennme afia a,
⁶ ndi ọzọ nọ nwunrun ndi idibo ẹ, gbe ifenren ye wẹ ihun, gbu wẹ.
⁷ Eze hụ nọ bumẹ olulu; ọ nọ zijen ndi-agma a, wẹ nọ gbupu ndi ogbu-ochu hụ, dunchanrin obodo wẹ okun.
⁸ Ọ nọ sị ndi idibo ẹ, ‘A kwademeguo wẹ oriri-agbamekukwo hụ, kanị ndi wẹ kpọ d’e ri ẹ efuruni ndi wẹ siko d’a kpọ.
⁹ Jensonme ni nwan ogbara-ogbe ichen-ichen d’a kpọ kẹ wẹ han unu hun; sị nị wẹ bia oriri.’
¹⁰ Ndi idibo hụ nọ jensonme ogbara-ogbe ichen-ichen d’e wehe ndi ile wẹ hun, kẹ ndi-oma kẹ ndi-ẹjẹ, nke wu nị ndi-obia e junchanrin ebahun wẹ ri e mẹ mmemme.”
¹¹ “Kanị, ogen eze hụ gi bia n’o hun ndi obia, ọ nọ hun onye ohu yileni ewuru wẹ gi e jennme agbamehuhụọ.
¹² Ọ nọ sị a, ‘Di-enyi; nanị k’i don banhan ebeni bu y’e yi ewuru wẹ gi e jennme agbamehuhụọ?’
¹³ Ọ shiarini ihien owule.
¹³ Eze nọ sị ndi hụ e jenn’e ozi, ‘Kemm n’ẹ ukụ lẹ ẹka, tu a ye ishi hụ ri ezi, ebe ihian jenkọ d’a nọ a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.’
¹⁴ Makeni ndi wẹ kpọ bu oda, kanị ndi wẹ hori ebuni oda.”

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi

(Mak 12.13-17; Luk 20.20-26)

- ¹⁵ Ndi Itu-Farisi nọ jenn d’a tu iroro nị wẹ marin kẹ wẹ a don gi ihien wẹ lẹ Jizosị k’e ku nwundon ẹ.
¹⁶ Wẹ nọ zijen umu-azuun wẹ lẹ ndi itu Herodu d’a ju a utaan: “Onye-nkuzi, enyi a maringho nị wu onye ezioku, nị i ri a kuzi uzọ Osolobue k’o furu, nị egun ihian ara tu i, y’a ra gbeyeni ihian.
¹⁷ Gwa enyi nwan ihien i ro: O furughọ nị enyi kụ eze-kanị wu Siza ugwo-isi ra o furuni?”
¹⁸ Kanị Jizosị a maringho nị wẹ ju utaan makeni izize ẹ ri e ze wẹ. Ọ nọ sị, “Kị hañ unu gi a nwan m, onu ndi ihunnai.
¹⁹ Ghosidele ni m egbo wẹ gi a kụ ugwo-isi hụ.” Wẹ nọ wehen’e akpuru ego dinariosi ohu.
²⁰ Jizosị nọ sị wẹ, “Isi onye lẹ efan onye wu ndini?”
²¹ Wẹ nọ sị, “Nke Siza ro.” ‘Ya ọ nọ sị wẹ, “We ni nwan ihien Siza ye Siza, unu e we nke Osolobue ye Osolobue.”
²² Ogen wẹ gi nu a, ọ tukemwe wẹ enya, wẹ nọ na a to, pu.”

Ajuju Banyeni Igha Onwun Lih

(Mak 12.18-27; Luk 20.27-40)

- ²³ Uhuohin ohu huzikwo, ndi hụ ime ndi Itu-Sadusi nọ bia d’e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi kweri nị ndi nwunni a ra lihi: wẹ nọ ju a utaa,
²⁴ sị, “Onye-nkuzi, Mozizi sị nị ‘Omeni okenny nwanhun bu o munị nwa, nwene ẹ ‘ya luma okpoho hụ di ẹ nwun, keni o mudon ni nwene ẹ nwunni nwa.’
²⁵ Ikenny ẹsa wu umun te ri ime enyi; nke ibuzọ a luguu nwunye, o meguu, ọ nọ nwunhun bu o munị nwa, ọ nọ la nwunye ẹ to, nwene ẹ hun e somn’e nọ luma a.
²⁶ Erirazikwo kẹ nke ebụọ ahun mẹ, lẹ nke eto, d’e ru hun mẹ wẹ ẹsa, wẹ ile a nwunhunchanrin.
²⁷ Omeguu, okpoho hụ nọ nwunhun.
²⁸ ‘Ya wu, ogen ndi nwunni e gi nwan lihi, nwunye onye k’o jenkọ nwan d’a wu ime mmadu ẹsa hụ, ebe o mē ni wẹ ile lugbari a?’
²⁹ Kanị Jizosị nọ za wẹ, sị, “Unu e fieguo uzọ makeni unu a marin Ehuho-nsọ, onu amarin kẹ iken Osolobue han.
³⁰ Ogen ndi nwunni siko d’e gi gha onwun lihi, aluko wẹ di lẹ nwunye, eyeko wẹ wẹ luru, wẹ jenkọ d’a nọ kẹ ndi mmon-ozii.
³¹ O mē nke iweli ndi nwunni, unu e ke guntu ihien Osolobue gwa onu ime Ehuho-nsọ?”

³² Ọ sị, ‘Mmẹ wụ Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki le Osolobue Jekopu.’ Osolobue ẹle Osolobue ndi nwunni, kanị nke ndi ri ndun.”

³³ Ogen igunrun hu gi nu nkuzi e, o tukemne we enya.

Iwu Kachanrinni

(Mak 12.28-34; Luk 10.25-28)

³⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nu ni Jesu e kpukinguo ndi Itu-Sadusi onu, we no zu, buru e,

³⁵ onye ohu ime we wu okaa-Iwu no gi otaa shin'e onyan, si

³⁶ “Onye-nkuzi, elee iwu kachanrin ime Iwu Mozizi?”

³⁷ Ọ no si a, “ ‘Gi obi i ile, enwen* i ile le uche i ile nwe ihien-qsusuo Di-nwonnini-enyi wu Osolobue i.’

³⁸ Onwan wu iwu kachanrinni le nke ibuzo.

³⁹ Nke ebuzo nozi ke nke ibuzoni, o si, ‘Ihien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i.’

⁴⁰ Iwu ebuzoni gi Iwu Mozizi ile le ihien ile ndi-amuma ku.”

Ajuju Banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume

(Mak 12.35-37; Luk 20.41-47)

⁴¹ Ogen ndi hu ime ndi Itu-Farisi gi nogbame, Jizosi no ju we utaa,

⁴² si, “Kini ke unu ro banyeni Kraisti? Nwa onye k'o wu?” We no si a, “Nwa Defidi.”

⁴³ Ọ no si we, “Nani ke Mmon-nsọ don nwan me Defidi kpọ a ‘Di-nwonnini-m’ ebegu Ehuhuo-nsọ no si,

⁴⁴ ‘Di-nwonnini-enyi si Di-nwonnini-m;

nodị alị eka-nni m,

d'e ru mgbe m buguu ndi inenren i

che okpuru uku i?”

⁴⁵ “O me nwan ni Defidi kpọ a ‘Di-nwonnini-m’, eghanị k'o don wuru nwa Defidi?”

⁴⁶ O nwonnini onye saeka za ihien owule. O nwonnini onye egun ni ju a utaa ozo gha uhuhuhin hu jenne.

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ọgụn

Jizosi Si We Kpachanpukwo Enya Ebe Ndi-nkuzi Iwu Le Ndi Itu-Farisi Ri

(Mak 12.38-39; Luk 11.43-46; 20.45-46)

¹ ‘Ya Jizosi no si igunrun hu le umu-azuru a,

² “Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi nodi alị elu Ocho-Mozizi—‘ya wu, uwe wu ndi a kuzi Iwu Mozizi;

³ e me ni nwan ihien owule we gwa unu, e gi n'e don; kale, esonkwole ni we me ihien we ri e me. Makeni, w'a kuzi, bu w'a ra me ihien we ri a kuzi.

⁴ W'e kenme ibu nyinni, hun a fu onun obubu e che ihian isi-uvun, kanị we le enwen we ara tinpude mkpinsi-eka ohu ni we bu udi ibu hu.

⁵ W'e me ihien ile w'e me keni ihian ile hun we; we gha e mememe mkpo Filatri ahun ihian ilee deye ihien ri Ekukwo-nsọ e kenme ezimezi ihun, e mememe we nke we n'o hi-ogbe. We gha e mememe Taselu ahun ihian ile a kwaye ekwa ekpere, e mememe we nke we n'o sue, keni ihian hun we.

⁶ Ọ suo we ni w'a nodi isi-ochwe we gha e ri oriri; a suo we ni w'e ye we ochwe pu-ichen ime uo-ofufe,

⁷ ni w'e kele we ekele pu-ichen ime afia ebe ihian ri, ni w'a kpọ we ‘Onye-nkuzi.’

⁸ Ka anile ni ihian kpọ onu ‘Onye-nkuzi,’ makelẹ Onye-nkuzi ohu suo ke unu nwon, umune ke unu ile wu.

⁹ Akpokwole ni onye owule ri elu-uwani ‘Nedi enyi,’ makeni Nedi ohu suo ke unu nwon, elu-igwee k'o ri.

¹⁰ Anikwole ni ihian kpọ unu ‘Nna’ makeni Nna ohu suo ke unu nwon—Kraisti suo wu Nna unu.

¹¹ Onye kachanrinni ime onu, k'a wuru odibo unu.

¹² Onye owule busi enwen e elu, we siko d'e wetu e alị; kanị onye owule welua enwen e alị, we jenkọ d'e wesi e enu.”

Jizosi A Ban Mban Make Obibi Ihunna We

(Mak 12.40; Luk 11.39-42, 44, 52; 20.47)

¹³ “Kanị nsogbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Makeni onu a kpokin uzo Alị-eze elu-igwee: unu a banyeko, onu eyeko ndi cho ni we banye efe banye.

* Isi Nke Ẹbụọ-kwasị-ọgụn:37 umẹ-ndun

¹⁴ Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu e rigbu ikpoho di we nwun, e gi ekpere sueni e kpukin e. 'Ya wu, onu jenko d'a narin afunfun kanj.

¹⁵ Nsongbu ri ni unu, ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Makeni onu e jensonme alj ichen-ichen, e fetude ohimin, a cho ke unu a don nwehede onye ohu hun siko d'e kweri feme ofufe onu, kanj onye gbenuo nwan sonme unu—unu e me e wuru nwa okun-mmom rike unu, wukaride unu."

¹⁶ "Nsongbu ri ni onu ndi enya-ishi ri e duni, a si, 'Omeni ihjan kun Ulo-nsq, o nwonna ihien o wu; kanj, o kun goru ri ime Ulo-nsq, o jenko d'e mezuriri ihien o kun n'e.'

¹⁷ Unu ndi nzuzu enya kpu ishi! Elee hun ka? Goru ra Ulo-nsq hun me goru hu ri nsq?

¹⁸ Onu a si ni 'Omeni ihjan kun ebe we no a chu-ejan, o nwonna ihien o wu, kanj o kun oyiye ri elu e, iwu gi e, o siko d'e mezuriri ihien o kun n'e.'

¹⁹ Unu ndi enya-ishi! Elee hun ka? Oyiye ra ebe we n'a chu-ejan hun me oyiye hu ri nsq?

²⁰ Onye kun ebe we n'a chu-ejan e kunguo ebe we n'a chu-ejan le oyiye ile ri elu e.

²¹ Onye kun Ulo-nsq kun Ulo-nsq le Osolobue hun bi ime e.

²² Onye kun elu-igwee kun ukpo Osolobue le onye hu a nodi alj elu ukpo hu."

²³ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu a kusonmede uzq-ohu-ime-uzq-iri ihien e me ofe a suo—ke arabasi-minti ke dilu ke kumini—bu unu a natoguo ihien ndi hu ka mkpa ime Iwu—rike iye onye owule ihien run'e le omiken le okukwe. O te furu ni unu e me ihien ndini ka mkpa, bu ele hun unu e gi lato ndi ozq.

²⁴ Ndi enya-ishi ri e du ndi ozq! Unu e shenpu nzinzin ri ime manya, kanj unu e luepu kamelu, anyinnyan-mkpukpuke higbu enwen e ogbe!"

²⁵ "Nsongbu ri ni onu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Makeni unu a chanchan azupu mkpu le afere, kale ihien we gi enya-uku nwehen le ime ihien gunni unu ya jun ime we.

²⁶ Onye Itu-Farisi enya-ishi! Bu uzq chanchan ime mkpu le ime afere, keni azupu we hun uzq nwunchan."

²⁷ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Onu no ke ili we gi ihien ochan tekware, hun magbu enwen e mma azupu a, kanj ihien jun ime we wu okpukpu ndi nwunni le ihien ile runi.

²⁸ Eri ra ke unu rizikwo: enya ihjan, onu ri ke ndi e me ihien Osolobue cho, kanj ihunna le njo jun ime unu."

*Jizosi E Ku Oku Ikpe-omuma Lalanj Ni We
(Luk 11.47-51)*

²⁹ "Nsongbu ri ni unu ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, ndi ihunna! Unu a tun ili ndi-amuma, a chosonme ihien we tun we gi a nyanhan ndi me ihien Osolobue cho mma;

³⁰ a si, 'Omeni enyi ri a ogen ndi nedi enyi we kanj, enyi e ke son we gbu ndi-amuma!'

³¹ Eri ra ke unu gi a shiagbu enwen unu eri ni unu wu unu ndi gbu ndi-amuma!

³² Mezuchanrin ni nwan ihien ndi nedi onu kanj bidon!

³³ Agwo ke unu wu! Igunrun eju-alj! Nani ke unu jenko d'e gi wanahin ikpe-omuma le afunfun okun-mmom?

³⁴ Lee n'e nwan, m jenko d'e ziheni onu ndi-amuma, ndi marin ihien le ndi-nkuzi. Unu jenko d'e gbu ndi hu ime we, kpogbu ndi hu ime we, fian ndi hu ime we mkpinsin ime ulo-ofufe unu, a chu we, e kpokpo we, gha obodo d'e ru obodo,

³⁵ keni edeke ndi ezi-omume ile we gbu elu-ufa hun uzq ri onu isi—gha edeke Ebelu onye ezi-omume d'e ru edeke Zekaraya nwa Barakaya, hun unu gbuto ime Ulo-nsq—egbata Ebehurj-nsq le Ukpo w'a nodi a chu ejan.

³⁶ M ri a gwa unu ezioku, agbonj jenko d'e gi isi buru ihien ndini ile."

*Ke Obodo Jerusalem Rihan Jesu Obi
(Luk 13.34-35)*

³⁷ "Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, a magbu ndi we zihen'e omuma! Mgbe ole-le-ole ke m chopu ni m kigbama umu i ke nneku-ohuhu don a kigbama umu a e ye okpuru nku e, bu y'a ninj m!

³⁸ Lee e, a la we ulq i to okpokoro!

³⁹ M ri a gwa i ni y'a hunkozi m d'e ru ogen i siko d'a si, 'Onye hu gi efan Di-nwonna-enyi a bja wu onye we gozi agozi.' "

Isi Nke Eno-kwasi-ogun

*Jizosi E Ku Eni We Jenko D'e Tikpo Ulo-nsq
(Mak 13.1-2; Luk 21.5-6)*

¹ Jizọsị nọ gha Ẹlọ-nsọ pụ; ebe ọ pụkọ, ụmụ-azụpụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ, a ghọsịsonmẹ ẹ ụlọ rị ichen-ichen rị Ẹlọ-nsọ.

² Kanị Jizọsị nọ sị wẹ, “Onụ a hunguọ ihien ndini wẹ, ẹlẹ 'ya? M rị a gwa unu ezioku, o nwonnị ogbe-omuma ohu hun jenkọ d'a hodụ enu ibe wẹ; wẹ jenkọ d'e nutuchanrin wẹ ile ye alị.”

*Nsongbu Lẹ Ukpokpo Lalani
(Mak 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Ogen Jizọsị gi nọdị alị elu Ugu Olivu, ụmụ-azụpụn a nọ bịa d'e kunrun ẹ ebe 'ya sọ nọdị, wẹ nọ sị, “Gwa enyi, elee ogen kẹ ihien ndini jenkọ d'e me? Kini jenkọ d'a wu ahima obibia i lẹ nke ogugu-ogen?”

⁴ Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Kpachanpu ni enya makẹ w'e dufie onu,

⁵ makeni ndi bu oda jenkọ d'e gi ẹfan m bịa, sị, 'Mme wu Kraistị.' Wẹ siko d'e gi ẹ dufie ndi bu oda.

⁶ Onu jenkọ d'a nusunmẹ ukwere agha ndi wẹ rị a lu, nusunmẹ ni agha jenkọ d'a rị—kanị, anile ni egun tu unu, makeni ihien ndini jenkọ d'e me bu ogugu-ogen e ke ru.

⁷ Makeni alị siko d'a luson alị; alị-eze a luson alị-eze, unwun lẹ alị-omahihie jenkọ d'a rị ebe rị ichen-ichen.

⁸ Ihien ndini ile rikẹ ebe ime nọhụ memẹ okpoho.

⁹ Ogen hu, wẹ jenkọ d'e we unu ye wẹ ni wẹ ye onu afunfun, wẹ siko d'e gbu onu; ize unu jenkọ d'a ban ndi alị ile rị ichen-ichen makẹ ufiri ẹfan m.

¹⁰ Ndi bu oda jenkọ d'a danpu ime okukwe, e re ibe wẹ, e ze ize ibe wẹ.

¹¹ Ndi amuma-ntu ndi bu oda jenkọ d'a pūha, dufie ndi bu oda.

¹² Ufiri ni njo jenkọ d'a barahi, ihien-osisuọ ndi bu oda nwẹ jenkọ d'a juu oyi.

¹³ Kanị onye hun din ndidi d'e ru njendemẹ jenkọ d'e nwon nzuorūha.

¹⁴ Wẹ jenkọ d'e zi ozioma banyeni Alị-eze ghagbari elu-ūwa ile kẹ n'ọ wuru osheri ye ndi alị ile rị ichen-ichen; ogen hu kẹ ogugu-ogen e gi ru.”

*Arụ Hụ Hụn E Buhe Ntikpo
(Mak 13.14-23; Luk 21.20-24)*

¹⁵ “Ya wu, ogen onu jenkọ d'e gi hun aru hụ hụn e buhe ntikpo k'o wuzo ebahun rị nsọ, nọkẹ kẹ onye-amuma wu Danelu don ku (onye rị a gunni 'ya ghoha),

¹⁶ ndi rị Judia wẹ gbasikwo elu ugu ndi risonmẹ ebeku;

¹⁷ onye hun rị elu ọlọ y'a gha ebeku gbama osọ—y'e hidangukwolẹ banyemezi ime ọlọ n'o jenkọ d'e weri ihien owule;

¹⁸ onye hun rị ugbo, y'e kinkwolẹ ọlọ n'o jenkọ d'e weri ewuru o yiye elu ẹ.

¹⁹ Euu, o jenkọ d'a fu ndi rị ime lẹ ndi pa nw'eka orun ogen hu!

²⁰ Mkwọ ni ekpere amangbe osọ unu a wu ogen oyi mọbu Uhuohin Izu-iken.

²¹ Makeni oken nsongbu jenkọ d'a rị, udi hun rituleni kete ọwa e bidonle d'e ru tanni; o ke ritu bu ọ rikozị.

²² Omēni ebelunị wẹ ogen hu, o nwonnị onye siko d'a wanahinni; kalẹ, wẹ siko d'e gi ufiri ndi Osolobue hori belu ogen nsongbu ahun.

²³ Onye sị onu, 'Lee ẹ, Kraistị rị ebeni!' Mọbu 'Lee ẹ ebeku,' ekwerikwolẹ ni.

²⁴ Makeni ndi kpọ enwen wẹ Kraistị jenkọ d'a fuha, wẹ lẹ ndi amuma-ntu, runsonmẹ ihien-ahima hi-ogbe lẹ oken orun-atumēnya, keni wẹ dufie ihian, dufiede ndi Osolobue hori owunị o te k'a ni wẹ me.

²⁵ Gọn ni ntin! A gwatogwokwo m onu ihienni o gini d'e me.

²⁶ 'Ya wu, wẹ sị unu, 'Lee ẹ, ọ rị ime atụ', ejenkwolẹ ni; wẹ sị, 'Lee ẹ, ọ rị ime mmughe', ekwerikwolẹ ni.

²⁷ Makeni, rikẹ kẹ amuma don e be elu-igwere ihian ile a hun a—kẹ ndi rị owuwa-enya-anwun kẹ ndi rị ndidan enya-anwun—erira kẹ obibia Nwa nke Ihian jenkọ d'a rị.

²⁸ Ebe owule ozun rị, ebahun kẹ udele siko d'a gbakikomẹ.”

*Obibia Nwa Nke Ihian
(Mak 13.24-27; Luk 21.25-28)*

²⁹ “Hun nsongbu ogen hu gi ghafeguhu, enya-anwun jenkọ d'a gba ishi, ifon etikozị; kokishia jenkọ d'a rị a gha elu-igwere a dantusonmẹ, iken ndi rị elu-igwere jenkọ d'e mehunmẹ.

³⁰ Ogen hu kẹ ahima Nwa nke Ihian jenkọ d'e gi pūha igwere. Ndi alị ile rị ọwa jenkọ d'a kwan ekwan ogen w'e gi hun a. Wẹ k'a hun Nwa nke Ihian k'ọ rị elu orukpu elu-igwee hun o gi lala, k'ọ gi iken lẹ ogho hi-ogbe lala.

³¹ O siko d'e gi oken opi hannị zipu ndi mmon-ozị ẹ jẹn d'e wegbama ndi nke Osolobue rị ebe owule—ebe ile elu-igwere ru.”

*Ihiẹn Jesu Gi Osisi Figi Kuzi**(Mak 13.28-31; Luk 21.29-33)*

³² “Gi ni osisi figi mụnrụn ihienni: Hụn agalaba a gihu ƚorịma, y’a marin ni udu-mirin e d’e bidon.

³³ Ẹrịrazikwọ, ogen ọnụ e gi hụn ihiẹn ndiñi ile, ọnụ a marin ni ogen hụ e ruguọ, ẹghẹ, o ruguọ ọnụmzọ.

³⁴ M ri a gwa ụnụ ezioku, ndi ri ogeñni a guchanrinko ihiẹn ndiñi kebe mezu.

³⁵ Elu-igwee le ụwa jenkọ d’a ghafe, kanị oku m aghafeko.”

*O Nwọnni Onye Marin Uhuoñin Hụ Mọbụ Ogen Hụ**(Mak 13.32-37; Luk 17.6-30, 34-36)*

³⁶ “O me nke uhuoñin o jenkọ d’a wụ mọbụ ogen o k’a wụ uhuoñin hụ, o nwọnni onye marinnj—ke ndi mmọn-ozị ri elu-igwee ke Nwa; kanị Chuku-Nedi sụọ marin.

³⁷ Ọbija Nwa nke Iñjan jenkọ d’a nọ ke ihiẹn me ogen Nua.

³⁸ O k’a ri k’ọ ri ogen hụ ni oken-mirin hụ d’a bja: we ri e ri, a ra; a lu di le nwnyẹ, e we umu we e ye di a luru—d’e ru uhuoñin Nua banye ime ugbo-mirin hụ,

³⁹ amarin we ihiẹn ri e meni d’e ru ni oken ide-mirin hụ a bja, gbupu we ile. Ẹrira ke ọbija Nwa nke Iñjan jenkọ d’a ri.

⁴⁰ Ogen hụ, ikennyẹ ẹbụọ jenkọ d’a ri ime ugbo a rụn ọrụn, e weri we onye ohu na onye ohu to;

⁴¹ ikpoho ẹbụọ k’a gha a kwọ ihiẹn, e weri we ohu la ohu to.

⁴² Ya wụ, mụnrụn ni nwan ẹnya makeñi ọnụ amarin uhuoñin Di-nwọnni-ọnụ lala!

⁴³ Kanị, marinkwọ ni ni omeni onye nwọn ụlọ marin ogen ohin gi lala iwe ẹ ime abali, nke ọ nọdi che nche, o ke ni a gbukpọ ụlọ a banhan.”

⁴⁴ “Ya wụ, ụnụ le enwen ọnụ siko d’a kwademezikwọ, makele mmẹ wụ Nwa nke Iñjan lala ogen ọnụ tuleri ẹnya.”

*Odibo Furu We Gi E Dọn Ẹnya Ra Hụn Furuleri?**(Luk 12.41-48)*

⁴⁵ “Onye wụ nwan odibo hụ furu ni we gi ẹ d’ẹnya, odibo ahun marin ihiẹn, hun nna a si lefu ezi-le-ulo a ẹnya, n’o ye we ihiẹn-oriri ogen furuni?

⁴⁶ O jenkọ d’a ri ni odibo hụ mma ọwunị nna a a lụa, hun a n’o hụ e me ihiẹn ndi hụ —

⁴⁷ m ri a gwa ụnụ ezioku, o siko d’e bu ihiẹn ẹ ile che odibo hụ ẹka lepu ẹnya.

⁴⁸ Kanị, omeni eje-odibo hụ a si enwen ẹ, ‘Nna m e biekezi d’a lụa,’

⁴⁹ o gbume ndi-idibo ibe ẹ ili, e ri, a ra, ‘ya le ndi-manya,

⁵⁰ nna a jenkọ d’a lụa uhuoñin ọ tuleri ẹnya a le ogen ọ marinleni.

⁵¹ o jenkọ d’a jakika a, bu ẹ che ebe ndi ihunnai ri, ebahun iñjan jenkọ d’a nọ a kwan ẹkwan, a ta nkwenren-eze.”

Isi Nke Isen-kwasị-ọgụn*Ihiẹn Jesu Gi Igbagba Iri Kuzi*

¹ “Ogen hụ, ihiẹn jenkọ d’e me ime Ali-eze elu-igwee jenkọ d’a nọ ke ebe igbagba iri nọ weri ukpe we jenme d’a nabanhan okennyẹ jenkọ d’a gba ẹkukwọ.

² Mmadu isen ime we wụ ndi marin ihiẹn, mmadu isen wụ ndi nzuzu.

³ Makeñi, ogen ndi nzuzu hụ gi buru ukpe we, ewerini we mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe we,

⁴ kanị ndi hụ marin ihiẹn gi ihiẹn weri mirin-ukpe che ni hun ri ime ukpe.

⁵ Okennyẹ hụ ri a gba ẹkukwọ abianj ẹgwa, uran nọ tuma we ile, we nọ ranhin.

⁶ Kanị, o ru ime abali, oro nọ pu, si, ‘Lee n’ẹ-o, okennyẹ jenkọ d’a gba ẹhuhuo a bjaugo-ol Bja ni d’e kunrun e!’

⁷ Ya igbagba ndi hụ ile nọ lihi, fisi ukpe we elu.

⁸ Ndi nzuzu hụ nọ si ndi hụ marin ihiẹn, ‘Yebeye ni ẹnyi mirin-ukpe ọnụ, ni ukpe ẹnyi ri e tinyun.’

⁹ Kanị, ndi hụ marin ihiẹn nọ si, ‘Mba! O zuko ẹnyi le ọnụ; ọ ka mma ni ụnụ jemburu ndi hun e ren’ẹ d’e nonrin nke ọnụ.’

¹⁰ Ogen we gi jenmeguu d’e nonrin mirin-ukpe; okennyẹ hun jenkọ d’a gba ẹhuhuo nọ banhan; ndi hụ kwademeni nọ sọn ẹ banye ime ebẹhụ we k’a nọ ri oriri agbamekukwọ, we nọ gunma ụzọ.

¹¹ Omeguu, igbagba ndi ọzọ hụ nọ biazikwọ, si, ‘Di-okpa! Di-okpa! Kpọpu ụzọ ni ẹnyi banhan!’

¹² Kanị ọ nọ si, ‘M ri a gwa ụnụ ezioku, a marin m ndi ọnụ wụ.’ ”

¹³ Jizosị a taguu iluni, ọ nọ si we, “Che ni nwan nche, makeñi ọnụ amarin uhuoñin mọbụ ogen o siko d’a wụ.”

Ihiẹn Jesu Gi Idibo Eto Kuzi
(Luk 19.11-27)

¹⁴ “Ihiẹn jẹnkọ d’e mẹ ime Alì-eze elu-igwee jẹnkọ d’a rì kẹ ebe okennyẹ ohu nọ jẹnkọ alì-ihian, ọ nọ kpọ ndi idibo ẹ, we ihien o nwon che wẹ eka.

¹⁵ O ye onyẹ ohu egbo jun ẹkpa isen, ye hun-ẹbo egbo jun ẹkpa ẹbuọ, ye hun mẹ wẹ eto egbo jun ẹkpa ohu—onyẹ-onyẹ kẹ ikẹn ẹ han. ‘Ya ọ nọ jemmẹ.’

¹⁶ Onyẹ o ye hun jun ẹkpa isen nọ jemmẹ ozigbo, gi ẹ zuma afia, ọ nọ nwonhenzi egbo jun ẹkpa isen che n’ẹ.

¹⁷ Erira kẹ onyẹ o ye hun jun ẹkpa ẹbuọ don gi ẹ nwonhen ẹkpa ẹbuọ che n’ẹ.

¹⁸ Kanj onyẹ o ye hun jun ẹkpa ohu nọ jemmẹ, gu alì, zuemẹ egbo nna a ye ẹ.

¹⁹ O tebe, nna wẹ nọ lua; ọ nọ bia ni wẹ gbako.

²⁰ Onyẹ hu o ye hun jun ẹkpa isen nọ bia, wehezi egbo jun ẹkpa isen chen’ẹ. Ọ nọ si, ‘Nna-enyi, egbo jun ẹkpa isen k’i ye m; lee ẹ, e nwonhenguzi m egbo jun ẹkpa isen che n’ẹ.’

²¹ Nna a nọ si, ‘Y’e meyeke, odibo oma, hun wẹ gi e d’nya! Y’a ghosigho n’i furu ni wẹ gi i d’nya ime ihien mẹ ntin, m jẹnkọ d’e tumẹ i n’i lepọ ihien bu oda nya. Bia d’e son m ghoghọ.’

²² Onyẹ hu o ye egbo jun ẹkpa ẹbuọ nọ biazikwo, si, ‘Nna-enyi, egbo jun ẹkpa ẹbuọ k’i ye m, lee ẹ, e nwonhenole m egbo jun ẹkpa ẹbuọ che n’ẹ.’

²³ Nna a nọ si a, ‘Y’e meyeke, odibo oma we gi e d’nya; y’a ghosigho n’i furu ni wẹ gi i don nya ebe ihien mẹ ẹkerẹ rì, m jẹnkọ d’e ye i ihien bu oda n’i lepọ nya. Bia d’e son m ghoghọ.’

²⁴ Onyẹ hu o ye ẹkpa egbo ohu nọ biazikwo, si, ‘Nna-enyi, a maringho m ni obi i e zeke, n’i y’a ghorì ihien i kunleni, e ri ihien i runleni.

²⁵ Egun rì a tu m, ya m nọ jen d’e zuemẹ egbo i ye ime alì; lee ẹ, weri ihien i.’

²⁶ Kanj nna a nọ shari a, si, ‘Eje-odibo! Odibo lagbu enwen ẹ nzunzun! Y’a maringho ni m’a ghorì ihien m kunleni, e kponrin ihien m ghotołeni, ele iya?’

²⁷ Nkẹ y’e bu nwan egbo m cheni m ime ulo-egho*, m lua, keni m weri hun wu nke m le omuninwa rì n’a.

²⁸ Napu n’a nwan egbo hu jun ẹkpa ohu, w’e ye onyẹ hu nwon hun jun ẹkpa ri.

²⁹ Makeni onyẹ gi ihien hu wẹ ye ẹ run orun, e yeche ni w’e keni o nwoncheni. Kanj onyẹ gileni ihien wẹ ye ẹ run orun, a napu w’a kẹ ẹkerẹ hun o nwon.

³⁰ Tu ni nwan odibo eti hu ye ishi rì ezi, ebe ihian jẹnkọ d’a nọ a kwan ekwan, a ta nkwenren-eze.’ ”

Okinkin-ikpe Ikpaizun

³¹ “Ogen Nwa nke Ihian jẹnkọ d’e gi gi ogho a bia rikẹ eze, ‘ya le ndi mmọn-ozì ile, o sikọ d’a nodi alì ukpo ẹ nwẹ ogho.

³² Wẹ sikọ d’e wehe ndi alì ile rì ichen-ichen ebe ọ rì; o jẹnkọ d’a hopuha wẹ ohu-ohu ebe ibe wẹ rì, erira onyẹ e du anu don a hopuha atunrun ebe ewu rì.

³³ O jẹnkọ d’e donmẹ atunrun ndi hu ẹka-ihien ẹ, donmẹ ewu ndi hu ẹka-ekpen ẹ.

³⁴ Ogen hu, eze jẹnkọ d’a si ndi hu rì a ẹka-nni, ‘Bia ni, ndi Nedi m gozi, weri ni Alì-eze hu wẹ kwademẹ ni unu kete w’a tunle iyeto uwa.

³⁵ Makeni, ogen egun gi rì a gun m, onu ye m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu e ye m ihien-orira, a wu m otumunye, unu a nabanhan m,

³⁶ a gba m oto, unu e ye m ẹkwa, emu a ku m, unu a bia d’e lee m, ogen m gi rì ime ulo-ngan, onu a bia d’a hun m.’

³⁷ Ogen hu, ndi ezi-omumẹ ahun jẹnkọ d’a za a, si, ‘Di-nwonni-enyi, elee ogen kẹ enyi gi hun i kẹ egun rì a gun i, enyi nọ ye i ihien-oriri mobu kẹ egun-mirin rì a gun i, enyi nọ ye i ihien-orira?’

³⁸ Elee ogen kẹ enyi gi hun i n’i wu otumunye, enyi nọ nabanhan i mobu n’i gba oto, enyi nọ yime i ẹkwa?’

³⁹ Elee ogen kẹ enyi gizi hun i ni emu rì a ku i mobu n’i rì ulo-ngan, enyi nọ bia d’a hun i?’

⁴⁰ Eze sikọ d’a za wẹ, si, ‘M rì a gwa onu ezioku, ebe unu nọ mẹ ni onyẹ ohu ime ndini rikẹ si arini wẹ mkpa ime umunẹ m ndini iya, mme kẹ unu men’ẹ!’ ”

⁴¹ “Ogen hu, o sikọ d’a si ndi hu rì ẹka-ekpen ẹ, ‘Pu ni ni m ebeni, onu ndi wẹ bu-onu! Shi ni okun itebite hu wẹ kwademẹ ni Ekwensu le ndi mmọn-ozì ẹ!

⁴² Makeni ogen egun gi gun m, unu eyeni m ihien-oriri, egun-mirin a gun m, unu eyeni m ihien-orira;

⁴³ a wu m otumunye, unu anabanhan ni m; a gba m oto, onu eyimeni m ẹkwa; emu a ku m, a nodizikwo m ime ulo-ngan, kanj onu abiani d’a hun m.’

⁴⁴ Wẹ k’a zazikwo a, si, ‘Di-nwonni-enyi, elee ogen kẹ enyi gi hun i kẹ egun rì a gun i mobu kẹ egun-mirin rì a gun i mobu k’i wu otumunye mobu k’i gba oto mobu kẹ emu rì a ku i mobu k’i rì ulo-ngan bu enyi eyeni n’i ẹka?’

* **Isi Nke Isen-kwasị-ogun:27** Ika siji aza

⁴⁵ O jenkọ d'a za we, si, 'Ezioku ke m ri a gwa unu, ebe o meni unu emeni ni onye ohu ime ndini nọke si arini we mkpa ime umune m ndini iya, unu emeni ni m'e.'

⁴⁶ We jenkọ d'e zi we si ime afunfun itebite, kanị ndi ezi-omume siko d'e shi ndun itebite."

Isi Nke Isin-kwasị-ogun

E Rini We Jizosị Ngo

(Mak 14.1-2; Luk 22.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Jizosị gi kuguu ihien ndini ile, o no si umu-azuun a,

² "Unu a maringho ni akpu-uhuhin ebuo ghafeguu Mmemme-Nghafe e ru. Uhuohin hu ke we jenkọ d'e gi we mme wu Nwa nke Ihian ye we kpogbu."

³ Ogen ohu hu o gi ri e ku ihieni, ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ri ime ogwa Kayafasi onye-isi nchu-egan, e zu.

⁴ We no tugbama iroro ni we gi nzuzue nwunrun Jizosị gbu.

⁵ Kanị, we no si, "Elekwọ ogen mmemmeni, amamgbe isusu gha ri."

E Hukpu We Jizosị Uden Ime Betani

(Mak 14.3-9; Jon 12.1-8)

⁶ Ogen Jizosị gi ri Betani, iwe onye w'a kpo Sajmonu onye-oti,

⁷ okpoho ohu no wehe ogo-alabasta uden nanranni ri ime e. O no hu e ye Jizosị isi ebe o nodi ali e ri ihien-oriri.

⁸ Kanị ogen umu-azuun a gi hun ihieni, iwe no weme we, we no si, "Elee iwi wu onwan?"

⁹ Nke w'e re udemni eghe hi-ogbe, we e ye ndi-igbennye."

¹⁰ Kanị, ogen Jizosị gi marin ihien we ri e ku, o no si we, "Kị hañ onu gi e songbu okpohoni? Ihien ri mma k'o meni m."

¹¹ Unu le ndi igbennye ri ebeni ogen ile, kale mme nwen esonko unu nodi ebeni ogen ile.

¹² O gi udemni o hukpu m kwademe olili m.

¹³ Ezioku ke m ri a gwa onu, ebe owule we no zi ozioma ime uwa ile, we jenkọ d'e ku ihieni o me, gi e a nyanhan a."

Judas' E Kweri N'ọ Re Jizosị

(Mak 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ "Ya onye ohu w'a kpo Judas' Iskarotu, hun wu onye ohu ime mmadu mmebuo hu no jen d'e kunrun ndi-isi nchu-egan,

¹⁵ si we, "Kini ke unu jenkọ d'e ye m omeni e we m Jizosị ye unu? We no ku a mkpuru ego oia (siva) iri-kwasị ogun, ego onun akpu-uhuhin iri kwasị ogun,"

¹⁶ Gha ogen hu jenne, o no choma oghe o jenkọ d'e gi we Jesu ye we.

Jizosị Le Umu-azuun A E Ri Oriri Nghafe

(Mak 14.12-21; Luk 22.7-13, 21-23; Jon 13.21-30)

¹⁷ Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme ahun we gi e ri Bređi nwonleni yisti o gi a fu, umu-azuun no bia d'e kunrun Jizosị, ju a, si, "Elebe k'i cho ni enyi kwademe hun y'a no ri Oriri-Nghafe?"

¹⁸ O no si we, "O nwe okenye ohu m zijenko unu d'e kunrun ime obodo; jenni d'a si a, 'Onye-nkuzi si, "Ogen m e ruguo, mme le umu-azuun m siko d'a nodi iwe i me Mmemme-Nghafe." "

¹⁹ Umu-azuun no me ke Jizosị don zi we, we no kwademe ihien-oriri Mmemme-Nghafe.

²⁰ O ru ogen enyasi, Jizosị le umu-azuun mmebuo hu no nodi ali e ri ihien-oriri.

²¹ Ebe we ri e ri ihien-oriri hu, o no si, "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenkọ d'e re m."

²² Efo asuzini we usuo, onye-onye no si, "Elekwọ mme, Di-nwonni-enyi, mme ro?"

²³ Jizosị no si, "Onye hu me le iya buche eka ime afeje jenkọ d'e re m."

²⁴ Nwa nke Ihian lako ke we don de banyen'e, kanị nsongbu jenkọ d'a ri ni onye hu jenkọ d'e we Nwa nke Ihian ye we! O te ka onye hu mma ni amuni w'a."

²⁵ Judasi hun siko d'e re e ye we no si, "Onye-nkuzi, mme ro?" O no si a, "Iyü ku."

Oriri-nsọ

(Mak 14.22-26; Luk 22.14-20; 1Kọ 11.23-25)

²⁶ Ebe we ri e ri ihien-oriri ahun, Jizosị no weri bređi, o yeguu Osolobue ekele, o no bebe e ye umu-azuun a, si, "Weri ni ri, onwan wu ehü m."

²⁷ O no weri mkpu, yeguu Osolobue ekele, o no we e ye we, si, "Unu ile, rarisonme ni;

²⁸ make ni onwan wu edeke m, hun we gi biye nkwerigbama ohun hu Osolobue kwademe egbata iya le ndi nke e eka; edeke m hun we hupu ni ndi bu oda, make mgbaghari njo.

²⁹ M ri a gwa onu, arakozu m manyani gha mkpuru osisi vaini puha d'e ru uhuhin hu mme le unu jenkọ d'a razi a nke ohun ime Ali-eze Nedi m."

³⁰ Ogen wẹ gi bụgụ ẹbụ Mmẹmme-Nghafe, wẹ nọ shi Ugu Olivu.

Jizọsị E Ku Ẹ Nị Pita Jenkọ D'a Ghọrị N'ọ Marịn A
(Mak 14.27-30; Luk 22.31-34; Jọn 13.36-38)

³¹ 'Ya Jizọsị nọ sị wẹ, "Ukinkinni, ụmụ ile jenkọ d'a gba m tọ, makẹni Ẹhụhụọ-nsọ sị, 'Osolobue jenkọ d'e gbu onye-ndu atunrun, atunrun ile a gbayiya.'

³² Kanị, m ghagụ ọnwun lihi, m siko d'e buni ụmụ ụzọ si Galili."

³³ Pita nọ sị Jizọsị, "O nwonni ogen m'e gi gba i tọ, osuon'a nị ndi hodunị a na i tọ."

³⁴ Jizọsị nọ sị Pita, "M rị a gwa i ezioku nị ọkpa gini d'a kwan ime abalini, i jenkọ d'a ghọrị mgbe ẹtọ nị y'a marin m."

³⁵ Pita nọ sị, "Kaka, aghoriko m, osuon'a nị mmẹ le 'yụ jenkọ d'a nwun!' Ụmụ-azụun ile hodunị nọ kuzikwọ ẹrira.

Jizọsị E Mẹ Ekpere Imẹ Ugb a Gese mani
(Mak 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ 'Ya Jizọsị le ụmụ-azụun a nọ si ebe w'a kpọ Gese mani. O nọ sị ụmụ-azụun a, "Nodi nị alị ebeni nị m jenzuka d'e mē ekpere."

³⁷ O nọ weri Pita le ụmụ Zẹbedi ẹbụ, o nọ sụkuru ma, obi nọ ferime ẹ.

³⁸ 'Ya o nọ sị wẹ, "Obi e d'a gbawapụ m; o d'e gbu m. Nodi nị ebeni sọn m mụ enya."

³⁹ O nọ jenshi ihun ẹkẹrẹ, tūha enwen ẹ ye alị, mē ekpere, sị, "Baba, omēni o rị nfe, nị mkpu afunfunni ghafe m; kanị, uche i y'a mē, ẹle uche m."

⁴⁰ O nọ bja d'e kunrun ụmụ-azụun a; o hụn nị wẹ rị uran, o nọ sị Pita, "Ya wụ, ọnụ e ri-eka sọn m mụ enya mgbahunmē okuloku ohu?"

⁴¹ Mụ nị enya, mē ni ekpere, amangbe ụmụ a danye ime ọnwunwan; ezioku-ezioku, mmōn ihian a choghọ, kanị ndun gu ẹhụ."

⁴² O nọ puzi nke mgbe ẹbụ d'e mē ekpere, a sị, "Baba, omēni mkpu afunfunni asaeka ghafe bụ arani m'a, uche i y'a mē."

⁴³ O nọ bjazi ebe wẹ rị, hūn wẹ kẹ wẹ rị uran, makele enya wẹ a nyintoguo.

⁴⁴ O nọ lazi wẹ tọ, pụ d'e mē ekpere nke mgbe ẹtọ, e kuzikwọ ihien ohu hụ.

⁴⁵ 'Ya o nọ bja d'e kunrun ụmụ-azụun a, sị wẹ, "Unu rikwo uran, e zuru iken? Lee n'ẹ, ogen hụ e ruguo—e we wẹ Nwa nke Ihian ye ndi njo."

⁴⁶ Lihi nị nị enyi jemmē. Lee n'ẹ, onye rị e reni m a biaguo."

A Nwunrun Wẹ Jizọsị
(Mak 14.43-50; Luk 22.47-53; Jọn 18.3-12)

⁴⁷ Jizọsị rikwo e ku okuni, kẹ Judasi hūn wụ onye ohu ime ụmụ-azụun a mmēbụọ bja. Judasi le igunrun hi-ogbe wị—wẹ bu ọpia-agma le ẹgbe. Ndi-isi nchụ-ẹjan le ndi-isi zihē wẹ.

⁴⁸ Onye hūn rị e ren'ẹ gwa wẹ ihien wẹ siko d'e gi marin Jesu. O sị, "Onye m jenkọ d'e gi isu-ọnụ kele, 'ya wụ onye hū, nwunrun n'a."

⁴⁹ O nọ bja d'e kunrun Jizọsị ozigbo, sị, "Uwa-oma, Onye-nkuzi!" O nọ su ẹ ọnụ.

⁵⁰ Jizọsị nọ sị a, "Di-enyi, mē ihien i bja d'e mē!" 'Ya wẹ nọ kwondon Jizọsị, nwunrun a.

⁵¹ Ozigbo, onye ohu ime ndi wẹ le Jizọsị wị nọ tnpụ ẹka, sepūha ọpia-agma a, banpū odibo onye-isi nchụ-ẹjan ntin.

⁵² 'Ya Jizọsị nọ sị a, "Wekin ọpia-agma i azụun, makēni ndi ile e bu ọpia-agma, siko d'a gha ọpia-agma nwun.

⁵³ I ro ni asa m ẹka rjọ Nedi m, o zihē ni m ihien karị igunrun ndi mmōn-ozī agha mmēbụọ ozigbo?"

⁵⁴ Kanị, m mē ẹrira, nani kẹ wẹ jenkọ d'e gi mēzu ihien ndi rị ime Ẹhụhụọ-nsọ hūn ku n'ọ jenkọ d'a rị enina?"

⁵⁵ Ogen hū kẹ Jizọsị gi si igunrun hū, "Unu gi ọpia-agma le ẹgbe bja d'a nwunrun m nọkẹ sị m wụ onye-ohin? Uhuohin ile m'a nodi alị ime Ụlọ-nsọ a kuzi, ọnụ a nwunrun nị m.

⁵⁶ Kanị, ihien ndin ile rị nwan e mē keni ihien ndi-amuma ku ime Ẹkukwo-nsọ mēzu." 'Ya ụmụ-azụun a ile nọ na a tọ, gbama ọsọ.

E We Wẹ Jizọsị Si Ogwa Kayafasi, Onye-isi Nchụ-ẹjan
(Mak 14.53-65; Luk 22.54-55, 63-71; Jọn 18.13-14, 19-24)

⁵⁷ 'Ya ndi nwunrun Jizọsị nọ we ẹ jenni Kayafasi wụ onye-isi nchụ-ẹjan ime ogwa a, ebe ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi gbakikomē.

⁵⁸ Kanị Pita sōnkọ a d'e ru ogwa onye-isi nchụ-ẹjan, bụ ẹgbata wẹ te e te. Ya Pita nọ banye, sọn ndi-nche nodi alị keni o hūn njendeme ihienni.

⁵⁹ Ogenni, ndi-isi nchụ-ẹjan le Ndi-isi Nkikwama ile hū a chọ ihien w'e gi buokin Jizọsị ọnụ keni wẹ gbu ẹ;

⁶⁰ kanị, ahunni wẹ, osuon'a nị ndi osheri-ntu puhani w ọda. Omēguu, mmadu ẹbụ nọ nwan pūha,

⁶¹ sị, “Onyeni si, ‘M jenkọ d’a saḩka tikpọ Ulo-nsọ Osolobue, gi akpu-uhuohin eto tunkin e.’”

⁶² Ya onye-isi nchụ-ẹjan nọ lihi, sị, “Y’e nwọn ihien i jenkọ d’a shiari? Kị wu ihien ndini we ri a si ni ‘ya k’i me?”

⁶³ Kani, Jizosi ekuni ihien owule. Onye-isi nchụ-ẹjan nọ si a, “E gi m efan Osolobue hun ri ndun si i gwa enyi mbuni iyu wu Kraisti, Nwa Osolobue.”

⁶⁴ Jizosi nọ si a, “Yu ku e. M ri nwan a gwa unu ile ni ogenni ghafeguu, unu siko d’a hunde Nwa nke Ihian ebe o nodi ali eka-nni Osolobue, Onye hun nwon iken ile, hunzikwo a k’o ri elu orukpu o gi lala.”

⁶⁵ “Ya onye-isi nchụ-ẹjan nọ tika efe hun ‘ya le enwen e wu onye-isi nchụ-ẹjan yi, sị, “O kuole aru! Kị enyi ri a chozini ndi osheri? Onu a nuguo nwan aruni o ku!

⁶⁶ Kini ke unu ro?” We nọ za, sị, “Ikpe a maol’a, o jenkọ d’a nwun!”

⁶⁷ We nọ ju a eson ihun, fian a ihien, ndi hu ime we nọ ma a ora,

⁶⁸ sị, “Iyu hun si ni i wu Kraisti, Onye hu Osolobue Tume, bu amuma n’i gwa enyi onye fian i ihien?”

Pita A Ghori N’o Marin Jizosi

(Mak 14.16-72; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Ogenni, Pita nodi ali ezi ogwa, ‘ya nwa-agbogo wu odibo nọ bia d’e kunrun e, si a, “Iyu le Jizosi onye Galili wizikwo.”

⁷⁰ Kani, o no ghori id’nya we ile, sị, “Amarin m ihien i ri e ku.”

⁷¹ Ogen o gi si ebe we gha a banye ezi-ogwa hu, nwa-agbogo ozo wu odibo nọ hun a, si ndi turu ebegu, “Onyeni le Jizosi onye Nazareti wi.”

⁷² O nọ ghori, kunde Osolobue, sị, “Amarinde m okennyehi hu!”

⁷³ O nobezi ekerē, ndi turu ebahun nọ bia d’e kunrun Pita, si a, “I wu onye ohu ime we nke-esi, asusu i e sepuhago i.”

⁷⁴ Ya Pita nọ kunme Osolobue, sị, “Amarinde m okennyehi hu.” Ozigbo hu, okpa nọ kwan.

⁷⁵ Ya Pita nọ nyanhan oku Jizosi ku, ni, “Okpa gini d’a kwan, i jenkọ d’a ghori mgbe eto ni ‘ya marin m.” O nọ shi ezi d’a kwan ezigbo ekwan.

Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun

E We We Jizosi Si Ogwa Paileti

(Mak 15.1; Luk 23.1-2; Jon 18.28-32)

¹ O ru ogen utuntun, ndi-isi nchụ-ẹjan ile le ndi-isi nọ tugbame iroro ke w’a don gbu Jizosi.

² We nọ ken e egbun, we e Jenni Paileti, onye Rom hun wu Gowanọ ri a kini we.

Judas E Hogbu Enwen E

(Orun Ndi-Ozi 1.18-19)

³ Ogen Judasi hun re e ye we gi hun a ni a maguo we Jizosi ikpe-onwun, o nọ kwan mmani, wekin ni ndi-isi nchụ-ẹjan le ndi-isi akpuru egho ola iri-kwasị-ogun hu,

⁴ sị, “E meole m njo m gi re onye nwonlani ihien o me.” Kani, we nọ si a, “O gbashiarini enyi; ohun wu mkpa i!”

⁵ O nọ tu akpuru-egho ola ndi hu ye ali ime Ulo-nsọ, pu d’e hogbu enwen e.

⁶ Ndi-isi nchụ-ẹjan nọ tuturu akpuru-egho ola ndi hu; we nọ si, “O furuni ni enyi bu we che ebe w’e donme ihien ime Ulo-nsọ, makeni egho edeke ro (egho-mme).”

⁷ Ya we nọ tu iroro, gi e nonrin ogige onye a kpu-ite, gi e memē ikpeke itumunye.

⁸ Ya hain we gi a kpo ogige hu “Ogige Edeke” d’e rukwo tanni.

⁹ Ya ihien Osolobue gi onye-amuma wu Jerimaya ku nọ mezu, ni,

“We nọ weri akpuru-egho ola iri-kwasị-ogun hu, hun wu onu egho ndi Izrelu kweri ni ‘ya ke we siko d’e non okennyehi hu;

¹⁰ gi e nonrin ogige Okpu-ite

rike ke Onye-nwonni-enyi don gwa m.”

Paileti A Ju Jizosi Utaa

(Mak 15.2-5; Luk 23.3-5; Jon 18.33-38)

¹¹ Ogen ihienni gi ri e me, Jizosi turu ihun Paileti wu Gowanọ ri a kidon ni ndi Rom. Paileti nọ si, “Iyu wu eze ndi Ju?” Jizosi nọ si a, “Iyu ku.”

¹² Kani, ogen ndi-isi nchụ-ẹjan le ndi-isi gi ri e kusonme ihien ndi we si ni ‘ya k’o me, o gba nkintin!

¹³ Paileti nọ si a, “Y’a ri a nu ihien ole we ri e ku ni ‘ya k’i me?”

¹⁴ Kani, o shiarini ihien owule, ke akpu ohu—nke wu n’o tukenne Paileti wu Gowanọ enya.

A Ma We Jizosi Ikpe Onwun

(Mak 15.6-15; Luk 23.13-15; Jon 18.39; 19.16)

¹⁵ Ogen Mmemme-Nghafe owule, Gowanọ a hapu ni we onye-ngan owule we cho.

16 Ogen hụ, eje-ihian ohu ihian ile marin ri ime ulo-ngan, efan a wu [Jizosi] Barabasi.

17 Ogen we gi gbakikomeguu, Paileti no si we, "Onye ke onu cho ni m hapu ni onu [Jizosi wu] Barabasi ra Jizosi hun w'a kpo Kraisti?"

18 (Paileti ku ihieni makeni o maringho ni iwe ke we gi we Jizosi wu Kraisti ye e.)

19 Ogen o gi nodi ali elu Ocho-okink'ikpe, nwynye e no zi ozi jenni'e, si a, "Wepukwo eka oku onye ezi-omume hu, makeni e giguu m ufiri e ta afunfun oda-oda ime nro tanni."

20 Ndi-isi nchu-egan le ndi-isi Izrelu no nwan gwa igunrun hu we si Paileti hapuni we Barabasi, gbu Jizosi.

21 Paileti no siri we, "Onye ime we ebuo ke unu cho ni m hapu ni unu?" We no si, "Barabasi."

22 Paileti no si, "Ki m'e gi nwan Jizosi hun w'a kpo Kraisti me?" We ile no si, "Kpogbu e enu obe."

23 O no si, "Ki hain? Elee eje-ihien k'o me?" Kani we ile e yikenmede, si, "Kpogbu e elu obe."

24 Ogen Paileti gi hun ni ihien o ri e ku e nwonna isi ebe we ri, hunzi ni isusu choko n'o bidon, o no weri mirin kwopu eka id'anya igunrun hu, si, "Edeke onyeni ari m eka; eka onu k'o rizi!"

25 Igunrun hu ile no si, "Edeke e 'ya ri enyi le umu enyi isi!"

26 'Ya o no hapuni we Barabasi, o fianguu Jizosi mkpinsi, o no we ye we kpogbu.

Ndi-agma A Kpa Jizosi Ye Emu

(Mak 15.16-20; Jon 19.2-3)

27 'Ya ndi-agma Paileti no weri Jizosi si ime ogwa Paileti, kpogbama itu-agma hu ile; ya we no fihunme e.

28 We no yipu a ewuru e, yime e ewuru nanrani e nwun ufie-roni, ufie-roni*.

29 We no weri agalaba osisi-ogun, gi e kpa okpu-eze, bu e che e isi, bu okpo che e eka-ihien; e gbu n'e osekp, a kpa a e ye emu, a si a, "Agu! Eze ndi Ju!"

30 We no ju a eson, napu a okpo hu we te buche e eka, fanna a ya isi.

31 Ogen we gi kpaguu a ye emu, we no yipu a ewo ufie hu, yimezi e ewuru e. We no duru e d'a kpogbu elu obe.

A Kpoma We Jizosi Elu Obe

(Mak 15.21-32; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

32 Ebe we jenko, we no kunrun onye Sairin ohu w'a kpo Saimonu, we no w'a y'e olu buru obe Jizosi.

33 Ogen we gi ru ebe w'a kpo Gogota ('ya wu Ebe-Okpokom'isi),

34 we no ye Jesu manya we buche olulu-anu ra, kani, ogen o gi danmin a, o no ju n'o rako a.

35 Ogen we gi kpomaguu a elu obe, 'ya we no tu nkpo, gi e keru ewuru ndi o yi. [Onwan me keni ihien onye-amuma ku hun uzọ mezu—makeni onye-amuma si,

"E keru we ekwa m,

a tu we nkpo,

gi e keru ewuru m.]"

36 We no nodi ali, e che e nche.

37 We de ihien we gi m'a ikpe ye enu obe hu. Ihien we de wu, "Onwan wu Jizosi, Eze ndi Ju."

38 We kpomazi ndi ohin ebuo che n'e, onye ohu elu obe ri eka-nni e, onye ohu elu obe ri eka-ekpen e.

39 Ndi hun ghafekoni hu a kpa a e ye emu, e finfin isi,

40 a si, "Iy hun jenko d'e tikpo Ulo-nso, gi akpu-uhuhin eto tundonzi e, zuopuha nwan enwen i! Omeni i wu Nwa Osolobue, gha elu enu obe hidan."

41 Erira ke ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi donzikwo kpa a ye emu, a si,

42 "O zuopuha ndi ozọ, kani o sani eka zuopuha enwen e. Iya wu eze Izrelu nu! 'Ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi kweri n'e.

43 O tukwasị Osolobue obi; Osolobue 'ya zuopuha a nwan owuni o suogho a. Makeni, o si, 'Mme wu Nwa Osolobue.' "

44 Erira ke ndi ohin ndi hu we kpogbu 'ya le we donzikwo kpari e.

Onwan Jizosi

(Mak 15.33-41; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

45 Efinnai hu, gha okuloku mmebuo, ogen hu enya anwan gi a ri isi, d'e ru okuloku eto, okiki no gba ali hu ile.

46 Ihien rike okuloku eto, Jizosi no gi oken olu yi oro, si, "Elai, Elai, lama Sabakitani?" 'Ya wu, "Osolobue m, Osolobue m, ki hain i gi la m to?"

* **Isi Nke Ɛsa-kwasị-ogun:**28 ewuru ndi nze le ndi-idafin

- 47 Kani, oge ndi hu ime ndi turu ebahun gi nu a, we no si, "O ri a hi Elaija!"
- 48 Ozigbo, onye ohu ime we no gba oso, weri eru bianye ime manya ru-uka, fa a ye mkpinsin, ye 'ya n'ora.
- 49 Kani, ndi ozo si, "Cheri ni, ni enyi lee omeni Elaija jenko d'a bia d'a zuopuha a."
- 50 Jizosi no gi oken olu yizi oro, kwonbepu, nwunhun.
- 51 Ozigbo hu, ekwa we gi gbobepu Ebehu kacharin-nsọ ime Ulo-nsọ no bawapu ebuo, gha elu d'e ru ali. Ali no mahihie, omuma hu e tiwa;
- 52 ili ndi nwunni no kpupu, ndi nsọ bu oda nwunni no lihi.
- 53 Ogen Jizosi gi ghagu o nwun lihi, we no puha, si obodo nsọ hu wu Jerusalem, ndi bu oda no hun we ebegu.
- 54 Ogen oki-agma hu le ndi-agma 'ya ni we ri e che Jizosi nche gi hun ali-omahihie le ihien ndi hu meni, egun no bia we, we no si, "Ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue!"
- 55 Ikpoho bu oda gha Galili sonhen Jizosi e yen'e aka rizi ebahun, we ri a gha ebe teni e lee ihien ri e meni.
- 56 Ndi hu ime we wu Meri onye obodo Mag'dala, Meri nne Jemisi le Josefụ le nne umu Zebedi.

Oili Jizosi

(Mak 15.42-47; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

- 57 O ru ogen enyasi, odafin ohu w'a kpo Josefụ, onye obodo Arimatia, no bia. Okennyeni wuzikwo onye e son uzo Jizosi.
- 58 O no jen d'e kunrun Paileti, si a buye e ehụ Jizosi. 'Ya Paileti no si we buye e ya.
- 59 Josefụ no buru ehụ hu; gi ekwa line nwunni fuma a,
- 60 bu e che ime ili ohun o kwademeni enwen e, hun we gu nọke okporo ye ime omuma. O no gi omuma hi-ogbe nukin onu ili hu, pu.
- 61 Meri onye obodo Mag'dala le Meri hun-ebu nodi ali bu ihun zinme ili hu.

E We We Ndi-nche D'e Chedon Ili Hu

- 62 Ogen uhuhin Nkwademe gi ghafegu, o ru enyasi, ogen Uhuhin Izu-iken gi bidon, ndi isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi no zugbama d'e kunrun Paileti,
- 63 si a, "Di-okpa, enyi a nyanhangho ni ogen onye-ntuni gi ri ndun, o si, 'Akpụ-uhuhin eto ghafegu, m jenko d'e lihi.'
- 64 Si we nwan d'e gbokinkenme ili hu ohunma-ohunma d'e ru akpu-uhuhin eto hu, amangbe umu-azuun a abia d'e zunrun ehụ a, gwama ihian ile ni, 'O ghagu o nwun lihi'; ogen hu ndufe ikpazuun hu a kari nke ibuzo njọ."
- 65 Paileti no si we, "Weri ni nwan ndi-agma; jen ni d'e chedon e ke unu siko d'a saeka."
- 66 'Ya we no jenne, kpukinkenme ili hu, bu ndi-nche to ebegu.

Isi Nke Eṣato-kwasị-ogun

Jizosi A Gha Onwun Lihi

(Mak 16.1-10; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

- 1 Ogen Uhuhin Izu-iken gi ghafegu, ogen eki gi fonme nke uhuhin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuhin Sode), Meri onye obodo Mag'dala le Meri hun-ebu no jen d'e lele ili hu.
- 2 Idenmizi, ali no mahihie oda-oda, makeni mmon-ozu Di-nwonna-nyeni gha elu-igwee bia, nupu omuma hu hi-ogbe, nodi ali elu e.
- 3 O hu e be nwanran-nwanran rike amuma, ewuru e hu e nwun nọke igwere.
- 4 Egun e no bia ndi nche, ehụ no mama we nni, we no richarin ke ndi nwunhunni.
- 5 Kani, mmon-ozu hu no si ikpoho ndi hu, "Atule ni egun, a maringho m ni unu ri a cho Jizosi, hun we kpogbu elu obe.
- 6 O rizi ebeni; o lihigu o k'o don ku. Bia ni d'e lee ebe o te ri.
- 7 Jenme ni nwan ozigbo d'a gwa umu-azuun a, si we, 'O ghagu o nwun lihi, o buruguo ni unu uzo si Galili; ebegu ke unu jenko d'a no hun al' A gwagwokwo m unu."
- 8 'Ya we no gi egun le oken ighoghọ gha ili hu pu ozigbo, gbama oso d'a gwa umu-azuun a.
- 9 Idumuzi, Jizosi no kunrun we, si, "Darụ ni!" 'Ya we no bia d'e kunrun e, fiedon e oku, fe e.
- 10 'Ya Jizosi no si we, "Atule ni egun, jen ni d'a gwa umun e m we jen Galili, ebahun ke we k'a no hun m."

E Ye We Ndi-nche Egho-azuun, Si W'e Kule K'o Me

- 11 Ogen ikpoho ndi hu gi jenko, ndi hu ime ndi-nche hu no si ime obodo d'a gwa ndi-isi nchu-egan ihien ile meni.

¹² Ogen ndi isi nchụ-ẹjan lẹ ndi-isi gi zuguu, tugbamaguu iro-ro, wẹ nọ ye ndi-agma hu ego hi-ogbe,

¹³ si wẹ, “Gwakwo ni ihian ile ni, ‘Umụ-azuun a bia d’e zunrun ẹ ime abali ebe ẹnyi ri uran.’

¹⁴ Omeni onwan e ru ntin Govanọ wu Paleti, ẹnyi jenkọ d’e mẹ obi ru ẹ ali, hun a ni nsongbu arikonj unu.”

¹⁵ ‘Ya wẹ nọ narin wẹ egho hu, mẹ ihien wẹ gwa wẹ. Echen ke wẹ rikwo a ko akikonj ime ndi ju d’e ru tanni.

Orun Hu Ri Mkpa Jizosi Ye Umụ-azuun A

(Mak 16.14-18; Luk 24.36-49; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8)

¹⁶ Ya umu-azuun mmanai hu nọ nwan si ugu hu ri Galili, ebahun Jizosi gwa wẹ.

¹⁷ Ogen wẹ gi hun Jizosi, wẹ nọ fe ẹ, kani ndi hu ime wẹ nwon obi-ebuo.

¹⁸ Jizosi nọ jenzunhan, si wẹ, “E yeole wẹ m iken ile ri elu-igwee lẹ elu-owa.

¹⁹ Jenmẹ ni nwan d’e mẹ ndi ali ile ri ichen-ichen ni wẹ wuru ndi e son ni m; e gi ni ẹfan Nedi lẹ Nwa lẹ Mmon-nsọ e mẹ wẹ mirin-Chuku.

²⁰ Kuzi ni wẹ, ni wẹ hun ọzo e mẹ ihien ile m si unu mẹ. Ezie, m nọye ni unu ogen ile d’e ru ogugu-ogen.”

Ozioma Jesu Kristi Lẹkẹ Kẹ Makị Dọn De Ẹ

Onyẹ Jẹnkọ D'a Kwanị Kraịstị Uzọ

(Azaya 40.3; Malakaj 4.5; Mat 3.1-12; Luk 3.1-18; Jọn 1.19-28)

¹ Ẹnina kẹ ozioma banyeni Jizọsị hun wu Kraịstị, Onyẹ ahun Osolobue tume, hun wu Nwa Osolobue dön bidon:

² Nọkẹ kẹ wẹ dön de ẹ ime ẹhuhọ Azaya onyẹ-amuma, "Osolobue si, 'Lee ẹ, m ri e zi onyẹ-ozim n'o buru n'i uzọ, n'ọ kwan'i uzọ.'

³ Olu onyẹ ohu ri a han ime atụ, a si,

'Kwa ni ni Di-nwonn-enyi uzọ; meme ni uzọ a n'o zinrin!' "

Jonu Hun E Me Mirin-Chuku A Kwadememe Wẹ Makẹ Obibia Jesu

⁴ Jonu hun e me mirin-Chuku nọ puha, mama okwa ime atụ, a si wẹ gha ime njo wẹ roghari, keni wẹ me wẹ mirin-Chuku wẹ gi a ghosi n'e roghariguọ wẹ, keni Osolobue gbahari wẹ njo.

⁵ Ndi ile ri umu-ali ndi risonme Judia le ndi Jerusalem ile hu e jen d'e kunrun Jonu, wẹ hu e kupuha njo wẹ, o hu e me wẹ mirin-Chuku ime Iyi Jodani.

⁶ Jonu yi ewuru wẹ gi ẹnenren anu w'a kpọ kamelu meme; akpukpo-anu k'o gi kenme ukun ẹ. Ihien-oriri ẹ wu igurube le mirin-ewun ri ofia.

⁷ O hu a si wẹ, "Onyẹ kani m lala m azuun, erudeni m onyẹ jenkọ d'e hulua ali topu eriri akpukpo-uku a.

⁸ M ri e gi mirin mmaka e me onu mirin-Chuku, kani, 'ya nwen jenkọ d'e gi Mmon-nso me unu mirin-Chuku."

Jonu E Me Jesu Mirin-Chuku, Ekwensu A Nwan Jesu

(Mat 3.13-4.11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Ogen hu, Jesu nọ gha Nazareti ri azuun Galili bia, 'ya kẹ Jonu nọ me ẹ mirin-Chuku ime Iyi Jodani.

¹⁰ Hun Jesu gihu gha ime mirin puha, o nọ hun kẹ elu-igwere kpupu, hun kẹ Mmon-nso gi udi nduru hidanla, bia d'a nokwasị a.

¹¹ 'Ya olu nọ gha elu-igwee si, "Iy wu ezi Nwa m; ihieni i a suoka m."

¹² Ozigbo hu, Mmon-nso nọ nu e shi ime atụ.

¹³ O nọ nodi ebahun akpu-uhohin ogunnai, iya le eje-anu ri ichen-ichen. Ekwensu hu a nwan a; ndi mmon-ozim hu e yen'e ẹka.

Jesu E Bidon Orun A

(Mat 4.12-17; Luk 4.14-15)

¹⁴ Ogen wẹ gi kpokinguu Jonu ye ime ulo-ngan, Jesu nọ bia Galili d'e zimẹ ozioma Osolobue.

¹⁵ O hu a si, "Ogen e zuguọ. Ali-eze Osolobue a riguo nsue! Roghari ni, unu e kweri ozioma!"

Jesu A Kpoma Ndi K'e Sonna'e

(Mat 4.12-22; Luk 4.14-15; 5.1-11)

¹⁶ Ebe Jizosi ghako mkpenren "Ohimin" Galili, o nọ hun Saimonu le Anduru nwenẹ ẹ ebe wẹ ri a tu oga e ye ime mirin ahun, make ni azun kẹ w'a kun.

¹⁷ Jizosi nọ si wẹ, "Sonna'e ni m, m siko d'e me onu wuru ndi a kaha ihian rike azun."

¹⁸ Wẹ nọ la oga wẹ to ozigbo, sonme ẹ.

¹⁹ O jenshi ihun ẹkere, o nọ hun Jemisi le Jonu, umu Zebedi ebe wẹ ri ime ugbo-mirin wẹ e donzi oga wẹ.

²⁰ O nọ kpọ wẹ ozigbo; wẹ nọ na nedi wẹ le ndi wẹ we orun to ime ugbo, sonme ẹ.

Jesu A Chupu Eje-mmọn Ri Imẹ Okennyẹ Ohu

(Luk 4.31-37)

²¹ Wẹ nọ shi obodo Kapanom; o ru Uhuohin Izu-iken, o nọ banye ulo-ofufe ri ebegu d'a kuzi.

²² Nkuzi ẹ nọ tu wẹ enya, makele o kuzi nọkẹ onyẹ oku ri ẹka ẹle nọkẹ ndi-nkuzi Iwu.

²³ Ogen hu dai, o nwon okennyẹ ohu eje-mmọn ri ime ẹ, hun ri ime ulo-ofufe wẹ. Okennyẹ hu nọ yi oro, si,

²⁴ "Hapu enyi ye, k'i gi enyi e me, Jesu onyẹ Nazareti? I bia d'e tikpo enyi? A maringho m onyẹ i wu, yu wu Onyẹ-nso Osolobue."

²⁵ Kani, Jizosi nọ jugbo eje-mmọn hu, si a, "Kpume onu; gha ime ẹ puha!"

²⁶ Eje-mmọn hụ nọ se okennyẹ hụ, gi oken olu yi oro, gha ime ẹ pu.

²⁷ O nọ tų wẹ ile ẹnya, wẹ hụ a jụ ibe wẹ, si, “Kɩ wụ hunni? Onwan wụ nkuzi ohun—hun iken ri! O gwade eje-mmọn oku, wẹ hụ a gbaye ẹ!”

²⁸ Ozigbo, otiti ẹ nọ kpogbari ẹgbere Galili ile.

Jizosi A Zuọ Ndi Bu oda

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-41)

²⁹ Hun Jesu gihu gha ime ulo-ofufe ahun pu, iya le Jemisi le Jonu nọ banye iwe Saimonu le Anduru.

³⁰ Emu ri a ku nne nwunye Saimonu, o dine edine, ẹhu okun ri e nwun ẹ. Ozigbo, wẹ nọ gwa Jesu ni emu ri a ku a.

³¹ Jizosi nọ jen d'e kunrun ẹ, kwondon ẹ ẹka, weli ẹ enu, ẹhiu okun hụ nọ hapu a; o nọ leme wẹ obia.

³² O ru ogen ẹnyasi, ogen anwun gi roguu, wẹ nọ wehen'e ndi emu ile le ndi eje-mmọn ri ime wẹ.

³³ Ndi obodo hụ ile e jun onumuzo;

³⁴ Jesu nọ zuọ ndi bu oda emu ichen-ichen ri a ku, chupusonme eje-mmọn bu oda, o nini eje-mmọn ndi hụ ku oku make ni maringuo wẹ onye o wu.

Jizosi E Zisonme Ozioma Ime Galili

(Luk 4.42-44)

³⁵ O ru uzọ-utuntun, ebe eki keleni fonchanpu, o nọ zopu ẹgwa, jenne ebe ihian rileni, o nọ nọ ebehu memẹ ekpere.

³⁶ Saimonu le ndi 'ya le wẹ wi nọ choma a.

³⁷ Ogen wẹ gi hun a, wẹ nọ si a, “Ihian ile ri a cho i.”

³⁸ O nọ si wẹ, “Ni ẹnyi shizi ni obodo ndi ozo ri ẹhu ebeni, keni m zizikwo ozioma ime wẹ. Make ni 'ya wu ihien ni bia d'e me.”

³⁹ O nọ ghagbari azuun Galili ile, e zisonme ozioma ime ulo-ofufe wẹ ri ichen-ichen, a chupusonme eje-mmọn.

Jizosi A Zuọ Onye-oti

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

⁴⁰ Okennyẹ ohu emu oti ri a ku nọ bia d'e kunrun Jesu, gbu osekp, rima a, si a, “Omeni ya a choghọ, nibe i saeka zuọ m, a ri m ochan.”

⁴¹ Omiken ẹ nọ me Jizosi, o nọ tinpu ẹka metu a, si a, “A choghọ m! Dihin, ni ri ochan!”

⁴² Ozigbo, oti hụ nọ gha ẹhu a pu, o nọ ri ochan!

⁴³ Jizosi nọ zi okennyẹ hụ lama ozigbo, ogen o gi dokemegu a ẹka ntin,

⁴⁴ si a, “A gwakwole onye owule ihienni; ka, jen d'e we enwen i ghosi onye nchu-ẹjan n'o lele i, ye weri ihien ndi hụ Mozizi ku ime Iwu gi chu-ẹjan, ni gi ghosi wẹ ni ya riguo ochan.” O nọ si a lama.

⁴⁵ Kani, okennyeni a ghaguu ebahun pu, o nọ kusonmede ihienni ebe ile. O kukenne ihienni, nke wu ni Jesu asazini ẹka puha ime obodo ebe ihian a nọ hun a, kama, o ghasonme azuun ihian bileni, kani wẹ huzikwo a gha ebe ile a bia ebahun d'e kunrun ẹ.

Isi Nke Ebugo

Jesu A Zuọ Onye-orọ

(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Akpu-uhuhin ole a ghaguu, Jesu nọ kinhen Kapanom, o nọ kpogbari n'o ri ulo.

² Ndi bu oda nọ gbakikome, nke wu ni uzọ eruzini wẹ, ke ime ulo ke ihun-ezi, o nwonzini ebe e ru ihian. Jesu hụ a gwa wẹ oku-Chuku.

³ 'Ya ke ikennyẹ nọ buhen'e okennyẹ ohu orọ kinmin; ikennyẹ eno bu ẹ.

⁴ Make ni ahunni wẹ uzọ d'e kunrun Jesu ufiri ni ihian jun ebehu, wẹ nọ nyinrin elu ulo, be oghe ye ẹ elu ebe Jesu wuzo. E beguu wẹ oghe ye ẹ, wẹ nọ gha ebehu do onye hụ orọ kinmin le ute ẹ ye ihun Jesu. ⁵ Ogen Jizosi gi hun okukwe wẹ, o nọ si onye hụ orọ kinmin, “Nwa m, a gbahariguo wẹ i njo i.”

⁶ O nwon ndi-nkuzi Iwu nodisonme alj ebahun, wẹ hụ e ro ihienni ime obi wẹ, a si,

⁷ “Kɩ haɩn okennyeni gi e ku ẹnina? O ri e ku aru! Onye e ri-ẹka a gbahari njo wezuka Osolobue sọ!”

⁸ Ozigbo, Jesu nọ marin ime mmọn ihien wẹ ri e ro ime obi wẹ. O nọ si wẹ, “Kɩ haɩn onu gi e ro udi iroroni ime obi unu?”

⁹ Elee hun ka nfe: isi onye-oroni, 'A gbahariguo wẹ i njo i'—ra isi a, 'Lihi oto, heri ute i ni jenne ijien?’

¹⁰ Kanị, nị m ghosị onu nị Nwa nke Ihian nwon iken o gi a gbaghari njo elu-owa." O no si onye-oru hu.

¹¹ "M si i, lihi oto, heri ute i, lama iwe i!"

¹² O no lihi oto, heri ute e ozigbo, gha ebahun pu—id'anya we ile; nke wu ni o tu we ile enya, we no jama Chuku mma, si, "Enyi ahuntuni ihien no enina mbu!"

Jesu A Kpo Livai

(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Ya Jesu no jenmezi mkpenren mirin Galili. Igunrun ihian no fihunme e, o no kuzi we.

¹⁴ Ebe o ghafeko, o no hun Livai nwa Alifosj k'o nodi ali odu ndi ugwo-isi, o no si a, "Sonme m." Livai no lihi oto, sonme e.

¹⁵ Ogen Jesu gi ri e ri ihien-oriri iwe Livai, ndi bu oda ime ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin hu e son Jesu le umu-azuun a e ri ihien-oriri, makeni ndi ri e son n'e bu oda.

¹⁶ Ogen ndi-nkuzi Iwu hun ri ime ndi Itu-Farisi gi hun ni 'ya le ndi njo hu le ndi a na ugwo-isi ri e ri ihien-oriri, we no si umu-azuun a, "Ki hain o gi e du ndi a na ugwo-isi le ndi ozo we gi njo marin e ri, a ra?"

¹⁷ Ogen Jesu gi nu ihien we ri e ku, o no si we, "Ndi ehụ ri iken ara cho dibie, kama, ndi emu ri a ku wu ndi a cho dibie; ele ndi ezi-omume ke m bia d'a kpo, kama, ndi njo ke m bia d'a kpo."

Ajuju Banyeni Ibu-onu

(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ O nwon ogen umu-azuun Jonu le ndi Itu-Farisi gi ri e bu onu. We no bia d'a ju Jesu, si, "Ki hain umu-azuun Jonu le umu-azuun ndi Itu-Farisi gi e bu onu, bu umu-azuun i a ra bu?"

¹⁹ Jizosi no za we, si, "Ni ndi bia agbamehuhuo bu onu ebe okennyere ri a gba ekukwo ri ime igunrun we? Mba nu! Ebe we le okennyere hu ri a gba ehuhuo ri, ebuko we onu.

²⁰ Kanị, ogen lala hun we jenko d'e gi wepu okennyere hu ri a gba ekukwo ime we, ogen hu, e bumẹ we onu."

²¹ "O nwonni onye e gi ekwa ohun a kwakin ekwa akan. O gi e kwakin e, nke ohun ahun e hekapu, o tikakeme."

²² "O nwonzikwonị onye e gi ihien akan a gbaye manya ohun. O gi e gbaye e, manya hu a gbawapu a, ke manya ke ihien we gi gbaye e a la iwi. 'Ya wu, gi nwan ihien ohun gbaye manya ohun."

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken

(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka witi, ebe we ghako ime ugbo hu, 'ya umu-azuun a no ghorima oka-witi.

²⁴ Ya ndi Itu-Farisi no si a, "Ki hain we gi a gho ihien ugbo Uhuohin Izu-iken, we ri a dan Iwu."

²⁵ Ya Jesu no si we, "Ya wu, unu aguntuni ihien Defidi me ogen o gi nwe mkpa, ogen egun gi ri a gun iya le ndi we ile wi?"

²⁶ K'o don banye ime ulo Osolobue ogen Abiata gi wu onye-isi nchu-egan, ri bredi-nso hu w'e bupuhani Osolobue, hun o me ni Iwu si ni onye ozo eriko a mmani ndi nchu-egan; kanị Defidi ri e eri, yezikwo ndi 'ya le we wi."

²⁷ Ya Jesu no nwan si, "Makẹ orinimma ihian ke we gi tumẹ Uhuohin Izu-iken, eginị we ufiri Uhuohin Izu-iken ke ihian.

²⁸ Ya wu ni mme wu Nwa nke Ihian wu Nna—ke ebe oku Uhuohin Izu-iken ri."

Isi Nke Eto

Okennyere Eka Ohu Nwunhun

(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Ya Jizosi no banyezi ulo-ofufe. Ime ulo-ofufe ebahun, o nwe okennyere eka ohu nwunhun rin'a.

² We no keme Jesu nke ni we hun k'o jenko d'a zuo a Uhuohin Izu-iken keni we gi e ma a ikpe.

³ Ya o no si okennyere hu eka nwunhun, "Puhā ihun ebeni."

⁴ O no si we, "Elee hun ke Iwu kwadon ni we e me Uhuohin Izu-iken? Ime ihian ihien ri mma ra ime ihian eje-ihien? Izuo ihian ra igbun'e?" Kanị a gba w'a nkintin.

⁵ Jizosi no gi iwe lehunme we, makeni o fuka a ni obi we e zeke. 'Ya o no si okennyere hu, "Tinpū eka i." O no tinpu a, eka a no ri mma.

⁶ Ndi Itu-Farisi no pu; 'ya we ni ndi itu Herodu no zume umẹ ke w'a don gbu Jesu.

Eje-mmọn A Kọma Jizosị Enya

⁷ Jesu lẹ ụmụ-azụun a nọ pụ, jẹnmẹ mkpẹnren iyi Galili; igunrun bugbu enwẹn ẹ ọda nọ gha Galili sọnmẹ ẹ.

⁸ Ndi bu ọda ghazikwo Judia lẹ Jerusalem lẹ Idumia lẹ azụun nọkunmẹ Taya lẹ Sidonu bia. Ndinj bia makeni wẹ nọ ihien ile Jesu ri e mẹ.

⁹ O nọ sị ụmụ-azụun a kwademem'e ugbo-mirin makẹ ufiri igunrun hụ, amamgbe w'a kprangbu ẹ.

¹⁰ Makeni ndi ile emu ri a kụ ri a fufa a keni wẹ metụ a ẹka, makeni o zụoguo ndi bu ọda mbu.

¹¹ Ogen ọwule ndi eje-mmọn ri ime wẹ gi hun a, a dannị w'a alị, yi oro, si, "Iyụ wu Nwa Osolobue!"

¹² O gbakemmẹ eje-mmọn ndi hụ mkpịnsin-ẹka, si wẹ ekukwole onye o wu.

Jizosị E Tume Ndi-ozī Pụ-ichen Mmẹbuo

(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Omegwu, Jesu nọ si elu oke, kpọ ndi hun o chọ, wẹ nọ bia d'e kunrun ẹ.

¹⁴ O nọ hōri mmadu mmẹbuo, kpọ wẹ ndi-ozī pụ-ichen, ni wẹ du ẹ ndi, n'o zipu wẹ d'e zi ozioma

¹⁵ lẹzikwo ni wẹ hun ụzọ nwẹ ikẹn w'e gi a chupu eje-mmọn.

¹⁶ Mmadu mmẹbuo hụ o tume wu: Saimonu (hun Jesu tu Pita);

¹⁷ Jemisi lẹ Jonu—wẹ ẹbuo wu ụmụ Zebedi (ndi hun o tu "Bonagesi", 'ya wu Ụmụ Akpabọ);

¹⁸ lẹ Anduru lẹ Filipu lẹ Batolomi lẹ Matiu lẹ Tamosi lẹ Jemisi nwa Alifiosị lẹ Tadiosị lẹ Saimonu hun te ri ndi gi ẹka-ikẹn e mẹ ni wẹ chupu ndi Rom ri a kị alị wẹ,

¹⁹ lẹzi Judasi nwa Iskarotu hun re Jesu ogen ikpazun.

Jizosị lẹ Bezibọ Onye-isi Eje-mmọn ile

(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23; 12.10)

²⁰ Ya Jesu nọ lama; igunrun ihian nọ gbakikomezi, nke wu ni 'ya lẹ ụmụ-azụun a ahundeni efe ri ihien-oriri.

²¹ Ogen ezi-le-ulo Jesu wẹ gi nọ a, wẹ nọ bia ni wẹ weri ẹ, makẹlẹ wẹ nọ kẹ ndi ihian ri e kusonmẹ, a si, "Era a pumaguo a!"

²² Ndi-nkuzi Iwu gha Jerusalem bia nọ si, "Onye-isi eje-mmọn ile wu Bezibọ ri ime ẹ; ikẹn Bezibọ onye-isi eje-mmọn ile k'o gi a chupu eje-mmọn."

²³ Ya Jizosị nọ kpozunhan wẹ ebe o ri, gi ilu gwa wẹ oku, si, "Nani kẹ Ekwensu a don chupu Ekwensu?"

²⁴ Alị-eze ọwule kebeni, asakozi ẹka wuzo.

²⁵ Ikpun-ulo kebeni, asaeka turu.

²⁶ Ya wu, omeni Ekwensu ẹ buguo lumanị enwẹn ẹ, omeni o kebeguo—o sakọ ẹka turu, nke ẹ a guguo!

²⁷ Kani, o nwonnini onye jenkọ d'a s'eka banye iwe dikẹn, kiri ihien ri iwe ẹ mmani o bu ụzọ kemegwu a—ogen hụ k'o nọ saeka banye, kiri ihien ri iwe ẹ.

²⁸ "M ri a gwa onu ezioku, wẹ siko d'a gbaghari njo ile ihian mẹ lẹ eje-oku ọwule wẹ ku;

²⁹ kani agbaghariko wẹ onye ọwule ku aru banyeni Mmon-nso, onye hụ e meole njo itebite."

³⁰ O ku ihienni makeni wẹ ri a si ni "Eje-mmọn ri ime ẹ."

Nnẹ Lẹ Umunẹ Jesu

(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)

³¹ Nnẹ Jizosị lẹ umunẹ Jizosị nọ bia, turu ihun-ezi, zi ozi jenn'e, si a bia.

³² Igunrun ihian nodisonmẹ alị, fihunmẹ ẹ; 'ya wẹ nọ si a, "Nnẹ i lẹ umunẹ i ikennyẹ lẹ [umunẹ i ikpoho] ri ihun-ezi, a ju ukwere i."

³³ 'Ya o nọ shari wẹ, si, "Onye wu nnẹ m? Elee ndi wu umunẹ-m-ikennyẹ?"

³⁴ O nọ lehunmẹ ndi hụ nodisonmẹ alị, fihunmen'e, si, "Lee nnẹ m lẹ umunẹ-m-ikennyẹ ebeni!

³⁵ Onye ọwule hun e mẹ uche Osolobue wu nwene-m-okennyẹ lẹ nwene-m-okpoho lẹ nnẹ m."

Isi Nke Ẹnọ

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Jesu nọ ndi mkpẹnren mirin Galili kuzimezi. Igunrun higbu enwẹn ẹ ogbe nọ fihunmẹ ẹ, nke wu ni o nọ banye ime ugbo ri ime mirin ebahun d'a ndi alị, igunrun hụ ile nọ ndi akpakali mkpẹnren mirin Galili ebahun.

² O nọ gi ilu kuzi wẹ ihien bu ọda. Imẹ nkuzi ẹ, o si wẹ,

³ “Gɔn ni ntɩn! O nwɛ onyɛ-ugbo jɛn d'a gha mkpuru imɛ ugbo.

⁴ Ogen o gi ri a gha a, mkpuru ndi hu imɛ wɛ a danye ɔkp'uzo, nnunɔ nɔ bia d'e ripu wɛ;

⁵ mkpuru ndi hu imɛ wɛ a danye alɩ ɔmuma, ebe ejan rilɛni ɔda. O pupuha ozigbo, makɛni o jɛnteni imɛ ejan.

⁶ Ogen anwun gi wa, ɔ ma a, ɔ nɔ shinwun, makɛni mkpogun arɩ a;

⁷ mkpuru ndi hu imɛ wɛ a danye imɛ ogun, ogun ahun nɔ sue, dɔngbu ɛ, ɔ mizini mkpuru;

⁸ kanɩ ndi hu imɛ wɛ a danye alɩ ri mma, o pupuha, sue, du, mi mkpuru mmagi-mmagi: ndi hu imɛ wɛ a bawaye uzɔ iri kwasɩ ogun, ndi hu imɛ wɛ uzɔ ogun ɛto, ndi hu imɛ wɛ uzɔ ogun isɛn.”

⁹ Ya ɔ nɔ si, “Onyɛ nwɔn ntɩn o gi a nɔ ihien, 'ya nu!’”

Ihien Haiɩ O Gi E Gi Ilu A Kuzi

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Ogen 'ya sɔɔ gi noɔi, ndi fihunmɛn'e lɛ umu-azun a mmɛbuo hu nɔ juma a nkowa ilu hu.

¹¹ ɔ nɔ si wɛ, “Onu kɛ wɛ ye oghere imarin ihien-mini risɔnmɛ Alɩ-eze Osolobue, kanɩ nke ndi ri ogbe, ilu kɛ wɛ gi a gwa wɛ ihien ile;

¹² kɛni ihien hu ɛkukwo-nsɔ ku hun uzɔ mezu, ɛkukwo-nsɔ si,

‘Wɛ sikɔ d'e lee ilee
kalɛ eleghako wɛ uzɔ,

a nu onun-ɔnun

kanɩ aghotako wɛ,

amangbe wɛ e gbewoto d'e kunrun Osolobue,

ɔ gbaghari wɛ njo wɛ.’”

Jesu A Kowa Ilu Hu O Gi Onyɛ-ugbo Ta

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ ‘Ya ɔ nɔ ju wɛ, si, “Onu aghotani iluni? Nani kɛ unu e gi nwan ghota ilu ile?”

¹⁴ “M gi onyɛ-ugbo ahun e ku onyɛ ri a ghaye oku-Chuku.

¹⁵ Mkpuru ndi hu danye ɔkp'uzo wu oku ndi hu wɛ ghaye, hun o mɛ ni ogen wɛ gi nu a, Ekwensu nɔ bia ozigbo d'e wɛfu oku hu wɛ kun imɛ wɛ.

¹⁶ Ndi hu wɛ ghaye alɩ ɔmuma wu ndi hu nu oku hu, e gi wɛ ighoghɔ nabanhan a ozigbo,

¹⁷ kanɩ, e nwɛ wɛ nkpogun; w'a tohu ɛkɛrɛ sɔɔ. Nsongbu mobu ukpokpo gi ufiri oku ahun wɛ nu bia, a danpu wɛ ozigbo.

¹⁸ Mkpuru ndi hu wɛ ghaye imɛ ogun wu ndi hu nu oku hu,

¹⁹ kanɩ ufiri ni wɛ ri e hue uhue banyeni ihien unani lɛ ni aku-le-uba* uwa ri a la wɛ ɛnya lɛ ɛgun ihien ndi ɔzo, wɛ ile banhan, a kpangbu wɛ oku hu, ɔ mikozi mkpuru.

²⁰ Kanɩ ndi hu wɛ ghaye alɩ ri mma wu ndi hu nu oku hu, nabanhan a, mi mkpuru mmagi-mmagi uzɔ iri kwasɩ ogun, ndi hu imɛ wɛ a bawaye uzɔ ogun-ɛto, ndi hu imɛ wɛ a bawaye uzɔ ogun-isɛn.”

Ukpɛ Ri Okpuru Afɛrɛ

(Luk 8.16-18)

²¹ ‘Ya Jizosɩ nɔ sɩzi wɛ, “Onyɛ e wɛhɛ ukpɛ e bu ɛ e che okpuru afɛrɛ, mobu okpuru bedi? Ɛlɛ enu obu-ukpɛ kɛ w'e bu ɛ e che?”

²² O nwɔnni ihien zuerini hun jenkoleni d'a wa, mobu ihien ɔwule wɛ kpumɛ hun jenkoleni d'a wa.

²³ Onyɛ nwɛ ntɩn o gi a nɔ ihien, 'ya nu!’”

²⁴ ‘Ya ɔ nɔ si wɛ, “E gikwo ni ihien unu nu e don! Mkpɩ i gi mayeni ihian kɛ wɛ jenkɔ d'e gi mayeni i, kanɩ wɛ sikɔ d'a machedeni y'e.

²⁵ Makɛni, onyɛ hun nwɛni kɛ wɛ sikɔ d'e yecheni; kalɛ onyɛ hun nwɔnlɛni a napude w'a kɛ hun o nwɛ.”

Ihien Jesu Gi Ihien-ugbo Ri E Sueni Kuzi

²⁶ Jesu nɔ sɩzi wɛ, “Alɩ-eze Osolobue nɔ kɛ ebe okɛnnye ohu nɔ ghigha mkpuru ye alɩ ugbo,

²⁷ jɛnmɛ—ɔ hu a ranhɩn e tɛnhɩn uhinhin lɛ efinnai, ihien ɔ kun nɔ pu, sue, bu okɛnnye hu a marɩn k'o don mɛ.

²⁸ Alɩ e gi ɛka a e yeni ihien-akunkun ɛka e sue, a mi mkpuru. O bu'zo gbapu, osisi ɛ a puha, ɔ mi mkpuru.

²⁹ Mkpuru karaguhu, okɛnnye ahun e weri ihien o gi a ghɔ ihien-ugbo banye d'a ghoma a, makɛni ogen igho-mkpuru e ruguo.”

* **Isi Nke Ɛnɔ:19** “Aku-le-uba” kɛ wɛ ka a kpo, kanɩ Ika a kpozɩ a ɛfee.

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mọstadi Ta
(Mat 13.31-32, 34; Luk 13.18-19)

³⁰ Jizọsị nọ sịzi, “Kini ke ẹnị e gi ma atụ Alị-eze Chuku? Elee ilu ke ẹnị siko d'e gi kọwa a?
³¹ O rịke mkpuru mọstadi, hụn o mē ni 'ya kachanrịn ntin ime mkpuru osisi ile;
³² kanị wē kùn a, o sue, o hi-ogbe kari ihien-akunkun ndi ọzọ ile w'a kanye ime ugbo. O wa agala hi-ogbe, nke wu ni nnuwu a bia d'a ku ẹkpu e ye elu ẹ.”

Ilu-ilu Ke Jizọsị Gi E Ku Oku

³³ Jesu nọ gisonme ilu bu ọda nọ ẹnina gwa wē oku-Chuku; ọ gwa wē ke wē a sa ẹka ghota;
³⁴ ọ gwani wē oku mmaka, ilu sọ ọ k'o gi gwachanrịn wē oku; kanị, 'ya lẹ umu-azuun a sọ ọndi, ọ kọwachanrịn ni wē ihien ile.

Jizọsị A Kusị Ebiri-mirin
(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

³⁵ Ogen ẹniasị uhuhin hụ, Jizọsị nọ sị wē, “Ni ẹnị fetu ni azuun mirinni hụn-ẹbọ.”
³⁶ ‘Ya wē nọ lato igunrun ahun; umu-azuun nọ banye ime ugbo hụ hụn Jizọsị lẹ enwen e ri ime e, wē lẹ 'ya nọ gi ugbo ahun jenne. O nwęzikwọ ugbo ndi ọzọ sọn Jesu.
³⁷ Idemizi, oken ebi nọ kpoma, ebiri-mirin nọ kpobanma ime ugbo hụ, nke wu ni mirin e d'e jun ime ugbo.
³⁸ Kanị Jizọsị ri ibe azuun ime ugbo ahun, bu isi kwasị ofi-isi, a ranhin uran. Umu-azuun a nọ kpotiẹn e, si, “Onye-nkuzi, y'a hunn'a ni ẹnị e d'a nwanhụn!?”
³⁹ Jizọsị nọ tenhin, jugbo ẹbi hụ, si “ohimin” hụ, “Kusị! Mę juu!” Ẹbi ahun nọ kusị, ọzọ ile nọ mę rajuu.
⁴⁰ Ya Jesu nọ sị umu-azuun a, “Kị hañ egun gi a tu onu? Unu e ke nwękwọ nwan okukwe?”
⁴¹ Egun nọ tuma wē ọda-oda, 'ya wē nọ juma ibe wē, si, “Onye wude onwan, o gi mē ni ke ufere ke ohimin a gbaye ẹ?”

Isi Nke Isen

Jesu A Zuọ Okennyę Eje-mmọn Ri Ime e
(Mat 8.28-34; Luk 8.26-39)

¹ Wē nọ fetu mirin Galili, puha obodo ndi Gerasa (Gadara)*.
² Hụn Jizọsị gi hụ gha ime ugbo hidan, 'ya okennyę ohu eje-mmọn ri ime e nọ gha ikpekpe puha d'e kunrun ẹ.
³ Ikpekpe ebahun k'o bi; o nwonn onye e ri-eka e gbondonn'e, osuon'a ni wē gi ẹgan kpoma a.
⁴ Makeni mgbe ole-le-ole ke wē te gipu ẹgan kpoma a uku lẹ ẹka: o tibepu ẹgan ndi ahun, ọ kpagipu igwe ndi ahun ri a uku. O nwęzini onye a saeka e kwondonn'e.
⁵ O wahunme ikpekpe lẹ elu ugu risonnme ebepu, e yi oro, e gi omuma a dokika enwen e ẹhu, ke ukinkin ke efinnai.
⁶ Ogen o gi lecheni Jesu, 'ya ọ nọ gbaburu e, gbun'e osekpụ.
⁷ O nọ gi oken olu yikenme oro, si, “K'i siko d'e gi m mę Jesu Nwa Chuku, Chuku Hụn Kachanrinni? E gi m ẹfan Osolobue ri ọ i, eyele m afunfun!”
⁸ O ku ihieni makeni Jesu a siguol'a, “Iyü wu eje-mmọn, gha ime okennyę ahun puha!”
⁹ ‘Ya ke Jesu nọ ju a, si, “Kị wu ẹfan i?” O nọ shari, si, “Efan m wu Igunrun, makele ẹnị bu ọda.”
¹⁰ ‘Ya ọ nọ rịkennme Jesu y'a chupule wē ime ẹgbere hụ.
¹¹ Ogen hụ, o nwę igwee ezin ri a kpa nni elu oke nokunme mkpenren ohimin hụ, ẹhu ebahun wē ri.
¹² Eje-mmọn ndi hụ nọ ri ọ a, si, “Chü ẹnị yesonnme ime ezin ndini; ni ẹnị ban ime wē.”
¹³ O nọ ni wē; 'ya eje-mmọn ndi hụ nọ gha ime okennyę hụ puha, banyesonnme ime ezin ndi hụ, ezin ndi hụ ile nọ gi ọsọ kpọtü, zunban ime mirin Galili ebahun, ragbu enwen wē. Ezin hụ ile ri ihien nọke nnu isen.
¹⁴ Ndi-ndu ezin ndi hụ nọ gbajennme d'a gwa ndi obodo wē lẹ umu-ali ndi ri ẹgbere hụ ihien menị. Wē ile nọ puha d'e lee ihien menị.
¹⁵ ‘Ya wē nọ bia d'e kunrun Jesu; wē nọ hụn onye hụ igunrun eje-mmọn te ri ime e: ọ nọdihu ali, o yi hụ ẹkwa, o gi hụ ezigbo uche e—egun nọ tu wē.
¹⁶ Ndi o mę ẹnā nọ gwa wē ihien mę okennyę hụ eje-mmọn te ri ime e lẹ ezin ndi hụ.
¹⁷ ‘Ya wē nọ rịoma Jesu n'ọ gha ẹgbere wē pu.
¹⁸ Ogen Jesu gi banko ime ugbo, okennyę hụ eje-mmọn te ri ime e nọ ri ọ a n'ọ sonnme e.
¹⁹ Kanị Jesu nọ ju, si a, “Laburu ndi nke i d'a gwa wē oken ihien Osolobue menị i, lẹ k'o mēhan ni omiken.”

* **Isi Nke Isen:**1 mọbu: Gegasa

²⁰ Ya okennyeni nọ pu, ghaghama obodo iri hụ nọgbamanị w'a kpọ Dikapolisi, a gwa wẹ ihien Jesu men'e. O nọ tu wẹ ile nụ n'a ɛnya.

Jesu A Zụọ Okpoho Ihien Rị A Gba, Kpọtien Nwata Nwunhunnị
(Mat 9.18-26; Luk 8.40-56)

²¹ Ogen Jizosị gi gi ụgbọ-mirin fetuguzi mirin ahun, kinhenzi azuun hun-ebọ, igunrun hi-ogbe nọ fihunmẹ ẹ mkpenren mirin ebahun.

²² Onyẹ ohu w'a kpọ Jairosi, hun wu onyẹ ohu ime ndi-isi ulo-ofufe nọ bia; ogen o gi hun Jesu, 'ya o nọ dannị Jesu ali;

²³ rịokemẹ ẹ, si, "Emu rị a kụ nwa m okpoho hun nta, o d'a nwun. Dodo bia d'e bu ẹka i kwasị a, zụọ a, keni o rị ndun!"

²⁴ Ya Jizosị nọ sonmẹ ẹ. Igunrun hi-ogbe nọzi sonmẹ wẹ, wẹ ile hụ a fufa Jizosị.

²⁵ Imẹ igunrun hụ, o nwẹ okpoho ihien rị a gba kete ahua mmẹbụọ.

²⁶ O hunjunguo ɛnya ẹka ndi idibiẹ, d'e ru ni ihien a guu a ẹka, kani, hun nke o gi dnhin, o hude a jowaye njo.

²⁷ Makeni o nuguo banyeni Jizosị, o nọ gha azuun nokunmẹ Jizosị ime igunrun hụ, metu ẹkwa a ẹka;

²⁸ makeni o si enwen ẹ, "Omēni m k'a sahu ẹka metu ẹkwa a ẹka, m sikọ d'a rị mma."

²⁹ Hun o gihu metu ẹkwa Jesu ẹka, ihien rị a gban'a nọ kusị ozigbo—ke ẹhu don m ẹ, o nọ marin n'ọ dnhinguo.

³⁰ Ozigbo, Jesu nọ marin ni iken a ghaole ime ẹ pu, o gbehuto ime igunrun hụ, si, "Onyẹ metu ẹkwa m ẹka?"

³¹ Umụ-azuun a nọ si a, "I hụ a hun igunrun ihian rị a fufan'i, y'a jumazi 'Onyẹ metu m ẹka?'"

„

³² Kani Jizosị hukwo e lehunmẹ ɛnya n'ọ hun onyẹ o wu.

³³ Makeni okpoho hụ a maringuo ihien mē n'e, ya o nọ gi egun lẹ ẹhụ-omuma-nni bia d'a dannị Jesu ali, gwapuchanrin a ezioku.

³⁴ Jesu nọ si a, "Nwa m, okukwe i e meguo i dnhin; lama, udon 'ya rị ni i, dnhinchanrin ime nsongbu i."

³⁵ Ebe Jizosị rikwo e ku, ndi-ozu nọ gha iwe Jairosi bia, si a, "Nwa i a nwunhuguo, k'i nozi e songbuni onyẹ-nkuzi?"

³⁶ Kani, ogen ihienni wẹ rị e ku gi feban Jesu ntin†, o nọ si Jairosi, "Atule egun, ka kwerihul!"

³⁷ Jesu anini ndi ozo son ẹ kari Pita lẹ Jemisi lẹ Jonu nwenē Jemisi.

³⁸ Ogen wẹ gi ru iwe onyẹ-isi ulo-ofufe hụ wu Jairosi, Jesu a hun oken isusu lẹ ndi rị a kwan ẹkan, e goshi elu.

³⁹ Ogen o gi banye ime ulo, o nọ si wẹ, "Kị wu isusuni? Kị onu rị a kwanni? Nwata ahun a nwunhunnị, o rihū uran!"

⁴⁰ Ya wẹ nọ muma Jesu emu. Kani, ogen o gi chupuguu wẹ ile ezi, o nọ weri nedi lẹ nne nwata ahun lẹ umu-azuun a eto ahun ya lẹ wẹ wi, wẹ ile nọ wiri banye mmughẹ ebe nwata hū dine.

⁴¹ "Ya o nọ kwondon nwata hū ẹka, si a, "Talita, kum!" "Ya wu, "Nwata okpoho, m si i lihi!"

⁴² Ozigbo, 'ya nwata ahun nọ lihi oto, jehunmeme. (Nwata hū wu nwa ahua mmẹbụọ.) O nọ tukemẹ wẹ ile ɛnya.

⁴³ Jesu nọ dokemẹ wẹ ẹka ntin, si wẹ a gwakwole onyẹ owule ihien menị, o nọ si wẹ, ye nwata hū ihien-oriri ri.

Isi Nke Isin

Ndi Obodo Nazareti A Ju Jizosị
(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Jizosị a gha ebẹhu pu, o nọ si obodo ẹ wu Nazareti*, umu-azuun a nọ sonmẹ ẹ.

² O ru Uhuohin Izu-iken, o nọ kuzime ime ulo-ofufe. O tu ndi bu oda rị a nun'a ɛnya, wẹ hu a si, "Elebe ke okennyeni nọ nwonhen ihien ndini ile? Ele amamihien wu hunni wẹ ye ẹ? Elebe k'ọ nọ nwonhen iken o gi a run oken orun-atumanya ndini o rị a run?"

³ Onwan ele Kapinta, nwa Meri? Onwan ele nwenē Jemisi lẹ Josisi† lẹ Judasi lẹ Saimonu? Ele ɛnyi lẹ umun-ẹ-ikpoho rị ebeni?" "Ya ke izize ẹ nọ ban wẹ, wẹ nọ legberi ẹ.

⁴ Jizosị nọ si wẹ, "W'a gbaye onyẹ-amuma agbaye ebe owule wezuka ime obodo ẹ lẹ ebe ndi nke ẹ rị lẹ ime ezi-lẹ-ulo a."

⁵ O sani ẹka run orun-atumanya ebẹhu, kari ndi buleni oda emu rị a kụ o bu ẹka kwasị zụọ.

⁶ O nọ tu a ɛnya ni enwẹ wẹ okukwe.

† **Isi Nke Isen:**36 mọbu: Kani, Jesu egondeni ntin ihien wẹ rị e ku. Josefu

* **Isi Nke Isin:**1 obodo o nọ sue

† **Isi Nke Isin:**3

Jesu E Zipu Umụ-azụun Mmèbụọ Hụ
(*Mat 10.5-10; Luk 9.1-6*)

'Ya kẹ Jesu nọ jẹnsomemẹ obodo-obodo mesomme ekere-ekere ri egberẹ hụ, a kuzi wẹ.

⁷Ọ nọ kpọ umụ-azụun a mmèbụọ hụ, zipu wẹ mmadu ebụọ-ebụọ, ye wẹ iken w'e gi a chupụ eje-mmọn.

⁸Ọ sị wẹ, unu jenkoni, ewerile ni ihien owule kari okpo: ewerile ni ihien-oriri mobu egbo, ebule ni ekpa.

⁹Yiri ni akpukpo-uku; ka ewerile ni ewo ozo che ni hun onu yi.

¹⁰Ọ siji wẹ, "Ulo owule onu banye, ndi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hụ pu.

¹¹Kani, obodo owule nabanhanleni unu, mobu ju ni egonko wẹ onu ntin, unu pukoni, kpukpupu ni ejan ri onu uku toni wẹ. Iya jenkọ d'a wuru ihien w'e gi shiagbu wẹ eri."

¹²'Ya wẹ nọ jennme d'e gwasomme wẹ roghari;

¹³a chupusomme wẹ eje-mmọn bu oda, a tankpu ndi emu ri a ku uden olivu, a zuo wẹ.

Onwun Jonu Hun E Me Mirin-Chuku
(*Mat 14.1-12; Luk 9.7-9*)

¹⁴Eze wu Herodu nọ nu ihien ndini Jesu ri e me—makeni efan Jesu a kpogbariolo. O nwẹ ndi ri a si, "Jonu hun e me mirin-Chuku ro, o ghaguo onwun lihi, 'ya haij o gi nwẹ iken o gi a run orun-atumanya ndini."

¹⁵Ndi hu ime wẹ si, "Elaja ro." Ndi ozo si, "Onye-amuma ro—rike ndi-amuma mbu."

¹⁶Kani, ogen Herodu gi nu a, o no si, "Jonu hun m bepụ isi a ghaole onwun lihi."

¹⁷Herodu ku enina makeni Herodu le enwen e zi wẹ d'a nwunrun Jonu, ken e egbu, kpokin e ye ulo-ngan, make ufiri Herodias nwunye nwene Herodu wu Filipu, hun Herodu jen d'a luma;

¹⁸ufiri ni Jonu si Herodu, "Iwu ekwerini ni weri nwunye nwene i luma; i ri a dan Iwu Osolobue."

¹⁹Ize Jonu nọ zeme Herodias; o te cho n'o gbu Jonu, kale o sani eka.

²⁰Egun Jonu a tu Herodu makeni Herodu a marigho ni Jonu wu onye ezi-omume le onye ri nso, Herodu anini wẹ gbu e. O suo Herodu n'o gon ntin oku Jonu osun'a n'o gbu e mgbu obi ogen owule o gi nu a.

²¹Omeguu, efe nọ puhan Herodias uhuhin hu wẹ gi a nyanhan omumu Herodu. O ru uhuhin hu, Herodu nọ kpọ oriri hi-ogbe. Ndi o kpọ 'ya wu oriri wu ndi-isi Orun-ebo le ndi oki-agma, le ndi wẹ marin amarin ime Galili.

²²Ogen nwa Herodu okpoho hun w'a kpọ Herodias[‡] gi puha, ten egu, o nọ suo Herodu le ndi-obja a usuo oda-oda; Herodu nọ si nwata hu, "Riọ m ihien suo ni, m jenkọ d'e ye i y'e."

²³Ọ nọ kun iyi, si, "Ihien owule i riọ m, m siko d'e ye i y'e, osun'a ni si m kebe ali-eze m uzo ebulo ye i azun ohu."

²⁴Nwata okpoho hu nọ jen d'a ju nne e, si, "Kini ke m siko d'a ri?" Nne e nọ za a, si, "Isi Jonu hun e me mirin-Chuku."

²⁵Ozigbo, o nọ gbakin-azun buru eze, si a, "M cho ni gi mgbadon[§] ye m isi Jonu hun e me mirin-Chuku kikenil!"

²⁶Ihienni nọ fu eze, kani, make iyi o kun le ndi obja a, o choni n'o si nwata-okpoho hu mba.

²⁷Ọ nọ zi onye-agma ime ndi ri e dun'e e che e nche jen d'e behe isi Jonu. Onye-agma hu nọ jen ime ulo-ngan, bepụ Jonu isi.

²⁸Ọ nọ gi mgbadon buhe e, bu e ye nwata-okpoho hu, nwata-okpoho hu nọ bu e jenni nne e.

²⁹Ogen umu-azun Jonu gi nu ihienni, wẹ nọ bia d'e buru ehụ a li.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(*Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Jon 6.1-14*)

³⁰Ogen ndi-ozu hu pu-ichen gi lua, wẹ nọ fihunme Jizosi; wẹ nọ gwa a ihien ile wẹ run le ihien ile wẹ kuzi.

³¹Ọ nọ si wẹ, "Puha ni, ni enyi si ebe ihian bileni keni unu zu iken ekere!" (O ku ihienni makeni ndi bu oda ri a bia, a la, nke wu ni Jesu le umu-azun a ahundeni efe ri ihien-oriri.)

³²Iya le wẹ suo nọ banye ugbo-mirin si ebe ihian bileni.

³³Ndi bu oda hun wẹ ke wẹ jenkọ, wẹ nọ marin ni uwẹ ro, ya wẹ nọ gha obodo ri ichen-ichen weri uku gbama oso, buni wẹ uzo ru ebahun.

³⁴Ogen Jesu gi gha ime ugbo puha, o hun igunrun ahun hi-ogbe, omiken wẹ e jun e obi, makeni wẹ nọ ke atunrun nwonleni onye-ndu, o nọ kuzime wẹ ihien bu oda.

³⁵Ogen eki gi gimẹ, 'ya umu-azun a nọ bia d'e kunrun e, si, "O nwonni onye bi ebeni enyi ri bu ohiji a gbamaguo;

[‡] Isi Nke Isin:22 mobu: nwa Herodias okpoho

[§] Isi Nke Isin:25 afere

³⁶gbashia ndini ni we shi ali-ofia le obodo ndi mesonme ekere-ekere ri ehụ ebenei d'e nonrin ihien we jenko d'e ri."

³⁷Jesu no si we, "Onu le enwen unu, ye ni we ihien we siko d'e ri." We no ju a, si, "Ni enyi hun eghe orun akpu-uhuhin ogun-iri nonye ndini ile bre di we k'e ri?"

³⁸Jesu no si we, "Ogbe bre di ole ke onu gi? Jen ni d'e lele e." Oghe we gi leleguu a, we no si a, "Ogbe isen le azun ebuo."

³⁹O no si we gwa ndi hu nodi ali okudu-okudu elu irurue ndun ri ebegu.

⁴⁰Ndi hu no nodisonme okudu-okudu: ndi hu ime we madu ogun-isen, ogun-isen, ndi hu ime we iri-kwasi-ogunna, iri-kwasi-ogunna.

⁴¹O no wesi ogbe bre di isen hu le azun ebuo hu enu, lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele. O no bebe bre di ndi hu buye umu-azun a d'e ye we. O no kebezikwo ni we azun ebuo ndi hu.

⁴²We ile no rijunchanrin efu.

⁴³Ogen we gi tutukomeguu bre di le azun we rihodu, o jun ukpali mmebuo.

⁴⁴Ikennyere ri ime ndi ri ihien-oriri hu wu mmadu ogun-iri kwasi nnu-mmebuo, 'ya wu nnu-uku isen.

Jesu E Jen Ijen Elu Mirin

(Mat 14.22-23; Jon 6.15-21)

⁴⁵Jesu no zipu umu-azun a ozigbo, si we banye ime ugbo keni we bu n'e uzọ si Besajda hun ri azun ohimin hu hun-ebu. 'Ya nwen nke no gbashia igunrun hu.

⁴⁶Ogen o gi gbashia gu we, o no si elu ugu d'e me ekpere.

⁴⁷O ru ogen enyasi, ugbo e ru etintinna mirin ahun bu Jesu soro ri akpakali.

⁴⁸O no hun a n'o ri a fu we orun inyanshi ihun makele ufere ri e bukin we azun. Ihien rike okuloku eto utuntun, o no jehhen ijen elu mirin d'e kunrun we. O te k'a ghafe we.

⁴⁹Ogen we gi hun a k'o jenko ijen elu mirin, we ro ni onye-mmom ro, 'ya we no yi oro —

⁵⁰makeni egun tuma we ke we ile hun a. Jesu no kuye ni we oku ozigbo, si, "Mme ro, atule ni egun!"

⁵¹Ya o no banye ni we ime ugbo, ufere hu no kus. O no tukenme umu-azun a enya, makeni

⁵²aghotani we orun-atumenya ahun o gi bre di hu run, makeni obi we ze eze.

Jesu A Zuo Onye Emu Ri A Ku Ime Genesareti

(Mat 14.34-36)

⁵³Ogen we gi fetuguu "ohimin" hu, e ru we obodo Genesareti, we no lime ugbo-mirin we ebegu.

⁵⁴Ozigbo we gha ime ugbo-mirin puha, ndi ri ebegu no marin ni Jesu ro.

⁵⁵We no gi oso ghagbame egbere hu ile, e gi ute e buhe ndi emu ri a ku ebe owule we nu ni 'ya k'o ri.

⁵⁶Ebe owule Jesu jen—ke obodo me ntin ke hun shia-efo ke ali-ofia, we hu e bu ndi emu ri a ku a to ime afia, a riu Jesu ni we metuhu ntin ewuru e aka; ndi ile hun metu a aka no dinhin.

Isi Nke Ɛsa

Odinali Ndi Nedi Kani

(Mat 15.1-9)

¹Ndi Itu-Farisi le ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu hun gha Jerusalem bja no fihunme Jesu.

²We no hun a ni ndi hu ime umu-azun a ri e gi aka runi e ri ihien-oriri, ya wu, aka we kwoleni ke we don a kwo.

³(Makeni ndi Itu-Farisi le ndi Ju ile ara ri ihien-oriri mmani we kwọ aka hun we gi e donme enwen we nsọ. We gi e e mezu omenali ndi nedi we kani;

⁴we gha afia lua, eriko we ihien owule mmani ke we chanchanguu enwen we;* o nwonsonmezi imerinme ihien we me hun we gi e donme omenali; ke ichanchan mkpu, ite, le ihien ndi ozo we gi igwe mema, hun we gi e shi ihien-oriri le ihien we gi e dine.)

⁵Ya ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu ahun no nwan ju Jesu ajuju, si, "Ki hain umu-azun i gileni e donme omenali ndi mbu, e gi aka runi e ri ihien-oriri?"

⁶O no si we, "Ezioku ke Azaya ku banyeni unu ndi ihunna ebegu we no de e ni:

'Ndin gi ugbon-onu

a gbaye m,

kalu obi we

e teke ebe m ri;

⁷ofufe olal'iwu

* **Isi Nke Ɛsa:**4 ...we gha afia lua, eriko we ihien owule mmani ke we chanchanguu enwen we ke we don a chanchan gi donme enwen we nsọ.

ke we ri e fe m,
w'a kuzi omenalɩ ihian tumɛ
nokɛ sɩ Iwu Osolobue rɔ.'

⁸ Onu e bu Iwu Osolobue che usuo, kwonkenme omenalɩ ihian."

⁹ Ono sɩ we, "Onu marin ke unu don a kpachanpu enya a lato Iwu Osolobue, keni onu hun uzo e donme odinalɩ unu!

¹⁰ Makeɩi, Mozizi sɩ, 'Gbaye nedi i le nne i', sɩzi, 'Onye owule kpari nedi e mobu nne e, we k'e gburiri a.'

¹¹ Kanɩ, unu sɩ ni onye sɩhu nedi e mobu nne e, 'E wegwo m ihien nke m'e ye i ye Osolobue oyiye.'

¹² Ohun e higuwo, unu a nikozɩ a meni nedi e mobu nne e ihien owule.

¹³ Enina ke unu gi e me oku Osolobue a pazile ire keni onu hun uzo chedon omenalɩ unu a kuzi. Unu e mesommezi ihien bu oda no enina."

*Ihien Ndi E Meru Ihian
(Mat 15.10-20)*

¹⁴ Jesu no kpozunhanzi igunrun hu, sɩ we, "Onu ile, gon ni m ntin, ni unu ghota:

¹⁵ O nwonni ihien a banye ime ihian hun e merun'a. Kama, ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a."

¹⁶ [Onye nwe ntin o gi a nu ihien y'a nu.]

¹⁷ Ogen o gi na igunrun hu to banye ime ulo, 'ya umu-azuun a no sɩ a kowa ni we ilu hu.

¹⁸ 'Ya o no sɩ we, "Ya wu, unu le enwen onu aghotazikwoni? Unu aghotanɩ ni ele ihien banye ime ihian e meru a?'

¹⁹ Makeɩi o banyeni ime obi e, kanɩ, ime efɔ a k'o banye, o gha erira shi mgbugbu-nsin.' (O gi ihienni ku ni ihien-oriri ile ri ochan'.)

²⁰ O no sɩzi, "Ihien gha ime ihian puha wu ihien e merun'a.

²¹ Makeɩi, ime ihian, ime obi ihian, ke ihien ndini gha a puha: eje-iroro, udi ughere ri ichen-ichen, izun-ohin, igbu-ochu,

²² ina-nwunye-ihian le izo-uku-eye-ofia, enya-uku, ime ihien-ifenren, ndufie, obibi 'mme-nwon-enwen-m', enya-ufu, nkuto, mpache le nzuzu.

²³ Ime ihian ke eje-ihien ndini ile a gha a puha, e meru a."

*Okukwe
(Mat 15.21-28)*

²⁴ Jizosi no gha ebenu buli, shi eghere Taya. O no banye ime ulo ohu; o te choni ni onye owule marin n'o ri ebahun, kanɩ o sani aka zueri.

²⁵ Ozigbo, okpoho ohu eje-mmɔn ri ime nwa-a-okpoho no nu banyen'e, 'ya okpoho hu no bja d'e gbun'e osekp'u.

²⁶ Okpoho ahun wu onye ali ozo, ele onye Ju; ndi Finishia mu a, Siria wu ali we. O no rɔ Jesu n'o chupu eje-mmɔn hu ri ime nwa a.

²⁷ Jesu no sɩ a, "Ni umueka rigude, makeɩi o rini mma ni ihian buru ihien-oriri umueka tuye ni nkitɛ."

²⁸ 'Ya okpoho hu no sɩ a, "Ezioku ro Di-nwonni-enyi; kale, nkitɛ ri okpuru teburu e ri ifunfun ihien-oriri gha ebe umueka no e ri a dantɔ ali."

²⁹ 'Ya Jesu no sɩ a, "Make ufiri ihienni i ku, lama, eje-mmɔn hu a ghaole ime nwa i pu."

³⁰ Ogen o gi ru ulo, o no hun nwata hu k'o dine elu bedi, eje-mmɔn hu a puwo.

Jesu A Zuo Onye Odin Ghaleni E ku Oku Ohunma

³¹ Jesu no gha eghere ali Taya pu, ghashi ali Sidonu puha azuun obodo iri hu nogbamanɩ hun w'a kpo Dikapolisi, hun nokunme "Ohimin" Galili.

³² We no wehe ne okennyɛ ohu, onye ntin-okin hun ghaleni e ku oku ohunma, we no rɔ Jesu n'o bu aka kwasɩ a.

³³ Jesu no weri e pu ebahun igunrun hu ri. We e si usuo ebe ihian rileni, o no ru mkpinsin aka ye e ime ntin, juu eson ye mkpinsin-aka, gi eson hu de e ire.

³⁴ 'Ya o no lee enya elu-igwee, gi okwonlusa sɩ, "Efata." Efata wu "Shiapu".

³⁵ Ozigbo, ntin okennyɛ hu no shiapu, ire e a topu, o no kume oku ohunma.

³⁶ Jizosi no sɩ we agwale onye owule; kanɩ k'o don ri a gwa we ekule, erira ke we don ri e kukenne e.

³⁷ O tu we ile enya oda-oda, we no sɩ, "O me ihien ile ohunma! O mede onye ntin-okin numa ihien, mede onye odin kume oku!"

† **Isi Nke Ɛsa:**19 Ya wu ni we jenkɔ d'a saaka ri we ile.

Isi Nke Ɛsato

Jesu E Ye Mmadu Nnu-iri Ihi-en-oriri

(Mat 15.32-39)

¹ Ogen hu, igunrun ozo hi-ogbe no gbaikikome; o meguu, make ni ihi-en we siko d'e ri arja, jizosi no kpọ umu-azuu a, si we,

² "Omiken igunrunni ri e me m, make ni mme le we a noppole akpu-uhuohin eto, bu enwonzi we ihi-en we jenkọ d'e ri.

³ M si we bu egun lama, we siko d'a suohito uzo makele ndi hu ime we gha ebe tegbu enwen e bia."

⁴ Umu-azuu a no ju a, si, "Elebe ke ihian jenkọ d'a no hun bredi hun siko d'e jun ndini ile efo ime ebeni ihian bileni?"

⁵ O no ju we, si, "Ogbe bredi ole ke onu nwon?" We no za, si, "Esa."

⁶ Ya o no si igunrun hu nodisonme ali akpali; o weri ogbe bredi esa hu, o yeguu ekele, o no bebe we, we we ye umu-azuu a ni we ke ni ndi hu 'ya, umu-azuu a no ke ni igunrun hu 'ya.

⁷ We nwonzikwo azun me kirikiri buleni oda; o yezikwo ekele make azun ndini we, o no si umu-azuu a kezikwo ni we 'ya.

⁸ Igunrun hu no ri, efo e jun we, ifunfun e hoduni hun we kpokikome jun ukpali esa.

⁹ Ndi ri ihi-en-oriri ni ri ihi-en rike mmadu nnu-iri. 'Ya o no gbashia igunrun hu.

¹⁰ Ya le umu-azuu a no banye ugbo-mirin ozigbo si egerere Damanuta.

Ndi Itu-Farisi Si A Ghosi We Ihi-en Ahima

(Mat 12.38-42; 16.1-4)

¹¹ Ndi Itu-Farisi no bia d'e kunrun Jesu, dosonme e ndondo, si a ghosi we ahima hun siko d'a ghosi we n'o gha elu-igwee bia. We gi ihienni shi n'e onyan.

¹² Kanj, Jesu no sun oken uden, si, "Ki ha in ndi agboni gi a cho ahima? Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwonni ahima owule we jenkọ d'a ghosi agboni!"

¹³ O no na we to, banyezi ime ugbo-mirin, fetu azuu hun-ebo.

Yisti Ndi Itu-Farisi Le Nke Herodu

(Mat 16.5-12)

¹⁴ Umu-azuu a nyanhanni weri bredi; ogbe ohu suo ke we gi ime ugbo-mirin ebehu.

¹⁵ Jizosi no do we aka ntin, si we, "Elekwọ ni enya! Kpachanpukwọ ni enya make yisti ndi Itu-Farisi le nke Herodu."

¹⁶ We no si ibe we, "O ku ihienni make ni enyi e gi bredi."

¹⁷ Jesu a maringwo ihi-en we ri e ku, o no si we, "Ki ha in unu gi e ku oku bredi onu gileni? Unu e ke leghamakwo nwan uzo? Unu e ke ghotamakwo nwan? A kpokingwo we obi unu?"

¹⁸ Onu nwe enya bu unu a ra gi e legha uzo? Unu nwe ntin bu onu a ra gi we nu ihi-en? Unu a nyanhanni?"

¹⁹ Ogen m gi bebe ni mmadu ogun-iri-kwasj-nnu-mmebuo ogbe bredi isen, ukpali ole ke ifunfun e we rihodu jun?" We no si a, "Mmebuo."

²⁰ O siji we, "Ogen m gi bebe ni mmadu nnu-iri ogbe bredi esa, ukpali ole ke ifunfun e we rihodu jun?" We no si a, "Esa."

²¹ "Ya o no si we, "Unu e ke ghotakwo nwan?"

Jesu A Zuo Okennyę Enya-ishi Ime Obodo Besajda

²² E ru we Besajda, we no weheni Jesu okennyę enya-ishi, rjo a n'o metu a aka.

²³ O no weri okennyę hu aka, du e pu ime obodo hu, ogen o gi buguu eson che e enya, buguu aka kwasj a, o no ju a, si, "O nwongho ihi-en i hun?"

²⁴ Okennyę hu e lee enya elu, o no si, "M hu e legha ihian, kanj we no ke osisi ri e jen ijen."

²⁵ "Ya jizosi no buzi aka che e enya; o kparapu enya, o no leghamazi uzo, leghama ihi-en ile ohunma.

²⁶ "Ya jizosi no zi e lama, si, "I lakoni, abanyekwole ime obodo d'a gwa we."

Pita E Ku Onye Jizosi Wu

(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)

²⁷ Jesu le umu-azuu a no si obodo ndi me eker-e-eker hun nokunme obodo Sizerja-Filipi; ebe we jenkọ, o no ju umu-azuu a, si, "Onye ke we si ni 'ya ke m wu?"

²⁸ We no za a, si, "O nwe ndi si ni i wu 'Jonu hun e me mirin-Chuku' ndi ozo si, 'Elajja' ndi ozo si, 'Onye ohu ime ndi-amuma mbu.'" "

²⁹ O no ju we, si, "Onye ke onu le enwen unu si nwan ni 'ya ke m wu?" Pita no za a, si, "Iyu wu Kraisti*, Onye Hu Osolobue Tume."

* Isi Nke Ɛsato:29 Mezaya

³⁰ Jesu nọ dọkẹnmẹ wẹ ẹka ntịn, sị wẹ agwakwọlẹ onyẹ ọwụlẹ onyẹ ọ wụ.

Jesu E Ku E N'ọ K'a Nwun, Lihizi
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)

³¹ Jesu nọ kuzimẹ umu-azuun a, ni, Nwa nke Ihjan jenkọ d'a ta oken afunfun ri ichen-ichen, ndi-isi le ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu siko d'a ju a to. We jenkọ d'e gbu e; kanj, hun m'e akpu-uhuhin eto, o jenkọ d'a gha onwun lihi.

³² O gwapu we ihien ndini, o gini ilu ku e. Pita no weri e si usuo jugboma a.

³³ Kanj, o gbehuto, lee umu-azuun a, o no jugbo Pita, si, "Gha ebe m ri pu, Ekwensu! Makeni y'a rini e ro nke Osolobue, kanj, nke ihjan!"

³⁴ O no kpozunhan igunrun hu le umu-azuun a, si we, "Onye cho n'o wuru nwa-azuun m, onye hu jenkọ d'a juriri enwen e, buru obe† e, sɔnmẹ m.

³⁵ Makeni, onye owule cho n'o ghe isi, isi e jenkọ d'a to a; onye owule tuhu ndun a make ufiri mmẹ le ozioma jenkọ d'a zuopuha ndun a.

³⁶ Elee erere ke ihjan jenkọ d'e nwonhen omeni o nwonrin uwa ile kale o tuhu umẹ-ndun a?

³⁷ Eghẹe, kini ke ihjan jenkọ d'a saeka ye gi gbari umẹ-ndun a.

³⁸ Onye owule hun ri e me ifenren onye hu ogen mmẹ le ndi mmɔn-oziri nso jenkọ d'e gi bia—ogen ahun m jenkọ d'e gi ogho Nedi m bia."

Isi Nke Iteneji

¹ Jesu nọ siji we, "Ezioku ke m ri a gwa onu, o nwon ndi wuzo ebeni hun jenkoleni d'a nwun d'e ru mgbe we hun Ali-eze Osolobue k'o gi iken hi-ogbe bia."

Jizosi E Nwonhuto
(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Akpu-uhuhin isin a ghafeguu, Jesu nọ weri Pita le Jemisi le Jonu, duru we shi elu-ugu jen elu oda-oda, ya le we suọ nọ nodi ebegu. Id'enya umu-azuun a ebegu, Jesu nọ nwonhuto,

³ ekwa a nọ henrin nke ochan, e gbuke—nwunkari hun onye owule ri ime uwa jenkọ d'a saeka su we.

⁴ Ya ke Elaija le Mozizi nọ nwonpuha ebegu we ri, e sɔn Jesu e ku oku.

⁵ Pita nọ si Jesu, "Onye-nkuzi, o rika mma ni enyi nodichanrin ebeni! Ni enyi memẹ odu eto, ohu jenkọ d'a wu nke i, ohu wu nke Mozizi, ohu wu nke Elaija."

⁶ (O marinzi ihien o siko d'e ku, makeni egun ri a tu we).

⁷ Ya orukpu nọ puha d'e kpumẹ we; olu nọ gha ime orukpu ebegu hanpuha, si, "Onwan wu ezi Nwa m; gon n'e ntin!"

⁸ We nọ lehunmẹ enya ozigbo, kanj a hunzini we onye owule kari Jesu suọ.

⁹ Ogen we le Jizosi gi gha elu-ugu hu hidanla, o nọ si we, "Agwakwole ni onye owule ihien unu hun d'e ru mgbe Nwa nke Ihjan ghaguu onwun lihi."

¹⁰ We noleni gwa onye owule, kanj we suọ nodi, we hu e ku e, a ju ihien "igha onwun lihi" wu.

¹¹ Ya we nọ ju Jizosi, si, "Ki hain ndi-nkuzi Iwu gi si ni Elaija jenkọ d'e bu'zo biaguu?"

¹² O nọ za we, si, "Ezioku ro ni Elaija siko d'e bu'zo bia keni o kwademechanrin ihien ile. Ki onu rozi nwan ni ya hain Ekwokwo-nso gi si ni Nwa Nke Ihjan jenkọ d'a ta oken afunfun, ni we siko d'e legberi e?"

¹³ M ri a gwa unu ni Elaija a biaguo, kanj e meguo w'a ihien suọ ni we—rike ke Ehuhuo-nso don ku banyen'e."

Jizosi A Zuo Nwata Okenny Eje-mmɔn Ri Ime E
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43)

¹⁴ Ogen we gi kunrun umu-azuun a ndi ozo, we nọ hun igunrun hi-ogbe fihunmeni we, le ndi hu ime ndi-nkuzi Iwu ke we ri a doson we ndondo.

¹⁵ Ogen igunrun hu ile gi hun Jizosi, o tu we enya oda-oda, we nọ gbaburu e d'e kele e.

¹⁶ Jesu nọ ju umu-azuun a, si, "Kini ke onu le we ri a do?"

¹⁷ Onye ohu ime igunrun hu nọ za a, si, "Onye-nkuzi, m wehe ni nwa-m-okenny; eje-mmɔn hun ghaleni a ni e ku oku ri ime e;

¹⁸ ogen owule o gi kwondon e, o bu e e gbe ali, ufofa a gboma a onu, o tama nkwenren-eze, ehju a ile e shiri. M si umu-azuun i we chupu eje-mmɔn hu, kanj asani we ẹka."

¹⁹ Jizosi nọ si we, "Euu, agbo nwonleni okukwe! Elee ogen ke m'e sɔnrn unu nodi?! Elee ogen ke m'e dinruni unu ndidi?! Wehe ni ni m nwata hu!"

† **Isi Nke Ɛsatọ:**³⁴ Ogen ahun, ndi Rom e gi obe we gi osisi memẹ e gbu onye we ma ikpe-onwun. Onye hu e buru obe e sɔnmẹ ndi-agma hun jenkọ d'a kpogbun'e. We kpomaguu a elu-obe, a nodi we ebegu e che nche d'e ru n'o nwonhun.

²⁰ Wẹ nọ wẹhẹ ni Jesu nwata hụ. Hụn eje-mmọn hụ gihụ hụn Jesu, ọ nọ dọma nwata hụ, nwata hụ nọ dan ali, kpereme, ụfofo a gbọma a ọnu.

²¹ Jesu nọ jụ nēdi nwata hụ, si, “Kete eleee mgbe kẹ ihienni bidon ẹ?” O nọ si, “K’ọ rị nwa-ndu k’ọ dọma a.

²² Imērinmẹ ogeṅ, ọ tū a e ye ime ọkūn lẹ ime mirin keni o gbu ẹ. Kanị, omēni i saẹka mē ihien ọwūlẹ, y’e mē ni ẹnyi omikēn, yeni ẹnyi ẹka.”

²³ Jesu nọ si a, “I si, ‘Omēni i saẹka?’ O nwōnni ihien wẹ ghaleni e ri-ẹka e mē ni onyẹ nwe okukwe.”

²⁴ Ozigbo, nēdi nwata hụ nọ dankpọpọ ẹkwan, si, “E kwerighọ m, ye ni m ẹka ebe m nọlẹni nwe okukwe!”

²⁵ Ogeṅ Jesu gi hụn a ni igunrun rị a gbaha d’e kunrun wẹ, ọ nọ jūgbọ eje-mmọn hụ, si a, “Iyū eje-mmọn odin hụn rị a napū nwatanị iku-oku lẹ inụ-ihien, m si i gha ime nwatanị pu! Abanzilẹ ime ẹ ọzọ!”

²⁶ Mmọn hụ nọ yi oro; ọ dọkēmēguu nwata hụ, ọ nọ gha ime ẹ pūha. Nwata-okēnyẹ hụ nọ ričhanrīn kẹ ozun, nkesini ndi bu ọda nọ si, “O nwūnole!”

²⁷ Kanị, Jesu nọ kwōndon nwata ahun ẹka, tū udon yen’ẹ ẹka lihi, ọ nọ turu ọto.

²⁸ Ogeṅ Jizọsi gi banyeguu ime ụlo, umu-azuun a nọ jū a ebe ya lẹ wẹ sọọ rị a, si, “Kị hañ ẹnyi gileni saẹka chupụ a?”

²⁹ O nọ si wẹ, “Ekpere * sọọ kẹ wẹ gi a sa ẹka a chupụ ụdini.”

Jesu E Kuzi Oku Onwun A, Kuzi N’o K’e Lih

(Mat 17.22-23; Luk 9.43-45)

³⁰ Jizọsi lẹ umu-azuun a nọ pu ebahun, ghasi Galili. Jesu achonị ni onyẹ ọwūlẹ marin ebe wẹ rị,

³¹ makeni ọ rị a kuzi umu-azuun a, a si wẹ, “Wẹ siko d’e we Nwa nke Ihian ye ndi siko d’e gbuñ’ẹ; kanị, wẹ gbuguu a, nke akpu-uhuhin ẹto, o lihi.”

³² Kanị aghotanị wẹ ihien ọ rị e ku, bu egun aninị wẹ jū a ụtaa.

Onyẹ Kacharin Ibe E Ime Umu-azuun Jesu?

(Mat 18.1-5; Luk 9.46-48)

³³ E ru wẹ Kapanom, ogeṅ wẹ gi banyeguu ime ụlo, Jizọsi nọ jū umu-azuun a, si, “Kị unu rịde a dọ ogeṅ ẹnyi gi rị ụzọ?”

³⁴ Kanị azanị wẹ Jesu, makeni kẹ wẹ rị ụzọ, wẹ rị a dọ onyẹ kacharininị ime wẹ ile.

³⁵ Jesu a nọdi ali, kpọ umu-azuun a mmebuo hụ, si wẹ, “Onyẹ ọwūlẹ cho n’ọ wuru onyẹ ibuzo, ya wuru onyẹ ikpazuun, ya wuru odibo onu ile.”

³⁶ Ya ọ nọ weri nwata ohu, bu ẹ tumẹ ihun wẹ. Ọ nọ kon ẹka ye ẹ olu, si wẹ,

³⁷ “Onyẹ ọwūlẹ nabannan onyẹ ohu ime ndini make ufiri m, nabannan m; onyẹ ọwūlẹ hūn nabannan m, ẹlẹ mmẹ k’ọ nabannan, kanị onyẹ hūn zihẹ ni m k’ọ nabannan.”

Onyẹ Ghaleni A Lu Onu Ogun Ri Azuun Nke Unu

(Luk 9.49-50)

³⁸ Jonu nọ si Jesu, “Onyẹ-nkuzi, ẹnyi hūn okēnyẹ ohu k’ọ rị e gi ẹfan i a chupụ eje-mmọn, ẹnyi nọ si a kusị a, makeni ọ rinị e sōn ẹnyi.”

³⁹ Kanị Jesu nọ si a, “Akusilẹ n’a; makeni o nwōnni onyẹ gi ẹfan m rùnguhụ ọrūn-atumēnya hūn siko d’e kujakenrin oku m.

⁴⁰ Makeni onyẹ ọwūlẹ hūn ghaleni a lu ẹnyi ogun rị azuun nke ẹnyi.

⁴¹ Ezioku kẹ m rị a gwa onu, onyẹ ọwūlẹ ye unu mkpu mirin ohu ra makele unu rị a za ẹfan Kraisti, jenko d’a narin ugwo ọrūn a.”

Ihien E Buhe Njo

(Mat 18.6-9; Luk 17.1-2)

⁴² “Onyẹ ọwūlẹ hūn mē onyẹ ohu ime umuẹka ndini kwerini ni m mē njo, ọ ka mma ni wẹ yime onyẹ ahun ọlo hi-ogbe olu, tū a ye ime ohimin.

⁴³ Ya wu, omēni ẹka i a hañ i mē njo, bepū a. Ọ ka mma ni i gi ẹhū zuleni oke banye ndun kari ni y’e nwongho ẹka ẹbuo, bu y’e si ọkūn-mmọn, ọkūn hū ghaleni e tinyun. [

⁴⁴ Ohorị rị ebahun a ra nwun, ọkūn rin’a ara tinyun.]

⁴⁵ Omēni ụkū i a hañ i mē njo, bepū a: ọ ka mma ni dan nguro banye ndun kari ni y’e nwongho ụkū ẹbuo bu y’e si ọkūn-mmọn. [

⁴⁶ Ohorị rị ebēhū a ra nwun, ọkūn rin’a ara tinyun.]

⁴⁷ Omēni ẹnya i a hañ i e mē njo, gupū a, ọ ka mma ni gi ẹnya ohu banye Ali-eze Osolobue kari ni y’e nwongho ẹnya ẹbuo, a tū wẹ i ye ọkūn-mmọn.

⁴⁸ Ohorị rị ebēhū a ra nwun, ọkūn rin’a ara tinyun.”

* **Isi Nke Iteneji:**29 mọbu ekpere lẹ ibu-ọnu

⁴⁹ “Wẹ k’e gi ọkụn mẹ ihian sọọ kẹ wẹ dọn e gi nnu e mẹ ihien a sọọ.

⁵⁰ Nnu ri mma; kanɩ, o tuhu ụsọọ a, nani kẹ y’a dọn mẹ e n’ọ sọomazi ụsọọ? A nọ ni kẹ nnu ebe ibe unu ri; e mẹ ni ni udọn a ri ẹgbata onu le ibe unu.”

Isi Nke Iri

Jesu A Kuzi Banyeni Mkpechan

(Mat 19.1-12; Luk 16.18)

¹ Jesu nọ gha Kapanom shi ẹgbere Judia le n fetu Iyi Jodani. Igunrun ihian a gbakikomezi ebe o ri. O nọ kuzime wẹ kẹ o dọn e mẹ oge ọwule.

² ‘Ya kẹ ndi Itu-Farisi nọ bia d’e kunrun Jesu, gi ajuju shin’e onyan, si a, “Iwu ẹnyi e kwerigho ni okennyẹ kpechan nwunye e?”

³ O nọ za wẹ, si, “Kini kẹ Mozizi gwa onu?”

⁴ Wẹ nọ si a, “Mozizi si ni okennyẹ jenkọ d’a saeka de ehuhuo-mkpechan, kpechan nwunye e.”

⁵ Kanɩ Jizosi nọ si wẹ, “Ufiri ni obi unu e zeke k’o gi deni unu iwuni,

⁶ kale, gha isi mbidon ahun Osolobue gi ke ihien lala ‘Osolobue ke wẹ oken le onyennyẹ’ rike kẹ Ekukwọ-nsọ dọn ku e, o nọ si:

⁷ ‘Makẹ onwan, okennyẹ siko d’a latọ nedi e le nne e, d’a banye ni nwunye e, wẹ ẹbuo e henrin ohu.’

⁸ Wẹ ẹbuo a wuru ehụ ohu. ‘Ya wu, elezi wẹ ẹbuo, kanɩ ehụ ohu.

⁹ ‘Ya wu nwan ni ihien Osolobue wegama, onye ọwule ekebelẹ e.’

¹⁰ Ogen wẹ gizi ri ime ulọ, ‘ya umu-azupun a nọ juzi a oku mkpechani.

¹¹ O nọ si wẹ, “Onye ọwule kpechan nwunye e luma okpoho ọzọ, ghere aghere; o meole nwunye e njo.

¹² Erirazikwo, okpoho kpechan di e, luma okennyẹ ọzọ ghere aghere—o zoguọ oku ye ofia.”

Jesu A Gozi Umu-ndu

(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)

¹³ O nwon ndi ri e wehe ni Jesu umueka n’o metu wẹ eka, kanɩ umu-azupun a nọ jugbo ndi hu weheni wẹ.

¹⁴ Ogen Jesu gi hun a, iwe nọ wẹ e, o nọ si wẹ, “Ni ni umueka bia d’e kunrun m; akusile ni wẹ, makeni Ali-eze Osolobue wu nke ndi nọ enina.

¹⁵ Ezioku kẹ m ri a gwa onu, onye ọwule nabanhanleni Ali-eze Chuku nọkẹ nwa-ndu, abanyeko a.”

¹⁶ O nọ pari umueka hu, bu eka kwasị wẹ, gozi wẹ.

Odafin Hu

(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)

¹⁷ Ogen Jesu gi puko, okennyẹ ohu nọ gbaha d’e gbun’e osekpụ, si a, “Onye-nkuzi oma, ki m’e mẹ hun m’e gi nwehen ndun-itẹbite?”

¹⁸ Jesu nọ si a, “Ki haịn i gi kpo m onye-oma? O nwonnini onye ri mma wezuka Osolobue.

¹⁹ Y’a maringho ihien Iwu ku: ‘Egbule ochu; agherele, ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; atunarinle ihian ihien e, gbaye nedi i le nne i.’ ”

²⁰ Okennyẹ hu nọ si Jesu, “Onye-nkuzi, m hu e donme iwu ndin ile kete m’a marinle ihien*.”

²¹ Kanɩ Jizosi nọ gi ihien-osusuo lee e, si a, “O nwe ihien ohu ri a kon’i: jen d’e rekwama ihien ile i nwe; we eghe e ye ndi igbennye—y’e gi e nwe akụ-le-uba ime elu-igwee, y’a bia d’e sonme m.”

²² Ogen okennyẹ hu gi nu ihienni, o nọ ronme ihun, sukuru pu, makeni o nwe akụ-le-uba oda.

²³ Jizosi e lehunme ẹnya, o nọ si umu-azupun a, “N’o fuka orun ebe ndi idafin jenkọ d’a nọ banye Ali-eze Osolobue!”

²⁴ Okuni nọ tu umu-azupun Jizosi ẹnya. Kanɩ Jizosi nọ siji wẹ, “Umu m, ni Ali-eze Osolobue fuka orun obanye!

²⁵ O ka nfe ni anyinnyan-mkpukpukẹ wu kamelu ghafe ẹnya oloden kari ni odafin banye Ali-eze Osolobue.”

²⁶ O tu wẹ ẹnya oda-oda, wẹ nọ juma ibe wẹ, si, “Onye siko d’a sazi nwan eka nwe nzuopuha?”

²⁷ Jesu e lee wẹ, o nọ si, “Ebe ihian ri, o niko mẹ, kanɩ ele ebe Osolobue ri, makeni ihien ile ri nfe ebe Osolobue ri.”

²⁸ Pita nọ si a, “Lee e, ẹnyi a latoguọ ihien ile sonme i.”

* **Isi Nke Iri:20** Ndi Ju weri e ni ahua mmeto kẹ nwata-okennyẹ gi a marin ihien ri mma ẹnya Osolobue le ihien rileni mma.

²⁹ Jesu nọ si, “Ezioku kẹ m ri a gwa unu, o nwonni onye hun o men i o gigu o ufiri mme le ozioma nato ulo, mobu umune-e-ikennyẹ mobu umune-e-ikpoho, mobu nne e mobu nedi e mobu umu a mobu ali o nwon,

³⁰ hun jenkoleni d'e nwehen ulo le umune-ikennyẹ le umune-ikpoho le nne le umu le ali—nwonhen we uto ogun-isen, nwehenzikwo ukpokpo; nwehenzikwo ndun itebite ime uwa hun lalani.

³¹ Kani, ndi bu oda wu ibuzo jenkọ d'a kpari azuun, ndi ikpazuun e buru uto.”

Hun M'e Mgbe Eto Jizosi Ku Oku Onwun A Kuzi E N'o Shiko D'e Lih

(Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Jesu le umu-azuun a ri uto hun we gi jenkọ Jerusalem. Jizosi ri we ihun, o hu a tu umu-azuun a enya; egun hu a tu ndi hun sonkonu we. Jizosi no werizi uwe mmebuo si usuo, gwama we ihien jenkọ d'e men'e;

³³ o si we, “Gon ni ntin, enyi jenkọ Jerusalem; we siko d'e we Nwa nke Ihian che aka ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu. We siko d'a ma a ikpe-onwun, w'e ye ndi wuleni ndi Ju.

³⁴ We jenkọ d'a kpa a ye emu, ju a eson, fian a mkpinsi, gbu e; kani hun m'e akp'ohin eto o k'e lihi.”

Ihien Jemisi Le Jonu Rio Jesu

(Mat 20.20-28)

³⁵ Umu Zebedi wu Jemisi le Jonu no puha ihun Jesu, si a, “Onye-nkuzi, o nwon ihien enyi cho ni enyi rio i; enyi cho ni me ni enyi 'ya.”

³⁶ Ya o no si we, “Ki onu cho ni m me ni unu?”

³⁷ We no si a, “Kweri ni onye ohu ime enyi jenkọ d'a nodi ali aka-nni i, onye ohu a nodi ali aka-ekpen i, ime Ali-eze ogbo i.”

³⁸ Kani Jizosi no si we, “Onu a marin ihien unu ri a rio. Ni unu saeka ra mkpu afunfun m siko d'a ra mobu gha ime ihien m jenkọ d'a gha—hunjun enya ke mme?”

³⁹ We no si a, “Enyi jenkọ d'a s'eka.” Jesu no si we, “Ezioku, onu jenkọ d'a ra mkpu afunfun m siko d'a ra, hunjuzikwo enya ke mme;

⁴⁰ kani ele mme jenkọ d'e ku onye k'a nodi aka-ihien m mobu aka-ekpen m; nke ndi we kwademe n'e ro.”

⁴¹ Ogen uwe iri hoduni gi nwan nu a, we no bumeni Jemisi le Jonu olulu.

⁴² Jesu no kpozunhan we ebe o ri, si, “Onu a maringho ni ime ndi ali ndi ozo, ndi hun a kini e me noka si we nwon ndi we ri a ki, ndi nwe okwa ri ime we a ghosi ndi ri okpuru we ni we ka we.

⁴³ Kani emele ni erira; onye owule hun cho n'o me oken ihian ime unu siko d'a wuriri odibo unu;

⁴⁴ onye owule cho n'o wuru onye ibuzo ime unu jenkọ d'a wuriri igbon onu ile —

⁴⁵ make ni, ke Nwa nke Ihian abiani ni we gba n'a odibo, kale, o bia n'o gba odibo, n'o ye ndun a, gi gbapuha ndi bu oda.”

Onye Enya-ishi Njugbo Gbondoleni Okukwe e

(Mat 20.29-34; Luk 18.35-43)

⁴⁶ Ya we no ru Jeriko. Ogen 'ya le umu-azuun a le igunrun ihian sonkonu we gi gha ime Jeriko puko, onye enya-ishi ohu, hun a rio urio nodi ali mkpenren uto ebahun, efan a wu Batimiosi nwa Timosi.

⁴⁷ Ogen o gi nu ni Jesu onye Nazareti ro, o no yime oro, si, “Jesu! Nwa Defidi! Me ebere m!”

⁴⁸ Ndi bu oda ime ndi ri ebahun no jugbo a, si a gba nkintin; kani o no yikenmede oro ahun, si, “Nwa Defidi, me ebere m!”

⁴⁹ Jizosi no wuzo, si, “Kpoha n'a.” We no kpo onye enya-ishi hu, si a, “Kwondon obi i, lihi oto, o hu a kpo i.”

⁵⁰ O no fe ewuru o yiye elu e tuhu, felihio oto d'e kunrun Jesu.

⁵¹ Ya Jizosi no si a, “Ki cho ni m me ni i?” Ya onye enya-ishi hu no si a, “Onye-nkuzi, m cho ni m leghama uto.”

⁵² Jesu no si a, “Jenme, okukwe i e meguo ri rima.” Ozigbo, o no leghama uto, o no sonme Jesu.

Isi Nke Mmanai

Jizos' A Banhan Jerusalem Rike Onye-mmari

(Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Jon 12.12-19)

¹ Ogen we gi rume Jerusalem, nokunmeme Befegi le Betani, e ru we ehụ Ugu Olivu, Jesu no zi umu-azuun a ebuo ozi,

² sɩ wẹ, “Jen ni ime obodoni me ekere ri onu ihun: hun unu gihu banye ime e, unu jenkɔ d'a hun nwa-jaki we keleni nyintu we limeto; topun'a, onu e wehɛni m'e.

³ Onye si unu, 'Kɩ unu ri e meni ihienni?' Sɩ n'a hu, 'Nna cho a, o jenkɔ d'e wekinhen e kikenni.' ”

⁴ We no jennme. We no hun nwa-jaki we limeto ihun-ezi ehɩ onumuzo ogele uzɔ. Ogen we gi ri a topu a,

⁵ ndi hu ime ndi wuzo ebɛhu no si we, “Kɩ unu ri a topu ni nwa-jaki hu.”

⁶ We no ku ihien Jesu si we ku; we no kweri ni we weri e.

⁷ We no wehɛni Jesu nwa-jaki hu, gbama ewuru we ye enu e, o no nodi alɩ elu e.

⁸ Ke Jizosi nyinko a, ndi bu oda no gbama ewuru we e yiye elu e ye uzɔ, ndi ozɔ no gha ofia tigrisomme agalaba osisi, gbama we ye uzɔ.

⁹ Ndi hun ri ihun le ndi hun ri e sɔnn'e hu e yi oro, a si,
“Hozana!

Onye ahun gi efan Di-nwɔnni-ɛnyi bia wu onye Chuku gozi agozi!

¹⁰ Alɩ-eze hu lalanɩ wu alɩ-eze Chuku gozi agozi –

Alɩ-eze nedi ɛnyi kanɩ wu Defidi.

Ojija-mma ya ri ni Osolobue ebahun kachanrin elu e jen ime elu-igwee!”

¹¹ Ya Jizosi no banye Jerusalem, si Ulo-nsɔ. O no lehunmɛchanrin ihien ile. Kanɩ, ebe o meni ohɩi a gbago; 'ya le umu-azun a mmɛbuo no si Betani.

Jesu A Bu Osisi Figi Hu Onu

(Mat 21.18-22)

¹² Eki e fon, ebe we gha Betani lala Jerusalem, egun hu a gun Jesu.

¹³ O lee ɛnya, o no lecheni osisi figi ehuhuo jun elu e. O no jen d'e lele ke mkpuru figi hu elu e. Kanɩ, ogen o gi ru ebahun, ehuhuo suo k'o hun elu e, makeni ogen figi gi a mi e ke ru.

¹⁴ Jesu no si osisi figi hu, “O nwɔnni onye siko d'e rizi mkpuru i!”

Umu-azun a nughɔ ke o ku ihienni.

Jizosi E Jen Ulo-nsɔ

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Jon 2.13-22)

¹⁵ Ogen we gi ru Jerusalem, Jesu no si ime Ulo-nsɔ, chupuma ndi ri a zu afia ebɛhu—ke ndi ri e nɔnni ke ndi ri e reni. O no hukpumesomme teburu ndi a gbahuto eghe le ochɛ ndi ri e re nduru.

¹⁶ O nwɔnni onye o ni bu ihien owule ghafe ime Ulo-nsɔ.

¹⁷ O kuzi ndi ri ebɛhu, si, “We de e ime Ekukwo-nsɔ, si, ‘We siko d'a kpɔ Ulo m ulɔ-ekpere ndi alɩ ile ri ichen-ichen’, kanɩ onu e giguɔ a henrin ebe ndi ohin a wari!”

¹⁸ Ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu a nu ihienni, we no choma uzɔ w'e gi gbu Jesu. Egun e hu a tu we makele nkuzi e a nwunguo igunrun hu ile ri.

¹⁹ O ru ɛnyasi, Jizosi le umu-azun a no gha ime Jerusalem pu.

Jesu E Gi Osisi Figi Ahun Kuzi Okukwe

(Mat 21.20-22)

²⁰ Eki e fon uzɔ utuntun, ebe we ghako uzɔ hu, we no hun ni osisi figi hu a kpoguo nkun d'e ru nkpogun.

²¹ Pita no nyanhan ihien meni, o no si Jesu, “Onye-nkuzi, lee-o, osisi figi hu i bu-onu a nwunhuguo!”

²² Jesu no za we, si, “Nwe ni okukwe ime Osolobue.

²³ Ezioku ke m ri a gwa unu, onye si uguni, ‘We buli i elu, tu i ye ime ohimin’ bu onye hu enweni obi ebɛ, kama o kwerigho ni ihien o ku jenkɔ d'e me, we jenkɔ d'e men'e 'ya.

²⁴ Ifiri e, m ri a gwa unu, unu me ekpere ri ihien owule, kweri ni ni unu e nwehuguo a, unu k'e nwɔnhen e

²⁵ Ogen owule i ri e me ekpere, gbahari—omɛni o nwɔn onye me i eje-ihien, keni Nedi i hun ri elu-igwee gbahari i njo i.”

²⁶ [Kanɩ, omɛni y'a gbaharinɩ, Nedi i hun ri elu-igwee agbaharikokwo i njo i.]

A Ju We Jizosi Onye Zi E

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Ya we no banhanzi Jerusalem.

Ebe Jesu jenkɔ ijen ime Ulo-nsɔ, ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju no bia d'e kunrun e.

²⁸ We no ju a, si, “Elee ikɛn k'i gi e me ihien ndinɩ we? Onye ye i ikɛnni?”

²⁹ Jesu no za we, si, “M jenkɔ d'a ju unu ajuju ohu; unu za m ajuju hu, a gwa m onu ikɛn m gi ri e me ihien ndinɩ we:

³⁰ Mirin-Chuku Jonu me, o gha elu-igwee bia ra o gha eka ihian bia? Za ni m'a?”

³¹ Wẹ wẹ nọ tughama iroro, sị, “Kini kẹ ɛnyi jenkọ d'e ku? Ɛnyi sị, ‘O gha elu-igwee, ẹka Osolobue, bia,’ ọ jenkọ d'a sị, ‘Kɩ haɩn nwan unu gileni kweyeni Jonu?’

³² Kanɩ ɛnyi asikọ, ‘O gha ẹka ihian bia.’ ”

(Egun ri a tu wẹ makeni ihian ile marin ni Jonu wu onye-amuma nke-esi.)

³³ “Ya wẹ nọ za Jesu, sị, “Enyi a marin.” Jesu nọ sị wẹ, “Mmɛ nwɛn nkẹ agwakokwo unu ikɛn m gi e mɛ ihien ndini wẹ.”

Isi Nke Mmɛbụọ

Ilu Jesu Gi Ndi Wẹ Ye Ugbo Lefu Enya Ta

(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Jesu nọ tama ni wẹ ilu, sị, “Okennyẹ ohu nwẹ alɩ vaini, hun o kenhunmɛ ugba, guzi olu wẹ nọ a pinpuha manya-vaini ye imɛ ɛ, tun ulo nche imɛ ɛ, bu ya wu alɩ vaini che ẹka ndi siko d'a run n'a e-gbu-e-ke, ọ nọ jennmɛ alɩ ihian.

² O ru ogen vaini, ọ nọ zijen odibo ohu d'e kunrun ndi hu ugbo hu ri ẹka d'e wehɛ hun wẹ keton'a.

³ Wẹ nọ kwondon onye hu o zijen, gbu e ili, gbama a ẹka chupu.

⁴ Okennyẹ hu nọ zijen ni wẹ odibo ozo, wẹ nọ ti ɛ ihien isi, gbe ifenren ye ɛ ihun.

⁵ O nọ zizenzi ozo, wẹ nọ gbu ɛ. Eriira kẹ wẹ mezi ndi bu oda o zizenzi; e gbu wẹ ndi hu imɛ wẹ ili, gbu ndi hu imɛ wẹ ozun.

⁶ Onye ohu sọo hodu o keleni zi: ezi nwa a. Omegu, ọ nọ zijen ni wẹ nwa a, sị, ‘Wẹ jenkọ d'a gbaye nwa m.’

⁷ Kanɩ ndi hu nọ si ibe wẹ, ‘Onyeni siko d'e weri uku ɛ ile omegu, bia ni ni ɛnyi gbu ɛ keni ihien nkẹ e ru ɛ ẹka wuru nke ɛnyi!’

⁸ ‘Ya wẹ nọ kwondon nwa a hu, gbu ɛ, gha imɛ ugbo hu tupu a.’

⁹ “Kɩ onu ro ni ‘ya kẹ onye hu nwe ugbo hu jenkọ d'e mɛ? O siko d'a bia d'e tikpo ndi hu, we alɩ-vaini hu ye ndi ozo.

¹⁰ Unu e ke guntu ɛ imɛ Ehubu-nsọ ni

‘Omuma hu ndi ri a tun ulo ju a wuruole omuma gi ulo.

¹¹ Di-nwonn-ɛnyi ‘ya mɛ ɛ,

ihien a tu ɛnya ro ebe ɛnyi ri!’ ”

¹² Makeni ndi-ndu ndi ju a ghotaguo ni uwɛ k'ọ ta ni ilu hu, wẹ te nọ cho ni wẹ nwunrun a, kanɩ egun ndi ri ebahun anini wẹ. Wẹ nọ la a to, gha ebahun pu.

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi

(Mat 22.15-22; Luk 20.27-40)

¹³ Ya ndi-ndu nọ zi ndi hu imɛ ndi Itu-Farisi lɛ ndi itu Herodu d'a cho ihien ri Jesu onu, ni wẹ gi ɛ kwondon ɛ.

¹⁴ Wẹ nọ bia d'e kunrun Jesu, sị a, “Onye-nkuzi, ɛnyi a maringho ni wu onye ezioku, ni y'a ra lee ihian ɛnya ihun, y'a ra gbeyeni ihian, kama, y'a kuzi uzo Osolobue k'ọ ri. Gwa ɛnyi nwan, ọ hugho mma ni ɛnyi ku eze-kanɩ wu Siza ugwo-isi ra ọ ri mma?

¹⁵ Ni ɛnyi ku wẹ ra ɛnyi akule?” Kanɩ, Jesu a hunguo a ni wẹ gi ero bia, ọ nọ sị wẹ, “Kɩ haɩn unu gi e shini m onyan? Wehɛ ni ni m akpuru egho dinariosi, ni m lele ɛ.”

¹⁶ Wẹ nọ wehen'e akpuru ego dinariosi ohu. O nọ sị wẹ, “Isi lɛ ɛfan onye wu hunni?” Wẹ nọ sị a, “Nke Siza ro.”

¹⁷ Jizosi nọ sị wẹ, “We ni ihien Siza ye Siza, onu e we ihien Osolobue ye Osolobue.” Ihien ọ za nọ tukennmɛ wẹ ɛnya.

Ajuju Banyeni Igha Onwun Lih

(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ O nwon ndi Itu-Sadusi bia d'e kunrun Jesu. Ndi Itu-Sadusi weri ɛ ni ndi nwunni ara lihi. Wẹ nọ ju Jizosi utaa, sị a,

¹⁹ “Onye-nkuzi, Mozizi ye ɛnyi iwu, sị, ‘Omɛni okennyẹ a nwunhun, lato nwunye ɛ, bu ọ muni nwa, nwehɛ-ɛ-okennyẹ y'a luma nwunye nwehɛ ɛ hu, keni ọ mudonni nwehɛ ɛ nwunhunni umu.’

²⁰ O nwon umunɛ ikennyẹ ɛsa; onye ibuzo imɛ wẹ a lu nwunye, ọ nwunhun bu ọ muni nwa.

²¹ Hun mɛ wẹ ɛbuo nọ luma okpoho hu, ọ nwunhunzi bu ọ muni nwa. Eriira kẹ hun mɛ wẹ ɛto jenzi.

²² Wẹ mmadu ɛsa lugbari okpoho hu, nwunhunchanrin, bu a muni wẹ nwa. Omegu okpoho hu nọ nwunhun.

²³ Ogen ndi nwunni jenkọ d'e gi lihi, onye k'ọ jenkọ d'a wu nwunye ɛ, ebe o mɛ ni wẹ ɛsa lugbari a?”

²⁴ Jesu nọ sị we, “Ụnụ a marin Ekwkwọ-nsọ, onụ a marin ikēn Osolobue, ya haịn unu gi e fie uzọ, elee 'ya?”

²⁵ Ogen ndi nwunni siko d'e gi lihi, aluko we di le nwunye, eyeko we we luru, we jenko d'a ri ke ndi mmon-ozu ri elu-igwee.

²⁶ O me nke iweli ndi nwunni, unu e ke gun ime Ekwkwọ Mozizi, ebenu o no ku banyeni aku-ofia hu ri e nwun okun, ke Osolobue don si Mozizi, 'Mme wu Osolobue Ebrahim, Osolobue Aziki, ni Osolobue Jekopu?’

²⁷ 'Ya wu n'o wu Osolobue ndi ri ndun, ele nke ndi nwunhuni. Unu e fiecharinguo uzọ.’

Iwu Kacharin Mkpa

(Mat 22.34-40; Luk 10.25-28)

²⁸ Onye-nkuzi Iwu ohu no jenzunhan, nu ke we-we ri a do ndondo, hunzi ni Jesu za we ohunma, o no ju Jesu otaa, si, “Elee iwu kacharin mkpa?”

²⁹ Jesu no za a, si, “Hun kacharinni wu onwan: ‘Onu ndi Izrelu, gon ni ntin! Di-nwonni-enyi wu Osolobue enyi, iya suọ wu Nna.’

³⁰ ‘Ijenko d'e gi obi i ile le enwen* i ile le uche i ile le ikēn i ile nwe ihien-osisuọ Di-nwonni-enyi wu Osolobue i.’

³¹ Hun me e ebuo wu onwan: ‘Thien ibe i siko d'a suoriri i ke ihien enwen i don a suọ i.’ O nwonni iwu ozo ka ndini.”

³² Onye-nkuzi Iwu hu no si Jizosi, “Y'e kugho ohunma onye-nkuzi. Ezie k'i ku ni Di-nwonni-enyi suọ wu Osolobue, ozo ari a,

³³ leni igi obi i ile le nghoha i ile le ikēn i ile nwe ihien-osisuọ Osolobue le ini ihien ibe i a suọ i ke ihien enwen i don a suọ i kacharin ejan ile we dun okun le ejan ndi ozo ile mkpa a ri.”

³⁴ Ogen Jizosi gi hun a n'o za ohunma, o no si onye-nkuzi Iwu hu, “Y'a nokunmeguo Ali-eze Osolobue.”

Ogen onwan gi meguu, o nwonzini onye egun ni ju Jesu ajuju.

Ajuju Banyeni Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume

(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)

³⁵ Ogen Jesu gi ri ime Ulo-nsọ a kuzi, o no si, “Ki haịn ndi-nkuzi Iwu gi e ku ni Kraisti wu nwa Defidi?”

³⁶ “Bu Defidi le enwen e ku oku ghahani Mmon-nsọ, si, ‘Di-nwonni-enyi si Di-nwonni-m, nodi ali eka-nni m,

d'e ru mgbe m buguu ndi inenren i che okpuru uku i’

³⁷ Ebe o me ni Defidi le enwen e kpo a ‘Di-nwonni-m,’ nani k'o don nwan wuru nwa Defidi.” Thien o ri e ku hu a suọ igunrun hu usuo.

Jesu A Do We Eka-nin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)

³⁸ K'o don ri a kuzi, o si, “Kpachanpu ni enya banyeni ndi-nkuzi Iwu, o suọ we ni w'e yi ekwa tueni a ghahunme; o suozu we ni we e kele we ekele pu-ichen ime afia;

³⁹ o suọ we ni w'a nodi isi-ochu ime ulo-ofufe, a nodi isi-ochu we gha e ri oriri.

⁴⁰ W'e gi ero e rigbu ikpoho di we nwun le ulo we, e gi ekpere sueni e kpume e. Ikpe-omuma we jenko d'a ka njo.”

Oyiye Ogbenny Di E Nwun Ye

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Jesu no nodi ali bu ihun zinme ebe w'e buche oyiye, e lee ke igunrun hu ri e buche eghe ime ebenu. Ndi idafin bu oda hu e buche eghe hini.

⁴² Ogbenny ohu di e nwun no bia d'e buche akpuru eghe kopa ebuo me ekere, 'ya wu ikobo.

⁴³ Jizosi no kpo umu-azun a, si we, “Ogbennyeni di e nwun buche kari ihian ile hun ri e buche ego ime ebe w'e buche oyiye.

⁴⁴ Makeni we ile gha ime hun bu oda we nwe ye, kani 'ya le enwen e, k'o mehan ogbenny, yecharin ihien ile o nwon, ihien ile o nwon hun o gi bi.”

Isi Nke Mmeto

Jesu E Ku E Ni We Jenko D'e Tikpo Ulo-nsọ

(Mat 24.1-2; Luk 21.5-6)

* **Isi Nke Mmēbuo:**30 umē-ndun

¹ Ogen Jizosɩ gi gha Ụlọ-nso puko, onye ohu ime umu-azumu a no si a, “Onye-nkuzi, lee ihien omuma ndini hi-ogbe-o! Lee oken ulo ndini magbu enwen we mma-o!”

² Jesu no si a, “Y'a hun oken ulo ndini? O nwonna ogbe-omuma ohu hun siko d'a hodu elu ibe e, we jenko d'a tu we ile ye ali.”

Nsongbu Le Ukpoko

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Ogen Jesu suo gi nodi ali elu Ugu Olivu hun ri nchetari ihun Ụlọ-nso, Pita, Jemisi, Jonu le Anduru no bia d'e kunrun e, ju a ajuju ebe 'ya le we suo ri a, si,

⁴ “Gwa enyi, elee ogen ke ihien ndini siko d'e me? Ki wu ahima w'e gi mari n' ihien ndini ile e d'e me?”

⁵ Jesu no gwama we, si, “Kpachanpukwo ni enya amangbe w'e dufie unu.

⁶ Ndi bu oda jenko d'e gi efan m bia, si, ‘Mme wu Kraisti, Onye Ahun Chuku Tume!’ We siko d'e gi e dufie ndi bu oda.

⁷ Ogen unu jenko d'e gi nu ukwere agha ri ichen-ichen le kari-kari agha ndi we risonme a lu, atukwole ni egun. Ihien ndini jenko d'e me bu njendemegwe ogen e ke ru.

⁸ Ali siko d'a lusun ibe we, ali-eze ohu jenko d'a lusun ali-eze ozo, ali-omahie siko d'a ri ebe ri ichen-ichen; unwan siko d'a ri; kani, ihien ndini no ke ebe ime nolu memem okpoho.”

Ukpoko

⁹ “O me nke onu le enwen unu, kpachanpu ni enya; make ni we jenko d'e wejen onu ogwa ri ichen-ichen; we siko d'e gbu unu ili ime ulo-ofufe* ri ichen-ichen; onu jenko d'e wuzo ihun ndi-Govanu ri a kinj le ndi-nze make ufiri m—unu k'e gi e shia ni m eri ebe we ri.

¹⁰ We k'e bu uzo zigbariguu ndi ali ile ozioma.

¹¹ Ogen we siko d'e gi nwunrun unu, we onu si ogwa, ehuele ni uhue ihien unu jenko d'e ku, kale, ku ni ihien owule Osolobue jenko d'e ye unu ogen hu, make ni ele unu jenko d'e ku, kama, Mmon-nso siko d'e gi unu ku.

¹² Umune jenko d'e we umune we ye we gbu; ndi nedi jenko d'e we umu we ye we gbu; unu jenko d'a lusun ndi munu we, me we gbu we.

¹³ Ize unu jenko d'a ban ihian ile make ufiri m. Kani onye hu din ndidi d'e ru njendemegwe Osolobue siko d'a zopuha.”

Eje-uru Hu

(Danelu 9.27; Mat 24.15-28; Luk 21.20-24)

¹⁴ “Kani, ogen onu jenko d'e gi hun 'Eje-uru ahun' k'o wuzo ebe furuleni n'o ri (onye hun ri a gun ihieni 'ya ghoha a), ogen hu, ndi ri Judia we gbasikwo elu-ugu.

¹⁵ Onye hun ri elu ulo ehidangukwole banyemezi ime ulo n'o jenko d'e weri ihien owule.

¹⁶ Onye ri ugbo ekinhenkwole d'e weri ekwa a.

¹⁷ O jenko d'a fu ndi ri ime le ndi pa nw'eka orun ogen hu!

¹⁸ E me ni ekpere amangbe o gha e me ogen oyi!

¹⁹ Make ni oken afunfun jenko d'a ri ogen hu—udi hun rituleni, gha ogen Osolobue gi ke uwa d'e ru ogenni; udi a arikozu.

²⁰ Omeni Di-nwonna-enyi e te beluanj ogen hu, o nwonna onye siko d'a s'eka wanahinni. Kani, o gigu ufiri ndi o hori, ndi nke e, belua ogen hu.”

²¹ “Ogen hu, onye si, 'Lee e, Kraisti ri ebeni!' Mobe, 'Lee e, o ri ebahun,' ekwerikwole ihien o ri e ku.

²² Ndi kpo enwen we Kraisti le ndi-amuma-ntu jenko d'a puha. We jenko d'a runsomme orun-atumanya, ihien-ahima ri ichen-ichen keni we dufie ihian, keni we dufiede ndi Osolobue hori—omeni o te k'a ni me.

²³ Kpachanpukwo ni nwan enya, n'a gwatoguwo m unu!”

Obibia Jesu

(Mat 24.29-31; Luk 21.25-28)

²⁴ “Ogen hu, ogen afunfun hu ghafegu, enya-anwan jenko d'a gba ishi, ifon etikozu,

²⁵ kokise jenko d'a gha elu-igwere a danye ali, iken ri elu siko d'e zinzin.

²⁶ Ogen hu ke ihian ile jenko d'e gi hun Nwa nke Ihian k'o gi iken le ogho hi-ogbe lala ime orukpu.

²⁷ O jenko d'e zipu ndi mmon-ozu e jen ime uwa ile, d'e wegbama ndi nke Osolobue ri ebe owule—gha ebe uwa ru d'e ru ebe elu-igwere ru.”

Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi

(Mat 24.32-35; Luk 2.29-33)

²⁸ “Gi ni osisi figi munrun ihien: Hun o gihu forima onu a mari ni udu-mirin e d'e bidon.

* **Isi Nke Mm̄et̄o:**⁹ Iya wuzikwo ogwa obodo owule ogen ahun.

²⁹ Ẹrɩra k'ò rɩzɩkwò, ogeṅ unu e gi hun ke ihien ndini ri e me, unu a marin ni Nwa nke Ihian a riguo ehu nsue, o ruguo onumuzu.

³⁰ Ezioku ke m ri a gwa onu, agboni a ghafeguko ihien ndini kebe mezu.

³¹ Elu-igwee le uwa siko d'a ghafe, kanj ihien ndi m ku a ghafeko."

O Nwoni Onye Marin Uhuohin Hu Mobu Ogen Hu

(Mat 24.36-44)

³² "Kanj, o nwoni onye marin uhuohin o jenkò d'e me mobu ogeṅ o jenkò d'e gi me ime uhuohin ahun, ke ndi mm̄on-ozɩ ri elu-igwee ke Nwa; Chuku-Nedi suo marin.

³³ Kpachanpu ni enya, munrun ni enya, makeṅi unu amarin ogeṅ o jenkò d'a wu.

³⁴ Obibia Nwa nke Ihian jenkò d'a ri ke ebe okennyè ohu no jenkò ali-ihian, o no bu ihien e che eka ndi idibo e, onye le orun a, onye le orun a; o no si onye-nche 'ya chemè nche.

³⁵ 'Ya wu, munrun ni nwan enya, makele onu amarin ogeṅ nna nwe ulo e gi lua—ke ogeṅ enyasi k'o gi lua-o, ke ime abali ro-o, ke okpa kwan ro-o, ke eki fonme ro-o—o nwoni onye marini.

³⁶ Omeni o bia idemizi, amangbe o hun unu ke onu ri a ranhin uran.

³⁷ Ihien m ri a gwa unu ke m ri a gwa onye owule: munrun ni enya!"

Isi Nke Mm̄etɔ

E Rini We Jesu Ngo

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Jon 11.45-57)

¹ Ogeṅ o gi hodu akpu-uhuohin ebuo ni Mm̄em̄e-Nghafe le Mm̄em̄e we gi e ri Br̄edi nwonleni yisti o gi a fu ru, ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho ke w'a don gi nzuzue nwunrun Jesu d'e gbu.

² We no si, "Enyi emekokwo a ogeṅ Mm̄em̄e, amangbe isusu gha a ri."

E Hukpu We Jesu Uden

(Mat 26.6-13; Jon 12.1-8)

³ Ogeṅ Jesu gi ri obodo Betani, iwe Saimonu hun emu oti te ku, e ri ihien-oriri, okpoho ohu no buhe ogo alabasta uden e shin ohunma jun ime e; uden ahun nanran oda-oda—nadi ke we gi memè e. O no kuke ogo hu, hu uden hu kpu Jesu isi.

⁴ Kanj ndi hu ime ndi ri ebahun no weme iwe, a si ibe we, "Ki we ri e wiwini udeni nanrani?"

⁵ Nke e rekarj we udeni ihien noke eghe orun akp'ohin ogun-mmisen, we eghe e ye ndi igbennyè." We no korjiami okpoho hu oda-oda.

⁶ Kanj, Jesu no si we, "Hapun'a! Ki unu ri e songbun'e? O feguo m ofufe ri mma.

⁷ Onu le ndi igbennyè ri ebeni ogeṅ ile, unu nwe iken meni we ohunma ogeṅ owule unu cho; kanj mm̄e nwen esonko unu nodi ebeni ogeṅ ile.

⁸ Okpohoni a nwanguo iken e; o hukpuguo m udeni ehju n'o gi kwademè olili m, o gini d'e ru.

⁹ Ezie, m ri a gwa unu ni ebe owule we siko d'e zi ozioma ime uwa, we jenkò d'e ku ihieni o me, e gi e a nyanhan a."

Judas̄i E Kweri N'o We Jesu Ye We

(Mat 26.14-16; Luk 22.3-6)

¹⁰ 'Ya Judas̄i nwa Iskarotu, onye ohu ime we mm̄ebuò hu no jem̄e d'e kunrun ndi-isi nchu-ejan kenì o hun uzo re Jesu ye we.

¹¹ Ogeṅ we gi nu ihien o biani, efo no suo we usuo ohunma-ohunma; we no kwe e nkwa ni we jenkò d'e ye e eghe. 'Ya o no choma efe o k'e gi we Jesu ye we.

Jesu Le Um̄u-azun A E Ri Oriri-Nghafe

(Mat 26.17-25; Luk 22.7-14, 21-23; Jon 13.12-30)

¹² O ru uhuohin ibuzo Mm̄em̄e we gi e ri Br̄edi nwonleni yisti o gi a fu, uhuohin hu we gi e gbu ebulo Oriri-Nghafe, um̄u-azun Jesu no ju a, si, "Elebe k'i cho ni enyi kwademè hun y'a no ri Oriri-Nghafe?"

¹³ 'Ya Jesu no zi mmadu ebuo ime um̄u-azun a, si we, "Jen ni ime obodo hu, okennyè ohu bu ite-mirin jenkò d'e kunrun onu; sonmen'e.

¹⁴ Si ni onye nwe ulo o jenkò d'a banye, 'Onye-nkuzi si, "Elee hun wu mmughe m ahun me le um̄u-azun m siko d'a no ri Oriri-Nghafe?"'

¹⁵ O jenkò d'a ghosi unu mmughe ohu shiani ri ibe elu, hun we kwademeguo ohunma, no ni ebèhu kwademè ni enyi ihien ile."

¹⁶ 'Ya um̄u-azun hu no shi ime obodo hu, hun ihien ile ke Jesu don ku; we no kwademè ihien-oriri Nghafe.

¹⁷ O ru ogeṅ enyasi, Jesu le um̄u-azun a mm̄ebuò no bia ebèhu.

¹⁸ Oḡen w̄e gi n̄oḡiḡuḡ al̄i e ri ih̄ien-oriri, Jesu n̄o s̄i w̄e, “Ezioku k̄e m̄ r̄i a gwa ụn̄u, onȳe ohu ime ụn̄u j̄enk̄o d̄'e re m—onȳe mm̄e l̄e 'ya r̄i e ri ih̄ien-oriri.”

¹⁹ Efo asuḡoz̄in̄i ụm̄u-az̄uḡun a us̄uḡ; onȳe-onȳe h̄u a s̄i a, “Eḡekw̄o mm̄e! Mm̄e ro?”

²⁰ Jesu n̄o za w̄e, s̄i, “Onȳe ohu ime ̄onu mm̄ebuḡ ro, onȳe h̄un mm̄e l̄e iya gba e suru br̄edi ime af̄er̄e ohu e ri.

²¹ Eḡheḡ, Nwa nke ih̄ian k'a la rik̄e k̄e Eḡh̄uḡo-ns̄o d̄on ku; kan̄i ns̄ongbu j̄enk̄o d'a r̄i n̄i onȳe h̄un sik̄o d'e we Nwa nke ih̄ian ye w̄e! O te ka onȳe h̄u mma n̄i am̄un̄i w'a!”

Oriri-ns̄o

(Mat 26.26-30; Luk 22.14-20; 1K̄o 11.23-25)

²² Oḡen w̄e gi r̄i e ri ih̄ien-oriri ah̄un, Jesu n̄o weri br̄edi, o ḡoziḡuḡ a, o n̄o bebe ̄e, w̄e ye ụm̄u-az̄uḡun a, s̄i, “Weri n̄'e, ̄onwan w̄u eḡu m.”

²³ “Ya o n̄o weri ope, o yeḡuḡ Osolobue ekele, o n̄o ye w̄e ile 'ya. W̄e ile n̄o rar̄isonm̄e.

²⁴ O n̄o s̄i w̄e, “̄Onwan w̄u eḡeke m, h̄un w̄e gi ufiri nd̄i bu ̄oda hupu; eḡeke m, h̄un w̄e gi biye nkwerigbama * Osolobue tum̄e eḡbata 'ya l̄e nd̄i nke ̄e.

²⁵ M̄ r̄i a gwa ụn̄u ezioku, arakozi m̄ manya vaj̄in̄i d'e ru oḡen m̄ j̄enk̄o d'a ra a nke ̄on̄un̄ ime Al̄i-eze Osolobue.”

²⁶ W̄e n̄o bu eḡu Mm̄em̄e-Nghafe; a buḡuḡ w'a, w̄e n̄o gha ebah̄un j̄enm̄e Ugu Olivu.

Jesu E Ku ̄E N̄i Pita J̄enk̄o D'a Gh̄or̄i N'̄o Mar̄in A

(Mat 26.31-35; Luk 22.31-34; J̄on 13.36-38)

²⁷ Jesu n̄o s̄i w̄e, “Ụn̄u ile j̄enk̄o d'a gba m̄ to, mak̄eni ̄Ek̄ukw̄o-ns̄o s̄i,

'M̄ j̄enk̄o d'e gbu onȳe-ndu at̄unr̄un, at̄unr̄un ile j̄enk̄o d'a gbaȳial'

²⁸ Kan̄i m̄ ghaguo ̄onwun̄ lihi, m̄ k'e bu n̄i ụn̄u ̄uz̄o si Galili.”

²⁹ Pita n̄o s̄i a, “Anak̄o m̄i to! Oḡuḡon'a n̄i nd̄i ̄oz̄o ile a la i to!”

³⁰ Jesu n̄o s̄i Pita, “Ezioku k̄e m̄ r̄i a gwa i, n̄i tann̄i, ime abal̄in̄i, ̄okpa gini d'a kwan mgbe eḡuḡ, i j̄enk̄o d'a gh̄or̄i mgbe ̄eto n̄i y'a mar̄in m.”

³¹ Kan̄i, Pita e kusi ̄e ik̄en, s̄i, “O nw̄onni oḡen m'e gi la i to, ̄os̄uḡon'a n̄i mm̄e l̄e 'yu sik̄o d'a nwun̄!” Ụm̄u-az̄uḡun ile h̄od̄un̄i n̄o kuzikw̄o ̄er̄ira.

Jesu E Me Ekpere Im̄e Gesemani

(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)

³² Ya w̄e n̄o shi ebe w'a kp̄o ḡes̄emani, Jesu n̄o s̄i ụm̄u-az̄uḡun a, “N̄oḡi n̄i al̄i ebeni, n̄i m̄ j̄en d'e m̄e ekpere.”

³³ O n̄o weri Pita l̄e J̄emisi l̄e J̄on j̄enm̄e.

Ya obi n̄o ferime ̄e, obi eruzin̄'e al̄i.

³⁴ O n̄o s̄i w̄e, “Obi e d'a gbawapu m—o d'e gbu m; n̄oḡi n̄i ebeni, ụn̄u a m̄unr̄un ̄enya.”

³⁵ O n̄o j̄enzukazi, tuha enw̄en ̄e ye al̄i, kpe ekpere, n̄i mb̄un̄i o j̄enk̄o d'a n̄i m̄e, nk̄e a napu w'a oḡen afunfun̄ h̄u.

³⁶ O n̄o s̄i, “Baba, Baba N̄edi m! O nw̄onni ih̄ien i ghal̄eni a s'̄eka e m̄e; napu m̄ mkpu afunfun̄ni. Kan̄i uche i m̄e, eḡe nke m.”

³⁷ Oḡen o gi kin-az̄uḡun, o h̄un w̄e k̄e w̄e r̄i uran. O n̄o s̄i Pita, “Saim̄on̄u, i r̄i uran? 'Ya w̄u y'a s'̄eka m̄unr̄un ̄enya mgbahunm̄e ok̄uloḡu ohu?”

³⁸ O n̄o s̄i w̄e, “M̄unr̄un n̄i ̄enya; e m̄e ni ekpere, amamgbe ̄onu a danban ime ̄onwunwan; mm̄on ih̄ian a ch̄ogh̄o, kan̄i nd̄un̄ guḡ eḡu.”

³⁹ O n̄o puzi d'e m̄e ekpere, e mezikw̄o ekpere ohu h̄u.

⁴⁰ O kinhenzi az̄uḡun ebe ụm̄u-az̄uḡun a r̄i, h̄unzi w̄e k̄e w̄e r̄i a ranh̄in—ezigbo uran gi w̄e, asani w̄e ̄eka sh̄iapu ̄enya. Amar̄in̄in̄i w̄e ih̄ien w̄e sik̄o d'a s̄i a.

⁴¹ O kinhenzi nke mgbe ̄eto, o n̄o s̄i w̄e, “Ụn̄u rikw̄o a ranh̄in, e zuru ik̄en? O higuḡ! Oḡen e ruguḡ. Lee n̄'e, e we w̄e Nwa nke ih̄ian che ̄eka nd̄i-n̄jo.

⁴² Lihi ni n̄i ̄enyi j̄enm̄e. Lee n̄'e, onȳe r̄i e reni m e ruguḡ eḡu ebeni!”

A Nwunr̄un W̄e Jesu

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; J̄on 18.3-12)

⁴³ Ozigbo h̄u, k̄e Jesu rikw̄o e ku oku h̄u, Judasi, onȳe ohu ime ụm̄u-az̄uḡun a n̄o b̄ia, 'ya l̄e igunrun bus̄onm̄e ih̄ien oḡun—k̄e op̄ia-agma, k̄e eḡbe. Nd̄i-isi nch̄u-egan l̄e nd̄i-nkuzi Iwu l̄e nd̄i-isi zih̄e w̄e.

⁴⁴ (Onȳe h̄un r̄i e ren̄'e w̄u Judasi gwa w̄e ih̄ien w̄e sik̄o d'e gi mar̄in Jesu, s̄i, “Onȳe h̄un m̄ j̄enk̄o d'e su ̄onu, iya w̄u onȳe h̄u ụn̄u ch̄oḡo, nwunr̄un n'a, ̄onu e kwon̄kenm̄e ̄e, duru ̄e j̄enm̄e.”)

⁴⁵ Oḡen Judasi gi nwan b̄ia, o n̄o j̄enburu Jiz̄osi, s̄i a, “Onȳe-nkuzi!” O n̄o su ̄e ̄onu.

⁴⁶ Nd̄i h̄u n̄o kw̄on̄don Jesu, nwunr̄un a.

* **Isi Nke Mm̄eṅo:24 m̄obu:** nkwerigbama ̄on̄un̄

47 Kanị, onyē ohu ime umu-azụun a ndị ahun turu ebēhū nọ sepuha ọpịa-agma, banpu odibo Onyē-isi nchụ-ẹjan ntị.

48 Jesu nọ sị wē, “Kị unu buhe ni ọpịa-agma lē ẹgbe d'a nwunrun m—nọkē sị m wu onyē-ohin?”

49 M rị ime igunrun unu ime Ulo-nsọ ụhụhūn ile a kuzi, unu anwunrunni m. Kanị ihien ndini rị e mē keni ihien Ehuhū-nsọ kụ hūn uzọ mezu.”

50 Umū-azūun a ile nọ la a tọ, gbama oso.

51 Okorobia ohu, hūn yihū ẹkwa linē w'e yiye elu ẹ suọ, nọ sōmē Jesu. Wē nọ dōdōn ẹkwa a, chọ nị wē nwunrun a,

52 kanị ọ nọ la ẹkwa a tōnị wē, gi ọtọ gha ebahun gbapu.

E We Wē Jesu Jenni Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.57-68; Luk 22.54-55, 63-71; Jon 18.13-14, 19-24)

53 Wē nọ weri Jesu si iwe Onyē-isi nchụ-ẹjan. Ndi-isi nchụ-ẹjan lē ndi-nkuzi Iwu lē ndi-isi ile nọ gbakikome ebēhū.

54 Kanị, Pita sōnkọ Jizosị; ẹgbata wē e teyezi ẹkere. Ọ banye ezi ọgwa Onyē-isi nchụ-ẹjan, ọ nọ sōn ndi-nche nōdị alị nyanma ọkūn.

55 Ndi-isi nchụ-ẹjan lē Ndi-isi Nkikwama ile hū a chọ ihien wē k'e gi hangbu Jizosị ehen, keni wē gbu ẹ, kalē ahunni wē —

56 ọsuon'a nị ndi bu ọda e buokinole Jesu ọnu, oku wē adangbamani.

57 'Ya kē ndi hū ime ndi rị ebēhū nọ lihi ọtọ, buokin Jesu ọnu, sị,

58 “Enyi nū k'o ku n'o jenkọ d'e tikpọ Ulo-nsōnị wē gi ẹka tūn, gi akpu ụhūhūn ẹtọ tūn hūn wē ghaleni e gi ẹka a tūn.”

59 Kanị, ẹri wē a dangbamazikwōnị.

60 'Ya kē Onyē-isi nchụ-ẹjan nọ lihi ọtọ ihun wē ile, jū Jesu nju, sị, “O nwonnị ihien y'e ku banyeni ihienni ile wē rị e ku nị iya kē i mē?”

61 Kanị Jesu a gba nkintin, ọ shārinī ihien ọwulē. Onyē-isi nchụ-ẹjan nōzị jū a, sị, “Iyū wu Krajistī, Nwa Onyē Hū Rīchanrīn mma?”

62 Jesu nọ sị, “Mmē rọ; ọnu jenkọ d'a hūndē Nwa nke Ihian ebe ọ nōdị alị azūun ẹka-nni Osolobue, Onyē ahun Iken ile wu nke ẹ, hūnzī a k'o gi orukpu gha elu-igwee lala!”

63 'Ya Onyē-isi nchụ-ẹjan nọ tika ẹkwa 'ya lē enwēn ẹ wu Onyē-isi nchụ-ẹjan, sị, “Kị ẹnyi rizi a chonī ọsheri ọzọ?”

64 Unu a nūgū arunī ọ ku. Kị wu uche unu?” Wē ile nọ sị nị ikpe-onwun a maguọ a.

65 Ndi hū ime wē nọ juma ẹsōn kpu Jesu, e kpumē w'ẹ ẹnya, fīan a ihien, sị a, “Bu amuma!” Ndi-nche nōzị weri ẹ, gbu ẹ ili.

Pita A Ghori N'ọ Marin Jizosị

(Mat 26.69-75; Luk 22.56-62; Jon 18.15-18, 25-27)

66 Kē Pita rī ibe alị ime ezi-ogwa hū, okpoho ohu ime ndi idibo Onyē-isi nchụ-ẹjan nọ bia ebēhū.

67 Ogen ọ gi hūn Pita ebe ọ rī a nyan ọkūn, ọ bu ẹnya tuma a, sị a, “Iyū lē Jizosị onyē Nazaretī hū wizi kwō.”

68 Kanị Pita nọ ghorī, sị, “Amarindē m ihien i rī e ku, aghotanī m ihien i rī e ku.” Ọ nọ pu ebēhū, si ọnu-mgbon. 'Ya kē ọkpa nọ kwan.

69 Okpoho odibo hū a hūnzī a ebahun, ọ nọ gwama ndi wuzo ebēhū, sị, “Onyēni wu onyē ohu ime wē!”

70 Kanị Pita a ghorizi.

Ọ tebe, ndi turu ebahun nōzị sị Pita, “Ezioku-ezioku, i wu onyē ohu ime wē, makeni i wu onyē Galili.”

71 Kanị, Pita nọ buma enwēn ẹ ọnu, kundē Osolobue, sị, “A marin m okennyeni ọnu rī e ku oku e.”

72 Ozigbo, ọkpa nọ kwan nke mgbe ebūọ, ya Pita nọ nyanhan oku Jesu gwa a; nị “Okpa gini d'a kwan mgbe ebūọ, i jenkọ d'a ghorī mgbe ẹtọ nị y'a marin m.” 'Ya ndun nọ guu a, ọ nọ kwan ezigbo ẹkwan.

Isi Nke Mmisen

E Weri Wē Jesu Jenni Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Luk 23.1-5; Jon 18.28-38)

1 Hūn eki gihū fōn, ndi-isi nchụ-ẹjan lē ndi-isi lē ndi-nkuzi Iwu lē ndi ile rī Ndi-isi Nkikwama nọ zu, tūgbama iroro ihien wē siko d'e mē. Wē nọ ken Jesu ẹgbun, duru ẹ pu, wē ẹ ye Paileti, hūn wu Gwanọ rī a kịdōn ni ndi Rom.

2 Paileti nọ jū a, sị, “Iyū wu Eze ndi Ju?” Jesu nọ za, sị, “Iyū ku ẹ.”

3 Ndi-isi nchụ-ẹjan nọ kusōmmē ihien bu ọda wē sị nị 'ya k'o mē.

4 Paileti nọ jụzị a, si, “O nwonnị ihien y'a za? Lee ihien ndini ile we ri e ku ni iya k'i me?”

5 Jesu ekuzini ihien owule, nke wu ni o tu Paileti enya.

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Jon 18.39–19.16)

6 Ogen Mmemme-Nghafe owule, Paileti a gha ime ulo-ngan e wepuha ni we onye ohu owule we cho.

7 Mmemme-Nghafeni, o nwonn okennye ohu w'a kpọ Barabasị hun ri ime ngan, iya le ndi ri a luson ndi-okiki; ndi ahun ya le we ri ime ngan gbu ochu ogen isusu.

8 Ya ke igunrun hu no nwan bia d'a rjo Paileti n'o me ni we k'o don e me mbu,

9 Paileti no ju we, si, “Unu a choghọ ni m hapu ni unu Eze ndi Ju?”

10 (Paileti ju we erira makeni o maringwo ni enya-ufu ke ndi-isi nchu-ejan gi we Jesu ye e.)

11 Ndi-isi nchu-ejan no si igunrun hu gwa a n'o wepuha ni we Barabasị hun nke o gi wepuha Jizosi.

12 Paileti no ju we, si, “Ki onu cho nwan ni m gi okennyeni unu a kpọ 'Eze ndi Ju' me?”

13 We no yi oro, za, si, “Kpogbu e!”

14 Paileti no ju we, si, “Ki haịn? Elee njo k'o me?”

Kani, we no yikenmede oro, si, “Kpogbu e!!”

15 Makeni Paileti cho n'o me ihien siko d'a sọ igunrun hu usuo, o no hapu Barabasị yeni we; o fianguu Jesu mkpinsin, o no we ye ndi jenkọ d'a kpogbu'e.

Ndi-agma A Kpa Jesu Ye Emu

(Mat 27.27-31; Jon 19.2-3)

16 Ya ndi-agma ri okpuru Paileti no weri Jesu si ezi-ogwa Paileti; we no kpogbama itu-agma we.

17 We no yime e ewuru nanranni e nwun ufie-roni, ufie-roni*; we no gi ogun kpa n'a okpu-eze, bu e che e isi.

18 Ya we no keleme e, a si, “Eze ndi Ju, isi i che!”

19 A fian w'a mkpinsin isi, jukpu e eson; e gbuni w'e oseku, e liyen'e aka.

20 A kpogu w'a ye emu, we no yipu a efe popu hu, yimezi e nke e. 'Ya we no weri e d'a kpogbu.

A Kpoma We Jesu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Jon 19.17-27)

21 E ru we uzọ, we no hun okennye ohu w'a kpọ Saimonu, ebe o gha ali ofia lala ime obodo. Ndi-agma hu no wa a ye e lu n'o buru obe ahun we jenkọ d'e gi kpogbu Jesu. (Saimonu wu nedi Alezanda le Rufosi, onye ali Saırini k'o wu).

22 We no we Jesu si ebe w'a kpọ Gogota, hun wu “Ebe Okpokom'isi.”

23 Ebehu ke we no ye e manya we gwogbama 'ya le ihien e lu ilu w'a kpọ Maa n'o ra, kani Jizosi aran'a.

24 'Ya we no kpoma a enu obe. We no kebe ekwa a, tu nkpo keni we marin hun onye-onye jenkọ d'e weri.

25 Okuloku itenei utuntun ke we gi kpoma a elu-obe.

26 Ihien we deye elu obe ni iya ke we gi ma a ikpe wu “Eze ndi Ju.”

27 We kpoma Jizosi le ndi ohin ebuo elu-obe ichen-ichen; onye ohu ri elu obe ri aka-ihien Jizosi, hun-ebuo ri elu-obe ri aka-ekpen e.

28 [keni ihien Ekwwo-nsọ ku hun uzọ mezu—makeni Ehuwo-nsọ si, “We gun a yeni ndi a dan iwu.”]

29 Ndi ghafekoni hu e finfin isi, a kpari e, a si, “Ha! Ele i si n'i jenkọ d'e tikpo Ulo-nsọ, gi akpu-uhohin eto tundonzi e?!”

30 Zuopuha nwan enwen i! Gha nwan elu obe hu hidan.”

31 Ndi-isi nchu-ejan le ndi-nkuzi Iwu huzi a kpa a e ye emu ime igunrun we, a si ibe we, “O zuopuha ndi ozo, kani o sani aka zuopuha enwen e!”

32 Onye nwen si n'o Kraisti, Eze ndi Izrelu, 'ya gha nwan elu obe hidan, keni enyi hun, kweri!”

Ndi ohin ebuo hu we kpoma we le iya huzikwo a kpari e.

Jizosi A Nwunhun

(Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Jon 19.28-30)

33 O ru ogen enya-anwun gi a ri isi, ali hu ile no gba ishi d'e ru okuloku eto efinnai hu.

34 Ogen ihien nọke okuloku eto gi ku, Jesu no gi oken olu yi oro, si, “Elo! Elo!! Lama Sabakitani?!” hun wu “Osolobue m! Osolobue m!! Ki haịn i gi gbakitọ m azupun?!”

* Isi Nke Mmisen:17 ewuru ndi nze le ndi-jdafin

³⁵ Ndi hụ ime ndi wuzo ebefu a nū ihien o ku, wẹ nọ si, “Gon ni ntin, o ri a hi Elaija!”

³⁶ Onye ohu ime wẹ nọ gba osọ, weri eru suru manya ru-uka, fa a ye onunū mkpínsin, ye ẹ ra, si, “Cheri ni, ni enyi lele ke Elaija jenko d'a bia d'e wetu ẹ enu obe!”

³⁷ Ya Jesu nọ gizi oken olu yikenme oro, kwonbepu.

³⁸ Ekwa wẹ gi gbombepu Ebefu- kacharin-nsọ ime Ulo-nsọ nọ bawapu efu gha elu d'e ru ali.

³⁹ Oki-agma hun wuzo ihun ẹ ebefu a hun ke Jesu don nwun, o nọ si, “Ezioku-ezioku, onyeni wu Nwa Osolobue.”

⁴⁰ O nwonghozi ikpoho ndi hụ ri a gha ebe teni e lee ile; ndi hụ ime wẹ wu: Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi hun-nta le Josisi†.

⁴¹ Ikpoho ndini wu ndi e son Jesu, e yen'e aka, e jenn'e ozi ogen o gi ri Galili. Ikpoho ndi ozo bu oda son ẹ bia Jerusalem rizikwo ebahun.

E Li We Jesu

(Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Jon 19.38-42)

⁴² O ru enyasi Uhuohin hụ, ebe o meni Uhuohin-nkwademẹ ro, 'ya wu ohi gbama Uhuohin Izu-iken e ru,

⁴³ 'ya Josefụ onye obodo Arimatia nọ jen d'e kunrun Pajleti. Josefụ wu onye wẹ marin amarin ime Ndi-isi Nkikwama. O rizikwo ndi ri e che obibia Ali-eze Osolobue. O nọ wepu egun enya, buru Pajleti, si a ye ẹ hifu Jesu.

⁴⁴ Ogen Pajleti gi nū ni Jesu a nwunole, o tu a enya. O nọ kpọ oki-agma hụ, ju a k'o tegu Jesu nwun.

⁴⁵ Ogen o gi nugu ihien oki-agma hụ za, o nọ si Josefụ jen d'e buru efu hụ.

⁴⁶ Josefụ nọ nonrin ekwa line, butu efu Jesu elu obe, gi ekwa hụ fuma a, bu ẹ che ime ili wẹ gu rike okporo ye ime omuma zeni ke wẹ e me. 'Ya o nọ gi omuma hi ogbe nukin onu ili hụ.

⁴⁷ Meri onye Mag'dala le Meri nne Josisi‡ ri ebahun e lee ile, wẹ nọ hun ebe wẹ buto efu Jesu.

Isi Nke Mmisin

Jesu A Gha Onwun Lih

(Mat 28.1-8; Luk 24.1-12; Jon 20.1-10)

¹ Ogen Uhuohin Izu-iken gi ghafegu, Meri onye Mag'dala le Salomi le Meri nne Jemisi nọ nonrin ihien ndi e shin ohunma keni wẹ jen d'e gi ẹ te efu Jesu.

² Uzo-utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sode), ogen anwun gi wama, wẹ nọ jenme ili Jesu.

³ Ogen wẹ gi jenko, wẹ hụ a ju ibe wẹ, si, “Onye jenko d'e nupu ni enyi omuma ri onu ili?”

⁴ Ogen wẹ gi ru ebefu, lee enya, wẹ nọ hun a ni e nupugule wẹ omuma hụ higbu enwen ẹ ogbe.

⁵ 'Ya wẹ nọ banye ime ili hụ, wẹ nọ hun okorobia yi ekwa ochan tueru ali k'o ndi ali aka-nni, o nọ tu wẹ enya.

⁶ Okennyẹ hụ nọ si wẹ, “Atule ni egun; onu ri a cho Jesu onye Nazareti, hun wẹ kpogbu. O lihigu! O rizi ebeni. Lee ni ebe wẹ te buto a!”

⁷ Jen ni nwan d'e zi umu-azuun a le Pita ni 'O buruguo ni unu uzo shi Galili; ebefu ke unu siko d'a nọ hun a—k'o don gwa onu.' ”

⁸ 'Ya wẹ nọ gha ili hụ puha, gbama osọ, makle o tu wẹ enya, tu wẹ egun. O nwonna onye wẹ gwa ihien owule uzo makeni egun ri a tu wẹ.

[Wẹ nọ be ni Pita le ndi 'ya le wẹ wi ihien ndini nke-nke. Omegu, Jesu le enwen ẹ nọ zipu umu-azuun a, wẹ gha owuwa-enya-anwun ru ndian enya-anwun, wẹ d'e zi ozi nzuopuha-itebite, ozi hụ ri nsọ, ri ndun jenin ejen. Isef.

Meri Onye Mag'dala A Hun Jesu Ogen O Gi Ghagu Onwun Lih

(Mat 28.9-10; Jon 20.11-18)

⁹ Uz'utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka (hun w'a kpọ uhuohin-uka tanni), ogen Jesu gi ghagu onwun lih, o nọ bu'zo nwonpuha ebe Meri onye Mag'dala ri—Meri onye Mag'dala hun o gha ime ẹ chupu eje-mmom esa.

¹⁰ O nọ jenme d'a gwa ibe ẹ ndi wẹ ile wi e son Jesu, ebe wẹ ile sukuru, a kwan ekwan.

¹¹ Kani, ogen wẹ gi nū k'o ku ni Jizosi rizi ndun, n'o hunguo a, egini w'ẹ don.

Jesu E Nwonpuha Ebe Umu-azuun A Ebuo Jenko Ematus Ri

(Luk 24.13-35)

¹² Onwan e meguu, 'ya ke Jesu nọ gi udi ozo nwonpuha ebe umu-azuun a efu jenko ali-afia ri.

¹³ Wẹ nọ kin-azụun d'a gwa ụmụ-azụun a ndị họtụnị, kanị egizikwọnị w'a dọn.

Jesu E Nwọnpụha Ebe Ụmụ-azụun A Mmanai Ahun Rị

(Mat 28.16-20; Luk 24.36-49; Jọn 20.19-23; Orun Ndị-Ozi 1.6-8)

¹⁴ Omegụ, Jesu nọ nwọnpụha ebe ụmụ-azụun a mmanai ahun rị e ri ihien-oriri. O nọ jụgbọ wẹ makẹ obi-ẹbụọ wẹ lẹ obi wẹ zeni, makẹni egini wẹ ihien ndị hunn'a n'ọ ghagụọ onwun lihi gwa wẹ dọn.

¹⁵ O nọ ye wẹ iwu, si, “Ghagbamẹ nị ụwa ile d'e zi ihian ile ozioma.

¹⁶ Onyẹ ọwụlẹ hụn kwerini, e mẹ wẹ ẹ mirin-Chuku, jenkọ d'e nwe nzuọpụha; kalẹ, onyẹ ọwụlẹ hụn kwerileni, ikpe jenkọ d'a ma a.

¹⁷ Ahịma ndịni siko d'e sọn ndị kwerini: wẹ siko d'e gi ẹfan m chụpụ eje-mmọn; wẹ jenkọ d'a sụ asusụ ndị ọzọ rị ichen-ichen wẹ marinlẹni;

¹⁸ wẹ k'a saẹka gi ẹka buru agwọ; wẹ ri nshi, o nwonnini ihien o jenkọ d'e mẹ wẹ; wẹ jenkọ d'e bu ẹka kwasị ndị emu rị a kụ, a dịnhin wẹ.”

E We Wẹ Jesu Si Elu-igwee

(Luk 24.50-53; Orun Ndị-Ozi 1.9-11)

¹⁹ Ogẹn Di-nwonnini-ẹnyi wụ Jesu gi gwagụ ụmụ-azụun a oku ndịni, Osolobue nọ we ẹ si elu-igwee d'a nọdị alị ẹka-nni Osolobue.

²⁰ Ya ụmụ-azụun a nọ jennmẹ d'e zi ozioma ebe ile, Di-nwonnini-ẹnyi nọ nọyeni wẹ, e gi ọrụn-atụmẹnya o gi rị e sọn ẹ a ghosị nị ozi wẹ wụ ezioku.]

Ozioma Jesu Kristi Rikē Kē Luku Dọn De E

Ihiẹn Wẹ De Ni Ekukwọni

¹ Tiofilosi Ikpen ile ri ni, ndi bu oda a lili maguọ depuha ihiẹn ndi hun me ime igunrun enyi; ² we de we hu ke ndi ahun gi enya we hun ihiẹn ndini we gha isi mbidon le ndi zisonme ozi hu don gwa enyi.

³ Ya wu, make ni a kpachanpu guo m enya lebancharin ihiẹn ndini ile enya gha mbidon lala, e roguo ma ni o hugho mma ni mme nwen nke gi usonron-usonron deni ko don mesonme,

⁴ keni o hun uzọ we i enya ni ihiẹn we kuzi i wu ezioku.

Mmon-ozie E Wehe Ozi Ni We K'a Mu Jonu Hun E Me Mirin-Chuku

⁵ Ogen Herodu gi wu eze Judia, o nwon onye nchu-ejan ohu wa kpo Zekaraya. Ke we don han ndi nchu-ejan, itu Abija ko ri. Elizabethi nwunye e wuzikwo onye ebou Eronu ke ya.

⁶ We ebou wu ndi ezi-omume enya Osolobue; enwon we nkorani—we donmcharin iwu le odinali ile ri ofufe hun Di-nwonni-enyi tumesonme.

⁷ Kan amuni we nwa, makele Elizabethi wu agan, bu we ebou a kagu egedi.

⁸ Uhuohin ohu, Zekaraya ri ime Ulo-nso a run run nchu-ejan a, ogen ndi itu e gi ri orun.

⁹ Ke omenal ndi nchu-ejan don ri, iya ke mkpo we tu harin hun siko d'a banye Ebeku-ri-nso ime Ulo-nso Di-nwonni-enyi d'a kpo nsensi okun.

¹⁰ Ko ri a kpo nsensi hu okun, ndi hu ile bia d'e fe ofufe hu ihun-ezi, e me ekpere.

¹¹ Ya ke mmnon-ozie Di-nwonni-enyi no nwonpuha ni Zekaraya ime ebahun; mmnon-ozie hu wuzo azuun aka-ihien ukpo wa no a kpo nsensi okun.

¹² Ogen Zekaraya gi hun a, ehụ no mama a nni oda-oda, egun no tuma a.

¹³ Mmon-ozie hu no si a, "Atule egun Zekaraya! Osolobue a nugu ekpere i: Elizabethi nwunye i jenko d'a muni okennyel! I siko d'a kpo a Jonu.

¹⁴ Unu jenko d'a ghoghọ oda; efọ siko d'a sọ onu usọ oda-oda; ndi bu oda jenko d'a ghoghoni omumu a,

¹⁵ make ni o jenko d'a wu oken ihian enya Di-nwonni-enyi. O rakoko manya owule mobu manya zeni. We gini d'a mu a, Mmon-nso siko d'a gha ebe o ri efọ nne e jun ime e.

¹⁶ O jenko d'e me ndi Izrelu bu oda gbewoto d'e kunrun Di-nwonni-enyi wu Osolobue we.

¹⁷ O siko d'e buru ni Di-nwonni-enyi uzọ ken'o kwan'a uzọ; o jenko d'e gi agungun le iken onye-amuma wu Elaija me e—keni o me obi ndi nedi gbewoto si ebe umu we ri, me ndi nnuwu-isi gbewoto d'e romel iroro ndi ezi-omume, iroro ndi marin ihiẹn—gi e kwademe ndi alini make obibia Di-nwonni-enyi."

¹⁸ Zekaraya no si mmnon-ozie hu, "Nani m'e don marin ni onwan siko d'e me? A kagu m egedi, nwunye m a kaguozie egedi."

¹⁹ Mmon-ozie hu no shari a, si, "Mme wu Gebrelu hun e wuzo ihun Osolobue. Iya zi m d'a gwa i oku, zi i ozimani.

²⁰ Ebe o me nwan ni y'e gini ihiẹn ndi hu m ku don, ihiẹn ndi hu hun jenko d'e mezu ogen e ru, i jenko d'a wu odin: 'ya sakozie aka ku oku d'e ru uhuohin ihiẹn m ku jenko d'e me."

²¹ Ogen ihienni gi ri e me, ndi ahun hu e che Zekaraya, a si, "Ko biehanzini enina ime Ebahun-ri-nso?"

²² Ogen o gi puha, o sani aka gwa we oku, 'ya we no marin ni hunole ohun ime Ebahun-ri-nso—make ni o to e gi aka a gwa we oku, o sazi ni aka ku oku.

²³ Ogen orun a a guu, o no lama iwe e.

²⁴ Omegu, Elizabethi nwunye e no turu ime. Elizabethi aghani ime ulo pu orogbo ifon isen.

²⁵ O si, "Di-nwonni-enyi e meke ni m ebe o no gi enya ri mma lee m, wepu uya ile m ri a hun ebe ndi nke m ri!"

Mmon-ozie E Wehe Ozi Omumu Jizosi

²⁶ Ogen efọ-ime Elizabethi gi ri ifon isin, Osolobue no zi mmnon-ozie ahun wa kpo Gebrelu jen obodo ohu me ekere wa a kpo Nazareti hun ri Galili;

²⁷ o zi e d'e kunrun nwa-agbọ ohu kelani marin okennyel. Efan nwa-agbọ hu wu Meri. Nwa-agbọ ahun le okennyel ohu wa kpo Josefụ kwerigbama ni we jenko d'a lu; Josefụ wu onye ikpun-ulo eze, ikpun-ulo Defidi.

²⁸ Mmon-ozie hu no bia d'e kunrun Meri, si a, "Darul! Onye Chuku gozi agozi! Chuku noyeni i anoyeni."

²⁹ Oku mmọn-ozị hụ gwa Meri anizini obi ru Meri alị kaka; ọ hụ a ju enwẹn ẹ ke elee ụdị ekele wụ ọnwān.

³⁰ Mmọn-ozị hụ nọ sị a, “Atụle egun. Osolobue e meguo n'i ọhunnma.

³¹ I k'a tū ime, mụ okennyē; i jenkō d'a kpọ a Jizosị/Jesu.

³² O k'a wụ oken ihian; wē jenkō d'a kpọ a Nwa Onyē Hụ Kachanrinni. Di-nwōnni-enyi wū Osolobue jenkō d'e ye ẹ ukpo nedi-ẹ-kani wū Defidi;

³³ o k'a kị Izrelū, ikpun-ulo Jekopu, jennin ejen; alị-eze ẹ aguko!”

³⁴ Meri nọ sị mmọn-ozị hụ, “Nani k'o don me—bụ m'e ke marin okennyē?”

³⁵ Mmọn-ozị hụ nọ sị a, “Mmọn-nso jenkō d'a biakwasị i; iken Onyē Hụ Kachanrinni jenkō d'e kpume i. Ya wū, nwa i jenkō d'a mụ k'a rị nso—wē k'a kpọ a Nwa Osolobue.

³⁶ Ozozị, Elizabeti nwenē i a turuguo ime—ebeni ọ kaguu egedi! Efo-ime rị a nwan ifon isin—onye nwen wē te sị n'ọ wū agan!

³⁷ Makeni, o nwōnni ihien Osolobue ghaleni a saeka e me!”

³⁸ Ya Meri nọ sị, “Iyaa; odibo Di-nwōnni-enyi kē m wū—'ya rị nị m k'i don ku!” 'Ya mmọn-ozị hụ nọ la a to, pu.

Meri E Jen D'a Hụn Elizabeti

³⁹ Omeguū, 'ya Meri nọ kwademe ozigbo-ozigbo jennme obodo ohu hūn rị oke alị Judia.

⁴⁰ O ru ebēhū, ọ nọ banye iwe Zekaraya, kele Elizabeti.

⁴¹ Ogē Elizabeti gi nū ekele Meri, nwa rị a ẹfo nọ tūsi elu. 'Ya Mmọn-nso nọ gbajun Elizabeti.

⁴² 'Ya Elizabeti nọ gi oken olu dōbepu oro, sị, “Iyū kē wē kachanrīn a gozi ime ikpoho ile; nwa i siko d'a mū wū onyē wē gozi agozi!

⁴³ Nani ke ihien oma han enina don me m, nī nne Di-nwōnni-m bīa d'a hūn m?

⁴⁴ Makeni, hūn m gihu nū k'i kele, nwa rī m ẹfo nọ gi ighoghō tūsi elu!

⁴⁵ Ngozi rī nī okpoho hū hūn kweri nī oku hūn Di-nwōnni-enyi gwa a jenkō d'e mezu!”

Ẹbụ Meri Gi Ja Osolobue mma

⁴⁶ Meri nọ sị,

“Obi m rī a ja Di-nwōnni-enyi mma;

⁴⁷ mmọn m rī a ghoghō ime Onyē-nzuopuha m wū Osolobue,

⁴⁸ makeni o giguō enya rī mma lee m —

mmē, hūn wū odibo ẹ mmakalaka!

Ezioku-ezioku, gha nwan kikenni e jēn,

agbō ile siko d'a gha a kpọ m onyē wē gozi agozi,

⁴⁹ makeni Onyē Hụ Nwōn Iken e meole ni m oken ihien rī ichen-ichen;

ẹfan a rīzikwō nso!

⁵⁰ mesomme ni ndi hūn e humen'ẹ isi omiken —

gha agbō d'e ru agbō.

⁵¹ Ọ tīnpuguo ẹka a, kpa iken,

kpōnyīya ndi mpache le ihien wē rī e ro.

⁵² O wetuguo ndi-nze uku elu ukpo wē,

bushi ndi nwōnleni ihien wē wū enu.

⁵³ O giguō ihien rī mma yejun onyē egun rī a gun ẹfo,

gbama odafin ẹka, chupu a.

⁵⁴ O yegunō odibo ẹ wū Izrelū ẹka;

ọ nyanhanguo omiken ya le enwēn ẹ wū Osolobue.

⁵⁵ Ọ nyanhanguo a

k'o don kwe ndi nedi enyi kani nkwa —

k'o don kwe Ebrahim le ebōn a ile nkwa jennin ejen!”

⁵⁶ Ya Meri nọ sōn Elizabeti nōdī ihien rīkē orogbō ifon ẹto, ọ nọ lakin iwe ẹ.

Omumu Jonu Hūn E Mē Mirin-Chuku

⁵⁷ O ru ogē Elizabeti k'e gi mū, ọ nọ mū okennyē.

⁵⁸ Ndī bikunmen'ẹ le ndi nke wē nọ nū nī Di-nwōnni-enyi e meguo n'a oken omiken, wē nọ sōn ẹ ghoghō.

⁵⁹ Nke akpu-uhūhūn ẹsato, wē nọ bīa d'a kwa nwata hū ungun; wē te k'a gun a Zekaraya nōkē nedi ẹ,

⁶⁰ kale nne ẹ nọ sị, “Mba-o! Wē jenkō d'a kpọ a Jonu.”

⁶¹ Wē nọ sị a, “O nwōnni onyē nke unū hūn a za ẹfan hū!”

⁶² Wē nọ gi ẹka ju nedi ẹ ẹfan wē siko d'a kpọ a.

⁶³ Ọ nọ sị wē y'e omuma hūn w'a kaye ihien, 'ya ọ nọ de, “Ẹfan a wū Jonu.” Ọ nọ tū wē ile enya!

⁶⁴ Idumuzi, ọ n'ụ a n'ọ shiapu, ire e a topu, o n'ọ kumẹ oku, jama Osolobue mma.

⁶⁵ Egun n'ọ tuma ndi ile bikunmehi we; ndi ihian hu e ku oku ihien ndini egberẹ oke Judia ile.

⁶⁶ Onye owule nun'a hu e ro e, a si, "Kini ke nwatanị jenkọ d'a wu?" We ri a ju enina makeni eka Di-nwonnihenyi ri ime ndun a ezioku-ezioku.

Amuma Zekaraya Bu

⁶⁷ Mmon-nso n'ọ jun ime nedi e wu Zekaraya, 'ya o n'ọ bu amumanị;

⁶⁸ "Ojija-mma ya ri ni Di-nwonnihenyi wu Osolobue Izrelu!

Makeni o biaole d'e yeni ndi nke e eka,

o gbapuhagu we.

⁶⁹ O wepuhaguoni enyi Mpin,

Oken Onye-nzuopuha, hun jenkọ d'a zuopuha enyi —

onye ikpun-ulo odibo e wu Defidi.

⁷⁰ O meguu a k'o don ku e edei,

ghahani ndi-amuma nso a,

⁷¹ n'ọ jenkọ d'a zuopuha enyi eka ndi inenren enyi ile

le ndi iwe enyi ri e we;

⁷² n'ọ siko d'e meni ndi nedi enyi kanị omiken

nyanhan nkwerigbama nso a —

⁷³ nyanhan efan a,

hun o kunni nedi enyi kanị wu Ebrahim

ogen o gi kwe e nkwa —

⁷⁴ n'ọ siko d'a gbapuha enyi eka ndi inenren enyi,

amamge egun ghazi a tu enyi enyi gha e fe e,

⁷⁵ kama, enyi e gi iri-nso le ime-ihien o cho

e fe e,

ogologo ndun enyi ile."

⁷⁶ "Nke iyu wu nwa,

we jenkọ d'a kpo i

onye-amuma nke Onye Hu Kachanrinni;

i siko d'e buru ni Di-nwonnihenyi uzo,

keni i hun uzo kwa n'a uzo a;

⁷⁷ i jenkọ d'e me ndi nke e marin

ke w'a don nwonhen nzuopuha

ghahani inwonhen mgbaghari njo we.

⁷⁸ Onwan jenkọ d'e me

maka efoma le omiken Osolobue enyi,

hun o jenkọ d'e gi me ukpe nzuopuha nwunmeni enyi,

⁷⁹ me e gha elu-igwee nwunmeni

ndi hun ri ime ishi le ime onyinyon-onwun;

du ukụ enyi

ye uzo udon."

⁸⁰ Nwata hu wu Jonu e sue, wuru onye zeni ime mmon; o n'ọ biri atu d'e ru uhuhin hu o puha d'a runma orun a id'anya ndi Izrelu ile.

Isi Nke Ebuo

Omumu Jizosi

(Mat 1.18-25)

¹ Ogen hu, eze-kanị w'a kpo Siza Ogostusu n'ọ ye iwu, si we detuchanrin efan ihian ile ri uwa —ebe ile ri okpuru oki ndi Rom.

² (Onwan wu nke ibuzo we detu efan ihian ile; ogen Kwirinosisi gi wu Govano ri a ki ali Siria ke we gi detu efanni.)

³ Onye owule hu e jen obodo e d'e deye efan.

⁴ 'Ya Josefụ n'ọ gha obodo Nazareti ri Galili si obodo Betulehem hun ri Judia, obodo we n'ọ mu Defidi—makeni ikpun-ulo Defidi k'ọ gha puha.

⁵ Iya le Meri hun we ebuo kwerigbama ni we jenkọ d'a lu wi jen d'e deye efan. Meri ri ime ogen hu.

⁶ Ebe we ri Betulehem, ogen Meri k'e gi mu nwa hu e ru, ime n'ọ memẹ e.

⁷ O n'ọ mu nwa ibuzo a, mu a okennyẹ, gi ekwa we gi a pa nwa fuma a, bu e dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri—makeni uzo aria hun we siko d'a nodi ime ulo ndi-ijen a nodi.

Ozi Ndi Mmon-ozu Wehe Ni Ndi-ndu Anu Ahun

⁸ Uhinhin hu, o nwe ndi e du anu ri ofia egbera ahun, e lepu anu we enya.

⁹ Mmon-ozu Di-nwonna-enyi no nwopuha ebe we ri, ogho Di-nwonna-enyi no nwanhunme we leke ukpe. 'Ya egun no tuma we.

¹⁰ Kanj mmon-ozu hu no si we, "Atule ni egun! M bia d'e zi onu ozi oma hun siko d'e weheni ihian ile eregede ighogho.

¹¹ A muguo ni we unu Onye-nzuopuha tanni ime obodo Defidi; iya wu Krajsti, Onye Hu Osolobue Tume, hun wu Di-nwonna-enyi!

¹² Onwan ke unu jenko d'e gi marin a: unu jenko d'a hun nwa we gi ekwa fuma, bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri."

¹³ Idemizi, igunrun ndi mmon-ozu elu-igwee no fopuha che ni mmon-ozu hu, a ja Chuku mma, a si,

¹⁴ "Ogho 'ya ri ni Osolobue
ebehu kacharin elu ejen;
udon 'ya ri ni ndi ri ime uwa,
ndi o ri e meni ohunma!"

¹⁵ Mgbe ndi mmon-ozu hu gi laguu we to, si elu-igwee, ndi-ndu anu hu no si ibe we, "Ni enyi jenu Betulehem d'a hun ihieni meni, hun Di-nwonna-enyi gwa enyi."

¹⁶ We no jenne ozigbo-ozigbo. We no hun Meri le Josefu le nwa ahun we bu dine ime ihien anu gi e ri ihien-oriri.

¹⁷ Ogen ndi hu a zun anu gi hun Jesu, we no gwa we ihien mmon-ozu hu gwa we banyeni nwa hu.

¹⁸ Ihien ndi hu e du anu ku no tu ndi ile nun'a enya.

¹⁹ Kanj Meri e buchanrin ihien ndini ile to ime obi e, e ro we.

²⁰ Ndi hu e du anu no lama, e tuchan Osolobue, a ja a mma, make ni ihien ile we nu le ihien ile we hun richanrin ke mmon-ozu hu don gwa we.

A Gun We Jizosi Efan

²¹ Nke akpu-uhuhin esato, ogen we jenko d'e gi kwa nwata hu ugun no ru, we no gun a Jesu/Jizosi, efan hu mmon-ozu hu ye e ni nne e d'a tu ime e.

A Papha We Jizosi Ime Ulo-nsu

²² O ru ogen Josefu le Meri e gi me Mmemme Idon-nsu rike ke Iwu Mozizi don ku, 'ya we no weri nwa hu shi Jerusalem keni we paphani Di-nwonna-enyi 'ya,

²³ (ke we don de e ime Iwu Di-nwonna-enyi, ni, "We siko d'e wepuha ni Di-nwonna-enyi nwa-okennyebu ozu owule we mu").

²⁴ We no chu ejan ke we don de e ime Iwu Di-nwonna-enyi, ebehu Iwu no si, "Nduru ebuo mabu umu oluikuku ebuo."

²⁵ Ogen hu, o nwon okennyebu ohu w'a kpo Simionu hun bi Jerusalem. Onye e me ihien Osolobue cho k'o wu; o gi obi e ile e fe Osolobue, e che ni Osolobue zuopuha ndi Izrelu. Mmon-nsu noyen'e anoyeni.

²⁶ Mmon-nsu me e marin n'o nwunko d'e ru n'o hun Krajsti, Onye Hu Di-nwonna-enyi Tume.

²⁷ Mmon-nsu no duru Simionu si ime Ulo-nsu. Ogen ndi mu nwa hu wu Jizosi gi wehe e d'e me n'e ihien Iwu cho,

²⁸ Simionu no pari nwa hu, ja Osolobue mma, si,

²⁹ "Di-nwonna-enyi,
i ri nwan a si odibo i ya gi udon lama,
noka ke i don ku;

³⁰ makele e gigu m enya m hun nzuopuha i,

³¹ hun i kwademe id'enya ndi ali ile ri ichen-ichen:

³² Ukpe hun jenko d'a ghosi ndi ali ndi ozo uche i,
ukpe hun jenko d'e wehe ni ndi nke i wu ndi Izrelu ogho."

³³ Ihien ndi hu we ku banyeni nwata hu no tu nedi e le nne e wu Josefu le Meri enya.

³⁴ Ya Simionu no gozi we; ya o no si nne e wu Meri, "Gon ntin, we tume nwatan n'o wuru onye we siko d'e gi budan ndi bu oda ime Izrelu, gizikwo a busi ndi bu oda elu ime Izrelu."

³⁵ "O siko d'a wu ahima, hun gha aka Osolobue bia, hun ndi ihian jenko d'a luson,

³⁵ keni ihien ndi bu oda ri e ro hun uzu puha ifon—ihien ufu jenko d'e zupuzi iyu nwen obi rike opia-agma make ufiri nwatan."

³⁶ O nwon onye-amuma ohu wu okpoho, hun w'a kpo Ana*, nwa Fanuelu, onye ikpun-ulo Asha ro; o kaguo egedi; di e a nwanhinguo—ahua esa suo ke iya le di e bi ni di e d'a nwanhunu.

* **Isi Nke Ebuo:36 Grika:** Hana

³⁷ Ọ rị nwan nwa ahụya ẹnọ kwasi ọgụn-ẹnọ. A ra gha Ụlọ-nsọ pụ, ọ hụ e fe Osolobue ukinkin lẹ efinnai, e bu ọnụ, e me ekpere.

³⁸ Ogen ohu hụ k'o gi pụhazikwọ, ye Osolobue ekele, kume oku nwa hụ keni ndi ile ri e che ni Osolobue gbapụha Jerusalem nụ.

A Lakin We Nazaretị

³⁹ Ogen Josefụ lẹ Meri gi meguu ihien ile Iwu Di-nwonn-enyi cho, we no lakin obodo we bi wu Nazaretị hun ri ime Galili.

⁴⁰ Nwata ahun e sue, ka ehụ, marin ihien oda-oda, ewere Osolobue hụ e sọn ẹ.

Ihien Jesu Me Ime Ụlọ-nsọ K'ọ Rị Nwata

⁴¹ Ahụya ile ke ndi mu Jizosi gi e jen Jerusalem d'e me Mmemme-Nghafe.

⁴² Ogen Jesu gi ri nwa ahụya mmebuo, we no jenzi mmemme hụ ke we don e jen mbu.

⁴³ Ogen mmemme gi guguu, we no lama, kan nwata hụ wu Jesu no dinọ Jerusalem bu ndi mun'a a marin.

⁴⁴ We ri e ro n'ọ ri ime igunrun ihian hụ we ile gba lakọ, we noleni cho a d'e ru ni e jenu we ijen akpu-uhuhin ohu gbe-gbe-gbe—ya we no nwan choma a ebe ndi nke we le ndi owu we ri.

⁴⁵ a cho be we, ahunni w'a, ya we no kin-azuru, si Jerusalem d'a cho a.

⁴⁶ Hun me akpu-uhuhin eto ke we gi hun a ime Ụlọ-nsọ, ebe o nodiye ni ndi-nkuzi, e gon we ntin, a ju we ota.

⁴⁷ Nghota a le aziza a atukemme ndi ile ri e gon ẹ ntin enya.

⁴⁸ Ogen ndi mun'a gi hun a, ndun a guu we; nne ẹ no si a, “Nwa m, ki meni enyi ihieni? Mme le nedi i hụ a gbaka-obi, a cho i.”

⁴⁹ Ọ no si we, “Ki unu chomazi ni m? Unu amarin ni m jenko d'a riri iwe† Nedi m?”

⁵⁰ Kan aghotan we ihien o za we.

⁵¹ Ya Jesu no sosome we, we ile no lashi Nazaretị. Ọ hụ e humeni we isi; nne ẹ a nacharin ihien ndin ile to ime obi ẹ.

⁵² Jesu hụ e sue, a ka ehụ, a marinwaye ihien; ihien ẹ hụ a suo ke Osolobue ke ihian.

Isi Nke Ẹtọ

Ozi Jonu Hun E Me Mirin-Chuku Zi

(Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Jon 1.1-28)

¹ Hun me ẹ ahụya mmisen ime okiki eze-kanj w'a kpo Siza Taiberias, ogen hụ Pontus' Pajleti gi wu Govano ri a ki Judia—we kebe Izrelu le ali ndi nokunme n'ẹ uzo ẹnọ ogen hụ: Herodu hụ a ki Galili; Filipu nweñe ẹ hụ a ki Ituria le Trakonitis; Lisanias hụ a ki Abileni.

² Anasi le Kayafasi wu ndi-isi nchu-egan. Ogen hụ ke oku Osolobue gi biani Jonu nwa Zekaraya ime atu.

³ Ya o no ghagbamacharin eberẹ Iyi Jodani, a ma okwa—a si we bia d'e me mirin-Chuku, gi e ghosi n'e roghariguọ we—keni Osolobue hun uzo gbagharị we njo.

⁴ Erira ke we don de ẹ ime ehuhọ Azaya onye-amuma, ni,

“Olu onye ohu ri a han ime atu,

a si,

‘Kwa ni ni Di-nwonn-enyi uzo;

me me ni uzo a n'o zinrin.

⁵ We jenko d'e hukin odanmgbugbu ile,

me ugu le oke ile henrinsonme ali-aradan;

we jenko d'e me uzo-ngirigo ile zinpu,

me uzo-mkpoke ile rienu —

⁶ ihian ile a hun nzuopuha Osolobue! ”

⁷ Ya Jonu no ri a gwa igunrun ndi hụ ri a bia d'e kunrunn'e n'o me we mirin-Chuku oku, a si, “Igunrun eju-ali! Onye si unu gba ni iwe le onuma Osolobue lalan osọ?!

⁸ Mikwo ni nwan mkpuru hun jenko d'a ghosi ni unu e roghariguọ! Aghakwole ni a si enwen unu, ‘Ebrahim wu nedi enyi nu!’ Makeni, ezioku ke m ri a gwakwo unu, Osolobue siko d'a saeka gi omuma ndin memesonme ni Ebrahim umu.

⁹ Anyun a rigule nwan ukun-osisi, e che: osisi owule mleni mkpuru ri mma, e gbutu w'e, tu a ye ime okun.”

¹⁰ Igunrun ndi ahun hụ a si a, “Kini ke enyi siko d'e me nwan?”

¹¹ Ọ no si we, “Onye owule nwon ewuru ebuo jenko d'e weriri ohu ye onye nwonleni; onye owule nwon ihien-oriri siko d'e mezikwo erira.”

† **Isi Nke Ẹbụọ:**49 mbu: orun

¹² Ndị a na ụgwọ-isi hụn biazikwọ d'e mę mirin-Chuku nọ jụ a, sị, "Onyę-nkuzi, kịnị kę ęnyi jęnkọ d'e mę?"

¹³ Ọ nọ sị wę, "Anakarilę ni ihien wę sị ụnụ na."

¹⁴ Ndị-agma nọ biazikwọ d'a jụ a, sị, "Enyi nwen? Kịnị kę ęnyi jęnkọ d'e mę?" Ọ nọ sị wę, "Aghazilę ni e gi ęka-iken a narin ihian ego; ebuokinzilę ni ihian onu; ni ni ụgwọ-orun unu e jun unu ęfọ."

¹⁵ Makeni wę rị a tųkenmę ęnya Kraistị, Onyę-nzupụha Hụ Osolobue Tume, hụn o kwe nkwa n'o jęnkọ d'e zihę, lezi makeni wę rị a jụ enwen wę kę Jonu rọ,

¹⁶ Jonu nọ sị wę, "M gi mirin mmaka e mę unu mirin-Chuku, kanj onyę kanj m lala: efurudęni m onyę jęnkọ d'a topu eriri akpukpọ-ukụ a! O siko d'e gi Mmọn-nsọ lę ọkụn mę unu mirin-Chuku.

¹⁷ O gi ihien o gi a fuchan ọka: o jęnkọ d'a fuchanchanrin ọka ile rị ebe ọ nọ a kükpọ ọka, kpọn akpuru a ye ebe o kpontọ ọka, kpọnkikomę ęfifia kpọnye ime ọkụn hụn wę ghalęni e tinyun."

¹⁸ Jonu gizi oku ndunmọdun bu ọda risonmę ichen-ichen zị wę ozima.

¹⁹ Jonu nọ jugbọ eze wu Herodu makeni o jęn d'a luma Herodias wu nwunye nwene ę lezi make eje-ihien ndi ọzọ bu ọda Herodu mę.

²⁰ Ya Herodu nọ mędę hụn ka njọ ghanani ikpokin Jonu ye ulọ-ngan.

E Mę Wę Jizosi Mirin-Chuku

(Mat 3.13-17; Mak 1.9-11)

²¹ Ogen wę gi rị e mę ihian ile mirin-Chuku, wę nozi mę Jizosi. E męguu w'a 'ya, ebe ọ rị e mę ekpere, elu-igwee nọ kpupu,

²² Mmọn-nsọ nọ gi ụdị nduru hidan, bekwasị a. Olu nọ gha elu-igwee sị, "Iyü wu ezi Nwa m; ihien i a suọka m."

Ndi Mu Jizosi

(Mat 1.1-17)

²³ Jizosi rị ihien rike nwa ahua iri-kwasị-ogun k'o bidon onun a. Wę weri Jizosi noke nwa Josefụ.

Josefụ wu nwa Heli,

²⁴ Heli wu nwa Matitati,

Matitati wu nwa Livaị,

Livaị wu nwa Meki,

Meki wu nwa Janai,

Janai wu nwa Josefụ,

²⁵ Josefụ wu nwa Matatiasị,

Matatiasị wu nwa Emosi,

Emosi wu nwa Nahum,

Nahum wu nwa Es'li,

Es'li wu nwa Nagai,

²⁶ Nagai wu nwa Maati,

Maati wu nwa Matatiasị,

Matatiasị wu nwa Semei,

Semei wu nwa Joseki,

Joseki wu nwa Joda,

²⁷ Joda wu nwa Johanani,

Johanani wu nwa Resa,

Resa wu nwa Zerubabelu,

Zerubabelu wu nwa Shiatelu,

Shiatelu wu nwa Neri,

²⁸ Neri wu nwa Meki,

Meki wu nwa Adi,

Adi wu nwa Kosam,

Kosam wu nwa Emadam,

Emadam wu nwa Eh,

²⁹ Eh wu nwa Joshua,

Joshua wu nwa Elięza,

Elięza wu nwa Jorim,

Jorim wu nwa Matitati,

Matitati wu nwa Livaị,

³⁰ Livaị wu nwa Simionu,

Simionu wu nwa Juda,

Juda wu nwa Josefụ,

Josefụ wụ nwa Jonam,
 Jonam wụ nwa Elijakin,
³¹ Elijakin wụ nwa Mēlīa,
 Mēlīa wụ nwa Mēna,
 Mēna wụ nwa Matata,
 Matata wụ nwa Natanī,
 Natanī wụ nwa Defidi,
³² Defidi wụ nwa Jese,
 Jese wụ nwa Obēdi,
 Obēdi wụ nwa Būazī,
 Būazī wụ nwa Salūmōnū,
 Salūmōnū wụ nwa Nashōnū,
³³ Nashōnū wụ nwa Aminadabū,
 Aminadabū wụ nwa Adimini,
 Adimini wụ nwa Anī,
 Anī wụ nwa Hēz'rōnū,
 Hēz'rōnū wụ nwa Pērēzī,
 Pērēzī wụ nwa Juda,
³⁴ Juda wụ nwa Jekōpū,
 Jekōpū wụ nwa Aziki,
 Aziki wụ nwa Ebraham,
 Ebraham wụ nwa Tēra,
 Tēra wụ nwa Nahō.
³⁵ Nahō wụ nwa Serugu,
 Serugu wụ nwa Reu,
 Reu wụ nwa Pelēgī,
 Pelēgī wụ nwa Ẹba,
 Ẹba wụ nwa Shēla,
³⁶ Shēla wụ nwa [Kaīnani],
 [Kaīnani] wụ nwa Afasadi,
 Afasadi wụ nwa Shēm,
 Shēm wụ nwa Nua,
 Nua wụ nwa Lamēkī,
³⁷ Lamēkī wụ nwa Mētuseła,
 Mētuseła wụ nwa Ẹnōkū,
 Ẹnōkū wụ nwa Jarēdī,
 Jarēdī wụ nwa Mahalalēlū,
 Mahalalēlū wụ nwa Kenan * ,
³⁸ Kenan wụ nwa Ẹnōsī,
 Ẹnōsī wụ nwa Setī,
 Setī wụ nwa Adam,
 Adam wụ nwa Osolobūe.

Isi Nke Ẹnọ

Onwunwan Ekwensụ Nwan Jesu
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)

¹ 'Ya Jesu nọ gha Iyi Jodani lwa. Mmōn-nso jun ime ẹ; Mmōn-nso nọ duhunmeme ẹ ime atụ,
² Ekwensụ nọ nwan a ebēhū ọrọgbọ akp'ohin ogunnai. O rini ihien ọwule ogen hụ ile. Mgbe akp'ohin ogunnai ahun gi zuguu, egun hụ a gun a oda-oda.

³ Ekwensụ nọ si a, "Ọwule i wụ Nwa Osolobue, si omumanj henrin ogbe bredi."

⁴ Jesu nọ si a, "E deguo w'a ime Ekwensu-nso ni, 'Ihan ara gi ihien-oriri suo a ri ndun.' *,"

⁵ 'Ya ke Ekwensu nọ w'e si ebe jen elu, gi njube-enya ohu ghosichanrin a ali-eze ile ri elu-owa;
⁶ si a, "M jenkọ d'e ye i iken we ile le ọgho we, makeni e buguo we uwe ile che m eka—onye suni m ke m'e y'e.

⁷ Ya wu, i ke ni m nwan isi ali, ihien ndini ile jenkọ d'e me nke i."

⁸ Jesu nọ si a, "Ekwensu-nso si, 'Ke ni Di-nwonni-enyi wu Osolobue i isi-ali; fe iya suo!' "

⁹ 'Ya ke Ekwensu nọ weri Jesu si Jerusalem, bu e che mkp'onunū Ulo-nso, si a, "Omēni i wu Nwa Osolobue, gha ebeni tuha enwen i ye ali.

¹⁰ Makeni, e deguo w'a ime Ekhuhọ-nso, si, 'O siko d'a si ndi mmōn-ozī ẹ chemẹ i;

* Isi Nke Ẹtọ:37 mọbu: Kaīnani (onū-Hibru)

* Isi Nke Ẹnọ:4 Ditoronomi 8.3

11 wẹ jẹnkọ d'a parị i, amamgbe y'a kpogburu omuma.' ”

12 Kanị, Jesu nọ si a, “Ehuhụọ-nsọ si, ‘Anwankwọlẹ Di-nwonnị-ẹnyi wu Chuku i.’ ”

13 Ekwenụ a nwanchanrịngụ Jesu, ‘ya ọ nọ la a tọ, e che oghere ozo.

Jizọsị E Bidon Orun A Imẹ Galili

(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

14 ‘Ya kẹ Jizọsị nọ kinhen Galili. Ikẹn Mmọn-nsọ jun imẹ ẹ. Ẹfan a nọ kpogbari obodo ile rị egberẹ hu.

15 Ọ nọ kuzime imẹ ọlọ-ọfufe ndi risonmẹ ebahun, onyẹ ọwulẹ hu a ja a mma.

A Ju Wẹ Jizọsị Imẹ Nazaretị, Alị Ọ Nọ Sue

(Mat 13.53-58; Mak 6.1-6)

16 ‘Ya Jesu nọ si Nazaretị, ebe ọ nọ sue; o ru Uhuohin Izu-ikẹn, ọ nọ jẹn ọlọ-ọfufe k'ọ dọn e jẹn mbu. Ọ nọ lihi ọtọ n'ọ gun Ẹkukwọ-nsọ,

17 wẹ nọ y'ẹ ehuhụọ Azaya onyẹ-amuma. Ọ fifipụ a, *makeni ekukwọ w'a fifi ma affi ma ro*; ọ nọ chọrị ebẹhu wẹ deye ni

18 “Mmọn Di-nwonnị-ẹnyi nọkwasi m anọkwasi, makeni o tumegụo m d'e zi ndi igbenyẹ ozioma.

O ziguo m

d'a si ndi rị imẹ egbun weri enwen wẹ,

si ndi ẹnya-ishi hunma uzọ;

mmẹ d'a gbapuha ndi wẹ rị a biangbu;

19 mmẹ d'a ma okwa ni ahua hu e ruole

hun Di-nwonnị-ẹnyi e gi menị ndi nke ẹ ohunma.”

20 Jesu nọ fifimazi ehuhụọ hu, wẹ ẹ ye onyẹ e dọnmẹ n'ẹ; ‘ya ọ nọ nọdi alị. Ihian ile rị imẹ ọlọ-ọfufe e bu ẹnya tuma a,

21 ọ nọ gwama wẹ, si, “Ebeni wẹ gun imẹ Ẹkukwọ-nsọ e mezuguo tanni kẹ unu dọn rị a nu a.”

22 Wẹ ile hu e ku oku ẹ ohunma, oku oma ndi hu rị a gha a ọnu a puha a tu wẹ ẹnya. Wẹ nọ si, “Onyeni ele nwa Josefu?”

23 O nọ si wẹ, “A maringwo m ni unu siko d'a tuni m iluni: ‘Dibiẹ, zuo nwan enwen i!’ ‘Thien ndi hun ẹnyi nu ni ‘ya k'i mẹ imẹ Kapanom, mezi ẹ nwan imẹ obodo i.’ ”

24 “M rị a gwa unu ezioku, w'a ra nabanhan onyẹ-amuma imẹ obodo ẹ:

25 kanị, ni m gwa unu ezioku rin'a: ezioku ro ni ikpoho di wẹ nwun bu oda imẹ alị Izrelu ogen Elaija, ogen ahun mirin gileni zue orogbo ahua eto le ifon isin, oken unwun nọ mugbame alị ile,

26 kanị o nwonnị hun Osolobue zi Elaija d'e kunrun; ọ na wẹ ile to, zi ẹ jẹn alị ozo—obodo Zarefatị hun rị alị Sidon—d'e kunrun okpoho di ẹ nwun rị ebẹhu.

27 Ndi-oti rị alị Izrelu ogen Elaija onyẹ-amuma buzikwo oda; kale o nwonnị hun ọ zuo; ọ na wẹ ile to, zuo Nemani onyẹ alị Siria—onyẹ alị ozo.”

28 Ogen ndi rị imẹ ọlọ-ọfufe hu gi nu ihieni, iwe nọ weme wẹ.

29 A fulihi wẹ, nupụ Jesu imẹ obodo hu, w'ẹ si mkpenren oke hu obodo wẹ rị. Wẹ te cho ni wẹ gha elu ebahun kwantu ẹ,

30 kanị Jesu nọ jenghafa etintinnaị igunrun ahun, jẹnmẹ nke ẹ.

Jizọsị A Zuo Okennyẹ Eje-mmọn Rị Imẹ E

(Mak 1.21-28)

31 ‘Ya Jesu nọ si obodo w'a kpo Kapanom, hun rị Galili. Ọ nọ kuzime wẹ Uhuohin Izu-ikẹn; 32 nkuzi ẹ nọ tu wẹ ẹnya, makeni o ku lekẹ onyẹ oku rị ẹka.

33 Okennyẹ ohu eje-mmọn rị imẹ ẹ rị imẹ ọlọ-ọfufe hu; ọ nọ yi oken oro, si,

34 “Euu! Hapụ ẹnyi ye, Jesu onyẹ Nazaretị?! I bia d'e tikpo ẹnyi? A maringho m onyẹ i wu: yu wu Onyẹ-nsọ Osolobue!”

35 Kanị, Jesu nọ jugbo eje-mmọn hu, si a, “Gba nkintin! Gha imẹ ẹ puha!” Eje-mmọn hu nọ bu okennyẹ hu gbe alị id'ẹnya wẹ ile, ọ nọ gha imẹ ẹ pu, kanị ọ run'a ehụ.

36 Ọ tu ndi hu ile ẹnya, wẹ hu a si ibe wẹ, “Kị wu ọnwani? O nwẹ ikẹn hun o gi a gwa eje-mmọn oku rike onyẹ oku rị ẹka, wẹ hu a puha”

37 Oku Jesu nọ kpogbari egberẹ hu ile.

Jizọsị A Zuo Ogo Pita Lẹ Ndi Ozo Bu Oda

(Mat 8.14-17; Mak 1.29-34)

38 Jizọsị nọ gha imẹ ọlọ-ọfufe hu pu, si iwe Sajmonu. Oken ehụ-okun rị e nwun nne nwunye Sajmonu; wẹ nọ juma Jizọsị nani w'e m'e.

39 Ozigbo, Jizọsị nọ jẹburu ẹ, wuzo ebẹhu, jugbo ehụ-okun hu, ehụ-okun hu nọ hapu a. Ọ nọ lihi ọtọ ozigbo, lemẹ wẹ ọbia.

⁴⁰ Ogen anwun gi roma, ndi ile nwon ndi emu ichen-ichen ri a ku no we we jenni Jizosi, o no bu aka kwasi onye-onye, zuochanrin we ile.

⁴¹ Eje-mmom huzi a gha ime ndi bu oda we risomme ime we a pu, e yi oro, a si, "Iyu wu Nwa Osolobue!" Kani, Jizosi hu a jugbo eje-mmom ndi hu—o nini we ku oku, make ni a maringwo we ni 'ya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume.

Jesu E Zisomme Ozioma
(Mak 1.35-39)

⁴² Ogen eki gi fon, Jesu no gha ime obodo hu pu, si ebe ihian bileni, kani igunrun ahun hu a cho a. Ogen we gi hun a, we no cho ni we gbondon e make o gha a la we to.

⁴³ Kani o no si we, "M siko d'e ziri ri ozioma Ali-eze Osolobue ime obodo ndi ozọ, make ni ya ke Osolobue zihen m."

⁴⁴ Erira k'o gi jensomme, e ku oku-Chuku ime ulo-ofufe ndi risomme ime Judia.†

Isi Nke Isen

Umu-azuun Ibufo Jesu Kpo
(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)

¹ Uhuohin ohu, ogen Jesu turu mkpenren "Ohimin" Genesareti*, igunrun ihian hu a fufa a, keni we nu oku-Osolobue.

² O hun ugbo-mirin ebuo we limeto mkpenren mirin ebahun—ndi gi we e gbu azun nato we d'a su oga we.

³ Jesu no banye ohu ime we hun wu nke Saimonu, o no si a gha mkpenren ebegu nyanshi ihun ekere. Ya Jesu no nodi ali ime ugbo hu, gha ebegu kuzime igunrun hu.

⁴ Ogen o gi kuguu, o no si Saimonu, "Nyanshi ugbo ebe mirin no mi, ni unu tyesomme oga unu, keni unu nwun azun."

⁵ Saimonu no si a, "Di-okpa, enyi no ebeni eki e we fon, enyi anwunni ihien-ana. Kani, ebe o me ni i si enyi tuye, m jenkọ d'a tuye oga ndi hu."

⁶ We no tyesomme oga we: we no nwun azun bu oda, nke wu ni oga we e te tikama.

⁷ Ya we no fe ibe we ri ime ugbo hun-ebu aka we bia d'e yeni we aka. A bia we, 'ya we no kpon azun kponun ime ugbo ebuo hu, nke wu ni e te rubanma we ime mirin.

⁸ Ogen Saimonu wu Pita gi hun ihien meni, o no gbuni Jesu osekp, si, "Gha ebe m ri pu, Di-nwonn-enyi, ni m wu onye njo!"

⁹ O ku erira make ni o tu ya le ndi 'ya le we wi enya ni we gbu azun buhan oda erira.

¹⁰ Erira k'o rizi umu Zebedi wu Jemisi le Jonu, ndi hun we le Saimonu gba a run.

Ya Jesu no si Saimonu, "Atule egun; gha kikenni jenne, ihian k'i siko d'a gha a kua rike azun."

¹¹ A dokpunpughuu we ugbo we mkpenren mirin, 'ya we no la ihien ile to, somme Jesu.

Jesu A Zuo Onye-oti
(Mat 8.1-4; Mak 1.40-45)

¹² Ogen Jesu gi ri obodo ohu, okennyehi ohu oti fukpo ehụ ile ri obodo hu. Ogen o gi hun Jesu, o no dan ali, roma a, si, "Di-nwonn-enyi, mbuni y'a chogho, i jenkọ d'a s'eka zuo m, a ri m ochan!"

¹³ Jesu no tinpu aka, metu a, si a, "A chogho m, ri ochan!" Orja hu no gha ehụ okennyehi hu pu ozigbo.

¹⁴ Jesu no si a, "Agwakwole onye owule; ka jen d'e kunrun onye nchu-egan ozigbo, n'o lele i, y'a chu-egan ahun Mozisi si onye dinhingwu oti k'a chu, gi e gho si ihian ile ni y'a dinhingwo."

¹⁵ Kani, oku Jesu no kpo karide k'o kpoan mbu; igunrun bu oda hu e ruhe ni we gon e ntin le ni o zuo we emu we.

¹⁶ Kani o ru, o si ebe ihian bileni d'e me ekpere.

Jizosi A Zuo Onye-orọ
(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)

¹⁷ Uhuohin ohu, ogen Jesu gi ri a kuzi, ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu hun gha umu-ali ile risomme Galili le Judia bia le ndi gha Jerusalem bia ri ebegu. Iken Di-nwonn-enyi wu Osolobue hu a hun Jesu jenkọ d'e gi gwọ orja.

¹⁸ Ogen ahun hura, ikennyehi gi ute bula okennyehi orọ kinmin no bia; we hu a nwan ni we bubanhan a ime ulo hu d'e bu e to ihun Jesu,

¹⁹ kani, ahunni we uzu bubanhan a make ni igunrun hu jun ebegu. 'Ya we no nyinrin elu ulo hu, be oghe ye okpuku e, gha ebahun do 'ya le ute e ye etintinna igunrun hu ihun Jesu.

²⁰ Ogen Jesu gi hun okukwe we, o no si okennyehi hu, "Owu m, a bgaharigwo we i njo i."

† Isi Nke Ẽnọ:44 ali ndi Ju

* Isi Nke Isen:1 Efanni ke w'a kpozị "Ohimin" Galili

²¹ Ya ndi-nkuzi Iwu hu le ndi Itu-Farisi no juma ibe we, si, "Onye wu hunni ri e ku aru?! Onye a saeka a gbaghari njo wezuka Osolobue suo?!"

²² Jesu a maringwo ihien ri we obi, 'ya o no si we, "Ki haun unu gi e ro udi iroroni?"

²³ Elee hun ka nfe okuku: i si, 'A gbaghari guo we i njo i' ra i si, 'Lihio oto n'i jemma ijen?'"

²⁴ "M jenko nwan d'a ghosi unu ni Nwa nke Ihian nwe iken o gi a gbaghari njo ime uwa." 'Ya o no si okennyeh hu oro kinmin, "M si i nihi oto, heri ute i n'i lama!"

²⁵ Okennyeh hu no nihi oto ozigbo—id'anya we ile ri ebahun, weri ute hu o te gi dine, jari Chuku mma, lama.

²⁶ O no tu we ile enya oda-oda, we no ja Osolobue mma. O tuka we egun; we hu a si, "Enyi a hunole ihien enyi huntuleni tanni!"

Jizosi A Kpo Onye Ugwo-isi W'a Kpo Livai (Matiu)
(Mat 9.9-13; Mak 2.13-17)

²⁷ Onwan e meguu, Jizosi no pu; 'ya o no hun onye w'a kpo Livai, hun a na ni ndi Rom ri a kini ugwo-isi, ebe o nodi ali ime odu we n'a na ugwo-isi. Jizosi no si a, "Sonme m."

²⁸ Livai no lihi oto, nato ihien ile, sonme e.

²⁹ 'Ya ke Livai no gi ifiri Jizosi kpo oriri hi-ogbe iwe e; igunrun ndi Ugwo-isi le ndi ozo huzi teburu ebegu e du we e ri ihien-oriri.

³⁰ Ndi Itu-Farisi le ndi-nkuzi Iwu we hun ri itu ndi Farisi no son umu-azuun Jizosi kpeme, a si, "Ki haun unu gi e du ndi Ugwo-isi le ndi-njo e ri, a ra?"

³¹ Jizosi no shari we, si, "Ndi ri iken ara cho dibie, ndi emu ri a ku suo, uwe wu ndi a cho dibie.

³² Ele ndi ezi-omume ke m bia d'a kpo ni we roghari, kanj ndi-njo."

Ajuju Banyeni Ibu-onu
(Mat 9.14-17; Mak 2.18-21)

³³ 'Ya we no si Jesu, "Umu-azuun Jonu e bu onu mbu-le-ebu, e me ekpere, umu-azuun ndi Itu-Farisi e mezikwo erira; kanj umu-azuun i e ri, a ra."

³⁴ Jesu no shari we, si, "Unu asako eka me ndi bia oriri agbamekukwo bu onu ebe we le okennyeh ri a gba ehuhuo ri. Ni unu sa eka?"

³⁵ Ogen w'e gi wepu okennyeh hun ri a gba ekukwo lala, we jenko d'e bu onu ogen hu."

³⁶ Jizosi nozi tuni we iluni: "O nwonna onye hun a dokari ekwa ohun a kwakin nke akan. O m'e, nke ohun hu e tikapu; mpekele nke ohun hu efurukode nke akan.

³⁷ O nwonna onye e gi ihien-manya akan a gbaye manya ohun. Make ni, o m'e, manya ohun hu siko d'a gbawa ihien-manya hu, manya hu a kwanhu, ihien-manya hu a la iwi.

³⁸ 'Ya wu, gba manya ohun ye ime ihien-manya ohun!

³⁹ O nwonna onye a raguu manya akan hun a cho nke ohun; make ni o jenko d'a si, 'Nke akan hu mma.' "

Isi Nke Isin

Ajuju Banyeni Uhuohin Izu-iken
(Mat 12.1-8; Mak 2.23-28)

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ghako ime ugbo oka-witi, umu-azuun a no ghori ma mkpuru oka-witi, e gi eka a fuchanpu, e ri.

² Ndi hu ime ndi Itu-Farisi no juma we, si, "Ki unu ri e meni ihien Iwu si we e mele Uhuohin Izu-iken?"

³ Jesu no shari we, si, "Unu e ke guntu ihien Defidi me ogen egun gi ri a gun 'ya le ndi 'ya le we wi?"

⁴ O banye ime ulo Osolobue, weri bredi-nsu hu w'e bupuhani Osolobue, ri e—yezi ndi 'ya le we wi, bu Iwu si onye owule erile bredi hu mmani ndi nchu-egan suo."

⁵ 'Ya Jesu nozi si we, "Nwa nke Ihian ke oku Uhuohin Izu-iken ri eka."

Jesu A Zuo Onye Eka Nwunhun
(Mat 12.9-14; Mak 3.1-6)

⁶ O ru Uhuohin Izu-iken ozo, Jizosi no banye ime ulo-ofufe ohu, kuzime. Okennyeh ohu eka-ni nwunhun ri ebegu.

⁷ Ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi hu a cho ihien we k'a si Jesu me; we hu e ke e nke keni we hun omeni o siko d'a gwo orja Uhuohin Izu-iken, ni we gi e ma a ikpe.

⁸ Kanj Jizosi a maringwo ihien we ri e ro. O no si okennyeh hu, "Lihio oto ni bia ihun ebene d'e turu." Okennyeh hu no lihi oto, shi ebahun d'e wuzo.

⁹ 'Ya Jizosi no si we, "Ni m ju unu ajuju: Kini ke Iwu si enyi me Uhuohin Izu-iken? O si we me ihien ri mma ra eje-ihien? O si we zuo ihian ra o si we gbu ihian?"

¹⁰ O lehunmegụ wẹ ile, ọ nọ sị okennyẹ hụ, “Tịnụ ẹka ị.” Okennyẹ ahun nọ tịnụ a, ẹka a nọ rizi mma.

¹¹ Kani, eje-olulu nọ bumẹ wẹ, wẹ nọ zumẹ umẹ ihien wẹ jenkọ d'e me Jizọsi.

Jesu A Hori Ndi-ozu Pu-ichen Mmẹbuo
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)

¹² Ogen hụ, Jesu nọ si enu ugu d'e me ekpere, nochanrin uchinchin hụ ile e me ekpere e jenni Osolobue.

¹³ Eki e fon, ọ nọ kpọ umụ-azụun a, hori mmadụ mmẹbuo ime wẹ, kpọ wẹ ndi-ozu pu-ichen.

Wẹ wu:

¹⁴ Saimonu hun ọ kpọ Pita,

Anduru nwehe Pita,

Jemisi,

Jonu,

Filipu,

Batolomi,

¹⁵ Matiu,

Tamosi,

Jemisi nwa Alifosị;

le Saimonu hun w'a kpọ “Onye-Zilotu”, make ni o te ri ndi gi ẹka-iken e me ni wẹ chupu ndi Rom ri a ki alị wẹ;

¹⁶ ndi ozo wu Judasi nwa Jemisi le

Judas' Iskarotu hun ren'e ogen ikpazun.

Jesu A Kuzi Ndi Bu Oda, Zuọ Wẹ Emu
(Mat 4.23-25)

¹⁷ Ogen Jizọsi le ndi-ozu hụ pu-ichen gi hidanguu, ọ nọ turu ali-aradan, 'ya le igunrun umu-azun a. Imerinme ndi ozo ndi hun gha ebe ile ri ime Judia le Jerusalem le azun ali Taya-le-sidonu ri mkpenren Ohimin bia rizikwo ebahun;

¹⁸ wẹ bia kenị wẹ gon e ntin le n'ọ zuọ wẹ emu ri a kunị wẹ. Ndi hun eje-mmọn ri e ye nsongbu biazikwo ebegu, wẹ nọ dinhin.

¹⁹ Igunrun hụ ile hụ a cho ni wẹ metu a ẹka, make ni iken ri a gha ime e a puha, a zuọ wẹ ile.

Ndi Nke Wẹ Ka Mma
(Mat 5.1-12)

²⁰ Ọ nọ bu enya zinme umu-azun a, si,

“Ngozi wu nke unu ndi la enwen wẹ toni Osolobue*, makele Ali-eze Osolobue wu nke unu!

²¹ Ngozi wu nke unu, ndi hun egun ri a gun ogenni, make ni efo jenkọ d'e jun unu! Ngozi wu nke unu ndi hun ri a kwan ekwan ogenni, make ni unu siko d'a mu emu.

²² Ngozi wu nke unu wẹ gha a e gi ifiri Nwa nke ihian e ze ize unu, a gunpu unu onu ogun, a kpari unu, a gba ni unu oso!

²³ A ghoghọ ni, a tusi ni elu ogen owule wẹ m'e! Make ni ugwo orun hi-ogbe ri e che unu ime elu-igwee. Make ni, erira ke ndi nedi wẹ kani me ndi-amuma ogen mbu.

²⁴ Kani nsongbu ri e che unu, ndi wu odafin ogenni, make ni unu e riguo nke unu!

²⁵ Nsongbu ri e che unu ndi efo jun ogenni, make ni egun siko d'a gun unu! Nsongbu wu nke unu, ndi ri a mu emu ogenni, make ni unu jenkọ d'a gha a kwan, e goo!

²⁶ Nsongbu wu nke unu ogen owule ihian ile gi e ku oku unu ohunma, make ni erira ke ndi nedi wẹ kani me ndi amuma-ugha ogen mbu.”

E Nwe Ni Ihien-osusuo Jenni Ndi Ihenren Unu
(Mat 5.38-48; 7.12a)

²⁷ “Kani m ri a gwa unu ndi ri e gon m ntin: e nwe ni ihien-osusuo jenni ndi ihenren unu; e me ni ni ndi iwe unu ri e we ihien ri mma;

²⁸ a gozi ni ndi hun a bu unu onu; e me ni ni ndi hun e meja ni unu ekpere.

²⁹ Onye ma i ora nti ohu, y'e zinmen'e hun-ebu; onye napu i ewo i yiye elu e, yezi e hun i yi ime e.

³⁰ Onye owule riu i ihien, y'e ye e. Onye weri ihien i, a dol'a 'ya.

³¹ E me ndi ozo ke i cho ni wẹ e me i.”

³² “Omēni ndi ihien i a suo susuo ke ihien wẹ a suo i, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ndi njo e nwezikwo ihien-osusuo jenni ndi ihien wẹ a suo!

³³ Omēni ndi hun e me ni ohunma ke y'e me ni ohunma, elee ihien-oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezi erira!

* **Isi Nke Isin:20** ndi igbenyẹ

³⁴ Omele ndi i marin ni we siko d'a kukin i suo ke y'e zinye, elee ihien oma ke i me y'e gi narin ngozi? Ke ndi njo e mezikwo erira, keni we kukin we ihien we zinye we!

³⁵ Mba! Kama, e nwe ni ihien-ostusuo jenni ndi inenren unu, e me ni ni we ohunma. E zinye ni onye owule, k'a tule ni enya ni we jenko d'a kukin unu. Unu me e, ugwo-orun unu jenko d'e hi-ogbe, unu jenko d'a wuru ezigbo umu Onye Hu Kachanrinni. Make ni, o me ni ndi ohunma-ogodan le ndi-njo efoma.

³⁶ E me ni ebere ke Nedi unu don e me ebere.”

Amale Ndi Ozọ Ikpe

(Mat 7.1-5)

³⁷ “Amale ndi-ozọ ikpe, make Chuku gha a ma i ikpe; ekutole ndi ozọ make Chuku gha e kuto i; gbaghari ndi ozọ keni Osolobue gbaghari i.”

³⁸ “Ye ndi ozọ keni Osolobue ye i: i siko d'e nwehen hun we kponjun ohunma, biantu e ali, zinzin, o junpuha—e hu we e ye i ngadan. Make ni, ke i yehan ndi ozọ ke Chuku jenko d'e ye i.”

³⁹ Jizosi nozi tu ni we iluni: “Onye enya-ishi as'eka du enya-ishi ibe e. N'o sa eka? O me, ele we ebuo a danban ime mgbugbu?”

⁴⁰ Onye we ri a kuzi ara kari onye-nkuzi e; kama, onye we kuziguu siko d'a no ke onye hun kuzin'e.

⁴¹ K'i ri a hunni irinrin-nkun ri nwehe i enya, bu y'a hunni ogwe-nkun ri i enya?

⁴² Nani ke y'e don si nwehe i, 'Nwehe-onye, ni m wepu i irinrin-nkun ri i enya,' bu y'a hundeni ogwe-nkun hun ri 'yu le enwen i enya? Onye ihunna! Bu uzọ bupu ogwe-nkun ri i enya, keni i legha uzọ ohunma wepu irinrin-nkun ri nwehe i enya.”

Osisi Le Mkpuru A

(Mat 7.1-20; 12.33-35)

⁴³ “Osisi ri mma ara mi mkpuru rileni mma; osisi jo njo ara mi mkpuru ri mma.

⁴⁴ Mkpuru osisi owule mi ke we gi a marin osisi hu: w'a ra ghorj figi elu ogun-le-ekirika; w'a ra ghorj grepu elu abi-ogun w'a kpo brambu.

⁴⁵ Ezigbo ihian a gha ihien oma o buto ime obi e e wepuha ihien ri mma; kani eje-ihian a gha eje-ihien o buto e wepuha eje-ihien. Make ni, ihien hun junpuha ime obi ke onu e ku.”

Ihien Jesu Gi Mmadu Ebuo Ri A Tun Ulo Kuzi

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ “Ki hain unu gi a kpo m 'Di-nwonna-enyi, Di-nwonna-enyi,' bu unu ara me ihien m ku?

⁴⁷ Ni m ghosi unu ke onye hun bia d'e kunrun ni m, a nu ihien m ri e ku, e gi e a run orun, no:

⁴⁸ o no ke onye hun ri a tun ulo, hun gumi mgbugbu, gbe iyeto a ye elu omuma; ogen oken-mirin gi huru, ide e no hukunrun ulo hu, kani, o sani eka mehunme ulo hu—make ni we tun a ohunma, [we tun a ye enu omuma].”

⁴⁹ “Kani, onye hun nu oku m bu a ra gi e run orun ri ke onye hu tun ulo ye ali-mmakalaka bu o gbeni iyeto: hun mirin ahun gihu hukunrun ulo ahun, o dan ozigbo—dankpochanrin!”

Isi Nke Eṣa

Jizos' A Zuo Igbon Onye-isi Agha Ndi Rom

(Mat 8.5-13)

¹ Ogen Jesu gi gwachanringuu we oku ndini, 'ya o no si Kapanom.

² Onye-ndu agha ohu hun a ki ndi-agma Rom ogun isen ri ebegu. Onyeni nwon igbon ohu hun ri a mkpa oda-oda. Emu ri a ku igbon hu, o d'a nwun.

³ Ogen onye-ndu aghanj gi nu banyeni Jesu, o no zi ndi hu ime ndi-isi ndi Ju d'a rjo a bia d'a zuo igbon e.

⁴ Ogen we gi kunrun Jesu, we no rikemne e, si, “Okennyeni furu onye i jenko d'e yeni eka,

⁵ makele ihien ali enyi wu Izrelj suo a asuo—iya tun ulo-ofufe enyi.”

⁶ Jesu no sonme we. Kani, ogen o gi rume ehj iwe onye-ndu-agma hu, 'ya okenye hu no zihē ndi oju a d'e kunrun e, si a, “Di-okpa, esongbulē enwen i, make ni eruni m onye hun i jenko d'a banhan iwe e.

⁷ Ya hain m gi weri e ni eruni m hun jenko d'a bia d'e kunrun i. Ka kuhj oku suo, igbon m k'a dnhin.”

⁸ “Make ni, mme nwen nwon ndi m ri okpuru we, nwonzikwo ndi-agma ri okpuru m. M'a si onyeni, 'Jen! O jenne; m'a siji hun-ebu, 'Bial! O bia; m'a si igbon m, 'Me ihienni! O me e.”

⁹ Ogen Jesu gi nu ihienni, o tu a enya; o no gbehuto, bu ihun zime igunrun hu sonko n'a, si, “M ri a gwa unu ezioku, m'e ke huntu udi okukweni, ke ime Izrelj!”

¹⁰ Ogen ndi hu onye-ndu agha hu zijen gi lua, we no hun a ni igbon ahun a dnhinguo.

Jizos' E Welì Ni Okpoho Di Ɛ Nwun Nwa a Nwunni

¹¹ Ọ nọbe ẹkẹrẹ, Jesu nọ si obodo ohu w'a kpọ Nẹini. Ụmụ-azụun a lẹ igunrun hi-ogbe sọjẹn ẹ ebẹhụ.

¹² Hụn o gi rumẹ ọnụ-mgbon obodo hụ, e lee ozun wẹ bupukọ d'e li—akpu-okennyẹ ohu hụ sọọ nnẹ ẹ mụ rọ bụ di okpoho hụ a nwunhụngụ. Igunrun ihian gha ime obodo hụ sọnkọ okpoho hụ.

¹³ Ogen Di-nwonnì-ẹnyi gi hụn a, ebere okpoho hụ nọ mẹ ẹ ọda-ọda, 'ya ọ nọ sị a, "Akwanlẹ ẹkwan."

¹⁴ Ọ nọ jẹnpuha d'e metụ ẹkpeti-ozun hụ ẹka; ndi bun'e nọ wuzo ụzọ ohu. "Ya ọ nọ sị, "Okorojia, m sị i lihi ọtọ!"

¹⁵ Okennyẹ hụ nwunhunnì nọ nọdi alì, kumẹ oku. Jizosì nọ w'ẹ ye nnẹ ẹ.

¹⁶ Egun nọ tū wẹ ile; wẹ nọ ja Osolobue mma, sị, "Onye-amuma hi-ogbe a puhaguo ime ẹnyi!" "Osolobue a biaguo d'e mēni ndi nke ẹ ọhunma!"

¹⁷ Ihienni Jesu mē nọ kpogbama Judia ile lẹ alì ile nọkunmēn'ẹ.

Ndi-ozì Jonu Hun E Mē Mirin-Chuku Zi

(Mat 11.2-19)

¹⁸ Ogen ụmụ-azụun Jonu gi gwachanrịngụ a ihien ndini ile Jesu ri e mē, 'ya ọ nọ kpọ mmadu ẹbụọ ime wẹ,

¹⁹ zi wẹ jẹn d'e kunrun Di-nwonnì-ẹnyi d'a jū a, sị, "Iyū wū onye hū Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra nì ẹnyi lemẹ ẹnya onye ọzọ?"

²⁰ Ogen wẹ gi bia d'e kunrun Jesu, wẹ nọ sị a, "Jonu hūn e mē mirin-Chuku zi ẹnyi d'a jū i, sị, 'Iyū wū onye hū Osolobue kwe nkwa n'ọ lala-alala, ra nì ẹnyi lemẹ ẹnya onye ọzọ?' "

²¹ Ogen ohu hū, Jizosì nọ zuọ ndi bu ọda emu ichen-ichen ri a kụ, chupusomme eje-mmọn ime ndi bu ọda, mē ndi ẹnya-ishi bu ọda hūmma ụzọ.

²² 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Ụnū ru, unū a gwa Jonu ihien unū hūn lẹ ihien unū nū: ndi ẹnya-ishi e leghama ụzọ; ndi nguro e jemmē ijen; ndi-oti a dīnhin, rī ọchan; ndi odin a nūma ihien; wẹ hū a kpotien ndi nwunni; e zi ndi igbenyẹ ozioma.

²³ Ngozi wū nke onye hūn gilēni ifiri ihien ọ hūn m ẹhū nwemē obi-ẹbụọ!"

²⁴ Ogen ndi ahun Jonu zihē gi puguu, Jesu nọ gwama igunrun hū oku Jonu, sị, "Kinì kẹ unū jẹn ime atū d'e lee ogen unū gi jẹn d'e kunrun Jonu ime atū? Ɛfiia ufere rì e buhunmē?"

²⁵ Kinì kẹ unū jẹn nwan d'e lee? Onye yi ẹkwa oma nanranrini? Kaka akp'ohu! Ime ọgwa ndi-nze kẹ wẹ nọ a hūn ndi hūn e kọn ẹrira lẹ ndi hūn e bi obibi ẹhū-ufu.

²⁶ Kinì kẹ unū jẹn nwan d'e lee ebahun? Onye-amuma? Eghẹẹ, m rì a gwa unū n'ọ karide onye-amuma.

²⁷ Makēni, Jonu wū onye hū wẹ ku oku ẹ ebahun Ɛhuhū-nsọ nọ sị,

'Lee ẹ,
m jenkọ d'e zihē onye-ozì m
n'ọ buru n'i ụzọ,
keni ọ kwan'i ụzọ i.' "

²⁸ Jesu nọzi sị, "M rì a gwa unū, ime ndi ile okpoho mū, o nwēni onye ka Jonu. Kanì, onye hūn kachanrìn ẹkẹrẹ ime Alì-eze Chuku ka Jonu."

²⁹ Ndi ile nū ihien o ku kweri nì kẹ Osolobue ọn e mē ihien ẹ rì mma—kẹ ndi ugwo-isi rì ime wẹ, makēni wẹ gon Jonu ntin, nì a mē wẹ mirin-Chuku.

³⁰ Kanì, ndi Itu-Farisi lẹ ndi-nkuzi Iwu jū ihien Osolobue kwademē ni wẹ—makēni wẹ jū nì Jonu e mēkọ wẹ mirin-Chuku.

³¹ "Kì m'e gi nwan ma atū ndi agboni? Nanì kẹ wẹ nọ?"

³² "Wẹ nọ kẹ ụmụeka nọdi alì ime afia, a hì ibe wẹ, a sị,

'Ẹnyi e gbu nì unū ẹkpiri hūn a sọni,
unū etenni egu;
ẹnyi e ye olu ẹkwan,
unū a kwanni ẹkwan.' "

³³ "Jonu hūn e mē mirin-Chuku a bia, o rini kẹ ihian ile e ri, ọ ranì manya, unū sị, 'Eje-mmọn rì ime ẹ!'

³⁴ Nwa nke ihian a bia nwan—ọ hū e ri, a ra, unū sị, 'Lee okennyeni! Onye oken ihien-oriri, onye-manya, ọwū ndi a na ugwo-isi lẹ ndi wẹ gi njo marin!' "

³⁵ "K'osilerì, ihien amamihien mupuha kẹ wẹ gi a marin a."

Jesu E Jẹn Iwe Onye Itu-Farisi Oti Te Kụ

³⁶ Onye Itu-Farisi ohu kpọ Jesu d'e sọn ẹ ri ihien-oriri iwe ẹ, Jesu nọ jẹn, nọdi alì, e ri ihien-oriri.

³⁷ O nwọn okpoho ohu hụn wẹ gi eje-obibi ẹ marin hụn rị ime obodo hụ. O nū nị Jesu rị iwe onye Itu-Farisi hụ e ri ihien-oriri, 'ya ọ nọ wehe ọgọ-alabasta uđen e shin ọhunma jun ime ẹ.

³⁸ O nọ nọdị azụn ebe ụkụ-alị Jesu rị, a kwan ẹkwan: ọ hụ a kwan ẹnya-mirin e ye Jesu ụkụ-alị, e gi ntutu ẹ e fikorị a; ọ hụ e su ụkụ-alị Jesu ọny, e hu uđen hụ e kpu ẹ ụkụ-alị.

³⁹ Ogen onye Itu-Farisi hụ kpọ Jesu oriri ahun gi hūn ihienni, ọ nọ sị enwen ẹ, "Omēni okennyeni te wū onye-amūma nke-esi, nkẹ ọ marin onye okpohoni rị e metu a ẹka wū—nkẹ ọ marin ụdị ihian ọ wū—n'ọ wū onye-njọ!"

⁴⁰ Jesu nọ sị a, "Saimonū, m nwọn ihien m chọ nị m gwa i." O nọ sị a, "Onye-nkuzi, kume."

⁴¹ Jesu nọ sị, "O nwọn onye mmadu ẹbụọ gi ụgwọ. Onye ohu gi ẹ egho ọrun akp'ohin iri kwasị ọgunnai, hūn-ẹbọ gi ẹ egho ọrun akp'ohin ọgun-isen kwasị nnu.

⁴² Asani wẹ ẹka kụ ụgwọ hụ; 'ya ọ nọ gbaghari wẹ ẹbụọ, sị wẹ akuzile ụgwọ hụ. Onye ime wẹ kẹ ihien okennyeni ahun gbaghari wẹ k'a ka nwan a sụọ?"

⁴³ Saimonū nọ sị, "M weri ẹ nị onye hūn ọ gbaghari ụgwọ kanị ro." Jesu nọ sị a, "Y'a zaguo a ọhunma."

⁴⁴ 'Ya ọ nọ gbehuto, bu ihun zinme okpoho hụ, sị Saimonū, "Y'a hūnghọ okpohoni? A banhan m iwe i, y'e yeni m mirin gi chanchan ụkū m, kalẹ o giguo ẹnya-mirin ẹ chanchan m ọkū, gi ntutu ẹ fikorị a;

⁴⁵ kẹ m banhan, y'e suni m ọny gi kele m, kanị 'ya nwen e ke subehikwo m nwan ọny ụkū kete m'a biale;

⁴⁶ y'e huyeni m uđen isi, kanị o huguo uđen e shin ọhunma ye m ụkū.

⁴⁷ M rị nwan a gwa i n'a gbaghari guo w'a njọ bu ọda o me, 'ya hain o gi a ghosị oken ihien-osusuni; kanị onye wẹ gbaghari njọ me ẹkere o me a ghosị ihien-osusuo me ẹkere."

⁴⁸ Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, "A gbaghari guo wẹ i njọ i."

⁴⁹ Ndị hụ ya lẹ wẹ rị e ri ihien-oriri nọ juma enwen wẹ, "Onye kẹ onyeni wudẹ o gi a gbaghari njọ?"

⁵⁰ 'Ya Jesu nọ sị okpoho hụ, "Okukwe i a zupuhaguo i. Lama, udon y'a rị nị i."

Isi Nke Ɛsato

Ikpoho Ndị Sọn Jizọsị A Ghahunme

¹ Otebe ẹkere, Jizọsị nọ ghasonme obodo ndị hi-ogbe lẹ ndị me ẹkere, e zi ozioma Alị-eze Osolobue; 'ya lẹ umu-azun a mmebuo hụ wị,

² lẹ ikpoho ndị hụ ime ndị ọ chupụ eje-mmọn ime wẹ lẹ ndị ọ zuo ọrịa rị ichen-ichen. Ikpoho ndin wū Meri hūn w'a kpọ onye obodo Mag'dala, hūn ọ chupụ eje-mmọn ẹsa ime ẹ

³ lẹ Juana hūn Chuza di ẹ wū onye-isi ọrun ime ọgwa Herodu, lẹ Suzana, lẹzi ikpoho ndi-ozo bu ọda hūn gi ihien wẹ e yeni Jesu lẹ umu-azun a ẹka.

Ilu Jesu Gi Onye-ugbo Ta

(Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

⁴ Ndị bu ọda nọ rị a gha obodo rị ichen-ichen a bịa d'e kunrun Jesu. Ogen igunrun hi-ogbe gi gbakikomeguu, Jesu nọ ta nị wẹ iluni:

⁵ "O nwọn onye-ugbo hūn jẹn d'a gha mkpuru a. K'o don rị a gha mkpuru ime ugbo, ndi hū ime wẹ a danye ọkp'uzo, wẹ nọ zogbu ẹ, nnunū nọ ripu a.

⁶ Ndị hū ime wẹ a danye elu omuma, ogen wẹ gi pupuha, a kpọ wẹ nkun, makeni e nwen wẹ mirin.

⁷ Mkpuru ndi hū ime wẹ a danye ime ogun—wẹ lẹ ogun hū e suepuha, ogun nọ dungbu wẹ.

⁸ Ndị hū ime wẹ a danye ezigbo alị, e pu wẹ, sue, mị mkpuru mmagi-mmagi, mirude uzo ogun-isen." Ogen o gi kuguu ihienni, ọ nọ wesi olu elu, sị, "Onye nwọn ntin o gi a nū ihien, 'ya nū!"

Ihien Hain O Gi Rị A Ta Ilu

(Mat 13.10-17; Mak 4.10-12)

⁹ Umu-azun Jesu nọ sị a kowa ilu hū.

¹⁰ 'Ya ọ nọ sị wẹ, "Osolobue e yegu unu oghere imarin ihien-mini risonme Alị-eze Osolobue, kalẹ, nke ndi ozo wū ilu-ilu, ilu-ilu, keni ọ wuru nị,

'Wẹ hū e lee ile, kanị arị w'a hūn,

wẹ hū a nū, kanị arị w'a ghotā.' "

Jesu A Kowa Ilu Onye-ugbo

(Mat 13.18-23; Mak 4.13-20)

¹¹ Jesu nọ sị, "Ọnwan wū nkowa inu hū: Mkpuru hū wū oku Osolobue.

¹² Mkpuru ndi hu danye okp'uzo wu ndi hu nuni, kanj, Ekwensu a bia d'e wefu ozi we nu ime obi we amangbe we e kweri, nwon nzuopuha.

¹³ Mkpuru ndi hu danye elu omuma wu ndi hu nu ozi hu, gi ighoghọ nabanhan a. Kanj enwe we nkogun—o jeminini ime obi we; w'e kwerihu ekerẹ ogen, kanj nlele bia, a danpu we.

¹⁴ Mkpuru ndi hu danye ime ogun wu ndi hu nun'a—kanj, ebe we biko elu, uhue le aku- le-uba* le ihien a suo usuo ri uwanj a kpangbu we, mkpuru we akazini.”

¹⁵ “Mkpuru ndi hun danye ezigbo alj wu ndi hu nu oku hu, gi obi we ile nabanhan a, kwonkenme e, dikememē ndidi—d'e ru ni a mipuha we mkpuru.”

*Ukpẹ We Gi Afere kpume
(Mat 4.21-25)*

¹⁶ “Ihian ara muye ukpe, gi ihien kpume e mọbu ru a ye okpuru bedi. Kama, w'e bu e e che elu obu-ukpe, kenj ndi ri a banhanni legha uzọ.”

¹⁷ “Makeni, o nwonni ihien owule zuerini hun jenkoleni d'a puha ifon; o nwonni ihien owule we kpume hun jenkoleni d'a wa.”

¹⁸ “Kpachanpu nj nwan enya ihien unu gi ihien unu ri a nu e me; makeni ndi hun nweni gi e run orun ke we siko d'e yecheni; kale, ndi hun nwonleni ihien we gi nke we run, we siko d'a napude we hun nta we nwon.”

*Nne Le Umune Jizosi
(Mat 12.46-50; Mak 3.31-35)*

¹⁹ Ya nne le umune Jizosi no bia d'e kunrun e, kale asanj we eka nochime e make igunrun hu ri ebefu.

²⁰ Onye ohu no si Jizosi, “Nne i le umune-i-ikennyē turu ezi e che; we cho ni we hun i.”

²¹ Jizosi no si we, “Ndi hun a nu oku Chuku e gi e e bi—uwe wu nne m le umune m!”

*Jesu A Kusi Ebi
(Mat 8.23-27; Mak 4.35-41)*

²² Uhuohin ohu, Jesu le umu-azun a no banye ime ugbo-mirin, o no si we, “Ni enyi fetu ni azun hun-ebọ.” Ya we no jemne.

²³ Ebe we nyanko, uran no buru Jizosi. Idumuzi, ebi no kpoma mirin hu, mirin no junme ime ugbo, nke wu ni we ile no ri eje-onodi.

²⁴ Umu-azun a no jemburu e, kpotien e, e yi oro, a si, “Onye-nwonni-enyi! Onye-nwonni-enyi! Enyi e d'a nwun!” Jizosi no tēnhin, jubgo ebi hu le ebiri-mirin hu; we ile no kusi, ebe ile no me rajuu.

²⁵ Ya o no si umu-azun a, “Elebe ke okukwe unu ri?” Kanj o tu we enya, tu we egun; we no juma ibe we, “Onye wukwo nwan okennyeni? O yede ebi le ebiri-mirin iwu, a gbaye w'el!”

*Jesu A Zuọ Onye Eje-mmọn Ri Ime E
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ Ya we no ru obodo Gadara hun bu ihun zinme Galili.

²⁷ Hun Jesu gihu gha ime ugbo hidan ye mkpenren mirin hu, 'ya okennyē ohu eje-mmọn ri ime e no bia d'e kunrun e, okennyē ahun wu onye obodo hu.

O tekemēke okennyeni yibeme ekwa; a ra nodi ime ulo—ikpekpe k'o nodi.

²⁸ Mgbe o gi hun Jesu, o no doberu oro, dan ni Jesu alj; gi ndun ile o nwe yi, “Jesu, Nwa Chuku-Kachanrinni! Kijj ke i cho n'i gi m me? Dodo, eyekwole m afunfun!”

²⁹ O ku ihienni makele Jesu a gwaguo eje-mmọn hu 'ya gha ime e pu. (Eje-mmọn hu e kwonon e mbu-le-ebọ: o kwonon e, osuon'a ni we kpoma e gan oku le eka—chedon e, o siko d'e tibepu egan ndi ahun, eje-mmọn hu e nurun e si ime ofia le ebe ihian bileni.)

³⁰ Jesu no si a, “Kij wu efan i?” Ya o no si, “Efan m wu 'Igunrun.’ ” O za enina makeni eje-mmọn bu oda jun ime e.

³¹ Eje-mmọn ndi hu no rijo Jesu y'a chule we ye ime Abisi, Eje-mgbugbu hu migbu enwen e ri alj-mmọn.

³² O nwon igunrun ezin bu oda ri nkpotu-oke nokunme ebahun a kpa nni. Ya ke eje-mmọn ndi hu no rijo Jesu 'ya ni we banyesomme ime ezin ndi hu. Jesu no ni we banye.

³³ Ya eje-mmọn ndi hu no gha ime okennyē hu puha, banyesomme ime ezin ndi hu. 'Ya igwee ezin hu ile no kpotu oke hu, zunban ime mirin Galili hu, ragbu enwen we.

³⁴ Ogen ikennyē ndi hu ri e du ezin ndi hu gi hun ihien menj, we no gba pu, weri oku hu ghabame ime obodo hu ile le umu-alj ndi risomme egerē ahun.

* Isi Nke Ɛsatọ:14 “*Aku-le-uba* ke we ka a kpo, kanj Ika a kpozj a efec.”

³⁵ Ya ndi bu oda no puha d'a hun ihien meni. Ogen we gi ru ebe Jesu ri, a hun we okennyehun ahun eje-mmnon ndi hu gha ime e pu k'o nodi ali ehuh ukhu Jesu: o yihu ekwa; uche e e zu oke; egun no tuma we.

³⁶ Ndi ri ebahun ogen ihieni gi me no gwa ndi hu ke okennyehun hu don dinhin.

³⁷ Ya ndi Gadara le ebebe ahun ile no si Jizosi 'ya gha ebenu puni we, makeni egun ri a tu we oda-oda. 'Ya Jizosi no banyezi ime ugbo mirin hu, kin-azuun.

³⁸ Okennyehun hu eje-mmnon ndi hu gha ime e pu no riu Jizosi n'o ni a sonme e, kanj Jizosi no zipu a, si a,

³⁹ "Lashi iwe unu d'a gwa we oken-ihien Osolobue meni i." Ya okennyehun hu no jenne, ghasonne ebe ile ime obodo hu, kuko ihien hu Jizosi me n'e.

Jesu Le Okpoho Ihien Ri A Gba Le Nwata Nwunni

(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

⁴⁰ Ogen Jesu gi gha ali ndi Gadara kinhen, igunrun ihian ri ebenu no nabanhan a, makeni we ile ri e che e.

⁴¹ Ebenu ke okennyehun hu w'a kpo Jairosi no bia; okennyehun hu onye ohu ime ndi-isi ulo-ofufe we. O no dan ni Jesu ali, riu a n'o bia iwe e,

⁴² makeni akpu nwa okpoho ohu o mu hun wu ihien no ke nwa ahua mmebuo ri a nwunhun. Ogen Jesu gi jenko, igunrun ihian hu a fufa a.

⁴³ O nwon okpoho ohu ihien ri a gba kete ahua mmebuo ri ime igunrun ahun; ihien ile o nwon a guchanringuo hun o gi e jen aka ndi dibie, kanj o nwonna onye hun saeka zuon'a.

⁴⁴ O no ghaha ibe azuun Jizosi metu ntin-ekwa Jizosi aka, ihien ri a gban'a no kusi ozigbo.

⁴⁵ Ya Jizosi no si, "Onye metu m aka?"

Ogen we ile gi ghorj ni ele we, Pita no si Jizosi, "Di-nwonna-nyeni, ihian ile fihunme i ma, a fufa i!"

⁴⁶ Kanj Jizosi no si, "O nwongho onye metu m aka. A maringho m ni o nweole iken gha ime m pu."

⁴⁷ Ogen okpoho hu gi hun a n'o sako aka zueri, o no puha-ehuh hu a ma a nni; o no dan ni Jesu ali, no id'anya ndi ri ebenu gwa a ihien haun o gi metu a aka le k'o don dinhin ozigbo.

⁴⁸ Jizosi no si, a, "Nwa m, okukwe i e meguo i ri mma. Lama, udon 'ya ri ni'."

⁴⁹ Ogen Jizosi gi ri e ku ihieni, onye ohu no gha iwe onye-isi ulo-ofufe hu bia d'a si a, "Nwa i a nwunhunguo; eyezile onye-nkuzi nsongbu."

⁵⁰ Ogen Jizosi gi nu a, o no si Jairosi, "Atule egun; nwehu okukwe; o jenko d'a dinhin."

⁵¹ Ogen Jesu gi ru iwe Jairosi, o nini onye owule son e banye ime ulo hu wezuka Pita le Jonu le Jemisi lezi ndi mu nwata hu.

⁵² We ile ri ebahun hu a kwan, e goo nwata hu. Kanj Jesu no si we,

"Akwanzile ni; nwata hu anwunni, o rihu uran!"

⁵³ We no muma Jizosi emu, makeni a maringuo we ni nwata hu a nwunhunguo.

⁵⁴ Kanj Jizosi no kwondon nwata hu aka, si, "Nwata, lihi oto!"

⁵⁵ Mmon nwata hu no kinhen, o no rizi ndun; 'ya o no lihi oto ozigbo. Jizosi no si we ye nwata hu ihien-oriri.

⁵⁶ O tu ndi mun'a enya oda-oda, kanj Jizosi no si we agwakwole onye owule ihien meni.

Isi Nke Itenei

Jesu E Zipu Umuh-azuun Mmebuho Hu

(Mat 10.5-15; Mak 6.7-13)

¹ Jesu no kpokikome umuh-azuun a mmebuho hu, ye we iken hun eje-mmnon ile e gi ri okpuru we le hun we e gi gworo.

² Ya o no zipu we keni we jen d'e zi ozi Ali-eze Osolobue leni we jen d'a zuo ndi emu ri a ku.

³ O no si we, "Ewerile ni ihien owule unu jenkoni: ke okpo, ke ekpa, ke ihien-oriri, ke egbo; ewerile ni ekwa ozoro che ni hun unu yi.

⁴ Ulo owule we no nabanhan unu, nodi ni ebahun d'e ru mgbe unu gha obodo hu pu.

⁵ Ebe owule we noleni nabanhan unu, unu pukoni obodo hu, kpukupu ni ejan ri unu ukhu n'o wuru ihien we gi shagbu we eri."

⁶ Umuh-azuun hu no jenne, a ghasonne we umuh-ali ile ri ichen-ichen, e zi ozioma, a gworo ebe ile we ru.

Obi Eruzini Herodu Ali

(Mat 14.1-12; Mak 6.14-29)

⁷ Ogen Herodu, hun ri a ki azuun Galili, gi nu ihien ile ri e meni, obi eruzin'e ali. Makeni o nwe ndi ri a si ni Jonu hun e me mirin-Chuku a ghaguo onwun lihi;

⁸ Ndi hụ ime wẹ sị nị Ɛlajia a pūhaguo; ndi hụ ime wẹ sị nị onye ohu ime ndi-amuma mbu e lihiguo.

⁹ Herodu no si, "E bepuguo m Jonu isi; onye wuzi nwan onyeni m ri a nu otiti e?" 'Ya o no choma n'o hun Jizosi.

Jesu E Ye Igunrun Hi-ogbe Ihien-oriri
(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Jon 6.1-14)

¹⁰ Ndi-ozu hụ pu-ichen a luaha, wẹ no gwa Jesu ihien ile wẹ mesonme ebe wẹ jen. O no gi nzuzue weri wẹ pu, wẹ no si obodo w'a kpo Besaida.

¹¹ Kanị ogen igunrun ndi ahun gi nu a, wẹ no rusonme e. O no nabanhan wẹ, gwa wẹ oku Ali-eze Osolobue, zuo ndi hun cho nzuri.

¹² Ogen anwun gi roma, umu-azun a mmebuo hụ no bia d'e kunrun e, si a, "Si igunrunni lama, ni wẹ jen obodo ndi me ekerē-ekerē le ali-ofia ri egbereni d'a chori ihien wẹ siko d'e ri le ebe wẹ k'a ranhin, makele o nwonna onye bi ebeni enyi ri."

¹³ Kanị Jizosi no si wẹ, "Unu le enwen unu, yeni wẹ ihien wẹ jenko d'e ri."

Wẹ no si a, "Ogbe-brēdi isen le azun ebuo suo ke enyi nwon—mmani i cho ni enyi jen d'e non ni igunrunni ile ihien-oriri."

¹⁴ Make ni wẹ ri ihien rike ikennyē ogun-iri-kwasị-nnu-mmebuo (hun wu nnu-uku isen). 'Ya o no si umu-azun a, "Donmesonme ni wẹ okudu-okudu—ihien nọke mmadu iri-kwasị-ogunnaị nōdisonme okudu-okudu."

¹⁵ Umu-azun a no me k'o ku, wẹ no si ndi hụ ile nōdisonme ali.

¹⁶ Jesu no weri ogbe-brēdi isen hụ le azun ebuo hụ, o lee enya elu-igwee, ye Osolobue ekele, 'ya o no bebe wẹ, weye umu-azun a ni wẹ kesonme ni igunrun hụ 'ya.

¹⁷ Wẹ ile no rijunchanrin efo. Wẹ no kponkikomē hun hoduni, o no jun ukpalị mmebuo.

Pita E Ku Onye Jesu Wu
(Mat 16.13-19; Mak 8.27-29)

¹⁸ Uhuohin ohu, Jesu suo nōdi e me ekpere. Umu-azun a suo nokunme e. O no ju wẹ, si, "Onye ke wẹ sị nị iya ke m wu?"

¹⁹ Wẹ no si, "Ndi hụ ime wẹ sị nị i wu Jonu hun e me mirin-Chuku; ndi hụ ime wẹ sị nị i wu Ɛlajia; ndi ozo sị nị onye ohu ime ndi-amuma mbu a ghaguo onwun lihi—ni iya k'i wu."

²⁰ O no nwan si wẹ, "Onye ke unu le enwen unu sị nị iya ke m wu?" Pita no za, si, "Iyū wu Krajist Osolobue, Onye Hụ Osolobue Tume."

Jesu E Ku E N'o K'a Ta Afunfun, Nwunhun, Lihizi
(Mat 16.20-28; Mak 8.30-9.1)

²¹ 'Ya Jizosi no dokenme wẹ eka-ntin, si wẹ agwakwole onye owule ihienni.

²² O nozi si wẹ, "Nwa nke Ihian jenko d'a tariri oken afunfun eka ndi-isi le ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu. Wẹ siko d'a ju a, gbu e—kale, nke akp'ohin efo Osolobue siko d'a gha onwun weli e."

²³ O no si wẹ, "Onye owule cho n'o sonme m, 'ya ju enwen e, buru obe* e uhuhin ile, sonme m.

²⁴ Make ni onye owule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; kanị, onye owule hun gi ufiri m tuhu ndun a jenko d'a zuopuha a.

²⁵ Elee erere k'o ban ni ihian, owuni o nwonchanringuu uwa ile, 'ya le enwen e e tuhu?"

²⁶ "Make ni, onye owule hun me ifenren mme le oku-onu m, onye hụ ke mme wu Nwa nke Ihian siko d'e mezi ifenren e ogen m jenko d'e gi gi ogho m le nke Chuku-Nedi le nke ndi mmon-ozu nsọ bia.

²⁷ M ri a gwa unu ezioku, ndi hụ ime ndi turu ebeni anwunko d'e ru ni a hun wẹ Ali-eze Osolobue."

Jizosi E Nwunhuto
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)

²⁸ O ri ihien rike akpu-uhuhin esato Jesu kuguu ihien ndini, o no weri Pita le Jonu le Jemisi si elu ugu d'e me ekpere.

²⁹ K'o ri e me ekpere, ihun e no nwunhuto, ekwa a no nwunme nke ochan, gbukepuma.

³⁰ Idemizi 'ya le ikennyē ebuo no kume oku. Ikennyē ndi ahun wu Mozizi le Ɛlajia;

³¹ wẹ gi ogho pu-ichen puha; wẹ le Jizosi ri e ku oku ula o jenko d'a la ghaghani onwun o k'a nwun ime Jerusalem gi mezu uche Osolobue.

³² Enya uran ri e me Pita le ndi 'ya le wẹ nōdi oda-oda, kanị ogen uran gi fon wẹ enya, wẹ no hun ogho Jizosi, hunzikwo ikennyē ebuo ahun turuye ni n'e.

* **Isi Nke Iteneji:**23 Ogen ahun, ndi Rom e gi obe wẹ gi osisi memē e gbu onye wẹ ma ikpe-onwun. Onye hụ e buru obe e, sonme ndi-aga hun jenko d'a kpogun'e. Wẹ kpomaguu a elu-obe, a nōdi wẹ ebefu e che nche d'e ru n'o nwunhun.

³³ Hụn ikennyè ẹ̀bọ̀ọ̀ hụ gi latọ̀kọ̀ Jesu, Pita nọ sị Jesu, “Di-nwọ̀nni-ẹ̀nyi, ọ̀ rịkka mma nị ẹ̀nyi nọdịcharịn ebeni! Nị ẹ̀nyi tụn ọ̀dọ̀ ẹ̀to: nke i wụ ohu, nke Mozizi wụ ohu, nke Elajja wụ ohu.” (O marin ihien ọ̀ rị e ku, kaka!)

³⁴ Ogen o gi rị e ku ihienni, orukpu nọ pụha d'e kpumẹ wẹ; egun nọ tuma ụmụ-azụun a ndi hụ ogen orukpu hụ gi rị e kpumẹ wẹ.

³⁵ Olu nọ gha ime orukpu hụ si, “Onwan wụ Nwa m, Onye hụn m hōrị—gōn n'ẹ ntin!”

³⁶ Mgbe olu hụ gi kuguu, Jesu sọọ kẹ wẹ hūnzị.

Ụmụ-azụun a ẹ̀tọ̀ hụ ekupuhadeni oku ihienni wẹ hūn ogen hụ wẹ gi hūn a; agwanị wẹ onye ọ̀wụlẹ ihien wẹ hūn.

Jesu A Zụọ Nwata Okennyè Eje-mmọn Rị Imẹ E
(Mat 17.14-21; Mak 9.14-29)

³⁷ Eki e fōn, ogen Jesu lẹ ụmụ-azụun a ẹ̀tọ̀ ahūn gi gha elu ugu hū hidan, igunrun hi-ogbe nọ kunrun Jesu.

³⁸ Okennyè ohu nọ gha ime igunrun hū yi oro, sị, “Onye-nkuzi! Dodo, lee nwa m—iya sọọ kẹ m mụ!”

³⁹ O nwẹ eje-mmọn e kwondon n'ẹ: o m'ẹ a dọbepu oro, ụfọfọ a pụhama a ọnu; ọ ru a ẹhụ; a ra yen'ẹ efe!

⁴⁰ M rịọ ụmụ-azụun i wẹ chupụ a, asanị wẹ ẹka.”

⁴¹ Jesu nọ shiari, sị, “Eje-agbọ nwọnleni okukwe kẹ unu wu! Nani kẹ mmẹ lẹ unu jenkọ d'a nọbiehan?! Elee ogen kẹ m k'e dinruni unu ndidi?!” ‘Ya ọ nọ sị okennyè hū, “Wẹhẹ nwa i ebeni.”

⁴² Ogen nwata-okennyè ahūn gi pụla, eje-mmọn hū nọ kwantuzi ẹ, dọma a, kanị Jesu nọ jugbọ eje-mmọn hū, zụọ nwata hū, wẹ ẹ ye nedi ẹ.

⁴³ Ikenni hi-ogbe Osolobue kpa nọ tū ndi hū ile ẹnya.

Jizos' E Kuzi Oku Onwan A
(Mat 17.22-23; Mak 9.30-32)

Kẹ ihien ile Jesu rị e mẹ rịkwọ a tū ihian ile ẹnya, ọ nọ sị ụmụ-azụun a,

⁴⁴ “Azọkwọlẹ ni ihienni m jenkọ d'a gwa unu kikenni: Wẹ siko d'e re Nwa nke Ihian ye ndi ihian.”

⁴⁵ Kanị ụmụ-azụun a aghotani ihien ọ̀ rị e ku. Wẹ zuemẹ ni wẹ iya, amamgbe w'a ghota a—bụ egun anini wẹ jū a ihien o gi ẹ ku.

Onye Kacharin Ibe E

⁴⁶ Ogen ohu, ụmụ-azụun Jesu nọ dọma oku onye hūn jenkọ d'a kacharinni ime wẹ.

⁴⁷ Jizosị a maringwọ ihien wẹ rị e ro ime obi wẹ, ‘ya ọ nọ weri nwa-ndu ohu, w'ẹ wuzo ẹhū a,

⁴⁸ sị wẹ, “Onye ọ̀wụlẹ gi ufiri ẹfan m nabanhan nwata nọ ẹniina nabanhan m, bụ onye hūn nabanhan nị m nabanhan onye hūn zini m. Makeni onye hū kacharin ẹkẹrẹ ime unu ile, iya wu onye hūn kacharinni.”

Onye Ghaleni A Nokin Unu Uzọ Rị Azụun Nke Unu
(Mak 9.38-40)

⁴⁹ Jonu nọ sị Jizosị, “Di-nwọ̀nni-ẹ̀nyi, ẹ̀nyi ihun okennyè ohu rị e gi ẹfan i a chupụ eje-mmọn, ẹ̀nyi nọ sị a kusi a, makeni ẹlẹ onye itu ẹnyi.”

⁵⁰ Kanị Jesu nọ sị ‘ya lẹ ụmụ-azụun ndi ọzọ, “Akusile n'a, makeni onye ọ̀wụlẹ ghaleni a nokin unu uzọ rị azụun nke unu.”

Obodo Jụ Jesu

⁵¹ Mgbe ogen hū wẹ jenkọ d'e gi we Jizosị si elu-igwee gi rumẹ, ọ nọ kwademẹcharin obi ẹ jemmẹ Jerusalem, o leni ẹnya azụun.

⁵² O nọ zi ndi-ozu buru n'ẹ uzọ. Wẹ nọ banye obodo ohu rị ime Samerija d'a kwademẹ n'ẹ ihien.

⁵³ Kanị ndi rị ebẹhū anabanhann'a makeni Jerusalem kẹ ẹnya a rị.

⁵⁴ Ogen ụmụ-azụun a wu Jemisi lẹ Jonu gi hūn ihienni, wẹ nọ sị, “Di-nwọ̀nni-ẹ̀nyi, y'a chogho nị ẹnyi gha elu-igwee kpọtu okun n'o ripu wẹ [kẹ Elajja dọn mẹ]?”

⁵⁵ Kanị Jesu nọ gbewuto, jugbọ wẹ, [sị, “Unu amarin ụdi obi unu nwon!][†] [Mmẹ wu Nwa nke Ihian abianị d'e tikpọ ndun ihian, kama, m bja d'a zupụha wẹ].”

⁵⁶ Ya lẹ wẹ nọ si alị ọzọ mẹ ẹkẹrẹ.

Ndi Hụ Cho Nị Wẹ Sonme Jizosị
(Mat 8.19-22)

⁵⁷ Ogen wẹ gi jenkọ, okennyè ohu nọ sị Jesu, “M k'e son i ebe ọ̀wụlẹ i jenkọ.”

[†] **Isi Nke Iteneji:**55 mọbu: “udi Mmọn unu wu nke ẹ”

⁵⁸ Jesu nọ sị a, “Ufu nwọn okporo ebe w'e bi; nnụnụ nwonzikwọ ẹkụy; kanị mmẹ wụ Nwa nke Ihian enwọn ebe m'e buche isi m.”

⁵⁹ Jesu sị okennyẹ ọzọ, “Sọnmẹ m.” Kanị okennyẹ hụ nọ sị, “Di-ọkpa, ni m bu ụzọ jẹn d'e ligụ nedi m.”

⁶⁰ Ya Jesu nọ sị, “Hapụ ndị nwunni ni wẹ li ndị nke wẹ nwunni. Iyụ nwen, jennme d'e zi ozi Alì-eze Osolobue.”

⁶¹ Onyẹ ọzọ sịzị, “Di-ọkpa, m jenkọ d'e sọn i, kale, ni m bugụ ụzọ jẹn d'a sị ezi-le-ulo m, 'Nọdị ni ọhụnma.'”

⁶² Jizọsị nọ sị a, “Onyẹ ọwụle hụn e buhegụ ẹka ọrụn e lee ọnya azuun, efuruni Alì-eze Osolobue.”

Isi Nke Iri

Jizọsị E Zipu Mmadu Mmẹbuo-kwasị-ogun-eto Ozo

¹ Ọnwan e megụ, Di-nwonnì-enyi nọ hórì ikennyẹ mmẹbuo-kwasị-ogun-eto ndị ọzọ. Ọ nọ zipu wẹ mmadu ẹbuo-ẹbuo, ni wẹ buru n'ẹ ụzọ jẹn obodo ile lẹ ebe ile 'ya lẹ enwen ẹ jenkọ d'e jẹn.

² Ọ nọ sị wẹ, “Ihiẹn-ugbo wẹ jenkọ d'a ghọ ebukẹ, kanị ndị jenkọ d'a ghọn'a ebuni ọda. Mẹ ni nwan ekpere rịọ onyẹ nwọn ugbo n'ọ zi ndị ọrụn d'a ghọn'a ihiẹn-ugbo ẹ.

³ Jennme ni! Lee ẹ, m rị e zipu unu rịkẹ atunrun e ye ime igunrun eworo*.”

⁴ Ewerile ni ego; ebule ni ẹkpa; ewerile ni akp'uku; akusile ni ụzọ d'e kele onyẹ ọwụle.

⁵ Ụlọ ọwụle unu banye, bu ni ụzọ kele, sị, 'Udọn 'ya rị ni ụlọni.'

⁶ Omēni onyẹ udọn rị ụlọ hụ, udọn unu a nọyen'e; kanị, omēni o nwonnì onyẹ udọn rìn'a, udọn unu e kinhen ni unu.

⁷ Nọdị ni ụlọ ohu ahun ndị rìn'a nabannhan unu, e ri, a ra ihiẹn ọwụle wẹ ye unu, makēni o furu ni wẹ kụ ndị ọrụn ụgwọ. Akwahunmele ni.

⁸ Obodo ọwụle unu banye, ni a nabannhan wẹ unu, ri ni ihiẹn ọwụle wẹ ye unu;

⁹ zuo ni ndị emu rị a kụ ime obodo hụ; sị ni ndị rị n'a, 'Alì-eze Osolobue a rịgụo nsue.'

¹⁰ Kanị obodo ọwụle unu banhan ni anabannhan ni wẹ unu, shi ni ọgara-ogbe, unu a nọdị ebēhụ sị,

¹¹ 'Kẹ ẹjan obodo unu hūn rị ọnyị ụkụ, ọnyị rị e tichanpụ a atonị unu n'ọ shiagbu unu ẹri. Kanị, nyanhan ni nị Alì-eze Osolobue a rịgụo nsue!'

¹² M rị a gwa unu ezioku, o jenkọ d'a rị ni *eje-alì* ahun wụ Sodọm nfe Ụhọhọhìn Okinkin-ikpe karị obodo hụ!”

Jizọsị A Ban Nị Obodo Ndị Hụ Kwerileni Mban

(Mak 11.20-24)

¹³ “Okẹ nsongbu jenkọ d'a rị ni ndị obodo Korazin! Okẹn nsongbu jenkọ d'a rịzikwọ ni ndị obodo Bēsajida! Makēni, omēni ime *eje-alì* wụ Taya-le-Sidọnu kẹ wẹ nọ run ọrụn-atumēnya ndi hūn wẹ run ime unu, nke o teke ndi Taya-le-Sidọnu rogharigū, yiri ẹkwa-ahio, buo ntun kpu enwen wẹ, nọdị akpakalì—gi ghosi n'e rogharigū wẹ!

¹⁴ Unu jenkọ d'a takarị ndi Taya-le-Sidọnu afunfun Ụhọhọhìn Okinkin-ikpe.”

¹⁵ “Nke unu ndi obodo Kapanom, unu ro ni wẹ siko d'e busi unu elu-igwee? Mba! Wẹ jenkọ d'a tutu unu ye alì-mmōn!”

¹⁶ Ọ nọ sị unu-azuun a, “Onyẹ ọwụle gọn unu ntin rị e gọn m ntin; onyẹ ọwụle jụ unu rị a jụ m; onyẹ ọwụle jụ ni m rị a jụ onyẹ hūn zihēni m.”

Ndị hụ Jesu Zipu A lua

¹⁷ Omegū, ikennyẹ mmẹbuo-kwasị-ogun-eto hụ nọ gi okẹn ighoghọ lua. Wẹ nọ sị, “Di-nwonnì-enyi, kẹ eje-mmōn rị ichen-ichen humēni ọnyị isi hūn ọnyị gi hūn gi ẹfan i gwa wẹ okul!”

¹⁸ Jesu nọ sị wẹ, “A hūnghọ m kẹ Ekwensụ gha elu-igwee dan 'nwaịn!', rịkẹ ebe amūma nọ be.

¹⁹ Lee ẹ! E yeole m unu ikẹn hūn unu e gi zo agwo lẹ akpị oku ghafe, lẹzikwọ hūn unu e gi mēri ikẹn ile Ehēnren hū nwōn—o nwōnnì ihiẹn siko d'a ru unu ehū.

²⁰ K'osilerị, egile ni ifiri ni eje-mmōn humē ni unu isi ghoghọ, ka ghoghọ ni makēni e deyegū wẹ ẹfan unu ime elu-igwee.”

Jesu A Ghoghọ

(Mat 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Ogen ohu hụ, Jesu nọ ghoghọ ime Mmōn-nsọ, sị, “Baba, Onyẹ nwōn elu-igwee lẹ ụwa! M rị e kele i makelẹ 'ye zuemegūo ni ndi marin ihiẹn lẹ ndi nwẹ nghota ihiẹn ndini, wẹ wẹ ghosi unu-ndu. Eghẹẹ Baba, ẹnina k'i cho n'ọ rị.”

* **Isi Nke Iri:3** Grikì: wofu

²² “Nèdi m e buguo ihien ile che m eka. O nwonni onye marin onye Nwa Osolobue wu wezuka Chuku-Nedi; o nwonzikwoni onye marin Chuku-Nedi wezuka Nwa a—lezi onye owule Nwa a cho n’o me e marin a.”

²³ Ya ke Jizosi no gbewuto, bu ihun zime umu-azun a, kagwa we, si, “Unu wu ndi we gozi agozi ni enya unu ri a hun ihien ndini unu ri a hun!

²⁴ M ri a gwa unu, ndi-amuma le ndi nze bu oda a choguo ni we hun ihien unu ri a hun, ahunni w’a; a chozikwo we ni we nu ihien unu ri a nu, anuni w’a.”

Onye Sameria Hun Me Ohunma

²⁵ Okaa-Iwu ohu bia d’e shini Jesu onyan. O si Jesu, “Onye-nkuzi, kini ke m jenkò d’e me ni m nwonhen ndun-itebite?”

²⁶ Jesu no si a, “Ki Iwu Mozizi ku? Nani i ghota a?”

²⁷ Okennyè hu no za, si, “‘Gi obi i ile, enwen’ i ile, iken i ile lezi uche i ile nwe ihien-osisuo Di-nwonni-enyi wu Osolobue i; lezikwo ‘ihien ibe i k’a sutoriri i ke ihien enwen i don a suo i.’”

²⁸ Jesu no si a, “Y’a zaguo ohunma; me onwan ken i ri ndun.”

²⁹ Kanj Okaa-Iwu hu cho n’o kuni enwen e ohunma, o no ju Jesu, si, “Onye wu nwan ibe m?”

³⁰ Jesu no za, si, “Okennyè ohu gha Jerusalem jenkò Jeriko. O no danban eka ndi ohin, we no napucharin a ihien ile o gi, gbama a otò, gbu e ili—nke wu ni o hodù ekere n’o nwun, we no la a to uzò.”

³¹ O no nwan me ni onye nchu-ejan ohu ghako uzò hu; kanj, ogen o gi hun okennyè hu, o no ghakpen e.

³² Erira k’o gi mezikwo ni onye Livaì, onye a run ime Ulo-nsò, ghako uzò hu; o hun okennyè ahun, o nozi ghakpen e.

³³ Kanj, ogen onye Sameria ohu hun ghako uzò hu jenkò ali-ihian gi puha ebe okennyè hu ri, hun a, omiken e no me e.

³⁴ O no jen d’e kunrun e, hu ude le manya yesomme ebe ile o ru ehì, kemmecharin a we ile. Onye Sameria hu gi anyinnyan—o no bu okennyè hu che enu anyinnyan hu, we okennyè ahun si ulò ndi ijen a nodi, no ebehù lefù a enya.

³⁵ Ogen eki gi fon, o no wepuha egbo on akpu-uhuhin ebuo, ye onye hun e lepu ulò ndi ihien hu enya, si a, ‘Dodo, lepu a enya; m kinhen, a kukin m’i ihien hoduni hun i gi lepu a enya.’”

³⁶ Ya Jesu no nwan si onye-nkuzi Iwu hu, “Ki ro? Onye ime mmadu etoni henrin ibe okennyè hu danban eka ndi ohin?”

³⁷ Onye-nkuzi Iwu hu no za, si, “Onye hun me n’e efoma.” Ya ke Jesu no si a, “Jenme nwan d’e me erira.”

Jizosi A Bia Iwe Mata Le Meri

³⁸ Ogen Jesu le umu-azun a gi jenkò, we no banye obodo ohu me ekere. Okpoho ohu efan a wu Mata no nabanhan a iwe e;

³⁹ Mata nwe nwenè-okpoho efan a wu Meri, hun nodi ali ehù ukù Di-nwonni-enyi, e gon ntin ihien o ri e ku.

⁴⁰ Kanj, Mata asani eka nodi make on bu oda o ri a run mmulo; ‘ya o no bia d’e kunrun Jesu, si, “Di-nwonni-enyi, o nwonni ihien i kpò a ni nwenè m la onun ile toni mme suo? Gwa a nwan ya d’e yeni m eka.”

⁴¹ Kanj Di-nwonni-enyi no za a, si, “Mata, Mata! I ri e hue uhue, e songbu enwen i banyeni ihien bu oda —

⁴² bu ihien ohu suo ri mkpa; Meri a horiguo hun ka mma; anapuko w’a ya.”

Isi Nke Mmanaj

Jizosi A Kuzi Ke We Don E Me Ekpere

(Mat 6.9-13; 7.7-11)

¹ Jizosi ri ebe ohu e me ekpere; ogen o gi meguu, nwa-azun a ohu no si a, “Di-nwonni-enyi, kuzi enyi ekpere—ke Jonu don kuzi umu-azun a.”

² Jizosi no si we, “Unu gha e me ekpere, si ni:

‘Baba,

ni we donme efan i nsò;

Ali-eze i ‘ya bia d’a kima.

³ Ye enyi ihien-oriri siko d’e zu enyi uhuhin-uhuhin;

⁴ Gbaghari enyi njo enyi,

make ni enyi a gbaghari onye owule mejani enyi a gbaghari.

Edubanlẹ ẹn̄yi imẹ ọnwunwan, [ka gbapuha ẹn̄yi ẹka Eje-onyẹ hụ*].’”

⁵ 'Ya Jizosị nọ sị ụmụ-azụun a, "Nị ẹn̄yi weri ẹ nị onyẹ ohu imẹ unu jẹn iwe ọwụ a imẹ abali d'a sị a, 'Di-ẹn̄yi, zinye m ogbe-brẹdi ẹtọ.

⁶ Ọwụ m hụn rị ụzọ-ijẹn rihụ a banhan iwe m kikenni, kanị enwẹ m ihien-oriri ọwulẹ m siko d'e ye e.'

⁷ Nị ẹn̄yi werizikwọ a nị ọwụ i ahun gha imẹ ulọ sị, 'Eyelẹ m nsongbu; a kpọkinguọ wẹ ụzọ; mme lẹ ụmụ m e dineguo. Asa m ẹka lihi ọtọ d'e ye i ihien ọwulẹ.'

⁸ M rị a gwa i nị ọsụn'a n'o gini ifiri nị i wụ ọwụ a lihi ye i brẹdi, o siko d'e ye 'y'ẹ makeni y'a rịọbehini.

⁹ 'Ya wụ, m rị a gwa i: rịọ, i k'e nwonhẹn; cho, i jenkọ d'a hun; du ẹka, wẹ siko d'a gunpun'i ụzọ.

¹⁰ Makeni ndi ile hun rionj jenkọ d'e nwehẹn; ndi hun chonj jenkọ d'a hun; wẹ siko d'a gunpuzikwonj ndi ile du ẹka ụzọ.

¹¹ Imẹ unu ile, elee nedi siko d'e ye nwa a agwo o rịọ a azun

¹² mọbu ye ẹ akpi omeni o rịọ a ekwan?

¹³ O me nwan nị unu hun wu ndi-njo ma ye umu unu ihien rị mma, nanj ke Nedi ahun rị elu-igwee k'e yehan ndi rịọ a Mmon-nsọ? O yekarikọ wẹ?"

Jesu Le Bezibo

(Mat 12.22-30; Mak 3.20-27)

¹⁴ Ihuohin ohu, Jesu chupụ eje-mmọn odin. Ogen eje-mmọn hụ gi puguu, okennyẹ hụ o te rị imẹ ẹ nọ kumẹ oku. O tugenmẹ igunrun rị ebahun ẹn̄ya;

¹⁵ kanị, ndi hụ imẹ ndi rị ebẹhụ nọ sị, "Bezibo, hun wu onyẹ-isi eje-mmọn ile, 'ya rị e ye ẹ ikẹn o gi a chupụ eje-mmọn."

¹⁶ Ndi ọzọ nọ shini Jesu onyan, sị a runghosị wẹ ọrụn-atumẹnya pu-ichẹn gha elu-igwee bia.

¹⁷ Kanị Jesu a maringuo ihien wẹ rị e ro, o nọ sị wẹ, "Alị-eze ọwulẹ kebeni, nwon itu rị ichen-ichen rị a lusun ibe wẹ ọgun, jenkọ d'e henrin ofia; ezi-le-ulo ọwulẹ ndi rị n'a kebe, a lusun ibe wẹ ọgun siko d'a dan."

¹⁸ "Ya wu, omeni alị-eze Ekwensu kebe ekebe, nwẹ itu ichen-ichen rị n'a hun a lusun ibe wẹ ọgun, eghanj ke alị-eze ẹ e don turu?—bu unu sị nwan nị m gi ikẹn Bezibo a chupụ eje-mmọn.

¹⁹ Omeni ikẹn Bezibo kẹ m gi a chupụ eje-mmọn, ikẹn onyẹ kẹ ndi nke unu gi a chupụ wẹ? Uwe jenkọ d'a ma unu ikpe!"

²⁰ "Kanị, o me nwan nị ikẹn Osolobue kẹ m gi a chupụ eje-mmọn, 'ya wu nị Alị-eze Osolobue e ruguole ebe unu rị."

²¹ "Owulẹ dikẹn a kwademechanringuu ihien ọgun a, nọdị e che oken-ulo a nche, o nweni ihien jenkọ d'e me ihien o nwẹ.

²² Kanị, omeni onyẹ ka a ikẹn a maye ẹ ọgun, meri ẹ, o jenkọ d'a napuchanrin a ihien ọgun ile hun o gi don ẹn̄ya, buru ihien ẹ ile, kesonmẹ ni ndi ọzọ ya."

²³ "Onyẹ ọwulẹ rihen azun nke m rị a lusun m ọgun; onyẹ ọwulẹ hun ghaleni e ye ni m ẹka a kkwama rị e kponyia."

Ihien E Wekinhen Eje-mmọn Wẹ Chupuguu

(Mat 12.43-45)

²⁴ "Eje-mmọn ghaguu imẹ ihian pu, o ghahunmeme ebe mirin rihen, a cho ebe o jenkọ d'a nọdị zu ikẹn. Omeni o hunni, o siko d'a sị enwen ẹ, 'M siko d'e kin-azun ulọ hụ m gha puha.'

²⁵ O kinhen, hun a nị a zachanguo w'a, donkwamaguu a,

²⁶ o jen d'e wehezi eje-mmọn esa ọzọ ka 'ya lẹ enwen ẹ njo, a bia wẹ d'e biri ebẹhụ. Onodi onyẹ hụ a ka njo kari kẹ o rị mbu."

Ndi Wẹ Gọzi Agọzi

²⁷ Ogen Jesu gi rị e ku ihieni, okpoho ohu rị imẹ igunrun hụ nọ gha ebahun sị a, "Efo mun'i lẹ eran i ra wuchanrin ihien wẹ gozi agọzi!"

²⁸ Kanị Jesu nọ sị, "Mba, ngọzi wu nke ndi hun a nọ oku Osolobue, e gi ẹ e bi!"

Ihien Mẹ Onyẹ-amụma Wụ Jona Wụ Ahịma

(Mat 12.38-42)

²⁹ Ogen ndi rị e ruhe ebe Jizosị rị gi rị e buwaye oda, o nọ kumẹzi, sị, "Agbonj jọ njo! Wẹ sị m ghosị wẹ ahịma pu-ichẹn, kanị o nwonni ahịma ọwulẹ pu-ichẹn wẹ jenkọ d'a ghosị wẹ wezuka ihien me onyẹ-amụma wu Jona.

³⁰ Kẹ Jona don wu ahịma ebe ndi Ninive rị, erira kẹ Nwa nke Ihian jenkọ d'a wu ahịma ebe agbonj rị.

* **Isi Nke Mmanaj:4** mọbu: eje-ihien

³¹ O ru Ogen Ichin-ikpe, eze-okpoho alì Shiba, alì hụ rì azụ̀un ndìdan-mirin, jenkò d'e lihi, shiagbu agbòni ẹri. Makèni, ọ gha alì hụ tegbu enwèn ẹ bìa d'e gòn ntìen amamihien Solomònu—bù onyè ka Solomònu rì nwan ebeni.

³² O ru Ogen Okinkin-ikpe, ndi Ninivè jenkò d'a pùha osheri, ma ndi agbòni ikpe, makèni wè roghari eroghari ogen wè gi nù ozi Jona zi—bù onyè ka Jona rì nwan ebeni!”

Ukpè Hùn Rì Èhù

(Mat 5.15; 6.22-23)

³³ “O nwònni onyè hùn a mụyè ukpè e bu ẹ e zuemè mòbù e bu ẹ che okpuru afere. Mba, w'e butò a elu obu-ukpè—keni onyè ọwùlè banhanni gi ẹ legha ụzọ.”

³⁴ “Enya i wù ukpè rì i ẹhù. Omèni enya i rì mma, ukpè jenkò d'e junchanrìn i ẹhù. Kanì omèni enya i a rì mma, ishi jenkò d'e junchanrìn i ẹhù.

³⁵ Hùnkwo a nì ukpè hùn rì imè i ẹlè ishi.

³⁶ “Ya wù, omèni ukpè junchanrìn i ẹhù ile, bù o nwònni mkpamkpa ọwùlè rì imè ishi, ẹhù i ile sikò d'e mè ukpè-ukpè nòkè ebe ukpè nọ e nwunkpu i.”

Jesu A Jùgbò Ndi Itu-Farisi Lè Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

³⁷ Ogen Jesu gi kugù, onyè Itu-Farisi ohu nọ sị a bìa iwe ẹ d'e du ẹ ri ihien-oriri. ‘Ya ọ nọ jènme; ọ nọ weri ọnọdì a elu teburu ihien-oriri ahùn.

³⁸ Ogen onyè Itu-Farisi hù gi hùn nì Jesu a chanchanji ẹhù a kẹ wè dọn a chan n'o d'e rime ihien-oriri, ọ nọ tọ a enya.

³⁹ Ya kẹ Di-nwònni-ènyì nọ sị a, “Lee nwan, ụnù ndi Itu-Farisi a chanchan azụ̀un mkpu lẹ afere ụnù, kanì enya-uku lẹ eje-ihien jun imè ụnù.

⁴⁰ Ndi-nzuzu! Èlè onyè hùn mèmè azụ̀un a mèmèzikwọ imè ẹ?

⁴¹ Ka wè ni nwan ihien ndi hùn rì imè ẹ ye ndi igbènyè; ụnù mè ẹ, m rì a gwa ụnù, ihien ile jenkò d'e nwunchan nì ụnù.

⁴² Nsogbu rì nì ụnù ndi Itu-Farisi! Ụnù a kùsònmèdè ụzọ-ohu-imè-ụzọ-iri ihien e mè ofe a sùọ—kẹ arabasi-minti kẹ riu kẹ ihien-akùnkùn ndi ọzọ rì ichen-ichen—bù ụnù a natọ iye onyè ọwùlè ihien run'è lẹ inwè ihien-ọsùsùọ jenni Osolobue—ndini te furu ụnù k'a gha e mè; kanì, elè hùn ụnù e gi latọ ihien ndi ahùn ụnù a kù.”

⁴³ “Nsogbu rì nì ụnù ndi Itu-Farisi! O sùọ ụnù nì ụnù a nọdì isi-ocho imè ụlọ-ofufe lèzi nì wè e kele ụnù ekele pù-ichen imè afia ebe ihian rì.

⁴⁴ Nsogbu rì nì ụnù! Ụnù nọ kẹ ili w'a ghafè elu ẹ bù a marin wè nì ili rọ.”

⁴⁵ Onyè ohu imè ndi-nkuzi Iwu nọ sị a, “Onyè-nkuzi, i gha e ku ihien ndini wè, i rì a kparizikwọ enyi nwen!”

⁴⁶ Jesu nọ sị a, “Nsogbu rizikwòni ụnù nwen, ndi-nkuzi Iwu! Ụnù e buyesònmè ndi ọzọ ibu a fù ọrùn obubu, kanì ụnù lẹ enwèn ụnù ara tìnpùdè mkpìnsin-ẹka ohu yeni wè ẹka bu ibu ndi ahùn.

⁴⁷ Nsogbu rì nì ụnù! Ụnù a tùn ili ndi-amùma hù ndi nedi ụnù kanì gbu —

⁴⁸ hùn ụnù gi a ghòsì nì ụnù kwadon ihien ndi nedi ụnù mè—makèni, uwè gbu ndi-amùma, ụnù nwen nọ tùn ili ndi-amùma ahùn wè gbu.

⁴⁹ Ufiri ihienni kẹ Osolobue gi gi Amamihien ẹ sị, ‘M jenkò d'e zijen ni wè ndi-amùma lẹ ndi-ozì pù-ichen: wè jenkò d'e gbu ndi hù imè wè, kpokpo ndi hù imè wè’ —

⁵⁰ keni wè jù agbòni ukwere edeke ndi-amùma ile wè gbu kete w'e kelè ụwa —

⁵¹ ghakwọrì edeke Ebelù d'e ru edeke Zekaraya wè gbuto Ụlọ-nsọ, ẹgbata Ukpò nchù-ẹjan lẹ Ebelù-rì-nsọ. Eghè, m rì a gwa ụnù, wè sikò d'a jù agbòni ukwere wè ile!”

⁵² “Nsogbu rì nì ụnù ndi-nkuzi Iwu! Ụnù e wèpùgù isafin amamihien: ụnù lẹ enwèn ụnù abanyeni, ụnù eyeni ni ndi rì a chọ nì wè banye efe banye!”

⁵³ Ogen Jesu gi ghagụ ebahùn pù, ndi-nkuzi Iwu lẹ ndi Itu-Farisi nọ kọriama n'a ọda-ọda, juchanna a ọnù ihien bu ọda,

⁵⁴ a chọ ihien rì a ọnù, keni wè hùn ihien wè e gi kwòndọn ẹ.

Isi Nke Mmèbùọ

Gbakwòni Ni Ihunnai Oso!

(Mak 10.26-27)

¹ Kẹ mmadụ nnù ole-lẹ-ole dọn rì a gbakikome, nke wù nì wè hù a zọ ibe wè ụkù, Jizosì nọ bu ụzọ sị ụmù-azụ̀un a, “Kpachanpù nì enya banyeni yisti”^{*} ndi Itu-Farisi—hùn wù ihunnai wè.

² O nwònni Ihien ọwùlè kpumèni hùn jenkòlèni d'e kpupu; o nwònni ihien zuerini hùn jenkòlèni d'a wa.

* **Isi Nke Mmèbùọ:1 yisti:** ihien brèdi gi a fù

³ 'Ya wụ, ihien ọwụlẹ unu ku ime ishi, ihian jenko d'a nua a ifonrin-ifon; ihien ọwụlẹ unu gunma enwen unu ime-ulo ka-uka ku, ihian siko d'e gi e yi oro elu ulo.'

Onye We K'a Tu Egun E
(Mat 10.28-31)

⁴ "Ndi ọwu m, m ri a gwa unu, atule ni egun ndi e gbu ehụ sụọ bu o nwonzini ihien we siko d'a s'eka me kari ohun.

⁵ Kama, ni m ghosị unu onye unu siko d'a tu egun e: tu ni egun Osolobue, onye hun o me ni o gbuchanrin ehụ, o nwonghọzikwo iken o gi a tu ihian e ye okun-mmōn. Eghẹ, tu ni egun e!

⁶ Ele isen 'ikobọ' ebūọ ke w'e re achu' Kanị, Osolobue ara zọ ke akp'ohu ime nnunụ ndini.
⁷ Ke ntutu ri unu isi, Osolobue a gunguo a. Atule ni nwan egun: unu ka achu mkpa a ri ebe Osolobue ri—osụon'a ni achu bu oda ro!"

Ikweri Ni Wu Nke Kraisi Le Ighori Ni Y'ele Nke E
(Mat 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ "M ri a gwapu unu ezioku, onye ọwụlẹ nọ id'enya ihian kweri n'ọ wu nke m, mmē wu Nwa nke Ihian jenko d'a nọ id'enya ndi mmōn-ozī Osolobue kwerezikwo ni onye hu wu nke m.

⁹ Kanị, onye nọ id'enya ihian ghorị ni ele nke m, mmē wu Nwa nke Ihian jenko d'a nọ id'enya ndi mmōn-ozī Osolobue kuzikwo ni onye hu ele nke m."

¹⁰ "Ozozī, we siko d'a gbaghari onye ọwụlẹ kuja oku mmē wu Nwa nke Ihian, kanị agbaghariko we onye ọwụlẹ kuja oku Mmōn-nso.

¹¹ Ogen we jenko d'e gi wehe unu ulo-ofufe mōbu ebe ndi hun a kinị mōbu ndi-nze ri d'e kin unu ikpe, ehuekwole ni uhue ke unu k'a don kinrin onu unu mōbu ihien unu k'e ku.

¹² Makeni, ogen hu ru, Mmōn-nso jenko d'a kuzi unu ihien furu unu k'e ku."

Ilu We Gi Odafin Nzuzu Ta

¹³ Okennyē ohu ri ime igunrun hu nọ si Jizosị, "Onye-nkuzi, dodo gwa nwenē m n'ọ keye m uku nedi enyi lato ni enyi."

¹⁴ Jizosị nọ si a, "Owu m, onye tumē m onye a hannị unu ebūọ enen mōbu onye e keni unu ihien?"

¹⁵ 'Ya o nọzi si we, "Kpachanpukwo ni enya, unu e gbondon enwen unu make udi enya-uku ọwụlẹ gha a ri ime ndun unu; makeni, ele ihien ihian nwon wu ezigbo ndun a, osụon'a n'ọ meke odafin."

¹⁶ 'Ya Jizosị nọ ta ni we iluni: "O nwon okennyē ohu wu odafin, hun nwon ali. Ali hu nọ men'e ihien oda-oda.

¹⁷ O nọ si enwen e, 'Enwen m ebe siko d'e zu m buto ihien ugbo m. Kinị ke m jenko d'e me?'

¹⁸ O nọ si enwen e, 'Lee ihien m siko d'e me: m k'a totusonme oban m ile, tun ndi kanị we; ebēhu ke m jenko d'e donme oka m le ihien m ndi ozo.

¹⁹ Ogen hu, m k'a si enwen m, "Enwen m, y'e nwonguo ihien ile ri mma siko d'e zu i bi ahua bu oda lalan! Eyezile enwen i nsongbu! Ri! Ra! Efo ya sūoma i usuo!"

²⁰ Kanị Osolobue nọ si a, 'Onye nzuzu! Uhininni ke we jenko d'a napu i ndun i—onye jenko nwan d'e nwonrin ihien ndini ile i buto ni enwen i? "

²¹ Igi mekin iluni, Jizosị nọ si, "Enina k'ọ ri ni ndi hu a kpatọ ni enwen we aku-le-uba kanị ele we odafin ime ihien Osolobue."

Ehuele Uhue, Gi Osolobue Don Enya
(Mat 6.25-34)

²² 'Ya Jesu nọ si unu-azun a, "Ya ke m gi ri a si unu ehuele uhue ihien unu jenko d'e ri ri ndun mōbu ekwa unu jenko d'e yi.

²³ Ndun ka ihien-oriri; ehū ka ekwa.

²⁴ Lekpo ni nnunū: w'a ra kun mkpuru mōbu we ihien-ugbo; w'a ra nwon mmughē mōbu oban w'e buto ihien—kanị Osolobue hu e ye we ihien-oriri! Bu unu kadē mkpa a ri oda-oda kari nnunū!

²⁵ Onye ime unu siko d'a saeka gi uhue o ri e hue gi mgbahunme okuloku ohu tocheni?

²⁶ Omēni y'a s'eka me ihien mehan ntin enina, k'i ri nwan e songbuni enwen i banyeni ihien ndi ozo?

²⁷ Lekpo ni ke obobo ofia don e sue: w'a ra nungbu enwen we mōbu kpa ekwa—kanị m ri a gwa unu ni, ke eze wu Solomonu eyini ihien ọwụlẹ rihan mma ke obobo ohu ime ndini.

²⁸ Omēle Osolobue e yime efifia ihien ri mma enina—efifia hun a ri ebeni tanni, eki fon a tu w'a ye okun, o yimeko unu hun ka mma? Euu, ndi okukwe-nta!

²⁹ Ya wu, atole ni e ro ihien unu jenkò d'e ri le ihien unu sikò d'a ra; esongbulè ni enwen unu banyen'e.

³⁰ Makèni, ndi ghalèni e fe Osolobue ime uwa ile a chusomne ihien ndini—bu Nedi unu a maringho ni ihien ndini ri unu mkpa.

³¹ Kama, chomagude ni Ali-eze e—o sikò d'e yezikwo unu ihien ndini we.”

Kpatò Aku-le-uba Elu-igwee

(Mat 6.19-21)

³² “Umụ-atunrùn m, atule ni egun, makèni o sụọ Nedi unu usụọ n'o ye unu Ali-eze.

³³ Repu ni ihien unu nwe, we egbo e ye ndi igbenye, unu e gi uzoni memè ni enwen unu eka hun ghaleni e wiwi, wuru ndi nwe aku-le-uba ghaleni a guu aguu ime elu-igwee. Ebehu, ohin asako eka ru e; ejiaka a sako eka ripu we.

³⁴ Makèni, ebe aku-le-uba unu ri, iya ke obi unu jenkò d'a rizi.”

Kwademe Ni, Ni Di-nwonnini-nyị Lala

³⁵ “Kwademe ni orun; hun n'a ni ukpe unu e nwunsonme;

³⁶ no ni ke idibo ri e che nna we n'o gha oriri agbamehuhuo lua. O lua, du eka, keni unu saeka gunpu n'a uzò ozigbo.

³⁷ O jenkò d'a ri ni idibo ndi hu mma omèni nna we a lua, hun a ni we mu enya, kwademe, e che e! M ri a gwa unu ezioku, o jenkò d'a si we weri onodi we teburu, o konrin, gi eka a buye we ihien-oriri.

³⁸ O sikò d'a ri ni idibo ndi ahun mma owuni oge o gi lua—o sụọ n'a ni ime abali mobu igirigi utuntun k'o gi lua—o hun a ni a kwademeguò we!

³⁹ Marinkwo ni ni omèni onye nwon ulò te marin oge ohin e gi bia, o ke ni a gbukpo iwe e banhan.

⁴⁰ “Ya wu ni unu le enwen unu jenkò d'a kwademeziko, makèni Nwa nke Ihian sikò d'a bia oge unu tuleni enya a.”

Odibo Furu We Gi E D'anya Ra Hun Furułeni?

(Mat 24.45-51)

⁴¹ Pita no si, “Di-nwonnini-nyị, nyị ke i ri a tu ni iluni ra i ri a tu ni ihian ile ya?”

⁴² Di-nwonnini-nyị no za, si, “Onye wu onye-nlepu-enya ahun furu we gi e d'anya, hun marin ihien, hun nna a tumè n'o lehu n'a idibo ri ulò a enya, e ye we ihien-oriri we oge o furu?”

⁴³ O jenkò d'a ri n'a mma omèni nna a lua, o hun a n'o hu e me ihien ahun o si a me!

⁴⁴ Ezioku ke m ri a gwa unu, nna a ahun jenkò d'e we ihien ile o nwe che e eka lepu enya.”

⁴⁵ “Kanị, omelè odibo hu a si enwen e, ‘Nna m e biekèzi d'a lua’, o gbume idibo ibe e hoduni ili—ke ikennyè ke ikpoho—e ri, a ra, a ra manya a tu,

⁴⁶ ‘ya wu ni nna a jenkò d'a lua idumuzi—uhuhin odibo hu tuleni enya a le oge hun o marinleni. O sikò d'a jakika a, we e che ebe ndi nnupu-isi ri.”

⁴⁷ “Odibo hun marin ihien nna a cho n'o me, bu o kwademeni enwen e n'o me e mobu o men'e, we sikò d'a fian a mkpinsiñ oda-oda.

⁴⁸ Kanị, odibo hu marinleni ihien nna a cho bu o me ihien w'e gi a fian mkpinsiñ, we jenkò d'a fian a hun buleni oda.”

“Ihien bu oda ke w'a tu enya a eka onye we ye ihien bu oda; kanị, hun ka oda ke w'a tu enya a eka onye we ye hun ka oda.”

Jesu E Kebe Ihian

(Mat 10.34-36)

⁴⁹ “M bia d'a mu okun ye uwa; k'o ri m, o dunmaguole!

⁵⁰ Kanị we jenk'e gi afunfun meguu m mirin-Chuku; ehù efuko m d'e ru ni e meguu m ya wu mirin-Chuku.

⁵¹ Unu ri e ro ni m bia d'e me ihian ile henrin ohu elu uwa? Mba, ezioku ke m ri a gwa unu, eke iri-ohu kanị nkebe.

⁵² Gha ogenni jenne, mmadu isen hun ri ezi-le-ulo sikò d'e kebe make ufiri m: eto gha a luson ebuo ogun, ebuo hu a luson eto;

⁵³ nedi ihian gha a luson nwa a okennyè, nwa-okennyè hu a luson nedi e; nne gha a luson nwa-a-okpoho, okpoho hu a luson nne e; nne-di sikò d'a gha a luson nwunye nwa a, nwunye ihian jenkò d'a gha a luson nne-di e.”

Ighota Ihien Ri E Meni

(Mat 16.2-3)

⁵⁴ Jizisi no sizikwo ndi hu, “Unu hun ke mirin ri e ru azuun ndidan enya-anwun, unu si ni mirin jenkò d'e zue—o zue.

⁵⁵ Unu hunzi a ni ufere gha azuun ndidan-mirin fehe, unu si ni uwowo jenkò d'a ri—o me.

⁵⁶ Ndi ihunnai! Unu ma ke w'e lee ali le igwere enya e ku ke uhuhin jenko d'a ri; ki hain unu gizileni a saeka e ku ihien ihien ri e me ogenni ri a ghosi?"

Iyu Le Onye Ikpe I Donkwō Egwa
(Mat 5.25-26)

⁵⁷ "Ki hain unu gileni a marinde ihien ri mma unu jenko d'e me?"

⁵⁸ Liliima ni iyu le onye-ikpe i don, unu gini d'e ru ogwa, amamgbe o dokpun i ye oka-ikpe, oka-ikpe e we i ye onye ewuru-ogi—o tu i ye ime ulo-ngan.

⁵⁹ M ri a gwa i ezioku, i k'a to ebahun d'e ru ni y'a hanchanrin ihien ile we be i—d'e ruder ikobọ ka ntin."

Isi Nke Mmēto

Roghar! I Ju, Y'a La Ntikpo

¹ Ogen ohu hu ke ndi hu ime ndi ri ebegu gi gwa Jesu oku ndi Galili hu Paleti gbu ebe we ri a chuye ni Osolobue ejan, gi edeke we gwō ejan ahun we ri a chu.

² Jesu no shari we, si, "Unu ro ni ihien me ndi Galili hu ghosi ni uwe ka ndi Galili ndi ozo ile njo e me?"

³ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu le enwen unu erogharini, unu ile siko d'a lazikwo ntikpo ke we.

⁴ Ra unu ro ni mmadu mmesato ahun ulo-nche uku ahun ri Siluam dangbu ka ndi ozo ile bi ime Jerusalem njo e me?"

⁵ Mba! M ri a gwa unu ni omeni unu erogharini, unu ile jenko d'a la ntikpo ke we."

Ilu Jesu Gi Osis Figi Mleni Mkpuru Ta

⁶ 'Ya Jesu no ta ni we iluni: "Okennyeh ohu ku figi ime ali-vaini a. O hu a choha mkpuru elu figi hu, o hunni.

⁷ O no si onye hun e lepun'a ali vaini hu enya, 'Lee e, kete ahua eto enwai ke m bima d'a cho mkpuru elu figini, ahunni m. Gbutu e! K'o ri e wiwini ali?"

⁸ Kanj, onye e lefu ugbo hu enya no si a, 'Di-okpa, dodo hapuzi a ahua ohu suo, ni m hun uzo guhunme e, buche e ejan hun e me ihien.

⁹ Omeni o mi mkpuru akan-ile, o hu mma; kanj, owuni o miji, n'i siko d'e gbutu e, y'e gbutu e.'"

Jizosi A Zuo Okpoho Eje-mmōn Hieme

¹⁰ Uhuohin Izu-iken ohu, Jesu ri ulo-ofufe ohu, a kuzi.

¹¹ Okpoho ohu eje-mmōn ri ime e ri ebegu. Eje-mmōn hu hieme e kete ahua mmesato—nke wu ni a ra saeka tinpu.

¹² Ogen Jizosi gi hun a, o no kpochē n'e, si, "Okpoho, y'a dinhinole emu i!"

¹³ Ya Jesu no bu eka kwasia a, o no tinpu ozigbo; o no jama Osolobue mma.

¹⁴ Kanj iwe no we onye-isi ulo-ofufe ni Jizosi zuo emu Uhuohin Izu-iken, o no si ndi ri ebegu, "Akpū-uhuhin isin ri a hun furu enyi e gi run orun—bia ni ogen hu d'a zuo isi, ele Uhuohin Izu-iken!" O hu e ku e, e kudonzi.

¹⁵ Di-nwōnni-enyi no si a, "Ndi ihunnai! Onye-onye ime unu a topu oken-efin e mōbu jaki e ulo-anu we limeto a Uhuohin Izu-iken, du e e si ebe o jenko d'a no ra mirin; ele iya?"

¹⁶ "Lee ni nwan okpohoni: nwa Abraham hun Ekwensu ken egbun kete ahua mmesato; o runi hun w'a topu Uhuohin Izu-iken?"

¹⁷ Ogen o gi ku ihienni, ifenren no me ndi inenren e. Kanj igunrun ahun ri ebegu hu a ghoghō make ihien ile a tu enya o ri e me.

Ilu Jesu Gi Mkpuru Mōstadi Ta

(Mat 13.31-32; Mak 4.30-32)

¹⁸ Ya Jesu no nwan si, "Kini ke Ali-eze Osolobue yi? Kini ke m'e gi ghosi k'o no?"

¹⁹ Ali-eze Osolobue no ke ebe onye ohu no weri mkpuru mōstadi, kun a ye ugbo-nta a, ihien akunkunni e sue, henrin osisi, nnunū no bia d'a ku ekuu we ye agalaba a."

Ilu Jesu Gi Yisti Brēdi Gi A Fu Ta

(Mat 13.33)

²⁰ Jesu no siji, "Kini ke m'e gi ghosi ke Ali-eze Osolobue no?"

²¹ Enina k'o no: o no ke ebe okpoho ohu no weri ekere yisti brēdi gi a fu, gwogbame 'ya le adana oka eto we gwe—d'e ru ni we ile a fuchanrin."

Onumuzo Hun Me Mwara

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Ebe Jesu jenko Jerusalem, o hu a banyesonme obodo ndi hi-ogbe le ndi me ekere-ekere, a kuzi ndi ri ime we.

²³ Onyę ohu nọ jụ a ajujụ, sị, “Di-nwọnni-ęnyi, ndị bulęni ọda sụọ jęnkọ d’e nwę nzụọpụha?” Jesu nọ sị wę,

²⁴ “Gikwọ nị ndun ile unu nwę liliima nị unu banye ọnumuzọ hụ mę mwarara! Makęni ndi bu ọda jęnkọ d’e mę ni wę banye, kanị asakọ wę ęka.”

²⁵ “Makęni, onyę nwę ulọ ma-ama gunma uzọ, unu e turu ezi ebahun duma ęka ọnumuzọ, a sị, ‘Di-nwọnni-ęnyi, dodo gunpuni ęnyi uzọ!’ O jęnkọ d’a za unu, sị, ‘Amarin m ebe unu gha bja!’

²⁶ Ogen hụ, unu jęnkọ d’e kumę, sị, ‘Ele ęnyi le iju wi ri, ra? Y’a nọguzide ogbe ęnyi kuzi!’

²⁷ Kanị o siko d’a sị, ‘Amarin m ebe unu gha bja! Gha nị ebe m ri pu, unu ile hun e mę njo!’

²⁸ Ikwan-ękwa le ita nkwenren-eze jęnkọ d’a ri ogen unu jęnkọ d’e gi hun Ebrahim le Aziki le Jekopu lezikwo ndi-amuma ile ime Ali-eze Osolobue, bu a tu wę unu le enwen unu ye ezi!”

²⁹ “Ihian jęnkọ d’a gha ebamin-ęno uwa bja d’e ri oriri ime Ali-eze Osolobue—wę k’a ghasonme azun ọwụwa-ęnya-anwun le ndidan ęnya-anwun le azun ugu le ndidan-mirin bja.

³⁰ Ezie, o nwęgho ndi kpa azun ogen jęnkọ d’a wuru ndi bu uzọ ogen ahun le ndi bu uzọ kikenị hun k’a wuru ndi kpa azun.”

Obodo Jerusalem Ri Jizosi Obi

(Mat 23.37-39)

³¹ Ogen ohu hụ, ndi hụ ime ndi Itu-Farisi nọ bja d’e kunrun Jizosi, sị a, “Ghakwo ebeni pu, makęni Herodu cho n’o gbu il!”

³² Jesu nọ sị wę, “D’a gwa nị nị m ufu ahun e mę ęro nị m sị, ‘Gon ntin, m ri nwan a chupu eje-mmön, a zuo emu tanni, ekile e mezi m ęriira, hun mę ę akpu-uhuhin ęto, a runchanrin m ọrun m.’”

³³ Jesu nọzi sị, “K’osileri, m pukọ apuko—m siko d’a riri ri uzọ tanni le ekile le nwenę-eki—makele Jerusalem sụọ ke wę nọ e gbu onyę-amuma—onwonzini ebe ọzọ.”

³⁴ “Euu Jerusalem! Jerusalem!! Obodo hun e gbu ndi-amuma, e gi omuma a magbu ndi wę zihen’! Mgbe ole-le-ole ke m chopu nị m kponkikomę ndi ri ime i ke nneku-ohuhu don e kponkikomę umu a e ye nku ę, kanị y’a nini m!”

³⁵ Lee ę, a la wę nwan Ulo i ton’i! M ri a gwa i nị y’a hunkozi m d’e ru ogen i jęnkọ d’a sị ‘Onyę hụ gi ęfan Di-nwọnni-ęnyi a bja wu onyę wę gozi agozi.’”

Isi Nke Mmęno

Jesu A Zuo Okęnyę Ehu A Fun

¹ Uhuohin Izu-iken ohu, Jizosi nọ jęn d’e ri ihien-oriri iwe onyę ohu ime ndi-isi ndi Itu-Farisi; ndi ri e ke Jizosi hụ e ke ę.

² Ya ke okęnyę ohu ehu a fun nọhu puha ihun Jizosi ebęhu.

³ Jesu nọ jụ ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi, sị, “Iwu e kweregho nị wę zuo emu Uhuohin Izu-iken ra o kwerini?”

⁴ Kanị wę ile a gba nkintin. Ya Jesu nọ weri okęnyę hụ, zuo a, sị a lama.

⁵ “Ya o nọ sị wę, “Omeni nwa i okęnyę mọbu okęn-efin i danban omi Uhuohin Izu-iken, y’e wepuhako a ozigbo?”

⁶ Kanị, asani wę ęka za ihien ọwule.

Iwelua-Enwen-Ihian-Ali Le Imę Ni Ndi Igbęnyę Ohunma

⁷ Jesu a hun ke ndi obia ri a horisonme isi-ochę, o nọ kuzimę wę, sị,

⁸ “Ogen ọwule wę kpo i oriri-agbamehuhu, ejęnkwole d’a nodi ali isi-ochę. Ikenkwọ o nwön onyę ka i mkpa a ri hun wę kpozị oriri hụ.

⁹ Ogen hụ onyę hụ kpo unu ębu oriri jęnkọ d’a bja d’a sị i, ‘Owu m, lihi oto nị onyęni nodi ali.’ Ogen hụ ifenren e megbu i, y’e gi ifenren jęnme nwan d’a nodi ali ochę mmaka.

¹⁰ Kama, wę kpo i oriri, jęn d’a nodi ali ochę mmaka, kęni onyę hun kpo i oriri bja, o sị i, ‘Owu m, bja d’a nodi ali isi-ochę.’ Ogen ahun ọgho e jun i ehu ihun ndi wę kpo ‘yu le wę oriri ahun.”

¹¹ “Makęni onyę wesi enwen ę enu, e wetu w’ę ali; onyę welua enwen ę ali, e wesi w’ę elu.”

¹² “Ya Jizosi nọ sị onyę hun kpo a oriri, “I kpo oriri, akpolę ndi ọwu i mọbu umunę i mọbu ndi-idafin ibe i amamgbe w’a kpoğwari i—o wuru nị a kukungwo wę i ugwo.”

¹³ “Kama, i kpo oriri, kpo ndi igbęnyę le ndi nguro le ndi uku rileni iken le ndi ęnya-ishi.”

¹⁴ “I jęnkọ d’e nwenęn ngozi makęni asa wę ęka kukin i y’e—Osolobue siko d’a kukin i y’e uhuhin hụ ndi ri ochan k’a gha onwun lihi.”

Ilu Jesu Gi Ndi Wę Kpo Oriri Hi-ogbe Ta

(Mat 22.1-10)

¹⁵ Ogen onyę ohu ime ndi hụ bja oriri hụ gi nọ ihienni, o nọ sị, “Ndi hụ siko d’e ri oriri hụ ime Ali-eze Osolobue e nwękwo ęwęre!”

¹⁶ Jizọsị nọ sị a, “Okēnyyē ohu kpọ oriri hi-ogbe; ọ nọ kpọ ndị bu ọda oriri ahun.

¹⁷ Oge oriri hụ e ru, ọ nọ zi odibo ẹ d'a gwa ndị ọ kpọ oriri, sị wē, ‘Bia nị nị a kwademeguo wē ihien ile!’ ”

¹⁸ “Kanị, wē ile nọ kumē ihien jenkọ d'e mē wē abialē. Onyē ibuzọ sị odibo hụ, ‘M nnonhụ alị; m siko d'e jēnriri d'e lele ẹ. Dodo, asa m ẹka bia.’

¹⁹ Onyē ọzọ nọ sị, ‘M nnonhụ okēn-efin iri wē gi a run ugbo, m jenkọ nwan d'e lele wē—dodo asa m ẹka bia.’

²⁰ Onyē ọzọ sị, ‘M luhụ nwunye ma!—Asa m ẹka bia.’

²¹ ‘Ya odibo hụ nọ bia d'a gwa nna a k'o jēn. Olulu nọ bumē onyē hụ nwē ulọ, ọ sị odibo ẹ, ‘Jensomme nwan ogbara-ogbe lē uzọ-upu ozigbo, d'e wēhesomme ndi igbenyē lē ndi-nguro lē ndi enya-mpin lē ndi ukū wē rilen ikēn.’

²² Omēguu, odibo hụ nọ bia d'a sị a, ‘Di-ọkpa, e meguo m ihien i zi m, kanị ebēhū eke junkwo.’

²³ Ya nna odibo hụ nọ sị a, ‘Shi nwan uwaya lē nwa-ozue: liliima n'i mē ihian bia—keni ulọ m jun.

²⁴ M ri a gwa unu nị o nwonnị akpu onyē ohu ime ndi hū wē bu uzọ kpọ hun jenkọ d'a danmin ihien-oriri m!’ ”

Ihien Isọ Jesu Chọ

(Mat 10.37-38)

²⁵ Igunrun ihian sọkọ Jesu, ọ nọ gbēhuto, sị wē,

²⁶ “Onyē ọwulē hun bia d'e kunrunni m, bu ihien m asuon'a kari ihien nedi ẹ lē nne ẹ lē nwunye ẹ lē umu a lē umunē-ẹ-ikēnyyē lē umunē-ẹ-ikpoho—eghe, kē ndun a dē, ọ sakọ ẹka wuru nwa-azun m;

²⁷ onyē ọwulē buruleni obe ẹ sōmme m asakọ ẹka wu nwa-azun m.”

²⁸ “Onyē ọwulē ime unu hun chọ n'ọ tun okēn-ulọ ebuko uzọ ndi alị, chopuhaguu ihien jenkọ d'a ban n'a—n'ọ marin kē o nwongho ego jenkọ d'e zu ẹ runcharin a?

²⁹ Omēni y'e mēni erira, i gbeguu iyeto a nị y'a sazi nị ẹka tunguu a, onyē ọwulē hun ihien mēni siko d'a mu i emu.

³⁰ Wē jenkọ d'a sị, ‘Onyēni jēn d'a tunma ulọ bu ọ sanị ẹka tunguu a!’

³¹ Ra o nwēde eze jenkọ d'e kunrun eze ọzọ hun lala d'a lusun ẹ agha, hun jenkoleni d'e bu uzọ ndi alị leleuu kē n'ọ saeka gi mmadu nnu isen-kwasị-ogun o nwē lusun eze hū gi mmadu nnu iri-kwasị-ogunnai lala d'a lusun ẹ agha?

³² Omēni ọ sakọ ẹka, o siko d'e zi ozi jenni eze hun-ebọ oge o kelēni nōkunmē ẹ—keni wē ku kē w'e mē dōn.”

³³ “Erirazikwo, o nwonnị onyē ọwulē ime unu hun jenkọ d'a s'eka wu nwa-azun m mmanị ọ latocharin ihien ile ọ nwon!”

Nnu Tuhu Usuo A

(Mat 5.13; Mak 9.50)

³⁴ “Nnu ri mma; kanị omēni nnu e tuhu usuo a, nani kē wē jenkọ d'e gi mē ẹ n'ọ sūomazi usuo a?

³⁵ O nwonnị erere ọ ban: ọ rikọ mma alị; ọ rikọ mma ihien wē gi e ye ihien-akunkun. W'a m'a e tuhu. Onyē hun nwon ntin o gi a nū ihien, y'a nū.”

Isi Nke Mmisen

Ilu Jesu Gi Atunrun Tuhuni Ta

(Mat 18.12-14)

¹ Uhuohin ohu, oge ndi ile hun a na ugwo-isi lē ndi wē gi njo marin gi ri a bia d'e gon Jizosị ntin,

² ndi Itu-Farisi lē ndi-nkuzi Iwu nọ dēnwinnwinma, a sị, “Okēnyyēni a nabanhan ndi njo, e sōn wē e ri ihien-oriri.”

³ Ya Jizosị nọ ta nị wē iluni:

⁴ “Omēni onyē ohu ime unu nwē atunrun ogun-isen, nị ohu e tuhu ime wē, kinị k'o jenkọ d'e mē? Ọ hapukọ ohu-aria-ogun-isen hū ogige ebēhū wē ri a kpa nni d'a chọ ohu hū tuhuni d'e ru mgbe ọ hun a?

⁵ Ọ hun a, ọ ghoghoma—nke wu nị o siko d'a pa a che uvun,

⁶ bulua a ulọ. O ru ulọ, ọ kpogbama ndi ọwu a lē ndi bikunmē n'ẹ, sị wē, ‘Sōn ni m ghoghọ, makēni a hunguo m atunrun m te tuhuni.’

⁷ M ri a gwa unu nị erira kē ighoghọ jenkọ d'a ri elu-igwee ọda-ọda makē ufiri onyē-njo ohu rogharinị kari ndi ezi-omumē ohu-aria-ogun-isen hun o mē nị ọ rinị mkpa nị wē k'e roghari.”

Ilu Jesu Gi Egho Tuhuni Ta

⁸ “Ra, omēni okpoho dōnmē egbo ọrūn akpū-uhūọhīn iri, egbo ọrūn akpū-uhūọhīn e tuhu, k’o jenkō d’e mē? Eļe o jenkō d’a mūye ukpē, zachanrīn ụlọ a, chọ a ịtan, chọ a imōn—d’e ru mgbe o hūn a?”

⁹ O hūn a, o kpōkikomē ndi ọwụ a lē ndi bikunmē n’e, sị wē, ‘Sōn ni m ghoghō makēni a hūngūọ m egbo m te tuhuni.’”

¹⁰ “M rị a gwa ụnụ nị ẹrira kē ighoghō dōn a rị ebe ndi mmōn-ozī Osolobue rị makē ufiri onyē-njọ ohu rogharīnī.”

Ilu Jesu Gi Nwa Kpahuni Ta

¹¹ Ya Jizōsī nọ sịzi, “Okēnyne ohu mụ ikēnyne ẹbūọ.

¹² Hūn-nta nọ sị nēdi ẹ, ‘Baba, kebe ihien ile, y’e ye m hūn k’e runi m.’ ‘Ya o nọ kebe ni wē ihien ile o nwē.

¹³ O ke mēhū akpū-uhūọhīn ole, hūn-nta nọ kpōnkwamē ihien ile wē keye ẹ, bu ẹ re, gha ụlọ pū, si alī ohu teni, ebahūn k’o nọ ritita ego ẹ ebe o rị e bi obibi nwōnlēni isi.

¹⁴ Ogeṅ o gi rigūọ ihien ile o nwōn, okēn ụnwūn nọ mūgbama alī hū, elu nọ fūma a.

¹⁵ ‘Ya o nọ jēnmē d’a rūnma nī onyē alī hū ọrūn. Onyē ahūn nọ zi ẹ si ebe o nọ a zūn ezin d’e yemē ezin ndi hū ihien-oriri.

¹⁶ O te rị a n’o gi ihien-oriri ezin e gbōn ẹgūn, kalē o nwōnni onyē y’e ihien ọwūlẹ.

¹⁷ Ogeṅ uche ẹ gi kinhēn, o nọ sị, ‘Kē ndi ile nēdi m we ọrūn nwōn hūn w’e ri e rihōdū, mme nwēn hū ebeni a ka enwēn m ẹgūn?’

¹⁸ “M jenkō d’e lihi, buru nēdi m; m jenkō d’a sị a, “Baba, e mēlẹ m elu-igwee njọ, mēzikwō ‘yū lē enwēn i njọ.

¹⁹ Efuruzini m onyē wē siko d’a kpō nwa i; weri m kē onyē ohu imē ndi hūn i we ọrūn.” ’

²⁰ Ya o nọ buli, buru nēdi ẹ. Kanī, ebe o rị ebe teni, nēdi ẹ nọ lechen’ẹ; omikēn ẹ nọ mē nēdi ẹ ọda-oda, ‘ya o nọ gbaburu nwa a, dide ẹ, su ẹ ọnū.

²¹ Ya nwa a nọ sị nēdi ẹ, ‘Baba, e mēlẹ m elu-igwee njọ, mēzikwō ‘yū lē enwēn i njọ, efuruzini m onyē w’a kpō nwa i*!’

²² Kanī, nēdi ẹ nọ kpō ndi idibo ẹ, sị wē, ‘Ogbahu-Ogbahu! Wēhē ni ẹkwa hūn kachanrīn mma yimē ẹ! Yimē n’ẹ ọla mkpīnsīn-ẹka! Yimēn’ẹ akp’ukū!

²³ Wepūha nī nwa-efin ahūn kachanrīn mma ẹnyi zūntọ nī ụnū gbu ẹ! Nī ẹnyi ri ni oriri, nī ẹnyi ghoghō—

²⁴ makēni nwa m nī te nwūnhūn anwūnhūn, kanī o rị nwan ndūn; o te tuhu etuhu, kanī a hūngūọ m’a nwan.’ Wē nọ rime oriri, ghoghōma.”

²⁵ “Ogeṅ hū, nwa a hūn kanī rī ugbo. Ogeṅ o gi lala, o rumē ẹhū ụlọ, o nọ nū ukwere egu wē rī a kpō, e tēn.

²⁶ ‘Ya o nọ kpō odibo ohu, jū a, sị, ‘Kīnī rī e mē?’

²⁷ Odibo hū nọ sị a, ‘Nwēnē i bja abja; nēdi i e gbugūọ nwa-efin ahūn kachanrīn mma wē zūntọ, makēni o nwēhēnzī nwa a ebe o rī ndūn, o nwōnni ihien mēn’ẹ.’

²⁸ Iwe nọ wemē nwēnē ẹ hūn kanī, nke wū nī o kwērini banye imē ụlọ; ‘ya nēdi e nọ pūha, rījoma a.

²⁹ Kanī, o sị nēdi ẹ, ‘Lee ẹ, kete ahūa ole-lẹ-ole m rī a rūn n’i kē igbōn, enupūtuni ni m’i isi. Kanī, y’e yetudēni m kē nwa-ewu mmaka nī mmē lē ndi ọwū m gi ri oriri!’

³⁰ Kanī, nwa i nī gigūọ ihien i ile bupū igbaraja a hūa nwan, y’e gbun’ẹ nwa-efin hū kachanrīn mma ẹnyi zūntọ!’

³¹ Ya Nēdi ẹ nọ sị a, ‘Nwa m, mmē lē yū rīchanrīn ebeni, ihien ile m nwōn wū nke i.

³² Kanī, o furu nī ẹnyi ri oriri, ghoghō, makēlẹ nwēnē i ni te nwūnhūn anwūnhūn, kalē o rī nwan ndūn; o te tuhu etuhu, kanī, a hūngūọ w’a nwan.’ ”

Isi Nke Mmisen

Ilu Jesu Gi Onyē-nlepū-ẹnya Nwē Akọ Ta

¹ Jizōsī nọzi sị ụmū-azūn a, “O nwōn ọdāfin ohu, hūn nwōn onyē e lepūn’a ihien ẹ ẹnya. Ọdāfin hū nọ nūma nī onyē hū rī e lēfūn’a ihien ẹnya rī e ritita ihien ẹ.

² Ya o nọ kpō a, sị a, ‘Kī wū ihienni m rī a nū nī ‘ya kē i rī e mē? Kōwachanrīn nī m k’i dōn rūn—makēni y’e lepūkōzī ihien m ẹnya.’

³ Onyē nlepū ẹnya hū nọ sị enwēn ẹ, ‘Hūnnī nna m jenkō d’a chū m nwan ọrūn, kīnī kē m jenkō d’e mē? Enwē m ndūn m’e gi rūn ọrūn-ugbo, bū ifēnrēn anīkō m rīọ ūrīọ.

⁴ A marīngūọ m nwan ihien m jenkō d’e mē, omēni a chū wē m ọrūn, kēni m hūn ndi jenkō d’a nabanhan m iwe wē.’

⁵ ‘Ya o nọ kpō ndi gi nna a ugwo ohu-ohu. O nọ jū onyē ibuzọ, sị, ‘Ole k’i gi nna m?’

* **Isi Nke Mmisen:**21 ...weri m nọkē onyē ohu imē ndi i we ọrūn.

⁶ O nọ za, si, 'Galonụ ude-n-olivu ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hu nọ si a, 'Lee ehuhuo we gi de e ebeni. Nodi ali, ejiji-ejiji, n'i dehuo a si galonu iri-kwas-i-ogunna!'

⁷ Ya o nọ juzi hun me e ebuo, 'Ole ke 'yu nwen gi?' O nọ si a, 'Eka oka-witi ogun-isen.' Onye-nlepu-nya hu nọ si a, 'Lee ehuhuo we gi de e ebeni, dehuo a si ogun-eno.'

⁸ Ufiri ihieni o me, odafin hu nọ ja onye-nlepu-nya hu hun furuleni we gi e don nya mma—make akoni o nwon. Eghęe, make ni ndi uwanj ka umu ukpe ako e nwon ebe we n'e son ibe we."

⁹ Jizosi nọ si, "M ri a gwa i: gi aku-le-uba uwanj han owu, omeni o guu keni i hun onye jenko d'a nabanhan i iwe e biri jenin ejen."

¹⁰ "Onye owule hun furu we gi e don nya ebe ihien me ekere ri furuzikwo we e gi don nya ebe ihien hi-ogbe ri; onye owule hun furuleni ni we gi e don nya ebe ihien me ekere ri efuruko we e gi don nya ebe ihien hi-ogbe ri."

¹¹ "O me nwan ni y'a ghosiole ni y'e furuni we gi e don nya ebe aku-le-uba uwanj ri, onye jenko d'e ye i ezigbo aku-le-uba lepu nya?"

¹² "Omēni y'e donmēni ihien onye ozo ohunma, onye jenko d'e ye i nke i?"

¹³ "O nwonni odibo jenko d'e ri-eka fe nna ebuo; o jenko d'e ze ize ohu, nwe ihien-osusuo hun-ebuo mobu o wechanrin enwen e ye ohu, lejia hun-ebuo. Y'a sakọ eka fe Osolobue le egho."

Jesu E Ku Banyeni Nkpechan Le Ihien Ndi Ozo
(Mat 11.12-13; 5.31-32; Mak 10.11-12)

¹⁴ Ogen ndi Itu-Farisi gi nuguu ihieni ile, we nọ ru Jesu imi, make ni egho a sọka we.

¹⁵ Kanj Jizosi nọ si we, "Unu wu ndi hun e me ke si unu a rika mma id'nya ndi ozo, kanj, Osolobue a maringuo obi unu. Make ni, ihien hun ihian weri n'o rika mkpa wu aru nya Osolobue."

¹⁶ "Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de ke we gi run orun d'e ru ogen Jonu hun e me mirin-Chuku gi bidon orun a. Kete mgbe hu, we hu e zi ozioma Ali-eze Osolobue, ihian ile hu e gi iken a zuo ni we banye e."

¹⁷ "O ka nfe ni elu-igwee le uwa ghafe kari ni akpu ihien ohu ri ime Iwu a danpu, o sọo n'a ihien kachanrin ntin we kaye mkpuru-ekukwo ri ime Iwu."

¹⁸ "Okennyę owule hun kpechan nwunye e luma okpoho ozo ghere aghere; okennyę hun luma okpoho we kpechan ghere aghere."

Odafin Hu Le Lazarosi

¹⁹ "O nwon odafin ohu, hun e kon ekiken odafin, e ri ke eze uhuhin ile."

²⁰ "O nwonzikwo okennyę ohu w'a kpo Lazarosi, ogbenye ro, ete jun e ehụ a ile. W'e bu Lazarosi a to onu-mgbon odafin hu ogen ile.

²¹ Lazaros' a chode n'o gi ifunfun ihien-oriri hun a dannahin odafin hu o gha e ri ihien-oriri gbon egun. O ru, nkitę a biade d'a rachan ete ndi hu ri a ehụ."

²² "Omegu, ogbenye hu nọ nwunhun, ndi mmon-ozu nọ bu e si ebe Ebrahim ri. Odafin hu a nwunhunzikwo, we nọ li e.

²³ Ime ali-mmon, ebe odafin hu ri a ta afunfun, o wesi nya elu, o nọ gha ebe teni lecheni Ebrahim, hunzi Lazarosi k'o nodiyen'e.

²⁴ "Ya o nọ kpochen'e, si, 'Nedi enyi Ebrahim! Me omiken m zi Lazarosi n'o gi onunu mkpinsin-eka a deri mirin tanye m ire keni ire hun uzu juu m oyi, makele m ri a ta oken afunfun ime okunni!'"

²⁵ "Ebrahim nọ si a, 'Nwa m, nyanhan n'i nwehenchanrin ihien ile ri mma ogen i gi ri ndun, bu Lazarosi nwehen ihien ile jo njo. Kanj, ehụ fu e nwan ebeni, bu yu nwen ri nwan a ta afunfun.

²⁶ Wezukade ihien ndin ile, o nwonzikwo oghe shiagbu enwen e we donme egbata enyi le unu, nke wu ni onye owule cho n'o fetu shi ebe unu ri asako eka, bu o nwonni onye owule ri ebahun jenko d'a saeka fetu bia ebe enyi ri.'

²⁷ 'Ya odafin hu nọ si a, 'Baba dodo nwan, zi Lazarosi jen iwe nedi m—

²⁸ ni m nwon umunę ikennyę isen. Y'a jen d'a do we eka-ntin make we gha a bia ebeni afunfun ri.'"

²⁹ "Kanj, Ebrahim nọ si a, 'E nwegho we Iwu Mozizi le Ihien ndi-amuma de; umunę i we gon we ntin.'

³⁰ Odafin hu nọ si a, 'Mbakwo nedi enyi Ebrahim, ohun ezuni! Kanj, omeni onye gha onwun lihi jen d'e kunrun we, we jenko d'e roghari.'

³¹ Kanj, Ebrahim nọ si a, 'Omēni egonni we Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de ntin, ekweriko we—osukwon'a ni ihian gha onwun lihi d'a gwa we.'"

Isi Nke Mmęsa

Njọ Lę Igbaghari-njọ

(Mat 18.6-9, 21-22; Mak 9.42)

¹ Jizọsị nọ sị ụmụ-azụun a, “Ihięn ndị hụn a han ihian e me njọ jęnkọ d’a bjariri; kanị, nsongbu rị nị onyę hụn wę k’a gha ęka a bja!

² Ọ ka onyę hụ mma nị wę kęmmę ọlọ y’e ọlu, tų a ye ime ohimin kari n’ọ han onyę ohu ime ndi-ntani me njọ.”

³ “Ya wų, kpachanpụ nị ęnya! Nwęnę i me njọ, jughọ a; o gbęhuto obi, y’a gbaghari a.

⁴ Ọsụon’a n’o me i njọ mgbe ęsa ime uhuohin, bų ọ bįachanrin mgbe ęsa hų d’a sị i, ‘E gbęhutoğų o obi; dodo.’, i siko d’a gbaghariri a.”

Okukwe

⁵ Ndi-ozị hų pu-ichęn nọ sị Di-nwonnị-ęnyi, “Mę okukwe ęnyi waye.”

⁶ Di-nwonnị-ęnyi nọ sị wę, “Omęni i nwon okukwe hų hanđe kę mkpuru mostadi megbu enwęn ę ntin, i jęnkọ d’a sa ęka sị osisi Muberi-ni higbu enwęn ę ogbe rị ebeni, ‘Hueri, y’e jęn d’a gbọri ime ohimin!’ Ọ jęnkọ d’a gbye i.”

K’o Furu Nị Odibo E Mę

⁷ “Onyę ime ụnų k’o me ni odibo ę hųn gha ebe o jęn d’a run ọrun ime ugbo mọbų ebe o jęn d’e lepų atunrun ęnya luaha, y’a sị a ‘Bja ozigbo d’a nọdi ali n’i ri ihien-oriri?”

⁸ Mba nu! I jęnkọ d’a sị a, ‘Męmę ni m ihien-oriri ęnyasi, y’a kwademę n’i buye m ‘ya wų ihien-oriri; y’e cheri m ni m riguu, ra, n’i kipų ihien; i kebe ri, ra.’

⁹ Eghęę, y’e kelekọ odibo hų kaka ebe o nọhų me ihien i sị a me. N’i kele ę?”

¹⁰ “Erija k’o rizikwọ nị ụnų: ụnų męchanringu ihien ile wę sị ụnų me, sị nị, ‘Idibo mmaaka furulenị w’e kele kę ęnyi wuhų, makęni ihien furu nị ęnyi me sụọ kę ęnyi męhų.’ ”

Onyę Bja D’a Kpanmın Jizọsị

¹¹ Ogen Jizọsị gi jęnkọ Jerusalem, ọ nọ ghasi ęgbata Sameriја lę Galili.

¹² Ogen o gi banyekọ ime obodo ohu me ękere, ndi oti iri nọ kunrun ę. Anokunmęchanrinị w’a;

¹³ wę nọ hijenn’e, sị, “Jizọsị! Di-nwonnị-ęnyi! Mę omikęn ęnyi!”

¹⁴ Jizọsị a hųn wę, ọ nọ sị wę, “We ni enwęn ụnų d’a ghosị ndi nchų-ęjan nị wę ghosị wę nị ụnų a dįhinguo.” E ru wę ụzọ, ‘ya wę nọ rị mma.

¹⁵ Ogen onyę ohu ime wę gi hųn a n’ọ riguo mma, ọ nọ kin-azụun, yikọ, jakọ Osolobue mma.

¹⁶ Ọ nọ dan nị Jizọsị ali, kpanmın a. Okęnyę hų wų onyę Sameriја.

¹⁷ Jizọsị nọ sị, “Eļę mmadu iri kę wę zųọ, me wę rị ụchan? Elebe kę mmadu itenęi hodunị rị?”

¹⁸ Ya wų, o nwonnị onyę hųn kin-azụun d’a ja Osolobue mma wezuka onyę ali-ozonị?”

¹⁹ Ya Jizọsị nọ sị okęnyę hų, “Lihị ọtọ n’i lama, okukwe i e meğuo i dįnhin.”

Kę Ali-eze Dọn A Bia

(Mat 24.23-28, 37-41)

²⁰ O nwon ndi Itu-Farisi ju Jesu ogen Ali-eze Osolobue jęnkọ d’e gi bja. Ọ nọ shiari wę, sị, “Eļę ęnya kę wę gi a marin nị Ali-eze Osolobue a bjalę d’a kima.

²¹ O nwonnị onyę jęnkọ d’a sị, ‘Lee ę, ebeni k’ọ rị!’ mọbų ‘Ebeni k’ọ rị’, makęni, ezię, Ali-eze Osolobue a riguołę ime igunrun ụnų.”

²² Ya ọ nọ sị ụmụ-azụun a, “Ogen lala hųn o gi rị ụnų nị ụnų hundę ọsụon’a akpų-uhuohin ohu hųn rị ime ogen Nwa nke Ihian, kanị ụnų ahunko a.

²³ Wę k’a sị ụnų, ‘Lee ę ebeni!’ mọbų ‘Lee ę ebeni!’ Kanị, ekwerikwołę ni; esonkwolę ni wę d’a chọma a.

²⁴ Makęni, kę amuma don e be elu-igwere, a gha wę azụun ile hųn a, ęrija kę Nwa nke Ihian jęnkọ d’a rị uhuohin o jęnkọ d’a bja.

²⁵ Kanị, o jęnkọ d’e bu ụzọ taguų afunfun bu ọda, ndi agbonị a jughų a.

²⁶ K’ọ don ri ogen nke Nwa k’o jęnkọ d’a rizikwo ogen nke Nwa nke Ihian.

²⁷ Wę hų e ri, a ra; wę hų a lu di lę nwunye, e we wę e ye wę a luru—d’e ru uhuohin hų Nwa banye ime ugbo hų pu-ichęn, okęn-mirin hų nọ bja d’e gbupuchanrin wę ile.

²⁸ O jęnkọ d’a rizikwo kę ogen Lotų. Ihian ile hų e ri, a ra; e non, e re; a kun, a tun.

²⁹ Kanị, uhuohin hų Lotų gha Sodom pu, okun lę nsin-ęnya-anwun nọ gha elu-igwee zuetu kę mirin, gbu wę ile.

³⁰ Erija k’o jęnkọ d’a rị uhuohin hų Nwa nke Ihian jęnkọ d’e kinhęn.

³¹ Uhuohin hų, onyę rị elu ọlọ a, hųn ihien ę rị mm’ulo, y’e hidangukwolę banyemezi ime ọlọ n’o jęnkọ d’e weri ihien owulę. Erijarizikwo, onyę owulę rị ime ugbo y’a lashikwołę ọlọ n’o jęnkọ d’e weri ihien.

³² Nyanhankwọ nị ihien me nwunye Lotu!

³³ Onye ọwule cho n'o ghe isi e, isi e a to a; onye ọwule tuhu ndun a k'a zuo puha a.

³⁴ M ri a gwa unu ni uhinhin hu, mmadu ebuo jenko d'e dine elu-ukpo ohu, e weri we onye ohu, na hun-ebu to.

³⁵ Ikpo ho ebuo jenko d'a gha a kwọ ihien, e weri we onye ohu, a la we hun-ebu to. [

³⁶ Ikennyę ebuo jenko d'a ri ime ugbo a run ọrun, e weri we onye ohu, a la we onye ohu to.]

³⁷ Umụ-azụun a nọ jụ a, si, "Di-nwonnị-ęnyi, elebe ke ihienni jenko d'a nọ me?" Jizosi nọ si we, "Ebe ọwule ozun ri ke udele a gbakikome!"

Isi Nke Mmęsato

Imę Ekpere Ogen Ile

¹ Ya Jizosi nọ lu ni umu-azụun iluni, gi e ghosị we mkpa o ri ni we e me ekpere ogen ile bu anjiko we ndun guu we.

² O si, "O nwe okennyę ohu a han enen hun ri ime obodo ohu. Okennyęni ara tu egun Osolobue, ara gbaye ihian.

³ O nwonzikwo okpoho di e nwun, hun ri ime obodo hu, hun a biasonme d'a si a, 'D'a hagbuni m onye ri e megbuni m enen!'

⁴ O bjabę, okennyę hu a ju n'o leko a ęnya ihun. Kanị, o nobe, okennyę ahun nọ si enwen e, 'Osuon'a ni m'a ra tu egun Osolobue mobu gbaye ihian,

⁵ m siko d'a hun a ni we ye okpohoni di e nwun ihien run'e, make nsongbuni o ri e ye m, make ehü gha a ghanahin m make obibianị o ri a bja ogen ile! "

⁶ Di-nwonnị-ęnyi nọ si, "Unu a nughọ ihien eje okennyę ahun a han enen ku.

⁷ Osolobue ahunko a ni we ye ndi nke e hun a kwanghosị a efinnai le uhinhin ihien runi we? N'o bieke d'e yeni we ęka?"

⁸ "M ri a gwa unu n'o jenko d'e me ezioku puha ifon, mede e ngwa, e nwehen we ihien furu ni we. Kanị, ni Nwa nke ihian hun ndi nwe okukwe ime uwa ogen o gi bja?"

Ilu Jesu Ta Ni Ndi Hun Ro Ni A Rika We Mma

⁹ Jizosi nọ tani ndi ahun ro ni a rika we mma, e lenja ndi ozo ile iluni:

¹⁰ O si, "Ikennyę ebuo jen Ulo-nsọ d'e me ekpere: ohu wu onye Itu-Farisi, hun-ebu wu onye a na ugwo-isi we gi njo marin.

¹¹ Onye Itu-Farisi no wuzo n'o me ekpere: o no kume banyeni enwen e ęnina: 'Osolobue, a kpanmın m'i ni anoni m ke ndi ozo: ele m onye a tunarin ihian ihien mobu onye-ntu mobu onye-ughere. A kpanmın m'i ni anodeni m ke onye ugwo-isi hu ri ebegu.

¹² M'e bu onu mgbe ebuo ime izu-uka, m'e ye i uzo-ohu-ime-uzo-iri ihien ọwule m nwe.' "

¹³ "Kanị, onye ugwo-isi nọ wuzo ebe teni; o sadeni ęka bu ihun zinne elu-igwee, kama, o hu a fian ęka obi, a si, 'Osolobue, dodo me omiken m, onye njo ke m wu! "

¹⁴ Jesu nọ si, "M ri a gwa unu ni onye ugwo-isi hu ke Osolobue kuni ohunma n'o d'a lama iwe e, ele onye Itu-Farisi hu. Makeni, onye busi enwen e elu, e wetu w'e ali; onye welua enwen e ali, e busi we e enu."

Jizosi A Gozi Umęka

(Mat 19.13-15; Mak 10.10-16)

¹⁵ O nwe ndi ri e wehedę umęka we pa ęka keni Jesu metu we ęka, gozi we. Kanị, ogen umu-azụun a gi hun ihienni, 'ya we nọ jugboma we.

¹⁶ Kanị, Jizosi nọ si we wehe umęka hu, o nọ si, "Ni ni umu-ndu bja d'e kunrun m; akusile ni we—makeni Ali-eze Osolobue wu nke ndi nọ ęnina.

¹⁷ M ri a gwa unu ezioku, onye ọwule hun nabanhanleni Ali-eze Osolobue rike nwata abanyeko a."

Onye-ndu Ahun Wu Odafin

(Mat 19.16-30; Mak 10.17-31)

¹⁸ Onye-ndu ohu ju Jizosi ajuju, si a, "Onye-nkuzi oma, kini ke m jenko d'e me ni m nwehen ndun itebite?"

¹⁹ Jizosi nọ si a, "K'i ri a kponi m onye-oma? O nwonnị onye ri mma wezuka Chuku suọ.

²⁰ Ya maringho Iwu ndini we: 'Agheręle; egbule ochu; ezunle ohin; ebuokinle ihian onu; gbaye nedi i le nne i.' "

²¹ Okennyę hu nọ si a, "M hu e donme iwu ndini ile kete m'a marinle ihien."

²² Ogen Jizosi gi nu ihienni, o nọ si a, "O nwe ihien ohu i keleni me: repu ihien ile i nwon, y'e we eghe e ye ndi igbenye, gi e wuru onye nwon aku-le-uba ime elu-igwee; y'a bja d'e sonme m."

²³ Kanị, ogen okennyę hu gi nu ihienni, ęfo a suozin'a usuo kaka—makeni o hika odafin.

²⁴ Ogen Jizos̄i gi hun̄ n̄i efō asuoz̄i n'a usuō, o n̄o s̄i, "Nibe ō fukā orun̄ ebe nd̄i idaf̄in a n̄o banye Al̄i-eze Osolobuē!"

²⁵ Ezioku-ezioku, ō ka nfē n̄i anȳinnyan-mkpukpuke wū kamel̄u ghā enyā oloden̄ kar̄i n̄i odaf̄in banye Al̄i-eze Osolobuē."

²⁶ Nd̄i hun̄ n̄u ih̄ienni n̄o s̄i, "Onyē k'a sazī nwan̄ ekā nwē nzuop̄uha?"

²⁷ Jesū n̄o s̄i wē, "Ih̄ien̄ ih̄ian̄ ghal̄enī a sā ekā e mē, Osolobuē k'a sā ekā mē e."

²⁸ Ya Pitā n̄o s̄i, "Leē e, enyī a laguōkw̄o ih̄ien̄ ile enyī nw̄on̄ tō s̄onm̄ē i!"

²⁹ Jizos̄i n̄o s̄i wē, "M̄ rī a gwā un̄ū ezioku, ō nw̄onnī onyē ow̄ulē hun̄ o mē n̄i o natoḡuō ulō m̄obū nwunyē m̄obū umun̄ē m̄obū ned̄i l̄e nnē m̄obū umū—mak̄e ufirī Al̄i-eze Osolobuē,

³⁰ hun̄ j̄enk̄olen̄i d'e nweh̄en̄ wē mmagi-mmagi oḡenni, nweh̄en̄ nd̄un̄ it̄ebit̄e oḡen̄ hun̄ lalan̄i."

Hun̄ M̄ē Ē Mgbē Et̄o Jesū Kū Ē N'ō J̄enk̄ō D'a Nwun̄, Lihizi

(Mat 20.17-19; Mak 10.30-34)

³¹ Jizos̄i n̄o werī mmadū mm̄ebūō hū si usuō, s̄i wē, "Gon̄ ni nt̄in! Enyī j̄enk̄ō nwan̄ Jerusal̄em; ih̄ien̄ ile nd̄i-am̄umā de banyenī mm̄ē wū Nwā nkē Ih̄ian̄ j̄enk̄ō d'e mēzuchan̄rīn̄."

³² "Wē sik̄ō d'e wē ē chē ekā nd̄i al̄i nd̄i oz̄ō w̄ulen̄i nd̄i Ju; wē j̄enk̄ō d'a kpā a yē em̄u, kp̄ari e, jū a es̄on."

³³ "Wē sik̄ō d'a f̄ian̄ a mkp̄ins̄in̄ oda-oda; wē k'ē gbū e; kan̄i, hun̄ mē ē akp̄u-uh̄uoh̄in̄ et̄o, o j̄enk̄ō d'e lihi."

³⁴ Kan̄i, o nw̄onnī ih̄ien̄ mmadū mm̄ebūō hū gh̄otā im̄ē ih̄iennī ile o ku; okū nd̄i hū wū ih̄ien̄ zuerinī ebe wē ri; agh̄otan̄i wē ih̄ien̄ Jizos̄i rī e ku.

Jesū Ā zuō Onyē Enyā-ishi

(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)

³⁵ Ogen̄ Jizos̄i gi n̄okunm̄em̄ē Jeriko, ok̄ennȳē enyā-mp̄in̄ ohū n̄odī al̄i mkp̄en̄r̄en̄ uz̄o hū, a rīo ur̄īo.

³⁶ Ogen̄ onyē enyā-mp̄in̄ hū gi n̄ū uz̄un̄ igunrun̄ ghafek̄onī, o n̄o jū wē k̄ē k̄i rī e mē?

³⁷ "Ya wē n̄o s̄i a, "Jesū onyē Nazaret̄i ghafek̄o."

³⁸ "Ya ō n̄o yī oro, s̄i, "Jizos̄i, Nwā Defidi, mē omik̄en̄ m!"

³⁹ Nd̄i rī ihun̄ igunrun̄ hū n̄o juḡbō a, s̄i a kp̄um̄ē on̄u. Kan̄i, o n̄o yik̄en̄m̄edē, s̄i, "Nwā Defidi, mē omik̄en̄ m!"

⁴⁰ "Ya Jesū n̄o wuzo, s̄i wē weh̄ē okennȳē hū. Ogen̄ o gi n̄ozunhan̄, Jesū n̄o jū a, s̄i,

⁴¹ "K̄ī chō n̄i m mē n̄i?" O n̄o s̄i, "Di-nw̄onnī-enyi, m chō n̄i m leghamā uz̄o."

⁴² Jizos̄i n̄o s̄i a, "Leghamā uz̄o! Okukwē i a z̄oḡuō i."

⁴³ Ozigbo, o n̄o leghamā uz̄o; o n̄o s̄onm̄ē Jizos̄i, a ja Osolobuē mma. Ih̄ian̄ ile hun̄ n'a nozik̄w̄ō ja Osolobuē mma.

Isi nke Mmitenēi

Jizos̄i L̄ē Zak̄ios̄i

¹ Ya Jizos̄i n̄o banye obodō Jeriko. Ogen̄ Jizos̄i gi ghafek̄o im̄ē e,

² ok̄ennȳē ohū w'a kp̄o Zak̄ios̄i rī eb̄ehū. Zak̄ios̄in̄i wū onyē ohū im̄ē nd̄i-isi nd̄i a na uḡwō-isi; odaf̄in̄ r̄o.

³ O hū a chō n'ō leghā Jesu, kan̄i o mē mkp̄ur̄u, o san̄i ekā leghā Jesu mak̄e igunrun̄ hū.

⁴ "Ya o n̄o gbaghaf̄e igunrun̄ hū, si ihun̄ d'e nyinrin̄ elu osisī w'a kp̄o Sikamō, k̄enī o hun̄ Jesu, mak̄enī uz̄o ahun̄ k̄ē Jesu j̄enk̄ō d'a gha.

⁵ Ogen̄ Jesū gi j̄enrū ebahun̄, o leē enyā elu, o n̄o s̄i a, "Zak̄ios̄i, m̄engwā hidan̄, mak̄el̄ē m j̄enk̄ō d'a nod̄ir̄irī iwē i tanni."

⁶ Zak̄ios̄i n̄o hidan̄ ozigbo-ozigbo, gi igh̄ogh̄o nabanhan̄ a.

⁷ Ih̄ian̄ ile hun̄'n'a n̄o d̄enw̄in̄w̄in̄ma, a s̄i, "Ok̄ennȳenī e j̄enm̄eguō iwē onyē-njo!"

⁸ Zak̄ios̄i n̄o wuzo uz̄o ohu, s̄i, "Di-nw̄onnī-enyi, leē e, m rī nwan̄ e kebe ih̄ien̄ ile m nwē uz̄o ebūo; m j̄enk̄ō d'e wē az̄un̄ ohu ye nd̄i igb̄ennȳē. Om̄enī o nw̄on̄ onyē m mēgbu, m j̄enk̄ō d'a k̄ukin̄ ē 'ya uz̄o en̄o."

⁹ Ya Jizos̄i n̄o s̄i a, "Nzuop̄uhā a b̄iaol̄ē ezi-l̄e-ulōnī tanni, mak̄enī ok̄ennȳenī wuz̄ik̄w̄ō nwa Ebraham̄.

¹⁰ Mm̄ē wū Nwā nkē Ih̄ian̄ b̄iā d'a chō nd̄i tuhunī n̄i m zuop̄uhā wē."

Ilu Jesū Gi Nd̄i W̄ē Ye Eghō Gi Z̄u Af̄ia Ta

(Mat 25.14-30)

¹¹ K̄ē wē don̄ rī e gon̄ nt̄in̄ ih̄ien̄ nd̄in̄i o rī e ku, Jizos̄i n̄o ta n̄i wē ilu. Mak̄enī o rum̄eguō ehū Jerusal̄em, wē rī e ro nī Al̄i-eze Osolobuē e d'a b̄iahū d'a k̄imā kik̄enī-kik̄enī.

¹² "Ya o n̄o s̄i, "O nwē ok̄ennȳē ohu; ok̄ennȳenī wū nwa-eze; o j̄enk̄ō al̄i ohu tenī n̄i w'ē d'e kin̄ ē eze. Uchē ē wū n̄i wē kinḡuō a eze, o luahazi.

¹³ N'o d'e jemma, o no kpokikomę ndi idibo ę iri, we egbo orun uhuohin ogun-isen ogun-isen uzọ iri ye we, si we, 'Gi ni eghoni zu afia d'e ru ni a lua m.'

¹⁴ Kanị, ize okennyę ahun ri e ze ndi ali a. We no zi ndi-ozu sọnmę ę, d'a si, 'Enyi achonị ni okennyęni ki enyi.' "

¹⁵ "Kanị, e kinkwo w'a eze nwen.

O no lua; ozigbo, o no kpo ndi idibo ę ndi hu o ye ego, keni o marin erere we nwehen.

¹⁶ Nke ibuzo a puha, si, 'Nna-enyi, e giguọ m egbo i ye m nwehen uzọ iri elu ę.'

¹⁷ O no si a, 'Odibo oma! Y'e meke. Ebe o me ni y'a ghosiguo n'i furu onye we gi e don ęnya ime ihien me ekerę, weri obodo iri kima.'

¹⁸ Hun me ę ebuo no puha, si, 'Nna-enyi, e giguọ m egbo i ye m nwehen uzọ isen chen'e.'

¹⁹ O no si a, 'Yu nwen, weri obodo isen kima.'

²⁰ Odibo ozọ no puha, si, 'Nna-enyi, lee egbo i; m gi ękwa kenme ę, bu ę to ohunma.

²¹ Egun i ri a tu m, makeni y'e zeke; y'e weri ihien i donmeleni, a ghorị ihien i kumleni.'

²² Eze no si a, 'Eje-odibo! M jenkọ d'e gi oku onu i kin i ikpe. Y'a maringho ni e zeke m, ni m'e weri ihien m donmeleni, a ghorị ihien m kumleni. Ele iya?

²³ O hugo nwan mma. Ki hain nwan i gileni bu egbo m che ni m ime ulo-egho*, keni, m bja, e weri m 'ya le omuninwa rin'a?' "

²⁴ "Ya eze hu no si ndi turu ebehu, 'Napuha n'a ego hu, we ę ye odibo ahun nwe uzọ iri.'

²⁵ Kanị we no si a, 'Nna-enyi, o nweguo uzọ iri nu!'

²⁶ Eze no si we, 'M ri a gwa unu, ndi ile nwe ihien we gi ihien we ye we runpuha ke we jenkọ d'e yecheni. Kanị, ndi nweleni ihien we gi nke we runpuha, we jenkọ d'a napudę we hun we nwon.

²⁷ O me nke ndi inenren m ahun choleni ni m wuru eze we, weheni we d'e gbu id'ęnya m ebeni.' "

Onye Mmeri A Banhan Jerusalem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Jon 12.12-19)

²⁸ Ogen Jesu gi kuguu ihienni, o no jemma Jerusalem o jenkọ. O hu ihun; ndi 'ya le we wi hu e son ę.

²⁹ O rumę Befeji le Betani, hun ri ugu w'a kpo Ugu Olivu, o no zi umu-azun ebuo ozi,

³⁰ si we, "Banye ni obodo ahun me ekerę ri ihun; unu banye, unu siko d'a hun nwa-jaki we limeto ebehu, hun we nyintuleni kaka; topu n'a, unu e wehe ę ebeni.

³¹ Onye si unu, 'Ki unu ri a topun'a?' Si n'a hu, 'Nna cho a.' "

³² Ya ndi o zi ozi no jemma, a hunchanrin we ihien ile ke Jesu don gwa we.

³³ Ebe we ri a topu nwa-jaki hu, ndi nwonn'e no si we, "Ki unu ri a topu ni nwa Jaki hu?"

³⁴ We no si, "Nna cho a."

³⁵ Ya we no weri nwa-jaki hu jenni Jesu. We no gbama ewuru we yiesonme elu ę ye elu anu hu; ya we no yeni Jesu ęka nyinrin enu ę.

³⁶ Ogen o gi nyinko, igunrun ahun hu e gi ewuru we yiesonme elu ę a gbama uzọ.

³⁷ Ogen o gi ru ehụ Jerusalem, uzọ ahun we gha a kpotu Ugu Olivu, igunrun umu-azun a no ghoghoma, wesi olu elu a ja Osolobue mma make ihien a tu ęnya ndi we hun, a si,

³⁸ "Eze ahun gi ęfan Di-nwonn-ęnyi bja

wu onye Chuku gozi agozil

Udon 'ya ri elu-igwee,

oghọ 'ya ri ni Osolobue

ebe hu kachanrin elu ejen."

³⁹ Kanị ndi hu ime ndi Itu-Farisi ri ime igunrun hu no si Jesu, "Onye-nkuzi, jugbo umu-azun i!"

⁴⁰ Jizosị no si we, "M ri a gwa unu, ndini gba nkintin, omuma ndini ri ebeni jenkọ d'e yime oro hu."

Jizosị A Kwan Ni Jerusalem Ekwan

⁴¹ Ogen Jesu gi ru ehụ ya wu obodo wu Jerusalem, hun a, o no kwanma n'a ekwan,

⁴² si, "Eghee, iyü, iyude! Omeni i te marin tanni ihien nke e ye i udon! Kanị, e zueme guo ni we i 'ya!'

⁴³ Ogen lala, hun ndi inenren i jenkọ d'e gi gi ihien mgbondon tunhunmęchanrin i, gha azun ile zunbanhan ime i.

⁴⁴ We jenkọ d'e tikpochanrin i—yu le ndi ri ime i—o nwonn ogbe-omuma ohu we gi tun i hun we jenkọ d'a latọ elu ibe ę, makeni y'a marini ogen Osolobue gi bja d'e meni i ohunma."

Jizosị A Chupu Ndi Ri Ulo-nso A Zu Afia

(Mat 21.12-17; Mak 11.15-19; Jon 2.13-22)

* Isi nke Mmitenei:23 aza

- 45 'Ya ke Jizosi no banye ime Ulo-nsọ, chupuma ndi ri ebahun a zu afia,
 46 a si we, "We de e ime Ekukwo-nsọ ni Osolobue si, 'Ulo m jenko d'a wu ulo w'a no e me ekpere', kanj unu e gigo a nwan henrin 'ebe ndi ohin a wari'."
 47 Uhuohin ile, Jizosi hu a kuzi ime Ulo-nsọ. Ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi ndi Ju hu a cho ni we gbu e,
 48 kanj, a hunni we uzọ w'e gi me e, make ni nkuzi e a nwungu igunrun ahun ile ri.

Isi Nke Ogun

A Ju We Jesu Ke Onye Zi E

(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)

- 1 Uhuohin ohu, ebe Jesu ri a kuzi, e zi ozioma ime Ulo-nsọ, ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi no puha,
 2 si a, "Gwa enyi, elee iken k'i gi e me ihien ndini? Onye ye i ikenni?"
 3 Jesu no za we, si, "Mme nwen jenko d'a ju unu ajuju ohu: gwa ni m,
 4 mirin-Chuku Jonu me, elebe k'o gha bia? O gha elu-igwee bia ra o gha eka ihian bia?"
 5 'Ya we no tugbame iroro yen'e, si ibe we, "Kini ke enyi jenko d'e ku? Enyi si, 'O gha elu-igwee bia,' o jenko d'a si, 'Kini hain unu gileni gi ihien Jonu ku don?'
 6 Kanj enyi si, 'O gha eka ihian bia,' we jenko d'e gi omuma magbu enyi make ni we ile kweri ni Jonu wu onye-amuma."
 7 'Ya we no si a, "Enyi amarin ebe o gha bia."
 8 'Ya Jizosi no si we, "Me nwen agwakọ unu onye ye m iken m gi e me ihien ndini."

Ilu Jesu Gi Ndi We Ye Ugbo-vaini Run Ta

(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)

- 9 O no ta ni ndi ile ri ebahun iluni: "Okennyeh ohu run ugbo-vaini, 'ya o no we e ye ndi jenko d'a run'a e-gbu-e-ke, o no si ali ozọ d'a nobie.
 10 Ogen vaini e ru, 'ya o no zi odibo ohu jenni ndi hu ri a run 'ya wu ugbo ni we keye e ihien run'e; kanj, ndi hu no gbu e ili, gba a eka la.
 11 O no zizenzi odibo ozọ; kale ndi hu nozi gbu e ili, gbe ifenren ye e ihun, gba a eka la.
 12 O no zizenzi odibo hun me we eto; we no rude ohun ehụ, chupu a.
 13 'Ya onye hu nwe ugbo-vaini hu no si enwen e, 'Kini ke m'e me nwan? M jenko d'e zi ezi nwa m, ikenkwo a gbaye we e!'
 14 Kanj, ogen ndi hu gi hun a, we no si ibe we, 'Onwan wu hun siko d'e nwonrin ugboni omegwu, ni enyi gbu e keni ihien nke e ru e eka henrin nke enyi!'
 15 'Ya we no gha ime ugbo-vaini hu dokpupu a, gbu e.'
 Jesu no si, "Kini ke onye hu nwon ugbo hu jenko d'e me ndi hu ri a run ugbo hu?"
 16 O siko d'a bia d'e tikpo we, we ugbo hu ye ndi ozọ."
 Ogen we gi nu ihien ni, we no si, "Chuku a ju!"
 17 Kanj, Jesu e lee we, 'ya o no si, "Ki we den'e nwan ime Ehuhuo-nsọ ni
 'Omuma hu ndi a tun ulo juto,
 e henringu o omuma hun gi ulo.'"
 18 "Omuma hu jenko d'e tikpo onye owule dankwasị n'a; kanj o siko d'e gwerien onye owule o dankwasị."
 19 'Ya ke ndi-nkuzi Iwu le ndi-isi nchu-egan no cho ni we nwunrun Jesu ozigbo—makele a ghotaگو we ni uwe k'o tuni ilu hu; kanj, egun igunrun ahun anini we.

Ajuju Banyeni Iku Ugwo-isi

(Mat 22.15-22; Mak 12.13-17)

- 20 'Ya we no kemę Jesu nke. We no zi ndi we zi d'e kunrun e, si we me leke si we gi ezioku bia—keni we hun uzọ gi ihien o k'e ku kwondon e, w'e che eka Govano ri a kidon ni ndi Rom.
 21 We no si a, "Onye-nkuzi, enyi a maringho ni oku-onu i le nkuzi i kuru-oto; y'a ra lee ihian enya ihun, kama, y'a kuzi uzọ Osolobue k'o richanrin.
 22 Gwa enyi, Iwu enyi e kwerigho ni enyi ku eze-kanj wu Siza ugwo-isi ra o kwerini?"
 23 Kanj, Jizosi no ghota ni ero ke we gi bia, o no si we,
 24 "Ghosidele ni m akpuru egho dinariosi: isi onye le efan onye ri a?" We no za, si, "Nke Siza ro."
 25 'Ya Jesu no si we, "We ni nwan ihien Siza ye Siza; unu e we ihien Osolobue ye Osolobue."
 26 Ahunzini we ihien we siko d'e gi nwundon e id'anya ndi hu. Oku hun o shari we a tukemę we enya, we no kpume onu.

Ajuju Banyeni Igha-onwun-lihi

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

²⁷ Ndi hụ ime ndi Itu-Sadusi nọ bịa d'e kunrun Jesu. (Ndi Itu-Sadusi kweri ni ndi nwunni ara lihi.)

²⁸ Wę nọ ju a ajuju, si a, “Onye-nkuzi, Mozizi de ni enyi 'ya ime Ẹkukwo Iwu, ni: ‘Omęni okęnyę a nwunhụn bu nwunye ę amunị nwa, nwenę okęnyę hụ nwunni ya luru nwunye ę, ni wę mudonni nwenę ę nwa.’”

²⁹ O nwon nwan umunę ikęnyę ęsa. Nke ibuzo a lụ nwunye, o nwunhụn bu o munị nwa.

³⁰ Hụn mę ę ebuzo nọ luma okpoho hụ; omęguu, o nọ nwunhụn bu o muzikwonị nwa.

³¹ Ihięn ohu hụ mezikwo hụn mę wę ęto lę ndi ọzo ile hodunị, d'e ru ni wę ęsa lугbari okpoho hụ—a nwunhunchanrin wę, bu amunị wę nwa.

³² Omęguu, okpoho nwen nọ nwunhụn.

³³ O ru ogen ndi nwunni e gi lihi, nwunye onye kę okpoho hụ jenko d'a wu ime wę ile ebe o mę ni wę ęsa lугbari a?”

³⁴ Jesu nọ si wę, “Ndi ogeni sọ a lụ di lę nwunye, e ye wę a luru;

³⁵ kani o rikọ ęri a ogen hụ lalani. Makęni, ndi hụ wę jenko d'e weri ni wę furu efuru, hụn wę jenko d'a gha onwun weli keni wę bi ogen hụ a luko di lę nwunye, eyeko wę wę luru.

³⁶ Wę siko d'a nọ kę ndi mmon-ozu; anwunkozu wę. Wę wu umu Osolobue—makęni wę wu ndi gha onwun lihi—elezi wę ihian-mmaka.

³⁷ O mę nke iweli ndi nwunni, Mozizi lę enwen ę e kuguo d'a ime Ẹkukwo-nsọ ni wę siko d'e weli ndi nwunni. Ebehu o nọ ku oku aku-ofia hụ ri e nwun okun bu o dunni okun k'o nọ ku ę, ebehu o nọ kpọ Di-nwonn-ęnyi ‘Chuku Ebrahim lę Chuku Aziki lę Chuku Jekopu’.

³⁸ Osolobue ndi ri ndun k'o wu, ęle nke ndi nwunni, makęni ebe o ri, ihian ile ri ndun.”

³⁹ Ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu nọ si, “Onye-nkuzi, y'a zaguo ohunma!”

⁴⁰ Egun anizini wę juzi a ajuju.

Nwa Onye Kę Kraistị Wu?

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

⁴¹ Ya Jesu nọ si wę, “Kị haịn wę gi e ku ni Kraistị, Onye Hụ Osolobue Tume, wu nwa Defidi?”

⁴² Bu Defidi lę enwen ę e kuguo oku ime ęhuhuo Ẹbu-oma, si,

‘Di-nwonn-ęnyi si Di-nwonn-m,

‘Nodi alị ęka-nni m,

⁴³ d'e ru mgbe m giguu ndi inenren i

henrin ihien i gi a zoma uku.”

⁴⁴ O mę nwan ni Defidi kpọ Kraistị ‘Di-nwonn-m’, nani k'o donzi nwan wuru nwa Defidi?”

Jizosi A Dọ Wę Ẹka-ntin Banyeni Ndi-nkuzi Iwu

(Mat 23.1-36; Mak 12.38-40)

⁴⁵ Ebehu ihian ile ri e gon ę ntin, Jizosi nọ si umu-azun a,

⁴⁶ ‘Kpachanpu ni ęnya ebe ndi-nkuzi Iwu ri: o sọ wę ni w'e yi ęwuru tueni a ghahunmę; o sọ wę ni w'e kelesomę wę ekele pu-ichęn ime afia lę ebe ndi ọzo ihian risomę; o sọ wę ni wę a nodi isi-ochę ime ulo-ofufe lę ebe wę nọ e ri oriri.

⁴⁷ W'e rigbu ikpoho di wę nwun, e gi ekpere sueni e kpumę ę! Wę jenko d'a narin afunfun ka njo.”

Isi Nke Ohu-kwasị-ọgụn

Oyiye Ogbennyę Di Ẹ Nwun Ye

(Mak 12.41-44)

¹ Jesu nọ lee ęnya, hụn kę ndi idafin ri e bu oyiye wę e che ime ebehu w'e buche oyiye ime Ulo-nsọ;

² o hunzi ogbennyę mgbeleke ohu di ę nwun k'o buche ikobo ębuo.

³ Ya o nọ si, “Ezioku kę m ri a gwa unu ni okpoho ogbennyę-mgbelekeni di ę nwun kachanrin wę ile e ye.

⁴ Makęni wę ile gha ime hụn bu oda wę nwę wepuha, ye—kalę 'ya nwen, kę o męhan ogbennyę, o yechanrin ihien ile o nwę o gi bi.”

Jizos' E Ku Ẹ Ni Wę K'e Tikpo Ulo-nsọ Ri Jerusalem

(Mat 24.1-2; Mak 13.1-2)

⁵ Ndi hụ ime umu-azun a hụ e ku oku Ulo-nsọ, e ku oku omuma ndi magbu enwen wę mma lę oyiye pu-ichęn ndi wę ye Osolobue hụn wę gi cho Ulo-nsọ mma. Kani, Jizosi nọ si wę,

⁶ “O mę nke ihien ndini unu ri a gba-ilee, ogen lala hụn o gi męni o nwonn kaka ogbe omuma ohu hụn k'a hodu elu ibe ę, wę k'e tituchanrin wę ile.”

Nsongbu Lę Ukpokpo Lalani

(Mat 24.3-14; Mak 13.3-13)

⁷ Wẹ nọ jụ a, sị, “Onyẹ-nkuzi, elee mgbe ke ihien ndini jenkọ d'e gi mę? Kị wụ ahịma hụn siko d'a ghojị ni ihien ndini e d'e mę?”

⁸ Jesu nọ sị wẹ, “Dorin ni ęnya makę wẹ gha e dufie unu. Makęni, ndi bu ọda siko d'e gi ęfan m bịa, sị, 'Mmę wụ Kraisti', a sizi, 'Ogęn hụ e rugu!' Kani, esonkwolę ni wẹ.

⁹ Unu nọ otiti agha ichen-ichen lę otiti ndi risonmę a lusun ndi okiki, anikwolę ni egun tu unu. Makęni, udi ihien ndini jenkọ d'e bu ọzọ mę—kani ogugu-ogęn abiakọ ozigbo hụ.”

¹⁰ 'Ya ọ nozi sị wẹ, “Alị lę alị jenkọ d'a lụ agha; alị-eze siko d'a lusun alị-eze agha.

¹¹ Okęn alị-omahihie lę unwun lę eje-emu ichen-ichen e feni siko d'a rị ebe rị ichen-ichen. Ihien ndi a tu egun lę ihien ndi a tu ęnya jenkọ d'a pụha igwere.

¹² Kani, ihien ndini ile gini d'e mę, wẹ jenkọ d'a nwnrun unu, kpokpo unu; wẹ unu ye wẹ ni wẹ kin unu ikpe imę ulo-ufufe ndi Ju ebe rị ichen-ichen, bu unu che ulo-ngan; wẹ siko d'e gi ufiri ęfan m wẹ unu jenni ndi nze lę ndi Govano.

¹³ Onwan siko d'a wụ oghere unu e gi shia ni m ęri ebe wẹ rị.

¹⁴ Kwademe ni nwan obi unu ni unu erotoko ke unu a don kinrin onu unu o gini d'e ru.

¹⁵ Makęni m siko d'e ye unu amamihien lę oku-onu hūn ndi ikpe unu jenkoleni d'a saęka shari mọbu papu.

¹⁶ Ndi munu unu lę umunę unu—ikennyę lę ikpoho—lę ndi nke unu lę ndi ọwu unu jenkọ d'e redę unu. Wẹ jenkọ d'e gbu ndi hụ imę unu.

¹⁷ Ize unu jenkọ d'e ze ihian ile makę ufiri ęfan m.

¹⁸ Kani o nwonn akpu ntutu ohu rị unu isi hūn jenkọ d'a la iwi.

¹⁹ Dikenmę ni ndidi keni unu hūn ọzọ nwę nzupụha.”

Jesu E Ku ę Ni Wę Jenkọ D'e Tikọ Obodo Jerusalem

(Mat 24.15-21; Mak 13.14-19)

²⁰ “Kani, unu hūn ke ndi-agma fihunmę Jerusalem, unu a marin ni ogęn wẹ jenkọ d'e gi tikpo a ariguo nsue.

²¹ Ogęn hụ, ndi hūn rị Judia wẹ gbasi elu-ugu ndi risonmę ebęhü; ndi hūn rị imę Jerusalem wẹ gha imę ę pü; ndi rilęni imę ę abanyekwolę imę ę.

²² Makęni ogęn hụ siko d'a wụ ogęn Osolobue gi e męgwarị, ogęn hūn w'e gi męzucharin ihien ile wẹ de imę ękwọ-nsọ.

²³ O jenkọ d'a fū ndi rị imę lę ndi pa nwęka ọrun uhuhin hụ. Makęni, okęn nsongbu siko d'a rị alini; okęn onuma k'e wẹ k'e gi son ndini.

²⁴ Wẹ jenkọ d'e gi ọpia-agma gbu wẹ; wẹ męrigu wẹ, e duru wẹ wẹ nke ndi wẹ męri, si alị ile rị ichen-ichen. Ndi alị ndi ọzọ wulęni ndi Ju jenkọ d'a gha a zọ Jerusalem ukü d'e ru ni ogęn alị ndi ọzọ e zu.”

Obibia Nwa Nke Ihian

(Mat 24.29-31; Mak 13.24-27)

²⁵ “Wẹ jenkọ d'a hūn ihien-ahima imę ęnya-anwun lę ifon lę kokishia rị igwere. Imę uwa, alị ichen-ichen jenkọ d'a rị imę nsongbu, makę okęn uzun ohimin rị a zun lę ebiri ọ rị a kpo; o siko d'a gba wẹ ngari-ęnya.

²⁶ Ndun siko d'a gụ ihian makę egun ihien jenkọ d'e mę uwa ile, makęni ikęn ndi rị igwere jenkọ d'e męhunmę.

²⁷ Ogęn hụ ke wẹ jenkọ d'e gi hūn Nwa nke Ihian k'o gi ikęn lę ogbo hi-ogbe lala imę orukpu.

²⁸ Ogęn ihien ndini e gi bidon, turu ni nwan ọtọ, unu e wesi isi elu, makęni ogęn wẹ gi gbapụha unu a riguo nsue!”

Ihien Jesu Gi Osisi Figi Kuzi

(Mat 24.32-35; Mak 13.28-31)

²⁹ “Ya Jizosi nọ tu ni wẹ ilu: “Lekpo ni osisi figi lę osisi ndi ọzọ ile:

³⁰ Hūn wẹ gihü foma ehuhü, unu lę enwęn unu e gi ęnya unu hūn a, gi e marin ni udu-mirin e d'e bidon.

³¹ ęrirazikwo, unu hūn ke ihien ndini rị e mę, unu a marin ni alị-eze Osolobue a riguo nsue.”

³² “M rị a gwa unu ezioku, ndi rị ogęni aguchanringuko ihien ndini wẹ kebe mę.

³³ Elu-igwee lę uwa jenkọ d'a ghafe, kani, ihien m ku aghafeko: o k'e męzuriri.”

Kwademe Enwęn I!

³⁴ “Kani, kpachanpu ni ęnya, amamgbe okęn ęhü-ufu, okęn oriri-lę-ọrira lę uhue ihien uwanị a nyindan obi unu, uhuhin hụ a nwndon unu idumuzi ke onyan.

³⁵ Makęni, uhuhin hụ siko d'e kunrun ihian ile rị elu-üwa.

³⁶ Munrun ni nwan ęnya ogęn ile; e mę ni ekpere ni Osolobue mę unu sa-ęka wanahin ihien ndini ile jenkọ d'e męririni, sazikwo ęka turu ihun Nwa nke Ihian.”

³⁷ Uhuhin ile ke Jesu gi a kuzi imę ulo-nsọ, kani ọhị gba, ọ pü, si ugu ahun w'a kpo Oliveti

d'a nọdi.

³⁸ Uzo utuntun ile ihian ile hu a bja d'e kunrun e ime Ulo-nsọ, e gon e ntin.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

E Ri Ni We Jesu Ngo

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Jon 11.45-53)

¹ Ogen Mmemme ahun we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu hun w'a kpozikwo Mmemme-Nghafe gi rumę,

² ndi-isi nchu-egan le ndi-nkuzi Iwu hu a cho uto w'e gi gi nzuzue gbu Jizosi, makele egun ndi ali ri a tu we.

Judasị E Kweri N'ọ Sikọ D'e Re Jesu

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

³ 'Ya Ekwensu no banye ime Judasi hun w'a kpo Iskarotu, hun wu onye ohu ime umu-azuun mmebuo hu.

⁴ O no pu, jemma d'e son ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ ku ke o don re Jesu ye we.

⁵ Ogen we gi nu a, efo no suo we usuo, we no kweri ni we jenko d'e ye e egho.

⁶ 'Ya o no kweri. O no choma ezigbo efe o jenko d'e gi we Jesu ye we ebe ndi bu oda rileni.

Oriri-Nghafe

(Esodosi 12.1-20; 13.3-10; Mat 26.17-25; Mak 14.12-21; Jon 13.21-30)

⁷ Uhuohin hu we gi e bidon Mmemme we gi e ri Bredi nwonleni yisti o gi a fu e ru, uhuohin ahun we gi e gbu nwa-ebulu Nghafe,

⁸ Jizosi no zipu Pita le Jonu, si we, "Jemma ni d'a kwademe ihien ni enyi ri Oriri-Nghafe."

⁹ We no ju a si, "Elebe ki cho ni enyi no memę e?"

¹⁰ O no si we, "Gon ni ntin: unu banyekoni ime obodo, okennyę ohu bu ite-mirin jenko d'e kunrun unu. Sonne banye ulo o siko d'a banye.

¹¹ Si ni onye nwon ulo hu, 'Onye-nkuzi si i, "Elebe ke mmughe hu obia a nodi ri, hun mme le umu-azuun m jenko d'a nodi ri ihien-oriri Nghafe?"'

¹² O siko d'a ghosi unu mmughe ohu shiani ri ibe elu, hun we kwademęguu ohunma-ohunma; no ni ebęhu kwademęchanrin ihien ile."

¹³ 'Ya we no jemma. We no hunchanrin ihien ile k'o don gwa we, 'ya we no kwademe Oriri Nghafe.

Oriri-nsọ

¹⁴ Ogen e ru, Jizosi no weri oche, ndi-ozu hu pu-ichęn no son e nodisonme ali-ni we ri Oriri hu.

¹⁵ Jizosi no si we, "A chokemęke m ni mme le unu ri Oriri-Nghafeni m gini d'a ta afunfun!

¹⁶ Make ni, m ri a gwa unu, erikozu m'a d'e ru mgbe ihien we gi e ku jenko d'e gi mezu ime Ali-eze Osolobue."

¹⁷ 'Ya o no weri mkpu, o yeguu Osolobue ekele, o no si, "Weri ni onwan keru.

¹⁸ M ri a gwa unu ni arakozu m manya vaini d'e ru mgbe Ali-eze Osolobue bja."

¹⁹ 'Ya o no weri ogbe-brędi, ye Osolobue ekele, bebe e, we e ye we, si, "Onwan wu ehü m, hun we ri e gi ufiri unu e ye. E me ni onwan e gi a nyanhan m."

²⁰ Erira k'o donzikwo weri mkpu hu ye we, ogen we gi riguu, si, "Mkpuni wu nkwerigbama ohun hu Osolobue tume, hun we gi edeke m biye eka-edeke m we gi ufiri unu gba pu."

²¹ "Ka lee n'e, mme le onye jenko d'e re m ri ebeni e ri ihien-oriri!

²² Nwa nke ihian siko d'a nwun ke Osolobue don ku, kanu nsongbu ri ni onye hu jenko d'e ren'e!"

²³ 'Ya we no juma ibe we ke onye ime we jenko d'e me ihien ni.

Onye Kachanrin?

²⁴ Ndi-ozu ahun pu-ichęn no domazikwo ndondo ime igunrun we onye we siko d'e weri ni 'ya kachanrin ime we ile.

²⁵ Jizosi no si we, "Ndi-nze uwa a ki ndi we ri a ki rike si uwe nwe we; ndi ri a kini a za 'Ome-oghọ!'

²⁶ Kanu, emekwole ni erira. Kama, onye kachanrinni ime unu 'ya no ke onye kachanrin nwata; onye-ndu 'ya no ke odibo.

²⁷ Eghę, onye kade ibe e? Onye hun nodi ali e ri ihien-oriri ra onye hun ri e buhe ihien-oriri, e jen ozi rin'a? Ele onye hun nodi ali e ri ihien-oriri ka? Kanu, m ri nwan ime igunrun unu leke onye e jen ozi."

²⁸ "K'osileru, unu wu ndi son m nodi ime nsongbu ile we gi lele m, unu anatonu m:

²⁹ m ri nwan e ye unu Ali-eze a ki-nokę ke Nedi m don ye m,

³⁰ keni unu hun uzọ sọm n ri, sọm m ra ime Alị-eze m; unu siko d'a ndịsọnme enu ukpo-eze, e kin ikpun-ulo mmebuo ri Izrelu ikpe."

Jizos' E Ku E Ni Pita Jenko D'a Ghorị N'ọ Marịn A
(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Jọn 13.36-38)

³¹ "Sajmonu, Sajmonu! Gọn ntin! Ekwensu a siguo Osolobue ni a lele unu ile, keni o yo unu ke we don a yo oka.

³² Kanị, e meguo ni m'i ekpere Sajmonu, amamgbe okukwe i a dan. Ogen y'e gi gbehutoguu obi kinhen azuun, y'a gba umune i ume."

³³ Kanị, Pita no si, "Di-nwonnị-enyi, a kwademeguo m ni m jenkọ d'e sọn i jen ngan, sọnde i nwunhun!"

³⁴ Jizosi no si a, "Pita, m ri a gwa i, okpa gini d'a kwan ukinkin tanni, i siko d'a ghorị mgbe eto ni y'a marin m."

Ekpa Le Opia-agma

³⁵ Ya Jesu no ju umu-azuun a ajuju, si, "Ogen hu m gi zipu unu, si unu ewerile eghe mobu buru ekpa mobu akpukpo-uku, o nwongho ihien koni unu?" We no si a, "Mba, o nwonnị."

³⁶ Jesu no si we, "Ujeni, onye nwon eghe ya weri e nwan; onye nwe ekpa ya buruzikwo a. Onye nwonnị opia-agma ya re ewuru o yiye elu e, gi e nnirin opia-agma.

³⁷ Makeni, m ri a gwa unu ni ihien ahun Ekukwo-nsọ ku, ni "We jenkọ d'a gun a yeni ndi a dan iwu" jenkọ d'e mezuriri ebe m ri.

Ezie, ihien we de ime Ekukwo-nsọ banyeni m hu e mezu."

Umu-azuun a no si a, "Di-nwonnị-enyi, lee e, opia-agma ebuo ri ebeni!"

³⁸ "Ya o no si we "Ohun e higuo."

Jesu A No Elu Ugu Olivu Me Ekpere

(Mat 26.36-46; Mak 14.32-42)

³⁹ Jesu no gha ime obodo hu pu, jennme elu Ugu Olivu k'o don e me mbu, umu-azuun a no sọnmę e.

⁴⁰ Ogen o gi ru ebahun, o no si we, "Me ni ekpere make unu gha a danban ime onwunwan."

⁴¹ "Ya o no jenshi ihun ekerę, ihien rike ebe mburu e ru we ma a, gbu osekp, me ekpere, 42 si, "Baba, omeni y'a chogho, napu m mkpu afunfunni; kanị, uche i 'ya me, ele nke m."

⁴³ Ya mmọn-ozị no gha elu-igwee d'e kunrun e, yeche n'e iken.

⁴⁴ Makeni o ri ime oken ufu, o mekenme ekpere kari k'o me mbu; obanje e no ke edeke ri a tatuni.

⁴⁵ Ogen o gi gha ebahun o ri ali e me ekpere lihi oto, o no bia d'e kunrun umu-azuun a; o no hun ni we ri uran, makeni ehụ ro we we gi kwan ekwan.

⁴⁶ "Ya o no si we, "Ki unu ri a ranhinni? Lihi ni oto me ekpere make unu gha a danban ime onwunwan."

E We We Jizosi Ye We, A Nwunrun Wa

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Jọn 18.3-16)

⁴⁷ Ebe Jizosi rikwo e ku oku, idenmizi, igunrun ihian no bia. Onye hu w'a kpọ Judasi, onye ohu ime ndi-ozị pu-ichen mmebuo hu, duhe we. O no jemburu Jizosi d'e su e onu.

⁴⁸ Kanị Jizosi no si a, "Judasi, isu-onu k'i gi e re Nwa nke Ihian?"

⁴⁹ Ogen umu-azuun ndi we le Jesu wi gi hun ihien jenkọ d'e meni, we no si Jesu, "Di-nwonnị-enyi, ni enyi gi opia-agma enyi lu ogun?"

⁵⁰ Onye ohu ime we no banpu odibo onye-isi nchu-egan ntin eka-ihien.

⁵¹ Jesu no si we, "Kusi ni ihienni!" "Ya o no metu okennyę hu eka ntin, zuo a.

⁵² Ya Jizosi no si ndi-isi nchu-egan le ndi-isi ndi-unakpa Ulo-nsọ le ndi-isi-hun we ile gba bia ebegu d'a nwunrun a. "Ki unu buheni opia-agma le egbe, rike si m wu onye-ohin?"

⁵³ Ogen ahun mme le umu gba a ri ime Ulo-nsọ uhuhin ile, unu anwunni m. Kanị hunni wu ogen unu le ogen iken ishi gi a ki!"

Pita a Ghorị N'ọ Marịn Jizosi

(Mat 26.57-58, 69-75; Mak 14.53-54, 67-72; Jọn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ "Ya we no nwunrun Jesu, duru e jennme, w'e si iwe onye-isi nchu-egan. Kanị Pita sọnkọ a azuun—bu egbata we e teyeghozi.

⁵⁵ Ogen ndi ri ebegu gi fiye okun ahanmahan ezi-ogwa onye-isi nchu-egan hu, nophunme okun ahun, Pita no ndiyeni we.

⁵⁶ Ogen nwa-agbo ohu hun wu odibo gi gi okun ahun we fiye legha Pita k'o ndi ebahun a nyan okun, o bu enya tuma a, o no si, "Okennyeni le Jizosi te wizi kwol!"

⁵⁷ Kanị Pita no ghorị, si, "Okpoho, amarin m'a!"

⁵⁸ O tebe, onye ozo a hun Pita, o no si a, "I wuzi onye ohu ime we!" Pita no si a, "Di-enyi, ele mme!"

⁵⁹ Ihiẹn nọ kẹ mgbahunmẹ okuloḷọkọ a ghafeguṣu, onyẹ ozo nọzi sị, “Iru-uka arị a, okennyeni lẹ Jesu wị, makẹni onyẹ Galili k’o wu!”

⁶⁰ Pita nọ sị a, “Di-enyi, amarin m ihien i ri e kul!”

Kẹ Pita don ri e ku okuni, okpa nọ kwan.

⁶¹ Ya Di-nwonn-enyi nọ gbehuto, bu enya zinmẹ Pita. Pita nọ nyanhan oku Di-nwonn-enyi gwa a, k’o don sị a, “Okpa gini d’a kwan ukinkin tanni, i k’a ghorị mgbe eto ni y’a marin m.”

⁶² Pita nọ pu d’a kwan ezigbo ekwan.

E Gbu we Jizos’ Ili, Kpa A Ye Emu

(Mat 26.67-68; Mak 14.65)

⁶³ Ikennyẹ ndi hu gi Jesu e che e nche nọ kpama a e ye emu, e gbu e ili.

⁶⁴ E kenkin we e enya, a ju a, a si, “Bu nwan amuma! Onyẹ ime enyi fian i ihien?!”

⁶⁵ We nọ kusonmezi ihien ndi ozo bu oda, e gi e a kpari e.

E Weri We Jizosị Si Ogwa Ndi-isi Nkikwama

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Jon 18.19-24)

⁶⁶ Ogen eki gi fon, Ndi-isi ile nọ zu ogwa—kẹ ndi-isi nchu-egan kẹ ndi-nkuzi Iwu. Ya we nọ duru Jizosị, duhe e Ogwa Ndi-isi nkikwama ahun zuni.

⁶⁷ Ndi-isi nkikwama ahun nọ sị a, “Omeni ‘yu wu Krajist, Onyẹ Hu Osolobue Tume, gwa enyi?” O nọ sị we, “M gwa unu, unu e kweriko;

⁶⁸ m ju unu ajuju, unu azako.

⁶⁹ Kanị, gha kikeni jenmẹ, Nwa nke Ihian jenko d’a nodi ali eka-nni Chuku, Onyẹ nwẹ iken ile.”

⁷⁰ We ile nọ sị, “Iyu wu nwan Nwa Osolobue?”

O nọ sị we, “Ya kẹ unu ri e ku ni ya kẹ m wu.”

⁷¹ We nọ sị, “Ki enyi ri a chozi ni osheri! Enyi e giguon ntin enyi ni ihien o kul!”

Isi Nke Ẹtọ-kwasị-ogun

E We We Jizosị Jenni Govano Wu Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Jon 18.28-38)

¹ Ya Ndi-isi Nkikwama hu ile nọ lihi eto, weri Jizosị jenni Paileti, hun wu Govano ri a kidon ni ndi Rom.

² Ebehu kẹ we nọ kinmẹ, sị, “Enyi nwundon okennyeni k’o ri e dufie ndi ali enyi, a sị we akuzile eze-kanị wu Siza ugwo-isi. O sizikwo ni ya lẹ enwen e wu Krajist, Onyẹ Hu Osolobue Tume, ya wu ni o wu eze.”

³ Paileti nọ ju Jesu, sị, “Iyu wu eze ndi Ju?”

O nọ sị a, “Y’e kuguo a.”

⁴ Ya Paileti nọ sị ndi-isi nchu-egan lẹ igunrun hu, “Ahunni m ihien m’e gi ma okennyeni ikpe.”

⁵ Kanị, we hukwo e ku e, a sị, “O gi nkuzi e e buheni ndi ile ri ime Judia isusu. Ime Galili k’o gha bidon, o ruguo nwan ebieni.”

Paileti A Si We We Jesu Jenni Herodu

⁶ Ogen Paileti gi nọ ihienni, o nọ ju we kẹ okennyẹ hu wu onyẹ Galili.

⁷ Ogen o gi marin ni azuun Herodu ri a ki k’o gha bia, ya o nọ zi e jenni Herodu, hun rizi ime Jerusalem ogen hu.

⁸ Ogen Herodu gi hun Jesu, efo nọ suo a usuo oda-oda, makeni o teke o choma n’o hun a. Makeni, o nuguo otiti e, a tu enya n’o siko d’a hun a ebe o ri a run orun-atumanya.

⁹ Ya o nọ jusonmẹ Jizosị ajuju bu oda, kalẹ Jizos’ a shiarin’a ihien owule.

¹⁰ Herodu lẹ nchu-egan lẹ ndi-nkuzi Iwu turuhukwo ebahun e kukunen eje-ihien bu oda we sị ni ya k’o mẹ.

¹¹ Herodu lẹ ndi-agma a nọzi mẹ Jesu rike onyẹ-eti, kpa a ye emu. Ya Herodu nọ yime e ekwa ma mma, zikin ni Paileti ya.

¹² Uhuohin hu kẹ Herodu lẹ Paileti henrin owu; we te wu enenren mbu.

E Wehe We Jizosị Ebe Ihian Ile Ri

¹³ Paileti nọ kpo gbama ndi-isi nchu-egan lẹ ndi-isi lẹ ndi ali hu ile,

¹⁴ sị we, “Unu wehe ni m okennyeni; unu sị n’o ri e dufie ndi alini. E leleguo m’a nwan id’nya unu; ahunni m eje-ihien ndi hu unu sị ni ya k’o mẹ.

¹⁵ Herodu lẹ enwen e ahunzikwonị eje-ihien owule o mẹ, ya k’o gi zikinhen ni enyi ya azuun. Lee ni enya, o nwonn ihien okennyeni mẹ hun we gi gbu e.

¹⁶ Ya wu, m jenko d’a sị we fian a mkpinsin, a hatu m’e n’o lama.”

¹⁷ (Ogen Mmemmẹ-Nghafe owule Paileti k’e wepuhariri ni we onyẹ-ngan ohu.)

¹⁸ Kanị igunrun hu ile nọ yime oro, a sị, “Wepu onyeni! Gbu e! Wepuha ni enyi Barabasi!”

¹⁹ (Barabasịni wu okennyẹ ohu we buche ime ulo-ngan make ufiri isusu me ime obodo hu le ochu o gbu.)

²⁰ Makeni Paileti te cho n'o hapu Jizosi ye, o no gwamazị igunrun hu oku.

²¹ Kanị we ile hukwo e yi oro, a si, "Kpogbu e! Kpogbu e!"

²² Paileti no gwazị ndi ahun oku hun me mgebe eto, si, "Ki hain? Elee eje-ihien k'o me? Ahunni m ihien owule o me hun we e gi gbu e! 'Ya wu, m jenkọ nwan d'a fian a mkpinsi, hatu e ye."

A Ma We Jesu Ikpe-onwun

(Mat 27.15-26; Mak 15.6-15; Jon 18.39-19.16)

²³ Kanị we hukwo e yi oro, a gwakennme e 'ya kpogbu Jizosi. Oro we no kari eka; nke we no bun.

²⁴ 'Ya Paileti no ma Jizosi ikpe hu we cho n'o ma a.

²⁵ O no hatu onye hu we cho—onye hun we gi ufiri isusu le igbu-ochu buche ime ngan.

O no we Jizosi ye we kpogbu—nọke ke ndi hu don cho.

E Duru We Jesu D'a Kpogbu Elu Obe

(Mat 27.32-44; Mak 15.21-32; Jon 19.17-27)

²⁶ Ebe ndi-agma dukọ a, we no hun okennyẹ ohu w'a kpo Saimonu, onye obodo Sairini, hun gha ali-ofia lala ime obodo. We no kwondon e, bu obe hu kwasị a uvun, si a buru e sonme Jesu.

²⁷ Igunrun ihian hu e son Jizosi, we le ikpoho ndi ri a kwan ni Jizosi ekwan, e ti eka obi, e gon'e.

²⁸ Jesu no gbeshoto, si we, "Ikpoho Jerusalem! Akwanle ni ni m ekwan, ka kwanmani ni enwen unu le umu unu.

²⁹ Makeni ogen zenilalarị, hun we e gi si, 'Ndi-agan le ikpoho mutuleni nwa le ndi yetuleni nwa eran e nweke isi-oma.'

³⁰ Ogen hu ihian jenkọ d'a gha a si ugu, 'Dankwasị enyi ndo-o!', a si oke, 'Kpumẹ enyi ndo-o!'

³¹ Makeni, o me nwan ni we ri e me ihienni ogen osisi gi ri ndun, kinị k'e me o kpogbu nkun?"

A Gun W'a Yeni Ndi Njo

(Azaya 53.12)

³² O nwon ikennyẹ ebuo ozo hun we duru we le Jesu d'a kpogbu—kanị ndini me eje-ihien.

A Kpomā We Jesu Elu Obe

³³ Ogen we gi ru ebehu w'a kpo "Okpokom'isi", we no no ebehu kpoma Jesu elu obe, iya le ndi hu me eje-ihien—onye ohu azun eka-nni e, hun-ebọ azun eka-ekpen e.

³⁴ Jesu no si, "Baba, gbaharị we, makele amarin we ihien we ri e me."

We no tu-nkpọ, gi e kerị eka a.

³⁵ Igunrun ihian turu ebehu, e lee ile; kanị, ndi-isi ndi Ju hu a kpa a e ye emu, a si, "O zuo ndi ozo. 'Ya zuo nwan enwen e nu—mbuni iya wu Kraisi Osolobue, Onye Hu Osolobue Tume, Onye Hu o hori!"

³⁶ Ndi-agma huzi a kpa a e ye emu: a bia we d'e kunrun e, ye e manya ru-uka,

³⁷ si a, "Omēni iyu wu Eze ndi Ju, zuopuha enwen i!"

³⁸ O nwezikwo ihien we deye elu obe hu. Ihien we de wu, "Onwan wu Eze ndi Ju."

³⁹ Onye ohu ime ndi hu me eje-ihien hun we kpoma elu obe no kparime e, a si a, "Ele 'yu wu Kraisi, Onye Hu Osolobue Tume? Zuopuha nwan enwen i, y'a zuopuhazikwo enyi!"

⁴⁰ Hun ebọ no jugbo hun ku ihienni, si, "Y'a ra tudẹ egun Osolobue—ebe o me ni ikpe ohu ke we ma 'yu le iya?"

⁴¹ Ikpe we ma enyi nwen furu efuru, makeni ihien enyi cho ke enyi ri a hun; kanị o nwonnihien okennyeni me."

⁴² 'Ya o no si Jesu, "Jizosi, ogen y'e gi bia rikẹ Eze, dodo nyanhankwo m-o!"

⁴³ Jesu no si a, "M ri a gwa i ezioku, tanni, i siko d'e son m nodi ime Ali Izu-iken wu Paradaisi."

Onwun Jizosi

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Jon 19.28-30)

⁴⁴ Ihien nọke okuloku mmebuo efinnai, ogen hu enya-anwun gi a ri isi, ohini no gbachanrin ali hu ile d'e ru okuloku eto efinnai,

⁴⁵ makeni anwun amuzini. Eka we gi gbombepu Ebehu-kachanrin-nso ime Ulo-nso no bawapu ebọ*.

* Isi Nke Eto-kwasị-ogun:45 Esodosi 26.31-33

⁴⁶ Ya Jesu nọ gi okẹn olu yi oro, si, “Baba, e bu m mmọn m che i ẹkal!” O kuguu ihienni, o nọ kwonbepu, nwunhun.

⁴⁷ Ogen onye-isi agha hu hun ki ndi-agma kpogbun'e gi hun ihien meni, o nọ ja Osolobue mma, si, “Ezioku-ezioku, ẹka okennyeni ri ochan!”

⁴⁸ Ogen ndi hu ile gbakikomẹ ebahun e lee ilee gi hunguu ihien meni, we nọ tiri ẹka obi lama.

⁴⁹ Ndi ile marin Jesu ohunma le ikpoho ndi hu gha Galili sonhen e nọtezi ẹkere, e lee ihien ndi ri e meni.

Olili Jizosi

(*Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Jon 19.38-42*)

⁵⁰ Ogen hu, o nwon okennyẹ ohu ẹfan a wu Josefụ, hun gha obodo Arimatia ri Judia bia. O wu ezigbo ihian le onye e bi obibi ri ochan. O ri e che obibia Ali-eze Osolobue.

O wu onye ohu ime Ndi-isi Nkikwama—

⁵¹ kanj, o kweyeni ni we ime ihien we ku le ihien we me Jesu.

⁵² O nọ jen d'e kunrun Paileti, si a buye e ẹhu Jizosi.

⁵³ Ya o nọ gha elu obe butu e, gi ẹkwa line kwama a, bu e che ime ili we liyetuleni ihian hun we gu rike okporo ye ime omuma zeni.

⁵⁴ Uhuohin Nkwademe ro (Uhuohin Fraide), hun we gi a kwademe Uhuohin Izu-iken, bu o rumeguọ ẹnyasi hun Uhuohin Izu-iken gi e bidon.

⁵⁵ Ikpoho ndi hu gha Galili sonhen Jizosi nọ sonme Josefụ, we nọ hun ili hu, hunzi ke we don donme ẹhu Jizosi.

⁵⁶ Ya we nọ lama d'a kwademe ihien ndi e shin ohunma le uden we jenkọ d'e gi te ẹhu hu.

O ru Uhuohin Izu-iken, we nọ zu iken—makeni ẹrija ke Iwu ku.

Isi Nke Ẹnọ-kwasị-ogun

Jesu A Gha Onwun Lih

(*Mat 28.1-10; Mak 16.1-8; Jon 20.1-10*)

¹ Kanj, uto-utuntun biribiri uhuohin ibuzọ ime izu-uka (hun wu nwan uhuohin Sonde), ikpoho ndi hu nọ weri ihien ndi ahun e shin ohunma we kwademeuu, jenme ili hu.

² We nọ hun a ni e nupuguo we omuma we gi nukin onu ili hu.

³ Ya we nọ banye ime e; kale ahunni we ẹhu Di-nwonni-enyi wu Jesu.

⁴ O nọ gha we nghari-nya. Ke we don ri e ro e, idenmizi ikennyẹ ẹbuo yi ẹkwa ri e be nwanran-nwanran nọ wuzoye ni we.

⁵ Oken egun nọ tuma we, 'ya we nọ bu ihun koma ali. Ikennyẹ ndi hu nọ si we, “Kj haın unu gi a cho onye ri ndun ebe ndi nwunni ri?”

⁶ O riji ebene; o ghaguo onwun lihi. Nyanhan ni ihien o gwa unu ogen o gi ri Galili: ni,

⁷ “We jenkọ d'e bu mme wu Nwa nke Ihian che ẹka ndi njo, a kpogbu we m; kanj hun m'e akp'ohin eto, m k'a gha onwun lihi.”

⁸ Ya ikpoho ndi hu nọ nyanhan ihien Jesu ku,

⁹ a gha we ili ahun lua, we nọ gwa madu mmanaj hu le ndi ozo ile hoduni.

¹⁰ Ikpoho ndi hu wu Meri onye Mag'dala le Juana le Meri nne Jemisi; uwe le ikpoho ndi ozo we ile wj gba gwa ndi-ozu hu pu-ichen ihien ndini.

¹¹ Kanj, ndi-ozu hu pu-ichen egini e don makeni ihien we ri e ku ri we hu ke oku nwonleni isi.

¹² Kanj Pita nọ lihi oto, gbasi ili ahun; o hulua ali, nyonye, 'ya o nọ hun ẹkwa line hu we te gi kwama Jesu, kanj o nwonzini ihien ozo o hun. O nọ pu, e ro ihien meni.

Umụ-azuu A Jenko Emausu A Hun Jesu K'o Ghaguu Onwun Lih

(*Mak 16.12-13; Luk 24.44-47; Jon 5.39, 45-47*)

¹³ Uhuohin ohu ahun zi, umu-azuu Jesu ẹbuo jenkọ obodo ohu me ẹkere w'a kpo Emausu. (Gha Jerusalem d'e ru Emausu wu ihien ri ke maili esa.)

¹⁴ We hu e ku oku ihien ndi hu ile meni.

¹⁵ Ke we ri e ku, e shi inyenren, 'ya Jizosi le enwen e nọ nochime we, son we jensonme;

¹⁶ kanj anini we we koma a ẹnya.

¹⁷ Ya Jizosi nọ si we, “Elee inyenren ke unu shiko ihienni ile jenkọ?”

We nọ biwuzo, ronme ihun.

¹⁸ Ya onye ohu ime we w'a kpo Klopasi nọ si a, “O nọke si 'yu suo wu onye obia ri ime Jerusalem hun marinleni ihien ndi me ebahun kete uhuohinni?”

¹⁹ Jesu nọ si, “Kj me?”

We nọ si a, “Ihien ndi gbashari Jesu onye Nazareti: Okennyeni gi orun a le oku-onu a ghosichanrin n'o wu oken onye-amuma ri mkpa—ke ebe Osolobue ri ke ebe ihian ri—

²⁰ Iezi ke ndi-isi nchu-egan le ndi-isi enyi don we e ye we ni we ma a ikpe-onwun; 'ya we no ma a ikpe onwun, kpogbu e;

²¹ kanj enyi te nwon olile-nya ni iya wu onye hun jenko d'a gba puha Izrelu!"

"Eghe, wezukade ihien ndini ile, onwan me e nwan akpu-uhuhin eto ihien ndini me.

²² Ozoz, ikpoho ndi hu ime ndi itu enyi me ihien tu enyi enya; we jen ili e uzọ-utuntun tanni,
²³ kanj ahunni we nhu a. We no kinhen d'a gwa enyi ni a hunguode we ohun ebe ndi mmnon-
ozi puha d'a gwa we ni o hu ndun.

²⁴ Ndi hu ime ndi enyi le we wi e jenguzozi ili hu, we no hunzikwo a ni o richanrin ke ikpoho ndi hu don ku; kanj ahunni we 'ya le enwen e."

²⁵ 'Ya Jizosi no si we, "Euu! Unu e zuzuke; o fuka unu orun ikweri ihien ile ndi-amuma ku ime Ekukwo-nsọ!

²⁶ Ekuni w'e ni Mezaya jenko d'a taguu afunfun ndini o kebe banye ogbo a?"

²⁷ 'Ya Jizosi no gha ihien Mozizi de ime Ekukwo-nsọ e ru ihien ndi-amuma ile de kwachanrin ni we ihien ile Ekukwo-nsọ ku banyeni 'ya le enwen e.

²⁸ Hun we gi rume ehju obodo hu we jenko, Jizosi no me rikę si o k'e jenghafa;

²⁹ we no rikęnmę e, si a, "Du enyi nodi ndo-o, ni ohi a gbamaguo, uhuhin tanni a gumaguo ma." 'Ya o no banye d'e son we nodi.

³⁰ Ogen o gi nodi alj n'o son we ri ihien-oriri, o no weri bredi, gozi e; o no bebe e, we e ye we.

³¹ Ebehu ke enya we no shiapu, we no marin ni iya ro. 'Ya o no fori, ahunzini w'a!

³² We no si ibe we, "Ogen o gi a gwa enyi oku uzọ le ogen o gi ri a kowa ni enyi Ehuhuo-nsọ, eļe o no ke si okun ri ime obi enyi a dun?"

³³ We no lihi oto ozigbo ahun, kin-azun si Jerusalem; we no hun umu-azun mmanaj hu le ndi ozo we le we wi ke we gbakikome;

³⁴ we ile gbakikomeni hu a si, "Ezioku ro! Di-nwonnienyi e lihigu, Saimonu a hunguo a!"

³⁵ We ebuhọ no nwan gwa we ihien me uzọ, gwazikwo we ke we don ghoha ni Di-nwonnienyi ro ogen o gi bebe bredi.

Umu-azun Jesu A Hun Jesu K'o Ghaguu Onwun Lih

(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Jon 20.19-23; Orun Ndi-Ozi 1.6-8)

³⁶ Ebe mmadu ebuhọ hu ri a gwa we ihienni, Jizosi le enwen e no nwonpuha idemizi, turu etintinnai we. O no si we, "Udon 'ya ri ni unu."

³⁷ We ile no jusohi, ezigbo egun no tuma we; we hu e ro n'a hun we onye-mmnon.

³⁸ 'Ya o no si we, "Kj hain egun gi a tu unu? Kj hain unu gi e nwe obi-ebuhọ?"

³⁹ Lee ni eka m; lee ni uku m: Mme ro! Metu ni m eka ni unu hun a ni mme ro; onye-mmnon ara nwe uru le okpukpu ke unu don hun ni e nwongho m."

⁴⁰ O kuguu ihienni, o no ghosi we eka a ebuhọ le oku a ebuhọ.

⁴¹ Ebe omeni ekwerikwonj we—makęle o tu we enya leni ighoghọ jun we obi—ya Jesu no si we, "Unu e nwegho ihien owule w'e ri eri ebeni?"

⁴² We no ye e mkpiki azun we shi,

⁴³ o no marin we iya, ri e id'enya we.

⁴⁴ 'Ya o no si we, "Ihien ndini ke m gwa unu ogen mme ni unu gi ri: ni ihien ile we de banyeni m ime Iwu Mozizi le ime ihien ndi-amuma de le ime Ebu-oma jenko d'e mezuchanrinri."

⁴⁵ 'Ya o no kpupu uche we kenj we sa-eka ghota Ekukwo-nsọ,

⁴⁶ si we, "Onwan wu ihien we de: ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, siko d'a ta afunfun, nwunhun, nke akpu-uhuhin eto o gha onwun lihi;

⁴⁷ ni we jenko d'e gi efan a zi ndi alj ile ozi nroghari le mgbaghari njo—ni Jerusalem ke we jenko d'a gha bidon.

⁴⁸ Unu wu osheri ihien ndini ile hun meye unu enya.

⁴⁹ Lee n'e, m jenko nwan d'e zihę ni unu Mmon-nsọ ahun Nedi m kwe nkwa a. Ka cherikwo ni ime obodo ebeni d'e ru ogen we yimeguu unu iken hu gha Elu-igwee bia."

Jizosi E Si Elu-igwee

(Mat 28.19-20; Orun Ndi-Ozi 1.9-11)

⁵⁰ O no duru we gha ime obodo hu puha, duru we rukworj Betani; e ru we ebuhọ, o no kishi eka enu, gozi we.

⁵¹ Ogen o gi ri a gozi we, 'ya o no gha ime igunrun we pu, e we w'e shi elu-igwee.

⁵² 'Ya we no fe e.

We no gi oken ighoghọ lakin Jerusalem.

⁵³ We hu a no ime Ulo-nsọ ogen ile, a ja Osolobue mma.

Ozioma Jizos' Kraistị Nọke Ke Jönü Dön De Ẹ

Jesu Wụ Oku Osolobue

- 1 Ogen mbidön, oku hụ rị ari; Oku hụ ẹ Osolobue rị; Oku hụ wụ Osolobue.
 2 Oku ahun ẹ Osolobue rị ogen mbidön.
 3 Osolobue ke ihien ile rini ghanan'a; o nwönni ihien Osolobue ke hun o keleni ghanan'a.
 4 Ime e ke ndun rị; ndun hụ wụ ukpe ihian ile.
 5 Ukpe hụ e nwun ime ishi, kanj ishi, mkpokiki, a s'eka tinyun a möbü ghöha a.
 6 O nwön okennyehü ohu Osolobue zihē; efan a wü Jönü.
 7 O bia d'a shia eri banyeni ukpe hụ, keni ihian ile nü eri e, kweri.
 8 Eļe 'ya wü ukpe hụ, kalē o bia d'a shia eri banyeni ukpe hụ.
 9 Onye hụ wü Ezigbo Ukpe hụ hun e ye ihian ile ukpe lala ime üwa ogen ahun.
 10 Osolobue ke üwa ghanan'a, kanj üwa amarinn'a ogen o gi bia.
 11 O bia d'e kunrun ndi nke e, kanj ndi nke e anabanhann'a.
 12 Kanj, ndi ile hun nabannan n'a, ndi ile hun kwerini n'e, o ye we iken ni we wuru umu Osolobue:
 13 eļe ihian mü we; egin we uche ihian mü we, o nwönni okennyehü owule han we mü we, kama, Osolobue mü we.
 14 Oku hụ nọ henrin ihian, o nọ sön enyi biri elu-üwa. Eföma ẹ ezioku jun ime e! Enyi a hunle ogho a, ogho akpu Nwa ohu Chuku-Nedi mü.
 15 Jönü ku banyen'e, yi oro si, "Onwan wü onye hun m rị e ku ogen m gi si, 'Onye hun lalanj m memeguu ka m, makele o rị a rị ni we d'a mü m.'"
 16 Make ihien ahun jun ime e, enyi hụ e nwehen ngozi mmagi-mmagi.
 17 We ye Iwu ghahanj Mozizi; kanj eföma ẹ ezioku ghaha eka Jesu Kristi.
 18 O nwönni onye huntu Osolobue, kanj akpu Nwa ohu o mü sọ, hun wü Osolobue, hun nokunme n'e, e meguo enyi marin a.

Osheri Jönü Hun E Me Mirin-Chuku Shia (Mat 3.1-12; Mak 1.1-8; Luk 3.1-18)

- 19 Onwan wü eri Jönü shia ogen ndi-ndu ndi Ju gi gha Jerusalem zihē ndi nchu-egan ẹ ndi Livaj d'a ju a, si, "Onye k'i wü?"
 20 Jönü a ghorini; mba, o kupu a, si, "Eļe m Kraistị Onye Nzupuha hụ Osolobue Tume." O ghorini.
 21 We noji ju a, si, "Onye k'i wü? İyü wü Eļajja?"
 O nọ si, "Mba."
 "İyü wü Onye-amüma hụ pu-ichen?"
 O si, "Mba."
 22 We nọ si a, "Onye k'i wü nwan? Gwa enyi keni enyi marin ihien enyi siko d'a gwa ndi zihē ni enyi. K'i jenkö d'e ku banyeni enwen i?"
 23 O nọ gi ihien onye-amüma wü Azaya ku za we, si,
 "Mme wü
 'Olu hụ rị e yi oro ime atü,
 a si,
 "Kwa ni uzö Di-nwönni-enyi n'o zinrin!" ' ' "
 24 Ndi Itu ndi Farisi hun rị ime ndi hụ we zi
 25 nọ ju a, si, "K'i hañ nwan i gi e me mirin-Chuku mbunj y'ele Mezaya möbü Eļajja möbü Onye-amüma hụ pu-ichen?"
 26 Jönü nọ za we, si, "M gi mirin mmaka e me mirin-Chuku, kanj o nwön onye rị ime unü hun unü marinleni.
 27 İya wü onye hụ lalanj m memeguu. Erudeni m onye siko d'a topu akpukpo-uku a."
 28 Onwan me ime Betanj, n fetu Jödanj, ebe Jönü nọ e me mirin-Chuku.
Nwa-ebulu Osolobue
 29 Eki e fon, o nọ hun Jizosj k'ö lala ebe o rị, Jönü nọ si, "Lee n'e! Onwan wü Nwa-ebulu Osolobue hun e wepu njö üwa!
 30 Ya wü onye m rị e ku ogen m gi si, 'Omeguu, okennyehü ohu kanj m lala; İya ka m makeñi o rị a-rị ni we d'a mü m.
 31 E te marin m'a, kanj m rị e gi mirin e me mirin-Chuku keni ndi Izrelü marin a.' "

³² Jonu nọ shia eri, si, “M hun Mmon-nso k'o gi udi nduru gha elu-igwee hidanla, nokwasị a.

³³ E te marin m'a, kanị onye hun zi ni m si m, ‘Onye i jenko d'a hun ke Mmon-nso hidan d'a nokwasị a d'e son e nodi, iya wu onye hu jenko d'e gi Mmon-nso me ihian mirin-Chuku.’

³⁴ A hunole m'a; e kuole m ni iya wu Onye Hu Osolobue Tume.”

Umụ-azuun Ibuo Jesu Kpo

³⁵ Eki e fon, Jonu ni umu-azuun a ebuo wuzo,

³⁶ 'ya Jonu nọ hun Jesu k'o ghafeko, o nọ si, “Lehu Nwa-ebulu Osolobue!”

³⁷ Umụ-azuun Jonu ebuo ahun a nu k'o ku ihienni, we nọ sonme Jesu.

³⁸ Ogen Jesu gi gbehuto, o hun we ke we ri e son e, o nọ si we, “K'i unu ri a cho?” We nọ za, si, “Rabaj, elebe k'i bi?” (“Rabaj” wu “onye-nkuzi.”)

³⁹ O nọ si we, “Bia ni d'e lee e.” We nọ jen d'a hun ebe o bi; ihien rike okuloku eno efinnai ri a ku ogen hu; we nọ du e nodichanrin uhuhin hu.

⁴⁰ Onye ohu ime umu-azuun ebuoni nu ihien Jonu ku sonme Jesu wu Anduru nwene Sajmonu Pita.

⁴¹ O nọ bu uzọ chojen nwene e wu Sajmonu, si a, “Enyi a hunole Onye Hu Osolobue Tume wu Kraisti.”

⁴² Anduru nọ weri Pita d'e kunrun Jizosi. Jizos' e lee Pita, o nọ si a, “Yu wu Sajmonu nwa Jonu. Efan i jenko d'a wu Kefasi.” (Ani efanni asusu Griki wu Pita, 'ya wu “omuma.”)

⁴³ Eki e fon, Jesu cho n'o jen Galili; o hun Filipu, o nọ si a, “Sonme m.”

⁴⁴ (Filipu wu onye Besajda, obodo Anduru le Pita.)

⁴⁵ Filipu a hun Natanelu, o nọ si a, “Enyi a hunole onye hu Mozizi de banyen'e ime Iwu, hun ndi-amuma dezikwo banyen'e—Jesu onye Nazareti nwa Josefụ ro.”

⁴⁶ Natanelu nọ si a, “Ni ihien owule ri mma s'eka gha Nazareti puha?” Filipu nọ si a, “Bia d'e lee.”

⁴⁷ Ogen Jizosi gi hun Natanelu k'o lala ebe o ri, o nọ si, “Onwan wuchanrin onye Izrelu hun nwonleni erol!”

⁴⁸ Natanelu nọ ju a, si, “Nani k'i don marin m?”

Jizos' nọ za, si, “A hungwo m'i okpuru osisi figi hu ni Filipu d'a kpo i!”

⁴⁹ Natanelu nọ si, “Onye-nkuzi, ezie iyu wu Nwa Osolobue; iyu wu Eze ndi Izrelu!”

⁵⁰ Jizosi nọ si a, “Y'e kwerole makeni m gwa i hu ni m hun i okpuru osisi figi?! I jenko d'a hun ihien ndi ka onwan!”

⁵¹ O nọ si we, “M ri a gwa unu ezioku, unu siko d'a hun ke elu-igwee kpupu, hun ke ndi mmon-ozu Osolobue ri e jenjen, e jeniua d'e kunrun Nwa nke Ihian.”

Isi Nke Ebuo

Jesu E Gi Mirin Henrin Manya

¹ Hun me e akpu-uhuhin eto, o nwon agbamehuhuo ri obodo Kana ri Galili. Nne Jizosi ri ebahun.

² We kpozikwo Jizosi le umu-azuun a agbamekukwo hu.

³ Ogen manya gi guu, nne Jesu nọ si Jesu, “Manya we a guu.”

⁴ Jizosi nọ si a, “Okpoho, hatu m ye nu, ogen m e ke ru.”

⁵ Nne e nọ si ndi ri e jen ozi, “Ihien owule o si unu me, unu e me.”

⁶ O nwon ite-mirin isin we gi omuma memere ri ebahun. Ohu-ohu ime we jenko d'e ripu ogbogoro mirin isen mọbu esa. W'e gi we e donme mirin we gi a chanchan ihien, hun we gi e mezu omenalj ndi Ju.

⁷ Jesu nọ si idibo ndi hu, “Gbajun ni ite ndi hu mirin.” Ya we nọ gbajun we d'a pu onu.

⁸ O nọ si we, “Kuru ni nwan ekere jenni onye-isi ocho.” Ya we nọ me ihien o ku.

⁹ Onye-isi ocho nọ danmin mirin hu henringwu manya, bu o marin ebe o gha bia, (kanị, ndi hu ri e jen ozi a maringho), o nọ kpo okennyu hu ri a gba-ekukwo,

¹⁰ si a, “Ndi ozọ ile e bu uzọ e wepuha manya ka a suo, ihian ile rajungu eto we kebe wepuha hun suoleni; kale y'e bu hunni suoni to d'e ru ogenni.”

¹¹ Ime Kana ri Galili ke Jesu nọ run ọrun-atumanya ibuzoni hun o gi ghosi ogho a, umu-azuun a nọ kwere n'e.

¹² Omeguu, Jesu nọ si Kapanom—'ya le nne e le umune e le umu-azuun a, we nọ nodi ebahu ekere.

Jesu E Jen Ulo-nso

(Mat 21.12-13; Mak 11.15-17; Luk 19.45-46)

¹³ Ogen ndi Ju gi e me Mmemme-Nghafe e rume, 'ya Jesu nọ si Jerusalem.

14 O no hun ndi ri Ulo-nsọ ebehu e re efin le atunrun le oluikuku lezi ndi a gbahuto ego ebe we ndiyesonme ni teburu we.

15 O no kpa iberi (aya), gi e chupu we ile le oken-efin we le nduru we ime Ulo-nsọ, buoyiya egbo ndi a gbahuto egbo, hukpumesonme teburu we.

16 O no si ndi ri e re nduru, "Wepu ni ihien ndini we ebeni; egizileni ulo Nedi m henrin ebe we no a zu afia!"

17 Umụ-azuun a no nyanhan ni we de e ime Ekwkw-nsọ ni, "Adudu ulo i jenkọ d'e bu m ri."

18 Ya ndi-ndu ndi Ju no nwan si a, "Ghosi enyi ahima enyi e gi marin ni Osolobue si i me ihienni."

19 Jizosi no za we si, "Tikpo ni Ulo-nsóni, e gi m akpu-uhuohin eto wesi e elu."

20 Ndi-ndu ndi Ju no si a, "Ulo-nsóni we gi ahua isin-kwasi-ogunnaị tun k'i jenkọ d'e gi akpu-uhuohin eto wesi elu?"

21 Kanị Ulo-nsọ Jesu ri e ku oku e wu ehua.

22 Ogen o gi ghaguụ onwun lihi, umu-azuun a no nyanhan n'o kuoghọ ihienni, we no gi ihien Ehuho-nsọ ku le ihien Jesu ku don.

Jesu Marin Ke Ihian No

23 Ogen Jesu gi ri ime Jerusalem ogen Mmemme-Nghafe, ndi bu oda no kweri n'e makeni we hun orun-atumenya ndi o ri a run.

24 Kanị Jizosi ebuni enwen e ye we, makeni o maringuo ke ihian ile no.

25 Ele hun onye owule e gi gwa a ke ihian no, makeni ya le enwen e a maringuo ihien ri ime ihian.

Isi Nke Eto

Nikodimosi A Bia D'a Hun Jizosi

1 O nwon okennyehi ohu w'a kpo Nikodimosi. Onye Itu Ndi Farisi ro, onye ohu ime ndi-isi ndi Ju k'o wu.

2 O gi ime uhinhin bia d'e kunrun Jizosi, si a, "Onye-nkuzi, enyi a maringuo n'i wu onye-nkuzi gha ebe Osolobue ri bia, makele o nwonna onye jenkọ d'e ri-eka run orun-atumenya ndini i ri a run mmani Osolobue noyen'e."

3 Jesu no za, si, "Ezioku ke m ri a gwa i, mmani we mudonzi ihian, o saeka hun Ali-eze Osolobue."

4 Nikodimosi no si a, "Nani ke w'a don mudonzi ihian ebe o kagu egedi? Ni ihian sazi eka banye efọ nne e, a muji w'a nke mgbe ebuo?"

5 Jizosi no za a, si, "Ezioku ke m ri a gwa i, mmani we mu ihian ghahani mirin le Mmon-nsọ, o sako eka banye Ali-eze Osolobue."

6 Hun ihian mu wu ihian; hun Mmon-nsọ mu wu mmon.

7 Y'a tula i enya ni m si ni we siko d'a mudonziriri unu."

8 Ufere e fesi ebe owule o cho-unu a nu uzun a, kanị unu ara marin ebe o gha a bia mobu ebe o feko-erira k'o ri ebe onye owule Mmon Osolobue mu ri.

9 Nikodimosi no si a, "Nani ke onwan e don saeka me?"

10 Jizosi no si a, "I wu onye-nkuzi ime Izreli, bu y'a ghotani ihien ndini?"

11 Ezioku ke m ri a gwa unu, enyi ri e ku ihien enyi marin, a shia eri ihien enyi hun, kanị unu ara nabanhan eri enyi.

12 Ebe o me nwan ni m gwa unu ihien ndi ri elu-awa bu unu e kwerini, nani ke unu a don kweri omeni a gwa m unu ihien ndi ri elu-igwee?"

13 Makeni, o nwonna onye jentu elu-igwee wezuka onye hu gha elu-igwee bia-wu Nwa nke Ihian."

14 "Erija Mozizi don wesi agwo hu elu ime atu ke we jenkọ d'e wesi Nwa nke Ihian elu,

15 keni onye owule hun kwerini n'e hun uzọ nwon ndun itebite."

16 "Makeni Osolobue nwe ihien-osusuọ jenni ndi ri uwa oda-oda, 'ya hai o gi ye akpu Nwa ohu o nwe, ken'o wupu ni onye owule hun kwerini n'e alakọ iwi, kama o nwon ndun itebite."

17 Ezie, Osolobue ezini Nwa a d'a ma ndi ri uwa ikpe, kama, o zi e keni we hun uzọ nwon nzuopuha ghahan'a.

18 Ikpe amanị onye owule kwerini n'e, kanị ikpe a maguo onye owule hun kwerileni, makeni o kwerini ime efan akpu Nwa ohu Osolobue.

19 Onwan ke we gi hangbu we enen: ni ukpe a biaguọ ime uwa, kale ishi ka ihian a suo kari ukpe, makeni eje ihien ke w'e me.

20 Ize ukpe e ze ndi ile e me eje-ihien, w'a ra bia ebe ukpe ri make eje-ihien we ri e me gha a puha ifon."

21 "Kanị ndi hun e me ihien ri mma a bia ebe ukpe ri, keni ihian ile hun a ni we ri e me ihien Osolobue cho."

Jizosị Le Jonu Hun E me Mirin-Chuku

²² Omeogu, Jizosị le umu-azuun a no si Azuun Judia, o no du we nodi ebehu, e me ndi ihian mirin-Chuku.

²³ Jonu nke rizi obodo Enom hun nokunme Salim e me mirin-Chuku make ni mirin ri ebahun oda-oda. Ihian hu e jen d'e kunrun e, o hu e me we mirin-Chuku.

²⁴ We ke bu Jonu che ime ulo-ngan ogen hu.

²⁵ Ogen hu, umu-azuun Jonu le onye Ju no doma oku ichan-ehu w'a chansonme hun wu odinali ofufe we gi e don enwen we nsọ.

²⁶ We no bia d'e kunrun Jonu, si a, "Onye-nkuzi, onye hu yu le 'ya ritan n fetu Jodani, onye hun i gwasonme ndi ihian oku e, lee e nwan k'ọ ri ebeni e me mirin-Chuku, ihian ile hu e jen d'e kunrun e."

²⁷ Jonu no za, si, "O nwonni onye hun e nwehen ihien owule mmani we gha elu-igwee y'e ihien hu.

²⁸ Unu le enwen unu wu osheri m ni e kughọ m'a ni 'Ele m Kristi, kanj we zi m buru n'e uzọ."

²⁹ Okpoho hun we ri a lu wu nke okennyee hun ri a lu n'a. Owu okennyee hu ri a gba ekukwo, hun wuzoye n'e e gon e ntin, a ghoghọ oda-oda o nu olu okennyee hun ri a gba ekukwo. Ya wu ni ighoghọ m e zuole nwan oke.

³⁰ O k'a riwaye mkpa, kanj mme nwen k'e belu.

³¹ Onye hun gha elu bia ka ihian ile; onye hun gha uwa bia wu nke uwa, o ku oku ihien ri ime uwa. Hun gha elu-igwee bia ka ihian ile.

³² O hu a shia eri ihien o hun le ihien o nu, kanj o nwonni onye e gi eri e e don.

³³ Onye owule gi oku e don a ghosiole ni Osolobue wu onye-ezioku.

³⁴ Make ni onye Osolobue zihę k'ọ wu, oku Osolobue k'ọ ri e ku, make ni Osolobue e yehodu n'a Mmon-nsọ.

³⁵ Ihien Nwa a a sọ Chuku-Nedi, o wegwo ihien ile che e eka.

³⁶ Onye hun kweri ni Nwa Osolobue nwon ndun itebite; onye hun ju n'o kwirikoni Nwa Osolobue ahunko ndun; mba, iwe-le-onuma ke Osolobue k'e gi sonsonme e."

Isi Nke Eno*Jizosị Le Okpoho Onye Samerja*

¹ Ogen ahun, Jesu no nwan marin ni itu-ndi Farisi a nugwo ni umu-azuun ndi Jesu ri e nwehen e me mirin-Chuku kadę nke Jonu.

² (Kanj, ele Jesu ri e me we mirin-Chuku, umu-azuun a sọ ri e me.)

³ Ya Jesu no gha Judia pu, kinko Galili.

⁴ O no ghasi alj Samerja makele o ri mkpa n'o k'a ghariri ebehu.

⁵ Ya o no puha obodo ohu w'a kpọ Sika, hun ri ime Samerja, ehụ alj hu Jekopu ye nwa a wu Josefụ.

⁶ Omi Jekopu ri ebehu; ndun guu Jesu make ijen o jen; otudeni, o no nodi alj ehụ omi hu. (Ihien ri ke okulokụ mmebuo efinnai ro, ogen hu anwun gi a ri isi.)

⁷ Ya ke okpoho ohu, onye alj Samerja, no bia d'a dori mirin. Jesu no si a, "Ye m mirin ra."

⁸ (Ogen hu, umu-azuun a e jenmegwo ime obodo d'e nonhen ihien-oriri.)

⁹ Okpoho onye Samerja hu no si a, "Nani ke iyu wu onye Ju don nwan a rjo mme wu okpoho onye Samerja mirin?" (O ku onwan make ni ndi-Ju le ndi-Samerja ara meko.)

¹⁰ Jizosị no za a, si, "Omeni i te marin ihien Osolobue e ye le onye hun ri a si i, 'Ye m mirin ra', nke y'a rjo a, o ye i mirin hun e ye ndun."

¹¹ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, omi ni mi emi bu y'e gi mkpu y'e gi do mirin. Elebe ke y'a no nwan nwehen mirin hu e ye ndun?"

¹² "Yu ka Jekopu nedi enyi kanj hun ye enyi omi ni, hun 'ya le umu a le ihien-uriri e ra mirin rin'a?"

¹³ Jesu no si a, "Onye owule hun ra mirinni, egun mirin jenko d'a gunzi a.

¹⁴ Kanj, onye owule hun ra mirin hu m jenko d'e ye e, egun mirin agunkozj a; kama, mirin hu m siko d'e ye e jenko d'e henrin n'e isi-mirin hun ri ime e e hupha ndun itebite."

¹⁵ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, ye m nwan mirin hu amamgbe egun-mirin gha a gunzi m mọbu a biamazi m ebeni d'a do mirin."

¹⁶ Jizosị no si a, "Jen d'a kpọ di i, y'e kinhen azuun."

¹⁷ Okpoho hu no si a, "Enwon m di." Jesu no si a, "Ezioku ke i ku ebe i no si. 'Enwon m di',

¹⁸ make ni y'a lupugwo di isen, bu okennyee hun iyu le 'ya ri nwan ele di i; ezioku k'i kul!"

¹⁹ Okpoho hu no si a, "Di-okpa, a hunole m'a ni i wu onye-amuma.

²⁰ Ndi-nedi enyi we kanj no ungu ni ofufe, bu unu ndi Ju si ni Jerusalem wu ebe furu ihian jenko d'a nriri e fe ofufe."

21 Jesu nọ sị a, “Okpoho, gi ihien m ri e ku dọn: ogeñ lala, hụn o gi mē ni ẹlẹzi enu uguni mọbu ime Jerusalem ke unu siko d'a nọ fe Chuku-Nedi.

22 Unu amarin onye unu ri e fe; kanị, ẹnyi a maringho onye ẹnyi ri e fe, makañi ẹka ndi Ju ke nzuopuha gha a bia.

23 Kanị ogeñ lala, o ruguode nwan, hụn ndi hụn e fe ezigbo ofufe k'e fe Chuku-Nedi ofufe ime-mmọn lẹ nkẹ ezioku. Makañi ndi hụn e fe ofufe nọ ẹrira ke Chuku-Nedi cho ni w'e fe ofufe.

24 Osolobue wu Mmọn, ẹlẹ ihian; ndi hụn k'e fe ofufe siko d'e feriri a ime-mmọn, gi ezioku fee ẹ.”

25 Okpoho hụ nọ sị a, “A maringuo m ni Onye Hụ Osolobue Tumẹ wu Mezaya, (hụn w'a kpọ Kraisti), lala; ọ bia, ọ gwachanrin ẹnyi ihien ile.”

26 Jesu nọ sị a, “Mme hụn ri a gwa i oku rọ.”

27 Ozigbo hura, umu-azuun a nọ lua. O nọ tu wẹ ẹnya oda-oda n'ọ ri e sọn okpoho e ku oku; kanị o nwonnị onye sị, “K'i cho”, mọbu “K'i hañ i gi ri e sọn ẹ e ku oku.”

28 Ya okpoho hụ nọ la ite mirin ẹ to, kin-azuun si ime obodo; ọ nọ sị ndi rin'a,

29 “Bia ni d'e lee onye hụn gwa m ihien ile m mē. Onye ma ke 'ya wu Onye Hụ Osolobue Tumẹ wu Kraisti?”

30 Wẹ nọ gha ime obodo puha, ruheme ebe Jesu ri.

31 Ogen hụ, umu-azuun hụ a riọ Jesu, a sị, “Onye-nkuzi, dodo ri ihien-oriri.”

32 Kanị ọ nọ sị wẹ, “M nwọn ihien-oriri m'e ri hụn unu marinleni.”

33 Ya umu-azuun a nọ juma ibe wẹ, sị, “O nwonde nwan onye wehe n'ẹ ihien-oriri ra?”

34 Jizosị nọ sị wẹ, “Ihien-oriri m wu ime uche onye zini m lẹ irunchanrin orun a.

35 Ẹlẹ unu a sị, ‘Ọ hođu ifon ẹnọ ni ogeñ wẹ gi a ghọ ihien-ugbo ru?’ Kanị m ri a gwa unu, lehunmē ni enya ebe unu ri ni unu hụn ni ihien-ugbo a kaguole hụn w'a ghọ.

36 Onye hụn a ghonị ri nwan a ghọ, a narin ugwo-orun a; ọ hụ e kponkikomẹ mkpuru a toni ndun itebite, keñi onye hụn kunn'a lẹ onye hụn ghon'a hụn uzọ nwongbamẹ ighoghọ.

37 O meguo nwan ke wẹ dọn e ku,

‘Onye ọzọ a kun,

onye ọzọ a ghọ.’ ”

38 “M zi unu d'a ghọ ihien unu runleni; ndi ọzọ a runguole orun, unu a banhanguo d'a ghọ mkpuru wẹ runpuha.”

Ndi Sameria A Bia D'e Kunrun Jesu

39 Ndi Sameria bu oda wu ndi obodo hụ nọ kwerini Jesu makañi okpoho hụ sị, “Ọ gwa m ihien ile m mē!”

40 Ogen ndi Sameria gi nwan bia d'e kunrun Jesu, wẹ nọ riọ a n'ọ sọn wẹ nọdi. ‘Ya ọ nọ sọn wẹ nọdi akp'ohin ẹbuo.

41 Ndi bu oda nọ gi ufiri ihien ndi ọ ri e ku kwerizi, cheni ndi ibuzo.

42 Wẹ nọ sị okpoho hụ, “Ẹlẹzi ihien i ku sọo ke ẹnyi gi kweri, makañi ẹnyi lẹ enwen ẹnyi a nọle ọnu a, marin ni ezioku-ezioku, onwan wu Onye-nzuopuha uwa.”

Jizosị A Zuo Nwa Onye-isi-orun Eze

43 Ogen akpu-uhuohin ẹbuo gi ghafeguu, Jesu nọ gha Sameria si Galili.

44 (Jizosị lẹ enwen ẹ e kuguo a ni w'a ra ye onye-amuma mgbaye ime alị onye-amuma ahun.)

45 Ogen o gi ru Galili, ndi Galili nọ nabanhan a, makañi a hunguo wẹ ihien ile o mē ime Jerusalem ogeñ Mmemme-Nghafe (makañi wẹ nwen e jenghozi mmemme hụ).

46 Ọ nọ biazị obodo Kana hụn ri ime Galili ebe ọ nọ gi mirin henrin manya.

O nwẹ okennyẹ ohu emu ri a kụ nwa-a-okennyẹ ime Kapanom. Okennyeni wu onye ohu ime ndi-isi-orun eze.

47 Ogen okennyẹ hụ gi nū ni Jizosị a ghaguo Judia kinhen Galili, ọ nọ buru ẹ, riọ a 'ya bia d'a zuo nwa a makañi o d'a nwun.

48 'Ya Jesu nọ sị a, “Mani unu hụn ahima lẹ ihien atumẹnya, unu ekweriko.”

49 Onye-isi orun hụ nọ sị a, “Di-ọkpa bia ndo-o, nwa m gini d'a nwun.”

50 Jizosị nọ sị a, “Lama, nwa i jenko d'a ri ndun.” Okennyẹ hụ nọ kweri oku Jizosị gwa a, ọ nọ lama.

51 Ebe ọ lakọ, ndi idibo ẹ nọ kunrun ẹ; wẹ nọ gwa a ni nwa a hụ a riguo mma.

52 Ọ nọ ju wẹ ke ẹlẹ ogeñ k'ọ gi rima mma. Wẹ nọ sị a, “Okulokụ ohu efinnai unyanhun ke ẹhu-okun hụ gi hapu a.”

53 Nedi ẹ nọ nyanhan ni ogeñ hụ ke Jizosị gi sị a, “Nwa i jenko d'a ri ndun.” Ifiri ẹ, ke ya lẹ enwen ẹ ke ikpun-ulo a nọ kwerini Jesu.

54 Onwan wu orun-atumẹnya nke ẹbuo Jesu run ogeñ o gi ghaguo Judia bia Galili.

Isi Nke Isen

Jesu A Zuọ Onye Nwọnleni Onye E Yen'ẹ Eka

- ¹ Omeguu, Jesu n' kin-azuu n' Jerusaleṃ makeni o nwon mmemme ndi Ju rini.
- ² Ime Jerusaleṃ, o nwon mirin ri ehu Onu-mgbon Atunrun, hun ndi Hibriu a kpo mirin Beṛe's'da [mɔbu mirin Be'zata], hun nwon uzo isen we kpumesonme elu we hun we gha e ru e.
- ³ Igunrun ndi-emu ri a ku e dinosonme uzo ndi hu: ke ndi enya-ishi, ke ndi nguro, ke ndi oro kinmin, [e che ni we mehunme mirin hu.
- ⁴ Makeni, o ru, mmon-ozu Di-nwonni-enyi e hidan d'e mehunme mirin hu. Onye owule ime ndi emu ri a ku, hun bu uzo banye ime mirin hu ogen we gi mehunmeguu a, o dnhin emu owule ri a kun'a.]
- ⁵ Onye ohu ime ndini dine ebahun ri a ku emu kete ahua ebuo-aria-ogunnai.
- ⁶ Ogen Jizosi gi hun a, marin n'o teguo emu hu kuma a, o no si a, "Y'a chogho ni dnhin?"
- ⁷ Okenye hu emu ri a ku no za, si, "Di-okpa, enwon m onye e bu m e che ime mirinni ogen owule we gi mehunme e; m cho ni m banye ime e, onye ozo e bu m uzo banye."
- ⁸ Jizosi no si a, "Lih oto! Heri ute i, jenne ijen!"
- ⁹ Ozigbo, okenye ahun no dnhin; o no buru ute e, jenne ijen.
- Uhuohin ahun wu uhuhin izu-iken.
- ¹⁰ 'Ya ndi-ndu ndi Ju no si okenye hu Jizosi zuo, "Onwan wu Uhuohin Izu-iken, o furuni ni ye bu ute i, i ri a dan Iwu."
- ¹¹ O no za we, si, "Onye hun zuo ni m si m, 'Heri ute i, jenne ijen.' "
- ¹² We no ju a, si, "Onye wu onye hu si i, 'Heri ute i jenne ijen?' "
- ¹³ Kani okenye hu we zuo amarin onye o wu, makeni Jizosi a rubanguo ime igunrun ri ebahun.
- ¹⁴ Omeguu, Jizosi no hun a ime Ulo-nsa, o no si a, "Lee enya, y'a riguo nwan mma! Emezile njo, amamgbe ihien ka njo gha e me i."
- ¹⁵ 'Ya okenye hu no jemburu ndi-ndu ndi Ju d'a gwa we ni Jesu wu onye hu zuo n'a.
- ¹⁶ 'Ya ke ndi-ndu ndi Ju no kpokpome Jesu makeni o ri e me ihien ndi no enina Uhuohin Izu-iken.
- ¹⁷ Kani Jizosi no si we, "Echen ke Nedi m rikwo a run orun, mme nwen siko d'a gha a runzikwo orun."
- ¹⁸ Ifiri ihieni o ku, ndi-ndu ndi Ju no chokenmede ni we gbu e. Makele, ele n'o dan iwu Izu-iken suo, kani, o kpozikwo Osolobue Nedi e—gi ohun ku ni 'ya le Osolobue han.

Iken Jesu

- ¹⁹ Jizosi no si we, "Ezioku ke m ri a gwa unu, Nwa a saeka gi uche e me ihien owule—mmani ihien o hun Chuku-Nedi ri e me; makeni ihien owule Chuku-Nedi me, 'ya ke Nwa a e mezikwo.
- ²⁰ Makeni ihien Nwa a a suo Chuku-Nedi, o ghosi Nwa a ihien 'ya le enwen e ri a run. O jenko d'e ye e iken gi run orun kade ndini we run keni o tu unu enya.
- ²¹ Ezie, erira Chuku-Nedi don e weli ndi nwunni we ndun ye we ke Nwa a donzikwo e we ndun e ye ndi Nwa a cho n'o ye.
- ²² Ozozu, Chuku-Nedi ara kin onye owule ikpe, kama, o buguo okinkin-ikpe ile che Nwa a eka,
- ²³ keni ihian ile gbaye Nwa ke we don a gbaye Chuku-Nedi. Onye hun ghaleni a gbaye Nwa arizikwoni a gbaye Chuku-Nedi hun zihē n'e."
- ²⁴ "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye hun nu oku m, kweye ni onye ziheni m, onye ahun e nweguo ndun itebite. Amako we onye hu ikpe; kama, onye hu a ghaguo onwun banye ndun.
- ²⁵ Ezioku ke m ri a gwa unu, ogen lala—o ruguode nwan—hun ndi nwunni siko d'e gi nu olu Nwa Osolobue; ndi nun'a jenko d'a ri ndun.
- ²⁶ Ke Chuku-Nedi don nwon ndun ime enwen e, erira k'o yeziwu Nwa *iken* n'o nwon ndun ime enwen e.
- ²⁷ O yeguo Nwa a iken n'o kin ihian ile ikpe—makeni iya wu Nwa nke Ihian.
- ²⁸ Anile ni onwan tu unu enya, makeni ogen lala hun ndi ile ri ime ili jenko d'e gi nu olu e
- ²⁹ puha—ndi hun me mma jenko d'e lihi banye ndun itebite; ndi hun me njo siko d'e lihi narin ikpe-omuma."

Ndi Hun A Shiani Jesu Eri

- ³⁰ "Asa m eka gi iken m me ihien owule. M'a han enen ke Osolobue don gwa m—'ya wu ni ezigbo enen ke m'a han, makeni ari m e me uche m, kale uche onye hun zihē ni m.
- ³¹ M shiani enwen m eri, 'ya wu ni eri m wu ntū.
- ³² M nwon onye ozo hun a shia ni m eri. A maringho m ni eri o shia ni m wu ezioku.
- ³³ Unu e ziguo we jenni Jonu, o shiaguo eri wu ezioku.

- ³⁴ (Ele ni eri ihian shia ri m mkpa, kanj m ri e ku ihienni keni unu hun uzọ nwon nzuorpuha.)
³⁵ Jonu e te nwongho ke ukpe—a dun, e ti, unu no gi ukpe e ghoghọ ekere ogen.”
³⁶ “Kanj m nwon ihien a shia ni m eri hun ka hun Jonu shia. Orun ndi hun Nedi m ye m run, ya wu orun ndini m ri a run, uwe nwe a shiani m eri ni Chuku-Nedi zihę m.”
³⁷ “Chuku-Nedi le enwen e hun ziheni m a shiaguoni m eri. Unu anutuni olu e; unu ahuntuni k'o no;
³⁸ oku e ari ime ndun unu, make ni unu ekwerini ni onye hun o zihę.
³⁹ Unu a mu ihien ndi ri ime Ekwkwọ-nsọ a mukemme, make ni unu ro ni uwe ke unu e gi nwon ndun-itębite; bu Ehuhuo-nsọ ri a shiani m eri,
⁴⁰ kanj unu ekwerini bja d'e kunrun m keni unu nwon ndun.
⁴¹ Ele m chọkọ ojja-mma ihian;
⁴² kanj a maringho m ndi unu wu, ni ihien Osolobue a ra sọ unu.
⁴³ M gi efan Nedi m bja, unu a nabanhanj m, kanj onye ozo gi efan nke e bja, unu siko d'a nabanhan a.
⁴⁴ Nanj ke unu e don kweri? Unu hun a cho ni ibe unu ja unu mma, kanj o nwonni ihien unu kpọ ja-mma hun gha eka onye hu 'ya sọ wu Osolobue bja.
⁴⁵ Erokwole ni ni m jenko d'e kpe unu eka Chuku-Nedi; Mozizi wu hun e kpeni unu, Mozizi ahun unu gi don enya.
⁴⁶ Omęni unu gi oku Mozizi don, nke unu e gi oku m don, make ni Mozizi de banyeni m.
⁴⁷ Kanj omęni unu egin ihien Mozizi de don, nanj ke unu e don gi oku m don?”

Isi Nke Isin

Jesu E Ye Mmadu Ogun-iri kwasị nnu-mmebuo Ihien-oriri
 (Mat 14.13-21; Mak 6.30-44; Luk 9.10-17)

- ¹ Onwan e megwu, Jizosi no fetu “Ohimin” Galili hu shi azuun hun-ebọ. W'a kpọzi “Ohimin” Galili ohimin Tajberiasj.
² Igunrun hi-ogbe hu e sọn e, make ni we hun orun-atumęnya ndi o ri a runni ndi emu ri a ku.
³ Jizosi no si elu ugu, 'ya le umu-azuun a no nodi ali ebęhu.
⁴ (Ogen hu, mmemme ndi Ju e me ahua-ahua w'a kpọ Mmemme-Nghafe e rumęguo.)
⁵ Jizosi e wesi enya elu, o no hun igunrun ihian ke we lala d'e kunrun e. O no si Filipu, “Elebe ke enyi a no non bredi keni ndini ri?”
⁶ (O ku ihienni n'o gi cho ihien ri Filipu onu, make ni 'ya le enwen e a maringwo ihien o jenko d'e me.)
⁷ Filipu no za a, si, “Egho orun ifon isin ezuko non bredi siko d'e rusonme we eka—osun'a ekere-ekere.”
⁸ Onye ohu ime umu-azuun Jesu w'a kpọ Anduru, hun wu nwenę Sajmon' Pita, no si a,
⁹ “O nwon nwata-okęnyę bu ogbe bredi isen we gi oka bali memę le azun ebọ ebeni; kale, ebe we siko d'a pu igunrunni?”
¹⁰ Jizosi no si, “Gwa ni we nodi ali.”
 (Iruue ri ebęhu oda.)
 Ya ndi hu no nodi ali—ihien rike ikęnyę ogun-iri-kwasị-nnu-mmebuo ri ime we, ('ya wu ihien nọkę nnu-uku isen).
¹¹ Jesu no weri ogbe bredi ndi hu, o yegwu Osolobue ekele, o no keni ndi nodi ali 'ya; o no memęzi azun erira, we no ri ke we cho.
¹² Ogen efọ gi jungwu we, Jesu no si umu-azuun a, “Kponkwama ni ifunfun e hoduni, amangbe ihien-ana a la iwi.”
¹³ “Ya we no kponkwame we, che ime ukpalj. Ifunfun bredi hoduni ime ogbe-bredi bali isen hu ogen ndi hu gi rigwu jun ukpalj mmebuo.
¹⁴ Ogen ndi hu gi hun orun-atumęnya hun Jizosi run, we no gwama ibe we, si, “Ezioku-ezioku, onwan wu onye-amuwa hu enyi ri e lee enya a n'o jenko d'a bja ime uwa!”
¹⁵ Ogen Jesu gi hun ni w'e d'a bja d'e gi ikęn weri e, kin e eze, o no gha ebahun pu, 'ya sọ no kin-azuun shizi elu-ugu.

Jesu E Jen Ijen Elu Mirin
 (Mat 14.22-33; Mak 6.45-52)

- ¹⁶ O ru ogen enyasi, umu-azuun Jesu no shi “Ohimin”,
¹⁷ banye ime ugbo-mirin, buli, jenko Kapanom. (Ohiji no gbachanrin bu Jesu eke biakwo d'e kunrun we.)
¹⁸ Mirin hu e mehunme oda-oda makele okęn-ufere ri a kpọ.
¹⁹ Ogen we gi nyanru ihien rike maiji eto mobu eno, we no hun Jesu ke o jenla ijen elu mirin, a nokunme ugbo. Egun no tuma we.

²⁰ Kanị ọ nọ sị wẹ, “Mmẹ rọ, atụlẹ ni egun!”

²¹ Wẹ nọ chọ n'ọ banye ni wẹ ime ụgbọ; ozigbo, ụgbọ hụ nọ ru mkpẹnren mirin alị hụ wẹ jenkọ.

Igunrun Hụ A Choma Jizọsị

²² Eki e fon, ọ nọ we ndị ahun nọdị azụun “Ohimin” hụ hụn-ẹbọ hụn ụmụ-azụun Jizọsị gha bịa Kapanom ẹnya nị ụgbọ ohu sụọ te rị ebẹhụ; nị Jesu esonni ụmụ-azụun a banye ime ụgbọ lẹ ni ụmụ-azụun a sụọ gba gha ebẹhụ pụ.

²³ Kanị ogenni, ụgbọ ndị ozo gha Taiberiasị bịa rị nwan ẹhịu ebahun wẹ nọ ri brẹdi ogen Di-nwonn-enyi gi yegụu ekele.

²⁴ Ogen ndị hụ gi nwan hūn nị kẹ Jesu kẹ ụmụ-azụun a arizi ebahun, wẹ lẹ enwen wẹ nọ banye ụgbọ ndị hụ chosonmẹ Jesu shi Kapanom'.

Jesu Wụ Ihien-oriri Hụ Hūn E Ye Ndun

²⁵ Ogen wẹ gi hūn Jesu azūun “ohimin” hū hūn-ẹbọ, wẹ nọ sị a, “Onye-nkuzi, elee ogen k'i gi pūha ebeni?”

²⁶ Jesu nọ za wẹ, sị, “Ezioku kẹ m rị a gwa unu, unu rị a chọ m makeni unu ri brẹdi, o jun unu ẹfọ, ẹlẹ makeni unu hūn ọrun-atumẹnya ndi hūn m rūn.

²⁷ Egile ni ifiri ihien-oriri hūn e wiwini a rūngbu enwen unu, ka gi ni ifiri ihien-oriri ahun siko d'a to jenin ejen, e ye ndun itebite, rūngbu enwen unu, ihien-oriri hū Nwa nke Ihian jenkọ d'e ye unu; makeni iya wū Nwa nke Ihian kẹ Chuku wū Nedi tume.”

²⁸ Wẹ nọ sị a, “Kị ẹnyi jenkọ d'a rūn hūn wū ọrun Osolobue chọ nị ẹnyi rūn?”

²⁹ Jesu nọ za wẹ, sị, “Onwan wū ọrun Osolobue chọ nị unu rūn: Ọ chọ nị unu kweri ni onye hūn o zihẹ.”

³⁰ Wẹ nọ sị a, “Elee ọrun-atumẹnya k'i jenkọ nwan d'a rūnghosi ẹnyi keni ẹnyi hūn a, ẹnyi e kweyi ihien i ku? Kini kẹ i jenkọ d'e mẹ?”

³¹ Ndị nedi ẹnyi kanị ri mana ime atụ; ya kẹ wẹ de ime Ẹkukwo-nsọ, sị, ‘O ye wẹ brẹdi gha elu-igwee bịa ri.’ ”

³² Jizọsị nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa unu, ẹlẹ Mozizi ye unu brẹdi gha elu-igwee bịa; Nedi m wū hūn rị nwan e ye unu ezigbo brẹdi gha elu-igwee bịa.

³³ Makeni brẹdi Osolobue wū onye hū gha elu-igwee bịa, hūn e ye uwa ndun.”

³⁴ Wẹ nọ sị a, “Di-okpa, yeme ẹnyi brẹdini ogen ile.”

³⁵ Jizọsị nọ sị wẹ, “Mmẹ wū brẹdi hūn e ye ndun. Egun agunko onye hūn bịa d'e kunrun ni m; egun mirin agunko onye hūn kwerini ni m.

³⁶ Kanị, nọkẹ kẹ m don gwa unu mbu, unu a hūnole m, kanị unu e kwerini.

³⁷ Ndị ile Nedi m ye m siko d'a bịa d'e kunrun m; a chupuko m onye ọwule hūn bịa d'e kunrun ni m.”

³⁸ Makeni ẹlẹ m gha elu-igwee bịa d'e mẹ uche m, kanị m bịa d'e mẹ uche onye hūn zihẹ ni m.

³⁹ Onwan wū uche onye ziheni m: nị etuhuko m onye ọwule ime ndi ile o ye m, kama, nị m jenkọ d'a gha onwun weli wẹ Uhuohin-ikpazūun.

⁴⁰ Makeni uche Nedi m wū nị onye ọwule hūn hūn Nwa, kweri n'ẹ, jenkọ d'e nwon ndun itebite; m siko d'e weli ẹ Uhuohin-ikpazūun.

⁴¹ Ndị Ju nọ denwinwinma n'a makeni ọ sị, “Mmẹ wū brẹdi hū hūn gha elu-igwee bịa.”

⁴² Wẹ hū a sị, “Elẹ Jesu nwa Josefū wū onwan—hūn ẹnyi marin ndi mun'a? Nanị k'o don nwan a sị, ‘M gha elu-igwee bịa?’ ”

⁴³ Jizọsị nọ za wẹ, sị, “Edenwinwinzile ni.

⁴⁴ O nwonn onye jenkọ d'a s'eka bịa d'e kunrun m mmanị Chuku-Nedi hūn zihẹ ni m dōha a; m jenkọ d'e weli onye ahun Uhuohin-ikpazūun.

⁴⁵ Wẹ de ẹ ime Ẹkukwo ndi-amuma nị, ‘Osolobue siko d'a kuzi wẹ ile.’ Onye ọwule hūn rị e gon Chuku-Nedi ntin, a munařin a, iya wū onye hūn a bịa d'e kunrun ni m.

⁴⁶ (Elẹ n'o nwe onye hūn huntu Chuku-Nedi—onye hū hūn gha ebe Chuku rị bịa, 'ya sūo huntu Chuku-Nedi.)

⁴⁷ Ezioku kẹ m rị a gwa unu, onye ọwule kwerini nwon ndun itebite.

⁴⁸ Mmẹ wū brẹdi hūn e ye ndun.

⁴⁹ Ndị nedi unu kanị ri mana* hū wẹ ri ime atụ, kanị, a nwunhūngwọ wẹ.

⁵⁰ Kanị onwan wū brẹdi hūn gha elu-igwee bịa hūn o mē ni onye ri n'ẹ anwunhūngwọ.

⁵¹ Mmẹ wū brẹdi hū rị ndun hūn gha elu-igwee bịa. Onye ọwule ri brẹdini jenkọ d'a rị ndun jenin ejen. Brẹdi hū m siko d'e ye makẹ ufiri ndun ndi rị ime uwa wū ẹhū m.”

⁵² ‘Ya kẹ ndi Ju ahun nọ dōma ndondō ime wẹ, a sị, “Nanị kẹ okennyeni a don ye ẹnyi ẹhū a ri?”

* **Isi Nke Isin:49 mana:** Iya kẹ wẹ kpọ ihien-oriri hū Osolobue gha elu-igwee zihẹ ni ndi Izrelu ime atụ ogen Mozizi.

⁵³ Ya Jizọsị nọ sị wẹ, “Ezioku kẹ m rị a gwa unu, mmanị unu ri ehu Nwa nke Ihjan, ra edeke e,—unu enwonko ndun ime unu.

⁵⁴ Onye ri ehu m, ra edeke m, o wuru onye nwe ndun itebite; m siko d'e weli e Uhuohin-ikpazuun.

⁵⁵ Makeni, ehu m wu ezigbo ihien-oriri, edeke m wuzikwo ezigbo ihien-orira.

⁵⁶ Onye hun ri ehu m ra edeke m, bi ime m, mme le enwen m bi ime e.”

⁵⁷ “Ke m don ri ndun makeni Chuku-Nedi hun zihē ni m ri ndun, erira ke onye hun ri ni m k'a don ri ndun make ufiri m.

⁵⁸ Onwan wu ezigbo breḍi hun gha elu-igwee bia; o noni ke ihien ahun ndi mbu ri, omegu a nwunhunkwo we. Onye hun ri breḍini jenko d'a ri ndun jenin ejen.”

⁵⁹ Ogen Jesu gi ri a kuzi ime ulo-ofufe ndi Ju ri ime obodo Kapanom k'o gi ku ihien ndini.

Oku Hun E Ye Ndun Itebite

⁶⁰ Ndi bu oda ime umu-azuun a a nu ihieni, we no si, “Okuni e zekewo! Onye siko d'a saeka nabanhan a?”

⁶¹ Kani, Jizos' a maringuo ni umu-azuun a ri e denwinwin make ihieni o ku. O no si we, “Onwan k'e me unu ekwerizile?”

⁶² Ki unu jenko d'e mezi nwan omeni unu a hun Nwa nke Ihjan k'o lako elu-igwee ebe o ri mbu?

⁶³ Mmon-nso iya suo e ye ndun, ihien ihjan mmaka ara ban erere owule: oku ndini m ri a gwa unu wu oku ime-mmōn le oku hun e ye ndun.

⁶⁴ Kani ndi hu ime unu ekwerini.” (Gha isi mbidon lala, Jesu a maringuo ndi hun jenkoleni d'e kweri le onye hun jenko d'e re n'e.)

⁶⁵ O no siji, “Onwan hain m gi si unu n'o nwōnni onye jenko d'a saeka bia d'e kunrun m mmanj Chuku-Nedi me e n'o bia.”

⁶⁶ Make onwan, umu-azuun Jesu bu oda no kin-azuun, esozini w'e.

⁶⁷ Ya Jizosị nọ sị wẹ, “Unu le enwen unu siko d'a puzide nwan ra?”

⁶⁸ Saimonu wu Pita no za a, si, “Di-nwōnni-enyi, onye ke enyi jenburuko? Iyu nwon oku ndi e ye ndun itebite.

⁶⁹ Enyi e kwerigho, marinkwo, ni iyu wu Onye-nso Osolobue.”

⁷⁰ Jizosị nọ sị wẹ, “Mme hori unu mmebuo, ele 'ya? Kani onye ohu ime unu wu Ekwensu!”

⁷¹ (Judasi nwa Saimonu Iskarotu k'o ri e ku, makeni o wu onye ohu ime umu-azuun mmebuo hu bu 'ya jenko d'e re e.)

Isi Nke Eṣa

Ogen Umune Jesu Keleni Kweri N'e

¹ Omegu, Jesu no ghagbari ime Galili, latogu Judia; o jenhunmeni ime Judia, makeni ndi-ndu ndi Ju ri a cho ni we gbu e.

² Ogen hu, mmeḡme ndi Ju gi a nodisonme ime Odu* e ruguo.

³ 'Ya umune Jesu no si a, “O furu ni gha ebeni pu, si Judia, keni umu-azuun i hun orun-atumanya ndi i ri a run.

⁴ Makeni o nwōnni onye hun a run orun ime nzuzue owuni o cho ni we marin a. Ebe o me ni i ri e me ihien ndini ile, we nwan enwen i ghoṣi uwa.”

⁵ (Onwan me makeni ke umune e de e kwerini n'e.)

⁶ 'Ya Jizosị nọ sị wẹ, “Ogen furu ni m e ke ru, kani ogen ile furu unu.

⁷ Iziwe unu ezeko uwa, kale iziwe m e ze we makele m ri a gwa we ni ihien w'e me jo njo.

⁸ Jenme ni nwan mmeḡmeni, mme le enwen m eke jenko mmeḡme hunni, makeni ogen furu ni m e ke ru.”

⁹ O kugu ihieni, o no nodikwo ime Galili.

Jesu E Jen Mmeme-odu

¹⁰ Kani ogen umune Jesu gi jemmegu mmeḡme hu, o nozi jenme, kani nzuzue k'o gi jen.

¹¹ Ndi-ndu ndi-Ju hu a cho a ime mmeḡme hu, we hu a si, “Elebe k'o ri?”

¹² Ndi ri igunrun risonne ebhu hu a kasonme murimurin. Nini si, “Ezigbo ihjan k'o wu,” ndini si, “Mba, o rihu e dufie ndi ali.”

¹³ Kani, makeni egun ndi-ndu ndi Ju ri a tu we, o nwōnni onye s'eka ku oku e ifonrin-ifon.

¹⁴ Ogen mmeḡme hu gi ruguu ahanmahan, Jizosị nọ si Ulo-nso d'a kuzime.

¹⁵ O no tu ndi-ndu ndi Ju enya, we no si, “Nani ke okennyeni don marin ihien oda enina, bu o ke jentu ozunzun owule?”

¹⁶ Jesu no za we, si, “Nkuzi m ele nke m kani nke onye zihē ni m ro.

* Isi Nke Eṣa:2 Levitikosị 23.34

17 Omēni ihian a kwademe obi e n'o jenkō d'e me uche Osolobue, onye hu siko d'a marin omēni nkuzi m gha eka Osolobue bia ra m gi iken m e ku.

18 Onye hun e gi iken e e ku ri a cho ni we ja a mma; kanj onye ri e me ni we ye onye zihen'e ogho wu onye ezioku, ntu a ri ime e."

19 "Mozizi ye unu Iwu, ele 'ya? Kanj o nwonn onye ohu ime unu hun e donme Iwu hu. Kij hain unu gi a cho ni unu gbu m?"

20 Igunrun hu no za, si, "Eje-mmōn ri ime i! Onye ri a cho n'o gbu i?"

21 Jesu no si, "M run orun-atumēnya ohu, o no tu unu ile enya.

22 Mozizi ye unu iwu ikwa-ugun. (Kanj ele Mozizi bidon ikwa-ugun, ndi nedi unu kanj bidon e.) Unu a kwade okennyē ugun Uhuohin Izu-iken keni unu hun uzō mezu iwu hu.

23 Omēni we hu a kwa okennyē ugun Uhuohin Izu-iken amangbe w'a dan Iwu Mozizi, kij hain unu gi e we ni m iwe makeni m zuocharin okennyeni ehu a ile Uhuohin Izu-iken?

24 Ahanzile ni enen ke unu hun a, kama, e leban ni ihien enya ohunma keni unu hun uzō han enen ri mma."

Onye Ke Jesu Wu?

25 Ya ndi hu ime ndi Jerusalem no si, "Ele onwan wu okennyē hu ndi-ndu ri a cho ni we gbu?"

26 Lee e nwan k'o ri ebeni e ku oku id'enya ihian ile, a gba w'a nkintin! A maringode we nwan ni 'ya wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume ra?

27 Kanj enyi a maringho ebe okennyeni gha bia; ogen Kraisti jenkō d'e gi bia, o nwonn onye jenkō d'a marin ebe o gha bia."

28 Ogen Jesu gi ri a kuzi ime Ulo-nsō, o no weshi olu elu, si, "Ezie, unu a maringho m, marinzikwo ebe m gha bia! Kanj, egini m ihien eka m bia; onye hun zihē ni m furu we gi don enya—'ya ke unu marinleni!"

29 A maringho m'a makeni m gha ebe o ri bia, 'ya zihē m."

30 'Ya we no cho ni we nwunrun a; kanj o nwonn onye metu a eka, makeni ogen e e ke ru.

31 K'osileri, ndi bu oda ri ebehu no kwerini n'e; we hu a si, "Ogen Kraisti wu Mezaya, Onye Hu Osolobue Tume, k'e gi bia, n'o runkari okennyeni orun-atumēnya?"

E Zi We Ndi-unakpa Ulo-nsō D'a Nwunhan Jesu

32 Ndi Itu-Farisi a nu ke igunrun hu ri e ku ihien ndini we banyeni Jizosi, 'ya ndi-isi nchuejan le ndi Itu-Farisi no zi ndi unakpa Ulo-nsō d'a nwunhan a.

33 Jizosi no si, "M jenkō d'e son unu nodi ekere, omegu, a laburu m onye hun zihē ni m;

34 unu jenkō d'a cho m, kanj, unu ahunko m; ebe m ri, unu e ri-eka bia."

35 Ndi-isi ndi Ju no si ibe we, "Elebe ke okennyeni cho n'o jen, hun enyi jenkoleni d'a hun a? O cho n'o jen ali ndi Griki—ali ndi wulen ndi Ju—ebe ndi nke enyi risonme d'a kuzime ime igunrun ndi wulen ndi-Ju?"

36 K'o gi ihien ni e ku: 'Unu siko d'a cho m, kanj, unu ahunko m; ebe m ri, unu asako eka bia a.?"

Mirin Hun E Ye Ndun

37 Uhuohin ikpazuun mmemme hu, hun wu uhuohin kacharin mkpa, Jesu no wuzo oto, yi oro, si, "Omēni o nwon onye egun mirin ri a gun, 'ya bia d'e kunrun m n'o ra!"

38 Onye owule hun kwerini ni m, ya ra; a siko d'a ri n'a ke Ehuho-nsō don ku:

'Mirin hun e ye ndun
jenko d'a gha ime e
e hupaha ke iyi.' "

39 Jizosi gi onwan e ku oku Mmon-nsō hun ndi kwerini n'e jenkō d'e nwehen. W'e ke ye we Mmon-nsō ogen hu makeni Jesu e ke banye ogho a.

Igunrun Hu E Kebe

40 Ogen we gi nu oku ndini, ndi hu ime igunrun hu no si, "Ezioku, onwan wu onye-amuma Hu pu-ichen."

41 Ndi ozo si, "Onwan wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume!" Kanj ndi hu ime we si, "Kraisti k'a ghade nwan Galili bia ra?!"

42 Ehuho-nsō e kugon'a ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, siko d'a gha ebon Defidi puha; n'o siko d'a gha Betulehem, obodo Defidi te bi bia?"

43 Oku banyeni Jizosi no kebe igunrun ahun.

44 Ndi hu ime we te cho ni we nwunrun a, kanj o nwonn onye metu a eka.

Ndi-ndu Ndi Ju A Ju N'e Kwerikoni We Jesu

45 Ogen ndi-unakpa Ulo-nsō ahun gi kinhen azuun d'e kunrun ndi-isi nchuejan le ndi Itu-Farisi, we no juma we, si, "Kij hain unu gileni wehe e?"

46 Ndi unakpa Ulo-nsō hu no za, si, "O nwonn onye kutu oku ke okennyeni!"

47 Ndi Itu-Farisi no ju we, si, "E dufieguozide we nwan unu nwen ra?"

48 O nwonghọ kaka akpu onye-ndu mọbu onye Itu-Farisi ohu unu marin hun kwerini n'e?

49 Igunrunni amarin Iwu Mozizi, ndi we bu onu ke we wu."

50 Nikodimosi hun jen d'e kunrun Jesu mbu, hun wu onye ohu ime we no si we,

51 "Iwu enyi a made ihian ikpe bu ebuni we uzọ nu onu a mọbu chọpụha ihien o me ra?"

52 We no za, si, "I wuzide onye Galili ra? Mu Ekwukwo-nsọ n'i marin ni onye-amuma ara gha † Galili bia." †

53 Onye owule no lashi iwe e.

Isi Nke Eṣato

Okpoho Hu Zo-uku-ye-ofia

1 Kani, Jesu no si Ugu Olivu.

2 O ru uzọ-utuntun, o kinhenzi Ulo-nsọ. Ndi hu ile no bia d'e kunrun e, o no nodi ali, kuzime we.

3 Ya ndi-nkuzi Iwu le ndi Itu-Farisi no wehe okpoho ohu we nwun ebe o ri a zo-uku-eye-ofia.

We no bu e tume ihun ihian ile.

4 We no si Jizosi, "Onye-nkuzi, we nwun okpohoni ebe o ri a zo uku e ye ofia.

5 Ime Iwu, Mozizi si enyi gi omuma magbu okpoho no enina, kale, k'i k'e ku nwan banyen'e?"

6 (We ju a ihienni ni we gi e kwondon Jizosi, keni we hun ihien we k'a si ni ya k'o me.) Ya ke Jizosi no hulua ali, gi mkpnsin-eka a dema ihien ali.

7 Ogen we gi to a ju a, o no lihi oto, si we, "Onye owule ime unu metuleni njo, 'ya bu uzọ ma a omuma."

8 'Ya o no hulua ali, dema ihien ali.

9 Ogen we gi nu ihienni, we ile no puma, ohu-ohu, ndi kani bu uzọ puma, d'e ru n'o hodu Jizosi suọ; okpoho hu turuhukwo ebenu ihun Jizosi.

10 Ya Jesu no lihi oto, si a, "Okpoho, elebe ke we ri? O nwonni onye ma i ikpe?"

11 O no si, "Di-okpa, o nwonni." Jizosi no si a, "Mme nwen e amakokwo i ikpe. Jenme. Kani, gha kiken ni jenne, emezile njo." †

Jizosi Wu Ukpẹ Uwa

12 Jizosi no siri ndi ahun o te ri a kuzi, "Mme wu ukpe uwa. Onye owule hun ri e sonni m aghako ime ishi, kama, o siko d'e nwon ukpe hu hun e ye ndun."

13 Ndi-Farisi no shari a, si, "I ri nwan a shiani enwen i eri, egiko we eri i don."

14 Jesu no za, si, "Osuna' a ni m shia ni enwen m eri, eri m furu we gi don, makele a maringho m ebe m gha bia le ebe m jenko. Unu amarin ebe m gha bia mọbu ebe m jenko.

15 Unu e gi ihien enya e legha a han enen. O nwonni onye m'a hann i enen.

16 Kani o sọ n'a ni m jenko d'a han enen, enen m'a han wu ezioku, make ni ele mme suọ a han a, kama mme le Chuku-Nedi hun zihę ni m gba a han a.

17 Ime Iwu unu, we de e ni eri mmadu ebuọ ke we gi e don.

18 M ri a shiani enwen m eri; Nedi m hun zihę ni m ri a shiazikwo ni m eri."

19 Ya we no si a, "Elebe ke Nedi i ri?" Jesu no za, si, "Unu amarin m, unu amarinzikwo Nedi m. Omela unu marin m amarin, nke unu a marinzikwo Nedi m."

20 Jesu ku ihien ndini ogen o gi ri ehu ebe w'e buche oyiye ime Ulo-nsọ a kuzi, bu o nwonni onye nwunrunn'a make ni ogen e e ke ru.

Ebe Jesu Gha Bia Le Ebe O Jenko

21 Jizosi nozi gwa we, si, "M jenko d'a pu; unu siko d'a cho m—kani unu jenko d'a nwuntọ ime njo unu. Unu asako eka bia ebe m jenko."

22 Ndi-ndu ndi Ju no si, "O si ni enyi asako eka bia ebe o jenko. 'Ya wu n'o jenko d'e gbude nwan enwen e ra?' Iya k'o gide nwan ihienni e ku ra?"

23 Jizosi no za we, si, "Unu gha ibe ali bia, kale m gha elu bia. Unu wu nke uwan i, kani ele m nke uwan i.

24 'Ya han m gi gwa unu ni unu siko d'a nwuntọ ime njo unu. Unu jenko d'a nwuntọ ime njo unu mman i unu kweri ni m wu onye ahun m si ni 'ya ke m wu."

25 We no si a, "Onye k'i wu?" Jesu no si we, "Ihien hu m gwa unu isi mbidon ke m wu.

26 M nwon ihien bu oda m k'a saeka ku banyeni unu, ihien bu oda m'e gi ma unu ikpe; kani, onye hun zihę ni m furu we gi e don enya, m rihu a gwa uwa ihien ndi m nu onu a."

27 (Kani aghotani we n'o ri a gwa we banyeni Chuku-Nedi.)

28 'Ya Jizosi no si, "Ogen unu jenko d'e gi wesi Nwa nke Ihian enu ke unu jenko d'e gi marin ni m wu onye m wu—Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume—ni m'a ra gi uche m me ihien owule, kama, ni m ri a gwa unu ihien ndini we ke Nedi m don kuzi m.

† Isi Nke Eṣa:52 ...onye-amuma hu pu-ichen aghako...

²⁹ Onyẹ hụ zihẹ ni m nọyeni m anọyeni; ọ natonị m, makẹni oge ile kẹ m gi e mē ihien a sụn'a."

³⁰ Oge n o gi ri e ku ihien ndini we, ndi bu oda no kweri.

Ezioku Jenko D'e Me Unu Weri Enwen Unu

³¹ Jizosi no si ndi Ju hun kwerini n'e, "Omēni unu e sụn nkuzi m, 'ya wu unu wu umu-azupun m nke-esi.

³² Unu me e, unu jenko d'a marin ezioku, ezioku jenko d'e me unu nwonrin enwen unu."

³³ We no za a, si, "Enyi wu umu Ebrahim, enyi awutuni igbon onye owule. K'i ri a sini, 'Unu jenko d'e weri enwen unu?'"

³⁴ Jesu no si we, "Ezioku kẹ m ri a gwa unu, onye owule hun e me njo wu igbon njo.

³⁵ Igbon ara nwon onodi ime ezi-le-ulo jenrin ejen, kanj, nwa nwon onodi ime ezi-le-ulo jenrin ejen.

³⁶ 'Ya wu, omēni Nwa Osolobue me unu weri enwen unu, unu jenko d'e nwonrin enwen unu nke-esi.

³⁷ A maringho m ni unu wu umu Ebrahim, kanj unu ri nwan a cho ni unu gbu m, makeni oku m enwon onodi ime unu.

³⁸ M'e ku ihien m hun ebe Nedi m ri, kale unu e me ihien unu nu onu nedi unu."

³⁹ We no za a, si, "Ebrahim wu nedi enyi." Jesu no si we, "Omēni ezie ro ni unu wu umu Ebrahim, nke unu hu e me ihien Ebrahim me.

⁴⁰ Kanj unu cho nwan ni unu gbu m, onye hun gwa unu ezioku hun m nu onu Osolobue. Ebrahim e meni ihien no erira!

⁴¹ Unu rihu e me ihien nedi unu e me."

We no si a, "Enyi ele umu owu; Osolobue le enwen e suo wu Nedi enyi nwon."

⁴² Jizosi no si we, "Omēni Osolobue wu Nedi unu, nke ihien m a suo unu, makeni m gha ebe Osolobue ri bia; iya me m nwan ri ebeni. Ele mme gi ihien aka m bia, iya zihẹ m.

⁴³ Ki hañ unu gileni a ghota ihien m ri e ku? Unu ari a ghota makeni unu asani aka nabanhan oku m.

⁴⁴ Unu wu nke Ekwensu nedi unu, ihien Ekwensu nedi unu cho ke unu cho nwan ni unu me. Ogbu-ochu k'o wu gha isi mbidon lala; o kwadontuni ezioku—makeni ezioku ari ime e. O gha a tu ntụ, o nwonni ihien o wu ebe o ri, makeni onye ntụ le nedi ntụ ile k'o wu.

⁴⁵ Ya hañ unu gileni kweri ihien m ri e ku, makeni m ri e ku ezioku.

⁴⁶ Onye ime unu siko d'a saeka ghosi ni m me njo? O me nwan ni ezioku ke m ri a gwa unu, ki hañ nwan unu gileni kweri ihien m ri e ku?

⁴⁷ Onye owule hun wu nke Osolobue e gi oku Osolobue e don. Ihien hañ unu gileni e gi oku Osolobue e don wu ni unu ele nke Osolobue."

Jizosi Le Ebrahim

⁴⁸ Ndi-ndu ndi Ju no za a, si, "Ele ezioku ke enyi ri e ku ni i wu onye Sameria, ni eje-mmōn ri ime i?"

⁴⁹ Jesu no za a, si, "Eje-mmōn a ri ime m; m'a gbaye Nedi m, kanj unu ara gbaye m.

⁵⁰ Ari m e me ni we ye m ogho; kanj, o nwongho onye ri e me ni we ye m ogho—Nedi m ro; iya a han enen.

⁵¹ Ezioku kẹ m ri a gwa unu, onye owule me ihien m ku ahunko onwun, kaka."

⁵² Ndi Ju no si a, "O weguo nwan enyi enya ohunma-ohunma ni eje-mmōn ri ime i! Ebrahim le ndi-amuma a nwungho, kanj i si, 'Onye owule hun donme oku m ahunko onwun.'

⁵³ 'Yu ka nedi enyi wu Ebrahim hun nwunni le ndi-amuma ndi nwunzi kwō onwun? Onye k'i ro ni 'ya ke i wu?'"

⁵⁴ Jizosi no za a, si, "M ja enwen m mma, ojija-mma m wu ihien mmaka. Onye hun a ja m mma wu Nedi m, hun unu si ni 'ya wu Osolobue unu,

⁵⁵ bu unu amarin a, kale a maringho m'a. M si n'a marin m'a, m jenko d'a wu onye ntụ ke unu; kanj a maringho m'a; m'e me ihien o ku.

⁵⁶ Nedi unu kanj wu Ebrahim ghogho n'o jenko d'a hun oge m; o hun a, efo no suo a usuo."

⁵⁷ 'Ya ndi Ju no si a, "Y'e ke ru ahua iri-kwasi-ogunma, y'a hunole Ebrahim?"

⁵⁸ Jesu no si we, "Ezioku kẹ m ri a gwa unu, ni we d'a mu Ebrahim, m ri ari!"

⁵⁹ 'Ya we no tuturu omuma ni we ma a, kanj Jesu no wari, gha ime Ulo-nsọ pu.

Isi Nke Itenei

Jizosi A Zuọ Okennyẹ We Mu Enya-ishi

¹ Ogen Jizosi gi ghafeko, o no hun onye enya kpu-ishi kete w'a mul'a.

² Umu-azupun a no ju a, si, "Onye-nkuzi, onye me njo hun we gi mu okennyeni enya-ishi, iya le enwen ra ndi mun'a?"

³ Jesu nọ za, sị, “Eleni okennyeni mọbu ndi mun'a me njo, kanj we mu a enya-ishi keni iken Osolobue hun uzọ pūha ifon ime ndun a.

⁴ Enyi siko d'a gha a run orun onye hun zihę ni m ebe eki kelęni gi, makęni, ohi gba, o nwonnı onye jenkọ d'a saęka run orun.

⁵ Hunni m ri ime uwa, mmę wu ukpe uwa.”

⁶ Ogen o gi kugwu ihienni, o nọ ju eson to ali, gi eson hu memę uruwa, gi e te onye enya-ishi hu enya.

⁷ O nọ sị a, “Jenme d'e fin ihun ime mirin Siluam.” (Ali efanni wu “E zijęngu.”) O nọ jęn d'e fin ihun e, o nọ leghama uzọ, luaha.

⁸ Ndi nochimen'e le ndi marin n'o te rijo urijo hu a sị, “Onwan ele onye hu a nodi ali a rijo urijo?”

⁹ Ndi hu ime we hu a sị, “Iya ro.” Ndi ozọ sị, “Mba, ele ya; kanj o yi e eyi.”

Kanj 'ya nwen nọ sị, “Egheę, mmę wu okennyę hu.”

¹⁰ We hu a ju a, a judonzi, a sị, “Nanj k'i don nwan leghama uzọ?”

¹¹ O nọ sị, “Okennyę hu w'a kpo Jizosi/Jesu memę uruwa gi e te m enya, o nọ sị m, 'Jen Siluam d'e fin ihun.' Ya m nọ jęnme d'e fin ihun, m nọ leghama uzọ!”

¹² We nọ ju a, sị, “Elebe k'o ri?” O nọ sị, “Amarin m.”

Ndi Itu-Farisi E Leban Nzuori Hu Enya

¹³ We nọ weri onye hu enya te kpu-ishi jęnni ndi Itu-Farisi.

¹⁴ (Uhuohin Izu-iken ke Jesu memę uruwa gi e shiapu a enya.)

¹⁵ Ya ndi Itu-Farisi nọ juma a k'o don leghama uzọ. O nọ sị we, “O bu uruwa che m enya, e fin m ihun m—e leghamaguọ m nwan uzọ.”

¹⁶ Ndi hu ime ndi Itu-Farisi nọ sị, “Okennyeni ele nke Osolobue makęni o rini e donme iwu Izu-iken.” Ndi ozọ sị, “Nanj ke onye-njo don saęka a run orun-atumęnya ndini?” We nọ kebe.

¹⁷ We nọ sịzi onye enya-ishi hu, “K'i nwon y'e ku banyen'e, ebe o me ni 'ya shiapu i enya?” O nọ sị, “O wu onye-amuma.”

¹⁸ Ndi-ndu ndi Ju e te kwerini ni enya te kpu e ishi d'e ru n'a kpo we ndi mun'a.

¹⁹ We nọ ju ndi mun'a, sị, “Onwan wu nwa unu hun unu sị ni unu mu a enya-mpin? Nanj k'o don nwan leghama uzọ?”

²⁰ Ndi mun'a nọ za, sị, “Enyi a maringho ni onwan wu nwa enyi; ni enyi mu a enya-mpin.

²¹ Kanj, enyi amarın k'o don nwan leghama uzọ mọbu onye shiapu a enya. O ruguọ ogo; jun'a. Ya siko d'e ku onu a.”

²² (Ndi mu n'a ku erira makele egun ndi-ndu ndi Ju ri a tu we. Makęni, ndi-ndu ndi Ju e kwerighamaęle ni onye hun jenkọ d'a sị ni Jesu wu Kristi, Onye Hu Osolobue Tume, a chupu w'a ime ulo-ofufe.

²³ Ya haın ndi mun'a gi sị, “O ruguọ ogo; jun'a.”)

²⁴ Ya we nọ kpozị okennyę hu enya te kpu ishi, jumazi a ajuju nke mgbe ebuọ, sị a, “Ku ezioku n'i ye Osolobue ogho! Enyi a maringho ni okennyeni wu onye-njo.”

²⁵ O nọ za, sị, “Amarin m omęni o wu onye-njo mọbu ele onye-njo. Kanj ihien ohu m marin wu ni enya te kpu m ishi, kale, e leghamaguọ m nwan uzọ!”

²⁶ Ya we nọ sị a, “K'o me i? Nanj k'o don shiapu i enya?”

²⁷ O nọ sị we, “A gwaguọ m unu, kanj unu eginị e don; kị haın unu gi a cho ni unu nuzi a? Unu chozikwo ni unu wuru umu-azun a?”

²⁸ Ya we nọ kpoma a iyi, sị, “Nwa-azun a k'i wu, kanj enyi nwen wu umu-azun Mozizi.

²⁹ Enyi a maringho ni Osolobue gwa Mozizi oku, kanj nke okennyeni, enyi amarinde ebe o gha bia!”

³⁰ Okennyę hu nọ za, sị, “Onwan wu ihien a tu enya! Unu amarın ebe o gha bia, bu o shiapu m enya.

³¹ Enyi a maringho ni Osolobue ara gon onye-njo ntin, kanj o gon onye hun e fe n'e le onye hun e me uche e ntin.

³² Kete uwa e bidonle, anutuni we ni onye owule shiapu enya onye we mu enya-mpin.

³³ Owule okennyeni ele nke Osolobue, o ke sa eka me ihien owule.”

³⁴ We nọ za a, sị, “Imę njo ke we nocharin mu i; i ri nwan a cho ni kuzi enyi?!” We nọ chupu a ime ulo-ofufe.

Enya-ishi Imę-mmön

³⁵ Ogen Jizosi gi nu ni a chupugwo w'a, o hun a, o nọ sị a, “Y'e kwerigho ni Nwa nke Ihian?”

³⁶ O nọ za, sị, “Onye k'o wu di-okpa? Gwa m, keni m hun uzọ kweri n'e!”

³⁷ Jizosi nọ sị a, “Y'a hungwo a—onye hun ri e du i e ku oku ro.”

³⁸ O nọ sị, “Di-nwonnı-enyi, e kwerigho m.” O nọ sekpu ali, fe e.

³⁹ Jesu nọ sị, “M bia uwanı d'a han enen, keni ndi enya-ishi leghama uzọ, ndi hun e legha uzọ a wuru ndi enya-ishi.”

⁴⁰ Ndi Itu-Farisi nokunme n'ẹ a nu ihienni o ku, we no ju a, si, "Enyi wuzikwo ndi enya-ishi?"
⁴¹ Jizosi no za we, si, "Omenni unu wu ndi enya-mpin, we e ke si ni unu me njo; kale, ebe unu si ni unu hu e legha uzọ, njo unu hukwoni unu."

Isi Nke Iri

Ilu Jesu Gi Ezigbo Onye-ndu Atunrun Ta

¹ "Ezioku ke m ri a gwa unu, onye owule hun ghaleni onumuzo banye ime ulo-atunrun, kanj o gha uzọ ozọ nyinban, onye ahun wu ndi enya-ohin le onye e chekin ihian uzọ a napu a ihien e.

² Onye hu gha onumuzo banye, 'ya wu onye-ndu atunrun ndi hu.

³ Iya ke onye nche a kpọpọ ni uzọ; atunrun ndi hu e gon ntin olu e. O kpọ atunrun a efan, o dupuha we.

⁴ O wepuhagu we ile wu ndi nke e, o buruni we uzọ; atunrun ndi hu e son e make ni we marin olu e.

⁵ Esonko we onye we marinleni, kama, w'a gban'a oso, make ni amarin we olu e."

⁶ Jizosi gi iluni gwa we oku, kanj a ghotani we.

Jizosi Wu Ezigbo Onye-ndu Atunrun Hu

⁷ 'Ya Jizosi nozi si we, "Ezioku ke m ri a gwa unu, mme wu onumuzo atunrun gha a banye.

⁸ Ndi ozọ ile bu m uzọ bia wu ndi ohin le ndi e chekin ihian a napu a ihien e; kanj atunrun ndi hu egonni we ntin.

⁹ Mme wu onumuzo. Onye owule hun gha m banye siko d'e nwon nzuopuha; o jenko d'a gha e jen, a lua, a hunsomme effia o siko d'e ri.

¹⁰ Onye ohin ara bia wezuka n'ọ bia n'o zun, n'o gbu le n'o tikpo, kanj m bia keni we nwon ndun, nwon e mmagi-mmagi."

¹¹ "Mme wu ezigbo onye-ndu atunrun. Ezigbo onye-ndu atunrun gi ufiri atunrun e ye ndun a.

¹² Nke onye we wehu orun, hun wuleni onye-ndu atunrun ndi hu, hun atunrun ndi ahun wuleni nke e, o hun eworo * k'ọ lala, o la atunrun ndi hu to, gba pu—eworo hu nwunrun we, o chuziza we.

¹³ Onye we we orun a gba pu make ni o wuhu onye we we orun, ele iya nwon atunrun, o nwonni ihien o kpọ atunrun ndi hu.

¹⁴ Mme wu ezigbo onye-ndu atunrun. A maringho m atunrun m; atunrun m a maringhozi m—

¹⁵ rike ke Nedi m don marin m, a marin m Nedi m. M ri e ye ndun m make ifiri atunrun.

¹⁶ M nwon atunrun ndi ozọ rileni ime igunrunni. M jenko d'e wehezi we. We jenko d'e gon ntin olu m, keni o wuru igunrun ohu le onye-ndu ohu.

¹⁷ Ihien m suọ Nedi m make ni m ri e we ndun m e ye keni m werizi e.

¹⁸ O nwonni onye ri a napu m ndun m; kama, mme ri e gi uche m e ye e. O ri m eka iyen'e; o rizi m eka iwerizin'e. Nedi m si m me ihienni."

¹⁹ Ya ke ndi-ndu ndi Ju no kebezi make ihien ndini o ri e ku.

²⁰ Ndi bu oda ime we hu a si, "Eje-mmọn ri ime e; era ri a pu a! Ke enyi ri e gon n'e ntin?"

²¹ Ndi ozọ hu a si, "Oku ndini ele oku onye eje-mmọn ri ime e. Ni eje-mmọn saeka shiapu enya onye enya-ishi?"

A Ju We Jesu

²² Ogen hu wu ogen oyi. We ri ime Jerusalem, e me Mmemme we gi e don Ulo-nsọ nsọ†,

²³ Jizosi ghako etu-ulo Solomonu hun ri Ulo-nsọ,

²⁴ 'ya ndi-ndu ndi-Ju no fihunme e, si a, "Elee ogen ke y'e konmeru enyi obi elu? Omenni 'yu wu Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, gwa pu enyi?"

²⁵ Jizosi no za, si, "A gwagwo m unu, kanj unu ekwerini. Orun-atumena ndi m gi efan Nedi m a run wu osheri m;

²⁶ kale unu ekwerini makele unu ele atunrun m.

²⁷ Atunrun m a maringho olu m; a maringho m we; w'e son m eson.

²⁸ Mm'e ye we ndun itebite; alako we ntikpo. O nwonni onye siko d'a napu ni m we.

²⁹ Nedi m hun we we che m eka ka ihien ile; o nwonni onye jenko d'e ri-eka wepu we eka Nedi m."

³⁰ "Mme le Nedi m wu ohu."

³¹ Ndi-ndu ndi-Ju no burusonmezi omuma, cho ni we magbu e.

³² Jizosi no za we, si, "A runghosiguo m unu orun-oma bu oda gha eka Nedi m bia: elee hun ime we ke unu jenko d'e gini ufiri e ma m omuma?"

* Isi Nke Iri:12 Griki: wofu † Isi Nke Iri:22 Mmemme Hanuka

³³ Ndi-ndu ndi-Ju no za, si, "Ele orun ri mma ke enyi k'a ma n'i omuma, kanj, aru i ku. Makeni ihjan mmaka k'i wu bu i ri e weri enwen i n'i wu Osolobue."

³⁴ Jesu no za we, si, "Ele we de e ime Iwu unu, si, 'M si ni unu wu chi.'"

³⁵ Ebe o me ni w'a ra s'eka gbeshuto oku ri ime Ehuhuo-nsa, omeni o kpọ ndi hu we zijienu oku Osolobue mbu 'chi', 'ndi ri ke Chuku',

³⁶ Nnanj ke unu gi ri a si ni, mme, hun Chuku-Nedi don nso zihę ime uwa, ri e ku aru, makeni m si, 'M wu Nwa Osolobue?'

³⁷ Omele aru m a run ihien Nedi m a run, egile ni ihien m ku don.

³⁸ Kanj omeni m hu a run we, osun'a ni unu egini ihien m ku don, gi ni orun-atumęnya ndi m run don, keni o we unu enya ni Chuku-Nedi ri ime m, mme nwen ri ime Chuku-Nedi."

³⁹ 'Ya we no chozi ni we nwunrun a, kanj o no gbunahin we.

⁴⁰ Jizosi no kin-azun, fetu Iyi Jodani, si ebegu Jonu no me mirin-Chuku ogen mbu, o no nodi ebegu.

⁴¹ Ndi bu oda no bia d'e kunrun e, we hu a si, "Jonu a runni orun-atumęnya kaka akpu-ohu, kanj, ihien ile Jonu ku banyeni okennyeni wu ezioku."

⁴² Ndi bu oda no kwerini Jesu ebahun.

Isi Nke Mmanaj

Onwun Lazarosi

¹ O nwon okennyę ohu w'a kpọ Lazarosi hun emu ri a ku. Onye Betani, obodo Meri le nwenę e okpoho wu Mata ro.

² Merini wu hun hu uden e shin ohunma ye Di-nwonn-ęnyi wu Jesu uku, gi ntutu e fikori a; nwenę e wu Lazarosi ke emu ri nwan a ku.

³ 'Ya umunę-ikpoho ebunoni no zi ozi jenni Jizosi, si, "Di-nwonn-ęnyi, emu ri a ku onye ahun ihien e a sọ i."

⁴ Kanj, ogen Jizosi gi nu ihienni, o no si, "Emuni ele nke onwun, kama, o k'e wehęni Osolobue ogho; o jenko d'a wu uzo Nwa Osolobue jenko d'e gi nwonhen ogho."

⁵ (Ihien Mata le nwenę-e-okpoho wu Meri lezi Lazarosi a sọkwọ Jesu asu.)

⁶ O nuguu ni emu ri a ku Lazarosi, kuguu ihienni o ku, o no nodi ebegu o ri akpu-uhuhin ebuo.

⁷ Omeugu, o no nwan si umu-azun a, "Ni enyi kin ni azun si Judia."

⁸ Umu-azun a no si a, "Onye-nkuzi, o ke te ndi Ju cho ni we ma i omuma ebegu, i choko n'i kinzi ebegu?"

⁹ Jesu no si, "Ele mgbahunme okuloku mmebuo ke anwun gi a ri elu? Ndi hun a ghahunme ebe eki ri elu ara kpogburu, makeni we gi ukpe uwan i legha uzo.

¹⁰ Kanj ndi hun a ghahunme ime ukinkin a kpogburu akpogburu, makeni ukpe a ri ime we."

¹¹ Ogen o gi kuguu ihienni, o nozi si we, "Uran e buruole owu enyi wu Lazarosi, kale, m jenko ebegu d'a kpotien e."

¹² Umu-azun a no si a, "Di-nwonn-ęnyi, omeni o ri uran, o siko d'a ri mma."

¹³ (Jizosi gi e ku ni o nwunhuguo, kanj we ri e ro n'o ri e ku uran mmaka.)

¹⁴ 'Ya Jizosi no gwapu we, si, "Lazarosi a nwunhuguo,

¹⁵ kanj, make ufiri unu, efọ ri a sọ m usọ ni aru m ebahun, makeni o k'e me unu kweri. Kanj, bia ni nwan ni enyi jen d'e kunrun e."

¹⁶ Tamosi (hun w'a kpọ Ejime) no si umu-azun ibe e, "Ni enyi nwen jenzi, keni enyi son onye-nkuzi nwun!"

Jesu Wu Onye Hun E Weli Ndi Nwunni

¹⁷ Ogen Jizosi gi ru ebahun, o no hun a ni Lazarosi a rirole ime ili kete akpu-uhuhin eno.

¹⁸ Betani nokunme Jerusalem, egbata we wu ihien rike maiji ebuo.

¹⁹ Ndi Ju bu oda a ghaole Jerusalem bia d'e kunrun Meri le Mata ni we rokọ we obi make onwun nwenę-we-okennyę.

²⁰ Ogen Mata gi nu ni Jizosi lala, o no jenme d'e kunrun e, kanj Meri nodi ali ime ulo.

²¹ Mata no si Jesu, "Di-nwonn-ęnyi, omeni i te ri ebeni, nwenę m e ke nwun.

²² Kanj a maringho m ni ke kikenni o nwunhuguu, Osolobue jenko d'e ye i ihien owule i rijo a."

²³ Jizosi no si a, "Nwenę i jenko d'a gha onwun lihizi."

²⁴ Mata no si a, "A maringho m n'o jenko d'e lihi ogen ndi nwunni siko d'e gi lihi Uhuuhin-ikpazuun."

²⁵ Jizosi no si a, "Mme wu onye hun e weli ndi nwunni; mme wu onye hun e ye ndun. Ndi hun kwerini ni m, o sọ n'a ni we nwunhun anwunhun, we siko d'a ri ndun;

²⁶ onye owule ri ndun hun kwerini ni m anwunko, kaka. Y'e gigho a don?"

²⁷ Mata no za a, si, "Eghe Di-nwonni-enyi, e kwerigho m ni 'yu wu Onye Hu Osolobue Tume, Nwa Osolobue, hun we ri e lee enya a n'o lala ime uwa."

Jizosi Kwan Ekwan

²⁸ Ogen Mata gi kuguu ihienni, o no nio-azun d'a kpo nweneg e wu Meri. O no kagwa a, si, "Onye-nkuzi ri ebeni, o ri a kpo i."

²⁹ Ogen o gi nu ihienni, o no lihi oto ozigbo, jen d'e kunrun e.

³⁰ Ogen hu Jesu e ke banye ime obodo hu—echen k'o rikwo ebe Mata no kunrun e.

³¹ Ndi Ju ahun we le Meri ri ime ulo ri a roko a obi a hun Meri k'o lihi oto ozigbo pu, we no sonme e make ni we ro n'o jenko ili hu d'a kwan ekwan.

³² Ogen Meri gi ru ebegu Jizosi ri, hun Jizosi, o no dann'a ali, si a, "Di-nwonni-enyi, omeni i te ri ebeni, nweneg m e ke te nwun!"

³³ Ogen Jizosi gi hun a k'o ri a kwan ekwan, hunzi ndi Ju ndi 'ya le we wi ke we ri a kwan, o no metu a obi oda-oda, futu a.

³⁴ O no si we, "Elebe ke unu liye e?" We no si a, "Di-nwonni-enyi, bia d'e lee e."

³⁵ Jizosi no kwan ekwan.

³⁶ Ya ndi Ju ahun no si, "Euu, lee ke ihien e sughan a!"

³⁷ Kanj ndi hu ime we no si, "Onyeni shiapu enya onye enya-ishi, o ke sa aka gbondon okennyeni anwunle?"

Jizosi A Gha Ime Onwun Weli Lazarosi

³⁸ O metukenmezi Jesu obi, o no bia ebe ili hu ri. Ili hu wu okporo hun we gi omuma hi-ogbe nukin onu a.

³⁹ Jizosi no si, "Nupu ni omuma hu."

Mata, nweneg okennyeg hu nwunhuni no si a, "Di-nwonni-enyi, o siko d'e shin oda-oda, makele o meole akpu-uhuhin eno we li e."

⁴⁰ Jizosi no si a, "Agwanj m'i ni jenko d'a hun ke Osolobue hihan ogbe omeni y'e kwerigho?"

⁴¹ E nupu we omuma hu, Jizosi no wesi enya elu, si, "E kele m'i Baba, make ni y'a nuguo ekpere m,

⁴² a maringuo m ni y'a nu ekpere m ogen ile, kanj ifiri ndini ri ebeni ke m gi ku ihienni, keni we kewi ni 'yu zihem."

⁴³ Ogen o gi kuguu ihienni, o no gi oken olu yi oro, si, "Lazarosi, puha!"

⁴⁴ Okennyeg nwen nwunni no puha, ekwa we gi li e a fukpume e: ohu fukpume oku le aka, ohu fukpumezi e ihun. Jizosi no si we, "Topu n'a n'o jennem."

E Rini We Jesu Ngo Keni We Gbu E

(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2; Luk 22.1-2)

⁴⁵ Ndi bu oda ime ndi Ju ahun bia d'a hun Meri, a hun ihien ndi Jesu me, we no kewi n'e.

⁴⁶ Kanj ndi hu ime we no jen d'e kunrun ndi Itu-Farisi, gwa we ihien Jizosi me.

⁴⁷ Ya ndi Itu-Farisi le ndi-isi nchu-egan no kpo Ogwa Ndi-isi Nkikwama, si, "Ki enyi jenko nwan d'e me? Lee ni onun-atumanya ile okennyeni ri a run!

⁴⁸ Omeni enyi a ni a runsonme enina, ihian ile jenko d'e kewi n'e; ogen hu, ndi Rom ri a kinj enyi siko d'a bia d'e me ihien banyen'e, we siko d'e tikpo Ulo-nsog enyi le ali enyi!"

⁴⁹ Ya ke onye ohu ime we efan a wu Kayafasi, hun wu onye-isi nchu-egan ahua hu, no si we, "Unu a marin ihien kaka!

⁵⁰ Unu a marin n'o ka unu mma ni onye ohu nwundonni ihian ile, karj ni ndi ali enyi ile a la iwi?"

⁵¹ (Kanj, ezioku ri n'a wu ni ebe o me ni Kayafasi wu onye-isi nchu-egan ahua hu, amuma k'o bu ihien hu—ni Jesu jenko d'a nwunni ndi Ju onwun; bu o marin ni amuma k'o bu.

⁵² Eleded ndi Ju sugo k'o k'a nwunni, kanj, keni o gizi onwun a wegbama ndi nke Osolobue ile risonme ebe ile.)

⁵³ Gha uhuhin hu jennem, ndi-ndu ndi Ju no tuma iroro ke w'e don gbu Jesu.

⁵⁴ Ufiri e, Jesu akpazini ebe ihian ri ime Judia, kama o no gha ebegu pu, shi obodo ohu w'a kpo Ifrem, hun ri egbereng nokunme atu—iya le umu-azun a no nodi ebegu.

⁵⁵ Ogen Mmemme-Nghafe e rume, ndi bu oda no ghasonme ali ofia si Jerusalem d'e me omenali w'e gi e don enwen we nsog, hun we gi a kwademe mmemme hu.

⁵⁶ We hu a cho Jesu, a ju ibe we ebegu we wuzo ime Ulo-nsog, si, "Ki ro? O bjakode mmemmeni ra?"

⁵⁷ Ogen hu, ndi-isi nchu-egan le ndi Itu-Farisi e yeguo we iwu banyeni Jesu: ni owuni onye owule marin ebe o ri, 'ya bia d'a gwa we, keni we hun uzog nwunrun a.

Isi Nke Mmèbùọ

E Hukpu Wẹ Jesu Uđen

(Mat 26.6-13; Mak 14.3-9)

¹ Ogen o gi hodụ akp'ohin isin nị Mmèmmè-Nghafe ru, Jizọsị nọ jẹn Bẹtanị, iwe Lazarọsị, okennyẹ hụ ọ gha ọnwun weli.

² Wẹ nọ shi nị Jesu ihien-oriri ẹnyasi ahun. Mata hụ e jẹn ozi, e buye wẹ ihien-oriri ahun; Lazarọsị rị ndi rị e sọn ẹ e ri ihien-oriri.

³ Ya kẹ Meri nọ wẹhẹ uđen e shin ohunma nranani wẹ gi osisi nadi mèmẹ, hụn wẹ gwaleni. Uđen hụ k'e jun ihien nọ kẹ ogo-nta ohu lẹ nkirishi. Ọ nọ hụ ẹ ye Jesu ukụ, gi ntutu rị a isi e fikorị a; ishin uđen hụ nọ kungbama ulọ hụ ile.

⁴ Kanj onyẹ ohu ime umu-azupun Jizọsị, 'ya wụ Judasị nwa Iskarotụ (hụn jenkọ d'e re n'ẹ), nọ si,

⁵ "Kj haịn wẹ gileni re uđenni, we eghe ẹ ye ndi igbennye? O ruguo ihien rike eghe-orun akp'ohin ogun-mmisen."

⁶ (Ele ni ndi igbennye rị a mkpa haịn o gi ku ihienni. Kanj, onyẹ-ohin k'ọ wụ: iya nwẹ e donmẹ ni Jesu wẹ eghe; o werisonmẹ eghe wẹ ye ẹ donmẹ.)

⁷ Kanj Jizọsị nọ si, "Hatu n'ẹ, n'ọ gi ẹ kwademẹ olili m.

⁸ Unu lẹ ndi igbennye rị ogen ile, kanj mmẹ nwẹn esonko unu nodi ogen ile."

E Rini Wẹ Lazarọsị Ngo

⁹ Ndi Ju bu ọda a nọ nị Jesu rị Bẹtanị, 'ya wẹ nọ bia ebahun. Kanj, ele ifiri Jesu sọọ kẹ wẹ gi bia, kanj, wẹ chozi nị wẹ hụn Lazarọsị, hụn ọ gha ọnwun weli.

¹⁰ 'Ya ndi-isi nchụ-ẹjan nọ rimeni Lazarọsị ngo ni wẹ gbuzi ya nwẹn,

¹¹ makelẹ ufiri ẹ kẹ ndi Ju bu ọda gi rị a jụ nke wẹ a tọ, e kwere ni Jesu.

Onyẹ Mmẹri A Banhan Jerusalem

(Mat 21.1-11; Mak 11.1-11; Luk 19.28-40)

¹² Ogen eki gi fon, igunrun hi-ogbe hụn bia Mmèmmè-Nghafe nọ nọ nị Jesu lala Jerusalem.

¹³ 'Ya wẹ nọ werisonmẹ iguru, jẹn d'e kunrun ẹ. Ya wẹ nọ yime,

"Ja nị Osolobue mma;

onyẹ ahun gi ẹfan Di-nwonn-ẹnyi bia

wu onyẹ Chuku gozi agozi!

Ēghẹ,

Eze Izrelu

wu onyẹ Chuku gozi agozi."

¹⁴ Jesu nọ chorị nwa jaki, nyinrin ẹ jẹnmẹ, nọkẹ kẹ Ẹkukwo-nsọ don ku—Ehuhuo-nsọ si,

¹⁵ "Obodo Zayonu, a tulẹ egun!

Lee Eze i k'ọ lala,

ọ rị elu nwa jaki."

¹⁶ Umụ-azupun Jesu a ghotani ihienni ogen hụ, kanj, ogen Jesu gi nweringu ọgho, wẹ nọ nyanhan nị Ẹkukwo-nsọ ku ihienni banyen'e, nyanhanzikwo nị wẹ mẹ n'ẹ ihien ndini.

¹⁷ Ndi rị igunrun ahun wẹ lẹ Jizọsị wj ogen o gi gha ili kpọpọha Lazarọsị, ogen o gi gha ime ọnwun weli ẹ, hụ a gwasonmẹ ndi ọzo ihien meni.

¹⁸ 'Ya haịn igunrun hụ gi bia d'e kunrun ẹ—makeni wẹ nọ n'ọ run ọrun-atumenyani.

¹⁹ 'Ya ndi Itu-Faris nọ si ibe wẹ, "Unu hụ a hụn a?! Ihien ile ẹnyi rị e mẹ a rị a danye kaka! Lee nwan, ụwa ile e sọnmeguo a!"

Ndi Grikị Hụn Cho Nị Wẹ Hụn Jesu

²⁰ Ogen hụ, o nwẹ ndi Grikị hụn rị ndi jẹn Jerusalem d'e fe ofufe ogen mmèmmè hụ.

²¹ Wẹ nọ jẹn d'e kunrun Filipu hụn wu onyẹ obodo Bẹsajda rị ime Galili. Wẹ nọ si a, "Di-okpa, ẹnyi cho nị ẹnyi hụn Jesu."

²² Filipu nọ jẹn d'a gwa Anduru, ya wẹ ẹbubuo nọ wiri jẹnmẹ d'a gwa Jesu.

²³ Jesu nọ za wẹ, si, "Ogen e ruguo hụn w'e gi ye Nwa nke Ihian ọgho.

²⁴ M rị a gwa unu ezioku, akpuru-ọka nodi nke ẹ akariko ohu sọọ wezuka n'ọ dan ali nwunhun. Ọ nwunhun, 'ya wu ọ mi mkpuru ọda-ọda.

²⁵ Nke ndi hụ ndun wẹ ka wẹ mkpa, ndun wẹ siko d'e tuhunahin wẹ; kanj, nke ndi hụ o mē ni ndun wẹ akanj wẹ mkpa elu ụwani, ndun wẹ k'a rini wẹ—e nwẹ wẹ ndun itebite.

²⁶ Onyẹ ọwulẹ hụn cho n'ọ gba nị m odibo jenkọ d'e sọnriri m, keni odibo m hụn uzọ sọn m nodi ebe m rị; Nedi m jenkọ d'e ye onyẹ ọwulẹ gba nị m odibo ọgho."

Jesu E Ku Banyeni Onwun A

²⁷ "Obi rị nwan e feri m. Kẹ m k'e ku nwan? Nị m si, 'Baba, anilẹ ogen-afunfunni bia nị m?' Mba! Makeni, 'ya haịn m gi rị ebeni—m bia keni m hụn uzọ ta afunfunni.

²⁸ Baba, ye efan i ogho!" 'Ya ke olu no gha elu-igwee si, "E yeguole m efan m ogho. M jenko d'e yezi e ogho."

²⁹ Igunrun ahun ri ebefu nu olu hu. Ndi hu si akpabo ro, ndi ozọ si mmọn-ozị a gwaol'a oku!

³⁰ Kanj, Jesu no si we, "Ele ufiri m ke olu hu gi bja, kale ufiri unu.

³¹ Kikenni ke we jenko d'a ma uwanj ikpe; kikenni ke we siko d'a chupu onye hun a ki uwanj.

³² Mmepu nwen, ogen we k'e gi gha ali wesi m enu, m jenko d'a dohanj enwen m ihian ile."

³³ (O gi ihienni o ku ghosi udi onwun o jenko d'a nwun.)

³⁴ Igunrun hu no si a, "Iwu enyi gwa enyi ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, jenko d'a ri ndun jenin ejen. Ki i ri a sinj ni we siko d'e wesi Nwa nke Ihian elu? Onye wu Nwa nke Ihianj?"

³⁵ Jesu no si we, "Ukpe jenko d'e sonzi unu nodizi ekere su. A gha ni ogenni unu nwon ukpe, amangbe ishi e kunrun unu. Makeni, onye hun a gha ime ishi, ime mkpokiki, amarinko ebe o jenko.

³⁶ 'Ya wu, kwerini ni ukpe ogenni unu nwon ukpe, keni unu hun uzọ wuru umu ukpe."

Ogen Jesu gi kugu ihienni, o no gha ebe we ri pu d'a wari, ahunzini w'a.

Ndi Hu Ekwerini Ni Jesu

³⁷ Osun'a ni Jesu runchanrin orun-atumanya bu oda id'anya we, ekwerini ni we e,

³⁸ keni ihien onye-amuma wu Azaya ku hun uzọ mezu: Azaya si,

"Di-nwonni-enyi, onye kwere ozi enyi zi?

Onye ke Di-nwonni-enyi ghosi iken e?"

³⁹ Asanj we eka kwere, makeni, rike ke Azaya donzi ku e,

⁴⁰ "Chuku e meguo enya kpu we ishi,

tikin obi we—

amangbe we e gi enya we legha uzọ,

gi obi we ghota,

e gbehuto we d'e kunrun m;

a zuo m we—'ya ke Chuku ku."

⁴¹ Azaya ku ihienni makeni o hun ogho Jizosi, o no ku banyeni ogho a.

⁴² K'osileri, ndi bu oda hun rida ime ndi-ndu we kwere ni Jesu ekweri. Kanj, egun ndi Itu-Farisi aniji we ku e ebe ihian ri, amangbe we a chupu we ime ulo-ofufe.

⁴³ "Ojija-mma ihian k'a ja we ka we a su o kari hun Osolobue k'a ja we."

Ihien Jesu Ku Ke We K'e Gi Han Enen

⁴⁴ Jesu no weshi olu elu, si, "Onye owule hun kwere ni m ele mmepu k'o kwere ni, kanj onye hun zihen m k'o kwere ni.

⁴⁵ Onye owule hun ni m, a hunguo onye hun zihe ni m.

⁴⁶ M banhan ime uwa d'a wu ukpe, amangbe ndi hun kwere ni ni m a to ime ishi, ime mkpokiki.

⁴⁷ Onye nu ihien m ku bu o me n'e, amako m'a ikpe. Makeni, abianj m d'a ma uwa ikpe, kama, m bja d'a zuopuha a.

⁴⁸ Onye hun ju ni m, hun kwere ni oku m, nwon onye k'a ma a ikpe: ihien hun m ku, ya jenko d'a ma a ikpe Uhuohin-ikpazuun.

⁴⁹ Makeni, ele m gi uche m e ku, kanj Nedi m hun zihen m ye m iwu ihien m siko d'a si le ihien m siko d'e ku.

⁵⁰ A maringho m ni iwu e e ye ndun itebite. 'Ya wu, ihien m'e ku wuchanrin ihien Chuku-Nedi si m ku."

Isi Nke Mmepu

Jesu Chanchan Umu-azun A Uku

¹ Ni Mmemme-Nghafe d'e ru, Jesu a maringuo ni ogen e e ruguo hun o gi hapu uwanj, buru Nedi e. Ebe o nwe ihien-osusu ndi nke e ri ime uwa, o no nwan ghosichanrin we ya wu ihien-osusu d'e ru isi e.

² Ekwensu e buguole a che ime obi Judasi nwa Saimonu Iskarotu n'o re e.

Ogen we gi ri e ri ihien-oriri enyasi,

³ Jizosi a maringuo ni Chuku-Nedi e weole ihien ile che e eka, n'o gha ebe Osolobue ri bja le n'o laburuko Osolobue:

⁴ O no gha ebe o ri e ri ihien-oriri lihi oto, yipu ekwa o yiye elu e, jeri towele we gi e finchan eh.

⁵ O no hu mirin ye ime afere, chanchanma umu-azun a ukp, e gi towele hu o je e finchanpu we iya.

⁶ O ru Saimonu hun w'a kpo Pita, Pita no si a, "Di-nwonni-enyi, iyu k'a chanmazi m oku?!"

⁷ Jizosị nọ za, sị, “Y’a marin ihien m ri e me kikenni; kanị omeguu, i k’a ghot’a.”

⁸ Pita nọ sị a, “O nwonnị oge n’ye gi chanchan m ukụ!” Jesu nọ sị a, “Omēni achanchannị m’i, y’e nwonkọ okeri ọwụlẹ ime m.”

⁹ Saimonụ wụ Pita nọ sị a, “Ya wu nị eledẹ ukụ m sụọ kị k’a chan, Di-nwonnị-enyi—chanzị m nwan eka lẹ isi!”

¹⁰ Jesu nọ za a, sị, “Onye hụn wuguu ẹhụ, ọ rizini mkpa n’ọ wuzi ẹhụ, mmānị ukụ a—makeni o nwunchanringuo. Ụnụ e nwunguo nke-esi—kanị ẹlẹ unu ile.”

¹¹ Makeni Jesu a maringuo onye hūn jenkọ d’e ren’e, ‘ya haịn o gi sị, “Eled unu ile nwun.”

¹² Ogen o gi chanchangu wẹ oku, yiriguzi ẹwuru ẹ, o werizi onodi a teburu hu. ‘Ya ọ nọ sị wẹ, “Unu a ghotagho ihien m me ni unu?”

¹³ Unu a kpo m ‘Onye-nkuzi’, a kpo m ‘Di-nwonnị-enyi’; o furu efuru, makeni ‘ya ke m wu.

¹⁴ O me nwan nị mmē nwen, hūn wu Nna-unu lẹ Onye-nkuzi unu, chanchan unu ukụ, o furu nị unu chanchanzikwo ibe unu ukụ.

¹⁵ A ghosiole m unu nzomuku unu jenkọ d’e sọn, keni unu mezikwo nị ibe unu ke m don me ni unu.

¹⁶ Ezioku ke m ri a gwa unu, odibo ara ka nna a; onye wẹ zi ozi ara ka onye zin’e.

¹⁷ Omēni unu a maringho ihien ndini, Osolobue jenkọ d’a gozi unu omēni unu e me wẹ.

¹⁸ Kanị, ẹlẹ unu ile ke m ri e ku; a maringho m ndi hūn m hori. Kanị, wẹ jenkọ d’e gi ihien k’e menị mezu ihien Ehuho-nsọ ku, nị, ‘Onye hūn ri bredi m e buguo numanị m.’

¹⁹ M ri nwan a gwato unu ihienni o gini d’e me, keni—o me, nị unu kweri nị mmē wu Onye Hū.

²⁰ Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ọwule hūn nabanhan onye hūn m zihẹ, nabanhan m; onye ọwule hūn nabanhan nị m, nabanhan onye hūn zihẹ ni m.”

Jesu E Ku Onye Hūn Siko D’e Ren’e

(Mat 26.20-25; Mak 14.17-21; Luk 22.21-23)

²¹ Ogen Jizosị gi kuguu ihienni, obi eruzin’e alị, ọ nọ sị, “Ezioku ke m ri a gwa unu, onye ohu ime unu jenkọ d’e we m ye wẹ.”

²² Umụ-azụun a nọ lemẹ ibe wẹ, makeni ihien o ku gba wẹ nghari-nya, amarin wẹ onye ọ ri e ku.

²³ Onye ohu ime umu-azụun a, onye hūn ihien ẹ a sụọ Jesu, noson Jesu.

²⁴ ‘Ya Saimonụ w’a kpo Pita nọ gi eka gwa a ‘ya ju Jizosị onye o ri e ku.

²⁵ ‘Ya nwa-azụun hū nọ nokunmekemē Jizosị, sị a, “Di-nwonnị-enyi, onye ro?”

²⁶ Jesu nọ za, sị, “Onye hūn m jenkọ d’e ye bredi m, m suruguu a ime afere ro.” ‘Ya ọ nọ suru bredi hū ime afere, wẹ ẹ ye Judasị nwa Saimonụ Iskarotụ.

²⁷ Ogen Judasị gi naringuu bredi ahun, Ekwensu nọ banye ime ẹ. Jesu nọ sị a, “Mẹ ihien i k’e me ozigbo!”

²⁸ Kanị, o nwonnị onye ọzọ ri ebahun e ri ihien-oriri hūn ghot’a ihien Jesu gi gwa Judasị okuni.

²⁹ Makeni Judasị e kwondon ni wẹ ego, o nwē ndi ro ni Jizosị ri a gwa a ‘ya d’e nonhen ihien wẹ siko d’e gi me mmemme hū, mọbu ‘ya d’e ye ndi igbennyē ihien.

³⁰ Ogen Judasị gi naringuu bredi hū, ọ nọ pu ozigbo; ime uchinchin ro.

Iwu Ohun

(Jerimaya 31.31; Gal 3.24-25; Hib 8.13; 1Jn 2.8)

³¹ Ogen Judasị gi puguu, Jesu nọ sị, “Wẹ jenkọ nwan d’e bushi Nwa nke Ihian elu—gi Nwa nke Ihian bushi Osolobue elu.

³² Omēni wẹ bushi Osolobue elu ghaha n’a, Osolobue siko d’e bushizikwo Nwa a enu ime ‘ya lẹ enwen ẹ; o jenkọ d’e busi ẹ elu ozigbo.

³³ Umụ m, mmē lẹ unu siko d’a nodizi ekerẹ sụọ. Unu jenkọ d’a cho m, unu ahunko m. Ke m don gwa ndi-ndu ndi Ju ke m ri nwan a gwa unu: ‘Unu asako eka bja ebe m jenkọ.’

³⁴ M ri nwan e ye unu iwu ohun: e nwē ni ihien-osusuo ibe unu. Ke m don nwē ihien-osusuo unu ke unu k’a don nwē ihien-osusuo ibe unu.

³⁵ Omēni ihien ibe unu a sụọ unu, ‘ya ke ihian ile e gi marin nị unu wu umu-azụun m.”

Jesu E ku E Nị Pita Jenko D’a Ghorị N’o Marin A

(Mat 26.31-35; Mak 14.27-31; Luk 22.31-34)

³⁶ Saimonụ w’a kpo Pita nọ sị a, “Di-nwonnị-enyi, elebe k’i jenkọ?” Jizosị nọ za, sị, “Ebe m jenkọ, y’a sako eka sọn m kikenni—kanị omeguu, i jenkọ d’e sọn m.”

³⁷ Pita nọ sị a, “Di-nwonnị-enyi, kị haịn o gi me ni asako m eka sọn i kikenni? M k’a nwundeni i onwun!”

³⁸ Jesu nọ za, sị, “N’i nwunni m onwun? Ezioku ke m ri a gwa i, okpa gini d’a kwan, i jenkọ d’a ghorị mgbe eto nị ‘y’a marin m.”

Isi Nke Mmęno

Jesu Sųo Kę W'a Gha D'e Kunrun Chuku-Nędi

¹ Jizosį nọ sį wę, “Aniłę ni obi unu songbu unu. Kweri ni ni Osolobue; kwerizikwo ni ni m. ² Iwę Nędi m, mmughe bu ọda ri a. Omęni eļe eřira, nkę m'a gwa unu. M shikọ nwan d'a kwademę ni unu ebe unu jęnkọ d'e bi.

³ M jęnguų d'a kwademę ni unu ebe unu jęnkọ d'e bi, e kinhęn m azuųun d'e weri unu, kęni unu rizikwo ebe m ri.

⁴ Unu a marįnguų ųzọ ebęhu m jęnkọ.”

⁵ Tamosį nọ sį a, “Di-nwọnni-ęnyi, ęnyi amarįn ebe i jęnkọ, eghanį kę ęnyi e dọn marįn ųzọ a?”

⁶ Jizosį nọ sį a, “Mmę wu ųzọ lę eziokwu lę ndun. O nwọnni onyę siko d'a sa ęka bįa d'e kunrun Chuku-Nędi mmanį ghahani m.

⁷ Omęni unu a marįnguų m, unu jęnkọ d'a marįnzikwo Nędi m. Unu a marįnguų a nwan gha kikęni jęnmę; unu a hunguų a.”

⁸ Filipu nọ sį a, “Di-nwọnni-ęnyi, ghosįhu ęnyi Chuku-Nędi, eřo e jun ęnyi.”

⁹ Jesu nọ sį a, “Filipu, hunni ile mmę lę unu ri, 'y'a marįn m? Onyę ọwulę hunni m, a hunguų Chuku-Nędi. K'i ri a sįni, 'Ghosį ęnyi Chuku-Nędi.'?”

¹⁰ Unu ekwerini ni m ri imę Chuku-Nędi lę ni Chuku-Nędi ri imę m? Arį m e gi uche m a gwa unu oku ndini m ri a gwa unu; mba, Chuku-Nędi hun ri imę m ya ri a run ọrun a.”

¹¹ “Kweri ni ihien m ku ni m ri imę Chuku-Nędi, Chuku-Nędi rizikwo imę m. Kanį, omęni unu egikọ oku-ọnu m kweri, gi ni ihien ndi m ri a run kweri.”

¹² “Eziokwu kę m ri a gwa unu, onyę hun kwerini ni m siko d'a run ọrun ndi hun m ri a run; o jęnkọ d'a runkaridę ndini m ri a run, makeļe m laborukọ Chuku-Nędi.

¹³ Ihien ọwulę unu gi efan m riọ, m siko d'e mę e, kęni mmę wu Nwa hun ųzọ węhę ni Chuku-Nędi ọghọ.

¹⁴ Unu gi efan m riọ m ihien ọwulę, m jęnkọ d'e mę e.”

Jizosį E Kwe Nkwa N'o K'e Zihę Mmọn-nsọ

¹⁵ “Omęni ihien m a sųoghọ unu, unu jęnkọ d'e dọnmę iwu m,

¹⁶ a riọ m Chuku-Nędi n'o zihę ni unu Onyę-nkasį-obi ọzọ n'ọ nọnyi unu jęnrin ejen.

¹⁷ Onyę ahun wu Mmọn-nsọ—onyę hun a ghosį eziokwu; ųwa asaęka nabanhan a, makeņi ųwa as'ęka hun a mọbu marįn a. Kanį unu a marįnghọ a, makeņi o bi imę unu; o k'e bisonmę imę unu.

¹⁸ Eļe m k'a latọ unu rikę ndi nwọnlęni nne lę Nędi; m siko d'a bįa d'e kunrun unu.

¹⁹ O hodų ękẹrę ni ųwa hunbehi m, kanį unu jęnkọ d'a hun m. Makeņi m ri ndun, unu lę enwẹn unu siko d'a riji ndun.

²⁰ O ru uhųohin hu, unu jęnkọ d'a marįn ni m ri imę Nędi m, ni unu ri imę m, mmę nwẹn ri imę unu.

²¹ Ndi hun marįn ihien m ku, gi wę e bi, uwę wu ndi ihien m sųo. Ndi ihien m sųo kę ihien wę k'a sųo Nędi m; ihien wę jęnkọ d'a sųozikwo mmę nwẹn, e we m enwẹn m ghosį wę.”

²² Nwa-azuųun a ohu w'a kọ Judasį (kalę eļe nwa Iskarotų) nọ sį a, “Di-nwọnni-ęnyi, kį mezi i k'e gi ghosį ęnyi enwẹn i bu 'y'a ghosįkọ ųwa?”

²³ Jesu nọ za a sį, “Onyę ọwulę ihien m a sųo jęnkọ d'e mę ihien m ku. Ihien e k'a sųo Nędi m, mmę lę Nędi m a bįa d'e kunrun e, du e bi.

²⁴ Onyę ọwulę ihien m ghalęni a sųo ara mę ihien ndi m ku—bu oku ndini unu ri a nu eļe nke m, wę wu nke Chuku-Nędi hun zihęni m.

²⁵ A gwaguų m unu ihien ndini hunni mmę lę unu ri;

²⁶ kanį, Onyę-nkasį-obi wu Mmọn-nsọ, hun Chuku-Nędi jęnkọ d'e gi efan m zihę, jęnkọ d'a kuzi unu ihien ile; o siko d'a nyanhan ni unu ihien ile m gwa unu.

²⁷ Udọn kę m ri a latọ ni unu; udọn nke m kę m ri e ye unu—eļe kę ųwa dọn e ye kę m'e ye. Aniłę ni obi unu songbu unu, atulę ni egun.

²⁸ Unu a nughọ kę m sį unu, 'M puko apuko' lę ni 'm siko d'e kinhęn d'e kunrun unu.' Omęni ihien m sųo unu, nkę unu hu a ghogho ni m jęnkọ d'e kunrun Chuku-Nędi, makeņi 'ya ka m.

²⁹ A gwatoguo m nwan unu ihienni hunni o kelęni mę—kęni, o mę, unu e kweri.

³⁰ Ogęn arią m'e gi gwamazį unu ihien bu ọda, makeņi onyę hun a kį ųwanį lala; o nwęni ikęn ọwulę o nwọn ebe m ri,

³¹ kanį, m ri e mę ni ųwa marįn ni ihien Chuku-Nędi sųo m a sųo, ni ihien Chuku-Nędi sį m mę kę m'e mę; lihi ni nwan ni ęnyi gha ebeni pu.”

Isi Nke Mmisęn

Ezigbo Osisi-vainį Lę Aganaba A

1 “Mmē wu ezigbo vainj; Nēdi m wu hun e lepū a ɛnya.

2 Agalaba ɔwūlẹ rị ime m hun mīlẹni mkpūrū, o bepū a; kanj agalaba hun mī mkpūrū, o befōn ɛ, keni ọ mīkēnmē.

3 Oku m gwa unū e befōnguō unū, mē unū nwunchan, keni unū mīkēnmē mkpūrū.

4 Nōdisonmē ni ime m, mmē nwēn a nōdisonmē ime unū. K’o dōn wūrū nī agalaba nōdī nke ɛ ara saɛka mī mkpūrū, mmānī ọ nyankunma osisi ɛ, ɛrira k’o dōn wūrū nī unū asakō ɛka mī mkpūrū wezūka nī unū nōdisonmē ime m.”

5 “Mmē wu ukun vainj, unū nwēn wūsonmē agalaba rīn’a; Onyē hun nōdī ime m, mmē nwēn hu ime ɛ, ‘ya siko d’a mī mkpūrū ọda-ọda, makēni, wezūka m, unū a s’ɛka mē ihien ɔwūlẹ.

6 Onyē ɔwūlẹ hun nōdīlẹni ime m, e tuhu w’a, lẹkẹ ebe wē nō bepū agalaba, ọ kpōpū nkun; w’e kpōngbamē agalaba ndī nō ɛrira, tu wē ye ọkūn, dūnpū.

7 Omēni unū a nōdī ime m, oku m a nōdizikwō ime unū, rīọ nī ihien ɔwūlẹ unū cho; Osolobue jenkō d’e mē nī unū ‘ya.

8 Omēni unū a mī mkpūrū ọda-ọda, o jenkō d’a ghōsī nī unū wu umū-azuun m: ọhūn jenkō d’e wēhē nī Nēdi m ọghō.

9 Kẹ Chuku-Nēdi dōn nwē ihien-ɔsūsūọ ebe m rī kē m dōn nwē ihien-ɔsūsūọ ebe unū rī; rīsonmekwō nī ndī ihien wē a sūọ m.

10 Omēni unū e dōnmē iwu m, unū siko d’a rīsonmē ndī ihien wē a sūọ m—lẹkẹ kē m dōn dōnmē iwu Nēdi m ye m, gi ɛ wūsonmē onyē ihien ɛ asūọ Nēdi m.

11 A gwatōguō m unū ihien ndīnī, keni ighōghō m rī ime unū lē nī ighōghō unū zu oke.

12 Onwan wu iwu m: e nwē nī ihien-ɔsūsūọ ibe unū kē m dōn nwē ihien-ɔsūsūọ unū.”

13 “O nwōnni onyē nwē ihien-ɔsūsūọ ka onwan: nī ihian gi ifiri ndī ọwū a we ndūn a ye.

14 Ndī ọwū m kē unū wū—omēni unū e mē ihien m sī unū mē.

15 Arīzī m a kpō unū igbōn, makele igbōn ara marīn ihien di-nwōnn’ɛ rī e mē. Kama, m kpō unū ndī ọwū m makēni a gwagūọ m unū ihien ile m nū ọnū Nēdi m.”

16 “Elē unū hōrī m; mba, mmē hōrī unū, tumē unū keni unū jēn d’a mī mkpūrū—mkpūrū hun siko d’a tōnī, keni Chuku-Nēdi ye unū ihien ɔwūlẹ unū gi ɛfan m rīọ.

17 M rī e ye unū iwuni: e nwē nī ihien-ɔsūsūọ ibe unū.”

Izize Unū Jenkō D’e Ze Uwa

18 “Omēni izize unū rī e ze uwa, nyanhankwō nī nī izize m bu ọzọ ze ɛ.

19 Omēni unū te wu nke uwa, nkē ihien unū a sūọ uwa rīkẹ nke ɛ. Kanj, ebe o mē nī unū ɛlẹ nke uwa makēni a hōpugūọ m unū ime uwa, ‘ya haīn izize unū gi e ze uwa.

20 Nyanhan nī ihien m gwa unū, nī, ‘Odibo ara ka nna a.’ Omēni wē kpokpo m ekpokpo, wē siko d’e kpokpozikwō unū; omēni wē mē ihien m sī wē mē, wē jenkō d’e mezikwō ihien unū sī wē mē.

21 Wē k’e mē unū ihien ndīnī wē makēni unū wu nke m, unū rī a za ɛfan m, makēni amarīn wē onyē hun zihēni m.

22 Omēni ablanj m d’a gwa wē oku, ikpe njọ e ke ma wē; kanj o nwōnzini nwan ihien wē k’e gi wanahin njọ wē mē.

23 Onyē ɔwūlẹ rī e ze izize m rī e zezikwō izize Nēdi m.

24 Omēni arūnnj m ọrūn wē rūtulẹni ime wē, ikpe njọ e ke ma wē; kanj, a hunchanrīnguō wē nwan ọrūn-atūmēnya ndī m rūn—bū ize mmē lẹ Nēdi m hūkwo e ze wē.

25 Kanj, ọ rī ɛnina nī wē hun ọzọ mezu ihien hū wē de ime Iwu wē, nī, ‘Izize m rī e ze wē bu o nwōnni ihien m mē.’

26 Kanj, Onyē nkasi-obi hū m jenkō d’a gha ebe Chuku-Nēdi rī zihēni unū bīa, o jenkō d’a shianj m ɛrī. Onyē nkasi-obi hū wu Mmōn-nso—Onyē hun a ghōsī ezioku. O k’a gha ebe Chuku-Nēdi rī bīa.

27 Unū lẹ enwēn unū siko d’a shīazikwō nī m ɛrī, makēni mmē lẹ unū rī gha isi mbidōn lala.”

Isi Nke Mmisin

1 “A gwatōguō m unū ihien ndīnī amamgbē unū a danpū ime okukwe.

2 Wē jenkō d’a chupū unū ime ọlọ-ọfufe; ezioku-ezioku, ogen lala hun onyē ɔwūlẹ gbuni unū jenkō d’e weridẹ ɛ nī ọrūn ọma k’o rī a rūnnī Osolobue.

3 Wē jenkō d’e mē ihienni makele w’e ke marīn Chuku-Nēdi mōbū mmē lẹ enwēn m.

4 Kanj, a gwatōguō m unū ihien ndīnī, keni ogen w’e gi mē, unū a nyanhan nī a gwatōguō m unū.”

“E te gwānī m unū ihien ndīnī isi mbidōn, makēni m rī ime igunrun unū.

5 Kanj m jenkō nwan d’e kunrun onyē hun zihēni m, bu o nwōnni onyē ɔwūlẹ ime unū ju m kē elebe kē m jenkō?

6 Hun nkē unū e gi ju m’a, unū a sūkūrū makēni m gwa unū ihien ndīnī m gwa unū.”

Orun Mmęn-nsọ Sikọ D'a Run

⁷“Kani ezioku ke m ri a gwa unu, erere unu ro omeni a pu m; make ni, Onye-nkasi-obi abia ko mmani m lama alama. Kani, m lamaguu ke m'a no zihę ni unu 'ya.

⁸Ogen o jenko d'e gi bja, o siko d'a ghosi ndi uwa ni a ghotani we ihien njo wu, ni a ghotani we ihien Osolobue cho, leni aghotani we ke okinkin-ikpe no.

⁹ni aghotani we ihien njo wu—make ni njo wu ni e kwerini ni we m;

¹⁰ni aghotani we ihien Osolobue cho—make ni mme nwen jenko ebe Nedi m ri, unu ahunkozi m;

¹¹ni a ghotani we ke okinkin-ikpe no make ni Osolobue a maguọ onye hun a ki uwanı ikpe.

¹²Ihien bu oda hodu hun m cho ni m gwa unu, kani unu asako eka ghota a kikenı.

¹³Ogen Mmęn-nsọ, Onye hun a ghosi ezioku, k'e gi bja, o siko d'e du unu ye ime ezioku ile. Makele, ele uche e k'o k'e ku; kama, ihien owule o nu, 'ya k'o jenko d'e ku. O jenko d'a gwazikwo unu ihien ndi k'e me ihun.

¹⁴O jenko d'e ye m ogho, make ni o siko d'e weri ihien wu nke m, hun m k'e ye e, gwa unu ya—

¹⁵ihien ile Nedi m nwon wu nke m; 'ya hain m gi si ni Mmęn-nsọ jenko d'e weri ihien wu nke m gwa unu.’

Ekwan Jenko D'e Henrin Ighoghọ

¹⁶“O nobe ekere, unu ahunkozi m; o nobezi ekere unu jenko d'a hun m.”

¹⁷Ndi hu ime umu-azuun a no si ibe we, “K'o gi ihieni o ri a gwa enyi e ku—ni, ‘O nobe ekere, unu ahunkozi m; o nobezi ekere unu jenko d'a hun m,’ o siji, ‘Make ni m jenko ebe Chuku-Nedi ri?’”

¹⁸We hu a si, “K'o gi ‘O nobe ekere ni’ e ku? Enyi aghotani ihien o ri e ku!”

¹⁹Jesu a maringuo ni we cho ni we ju a ajuju, o no si we, “Unu ri a jutari ibe unu ihien m gi si, ‘O nobe ekere, unu ahunkozi m, o nobezi ekere, unu jenko d'a hun m.’”

²⁰Ezioku ke m ri a gwa unu, unu jenko d'a kwan ekwan, goo—kani uwa jenko d'a ghoghọ; o k'a gha a fu unu. Kani, o nobe, ufu ahun e henrin ighoghọ.”

²¹“Ime gha e me okpoho, o turu a aturu make ni ogen e e ruguo; kani o muguu, o nyanhankozi afunfun hu ebe o n'a ghoghọ n'o mubanhaguo nwa ime uwa.

²²Erija ke unu ri nwan a kwan; kani, m k'a hunzi unu—ogen hu, ighoghọ siko d'e jun unu obi, o nwonni onye jenko d'a napu unu ighoghọ unu.

²³O ru ogen hu, o nwonzini ihien unu jenko d'a rjo m. Ezioku ke m ri a gwa unu, gi ni efan m rjo Chuku-Nedi ihien owule, o siko d'e ye unu 'ya.

²⁴D'e rukwo nwan ogenni, unu egituni efan m rjo ihien owule; rjo ni, unu jenko d'e nwonhen, keni ighoghọ unu zu oke.”

Imeri Uwa

²⁵“M gi ilu gwa unu ihien ndini; kani ogen lala hun m siko d'e gi gwapu unu banyeni Chuku-Nedi, egikozi m ilu ogen hu.

²⁶O ru ogen ahun, unu jenko d'e gi efan m rjo. Ekuni m ni m jenko d'a rjodoni unu Chuku-Nedi,

²⁷make ni ihien unu a suo Chuku-Nedi le enwen e a suo; ihien unu a suo a asuo make ni ihien m a suo unu a suo, lezi make ni unu kweri ni m gha ebe Osolobue ri bja.

²⁸M gha ebe Chuku-Nedi ri bja ime uwa; m pukozı nwan ime uwa keni m laburu Chuku-Nedi.”

²⁹Ya umu-azuun a no si a, “I ri e kucharpu a nwan ohunma-ohunma, elezi ilu!

³⁰Echen ke enyi marın nwan ni marınchanrin ihien ile, n'o nwonni onye furu n'o ju i ajuju; onwan ke enyi gi kweri ni gha ebe Osolobue ri bja.”

³¹Jesu no za, si, “Unu e kwerguo nwan?”

³²Ogen lala—o ruguode nwan, ogen unu jenko d'e gi gbayiya, onye-onye e si iwe e, na mme suo to. Kani, ele mme suo wi, Nedi m noyeni m anoyeni.

³³A gwaguo m unu ihien ndini keni obi gi ifiri m ru unu ali. Ime uwa, unu jenko d'e nwon nsongbu; ka kwondon ni obi unu, n'e meriguo m uwa!”

Isi Nke Mmęsa*Ekpere Jizosi Meni Ndi Nke E Ile*

¹Ogen Jizosi gi kuguu ihien ndini we, o no lee enya elu-igwee, si, “Baba, ogen hu e ruguo! Ye Nwa i ogho, keni Nwa i hun uzo ye i ogho—

²ebe o me ni y'e buguo ihian ile che okpuru e, keni o ye ndi ile hun i ye e ndun itebite.

³Onwan wu ndun itebite: imarin ni—'yu, hun ya suo wu Osolobue nke-esi le imarin Jizos' Kraisti hun i zihę.”

4 “E yeguo m’i ogho ime uwan’i ghahan’i irunchanrin orun hun i ye m run.

5 Baba, yezi m nwan ogho i, ogho ohu hu mme le ‘yu nwongbama ni uwa d’e bidon.”

6 “E meguo m ndini marin i, marin efan i—ndini i gha ime uwa weye m. We wu nke i; ‘yu we we ye m; e meguo we ihien i ku.

7 A maringuo we nwan ni ihien ile i ye m gha eka i bja,

8 makele a gwago m we ihien ndi hu i si m gwa we. A nabanhanguo we ihien ndi hu; a maringuo we ni m gha ebe i ri bja nke-esi. E kweriguo we ni ‘yu zihē m.”

9 “M ri e me ni we ekpere; ele ndi uwa ke m ri e me ni ekpere, kale ndi hun i ye m; make ni, nke i ke we wu.

10 Ihien ile m nwe wu nke i, nke i wuzikwo nke m. W’e wehe ni m ogho.

11 Arikozi m nwan ime uwa, kan’i we ri ime uwa—mme nwen lala d’e kunrun i. Nedi hun ri nso, gi efan i chemē we, efan i ahun i ye m, keni we wuru ohu ke mme le ‘yu don wu ohu.

12 Ogen mme le we gi ri, m gi efan i chemē we—efan ahun i ye m. E chemeguo m we: etuhuni m kaka onye ohu ime we—wezuka onye ahun me ihien we e gi tikpo a—keni ihien Ekukwo-nsọ ku hun uto mezu.

13 Kan’i, m lala nwan d’e kunrun i; m ri e ku ihien ndini ime uwa keni we hun uto nwe ighoghō m ime ndun we, nwe e hun zu oke.”

14 “E yeguo m we oku i, izize we no zeme uwa—make ni ele we nke uwa, rike ke o don me ni mme le enwen m ele nke uwa.

15 Ari m a rijo i ni gha ime uwa wepu we; kama, m ri a rijo ni chemē we make Eje-onye hu gha e me we ihien owule.

16 Ele we nke uwa—k’o don me ni ele m nke uwa.

17 Gi ezioku don we nsọ: oku i wu ezioku.

18 Ke i don zihē m ime uwa ke m don ri e zi we e ye ime uwa.”

19 “M ri nwan e gi ifiri we e wepuha enwen m, keni m hun a ni we wuru ndi we wepuha ni, hun we don nsọ nke-esi.

20 Ele ndini suo ke m ri e me ni ekpere; kama, m rizikwo e meni ndi hun jenko d’e gi ufiri ozi we zi kwere ni m.

21 M ri a rijo ni we ile wuruchanrin ohu, nọke ke iyu, Baba, don ri ime m, mme nwen huzikwo ime i; m ri a rijo ni we rizikwo ime enyi—keni uwa hun uto kwere ni iyu zihē m.

22 E weguo m ogho hu i ye m ye we, keni we wuru ohu ke mme le ‘yu don wu ohu:

23 keni o wuru ni mme nwen hu ime we, ‘yu nwen hu ime m; a wuruchanrin we ohu, uwa e gi e marin ni iyu zihē m leni uwe wu ndi nke m ri i obi ke mme nwe don ri i obi.”

24 “Baba! M cho ni ndi ile i we ye m son m ndi ebe m ri, ni we hun ogho m hun i ye m make ihien-osisuo i nwe jenni m ni d’e kede uwa.”

25 “Euu Nedi m, Onye ezi-omume, osuon’a ni uwa amarin ni, mme nwen a maringho i, ndini we a maringhozi ni iyu zihē m.

26 E meguo m we marin i, m jenko d’a gha e mezikwo we a marin i, keni ihien-osisuo i nwon ebe m ri hun uto ri ime we leni mme nwen rizi ime we.”

Isi Nke Mm̄sata

A Bia We D'a Nwunrun Jesu

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-50; Luk 22.47-53)

1 Ogen Jesu gi meguo ekpereni, ‘ya le umu-azuun a no fetu Odambugbu Kidronu. O nwe ugba ri ebegu; Jesu le umu-azuun a no banye ugba ahun.

2 (Judasi, hun ren’e a maringhozi ebahun, make ni Jesu le umu-azuun a a no ebegu e zu mbu-le-ebu.)

3 “Ya Judasi no weri igunrun ndi-agma Rom le ndi-unakpa Ulo-nsọ, ndi hun ndi-isi nchu-egan le ndi itu-Farisi zihē, banhan ime ali vain’i hu. We busonme ihien-ogun ichen-ichen le owa le ukpe.

4 Jesu a maringuo ihien ile jenko d’e me n’e, ‘ya o no jenuha ihun, ju we, si, “Onye ke unu ri a cho?”

5 We no za, si, “Jesu, onye Nazareti.” O no si we, “Mme ro.” (Judasi hun ren’e wuzoyeni we ebahun ogen o gi ku ihieni.)

6 Ogen Jesu gi si we, “Mme ro”, we no jenkins azuun, danchanrin ali.

7 Jizosi no juzi we, si, “Onye ke unu cho?” We no si, “Jizosi onye Nazareti.”

8 Jizosi no si, “A gwago m unu ni mme ro. O me nwan ni mme ke unu ri a cho, ni ni ndini hoduni lama.”

9 (O ku ihieni keni ihien hu o ku mbu hun uto mezu: “Etuhi m kaka onye ohu ime ndi hun i ye m.”)

¹⁰ Ya ke Sajmonu wu Pita, hun bu opia-agma, no sepuha a, banpu odibo onye-isi nchu-egan ntin eka-ihien. (Efan odibo ahun wu Makusu.)

¹¹ Jizosi no si Pita, "Wekin opia-agma i onodi a! Ni m ju n'a rako m mkpu afunfun hun Nedi m ye m?"

E We We Jesu Jenni Anasi N'o Kin E Ikpe

¹² Ya ndi-agma Rom le Onye-isi-agma we kanj le ndi-unakpa ndi Ju no nwunrun Jesu, ken e egbun.

¹³ We no bu uzọ we e jenni Anasi. Anasi wu nedi nwunye Kayafasi. Kayafasi wu onye-isi nchu-egan ahua hu.

¹⁴ (Kayafasini wu onye hun dun ndi-isi ndi Ju odun n'o kakwo we mma ni onye ohu nwundoni ihian ile onwun.)

Pita A Ghorji N'o Marin Jesu

(Mat 26.69-75; Mak 14.66-68; Luk 22.55-57)

¹⁵ Sajmonu wu Pita le nwa-azuun ozo no sonme Jesu. (Onye-isi nchu-egan marin nwa-azuun ozo hu amarin, 'ya nwa-azuun hu no son Jesu banye ime ezi ogwa onye-isi nchu-egan.)

¹⁶ Kanj Pita abanhanni. Ya nwa-azuun ozo hu no kin-azuun d'a gwa okpoho hun ri e che nche onu-mgbon oku, webanhan Pita.

¹⁷ Okpoho ahun ri onu-mgbon no si Pita, "Yele onye ohu ime umu-azuun okennyehu?" Pita no si, "Mba, ele mme."

¹⁸ Oyi ri a tu; 'ya ndi idibo le ndi-unakpa hu no fiye okun, fihunme okun hu, a nyan a. 'Ya Pita no jen d'e son we turu ebegu, a nyan okun.

Onye-isi Nchu-egan A Ju Jesu Ajuju

(Mat 26.59-66; Mak 14.55-64; Luk 22.66-71)

¹⁹ Ogen ahun, onye-isi nchu-egan hu a ju Jesu ajuju banyeni umu-azuun a le nkuzi e.

²⁰ Jesu no si, "Id'nya ihian ile ke m no ku ihien m ku; ime ulo-ofufe ri ichen-ichen le ime Ulo-nsa-ebe ndi Ju ile no e zu ke m no kuzi nkuzi m; ekutuni m ihien owule nzuzue.

²¹ K'i ri nwan a juni m ajuju? Ju ndi hun nu ihien m ku, a maringuo we ihien m ku."

²² Ogen Jesu gi ku ihien, unakpa ohu turu ehuh ebahun no fian Jesu ihien, si, "Eri ra ke ya a gwa onye-isi nchu-egan oku!"

²³ Jesu no si a, "Omehi o nwon eje-oku m ku, gwa ihian ile ri ebene ihien o wu; kanj, mbuni ezioku ke m ku, k'i fiani m ihien?"

²⁴ Ya Anasi no si we weri ya le egbun hu we ken e jenni Kayafasi onye-isi nchu-egan.

Pita A Ghorji N'o Marin Jesu

(Mat 26.71-75; Mak 14.69-72; Luk 22.58-62)

²⁵ Pita turukwo ebegu a nyan okun. "Ya ndi ozo no si, "Yele onye ohu ime umu-azuun okennyehu?" Kanj, Pita no ghorji, si, "Mba, ele mme."

²⁶ Onye ohu ime ndi idibo onye-isi nchu-egan, hun wu nwene okennyehu hu Pita banpu ntin no si Pita, "Ahunni m 'yu ni 'ya ime ugba ahun?"

²⁷ Pita no ghorji. Ozigbo, okpa no kwan.

E We We Jesu D'e Kunrun Paileti

(Mat 27.1-2, 11-14; Mak 15.1-5; Luk 23.1-5)

²⁸ Uzọ-utuntun biribiri, we no gha iwe Kayafasi weri Jizosi si ime ogwa Govano hun ri a kini. Kanj, abanyeni we ime ogwa hu, makeni achoni we ni we meru enwen we, keni we hun uzọ ri Oriri-Nghafe hu.

²⁹ 'Ya Paileti no jemburu we ezi, si, "Elee ikpe ke unu ri e kpe okennyehi?"

³⁰ We no si a, "Omehi okennyehi ele eje-ihian, enyi eke weheni i ye."

³¹ Paileti no si we, "Weri n'e, ni unu le enwen unu d'e gi iwu unu kin e ikpe." Ndi-ndu ndi Ju no si a, "Iwu unu tini enyi si enyi egbulu onye owule."

³² (Hunni ke ihien Jesu ku banyeni udi onwun o jenkọ d'a nwun gi mezu.)

³³ Paileti no siji ime ogwa a, zi we kpọ Jesu; ya o no juma Jesu, "Iyu wu eze ndi Ju?"

³⁴ Jesu no si a, "Uche i k'i gide nwan a ju ajujuni ra ndi ozo gwa i oku?"

³⁵ Paileti no si a, "I rode ni m wu onye Ju ra? Ndi Ju ibe i le ndi-isi nchu-egan we i che m eka; k'i me?"

³⁶ Jesu no si, "Ali-eze m ele nke unani. Omehi ali-eze m te wu nke unani, nke ndi m ri a ki a lu ogun gi gbondon we ebule m che eka ndi-ndu ndi Ju. Mba, ali-eze m ele nke ebene."

³⁷ 'Ya Paileti no ju a, si, "Eze k'i wu nwan?" Jizosi no shjari a, si, "Iyu ku ni m wu eze. M bia d'a shjani ezioku eri: ifiri e ke we gi mu m; iya hajin m gi bia ime uwa. Onye owule hun wu nke ezioku e gon ntin oku m."

³⁸ Paileti no ju a, si, "Ki wu ezioku?"

Paileti e kugwu ohun, o no jemburuzi ndi hu ezi.

*A Ma We Jesu Ikpe-onwun**(Mat 27.15-31; Mak 15.6-20; Luk 23.13-25)*

Ya Paileti no si ndi hu ri ezi, "Ahunni m ihien owule o me hun m'e gi ma a ikpe.

³⁹ Kani, ke omenal unu don ri, m'a hatu ni unu onye-ngan ohu ogen Mmemme-Nghafe owule; unu a chogho ni m hatu ni unu Eze ndi Ju?"

⁴⁰ We no yi oro, shiari a, si, "Mba, ele ial Barabasi ke enyi cho!" (Barabasi ni ri ndi a luson ndi Rom ri a kini.)

Isi Nke Mmitenei

¹ Ya Paileti no weri Jesu, we ye ndi-agma, we no gbu e mkinsin.

² Ndi-agma hu no gi mkinsin ogun risonme kpa okpu-eze, bu e che e isi; e yime w'e ewuru e nwun ufie-roni, ufie-roni*.

³ We no bia d'e kunrun e mgbe ole-le-ole, a si, "Isi i chei, eze ndi Ju!" E jenburu w'e, a fian a ihien.

⁴ Paileti no jenzi d'a gwa we, si, "Lee e, m jenk'o d'e wepuha ni unu 'ya, ni unu mari ni ahunni m njo o me!"

⁵ Ya Jizosi no puha: o kpuhu okpu ogun; o yihu ewuru popu hu we yime e. Paileti no si we, "Lee ni okenny'e hu ebeni!"

⁶ Ogen ndi-isi nchu-ejan le unakpa Ulo-nso gi hun a, we no yi, "Kpogbu e! Kpogbu e!" Paileti no si we, "Weri n'e nwan, ni unu gi aka unu kpogbu e; ni ahunni m eje-ihien o me hun m siko d'e gi ma a ikpe."

⁷ Ndi-ndu ndi-Ju no za, si, "Enyi nwongho Iwu. Iwu enyi si n'o furu hun a nwunni, makeni o weri enwen e n'o wu Nwa Osolobue."

⁸ Ogen Paileti gi nu hunni, egun no tukarid'a k'o tuhan a mbu.

⁹ O no shizi ime ogwa a d'a ju Jesu ajuju, si, "Elebe k'i gha bia?" Kani Jesu ashari'a.

¹⁰ Paileti no si a, "I ri a gba m nkintin? Y'a mari ni m nwon iken hun m'e gi hatu i le hun m'e gi kpogbu i?"

¹¹ Jesu no shari a, si, "O nwonni iken i nwon ebe m ri wezuka ni Osolobue gha elu ye 'y'e. Ya wu, onye hu bu m che aka i me njo kani."

¹² Gha ogen Paileti gi nu hunni jenne, o no mem'e n'o hatu Jizosi ye; kale, igunrun hu no yi oro, si, "I hatu okennyeni ye, 'ya wu ni y'ele owu eze-kani wu Siza; makela, onye owule weri enwen e n'o wu eze ri a luson Siza ogun!"

¹³ Ogen Paileti gi nu oku ndini, o no wepuha Jizosi ihun-ezi, nodi ali elu Oche Okinkin-ikpe elu Mgba-nkpo w'a kpo "Mgba-nkpo Omuma." (Kani "Gabata" ke w'a kpo a onu Hibru hun wu asusu ndi Ju.)

¹⁴ Uhuohin hu wu uhuohin we gi a kwademe Mmemme-Nghafe. O rume ogen anwun gi a ri isi, Paileti no si ndi Ju, "Lee ni eze unu!"

¹⁵ We no yi oro, si, "Gbu e! Gbu e! Kpogbu e!" Paileti no ju we, si, "Unu cho ni m kpogbu eze unu?" Ndi-isi nchu-ejan no shari a, si, "Siza, eze Rom, 'ya soso wu eze enyi nwon!"

¹⁶ Ya Paileti no we Jesu ye ndi-agma d'a kpogbu.

*A Kpogbu We Jizosi**(Mat 27.32-34; Mak 15.21-32; Luk 23.26-43)*

'Ya ndi agha no weri Jesu.

¹⁷ O no buru obe' gha ime obodo ahun pu, si ebe w'a kpo "Ebe-Okpokom'isi." ("Gogota ke w'a kpo a onu Hibru hun wu asusu ndi-Ju")

¹⁸ Ebegu ke we no kpoma a elu-obe; we kpomazikwo ikenny'e ebuo elu obe ichen-ichen che n'e, onye ohu ri azuunni, onye ohu ri azuunni, Jizosi ri etintin we.

¹⁹ Paileti no de ihien buche elu obe hu, "Jesu onye Nazareti, eze ndi Ju."

²⁰ Ndi bu oda gun a, makeni ebahun we no kpogbu Jesu nokunme ime obodo hu lezi makeni we gi asusu ndi Ju wu Hibru le asusu ndi Rom wu Latini le asusu Griki hun ali ichen-ichen a su ogen hu de ihien hu.

²¹ Ndi-isi nchu-ejan ndi-Ju no si Paileti, "Edele e 'Eze ndi Ju,' kama, de 'Okennyeni si, 'Mme wu eze ndi Ju.' "

²² Paileti no shari, si, "E deguo m ihien m de."

²³ Ndi-agma hu a kpomaguu Jesu elu-obe, we no kiri ekwa ndi o yi kebe we uzo eno, onye-onye no weri uzo ohu-ohu. Nke efe tueni o yiye enu e, hun nwonlani ebe we gi wegbama a makeni ibe ekwa ohu rochanrin, gha elu d'e ru ali,

* **Isi Nke Mmitenei:**2 ewuru ndi nze le ndi-idafin † **Isi Nke Mmitenei:**17 Ogen hu, obe osisi ke ndi-Rom gi e gbu onye we ma ikpe-onwun. O ru, onye we ma ikpe onwun e buru obe e, sonme ndi-agma hun jenk'o d'a kpogbu'e. We kpomaguu a elu ya wu obe, a nodi we ebegu, e che nche, d'e ru ni o nwunhun.

²⁴ ndi-agma ndi hu a si ibe we, “Enyi etikako n'a; ni enyi tu nkpo gi marin onye siko d'e weri n'e.” Onwan me keni ihien Ehuhuo-nsọ ku hun uzọ mezu, Ekwkwọ-nsọ si, “E keru we ewuru m, tu mkpo gi weri ewuru m yiye elu e.”

²⁵ Ndi wuzo ehu obe Jesu oge ahun wu nne e, nwene nne e okpoho, Meri nwunye Klopasi le Meri onye Magidala.

²⁶ Jesu a hun nne e le nwa-azun hu ihien e a suo Jesu ke we turu ebegu, o no si nne e, “Okpoho, hunni wu nwa i.”

²⁷ O nozi si nwa-azun a ahun, “Hunni wu nne i.” Ya nwa-azun hu no gha erira weri nne Jesu si iwe 'ya wu nwa-azun, nne Jesu no du e biri.

Onwan Jesu

(Mat 27.45-56; Mak 15.33-41; Luk 23.44-49)

²⁸ Omegu, make ni Jesu a maringwo ni ihien ile e mecharingwo, o no si, “Egun mirin ri a gun m.” O ku okuni n'o gi mezu ihien Ekwkwọ-nsọ ku.

²⁹ Ite ohu manya ru-uka jun ri ebahun; 'ya we no weri eru suye ime manya hu, gi mkpinsin ihien-akunkun w'a kpo haisopu wesi e elu, su e ugb'onu.

³⁰ Manyani a bangwu Jizosi onu, o no si, “O gbugo!” Ya o no bu isi koma ali, nwunhun.

A Dun We Jesu Obo Ekwkwọ

³¹ Make ni Uhuohin Nkwademe Izu-iken ro—ndi-ndu ndi Ju achoni ni we lato ehio ndi ahun elu-obe ebegu, ebe o me ni Uhuohin-izu-iken hu lalani arikenmeke nsọ. 'Ya we no si Paileti 'ya si ndi-agma a kpagisonme ndi hu we kpoma elu obe uku[‡], keni we butusonme ehu we enu obe.

³² 'Ya ke ndi-agma hu no jenne d'a kpagisonme ikennye ndi hu we kpo gbu we le Jesu uku—a kpagi we nke onye ibuzo, kpagizikwo nke hun-ebu.

³³ Kanig oge we gi ru ebe Jesu ri, a hun we n'o nwunhugwole, 'ya we noleni kpagi e uku.

³⁴ Kama, onye ohu ime ndi-agma hu no dun Jesu obo ekunkun, edeke le mirin no gba puha.

³⁵ (Onye hu hun ke ihien ni me e kugwo a, keni unu le enwen unu hun uzọ kweri. Ihien o ku wu ezioku; o maringho ni ezioku ro).

³⁶ Ihien ndini me keni ihien Ekwkwọ-nsọ ku hun uzọ mezu: Ehuhuo-nsọ si, “O nwonna akpu okpukpu a ohu hun jenkọ d'a kpagini[§].”

³⁷ Ekwkwọ-nsọ e kugwozi ebe ozo, si, “We jenkọ d'a gba onye hu we dun ihien ilee.”

Olili Jesu

(Mat 27.57-61; Mak 15.42-47; Luk 23.50-56)

³⁸ Omegu, Josef, onye obodo Arimatia, no jen d'a si Paileti 'ya buye e ehu Jizosi (Josefu gi nzuzue e son uzọ Jesu make ni egun ndi-ndu ndi Ju ri a tu a). Paileti no kweri, si a d'e buru ehu Jesu; 'ya o no jen d'e buru e.

³⁹ Nikodimosi hun bia d'e kunrun Jizosi ime ukinkin oge mbu no sonme Josef. Nikodimosi wehe ude e shin ohunma we gi ehuhuo maa le alo mememe, hun nyinkari nkirishi eka nnu.

⁴⁰ Ikennye ebuo hu no buru ehu Jesu, gi ekwa line fugbame 'ya le ihien ndi ahun e shin ohunma—rike ke ndi Ju don a kwama ozun we k'e li.

⁴¹ O nwon ugba ri ebahun we no gbu Jesu; ili-okporo ohun we keleni liyetu ihian ri ime ugba hu.

⁴² Make ni Uhuohin hu ndi Ju gi a kwademe Izu-iken a gumagwo bu ili hu ri nsue, we no gweru bu ehu Jesu che ili ahun ri ebegu.

Isi Nke Ogun

Okporo Ili

(Mat 28.1-8; Mak 16.1-8; Luk 24.1-12)

¹ Uzọ-utuntun uhuohin ibuzo ime izu-uka^{*}, ebe eki keleni fongwu, Meri onye Magidala no jen ili hu hun no ke okporo. 'Ya k'o no hun a ni e nupugwo we omuma hun ri onu ili hu.

² O no gi oso jen d'e kunrun Saimonu hun w'a kpo Pita le nwa-azun ozọ hu ihien e a suo Jesu, si we, “E bupugwo we Di-nwonna-enyi ime ili hu bu enyi amarin ebe we buche e.”

³ 'Ya ke Pita le nwa-azun ozọ hu no gbashi ili hu.

⁴ Nwa-azun hun-ebu hu no gbaghafa Pita, bu uzọ ru ebahun.

[‡] **Isi Nke Mmitenei:**31 Onwan ke we gi e me we a nwunkenrin.

[§] **Isi Nke Mmitenei:**36 Eşodşj 12.46; Nombasi 9.12;

⁵ O hulua ali, nyonye ime ili, 'ya o no hun ekwa line ndi ahun we te gi kwama Jesu ebe we ri ali ebehu, kanj o banyeni ime ili hu.

⁶ Sajmon' Pita hun sonko a azuun e ru ebehu, o no shi ime ili hu ozigbo-ozigbo. O no hun ekwa line ndi hu ali ebehu,

⁷ hunzi ekwa hu te ri isi Jesu. Ekwa hu te ri isi Jesu le line ndi ahun arj uzọ ohu; kama, we fuma ekwa hu te ri isi Jesu, bu e to nko ohu.

⁸ Ya nwa-azuun hun-ebọ hu, hun bu uzọ ru ili hu no banyezikwo; o hun, o no kweri.

⁹ (Ogen ahun, w'e ke ghotakwo ihien hu Ehuhuo-nso ku—n'o jenko d'a gha onwun lihi.)

¹⁰ Ya umu-azuun a ndi ahun no lashiomme iwe we.

*Meri Onye Magidala A Hun Jesu K'o Ghaguu Onwun Lihi
(Mat 28.9-10; Mak 16.9-11)*

¹¹ Kanj Meri e turukwo ihun ili hu, a kwan ekwan. K'o don ri a kwankwo, o hulua ali, nyonye ime ili hu.

¹² O no hun ndi mmom-ozu ebubo yi ekwa ochan ke we nodi ali ebahun ehju Jesu te ri, onye ohu ri ibe isi e, hun-ebọ ri ibe oku a.

¹³ We no ju a, si, "Okpoho, k'i ri a kwanni?" O no shiarj we, si, "E wepugo we Di-nwonnim, bu a marin m ebe we buche e!"

¹⁴ Ogen o gi kuguu ihienni, o no gbehuto, hun Jesu k'o turu ebehu, kanj o marin ni Jesu ro.

¹⁵ Jesu no ju a, si "Okpoho, k'i ri a kwanni? Onye k'i ri a cho?" Meri ro ni onye hun e lefu ugbo-nta hu enya ro, 'ya o no si a, "Di-okpa, owuni 'yu bupu a, gwa m ebe i buche e, m k'e jen d'e buru e."

¹⁶ Jizosi no hi a, "Meri!" Meri no gbehuto bu ihun zinme e, gi asusu Hibru yi, "Raboni!" (Raboni wu Onye-nkuzi asusu ndi Ju)

¹⁷ Jesu no si a, "Ekwondonle m aka, make ni m'e ke jen elu-igwee d'e kunrun Chuku-Nedi. Ka jen d'e kunrun umune m, y'a si we, 'M lakọ elu-igwee d'e kunrun Nedi m hun wuzi Nedi unu, Osolobue m hun wuzi Osolobue unu.' "

¹⁸ 'Ya ke Meri onye Magidala no jen d'a gwa umu-azuun Jesu, si, "A hunguo m Di-nwonnienyi!" Ya k'o nozi gwachanri n we ihien ndi hu o gwa a.

*Jesu E Nwonnpuha Ebe Umu-azuun A Ri
(Mat 28.16-20; Mak 16.14-18; Luk 24.36-49)*

¹⁹ Enyasi uhuhin hu, hun wu uhuhin ibuzo ime izu-uka, umu-azuun Jesu no kpokin enwen we ye ebe we ri make ni egun ndi-ndu ndi-Ju ri a tu we. Ya Jesu no nwonnpuha idenmizi d'e turu ime igunrun we, si, "Udon 'ya ri ni unu."

²⁰ Ogen o gi kuguu ihienni, o no ghosi we aka a ebubo le ekunkun a. Ogen umu-azuun a gi hun Di-nwonnienyi, ighoghọ e jun we obi.

²¹ Jizosi nozi nwan si we, "Udon 'ya rinj unu. Ke Chuku-Nedi don zi m ke m ri nwan e zi unu."

²² O kuguu ihienni, o no horokpu we, si, "Narin ni Mmomm-nso.

²³ Unu gbaghari ihian njo we, Osolobue a gbaghari we ya; omeni unu agbagharini we njo we, Osolobue agbaghariko we."

Jesu Le Tamosi Hun Ru-uka

²⁴ Tamosi (hun w'a kpo Ejime), hun wu onye ohu ime we mmebu, arj ime we ogen Jesu gi bja.

²⁵ 'Ya umu-azuun ibe e no si a, "Enyi a hunguo Di-nwonnienyi." Kanj Tamosi no si we, "Manj m hun ebe we dusomm e ntu ndi hu eka ebubo, bu mkpinsi-eka m che ebe ntu ndi hu rusomm e ehj eka ebubo, e bu m eka che ekunkun a—ekweriko m!"

²⁶ Hun me e izu-uka, umu-azuun Jesu riji ime ulo; uwę le Tamosi ri. Uzọ kpokin akpokin, kanj Jesu no nwonnpuha, turu ime igunrun we, si, "Udon 'ya rinj unu."

²⁷ 'Ya o no si Tamosi, "Bu mkpinsi-eka i che ebeni, lee eka m ebubo; tinpu nwan eka i buche m ekunkun. Aruzile uka; kweri!"

²⁸ Tamosi no za a, si, "Di-nwonnim le Chuku m!"

²⁹ Jesu no si a, "I kweri makele y'a hunguo m? Ngozi wu nke ndi hun keleni hun bu e kweri we."

Ihien We Deni Ekukwoni

³⁰ O nweghozi orun-atumanya ndi ozọ bu oda we deyeleni ime ekukwoni hun Jesu runzi idenya umu-azuun a.

³¹ Kanj, we deye ndini keni unu hun uzọ kweri ni Jesu wu Kraisti, Nwa Osolobue, Onye Hu Osolobue Tume; le ni unu gi efan a nwon ndun ghahani ikwerinin'e.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Jesu E Nwọnpuhazị Ebe Umụ-azụun A Rị

¹ Ihien ndini e meguu, Jesu no nwonpuhazị d'e kunrun umu-azun a mkpenren "Ohimin" Tajberiasị. Enina k'o don me:

² Sajmonu hun wu Pita, le Tamosi (hun w'a kpọ Ejime) le Natanelu (onye obodo Kana ri Galili) le umu-ikennyē Zebedi lezi umu-azun Jesu ebuo ozo gba nodi.

³ Sajmon' Pita no si ndi ahun ya le we ri, "E shi m d'e gbu azun." We no si a, "Enyi siko d'e sonme i." Ya we no jenne. We no banye ugbo-mirin d'e gbume. Kani, egbuni we ihien owule ukinkin hu ile.

⁴ Ogen eki gi fonguu, Jesu no turu mkpenren mirin; kani umu-azun a amarin ni Jesu ro.

⁵ Ya k'o no ju we, si, "Umueka, o ke nwon azun unu gbu?" We no za, si, "Kaka akp'ohu."

⁶ O no si we, "Tu ni oga unu ye azun eka-nni ugbo unu, unu jenko d'e gbu azun." Ya we no tuye oga hu, o te nizini we dobanhan ime ugbo, make ni azun we gbu e buke oda.

⁷ Nwa-azun hu ihien e a suo Jesu no si Pita, "Di-nwonni-enyi ro maji!" Ogen Pita gi nwan nu ni Di-nwonni-enyi ro, o no yiri ewuru o yiye elu e (make ni o te yipuguu a). Ya o no tuban ime mirin.

⁸ Umu-azun isin ahun hodu ime ugbo no gi ugbo dokpunpuha oga hu azun jun mkpenren mirin. Gha ebegu we ri d'e ru mkpenren-mirin eteni-ihien rike ama-uku iri kwasị ogun-isin suo ro; o rucharinji polu ebuo.

⁹ Ogen we gi ru mkpenren mirin, we no hun oboko okun ebahun; azun ri elu e; bredi huzikwo ebegu.

¹⁰ Jesu no si we, "Wehe ni azun ime ndi hun unu gbu kikenni."

¹¹ Ya Sajmonu wu Pita no si ime ugbo-mirin, dokpunpuha oga hu mkpenren mirin. Azun hisonme ogbe jun e, azun uneto-kwasị-ogun-esa. Azun ri ime oga hu e bukenmeka oda bu oga hu etikani.

¹² Jesu no si we, "Bia ni nwan d'e ri ihien-oriri utuntun." Bu o nwonni nwa-azun a owule egun ni ju a, "Onye k'i wu?" make ni a maringwo we ni Di-nwonni-enyi ro.

¹³ Ya ke Jesu no jen d'e weri bredi hu ye we, werizikwo azun hu ye we.

¹⁴ Onwan me e mgbe eto umu-azun Jesu hun a k'o ghaguu onwun lihi.

Jesu E Wekinhezi Pita Onodi A

¹⁵ Ogen we gi riguu ihien-oriri utuntun ahun, Jesu no si Sajmonu wu Pita, "Sajmonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i kari ndini?" O no za, si, "Eghe Di-nwonni-enyi, 'ya maringho ni ihien i a suoghọ m.'" Jesu no si a, "Lefu umu-atunrun m enya."

¹⁶ Jesu no ju a hun me e mgbe ebuo, si, "Sajmonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i?" O no za, si, "Eghe Di-nwonni-enyi, 'ya maringho ni ihien i a suoghọ m.'" Jesu no si a, "Lefu atunrun m enya."

¹⁷ Jesu no ju a 'ya hun me e mgbe eto, "Sajmonu nwa Jonu, ihien m a suoghọ i?" O no fu Pita ni Jesu ju a ya mgbe eto, "Ihien m a suoghọ i?" Pita no si a, "Di-nwonni-enyi, 'ya maringho ihien ile; 'ya maringho ni ihien i a suoghọ m.'" Jesu no si a, "Lefu atunrun m enya."

¹⁸ M ri a gwa i ezioku, ogen i gi ri okoro, y'e konrin, e jen ebe owule suo ni; kani i kaguu egedi, i jenko d'a tinpu eka i, ndi ozo e konme i, we i si ebe i choleni n'i jen."

¹⁹ (Jesu gi ihieni o ku ghosi udi onwun Pita jenko d'a nwan gi wehe ni Osolobue ogho).

Jesu e kuguu ihieni, o no si Pita, "Sonme m!"

Jesu Le Pita Le Nwa-azun Ahun Ihien E A Suo Jesu

²⁰ Pita e lee enya azun, o no hun nwa-azun ozo hu ihien e a suo Jesu. (Hun noson Jizosi ogen we gi ri e ri ihien-oriri enyasi ahun, nwa-azun hu hun ju Jizosi, si, "Di-nwonni-enyi, onye jenko d'e re i?")

²¹ Ogen Pita gi hun a, o no ju Jesu, si, "Di-nwonni-enyi, okennyeni?"

²² Jizosi no si a, "Omēni m cho n'o ri ndun d'e ru mgbe m bia, ele hun biri i? Sonme m!"

²³ Ya okuni no kpoqbama ime igunrun ndi e son Jesu, ni nwa-azunni anwunko. Kani, Jizosi ekuni n'o nwunko, ihien o ku wu, "Omēni, m cho n'o ri ndun d'e ru mgbe m bia, ele hun biri i?"

²⁴ Ya wu nwa-azun wu onye hun ri nwan e ku oku ihien ndini; iya detuzikwo nwan ndini we; enyi a maringho ni ihien o ku wu ezioku.

Mmekin

²⁵ Kani, o nwezikwo ihien ndi-ozo bu oda Jesu me. Omēni we dechanrin we ile ohu-ohu, e rogho m'a ni uwa ile eruguko ehuhuo we siko d'e gi de we.

Orun Ndi-Ozi Ahun Pu-ichen

Jesu A Lashi Elu-igwee Id'anya Ndi E Són N'è

¹ Tiofilosi-o, ime ekukwo nke ibuzo, m de ihien ile Jesu run le ihien ile o kuzi-gha ogen o gi bidon orun a

² d'e ru uhuhon hu we weri e si elu-igwee, ogen o gi giguu iken Mmon-nsò gwa Ndi-ozì hu pu-ichen o hopuha ihien we jenkò d'e me.

³ Ogen o gi taguu afunfun, nwunhunguu, o hu a bia d'e kunrun ndi-ozì hu pu-ichen orogbo akp'ohin ogunnaì, e gi uzò rì ichen-ichen a ghosì we n'o ghaguo onwun lihi. Ogen hu o gi rì a bia, o hu a gwa we oku Ali-eze Osolobue.

⁴ O nwe ogen o gi bia k'o don a bia. Ebe ya le we rì e ri ihien-oriri, o nò sị we, "Aghakwole ni Jerusalem pu; ka cheri ni onye ahun Nedi m kwe nkwa n'o k'e zihè, hun m gwa onu oku e."

⁵ Jonu gi mirin me mirin-Chuku; kani, o gini d'e me akp'ohin ole, we k'e gi Mmon-nsò me unu mirin-Chuku."

Jesu E Si Elu-igwee

⁶ Ogen we gi zuzi, we nò ju a, si, "Di-nwonna-enyi, ogenni ke y'e gi nwan gbafula enyi ndi Izrelu eka ndi rì a kinì enyi kenì enyi kima enwen enyi?"

⁷ Jizosi nò shiarì we, si, "Ele hun onu e gi marin ogen mobu mgbe Chuku-Nedi gi eka a tume."

⁸ Kama, unu jenkò d'e nwonhen iken ogen Mmon-nsò k'e gi bjakwasiguu onu, onu a wuru ndi-oshèri m ime Jerusalem le ime Judia ile le ime Sameria lezi ime uwa ile—d'e ru ebe uwa ru."

⁹ Ogen o gi kuguu ihienni, we hu e lee e, o nò buli elu, orukpu nò kpume e, ahunzini w'a.

¹⁰ Ebe we rikwo e lee enu-igwere moo k'o lakò, ikennyè ebuo yi ewuru ochan tueni nò nwonpuha idenmizi, turuyeni we,

¹¹ si we, "Ikennyè Galili, kì unu turuni ebeni e lee elu-igwere moo? Jesuni we gha ebe onu rì wesi elu-igwee jenkò d'e kinhen-azuun ke unu don hun a k'o nakò enu-igwee."

Onye Nokin Enya Judasi

¹² Ya unu-azuun Jesu nò gha ugu hu w'a kpò Oliveti hun nokunme Jerusalem lakin Jerusalem. (Gha Oliveti d'e ru Jerusalem tehan ke ijen Uhuhon Izu-iken hun wu nkirishi maili ohu.)

¹³ Ogen we gi banye obodo hu, we nò si mmughe hu rì ibe enu hun w'a nodi. We wu ndini: Pita, Jonu, Jemisi, Anduru; Filipo le Tamosi, Batolomi le Matiu, Jemisi nwa Alifosi le Sajmonu le Judasi nwa Jemisi. Sajmonu te wu onye ohu ime ndi hun gi eka iken a nwan ni we chufu ndi Rom rì a kì alì we.

¹⁴ Ndinì ile hu e gi obi ohu e me ekpere, e we enwen we che ime e—uwe le ikpoho ndi ozo le Meri nne Jizosi lezikwo umune Jizos' ikennyè.

¹⁵ Ogen hu, Pita nò lihi oto ime igunrun ndi kwerini; (ihien rike madu ogun-isin gbakikome ebehu);

¹⁶ o nò si, "Umune m, Ekukwo-nsò jenkò d'e mezuriri. O meguo nwan ebe Judasi rì nòke ke Mmon-nsò don ku ghahani Defidi—Judasi hun duhe ndi nwunrun Jesu.

¹⁷ Makeni, o te wu onye ohu ime enyi; o te nwonzikwo ogbo e ime orunni." Ya ke Pita ku.

¹⁸ (Makeni, okennyè ahun wu Judasi gi egbo eje-ihien hu o me nonrin anj: o dan, gi isi zu alì, etintin e nò gbawa, aku-efo a nò yofuha.

¹⁹ Ndi ile bi ime Jerusalem nò nù ihienni, we nò gi asusu we kpò alì hu, "Hakadama" ya wu "Ogige edeke.")

²⁰ Ya Pita nò kusonme, si, "Makeni we de e ime Ekukwo Ebu-oma, si,

'We la ulò a to okpokoro,

onye owule ebile e;

onye ozo ya weri okwa a.'

²¹ Ya wu nwan ni onye ozo jenkò d'e son enyi wuru osheri. O k'a wuriri onye ohu ime ikennyè ndi hu sonni enyi ogen hu ile Di-nwonna-enyi wu Jesu gi rì ime igunrun enyi—

²² ghakworì ogen Jonu gi rì e me mirin-Chuku d'e ru uhuhon we gha ime igunrun enyi weri Jesu si elu-igwee. Onye hu siko d'e son enyi a shia eri ni Jesu a ghaguo onwun lihi."

²³ Ya we nò hopuha madu ebuo—Josefu le Matiasì. W'a kpò Josefu Basabasi, a kpozikwo a Jostusu.

²⁴ Ya we nò me ekpere, si, "Di-nwonna-enyi, iyu marin obi ihian ile; dodo, ghosi enyi onye i hori ime madu ebuoni,

²⁵ keni o weri okwa le orun onye-ozì pu-ichen hun Judasi lato jenne ebehu furu n'e."

²⁶ We nò tu mkpo, o nò hanrin Matiasì; we nò we e cheni ndi-ozì pu-ichen mmanaì hu.

Isi Nke Ebuo

Mmọn-nso A Bia Uhuohin Mmemme-Pentikosu *

- ¹ Ogen o gi ru uhuohin Mmemme ahun w'a kpọ Pentikosu, ndi ile kwerini ri ụzọ ohu.
² Idenmizi, ụzun nọ gha elu-igwee bia: ụzunnị nọkẹ oken ufere ri a kpọni. O nọ jun ime ụlo ebe we nọdịsonmẹ ani.
³ Ya we nọ hun ihien risonmẹ ke ire k'ọ puha, e nwun ke okun, nọkwaisisonmẹ onye-onye ime we.
⁴ Mmọn-nso nọ jun ime we ile, we nọ sụma asusu ndi ozo ri ichen-ichen, nọkẹ ke Mmọn-nso don ye we iken we gi e ku.
⁵ Ogen hu, ndi Ju hun a tu egun Osolobue, hun bisonmẹ ali ile ri enu-ụwa, ri ime Jerusalem.
⁶ Ogen we gi nọ ụzunnị, igunrun ihian nọ gbakikome. O tu we ụnya, makeni onye-onye ime we hu a nọ ke we ri a sụ asusu a.
⁷ O gba we nghari-nya oda-oda; we nọ si, "Ndinị ile ri e ku oku ele ndi Galili?
⁸ Nani k'o don nwan me ni onye-onye ime ụnyi hu a nọ ke we ri a sụ asusu ali we nọ mu a?
⁹ Ke ndi Patia ke ndi Medja ke ndi Elamu; ke ndi bi Mesopotemia le Judia le Kapadosia le Pontusu le Eshia
¹⁰ le Frigia le Pamfilia le Ijiptu le azuun Libia ndi hu nochime Sairin, le ndi obia gha Rom bia,
¹¹ (ke ndi Ju ke ndi gha ofufe ozo sonmẹ ofufe ndi Ju); lezi ndi gha Kriti bia le ndi Arabu— ụnyi ile hu a nọ ke we gi asusu ụnyi e ku oken orun a tu ụnya Osolobue runsonmẹ."
¹² O tukemwe we ile ụnya, gba we nghari-nya; we hu a ju ibe we, "Ki wu onwan?"
¹³ Kanị ndi ozo hu a mu emu, a si, "E giguọ we manya ohun ragbu enwen we!"

*Ozi Pita Zi Ogen Mmọn-nso Gi Biakwasigwu We
 (Juelu 2.28-32; Ebu-oma 16.8-11; 110.1)*

- ¹⁴ Kanị Pita le ndi-ozu pu-ichen mmanai ndi ozo nọ lihi oto, Pita nọ wesi olu elu gwa ndi hu gbazuni oku, si, "Ndi Ju ibe m le ndi ile bi Jerusalem, ni m kowa ni onu ihienni ri e meni; gonkenmẹ ni m ntin.
¹⁵ Manya ari a tu ndini ke onu don ri e ro, kaka—makeni okuloku itenei nke utuntun rihu a ku.
¹⁶ Mba, manya a ri a tu we. Kanị, ihienni ri e meni wu ihien hu Osolobue gi Juelu onye-amuma ku, si,
¹⁷ 'Osolobue si,
 "Ogen ikpazuun,
 m jenko d'e hu Mmọn-nso m kpu ihian ile.
 Umụ unu ikennyẹ le umu onu ikpoho
     k'e bu amuma;
 ikorobia onu k'a hun ohun;
 ikennyẹ-oba unu k'a ro nro.
¹⁸ Eghẹ, ogen hu,
 m k'e hude Mmọn-nso m kpu ndi idibo m—
 ke ikennyẹ ke ikpoho,
     e bu we amuma.
¹⁹ M k'a ghosisonmezikwo ihien a tu ụnya elu-igwere,
 ghosisonmẹ ahima elu-ụwa—
     ke edeke ke okun ke enwunrun.
²⁰ Ụnya-anwuin jenko d'a gba ishi,
 ifon e nwunmẹ edeke-edeke,
 Uhuohin Di-nwonn-enyi kebe ru—
     oken uhuohin hu nwe ogho.
²¹ Ogen hu,
 onye owule hun k'a kpoku efan Di-nwonn-enyi
     k'e nwon nzuopuha."'
²² Ndi Izrelu, gon ni m ntin! Osolobue wu onye hun zihẹ okennyẹ hu wu Jizos' onye Nazareti. O nọ gi e run orun-atumanya le ahunlele le ihien ahima bu oda ebe onu ri, gi e ghosi unu ni 'ya zihẹ e. Unu le enwen onu a maringwo ihien ndini ohunma-ohunma.

* **Isi Nke Ebuo:** Pentikosu wu mmemme ndi Ju e me ahia-ahia (Livitikosi 23.16). Gha uhuohin Jesu gi nwunhun d'e ru uhuohin o gi lashi elu-igwee wu ihien nọkẹ akp'ohin ogunna (1.3). Gha ogen Jesu gi nwunhun d'e ru uhuohin Mmemme-Pentikosu wu akp'ohin iri kwasi ogunna.

²³ Kanị, nọkọ kẹ Osolobue hụn marin ihien k'e me ihun don kwademe, we no we e che eka unu, onu no we e ye ndi ani ndi ozu hun marinleni Osolobue—we no kpoma elu-obe, kpoqbuni unu 'ya.

²⁴ Kanị Osolobue no gha onwun weli e, gha iken onwun gbafuha a, make ni onwun asako eka kwondon e.

²⁵ Make ni Defidi ku oku e, si,
'M'a hun Di-nwonn-enyi ogen ile ebe o noyeni m;

make ni o ri eka-nni m,
emehunmeko m.

²⁶ Ya haịn obi gi a sọọ m usuo;
ya haịn m gi a bu ebụ.

Ehu m enwekọde nsongbu,
make ni m nwe olile-nya.

²⁷ Make ni, y'a lako m to ime ili;
y'a niko Onye-nsọ i rehi.

²⁸ Y'e meguo m marin uzu ndun;
i k'e me m ghoghọ ebe i ri.'

²⁹ Umune m, o furu ni m gwapu onu ni nedi enyi kanị wu Defidi a nwunhugho, e li we e—ili e rikwo nwan ebene d'e ru tanni.

³⁰ Kanị, make ni o wu onye-amuma, make ni o maringuo ni Osolobue kwe e nkwa, kun enwen e, n'o jenko d'e tumen nwa Defidi ohu eze n'o nodi ukpo ya le enwen e wu Defidi,

³¹ Defidi hun ihienni n'o d'e me. O no ku e ni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume, jenko d'a gha onwun lihi, ni anani w'a to ime ili leni ehụ a eretoni ime ili.

³² Osolobue a ghaguo nwan onwun weli Jesuni: enyi ile wu osheri.

³³ E wesiguo w'a onodi ogho eka-nni Osolobue; o nahanguo Chuku-Nedi Mmon-nsọ hu Nedi kwe nkwa a. O no nwan hupuha ihienni unu ri a hun, a nu.

³⁴ Make ni Defidi le enwen e aghanị onwun lihi lashi elu-igwee, kanị 'ya le enwen e ku, si,
'Di-nwonn-enyi si Di-nwonn-m,

'Nodi ali eka-nni m,

³⁵ d'e ru

mgbe m giguu ndi-ihenren i
memen ihien i gi a zoma ukwu."

³⁶ Unu ndi Izrelu ile, marin ni nwan ohunma-ohunma ni Osolobue e meple Jesuni unu kpoqbu elu obe wuru Nna le Onye-nzuopuha hu unu ri e lee enya a, hun wu Kraisti."

Ndi Kwerini

³⁷ Ogen we gi nu ihienni, o gbu we mgbu obi oda-oda. We no si Pita le ndi-ozu pu-ichen ndi ozo, "Umune, kin ke enyi k'e me?"

³⁸ Pita no za we, si, "Onye owule ime onu ya roghari, keni we gi efan Jizos! Kraisti me e mirin-Chuku, keni Osolobue gbaghari a njo, o k'e nwonhen oyiye hu wu Mmon-nsọ.

³⁹ Make ni unu ke Osolobue kwe nkwan n'o k'e zihē Mmon-nsọ—onu le umu unu le ndi ri ebe teni—onye owule Di-nwonn-enyi wu Osolobue enyi k'a kpori."

⁴⁰ Pita no gwazi we ihien ndi ozo bu oda, gi e do we eka-ntin, a rjo we, si, "Zuopuha ni enwen onu ime agboni zinleni!"

⁴¹ We no me ndi ile nabanhan ozi e mirin-Chuku. Ihien nọkọ madu ogun-iri kwasị nnu-esa† no banye ni we uhuhin hu.

⁴² Ndinj ile no bu enwen we che nkuzi ndi-ozu hu pu-ichen, imegbama ihien ile, iri Oriri-nsọ le ime ekpere.

Obibi Ndi Kwerini

⁴³ Egun-Osolobue hu a tu onye owule; Osolobue hu e gi ndi-ozu hu pu-ichen a runsonme on-atumenya le ihien-nghosi bu oda.

⁴⁴ Ndi ile kwerini hu a noqbama; o nwonzini onye weri e ni ihien o nwe wu nke 'ya sọ.

⁴⁵ W'e resonme ihien we nwon, e keyesonme onye owule k'o don nwe mkpa.

⁴⁶ We hu e gi obi ohu e zu ime Ulo-nsọ uhuhin-uhuhin; e ri Oriri-nsọ ulo-ulo; a shiapu efo e gi ighoghọ e rigbama ihien-oriri iwe we,

⁴⁷ a ja Osolobue mma. Ihien we hu a sọ ihian ile. Uhuhin-uhuhin, Di-nwonn-enyi hu e bucheni we ndi hun o ri a zuofuha.

Isi Nke Eto

Pita A Zuọ Onye-nguru

† Isi Nke Ebuo:41 madu nnu-uku eto

¹ Uhuoñin ohu, Pita le Jonu jenkọ Ulo-nso ogen ekpere, ihien nọke okuloğu eto nke efinnai.

² O nwe okennyne ohu dan nguro kete w'a mul'a, hun w'e buhe ebegu. Uhuoñin ile ke we gi e buto a onu-mgbon ri Ulo-nso hun w'a kpo "Onu-mgbon Ma mma," keni o hun uzọ a rijo ndi ri a banye ime Ulo-nso ihien.

³ Ogen o gi hun Pita le Jonu ke we banyeko Ulo-nso, o no rima we ihien.

⁴ Pita no bu enya tuma a. (Erija ke Jonu buzikwo enya tuma a.) Pita no si a, "Bu enya zinme enyi!"

⁵ Okennyne hu no bu enya tuma we, a tu enya n'o nwe ihien we k'e ye e.

⁶ Kanj Pita no si a, "Enwon m egbo owule, kanj, m jenkọ d'e ye i ihien m nwon: ghahani efan Jesu Kristi onye Nazareti lihi oto n'i jenne ijen!"

⁷ O no kwondon e aka-nni, weli e. Ozigbo, uku-ali a le olu-uku a no kenren.

⁸ Okennyne hu no tusi elu, turu oto, jenne ijen. O no son we banye ime Ulo-nso, e jen ijen, a wusi elu, a ja Osolobue mma.

⁹ Ihian ile a hun a k'o ri e jehunme, a ja Osolobue mma,

¹⁰ we no lepuha a ni iya wu onye hun te a nodi ani Onu-mgbon Ma-mma a rijo urjo. Ihienni me n'e no tu we enya, gba we nghari-nya.

Ozi Pita Zi Ime Ulo-nso

¹¹ Ebegu o nyankuma Pita le Jonu ime ebegu w'a kpo Etu-ulọ Solomonu, ihian ile no gbaha d'e fihunme we makeni ihienni meni tu we ile enya oda-oda.

¹² Ogen Pita gi hun ihienni, o no si ndi hu, "Ndi Izrelu, ki ihienni ri a tunj unu enya? Ki onu gbanj enyi ilee nọke si iken enyi mobu ezi-omume enyi ke enyi gi me okennyeni jenne ijen?"

¹³ Osolobue Ebrahim le Aziki le Jekopu, Osolobue ndi nedi enyi we kanj, e yegu odibo e wu Jizos' ogho—Jizosi, hun unu we ye we, hun unu ju id'anya Paleti—osun'a ni Paleti e te kuguo n'o k'a hafu a.

¹⁴ Unu a ju Onye-nso hu, Onye ahun ri ochan—si we hapu ni unu izighe.

¹⁵ Unu no gbu onye hun e ye ndun, kanj Osolobue no gha onwun weli e. Enyi wu osheri ihienni.

¹⁶ Makeni we gi okukwe gi efan a don enya, efan a e meguo okennyeni kenren—okennyeni unu a hun, okennyeni unu marin. Eghęę, itukwasị Jesu obi ke okennyeni gi nwan dinhin idenya unu ile.

¹⁷ Umune m, a maringho m ni amarin hañ unu gi me ihienni—ke unu ke ndi-isi unu.

¹⁸ Kanj enina ke Osolobue gi nwan mezu ihien ndi o gha onu ndi-amuma ile ku mbu-mbu—ni Kraisti a, Onye-nzuopuha hu o tume, k'a ta afunfun.

¹⁹ Roghari ni nwan, unu e kinhen d'e kunrun Osolobue. Unu me e, o jenkọ d'a fichanpu unu njo,

²⁰ keni ogen igba-ume ihien gi a ri mma hun uzọ gha ebe Di-nwonn-nyi ri bia, o zihelikwo ni onu Kraisti, Onye Nzuopuha hu o tume ni unu, hun wu Jizosi.

²¹ Kanj, Jizosi k'a rigude elu-igwee d'e ru ogen Osolobue k'e gi donzichanrin ihien ile, nọke ke Osolobue don ku mbu-mbu ghahani onu ndi-amuma a ri nso.

²² Mozizi si, 'Di-nwonn-nyi wu Osolobue onu jenkọ d'a gha ime ndi nke unu wepuha ni unu onye-amuma—k'o don wefuha m. Unu k'e gonri ri ntin ihien ile onye-amuma hu k'a gwa onu.

²³ Onye owule gileni ihien o ku don, e gbupu w'a ime ndi Izrelu.'

²⁴ Ndi-amuma ndi ozo ile e kughozị oku ihien ndini ri e me ogenni—ghakworị Samuelu d'e ru ndi amuma ndi ozo ile sonn'e.

²⁵ Unu ke ihien ndi-amuma ndi ahun ku ru nwan eka; unu ke Osolobue kwetoni nkwa o gi tume nkwerigbama hu o tume egbata 'ya le ndi nedi onu kanj. O si Ebrahim nedi unu, 'Eka onye hu k'a gha ehj i puha ke ndi ali ile ri elu-awa k'a gha nwe ngzi.'

²⁶ Ogen Osolobue gi wepuha odibo e, o no bu uzọ zihę ni onu ya, n'o gozi unu—ghahani ime onye-onye ime onu gha ime njo a puha."

Isi Nke Eno

E Wehe We Pita Le Jonu Ogwa Ndi-isi Nkikwama

¹ Ogen Pita le Jonu gi ri a gwa ndi hu oku, ndi nchu-egan le onye hun a ki ndi unakpa Ulo-nso le ndi hu ime ndi itu-Sadusi no bia d'e kunrun we.

² Ize hu e ze we oda-oda makeni ndi-ozu ahun pu-ichen ri e gi ihien we ri a kuzi banyeni Jesu a gwa ndi ahun ni ndi nwunni jenkọ d'a gha onwun lihi.

³ We no nwunrun Pita le Jonu. Kanj, makeni eki e gigo, we no bu we to ime unu-ngan d'e ru mgbe eki fon.

⁴ Kanj ndi bu oda ime ndi nu oku hu kweri-ekweri; we no me ndi hun kwerini ihien nọke ikennyę ogun-iri kwasi nnu mmebuo, ya wu nnu uku isen.

⁵ Eki e fọn, Ndị-isi Nkikwama ile: ke ndị-isi nchụ-ẹjan rị a kịni ke ndị-isi ke ndị nkuzi-Iwu nọ zu ime Jerusalem.

⁶ Anasị wụ onye-isi nchụ-ẹjan le Kayafasi le Jonu le Alezanda le ndi ozo hun wu ndi ikpun-ulo onye-isi nchụ-ẹjan—ndini ile ri ndi zuni.

⁷ We nọ wefuha Pita le Jonu ihun we, juma we, si, “Elee iken mọbu ẹfan ke unu gi me ihienni?”

⁸ Ya Pita, hun Mmon-nsọ jun ime e nọ za we, si, “Ndi-ndu le Ndi-isi,

⁹ omeni orun ri mma we runni onye-nguro ke we ri a juni enyi utaa tanni, a ju ke nani k'o don dnhin,

¹⁰ marin ni nwan, onu le ndi Izrelu ile, ni ẹfan Jesu Kristi onye Nazareti, hun unu kpogbu enu-obe, hun Osolobue ghaguu nwan onwun weli, ke ehụ okennyeni wuzo ihun onu gi kenren.

¹¹ Jesuni wu

‘Omuma hu’ unu ‘ndi ri a tun ulo ju’,

hun ‘wuruuu nwan omuma gi ulo.’

¹² O nwonni onye ozo nzuopuha ri ime e, makeni o nwonni ẹfan ozo ri okpuru elu-igwee we ye ihian hun enyi k'e gi nwon nzuopuha kari ẹfan Jesu.”

¹³ Ogen we gi hun ke Pita le Jonu gi ri e ku e kushi iken, bu a maringuo we ni we wu ndi mmaka jenleni ozunzun, o tu we enya; o no ban we enya ni we le Jesu a wiole.

¹⁴ Kani ebe o me ni okennye hu dnhinni turuyeni we ebegu, asazini we aka ku ihien owule hun w'e gi pa oku we.

¹⁵ Ya we no si Pita le Jonu ye ni we efe ekere. We no tugbama iroro, si,

¹⁶ “Kini ke enyi jenko d'e gi ndini me? O wegwo ihian ile bi Jerusalem enya ni ndini run orun a tu enya pu-ichen. Enyi a s'eka si n'o meni.

¹⁷ Kani, amangbe okuni a kpokari enina, ni enyi do we aka-ntin, si we agwazile onye owule oku ẹfanni.”

¹⁸ Ya we no kpobanzani we, gbakemwe we mkpinsin aka, si we ekuzile oku ẹfan Jesu, w'e gizile ẹfan a kuzi onye owule!

¹⁹ Kani Pita le Jonu no shiarj we, si, “Omeni o hugho mma enya Osolobue ni enyi gon onu ntin kari Osolobue, unu k'e ku;

²⁰ kani, enyi le enwen enyi e kubehiko ihien enyi hun le ihien enyi nu.”

²¹ Ogen we gi ronguzi Pita le Jonu egun, we no hafu we ni we lama. Ahunzini we ke w'a don ye we afunfun, makeni ihian ile ri a ja Osolobue mma make ihien hu meni—

²² makeni okennyeni we gi orun-atumenyani zuo kari nwa ahua ogunna.

Ndi Kwerini A Rio Osolobue N'o Wepu We Egun Enya

²³ Ogen we gi hatuguu we, we no laburu ndi itu-Kraisti ibe we. We no gwa we ihien ile ndi-isi nchụ-ẹjan le ndi-isi gwa we.

²⁴ Ogen we gi nu ihienni, we ile no gi obi ohu wesi olu we enu, me ekpere, kpoku Osolobue, si, “Di-nwonni-enyi, Onye ihien ile ri aka a, Onye hun ke elu-igwee le uwa le ohimin le ihien ile ri ime we,

²⁵ iyu gi Mmon-nsọ ku oku ghahani onu nedi enyi kani wu Defidi, hun wu odibo i*, si, ‘Kini ke ndi ali ndi ozo ri e buni olulu?

Kini ke ihian ri a tuni iroro na iwi?

²⁶ Ndi-nze uwa e konrinsonmeguo agha;

ndi ri a kini e zugbamaguo

d'e bulumanj Di-nwonni-enyi le Kraisti a—Onye hun o tume.’

²⁷ Ezioku-ezioku, Herodu le Pontus' Paleti le ndi ani ndi ozo le ndi Izrelu zugbama ime obodoni, bulumanj odibo-nsọ i wu Jizosi hun i tume.

²⁸ Ihien ile we me danye k'i don cho le k'i don kwademe e.

²⁹ Di-nwonni-enyi, lee nwan egun we ri e ron ndi idibo i; dodo wepu ndi-idibo i egun enya, y'e yeni we aka ku oku i;

³⁰ y'a tinfu aka zuo ndi emu ri a ku, runsomme orun ahima le orun-atumenya ghahani ẹfan odibo-nsọ i wu Jesu.”

³¹ Ogen we gi meguu ekpere, ebegu we nodi no mehunme, Mmon-nsọ no jun ime we ile, egun no pu we enya; we no kume oku Osolobue, e kushi e iken.

Ndi Ile Kwerini Nwe Obi Ohu

³² Ndi ile kwerini hu e gi obi ohu e bi, e ro ihien ohu; o nwonni onye weri e ni ihien o nwon wu nke 'ya suo, kama, w'e weri e ni ihien onye nwe wu nke we ile.

* Isi Nke Ẹnọ:25 mọbu nwa i

³³ Ndị-ozị hụ pụ-ichèn hụ a kpa okèn ikèn wẹ gi ghosìchanrìn nị Di-nwònni-ènyị wụ Jesu a ghaguo ònwun lihi nke-esi; Osolobue hụ e yenì wẹ ẹka òhùnma-òhùnma.

³⁴ O nwònni onyè ihien a kọ ime wẹ. Makèni, ndị nwònni alì mòbù ụlò hụ e re ẹ, e wẹhẹ egbo wẹ re ẹ,

³⁵ e bu ẹ a tọ nị ndị-ozị ahùn pụ-ichèn. Ndị-ozị ahùn pụ-ichèn e keyesònmẹ onyè-onyè kẹ mkpa a han.

³⁶ Erija kẹ Josefụ mẹ. Josefụ wụ onyè ebòn Livai lẹ onyè alì Saipròsì. Ndị-ozị ahùn pụ-ichèn tu ẹ “Banabasi” (alì ẹfannì wụ, “Onyè akasì obi”). Erija

³⁷ k’o dòn re anì a, wẹhẹ nì Ndị-ozị ahùn pụ-ichèn egbo ẹ.

Isi Nke Isen

Ananayasì Lẹ Nwunye Ẹ Wụ Safaira

¹ Ya okènyè ohu ẹfan a wụ Ananayasì lẹ nwunye ẹ w’a kpo Safaira nozi re alì.

² O nọ bu mgbube egbo ẹ tọ, wẹhẹ nì Ndị-ozị ahùn pụ-ichèn hùn hódùnì. Nwunye ẹ kweye n’ẹ mẹ ihienì o mẹ.

³ Kanì Pita nọ sị, “Ananayasì, kị Ekwensụ nu n’i tų Mmònn-nsò ntų, mẹ i bu mgbube egbo i re alì hụ tọ?”

⁴ N’i d’e re ẹ, ẹlẹ nke i rọ? Ogen i gidẹ reguu a, egbo ẹ ẹlẹ nke i? Nanì k’i dòn ro eje-ihien nọ enina? Ełẹkwò ihian k’i tų ntunì, Osolobue k’i tų a!”

⁵ Ogen Ananayasì gi nù ihienì, o nọ dan, nwunhùn. Okèn egun nọ tuma ndì nù ihien mènì.

⁶ Ikoròbja nọ pùha, kwama a, buru ẹ pụ, d’e li.

⁷ Ihien nọ kẹ mgbahunmẹ okùlòkù ẹtọ a ghafeguu, nwunye ẹ nọ banhan, kanì o marin ihien mènì.

⁸ Pita nọ jụ a, sị, “Onụ-eghoni kẹ yu lẹ di i re alì hụ?” O nọ sị, “Egheẹ, ‘ya rọ.’”

⁹ Ya Pita nọ sị a, “Kì haìn unu gi kwerigbama nì onụ lele Mmònn-nsò Di-nwònni-ènyị? Le’ẹ, ikoròbja li di i lala, e ruguode wẹ onumuzọ; wẹ jenko d’e bupuzi!”

¹⁰ O nọ dantọ ẹhụ ụkụ Pita ozigbo, nwunhùn. Ikoròbja ndì ahùn a banhan, a hùn w’a nọ nwunhùnguo, wẹ nọ buru ẹ pụ d’e li ẹ nòkunmẹ di ẹ.

¹¹ Okèn egun nọ tuma ndì ụka Kraistì ile lẹ ndì ile nù ihien ndinì mènì.

Ndị-ozì Pụ-ichèn A Zuo Ndì Bụ Oda Emu Rì A Kụ

¹² Ogen hụ, Ndị-ozì ahùn pụ-ichèn hụ a rùnsonmẹ orun-atumènya lẹ ahịma ichèn-ichèn hùn ihian ile rì a hùn. Ndì ile kwèrini hụ e gi obi ohu a nọ ebèhụ w’a kpo Ẹtụ-ụlò Solomònu e zu.

¹³ O nwònni onyè kwèrilèni egun nì tų kpòròkpòrò bannì wẹ—bù ihian ile hụ e ku oku wẹ òhùnma.

¹⁴ Kama, ndì bukènmẹ oda hụ e kwèri nì Di-nwònni-ènyị nke-esi, a bannì wẹ, kẹ ikènyè kẹ ikpoho.

¹⁵ Wẹ e bufuhadè ndì emu rì a kụ okp’uzọ, e bu wẹ a tọ elu ute lẹ ihien ndì ozo wẹ gi e dine, kènì onyinyon Pita hùn ụzọ kunrunde ndì hụ ime wẹ o ghafekòni.

¹⁶ Igunrun ihian hụ a gha obodo ndì nòhunmẹ Jerusalẹm a bja, e wẹhẹ ndì emu rì a kụ lẹ ndì eje-mmònn rì e ye nsongbu. Wẹ ile hụ a dìnhin.

E Kpokpo Wẹ Ndị-ozì Pụ-ichèn

¹⁷ Ya kẹ onyè-isi nchụ-èjan nọ cho kẹ w’e mẹ ẹ, ya lẹ ndì ile rì e sòn n’ẹ (ya wụ, ndì wẹ ile gba rì itu ndì Sadusi)—wẹ nọ gi eje ẹnya-ufu

¹⁸ nwunrùn ndì-ozì ahùn pụ-ichèn tųye ime ngan ihian ile.

¹⁹ Kanì, ime uhinhin hụ, mmònn-ozì Di-nwònni-ènyị nọ kpòpụ ụzọ ụlò-ngan, dufuha wẹ, sị wẹ,

²⁰ “Jenmè nì d’e wuzo ime Ụlò-nsò; gwachanrìn nì wẹ oku ndun òhun nì.”

²¹ Anụguu wẹ ihienì, eki e fon, wẹ nọ banye Ụlò-nsò d’a kuzime.

Ogen onyè-isi nchụ-èjan lẹ ndì ya lẹ wẹ wì gi bja, wẹ nọ kpogbama ndì ile e zu Ogwa Sahèdrini—ya wụ ndì ile rì Ndì-isi Nkikwama anì Izrèlụ. Wẹ nọ zi ihian jèn unò-ngan d’e wẹhẹ Ndì-ozì hụ pụ-ichèn.

²² Kanì, ogen ndì unakpa Ụlò-nsò hụ wẹ zijen gi ru ebèhụ, ahunnì wẹ ndì-ozì hụ pụ-ichèn ime ụlò-ngan, wẹ nọ kinhèn d’a gwa ndì-isi, sị,

²³ “Wẹ kpòkin ụlò-ngan òhùnma-òhùnma; ndì nche turuhù onumuzọ, kanì ogen ẹnyị gi kpòpụ ụzọ, o nwònni onyè rì ime ẹ.”

²⁴ Ogen onyè hùn a kị ndì unakpa Ụlò-nsò lẹ Ndì-isi nchụ-èjan gi nù ihienì, o gba wẹ nghari-ẹnya, wẹ hụ a jụ enwen wẹ ihien rì e mènì.

²⁵ Ya onyè ohu nọ bja d’a gwa wẹ, sị, “Lee n’ẹ, ndì hụ unu buche ime unò-ngan turuhù ime Ụlò-nsò, a kuzi wè!”

²⁶ Ya kẹ onyẹ hụn a kị ndị unakpa Ụlọ-nsọ lẹ ndị unakpa a nọ jemma d'e wehẹ wẹ—kanị, egun ndị rị ebèhụ anịni wẹ gi ẹka-ikẹn mẹ ẹ, amamgbu w'e gi omuma magbu wẹ.

²⁷ A ghagụ wẹ Ụlọ-nsọ wehẹ wẹ, wẹ nọ bu wẹ tumẹ ihun ndị rị Ogwá Ndị-isi Nkikwama ahun. Ya Onyẹ-isi nchụ-ẹjan nọ juma wẹ ụta,

²⁸ sị, “Enyi a gbaguọ nị unu mkpínsin-ẹka, sị onu e gizilẹ ẹfan onyeni a kuzi? Kanị unu a kuzigbamaguo Jerusaleṃ ile ihienni, a chozi nị onu bu ẹdeke okennyeni che enyi isi.”

²⁹ Pita lẹ Ndị-ozí ahun pu-ichèn hóduní nọ shiari wẹ, sị, “Osolobue kẹ enyi jenko d'e humeni isi, ẹlẹ ihian.

³⁰ Osolobue ndi nedi enyi kanị weli Jesu hụn unu gbu ghahani ihogbu ẹ elu obe wẹ gi osisi meme.

³¹ Osolobue e wesiguọ a nwan elu, bu ẹ che ẹka-nni ẹ, ebèhụ ogho rị, mème ẹ Onyẹ-ndu lẹ Onyẹ-nzuopuha, keni o ye ndi Izrelu oghere w'e gi roghari, keni o gbaghari wẹ njo wẹ.

³² Enyi wu ndi rị a shia eri ihien ndini, enyi lẹ Mmọn-nsọ hụn Osolobue ye ndi e humen'e isi.”

³³ Ogen wẹ gi nọ ihien ndini, ize nọ zeme wẹ oda-oda, wẹ nọ cho nị wẹ gbu wẹ.

³⁴ Kanị, onyẹ ohu ime wẹ, hụn rị Itu-Farisi nọ lihi otọ: ẹfan a wu Gamalielu; onyẹ-nkuzi Iwu Mozizi k'ọ wu. Ihian ile a gbaye okennyeni. O nọ sị wẹ wefuguu ndi-ozí ahun pu-ichèn ezi ẹkere.

³⁵ Ya o nọ sị Ndị-isi Nkikwama ibe ẹ, “Ikennyẹ Izrelu, lebankwo nị ihien onu cho nị unu mẹ ikennyẹ ndini enya ohunma.

³⁶ Ogen mbu, onyẹ ohu w'a kpo Tiodasi puha, sị n'ọ wu oken-ihian, ihien nọ kẹ madu nnu nọ sọnmẹ ẹ. Kanị e gbu wẹ ẹ, ndi hụ sọnm'e nọ gbayiya; ohun a guu.

³⁷ Onwan e meguu, onyẹ w'a kpo 'Judasi onyẹ Galili' nọ puha ogen hụ wẹ gi gun ihian, ndi bu oda nọ sọnmẹ ẹ. E gbuzikwo w'a, ndi sọnm'e a gbayiya.

³⁸ O mẹ nke okuni rị nwan alí, ndunmodun m jenko d'e ye unu wu onwan: la nị ndini to! Hatu nị wẹ! Makeni, omeni ihien wẹ bu obi mọbu ihien wẹ rị e mẹ gha ẹka ihian bia, o k'a dan.

³⁹ Kanị, omeni o gha ẹka Osolobue bia, unu eri-ẹka kusí wẹ; o ru ẹ, onu e d'a lusonmede Osolobue ogun!”

Ya wẹ nọ kweri ihien o ku.

⁴⁰ A kpobanhan wẹ ndi-ozí ahun pu-ichèn, wẹ nọ fian wẹ mkpínsin, gba wẹ mkpínsin-ẹka enya, sị wẹ kubehi oku ẹfan Jesu; ya wẹ nọ hatu wẹ.

⁴¹ Ndị-ozí ahun pu-ichèn nọ gha Ogwá Ndị-isi Nkikwama hụ pu, a ghoghọ nị Osolobue weri wẹ kẹ ndi ru ogo inarin ifenren make ẹfan Jesu.

⁴² Uhuohin ile, kẹ ime Ụlọ-nsọ kẹ ụlọ-ulo, wẹ hụ a kuzi, e zi ozi nị Jesu wu Krajistí, Onyẹ Hụ Osolobue Tume, akusini wẹ kaka akp'ohu!

Isi Nke Isin

Ndi Eyemeka Esa

¹ Ogen hụ, kẹ ndi rị e sọn Krajistí gi rị e buwaye oda, ndi Ju hụn a sụ Griki (ya wu ndi te rị alí ihian) nọ kpemẹ—nị ndi Ju hụn a sụ Hibru (ya wu ndi rị ulo) ari e keye ikpoho wẹ di wẹ nwun ihien runi wẹ wẹ gha e ke ihien-oriri hụ w'e ke uhuohin-uhuohin.

² Ya ndi-ozí pu-ichèn mmèbuo hụ nọ kpogbama ndi ile kwerini, sị wẹ, “O furuni nị enyi k'a nato ikuzi oku Osolobue d'e kemẹ ihien-oriri.

³ Umunẹ enyi, lehunmẹ ni nwan enya ime igunrun unu, nị onu hofuha madu esa w'e ku oku wẹ ohunma hụn Mmọn-nsọ jun ime wẹ a kị wẹ, hụn marin ihien ohunma-ohunma, nị enyi ye wẹ orunni—

⁴ enyi lẹ enwen enyi e bu enwen enyi che ime ekpere lẹ ikuzi oku Osolobue.”

⁵ Okuni nọ sọo ndi ụka ile usuo; wẹ nọ hophuha okennyẹ ohu w'a kpo Stivin', hụn nwon okukwe oda-oda, hụn Mmọn-nsọ jun ime ẹ, a kị a; iya lẹ Filipu lẹ Prokorosi lẹ Nikano lẹ Timonu lẹ Pamenasi lẹ Nikolasi onyẹ Antioku. (Nikolasi ẹlẹ onyẹ Ju, kanị o te fe ofufe ndi Ju.)

⁶ Ya wẹ nọ wepuha ndini ihun Ndị-ozí ahun pu-ichèn, Ndị-ozí ahun pu-ichèn nọ mẹ ni wẹ ekpere, bu ẹka kwasí wẹ.

⁷ Oku-Chuku hukwo a ghagbari, e ru ndi bu oda ẹka, ndi kwerini hụ e buwaye oda ime Jerusaleṃ; ndi nchụ-ẹjan bu oda nọ gbèhutọ sọnmẹ Ụzo Jesu.

A Nwunrun Wẹ Stivin'

⁸ Ogen hụ, makeni ẹka Osolobue rikemẹ ime okennyẹ hụ w'a kpo Stivin', o hụ a run oken orun-atumanya lẹ ihien-ahima hụn ihian ile rị a hụn.

⁹ Kanị ndị hụ ime ndị Ju, ndị ụlọ-ofufe w'a kpọ "Ụlọ-ofufe ndị Ju wẹriguū enwēn wẹ", nọ lihi, dṅsṅmē ẹ. Ndinị wụ ndị Ju ghasṅmē Saṛini lẹ Alezandria lẹ ndị ghaṛi Azuṅ Silisia lẹ Eshja bja.

¹⁰ Kanị a sanị wẹ ẹka sṅn amamihiēn lẹ Mmṅn-nṣṳ hūn Stivin' gi e ku oku se.

¹¹ Wẹ nọ gha azuṅn zi ndị wẹ zi d'a sị, "Enyi nū kẹ Stivin' rị e ku arū, e kuja oku Mozizi lẹ Osolobue."

¹² Wẹ nọ kpasu ndị alị lẹ Ndị-isi lẹ ndị nkuzi-Iwu, wẹ nọ jẹnburu Stivin', nwunrūn a, wẹhẹ ẹ Ogwa Ndị-isi Nkikwama.

¹³ Wẹ nọ kpṳpṳha ndị osheri-ntu, ndị osheri-ntu hū nọ sị, "Okennyeni ara kujabehi oku ebeni rị nsọ lẹ Iwu Mozizi.

¹⁴ Enyi a nṳlẹ k'ọ sị nị Jesu onyẹ Nazaretini jenkọ d'e tikpọ ebeni, gbehutọ ọdinālī ile Mozizi tumesṅmēni enyi."

¹⁵ Ndị hū ile rị ime Ogwa hū nọ bu enya zime Stivin', wẹ nọ hūn a nị ihun ẹ nọ kẹ ihun mmṅn-ozī.

Isi Nke Eṣa

Oku Stivin' Gwa Ndị-isi Nkikwama

¹ Onyẹ-isi nchū-ẹjan nọ jū Stivin', sị, "Ihiēn ndinị wẹ rị e ku wū ezioku?"

² Stivin' nọ za, sị, "Umunē m lẹ ndị nēdi enyi, gṅn nị m ntin! Osolobue hūn nwṅn ogho mē nēdi enyi kanị wū Ebrahim hūn a ime alī Mēsopotemja—nī Ebrahim d'e jēn anī Haran d'e biri.

³ Ọ nọ sị a, 'Latọ alī i lẹ ndị nke i, n'i si alī m jenkọ d'a ghṳsī i.'

⁴ Ya k'ọ nọ la alī ndị Kal'di to, jēn d'e biri anī Haran. Ogen nēdi ẹ gi nwunhūn, Osolobue nọ zihē ẹ alinī unū bi nwan—

⁵ bụ o yen'ẹ alī ọwulẹ ime ẹ—ṳṣṳṅn'a ama-ukū ohu dẹ. O kwe ẹ nkwa n'ọ jenkọ d'e ye 'ya lẹ umu a iya, bụ o k'e mụ nwa ogen hū.

⁶ Osolobue nọ siji a, 'Umū i jenkọ d'a wū itumunyẹ ime alī ọzo; wẹ k'e gi wẹ hēnrin igbṅn, meja wẹ ọrogbo ahua nnu.

⁷ Kanị m k'e ye alī hū gi wẹ hēnrin igbṅn afunfun. Omēguū, umū i k'a fūha, bja d'e fe m ebeni'—'ya kẹ Osolobue ku.

⁸ Osolobue nọ kwademē nkwerigbama, tumē ẹ egbata ya lẹ Ebrahim. Ahima nkwerigbama nī wū ikwa-ugun. Ebrahim a mū Aziki; nke akpū-uhūṅhin ẹsatọ, ọ nọ kwa a ugun. Aziki nọ mū Jekṳpū, Jekṳpū nọ mū ndị nēdi enyi mmebūṳ hū."

⁹ "Umū Jekṳpū ndi ahun wū ndi nēdi enyi nọ gi enya-ufu re nwēnē wẹ wū Josefū ye ndi w'ẹ si Ijīptu. Kanị Osolobue nọ noyen'e;

¹⁰ ọ nọ zṳṳpṳha a ime nsṅgbu ẹ ile. Ọ nọ m'ẹ ni ihien ẹ sṳṳ Fero eze Ijīptu, yezikwṳ Josefū amamihiēn pū-ichēn ogen o gi pṳha ihun Fero, nke wū nī Fero nọ tumē ẹ n'ọ kī anī Ijīptu lẹ ezi-lẹ-ulo Fero ile.

¹¹ Omēguū, okēn unwun nọ nwan muma ime alī Ijīptu ile lẹ Kenan' ile, okēn afunfun nọ bidṅn, d'e ru nī ndi nēdi enyi wẹ ahunzinī ihien-oriri.

¹² Ogen Jekṳpū nēdi wẹ gi nū nī ihien-oriri rī alī Ijīptu, ọ nọ zi ndi nēdi enyi wẹ jēn d'e nṅnlṳ ihien-oriri. Ọnwan wū nke ibuzo wẹ jēn Ijīptu.

¹³ Ogen umunē ẹ gi bja Ijīptu hūn mē ẹ mgbe ẹbṳṳ, Josefū nọ nwan mē wẹ marin nī 'ya rṳ, Fero nṳzi marin ndi nke Josefū.

¹⁴ Ya Josefū nọ zi ozi sī nēdi ẹ lẹ ebṳn wẹ ile bja alī Ijīptu. Wẹ ile bjanī wū madu isen arja ogun-ṅnṳ.

¹⁵ Jekṳpū nọ nwan jēnmē anī Ijīptu. Omēguū, ọ nọ nwuntṳ ebēhū, kẹ iya kẹ ndi nēdi enyi wẹ kanī.

¹⁶ Wẹ nọ bukin wẹ ile obodo Shēkēm, li wẹ ye ime ili hū nọ kẹ okporo, hūn rī Shēkēm, hūn Ebrahim gi egṳ nṅnarin umū Hamṳ."

¹⁷ "Ogen e rumē hūn Osolobue ẹ gi mēzu nkwa o kwe Ebrahim, ndi nke enyi nọ bakēmē uba ime alī Ijīptu.

¹⁸ Omēguū, Fero ọzo hūn marinlēni Josefū nọ kīma Ijīptu.

¹⁹ Ezenī wū hūn gi aghighṳ sṅn ndi nke enyi, mējama ndi nēdi enyi wẹ ọda-oda, gi ẹka-ikēn mē wẹ latṳ umū wẹ mū nke ṳhūn, kēni ṳnwun gbu wẹ.

²⁰ Ogenmī kẹ wẹ gi mū Mozizi. Mozizi ma mma, ihien ẹ sṳṳ Osolobue. Ndi mṳn'a nọ gi nzuzue zṳn a iwe wẹ ifṳn ẹto.

²¹ Ogen wẹ gi nwan la a to, nwa-okpoho Fero nọ mṳnrūn a, zṳn a nṳkē nwa-ṳfṳ a.

²² Wẹ nọ kuzi Mozizi ihien ile ndi Ijīptu marin, ọ nọ wuru okēn ihian—kẹ oku-ṳn kẹ ṳṳn."

²³ "Ogen o gi rī nwa ahua ogunmai, ọ nọ ban a obi n'ọ jēn d'a hūn ndi nke wẹ wū ndi Izreṳlū.

²⁴ O hun ke onye Ijptu ri e meja onye ohu ime we, o no no onye we ri e meja ye azuun, megwarin'a, gbu onye Ijptu hu ri e mejan'a.

²⁵ O te ro ni umune e k'a ghota ni Osolobue ri e gi e a zuopuha we, kanj aghotan we.

²⁶ Eki e fon, Mozizi no hun ndi Izrelu ebuo ke we ri a lu ogun. O cho n'o gbom we: o no si, 'Ikenny, onu wu umune, ki unu ri a runi enwen onu ehuf?'

²⁷ Kanj hun cho oku no kwan a ye usuo, si, 'Onye tume i n'i kima enyi, a hannj enyi ehen?'

²⁸ I cho n'i gbu m k'i don gbu onye Ijptu ahun unyanhun?'

²⁹ Ogen Mozizi gi nu ihenni, o no gbasi Midiani d'e biri ebefu rike abiamabia, no ebefu mu ikenny ebefu.'

³⁰ "Ogen ahua ogunnaj gi ghafeguu, mmön-ozì nò bìa d'e kunrun e ime atụ hun nokunme Ugu Sainaj; ime okun ri e nwun ime aku-ofia ke mmön-ozì ahun gha gwa a oku.

³¹ Ogen Mozizi gi hun ihenni, o tu a enya, o nokunme e n'o legha a ohunma, ya o no nu olu Di-nwönni-enyi k'o gha ebefu si a,

³² 'Mme wu Osolobue ndi nedi i—Osolobue Ebrahim le Aziki le Jekopu.' Ehu no mama Mozizi nni, egun anin'a lee enya.

³³ Di-nwönni-enyi no si a, 'Gbupu akp'uku i, make ni ali i turu ri nsö.

³⁴ A hunchanringuo m eje-afunfun ndi nke m ri a ta ime Ijptu; a nuole m uden we ri a sun; a biao m nwan d'a zuopuha we. Bja nwan ni m zijen i Ijptu.' "

³⁵ "Mozizi nwen we juaju; onye nwen we si, 'Onye tume i n'i kima enyi, a hannj enyi ehen?', iya ke Osolobue zi nwan d'a wuru onye-okiki le onye-nzuopuha. O zi e ghahanj mmön-ozì hu o hun ime aku-öfia hu.

³⁶ Mozizi no gha ali Ijptu dufuha we—runko orun-atumanya le ihien-ahima ime ani Ijptu le Ohimin ufie le ime atụ, orogbo ahua ogunnaj.

³⁷ Mozizini wu hun si umu Izrelu, 'Osolobue k'a gha ime ndi nke unu wepuha ni onu onye-amuma k'o don wepuha m.'

³⁸ Mozizini wu onye hu ya le Igunrun ndi nke Osolobue ahun ri ime atụ ogen ahun, iya le ndi nedi enyi we le mmön-ozì ahun gwa a oku elu Ugu Sainaj; o no nahan Osolobue oku ri ndun o ye e ye enyi."

³⁹ "Kanj ndi nedi enyi kanj a ju n'e humekoni w'a isi; hun nke w'e gi me ihien o ku, a jude w'a; we no lakin ali Ijptu ime obi we.

⁴⁰ We no si Erönu, 'Meme ni enyi mmön ndi k'e duni enyi; make ni, enyi a marinzi ihien me Mozizini gha ali Ijptu dupuha enyi.'

⁴¹ Ogen hu ke we gi kpu nwa-efin, chuyen'e ejan; we no rime oriri, e gi ihien eka we meme a ghogho.

⁴² Ya ke Osolobue no gbakito we azuun, ha we ye ni we femé ihien ndi ri igwere. Ya ke ndi-amuma de ebahun we no de, si,

'Euu, ikpun-ulo Izrelu!

Mme ke unu gbusonmedeni anu ndi ahun,

chuyesonmeni ejan ndi ahun

ime atụ

orogbo ahua ogunnaj ra?

⁴³ Bu unu e buru uno-mmön Moleki

le kokise mmön onu wu Refani,

mmön ndi unu kpu

ni unu hun uzọ e fe we;

m k'e gi ifiri e chu onu shikworj Babilonu*.' "

⁴⁴ "Ogen ahun we gi ri a ghahunme ime atụ hu, ndi nedi enyi bu Odu Ashja-eri hu hun a ghosi ni we le Osolobue ri. We run a ke Osolobue don gwa Mozizi, ogen Osolobue gi si a run a n'o ri ke hun o ghosi a.

⁴⁵ Odu hu e ru eka ndi nedi enyi hun ri ogen Joshua gi wu onye-ndu, we no bubanhan a ime ali hu Osolobue kwe nkwa. Ohun me ogen we gi banhan d'a nafu ndi ali ndi hu Osolobue chupu ni we ani. O no nodi ebefu d'e ru ogen Defidi.

⁴⁶ Defidi nwön ewere ebe Osolobue ri; o me ekpere, riö Osolobue n'o ni a tun ni 'ya wu Osolobue Jekopu ebe obibi.

⁴⁷ Kanj Solomönu wu onye tun ni Osolobue ulo hu.

⁴⁸ Kanj Onye Hu Kachanrinni ara bi ulo we gi eka tun—iya ke onye-amuma gi si,

⁴⁹ 'Osolobue si,

"Elu-igwee wu ukpo m;

tuwa wu ihien m'a zoma ukü.

Elee udi ulo k'i k'a tun ni m,

* Isi Nke Esa:43 M k'a chu unu ghafekworj Babilonu.

elebe ke m'a nọ zu ikẹn?

⁵⁰ Eḷe mmẹ mēmẹ ihien ndini ile?"

⁵¹ Unu ndi isi-iken, hun kwaleni ugun—ke ime obi ke ntin! Onu e gbondon Mmon-nsọ ogen ile rike ndi nedi unu don me!

⁵² Elee onye-amuma ke ndi nedi unu kanj kpokoleni? Uwe gbu ndi hun ku oku obibia Onye Ahun Ri Ochan wu Kraisti, unu e henriḡu nwan ndi ren'e le ndi gbun'e;

⁵³ ndi nwehen Iwu Osolobue ye ndi mmon-ozii bja, kanj unu emen'e!"

E Gi We Omuma Magbu Stivin'

⁵⁴ Ogen we gi nu ihienni Stivin' ri e ku, oken onuma nọ bja we, nkesini we node ta n'a eka eze†.

⁵⁵ Kanj, nke Stivin, Mmon-nsọ jun ime e, a ki a; o nọ lee enya enu-igwee, hun ogho Osolobue, hunzi Jesu k'o turu eka-nni Osolobue.

⁵⁶ O nọ si, "Lee ni! M ri a hun elu-igwee k'o kpupu: m rizi a hun Nwa nke Ihian ebe o turu eka-nni Osolobue!"

⁵⁷ Kanj, we nọ gi eka kukin ntin, do oro ye onu, zunburu e.

⁵⁸ We nọ gha ime obodo dokpunfua a; ya we nọ nwan mama a omuma—ogen ndi osheri hu wehen'e gi gbupusomgeguu ekwa we, yoto we ukọ okorobia ohu efan a wu Solu n'o lepu enya.

⁵⁹ Ogen we gi ri a ma Stivin' omuma, o nọ me ekpere, si, "Di-nwonnienyi wu Jesu, nabanhan mmon m!"

⁶⁰ Ya o nọ gbu osekp, wesi olu elu, yi, "Di-nwonnienyi, agunkwole njoni yeni we!" O kuguu onwan, o nọ nwunhun.

Isi Nke Eṣaṭo

Solu E Kpokpo Ndi Uka

¹ Solu hu ebeku ogen we gi ri a magbu Stivin', e ye we ndu we gba e.

Gha uhuhin hu jenne, we nọ kpokome ndi uka ri Jerusalem oda-oda. We ile nọ gbayiya, bashisonme eghere Judia le Sameria—wezuka ndi-ozii hu pu-ichen.

² Ikennye ndi a tu egun Osolobue nọ bja d'e buru ozun Stivin' d'e li; we nọ kwan ekwan ohunma-ohunma ni Stivin' a nwunhun.

³ Kanj Solu hu a sukpo uka-Jesu, a gha ulo-ulo a dokpunfua ikennye le ikpoho kweri ni Jesu, e we we e che ulo-ngan.

Uka E Bidon Ime Ali Sameria

⁴ Ogen hu, ndi hun gbayiani hu e zi ozioma ebe owule we ru.

⁵ Filipu nọ jen Isi obodo Sameria, gwa we banyeni Kraisti, Onye Hu Osolobue Tume.

⁶ Ogen igunrun ndi risonne ebeku gi nu ihien Filipu ri e ku, hunzi orun-atumanya o ri a run, we nọ gonkenme e ntin,

⁷ makeni eje-mmon ri ime ndi bu oda hu a puhasonme ime we, yiko oro; ndi oro le ndi nguro bu oda hu a dinhin.

⁸ Oken ihoghho nọ ri ime obodo hu.

Saimonu Hun Gi Eje-iken A Run

⁹ Ogen ahun, o nwe okennye ohu ri ime obodo hu; efan a wu Saimonu. Onyeni e gi eje-iken e mesonme ihien a tu ndi Sameria ile enya; o hu a nyan isi n'o wu oken ihian.

¹⁰ We ile e gonkenme e ntin, gha onye nta d'a pu onye uku, a si, "Okennyeni ya gi Iken Osolobue ahun w'a kpo 'Oken-iken.'"

¹¹ We e gon e ntin makeni o tekemeke o gi iken eje-mmon e me ihien a tu enya.

¹² Kanj, ogen we gi kweri ihien Filipu ri e ku ebe o ri e ku oku ozioma Ali-eze Osolobue le efan Jizos' Kraisti, we nọ me we mirin-Chuku, ke ikennye ke ikpoho.

¹³ Saimonu nwen nọ kwerezide; e meguu w'a mirin-Chuku, o nọ sonhunmememe Filipu; oken orun-atumanya le ihien ahima ndi o ri a hun Filipu ri a run hu a tu a enya oda-oda.

¹⁴ Ogen Ndi-ozii hu pu-ichen hun ri Jerusalem gi nwan nu ni ndi Sameria a nabanhanole oku Osolobue, we nọ zijenni we Pita le Jonu.

¹⁵ Ogen we gi ru ebeku, we nọ me ni ndi kwerini ekpere keni we nwonhen Mmon-nsọ—

¹⁶ (makeni o ke nwe onye Mmon-nsọ bjakwasi ime we ile, we gi hu efan Di-nwonnienyi wu Jizosi me we mirin-Chuku.)

¹⁷ Ya Pita le Jonu nọ bu eka kwasị we, we nọ nwonhen Mmon-nsọ.

¹⁸ Ogen Saimonu gi hun ni Ndi-ozii hu pu-ichen buhu eka kwasị we, e nwehen we Mmon-nsọ, o nọ wehe egbo n'o ye we,

¹⁹ si, "Yezi ni mmẹ nwen ikenni, keni m buhu eka kwasị ihian, o nwonhen Mmon-nsọ."

† **Isi Nke Eṣa:54 Grik:** tan'a nkwenren-eze

²⁰ Pita nọ si a, “Iyụ lẹ egbo i na iwi! Makeni i ro n’i k’a saēka gi egbo nnonrin oyiye Osolobue!
²¹ Y’a ri imē ihien̄ni, o nwon̄zikwon̄i ihien̄ runi i imē ẹ, makeni obi i ezinrinni ebe Osolobue ri.

²² Rogharikwō nwan hun̄ i gi mē eje-ihien̄ni, y’e mē ekpere, riọ Di-nwon̄ni-enyi; ikenkwō ọ gbagharī i hun̄ i gi ro iroroni.

²³ Makeni a hun̄olē m nī eje enya-ufu gi i, nī njō ken̄zikwō i ẹgbun̄.”

²⁴ Saimon̄u nọ si Pita lẹ Jon̄u, “Dodo ni, mē ni ni m ekpere, riọ Di-nwon̄ni-enyi, makē ihien̄ni unū ku gha e mē m.”

²⁵ Ogen Pita lẹ Jon̄u gi shiagun̄i Di-nwon̄ni-enyi eri, ziguū ozi Di-nwon̄ni-enyi, wē nọ lakin Jerusalem. Kē wē lakō, wē hū e zison̄mē oziomā imē obodo mēson̄mē ẹkere-ẹkere bū oda rison̄mē al̄i Samerīa.

Filipu Lẹ Oken-Ihian Hū Gha Al̄i Etiopia B̄ia

²⁶ Ya mm̄on-oz̄i Di-nwon̄ni-enyi nọ si Filipu, “Lihi, gha azuun̄ ndidan̄-mirin sī uzọ hū gha Jerusalem sī Gaza.” (Uzon̄i ri imē atu.)

²⁷ Ya ọ nọ lihi, jenn̄mē; ọ nọ kunrun̄ onyē al̄i Etiopia hun̄ nwē oken̄-okwa; oken̄-okporo ro— ọ lun̄i nwunyē*. Iya wū onyē hun̄ e don̄mē egbo lẹ ihien̄ ile okpoho wū eze al̄i Etiopia wū Kadesi nwē. Ọ b̄ia Jerusalem d’e fe ofufe.

²⁸ O lakō nwan alakọ; ọ n̄odi an̄i imē ugbō-anyiñyan a, gunkō Ẹkukwō onyē-amumā wū Azaya.

²⁹ Mm̄on-nsọ nọ si Filipu, “Jen̄ d’e kunrun̄ ugbō-anyiñyan hū.”

³⁰ Ya Filipu nọ gbakunrun̄ ugbō-anyiñyan hū; ọ nọ nū kē okennȳe hū ri a gun̄ Ẹkukwō onyē-amumā wū Azaya. Ọ nọ jū a, sī, “I hū nwan a ghotā ihien̄ i ri a gun̄?”

³¹ Okennȳe hū nọ za, sī, “Nanī kē m’e don̄ saēka ghotā om̄eni o nwon̄ni onyē kowan̄i nī m’a?”
 Ọ nọ riọ Filipu n’o nyinhen̄ d’e dū ẹ n̄odi imē ugbō-anyiñyan hū.

³² Ọ ri a gun̄ eb̄ehū Ẹkukwō-nsọ nọ sī,

“Wē nọ durū ẹ

nọkē atun̄run̄ wē dushikō

ebe wē nọ e gbu atun̄run̄;

ọ gba wē nk̄int̄in̄

nọkē kē atun̄run̄ wē ri a kọ en̄en̄ren̄

don̄ a gba nk̄int̄in̄.

³³ Wē nọ kpari ẹ;

wē nọ ma a ikpe—

bū o nwon̄ni ihien̄ o mē.

Onyē jen̄kō d’e kuzi oku umū a,

ebe o men̄i e wepuguō wē ndun̄ a enū uwā?”

³⁴ Oken̄-okporo hū nọ sī Filipu, “Dodo, gwa m, onyē kē onyē-amuman̄i ri e ku oku ẹ? ‘Ya lẹ enwen̄ ẹ ra onyē ozọ?’”

³⁵ Ya kē Filipu nọ gha eb̄ehū ọ ri a gun̄ zi ẹ oziomā Jizosi.

³⁶ Kē wē jen̄kō nwan, wē nọ hun̄ mirin, oken̄-okporo hū nọ sī, “Lee mirin ebeni! K̄in̄i k’a han m emēlē mirin-Chuku?”

³⁷ [Filipu nọ sī a, “Om̄eni y’e gighō obi i ile kweri, wē k’a saēka mē i mirin-Chuku.”] Ọ nọ za, sī, “E kwerighō m nī Jesu Kristi wū Nwa Osolobue.”]

³⁸ Ya ọ nọ sī onyē ri a nyann’a ugbō-anyiñyan hū k̄isi; ‘ya lẹ Filipu nọ banye imē mirin, Filipu nọ mē ẹ mirin-Chuku.

³⁹ Ogen wē gi gha imē mirin pūha, id̄en̄mizi, Mm̄on-nsọ Di-nwon̄ni-enyi nọ jurū Filipu; oken̄-okporo hū ahun̄zin’a, ya oken̄-okporo nọ ghoghomā, jenn̄mē nke ẹ.

⁴⁰ Nke Filipu, ebe ọ n̄odi hun̄ enwen̄ ẹ wū obodo w’a kpō Azotusu. Ọ nọ jenson̄mē, zikō oziomā imē obodo ile ri ẹgberē hū d’e ru n’o pūha Sizarīa.

Isi Nke Itenei

Kē Solū Don̄ Gbehutō Son̄mē Uzọ Jesu

(Orun Ndị-Ozi 22.6-16; 26.12-18)

¹ Kan̄i Solū hukwō a ban mban, e ku n’o k’e gbuchanrin̄ ndī ile e son̄ Di-nwon̄ni-enyi. Ya ọ nọ jen̄buru Onyē-isi nchū-ẹjan,

² sī a deye ẹ ẹkukwō-oz̄i jennī ndī ulō-ofufe ndī Ju ile rison̄mē Damas’kosī, kenī, ọ hun̄ onyē ọwulē hun̄ e son̄ Uzọ-Jesu eb̄ehū, o ken̄meh̄en̄ wē Jerusalem—kē ikennȳe kē ikpoho.

³ Ogen̄ o gi nwan jen̄kō, n̄ochim̄emē Damas’kosī, id̄en̄mizi, ukpē nọ gha elu-igwee nwun̄-hun̄mē ẹ.

* **Isi Nke Ɛsato:**27 O nwē ikennȳe ndī w’a wara, kenī w’e fe ndī-nze ikpoho lẹ ndī ozọ.

4 O nọ dan; o nọ nụ olu hụn sị a, “Sọlụ, Sọlụ, kị haịn i gi e kpokpo m?”

5 O nọ sị, “Onyè k’i wu, Di-nwònni-m?” Olu hụ nọ sị, “Mmè wu Jizọsị hụn i rị e kpokpo.

6 Ka lihi nwan, n’i banye ime obodo, ebèhụ kẹ wẹ k’a nọ gwa i ihien i jenkọ d’e mẹ.”

7 Ikennyè ndị ‘ya lẹ wẹ wị turuhụ ebèhụ—oku anizini wẹ ku, makeni wẹ nụ olu hụ bu ahunnị wẹ onyè ọwụlẹ.

8 Ya Sọlụ nọ lihi ọto: ẹnya a hụkwọ e ti, kanị o leghazini ụzọ. Wẹ nọ kwòndon ẹ ẹka, wẹ ẹ ban obodo Damas’kọsị.

9 O leghanị ụzọ, o rini, o rani—ọrọgbọ akpu-uhụohin ẹto.

10 Ogèn hụ, onyè ohu w’a kpọ Ananayasị rị ime Damas’kọsị. Ananayasini rị ndị e sọn Ụzọ-Jesu. O nọ hụn ọhụn ebe Di-nwònni-enyi nọ sị a, “Ananayasị!” O nọ za, sị, “Di-nwònni-enyi, lee m.”

11 Di-nwònni-enyi nọ sị a, “Lihì n’i jèn ogele ahun w’a kpọ Streti; i ru iwe Judasị, y’a ju ukwere okennyè ohu wu onyè Tasọsị hụn w’a kpọ Sọlụ. O rị e mẹ ekpere kikenni,

12 o hụnọlẹ ọhụn ebe okennyè ohu ẹfan a wu Ananayasị banhan, bu ẹka kwasị a, keni o leghamazị ụzọ.”

13 Kanị Ananayasị nọ za, sị, “Di-nwònni-enyi, ndị bu ọda a gwaọlẹ m oku okennyeni lẹ eje-ihien ile o mę ndị-nsọ i rị Jerusaleṃ.

14 O rị nwan ebeni makeni onyè-isi nchụ-ẹjan e yeọlẹ a iken n’o gi nwunrun ndị ile a kpoku ẹfan i.”

15 Kanị Di-nwònni-enyi nọ sị a, “Jenmẹ, makeni okennyeni kẹ m hōrì n’o wụrụ ihien-ọrụn m hūn k’e wẹ ẹfan m jenni ndị alì ndị ọzọ wuleni ndị Izreḷu lẹ ndị-nze lẹ ndị Izreḷu;

16 mmẹ lẹ enwẹn m jenkọ d’a ghọsị a oken afunfun o jenkọ d’e gi ufiri ẹfan m ta.”

17 Ananayasị nọ jenmẹ. O ru ebèhụ, o nọ banye ime ụlọ ahun, bu ẹka kwasị Sọlụ, sị a, “Sọlụ nwenẹ m, Di-nwònni-enyi wu Jesu hūn i hūn ụzọ ogèn i gi lala zihẹ m—keni i leghamazị ụzọ leni Mmọn-nsọ jun ime i.”

18 Ozigbo hụ, ihien nọkẹ okpukpu-azun nọ gha Sọlụ ẹnya danfuhā, o nọ leghamazị ụzọ. Ya o nọ lihi, wẹ nọ mę ẹ mirin-Chuku;

19 o riguu ihien-oriri, ndun nọzị ban a.

Ya lẹ umụ-azụun Kraịstị rị Damas’kọsị nọ nọdị uhụohin ole-lẹ-ole.

Sọlụ E Zi Ozioma Imẹ Damas’kọsị

20 Ozigbo, o nọ kumẹ oku Jesu ime unọ-ofufe ndị Ju rịsọnme ebèhụ, a sị wẹ nị, “Okennyeni wu Jesu wu Nwa Osolobue!”

21 O tū kẹ wẹ han nūn’a ẹnya, wẹ hū a sị, “Onwan ẹlẹ okennyeni te rị e kpokpo ndị hūn a kpoku ẹfanị ime Jerusaleṃ? Ẹlẹ ya k’ọ biani nwan ebeni, keni o kẹnmenrin wẹ jenni ndị-isi nchụ-ẹjan?”

22 Kanị Sọlụ hụ e zewaye ime ozi o rị e zi—nkesini ndị Ju bi Damas’kọsị asanị ẹka e sọn ẹ dọ makeni o hū a ghọsichanrin nị Jizọsị wẹ rị e ku oku ẹ wu Kraịstị, Onyè Hụ Osolobue Tume.

Sọlụ A Wanahin

23 O tebe, ndị Ju nọ rin’ẹ ngo nị wẹ gbu ẹ.

24 Kanị Sọlụ nọ nū ihien wẹ romẹ. Wẹ hū e che nche onụ-mgbon rịsọnme obodo hū uhinhin lẹ ẹfinnai nị wẹ gbu ẹ.

25 Kanị ndị kweri oku ẹ rị e sọnn’ẹ nọ gi ime uhinhin bu ẹ che ime ụkpali, gha oghere rị mgbon obodo hū dọ a ye azụun hūn-ẹbọ.

Sọlụ A Bịa Jerusaleṃ

26 Ogèn o gi ru Jerusaleṃ, o nọ chọ n’o banyeni ndị rị e sọn Ụzọ-Jesu, kanị egun ẹ rị a tū wẹ ile makeni ekwerini wẹ n’o hēringuo onyè nke Jesu.

27 Ya kẹ Banabasi nọ nwan wẹ Sọlụ jenni ndị-ozì ahun pụ-ichèn, kowa nị wẹ kẹ Sọlụ don hūn Di-nwònni-enyi ụzọ, kowazini wẹ nị Di-nwònni-enyi a gwagwo Sọlụ oku; o gwazị wẹ kẹ Sọlụ don ku oku ẹfan Jizọsị ime Damas’kọsị, e ku ẹ e kusi ẹ iken.

28 ‘Ya lẹ wẹ nọ wjma ime Jerusaleṃ, nị wẹ ile wu ohu. O hū e ku oku Di-nwònni-enyi, e kushi ẹ iken.

29 O hū a gwa ndị Ju te rị alì ndị ọzọ hūn a sū Grikì oku Jesu, e sọn wẹ a dọ—kanị, wẹ hū a chọ nị wẹ gbu ẹ.

30 Ogèn ndị kweri ni Kraịstị gi marin nị wẹ rị a chọ nị wẹ gbu ẹ, wẹ nọ wẹ ẹ si Sizarja, gha ebèhụ zipu a si Tasọsị.

31 Ya udon nọ rinị ndị ụka rị Judia lẹ Galili lẹ Samerja. Mmọn-nsọ hū a gba wẹ umẹ, wẹ hū e zekemẹ, e buwaye ọda, e gi egun Di-nwònni-enyi e bi.

Pita E Jen Lida lẹ Jopa D’a Rūn Orun Di-nwònni-enyi

32 Ogèn Pita gi rị e jensọnme ebe ile d’a hūn kẹ ndị ile kwerini nọ, o nọ jenzi d’e kunrun ndị kwerini bi obodo Lida.

³³ Ebehu k'ọ nọ hun okennyẹ ohu efan a wu Enasi, hun dineni kete ahua esato enwain, makeni ọọ kinmin e.

³⁴ Pita nọ si a, "Enasi, Jesu Kristi a zuo i nwan; lihi n'i gbama bedi!" Ya o nọ lihi ọọ ozigbo hu.

³⁵ Ndị ile bi Lida le Sharonu nọ hun Enasi n'o lihiguo, we nọ roghari, sọnmẹ Di-nwonnị-enyi.

³⁶ Ogen hu, o nwon okpoho ohu ri obodo Jopa hun e sọn uzo Jesu; efan a wu Tabita. (Onu Griki Tabita wu Dokasi—ya wu "Ele.") O me ogho oda-oda, e yezikwo ni ndi igbennye eka ohunma-ohunma.

³⁷ Ogen hu, emu nọ kuma a, o nọ nwunhun. Ogen we gi wuguu a ehụ, we nọ bu e dine ime mmughe ri ibe elu.

³⁸ Makeni Lida nokunme Jopa, ogen ndi hun e sọn uzo Jesu gi nu ni Pita ri Lida, we nọ zi ikennyẹ ebuo d'a rjo a, si, "Dodo, biakenrin d'e kunrun enyi."

³⁹ Ya Pita nọ lihi, sọnmẹ we. Ogen o gi ru ebehu, we nọ we si mmughe hu ri ibe elu. Ndi ile di we nwun o fihunme Pita, a kwan ekwan, a ghoisomme e ewuru tueni le ekwa ndi ozo Dokasi kpa ogen o gi ri ndun.

⁴⁰ Pita nọ si we ile pu; o nọ gbu osekpụ, me ekpere. Ya o nọ gbehuto, bu ihun zime ozun hu, si, "Tabita, lihi." Ya Tabita nọ shapu enya. Ogen o gi hun Pita, o nọ nodi ali elu bedi.

⁴¹ Pita nọ we eka a ye e, yen'e eka lihi ọọ. Ya Pita nọ kpọ ndi-nsọ ile le ikpoho ndi ahun di we nwun, we Tabita ghois we, we nọ hun a n'ọ riji nwan ndun.

⁴² Ihienni nọ kpogbari Jopa ile, ndi bu oda nọ kweri ni Di-nwonnị-enyi.

⁴³ Pita nọ nodi Jopa uhuhin ole-le-ole, iwe onye ohu w'a kpọ Sajmonu, hun a kwa akpukpo.

Isi Nke Iri

Pita Le Koneusu

¹ Ime obodo Sizarja, o nwon okennyẹ ohu efan a wu Koneusu. Onye a ki ndi-agma ro: o ki ndi-agma ogun-isen ime itu-agma w'a kpọ Itu Itali.

² Okennyeni e gichanrin obi e ile e fe ofufe; 'ya le ezi-le-ulo a ile a tu egun Osolobue. O yesomme ndi igbennye ri ime ndi ali ahun ihi. O me ekpere, a kpọku Osolobue ogen ile.

³ Uhuohin ohu, ihi nọ nọke okuloku eto nke efinnai, o nọ hun ohun. Ime ohun ahun, mmon-ozu Osolobue nọ banhan, si a, "Koneusu!"

⁴ Ya Koneusu nọ bu enya tuma mmon-ozu hu, gi egun si a, "Di-nwonnị-m, ki ro?" Mmon-ozu hu nọ si a, "Ekpere i le ihi nọ ile i ri e ye ndi-igbennye e ruguo ebe Osolobue ri nọke ihi nọ we gi nyanhan i.

⁵ Zi we nwan Jopa d'e wehe okennyẹ ohu efan a wu Sajmonu hun w'a kpọ Pita;

⁶ o ri iwe Sajmonu hun a kwa akpukpo, hun iwe e ri ehụ Ohimin."

⁷ Ogen mmon-ozu hu gwa a oku gi puguu, Koneusu nọ kpọ ndi idibo e ebuo le onye-agma ohu hun a tu egun Osolobue hun ri ime ndi e jenn'e ozi.

⁸ Ogen o gi gwaguu we ihi nọ ile meni, o nọ zi we Jopa.

⁹ Eki e fon, ihi nọ nọke okuloku mmebuo nke efinnai, ogen anwun gi a ri isi, ikennyẹ ahun nọ rumẹ obodo hu. Ogen hu ke Pita gizikwo shi enu ulo d'e me ekpere.

¹⁰ Egun a gunma Pita, o nọ choma ihi nọ o k'e ri. Ogen we gi ri e memẹ ihi nọ-oriri hu, idenmizi, o nọ nọkesi uran buru e—bu ele uran.

¹¹ O nọ hun ke enu-igwee kpupu, hunzi ke ihi nọ nọke ekwa shiani gha elu lala rike si we dodon e nti eno.

¹² Udi anu ile nwon uku eno le ndi ile a rin i lezi nnunụ ile e fe elu—richanrin ime e.

¹³ Ya o nọ nu olu si, "Pita, lihi, gbu n'i ri."

¹⁴ Kanj Pita nọ za, si, "Mba-o, Di-nwonnị-enyi! Erituni m ihi nọ runi mọbu ihi nọ enyi a so."

¹⁵ Olu hu nọ biazin'a hun me e mgbe ebuo, si, "Akpokwole ihi nọ Osolobue meguu n'ọ ri ochan ihi nọ w'a so."

¹⁶ Ihienni e mefu mgbe eto, we nọ weri ihi nọ nwen ozigbo si elu-igwee.

¹⁷ Ihienni nọ gba Pita nghari enya oda-oda. Ogen o gi ri e ro ihi nọ hu o hun ke ndi-ozu hun Koneusu zi gi hu ru ebehu, turu onu-mgbon, a ju ke elebe ke iwe onye w'a kpọ Sajmonu ri.

¹⁸ We nọ wesi olu we elu, ju ke Sajmonu hun w'a kpọ Pita hu ebehu.

¹⁹ Ogen Pita gi rikwo e ro ihi nọ hu o hun, Mmon-nsọ nọ si a, "Lee e, ikennyẹ eto ri a cho i.

²⁰ Lih nwan, n'i hidan d'e kunrun we. Etule, ka sọnmẹ we—ni mmẹ zihẹ we."

²¹ Ya Pita nọ buru ikennyẹ ndi hu, si, "Mme wu onye ahun onu ri a cho; ki hai nọ unu gi bia?"

²² We nọ za, si, "Koneusu zi enyi. Onye a ki ndi-agma ro, o ki ndi-agma ogun-isen; o wu onye ezi-omume hun a tu egun Osolobue; ndi Ju ile e ku oku e ohunma. Mmon-ozu ri nsọ gwa a d'a kpọ i, n'i bia iwe e keni o nu ihi nọ i k'e ku."

²³ Ya Pita nọ si we banhan, o nọ ye we ebe we k'a ranhin.

Eki e fon, o nọ lihi, sọnmẹ we; ndi hu ime ndi kwerini ri Jopa nọ sọnmẹ e.

²⁴ Eki e fozni, we nọ ru Sizerja. Kọnelusu hụ a tū ẹnya we, obi e kọrin e elu; ọ kpọkikomeguo ndi nke e le ndi wu ezigbo owu a.

²⁵ Ogen Pita gi bia, Kọnelusu nọ jen d'e kunrun e, gbuwe osekpu, fe e.

²⁶ Kanị Pita nọ me e lihi oto, si, "Lihị oto, ni ihian mmaka ke m wuhu."

²⁷ K'o don ri e son Kọnelusu e ku, ọ banye ime ulo, ọ nọ hun ni igunrun ihian a gbakikomeguo.

²⁸ Ọ nọ si we, "Unu le enwen onu a maringho ni Iwu kwonononye Ju k'e son onye ali ozo meko mobu jen iwe e. Kanị Osolobue a ghosiguo m m'a kpole onye owule onye runi mobu onye we k'a so.

²⁹ Ya hañ m gileni tu ke we bia d'a kpo m; m ri nwan a ju, ki unu kpọni m?"

³⁰ Kọnelusu nọ za, si, "Nwene mgbeni taino, m ri iwe m e me ekpere, ihien nọ ke okuloku oto nke efinnai; ya okennyehi ohu nọ wuzo m ihun idenmizi. O yi ewuru ri e gbukeni.

³¹ Ọ nọ si, 'Kọnelusu, Osolobue a nuole ekpere i, ọ nyanhanguo eka i ri e yeni ndi igbennye.

³² Zi nwan ozi jen Jopa d'a cho Saimonu hun w'a kpo Pita, ọ ri iwe Saimonu hun a kwa akpukpo, hun ri ehụ Ohimin.'

³³ Ya m nọ zi we d'a kpo i ozigbo. Y'e meke i gi bia. Enyi ile ri nwan id'anya Osolobue ebene keni enyi gon ntin ihien ile Di-nwonna-enyi si i ku."

Ozi Pita Zi Iwe Kọnelusu

³⁴ Ya ke Pita nọ gwama we oku, si, "A hunguo m'a nwan ni Osolobue ara tu onye ihian wu.

³⁵ Kama, ọ nabanhan onye owule hun a tu egun e, e me ihien ri mma—a ra tu onye ali ihian wu.

³⁶ Unu a maringho ozi o zijienni ndi Izrelu hun wu ozioma hun e wehe udon, udon hun a bia ghahani Jesu Kristi Onye nwe ihien ile le ihian ile.

³⁷ Unu a maringhozi ihien ile me ime ali ndi Ju. Ime Galili k'o gha bidon—ogen we gi meguu mirin-Chuku ahun Jonu si ihian ile d'e me;

³⁸ ya wu ni unu a maringho ke Osolobue don tume Jizos' onye Nazareti, gi Mmon-nsọ le iken gbaun e; le k'o don jehunme, e me ihien-oma, a zuo ndi ile Ekwensu ri a lu, makeñi Osolobue noyen'e.

³⁹ Enyi wu osheri ihien ile o me ime ali ndi Ju, ke hun o me ime obodo we kanị wu Jerusalem. We nọ gbu e ghahani ihogbu e elu obe we gi osisi meme.

⁴⁰ Kanị hun m'e akp'ohin oto, Osolobue nọ weli e. Osolobue nọ ni ihian hunsomne e,

⁴¹ kanị ele ihian ile—kama enyi suo, enyi ndi Osolobue hopuhaguu, ni enyi wuru osheri, enyi wu ndi son e ri, son e ra, k'o ghaguu onwun lihi.

⁴² Ọ nọ si enyi hun a ni enyi zi ihian ile ozini, gwa we ni iya wu Onye hun Osolobue tume hun jenko d'e kin ndi ri ndun le ndi nwunni ikpe.

⁴³ Ndi-amuma ile shia n'a eri ni onye owule hun kwerini n'e e nwonhen mgbaghari njo ghahani efan a."

Ndi Wuleni Ndi Ju E Nwonhen Mmon-nsọ

⁴⁴ Ebe okuni rikwo Pita onu, Mmon-nsọ nọ bjakwasị we ile nu oku-Chuku hun Pita ri e ku.

⁴⁵ Ọ nọ tu ndi ahun kwa ugu (ya wu ndi Ju) hun kwerini hun gha Jopa sonhen Pita ẹnya ni Osolobue e hukpughozide ndi wuleni ndi Ju Mmon-nsọ ahun ọ si o k'e ye.

⁴⁶ Makeñi, we nu ke we ri a su-asusu ndi ozo ri ichen-ichen, a ja Osolobue mma. Ya Pita nọ si,

⁴⁷ "Onye k'a si we emele ndini mirin-Chuku, ebe o meni e nwonhenguwo we Mmon-nsọ ke enyi don nwonhen"

⁴⁸ Ọ nọ si we gi efan Jizos' Kraistị me we mirin-Chuku.

We nọ si a sonzi we nodi uhofhin ole-le-ole.

Isi Nke Mmanai

Pita A Kowanị Ndi Ghotafie N'e K'o Jen

¹ Ya ndi-ozii ahun pu-ichen le ndi ozo kwerini ri Judia nọ nu ni ndi wuleni ndi Ju a nabanhanguzi oku Osolobue.

² Kanị, ogen Pita gi ru Jerusalem, ndi kwa ugun kwerini nọ du e kpeme,

³ si, "Ki hañ i gi jen nke ndi kwaleni ugun, son we ri ihien-oriri!"

⁴ Ya Pita nọ gi uri-uri kowamani we ke o don me, si,

⁵ "Ebe m ri e me ekpere ime obodo Jopa; ọ nokeşi uran buru m—bu ele uran; m nọ hun ohun. Ime ohun hu, m nọ hun ihien nọ ke ekwa shiani k'o gha elu-igwee lala rike si we dodon e ntin eno, ọ nọ ru ebe m ri.

⁶ Ogen m gi lekpo a, a hun m anu ri ichen-ichen nwe uku eno le anu ndi e ri anu le ihien ndi a rini le nnuwu e fee elu ime e.

⁷ M nọ nu olu si m, 'Pita, lihi, gbu n'i ri.'

⁸ Kanj, m nọ si, 'Mba Di-nwōnni-ēnyi, makēni ihien runj mōbu ihien ēnyi a sọ a bantu ni m onu.'

⁹ Kanj olu hụ a gha enu-igwee kuzi oku, za, si, 'Thien Osolobue meguu n'ọ ri ochan, akpokwo!' a ihien w'a sọ.'

¹⁰ Ihienni e mepu mgbe eto, we nọ dori ihien hụ ile shi elu-igwee.

¹¹ Ozigbo hụ hura, ikennyē eto we gha Sizarja zi ozi bia ni m nọ ru ulo ebe ēnyi ri.

¹² Ya Mmōn-nso nọ si m sōnmē we, m'e tule. Ikennyē isinni wu umunē ēnyi imē Krajist nọ sōnmēzi m, ēnyi nọ banye iwe okennyē hụ.

¹³ O nọ gwa ēnyi k'o dōn hūn mmōn-ozī ohu pūha, turu imē ulo a, si a, 'Zijen ihian Jopa d'e wehē Saimonū hūn w'a kpọ Pita.

¹⁴ O k'e zi i ozi 'yū lē ikpun-ulo i ile k'e gi nwōn nzuopūha.'

¹⁵ Ogen m gi kume, Mmōn-nso nọ biakwasī we k'o dōn biakwasī ēnyi isi-ibuzo.

¹⁶ Ya m nọ nyanhan oku Di-nwōnni-ēnyi ku: k'o dōn si, 'Jonu gi mirin mē mirin-Chuku, kanj Mmōn-nso kē we k'e gi mē onu mirin-Chuku.'

¹⁷ O mē nwan nī Osolobue ye we udi oyiye ohu hū o ye ēnyi ogen ēnyi gi kweri ni Di-nwōnni-ēnyi wu Jesu Kristi, onyē wu mmē hūn m'e gi gbōdōn Osolobue!?"

¹⁸ Ogen we gi nū ihienni, o nwēzini ihien we ku. We nọ ja Osolobue mma, si, "Ya wu ni Osolobue e yeguoziđe ndi wuleni ndi Ju oghere w'e gi gbēhutō imē njo we, nwōn ndun!"

Uka E Bidon ime Antiokū

¹⁹ Ndi ūka gbaiyanj ogen ukpokpo lē ihien mē Stivin gi mē rukwōri Finishja, Saiprosi lē Antiokū, ziko ozioma; kanj ezini we onyē owulē mmanj ndi Ju sūo.

²⁰ Kanj, o nwēgho ikennyē wu ndi alj Saiprosi lē Sarin' ri imē we hūn ru Antiokū, gwazikwō ndi wuleni ndi Ju oku hū, zimē we ozi Di-nwōnni-ēnyi wu Jesu Kristi.

²¹ Eka Di-nwōnni-ēnyi nọyeni we, igunrun ihian nọ kweri, roghari, sōnmē Di-nwōnni-ēnyi.

²² Ogen ndi ūka ri Jerusalem gi nū a, we nọ zi Banabasi jēn Antiokū.

²³ Ogen o gi ru ē, hūn efoma Osolobue k'ọ ri orun, o nọ ghoghō; o nọ dūn we odun we wusōnmē ndi Di-nwōnni-ēnyi gi e dōn-ēnya lē ndi gichanrin akpakali obi we e fe Di-nwōnni-ēnyi.

²⁴ Banabasi wu ezigbo ihian; Mmōn-nso jun imē ē, a kī a; o nwōn okukwe oda-oda. Ogen hū, ndi bugbu enwēn we oda nọ sōnmē Di-nwōnni-ēnyi.

²⁵ Ya Banabasi nọ jēmē Tasosi d'a cho Solu.

²⁶ Ogen o gi hūn a, o nọ wehē ē Antiokū. Uwē lē ndi ūka ahun hū e zugbama orogbo ahua; we hū a kuzi ndi bu oda. Imē Antiokū kē we nọ kpoma ndi kwerini Krajist "Kristiens'," ya wu, "Ndi Nke Krajist."

²⁷ Ogen hū, o nwe ndi-amuma gha Jerusalem bia Antiokū.

²⁸ Ya kē onyē ohu imē we hūn w'a kpọ Agabosi nọ lihi oto, bu amuma ghahani ikēn Mmōn-nso, ni okēn ūgani k'a mughari ūwa ile. Ihienni o ku mē ogen Klōdiosi gi wu eze-kanj ri a kī Rom.

²⁹ Ndi e sōn ūzo Jesu nọ kwerigbama ni onyē-onyē jenk'e wehē kē ēka a han, ni we zijenni ndi kwerini hūn bi imē Judia.

³⁰ Ya we nọ nwan tu ihien kē we dōn ku; we nọ we ihien we tu ye Solu lē Banabasi jenni ndi-isi ūka ri Jerusalem.

Isi Nke Mmēbuo

Herodu E Kpokpo Jemisi Lē Pita

¹ Ogen hū, Herodu wu eze nọ nwunrun ndi hū imē ndi ūka, kēn'o mē we eje-ihien.

² O giguu opla-agma gbu Jemisi nwēnē Jonu,

³ o nọ hūn ni ihienni sūo ndi Ju ūsūo, o nọ nwan nwunrun Pita. (Ihienni mē ogen Mmēmme Brēdi nwōnleni yisti o gi a fu.)

⁴ Ogen o gi nwunrunguu Pita, o nọ bu ē che ulo-ngan, we ē che ēka itu-agma ēnō ndi-agma ēnō-ēnō risonmē. Herodu bu obi n'o k'e kin ē ikpe id'ēnya ihian ile we meguu Mmēmme-Nghafe hūn ya lē Mmēmme Brēdi nwōnleni yisti o gi a fu wī.

⁵ Ya we nọ bu Pita tō ulo-ngan; kanj ndi-ūka nọ wēpūha obi we mēmēn'ē ekpere, a kpoku Osolobue banyen'ē.

Mmōn-ozī E Wepūha Pita Imē Ulo-ngan

⁶ W'a kpọ a eki kē we k'e wēpūha Pita, o ru imē uhinhin, Pita ri ūran ēgbata ndi-agma ēbuo. We gi egan ēbuo kpoma a; o nwēzi ndi-agma ri ezi ēhū onumuzo unō-ngan ahun e che nche.

⁷ Idenmizi, mmōn-ozī Di-nwōnni-ēnyi nọ fopūha ebēhū; ukpē nọ nwun imē mmughē hū we kpokin ē ye imē ulo-ngan. Mmōn-ozī hū nọ kpa Pita ēka ekunkun, kpotien ē, si, "Lihi oto ozigbo!" Ya egan ndi hū nọ gha a olu-ēka danfu.

⁸ Mmòñ-ozì hụ nọ sị Pita, “Kèmmè akpukpò-ukun i, y'e yiri akp'ukú i.” Pita nọ mề ihien o ku. O nọzi sị Pita, “Yiri ẹkwa y'e yiye e elu ẹ, y'e sòmme m.”

⁹ Pita nọ sòn ẹ gha ime ụlọ-ngan pụ. Pita amarin nị ihien wẹ rị e gi mmòñ-ozì ahun e mề wụ ẹnya-uke, o ro n'ọ rị a hùn ohun.

¹⁰ A ghafegụ wẹ itu ibuzọ lẹ nke ẹbụọ rị e che nche, wẹ nọ fūha ọñ-ugbòñ igwe hùn wẹ gha a pūha ime ngan hụ, banye ime obodo. Ya kẹ ọñ-ugbòñ hụ nọ gi ẹka a gunpūñi wẹ, wẹ nọ pụ, pūha ogele ohu. E jenzukazi wẹ, idenmizi mmòñ-ozì hụ nọ na Pita to.

¹¹ Ya ẹnya nọ fòn Pita, ọ nọ sị, “O wegụọ m nwan ẹnya nị Di-nwòñni-ẹnyi zi mmòñ-ozì ẹ d'a zuopūha m ẹka Herọdu lẹ ihien ile ndi Ju te rị a tū ẹnya a.”

¹² Hùn o gihụ ghọta ihien meni, ọ nọ si iwe Meri, nne Jonu, ebe ndi bu ọda gbakikome e mề ekpere. Efan Jonu wuzi Makị.

¹³ Ogẹn o gi dū ẹka ọñ-ugbòñ rị ezi, odibo ohu wụ okpoho hùn w'a kpọ Roda nọ pūha d'a za.

¹⁴ Ogẹn o gi ghọta nị olu Pita rọ, okẹn ighoghọ nọ jun ẹ obi, nke wūñi hùn o k'e gi gunpū ọñ-ugbòñ hụ, ọ gbabanzị ime ụlọ d'a gwa wẹ nị Pita turu ọñ-ugbòñ.

¹⁵ Wẹ nọ sị a, “Era rị a pū i!” Kanị ọ hukwọ e ku ẹ nị ezioku rọ. Wẹ nọ sị, “Mmòñ-ozì ẹ rọ.”

¹⁶ Kanị Pita hukwọ a dū ẹka. Ogẹn wẹ gi nwan gunpū ọñ-ugbòñ, a hùn w'a, ọ nọ tū wẹ ẹnya.

¹⁷ O nọ gi ẹka sị wẹ gba nkintin, ọ nọ kowa nị wẹ kẹ Di-nwòñni-ẹnyi don wepūha a ime ụlọ-ngan. O nọzi sị, “Gwa nị Jemisi lẹ ndi ụka hōdunị ihienni.” Ya kẹ ọ nọ pụ, sị ụzọ ọzọ.

¹⁸ Ogẹn eki gi fòn, okẹn isusu nọ rị ime igunrun ndi-agma te rị e che Pita nche makẹ ihien meni, wẹ gileni marin k'ọ jẹn.

¹⁹ Ogẹn Herọdu gi chogụ a, ọ hūñ'a; ọ nọ jukemẹ ndi nche hụ ọñ-—ọ nọ sị wẹ gbụ wẹ. Ya ọ nọ gha Judia pụ, si Sizaria d'a nōdi.

Onwun Herọdu

²⁰ Ogẹn hụ, Herọdu rị e bu ni ndi Taya lẹ Sidonụ olulu. Ya wẹ nọ zugbama d'a hùn a. E bugu wẹ ụzọ jẹn d'a hùn Blastosi hùn e lefụ ọgwa Herọdu ẹnya, keni o kweri yenị wẹ ẹka. Ya wẹ nọ nwan jẹn d'e kunrun Herọdu d'a rịọ a nị ya lẹ wẹ don—makeni anị Herọdu rị a kị kẹ alị wẹ gha e nwēhen ihien-oriri.

²¹ Uhuohin wẹ kaye e ru, Herọdu nọ yiri ẹwuru-nze ẹ, nōdi alị ukpo ẹ, gwama ndi hụ oku.

²² Ndi ahun hụ e yi oro, a sị, “Oluni wụ olu mmòñ, ẹlẹ olu ihian-mmaka!”

²³ Ozigbo, mmòñ-ozì Osolobue nọ titu Herọdu, makeni ọ narin ojija-mma hụ hùn nke ọ gi wẹ ẹ ye Osolobue. Ohori nọ bu ẹ ri, ọ nọ nwunhùn.

²⁴ Kanị oku Osolobue hụ a gha ihun, ndi bu-oda hụ e kweri.

Banabasi Lẹ Solu E Kinhen Antiokū

²⁵ Ogẹn Banabasi lẹ Solu gi runguu ihien ahun wẹ bia Jerusalem d'a run, wẹ nọ gha Jerusalem kinhen Antiokū. Ogẹn hụ wẹ gi kinko, wẹ nọ weri Jonu hùn w'a kpọzi Makị.

Isi Nke Mmèbụ

Ndi-uka E Zifu Banabasi Lẹ Solu D'e Zi Ozioma

¹ O nwẹ ndi-amuma lẹ ndi-nkuzi rị ụka rị Antiokū. Ndinị wụ: Banabasi, Simionu (w'a kpọ Onye-ogi), Lushiosi (onye alị Saïrin'), Maneni (hùn ya lẹ Herọdu hùn rị a kini wụ ọwụ gha alị lala) lẹzi Solu.

² Ogẹn wẹ gi rị e fe Di-nwòñni-ẹnyi, e bu ọñ, Mmòñ-nso nọ sị, “Wefūha nị nị m Banabasi lẹ Solu, nị wẹ hùn ụzọ d'a run ọrun m kpọ wẹ d'a run.”

³ Ogẹn wẹ gi bugu ọñ, meguu ekpere, wẹ nọ bu ẹka kwasị Banabasi lẹ Polu, zipu wẹ.

Banabasi Lẹ Polu E Zi Ozi Ime Alị Saïprosi

⁴ Mmòñ-nso e zipugu Banabasi lẹ Solu, ya wẹ nọ si Selusia, gi ugbo-mirin gha ebẹhụ si anị Saïprosi hùn mirin nōhunmẹ.

⁵ Ogẹn wẹ gi ru Salamisi hùn rị ime Saïprosi, wẹ nọ ku oku Osolobue ime ụlọ-ofufe ndi Ju risonmẹ ebẹhụ. Wẹ lẹ Jonu wizikwo, keni ọ hùn ụzọ e yenị wẹ ẹka.

⁶ Ogẹn wẹ gi ghagbariguu alị hū mirin nōhunmẹ d'e rukworị Pafosi, wẹ nọ kunrun onye ohu gi eje-iken a run. Onye Ju k'ọ wụ, onye amuma-ntu; efan a wụ Ba-Jizosi.

⁷ Ya lẹ Govano rị a kini wụ Sejos' Polosi ri. Sejos' Polosini wụ onye nwẹ uche, ọ nọ zi wẹ kpọ Banabasi lẹ Solu, makeni ọ chọ n'ọ nū oku Osolobue.

⁸ Kanị onye hụ e gi eje-iken a run wụ Ba-Jizosi hùn w'a kpọzikwo Elimasi (makeni efan a wuzikwo Elimasi) hụ a papu oku wẹ, a liliima n'ọ mề Govano hū wefū obi ẹ, amangbe o kwerini Jizosi.

⁹ Kanị Solu hùn w'a kpọzikwo Polu hùn Mmòñ-nso jun ime ẹ, a kị a, nọ bu ẹnya zime onye hū gi eje-iken a run,

¹⁰ si a, “Nwa Ekwensu! Enenren ihien ile Chuku cho k'i wu! Ero le eje-ihien ile ri ichen-ichen jun ime! Y'a rukpobehiko ezioke Di-nwonni-enyi, e me e n'o ri ke ntu?”

¹¹ Gon nwan ntin: eka Di-nwonni-enyi jenkwo d'e bitu i kikenni—enya k'e kpu i ishi, y'e leghakozu uzọ ekerę ogen!”

Ozigo ahun, ebe ile no me Elimas' igirigi-igirigi, gba a ishi enya. O no bisonmeme eka, jehunmeme, a cho onye jenkwo d'e kwondon e eka, e du e.

¹² Ogen Govano hu gi hun ihien meni, o no kwere ni Di-nwonni-enyi; nkuzi banyeni Di-nwonni-enyi tu a enya oda-oda.

E Zi We Ozi-oma Ime Antiokwu Ri Pisiida

¹³ Polu le ndi ya le we wi no gi ugbo-mirin gha Pafosi jenne Pega hun ri Pamfilia. Ebehu ke Jonu hun w'a kpọ Makị no la we to, lakin Jerusalem.

¹⁴ We no jenshi ihun, gha Pega si Antiokwu hun ri Pisiida. O ru Uhuohin Izu-iken, we no banye ime ulo-ofufe ndi Ju, ya we no nodi ali.

¹⁵ Ogen we gi gunguu Iwu Mozizi le ihien ndi-amuma de, ndi-isi uno-ofufe hu no zi ozi jenni we, si, “Umune, omeni unu nwe oku unu k'e gi gba ndin ri ebeni une, ku ni nwan.”

¹⁶ Ya Polu no lihi oto, gi eka gwa we gba nkintin, o no kume, si,

“Unu ndi Izrelu le ndi ozo a tu egun Osolobue, gon ni ntin!”

¹⁷ Chuku ndi Izrelu hori ndi nedi enyi kanj, mememe we ndi uku ogen hu we gi bi anj Ijiptu, ya o nozi gi iken hi-ogbe gha ali Ijiptu wepuha we.

¹⁸ O no dinchanrin ihien ile we ri e me ime atu orogbo ahua ogunna.

¹⁹ Ogen o gi tikpogu ali esa ri Kenani, o no we ali we ye ndi Izrelu n'o henrin nke we.

²⁰ We no bi ebehu orogbo ahua iri-kwasị-ogunna kwasị nnu. Omegu, o no yesonme we ndi ahun hannj we enen d'e ru ogen onye-amuma wu Samuelu.

²¹ Ogen we gi si ni we cho eze, Chuku no ye we Solu nwa Kishi, onye ebon Benjamini. Solu no ki we orogbo ahua ogunna.

²² Ogen Chuku gi napugu Solu eze, Chuku no tumę eze we wu Defidi. Ihienni ke Chuku ku banyeni Defidi, 'A hunguo m'a ni Defidi nwa Jese wu udi ihian hun a suo ni m, onye hun k'e me ihien ile m cho.'

²³ Osolobue a ghaguo ebon okennyeni wu Defidi wepuha ni ndi Izrelu Onye-nzuopuha wu Jizosi nọke k'o don kwe nkwa.

²⁴ Ni Jesu d'a puha d'e bidon orun a, Jonu e ziguole ndi Izrelu ile ozi we gi me mirin-Chuku we gi ghosi ni e rogharigu we.

²⁵ Ogen orun Jonu gi guma, Jonu no si, 'Onye ke unu ro ni 'ya ke m wu? Ele m Kraisti. Mba. Kanj, o nwe onye ohu lalanj m memegu, erudeni m hun a topu eriri akp'uku ri a uku.'

²⁶ Umune m, umu Ebrahim le ndi ozo hun a tu egun Osolobue, e zihęguo ni we enyi ozioma nzuofuhani.

²⁷ Kanj, makeni ndi bi ime Jerusalem le ndi-ndu we amarin ni ya ro, makeni aghohazikwoni we oku ndi-amuma hun w'a gun Uhuohin Izu-iken ile, we no gbu e, gi e mezu oku ndi hu—bu a marin we.

²⁸ O suo n'a ni a hunni we ihien owule we gi ma a ikpe onwun, a si we Pajleti 'ya gbu e.

²⁹ Ogen we gi mezugu ihien ile we de banyen'e ime Ekukwo-nsọ, we no gha osisi ahun (ya wu elu obe) wetu e, bu e che ime ili.

³⁰ Kanj Osolobue no gha onwun weli e.

³¹ Orogbo akp'ohin ole-le-ole, o hu e we enwen e a ghosi ndi son e gha Galili bia Jerusalem. Ndinj wu nwan ndi osheri e ebe ndi nke enyi ndi Izrelu ri.

³² Enyi wehe ni onu ozioma, hun wu ni: nkwa hu Osolobue kwe ndi nedi enyi kanj,

³³ a wuruguo nwan ihien o mezuni enyi wu umu we ghahani iweli Jesu—nọke ke we donzikwo de e ime Ebu-oma nke ebuo, si,

'I wu Nwa m;

a ghosiguo m tanni ni wu nwa m.'

³⁴ O me nke oweli o weli Kraisti ime onwun, nke wu ni o nwonni k'o k'a don rehi, Osolobue ku oku e ime Ekukwo-nsọ, si,

'M k'e meni i ihien ndi hu ri nsọ

hun m kwe Defidi nkwa a.'

³⁵ Ya hain o gi kuzi uzọ ozo ime ebu-oma, si,

'Ya njiko Onye-nsọ i rehi.'

³⁶ O me nke Defidi, ogen o gi meguu uche Osolobue ogen nke e, o nwunhun, e li we ebe we liye ndi nedi e kanj, o no rehi.

³⁷ Kanj, onye hu Osolobue weli e rehini.

³⁸ Umune m, marin ni nwan ni we gi efan Jizosini e zi unu ozi mgbahari njọ;

³⁹ nị onye ọwụle kwerinin'ę k'a wanahin ikpe-omuma ya le ihien ile onye ahun me wi, bu Iwu Mozizi asako ęka me onu wanahin.

⁴⁰ Kpachanpu nị nwan ęnya amamgbe ihien ndi-amuma ku gha e me unu. Ndi amuma si,

⁴¹ 'Lee n'ę, unu ndi emu!

Y'a tugbu onu ęnya
keni unu la ntikpo—

makeni m ri e me ihien

ogen nke unu,

ihien unu jenkoleni d'e kweri,

osun'a nị ihian gwa onu ya.' "

⁴² Ogen Polu le Banabasi gi puko, ndi hu no rio we ni we gwazi we ihien ndini Uhuohin Izu-iken lalani.

⁴³ Ogen we gi gbashiagu, ndi Ju bu oda le ndi wuleni ndi Ju hun e fe ofufe ndi Ju no sonme Polu le Banabasi. Polu le Banabasi no gba we ume, si we turukenme ime efoma Osolobue meni ęnyi.

⁴⁴ Uhuohin Izu-iken sonn'e, ebegu ile no jun, makeni ndi obodo hu ile e te d'e zuchanrin keni we nu oku Osolobue.

⁴⁵ Kanj, ogen ndi Ju gi hun igunrun hu, ęnya no fuma we. We no papuma oku Polu, kume eje-oku.

⁴⁶ Kanj Polu le Banabasi no ku ę, kushi ę iken, si, "O te ri mkpa ni we bu'zo gwagu unu wu ndi Ju oku Osolobue. Kanj, ebe o me ni unu a jugo a, ma enwen onu ikpe ni unu efuruni ndi e nwe ndun itebite, lee n'ę, ęnyi k'e weri ę nwan jenni ndi wuleni ndi Ju.

⁴⁷ Makeni ya ke Di-nwonn-ęnyi si ęnyi me. O si ęnyi,

'E tumęguo m unu

ni onu wuru ukpe

ebe ndi ali ozo wuleni ndi Ju ri,

keni unu wehe nzuopuha ebe ile ri elu uwa.' "

⁴⁸ Ogen ndi wuleni ndi Ju gi nu ihienni, efu no suu we usuu, we no ja oku Di-nwonn-ęnyi mma. Ndi ile hun we hotu, ni uwe k'e nwe ndun-itebite no kweri.

⁴⁹ Erija ke oku Di-nwonn-ęnyi don ghagbarichanrin egerę hu ile.

⁵⁰ Ndi-Ju no kpasu ikpoho we marin amarin ime obodo hu hun e son ndi-Ju e fe Osolobue bu ele we ndi-Ju le ikennyę we marin a-marin ime obodo hu, we ile no kpokpome Polu le Banabasi, chupu we egerę we.

⁵¹ Ya we no tichanfu ejan ri we uku to ni we, gi gwa we ni emeni we ohunma; ya we no gha ani hu pu, shi Ikoniom'.

⁵² Ighoghọ le Mmon-nso e jun ime ndi hun e son Jesu hun ri Antiokọ Pisidia.

Isi Nke Mmęno

Polu Le Banabasi E Zi Ozioma Imę Ikoniom

¹ Ihien ohu hu me ime Antiokọ ri Pisidia mezikwo ime Ikoniom. Ebegu, Polu le Banabasi banye ime ulo-ofufe ndi Ju, ku oku, nke wu ni ndi bu oda no kwerini Jesu—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju.

² Kanj, omęguzi, ndi Ju kwerele ni no kpasu ndi wuleni ndi Ju, wiwi we obi, we no bu lumanj ndi kwerini.

³ We nobie ebegu, e zi ni Di-nwonn-ęnyi ozi—e zi ę, e zishi ę iken. Di-nwonn-ęnyi no gi we runsonme ihien-ahima le orun-atumęnya hun o gi ghosi ni ozi we ri e zi banyeni efoma o me wu ezioku.

⁴ Kanj ndi obodo hu kebe ekebe: ndi hu a noyeni ndi Ju, ndi hu a noyeni ndi-ozu hu pu-ichen wu Banabasi le Polu.

⁵ Ogen ndi hu ime ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju le ndi-ndu we gi cho ni we meshi ndi-ozu hu pu-ichen iken, gi omuma magbu we,

⁶ ndi-ozu hu pu-ichen wu Banabasi le Polu no nu a; ya we no gbasi Likonja. We no jensonme obodo ndi ri ebegu—ke Litra ke Dębe ke ali ndi nohunme ni we,

⁷ e zisonme ozioma.

Polu Le Banabasi E Zi Ozioma Imę Litra le Dębe

⁸ Imę Litra, o nwe okennyę ohu hun ndi ani; o jentuni ijęn makeni o wu nguro kete w'a mul'a.

⁹ Okennyę ahun hu ę gon ntin ebe Polu ri e ku oku. Polu no bu ęnya tuma a, hun a ni o nwongho okukwe hun o k'e gi dinhin.

¹⁰ Polu no yi, "Gi uku i ebubo wuzo otu!" Okennyę hu no tusi elu, jęnme ijęn.

11 Ogen ndi hu jun eb̄ehu gi hun ihien Polu me, we no gi asusu Likonia yi oro, si, "Ndi mm̄on e giol̄e ̄udi ihian hidan d'e kunrun ̄enyi-ool!"

12 We no kpo Banabasi Zeusu, kpo Polu Hemisi—makeni 'ya wu onye e kuni.

13 Ulo-mm̄on we no e fe mm̄on ahun w'a kpo Zeusu rihu mkpenren obodo hu. Ohen-mm̄on Zeusu no wehe oken-efin bu oda le obobo onu-mgbon obodo hu, makeni iya le igunrun hu cho ni we chuyeni ndi-ozu hu pu-ichen ejan.

14 Kanj ogen ndi-ozu hu pu-ichen wu Banabasi le Polu gi nu ihienni, we no doka ewuru we, yisonme oro, gbaban ime igunrun hu,

15 si, "Ikennyee, ki unu ri e meni ihienni? Enyi wuhu ihian mmaka noke unu. Enyi weheni onu ozioma, keni unu hun uz̄o gbehuto, la ihien ndini nwonleni-isi to puha d'e kunrun Osolobue ri ndun, hun ke elu-igwee le uwa le ohimin le ihien ile ri ime we.

16 Ogen mbu, o hapuguo ndi ali ile ri ichen-ichen ni we bi k'o suo we.

17 Kanj, o gibehini ihien-oma o ri e me a shia ni enwen e eri. O hu a gha enu-igwee e mesonme mirin e zueni unu, e yesonme unu mkpuru a ghori ogen we, e yesonme unu ihien-oriri hun unu gi e rijun ef̄o, e me ighogh̄o e jun onu obi."

18 Ke okuni ile Polu le Banabasi kude, o fukwo we orun ni we d'a s'eka gbondon we achuyele ni we ejan.

E Kinhen We Antioku Ri Siria

19 Kanj ndi hu ime ndi Ju no gha Antioku le Ikoniom bja Litra. We no dori igunrun hu ye azuun nke we. Ya we no ma Polu omuma, dokpunfu a ime obodo hu, e ro n'o nwonhuguo.

20 Kanj, ogen ndi kwerini gi fihunme e, o no lihi oto, banye ime obodo hu. Eki e fon, ya le Banabasi no si D̄ebe.

E Kin We Azuun Si Antioku Ri Siria

21 Ogen we gi ziguu ozioma ime D̄ebe, kpohaguni Jesu ndi bu oda, we no kin-azuun, si obodo Litra, gha eb̄ehu si Ikoniom, gha Ikoniom si Antioku ri Pisi dia:

22 meko ihien ndi ri e son Uz̄o-Jesu ime obodo ndi hu gi zekenme; a gba we ume, a si we wuzo ime okukwe. A si we, "Enyi k'a tariri afunfun bu oda emeni enyi jenko d'a banye Ali-eze Osolobue."

23 Ogen we gi ghagbariguu uka ndi ri eb̄ehu, tumesonmeguni we ndi-isi, we no gi ekpere le ibu-onu ha we ye aka Di-nwonni-enyi hun we kwerini.

24 Ya we no ghasi Pisi dia pu Pamfilia.

25 Ogen we gi ziguu ozioma ime Pega, we no jenne Atalia.

26 Ya we no gi ugbo-mirin gha Atalia kin-azuun si Antioku ebe we no bu we che aka Osolobue ni we d'a runma orunni we runguu nwan.

27 Ogen we gi ru Antioku, we no kpo gbama ndi uka, gwa we ihien ile Osolobue gi we run le k'o don kpou ni ndi ali ndi ozo uz̄o okukwe.

28 We no son ndi kwerini ri eb̄ehu nodi ekere.

Isi Nke Mm̄isen

Ndi-isi Uka Ri Ali Ichen-ichen E Zu Ime Jerusalem

1 Ogen ahun, o nwe ndi gha Judia bja Antioku, a kuzi ndi uka, a si, "Mani onu kwa ugun gi mezu odinali Mozizi tume, unu a sako aka nwon nzuopuha."

2 Ogen Polu le Banabasi gi duguu we kpe oda-oda, songuu we do oku hu ohunma-ohunma, ya ndi uka no han Polu le Banabasi le ndi ozo ime ndi kwerini jen Jerusalem d'e kunrun ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi keni we ku okuni.

3 Ya ndi uka no zifu we. Ogen we gi jenko, we no banyesonme ali Finishia le ali Sameria, gwasonme we ke ndi ani ndi ozo ri ichen-ichen wuleni ndi Ju don ri e roghari, e sonme Jesu; ozini no me ndi kwerini ghogh̄o oda-oda.

4 Ogen we gi ru Jerusalem, ndi-uka le ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi no nabanhan we, ya we no gwa we ihien ile Osolobue gi we run.

5 Kanj ndi hu ime ndi kwerini hun ri itu ndi Farisi no lihi oto, si, "We ka gwariri ndi ali ozo wuleni ndi Ju ni we k'a kwari ri ugun, tizikwoni we iwu we donme Iwu Mozizi."

6 Ya ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi no zugbama ni we leban okuni enya.

7 Ogen we gi d̄obe okuni, Pita no lihi oto, si we, "Umun̄e m, unu a maringho ke Osolobue don hopuha m ime unu mbu-mbu, gi m me ndi ali ozo nu ozioma, kweri.

8 Osolobue hun mari obi ihian ile no shia ni we eri ghahani iye we Mmon-nso k'o don ye enyi.

9 O nwonni ihien o si n'o ri ichen egbata enyi le we, makeni o chanchanpuzikwo obi we makeni we kweri ekweri.

10 Ki hain nwan unu gi a nwan Osolobue ghahani ibu oken ibu e che ndi kwerini olu; ibu hun o meni ke enyi ke ndi nedi enyi kanj asani aka bu?"

11 Pita nọ siji, “Mba! Ẹnyi kweri nị ke ẹnyi dọn nwe nzuofuha ghahani ẹfoma Onye-nwenni-ẹnyi wu Jesu ke we donzikwo nwe.”

12 Ndị hu ile zu ebefu nọ gba nkintin, e gon ntin ke Polu le Banabasi ri a gwa(zikwo) we ihien-ahima le orun-atumanya Osolobue gi we runsomme ime igunrun ndi ani ndi ozo wuleni ndi Ju.

13 Ogen we gi kuguu, Jemisi nọ si, “Umune m, gon ni m ntin.

14 Simionu* e kuguo ke Osolobue don meni ndi ali ozo efoma, keni o hun uzo gha ime we wepuha ndi k'a wu nke e.

15 Ihienni le ihien ndi-amuma ku ime Ekwukwo-nsọ dangbama. Makeni, ime Ekwukwo-nsọ, ndi-amuma de, si,

16 ‘Ihienni meguu,

m k'e kinhen;

m k'a tundonzi ulo† Defidi,

hun dann;

m k' a tundonzi ihien wiwini;

m k'e me e rizi k'o ri mbu,

17 keni ndi ali ndi ozo ile hoduni

hun uzo bia d'e kunrun Di-nwonna-ẹnyi—

ke ndi ali ndi ozo ile ahun

hun m k'a kpo d'a za efan m.

Di-nwonna-ẹnyi hun me we marin ihien ndini

18 ketekete ri e ku e.’

19 Ya wu, ihien m ri e ku wu ni ẹnyi esongbukọ ndi ani ozo ahun wuleni ndi-ju hun ri e roghari d'e kunrun Osolobue.

20 Kama, ẹnyi k'e dejen ni we ekukwo, si we hu erile ihien owule we gi rua mmọn, makeni o ru a ru; w'a gherele; w'e rile anu owule we rukwon olu; w'e rile edeke.

21 Makeni, kete elee-mgbe, ndi a kuzi Iwu Mozizi akoni ime obodo owule—gha agbo d'e ru agbo; we huzikwo a gun ni ihian ile ya ime ulo-ofufe ndi Ju ri obodo ri ichen-ichen Uhuohin Izu-iken owule.”

Ekwukwo-ozu We Dejenni Ndi Wuleni Ndi Ju Ri E Son Jesu

22 Ya ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi le ndi uka ile ri ime Jerusalem nọ kwerigbama ni we hanpuha ihian ime we, ni we son Polu le Banabasi jen Antioķu. Madu ebuoni ke we hanpuha: Judasi hun w'a kpo Basabasi le Sailasi—we ebuo wusunme ndi-isi ndi-isi ime ndi kwerini.

23 We nọ we ekukwo-ozu ye we. Ihien we de ime e wu:

“Ẹnyi ile wu umune unu gba de ehuhuo-ozini, ke ndi-ozu ahun pu-ichen ke ndi-isi; ẹnyi ri e dejenni umune ẹnyi ndi wuleni ndi Ju, hun risomme Antioķu le Siria le Silisia. Ẹnyi e kele unu!

24 Ebe o me ni ẹnyi a nuguo n'o nweguo ndi gha ebe ẹnyi ri bia d'e kunrun unu, kusomme oku ri e ye unu mmakp'ehu, e me obi erule onu ali, bu ẹnyi ezini we,

25 ẹnyi e kwerigbamaguo nwan hanpuha ndi k'a nokin ẹnya ẹnyi, ni we sonhen ezi umune ẹnyi wu Banabasi le Polu—

26 ndi hun bu ndun we che ob'eka make ufiri Di-nwonna-ẹnyi wu Jesu Kristi.

27 Ya ke ẹnyi zini nwan Judasi le Sailasi, keni we gizi onu we gwa unu ihien ndi hu ẹnyi de.

28 Makeni o hugho Mmon-nsọ le ẹnyi le enwen ẹnyi mma ni ẹnyi ebuyeko onu ibu ozo—wezuka ihien ndini ri mkpa:

29 erile ni ihien-oriri we gi rua mmọn le edeke le anu we rukwon olu; agherele ni. Unu na ihien ndini we to, o k'a rin unu mma. Nodi ni ohunma.”

30 Ya we nọ zipu we; we nọ si Antioķu. Ogen we gi kpo gbamaguu ndi uka hu ile, we nọ we ekukwo-ozu hu ye we.

31 Ogen we gi gunguu a, we nọ ghoghọ makeni ozi rin'a gba we umẹ.

32 Judasi le Sailasi, hun wuzikwo ndi-amuma, nọ gizi oku bu oda gba ndi kwerini umẹ, me we zekemme.

33 Ogen we gi nobe ebefu, ndi kwerini nọ gi udon zi we lani ndi zihẹ ni we.

34 [Kani Sailasi nọ si n'o k'a nodi ebefu.]

35 Polu le Banabasi esonni ndi ahun lama, kama, we nọ nodi ime Antioķu. We le ndi ozo bu oda nọ nodi ebefu a kuzi, e zi ozi Di-nwonna-ẹnyi.

Polu le Banabasi E Kebe

36 A nobe we, Polu nọ si Banabasi, “Bia ni ẹnyi kin-azun d'a hun umune ẹnyi ime Kraisti ndi risomme obodo ile ẹnyi nọ zi ozi Di-nwonna-ẹnyi, ni ẹnyi hun ke we ri.”

37 Banabasi te cho ni we weri Jonu hun w'a kpo Makị.

* Isi Nke Mmisen:14 Erija ke ndi Ju don a kpo Sajmonu. † Isi Nke Mmisen:16 Emosi 9.11 Ali-eze

³⁸ Kanị Polu achonị nị wẹ weri onye na wẹ to ime Pamfilja, hun sonleni wẹ run orun wẹ jen d'a run.

³⁹ Wẹ nọ donkenme okuni, nke wu nị onye owule nọ jennme nke e. Banabasi nọ weri Maki, wẹ nọ chorị ugbo-mirin, buli, shi Saiprōsi.

⁴⁰ Kanị Polu nọ weri Sailasi. Ndi ụka nọ ha a ye eka Di-nwonn-enyi ke n'o yen'e eka.

⁴¹ O nọ jensonme ime Siria le Silisia, meko ndi ụka risonme ebefu zekemne.

Isi Nke Mmisen

Timoti E Sonme Polu le Sailasi

¹ Polu e rugu Debe, o nọ si Listra. Ime Listra, o nwe onye ohu kwerini w'a kpo Timoti; nne e wu onye Ju kweri ni Jesu; kanị nedi e wu onye Griki.

² Ndi kwerini ri Listra le Ikoniom e ku oku Timotini ohunma.

³ Polu cho nị Timoti sonme e; ya o nọ gi ifiri ndi Ju ri Listra le Ikoniom ebefu weri e d'a kwa a ugun—makeni wẹ ile amariguu nị nedi e wu onye Griki, ele onye Ju.

⁴ Wẹ nọ nwan ghasonme obodo-obodo, gwako ndi ụka iwu ndi hu ndi-ozu ahun pu-ichen le ndi-isi ri Jerusalem ye, a si wẹ hunkwọ a nị wẹ e donmchanrin wẹ ile.

⁵ Ya ụka ndi hu nọ zekemne ime okukwe, e buwaye oda uhuohin-uhuohin.

Ohun Polu Hun Ime Trasi

⁶ Wẹ nọ fetu Azuun Frigia le Galeshia, ebe o me ni Mmon-nsọ a siguu wẹ ekukwọle oku-Chuku ime Azuun Eshia.

⁷ Ogen wẹ gi ru ebe wẹ gha a banye Mishia, wẹ nọ memē ni wẹ banye ime Azuun Bitinia, kanị Mmon nke Jizos' anini wẹ.

⁸ Ya wẹ nọ ghafe Mishia jennme Trasi.

⁹ Ime uhinhin ahun, Polu nọ hun ohun: hun ke okennyē ohu, onye Masedonia turuhū, a rịo a, si, "Bia Masedonia d'e yeni enyi eka ndo-ol!"

¹⁰ Ogen o gi hunguu ohun hu, enyi nọ kwademe ozigbo-ozigbo nị enyi fetu Ohimin banye Masedonia, makeni enyi gi e don nị Osolobue si enyi d'e zi ndi ri ebefu ozioma.

Lidia E Roghari, Sonme Jesu

¹¹ Ya enyi nọ banye ugbo-mirin ghaferi Trasi, shi Samotresi; eki e fon, enyi nọ ru Njapolisi.

¹² Enyi nọ gha ebefu si Filipi, obodo ri mkpa ime Azuun Masedonia. Ndi Rom keti-keti uwe bi obodo Filipi. Enyi nọ nobie ebefu.

¹³ O ru Uhuohin Izu-iken, enyi nọ gha ime obodo pu, si mkpenren iyi, ebe enyi ro nị iya wu ebe w'a nọ e me ekpere, enyi nọ nodi al gwama ikpoho ndi gbakikomē ebefu oku.

¹⁴ Okpoho ohu w'a kpo Lidia hun e son ndi Ju e fe Osolobue, hu e gon enyi ntin. Onye obodo Tjaira ro; o re ekwa ananranj hun e nwun ufie-rōni, ufie-rōni. Di-nwonn-enyi nọ shiapu obi e n'o gi ihiēn Polu ri e ku don.

¹⁵ Ogen wẹ gi meguu 'ya le ikpun-ulo a mirin-Chuku, o nọ rịo enyi, si, "Omēni unu e kwerigho nị m wu onye kweri ni Di-nwonn-enyi, bia nị iwe m d'a nodi nwan." Nke e nọ bun.

A Tu Wẹ Polu Le Sailasi Ye Ime Ulo-ngan

¹⁶ Uhuohin ohu, ebe enyi jenko ebe wẹ a nodi e me ekpere, enyi nọ hun nwa-agboohu ohu wu igbon, hun eje-mmōn o gi a hun ụzọ ri ime e. O gi ihiēni a kpahani ndi nwonn'e egbo oda-oda.

¹⁷ Nwa-agbooni hu e sonhunme Polu le enyi ndi uwe le Polu wi. O nobe, o dobefu oro, si, "Ndinj wu ndi-idibo Osolobue hun kachanrinni! Wẹ ri a gwa onu ke unu k'a don nwon nzuofuha."

¹⁸ O mepu ihiēni akp'ohin ole-le-ole, o nizinj Polu din; Polu nọ gbehuto, si mmōn hu, "M ri e gi efan Jizosi Kraisti a si i gha ime e puhā!" O nọ puha ozigbo.

¹⁹ Kanị ogen ndi nwonn'e gi hun a nị ihiēn wẹ gi a kpa egbo a la, wẹ nọ kwondon Polu le Sailasi, dokpun wẹ si ime afia d'e kunrun ndi-isi okiki.

²⁰ Ogen wẹ gi wegū wẹ ru eka ndi-isi okiki, wẹ nọ si, "Ikennyē ndinj ri e ye obodo enyi nsongbu; ndi Ju ke wẹ wu,

²¹ wẹ ri a kuzisonme odinalj hun iwu enyi ndi Rom si enyi anabanhanle, enyi emele."

²² Igurun hu nọ son wẹ bulumanj wẹ. Ndi-isi okiki nọ si wẹ gbupu wẹ ekwa, gbu wẹ mkpinsin.

²³ Ogen wẹ gi gbuguu wẹ mkpinsin oda-oda, wẹ nọ tu wẹ ye ulo-ngan, si onye e du ndi-ngan chedon wẹ ohunma-ohunma.

²⁴ O nọ me ihiēn ndi-isi si a me, bu wẹ che mmughe hun rīchanrin ime-ime unō-ngan. O nọ kpodon wẹ ụkọ che aba.

²⁵ O ru ime abali, Polu le Saịlasị hu e me ekpere, a bu ebu, a ja Osolobue mma; ndi-ngan hu e gon we ntin.

²⁶ Idemmi, oken ali-omahihie no bidon, mahihie oda-oda—nke wu ni iyeto ulo-ngan no mehunme; ozigbo ahun, uzọ ile no gunpu, egan we gi kpodon onye owule a ganpuchanrin.

²⁷ Ogen onye hu e du ndi ngan gi tenhin, hun a ni uzọ ngan ri oghe, o no sepupa opia-agma a n'o gbu enwen e, makeni o ro ni ndi ngan a gbapugo.

²⁸ Kanị Polu no yi oken-oro, si, "Egbukwole enwen! Enyi ile hu ebeni!"

²⁹ Ya okemnye hu no si we buhe ukpe; o zunbanhan, gbu ni Polu le Saịlasị oseku, ehu hu a ma a nni.

³⁰ Ya o no wepuha we ezi, si, "Ndi nwonna m, k'i me me ni m nwon nzuofuha?"

³¹ We no si a, "Kweri ni Di-nwonna-enyi wu Jesu, i k'e nwon nzuofuha—ke 'yu ke ezi-le-ulo i!"

³² We no gwa 'ya le ndi ile ri iwe e oku nke Di-nwonna-enyi*.

³³ O no weri we ime abali hu d'a chanchan we ebe we rusomme ehu, we no me 'ya le ikpun-ulo a ile mirin-Chuku ozigbo-ozigbo.

³⁴ Ebehu k'o no we we si ime ulo iwe e, bupuha ni we ihien-oriri; o hu a ghoghọ n'o kweriguo ni Osolobue—'ya le ikpun-ulo a ile.

³⁵ Eki e fon, ndi-isi okiki no zi ndi ewuru-ogi d'a si onye hu e du ndi ngan, "Hapu ikemnye ndi hu ni we lama."

³⁶ Onye-ndu ndi-ngan hu no we ozi hu jenni Polu, si a, "Ndi-isi okiki zihę ozi, si we hatu onu ni onu lama. Pupa ni nwan ni unu gi udon lama."

³⁷ Kanị Polu no si, "E gbugo we enyi ili id'anya ihian ile bu e lebanni we oku enya; a tuguo we enyi umu-di-ali Rom† ye ulo-ngan; we cho nwan ni we gi nzuzue hatu enyi? Mba! We gi eka we bia d'e wepuha enyi."

³⁸ Ndi ewuru-ogi no bu okuni jenni ndi-isi okiki. Ogen ndi-isi okiki gi nu ni we wu umu-di-ali Rom, egun no tuma we.

³⁹ Ya we no bia d'a riọ we. We no wepuha we, si we gha obodo hu pu—a gwa we, a gwadonzi.

⁴⁰ Ogen we gi ghaguo ulo-ngan fuha, we no si iwe Lidia. A hunguu we ndi kwerini, gbaguu we ume, we no gha ebehu pu.

Isi Nke Mmęsa

Nsongbu Hun Biani Polu We Imę Tesalonika

¹ Ogen Polu le Saịlasị gi ghaguu ime Amfipolisi le Apolonia, we no ru obodo Tesalonika. Ulo-ofufe ndi Ju ri ebehu.

² Polu no jenne umu-ofufe hu k'o don e me ebe ile. O hu e jen e Uhuohin Izu-iken, Uhuohin Izu-iken. Erija k'o jen e mgbe eto. Hun ahun ile o ri e jen, o hu e gi usonron-usonron e gi ihien ri ime Ehuho-nsọ a gwa we oku.

³ a kowa ni we, a ghosi we ni Ehuho-nsọ ku e ni Kraistị, Onye hu Osolobue tume, k'a ta afunfun, n'o k'a ghazikwo onwun lihi. O hu a si we, "Jesuni m ri a gwa onu oku e wu Kraistị, Onye hu Osolobue tume."

⁴ Ndi hu ime we no kweri, we no sonme Polu le Saịlasị. Ndi Grikị bu oda hun e fe ofufe ndi Ju le ikpo ndi we marin amarın bu oda nozi kweri.

⁵ Kanị enya no fuma ndi Ju, we no chorị ndi isi-mgbaka ri ime afia, we no yeni we eka kpokikomę ndi bu oda, bu isusu che ime obodo hu. A zunban we ime ulo iwe Jasın' d'a cho Polu le Saịlasị, keni we wepuha we weye ndi ali.

⁶ Kanị ahunni we we; we no dokpurnun Jasın' le ndi hu ime ndi kwerini jenni ndi-isi obodo hu, e yi oro, a si, "Ikemnye ndini ri e bu uwa isi a kpoma ali a biaziole ebeni,

⁷ Jasın' a na we ye ulo! We ile ri a dan iwu eze-kanị wu Siza, e ku n'o nwe eze ozo rinị w'a kpo Jesu."

⁸ Ogen ndi obodo hu le ndi-isi we gi nu ihieni, obi eruzini we ali.

⁹ We no be Jasın' le ndi ozo nhan; a naguu we we eka mbe, ya we no hatu we ni we lama.

Ndi Beria Shiapu Efo Nu Ozioma

¹⁰ Ozigbo ahun, ndi kwerini no gi ime uhinhin ahun zifu Polu le Saịlasị si obodo Beria. E ru we, ya we no si ime ulo-ofufe ndi Ju.

¹¹ Ndi Ju ri Beria ka obi we a shiapu kari ndi ri Tesalonika. Makeni, we gichanrin obi we ile nabanhan oku hu, e leban enya Ehuho-nsọ uhuhin ile keni we marin ke ihien ndi hu Polu ku wu ezioku.

* **Isi Nke Mmisin:32** oku Osolobue † **Isi Nke Mmisin:37** Ogen hu, onye anị owule a s'eka a wuru nwa-di-ali Rom omęni ndi mu n'a wu umu-di-ali Rom mọbu n'o fe anị-eze Rom ohunma mọbu n'o gi egbo narin e.

¹² Ufiri ẹ, ndi bu ọda ime we no kweri—ke ikpoho bu ọda we marin amarin wuleni ndi Ju ke ikennyẹ bu ọda wuleni ndi Ju.

¹³ Kanị, oge ndi Ju ri T̄salonika gi marin ni Polu e kuole oku Chuku ime Beria, we no biazị ebẹhu d'a kpasu ndi ri ebẹhu.

¹⁴ Ya ndi kwerini ri ebẹhu no zipu Polu si alị ri ẹhu Ohimin; kanị Saịlasị le Timoti no ndigwu Beria ebẹhu.

¹⁵ Ndi hun dupu Polu no du ẹ rukworị obodo Atensi; ọ no zi we gwa Timoti le Saịlasị bjak̄enrin d'e kunrun ẹ, ya we no la a to.

Ozi Polu Zi Ndị Oka-ekukwo Ime Atensi

¹⁶ Ogen Polu gi ri e che Timoti le Saịlasị ime Atensi, izize hu e ze ẹ makeni ọ hun ni alị hu ile wu mm̄on-mm̄on.

¹⁷ Ọ no gi ifiri ẹ, ọ no gwama ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju hun e fe ofufe ndi Ju oku Jesu ime ulo-ofufe ndi Ju, e s̄on we a do a, a nozikwo ime afia a gwa ndi owule ri ebẹhu oku uh̄ohin ile.

¹⁸ Ndi hu ime ndi hun a cho anị oku hun ri itu ndi Epikuria le itu ndi Stoikị no s̄on ẹ doma. Ndi hu ime we si, “Kinị ke onye ita-le-okuni ri e ku?” Ndi ọzo si, “O no ke si ọ ri e ghoru mm̄on ohun.” (We ku ẹrīra makeni ọ ri e zi ozioma banyeni Jesu, e ku oku igha onwun lihi.)

¹⁹ Ya we no w'e j̄en ọgwa hu w'a kp̄o Eropagosi, si a, “K̄owa ni nwan ẹnyi ihien ohunni i ri a kuzi.

²⁰ Ẹnyi anutuni ihien ndini i ri e ku; ẹnyi cho nwan ni ẹnyi ghota we.”

²¹ O nweni ihien ndi obodo Atensi ile le ndi obia bi ebẹhu gi nwan oge we e me kari iku ihien ohun le inu ihien ohun.

²² Ya Polu no wuzo ihun ndi ri ọgwa Eropagosi, si, “Ndi Atensi, a hunole m'a ni unu e feke ihien we e fe efee—ke ihun ke azuun.

²³ Makeni, oge m gi ghako ime obodo unu, m hu e lekp̄o ihien ndi onu e fe; m no hun ulo-mm̄on we deye ihienni: ‘Onwan wu nke mm̄on hu ẹnyi marinleni.’ Ihien hu onu ri e fe, hun unu marinleni, ya ke m ri nwan a gwa unu oku ẹ.

²⁴ Osolobue hun ke uwa le ihien ile ri ime ẹ, Onye hun nwe elu-igwee le uwa, ara bi ime unu-mm̄on we gi ẹka tun;

²⁵ w'a ra gi ihien gha ẹka ihian bia e fe ẹ, n̄oke si o nwe ihien ri a kon'a. Mba, makeni 'ya le enwen ẹ wu hun e ye ihian ndun le umeren le ihien ile.

²⁶ Ọ gha onye ohu wepuha ndi alị ile ni we bigbari elu uwa ile, ọ no tumes̄onme ni we oge nke we le alị we k'e bi.

²⁷ O me ihienni keni we hun uto cho Osolobue—ikenkw̄o a hun w'a ebe we ri e bis̄onme ẹka a cho a—kanị, ọ nokunme onye-onye ime ẹnyi anokunme.

²⁸ Makeni ‘Ime ẹ ke ẹnyi no a ri ndun; ime ẹ ke ẹnyi no e j̄enhunme; ime ẹ ke ẹnyi no a ri.’ O nweghode ndi nke unu e deni hun de ẹ, si, ‘Ezie, ẹnyi nwen wuzikwo umu a.’

²⁹ Ebe o me ni ẹnyi wu umu Osolobue, ẹle hun ẹnyi e gi e ro ni Osolobue ẹnyi no ke goru m̄obu ona (siva) m̄obu omuma—ihien ndi hu we gi ako-le-uche le iroro ihian kpu.

³⁰ Osolobue fepu ẹnya oge ihian gileni marin a. Kanị, ọ sigwo nwan ihian ile ri ebe ile we roghari.

³¹ Makeni, ọ kayegwo uh̄ohin o j̄enko d'e gi kin uwa ikpe zinrinni ghahani okennyẹ ohu o tume. O meguo ihian ile marin onye okennyẹ hu wu ghahani iweli ẹ oge o gi nwunh̄ungwu.”

³² Oge we gi nu banyeni igha onwun weli ihian, ndi hu ime we no kpa a ye emu; kanị ndi ọzo si, “Ẹnyi cho n'i gwazi ẹnyi oku ihienni.”

³³ Ya Polu no gha iko hu pu.

³⁴ Kanị ikennyẹ ndi hu ime we no ban n'a, kweri ni Jesu. Onye ohu ime we wu Dyonishusu onye ohu ime ndi e zu ọgwa Eropagosi, ya le okpoho ohu w'a kp̄o Damarisi, lezi ndi ọzo we ile wi.

Isi Nke Mm̄esat

Polu A Run Orun Jesu Ime Korenti

¹ Ihienni e meguo, Polu no gha Atensi pu, si obodo Korenti.

² Ebẹhu k'ọ no hun onye Ju w'a kp̄o Akwila, onye Azuun P̄ontusu, hun 'ya le nwunye ẹ wu Prisīlia gba gha alị Itali bia ebẹhu nke ohun, makeni eze-kanị wu Kl̄odios̄i Siza si ndi Ju ile gha Rom pu. Ya Polu no j̄en d'a hun we.

³ Makeni udi orun ohu ke ya le we a run, ọ no du we nodi, a rungbama orun—orun w'a run wu imeme ihien we gi e mem̄e ọdu.

⁴ Uh̄ohin Izu-iken ile, ọ hu e j̄en ulo-ofufe ndi Ju d'a gwa we oku, a l̄ilima n'o me we kweri—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju.

⁵ Ogen Saịlasi lẹ Timoti gi gha Masędonia bja, Pọlu nọ gi oge ę ile e zi ozioma, a kowa ni ndi Ju ni Jesu wu Kraisti.

⁶ Ogen we gi buluma n'a, kparime ę, ya o nọ zinzinfu uzunzun ri a ękwa to ni we gi gwa we n'e meole we eje-ihien, si we, "Edeke onu ri unu isi! Eka m ri ochan! Gha kiken jenne, e buru m ndi wuleni ndi Ju."

⁷ Ya o nọ gha ebegu pu, si iwe okennyę ohu w'a kpọ Taiťosi* Jostusu, hun wuleni onye Ju bu o fe ofufe ndi Ju. Iwe Taiťosi ri e son ulo-ofufe hu.

⁸ Kriposi wu onye-isi ulo-ofufe hu nọ kwerini Di-nwonn-ęnyi, 'ya lę ezi-lę-ulo a ile; ndi Korenti bu oda hun nọ ozioma Pọlu ri e zi nọzi kweri, we nọ me we mirin-Chuku.

⁹ Uhinhin ohu, Pọlu nọ hun ohun ebe Onye-nweni-ęnyi nọ si a, "Atule egun; ka kume, agbakwole nkintin,

¹⁰ make ni m nọyeni i anọyeni. O nwonn onye k'e metu i ęka, ru i ęhu, make ni m nwon ndi bu oda ime obodonu."

¹¹ Ya o nọ ndi ebegu ahua ohu lę ifon isin, a kuzi we oku Osolobue.

¹² Kanị oge Galio gi wu Gwanọ ri a kidonni ndi Rom ime Azuun Akaya, ndi Ju nọ kigbama, maye Pọlu, w'e jen ogwa Gwanọ.

¹³ We nọ si Gwanọ, "Okennyęni ri a si ihian gi uzọ ozo wuleni hun Iwu ku femę Osolobue."

¹⁴ Kanị oge Pọlu gi chohu n'o kume, Galio nọ si ndi Ju, "Omęni oku idan iwu obodo ro mobu ni we me ihien wu eje-ihien nke-esi, nke m'e te yeni unu ndi Ju onu.

¹⁵ Ebe o me nwan ni oku ihien onye ku lę efan ihian lę oku iwu unu ro, gi ni ęka onu leban a ęnya; ekinko m udi ikpe ndini!"

¹⁶ Ya o nọ chupu we ime ogwa.

¹⁷ Ya we ile nọ kwondon Sostęsi wu onye-isi unu-ofufe ndi Ju, gbu e ili ihun-ezi ogwa hu, kanị Galio e feyedeni we ęnya.

Pọlu E kinhen Obodo Antioku

¹⁸ Pọlu a nobe Korenti, ya o nọ si ndi kwerini ri ebegu ndi ohunma, o nọ banye ugbo-mirin shi anị Siria. Iya lę Prisiļa lę Akwila wj. E ru we obodo Senkre, o nọ ko ntutu, o gi mezu nkwa o kwe.

¹⁹ E ru we Efesosi, o nọ na we to ebegu: kanị ya lę enwen ę nọ jęguu ulo-ofufe ndi Ju d'a gwa we oku.

²⁰ Ogen we gi si a ndizi, o nọ ju;

²¹ kanị, oge o gi puko, o si, "M k'e kinhen, omęni uche Osolobue ro." O nọ gi ugbo-mirin gha Efesosi jenne.

²² Ogen o gi ru Sizaria, ya o nọ si [Jerusalem] d'e keleguu ndi ęka, o nọ kin[zi] azuun lasi nwan Antioku.

²³ Ogen o gi nobe ebegu, o nọ pu, jensonme ebe ri ichen-ichen Azuun Galeshia lę Frigia, a gba ndi ile kwerini ume.

Orun Apolosi Run Imę Efesosi lę Korenti

²⁴ Ogen hu, onye Ju ohu w'a kpọ Apolosi, hun we nọ Alęzandria mu nọ bja Efesosi. Okennyęni ma ku oku ohunma-ohunma, marinzi Ehuhuo-nso oda-oda.

²⁵ A kuziguu w'a Uzọ-Di-nwonn-ęnyi; o nwekenme adudu o gi e zi ozi; o kuzi banyeni Jesu ohunma. Kanị mirin-Chuku Jonu suo k'o marin.

²⁶ O nọ kusime iken ime ulo-ofufe ndi Ju. Kanị, oge Prisiļa lę Akwila gi nọ nkuzi ę, we nọ weri ę shi usuo d'a kowan'a Uzọ Osolobue ohunma.

²⁷ Ogen Apolosi gi cho n'o fetu si Azuun Akaya, ndi kwerini nọ ye ę ndu, de ehuhuo jenni ndi kwerini ri Akaya si we nabanhan a. Ogen o gi ru Akaya, o yekenme ni ndi hun ri ebegu Osolobue yeguni ęka kweri ęka.

²⁸ Make ni o nọ id'ęnya ihian ile za ndondọ ile ndi Ju ri a do, zachanrin a, gi Ehuhuo-nso ghosichanrin ni Kraisti hu Ehuhuo-nso ri e ku oku ę wu Jizosi.

Isi Nke Mmiteneji

Pọlu A Nọ Imę Efesosi Run Orun Jesu

¹ Ogen Apolosi gi ri Korenti, Pọlu nọ ghashi akpakali, ghafe obodo bu oda, puha Efesosi. Ebegu k'o nọ hun ndi ri e son Uzọ-Jesu.

² O si we, "Unu e nwehengho Mmon-nso oge onu gi kweri?" We nọ si, "Mba, ęnyi e ke nutude ni Mmon-nso ri a ri."

³ Ya o nọ si we, "Elee mirin-Chuku ke we me nwan unu?" We nọ si, "Mirin-Chuku Jonu."

⁴ Pọlu nọ si, "Jonu gi mirin me ndi rogharin mirin-Chuku, a gwa we kwerini onye hu lalan oge ya lę enwen e gi memęguu—ya wu, we kweri ni Jesu."

* **Isi Nke Mmesatọ:7** mobu: Taiťosi

⁵ Oge wē gi nū ihienni, wē nō gi efan Di-nwōnni-ēnyi wū Jesu mē wē mirin-Chuku.

⁶ Oge Polu gi bu eka kwasi wē, Mmōn-nso nō biakwasī wē, wē nō sūma asūshū ndi ozo ri ichen-ichen, bumē amūma.

⁷ (Wē ile ri ihien nōkē madu mmēbūo.)

⁸ Polu nō jenne ulō-ofufe ndi Ju. Orōgbō ifon eto, o hū e jēn d'a gwa wē oku, e ku banyeni Ali-eze Osolobue, e kusi ikēn, e mē ē n'o wē-ēnya, keni wē kweri.

⁹ Kanj oge ndi hū ime wē gi gba isi-akwanran, ju n'e kweriko wē, kujama oku Uzo-Jesu id'ēnya ihian ile ime unō-ofufe hū, Polu nō la wē tō. O nō weri ndi kwerini pu d'a kuzimē wē uhūohin ile ime ulō hū onyē w'a kpō Tairansī a nōdi a kuzi nkuzi.

¹⁰ O mē ihienni orōgbō ahua ebūo, nke wū nī ndi ile bi Azūun Eshia nō nū oku Di-nwōnni-ēnyi, kē ndi Ju kē ndi wūlēni ndi Ju*.

Umū Skiva

¹¹ Osolobue gi Polu rūsōnmē orun-atumēnya pu-ichen,

¹² nke wū nī, wē weridē eka wē gi e finchan obanje lē ewuru-orun metugū Polu ehū jenni ndi oria, emu wē a la, eje-mmōn a gha ime ndi wē ri ime wē pu.

¹³ Ya kē ndi hū ime ndi Ju hūn a ghahunmē a chūpu eje-mmōn nō cho nī wē gi efan Di-nwōnni-ēnyi wū Jesu chūfu eje-mmōn: wē hū a sī eje-mmōn ndi hū, "M gi efan Jesu hūn Polu ri e ku oku ē a sī unū pu!"

¹⁴ Umū-ikennyē ēsa onyē Ju ohu w'a kpō Skiva ri ndi ri e mē ihienni. Skiva wū onyē ohu ime ndi nchū-ējan kanj.

¹⁵ Kanj eje-mmōn hū nō sī wē, "A maringhō m Jesu; a maringhōzi m Polu—kanj onyē kē unū wū?"

¹⁶ Ya Okennyē ahūn eje-mmōn hū ri ime ē nō wūkwasī wē, kari wē eka, mē wē mm'ōnuma, nke wūnī otō kē wē gi gha ulō hū gbapū, wē lē ehū o rūsōnmē wē.

¹⁷ Ndi ile ri Efēsōsi, kē ndi Ju kē ndi wūlēni ndi Ju nō nū ihienni; egun nō tūma wē ile; efan Di-nwōnni-ēnyi wū Jesu nō nwēkēnmē ogho.

¹⁸ Ozozī, ndi hū ime ndi kwerini nō fūha id'ēnya ihian ile, kōma onū eje-ihien ndi wē te ri a rūn.

¹⁹ Ndi hūn te gi ikēn eje-mmōn a rūn lē ndi a gwō eje-ogun nō kpōnhēsōnmē ekukwō ndi wē gi a rūn ihien ndi ahūn d'a dūn okun id'ēnya ihian ile. Oge wē gi gbako onū egħo ehūhūo ndi hū, o gba ihien nō kē egħo orun akp'ohin nū isēn-kwasī-ogun-isin.

²⁰ Ya kē oku Di-nwōnni-ēnyi nō ghakēnmē ihun, weri onōdi ohunma-ohunma.

Obodo Efēsōsi E Susuhu

²¹ Oge ihien ndin gi megū, Polu nō kwademē obi ē ime Mmōn-nso n'o jengū Masēdonia lē Akaya n'o k'a gha ebēhū jēn Jerusalem. O nōzi sī, "M jengū Jerusalem, m k'e ruzirir Rom."

²² Ya o nō zi madu ebūo ime ndi ri e yen'ē eka—Timoti lē Erastosī—si Azūun Masēdonia; iya lē enwēn ē nō nōdizī ime Eshia ekere.

²³ Oge hū kē okēn nsongbu gi pūha ime Efēsōsi makē Uzo-Jesu.

²⁴ O nwe okennyē ohu w'a kpō Demetriōsi hūn a kpū uzun-ola-siva, e gi ē a kpūsōnmē ulō-mmōn wē n'e fee mmōn w'a kpō Atemisi. Orun a e wēhēni ndi a kpū uzun orun oda-oda.

²⁵ O nō kpōkikomē ndi a kpū uzun lē ndi ozo wē ile gba a rūn udī orun hū, sī, "Ikennyē, onū a maringhō nī orunni kē ēnyi gi a ban ihien.

²⁶ Bū onū e gighō nwan ntin unū nū, gi ēnya hūn nī Polunī e gigūo ihienni o ri e ku, nī mmōn wē gi eka mēmē ēlē mmōn, dorī ndi bu oda; ēlē ime Efēsōsi sūo k'ō ri e mē ihienni, kanj, o d'a ghagbaridē Azūun Eshia ile.

²⁷ Okēn eje-ihien ri e mē. Elēdē eje-efan ihienni k'e ye orun ēnyini sūo, kanj ulō-uku mmōn-onyenyēn uku wū Atemisi k'a wū tan ihien mmaka; ogho a, hūn ihian ile ri ime Eshia lē uwa ile gi e fe ē, a fapū!"

²⁸ Oge wē gi nū ihienni, olulu e bumē wē, wē nō yimē oro, a sī, "Mmōn-uku kē Atemisi ndi Efēsōsi wū!"

²⁹ Ya obodo hū nō susuhu; wē nō zūnpūha, dōkpūnrūn Gayōsi lē Aristakōsi, ndi Masēdonia wē lē Polu a wī e jēnhunmē, si ebe ihian ile a nō e zu.

³⁰ Polu te cho nī o jēn ime igunrun hū, kanj ndi e sōn Uzo-Jizōsi anin'a.

³¹ Kē ndi hū ime ndi-isi Azūun Eshia hūn wū ndi osī Polu nō zijēn n'ē ozi, rīo a, y'a makwōlē-ama ru ebēhū wē nō e zu.

³² Imē igunrun hū, ndi hū ime wē hū e yi ihien ohu, ndi hū ime wē hū e yi ihien ozo—makēni isusu jun ime igunrun ndi ahūn zuni; imērinmē ime wē amarin ihien wē gbakikomēni.

* **Isi Nke Mmitenēi:10** Griki: ndi Griki

³³ Ebe o mē ni Alēzanda kē ndi Ju nupūha ihun, ndi hū imē ndi ahun zuni nō si Alēzanda ya kume. Alēzanda nō gi ēka gwa wē gba-nkītīn, chōma n'ō kinrin onū a idēnya igunrun ahun.

³⁴ Kanī hūn wē gihū marīn n'ō wū onyē Ju, wē nō gi olu ohu yimē, “Okēn-mmōn kē Atemisi mmōn ndi Efēsōsi wul” Wē ile hū e yi ihiēnni ihiēn nōkē ọrōgbō mgbahunmē ọkūlōkū ēbū!

³⁵ Ogēn akan-wē obodo hū hūn rī a kīdōnni ndi Rom obodo hū gi mēguū igunrun hū ile gba nkītīn, ọ nō si, “Ndi Efēsōsi, onyē wū onyē ahun marīn lēni nī ndi obodo Efēsōsi kē ụlō-uku mmōn uku wū Atemisi rī ēka, nī ēka wē kē Atemisi wē kpū hūn gha igwere dan rīzīkwō?”

³⁶ Ebe o mē nī w'a ra rū ụka ihiēn ndīnī, o furu nī unū gba nkītīn. O furuni nī onū mē ihiēn ọwūlē unū lebanlēni ẹnya.

³⁷ Makēni, unū e wēhēguō nwan ndīnī ebeni bū o nwōnni ihiēn wē zu imē ụlō-mmōn; e kujani wē oku mmōn-onyēnyēn ẹnyi.

³⁸ Omēni Dēmētīrōsi lē ndi ọrūn-nka ya lē wē wī nwē onyē wē k'e kpe, ẹnyi nwēsōnmē unō-ikpe, ndi Gōvanō hūn a kīnī hūzī a; wē jēnmē ebēhū d'e kpe wē.

³⁹ Kanī, omēni o nwōghōzi ihiēn ọzō unū rī a chō karī onwan, ya wū nī ọgwa ihian ile e zu† kē wē a nō leban a ẹnya.

⁴⁰ Makēni, ihiēnni mē tannī nwōn ikēn buhē nī ẹnyi oku ebe ndi-ọkīkī rī. O ru e du wē ẹnyi kpe nī ẹnyi rī a lū nī ẹnyi weri enwēn ẹnyi—makēni o nwōnni ihiēn ẹnyi k'a saēka ku nī iya buhē isusuni.”

⁴¹ Ogēn o gi kuguū ihiēnni, ya ọ nō gbashīa ndi ahun ile zuni.

Isi Nke Ogun

Polu E Jen Masēdonia Lē Alī Grisi D'e Zi Ozioma

¹ Ogēn isusu hū gi kūsīguū, Polū nō zi ozi kpōkikomē ndi e sōn Ụzō-Jesu; ọ gbaguū wē umē, sīguū wē nōdī ọhūnma, ọ nō la wē tō si Masēdonia.

² Ogēn o gi ghagbarīguū azuūn hū ile, kuguū ihiēn bu ọda o gi gba ndi kwērini rīsōnmē ebēhū umē, ọ nō pūha alī Grisi*;

³ ọ nō nōdī ebēhū ifōn ẹtō. Ogēn o gi nwan chō n'ō gi ụgbō-mirin lakin Azūūn Siria hūn Jerusalēm rī imē ē, ogēn hū hūra kē ndi Ju gi rī n'ē ngo, ọ nō gwērū sī n'ō ghashi Masēdonia lakin ya wū Siria.

⁴ Iya lē ndīnī wē wī: Sōpata nwa Pairosi, onyē Berja; Aristakōsi lē Sekōndusu, ndi Tēsalonika; Gāyōsi onyē obodo Dēbe; lē Timoti; lēzi ndi Eshia wū Taijīkōsi lē Trofīmōsi.

⁵ Ndinī wē nō bu uzō jēnmē Trasi d'e cheri ẹnyi.

⁶ Ogēn Mmēmme Brēdi Nwōnlēni Yisti a ghafeguū, ẹnyi nwēn nō gi ụgbō-mirin gha Filipi buni, hūn m'ē akp'ohīn isēn, ẹnyi nō kunrun wē imē obodo Trasi; ẹnyi nō nōdī ebēhū izu-uka.

Polu E Jenzi Trasi

⁷ O ru ụhūohīn ibuzō imē izu-uka (ya wū nwan ụhūohīn-uka), ogēn ẹnyi gi nōgbama nī ẹnyi rī Oriri-nso, Polū nō gwama wē oku; ebe o mē ni eki fōnhū, ọ lama, ọ nō kusōnmē ya wū oku d'e ru imē abali.

⁸ Wē dōnmēsōnmē ukpē bu ọda imē mmughe hū rī elu hūn ẹnyi nō zu.

⁹ Okorōbja ohu w'a kpō Yutikōsi nōdī alī enu windo. Ogēn Polū gi kuberi oku, ezigbo uran nō tūma Yutikōsi; uran hū nō buru ē, ọ nō gha windo ụlō hū mē wē ẹtō imē elu, dan. Ogēn wē gi bja d'e weli ē, a hūn w'a n'ō nwūnhūngū.

¹⁰ Polū nō hidan, ọ nō hunūa, fiedōn Yutikōsi, sī, “Atulē ni egun, nī ọ hū ndūn.”†

¹¹ Ya Polū nō shi ibe elu hū ẹnyi nō e zu. Ogēn o gi bebeguū brēdi Oriri-nso, keguū a, ẹnyi e rigūū, ọ nō kusōnmēzi, eki e we fōn, ọ nō jēnmē.

¹² Wē nwēn nō weri nwata-okēnyē hū lē ndūn lama, obi nō rūchanrīn wē alī.

A Gha Wē Trasi Si Miletusu

¹³ Ẽnyi nwēn nō banye ụgbō-mirin jēnmēguū obodo Asōsi, ebe Polū jēnkō d'a nō banye nī ẹnyi imē ụgbō-mirin hū. Ẽnīna kē Polū sī nī ẹnyi mē e—makēni ọ chō n'ō gha akpakali.

¹⁴ Mgbe o gi kunrun ẹnyi imē Asōsi, ẹnyi lē iya nō wīrī gi ụgbō-mirin hū si Mitaīlini.

¹⁵ Ẽnyi nō gi ụgbō-mirin gha ebēhū pū, eki e fōn, ẹnyi nō ru nchetarī ihun obodo Kīōsi; eki e fōnzi, ẹnyi nō ru obodo Samōsi; eki e fōnzi, ẹnyi nō ru Miletusu—

¹⁶ makēni Polū a kwadēmeguō nī ẹtō o k'a banye Efēsōsi, amangbe ọ gha e bie imē Eshīa —ọ rī a hūhū n'ō kērē n'a ru Jerusalēm ụhūohīn Mmēmme-Pentikosō—omēni ọ rī nfe.

Oku Polū Gwa Ndī-isi Ụka Rī Efēsōsi

¹⁷ Polū nō gha Miletusu zi wē d'a kpō ndi-isi ụka Efēsōsi bja d'e kunrun ē.

† Isi Nke Mmiteneji:39 hūn e zu mgbe ẹtō ahūa
Nke Ogun:10 Ẽkūkwō Ndī-nze Nke Ẽbū 4.32-36

* Isi Nke Ogun:2 Grisi wū alī ndi Griki; Azūūn Akaya k'ọ rī. † Isi

¹⁸ Ogen wẹ gi bja, o nọ si wẹ, “Unu lẹ enwen onu a maringho ke m don bi ogen ahun ile m gi ri ime igunrun onu—ghakworị uhuohin ibuzo m zo uku ye ime Eshia;

¹⁹ ke m don weluchanrin enwen m ani, gi enya-mirin fe Di-nwonna-enyi, e dingbuchanrin nsongbu ile biani ni m make ngo ndi Ju risonme ni m.

²⁰ O nwonna ihien owule m marin k'e yeni unu aka, e seri m isi; alatoni m ikuzi onu id'enya ihjan ile le ulo-ulo,

²¹ a gwa ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju oku iroghari buru Osolobue le ikwerini Di-nwonna-enyi wu Jesu.

²² Kani, m jenko nwan Jerusalem noka onye Mmon-nso tu eriri ye olu sekpunko; a marin m ihien k'e kunrun ni m ebeku.

²³ Ihien m marinhu wu ni ime obodo owule, Mmon-nso ri a gwa m ni ngan le nsongbu ri e che m.

²⁴ Kani o nwonna ihien m kpo ndun m, sukpan ni m gbaguu osos[‡] Osolobue si enyi gba, runguu orun Di-nwonna-enyi wu Jesu buche m aka—orun izisonme ozioma banyeni ohunma Osolobue me.

²⁵ A maringho m nwan ni o nwonna onye owule ime unu ile m no ime igunrun wẹ zisonme ozi Ali-eze hun jenko d'a hunzi ni m.

²⁶ M ri nwan a gwa unu n'o nwonna onye owule ime unu edeke e ri m isi.

²⁷ Make ni, a gwachanringuo m onu ihien ile wu uche Osolobue, esekinni m enwen m azuun.

²⁸ Ya wu, lefu ni nwan enwen onu le igunrun atunrun hun Mmon-nso buche unu aka enya. O tumegu unu ndi-ndu keni unu du aka Osolobue, hun Osolobue gi edeke Nwa a^S nwehen.

²⁹ A maringho m ni m puguu, eje-eworo k'a bja ime unu d'e ripu igunrun atunrun hu.

³⁰ Ndi hu ime onu jenko d'a rukpomade ezioku keni wẹ gi e dorị ndi e son Uzo-jizosi.

³¹ Ya wu, munnun ni enya; nyanhan ni ni ezumi m iken orogbo ahua eto, ke uhinhin ke efinnai, ebe m ri e gi enya-mirin a do onye owule aka-ntin.

³² M ri nwan e we unu e che aka Osolobue le ozi banyeni ohunma a, ozi e hun k'a s'eka me unu sue ime okukwe rike ulo wẹ n'a runshi elu—me unu ri ndi k'e nwehen ihien wẹ k'e ye ndi ile wẹ don nso.

³³ O nwenni onye owule egbo e mobu goru e mobu eka a na m enya.

³⁴ Unu le enwen onu a maringho ni m gi aka m luru ihien mme le ndi mme le wi gi bi.

³⁵ E giguo m ihien ni ile ghosi onu ihien unu e leri, n'o furu ni enyi gi irun erira e yeni ndi zeleni le ndi igbenye aka, a nyanhan oku Di-nwonna-enyi wu Jesu le enwen e ku, si, 'Yeni ka ngozi e wehe kari inarinni.' ”

³⁶ Ogen Polu gi kuguu, ya le wẹ wẹ sekpu ali, o no me ekpere.

³⁷ Wẹ ile hu a kwan ekwan, a kwanshi elu, e fiedon Polu, e su e onu.

³⁸ Ihien kachanrin wẹ a fu wu ni o si ni a hunkozi w'a; ya wẹ no du e d'e ru ebe ugbo-mirin ri.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Polu E Jenme Jerusalem

¹ Ogen enyi gi ghaguu ebe wẹ ri pu, enyi no gi ugbo-mirin jenme, ghafe ozigbo ru obodo Kos; eki e fon, enyi no ru Rodisi; enyi no gha ebeku si Patara.

² Ebeku ke enyi no chorị ugbo-mirin jenko Finishia, enyi no banye, jenme.

³ Enyi e ru ebe enyi no leghama ali Saiprosi, enyi no nu e ye azuun aka-ekpen enyi, ghasi ndidan-mirin ali Saiprosi nyanshi ali Siria; enyi no nwan kusi ali Taya—make ni ebeku ke ugbo ahun jenko d'a no butu ibu.

⁴ Enyi no chorị ndi ri e son Uzo-Jesu ri ebeku, son wẹ nodi izu-uka ohu. Ghahani iken Mmon-nso wẹ no si Polu ya ejenle Jerusalem.

⁵ Kani, ogen enyi le wẹ gi noguu, enyi no pu, jenmezi ebe enyi jenko. Wẹ ile le inyenme wẹ le umu wẹ no gha ime obodo hu dupuha enyi, duru enyi d'e rukworị mkpenren mirin. Enyi ile no sekpu ali mkpenren mirin ebeku me ekpere,

⁶ enyi no si ibe enyi nodi ohunma. Enyi no banye ugbo-mirin jenme, wẹ nwen nke no lama.

⁷ Ogen enyi gi ghaguu Taya pu, enyi no ru Tolemais; enyi no kele umun e enyi ime Kraisti ri ebeku, son wẹ nodi akp'ohin ohu.

⁸ Eki e fon enyi no pu, enyi no ru Sizarja; ime Sizarja, enyi no shi iwe Filipu hun e zisonme ozioma d'e son e nodi. Filipu ri Madu Esa hu wẹ hupuha ime Jerusalem ogen mbu.

⁹ Umụ Filipu eno wu igbagba e bu amuma.

¹⁰ Enyi nodi ebeku akp'ohin ole-le-ole.

[‡] **Isi Nke Ogun:**24 nkuzi, obibi le agungun Jesu tumeni ndi nke e 1 Ndi Korenti 9.24-27; 2 Timoti 2.5, 4.7
Ogun:28 edeke ya le enwen e

Ogen hụ enyi gi rị ebèhụ, onyè-amụma ohu w'a kpọ Agabosị nọ gha Judia bia.

¹¹ O nọ bia d'e kunrun enyi, weri akpukpọ-ukun Polu, gi e kenme enwen e ụkọ lẹ ẹka, o nọ sị, "Mmọn-nso sị, 'Enina ke ndi Ju rị Jerusalem k'a dọn kenme onyè nwọn akpukpọ-ukunni, w'e che ẹka ndi wuleni ndi Ju.' "

¹² Ogen enyi gi nụ ihienni, enyi lẹ ndi ozo rị ebèhụ nọ rịoma Polu makẹ o gha e jẹn Jerusalem.

¹³ Polu nọ sị, "Kị unu rịde e me ihienni—a kwan ẹkwan, e tiwa m obi? A kwademeguo m ni m jenkọ Jerusalem—osun'a ni w'e jenkọ d'e gbu m ebèhụ makẹ ufiri ẹfan Di-nwonnini-enyi wu Jesu—eledẹ ni w'e kenme m sọ." "

¹⁴ Ebe o meni enyi asani ẹka gbèhuto obi e, o nwonnini ihien enyi ku kari isi, "Uche Di-nwonnini-enyi ya me."

¹⁵ Enyi a nọberi ebèhụ, enyi nọ kwademe, si Jerusalem.

¹⁶ O nwè ndi rị e sọn Uzọ-Jesu gha Sizarja hun sọnmezi enyi, weri enyi si iwe Nnasin ebe enyi k'a nodi. Nnasin wu onyè ohu ime ndi ibuzọ kwèrini, onyè anị Saiprosi k'ọ wu.

Ihien Ndị-isi Sị Polu Ya Meni Uka Rị Jerusalem

¹⁷ Ogen enyi gi ru Jerusalem, ndi hun kwèrini nọ nabannhan enyi ohunma-ohunma.

¹⁸ Eki e fon, enyi lẹ Polu nọ wiri d'a hun Jemisi; ndi-isi uka ile rizikwo ebèhụ.

¹⁹ Polu e kelegu wè, o nọ gi uri-uri kowachanrin ni wè ihien ile Osolobue gi orun 'ya wu Polu me ime ndi ali ndi ozo wuleni ndi Ju.

²⁰ A nuguu w'a, wè nọ ja Osolobue mma. Ya wè nọ sị a, "Polu nwène enyi, y'a hunole nwan ndi Ju madu nnu ole-lẹ-ole kwèrini; wè ile nwè adudu Iwu Mozizi—w'a gi e gu egu kaka.

²¹ A gwaguo wè wè ni i rị a kuzi ndi Ju ile hun bisonme ali ndi ozo wè lato Iwu Mozizi, a sị wè a kwazile umu wè ugun, w'e donmezile omenalị ndi Ju.

²² Kị enyi e me nwan? Wè k'a nuriri ni y'a biaguo.

²³ Mè nwan ihienni enyi jenkọ d'a gwa i. O nwon ikennyè eno rị ebeni gi ẹfan Osolobue kwe nkwa.

²⁴ Weri ikennyè ndini, 'yu lẹ uwè wiri jèn d'e mezu omenalị idon-nso: y'a ku ni wè ugwo w'e gi kopu wè ntutu. Ihian ile k'e gi e marin ni ezioku a rị ime ihien wè nū ni 'ya k'i rị e me, a marinzikwo wè ni 'yu lẹ enwen i e bi kẹ Iwu Mozizi don ku.

²⁵ Kanj, nke ndi wuleni ndi Ju hun kwèrini, enyi e zijenguo ni wè ekukwo-ozu gwa wè ihien enyi kwèrigbama wè siko d'e me. Enyi sị wè erile ihien owule wè gi rua mmọn; w'e rilẹ edeke mọbu anu owule wè rukwon olu; w'a gherelẹ."

²⁶ Ya Polu nọ kwèri. Eki e fon, o nọ weri ikennyè ndi hu d'e mezu omenalị wè gi e don nso. Ogen ya lẹ wè gi mezuguo omenalị idon-nso, o nọ banye ime Ulo-nso d'e me wè marin akp'ohin ole idon-nso hu siko d'a nọru, wè kebe chụ ni onyè-onyè ime wè ejan.

A Nwunrun Wè Polu Imè Ulo-nso

²⁷ Kanj, akp'ohin esa hu e d'e zuguo, ndi hu ime ndi Ju gha Eshia bia nọ hun Polu ime Ulo-nso. Wè nọ kpasu igunrun hu ile, wè nọ kwondon Polu,

²⁸ yime oro, a sị, "Ndi Izrel! Bia ni-oi! Onwan wu okennyè hu hun e jensonme ebe ile, a kuzi onyè owule, e kuja oku ndi Izrel lẹ Iwu enyi wu Iwu Mozizi lẹ Ulo-nso. Eledẹ ohun sọo, o webanhanguozi nwan ndi wuleni ndi Ju ime Ulo-nso, meru ebeni rị Nso!"

²⁹ (Wè ku ihienni makeni wè hun Trofimosi onyè Efesosi lẹ Polu ime obodo, wè ro ni Polu e webanhanguo a ime Ulo-nso.)

³⁰ Obodo hu ile nọ susuhu, ihian ile nọ zunpuha. Wè nọ kwondon Polu, dokpunpu a, kpokinsonme onumuzo Ulo-nso ozigbo.

³¹ Ogen wè gi rị a cho ni wè gbu Polu, ozi nọ ru onyè-isi-agma kanj a kị itu-agma ndi Rom hun rị Jerusalem ntin ni Jerusalem ile e susuhu.

³² Ozigbo ahun, onyè-isi-agma kanj hu nọ werisonme ndi-agma lẹ ndi a kị ndi-agma ogun-isen, ogun-isen hun rị okpuru e, gi osọ kpotu, zunban ime igunrun ahun. A hun wè ndi-agma hu, ya wè nọ gbubehi Polu.

³³ Onyè-isi-agma kanj hu nọ jènburu Polu, nwunrun a. O nọ sị wè gi ẹgan ẹbuo kpoma a; ya o nọ sị wè, "Onyè wu okennyèni? K'o me?"

³⁴ Igunrun hu hu e yi oro: ndini hu e yi ihien ohu, ndini hu e yi ihien ichen: onyè-isi-agma kanj hu asazini ẹka chopuha ihien hun meni makeni isusu hu e hike. Ya o nọ sị ndi-agma a wè Polu si ime barakj, ebèhụ uwè wu ndi-agma bi.

³⁵ E jenu wè nkponyi wè gha e nyinban, ya kẹ ndi-agma hu nọ buru Polu makeni enya tume igunrun hu.

³⁶ Igunrun ahun hu e sọn wè, e yi, "Gbu n'è! Gbu n'è!"

Polu E Kinrin Onu A

³⁷ Ogen ndi-agma hu gi rị a cho ni wè weri Polu si ime ebèhụ wè bi, Polu nọ sị onyè-isi-agma kanj hu, "Ni cheri ni m gwa i oku?" Onyè-isi-agma kanj hu nọ ju a, sị, "Y'a sụ Griki?"

³⁸ Ya wu, ele 'yu wu onye Ijptu hu bulumanị ndị rị a kịnị, kịrị ndị ikpatan nnu iri ahun shi ime atụ?"

³⁹ Polu nọ sị, "M wu onye Ju. Tasosị rị Azuun Silisia ke we nọ mu m. M wu nwa di-alị Tasosị, obodo rị mkpa. Dodo, nị m gwa ndịni oku."

⁴⁰ Hun onye-isi-agma kanị hu gi ye e fe n'oku, Polu nọ wuzo enu nkponyi, fe aka nị we gba nkintin. Ogen we gi gbaguu nkintin, Polu nọ gi asusu we wu Hibru gwa we oku.

Isi Nke Ebuo-kwasị-ogun

¹ "Umune m le ndi-nedi enyi, gon ni ntin ni m kinrin onu m!"

² Ogen we gi nu k'o rị a su asusu we wu Hibru, we nọ gbaenme nkintin. Ya Polu nọ kume:

³ "M wu onye Ju. Tasosị rị ime Azuun Silisia ke we nọ mu m, kanị ime Jerusalem ebeni ke we nọ zun m. Gamalielu zun m. We zun m zunru m anị ebe Iwu ndi-nedi enyi kanị rị; m'e te dumni Osolobue ke okun lekẹ ke onu ile don rị a dumna tanni.

⁴ M kpokpo ndi rị e son Uzoni, kpokpo we ru onwun. M'a kpoma ke ikennyẹ ke ikpoho egan, a tu we e ye ime ulo-ngan.

⁵ Onye-isi nchu-ejan le Ndi-isi k'e ri-eka shianj m eri. M narinde we ekukwo m wekoni ndi Ju rị Damas'kosi keni m d'a kpoma ndi rị ebegu rị e son Uzoni egan, wehe we Jerusalem d'e ye afunfun."

Polu E Ku K'o Don Gbehuto

(Orun Ndi-Ozi 9.1-19; 26.12-18)

⁶ "Ogen m gi jenkọ, e rumẹ m ehụ Damas'kosi ogen hu anwun gi e ru isi, ukpe ohu nwungbu enwen e nọ gha elu-igwee nwunkpu m idenmizi.

⁷ A dan m, m nọ nu olu hun rị a sị m, 'Solụ, Solụ, k'i rị e kpokpo ni m?'

⁸ M nọ za, sị, 'Onye k'i wu, Di-nwonnim?' O nọ sị m, 'Mme wu Jesu onye Nazaretị—hun i rị e kpokpo.'

⁹ Ndi hun mme le we wị a hungho ukpe hu, kanị aghotanị we ihien olu onye hun rị e kuni rị a gwa m.

¹⁰ Ya m nọ sị, 'Di-nwonnim, kini ke m k'e me?' Di-nwonnim-enyi nọ sị m, 'Lhi otọ n'i shi Damas'kosi—ebegu ke we k'a nọ gwa i ihien ile Osolobue keton'i i jenkọ d'e me.'

¹¹ Ebe o meni asazini m eka legha uzo—makeni ukpe hu e nwunkenmeke, ndi mme le we wị nọ kwodon m eka, duban m ime Damas'kosi."

¹² "Ime obodo hu, o nwon okennyẹ ohu w'a kpo Ananiasị, hun e fekenme ofufe nọke ke Iwu don ku. Ndi Ju ile bi ebegu e ku oku e ohunma.

¹³ O nọ bja d'e kunrun m, turuye ni m, sị, 'Solụ nwene m, leghamazi uzo!' Ozigbo, m nọ leghamazi uzo, m nọ hun a.

¹⁴ Ya o nọ sị, 'Osolobue ndi-nedi enyi a horiguo i n'i marin uche e, n'i hun Onye hu Rị Ochan, nuzikwo ke o gi olu e gwa i oku.

¹⁵ Makeni i jenkọ d'a wu osheri e, hun jenkọ d'e we ozi e jenni uwa ile, a gwa we ihien i hun le ihien i nu!

¹⁶ K'i rị nwan e che!? Lhi nị we me i mirin-Chuku, keni we chanchanpu i njo i, ebe i kpokuko efan a.'"

Ke Osolobue Don Kpo Polu

¹⁷ "Ogen m gi luaguu Jerusalem, ebe m rị ime Ulo-nso uhuhin ohu e me ekpere, idenmizi, o nọke sị uran buru m bu ele uran.

¹⁸ M nọ hun ohun. M nọ hun Jesu k'o rị a sị m, 'Me nwan n'i gha Jerusalem pu ozigbo, makeni, anabanhanko we ihien i jenkọ d'e ku banyeni m.'

¹⁹ Ya m nọ sị, 'Di-nwonnim-enyi, we le enwen we a maringuo ni m'e jensomme ulo-ofufe ile, e gbu ndi kwerini n'i ili, a tu we ngan;

²⁰ a maringhozi we ni m wuzo usuo a kwadon onwun osheri i wu Stivin', ogen hu we gi rị e gbu e, ni mme kwodon ni ndi rị e gbu'e ewuru we.'

²¹ Ya o nọ sị m, 'Jenme! M k'e zi i jen ebe teni d'e kunrun ndi alị ndi ozo wuleni ndi Ju.'"

²² Igunrun ahun hu e gon Polu ntin d'e ru ebe o nọ ku okuni, ya we nọ yime, "Wefu nị onye nọ enina ime uwan! O furuni onye w'a nị rị ndun."

²³ We hu e yi, e fe ekwa we, a buosi uzunzun elu.

²⁴ Ya onye-isi-agma kanị hu nọ sị ndi-agma a webanhan Polu ime ebegu we bi; sị we fian a mkpnsin n'o hun uzo ku ihien hañ ndi Ju gi rị a hị a hunni ile, e yi udị oroni.

²⁵ Kanị ogen we gi kenmeguu a nị we fian ihien, Polu nọ sị onye ohu turu ehụ nsue hun a kị ndi-agma ogun-isen, "Iwu ndi Rom e kwerigho nị onu fian nwa-di-alị Rom' ihien bu ahangbuni w'e enen owule?"

²⁶ Ogen hun a kị ndi-agma ogun-isen gi nu ihieni, o nọ jenburu onye-isi-agma kanị hu, sị a, "K'i cho n'i me? Okennyẹ hu wukwo nwa-di-alị Rom!"

²⁷ Ya ke onye-isi-agma kanị hụ nọ jẹn d'e kunrun Pọlụ, sị a, “Gwa m, i wu nwa-di-alị Rom?” Pọlụ nọ sị a, “Egheę.”

²⁸ Onye-isi-agma kanị hụ nọ sị, “Egho m kụ nị m d'a wuru nwa-di-alị Rom' e hiekwọ-ol” Kanị Pọlụ nọ sị, “We mude m nwa-di-alị Rom.”

²⁹ Ozigbo hụ, ndị ile te k'a fian Pọlụ mkpịnsin, n'o ku ihien menị, nọ seri isi wẹ; egun hụ a tų onye-isi-agma kanị hụ nke makeni o hunguọ nị Pọlụ wu nwa-di-alị Rom bu o te kpomaguo a egan.

E We Wẹ Pọlụ Jẹn Ogwa Ndị-isi Nkikwama Izrelu

³⁰ Makeni onye-isi-agma kanị hụ cho n'o marin ihien ndi Ju ri kpe ni Pọlụ, ogeń eki gi fon, o nọ kpọpọ Pọlụ egan, kpọzu ndi-isi nchų-ẹjan le ndi-isi ile. Ya o nọ wehe Pọlụ, bu e tumę ihun wẹ.

Isi Nke Eto-kwasị-ogun

¹ Pọlụ nọ bu ęnya tuma Ndị-isi Nkikwama hụ, sị, “Umunę m, e giọle m obi ri ọchan bi elu m id'ęnya Osolobue d'e ru tanni.”

² Ya onye-isi nchų-ẹjan wu Ananayasị nọ sị ndi nokunme Pọlụ fian a ihien onų.

³ Ya Pọlụ nọ sị a, “Osolobue k'a fian 'yü nwęn ihien; usuo-ẹjan wẹ gi ihien ọchan tekin k'i wu! I nodi oche ebęhü e gi Iwu e kin m ikpe, bu i hụ a dan Iwu ebe i nọ sị wẹ fian m ihien?!”

⁴ Ndi hụ nochime Pọlụ nọ sị a, “Egun a n'i kpari onye-isi nchų-ẹjan Osolobue?”

⁵ Pọlụ nọ sị, “Umunę m, a marin m nị onye-isi nchų-ẹjan rọ; makeni e deguo w'a ime Ekwkwọ-nsọ, sị, 'Ekujale oku onye-ndu onų.' ”

Pọlụ E Gi Akọ Wanahin

⁶ Ogeń Pọlụ gi marin nị ndi hụ ime wẹ wu ndi itu Sadusi, ndi hụ wu ndi Itu-Farisi, o nọ yi oro, sị, “Umunę, m wu onye Farisi, onye itu ndi Farisi. Wẹ ri nwan e kin m ikpe make olil'ęnya nị ndi nwunni jenkọ d'e lihi!”

⁷ Ogeń o gi ku okuni, ndi itu-Farisi le ndi itu-Sadusi risonme ime Ndị-isi Nkikwama hụ nọ doma, Ogwa ahun nọ kebe.

⁸ (Makeni ndi itu-Sadusi a sị nị ndi nwunni elihiko, a sizi nị ke ndi mmọn-ozị ke mmọn ari. Kanị, ndi Itu-Farisi kwerichanrin nị ihien eton ri ari.)

⁹ Egegede isusu nọ bidoń. Ndi hụ ime ndi-nkuzi Iwu hun ri itu ndi Farisi nọ lihi otọ, doma okuni, sị, “Ęnyi ahunni eje-ihien ọwule okęnyeni me. Onye ma ke mmọn * mọbu mmọn-ozị gwa a oku?!”

¹⁰ Ogeń isusu hụ gi kenren, egun a bia onye-isi-agma kanị hụ nị w'e d'a dokika Pọlụ, ya o nọ sị ndi-agma a wẹ jẹn d'e gi iken napuha wẹ Pọlụ, webanhan a ime ebe ahun wẹ ndi-agma bi.

¹¹ Imę uhinhin hụ, Di-nwonn-ęnyi nọ nwonpuha, wuzoyeni Pọlụ, sị a, “Kwondon obi i! Makeni, k'i don shia ni m ęri ime Jerusalem, ęriřa k'i k'a don shijazi ni m ęri ime Rom.”

E Rini Wẹ Pọlụ Ngo Nị Wẹ Gbu E

¹² Eki e fon utuntun, ndi hụ ime ndi Ju nọ zugbama, kun Osolobue, sị eriko wẹ, arako wẹ, d'e ru ni e gbugu wẹ Pọlụ.

¹³ Wẹ kari madu ogunnai zu izuni.

¹⁴ Ya wẹ nọ jęnburu Ndị-isi nchų-ẹjan le Ndị-isi, sị wẹ, “Ęnyi e kunguo Osolobue, kwę nkwa nị isi wu isi-ęnyi eriko ihien ọwule d'e ru ni ęnyi e gbugu Pọlụ.

¹⁵ Unu le Ndị-isi Nkikwama, zi ni nwan ozi jenni onye-isi-agma kanị ndi Rom, n'o wehe ni unu Pọlụ. Ku n'e nokęsi unu cho nị unu lebankenme oku e ęnya; ęnyi nwęn a kwademęguo nị ęnyi gbu e o gini d'e ru ebeni.”

¹⁶ Kanị okorobja ohu nwęne Pọlụ okpoho mu nu ngoni wẹ ri. Ya o nọ jęnme baraki hụ ndi-agma bi d'a gwa Pọlụ. Wẹ nọ nị a banye d'a gwa a.

¹⁷ Pọlụ nọ kpọ onye ohu ri ebęhü hun ri ndi a kị ndi agha ogun-isęn, ogun-isęn, sị a, “We okorobjani jenni onye-isi-agma kanị, n'o nwon ihien o k'a gwa a.”

¹⁸ Hun a kị ndi agha ogun-isęn nọ weri e d'e kunrun onye-isi-agma hun kanị, sị, “Onye-ngan hụ wu Pọlụ kpọ m, sị m wehe n'i nwata-okęnyeni n'o nwon ihien o k'a gwa i.”

¹⁹ Onye-isi-agma hun kanị nọ kwondon nwata hụ ęka, wẹ e si usuo. ju a, sị, “K'i nwon 'ya gwa m?”

²⁰ O nọ sị a, “Ndi-ndu ndi Ju e kwerigbamaguo nị wẹ k'a sị i wehe Pọlụ Ogwa Ndị-isi Nkikwama ekile. Wẹ k'e me ke sị Ndị-isi cho nị wẹ lebankenme oku e ęnya.

²¹ Kanị, egonkwole wę ntin, makeni ikęnyę wẹ hun warị ofia e che e kari ogunnai. Ekunguo wẹ Osolobue, nị eriko wẹ, arako wẹ d'e ru mgbe wẹ gbugu e; a kwademęguo wẹ nwan e che n'i kweri wehe e.”

* **Isi Nke Eto-kwasị-ogun:** 9 Ekwkwọ iyi wẹ koma ke wẹ ri e ku ebeni.

²² Onye-ndu-agma hun kanị nọ sị a, “Agwakwole onye owule ni 'y'a gwaguo m okuni.” Ya o nọ zi nwata-okennyẹ hụ la.

E We We Polu Jenni Govano Wu Felisi

²³ Ebehu ke onye-isi-agma hun kanị nọ kpọ madu ebuo hun a kị ndi agha ogun-isen, ogun-isen, sị we, “Kwademe ni ni unu jen Sizarja: weri ni ndi-agma ogun-iri e gi ukụ e jen, ndi-agma iri kwasị ogun-eto ndi e gi eshin a lụ agha lezi ndi-agma ogun-iri ndi e gi obo a lụ agha. Kwademe ni ni unu gi okuloku itenei ukinkinni jenne.

²⁴ Kwademezi ni ni Polu eshin hun o k'e nyin, onu e du e jenni Govano wu Felisi, anikwole ni ihien owule me e.”

²⁵ Ya onye-isi-agma ahun kanị nọ de ekukwo-zi. Ihienni k'o de:

²⁶ “Mme wu Kiodiosi wu Laisiasị ri e dejenni Govano wu Felisi; e kele m'i.

²⁷ Ndi Ju ile kwodon okennyeni, a cho ni we gbu e. Ogen m gi marin ni nwa-di-ali Rom ro, ya m nọ weri ndi-agma d'a gbapuha a.

²⁸ Make ni m cho ni m marin ihien hu we ri a ma n'a ikpe, m nọ we e jen Ogwa Ndi-isi Nkikwama we.

²⁹ A hun m'a ni oku Iwu we ke we ri a man'a a ikpe—n'o nwonna ihien o me hun w'e gi tu a ngan mobu gbu e.

³⁰ Ogen ozi gi ru m ntin ni we rin'e ngo, m nọ sị ni m zihę n'i y'e ozigbo. A gwaguo m ndi-ikpe e we d'e kunrun i, ni we nọ idenya i ku ihien we sị ni ya k'o me.”

³¹ Ya ndi-agma hu nọ me k'o don gwa we: we nọ gi ime uhinhin we Polu sikwori Antipatrisi.

³² Eki e fon, ndi gi ukụ nọ lakin, hapu ndi gi eshin ni we le Polu wiri.

³³ E ru we Sizarja, we nọ we ekukwo-zi hu ye Govano, we Polu che ihun e.

³⁴ O gungu ekukwo-zi hu, o nọ ju Polu ke onye elee Azuun k'o wu ime ali-eze Rom. Ogen o gi nu ni onye Azuun Silisia ro,

³⁵ o nọ sị, “M k'a nu onu i ogen ndi-ikpe i e gi bia.” O nọ sị ndi-agma chedon e ime ogwa a, ogwa hun Herodu tun ebehu.

Isi Nke Eno-kwasị-ogun

Ikpe Hun Ri Egbata Ndi-Ju Le Polu

¹ Hun me e akp'ohin isen, Ananayasị wu onye-isi nchu-egan le ndi hu ime Ndi-isi lezi oka-iwu w'a kpọ Tetulosi nọ bia ogwa Govano. We nọ kpe Polu eka Govano.

² Ya we nọ kpopuha Polu. Tetulosi nọ kinme ihien we ri e kpe n'e, sị,

“Onye ikpen ile rini, okiki i e wehęguo ni enyi udon kete-ele-mgbe; iroro-oma y'a tu e donzimeguo ni ndi alini ihien.

³ Ogen ile le uzo ile ke efo gi a suokenme enyi usuo make ihien ndini.

⁴ Kanị achoni m ni m ri ke i ogen, m ri a riọ nwan n'i me ohunma gonzi enyi ntin ke i don e me mbu, ni m be oku nke-nke.

⁵ Enyi a hunguo a ni okennyeni e yesonme nsongbu oda-oda. O ghasonme, e se isusu ebe owule ndi Ju ri enu uwa ile. O wuzikwo onye ohu ime ndi-ndu itu Onye-Nazareti ahun.

⁶ O te rizi a chode n'o meru Ulo-nsọ, ya enyi nọ nwundon e. [Nke enyi e te gi Iwu enyi kin e ikpe,

⁷ kanị onye-isi-agma kanị wu Laisiasị nọ gi iken bia d'a napu enyi 'ya, sị ndi ikpe e bia d'e kunrun i.]

⁸ I ju a ajuju, 'yu le enwen i k'a saeka marinkwama ihien ile enyi ri e ku ni ya k'o me.”

⁹ Ndi Ju nọ kwadon Tetulosi, sị ni ihien ndini ile wu ezioku.

Polu E Kinrin Onu A Ihun Felisi

¹⁰ Ogen Govano gi fe eka gi sị Polu ya ku nwan, ya Polu nọ sị, “A maringuo m n'o meole ahua ole-le-ole i wu oka-ikpe alini; ya wu, efo ri a suo m usuo ikinrin onu m ebe i ri.

¹¹ I k'a saeka chopuha n'ọ karini akp'ohin mmebuo kete m'e jenne Jerusalem d'e fe ofufe.

¹² O nwonna onye owule we hun mme le iya ri a do ndondo ime Ulo-nsọ; o nwonna ndi we hun m ri a kpasu—ke ime unu-ufufe ke ime obodo hu ile.

¹³ Asako we eka ghosi ni ihien we ri nwan e ku ni 'ya ke m me wu ezioku.

¹⁴ Kanị m k'a saeka gwa i ni ihien ohuni wu ezioku: Uzo hu we ri e ye eje-efan ke m gha e fe Osolobue ndi nedi enyi kanị; m kweyeni ihien ile we de ime Iwu Mozizi le hun we de ime ekukwo ndi-amuma.

¹⁵ M nwon olil'enya ime Osolobue—olil'enya ohu hu hun ndini le enwen we nwon ime Osolobue: ni ke ndi ezi-omume ke ndi njo jenko d'a gha onwun lihi.

¹⁶ Ufiri e ke m gi a nwan iken m ogen ile, igi hun a ni obi m ri ochan ebe Osolobue le ihian ri.”

17 “O teguo m biademé Jerusalem; ya m noji nwan bia ni m ye ndi nke m ihien ndi w'e gi yeni ndi igbennye aka, leni m hun uzọ chụ-ẹjan.

18 Iya ke m ri nwan ke we hun m ime Ulo-nsọ: o me nke omenalị idon-nsọ, a riguo le m uchan ogen we gi hun m; o nwonna igunrun mme le we wi; o nwonzikwoni isusu rini.

19 Kanị o te nwongho ndi Ju gha Azuun Eshia bia ri ebegu, k'o furu nwan we le enwen we bia ebeni d'e ku onu we id'anya i, omeni o nwon ihien we si ni 'ya ke m me!

20 Mọbu ya judele ndini ri ebeni ke elee eje-ihien ke we hun ni ya ke m me ogen m wuzo ihun Ogwa Ndị-isi Nkikwama,

21 mmanị ihien ohuni m yi oro ku ke m wuzo ihun we: 'Unu ri e kinkwo m ikpe tanni makeni m kweri ni ndi nwunni jenko d'e lihi!' ”

22 Kanị Govano wu Felisi, hun marincharinguu banyeni Uzọ-Jesu, no bu ikpe hu si ihun, si we, “Unu jenko d'e cheri ni onye-isi-agma kanị wu Laisiasị bia m kebe han ni unu enen.”

23 O no si onye-isi agha hun a ki ndi agha ọgun-isen ya hun a ni we kwondon Polu, ka we e yen'e efe ekerē, a ni ndi ọwu a a bia d'a hun a, e ye e ihien ri a mkpa.

Polu A Gwa Govano le Nwunye E Oku-Chuku

24 O mepu akp'ohin ole, Felisi le nwunye e wu Drusila no bia. Drusila wu onye Ju.

Felisi no zi we kpọ Polu. We no gonme e ntin k'o ri a gwa we oku ikweri ni Kraistị wu Jizosi.

25 K'o don ri e ku oku ezigbo obibi Chuku cho le ikwondon-enwen-ihian le Okinkin-ikpe lalani, egun no tuma Felisi. O no si, “I k'e jenneguu, m nwon efe a kpọzi m'i.”

26 O huzi a tu enya ni Polu jenko d'e ye e egbo; o hu e gi ufri e e zisonme we d'a kpọ Polu mbu-le-ebu, e son e e ku oku.

27 Ahua ebu a ghafeguu, Poshisi wu Festosi no henrin Govano, nokin enya Felisi. Makeni Felisi choko ni ndi Ju ku n'e ohunma, ya o no la Polu to ime ngan.

Isi Nke Isen Kwasị Ọgun

Polu A Si We We Oku E Jenni Eze-kanị Wu Siza

1 Hun me e akp'ohin eto Festosi bia d'a kima Azuun ahun, o no gha Sizaria jen Jerusalem.

2 Ebegu ke ndi-isi nchu-ẹjan le ndi-isi ndi Ju no kinghosi a oku Polu, rjo a

3 n'o me ohunma zihē ni we Polu Jerusalem. Makeni e riguo we ngo we e gi gbu Polu uzo, o lalani.

4 Festosi no za we, si, “Sizaria ke we buto Polu, bu m kinko ebegu egwa.

5 Ya wu, ndi isi unu we sonme m jen Sizaria, ni we le okennyē hu d'e kin, omeni o nwon eje-ihien ọwule o me.”

6 Ogen Festosi gi songuu we nodi—o nokarini akp'ohin esato mọbu iri—o no si Sizaria. Eki e fon, we no bia ogwa a. O no nodi elu Oche Okinkin-ikpe, zi we d'e wehe Polu.

7 Ogen Polu gi puha, ndi Ju hu gha Jerusalem' bia no fihunme e, kinme eje-ihien bu-oda jogbu enwen e we si ni 'ya k'o me, bu asani we aka ghosi ni ezioku ro.

8 Kanị Polu no kin onu a, si, “Adanni m iwu ndi Ju mọbu iwu Ulo-nsọ mọbu iwu eze-kanị wu Siza.”

9 Kanị Festosi cho n'o meyeri ndi Ju, ya o no juma Polu, “Y'a chogho n'i jen Jerusalem, ni we no id'anya m kin i ikpeni ebegu?”

10 Polu no si, “Ogwa eze-kanị wu Siza tumē ke m ri hunni, ebe furu we k'a no kin m ikpe. O nwonna eje-ihien ọwule m me ndi Ju—'yu le enwen i a maringho ohun ohunma-ohunma.

11 Omeni m me eje-ihien hun w'e gi gbu m, ari m a cho uzo m'e gi wanahin onwun. Kanị, omeni o nwēni ihien w'e kwondon aka ime ihien ndi we si ni 'ya ke m me, o nwonna onye jenko d'a saaka bu m che we aka. We ni m jenni eze-kanị wu Siza n'o gi aka a kin m ikpe!”

12 Ogen Festosi le ndi a dun a odun gi tugbamaguu iroro, ya Festosi no si Polu, “Y'a siguo we we i jenni eze-kanị wu Siza; Siza ahun k'i buruko.”

E Wehe We Polu Ihun Eze Wu Agiripa Le Okpoho W'a Kpo Benaisi

13 Akp'ohin ole-ne-ole a ghaguu, eze hun ri a ki ndi Ju wu Agiripa le (okpoho w'a kpo) Benaisi no bia Sizaria d'a si Festosi anua.

14 Ogen ahun we gi nodi ebegu akp'ohin ole-le-ole, uhuhin ohu, Festosi no wepuha ni eze hu oku Polu, si, “O nwon okennyē ohu Felisi lato ime ulo-ngan;

15 ogen m gi ri Jerusalem, ndi-isi nchu-ẹjan ndi Ju le ndi-isi ndi Ju no wepuha oku e, si m ma a ikpe.

16 Kanị, m no si we ni enyi ndi Rom' a ra we onye we kpe ye ndi kpen'e, bu 'ya le ndi kpen'e e ke turu kin elee-m elee-i, o hun oghere kinringuu onu a.

17 Ogen we gi nwan zu ebeni, e tuhu ni m ogen ọwule, kama, eki e fon, m no zi we kpọ ogwa, nodi alị elu Oche Okinkin-ikpe, zi we wehe okennyē hu.

18 Ndi kpe n'e no lihi oto kinme, kanị ele udi eje-ihien m ro ni ya ri e se ke we kin.

¹⁹ Kama, we no kinsonme oku ofufe hun we le Polu ri a do le oku okennyeh ohu w'a kpo Jizosi, hun nwunhunguni, kanj Polu hu e ku e e kushi iken n'o ri ndun.

²⁰ Amarinzi m ihien m k'e me gi chofuha ani oku ndini, ya m no ju Polu k'o chogho n'o jen Jerusalem, ni we no ebefu kin e ikpe banyeni ihien ndini we si ni 'ya k'o me.

²¹ Kanj ogen Polu gi si enyi na a to ebeni d'e ru ni eze-kanj wu Siza e gi aka a leban oku e enya, ya m no si we kwondon e d'e ru mge m saeka zi e jenni Siza."

²² Agiripa no si Festosi, "Nke o suo m ni m gi ntin m nu onu okennyeni." Festosi no si a, "Ekile ya nu onu a."

²³ Eki e fon nwan, Agiripa le Benisi no gi oken ogho ndi-nze banhan ime-ulo uku hu, we le ndi-isi-agma kanj le ndi we marin amarin ime obodo hu wi banhan. Festosi no zi ndi orun a d'e webanhan Polu, we no webanhan a.

²⁴ Festosi no si, "Eze wu Agiripa le ihian ile ri ebeni, lee ni okennyeni ndi Ju ile ri e kpe aka m, ke ime Jerusalem ke ebeni, e yi oro, a si n'o furuzini n'o ri ndun.

²⁵ Kanj ahunni m njo o me hun we e gi ma a ikpe onwun. Kanj, hunni o si enyi we e jenni eze-kanj wu Siza, e kwerigho m ni m jenko d'e zi e jenni'e.

²⁶ Bu ahunni m nwan ihien m'e kwondon aka hun m'e gi dejenni nna m wu Siza ekukwo banyen'e. Agiripa, iya hain m gi nwan wepuha a ebeni unu ile ri, tumadu ebe 'yu le enwen i wu eze ri, keni m hun ihien m k'e kwondon aka de ya wu ekukwo-ozu, enyi jugu a ajuju.

²⁷ Makeni, o jogbu enwen e ni m zi onye-ngan jenni eze-kanj bu o nwene ihien m hun ku ni iya ke we si ni ya k'o me."

Isi Nke Isin-kwasi-ogun

Polu E Kinrin Onu A Ebe Agiripa Ri

¹ Agiripa no si Polu, "I nwon iken kinrin onu i." Ya Polu no tinpu aka, kinme enina:

² "Eze wu Agiripa, m weri e ni m nwe isi-oma ebe o me ni ihun i ke m jenko d'a no kinrin onu m tanni banyeni ihien ile ndi Ju ri e ku ni ya ke m me;

³ makeni ya maringho omenali ndi Ju ile le ihien ndi hun e se ni we oku, marin a ru ali. Dodo, nwe nwan ndidi gon m ntin.

⁴ Ndi Ju ile a maringho ke m don bi gha ali lala, ke ime ali m ke ime Jerusalem.

⁵ Omeni we te k'e ku ezioku, a maringho we ketekete ni m te wu onye itu-Farisi, itu kacharin e ze ime ofufe enyi le ni m'e bi obibi ndi Itu-Farisi.

⁶ Kanj we ri nwan ebeni e kin m ikpe makeni m ri e lee enya ihien hun Osolobue kwe ndi nedi enyi we kanj nkwa;

⁷ ihien hu* ikpun-ulo mmebu ndi nke enyi ri e lee enya a, e gi ufiri e e fekenme Osolobue ukinkin le efinnai. Eze, olil'enyani m nwon wu eje-ihien hu ndi Ju siku ni ya ke m me!

⁸ Ki hain o gi a fukeme unu ndi ri ebeni orun ikweri ni Osolobue e weli ndi nwunni?"

⁹ "Ezioku-ezioku, mme le enwen m te ro n'o furu ni m me ihien owule m k'e gi gbondon efan Jizosi onye Nazareti.

¹⁰ Ohun ke m me ime Jerusalem. Ogen hu, m'a narin ndi-isi nchu-egan iken, a tu ndi kwerini Jesu e ye ime ulo-ngan; eled e hun suo, we cho ni we ma we ikpe-onwun, e biye m aka.

¹¹ Imerinme ogen, m'a ghasonme uno-ofufe ile, e ye we afunfun, a liliima ni m me we ku aru ghahani ikuja oku Jesu. Olulu we bu m oda-oda, nke wu ni m'a chu we e rudu obodo ndi ri ani ozo d'e kpokpo we."

Polu A Kowa K'o Don Gbehuto

(Orun Ndi-Ozi 9.1-19; 22.6-16)

¹² "Ebe m no a chu we erira, m no narin ndi-isi nchu-egan iken le ekukwo jenko Damas'kosi.

¹³ Eze, e ru m uzo, ogen anwun gi a ri isi, ya m no hun ukpe nwunnahin enya-anwun k'o gha enu-igwee nwunhunme mme le ndi 'me le we wi.

¹⁴ Enyi ile no dan. Ya m no nu olu gi asusu Hibru si m, 'Solu, Solu, k'i ri e kpokpo ni m? I ri a ruhu enwen i ehun noka oken-efin ri a gba egbe di-nwonn'e uku.'

¹⁵ M no si, 'Di-nwonn-m, onye k'i wu?' Ya Di-nwonn-enyi no shari m, 'Mme wu Jesu hun i ri e kpokpo.

¹⁶ Kanj, lihi ni turu oto. Ihien hain m gi me i n'i hun m wu keni m tume i n'i wuru odibo m le osheri hun jenko d'a gwa ndi ozo ihien ndi i hun le ihien ndi m jenko d'a ghosi i.

¹⁷ M k'a gbapuha i aka ndi nke i—ya wu ndi Izrelu, gbapuha i aka ndi ali ndi ozo hun m ziko i d'e kunrun.

¹⁸ M ziko i d'a shiapu we enya, keni we hun uzo gha ime ishi gbehuto si ime ukpe; gha okpuru Ekwensu puha d'e kunrun Osolobue; keni Osolobue gbahari we njo, ye we onodi ime ndi hun we don nsu, ndi ahun we don nsu makeni we kweri ni m. "

* **Isi Nke Isin-kwasi-ogun:**7 Nkwa Hu hun

Polu E ku Oku Orun A

- ¹⁹ “Eze wu Agiripa, ufiri e, apani m oku ihien m hun ime ohun hu gha elu-igwee bia.
- ²⁰ Kanj, m no zime ozi hu ime Damas'kosi. E zigwu m ndi ri Damas'kosi ya, m nozi zi e ime Jerusalem le egbere Judia ile, e zizi m ndi ali ndi ozo ya, a si we gha ime njo we gbehuto, buruhe Osolobue, mema ihien k'a ghosu ni e gbehuto guo we.
- ²¹ Ufiri ihieni ke ndi Ju gi kwonon m ime Ulo-nsu, a cho ni we gbu m.
- ²² Kanj d'e rukwo nwan tanni, Osolobue hu e yeni m eka; ya ke m gi wuzo ebeni a shia eri, a gwa ke onye uku ke onye nta okuni; ihien ohu hu ndi-amuma le Mozizi ku n'o jenk o d'e me ke m ri e ku oku e, o nwonni ihien ozo:
- ²³ ni Kraisti k'a tariri afunfun; n'o k'a wuru onye ibuzo k'a gha onwun lihi; ni, noko onye ibuzo gha onwun lihi, o jenk o d'e wehe ni ke ndi ali enyi ke ndi ani ndi ozo ozi ukpe.”
- ²⁴ Hun Polu gi ri e kin onu a enina, Festosi no weshi olu elu, yi, “Era ri a pu i, Polu! Oken-ekukwo i mari ri a pu i era!”
- ²⁵ Kanj Polu no si, “Festosi ikpen ile rini, era ari a pu m! Onye owule enya don k'a mari ni m ri e ku ezioku.
- ²⁶ Eze wu Agiripa le enwen e a maringwo ihien ndini! Obi ru m ali igwapu a oku, e gigho m'a don n'o nwonni ihien w'a kon'a ime ihien ndini, make ni onwan e meni nzuzue.
- ²⁷ Eze wu Agiripa, y'e kwerigho ihien ndi-amuma ku? A maringho m ni y'e kwerigho.”
- ²⁸ Agiripa no si Polu, “I cho n'i me m wuru onye nke Kraisti ozigbo-ozigbo?”
- ²⁹ Polu no shia ri, si, “Ihen m ri a rjo Osolobue wu onwan: k'o me egwa-o, k'o meni egwa-o, ni elode yu suo, kanj, ke iju ke ndi ozo ile ri e gon m ntin tanni hun uz o ri ke mme—wezuka egan ndini we kpoma m!”
- ³⁰ Ebehu ke eze le Govano wu Festosi le Benisi le ndi ozo we le we gba ri oche no lihi oto.
- ³¹ Ogen we gi puko, we hu a si ibe we, “O nwonni ihien okennyeni ri e me hun w'e gi gbu e mo bu e che ime ulo-ngan.”
- ³² Agiripa no si Festosi, “Nke w'a hatu okennyeni ye omeni ele hun o si we we oku e jenni eze-kanj wu Siza.”

Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun*E Gi We Ugbo-mirin Buru Polu Jenme Rom*

- ¹ Ogen we gi kubepu a ni enyi k'e jen Itali, we no we Polu le ndi hu ime ndi-ngan che eka onye-isi-agma w'a kpo Juliosi, hun a ki ndi-agma ogun-isen ime itu-agma-uku ndi Rom' ahun w'a kpo “Itu Eze-Ogostosi.”
- ² Enyi ile no banye ugbo-mirin gha Adramitum bia, hun ri a kwademe n'o jensonme ali ri ichen-ichen ri Azun Eshia risonme eh u Ohimin hun we no a banye ugbo-mirin. Ugbo hu no buru enyi. Enyi le Aristakosi onye Tesalonika hun ri Azun Masedonia wi.
- ³ Eki e fon, enyi no ru Sidon'. Juliosi no gi eka ri mma son Polu, ni a jen d'a hun ndi owu a ni we ye e ihien ri a mka.
- ⁴ Enyi no gha ebehu buli si ohimin, a ghasonme eh u ali Sajprosi—make ni ufere enyi kunrun ri e bukin enyi azun, o nini enyi gbasonme ahanmahan ohimin.
- ⁵ Ogen enyi gi ghafegu eh u ali Silisia le Pamflia, enyi no fuha Mira hun ri Azun Lisia.
- ⁶ Ebehu ke onye-isi ndi agha hu no hun ugbo-mirin gha Alξανδρια jenk Itali, ya o no bu enyi ile che ime e.
- Jjen A Fuma Orun*
- ⁷ Enyi no gbama ekere-ekere akp'ohin ole-ne-ole—o fukemke enyi orun ni enyi d'e ru Nidosi. Ogen ufere gileni ni enyi jenshi ihun ib'eka ahun, enyi no ghasonme mkpenren Samonu hun ri ali Kriti. Mirin nohunme ali Kriti.
- ⁸ Enyi hun a gha mkpenren-mkpenren, kanj o fukemke enyi orun oda ni enyi d'e ru ebe w'a kpo “Ebe-Richanrin-Ugbo-Mma”, hun nochime Lasia.
- ⁹ Make ni enyi e riguo ogen oda-oda, nke wu ni ndi Ju e buguode onu ahun w'e bu*—ya wu, ogen eje-ebi gi a kpo ohimin hu e ruguole, enyi si ni enyi jennezi, ijen jenk d'a jo njo, Polu no dun we odun, si,
- ¹⁰ “Ekele m unu ile; a hunguo m'a ni enyi jenk d'a banye eje-onodi omeni enyi jennezi, ihien bu oda jenk d'e huzikwo; elode ibu le ugbo suo, kanj kezi ndun enyi.”
- ¹¹ Kanj onye-isi-agma ahun gi ihien onye-isi ugbo le onye nwon ugbo ku don kari oku Polu.
- ¹² Ebe o me ni ebeni ugbo-mirin a nodi a ri mma hun w'a nodi ogen winta, udu mirin-oyi-ochan hun a kpu okpukpu, ndi ka oda no kweri n'o ka mma ni enyi jenne. We ri a tu enya ni, ikenkwo, we k'a saeka ru Finik'si d'a nodi ebehu ogen mirin-oyi-ochan hu. Finik'si wu ebe ugbo e zient o ali Kriti, o bu ihun zime ib'eka ndidan enya-anwun.

* **Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:**9 ib'eka Septemba le Octoba

Eje-ebi A Kpoma

¹³ Ogen ufere reberere hụn a gha azuun ndidan-mirin a bja gi femẹ, wẹ no ro ni a hụn wẹ ihien wẹ ri a cho; wẹ no tofu ugbo hụ ebe wẹ limẹ ẹ, ghasomme usuo-usuo ẹhụ alị Kriti.

¹⁴ Kanị o ke me-eme, oken ufere hụn a kpokenmeni no kpoma. “Nọt-ista” ke w’a kpọ ufere hụ, makeni o gha azuun ugu e feshi azuun owuwa-anya-anwun. O gha ib’eka Kriti fehe.

¹⁵ O no kpokenme ugbo hụ, o nizinị wẹ gbewuto ugbo hụ zime ufere hụ. Ya enyi no la ugbo tonj ufere hụ, o no buru enyi jenme!

¹⁶ Enyi no kuban azuun ndidan-mirin alị ohu me ekerẹ w’a kpọ Koda hụn ri etintinnaj Ohimin ahun. Ohun e zueme ugbo hụ ekerẹ. Enyi no lili ma wezuhan ugbo-nta ri ugbo hụ ebe w’a no saeka dobanhan a, kanị o fu enyi orun oda-oda.

¹⁷ Wẹ no dobanhan ugbo-nta hụ ime ugbo. Ebehu ke wẹ no gi eriri kenhunme ugbo, kenkenme ẹ. Makeni egun ri a tu wẹ amamgbe w’a sunkunma ejan ubom-Ohimin ri mkpenren Setisit†, wẹ no gbatopu eriri wẹ gi kenme igwe hụ nyinji w’a kpọ drag’anko, nu igwe hụ ye ime mirin—make ugbo hụ ghazị a gbakennin. Ya ufere no buru wẹ le ugbo jenme.

¹⁸ Ebi hụ a kpokenme enyi, e buhunme enyi, nke wu ni, ogen eki gi fon, wẹ no tuma ibu e ye ime mirin.

¹⁹ Hụn m’ẹ akp’ohin ẹto, o no ru hụn wẹ gidẹ gi ẹka wẹ kpọn ihien wẹ gi a run orun ime ugbo-mirin ye ime mirin.

²⁰ Ogen o gi me ni enyi ahunnj ke enya-anwun ke kokise akp’ohin ole-ne-ole, bu ebi rikwo a kpokenme enyi, enyi enwenzini olil’anya ni enyi jenko d’a hūn isi puha.

Polu A No Ime Nsongbu Hu Kasị Wẹ Obi

²¹ Makeni w’e ke ri ihien-oriri kete-ele-mgbe, Polu no turu otọ ime igunrun wẹ, si, “Ikennyẹ, nke onu e gon m ntin nodi Kriti. Omeni unu te gon m ntin, iwini ile e ke ti nwan.

²² Kanị, m ri nwan a rijo unu, kwondon ni obi unu makeni o nwonn onye owule ime unu jenko d’a nwunni—ugboni suo jenko d’a na iwi.

²³ Makeni mmom-ozị Chuku bja d’e kunrun m hūn uhinhin—Chuku ahun m wu nke ẹ, Chuku ahun m ri e fe.

²⁴ O si m, ‘Polu! Atule egun, i k’e tururiji ihun Siza. Ozozị, Osolobue e megun’i ohunma donmen’i ndi ‘yu le wẹ ri ime ugbo, anwunko wẹ.’

²⁵ Kwonkenme ni nwan obi unu, ikennyẹ, makeni m nwon okukwe ime Osolobue n’o jenko d’a ri ke wẹ don gwa m.

²⁶ Kanị ugboni k’a zunbanri akpakali, kusi.”

²⁷ Ime uhinhin hūn m’ẹ akp’ohin mmenọ, ogen ebiri-mirin hū gi buko ugbo enyi elu Ohimin Adria‡, o ru ihien nọke etintinnaj abali, o no ri ndi a run ime ugbo ke si alị ri nsue.

²⁸ Ya wẹ no gi eriri wẹ kenme ige we lele ke mirin mihan, wẹ no hūn n’o k’e luepu ogwenku ẹno; a gbaberi wẹ, wẹ no lelezi ẹ, wẹ no hūn a n’o minruzini erija, n’o k’e luepu ogwenku ẹto suo.

²⁹ Makeni egun ri a tu wẹ ni enyi jenko d’a sunkunma omuma, wẹ no gbatopu eriri anko ẹno ri ibe azuun hūn wẹ gi e limẹ ugbo hū, ni, ikenkwo o hūn uzọ zudon alị; wẹ hū e me ekpere ni eki fon keni wẹ legha uzo.

³⁰ Kanị, ndi a run orun ime ugbo hū no wetu ugbo-nta ye ime mirin, choma ni wẹ gi nzuzue gha ime ugbo pu, gi ugbo-nta ahun wanahin; we hū me ke si wẹ ri a gbatopu anko ri ihun ugbo.

³¹ Ya ke Polu no si Kaptin hū le ndi-agma a, “Mani ikennyeni nodi ime ugboni, onu ile k’a nwun.”

³² Ya ke ndi-agma hū no bepụ eriri wẹ gi kwondon ugbo-nta hū, mirin no buru ugbo-nta hū.

³³ Uz’utuntun biri-biri, Polu no rijo wẹ ri ihien-oriri, si, “Tanni me ẹ akp’ohin mmenọ unu ri enina, obi eruni unu anj, unu e rini ihien-anaị.

³⁴ Dodo ni nwan, ri ni ihien-oriri, o k’e yeni unu ẹka ri ndun wanahin, makeni o nwonn onye owule ime unu jenko d’e tuhu ke akpu ntutu ohu ri a isi.”

³⁵ Ogen o gi kuguu onwan, o no weri bredi, ye Osolobue ekele id’anya wẹ ile, beri, rime.

³⁶ Ya ndun no ban wẹ ile, wẹ le enwen wẹ no rime ihien-oriri.

³⁷ (Enyi ile ri ime ugbo hū ri madu ẹno arja ogun-mmẹnọ.)

³⁸ Ogen wẹ ile gi rijunchanringuu ẹfo, wẹ no tu oka-witi hodụ ime ugbo ye ime mirin make ugbo gha a nyinzi.

Ugbo Hụ E Tikpochamrin

† **Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:**17 hūn ri mkpenren anj Libja   ‡ **Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:**27 Iya ke w’a kpọ nwan Ohimin Mediterania.   § **Isi Nke Eṣa-kwasị-ogun:**29 igwe me onu suen-suen-suen we gi e zudon alị

³⁹ Eki e fọn, wẹ nọ legha alí ihun—bụ ndi hụ a marin alí o wụ, kaní wẹ nọ hún ngugu-mirin—ebe mirin nọ tẹ onụ hi ogbe. Ejan rí mkpẹnren ngugu-mirin ahun. Ya wẹ nọ bu obi nị wẹ k'a nyanban ụgbọ ebẹhụ, omẹni o k'a nị wẹ mẹ.

⁴⁰ Wẹ nọ tofụ ankọ ndi hụ ye ime mirin. Ebẹhụ kẹ wẹ nọzi tofulu eriri ndi hún kwondonsomme amala wẹ gi a nyan ụgbọ ahun, wẹ nọ se eriri gi wesi ekwa rí ibe ihun hún ufere gi e bu ụgbọ enu, zime nị ufere keni ufere hún ụzọ e bushi ụgbọ hụ ihun. Wẹ nọ nyanrin ụgbọ hụ don ihun ngugu-mirin hụ keni ụgbọ wẹ kụsị mkpẹnren e.

⁴¹ Kaní, ibe ihun ụgbọ hụ nọ zunban ebe jogbu enwẹn, súnkúnma ejan, tọ ebẹhụ; ebiri-mirin nọ kpukpọpuma ibe azuun a.

⁴² Ndi-agma hụ te nọ chọ nị wẹ gbukwama ndi-ngan hụ, amamgbe w'e gu mirin pụ akpakali, wanahin.

Onye Owule A Wanahin

⁴³ Kaní, makeni Kaptin ndi-agma hụ chọ n'ọ zuopuha Polu, o nini wẹ mẹ ihien wẹ ro. Kama, o sị ndi saeka gu mirin wẹ buzo tiban ime mirin gusi akpakali;

⁴⁴ sị ndi hoduni wẹ somme wẹ, ndi hụ ime wẹ e kwondon ibe-osisi, ndi ozo e kwondon ibe ihien ndi ozo gha ụgbọ hụ kpagipuha. Erija kẹ onye owule mẹ ru alí mmaka; o nwonni onye nwunhumi.

Isi Nke Eṣato-kwaṣi-ogun

Ihien Polu Mẹ Ime Alí Mota

¹ Ogen enyi gi hungu isi fuha, enyi nọ marin nị efan alí hụ mirin nọhunmẹ wụ Mota.

² Ndi alí hụ nọ mē nị enyi efoma pu-ichen: gi ifiri mirin rí e zueni lẹ oyi rí a tūnī fiye nī enyi okun nyanma, nabanhan enyi.

³ Polu nọ kpari nkun. Ogen o gi rí e bu wẹ e che okun hụ, uwowo okun hụ nọ chupuha agwo, agwo hụ nọ fifiri Polu eka.

⁴ Ogen ndi aní hụ gi hún agwo hụ k'o konrin e eka, wẹ nọ sị ibe wẹ, “Ezie-egie, okennyeni wụ izighe. Oṣuon'a n'ọ wanahingwo ohimin, eje-ihien o mē hukwo e son e, o niko a rí ndun.”

⁵ Polu nọ fe agwo hụ ye ime okun hụ, agwo hụ a run'a ehu.

⁶ Wẹ nọ tuma enya nị ehu Polu fun mobu n'ọ dan idumuzi, nwunhun. E cheberi wẹ, wẹ nọ hún a n'ọ nwonni ihien mē n'e, wẹ nọ kuhuto onu, kumē n'ọ wụ mmōn.

⁷ Onye-isi alí hụ wụ okennyeni ohu w'a kpo Poblisi. Iya nwon alí ndi nokunmẹ ebe ahun enyi rí. O nọ nabanhan enyi, lee enyi obia akp'ohin eto.

⁸ Ogen ahun, nedi Poblisi dine edine, emu rí a kụ a: ehu-okun rí e nwun e; o rizikwo a nyun —a nyunde edeke. Polu nọ jen d'a hún a, mē n'e ekpere, bu eka kwaṣi a, o nọ dinhin.

⁹ Onwan e megwu, ndi ozo ile emu rí a kụ ime aní hụ nọ bia, o nọ zuocharin wẹ ile.

¹⁰ Wẹ nọ mesonmē ihien bu-oda gi ye enyi ogho. Ogen enyi gi chọ nị enyi pu, wẹ nọ bu ihien ile rí enyi mkpa cheni enyi ime ụgbọ-mirin.

Enyi A Gha Mota Si Rom

¹¹ Ogen ifon eto gi ghafegwu, enyi nọ banye ụgbọ-mirin ohu hún nodi Mota ogen mirin-oyi-ochan, jenmē. Ugboni gha Alezandria bia, efan wẹ deye e wẹ gi marin a wụ “Ejime”, efan mmōn ebuo ahun wẹ marin amarin.

¹² Enyi nọ kuban obodo Sirakusu, nodi ebẹhụ akp'ohin eto.

¹³ Enyi nọ buli, gha ebẹhụ si Regionu. Eki e fọn, ufere nọ gha azuun ndidan-mirin fehe, bushime enyi ihun; nkesinọ ogen eki gi fonzi hún mē e akp'ohin ebuo, enyi nọ ru obodo Putioli.

¹⁴ Enyi nọ hún ndi kwerini rí ebẹhụ. Wẹ nọ sị enyi d'e du wẹ nodi izu-uka. Enina kẹ enyi don ru Rom.

¹⁵ Ogen ndi kwerini rí Rom gi nu nị enyi bia abia, wẹ nọ ghakworí ebe wẹ rí bia d'e kunrun enyi Afia Apisi lẹ ebẹhụ Odu Uku Eto hụ w'a nodi e ri, a ra, rí. Ogen Polu gi hún wẹ, o nọ kele Osolobue, ndun nọ ban a.

Ihien Polu Mẹ Ime Rom

¹⁶ Ogen enyi gi ru Rom, wẹ nọ nị Polu biri nke e, ya lẹ onye-agma hún e che n'e.

¹⁷ Hún m'e akp'ohin eto, o nọ kpo ndi-ndu ndi Ju rí ebẹhụ. Ogen wẹ gi biagwu, o nọ sị wẹ, “Umunē m, o nwonni ihien m mē ndi nke enyi, etikponi m omenalí ndi nedi enyi, kaní a nwunrun wẹ m ime Jerusalem, we m ye ndi Rom.

¹⁸ Ndi Rom a jugwu m ajuju, wẹ nọ chọ nị wẹ hatu m, makeni o nwonni ihien owule m mē hún w'e gi ma m ikpe onwun.

¹⁹ Kaní, ogen ndi Ju gi ju, sị w'a hatule m, o nwonni ihien ozo hodu nị m mē wezuka isi wẹ we m si ogwa eze-kaní wụ Siza—eleni m nwon ikpe m k'e kpe ndi alí m.

²⁰ Ya hain m gi sị nị m chọ nị m hún unu, gwa onu oku, mē onu marin nị oku olil'enya ahun enyi ndi Izrelu ile nwē kẹ m gi rí ime eganni.”

²¹ Wẹ nọ sị a, “Ɛnyi e nwehenti ẹhuhọ-ozị ọwụle gha Judia bịa banyeni i; o nwonzikwọni nwehe ẹnyi ọwụle ime ndi ri a gha ebẹhu a bịa hụn kujatu oku i.

²² Kanị, ẹnyi chọ ni ẹnyi nụ ihien i ri a kuzi: makeni, o me nke itu Jizosi onye Nazaretini, ẹnyi a maringho ni we ri e kuja oku e ebe ọwule.”

²³ Wẹ nọ kaye uhuhin we jenkọ d'a bịa d'e kunrun e.

O ru uhuhin hu, we nọ ruhe ebẹhu o ri. Gha utuntun d'e ru enyasi, o hu a gwa we oku Alị-eze Osolobue, a lili ma n'o gi ihien Ẹkukwo-nsọ ku me we kweri ni Jesu—ke ihien ri ime Iwu Mozizi ke ihien ndi-amuma ku.

²⁴ Ndi hu ime we nọ kweri ihien o ku, kanị ndi ọzo a ju n'e kweriko we.

²⁵ We we nọ dọsonme ndondo. Ni we d'a lama, Polu nọ kuzi oku ohu: o si, “Ezioku ke Mmon-nsọ ku oge n o gi gwa ndi nedi unu kanị oku ghahani onu onye-amuma wu Azaya, si,

²⁶ Jẹn d'e kunrun ndini, d'a gwa we, si,

“unu k'a nu, kanị

unu aghotako;

onu k'e lee ile,

kanị onu ahunko

ihien unu ri e lee.

²⁷ Makeni obi ndini arizi a ghota;

ntin we e kingo;

a nyunmagu we ẹnya,

amangbe w'e gi ẹnya we legha ọzo,

gi ntin we nu ihien,

gi obi we ghota, gbehoto,

a zọ m we.”

²⁸ Marin ni nwan ni e ziguọ we ozi nzuopuhani gha eka Osolobue bia jenni ndi ali ndi ọzo; we k'e gon ntin!”

[

²⁹ Oge n o gi kugu ihieni, ndi Ju hu nọ dọsonme ndondo lama.]

³⁰ Polu bi nke e ebẹhu ọrọgbọ ahua ẹbuo; o hu a nabanhan ke we han ri a bia d'a hunn'a;

³¹ O hu e zi ozi Alị-eze Osolobue, a kuzi banyeni Di-nwonn-ẹnyi wu Jesu Kristi, e kusi e iken, o nwonna onye gbondonn'e.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Ndi Rom

¹ Mmē wu Polu de ekukwo-ozini. M wu igbon Jizos' Kraistj. Osolobue kpo m, tumē m onye-
ozi pu-ichen make Ozioma Osolobue.

² Oziomanj wu banyeni ihien hun Osolobue kwe nkwa a edei ime Ehuhuo-nsọ ghahanj
ndi-amuma a.

³ Oziomanj wu banyeni Nwa a wu Jizosj Kraistj Di-nwonn-enyi—hun bia nọke ihian; ebọn
Defidi ke we mu a ye;

⁴ Osolobue gi iken Mmon-nsọ a ghosizikwo n'o wu Nwa Osolobue ghahanj igha onwun weli
e.

⁵ Make ufiri efan Osolobue, Osolobue e meguoni enyi efoma ghahanj Nwa a ni wu Jesu
Kristi Di-nwonn-enyi; o yeguozj enyi orun ndi-ozj pu-ichen ghahan'a, keni enyi hun uzọ
duhe ndi alj ndi ozo ile wuleni ndi Ju d'e kwerin'e, humen'e isi;

⁶ kezi unu le enwen unu, makeni we kpozikwo onu d'a wuru nke Jesu Kristi.

⁷ M ri e dejenni ndi ile ri Osolobue obi hun ri Rom, ndi we kpo d'a wuru ndi-nsọ. Efoma le
udon gha aka Osolobue Nedi enyi le Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi a bia ya rinj unu.

Polu A Kpanmin Osolobue

⁸ Nke ibuzo, m ri a kpanmin Osolobue m ghahanj Jesu Kristi make unu ile, makeni we ri
e ku oku okukwe unu ime uwa ile.

⁹ Osolobue, hun m gi obi m ile e fe ghahanj izisonme ozioma Nwa a, wu osheri m ni m'a
nyanhan unu ogen ile ime ekpere m.

¹⁰ M gha e me ekpere, m'a risonme Osolobue n'o beye ni m oghere ni m saeka bia nwan
d'a hun onu—omeni uche e ro.

¹¹ Makeni unu ri a da m—makeni m cho ni m yebeye unu ngozi ime-mmön, keni unu
zekenme.

¹² Mba, keni mmē le unu hun uzọ gi okukwe enyi gbatari ibe enyi umē.

¹³ Umunē m, m cho ni unu marin n'o teke m choma ni m bia d'a hun unu. (Kani we eke ni
m bia.) M ri a cho ni m bia, keni m gha ime unu kpozazini Osolobue ihian ke m don me ime
ani ndi ozoj wuleni ndi Ju.

¹⁴ M gi ihian ile ugwo: ke ndi wa-nya ke ndi waleni enya, ke ndi jen ulo-ehuhuo ke ndi
jenleni—

¹⁵ ya hain o gi a du m ni m bia d'e zizikwo unu ndi ri ime Rom' Ozioma.

Iken Ri Ime Ozioma

¹⁶ Ifenren ozioma ari e me m, makeni ya wu iken Osolobue gi a zuopuha onye owule
kwerini, ndi Ju wu ibuzo, o son ndi wuleni ndi Ju.

¹⁷ Makeni, ozioma ya nwe a ghosi ke Osolobue don e me ihian a wuru onye ri ke Osolobue
cho: o me e ghahanj okukwe onye ahun—gha mbidon d'e ru njendemē. O nonu ke Ehuhuo-
nsọ don ku e, si, “Onye ri ke Chuku cho ghahanj okukwe k'a ri ndun.”

Ikpe Hun Ma Ihian Ile

¹⁸ Iwe-le-onuma Osolobue a gha elu-igwee e hukwasj njo ile le ihien ile rileni mma hun
ndi-eje e me, ndi hun gi eje-ihien we e me e gbondon ezioku.

¹⁹ Makeni, ihien ihian k'a saeka marin banyeni Osolobue we we enya, makeni Osolobue le
enwen e e meguo n'o we we enya.

²⁰ Makeni, kete Osolobue e kele uwa, iken-itēbitē Osolobue le ihien o gi wuru Osolobue a
fuhachanringuo ifon. Osuon'a ni ele we ihien we e legha enya, we e gi ihien ndi hun Osolobue
ke a ghotā we, a hun ke we no. Ya wu, o nwonn ihien ndi no erira k'e kin, dodo arikonj we
ya, kaka!

²¹ Makeni, osuon'a ni a maringuo we Osolobue, eyeni we e mgbaye run'e, akpanmini w'a.
Kama, iroro we a wuru ihien olal'awi, uche we hun ghazileni a run a bgaguo ishi.

²² Ebe we ri e ro ni we marin ihien, e henrin we ndi-nzuzu;

²³ hun nke w'e gi fe Osolobue hun ghaleni a nwun, ye e ogho run'e, e fesonme we ihien we
kpu akpu—ke ndi no ke ihian hun a nwunni ke ndi no ke anu ri ichen-ichen, ke anu ndi nwe
uku-enọ ke nnunu ke ihien ndi hun a rinj!

²⁴ Osolobue no gi ifiri eje-ihien ndi ahun ri a gun we ime obi la we tonj imesonme ihien ru
unyin—we le ibe we no gi ehj we mesonme ihien-ifenren;

²⁵ we no gi ntu nokin enya ezioku Osolobue, fesonme ihien Osolobue ke, a kpo ni we isi-alj
hun nke w'e gi fe Osolobue hun wu Onye-okike hun rjchanrin mma jenrin ejen! Isej.

²⁶ Ufiri onwan, Osolobue no la we toni egun ihien-ifenren, nke wu ni ikpoho we e gi ime-mgba ikpoho-le-ikpoho ihian ghaleni e me, nokin enya ime-mgba ikennyel-le-ikpoho hun o me ni ya ke ihian e me.

²⁷ Erira ke ikennyel we gizikwo latol ime-mgba we le ikpoho hun ihian e me, egun ison ikennyel ibe we e me mgbah hu a gungbu we: ikennyel le ikennyel ibe we hu e metari ihien ifenren—a narinzikwo afunfun furu eje-ihien we ri e me.

²⁸ Makeni ndini ju ni eyekwo we Osolobue onodi we marin run'e, Osolobue no la we toni uche we ahun runi keni we mesonme ihien furuleni.

²⁹ Udi ihien ile jo-njo e jun ime we, ya le eje-omume, enya-uku, iwe, enya-ufu, igbu-ochu, ikpe, ndufe le ero; e henrin we ndi-oghele,

³⁰ ndi-nkuto, ndi ize Osolobue e ze; w'a kpari ihian, a pache, a nyan isi, e ropuhasonme eje-ihien rituleni, e nupu-isi okpuru ndi munu we.

³¹ E nwe we uche, w'a ra gi we don enya, efo a joka we, w'a ra me ebere.

³² A maringho we ni iwu Osolobue wu ni ndi hun e me udi ihien ndini k'a nwun, kanu we huzi e me we—elode ni we e me we huzi e ye ndi ozol ri e meni we ndu.

Isi Nke Ebuo

Okinkin-ikpe Osolobue Zin-ezin

¹ Ya wu, y'e nwonkwo ihien i k'e kin—onye owule i wu! Makeni, ebe i no ma ndi ozol ikpe, i ri a mazikwo enwen i ikpe. Makeni, iyu hun ri a ma we ikpe rizikwo e me ihien ndi hu i gi ri a ma we ikpe.

² Enya a maringho ni Osolobue wu onye ezioku ebe o no ma ndi me udi ihien ndini we ikpe.

³ Kanu, iyu nwen, onye owule i wu, hun e mezi ihien ndi hu i gi a hangbu ndi ozol enen, i ro ni k'a wanahin okinkin-ikpe Osolobue?

⁴ Ra i ri e lejia oken efoma a le nkintin o ri a gba i le ndidi e? Y'a marin ni Osolobue ri e meni i efomanu keni i hun uzol roghari?

⁵ Kanu, ebe i n'a kpokin obi i, a ju ni y'e roghariko, i ri e kpontol ni enwen i afunfun, e cheni afunfun, hun we jenkol d'e ye i Uhuohin iwe-le-onuma, uhuohin hu Osolobue k'e gi han enen ahun zinrinni.

⁶ Osolobue k'a ku onye owule ugwo ke onye-onye don run.

⁷ Nke ndi hu e mesonme mma, makeni we ri a chol ogbol le mgbaye le ndun nwonlenu ogugu, Osolobue k'e we ndun itebitel ye we.

⁸ Kanu, Osolobue k'e hu iwe-le-onuma a kpu ndi hun a chol nke-we nke-we, a ju ezioku, e son eje-ihien.

⁹ Eje-ufu le nsongbu k'a rini onye owule hun e me eje-ihien, ndi Ju wu ibuzol, o son ndi wuleni ndi Ju.

¹⁰ Kanu Osolobue k'e we ogbol le ikpen le udon ye ke we han hun e me ihien ri mma, ndi Ju wu ibuzol, o son ndi wuleni ndi Ju.

¹¹ Makeni Osolobue ara gbeyeni onye owule.

¹² Ndi wuleni ndi Ju enwon Iwu Mozizi; kanu we me njo, a na we iwi, osun'a ni enwon we Iwu Mozizi. Ndi Ju nwon Iwu Mozizi; we me njo, e gi we Iwu Mozizi kin we ikpe, ma we ikpe.

¹³ Makeni ele ndi a nu ihien Iwu ku ke Osolobue e kuni ohunma, kanu, ndi e me ihien Iwu ku.

¹⁴ Omeni ndi hu wuleni ndi Ju, hun nwonlenu Iwu Mozizi, e gi omume we me ihien Iwu hu chol, e nweghol we iwu ime obi we, osun'a ni enwon we Iwu hu ke ndi Ju don nwe e.

¹⁵ We ri e gi omume we a ghosi ni ihien Iwu chol a wuruole ihien we deye ime obi we. Ihori we hu a shia ni we eri: mgbe ndi hu iroro we a ma we ikpe, mgbe ndi hu o kuyeni we.

¹⁶ Erira k'o jenkol d'a ri Uhuohin ahun Osolobue k'e gi gi ihien zueri ime obi ihian kin ihian ikpe ghahani Jesu Kristi, nokel ke Ozioma hun m ri e zi don ku e.

Ndi Ju Le Iwu Mozizi

¹⁷ Kanu, i si ni i wu onye Ju; e gi Iwu Mozizi e don enya, a nyan isi ni egbata yu le Osolobue a rika mma;

¹⁸ a nyan isi ni y'a maringho uche Osolobue, marin ihien ka mma—n'e giguol we Iwu Mozizi zun i;

¹⁹ i si ni i wu onye e du ndi enya-ishi, n'i wu ukpel ndi ri ime ishi,

²⁰ ni i wu onye a dun ndi nzuzu odun le onye a kuzi umuoka—n'i nwon amamihiel le ezioku zu oke ime Iwu Mozizi. Ele ya?

²¹ Ya wu, iyu hun a kuzi ndi ozol, i hu a kuzi enwen i? I hu a si, "Ezunle ohin." Kanu yu nwen, i hu e zun?

²² I hu a si, “agherele;” Kanị yu nwen, i hu a ghere? I hu a si, “Aruale mmọn, ni eje-ihien ro.” Kanị yu nwen, y’e jen unọ mmọn d’e zun ihien rin’a?

²³ Iyụ hun gi Iwu Osolobue a nyan isi, i hu a dan ya wu Iwu— e gi e a fa Osolobue?

²⁴ Ehuhuo-nsọ si, “Ufiri unu ndi Ju ke ndi alị ndi ozo gi e kutọ Osolobue.”

Ikwa-ugun Le Ife-Osolobue

²⁵ Ikwa-ugun a bangho erere—omēni i hu a gbaye Iwu Osolobue. Kanị, omēni y’e nupu-isi okpuru Iwu hu, ya wu ni ugun i kwa elezi ugun nke-esi.

²⁶ Ya wu, omēni ndi kwaleni ugun e me ihien Iwu ku, e weriko we we nọke ndi kwa ugun— o sọ n’a ni akwannị we?

²⁷ Ya wu ni ndi kwaleni ugun nke ehụ, bu we hu e donme Iwu hu, k’a shiagbu unu eri— makeni onu a dan Iwu hu, osuon’a ni unu ke we detun’e, osuon’a ni unu a kwaguo ugun.

²⁸ Makeni, ele ihien enya e legha ke ihian gi a wuru onye Ju; ezigbo ugun ele hun we kwa ehụ, w’e legha enya.

²⁹ Mba. Kanị, ezigbo onye Ju wu hun wu onye Ju ime obi; ezigbo ikwa-ugun wu hun we kwa ime obi—ihien ime-mmọn le Mmọn-nsọ ro, ele ihien ehụ le mkpuru-oku we dehu ime. Udi ihian nọ enina k’a narin ija-mma we aka Osolobue ele aka ihian ibe e.

Isi Nke Eto

Ki Ndi Ju Gi Ka Ndi Ozo Mma?

¹ Ki ndi Ju gi nwan ka ndi alị ndi ozo mma? Elee erere ke ikwa-ugun banzi?

² O bukekwo! Nke ibuzọ wu ni Osolobue bu oku gha a onu puha che aka ndi Ju.

³ Kanị, omēni o nwęgho ndi ri ime we wuleni ndi we gi e don enya, ni enyi gi ohun si ni Osolobue ele onye we e gi don enya?

⁴ Mba, kaka! Osolobue wukwo onye ezioku, o sọ n’a ni ihian ile wu ndi-ntu. O nọhu ke Ekukwọ-nsọ don ku e, si,

“We k’a hun a

ni ihien i ku wu ezioku;

we kin i ikpe, i k’e ri enen;

i han enen,

w’e k’a hun ni enen i han wu ezioku.”

⁵ Kanị, o me nwan ni eje-omume enyi a ghosi ke Osolobue mehan onye ezi-omume, ki enyi e ku nwan? Ni enyi si nwan ni Osolobue me njo omēni o ye enyi afunfun? (M ri e ku e hu ke ihian don e ku.)

⁶ O nwonni k’o don me! Makeni, omēni Osolobue wu onye njo, nani k’o k’a don kin uwa ikpe?

⁷ Kanị, omēni ntu m ke ezioku Osolobue gi a fuhachanrin ifon, e wehen’e ogho, ke w’a mazi ni m nwan ikpe ni m wu onye-njo?

⁸ Ki ha in enyi gileni si, “Ni enyi mesonme nwan njo keni ihien ri mma hun uzọ a puha ifon”? (Ya ke ndi ri e kutọ ni enyi si ni ‘ya ke enyi e ku.) We furu ndi w’a ma ikpe.

Onwonni Onye Ri Ke Osolobue Cho

⁹ Ki mezi? Enyi ndi Ju ka ndi hun wuleni ndi Ju mma? Kaka akp’ohu! Enyi e kugolu! a ni njo ri a ki ihian ile—ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju.

¹⁰ Eriira ke Ehuhuo-nsọ don ku e, si,

“O nwonni onye ri ke Osolobue don cho,

o nwondeni kaka akpu onye ohu;

¹¹ O nwonni onye a ghotani,

o nwonni onye a cho Osolobue.

¹² We ile a kpahuguo;

we ile e henringuo ihien-eti;

o nwonni onye e me efoma,

o nwondeni kaka akpu onye ohu.

¹³ Oku a gha we ekpiri a puha ri ke

ishin gha ili ri ogha a puha;

we gi ire we e dufie,

edide agwo ke

oku ri we ugb’onu wu.

¹⁴ Ikpo-iyi le eje-oku jun we onu.

¹⁵ Uku a kereka we igbu-ochu.

¹⁶ Ebe owule we jen,

we le ntikpo le nsongbu wi.

17 Amarintudeni we ihien ezigbo udon wu.

18 Egun Osolobue aride we enya."

19 Enyi a maringho ni ihienni ile Iwu ku, ni ndi ri okpuru Iwu k'o ri a gwa, keni onu owule gba nkintin, ken'o wezikwo ihian ile ri uwa ile enya ni we ile jenk'o d'a ko ni Osolobue ke we jen.

20 Makeni, "O nwonna onye Osolobue k'e kuni ohunma makeni o n'e me ihien Iwu cho," makeni Iwu ke we gi e me ihian a marin ni ihian e meguo njo.

Ke Ihian A Don Ri Ke Chuku Cho

21 Kani Osolobue a ghosiguo uzo ihian gi a ri ochan—bu ele ghahani Iwu Mozizi. Kani, ke ime Iwu Mozizi ke ime ihien ndi-amuma ku, Ehuhuo-nsa a shiaguo eri ni ya wu uzo ke ihian gi a ri ochan.

22 Uzonu hun gha aka Osolobue bia, hun we e gi ri ochan, wu ikwerini Jizos' Kraisti.

Onye owule kwere, Osolobue e weri e n'o riguo ochan—o tuni onye we wu. Makeni, o nwonna ihien ri ichen ime ihian ile, kaka,

23 makeni ihian ile e meguo njo, gha ime ogho Osolobue danfu.

24 Ya wu ni efoma Osolobue suo ke Osolobue gi nwan e kuni ihian ohunma—ihien-ofe ro. O me e ghahani igbarini we ghahani Kraisti wu Jizosi.

25 Makeni, Osolobue we Jesu ye, gi e henrin ejan we gi e wepu njo ihian le iwe-le-onuma Osolobue hun njo te k'e buheni ihian. Onwan Jesu nwan, ya wu edeke Jesu, ke Osolobue gi me e.

Okukwe ke we gi e nwehen ihienni Jesu me. Osolobue me onwan n'o gi ghosi ni ya le enwen e wu Osolobue wukwo onye ezi-omume—ndidi e k'o gi fepu njo ihian mesonme mbu enya—

26 makeni o kwademe n'o k'e gi ogenni ghosi n'o wu onye ezioku, n'o nwonna onye o gbeyeni. Osolobue gi uzoni a ghosi ni 'ya le enwen e wu onye ezioku, n'o hughozikwo mma n'o nabanhan onye owule kwere, k'o onye hu onye ri ochan.

Osolobue Suo Me E, Ihian A S'eka Nyan Isi

27 Kini ke ihian e gizi nwan nyan isi? O nwonna, kaka akp'ohu! Makeni, ele orun le ugwo-orun ke we gi e me e; mba, okukwe le ihien-ofe we e ye onye kwere ni ro—ya haia ihien we e gi nyan isi gizileni ri a.

28 Makeni, enyi gi e don ni ghahani okukwe ke Osolobue gi e kuni ihian ohunma, ele ime ihien Iwu cho.

29 Makeni, Osolobue wu ohu suo. Ra Osolobue ndi Ju suo rode? Elezi nke ndi wuleni ndi Ju? Egeee, o wuzikwo nke ndi wuleni ndi Ju,

30 ebe o me ni Osolobue wu ohu suo. Ya wu, o k'e gi ifiri okukwe nabanhan ndi Ju, kuni we ohunma, gizikwo ifiri okukwe nabanhan ndi ali ndi ozo, kuni we ohunma.

31 Enyi rida nwan e gi oku okukweni a kagbu Iwu Mozizi ra? Mba, kaka; enyi ri e gidu e a kwadon e.

Isi Nke Eno

Ebrahim Le Okukwe

1 Ime oku okukweni, ki enyi k'e ku banyeni Ebrahim wu nedi enyi nke anu-ehu? Nani k'o jen?

2 Omeni ihien hun Ebrahim run ke Osolobue gi kun'e ohunma, nke o nwon ihien o gi nyan isi, kani ele ebe Osolobue ri k'o k'a no nyan ya wu isi.

3 Ki Ehuhuo-nsa ku? O si, "Ebrahim' kweyeni Osolobue, Osolobue no gi ifiri e gun a yen'e, k'o a onye ri uchan."

4 Lee e nwan: onye run orun, a ku w'a ugwo-orun a. W'a ra si ni we "ye" e ihien-ofe, kama, w'a si ni ihien o run ro, ni we ku a ugwo-orun.

5 Kani nke ndi hun gichanri okukwe don enya, ele orun, e kweyeni we Osolobue hun a si onye njo n'o riguo nwan ochan, okweyeni we kweyeni Osolobue k'o gi e kuni we ohunma, a k'o we ndi ri ochan.

6 Onwan wu ihien Defidi ri e ku ogen o gi ku oku ighoghohun hun rini onye hun Osolobue weri e n'o wu onye ri ochan—bu o nwonna orun oma owule o run: o si,

7 "Ngosi arikakwo ni

ndi hun Osolobue gbaghari eje-ihien ndi we me,

ndi hun o fichanpu njo we;

8 ngosi arikakwo ni

onye hun Di-nwonna-enyi jenkoleni

d'a gun ni njo a!"

9 Onye nwele nwan ngosi hu Defidi ku oku e? Ndi hun kwa ugun suo ra ke ndi kwaleni ugun?

Enyi e kuguo a ni ifiri okukwe Ebrahim ke Osolobue gi kpo a onye ri ke Osolobue cho.

¹⁰ Elee onodi ke Osolobue node gun ihieni yen'e? Ebe o kwaguu ugun ra ebe o keleni kwa ugun? Ele k'o kwaguu ugun, kanj k'o keleni kwa.

¹¹ Osolobue no gi ikwa ugun ye e ahima, gi ghosi n'o ri-ochan, ya wu n'o riguo le ochan ghahani okukwe k'o keleni kwa ugun—keni Ebrahim wuru nedi ndi ile kwerini kwaleni ugun; keni Osolobue gi ifiri okukwe we kpozikwo we ndi ri ochan.

¹² Ebrahim wuzikwo nedi ndi hun kwa ugun, ndi hun o me ni ele ni we kwa ugun suo, kama, we nwonzikwo udi okukwe ohu hu Ebrahim nedi-enyi nwon n'o d'a kwa ugun.

Okukwe Ke We Gi E Nwonhen Ihien Osolobue Kwe Nkwa A

¹³ Ogen Osolobue gi kwe Ebrahim' le umu a nkwa ni uwa k'a wu nke we, o kuni ni idonme Iwu ke Ebrahim mobu umu a e gi nwehen e, kama, ni igi okukwe henrin ndi ri ochan ke we gi nwehen e.

¹⁴ Make ni, omeni ndi hun e donme Iwu ke Osolobue e ye ihien o kwe nkwa a, ya wu o nwonni ihien okukwe wu—nkwa Osolobue enwon ihien o wuzi;

¹⁵ make ni iwe-le-onuma Osolobue ke Iwu e wehe we dan a; kanj ebe Iwu rileni, w'a ra dan iwu.

¹⁶ Ya wu, okukwe ke we gha e nwehen ihien ahun Osolobue kwe nkwa a, keni nkwa hu hun uzọ wuru ihien-ofe hun Osolobue e ye ndi ile wu umu Ebrahim'—ele ndi we ye Iwu suo, kanj ke we han nwe okukwe ke Ebrahim' don nwe.

Make ni Ebrahim' wu nedi ndi ile nwe okukwe,

¹⁷ (noke ke Ehuho—nsọ don ku e, si, “E meguo m'i wuru nedi ndi anj ri ichen-ichen bu oda.”) O wu nedi enyi ihun Osolobue, onye hun o gi don enya; Osolobue hu hun e me onye nwunni a riji ndun, hun e gi oku-onu a e me ihien rituleni n'o ri.

¹⁸ Ebrahim' no kweri, kwerikeme, a tu enya ni nkwa Osolobue jenko d'e me—osun'a n'o nwonni ihien ozo o kwodon eka. Ya k'o gi henrin “Nedi ndi alj ichen-ichen bu-oda,” noke ke Osolobue don gwa a mbu n'o k'a ri, si a, “Erija ke umu i k'e buhan oda.”

¹⁹ Okukwe Ebrahim ebeluanj, osun'a n'o nyanhangho ni ehụ a anwunhuguo le (make ni o wu ihien noke nwa ahua ogun-isen ogen hu), osun'a n'o nyanhanghozi ni Sara nwunye e wu agan;

²⁰ o nini obi-ebu nu e d'a ru nkwa Osolobue uka; kama o zekenmede ime okukwe e, a ja Osolobue mma.

²¹ O kwerikeme ni Osolobue k'a s'eka me ihien Osolobue kwe nkwa a.

²² Ya hajj Osolobue gi “gun a yen'e, kpo a onye ri ochan.”

²³ Ele Ebrahim suo ke we de ni oku hu, ni, “We no gun a yen'e.”

²⁴ Kanj, we dezikwo ni enyi nwen ya; make ni we jenko d'a gun a yeni enyi ni enyi a riguo ochan—enyi ndi hun kwerini Osolobue, Onye ahun gha onwun weli Di-nwonni-enyi wu Jesu.

²⁵ Osolobue gi ifiri njo enyi we Jesu ye n'o nwun, gizi ifiri enyi gha onwun weli e—keni Osolobue hun uzọ kuni enyi ohunma.

Isi Nke Isen

Enyi Le Osolobue E Donguo Nwan!

¹ Ebe o me nwan ni Osolobue e gigu ifiri okukwe enyi kuni enyi ohunma, ya wu ni enyi le Osolobue e donguo ghahani Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi—

² onye hun Osolobue gha eka a gi ifiri okukwe enyi webanhan enyi ime onodini o me efoma ye enyi, efomanj hun enyi wuzo nwan ime e.

Enyi ri nwan a nan make ni enyi nwon olil' enya ni enyi jenko d'a banye ogho Osolobue!

³ Enyi a nanzikwo a nan ime nsongbu ndi hun a biasonmeni enyi, make ni enyi a maringho ni nsongbu e wehe ndidi;

⁴ ni idisonme ndidi e me ihian a gunsomme agungun ri mma; ni igunsomme agungun ri mma e buhe olil' enya—

⁵ bu olil' enyanj ekpuyeko enyi, make ni Osolobue nwe ihien-osusuo jenni enyi oda-oda—o huguo ihien-osusuo o nwe ebe enyi ri ye ime obi enyi ghahani Mmon-nsa o ye enyi.

⁶ Make ni, ogen o gi richanrin mkpa, ogen hu ndun gileni ri enyi, Kraistj no nwun ni enyi ndi njo onwun.

⁷ O fuka orun ni ihian k'e gide ifiri onye ri mma nwun onwun—o suokwo n'a ni, ikenkwo, ihian k'e ri-eka rikin obi, gi ifiri onye rikeme mma nwun onwun.

⁸ Kanj Osolobue a ghosiguo enyi ke o nwehan ihien-osusuo enyi. Nanj k'o don me e? Ebe enyi rikwo ime njo, ya ke Kraistj no nwunni enyi onwun!

⁹ Ebe o me nwan ni Osolobue e gigu ifiri onwun Jesu nwun, ya wu, ifiri edeke e, kuni enyi ohunma, enyi jenko nwan d'a wanahinchanrin iwe-le-onuma Osolobue ghahani 'ya wu Jesu.

¹⁰ Maḱeni, omēni oḡen ɛnyi gi wu ndi-ih̄enr̄en Osolobue, o gi ɔnwun Nwa a d̄onzi ɛgbata ɛnyi le ya, ya wu ni, h̄unni ɛnyi le iya d̄onguu, o k'e gi ndun Nwa a me ɛnyi wanah̄inchar̄in!

¹¹ Eled̄e ɔhun suo, kan̄i, ɛnyi h̄uzi a nan ime Osolobue ghahani Di-nw̄onni-ɛnyi wu Jizos' Kraist̄i, onye hun Osolobue ghaguu nwan ɛka a d̄onzi ɛgbata ɛnyi le Osolobue.

Adam' Le Kraist̄i

¹² Ya wu, ke njo don gha ɛka okennȳe ohu wu Adam' banhan ime uwa, njo no wehe ɔnwun, er̄irazi ke ɔnwun don ru ih̄ian ile eka maḱeni ih̄ian ile me njo.

¹³ Egh̄e, njo ri ime uwa ni we d'e ye Iwu Mozizi; kan̄i, ebe iwu ril̄eni, w'a ra si ih̄ian "Lee njo i me."

¹⁴ Kan̄i, ɔ suokwo n'a ni ɔ ri er̄ira, ɔnwun hukwo a kih̄anr̄in ih̄ian ile, gha oḡen Adam d'e ru oḡen Mozizi—ke ndi hun danleni iwu ɔwule Osolobue kpo efan ke Adam don dan iwu Osolobue kpo efan.

Adam wuchanr̄in ih̄ien we e leri ɛnya a kowa onye hu kel̄eni bia oḡen hu—hun wu Kraist̄i.

¹⁵ Kan̄i, we eb̄uo ele ohu. Ih̄ien Osolobue ye ofe an̄oni ke njo Adam. ɔnwun ke njo okennȳe ohu hu wu Adam' buheni ndi bu oda. Kan̄i, Osolobue gha efoma okennȳe ohu hu wu Jesu Kristi me men̄i ndi bu oda ɔhunma, ye we ih̄ien-ofe—ele ɔnwun.

¹⁶ Ozoz̄i, ih̄ien Osolobue ye ofe an̄oni ke ikpe-om̄uma hun njo okennȳe ohu hu wu Adam' buhe. Maḱeni, okinkin-ikpe ke we gi son akpu njo ohu, we no ma ih̄ian ikpe. Kan̄i Osolobue gi ih̄ien-ofe son njo bu oda ih̄ian mes̄onme, kun'e ɔhunma.

¹⁷ Omēni ifiri njo okennȳe ohu ahun wu Adam' me ke ɔnwun gi ghaha ɛka a kima, kin̄i k'e me ndi nabanh̄an oken-efoma Osolobue le ih̄ien-ofe o ye hun wu ir̄i-ɔchan? Ya wu ni we k'e nw̄on ndun, elezi ɔnwun—we k'a ri ndun, ki hun we kpo okiki—ghahani okennȳe ohu hu wu Jesu Kristi.

¹⁸ Ya wu, ke akpu njo ohu hu Adam me don buheni ih̄ian ile ikpe-om̄uma, er̄ira ke akpu ih̄ien ri mma ohu Kraist̄i me don nwan e me Osolobue e kuni ih̄ian ɔhunma, e we ndun e ye ɛ.

¹⁹ Maḱeni, ɛka ohu hu ndi bu oda gi henr̄in ndi njo maḱeni okennȳe ohu hu wu Adam nupu isi, ya ke Osolobue siko nwan d'e gi me ndi bu oda wuru ndi ri ɔchan ebe Osolobue ri maḱeni okennȳe ohu hu wu Jizos' hume isi.

²⁰ Iwu Mozizi rubanh̄an d'e me ni ih̄ian danwaye iwu, gi ɛ mar̄inwaye ke we mehan ndi-njo. Kan̄i ebe ime-njo no ba uba, eb̄eh̄u ke efoma Osolobue no bakarid̄e uba—

²¹ Keni ɔ hun uz̄o me ni er̄ira njo don gi ɔnwun ki ke efoma Osolobue k'a don nwan gi ikuni ih̄ian ɔhunma le ikpo we ndi ri k'ɔ cho ki—gi er̄ira me ih̄ian nweh̄en ndun-it̄ebite ghahani Di-nw̄onni-ɛnyi wu Jizos' Kraist̄i.

Isi Nke Isin

Nwunnah̄in Njo, N'i Rin̄i Osolobue Ndun

¹ Ki ɛnyi k'e ku nwan? Ni ɛnyi mes̄onme nwan njo keni efoma Osolobue hun uz̄o a bawaye uba?

² Mba nu! Nan̄i ke ɛnyi, hun nwunnah̄inguu njo e don to ime njo e bi?

³ Ra un̄u amar̄in ni ndi ile we buguu che ime Jesu Kristi ghahani ime we mirin-Chuku, ni e buguo we we che ime ɔnwun Jesu Kristi nwun?

⁴ Ya wu, e gigu we mirin-Chuku we me ɛnyi ligbama ɛnyi le Jesu, gi ɛ me ɛnyi wuru ndi son e nwun, keni ɛnyi nwen hun uz̄o lihi, bimezikwo ndun ɔhun, rik̄e ke we don gha ɔnwun weli Jesu ghahani ik̄en ahun N̄edi ɛnyi wu Osolobue gi nwe ɔgho.

⁵ Ebe o me ni ɛnyi le ya a wuguo ohu ɛn̄ina ghahani ɔnwun a, ɛnyi le iya k'a wuzikwo ohu ghahani iḡha ɔnwun lihi k'o don gha ɔnwun lihi,

⁶ maḱeni ɛnyi a mar̄ingho ni ya le onye hun ɛnyi te wu ke we kpogbu enu-obe hu, keni we hun uz̄o nafu eje-ih̄ian ahun ɛnyi te wu ik̄en, amangbe njo gha a kizi ɛnyi ke iḡbon.

⁷ (Maḱeni onye hun nwunh̄unni a wanah̄inguo njo, njo e nw̄onzi ik̄en ebe ɔ ri.)

⁸ O me nwan ni ɛnyi e songuo Kraist̄i nwunhun, ɛnyi kw̄eri ni ɛnyi k'e sonzikwo a rizi ndun

⁹ maḱeni ɛnyi a mar̄ingho ni h̄unni Kraist̄i ghaguu ɔnwun lihi, ɔ nwunkoz̄i; ɔnwun enwezi ik̄en ebe ɔ ri.

¹⁰ Maḱeni, ɔnwun ɔnwun, njo k'o nwunnah̄in; mgbe ohuni suo k'o nwun, ɔ nwunkoz̄i. Ndun ɔ ri e bi kik̄enni, Osolobue k'o ri e bi n'e.

¹¹ Er̄irazikwo, un̄u le enwen ɔnu k'e werir̄iri enwen ɔnu noke ndi nwunnah̄inguu njo le ndi no ime Kraist̄i wu Jizos' a ri ni Osolobue ndun.

¹² Ya wu, anikwole ni nwan njo a ki eh̄u un̄u, e me un̄u a gbaye eje-ih̄ien ndi hun a ḡun̄onme eh̄u un̄u;

¹³ ewekwọlẹ ni mkpamkpa-ẹhụ ọnyị yemẹ njo n'ọ gi hẹnrin ihien-ọrụn o gi e meje ihien. Ka wechanrịn ni enwẹn ọnyị ye Osolobue nọkẹ ndi hụn wẹ ghagụ ọnwun weli hụn rị ndun; ọnyị e wechanrịn mkpamkpa-ẹhụ ọnyị ile ye Osolobue nọkẹ ihien-ọrụn o gi e meje ihien ọ cho.

¹⁴ Njọ akịko unu—makeni unu arizi e bi okpuru iwu kanị okpuru efoma Osolobue ke unu rị e bi.

Ndi-kwerini Wu Igbon Iri-ochan

¹⁵ Kị ẹnyi e mezi nwan? Nị ẹnyi mesonme nwan njo makeni okpuru efoma Osolobue ke ẹnyi rị ẹlẹzi okpuru Iwu? Kaka akp'ohu!

¹⁶ Unu amarin nị onye unu hatu enwẹn unu yeni nị ya ke unu a gbaye, iya ke unu wu igbon ẹ? Omeni njo ro, ọhụn k'e buhe ọnwun; omeni ihume-isi ro, ọhụn k'e me unu wuru ndi rị ọchan.

¹⁷ Kanị, ekele ya rini Osolobue, ni, ọ suokwo n'a nị unu te wu igbon njo, unu e giguọ nwan obi unu ile gbaye ihien rị nkuzi hụ unu nwonhen;

¹⁸ a gbapuhagụ wẹ unu ẹka njo, unu nọ henrin igbon iri-ochan.

¹⁹ (M rị e ku ẹ hụ ke ihian e ku ken'o nị unu ghoha.) Ẹka ohu hụ unu gi we mkpamkpa-ẹhụ unu ye ihien-uru le eje-obibi nọkẹ igbon—hun unu te gi rị e bi eje-obibi, e biwaye, gizi ni nwan ẹka ohu hụ we mkpamkpa-ẹhụ unu ye ezi-omume, keni unu rị nsọ.

²⁰ Ogen hụ unu gi wu igbon njo, onwonni ugwo ọwule unu gi ezi-omume hūn unu e gi gbaye e.

²¹ Elee erere ke unu nwonhen ime ihien ndi hụ unu e meje ogen ahun—hūn rị nwan e me unu ifenren? Onwun, ya ke ihien ndi hụ buhe!

²² Kanị, hūnni o meje nwan nị Osolobue a gbafuhagụ unu ime njo, unu e henrin igbon Osolobue, erere unu e nwehen wu nị unu rị a rị nsọ. Ihien onwan k'e buhe wu ndun itebite.

²³ Makeni, ugwo-ọrụn njo wu onwun, kanị, ihien Osolobue e ye ofe wu ndun itebite hūn rị ime Jesu Kristi Di-nwonni-ẹnyi.

Isi Nke Eṣa

Ihien Wẹ Gi Olulu Di-le-nwunye Kowa

¹ Umunẹ m, unu amarin nị ebe ihian rị ndun sọ ke Iwu nọ a kị a? (A maringho m nị m rị e de ni ndi marin Iwu.)

² Ya k'o gi meni okpoho nwon di k'a luriri di ẹ hụ, kasị a meje ni di ẹ ahun hūn ndun. Kanị, di ẹ nwunhūn, iwu di-le-nwunye egizi ẹ.

³ Ya wu, omeni ya le okenye ọzo a sọma mobu luma bu di ẹ hukwo ndun, wẹ k'a kpo a onye zo-uku-ye-ofia; kanị omeni di ẹ a nwunhūngwo, iwu hū egizi ẹ. O luma okenye ọzo, o zoni uku ye ofia.

⁴ Umunẹ m, erira k'o rizi nị unu. Makeni unu wu mkpamkpa-ẹhụ hū Krajistị gi nwunhūn, unu le iya gba nwunhūn; ya wu, unu a nwunnahingwo Iwu Mozizi, keni wẹ hūn ọzo wẹ unu ye onye ọzo luru, onye hū Osolobue gha onwun weli, keni ẹnyi banni Osolobue erere, min'a mkpuru.

⁵ Makeni, ogen hū enwẹn ẹnyi gi rị a kị ẹnyi, eje-ihien ndi ahun Iwu kpotiensonme rị ọrụn ime mkpamkpa-ẹhụ ẹnyi, a runpuha ihien onwun gi e gbu.

⁶ Kanị, ẹnyi e nweringwo nwan enwẹn ẹnyi, ẹnyi arizi okpuru Iwu Mozizi, makeni ẹnyi a nwungwo—nwunnahin ihien hūn te gi ẹnyi mbu, keni ẹnyi hūn ọzo gi ọzo ọhūn ahūn Mmon-nsọ a kị femẹ Osolobue, ẹlẹzi ọzo akan, ọzo ahūn Iwu hū wẹ de e de a kị.

Iwu Le Njo

⁷ Kini ke ẹnyi k'e kuzi nwan? Nị ẹnyi si nwan nị Iwu Mozizi wu njo? Mba nu! Makeni, emeni ẹlẹ Iwu, m'e ke marin ihien njo wu. Omeni Iwu asini, "Anile ihien ọwule na i ẹnya," m'e ke marin ihien ọ wu nị ihien a la ihian ẹnya.

⁸ Kanị njo nọ hūn ihien ahūn Iwu ku tudon, gi ẹ kpotienchanrịn ihien olila-ẹnya rị ichen-ichen ime m. Ya wunị, omeni ẹlẹ Iwu, njo wu ihien nwunni.

⁹ M te hū ndun ke iwu keleni biani m; kanị, ogen ihien hū Iwu ku gi bia, njo nọ tulua—

¹⁰ m nọ nwunhūn. Iwu hūn nke e ye ndun nọ weheni m onwun!

¹¹ Njo nọ hūn ihien ahūn Iwu ku tudon, gi ẹ dufie m, gi ẹ gbu m.

¹² Ya wu, Iwu le enwẹn e rị nsọ; ihien hū Iwu ku rizikwo nsọ, rị mma ẹnya Osolobue, rị mma nke-esi.

¹³ Ya wu nị ihien hūn rị mma buheni m onwun? Kaka akp'ohu! Njo ya meje ẹ. O nọ puhachanrịn ifon nị njo wu njo—makeni o gi ihien rị mma buheni m onwun. Ya wu, e giguọ wẹ ihien hū Iwu ku ghosị ke njo nọ—nị njo a jọka njo.

Ndun Ari Ihian

14 Ɛnyị a maringhọ nị Iwu wụ ihien ime-mmọn, kanị mmẹ nwen wụ ihian-mmaka hun nwonleni Mmọn-nso—hun njo rị a kichanrịn ke igbọn o ñon eñon.

15 M'a ra ghota ihien m rị e me. Makeni, m'a ra me ihien m cho nị m me, kama, ihien hun e ze m ize, ya ke m'e me.

16 Ebe o me nwan nị ihien hun m choleni nị m me ke m'e me, ya e me m e kweri nị Iwu hu rị mma nke-esi.

17 Ya wụ nwan nị elezi mmẹ rị e me e, kanị, njo hun rị ime m rị e me e.

18 Makeni, a maringhọ m n'o nwonni kaka akpu ihien ohu rị mma hun rị ime m, ya wụ ime mmẹ wụ ihian-mmaka. Makeni, m'a cho nị m me ihien rị mma, kanị, m'a ra saeka me e.

19 M'a ra me mma hun m cho nị m me, kanị eje-ihien hu hun m choleni nị m me ke m'e mesonme.

20 O me nwan nị m'e mesonme ihien m choleni, ya wụ nị elezi mmẹ rị e me e—njo hun rị ime m rị e me e.

21 Ya wụ, a hunguọ m'a nwan n'o nwe iwu rị orun ime m, a kị m, hun o gi e me ni m cho nị m me mma, eje-ihien suo ke m'a sa eka e me.

22 Ezie, Iwu Osolobue a suo m asuo, a suoru m akpakali obi.

23 Kanị, a hun m iwu ichen rị orun ime ehụ m, a lusun Iwu ahun rị m mma ogun; iwu ichen ahun rị a kini m e me m a gbaye njo hun rị mkpamkpa ehụ m a run.

24 Euu, uya e gbuẹ m! Onye k'a gbapuha m eka ehụ nị rị e buheni m onwun?!

25 Ekele ya rini Osolobue n'o jenk'e me e ghahani Di-nwonni-enyi wụ Jesu Kristi!

Ya wụ, o me uche m, m wụ igbọn Iwu Osolobue; kanị, make njo hun rị ime m, m wụ igbọn njo.

Isi Nke Ɛsato

Ndun Mmọn-nso Rị A Kị

1 Ya wụ, o nwonni ikpe-omuma owule rị nị ndi hun rị ime Kraistị wụ Jizosi.

2 Makeni, iken iwu ahun Mmọn-nso gi a kị, e ye ndun, hun rị ime Jesu Kristi, a gbapuhaguo enyi eka iken iwu ahun njo gi a kị e buhe onwun.

3 Makeni Osolobue e meguo nwan ihien hu Iwu Mozizi saleni eka me, hun Iwu saleni eka me makeni iken ari ime ihian. Osolobue e meguo a ghahani igi ifiri njo zihę Nwa a n'o wuru ihian nọke enyi ndi-njo, o nozi nwan ma njo rị ime ihian ikpe ghahani ima ya wụ Nwa a ikpe.

4 Osolobue me onwan keni ihien ndi ahun rị Osolobue mma enya hun Iwu cho hun uzọ mezu ime enyi ndi hun rizileni e bi ke ihian-mmaka, kanị ke Mmọn-nso don cho.

5 Ndi hun rị e bi ke ihian-mmaka e ro iroro ke ihian-mmaka, e me ke ihian-mmaka; kanị ndi hun e bi ke Mmọn-nso don cho e ro iroro ke Mmọn-nso, e me ihien Mmọn-nso cho.

6 Iro-iroro le ime ihien ke ihian-mmaka e buhe onwun, kanị, iro-iroro le ime ihien ke Mmọn-nso don cho e ye ndun le udon.

7 Makeni, onye hun e ro ke ihian-mmaka ara kweyeni Osolobue kaka, ara gbaye Iwu Osolobue; ezie, o sako eka gbaye e.

8 Ndi hun e bi ke ihian-mmaka a saeka me efo suo Osolobue usuo.

9 Kanị, nke unu nwen, unu a rị e bi ke ihian-mmaka. Mmọn-nso ya rị a kị unu—omeni ezie ro nị Mmọn Osolobue rị ime unu. Bu, onye owule nwonleni Mmọn Kraistị ele nke Kraistị.

10 Kanị, omeni Kraistị rị ime unu, ezie ro nị ehụ unu a nwunguo make njo, kanị mmọn unu rị ndun makeni unu e henringuo ndi rị ke Osolobue cho.

11 Omeni Mmọn onye hun gha onwun weli Kraistị bi ime unu, onye hun gha onwun weli Kraistị, me n'o rizi ndun, siko d'e mezikwo nị ehụ unu hun a nwunni rị ndun—ghahani Mmọn a hun bi ime ndun unu.

12 Umunę m, ya wụ nwan nị o nweni ugwo enyi gi ihian-mmaka ahun enyi te wụ hun enyi e gi bi k'o cho.

13 Makeni, unu bimę ke ihian-mmaka, unu k'a nwunriri. Kanị, unu ghaha Mmọn-nso gbupu eje-ihien ndi hun ehụ e me, unu k'a rị ndun.

14 Makeni ke wę han Mmọn Osolobue rị e du, uwę wụ umu Osolobue.

15 Makeni mmọn hun Osolobue ye unu ele nke igbọn, hun unu e gi tumazi egun, kanị Osolobue ye unu mmọn hun o gi munrun unu, Mmọn ahun e me enyi a hi Osolobue, "Baba! Baba Nedi m!"

16 Mmọn-nso le enwen e a shia eri, a gwa mmọn enyi nị enyi wụ umu Osolobue nke-esi.

17 O me nwan nị enyi wụ umu, ya wụ nị enyi wụ ndi ihien nedi wę k'e ru eka, ndi ihien nedi enyi wụ Osolobue k'e ru eka—ndi wę le Kraistị gba nwe ihien Osolobue, omeni enyi e sọn Kraistị ta afunfun a, keni ogho a hun uzọ ruzikwo enyi eka.

¹⁸ E gigho m'a don ni afunfun enyi ri a ta ogenni enwon ihien o wu ebe oghe ahun jenkọ d'a biani enyi ri.

¹⁹ Oghoni hajin ihien ile Osolobue ke gi nwan e che, e chekenme, ni Osolobue ghosị ndi wu umu a.

²⁰ Makeni Osolobue bu ihien ile o ke eke toni uya; eleni ihien we ke eke cho n'o ri ime uya, kanị, makeni Osolobue hun bu e toni uya cho n'o ri eria, makeni o nwegho ihien o bu obi:

²¹ O bu obi ni omegwu, o wepuhazikwo ihien ndi ozo ile o ke ime egbun we ri, amamgbe we ghazi e rehi, e son we umu Osolobue weri enwen we, son we nwerin oghe.

²² Makeni enyi a maringho ni ihien ile Osolobue ke hu a sun uden nọke okpoho ime ri e me—d'e rukwo ogenni.

²³ Elede ihien-okike suo ri a sun uden; enyi nwen hun nwonhengude Mmon-nsọ hun wu ihien ibuzo Osolobue gi a ghosị ni oghe ahun ile lalachanrin, enyi huzikwo nwan a sun uden, ke enyi don ri e che ni Osolobue murunchanrin enyi, n'o wepuha ehu enyi ime uya, gi e henrin hun ghaleni e rehi.

²⁴ Thienni enyi ri e lee enya a ke Osolobue gi ifiri e zuofuha enyi. Enyi e ke nwehen e, nke enyi a tubehi enya a—makeni ilee-enya ihien, bu y'a hunguo a, elezi olil'enya. Onye ime enyi a hunguu ihien e lemezi enya a?

²⁵ Kanị, emeni enyi e ke hun ihien enyi ri e lee enya a, enyi e gi ndidi e che e.

Eyemeka Mmon-nsọ

²⁶ Mmon-nsọ huzikwo e yeni enyi eka ebe o meni enyi e zuni oke.

Enyi amarin ihien enyi k'a rijo ime ekpere, kanị Mmon-nsọ le enwen e gi isun-uden a riodonni enyi ebe Osolobue ri; o gi isun-uden ahun e ku ihien onu ghaleni a saeka e ku.

²⁷ Osolobue hun e legha obi enyi marin ihien Mmon-nsọ ri a rijo, makeni Mmon-nsọ a riodon ni ndi-nsọ ke Osolobue don cho.

²⁸ Enyi a maringho ni Osolobue e gi ihien ile le onodi ile a run, a runpuhani ndi ahun ihien e a suo ihien ri mma, ndi ahun o kpo make ihien cho n'o me.

²⁹ Osolobue a maringwole we mbu-mbu n'o d'a kpo we. O maringuu we, o no hoto we n'o jenkọ d'e me we ni we ri ke Nwa a, keni Nwa a wuru nwa-ibuzo ime umu bu oda.

³⁰ Ndinị o hoto k'o kpo; o kpoogu we, o no kuni we ohunma, ya o no nwan we oghe ye we.

Ihien-osisuo Osolobue Nwe Hun Ri Ime Jesu Kristi

³¹ Ebe o me ni ihien ndini no enina, ke enyi k'e ku nwan? O me nwan ni Osolobue ri azuun nke enyi, onye k'a saeka nu enyi ogun?

³² Omeni Osolobue anoni Nwa a ye azuun, kama, o gi ifiri enyi ile we e ye, o yechanriko enyi ihien ndi ozo ile—cheni Nwa a?

³³ Onye k'a sa nwan eka ma ndi hun Osolobue hori ikpe—ebe o me ni Osolobue le enwen e ri e kuni we ohunma?

³⁴ Onye k'a ma we nwan ikpe—ebe o me ni Jesu Kristi ri nwan eka-nni Osolobue a riodonni enyi!? Jesu Kristi hun nwanhuni; elede onwun suo k'o nwun, kama, Osolobue ghazide onwun weli e.

³⁵ Onye k'a sa nwan eka wepu enyi ime ihien-osisuo Kraisti nwe ebe enyi ri? Ni nsongbu saeka me e? Ra afunfun? Ra ukpokpo; ra unwun le egun; ra ahunni ekwa je; ra eje-onodi; ra opia-agma we gi e gbu ihian hun

³⁶ Ekukwo-nsọ gi si,

“Ifiri i

ke onwun gi a kpo enyi ihun ogen ile;

we e me enyi ke atunrun

we dukọ d'e gbu.”

³⁷ Mba nu, o nwonni hun k'a sa-eka! Ime ihien ndini ile, enyi wu ndi-mmeri ka ndi-mmeri ile, ghahani onye ahun nwe ihien-osisuo enyi!

³⁸ Makeni, o weguo m enya ni ke onwun ke ndun, ke ndi mmon-ozu ke eje-mmon ndi ri a kini, ke ihien ri ogenni ke ihien ri ihun, ke iken ile rini;

³⁹ ke ihien jen elu ke ihien mi mgbugbu, ke ihien ozo owule we ke eke—o nwonni hun k'a saeka wefu enyi ime ihien-osisuo Osolobue nwe ebe enyi ri, ihien-osisuo a hun ri ime Kraisti wu Jizosi Di-nwonni-enyi!

Isi Nke Itenei

Osolobue Le Ndi-Izrelu

¹ M ri e ku ezioke id'enya Kraisti, ari m a tu ntu—ihori m ri a gho ni m idenya Mmon-nsọ ni ari m a tu ntu, ni

² oken ekwan jun m obi, ni ogen ile ke obi gizikwo a cho n'o gbawapu m

³ ebe m n'e ro ndi ali m! Nke o ri m ni Osolobue bu m onu—wepude m ime Kraisti—omeni ohun ke we e gi nwon nzuofuha.

⁴ M ri e ku oku ndi Izrelu: uwe ke Osolobue gi henrin umu; uwe k'o ghosi ogho a; uwe k'o ye nkwerigbama ahun o kwademe; uwe k'o ye Iwu hu; uwe k'o tumeni ofufe hu ri ime Iwu; uwe nwehen nkwa ndi hu Osolobue kwe;

⁵ Ebrahim le ndi-nedi mbu hu we marin amarin wu ndi nke we; ebun we ke we muye Kraisti rike ihian—Kraisti, hun wu Osolobue hun ihian ile le ihien ile ri okpuru e, hun richarin mma jenrin ejen! Ise.

⁶ Eleni ihien oku Osolobue ku banyeni ndi Izrelu a ghazini. Mba. Makeni, ele ndi Izrelu ile wu ndi Izrelu nke-esi.

⁷ Elezikwo ndi ile gha ehụ Ebrahim puha wu umu a nke-esi, makeni, Osolobue si Ebrahim, “Eka Aziki ke umu we jenkọ d'a kpo umu i k'a gha bia.”

⁸ Onwan ghosi ni ele umu we mu ke ihian don a mu nwa wu umu Osolobue, kanj, umu we mu ghahani nkwa hu Osolobue kwe, uwe ke we a gunye ni we wu umu nke-esi.

⁹ Makeni, ogen Osolobue gi kwe ya wu nkwa, ihien o ku wu: “Mgbeni akan-ile, m k'e kinhen, Sara a mu okennyee.”

¹⁰ Elede ohun suo. Makeni, ogen Ribeka gi ri ime ejime, nedi ohu ke we nwon, hun wu Aziki nedi enyi;

¹¹ kanj, ni we d'a mu we, ke we keleni me ihien owule—ke mma ke njo—Osolobue no gwa Ribeka oku, igi ghosi ni omeni Osolobue cho n'o me ihien, o gi eka a a hori ihian, a kpo a—

¹² ni ele ihien we run k'o gi a hori we. Ihien Osolobue gwa Ribeka wu, “Hun kanj siko d'e fe hun-nta.”

¹³ O rihu ke we don de e ime Ehuhuo—nsọ, si,

“M nwe ihien-osisuo jenni Jekpu;

kanj, enwen m ihien-osisuo jenni Iso.”

¹⁴ Ni enyi si nwan n'o nwon onye Osolobue e gbeyeni? Mba, kaka!

¹⁵ Makeni o si Mozizi, “Onye owule m cho ni m me omiken e ke m k'e me omiken e; onye owule m cho ni m me ebere e ke m k'e me ebere e.”

¹⁶ Ya wu ele ihien ihian cho mobu ihien ihian run ke we gi e me e, kanj omiken Osolobue suo.

¹⁷ Ime Ehuhuo—nsọ, Osolobue si eze ali Ijiptu wu Fero, “M tumę i eze keni m gi i ghosi iken m, keni m gizikwo a me efan m ghagbari uwa ile.”

¹⁸ Ya wu nwan ni onye owule Osolobue cho n'o me omiken e ke o me omiken e, kanj ndi o cho ni we gba isi-akwanran, o mezikwo we gba isi-akwanran.

Iwe-le-onuma Osolobue Le Omiken E

¹⁹ Kanj unu k'a si m, “Omeni enina k'o me, ki haizị Chuku gi a koriani enyi wu ihian? Onye gbondontu uche Chuku?”

²⁰ Kanj, iyu wu ihian—mmaka, onye k'i wude nwan i gi a shiagwari Osolobue? Ni ihien we kpu akpu juma onye kpun'a, “Ki haizị i gi kpu m enina?”

²¹ Ele okpu—ite nwe ku ihien o k'e gi okpukpu—urua kpu? O nwe iken igi e kpu ite we gi e me ihien-ogho, o nwezikwo iken gi ya wu okpukpu—urua kpu ite we gi e gbu ani.

²² Kiri ri a omeni Osolobue gi oken ndidi son ndi hun o kwademeguu toni ntikpo, keni o ghosi iwe-le-onuma a, mezikwo ihian marin iken e?

²³ Kiri ri a, omeni o me e keni o we oken ogho a ghosi ndi o cho n'o me ni omiken, ndi o kwademeto n'o k'e ye ogho,

²⁴ ya wu enyi, ndi ahun o kpo—hun o me ni ele ime ndi Ju suo k'o gha kpori enyi kanj ke ime ndi Ju ke ime ndi wuleni ndi Ju.

²⁵ Onwan k'o ku ime Ekukwo—nsọ, ime ehuhuo Hozia, si,

“Ndi wuleni ndi nke m

ke m k'a kpo 'Ndi nke m.'

Ali hu te rileni m obi ke m k'a kpo

'ali hu ri m obi.'

²⁶ Ebe ohu ahun we no si we,

'Unu ele ndi nke m'

ke we k'a nozi kpo we

'umu Osolobue ahun ri ndun.' ”

²⁷ Nke ndi Izrelu, Azaya gi we yi oro, si,

“Osun'a ni ndi Izrelu buhan oda

ke ejan ri mkpenren iyi,

ndi k'e nwon nzuofuha ime we ebuko oda,

²⁸ makeni,

Di-nwõnni-enyi siko d'e yekènrin ndi ali hu afunfun hu o ku,
ye we ya ru ali!"

²⁹ Erija ke ya wu Azaya kuzikwo mbu, si,

"Omèni Osolobue Hun-nwõn-ikèn-ile e te menì ni we gbuhodu ni enyi umu, nke enyi a riguo ke Sodòm, nke enyi a no ke Gomora."

³⁰ Ke enyi k'e kuzi nwan? Ni ndi wuleni ndi Ju, hun te rileni a cho ke w'a don ri ochan, a riguo nwan ochan—iri-ochan we gi okukwe nwèhèn;

³¹ bu ndi Izrelu, hun ri a lu ni we gi idonme Iwu ri ochan, asani eka ri ochan.

³² Ki haij we gileni sa eka? Makeni egini we okukwe chu a, kama, we me e ke si ihien we run ke w'e gi ri ochan—we we no kpogburu "omuma-mkpogburu ahun," kpogburu—

³³ rike ke we don de e ime Ekukwo-nsò, si,

"Lee enya,

e butoguo m omuma ime Zayonu

hun k'e me ihian kpogburu;

nkume hun k'e me we dan.

Kani,

o kpuyeko ndi kwerini n'e."

Isi Nke Iri

Ekpere Polu E Meni Ndi Izrelu

¹ Umune m, ihien hun a gun m egun le ihien m'a riò Osolobue ime ekpere n'o meni ndi ali m wu ni we nwe nzuopuha.

² M k'a saeka shia ni we eri ni ihien Osolobue a du we adu, kani, amamihièn arja.

³ Makeni, ifiri ni amarin we uzò ahun Osolobue gi e me ihian a ri ochan bu we hu a nwan ni we me e uzò nke we, eweni we enwen we che uzò hu Osolobue gi e me ihian a wuru onye ri ochan.

⁴ Makeni Krajist wu isi-njendeme Iwu, keni onye owule hun kwerini hun uzò henrin onye ri ochan ghahanì ikwerini Krajist.

Onye Kweri, O Wanahin

⁵ Nke iri-ochan ghahanì idonme Iwu, lee ihien Mozizi de banyen'e: "Onye owule hun e donme ihien ndini Iwu ku wu onye k'e gi we ri ndun*."

⁶ Kani, nke iri-ochan ghahanì okukwe, ihien Ekukwo-nsò ku wu, "Ajukwole ni enwen unu ke 'Onye k'e jen nwan elu-igwee?' (Ya wu, keni o d'e wehe Krajist)

⁷ mobu 'Onye k'e jen nwan ani-mmøn' (ya wu, keni o d'a gha ime onwun weli Krajist.)"

⁸ K'o si ihian me? O si, "Oku Osolobue ri unu nsue—o ri unu ug'b'onu, ri unu ime obi." Elee oku ro? Oku-okukweni enyi ri e kusonme:

⁹ ni, i gi onu i ku e ni Jesu wu Di-nwõnni-i, y'e kweri ime obi i ni Osolobue gha onwun weli e, i k'e nwõn nzuopuha.

¹⁰ Makeni, ihian gi obi e kweri, o wuru onye ri ochan; o gi onu a ku e n'o kwerigho, Osolobue a zuopuha a.

¹¹ Makeni, Ehuhuo-nsò si, "O kpuyeko onye owule kwerini n'e."

¹² Makeni eka ohu ke Osolobue gi e son onye owule, ke ndi Ju ke ndi wuleni ndi Ju. Nna ohu ahun wu Nna ihian ile. O hu ngozi e e kpu onye owule kpokun'e, e hukpu we ya oda-oda.

¹³ Makeni Ehuhuo-nsò si, "Onye owule kpoku efan Onye-nwõnni-enyi k'e nwõn nzuopuha."

¹⁴ Kani, nanì ke w'a don kpoku onye we keleni kweri ni? Nanì ke w'a don kweri ni onye we keleni nutu banyeni? Nanì ke w'a don nu banyen'e omèni o nwèni onye zi we ozi banyen'e?

¹⁵ Nanì ke w'a don zi ya wu ozi omèni e zipunì we ndi-ozì d'e zi ya wu ozi? Ya ke Ehuhuo-nsò gi si ni "Obibia ndi-ozì hun e wehe ozioma a rika mma, ijen we a rika mma."

¹⁶ Kani, ele ihian ile kweri ozioma. Azaya le enwen e si, "Di-nwõnni-enyi, onye kweri ozi enyi zi?"

¹⁷ Ya wu, ihien ihian nu k'o gi e nwe okukwe; ihien w'a nu nwèhèn okukwe wu ozi banyeni Krajist.

¹⁸ Kani, m ri a ju ke ndi Izrelu anuni ya wu ozi? Ezie, a nuguo w'a. O rihu ke Ehuhuo-nsò don ku, si,

"Olu we a puole, o ruole uwa ile;

ihien we ri e ku e ruguo njendeme uwa."

¹⁹ M riji nwan a ju ke ndi Izrelu aghotanì? Nke ibuzo, Mozizi le enwen ku ni Osolobue si, "M k'e gi ndi nwõnleni ihien we wu,

me enya fuma unu ufu;

* **Isi Nke Iri:5** Livitikosj 18.5

m k'e gi anj ndi nzuzu
kpasu unu iwe.”

²⁰ Azaya no rikin obi kude hunni Osolobue ku, ni,
“Ndi rileni a cho m,
uwe hun m;

e we m enwen m ghosi
ndi ghaleni a ju ukwere m.”

²¹ Nke ndi Izrelu, Azaya ku ni Osolobue si, “M shiafu aka m ke uhuhon han keni m nabanhan ndi nnuhu-isini, ndi isi-ikenni.”

Isi Nke Mmanaj

Omiken Osolobue Gi E Son Ndi Izrelu

¹ Ni m ju nwan ajuju, “Osolobue a juguo ndi nke e wu ndi Izrelu?” Mba, kaka! Makeni, mme le enwen m wuzikwo onye Izrelu, nwa Ibrahim, onye ikpun-ulo Benjamin.

² Osolobue ajuni ndi nke e, hun o hoto gha isi mbidon lala!

Unu anyanhanii ihien Ehuhuo-nso ku ebeku Elaja no ri e kpe ndi Izrelu aka Osolobue? Ke Elaja don si,

³ “Di-nwomni-enyi, e gbuchanringuo we ndi-amuma i, tikpopusonme ebe ndi w'a no a chuyen'i ejan. Mme suo hodu, bu we ri nwan a cho ni we gbu mi!”

⁴ Kanj, kini ke Osolobue za a? Osolobue si a, “E butoguo ni m enwen m madu nnu-uku esa (madu ogun-iri kwasi nnu-mmesa) hun gbutuleni ni mmou Baa osekp.”

⁵ Eriira k'o rikwo nwan; o nwonghozi ndi buleni oda hoduni hun Osolobue gi efoma a hoto.

⁶ O me nwan ni efoma k'o gi me e, ya wu elezi ifiri onun ihian run—nke o me ni efoma elezi efoma.

⁷ Kini me nwan? Ndi Izrelu ahunni ihien we ri a lugbu enwen we, a cho; kanj ndi ahun buleni oda Osolobue hori suo wu ndi hunn'a—Osolobue a kpokin obi ndi hoduni,

⁸ rikke ke Ekwkw-nso don ku, si,

“Osolobue no me we amarinzile
ihien we ri e me;

me enya we eleghale uzo;

me ntin we anule ihien—

d'e rukwo nwan tanni.”

⁹ Defidi si,

“Ihien-oriri we ya wuru onyan,

onyan we gi nwundon we,

ya wuru omuma hun e me we a kpogburu;

ya wuru ihien we gi megwari we.

¹⁰ Enya ya kpu we ishi,

amamgbe w'e legha uzo;

we hieto jenin ejen!”

¹¹ A ju m nwan ajuju: ke ndi Ju kpogburu, we dangungwon adangungwon? Mba, kaka! Kama, makeni we me njo, nzuofuha a biagunni ndi ali ndi ozo, keni enya fuma uwe wu ndi Ju.

¹² O me nwan ni njo ndi Ju, ndi Izrelu, weheni uwa eregede ihien ri mma—ni edan we dan weheni ndi wuleni ndi Ju eregede ihien ri mma, ihien ka oda apuhako ogen we gi wekinhen we, ogen nke we e gi richanrin mma?

Ke Nzuofuha Ndi Wuleni Ndi Ju Ri

¹³ M ri nwan a gwa unu ndi wuleni ndi Ju. Ebe o me ni m wu onye-ozu pu-ichen Osolobue ebe ndi wuleni ndi Ju ri, m'e mekenme oku onun m,

¹⁴ ikenkwo ni m saeka gi uzoni me enya fukemne ndi ali m, keni m s'eka zuofuhade ndi hu ime we.

¹⁵ Makeni, omeni iju we togbo ke uwa le Osolobue gi don, kini ke inabanhanii we k'e wehe nwan? O meko igha onwun rizi ndun?!

¹⁶ Omeni hun we bu uzo beri ye Osolobue hugo nso, ya wu ni ogbe bredi we gha beri e rizikwo nso; omeni mkpogun osisi ri nso, agala ndi rin'a huzikwo nso.

¹⁷ Omeni we kwapusanme agala olivu we kun akun, we unu wu agala olivu-ofia cheni ndi hoduni d'e son we ri erere ri olivu hu,

¹⁸ elenjakwole ni agala ndi hu mobu nyanma ni we isi. Kanj, unu nyanma isi, nyanhankwo ni ni ele unu bu mkpogun osisi ahun, mkpogun ya bu unu.

¹⁹ Kanj i k'a si, “Eghe, ifiri m ke we gi kwapu agala ndi ahun nu, keni o beyeni m uzo.”

²⁰ Ezioku rọ. Kanị, wẹ kwapụ wẹ makẹni ekwerini wẹ, bụ unu nwen wẹ buche ebuche ri ebèhụ makẹni unu kweri ekweri. Ka egikwọlẹ n'ẹ pacheme, kama, gikwọ nị egun e bi!

²¹ Makẹni, omẹni Osolobue ahātuni ndi Ju hun wu ezigbo agala osisi hu, o hatukokwo unu-
o!

²² Ebeni ke enyi no hun efoma Osolobue le aka-iken e: o gi aka-iken e son ndi hun danpuni; kanị, o gi efoma e son unu ndi kwerini—kasi a me ni unu nodihukwo ime efoma a. Kanị, omẹni unu anodisonmẹni, o siko d'a kwapuzikwo unu nwen.

²³ Nke ndi Ju hu wẹ kwapụ makẹni ekwerini wẹ, wẹ kweri, Osolobue k'e we wẹ che osisi hu—makẹni o k'e ri-eka me e.

²⁴ Omẹni Osolobue gha osisi olivu-ofia kwari unu, me ihien wẹ ghaleni e me, we unu che olivu wẹ kun akun, ya wu n'o k'a kadẹ Osolobue nfe iwekinzi agalaba ndi wẹ kwapụ che osisi hun wẹ gha kwafu wẹ.

Omiken Suo Ke Osolobue Gi A Zuofuha Ihian

²⁵ Umune m, m cho ni unu marin eziokuni mini, ghota a ohunma—amangbe unu gha e ro ni unu a rika mma, pacheme. Ndi hu ime ndi Izrelu a wuruguo nwan ndi isi-akwanran; kanị Izrelu agbasonmeko isi-akwanran jenrin ejen—o k'a toruhu ogen ndi wuleni ndi Ju hun k'a bja d'e kunrun Osolobue k'e gi zu onu.

²⁶ Eriazikwo, ndi Izrelu ile jenko nwan d'e nwon nzuopuha, nọke ke Ehuhuo—nsọ don ku, si, “Onye—nzuopuha k'a gha obodo Zayonu bja;

o k'e wepu njo ime igunrun umu Jekopu.”

²⁷ “Onwan wu nkwerigbama hun k'a ri egbata mme le wẹ,
ogen m k'e gi wefu njo wẹ.”

²⁸ Ebe ozioma ri, ndi Ju wu ndi inenren Osolobue make unu. Kanị, o me nke ohori, ndi ihien wẹ a suo Osolobue ke wẹ wu—make ndi nedi wẹ kanị hun o hori.

²⁹ Makẹni Osolobue ara gbeputo obi e banyeni oyiye o ye le oku o kpo.

³⁰ K'o don me ni unu ndi hun te wu ndi nnupu—isi okpuru Osolobue e nwonhenguo nwan omiken eka Osolobue makẹni ndi Ju nupu isi,

³¹ erira k'o donzi me ni wẹ nwen a wuruguo nwan ndi nnupu—isi, keni omiken Osolobue me ni unu wuru uzo wẹ e gi nwonhenzikwo omiken eka Osolobue.

³² Makẹni, Osolobue a gunguo ihian ile ye ndi nnupu—isi, keni o hun uzo me ni ihian ile omiken.

Ija-mma Ya Rini Osolobue!

³³ Euu! Osolobue e mekenmeko odafin!

Amamihiem e le ako-le-uche e
e mikel!

W'a ra saeka ghota iroro o tu!

W'a ra saeka ghota ke o me!

³⁴ Makẹni Ehuhuo—nsọ si,

“Onye marin uche Di-nwonni-enyi?

Onye a dun a odun?

³⁵ Onye yetu e ihien owule,

hun o gi kukin e ya?”

³⁶ Eghe! Makẹni, ihien ile gha eka a bja; ihien ile a ri gahan'a; ihien ile a rizikwo n'a.

Ojija-mma ya rin'a jenrin ejen! Ise.

Isi Nke Mmèbù

Obibi Furu Ndi E Fee Osolobue

¹ Umune m, m gi nwan ifiri omiken Osolobue meni enyi a rijo unu, we ni ehụ unu ye Osolobue nọke ejan ri ndun wẹ chuyen'e, ejan ri nsọ, ejan hun a suo n'a—onwan wu ezigbo ofufe hun furu unu k'e fe.

² Akirinle ni obibi uwanị, kama, ni ni Osolobue gbanwon unu ghanani igbehutochanrin iroro unu. Me n'e keni unu hun uzo marin ihien wu uche Osolobue, hun ri Osolobue mma, hun a suo a usuo, hun zu oke.

³ Ghanani oyiye Osolobue gi efoma ye m, m si onye owule ime unu: ewerile enwen i kari ke i han, ka donrin enya lele enwen i, n'i marin ke Osolobue yehan i okukwe, ohun k'a gwa i ke i han, gwa i ihien i k'a kpo enwen i.

⁴ Ke onye—onye ime enyi don nwe ehụ ohu hun nwe mkpamkpa-ehụ bu oda bu mkpamkpa ndi hu ile a ra run ihien ohu,

⁵ erira k'o ri ime Kraisti. Enyi ndi ri ime Kraisti bu oda, kanị, enyi ile wu ehụ ohu. Onye—onye ri ime ehụ Kraisti hu wu nke ndi ozọ ile.

⁶ Ẹnyi nwēsōnmē oyiye rị ichen-ichen ke Osolobue dōn yesōnmē ẹnyi. Omēni oyiye ihian wu izi ozi Osolobue si a zi le ibu-amuma, y'a me e ke okukwe e han.

⁷ Omēni oyiye ijēn-ozī rō, ya jēnmē ozi; omēni nkuzi rō, ya kuzimē nkuzi;

⁸ omēni igi oku-Chuku a kpōtien obi ihian rō, ya mēmē e; omēni iyeni ndi nwonlēni ẹka rō, y'a ha ẹka ohunma-ohunma; omēni okiki rō, ya runshi ikēn; omēni imē omikēn rō, ya gi ghoghō e me e.

Ihiēn-ōsūsūo

⁹ E nwēni ihien-ōsūsūo gha akpakali obi pūha. Izize eje-ihien ya e ze onu; e kwonkēnmē ni ihien rī mma.

¹⁰ Ihien ibe onu ya sūoma unu oda-oda nōkē umunē; e ye ni ibe unu ogho kari enwēn unu.

¹¹ Anikwōlē ni adudu unu benua, ka e zekēnmē ni imē-mmōn, a runni Di-nwōnni-ẹnyi orun.

¹² A ghoghō ni makē olil'ẹnya unu nwon; e nwon ni ndidi imē nsongbu unu; wuru ni ndi wē gi e dōn ẹnya ebe imē-ekpere rī.

¹³ E sōn ni ibe unu e yeni ndi nke Osolobue ihien rī a kō ẹka. A nabanhan ni ndi-obja.

¹⁴ A gozi ni ndi rī e kpokpo ni unu; a gozi ni, abukwōlē ni onu.

¹⁵ Sōn ni ndi rī a ghoghōni ghoghō, unu e sōn ndi rī a kwanni kwan.

¹⁶ E gi ni obi ohu e bi. Apachekwōlē ni, ajukwōlē ni ison ndi onodi wē lua ali a kpa mōbu irun orun ndi lua ani w'a kpōria. Erolē ni ni unu ka ndi ozo mkpa a rī.

¹⁷ Mēgwarikwōlē ni onyē owulē eje-ihien. Dōnrin ni ẹnya a hun a ni unu e me ihien k'a rī ihian ile mma ẹnya.

¹⁸ Liliimakēnmē ni y'e me ihien ile furu n'i me hun udon e gi rī ẹgbata 'yu le onyē owulē.

¹⁹ Ndi owu m, e megwarile ni; ka la ni mēgwarī tō ni Osolobue, makēni Ẹkukwō-nsō si, "Di-nwōnni-ẹnyi si, 'Mmē k'e mēgwarī; mmē k'a kukin.'" "

²⁰ Kama, "Omēni ẹgun rī a gun ẹnēnren i, y'e ye e ihien-oriri; omēni ẹgun ihien-orira rī a gun a, y'e ye e ihien o k'a ra. Makēni i gha e me e, i rī a buo ikeke-okun a buoye e isi.*"

²¹ Anile eje-ihien meri i, ka gi ihien-oma meri eje-ihien.

Isi Nke Mmēto

Ihume Ni Ndi-okiki Isi

¹ Ihian ile wē humē ni ndi-okiki isi. Makēni, o nwōnni okiki rini hun Osolobue tumelēni. Osolobue ya tumē okiki ile rini.

² Ya wu, onyē owulē nupu ni ndi-okiki isi rī e nupu isi okpuru ihien Osolobue tumē. Ndi e me erira rī e wēhēni enwēn wē afunfun.

³ Makēni, ẹgun ndi rī a kini ara tu ndi e me ihien rī mma—ndi e me eje-ihien ke ẹgun w'a tu. Y'a choghō nwan ni ẹgun onyē rī a kini tubehi i? Mēmē nwan ihien rī mma. O k'a ja i mma.

⁴ Makēni odibo Osolobue k'o wu—o n'a run orun makē orinmma i. Kani, i me eje-ihien, ẹgun e ya tumakwō i, makēni opia hu o bu o gi e ye afunfun, o bukwon'a mmaka! Odibo Osolobue k'o wu, iya ke Osolobue gi e ye ndi e me eje-ihien afunfun.

⁵ Ya wu, ihumē ni ndi okiki isi rī mkpa. Eḷe makē wē gha e ye i afunfun suo, kama, makē obi i ghazikwō a ma i ikpe.

⁶ Ya haizikwō unu gi a ku ugwo-isi: makēni ndi rī a kini wu ndi-idibo Osolobue hun e gichanrin ogen wē ile a ki.

⁷ Ku ni nwan onyē owulē ihien unu gi e: omēni ugwo-isi ke i gi, y'a ku ugwo-isi; omēni egho-ali mōbu egho ndi ozo w'a na rō, y'a ku a; omēni mgbaye ke i gi wē, y'e ye wē mgbaye; omēni ogho rō, y'e ye wē ogho.

Ugwo Ẹnyi Gi Ihian Ile

⁸ Eghē, kupu ni onyē owulē ugwo unu gi wē—mmani ihien-ōsūsūo, w'a ra gibehi ugwo ihien-ōsūsūo. Makēni, onyē owulē nwē ihien-ōsūsūo ibe e mezuguo Iwu.

⁹ Ihien ndi hu Iwu ku: "Agherele; egbulē ochu, ezulē ohin; anile ihien owulē la i ẹnya" le ihien ozo owulē Iwu ku ke wē wegama imē iwuni hun si, "Thien ibe i ya suo i ke ihien enwēn i dōn a suo i."

¹⁰ Onyē nwē ihien-ōsūsūo ihian asaeka me e eje-ihien; ya wu nwan ni onyē nwē ihien-ōsūsūo ibe e e mezuguo Iwu.

Obibi Ndi Rī Imē Ukpē

¹¹ E bi ni nwan ẹnina makēni unu a maringuo ogen ẹnyi rī imē e: ni ogen e ruguo unu e gi gha uran tēnhin, makēni ogen nzuofuha ẹnyi a riguo nsue kari k'o rī oruru-ali hu ẹnyi gi kweri.

* **Isi Nke Mmēbuo:20** mōbu: ...ifēnren e megu e.

¹² O teguo ohihi gba; eki e d'e fon. Ni enyi mebehi ni nwan ihien ndi ahun wu ihien ishi, enyi e yiri ewuru-agha ndi wu nke ukpe gi a lu ogun.

¹³ Ni enyi e bi ni ohunma ke ndi ri e bi ogen eki gi ri enu. Enyi esonko ni we e jen ejemememe mobu a ra manya a tu; enyi aghereko ni mobu bime eje-obibi; enyi emeko ni ndi ikpe mobu ndi enya-ufu.

¹⁴ Kama, yiri ni Di-nwonnini-enyi wu Jesu Kristi noka ewuru; erozile ni ke unu a don me eje-ihien ndi hun a gun ehun unu egun.

Isi Nke Mmęto

Amale Ni Ibe Unu Ikpe

¹ A nabanhan ni onye kweri ni Jesu hun okukwe e keleni ze, kanj, elekwu hun unu e gi e son e hu a do ihien onye kweri le ihien o kwerileni:

² O nwe ndi kweri ni ihian furu n'o ri ihien ile, kanj onye hun okukwe e zeleni e ri mkp'ehuhuo suu.

³ Onye hun e ri ihien ile y'e leljale onye ghaleni e ri ihien ile; onye hun a so nsu ya amale onye hun e ri ihien ile ikpe, makeni Osolobue a nabanhanguo a.

⁴ Onye ki wu i gi a ma odibo onye ozu ikpe? Nna a k'e ku k'o turughu k'o turuni. Kanj o k'e turu, makeni Di-nwonnini-enyi k'a saeka me n'o turu.

⁵ Onye ohu weri e ni uhuhuhun ohu ka nsu a ri kari uhuhuhun ndi ozu; kanj onye ozu weri e ni uhuhuhun ile wu ohu. Onye-onye ya kwonkenme hun we e enya.

⁶ Onye hun weri e ni uhuhuhun ohu ka mkpa gi ifiri Di-nwonnini-enyi e me erira. Onye hun e ri ihien ile gi ifiri Di-nwonnini-enyi e ri, makeni o ye Osolobue ekele make ihien-oriri hu. Onye hun a sonj gi ifiri Di-nwonnini-enyi a so—e ye Osolobue ekele.

⁷ O nwonnini onye owule ri ime enyi hun ri ni enwen suu ndun; o nwonzikwoni onye owule hun a nwunni enwen e suu.

⁸ Omeni enyi ri ndun, enyi ri ni Onye-nwonnini-enyi ndun; omeni enyi a nwunhun, enyi nwunni Onye-nwonnini-enyi. Ya wu, osoun'a ni enyi ri ndun mobu ni enyi nwun a nwun, enyi wu nke Onye-nwonnini-enyi.

⁹ Onwan hain Krajistj gi nwun, nwunguu, riji ndun: keni o hun uzu wuru Nna ndi ri ndun le ndi nwunni.

¹⁰ Iyu nwen, ki hain nwan i gi a ma nwen e ime Krajistj ikpe? Ki hain i gi e lelja nwen e-ime-Krajistj? Enyi ile k'e turu ihun Osolobue n'o kin enyi ikpe.

¹¹ Makeni Ehuhuo-nsu si,

“Di-nwonnini-enyi si,

‘Ebe o me ezie ni m ri ndun,

onye owule k'e sekpu ni m;

onu ile k'e ku e ni mme wu Osolobue!’ ”

¹² Ya wu nwan ni, onye owule ime enyi siko d'a koni Osolobue k'o don bi.

Emekwole Ni Ibe Unu Dan

¹³ Ya wu, ni enyi mabehi ni nwan ibe enyi ikpe. Kama, ni enyi kwademe obi enyi ni enyi ebutokoni nwen enyi ime Krajistj omuma kpogburu mobu bu uke che n'e.

¹⁴ Rike onye nke Di-nwonnini-enyi wu Jesu, o we m enya ohunma-ohunma n'o nwonnini ihien-oriri owule rileni ochan; kanj omeni ihian e weri ihien-oriri owule n'o ru aru, ya wu ni o ru aru ebe onye hu ri.

¹⁵ O me nwan ni ihien y'e ri ri e ye nwen e nsongbu, ya wu ni y'a riji e gi ihien-qsusu e bi. Egikwole ihien-oriri y'e ri tikpo onye Krajistj nwunni onwun!

¹⁶ Kpanchanpukwo enya, amamgbe ihian a kpo ihien-oma i eje-efan.

¹⁷ Makeni Ali-eze Osolobue ele ihien-oriri le ihien-orira, kanj obibi Chuku cho, udon le ighoghohun Mmon-nsu e ye.

¹⁸ Onye owule ri e gi uzoni e fe Krajistj, ihien onye hu a suu Osolobue usuu, ndi ozu e kuzi oku e ohunma.

¹⁹ Ni enyi liliima nwan e mesonme ihien ndi hun e wehe udon le hun enyi e gi e me ibe enyi a gha ihun ime okukwe.

²⁰ Egikwole ifiri ihien-oriri tikpo orun Osolobue. Ezioku-ezioku, o nwonnini ihien-oriri runi, kanj eje-ihien k'o wu ni ihian e ri ihien owule k'e me onye ozu dan.

²¹ O ka mma ni y'e erini anu mobu ra manya mobu me ihien ozu owule hun k'e me nwen e ime Krajistj dan.

²² Ya wu, ihien owule i kweri banyeni ihien ndini, ya ri egbata 'yu le Osolobue. Nguzi wu nke ndi ahun ghaleni e gi ihien we kweri n'o hugho mma a ma enwen we ikpe.

²³ Kanj, omeni ihian gi obi-ebuo e ri ihien o ri e ri, ikpe a maguo a, makeni o rinj e gi okukwe e ri e—makeni ihien owule ihian me bu ele okukwe k'o gi me e wu njo.

Isi Nke Mmisen

A Chọzikwọ Nị Orinmma Ndi Ozọ

¹ O furu nị enyi ndi zeni ime okukwe e di ndi zeleni ebe we noleni me ohunma, ele ime ihien a sọọ nị enyi.

² Nị enyi e me ni ihien a sọọ ibe enyi hun k'a rinj we mma, keni enyi hun uto enyi e gi me we sue ime okukwe.

³ Makei Krajist emedeni k'o sọọ ya le enwen e; kama, o mehu ke Ekukwọ-nsọ don ku, ebefu we de, si,

“Mkpari hu we kpari i,
mme gi isi buru e.”

⁴ We de ihien ile we deye ime Ehuhuo-nsọ keni we gi e kuzi enyi, keni enyi hun uto gi ume hun Ekukwọ-nsọ a gba enyi lezi idin-ndidi wuru ndi nwon olile-nya.

⁵ Osolobue hun e ye ndidi le nkasị-obi, ya yeni onu eka e gi obi ohu e bi—k'o furu ime Krajist wu Jizosi,

⁶ keni onu ile hun uto gi olu ohu e weheni Osolobue hun wu Nedi Di-nwonn-nyi wu Jizosi Krajist ogho.

A Nabanhan Nị Ihjan Ile

⁷ A nabanhan nị nwan ibe onu ke Krajist don nabanhan unu, keni unu hun uto e weheni Osolobue ogho.

⁸ Makei Krajist bia d'a runni ndi Ju keni o ghosi nị Osolobue wu onye ezioku, ghahani imezu nkwa Osolobue kwe ndi nedi we kani;

⁹ o biazikwọ ken'o me ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju ja Osolobue mma make omiken Osolobue. Eriira ke we don de e ime Ehuhuo-nsọ, si,

“Make ufiri e, m k'a ja i mma ebe ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju ri; m k'a bu nị efan i ebu ija-mma.”

¹⁰ O siji, “Ndi ali ndi ozọ hun wuleni ndi Ju, son ni ndi nke Osolobue ghoghọ.”

¹¹ O siji, “Ani ndi ozọ ile wuleni ndi Ju, ja nị Di-nwonn-nyi mma; ali ile, bunị n'a ebu ija-mma.”

¹² Osolobue gizi Azaya si, “Mkpogun Jese k'a puha—Onye ahun hun jenkọ d'e lihi, kima ndi ali ile; iya ke ndi wuleni ndi Ju k'e gi don nya.”

¹³ Osolobue, onye hun olile-nya gha eka a abia, ya gi ighoghọ le udon ile gbajun unu ke unu don ri e gi e don nya. Y'a me e, keni unu nwe olile-nya, nwe e oda-oda, ghahani iken Mmon-nsọ.

Iken Polu Gi E De

¹⁴ Umune m, o wegwo m enya nị mma-mma jun ime unu, nị amamihien jun ime unu, ni unu k'a sazikwọ eka kuzi ibe unu.

¹⁵ Kani, o nwegho ihien ndi m ku ndun-ndun ime ehuhuo-ozini, keni m nyanhanzini unu we. M'e kushi iken make eka Osolobue hun ri ime ndun m,

¹⁶ hun o gi tumę m onye a runni Krajist' wu Jizosi ime igunrun ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju. M ri nwan a run ke onye nchu-ejan ghahani izisonme ozioma Osolobue. M ri a run keni ndi ani ndi ozọ hun uto wuru ihien we ye Osolobue hun Osolobue a nabanhan, oyiye Mmon-nsọ don nsọ.

¹⁷ Ya wu, o furu nwan nị m'a nyan isi banyeni ihien Jizos' Krajist gi m run ime ihien Osolobue.

¹⁸ Ekukode m ihien owule kari ihien Krajist gi m run ime igunrun ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju, hun o gi me we wuru ndi e humę ni Osolobue isi. O gi oku-onu m le ihien m run me e,

¹⁹ le iken o gi ihien-ahima le orun-atumenya kpa, lezi ghahani iken Mmon nke Osolobue—nke wu nị e zichanringuo m ozioma Krajist ghakwoi Jerusalem d'e ru Ilairikom.

²⁰ Ihien m'a chokenme wu nị m'e zi ozioma ebe we keleni nutu efan Krajist, amangbe m'a tunyezi ebe onye ozọ tunmaguu.

²¹ Kama, m ri e me n'o ri ke Ehuhuo-nsọ don ku, nị,
“Ndi we gwatuleni banyen'e k'a hun;
ndi nutuleni banyen'e k'a ghota.”

Polu A Tu Iroro Ijen Rom

²² Ifiri e ke m gileni sa eka bia d'a hun unu ogen ile m gi cho nị m bia.

²³ Kani, hunni o me nwan n'o nwezini ebe hoduni m k'a no run orun azuunni ile bu o mepuuo ahua ole-le-ole m choma nị m bia d'a hun unu,

²⁴ a kwademeguo m nị m k'a bia m jenkoni Speni. M bu e obi nị m k'a banhan d'a hun unu m jenkoni, keni unu ye ni m eka m jenkoni ebefu—mme le unu nuguu ekerę.

- ²⁵ Kanị, m jenkō nwan Jerusalem kikenni d'e yeni ndi nke Osolobue ri ebefu eka.
- ²⁶ Makeni ndi kwerini risonme Azuun Masedonia le Akaya e wepuhaguo obi, shiapu efu tuni ndi igbennye ri ime ndi nke Osolobue ri Jerusalem ihien.
- ²⁷ Uwe gi uche we me ihieni. Ezioku-ezioku, o furugho, makeni we gi ndi kwerini ri Jerusalem ugwo. Makeni, omeni ndi wuleni ndi Ju e songuo uwe wu ndi Ju keri ngozi ime-mmon we, o furu ni ndi wuleni ndi Ju gizi ihien uwanị we nye yeni we eka.
- ²⁸ M runggu ogboni, wegwu ihien ile we tu ye we, m k'e jen Speni; m jenkoni a banhan m d'a hun unu.
- ²⁹ Ogen m'e gi bia d'a hun unu, a maringho m ni m k'e gichanrin ngozi Krajistị bia.
- Polu A Rịo We Ekpere*
- ³⁰ Umune m, m ri e gi efan Di-nwōnni-enyi wu Jizos' Krajistị le ifiri ihien-osisuo gha eka Mmon-nsọ bia hun enyi nwe jenni ibe enyi a rịo unu ni unu son m mekenme ekpere, unu a rikemne ni m Osolobue.
- ³¹ A rịo n'a n'ọ gbapuha m eka ndi kwerileni hun ri ime alị Judia; a rịozin'a ni ndi nke Osolobue ri ime obodo Jerusalem nabanhan ihien m jenkō ebefu d'e meni we.
- ³² Keni m gi ighoghọ bia d'e kunrun unu, omeni Osolobue a chogho, e son m unu ndigwu—gi e zu iken, ndun a banzi m.
- ³³ Osolobue, onye hun e ye udon, ya noyeni unu ile. Isef.

Isi Nke Mmisin

Polu Ekele Ndi Ri Ichen-ichen

- ¹ Nabanhan ni nwene-enyi-okpoho wu Fibi, hun wu onye ohu ime ndi-orun uka ri Senkre; o lala d'a hun onu.
- ² M si unu gi efan Di-nwōnni-enyi nabanhan a k'o furu ni ndi nke Osolobue a nabanhan ihian. Yeni n'e eka owule o cho ni unu yen'e, makeni ya le enwen e ye pukani ndi bu oda eka, ke mmē nwen.
- ³ Kele ni Prisiļa le Akwila, ndi mme le we gba a run orun Krajistị Jizosi.
- ⁴ Oku m te k'e gbu we. Ele mme suo ri e kele we, ke ndi uka ile risonme alị ndi wuleni ndi Ju ri e kele we.
- ⁵ Kelezi ni uka hun a no iwe we e zu. Kele ni ezi owu m wu Epenetosị. Iya wu onye ibuzo kwerini Krajistị ime Azuun Eshia.
- ⁶ Kele ni Meri, hun runkenme ni unu orun.
- ⁷ Kele ni Andronikosị le Juniasị, ndi Ju ibe m ke we wu, mme le we wi no unō-ngan. We wu ndi w'a gbaye ime ndi-ozị pu-ichen, uwe bu m uzọ wuru ndi nke Krajistị.
- ⁸ Kele ni Amplayatosị, ezi nwene m ime Di-nwōnni-enyi.
- ⁹ Kele ni Obanosị wu onye-orun ibe enyi ime orun Krajistị le ezi owu m wu Stakisi.
- ¹⁰ Kele ni Apelesi, hun we e ku oku e ohunma ime Krajistị. Kele ni ezi-le-ulo Aristobulosị.
- ¹¹ Kele ni Herodionu, hun mme le iya wu onye alị ohu. Kele ni ndi hun kwerini Di-nwōnni-enyi ime ezi-le-ulo Nasisosi.
- ¹² Kele ni Traifina le Traifosa, ikpoho ndi hu a runkenmeni Di-nwōnni-enyi orun. Kele ni ezi owu m wu Pesisị, hun runkenmeni Di-nwōnni-enyi orun.
- ¹³ Kele ni Rufosi, hun Di-nwōnni-enyi hori, ya le nne e hun e me mme le enwen m ke nwa a ogen ile.
- ¹⁴ Kele ni Asinkritosị le Flegonu le Hemisi le Patrobasi le Hemasị le umune ndi ozọ ime Krajistị we ile ri ebefu.
- ¹⁵ Kele ni Filologusu le Julia. Kele ni Neriusu le nwene-ekpoho. Kele ni Olimpasị le ndi nke Osolobue ile hun we ile ri ebefu.
- ¹⁶ Dide ni ibe unu ndide ri nsọ.
- Ndi uka Krajistị ile e zi ekele.
- Oku Ikpaazuun*
- ¹⁷ Umune m, dodo, o ri eka unu, kpachanpu ni enya make ndi e buhe nkebe, e me okukwe unu uke ebe we n'a kuzi ihien wuleni ezioku ahun ndi kuzini unu kuzi unu. Gba ni ni we qos!
- ¹⁸ Makeni ndi e me ihien ndini a ri e fe Nna enyi wu Krajistị; kanị we ri e fe efu we le ihien a gunni we. We gi onu-oma le oku a suo usuo e dufie ndi marileni ihien.
- ¹⁹ Ihian ile a nuguo ke unu don ri e hume isi. Ufiri e, efu ri a suo m usuo banyeni unu. M cho ni onu a wu ndi marin ihien ebe ime ihien ri mma ri, unu a wu ndi marileni ihien ebe ime eji-ihien ri.
- ²⁰ O biekō Osolobue hun e ye udon a zokpukpo Ekwensu ye okpuru uku unu. Efo ma Di-nwōnni-enyi wu Jizosi ya noyeni unu.

²¹ Timoti, hụn mme lẹ ya wị a run ọrụn e zi ekele unu, erira ke Lushosi donzi zi ekele unu. Jasin lẹ Sosipata, ndi Ju ibe m, e zizi ekele unu.

²² Mme wu Tetiosi, hun de ekukwo-ozini gi efan Di-nwonna-enyi e zi ekele unu.

²³ Gayosi, hun m ri iwe e, hun uka no iwe e e zu, e zi ekele unu. Erastos, hun e donmeni obodoni egbo lẹ nwene enyi wu Kwotus' e zi ekele unu.

²⁴ [Efo ma Di-nwonna-enyi wu Jizos' Kraisti, ya noyeni onu ile. Isee.]

Ojija-mma Ya rini Osolobue!

²⁵ Ojija-mma ya rini Osolobue! Iya wu onye hun k'a saaka gi ihien ri ime oziomani m ri e zi hun we gi a masonme okwa banyeni Jesu Kristi, me unu zekeme. Oziomani le okwani ri e ku oku ihien-mini hun te zueri ede.

²⁶ Kani, e wepuhago w'a nwan ifon; we ri nwan e gi ihien ndi-amuma desonme ime Ehuho-nsọ e me ndi ali ile a marin a; Osolobue hun ri ndun jenin ejen ya ye iwu si we me erira, keni ndi ani ile hun uzo kweri, gi okweri hu we kweri humen'e isi.

²⁷ Eghẹ, ojija-mma ya rini Osolobue! Osolobue hun ya suo marin ihien ile! Ya rin'a jenin ejen ghahani Jizos' Kraisti! Isee.

Èhùhùọ-Ozi Ibuzọ Pọlù Dejeñni Ndi Kọrẹnti Ndi Kọrẹnti, Nke Ibuzọ

1 Mmẹ wụ Pọlù de Èkùkwọ-ozini, mmẹ lẹ nwenẹ ẹnyi wụ Sosteneşi. Kraiştì wụ Jizọsì kpọ m, tumẹ m onyẹ-ozì ẹ pụ-ichẹn makeni uche Osolobue rọ.

2 Ẹnyi rì e dejeñni ndi ụka Osolobue hụn rì obodo Kọrẹnti; ndi Osolobue dọn nsọ imẹ Jesu Kristi; ndi wẹ kpọ d'a w'uru ndi-nsọ. Ẹnyi rì e dejeñni uwẹ lẹ ndi ile rì ebe ọwule, hụn a kpọku ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi—Nna ẹnyi lẹ wẹ.

3 Ẹfoma lẹ udọn hụn gha ẹka Osolobue Nedi ẹnyi lẹ Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraiştì bia ya noyeni unu.

Ngozi Hụn Rì Imẹ Kraiştì

4 Ogen ile kẹ m gi e gi ifiri unu a kpanmịn Osolobue, makẹ ihien ile o gi gozi onu imẹ Kraiştì wụ Jizọsì.

5 Makeni, imẹ Kraiştì, unu e nwẹgụọ oyiye bu ọda ụzọ ile—kẹ oyiye iku-oku kẹ ụdì amamihiẹn ile rì ichẹn-ichẹn—

6 kẹ o dọnzi rì a pùha ifon nì ozi Kraiştì e weriguọ onodì imẹ unu.

7 Ya wụ, oyiye Mmọn-nsọ akonì unu, kẹ unu dọn rì e che ọbija Nna-ẹnyi wụ Jizọs' Kraiştì.

8 Nna ẹnyi wụ Jizọs' Kraiştì k'e mezikwọ unu turu d'e ru njendeme, makẹ unu gha e nwọn nkọriani Uhuohin Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi.

9 Osolobue hụn kpọ unu d'e sọn Nwa a wụ Jizọs' Kraiştì Nna-ẹnyi mekọ wụ onyẹ wẹ e gi dọn ẹnya.

Ikpẹ Lẹ Nkebe Imẹ Ụka!

10 Umune, m gi ẹfan Nna-ẹnyi wụ Jesu Kristi a rịọ unu, nì unu ile e kweyeni ibe unu, amangbe nkebe gha a rì imẹ igunrun unu, kama, nì unu e nwẹ obi ohu, a chụ ihien ohu.

11 Umune m, m rì e ku onwan makeni ndi hụ imẹ ndi ikpun-ulo Klo a gwaọlẹ m nì ikpẹ lẹ nkebe rì imẹ igunrun unu.

12 Ikpẹ lẹ nkebe m rì e ku wụ nì ndi hụ imẹ unu rì a sị, "Pọlù kẹ m'e sọn;" ndi hụ sị "Apolosì kẹ m'e sọn;" ndi hụ sị, "Kefasì wụ Pita kẹ m'e sọn;" ndi hụ sị, "Kraiştì kẹ m'e sọn."

13 Kraiştì kebe ekebe? Pọlù ya nwunni unu onwun? Ra ẹfan Pọlù kẹ wẹ gi mẹ unu mirin-Chuku?

14 A kpanminkwọ m Osolobue n'o nwonni onyẹ m mẹ mirin-Chuku imẹ unu mmani Krisposì lẹ Gayosì—

15 ya wụ, o nwonni onyẹ ọwule k'a sị nì wẹ gi ẹfan m mẹ unu mirin-Chuku.

16 (Egheẹ, e meghozikwọ m ndi ikpun-ulo Stẹfanasì mirin-Chuku. Wezuka ndini, anyan-hanzini m kẹ o nwongho onyẹ ozo m mẹ mirin-Chuku)

17 Makeni, ẹlẹ mirin-Chuku kẹ Kraiştì zi m d'e mẹ; kama, o zi m d'e zi ozioma; ẹlẹ nke onyẹ ma donye oku, amangbe o nọ kẹ sị ẹlẹzi ikẹn gha onwun Kraiştì welua enwen ẹ alì nwun elu obe kẹ wẹ gi a run a.

Kraiştì Wụ Ikẹn Lẹ Amamihiẹn Osolobue

18 Makeni, ozi banyeni onwun Kraiştì nwun elu obe wụ ihien nzuzu ebe ndi lakọ ntikpọ rì; kanj ebe ẹnyi ndi Osolobue rì a zuọpụha rì, ikẹn Osolobue k'ọ wụ.

19 Makeni Èhùhùọ-nsọ sị,

"M k'e wiwi amamihiẹn

ndi marin ihien;

m k'e budan akọ-lẹ-uche

ndi nwọn uche."

20 Elebe kẹ onyẹ hụ marin ihien rì? Elebe kẹ ọka-ehùhùọ rì? Elebe kẹ onyẹ hụn kachanrin alì-oku amarin rì? Osolobue e meguonì nì amamihiẹn ụwanì wuru ihien nzuzu?!

21 Makeni, ebe o mē nì ụwa asanì ẹka gi amamihiẹn wẹ marin Osolobue ebe o nọ gi amamihiẹn ẹ e mē ihien, ọ sụọ Osolobue n'o gi nzuzu rì ozi ẹnyi rì e zi zuọpụha ndi hụn kwerini.

22 Ndi Ju sị wẹ k'a hụnriri ọrụn-atụmenya pụ-ichẹn wẹ kebe kweri; ndi elu Griki sị mmani ya lẹ amamihiẹn wẹ dangbama, ekwerikọ wẹ.

23 Kanj ẹnyi hụ e zisonmẹ ozi Kraiştì hụn wẹ gi obe kpogbu: ebe ndi Ju rì, ihien atụ-ẹnya wẹ e lenja a kpogburu rọ; ebe ndi wuleni ndi Ju rì nzuzu rọ.

24 Kanj, nke ndi Osolobue kpọ, kẹ ndi Ju kẹ ndi wuleni ndi Ju, Kraiştì wụ ikẹn Osolobue lẹ amamihiẹn Osolobue.

²⁵ Makęni, “nzuzu” nwęn gha ęka Osolobuę bja ka amamihien ihjan; “ndun-ogugu” nwęn gha ęka Osolobuę bja ka ikęn ihjan.

²⁶ Umunę m, lekpo ni ihien unu wusunme ogen Osolobuę gi kpo unu: ndi bu oda ime unu ele ndi uwa a kpo ndi marin ihien; ndi bu oda ele ndi-uku; ndi bu oda ele umu-nze.

²⁷ Kama, Osolobuę hori ihien ndi ahun wu nzuzu enya uwa, keni o gi we gbe ifenren ye ndi marin ihien ihun; o hori ihien ndi hun zeleni, keni o gi we gbe ifenren ye ndi zeni ihun.

²⁸ Osolobuę hori ihien ndi hu lua ali, hun w'e lenja elu uwanj, le ihien ndi hu nwonleni ihien we wu ime uwanj, keni o gi we wetu ihien ndi hu ri mkpa ali.

²⁹ Osolobuę me erira make onye owule gha a nyann'a isi.

³⁰ Osolobuę me unu gi nwan ri ime Krajistj wu Jizosi e bi. O meguo Krajistj wuru amamihien enyi—amamihien hun gha ęka Osolobuę bja, makeni Krajistj k'o gi me enyi wuru ndi ri ochan, don enyi nsọ, gbafuha enyi.

³¹ Erira ke Osolobuę gi me n'o ri ke Ehuhuo—nsọ don ku, si, “Onye owule k'a nyan isi, ya gi ihien Di-nwonnini-enyi me sọ nyan isi.”

Isi Nke Ebuo

Iken Osolobuę, Ele Amamihien Ihjan

¹ Umunę m, ogen m gi bja d'e zi unu ozi Osolobuę, ekuni m oku ke onye ma ku, ekuni m nke ndi marin ehuhuo mobu ndi wakennme enya.

² Makęni m kwademę obi m ni ekuko m ihien ozo, emeko m oku ihien ozo owule ime igunrun unu wezuka Jesu Kristi leni we kpo gbu ya wu Jesu Kristi elu obe.

³ M bi ke onye nweleni ihien o wu ogen ahun, a kpachanpu enya ohunma-ohunma, e gi ehụ-omuma-nni e bi.

⁴ Ebe m no e ku oku le ebe m no gwa unu oku-Chuku, ekuni m ke ndi marin ihien, ekuni m hun k'a sọ ihjan usọ ntin, o kweyeni m. Kama, m hu e ku, a ghosi unu ni ęka Mmon-nsọ le ikęn e ri a.

⁵ M me erira keni unu gi ifiri ikęn le ęka Osolobuę rin'a kweri, sennme Jesu, ele ifiri amamihien ihjan.

Amamihien Osolobuę

⁶ Kanj, enyi e ku oku rike ndi marin ihien ebe ndi ka-ehu ime okukwe ri, kanj ele amamihien eluni—mobu nke ndi ri a ki ogenni hun lako iwi.

⁷ Mba, enyi ri e ku oku amamihien Osolobuę, ya wu, ihien ahun mini hun Osolobuę kwademę n'o d'e kedę uwa n'o k'e gi e ye enyi ogho.

⁸ Imę ndi ri a ki uwanj, o nwonnini hun ghota ihienni; makeni, omeni we te ghota a, we e ke kpo gbu Nna nwe ogho ile.

⁹ Kanj, nọke ke Ehuhuo—nsọ don ku,

“Enya ahuntuni,
ntin anutuni,
ihjan erotuni

ihien Osolobuę kwademę ni
ndi o nwe ihien-osiso we.”

¹⁰ Chuku a ghosigo enyi ihien ndini ghahanj Mmon-nsọ a. Makęni, Mmon-nsọ a maringuo ihien ile, ke ihien nzuzue ri Osolobuę obi.

¹¹ Onye marin ihien ile ihjan ri e ro wezuka mmon ri ime e? Erira k'o gizi wuru n'o nwonnini onye marin obi Osolobuę mmani Mmon Osolobuę.

¹² Bu ele mmon nke uwanj ke enyi nwehen, kanj ya wu Mmon hun gha ebe Osolobuę ri bja, keni enyi hun uzọ marin ihien ile hun Osolobuę shiapu efo ye enyi ofe.

¹³ Ihien ndini we Osolobuę ye enyi ke enyi e ku nwan; enyi ara gi oku we gi amamihien ihjan kuzi enyi ku we, kama, enyi e gi oku Mmon-nsọ kuzi enyi e ku we; e gi oku gha ęka Mmon-nsọ bja a kowa ihien ime—mmon hun gha ęka Mmon-nsọ bja.

¹⁴ Onye hun nwonleni Mmon-nsọ ara nabanhan ihien gha ęka Mmon Osolobuę bja, makeni we wu ihien nzuzu ebe o ri. O saeka ghota we, makeni Mmon-nsọ sọ e me ihjan a ghota we.

¹⁵ Onye nwon Mmon-nsọ a ghotchannrin ke ihien ile no, kanj o nwonnini onye hun a saeka a ghota ya le enwen e.

¹⁶ Ya ke Ehuhuo—nsọ gi si,

“Onye marin obi Di-nwonnini-enyi?

Onye k'e ri-ęka dun a odun?”

Kanj, enyi e nwongho obi Krajistj hun enyi gi a marin obi Di-nwonnini-enyi.

Isi Nke Ẹto

Ndị-uka Rị A Zuo Ẹka-nkel

¹ Umune, asani m ẹka gwa unu oku ke ndi nwe Mmon-nsọ; kama, m gwa unu oku ke ihian mmaka, leke ndi wu umu-ndu ime Kraisti.

² Ẹran ke m ye unu, ele ihien-oriri zeni, make ni unu e runi ogo e ri ihien-oriri zeni. Unu e ke rukwo nwan ogo e ri n'e,

³ make ni echẹn ke unu rikwo e bi ke ndi nwonleni Mmon-nsọ, ke ihian-mmaka. Eghẹ, ebe o me ni enya-ufu le ikpe ri ime igunrun unu, unu anonị ke ndi nwonleni Mmon-nsọ? Ele agungun ihian-mmaka ke unu ri a gun?

⁴ Omēni ihian a si, "Polu ke m'e son;" ibe e si, "Apolosi ke m'e son," ele unu no nwan ke ihian-mmaka?

⁵ Ki Apolosi wude? Ki Polu wude? Ndi-idibo unu gha ẹka we kweri ke we wuhu—onye-onye ime we runhu ogbo Di-nwonni-enyi ye e run:

⁶ mme kun; Apolosi gba a mirin; kani, Osolobue wu onye me e sue.

⁷ Ya wu ni, ke onye hun kunnị ke onye hun gba mirin e nwon ihien o wu—Osolobue sọ, hun e me e e sue, iya ri mkpa.

⁸ Onye hun kunnị le onye hun gba mirin bu ihien ohu obi a run. Onye-onye k'a narin ugwo a k'o don run.

⁹ Make ni, ndi-orun Osolobue ke enyi wu; enyi ri a rungbama. Unu wu ugbo Osolobue, unu Osolobue ri a tun.

¹⁰ Ghahani ẹka Osolobue hun ri ime ndun m, e gbegwo m iyeto noke okaa-ulo; onye ozọ ri nwan a tunye elu e. Onye-onye kpachanpukwo enya k'o don a tunye elu iyeto ahun.

¹¹ Make ni onwonni onye owule k'a sa ẹka gbe iyeto ozọ kari hun rini, hun wu Jesu Kristi.

¹² Ke goru ke ihian gi ri a tunye enu iyeto hu-o, ke ola-o, ke omuma ndi hun a koni-o, ke osisi-o, ke irurie-okponkun-o, ke achara-okponkun-o—

¹³ ke orun ihian no jenko d'a puha ifon, make ni Uhuohin hu lalanị jenko d'e wepuha a ifon: we k'e gi okun ghosi k'o ri; okun hu k'e lele ke orun onye-onye run ri.

¹⁴ Omēni ihien ihian run turuhukwo, o k'a narin ugwo-orun a.

¹⁵ Kani, o dunpu okun, ihien siko d'e hunahin onye ahun, kani ya le enwen e k'e nwon nzuopuha, bu o k'a no ke onye we gha ime okun lofuha.

¹⁶ Unu amarin ni unu wu Ulo-nsọ Osolobue?! Unu a marin ni Mmon Osolobue bi ime unu?!

¹⁷ Onye owule meru Ulo-nsọ Osolobue, Osolobue k'e tikpo a, make ni Ulo-nsọ Osolobue ri nsọ—bu ya wu Ulo-nsọ ke unu wu.

¹⁸ Edufiekwole ni enwen unu! Omēni unu ri e ro ni onu marin ihien ime uwanị, wurukwo ni ndi-nzuzu, keni onu wuru ndi marin ihien nke-esi.

¹⁹ Make ni, amamihien uwanị wu nzuzu enya Osolobue. Ya me Ehuhuo-nsọ gi si,

"O nwundon ndi marin ihien ime ero we."

²⁰ Ehuhuo-nsọ sizi,

"Di-nwonni-enyi a maringuo ni iroro ndi marin ihien wu ihien olal'iwī."

²¹ Ya wu, egizile ni nwan ihian a nyan isi, make ni ihien ile wu nke unu:

²² ke Polu-o, ke Apolosi-o, ke Kefasi wu Pita-o, ke uwa ile-o; ke ndun-o, ke onwun-o; ke ihien ri ogenni-o, ke ihien ri ihun-o, we ile wu nke unu;

²³ unu wu nke Kraisti; Kraisti wu nke Osolobue.

Isi Nke Ẹno

Ndị-orun Kristi

¹ Ya wu, o furu ni ihian e weri enyi ke ndi-idibo le ndi-orun Kraisti le ndi we busonme ihien-mini banyeni Osolobue che ẹka.

² Ihien w'a cho ẹka onye we bu ihien che ẹka wu k'o furugho onye we gi e don enya.

³ O me nke m, o nwekeni ihien o wu ebe m ri ni unu mọbu ogwa ihian-mmaka owule ri e kin m ikpe; m'a ra kinde enwen m ikpe enina.

⁴ Ezie, obi m ri ochan—o nwonni eje-ihien m marin m me. Kani, ohun aghosini ni o nwonni eje-ihien m me; Di-nwonni-enyi ya e kin m ikpe.

⁵ Ya wu, eke hanle ni enen ebe ogen keleni ru. Cheriguu ni ni Di-nwonni-enyi bja. O jenko d'e wepuha ihien zueri ime ishi ifon. O k'e kpuchanrin ihien ri obi onye owule oghe. Ogen hu, onye owule a narin ojija-mma run'e ẹka Osolobue.

6 Umunę m, e giguọ m mmę lę Apolosi kowa ihien ndini ile make orinimma unu, keni unu munařin enyi ali oku ahun hun si, "Emęghafele ihien wę de ime Ẽkukwo-nsọ," make unu gha e gi onye ohu a nyan isi, e lenja ibe e.

7 Onye gwa i ni ihien ri ichen ri egbata 'yu le ibe i? Kiri k'i nwon hun Osolobue yeleni i? Omeni o ye ye e ye, ki i ri e gin'e a nyan isi nọke si ele ihien we ye i e ye ro?

8 Unu e me ke si efo e junguole unu! Unu e me ke si unu e higuole odafin! Unu e me ke si unu e henringuole ndi-nze, bu aka enyi arja! K'o ri m, unu e henringuole ndi-nze nke-esi, keni enyi son unu ki!

9 Make ni, o ri m ke si Osolobue e wegwo enyi wu ndi-ozu pu-ichen che azuun, leke ndi we ma ikpe onwon we dupuko d'e gbu idenya ihjan ile. Make ni, enyi a wurugwo ihien uwa ile a gba ile, ke ndi mmon-ozu ke ihjan.

10 Enyi wu ndi nzuzu make Kraisti, kanj unu a marinka ihien ime Kraisti! Enyi ri anunua, kanj unu ze e ze! We hu a gbye unu, kanj we hu e leja enyi!

11 Echẹn ke egun ihien-oriri le ihien-orira a gunkwo nwan enyi; eka ara zu enyi ukun; w'e meshi enyi iken; ulo arja.

12 Eka enyi ke enyi gi a luru d'e ru ni ehụ a gboro enyi. We kpari enyi, enyi a gozi we; we kpokpo enyi, enyi e din e;

13 we kuto enyi, enyi e gi onu-oma son we; enya uwa, enyi e henringuole efija mmaka le unyin w'a chanpu-d'e rukwo tanni.

14 Ari m e de ihieni keni ifenren me unu, kama, m gi e a dun onu odun nọke umu m ri m obi.

15 Eghęe, o sọo n'a ni onu nwon ndi-ndu nnu-uku ole-le-ole ime Kraisti, unu e nwe nedi bu oda, make ni henrin nedi unu ime Kraisti wu Jizosi-ghahani ozioma m zi unu.

16 Ifiri e, m ri nwan a dun unu odun: kirin ni m nwan.

17 Ya hań m gi zilan unu Timoti, ezi nwa m, hun m gi e don enya ime Onye-nwonni-enyi. Ok'a nyanhan ni unu ke m'e me ihien ime Kraisti, nyanhan ni unu ya ke m'a kuzi e ime aka ile ri ebe ile.

18 Ndi hu ime unu a pachemęguo nwan make ni we ri e ro ni abjako m.

19 Kanj m lala egwa, omeni Di-nwonni-enyi a chogho. M bia, a hun m iken ndini ri a pacheni nwon, ele oku-onu we sọo.

20 Make ni, Ali-eze Osolobue ele oku-onu oku-onu, iken ke we gi a marin a.

21 Elee hun ka unu mma? Ni m wehe mkpinsin ra ni m gi ihien-osusuo le aka-anunua bia?

Isi Nke Isen

Onye Uka Ghereni

1 E kughode w'a ni ughere ri ime igunrun unu, udi hun ndi a ruu mmon ghaleni a gherede- ebe okennyę nọ na nedi e nwunye!

2 Bu unu hu a honron! Ele zigbo ekwan nke unu a kwanma, chupu onye ahun me ihieni ime igunrun onu?!

3 Ya wu, osuon'a ni arj m ebegu unu ri elee-m, elee-i, m hu a ime-mmon; a hangbuguole m okennyę me ihieni enen rike si m hu ebegu.

4 Unu gihu efan Nna enyi wu Jizosi gbakikome-mmę nwen k'a rizi ebegu ime-mmon, iken Nna enyi wu Jizosi k'a rizikwo ebegu-

5 unu e we onyeni che aka Ekwensu ni we hun uzọ tikpo ehụ a, keni mmon a hun uzọ nwon nzuopuha Uhuohin Nna enyi wu Jesu Kristi.

6 Isi unu ri a nyan arj mma! Unu amarin ni we buchehu ekere yisti, o ghagbama ogbe hu ile we gi e memę bredi, fuchanri a?

7 Wepu ni nwan yisti akan, keni unu wuru ogbe ohun yisti rileni-hun unu wu nke-esi. Make ni e gbugwo we Kraisti wu Ebulu-nghafe enyi, gi e chu ejan Mmemme-Nghafe.

8 Ya wu, ni enyi gi nwan bredi hu yisti rileni, hun wu ishijapu-efo le ezioku, me ya wu mmemme, ele yisti akan hun wu iwe le eje-obibi.

9 E degwo ni m unu ehuhuo-ozu mbu, si unu le ndi-ughere emekole.

10 Elekwọ ndi uwan kwerileni hun a ghereni mobu ndi enya-uku mobu ndi a tunarin ihjan ihien we mobu ndi a ruu mmon ke m ri e ku. Omeni uwe ke m te ri e ku, ya wu ni unu k'a gha ime uwan pu.

11 Kanj, m ri nwan e deni unu, a si unu esonle onye owule kpo enwen e onye-kwerini meko, omeni o ghere aghere mobu ni o nwe enya-uku mobu ni o ruu-mmon mobu ni o kpari ihjan, a kpo iyi mobu ni o ra manya a tu, mobu ni o tunarin ihjan ihien e. Unu le udi ihjan nọ erira erigbamadele.

12 Elee hun biri mmę lę ihani ndi ri ogbe enen? Ele ndi ri ime uka ke unu k'a hannj enen?

13 Osolobue ya nwę kin ndi ri ogbe ikpe: “Chupụ ni nwan eje-ihian hu ime igunrun unu. *”

Isi Nke Isin

Ewejenle Ndi Uka Ibe I Ogwa

1 Onye owule ri ime unu hun ya le ibe e ri e se oku, o ru egun a ni a we oku ahun jen eka ndi kwerileni, hun nke o gi jenburu ndi kwerini?

2 Unu a marin ni ndi-kwerini, ya wu ndi-nsọ, jenko d'a hannı uwa enen? Omęni onu k'e kin uwa ikpe, ki wuni onu a saeka donzi oku mehu ekere?

3 Unu amarın ni enyi jenko d'e kin ndi mmon-ozı ikpe? O ri wuzi ikpe mmaka ri ime unani!

4 O me nwan ni unu nwon ikpe no erira, ki unu e bun'e e jenni ndi hun oku ri ime uka gbasharileni?

5 M ri e ku ihienni keni ifenren me unu! Ya wu ni o nwonni onye marin ihien ime unu, hun k'a s'eka donzi oku ri egbata ndi-kwerini—

6 hun onye kwerini gi e wejen ibe e eka ndi-kwerileni?!

7 Ezie, ni ikpe rıde ime igunrun unu ghosı ni e merichanringuole we unu. Ibe i me i njo, y'a ra wefu enya? We megbu i, y'a ra gba nkintın?

8 Hun nke unu e gi me erira, unu le enwen unu hu e mede ibe unu eje-ihien, e megbude we—ke ndi-uka ibe unu!

9 Unu a marin ni ndi e me eje-ihien abanyeko Alı-eze Osolobue? Anikwole ni we dufie unu! Ndi-ughere le ndi a rua-mmın (*ndi e fe ihien ozo*) le ndi hun a zo-uku-eye-ofia le ndi a na nwunye ihian le ikennyę hun ikennyę ibe we a gba le ikennyę hun a gba ikennyę ndi ahun, le

10 ndi-ohin le ndi enya-uku le ndi-manya le ndi a kpari ihian, a kpọ iyi le ndi a tunarin ihian ihien e abanyeko Alı-eze Osolobue.

11 Ihien ndini ke ndi hu ime unu te wu, kanı Osolobue no chanchan unu; o no don unu nsọ; o no gi ifiri efan Jizos! Kraıstı wu Nna enyi kuni unu ohunma ghahanı Mmon Osolobue enyi.

Gba Ni Ni Ughere Oso

12 “M nwon iken me ihien owule m cho ni m me”—kanı, ele ihien ile e ye eka. “M nwon iken me ihien owule m cho ni m me”—kanı emeko m igbon ihien owule.

13 “Ihien-oriri wu nke efo; efo wu nke ihien-oriri.” Kanı, Osolobue k'e tikpo we ebuo.

Ehu ele nke ughere, kanı, nke Di-nwonni-enyi ro; Di-nwonni-enyi wuzikwo nke ehı.

14 Osolobue gi iken e gha onwun weli Onye-nwonni-enyi; o k'e welizikwo enyi nwın.

15 Unu amarın ni ehı unu wucharin mkpamkpa ehı Kraıstı? Ni m gi nwan mkpamkpa ehı Kraıstı henrin mkpamkpa ehı igbaraja? O meko!

16 Unu amarın ni onye ya le igbaraja gba ranhin le igbaraja e henringuo ehı ohu? Makeni, ime Ehuho-nsọ, we sı, “We ebuo e henrin ehı ohu.”

17 Kanı, onye hun we enwen e cheni Di-nwonni-enyi le Di-nwonni-enyi e henringuo ohu ime-mmın.

18 Gbakwo ni ni ughere oso! Njo ndi ozo ile ihian e me ele ime ehı, kanı, onye hun ghereni me ehı a njo.

19 Ra unu amarinde ni ehı unu wu Ulo-nsọ Mmon-nsọ hun ri ime unu, *Mmon-nsọ* hun unu gha eka Osolobue nwonhen, ni ele unu nwon enwen unu?

20 We non unu e non. E gi ni nwan ehı unu e ye Osolobue ogho.

Isi Nke Ɛsa

1 Ni enyi leban nwan ihien ndi hu unu de enya.

Olulu Di-le-nwunye

“O hugho mma omęni okennyę ebuni uku tukwası okpoho.”

2 Kanı, makeni ughere jun uzo ile, okennyę owule ya luru nwunye; okpoho owule ya luru di.

3 Di k'a gha e me ni nwunye e ihien run'e ime olulu di-le-nwunye; nwunye ya e mezikwo ni di e erira.

4 Makeni, ele nwunye k'e ku ihien o k'e gi ehı a me, di e nwe ku; erirazikwo, ele di k'e ku ihien o k'e gi ehı a me, nwunye e nwe ku.

5 Egile ni ehı unu a jo ibe unu efo, mmanı unu kwerigbama ni unu ye efe ekere ogen, keni onu hun uzo bu enwen onu che ime ekpere. Omegwu, onu a nqgbamazi, amamgbe Ekwensu a nwan onu, makeni unu a saeka kwondonsomme enwen unu.

6 Kanı m rıhu e ku e n'o ni me, ele iwu ke m ri e ye;

7 k'o ri m, ihian ile ri ke mme. Kanı, onye-onye nwon oyiye nke e, hun gha eka Osolobue bıa—hunni nwe nke e, hunni nwe nke e.

* **Isi Nke Isen:**13 Ditoronmi 17.7

⁸ Nke ndị kelęni lụ lę ndị hụn di wę mọbụ nwunye wę nwun, m si wę n'ọ hụghọ mma nị wę nọdị nke wę—nọkẹ mme.

⁹ Kanị, omęni asakọ wę ęka kwọndon enwęn wę, wę luru—makęni ọ ka mma nị ihian luru di mọbụ nwunye karị nị ęgun ime-mgba hụ e gbu ę.

¹⁰ Nke ndị lugini, iwu m rị e ye wę wunwan (kanị ęlę mme rị e ye wę ya, Di-nwonnini-ęnyi ro): nwunye ajukwọlę di ę mọbụ kpechan a.

¹¹ (Kanị ọ jụ di ę tọ mọbụ kpechan a, y'a lule ọnye ọzọ. Hụn nkę o gi luru ọnye ọzọ, ya lę di ę suokin.)

Di e kpechankwọlę nwunye ę mọbụ jụ a.

¹² Nke ndị ọzọ, lee ihien m si wę mę (mme rị e ku onwan, ęlę Di-nwonnini-ęnyi): omęni okęnyye wụ ọnye itu-Kraistị nwon nwunye hụn kwerilęni ni Kraistị, bụ nwunye ę e kwerigho n'ọ son ę e bi, y'e kpechanl'a mọbụ jụ a.

¹³ Omęni okpoho wụ ọnye itu-Kraistị nwon di hụn kwerilęni ni Kraistị, bụ di ę e kwerigho n'ọ son ę e bi, y'e kpechanl'a mọbụ jụ a.

¹⁴ Makęni di hụn kwerilęni ni Kraistị a wuruọlę ọnye wę don nsọ makę ifiri nwunye ę *hụn kwerini Kraistị*; nwunye hụn kwerilęni a wuruọlę ọnye wę don nsọ makę ifiri di ę hụn kwerini. Omęni ęlę ęriira, umu unu e ke rị nsọ, kanị wę hụ nwan nsọ.

¹⁵ Kanị omęni hụn kwerilęni ni Kraistị a jụ hụn kwerini Kraistị, ya rị ęriira. Ọ rị ęriira, o nwonnini iwu gi hụn kwerini, makęni udon kę Osolobue kpọ nị ęnyi.

¹⁶ Nwunye, y'a maringho kę ęka i kę w'a gha zuọpaha di i? Di, y'a maringho kę ęka i kę w'a gha zuọpaha nwunye i?

Nọdị Onodị I Rị Kę Osolobue Kpọ I

¹⁷ K'osileri, ọnye-ọnye ya bime obibi Di-nwonnini-ęnyi keye ę; wę nọdị kę wę nọ ogen Osolobue gi kpọ wę; ebe okuni rị, onwan kę m'a kuzi ime ọka Kraistị ile.

¹⁸ Omęni ihian a kwaguo ugun nị Osolobue d'a kpobanhan a ime Kraistị, y'a chokwọlę n'ọ wepu apa ugun ọ kwa; omęni ihian akwanị ugun nị Osolobue d'a kpobanhan a ime Kraistị, y'a chole n'ọ kwa ugun.

¹⁹ Ikwagun enwonnini ihien ọ wu; akwanị-ugun enwonnini ihien ọ wu; ihien rị mkpa wu ime ihien Osolobue ku.

²⁰ Ọnye-ọnye ya nọdị onodị ọ rị ogen Chuku gi kpobanhan a.

²¹ I wu igbon ogen o gi kpobanhan i? Anile ohun songbu i; kanị omęni y'a hụn ọzọ y'e gi weri enwęni i, ye e weri enwęni i.

²² Makęni, omęni ihian wu igbon ogen wę gi kpobanhan a ime Di-nwonnini-ęnyi, ọnye weriguu enwęni ę k'ọ wu ime Di-nwonnini-ęnyi. ęriazikwo, ọnye hụn wulęni igbon ogen wę gi kpobanhan a wu nwan igbon Kraistị.

²³ Osolobue non unu enon; awurulęni igbon ihian.

²⁴ Umunę m, nọdị nị nwan onodị ọwule unu rị ogen Osolobue gi kpobanhan unu e fe Osolobue.

Ndị Nwonlęni Di Mọbụ Nwunye

²⁵ Nị ęnyi ku nwan nke ndi lulęni di mọbụ nwunye. O nwonnini ihien Di-nwonnini-ęnyi si m ku banyeni onwan, kanị m rị e ku uche m, nọkẹ ọnye furu wę gi e don ęnya ghahani ęfoma Di-nwonnini-ęnyi.

²⁶ Kę ihien rị ogęni, e rogho m'a n'ọ furu ni unu nọdị kę unu nọ.

²⁷ Omęni i nwon nwunye, achole n'i jụ a mọbụ kpechan a; omęni y'e nwonnini nwunye, achole n'i luru.

²⁸ Kanị, i luru nwunye, y'e męni njo; okpoho kelęni lụ di luru di, o męni njo.

Kanị, ndi lunị jenkọ d'e nwon nsongbu ime ndunni—nsongbu ahun kę m chokọ nị m napu unu.

²⁹ Umunę m, ihien m gi ę e ku wu nị ogen hodunị ehizini; gha kikęni jęmme, ndi hụn nwondę nwunye wę bime nọkẹ si enwęn wę;

³⁰ ndi rị a kwanni, wę bime nọkẹ si a rị wę a kwan; ndi rị a ghoghoni wę bime nọkẹ si a rị wę a ghoghọ; ndi hụn e nonni, wę bime nọkẹ si o nwonnini ihien wę nwe;

³¹ ndi hụn gi ihien uwa e bi, wę ewerile ę kę si ọ rika mkpa, w'e gile ę don-ęnya. E bi ni ęriira makęni uwanị rị ogęni ghafekọ aghafekọ.

³² Achoni m nị unu e rogbu enwęn unu. Okęnyye hụn gilęni nwunye e ro ihien Di-nwonnini-ęnyi, o ro k'ọ don mę ihien ęfọ gi a suọ Di-nwonnini-ęnyi usuo.

³³ Kanị ọnye hụn nwon nwunye e ro ihien uwa, o ro k'ọ don mę ihien ęfọ gi a suọ nwunye ę usuo—

³⁴ ęriira kę obi ę e kebe. Okpoho mọbụ nwa-agboọ hụn nwonlęni di e ro ihien Di-nwonnini-ęnyi, o ro k'ọ don donmęchanrın ęhụ a lę mmọn a nsọ; kanị okpoho hụn nwon di e ro ihien uwa, o ro kę o don mę ihien ęfọ gi a suọ di ę usuo.

³⁵ M rị e ku ihienni keni o rị ni unu mma, ele ni m gi e gbondon unu, kanj, keni unu hun uzo bi k'o furu, buchanrin obi unu che ebe Di-nwonnini-enyi ri.

³⁶ Kanj, omeni ihian ri e ro ni o rini e mememe onye hun we ebuo kuto ni we k'a lu ohunma, bu o temeguo hun okpoho mobu ni hun okennyee a sakozị aka din—o rị hun okennyee ni we luma, ya me ihien hu o cho, we luma, ele njo.

³⁷ Kanj onye hun kwademeguu obi e n'o luko, n'o luko okpoho hu ya le iya kuto, bu o rini a du a n'o luma a—kama, o hu a sa aka e kwondon enwen e—onye ahun e meghezikwo ohunma omeni o luni.

³⁸ Ya wu, onye hun luni me ihien ri ma, kanj onye hun luleni me ihien ka mma.

³⁹ Okpoho nwon di k'a luriri di e, ka si a me ni di e ahun hu ndun. Kanj di e nwunhun, o nwon iken luru onye suo n'a—ka si a me ni onye nke Di-nwonnini-enyi k'o nurun.

⁴⁰ O me uche m, o nodi k'o ri, ya ke o k'a ka a mma. Onwan wu uche m,—kanj e rogho m'a ni mme le enwen m nwonzikwo Mmon Osolobue.

Isi Nke Ẹsato

Ihien-oriri We Gi Rua Mmon

¹ Ni enyi ku nwan nke ihien-oriri we gi rua mmon.

Enyi a maringho ni, “Enyi ile marin ihien” bu imarin-ihien e me ihian a honron mmaka, kanj, ihien-osisuo ke we gi e me ihian e sue hun wu usue nke-esi.

² Onye owule ri e ro ni o nwongho ihien o marin eke marin ihien o furu n'o marin.

³ Kanj, onye hun nwe ihien-osisuo jenni Osolobue, ya wu onye Osolobue marin.

⁴ O me nwan nke iri ihien-oriri we gi rua mmon, enyi a maringho ni, ime uwa ile, o nwonnini ihien mmon we kpụ akpụ mobu hun we koma wu, enyi a maringhozi ni Chuku ohu suo ri—ozo a ri a.

⁵ Ikenkwo o nwongho ihien ndi w'e fe noko si we wu Chuku bu ele we Chuku—ke ndi ri elu-igwee ke ndi ri elu uwa. (Ezioku-ezioku, mmon w'e fe barahi a barahi; ndi w'a kpo “nna” barahizikwo a barahi.)

⁶ Kanj, nke enyi wu ni Chuku ohu suo ri; iya wu Nedi enyi; ihien ile gha aka a a-bia; iya ke enyi ri a ri ni ndun. Nna ohu rizi, ya wu Jesu Kristi; Osolobue ke ihien ile gahan'a; enyi ri a ri gahan'a.

⁷ Kanj, ele ihian ile nwe amamihienni. Make ni, o nwegho ndi o me ni irua-mmon a mumaringho, nkesini, we rihu ihien-oriri we gi rua mmon, e weri we ke ihien we gi rua mmon, obi we a ru, gbume we mgbu—make ni obi we ezeni.

⁸ Bu ihien-oriri ara me enyi nochime Osolobue: ele enyi ka njo omeni enyi erini, ele enyi ka mma omeni enyi ri.

⁹ Ya wu, kpachanfu ni nwan enya amangbe unu e mememe ni onu e weriguo enwen onu, meghefe e oken, o henrin ihien umune onu zeleni k'a kpogburu.

¹⁰ Make ni, omeni onye nke Kraistini, hun obi e zeleni, a hun iyu, hun si ni marin ihien, ebe i ri ulo-mmon e ri ihien-oriri, o kpokinko obi ri ihien-oriri we gi rua mmon?

¹¹ Ya wu, onyeni zeleni, onye itu-Kraisti ibe i, hun Kraisti gi ifiri e nwun, e gi ifiri “amamihien i ni” na iwi.

¹² Unu gha e me umune unu njo enina, a han we e me ihien obi we zeleni gi a rusonme, Kraisti ke unu ri e me njo.

¹³ Ya wu, omeni ihien m'e ri k'e me nwen m danye ime njo, erikozị m anu ahun m'e ri, amangbe m'e me nwen m dan.

Isi Nke Iteneji

Ihien Ru Onye-ozu Pu-ichen

¹ Ele mme nwon enwen m? Ele onye-ozu pu-ichen ke m wu? Ahunni m Jesu wu Nna enyi? Unu ele ihien m runpuha ime orun m ri a runni Di-nwonnini-enyi?

² Osun'a ni ele m onye-ozu pu-ichen enya ndi ozo, m wu onye-ozu pu-ichen ebe unu ri! Ni unu ri ime Onye-nwonnini-enyi a ghosiguo ni m wu onye-ozu pu-ichen ime Di-nwonnini-enyi.

³ Ihienni ke m ri a za ndi hun ri e kin m ikpe.

⁴ Enyi eruni ndi we k'e yeriri ihien-oriri le ihien-orira?

⁵ Enyi enwe iken iluru onye kwerini keni enyi le iya a wihunme—leke ke ndi-ozu pu-ichen ndi ozo le umune Onye-nwonnini-enyi le Kefasi (wu Pita) don e me?

⁶ Ra we memeni mme le Banabasi suo ya ni enyi k'e giriri aka enyi nurun ihien enyi e gi e bi?

⁷ Elee onye-agma gi ihien e a lu agha? Onye a run ugbo vaini hun ghaleni e ri mkpuru gha ime e puha? Onye e du anu hun ghaleni a ra mirin-eran we gha anu hu wepuha?

⁸ M rida nwan e ku ihienni noko ihian mmaka ra? Ele enina ke Iwu Osolobue ku e?

⁹ Imę Iwu Mozizi, wę de si, “Ekęmmele okęn-efin ọnu ọ gha a zọpụha mkpuru ọka-witi.” Efin ke Osolobue ride e ro ra?

¹⁰ Ele ifiri ęnyi k'o gi ku e? Iya-nu, ifiri ęnyi ke wę gi de e. Makeni, onye ri a kun oka le onye ri a kukponi furu ni we e me e, e nwon olile-ęnya ni o nwegho hun k'e ru we aka.

¹¹ Omęni ęnyi a kunguọ ihien ime-mmọn ime igunrun unu, o hike omęni ęnyi a ghonarin unu ihien unu wani unu nwe?

¹² Omęni unu hu e ye ndi ozo ri a run ọrun Osolobue ihien ndini runi we, ele ęnyi k'o te furu ni unu ka e ye?

Kani ęnyi a doni unu ihien ndini runi ęnyi, kaka! Hun nke ęnyi e gi me erira, ęnyi no dingbucharin ihien ọwule—hun nke ęnyi e gi bu uke cheni ozioma Kraisti.

¹³ Unu amarin ni ndi hun a run ọrun ime Ulo-nsọ gha Ulo-nsọ e nwonhen ihien w'e ri? Unu a marin ni we e keye ndi a run ọrun ebe w'a no a chu ejan ihien we gi chu ejan?

¹⁴ Erirazikwo, Di-nwonni-ęnyi ti iwu, ni ndi ri e zi ozioma k'a gha ozioma e nwonhen ihien we gi e bi.

¹⁵ Kani, adotuni m kaka akpu ihien ohu ime ihien ndini ile runi m. Arideni m nwan e de ihieni keni unu meni m we. O kadę m mma ni m nwunhun anwunhun kari ni ihian a napu m ihieni m gi a nyan isi.

¹⁶ Kani, anyankọ m isi ni m ri e zi ozioma, makeni iwu ro ni m k'e ziriri a. Nsongbu k'a ri ni m omęni ezini m ozioma!

¹⁷ M wefuha obi m ile run ya wu ọrun ozioma, ugwo-ọrun rini m; omęni ewepuhani m obi m ile run a, ọrun we ye m run ro, m k'a runri a.

Eka-ọrun Le Ugwo-ọrun

¹⁸ Ki wuzi nwan ugwo-ọrun m? Ugwo-ọrun m wu ni m'e zi ozioma ofe, m'a ra do we ye m ihien runi m nọke onye ri e zi ozioma.

¹⁹ Ezie ro ni mme nwon enwen m; ni ari m okpuru ihian. Kani, e gi guo m enwen m henrin odibo ihian ile—keni m hun uzo wehezini Kraisti ndi bu oda.

²⁰ M ru ebe ndi Ju ri, e bime m ke onye Ju, keni m hun uzo wehe ndi Ju d'a marin Kraisti; m ru ebe ndi hun ri okpuru Iwu ri, e henrin m onye ri okpuru Iwu. (Elekwọ ni mme le enwen m ri okpuru Iwu.) M'e me e keni m hun uzo wehe ndi hun ri okpuru Iwu d'a marin Kraisti.

²¹ M ru ebe ndi rileni okpuru Iwu ri, e bime m rike onye rileni okpuru Iwu, keni m hun uzo wehe ndi rileni okpuru Iwu d'a marin Kraisti. (Elekwọ ni iwu Osolobue a ri a ki m, kani m ri okpuru iwu Kraisti.)

²² M ru ebe ndi zeleni ri, e henrin m onye zeleni, keni m hun uzo wehe ndi zeleni d'a marin Kraisti.

E henringwo m ihien ile ri ichen-ichen ebe ndi ile ri ichen-ichen ri, keni m gi uzo owule rini zuopuha ndi hu ime we.

²³ Ifiri ozioma ke m gi e mesonme ihien ndini ile, keni Osolobue e keye m ngozi rin'a.

²⁴ Unu amarin ni we gha a gba oso we gi a do onu, a zuo ihien ohu, ndi hun a do onu e bu oda, kani onye ohu suo e nwehen ihien we ri a zuo. Gbakwo ni nwan hun unu e gi nwehen ihien ahun unu ri a chu.

²⁵ Onye owule hun a do onu ime egumegu, a napsomme enwen e ihien ile ri ichen-ichen. W'e mecharin ihieni ile keni we gi okpu onye-mmeri ahun we ri do tu we ugon—okpu mmeri hun e wiwini. Kani, ęnyi ri e me nke ęnyi ni ęnyi hun uzo nwonhen hun ghaleni e wiwi.

²⁶ Ya wu, m'a ra gba oso ke onye marinleni ihien o chuko; m'a ra du ikpa ke onye ri a du ufere.

²⁷ Mba! M'e meshi ehụ m iken, e gi e e henrin igbon m—amamge m'e zigwu ndi ozo ozioma, mme nwen a wuru onye we ju, ni agbanj m ohunma.

Isi Nke Iri

Gba Ni Ni Irua-mmọn Oso

¹ Umunę m, m cho ni unu marin ihien me ndi nedi ęnyi we kani, marin a ohunma-ohunma. We ile ke orukpu hu du; we ile ghafecharin Ohimin- Ufie hu;

² we ile henrinsomę ndi e son uzo Mozizi ghahani mirin-Chuku ahun we me we—orukpu hu du ni we le Ohimin hu we ghafe ke we gi me we mirin-Chuku.

³ We ile ri ihien-oriri ohu ahun hun gha ime-mmọn bja;

⁴ we ile razikwo ihien ohu ahun hun gha ime-mmọn bja—makeni we ra mirin hun gha omuma hu sonkoni we puha, hun gha ime-mmọn bja. Omuma hu wu Kraisti.

⁵ Ke ihien ndini ile meni, imerinme we emeni ihien suo Osolobue usuo efo, we no nwuntosomę ime atu.

⁶ Ihien ndini we meni no wuru ni ęnyi ihien-nghosi we gi a do ęnyi aka-ntin, amamge eje-ihien gha a na ęnyi ęnya k'o don la we.

⁷ Emękwọlę ni ndi a rụa mmọn kę ndi hụ ime wę—hụn wę de ime Ẹhuhụọ—nsọ, ni
“Ndi hụ nọ nọdi anị,
e ri, a ra;

wę nọ lihi ọto, tẹnme egu,
męsọnmę ihien wę gi a rụa mmọn.”

⁸ Ẹnyi agherękọkwọ ni kę ndi hụ ime wę dọn mę, hụn madu nnu-uku ẹto-kwasị-ogun (madu
ogun-iri kwasị nnuanai arja nnu-ogun-ẹto) gi nwunhụn akp'ohin ohu;

⁹ Ẹnyi a chọkọkwọ ni ihien ri Di-nwọnni-ẹnyi onu kę ndi hụ ime wę dọn mę, agwọ nọ tagbu
wę;

¹⁰ edenwinwinkwọlę ni kę ndi hụ ime wę dọn mę, mmọn-ozị ahun etikponi nọ gbupu wę.
¹¹ Ihien ndini mę ni wę wusọnmę ihien nleri. Wę detu ihien ndini igi dọ ẹnyi ẹka ntin—ẹnyi
ndi ri e bi ogen ikpazunni ihien ile e gi męzuchanrin.

¹² Ya wu, onye hụn ri e ro n'o wuzoke, ya kpachanpukwọ ẹnya amamgbe ọ dan.

¹³ O nwọnni onwunwan biani unu hụn ghaleni a biani ihien. Osolobue wu onye wę gi e dọn
ẹnya, ọ niko onwunwan k'a karị unu ẹka biani unu. Kama, onwunwan bia, o k'a ghosi unu kę
unu a dọn mę ẹ, keni unu sa ẹka meri ẹ.

¹⁴ Ifiri onwan, umunę m, gba ni ni irua-mmọn ọsọ!

¹⁵ Ndi nwe uche kę m ri a gwa oku; gi ni ẹka unu lele ihien m ri e ku.

¹⁶ Mkpu ohu ahun ẹnyi e ye Osolobue ekele, a rarịsọnmę, ẹlę mmękọ kę ẹnyi ile lę ẹdeke
Kraistị ri e mękọ? Brędi ahun ẹnyi e ye Osolobue ekele, e kerị, ẹlę mmękọ kę ẹnyi ile lę ẹhụ
Kraistị ri e mękọ?

¹⁷ Ebe o mę ni brędi ohu sọ ọ, ya wu ni ẹhụ ohu kę ẹnyi wu, ọsọn'a ni ẹnyi bu ọda—
makeni ẹnyi ile gba e ri brędi ohu hụ.

¹⁸ Ro ni k'ọ ri ndi alị Izrelu: wę ile hụn e ri ihien wę gi chụ ẹjan e sọnguoni wę mę ihien wę
ri e mę ebe ahun wę nọ a chụ ẹjan?

¹⁹ Kiri kę m ri nwan e ku? M gi ẹ nwan ri e ku ni ihien-oriri wę gi rụa mmọn nwọn ihien ọ
wu mọbu ni mmọn nwọn ihien ọ wu?

²⁰ Mba. Kama, m ri e ku ni eje-mmọn kę ndi a rụa mmọn a chuye ni ẹjan w'a chụ, ẹlę
Osolobue. Achoni m ni unu lę eje-mmọn mękọ.

²¹ Unu asakọ ẹka a rarị ihien ri mkpu Di-nwọnni-ẹnyi, a rarizikwọ ihien ri mkpu eje-mmọn.
Unu asakọ ẹka e ri okwa ihien-oriri Di-nwọnni-ẹnyi, e rizi okwa ihien-oriri eje-mmọn.

²² Kiri? Ẹnyi rịde nwan a chọ ni ẹnyi mę ẹnya fuma Osolobue ufụ ra? Ẹnyi ka a e ze?

Bu Ẹnya Zinme Hụn K'e Ye Osolobue Ogho

²³ Wę si, “Ihien ọwulę ihian chọ n'o mę ya mę ẹ” Kanị, ẹlę ihien ile ihian e mę e ye ẹka. Wę
si, “Ihien ọwulę ihian chọ n'o mę ya mę ẹ.” Kanị, ẹlę ihien ile e mę okukwe ihian e sue.

²⁴ Onye ọwulę y'a choma ọrịnimma ndi-ozo, ẹlę nke ẹ.

²⁵ Ri ni ihien ọwulę wę re ọdun anu, ajusọnmęlę ni onu—makę obi gha e gbumę ihian mgbu;

²⁶ ri ni makeni Ẹhuhụọ—nsọ si, “Uwa lę ihien ile rin'a wu nke Di-nwọnni-ẹnyi.”

²⁷ Onye wuleni onye itu-Kraistị kpo i oriri, bu y'a choghọ n'i jeni, i ru ẹ, ri ihien ọwulę wę ye
i, ajusọnmęlę onu hụn obi e gi gbumę ihian mgbu.

²⁸ Kanị, omeni ihian a si i, “Wę gi ihieni rụa mmọn,” erile ẹ nwan—makę ufiri onye hụ gwa
n'i lę makę obi gha e gbumę ihian mgbu, makeni, [“Uwa lę ihien ile rin'a wu nke Osolobue.”]

²⁹ M si, “Makę obi gha e gbumę ihian mgbu.” Obi onye ahun kę m ri e ku, ẹlę nke i.

I k'a si, “Kị wę ri e gini obi ri e gbu onye ozo mgbu a gba m nju m gi mę ihien m marin ni
ẹlę eje-ihien?

³⁰ Omeni e męguọ m ekpere, kelegu Osolobue, ni m d'e rime ẹ, kị wę ri e gini ihien m ri
e kutọ m, bu e yegughọ m Osolobue ekele ni m d'e rime?”

³¹ Kę oriri kę ọrịra kę ihien ozo ọwulę unu e mę—e męchanrin ni wę ile ọzo o k'e gi wẹhęni
Osolobue ogho.

³² Ebikwọlę ni obibi e mę okukwe onye ọwulę uke, kę ndi Ju kę ndi alị ndi ozo kę ndi ọka-
Osolobue.

³³ E bi ni hụ kę mme: m'a liliima ọzo ile ni m'e mę ihien a sọ onye ọwulę. Makeni ẹlę
ọrịnimma m kę m ri a chọ, kanị ọrịnimma ihian ile, keni wę hụn ọzo nwę nzuopuha.

Isi Nke Mmanai

¹ Esọn ni nzọm'okụ m kę m dọn e sọn nzọm'okụ Kraistị.

Ikpumę-isi Ogen Ofufe

² M ri a ja unu mma unu gi a nyanhan m ime ihien ile, e dọnmęchanrin omęnalị ndi itu-
Kraistị ndi hụ kę m dọn gwasọnmę unu ni 'ya kę wę e mę ẹ.

³ Kanị, m chọ ni unu ghota ni Kraistị wu onye-isi okęnyę ọwulę, di wu onye-isi nwunye ẹ,
Osolobue wu onye-isi Kraistị.

4 Okęnyę ọwụlę kpumę isi ę e meę ekpere mọbụ e zi ozi Osolobue sị wę zi rị e budan onyę-isi ę.

5 Kanj, okpoho ọwụlę bu isi-oghe e meę ekpere mọbụ e zi ozi Osolobue sị wę zi rị e budan onyę-isi ę ebe ọ nọ bu isi-oghe, makęni ya lę ikpụnpụ ntutu wụ ohu.

6 Makęni, omęni okpoho ekpumekọ isi ę, ya kofu nwan ntutu ę. Kanj, omęni ihien-ifenren rọ nị okpoho kọ ntutu ę mọbụ kpụnpụ a, ya kpumę ę.

7 Okęnyę efuruni n'o kpumę isi ę ebe o meę ni o yi Osolobue, ọ wuzikwo ọgho Osolobue; kanj okpoho wu ọgho okęnyę.

8 Makęni, aghanj wę okpoho memę okęnyę, kama, wę gha okęnyę memę okpoho;

9 eginj wę ifiri okpoho ke okęnyę, kama wę gi ifiri okęnyę ke okpoho.

10 Ya hajn o gi meę ni okpoho k'e nwerirj ihien rj a isi o gi a ghosj nị o nwongho onyę o rj okpuru ę—makę ifiri ndj mmọn-ozj.

11 Kanj, imę Di-nwonnj-ęnyj, okęnyę rj okpoho mkpa, okpoho rj okęnyę mkpa.

12 Makęni, k'o don meę ni okęnyę ke wę gha memę okpoho, ęrija k'o don meę ni okpoho ke wę gha a mufuha okęnyę. Buj ihien ile gha ęka Osolobue bja.

13 Gi ni ęka unj lele ihienni: ọ hugho mma nị okpoho e bu isi-oghe e meęni Osolobue ekpere?

14 Wę k'a gwazj unj a gwa nj ntutu okęnyę ruke ọ wuru n'a ihien-ifenren?

15 Kanj, nke okpoho ru, ọgho a rọ, makęni wę ye ę ntutu n'o gi e kpumę.

16 Kanj, onyę cho n'ọ doma ihienni, ęnyj enwę ọzọ ọzọ ęnyj gi e meę ę—ke ęnyj ke ndj ọka Osolobue.

Oriri-nso

(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

17 Imę ihien ndinj m jenkọ d'e ku, a jakọ m ọnu mma. Makęni, iko unj a ra węhę ihien ọma, kama, eje-ihien k'o węhę.

18 Nke ibuzọ, a nuguọ m nị ọnu zu ozuzu ọka, nị nkebe a rjşonme imę unj. O nwongho ihien hajn m gi gi ę don.

19 W'a ru ọka a, ihien rj ichen k'a rj imę unj, huj wę e gi marjn ndj rj e meę ihien rj Osolobue mma.

20 Kanj, ihien ahun unj e ri, unj zu, ęlekwo Oriri-nso Di-nwonnj-ęnyj. Kaka!

21 Makęni, o ru oęen oriri hu, onyę-onyę e rimę nke ę, echeko wę ndj ọzọ, nke wunj onyę ohu e buru ęgun, kanj ibe ę e gigoọ manya rajunchanrin ęfo, ọ hu a tudę wę!

22 Kjnj! Unj enwọn ulọ unj a nọ rj, ra? Ra unj rj e legberi ọka Osolobue, e gbe ifenren e ye ndj nwonleni ihien ọwulę ihun? Kjnj ke m k'a gwa nwan unj? Nj m gi ę jama unj mma? Emekọ m'a!

23 Makęni, ihien m nwonhen ęka Di-nwonnj-ęnyj, ya ke m kuzi unj: nị uhinhin hu wę re ę, nj wę d'e we ę ye, Di-nwonnj-ęnyj wu Jesu nọ weri brędi;

24 o yeguu Osolobue ekele, ọ nọ bebe ę; ọ nọ sị, "Onwan wu ęhu m, huj wę gi ifiri unj ye; e meę ni onwan e gi ę a nyanhan m."

25 ęrija k'o mezikwo oęen wę gi riguu ihien-oriri ęnyasj ahun: o weri mkpu manya hu, ọ nọ sị, "Mkpuni wu nkwerigbama ọhun hu wę gi ędeke m biye ęka. E meę ni ihienni—oęen ọwulę unj gi a ra a unj gi ę a nyanhan m."

26 Ya wu nj, d'e ru mgbe Di-nwonnj-ęnyj bja, oęen ọwulę unj gi e ri brędini, a rarj ihien rj mkpuni, unj rj a nyanhan onwun Di-nwonnj-ęnyj.

27 Ya wu nwan nj onyę ọwulę ri brędi Di-nwonnj-ęnyj mọbụ rarj ihien rj mkpu Di-nwonnj-ęnyj ọzọ furuleni rj e meę ęhu lę ędeke Di-nwonnj-ęnyj njọ.

28 Ya wu nj onyę ọwulę k'e lekpoğuu enwen ę, o kebe ri brędi hu mọbụ rarj ihien rj imę mkpu hu.

29 Makęni, onyę huj ri brędi hu mọbụ rarj ihien rj imę mkpu hu bu ọ gbayeni ęhu Nna-ęnyj, rj e riri ikpe-omuma, a rarj ikpe-omuma, e che enwen ę isi.

30 Ya hajn ndun gilęni rj ndj bu ọda imę unj, emu hu a ku ndj bu ọda, o nwęguode ndj ranhinnj, ya wu, ndj nwunhunnj.

31 Kanj, omęni ęnyj te buzọ lekpoğuu enwen ęnyj, Di-nwonnj-ęnyj eke ma ęnyj ikpe, ye ęnyj afunfun ęnjna.

32 Kanj, Di-nwonnj-ęnyj kin ęnyj ikpe, ye ęnyj afunfun, ọ rj e ye ęnyj afunfun k'e yeni ęnyj ęka, amangbe ęnyj e sọn ọwa narjn ikpe-omuma.

33 Umunę m, unj zu nwan nj unj ri, e che ni ibe unj.

34 Omęni ęgun gi ihian, ya riguu ihien-oriri iwe ę, amangbe izu ọnu gha e buhę ikpe-omuma. Banyeni ihien ndj hodunj, m bja, a gwa m unj ihien unj jenkọ d'e meę.

Isi Nke Mmębuo

Oyiye Mmọn-nsọ E Yesonmę

- 1 Umunę m, nị m ku nwan nke oyiye Mmọn-nsọ. M chọ nị onụ ghọta a oħunma.
- 2 Unu a maringhọ nị kę onụ kelęni kweri, wę dufie unu, teri unu d'e femę mmọn ndi rileni ndun ghadelęni e ku oku.
- 3 Ifiri e, m chọ n'o wę unu ęnya nị o nwonnini onyę gi ikęn Mmọn Osolobue e ku hun k'a sị, "Jesu arị mma." O nwonzikwoni onyę k'a saęka sị, "Jesu wu Di-nwonnini-ęnyi" sukpan nị Mmọn-nsọ mę e n'o ku ęriřa.
- 4 Oyiye rị uđi ichen-ichen, kanị Mmọn-nsọ ohu ahun e ye wę ile.
- 5 Orun w'a run hun wę gi e fe Nna-ęnyi rị uđi ichen-ichen, kanị Nna ohu hu kę w'a runni wę.
- 6 Ihien wę gi ikęn Osolobue e mę rị ichen-ichen, kanị Osolobue ohu ahun sọo rị orun ime onyę owule, e mę wę ile.
- 7 Mmọn-nsọ e yesonmę onyę-onyę ime ęnyi oyiye, kęni onyę hu gi e yeni ndi uka ile eka.
- 8 Osolobue gha eka Mmọn-nsọ ye onyę ohu oyiye o gi a dun odun, o ghazi eka Mmọn-nsọ ohu hu ye onyę ozo oyiye o gi ku oku ihian e gi marin ihien e gi marin ihien.
- 9 O ghazi Mmọn-nsọ ohu hu ye onyę ozo okukwe, ghazi ya wu Mmọn-nsọ ye onyę ozo oyiye izuọ-emu lę ęriřa,
- 10 yezi onyę ozo oyiye irun orun-atumęnya, ye onyę ozo oyiye izi ozi Osolobue sị wę zi, ye onyę ozo oyiye o gi a marin uđi mmọn rị orun, yezi onyę ozo oyiye isu-asusu rị ichen-ichen, yezi onyę ozo oyiye isuhuto ihien onyę suni ku.
- 11 Mmọn-nsọ ohu hu, iya nwę e mę ihien ndini ile; o keyesonmę onyę-onyę oyiye o chọ n'o keye wę.
- Ęhu Ohu, Bu Mkpamkpa Bu Oda*
- 12 Ehu ohu sọo kę ihian nwę, kanị mkpamkpa-ęhu bu oda rị ime e. Kanị, kę mkpamkpa ndi hu buhanlę oda, ęhu ohu sọo kę wę wu. ęriřa k'o rizikwo ęhu Kraisti.
- 13 Makęni, Mmọn-nsọ ohu hu kę wę gha gi mirin-Chuku wę mę ęnyi bu ęnyi ile che ime ęhu ohu—kę ndi Ju kę ndi alị ndi ozo wulęni ndi Ju; kę ndi wu igbon kę ndi wulęni igbon; wę no mę ęnyi ile rarisonmę Mmọn-nsọ ohu ahun.
- 14 Ezię, ęhu ęlę mkpamkpa ohu sọo, kanị mkpamkpa bu oda ro.
- 15 Uku ihian sị, "Makęni ęlę m eka, ęlę m nke ęhu," ęlę ohun k'e mę e awuzilę mkpamkpa-ęhu.
- 16 Omęni ntin sị, "Makęni ęlę m ęnya, ęlę m nke ęhu," ęlę ohun k'e mę e awuzilę mkpamkpa-ęhu.
- 17 Omęni ęhu ile wu ęnya-ęnya, k'o k'e gi nụ ihien? Omęni ęhu ile wu ntin-ntin, k'o k'e gi nū ishin?
- 18 Mba, ezioku rị n'a wu nị, Osolobue e giguọ eka a donmesonmę mkpamkpa owule rị ęhu k'o don chọ a.
- 19 Omęni wę ile wu mkpamkpa ohu, elebe nkę ęhu a rị?
- 20 Kanị, k'o rị wu nị mkpamkpa-ęhu bu oda, kanị ęhu ohu sọo ro.
- 21 ęnya e ri-ęka sị eka, "O nwonnini ihien m gi i e mę!" Isi e ri-ęka sị uku, "O nwonnini ihien m gi i e mę!"
- 22 Kama, mkpamkpa-ęhu ndi hu nọkęsi wę ka anunua rikęnmędę mkpa nkesini omęni arị w'a, ęhu ezuni oke.
- 23 Mkpamkpa-ęhu ndi ahun ęnyi e weri ni enwon wę ogho kę ęnyi e yedę ogho pu-ichen; mkpamkpa ndi hun furulęni ęnya e legha kę ęnyi kadę oħunma e donzi, amamgbe wę a hun wę kę wę ri.
- 24 Kanị mkpamkpa-ęhu ndi ahun nwę ogho achokani uđi ndonzini. ęniņa kę Osolobue donmę ęhu—o wę ogho kanị ye mkpamkpa ndi hu nọkę sị arini wę mkpa—
- 25 makę nkebe gha a rị ime ęhu, kama, nị mkpamkpa owule hun uzọ e gi eka ohu e lepu ibe wę ęnya.
- 26 Omęni mkpamkpa ohu nwon nsongbu, wę ile e buru nsongbu hu; o bọ mkpamkpa ohu, wę ile e son e ghoghọ.
- 27 Unu ile wu ęhu Kraisti. Onyę-onyę ime unu wusonmę mkpamkpa rin'a.
- 28 Imę ndi uka, Osolobue e tumesonmeguo ndi rị ichen-ichen: nke lbuzo wu ndi-ozu pu-ichen; hun mę e ębuo wu ndi-amuma lę ndi e zi ozi Osolobue sị wę zi, hun mę wę ęto wu ndi-nkuzi; ndi ozo wu ndi a run orun-atumęnya, ndi a zuo emu, ndi e yeni ndi ozo eka, ndi nwę oyiye iki-okiki lę ndi a su asusu rị ichen-ichen.
- 29 Ihian ile wu ndi-ozu pu-ichen? Ihian ile wu ndi-amuma lę ndi Osolobue e zi ozi? Ihian ile wu ndi-nkuzi? Ihian ile a run orun-atumęnya?
- 30 Ihian ile nwon oyiye izuọ-emu? Ihian ile a su asusu rị ichen-ichen? Ihian ile a sūhutọ wę?

³¹ A nwankęnmę ni nwan ni unu nwonhęn oyiye ndi hu ka mkpa a ri. Kanj, ni m ghosi unu uzọ ahun kachanrindęni.

Isi Nke Mmęto

Ihięn-qsusuo

¹ Omęni m'a su asusu ile—kę nke ihian kę nke ndi mmon-ozı—bu e nwon m ihięn-qsusuo, m wuhu egogo mọbu okpokoro-ogbogoro ri a zun unu!

² O mezikwo ni m nwon oyiye m gi e bu-amuma, e zini Osolobue ozi, nwezikwo oyiye m gi a ghota ihięn ile mini le hun m gi a marınchanrin ihięn ile; o mezikwo ni m nwonchanrin okukwe ile—nwede hun m k'e gi saeka bupu ugu onodi a—bu enwon m ihięn-qsusuo, o nwonni ihięn m wu!

³ Qsuon'a ni m wechanrin ihięn ile m nwon ye ndi igbennye, o suokwon'a ni e kweride m ni we kpọ m okun make okukwe m—ikenkwọ e gi m'e nyan isi—kanj, omęni e nwon m ihięn-qsusuo, o banko ni m erere owule!

⁴ Ihięn-qsusuo nwe ndidi; ihięn-qsusuo e me efoma; a ra we iwe-ęnya; a ra nyan isi; a ra pache.

⁵ Ihięn-qsusuo a gbaye ihian; a ra cho nke e suọ; a ra bukenrin olulu; ihięn-qsusuo a ra a guntọ eje-ihien we e me e.

⁶ Eje-ihien a ra suọ ihięn-qsusuo usuo—ezioku ke o ghoghọ ni.

⁷ O nwonni ihięn a guu ihięn-qsusuo ndun, a ra kwerebehi ni ihięn ri mma k'a gha ime ihian puha, a ra nwebehini ihian olile-ęnya, ndun ndidi ara guu a.

⁸ Ihięn-qsusuo k'a to jenrin ejen. Kanj, nke ibu-amuma le izini Osolobue ozi, ogen e k'a ghafe; o me nke asusu ichen-ichen, ogen we k'a ghafe; o me nke amamihięn, ogen e k'a ghafe.

⁹ Ogenni, ęnyi amarınzuni; amuma ęnyi e bu le ozi ęnyi e zini Osolobue ezuni.

¹⁰ Kanj, ogen hun zu oke e gi bia, e bu we hun zulenı oke che usuo.

¹¹ Ogen m gi ri nwata, m'e ku ke nwata, m'e ro iroro ke nwata, m'a tu iroro ke nwata. A kaguu m ehü, m nọ na obibi nwata to.

¹² Ogenni ęnyi a hun bishi-bishi rike onye ri e lee ughębe * rilęni mma. Kanj, o ru ogen hu, ęnyi le iya k'a huntari, elee-i, kikenıni, ęnyi amarınzuni, kanj ogen hu, m k'a marınchanrin ihięn ile ke Osolobue don marınchanrin m.

¹³ Ihięn eto hun a toni wu: okukwe, olil'ęnya le ihięn-qsusuo. Kanj, hun kachanrinni wu ihięn-qsusuo.

Isi Nke Mmęnọ

Oyiye Asusu Le Igi Oyiye Yeni Ndı-uka Eka

¹ Lili ma ni nwan ni unu e nwon ihięn-qsusuo leni unu a chokęnmę oyiye Mmon-nso—tumadu igi asusu ihian ri a ghota e zini Osolobue ozi.

² Makęni, onye hun ri a su asusu "ire", asusu we rilęni a ghota, ri a gwa Osolobue oku, ele ihian k'o ri a gwa, makęni, o nwonni onye ri a ghota n'a. O n'e gi ikęn Mmon-nso e ku ihięn-mini.

³ Kanj, onye hun gi asusu we ri a ghota e zini Osolobue ozi ri a gwa ihian oku, oku hun k'e me okukwe we sue, gba we ume, kası we obi.

⁴ Onye hun a su asusu we rilęni a ghota ri a gba enwen e ume. Kanj, onye hun gi asusu we ri a ghota e zini Osolobue ozi ri a gba ndi uka ume.

⁵ K'o ri m, unu ile a su asusu "ire" ri ichen-ichen. Kanj hun m ka a cho wu ni unu e gi asusu we ri a ghota e zini Osolobue ozi. Onye hun gi asusu we ri a ghota e zini Osolobue ozi ka onye hun ri a su asusu "ire" we rilęni a ghota—sukpan ni ihian shuto ihięn ahun o ku ye asusu we k'a ghota, kęni o gba ndi uka ume.

⁶ Umunę m, lee n'e nwan: omęni m bia ebe onu ri, ni a suma m asusu "ire" onu rilęni a ghota, nani ke m'e don yeni unu eka, wezuka ni m gi asusu unu k'a ghota gwa unu oku? Ikenkwọ e gi m ya wu asusu unu a ghota gwa unu ihięn Osolobue ghosi m, mọbu a gwa m unu oku unu e gi marın ihięn unu marınleni; ikęnkwọ e zi m unu ozi Osolobue si zi; ikęnkwọ a kuzi m unu ihięn?

⁷ Erira k'o rizide ihięn ndi hu rilęni ndun we gi a ku egu—noke ękpiri mọbu ubo: omęni eyeni we olu we ęnya, nani ke ihian e don ghota ihięn onye ri a kpọni we ri e ku?

⁸ Opi we gi a kpogbama ndi jenko agha ye olu we ghotaleni, onye k'e konrin agha?

⁹ Erira ke nke unu rizikwo: unu gi asusu ozo hun we rilęni a ghota ku oku, nani ke we e don marın ihięn unu ri e ku? Ya wu ni ufere ke unu ri a gwa oku.

* **Isi Nke Mmęto:**12 Igwe we finchanchanrin ohuma ke we gi e henrin ughębe ogen ahun.

¹⁰ W'a ra ru ụka a, olu ichęn-ichęn bu ọda rị enu ụwa, bu o nwọnni hụn nwọnlęni ihien wę gi ę e ku.

¹¹ O mę nwan nị aghọtani m olu ahun, m k'a wu otumunye ęnya onye rị e gi ę e ku oku, ya lę enwen ę a wuru otumunye ęnya m.

¹² Eriřa k'ọ rị ebe unu lę enwen unu rị: ebe oyiye Mmọn-nso rị a du unu, liliima nị nwan nị unu e nwekemmę wę, nị unu e gizikwo wę a gba ndi-uka umę, e mę ụka a gha ihun.

¹³ Ya wu, onye gi asusu wę rileni a ghotu ku oku, ya mę ekpere n'o nwon ikęn suhuto ihien o ku ye asusu ndi ọ rị a gwa oku k'a ghotu.

¹⁴ Makeni, m gi asusu m marinleni mę ekpere, mmọn m hu e mę ekpere, kanj, uche m ari a ghotu, o nwonni ihien uche m rị a run.

¹⁵ Kị m'e mę nwan? M k'e gi mmọn m mę ekpere, kanj, m k'e mezikwo ekpere m k'a ghotu. M k'e gi mmọn m bu ebụ, kanj m k'a buzikwo ebụ m k'a ghotu.

¹⁶ Omęni eļe eriřa, i giguu mmọn i ja Osolobue mma, nani ke ogbori a don nwan si "Iseę!" gi kweyeni ekele ahun i kele Osolobue, ebe o męni onye hu marin ihien i rị e ku?

¹⁷ Ikenkwọ y'a jagughọ Osolobue mma nke-esi, kanj o nwonni ke ojija-mma i don yeni okukwe hun-ebọ ęka sue.

¹⁸ A kpanmın m Osolobue nị mme ka unu ile asusu "ire" ichęn-ichęn a su.

¹⁹ Kanj, ime ozuzu ndi-uka, ọ ka m mma nị m ku mkpuru-oku isen m ghotu, hun ndi ozo k'a ghotu, ọ ban nị wę erere, kari nị m gi asusu "ire" wę ghotaleni ku mkpuru-oku nnu ole-le-ole.

²⁰ Umunę m, erole ni iroro ke umuęka! Kama, ebe njo rị, a wu nị umuęka, kanj, o mę nke iroro, e ro ni iroro ke ndi ka-ehu.

²¹ Imę Ehuhuo-nso, wę de ę nị Di-nwonni-ęnyi si, "Ndi asusu ozo,

le onu itumunye
ke m k'e gi gwa ndini oku;
kanj eļe wę k'e gonzikwo m tan ntin."

²² Ya wu, ndi kwerileni ke wę gi asusu-ire a ghoşı ęka Osolobue, eļe ndi kweriguni; kanj, ndi kweriguni ke wę gi "Osolobue si" a gwa oku, eļe ndi kwerileni.

²³ Ya wu, o mę nwan nị ndi ụka ile zu, ihian ile a suma asusu ire, nị onye marinleni ęnya ihien ndini mobu onye kwerileni a banhan, o kuko nị ęra rị a pu unu?

²⁴ Kanj, omęni ihian ile gi asusu w'a ghotu e zini Osolobue ozi, onye hun kwerileni mobu onye marinleni ęnya ihien ndini banhan, ihien ihian ile rị e ku a mama a ikpe, ọ juma enwen ę nju.

²⁵ Ihien rị a obi k'a puha ifon, bu o nweni onye ọ gwa ihien owule. Ọ k'a kponi Osolobue isi-ali, ye Osolobue ogho, si, "Ezioku-ezioku, Osolobue rị ime igunrun unu!"

Igi Usoron E Mę Ihien Imę Uka

²⁶ Kini furu nwan ęnyi k'e mę, umunę m? Unu zu, onye-onye nwę ihien ọ k'a s'ęka mę: ikęnkwo ebụ ro; ikęnkwo nkuzi ro; ikęnkwo ihien Osolobue ghoşı ihian k'ọ cho n'o ku; ikęnkwo ozi wę jenko d'e gi asusu ndi ozo zi ro; ikęnkwo wę jenko d'a suhuto oku ye asusu wę k'a ghotu. E mę ni ihien ile k'o k'a don yeni ndi ile rị ụka ęka, gba wę mę.

²⁷ Omęni ihian k'e gi asusu ndi ozo zi ozi, ya wuru madu ebubo-ọ kari-ęka, madu ęto. Wę ku ę onye-ohu onye-ohu. Kanj onye siko d'a suhutonj k'a riri rị a.

²⁸ Kanj, omęni onye k'a suhutonj ari a, ndi te k'a suni wę gba nkintin ime ụka; wę gwama enwen wę lę Osolobue oku ime obi wę.

²⁹ Nke ndi hun k'e gi asusu w'a ghotu zini Osolobue ozi, madu ebubo mobu ęto wę ku—ndi hodun wę gonmę ntin, e leban ihien wę rị e ku ęnya.

³⁰ Omęni Osolobue a ghoşı onye nodi ali ihien, onye rị e ku oku ya kusị.

³¹ Unu ile k'a sa nwan ęka e zi ozi Osolobue si unu zi—onye ohu, onye ohu—keni onye owule munrun ihien, a gba wę onye owule mę.

³² Ozozị, mmọn onye amuma lę onye e zini Osolobue ozi rị okpuru onye ahun—ọ k'a saęka gba nkintin.

³³ Makeni Osolobue eļe Chuku isusu, kanj Chuku udon lę usoron k'ọ wu.

Rike ke ęnyi don e mę ę ime ụka ndi-nso ile,

³⁴ ikpoho wę gba nkintin ime ụka ile. ęnyi ara nị wę ku oku. Wę we enwen wę che okpuru. Iwu e kughozị eriřa.

³⁵ Omęni wę nwon ụtaa, wę ru unọ a ju wę di wę ya, makeni ihien ifenren k'ọ wu nị okpoho k'e ku oku ime ụka.

³⁶ Ra ęka unu ke oku Osolobue ghade bidon? Unu suo k'o ru ęka?

³⁷ Onye owule si n'ọ wu onye-amuma lę onye e zini Osolobue ozi, n'o ze eze ime mmọn, ya ku ezioku nị ihienni m rị e de ni unu wu ihien Onye-nwonni-ęnyi si wę e mę.

³⁸ Onye owule si nị eļe ezioku, weri n'ę nị 'ya nwen eļe ihien ahun ọ si nị 'ya k'ọ wu.

³⁹ Umunę m, igi asụsụ wę k'a ghọha bu amụma lę izini Osolobue ozi ya duma unu; k'a sikhwọle ni w'a sụle asụsụ "ire".

⁴⁰ Kama, e gi ni usonron e me ihien ile, e me e n'o na enya.

Isi Nke Mmisen

Ndi Nwunni Jenko D'a Rizi Ndun

¹ Umunę m, m cho nwan ni m nyanhan ni unu ozioma hun m zi unu, hun unu nabanhan, hun unu turu nwan ime e;

² ozioma ahun Osolobue gi ri a zuopuha unu—omeni unu e kwonkenmegho ozi hu m zi unu—mman unu kwerihu nke olal'iwu.

³ Makeni, ihieni rikemę mkpa ime ihien ndi ru m eka ri ihien ibuzo m me n'o ruzikwo unu eka: ni Kraisti gi ufiri njo enyi nwun noke ke Ehuhuo—nsọ don ku e edei;

⁴ ni we li e; ni, nke akp'ohin eto, Osolobue no weli e—noke ke Ehuhuo—nsọ don ku e edei;

⁵ ni Kefasi (wu Pita) hun a; uwe Mmegbuo wu ndi—ozi pu—ichen nozi hun a.

⁶ Omegu, ihien kari madu ogun—isen kwasị nnu ime ndi kwerini nogbamanị no hun a. Imerinme we hukwo nwan ndun, kanị ndi hu ime we a ranhinguo—ya wu, a nwunhinguo we.

⁷ Omeguzi Jemisi no hun a; omeguzi ndi—ozi pu—ichen ile no hun a.

⁸ Nke ikpazuun ime we ile, mme nwen nozi hun a: mme hun no ke nwa we mu ogen furuleni.

⁹ Ezioku—ezioku, ime ndi ozi pu—ichen ile, onwonn onye m han ke 'ya. Erudeni m onye w'a kpo onye—ozi pu—ichen, makeni m kpokpo uka Osolobue.

¹⁰ Kanị, m wu nwan ihien m wu ghahanị efoma Osolobue, bu efoma hu o meni m alanị iwi. Kaka! Mme runkaride onye owule ime we. Kanị, ele ni mme run—kama, eka Osolobue hun ri ime ndun m run a.

¹¹ Ya wu, osun'a ni mme zi mobu ni uwe zi, onwan wu ihien enyi e zi; onwan wu ihien unu kweri.

Osolobue E Weli Ndi Nwunni Eweli

¹² O me nwan ni ozi enyi wu ni Osolobue gha onwun weli Kraisti, kini ke ndi hu ime onu ri e kuni ni Osolobue e weli ndi nwunni?

¹³ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ya wu ni o weli ni Kraisti—ya wu ni Kraisti aghanị onwun lihi;

¹⁴ omeni Osolobue ewelini Kraisti, ya wu ni ozi enyi zi enweni ihien o wu, okukwe onu enwonzikwoni ihien o wu.

¹⁵ Ya wuzi ni enyi ride nwan e buokin Osolobue onu—makeni enyi e kuguo ni Osolobue a ghaguo onwun weli Kraisti—bu o weli n'e, omeni ara weli ndi nwunni.

¹⁶ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ya wu ni o weli ni Kraisti,

¹⁷ omeni Osolobue ewelini Kraisti, ya wu ni okukwe unu wu ihien la iwi, ya wu ni unu rikwo nwan ime njo unu.

¹⁸ Ya wu ni ndi hun ri ime Kraisti ogen we gi nwunhun, ndi ranhingu, a lagu o iwi.

¹⁹ Omeni iri—ndun enu—uwani sọ ke enyi gi ri e nwon olil'anya ime Kraisti, ya wu ni nke enyi kacharin njo ime ihian ile ri uwa.

²⁰ Kanị, ezioku rin'a wu ni Osolobue a ghaguo onwun weli Kraisti, gi e henrin ihien—ugbo ibuzo * o wepuha ni enwen e ime ndi nwunni, gi e ghosi ke ndi hoduni k'e jen.

²¹ Makeni, ebe o me ni eka onye ohu ke onwun ghaha bia, igha onwun lihi a ghaguozikwo eka onye ohu bia.

²² Makeni, k'o don me ni ihian ile a nwun onwun makeni we le Adam wu ohu, eria k'o donzi me ni ihian ile k'a gha onwun lihi makeni we le Kraisti wu ohu.

²³ Kanị, o ru onye o lihi, o ru onye o lihi: Kraisti wu onye ibuzo, mkpuru—ibuzo; o biazị, ndi nke e e lihi.

²⁴ Ohun meguu, njedeme ogen e ru, hun Kraisti jenko d'e gi we Ali—eze che eka Chuku—Nedi—o merichaninguo okiki le le onye owule ri a kini le onye owule iken owule ri eka a.

²⁵ Makeni, Kraisti k'a kiriri d'e ru mgbe o buguu ndi—inenren e ile che okpuru uku a.

²⁶ Enenren ikpazuun o k'e tikpo wu onwun.

²⁷ Makeni, "Osolobue e buguo ihien ile che e okpuru uku." Ya ke Ehuhuo—nsọ ku. Kanị, omeni Ehuhuo—nsọ si ni "ihien ile ri okpuru uku a" o wechanrin enya ni Osolobue, hun bu ihien ile che e okpuru uku arị ihien o bu che e okpuru.

* Isi Nke Mmisen:20 *Ihien—ugbo ibuzo mọbu Mkpuru ibuzo* wu hun we wefuha ime ihien ugbo, gi ye Osolobue oyiye, we kebe ghorima hun hoduni. O nokin enya hun hoduni; k'o ri ke we ri.

²⁸ Osolobue buguu ihien ile che okpuru ya wu Nwa a, ogen hu, Nwa a le enwen e a bja d'a rizikwo okpuru Osolobue hun bu ihien ile che e okpuru—keni Chuku wuru ihien ile enya onye owule, wuru onye ihien ile ri okpuru e.

²⁹ Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, kini ke ndi ahun ri e mefu ni ndi nwunni mirin-Chuku k'e me? Omeni Osolobue ara weli ndi nwunni, ke ihian ri e mepuni ni we mirin-Chuku?

³⁰ Ki enyi ri ni nwan e buni enwen enyi e che ihien onwun gi a kpo enyi ihun ogen ile?

³¹ M'a nwunde uhuhin ile ma! Ezioku rocharin umune m—k'o don wuru ezioku ni m gi unu a nyan isi make ihien Krajist wu Jesu Nna enyi me ime ndun unu.

³² Emeni olil' enya ihian-mmaka suo, olil' enya ndunni suo, ke m gi kweri luson eje-anu ndi hu ogun ime ali Efesosi, elee erere k'o banni m?

O me nwan ni Osolobue ara weli ndi nwunni,

“Ni enyi ri nwan;

ni enyi ra—

make ni o ru eki,

enyi a nwunhun!”

³³ Anikwole ni we dufie unu! “Eje-ogbo e wiwi ezi-omume!”

³⁴ Tengin ni nwan nwonrin uche; unu e mebehi njo—ni ndi hu ime unu amarin Osolobue. Kaka! M ri e ku onwan keni ifenren me unu.

Ehu Ndi-nwunni Siko D'e Gi Lih

³⁵ Kanj, ikenkwo ihian k'a juma ke “Nani ke Osolobue e don weli ndi nwunni? Elee udi ehu ke we k'e gi bja?”

³⁶ Onye-nzuzu! Ihien i kunye ani ara ri ndun, pu, wezuka n'o nwunhunguu anwunhun.

³⁷ Ozoz, i gha a kun ihien, ele ehu o jenko d'e gi puha ke y'a kunye, mkpuru gba-oto ke y'a kunye: ikenkwo mkpuru oka-witi mobu mkpuru ihien ozo.

³⁸ Kanj Osolobue e ye e ehu hu Osolobue cho; o ye udi mkpuru owule ehu nke e.

³⁹ Ehu ihien ile ele udi ohu: nke ihian wu udi ohu; anumanu nwon udi ozo; nnunu nwon udi ozo; azun nwonzikwo udi ozo. Onye le udi a, onye le udi a.

⁴⁰ O nwongho ihien ndi ri elu-igwere, nwezikwo ihien ndi ri elu-owa; kanj ogho ihien ndi ri enu-igwere wu udi ichen, ogho ihien ndi ahun ri elu-owa wu udi ichen.

⁴¹ Enya-anwun nwon ogho nke e; ifon nwon ogho nke e; kokise nwonzikwo ogho nke e, kokise ichen-ichen nwon ogho ichen-ichen.

⁴² Erira k'o jenko d'a ri ogen Osolobue k'e gi weli ndi nwunni: ehu we li wu hun e rehini, kanj hun o k'e weli ara rehi;

⁴³ we li e ebe o nwonleni ogho, kanj hun o k'e weli k'e nwe ogho; we li e ebe o kenrenleni, kanj hun o k'e weli k'e nwe iken;

⁴⁴ ihien we li wu ehu ihian-mmaka, kanj ehu ime-mmøn we e legha k'o k'e weli Omeni ehu-mmaka ri a ri, ya wu ehu ime-mmøn rizikwo a ri.

⁴⁵ Erira ke we de e ime Ekukwo-nsò, si, “Onye ibuzo, hun wu Adam, no henrin ihian ri ndun,” Adam ikpazun e henrin Mmon hun e ye ndun.

⁴⁶ Kanj ele hun ime-mmøn bu uzò bja, kama, hun wu ihian-mmaka bu uzò bja, n'o d'e ru onye ime-mmøn hu.

⁴⁷ Onye ibuzò hu gha uwanj bja, onye we gi ejan memè ro; hun-èbo gha elu-igwee bja.

⁴⁸ Ke onye hu we gi ejan memè ri, erira ke ndi hun we gi ejan memè ri; ke onye hun gha enu-igwee bja ri, erira ke ndi hun wu nke elu-igwee rizikwo.

⁴⁹ Ke enyi don nwon nwan ehu hun yi onye nke ejan, erira ke enyi k'a donzi nwon ehu hun yi onye nke elu-igwee.

⁵⁰ Umune m, onwan wu ihien m ri a gwa unu: ehu-le-edeke asako eka banye Ali-eze Osolobue; ihien a nwunni abanyeko hun ghaleni a nwun.

⁵¹ Gon ni ntin: ni m gwa unu ihien-mini: ele enyi ile k'a nwun (ranhin), kanj, enyi ile jenko d'e nwonhuto!

⁵² O k'e me idumuzi: ozigbo-ozigbo, ime ntabe-enya ohu, hun we gihu gbu opi ikpazun hu! Make ni, ogen opi hu e gi han, ndi nwunni k'e gi ehu ghaleni a nwun lihi; enyi ndi hun ri ndun e nwonhuto.

⁵³ Make ni, ehu enyini hun e rehini k'e nwonhutoriri henrin hun ghaleni e rehi; ehu enyini hun a nwunni k'e nwonhutoriri henrin ehu hun ghaleni a nwun.

⁵⁴ Ogen ehuni e rehini e gi henringuu ihien ghaleni e rehi, ehuni a nwunni e henringuu hun ghaleni a nwun, o wuru ni ihien ahun we de ime Ehuhuo-nsò e mezuguo: ni

“E meriqle we onwun,

† Isi Nke Mmisen:44 ehu ime-mmøn hun we legha enya. Luk 24.33-46; Ndị Filipi 3.21

nke ę a guęu!

⁵⁵ Euu ęnwun!

Elebe ke mmęri i ri nwan?

Euu ęnwun!

Elebe ke ihien i gi e gbu ri nwan?"

⁵⁶ Ihien ęnwun gi e gbu wu njo; iken njo wu Iwu.

⁵⁷ Kanj ekele ya rinj Osolobue, hun e ye ęnyi mmęri hu ghahani Nna ęnyi wu Jesu Kristi!

⁵⁸ Ya wu, ezi umunę m, wuzokęmę ni nwan; emehummele ni; a runwaye ni ęrun Di-nwonn-ęnyi—ebe o me ni ęnu a maringho ni ęrun unu run ime Di-nwonn-ęnyi alako iwi.

Isi Nke Mmisin

Ihien We Tu Ni Ndị Nke Osolobue

¹ Ni ęnyi ku nwan oku ihien we ri a tunj ndi nke Osolobue ri Jerusalem. Me ni ihienni m gwa uka ndi risonme Galeshia me:

² uhuhin ibuzo owule ime izu-uka, onye-onye ime ęnu y'a gha ihien Osolobue ye ę e wepuha, e donme—amangbe m'a bia unu a tuma ihien.

³ M bia, e we m ehuhuo—ozi ye ndi ęnu hanpuha, e zi m we bu oyiye unu shi Jerusalem.

⁴ Omęni o huhgho mma ni mme le enwen m jen, e sonjen we m.

Ihien Polu Cho N'o Me

⁵ M siko d'a bia d'a hun unu—m ghagbariguu Masędonia—makęni m bu ę obi ni m k'a ghaha Masędonia.

⁶ Ikenkwę e son m unu noye mọbu a nodichanrinde m ogen oyi*; kęni unu hun uzọ yeni m ęka ijen m—ebe owule m jenko d'a cho ni m jen.

⁷ Ogęni, achonj m ni m hunhu unu ghafe. Makęni, m cho ni, m bia, a noye m—omęni Di-nwonn-ęnyi a ni m.

⁸ Kanj m k'a nodi ime Efesosj d'e ru ogen Mmemme—Pentikosu,

⁹ ni ezigbo oghere m'e gi runpuha ihien a fuhagunj m—osun'a ni ndi odakin buzikwo oda.

¹⁰ Omęni Timoti a bjaghọ, unu e mekwọ obi ru ę alj ime igunrun unu, makęni ęrun Nna-ęnyi ohu ahun m ri a run k'ọ ri a run.

¹¹ Ya wu, onye owule y'e legberikwo!'. Hun n'a n'o gi udon la, kęni o bia d'e kunrun m—ni m ri a tu ęnya ya le umunę ęnyi ndi hu.

¹² Nke nweę ęnyi wu Apolosj, a rikęmęguo m'a n'o sonhen umunę ęnyi ndi ozọ hu d'a hun unu, kanj o ke cho n'ọ bia. Kanj, ezigbo oghere puhan'a, o k'a bia.

Oku Ikrazun

¹³ Donrin ni ęnya; turukęmę ni ime okukwe unu; atule ni egun; zekęmę ni.

¹⁴ Gi ni ihien-ęsusọ e me ihien ile unu e me.

¹⁵ Umunę, unu a maringuo ni ikpun-ulo Stęfanasj wu ndi ibuzo kwerini Jesu ime Azun Akaya. Ozọ wu n'e buchanringuo we enwen we che irunni ndi nke Osolobue ęrun.

¹⁶ M ri a si unu hun a ni unu e me ihien owule ndi no ęrija si unu me hun k'e yeni we ęka run ęrun hu—ke uwe ke ndi ile e son we a run ęrun hu, a runshi ę iken.

¹⁷ Obija Stęfanasj le Fotunatosj le Akayatosj bia hu a suo m. A nokinguo we ęnya unu nwen rijeni ebeni.

¹⁸ We gba mmon m umę, gbazikwo nke unu. A gbaye ni nwan ndi no ęniņa.

¹⁹ Uka ndi risonme Azun Eshja e zi ekele unu. Akwila le Priska† le uka hun e zu iwe we e kele unu ohunma-ohunma ime Nna-ęnyi.

²⁰ Umunę ęnyi ile ri ebeni e zi ekele. Dide ni ibe unu odide ri nsọ.

²¹ Mme wu Polu gi ęka m de ekeleni.

²² Iju-ęnu ya rinj onye owule ihien Di-nwonn-ęnyi ghalęni a suo!

Di-nwonn-ęnyi, bia!

²³ Efoņa Di-nwonn-ęnyi wu Jizosj ya noyeni unu.

²⁴ M nwe ihien-ęsusọ jęni unu ile ime Jesu Kristi.

* Isi Nke Mmisin:6 ogen winta † Isi Nke Mmisin:19 mọbu: Prisilja

Ẹhuhụọ-Ozi Nke Ẹbuọ Pọlu Dejeñni Ndị Kọrẹntị Ndị Kọrẹntị, Nke Ẹbuọ

¹ Mmẹ wu Pọlu de Ẹkukwọ-ozini. M wu onyẹ-ozii pu-ichẹn nke Kraịstị wu Jizọsị ghahanị uche Osolobue. Mmẹ lẹ Timoti nwẹnẹ ẹnyi gba de ẹ. Ndị ụka Osolobue rị alị Kọrẹntị kẹ ẹnyi rị e dejeñni Ẹhuhụọ-ozini, uwẹ lẹ ndị nsọ ile hụn wẹ ile gba rị Azuun Akaya*.

² Ẹfọma lẹ udon hụn gha ẹka Osolobue Nẹdi ẹnyi lẹ Di-nwẹni-ẹnyi wu Jizọs' Kraịstị bịa ya rịnj unu.

Pọlu E Ye Osolobue Ekele

³ Ojija-mma ya rịnj Osolobue hụn wu Osolobue lẹ Nẹdi Di-nwonnii-ẹnyi wu Jizọs' Kraịstị. Nẹdi omikẹn k'ọ wu, Osolobue hụn nkasi-obi ile gha ẹka a a bịa.

⁴ Iya wu onyẹ a kasị ẹnyi obi imẹ nsongbu ẹnyi ile, keni ẹnyi saeka e gi nkasi-obi hụn Osolobue ye ẹnyi nwẹn a kasị ndi ọzo rị imẹ nsongbu ọwulẹ obi.

⁵ Makeni, kẹ ẹnyi don a ta okẹn afunfun makẹ ifiri Kraịstị, ẹrịra kẹ Osolobue donzikwo a kasị ẹnyi obi ọda-oda ghahanị Kraịstị.

⁶ Omẹni nsongbu rị a biani ẹnyi, ọ hụ a biani ẹnyi keni wẹ gi e kasị ọnu obi, keni unu gizikwo a nwẹ nzuopuha; omẹni wẹ rị a kasị ẹnyi obi, wẹ rị e gi e kasị unu obi ebe unu nọ e wetu obi alị e dingbu ụdị afunfun ohu hụ ẹnyi rị a ta.

⁷ Ya wu, olil'ẹnya ẹnyi nwon banyeni unu turukwem. Makeni, ẹnyi a maringho ni kẹ unu don e son ẹnyi a ta afunfun kẹ unu donzi e son ẹnyi a narin nkasi-obi.

⁸ Umunẹ m, ẹnyi cho ni unu marin ni ẹnyi ta okẹn afunfun kẹ ẹnyi rị Azuun Eshia: wẹ songbu ẹnyi ọda-oda, karide hụn ẹnyi lẹ enwẹn ẹnyi saeka din—nke wu ni ẹnyi erozini ni ẹnyi k'a hụn isi.

⁹ Ezie, o te rị ẹnyi kẹ si a maguo wẹ ẹnyi ikpe-onwun. Kani, onwan mẹ keni ẹnyi gi Osolobue don ẹnya, Osolobue hụn e weli ndi nwunni—hụn nke ẹnyi e gi gi enwẹn ẹnyi don ẹnya.

¹⁰ Iya gbapuha ẹnyi imẹ eje-onodi hụ te k'e gbuni ẹnyi. O k'a rị a gbapuha ẹnyi. Iya kẹ ẹnyi rị e lee ẹnya n'ọ k'a gbafuhazi ẹnyi—

¹¹ unu gha e son ndi ọzo e gi ekpere e yeni ẹnyi ẹka, keni ndi bu ọda hụn ụzo gi ufiri ẹnyi a kpanmịn Osolobue, makẹ ihien rị mma o gi efoma mēni ẹnyi ghahanị ekpere ndi bu ọda mē.

Ihien Haij Pọlu Gizileni Jen Korinti

¹² Ihien ẹnyi gi a nyan isi wu onwan: ni obi ẹnyi rị a shiani ẹnyi eri ni ẹnyi gi obi rị ochan lẹ ezioku Osolobue bi obibi ẹnyi imẹ ụwa, tumadu ẹgbata ẹnyi lẹ unu; ni ẹnyi egini amamihien ụwa bi, kani eyemeka Osolobue.

¹³ Makeni, ẹnyi ara deni unu ihien ọwulẹ kari hụn unu a gun, ọ ni unu ghotā; kani m rị e lee ẹnya ni unu k'a ghotacharin ẹnyi,

¹⁴ kẹ unu don nwan ghotā ẹnyi ẹkẹrẹ. Eghẹ, unu a ghotaguo ni unu k'a saeka gi ẹnyi nyan isi Uhuohin Nna ẹnyi wu Jizọs' k'a bịa—nọkẹ kẹ ẹnyi nwẹn k'a don saeka gizikwo unu nyan isi.

¹⁵ Makeni onwan we m ẹnya haij m te gi kwademẹ ni m k'a biaguzi d'a hụn unu, keni ọ wuru ni unu ngozi mgbe ẹbuọ.

¹⁶ M te cho ni m bịa d'a hụn unu m jenkoni Masedonia lẹ m kinkozini, mmẹ lẹ unu nodiguu, unu e yeni m ẹka m jenkoni Judia.

¹⁷ Ogen m gi tu iroroni, m rị eroshi-azuunni, eroshi-azuunni? Ra m'a tu iroro kẹ ndi ụwa hụn a si, “eghẹ, eghẹ” lẹ “mba, mba” mgbe ohu?

¹⁸ Kaka! Ebe o mē ezie ni Osolobue wu onyẹ-ezioku, oku ẹnyi a gwa unu e metuni “eghẹ lẹ mba” nke onyẹ e ku ẹbuọ.

¹⁹ Makeni Nwa Osolobue wu Jesu Kristi, hụn mmẹ lẹ Sivanosi, hụn w'a kpọzi Saịlasi, lẹ Timoti zi unu ozi ẹ, ẹlẹ onyẹ a si “eghẹ,” a si “Mba;” kama, ihien rị imẹ ẹ ogen ile wu “eghẹ.”

²⁰ Makeni, imẹ ẹ kẹ nkwa Osolobue ile nọ e mezecharin, a wu “eghẹ.” Ya haij ẹnyi gi a si “Ise” ghahanị iya wu Jesu Kristi, e gi e ye Osolobue ogho.

²¹ Osolobue lẹ enwẹn ẹ wu onyẹ hụn e mē ẹnyi lẹ unu e turukemẹ imẹ Kraịstị; iya tume ẹnyi,

²² ye ẹnyi ahima a ghahanị iwe Mmon-nsọ a che imẹ obi ẹnyi, gi ẹ henrin mbiye ihien ile o k'e mēni ẹnyi.

²³ Kani, m rị a kpoku Osolobue n'ọ shiagbu m eri omēni ẹlẹ ezioku kẹ m rị e ku ni ihien haij m gileni biazị Kọrẹntị wu ni a choni m ni m bịa a jugboma m unu.

* **Isi Nke Ohu:1** Akaya lẹ Grisi e d'e mē ihien ohu.

²⁴ Arị m e gi ẹ e ku nị ẹnyi nwẹ e ku ihien ụnu gi okukwe ụnu e me. Ẹlẹ 'ya—ihien rịn'a wu nị ẹnyi lẹ ụnu gba a run keni ụnu nwehẹn ighoghọ hụn k'a biani ụnu makeni ụnu turu ọhụnma ime okukwe ụnu.

Isi Nke Ẹbụọ

¹ Ya kẹ m gi kwademẹ obi m nị abiakozị m ijẹn k'e buhen ụnu ụfu.

² Makeni, m me ụnu ihien ụfu, onye k'a gbazị m nwan ume? Ẹlẹ ndi hūn m meguu ihien ụfu?

³ M de ni ọnu ẹhuhụọ-ozị hū m de, amamgbe m'a bja, ụnu nwen, hūn nkẹ e me m ghoghọ, e me m ihien k'a fū nị m. Makeni, a maringhọ m ọnu ile ọhūnma-ọhūnma, nị, m ghoghoma, ụnu ile k'a ghoghoma.

⁴ Ẹkwan lẹ obi rị a gbawani m kẹ m gi de ya wu ẹkukwọ-ozị. E deni m'ẹ n'ọ fū ụnu, kanj m de ẹ nị ụnu marin nị ụnu rị m obi ọda-oda.

Gbaghari Nị Nwan Onye Ahun Mę Njo

⁵ Omęni o nwon onye me ihien ụfu, ẹlẹ mmẹ sọ k'ọ me ẹ, kanj o nwogho k'ọ gi me ezioku nị ụnu ile k'ọ me ẹ. M sị nị "o nwegho k'ọ don me ezioku" makeni achonị m nị m benyeni oku.

⁶ Ụdi afunfunni ndi ka ọda buche ẹka ye onye nọ ẹni na e higuọ.

⁷ Gbaghari n'a nwan, ụnu a rokọ a obi, amamgbe ọ sụkuruhafe oken, ndun okukwe a guu a.

⁸ Ya wu, dodo, ọ rị ẹka ụnu, ghosizi n'a n'ọ rị ụnu obi.

⁹ Lee ni ihien haın m gi de ya wu ẹhuhụọ-ozị: m de ẹ nị m gi ẹ lele ọnu, gizi ẹ marin kẹ ọnu k'e mecharin ihien ile m sị ụnu me.

¹⁰ Onye ọwule ụnu gbaghari, a gbaghari m'a. Ihien m gbaghari—omęni o nwogho ihien m gbaghari—m gbaghari make ufiri ụnu id'ęnya Krajist,

¹¹ keni ẹnyi gi e gbondon Ekwensu, amamgbe ọ tunarin ẹnyi ihien rị mma—makeni ẹnyi a maringhọ ẹro ẹ.

Nwene i?

¹² Ogen m gi ru alị Trasi d'e zi ozioma Krajist, m nọ hūn nị Di-nwonni-ẹnyi a kpopuguo uzo m'e gi run'a ọrun ebęhu.

¹³ Kanj, obi eruni m alị, makeni ahunni m Taitosi wu nwene m ime Krajist ebęhu. Ya m nọ sị wẹ nodi ọhūnma, m nọ jenne Masedonia.

Imeri Ghahani Krajist

¹⁴ Kanj ekele ya rin Osolobue—makeni, Osolobue hu e yesonme ẹnyi mmeri ogen ile ghahani onye-mmęri ahun wu Krajist—rike ndi rị e sonunme onye-mmęri, e gi ẹnyi e zisonme ozi Krajist ebe ọwule ẹnyi jen, nọkẹ ishin-oma rị e kungbamani.

¹⁵ Makeni, ebe Osolobue rị, ishin Krajist kẹ ẹnyi wu—kẹ ebe ndi rị e nwon nzuopuha rị kẹ ebe ndi lakọ iwi rị.

¹⁶ Ebe ndi ahun lakọ iwi rị, ẹnyi rị e shin ishin hūn e gbuni; ebe ndi wẹ rị a zuopuha rị, ẹnyi rị e shin ishin hūn e ye ndun. Onye k'a sa nwan ẹka me ihien ndini?

¹⁷ Ẹnyi anonị kẹ ndi bu ọda hūn e ghoru oku Osolobue lekẹ sị ibu-afia rọ; kama, rike ndi rị ime Krajist, ẹnyi e ku oku-Chuku rike ndi-ezioku lẹ ndi Osolobue zi, rike ndi rị id'ęnya Osolobue e ku.

Isi Nke Ẹtọ

Ndi-ọrun Nkwerigbama Ohunni

¹ Ẹnyi a jamazide nwan enwen ẹnyi mma ra? Ẹnyi ride nwan ndi ahun a cho onye e deye wẹ ẹhuhọ biani ụnu keni ụnu kweri nabanhan wẹ ra? Ẹnyi ride nwan ndi ahun a cho nị ụnu deye wẹ ẹhuhọ wẹ e gi nabanhan wẹ ra?

² Mba! Ụnu lẹ enwen ụnu wu ẹhuhọ-ozị ẹnyi, hūn wẹ deye ime obi ẹnyi, hūn ihian ile marin lẹ hūn ihian ile a gun.

³ Ihien wẹ a hūn ebe ụnu rị a ghosi nị ụnu wu ẹhuhọ-ozị Krajist de, hūn o gha ẹka ẹnyi zihẹ. Ẹlẹ hūn wẹ gi peni de, kanj hūn wẹ de ghahani Mmon-nso Osolobue—Osolobue hūn rị ndun; ẹlẹ hūn wẹ deye ibe omuma—rike Iwu mbu ahun, kanj hūn wẹ deye ime obi ihian.

⁴ Ẹrira kẹ obi ruhan ẹnyi alị ebe Osolobue rị ghahani Krajist.

⁵ Ẹlẹni ẹnyi lẹ enwen ẹnyi nwe iken me ihien ọwule hūn ẹnyi e gi sị nị o nwon ihien gha ẹka ẹnyi a bja. Osolobue ya e me ẹnyi gi e nwon iken e me ihien ọwule ẹnyi e me.

⁶ Osolobue ya me ẹnyi gi saeka wuru ndi-ọrun hūn ma run ọrun ime nkwerigbama ohunni. Nkwerigbama ohunni ẹlẹ nke Iwu wẹ de ede, kanj nke ime-mmęn. Makeni hūn wẹ de e gbuegbu, kanj Mmon-nso e ye ndun.

Nkwerigbama Akan Lẹ Nke Ohun

⁷ O mę nwan nị ofufe mbụ hụ gi ogho bja, ofufe hụn e gbuni, hụn wę kayesomme ihien rin'a elu omuma, nke wu nị ndi Izrel' asani ęka lee Mozizi ęnya ihun make ni ogho ri n'a ri e gbuke—ogho hụn fapukoni—

⁸ ogho ofufe hunnị wę gha ęka Mmon-nsọ e fe akariko a nwan, kari a ohunma-ohunma?

⁹ Omęni ofufe hụ hụn wę gha a ma ihian ikpe e nwongho ogho, ya wu nị ofufe hunnị, hụn wę gi a kpo ihian onye ri ochan k'a ka a ogho e nwon, ka a ohunma-ohunma!

¹⁰ Ezioku ri n'a wu nị ihien hụn te nwon ogho mbụ enwonzi nwan ogho, kaka—make ni hūn ka ogho e nwon e kpumęguo a.

¹¹ O mę nwan nị nkwerigbama mbụ hụ lę ofufe rin'a, hūn wę bugwu nwan che usuo, gi ogho bja, ya wunị nke ohunnị hūn k'a to jenrin ejen ka a ogho e nwon ohunma-ohunma!

¹² Ebe o mę nwan nị ęnyi nwon udi olile-ęnyani, ęnyi e ku, ekushi ikęn.

¹³ ęnyi anoni kę Mozizi hūn gi ękwa kpumę ihun, amangbe ndi Izrel' a hūn ebe ogho ahun ri e gbukeni nọ fapuchanrin.

¹⁴ Ezie, wę kpumę nghota wę ogen hū. D'e rukwo nwan tanni, wę gha a gun mọbu e gon ntin kę wę ri a gun ęhuhuo-nkwerigbama akan hū, ękwa hū huzikwo ebęhu—make ni ime Kraistj sọo kę wę nọ e wepu ya wu ękwa.

¹⁵ Ezie, ezie, d'e rukwo nwan tanni, ogen owule wę gi a gun Iwu Mozizi, ękwa hū e kpumęchanrin uche wę.

¹⁶ Kanj, ihian buruhe Di-nwonni-ęnyi, o wepu a ękwa hū kpumę uche ę

¹⁷ "Di-nwonni-ęnyi" ahun wę ri e ku oku ę wu Mmon-nsọ: ebe owule Mmon Di-nwonni-ęnyi ri, ebęhu kę ihian nọ e weri enwen ę.

¹⁸ ęnyi ile, hūn wę kpupugwu ękwa hū ihun, ri nwan e legha ogho Di-nwonni-ęnyi nọkę onyinyon ri ime ughege; wę hū e nwonhuto ęnyi nị ęnyi hūn uzọ ri kę ihien ahun ęnyi ri e legha, e nwę ogho hū, e nwęwaye ę. Ihien ni gha ęka Di-nwonni-ęnyi, hūn wu Mmon-nsọ, a bja.

Isi Nke Ẹno

Ndi-ozu Nke Ukpe

¹ Ya wu, ebe o mę nwan nị Osolobue e męguoni ęnyi omikęn ye ęnyi orunni, ndun ara gu ęnyi.

² ęnyi a juguo ihien-ifenren ndi hū ihian e zueme, juzikwo ime-ero lę itu-ntu ye ime oku Osolobue. Eghe! Kama, ęnyi hū e kuchanrin ezioku k'o nọ, e gi ę e wepuha enwen ęnyi a ghoji ihian ile idęnya Osolobue, kęni ndi ile e ku ezioku hūn uzọ e lele kę ęnyi nọ.

³ Omęni echen kę ozioma ęnyi ri e zi zueri, ndi ri a la iyi sọo k'o zuerini.

⁴ Nke wu nị mmoh hūn ri a kị uwanj e kenkingwo uwe ndi kwerilęni ęnya, amangbe w'e legha ukpe ozioma ogho Kraistj; Kraistj, hūn o mę ni onye hunn'a a hunguo Osolobue.

⁵ Make ni ele ozi enwen ęnyi kę ęnyi ri e zi; ęnyi ri e zi ozi nị Jizos' wu Kraistj wu Di-nwonni-ęnyi, nị ęnyi lę enwen ęnyi wu idibo unu make ifiri Jizosi.

⁶ Make ni Osolobue ohu hū hūn si, "Ukpe ya nwanmę ebe ishi ri" ya nwun nwan ime obi ęnyi hūn ęnyi gi nwę ikęn legha ogho Osolobue ihun Kraistj.

Ihien Ri Mkpa W'e Buche Imę Ihien E Tikponi

⁷ Kanj Osolobue buche orun oziomanj ri okęn mkpa ime ęnyi—ęnyi hūn wu ite-ayogbe hūn e tikponi, kęni o we ęnya nị ikęni pu-ichęn ęnyi gi a run a wu nke Osolobue—nọ ghanj ęka ęnyi bja.

⁸ W'e songbu ęnyi uzọ ile, kanj asanj wę ęka biangbu ęnyi; ihien ndi hūn a gba ęnyi nghari-ęnya hū a, kanj ndun ara gu ęnyi;

⁹ wę e kpokposomę ęnyi, kanj Osolobue a junj ęnyi to; w'a kutu ęnyi, kanj ęnyi ara nwun.

¹⁰ Ihien ęhu ęnyi a hūn ogen ile e mę ihian a hūn onwun Jesu nwun, kęni, ihian gha a hūn nị ęnyi hukwo ndun, e gi wę marin nị Jesu ri ndun.

¹¹ Make ni, hunnj ęnyi ri ndun, ihien onwun gi a kpo ęnyi ihun a bja nị ęnyi ogen ile make ufiri Jizosi, kęni ihian gi ęhu ęnyini hūn a nwunhunnj a hūn nị Jizosi ri ndun.

¹² Ya wu nị onwun ri orun ęhu ęnyi, kanj, ndun k'o ri a runfaha ime unu.

¹³ Kanj ebe o mę ni ęnyi nwon agungun okukwe ohu ahun wę ku oku ę ime ękukwo-nsọ, si, "M kweri ekweri, ya hain m gi ku ihien m ku," ęnyi nwen kwerizikwo ekweri, ya hain ęnyi gi ri e ku oku-Chuku ęnyi ri e ku.

¹⁴ Make ni, ęnyi a maringho nị Osolobue hūn gha onwun weli Nna ęnyi wu Jesu jęnkọ d'e welizikwo ęnyi k'o don weli Jesu, webanhan ęnyi lę unu ebe 'ya lę enwen ę ri.

¹⁵ Ezie-ęzie, ihien ni ile wu n'ọ rinj unu mma, kęni ndi ęfoma Osolobue ri e ru ęka hūn uzọ e buwaye oda, ekele ri a bianj Osolobue a bawaye uba.

¹⁶ Ya wu, ndun aguko ẹnyi. Osuon'a ni ẹhu ẹnyi ri a kpo nkun, ẹnyi hu e nwonwaye ndun ohun ime-mmoh unuohin-unuohin.

¹⁷ Makeni, ekerẹ afunfunni ẹnyi ri a ta ogenni, hun ghaleni e bie, ri nwan a kwademe ẹnyi a toni ogho itebitehun we ghaleni a saeka e ku ke o han.

¹⁸ Eghẹ, makeni ẹnyi ari e lee ihien ẹnya e legha, kanj ihien ẹnya ghaleni e legha; makeni ihien ẹnya e legha k'a ghari, kanj ihien ẹnya ghaleni e legha k'a to jennin ejen.

Isi Nke Isen

¹ Makeni ẹnyi a maringho ni omeni e tikpo we ẹhu ẹyini, oduni ẹnyi bi ime e ime unani, ẹnyi e nwongho ulo hun Osolobue tun, hun we gileni aka tun, hun ri elu-igwee, ulo hun k'a to jennin ejen.

² Ime oduni ẹnyi ri kikenni, ẹnyi hu a sun-uden, o hu a gun ẹnyi oda-oda ni we yime ẹnyi ẹhu ẹnyi hu—ulo ẹnyi hu, hun ri elu-igwee—

³ hun o me nwan ni ẹnyi yiriguu a, ẹnyi e meko ndi gba oto.

⁴ Makeni, hunni ẹnyi rikwo ime oduni, ime ehuni, ẹnyi hu a sun uden makeni ibu ri a nyin ẹnyi. Eleni ẹnyi cho ni ẹnyi gba oto, kanj, ẹnyi cho ni we yimezi ẹnyi hun-ebo ahun, keni ndun luefu hun a nwunni—weri onodi a.

⁵ Onye hun kwademe ẹnyi toni onwonhutonj wu Osolobue. O yegu ẹnyi Mmoh-nsọ noke mbiye, gi ghosi n'o k'e me e.

⁶ Ya wu, obi e ru ẹnyi ali ogen ile, osuon'a ni ẹnyi a maringho ni omeni ẹnyi ri ime uloni wu ẹhu ẹnyi, ẹnyi ari ebe Di-nwonni-ẹnyi ri,

⁷ makeni ihien ẹnyi kweri banyeni Kraisti ke ẹnyi gi e bi obibi, ele ihien ẹnya ẹnyi ri e legha.

⁸ Eghẹ, obi e ru ẹnyi ali, nke wu ni o kade ẹnyi mma ni ẹnyi gha ime ehuni pu, laburu Di-nwonni-ẹnyi d'a nodi ulo ẹnyi hun ri ebe o ri.

⁹ Ifiri e, ẹnyi a lilima ni ẹnyi e me ihien a suo a usuo efo ogen ile—ke ẹnyi ri ndun ime ehuni wu ulo ẹnyi ke ẹnyi ari.

¹⁰ Makeni ẹnyi ile k'a puha ihun Oche-okink'ikpe Kraisti n'o kin ẹnyi ikpe, keni onye-onye hun uzọ narin ugwo-orun ihien o run k'o ri ime ehuni—ke mma ke njo.

Orun Iwekinhen Ihian Ebe Osolobue Ri

¹¹ Makeni ẹnyi a tu egun Di-nwonni-ẹnyi, ya hai ẹnyi gi a lilima ni ẹnyi me ndi ozo kweri; kanj Osolobue a maringho ẹnyi le enwen ẹnyi ohunma-ohunma; e gigho m'a don ni unu nwen a maringhozikwo ẹnyi ime obi onu.

¹² Elekwọ ni ẹnyi rizi a gwa onu ni ẹnyi a rika mma! Mba. Ẹnyi ri e ye onu ihien k'e me onu gi ẹnyi nyan isi, keni unu saeka za ndi gi ihien ẹnya e legha a nyan isi hun nke we gi gi ihien ri ihian obi nyan isi.

¹³ Makeni, omeni ẹnyi e me ke ndi uche we zulen, ifiri Osolobue ro; omeni ẹnyi e me ke ndi uche we zu, ifiri unu ro.

¹⁴ Ihien-osusuo Kraisti nwe jenni ihian ya ri e nu ẹnyi, makeni o wegwo ẹnyi ẹnya ni, ebe o me ni onye ohu a nwunguoni ihian ile onwun, ya wu ni ihian ile a nwungu.

¹⁵ O nwunni ihian ile onwun, amangbe ndi ri ndun gha e bizini enwen we, kama, ni we e bini onye hu gi ifiri we nwunhun, Osolobue e gi ifiri we weli e.

¹⁶ Ẹnyi arizi nwan e gi ẹnya-ihian e lee ihian. O suon'a ni ẹnyi te gi ẹnya-ihian e lee Kraisti mbu, ẹnyi ara gizi e e lee e.

¹⁷ Ya wu, onye owule ri ime Kraisti a wuruole onye we kedonzi; ihien akan a gharigu, lee e, ihien ile e henringwo nke ohun!

¹⁸ Ihienni ile gha aka Osolobue bia, onye hun donzi egbata ẹnyi le iya, wekinhen ẹnyi ebe o ri ghahanj Kraisti; o no nwan ye ẹnyi orun iwekinhen ndi ozo ebe o ri.

¹⁹ Ya wu ni Osolobue ri ime Kraisti, e donzi egbata ya le ndi uwa; ara gizi njo we son we. O wegwo nwan ozi ya wu idonzi-egbata che ẹnyi aka zisnm.

²⁰ Ya wu ni ndi-ozu Kraisti ke ẹnyi wu, Osolobue gi ẹnyi e ku onu a; ẹnyi gi nwan efan Kraist' e ku: dodo, o ri aka unu, "Kinhen ni d'e kunrun Osolobue!"

²¹ Osolobue gi ifiri ẹnyi gi Kraisti hun meleni njo owule henrin onye me njo, keni ẹnyi hun uzọ henrin ndi ri ochan.

Isi Nke Isin

¹ Noke ndi we le Osolobue gba a run, ẹnyi ri nwan a gwa unu oku: dodo, o ri aka unu, anile ni efoma Osolobue hun unu nabanhangwu la iwi.

² Makeni Osolobue si,
 "Hun o gihu ru ogen furu ni,
 m no nu olu unu;
 o ru unuohin nzuopuha,

m nọ yeni ụnu ẹka.”

Lee n'ẹ, kikeñni wụ ogeñ hụ furuni! Tannị wụ uhuoñin nzuopuha!

³ Ɛnyị arị e me onye owule uke, amamgbe ihian a hun ihien w'e gi korianj orun enyi ri a run ni Osolobue.

⁴ Mba. Kama, ime ihien ile, enyi a ghosichanrin ni enyi wu ndi-orun Osolobue: ghahanj idin oken ndidi—ime nsongbu, ime afunfun le ebe o no ri ke si ihien ile e wiwichanringuo ni enyi;

⁵ we hu e gbu enyi ili, e gbu enyi mkpinsin; w'e bu enyi e che ime ulo-ngan, w'a kpu enyi e gbu; enyi a run oken-orun, e chu-uran, e bu egun.

⁶ Ozozị, enyi e legberizikwo enyi; w'e ku oku enyi ohunma, e kujazikwo oku enyi; w'e me enyi ke si enyi ele ihien enyi si ni iya ke enyi wu; kanj iya ke enyi wu.

⁷ Ozozị, enyi e ku ezioku, enyi a ghosị iken Osolobue, ihien-ogun Osolobue cho sọ ke enyi gi a lu, iya sọ ri enyi ẹka-nni, ri enyi ẹka-ekpen.

⁸ We hu a gbaye enyi, e legberizikwo enyi; w'e ku oku enyi ohunma, e kujazikwo oku enyi; w'e me enyi ke si enyi ele ihien enyi si ni iya ke enyi wu; kanj iya ke enyi wu.

⁹ Enyi no ke ndi we marinleni, kanj a maringuo we enyi; enyi no ke ndi ri a nwunni, ka lee n'e nwan, enyi hu ndun! W'e ye enyi afunfun, kanj enyi anwunni.

¹⁰ Ihien ekwan e mesonme enyi, kanj, enyi a ghoghọ ogeñ ile; enyi no ke ndi igbenye, kanj enyi e me ndi bu oda a wuru idafin; enyi no ke ndi nwonleni ihien owule, kanj ihien ile wu nke enyi.

¹¹ Enyi a shiapuguo ni onu ndi Korēnti efo! Unu a hunchanringuo k'o ri enyi obi.

¹² Enyi arị e zuemēni unu efo—kanj unu e zueme nke unu.

¹³ M ri nwan a rịo unu nọke umu m: me ni ni m ke m don menị unu: shiapuchanrin ni nwan efo.

Donme Ni Ulo-nsọ Osolobue Nso

¹⁴ Anile ni we kpagbama unu le ndi kwerileni ntutu ohu. Elee mmeko ke ezi-omume le eje-obibi nwede? Elee mmeko ke ukpe le ishi nwede?

¹⁵ Elee ogeñ ke Krajistị le Ekwensu gidę kwerigbama? Kijị rịde egbata onye kwerini le onye kwerileni?

¹⁶ Elee ogeñ ke Ulo-nsọ Osolobue le mmọn gidę nweme mmeko?

Enyi wu Ulo-nsọ Osolobue, Chuku hu ri ndun—nọke ke Osolobue don ku e, si,

“M k'e biri ime ndun we,

e jenhunme ime igunrun we.

M k'a wuru Chuku we,

a wuru we ndi nke m.”

¹⁷ “Di-nwonnị-enyi si,

gha ni nwan ime igunrun we puha,

unu a nodi azuun ichen;

emetukwole ni ihien owule ru unyin ẹka:

ogeñ ahun ke m'e gi nabanhan unu;

¹⁸ a wuru m nedi onu,

onu a wuru umu-m-ikennyę le umu-m-ikpoho,

Iya ke Di-nwonnị-enyi Hun-nwon-iken-ile ku.”

Isi Nke Ɛsa

¹ Ndi ri m obi, ebe o me nwan n'o kwesommguo enyi nkwa ndin we, ni enyi chanchan nwan enwen enyi, chanpu ihien owule hun e meru ehụ le ime-mmọn, e gi egun Osolobue a hun a ni enyi richanrin nsọ.

Nke We Ke Polu Ri E Ro

² Nabanhan ni enyi ime obi onu; o nwonnị onye enyi me eje-ihien; o nwonnị onye enyi wiwi; o nwonnị onye enyi tunarin ihien e.

³ Arị m e ku onwan ni m gi ma unu ikpe, makeni e kuole m'a mbu ni unu ri enyi obi—nke wu ni enyi k'a saeka son unu nwun, enyi k'a sazikwo ẹka son unu ri ndun.

⁴ M'e gi unu a nyan isi oda-oda; m'e gi unu a dukemme ẹka obi; unu a gba m umę oda-oda; ime nsongbu enyi ile, m'e gi ifiri unu e nwę ighoghọ oda-oda.

⁵ Makeni, ke ogeñ enyi gi rude Masędonia, ehụ enyi e ezuni iken kaka; we kpokpo enyi azuun ile—oku-le-uka fihunme enyi, egun hu a tu enyi ime obi enyi.

⁶ Kanj Osolobue, hun a kasị ndi ndun guchanrin obi no gi obibia Tajtosj kasị enyi obi.

⁷ Eledę obibia a sọ kasị enyi obi, kanj, nkasi-obi hun ya le enwen e nwę makę ihien o hun ebe unu ri, kasị enyi obi. Makeni, o gwaghọ enyi ke m don ri a da unu! Ke eje-ihien hu menị don wute unu! Ke m rihan unu obi! Ya ke m nọ ghoghokemę.

⁸ Ifiri ẹ, ọsụon'a nị ihien m de ime ẹhuhuo-ozı ahun a fugho unu, akwanzini m mmani—(kani e te kwangho m, makeni m hun a ni e gıguo m ya wu ẹhuhuo m de me unu ihien ufu—osun'a ekere ogen suo ro.)

⁹ M ri nwan a ghoghö. Ari m a ghoghö n'o fughö unu, kani, n'o fughö unu hun unu gi rharı—ya wu ni unu a nıghö a fu unu udi hun Osolobue cho. Ya wu ni enyi a runi unu ẹhu owule, kaka.

¹⁰ Makeni ihien futu ihian ke Osolobue don cho, o me ihian gbehuto obi, bihuto ẹka, o wehe nzuopuha. Mmani ara ri a! Kani ihien futu ihian ke o don a fu ndi uwa, o buhe onwun.

¹¹ Unu ahunni nwan ke ime ihien ri mma ri a du unu makeni ihienni fu unu ke Osolobue don cho?! Unu ahunni nwan k'o rıhan unu mkpa ıghosi ni enya unu erumi ihien meni! Lee k'o ri e zehan unu ize! Lee k'o tuhan unu enya! Lee ke m ri a dahan unu! Lee oken adudu o buhe! Lee afunfun unu ye onye hun mefieni! Unu a ghosıchanringu ni ẹka unu a ri ihien meni.

¹² Ya wu, ọsụon'a ni m de ni unu ẹhuhuo hu, ẹle ifiri onye me eje-ihien mobu onye we meja ke m gi de ẹ. Kama, m de ẹ n'o we unu enya id'anya Osolobue ni enyi ri unu obi nke-esi.

¹³ Onwan a kasıguo enyi obi.

Elede obi suo k'o kasi enyi; kama, ıghoghö Taitosi mede enyi ghoghokenme, makeni, unu ile e meguo nwan obi ru e ali!

¹⁴ Eghẹ, unu anini ifenren isi m gi unu nyan ebe o ri me m. Isi enyi nyan ebe Taitosi ri e me nwan ezioku nọke ke ihien ile enyi gwa unu mbu don wuru ezioku.

¹⁵ Ifiri ẹ, ihien unu ri nwan a sukemme e—o gha a nyanhan ke unu ile don hume isi, a nyanhanzi egun le ẹhu-omuma-nni unu gi nabanhan a.

¹⁶ M ri nwan a ghoghö—makeni m gıchanrı unu don enya.

Isi Nke Ɛsato

Kę Ndı Uka Don E Ye

¹ Umune, enyi cho nwan ni unu marın ẹfoma Osolobue me ni uka risonme Azurun Masedonia:

² ọsụon'a ni we ri ime oken nsongbu, cheni igbennye-mgbeleke we wu, oken ıghoghö we nwe ime Di-nwonni-enyi anini onodi we gbondon we, we no ye, ye oda-oda!

³ Mme ri a shani we eri ni we wefuha obi ye ke we nwonhan, yekaride ke we nwonhan!

⁴ We rijokemme enyi, enyi dodo me ohunma bu we cheni ndi ri a tu ihienni we ri a tunni ndi nke Osolobue;

⁵ kani, we yekaride ke enyi tu enya a: e buguu we uzö we enwen we ye Di-nwonni-enyi, ya we no nwan gi ifiri uche Osolobue we enwen we ye enyi.

⁶ Ya hain nwan enyi gi si Taitosi, hun bidon orun-eyemekani, ya d'e yeni nwan onu ẹka runfu a.

⁷ Ya wu, ke unu don nwan e me ohunma ime ihien ile—ke okukwe ke iku-oku ke imarin-ihien ke adudu ri mma ke ihien-osusuo hun ri ẹgbata enyi le unu, erira ke enyi chozi ni unu me ohunma ebe orun-eyemekani ri.

⁸ Ele ni m ri e ye iwu, kama, m choko ni m ghosi unu adudu ndi ozo nwon, gi e chopuha ke ihien-osusuo unu nwe wu ezıgbo ẹ.

⁹ Makeni, unu a marıghö ke Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi mehan ẹfoma: ni, k'o mele odafin ru, o gi ufiri unu henrin ogbennye keni unu gha ogbennye o dan wuru idafin.

¹⁰ Ndunmodun m ime ihienni wu onwan: o furu ni unu runchanrı nwan orun-eyemekani unu bidon akan-ahun. Unu bu uzö runma a; elede ohun suo, unu k'o bude uzö duma ni unu me ẹ.

¹¹ O ruguo ni: runchanrı n'a nwan; gi ni nwan ihien unu nwon runchanrı a k'o don du unu ni unu run a isi-ıbuzö hu.

¹² Makeni, omeni ihian wepuha obi ẹ ile ye ihien, ihien o nwe ke we e lee enya a narın a ya, ẹle ihien o nwonleni.

¹³ Ele ni m cho n'o ri ni ndi ozo nfe, o wuru ni unu ibu. Kama, n'o wuru ahanmahan:

¹⁴ hunni unu nwon nwan oda bu mkpa gi we nwen, nke unu a ban ni we; o ruzi, oda we nwon e wehe ni onu ihien ri onu mkpa—o wuru ahanmahan.

¹⁵ Erira ke we de ẹ ime Euhuo-nsö, ni

“Nke onye hun kponrin oda

ehikenı;

nke onye hun kponrin ekere

emekeni ekere.”

Taitosi Le Ndı Hun Ya le We Wı

¹⁶ Ekele ya rini Osolobue hun bu adudu ohu hu m nwe make orinimma onu che obi Taitosi.

¹⁷ Elēde n'o kweri aririọ ɛnyi rịọ a sụọ, kanị, ebe o mē ni kikenni k'ọ k'a dū, o k'e gi uche ɛ bja d'a hūn unū.

¹⁸ Ɛnyi zila 'ya lē nwēnē-ɛnyi hū ndi ile kwerini marin ọhūnma-ọhūnma makēni o zisōnmē ozioma.

¹⁹ Elēde ni ndi ile kwerini marin nwēnē ɛnyi hū sụọ, kanị ụka ile kwerigbamade, tumē ɛ n'o sōn ɛnyi, ɛnyi gha e jēsōnmē a rūn ọrūn-eyemēkanị ɛnyi gi e ye Di-nwōnni-ɛnyi lē enwēn ɛ ọgho, a ghōsizi nị ɛnyi chọ n'ọ rini umunē ɛnyi mma.

²⁰ Ɛnyi bu obi nị ihian ahūnkọ ihien w'e gi korianị ɛnyi makē oiyeni hi-ogbe ɛnyi rị a na,

²¹ makēni, ọ rika ɛnyi mkpa nị ɛnyi rūn a hūn rị mma, elē ɛnya Di-nwōnni-ɛnyi sụọ, kanị ɛnya ndi ọzọ.

²² Ɛnyi zilazị nwēnē ɛnyi ọzọ cheni wē, nwēnē ɛnyi hūn ɛnyi leleguū mgbe ole-lē-ole hūn a nị o nwōngho adudu ihien bu ọda—kikenni k'ọ kazi adudu hū e nwōn kari mbu, makēni obi rukēmē e ali ebe unū rị.

²³ O mē nke Taiṭosi, onyē mmē lē iya a wī lē onyē mmē lē 'ya gba a rūn ọrūn ɛnyi gi e yeni unū ẹka rọ; nke umunē ɛnyi ndi ọzọ hū 'ya lē uwē wī, wē wū ndi-ozī pu-ichēn rị a nōkin ɛnya ụka ichēn-ichēn, e wēhēni Kraistị ọgho.

²⁴ Ya wū, gi ni nwan oghereni ghōsī ndini wē nị unū nwē ihien-ọsusuọ wē, kēni ndi ụka ile hūn ụzọ gi ɛ dōn, a hūn wē ihien ɛnyi gi e gi unū a nyan isi.

Isi Nke Itenēi

Ihien Wē Tunị Ndị Ụka Ri Jerusalem

¹ Ọ rikanị mkpa nị m de ni unū ihien ọwulē banyeni ihien wē rị a tunị ndi kwerini rị Jerusalem.

² Makēni, a maringhō m nị ihienni hū a dū unū. Adudu unū hañ m gi gi unū nyan isi ebe ndi Masēdonia rị, sị wē nị ndi rị Akaya a kwademēọlē kete akan-ahun; adudu onū a kpasuguo ndi bu ọda ime wē.

³ Kanị m zila nị unū umunē-ɛnyi ndini, amamgbe isi ɛnyi gi unū a nyan a wuru ihien-mmaka ogenni. Kama, m chọ nị unū kwademē, e che—kē m dōn gwa wē nị unū k'e mē;

⁴ omēni unū akwademēni, ndi Masēdonia sōnhēn m hūn a nị unū eke kwademē, ifēnrēn e mēgbu ɛnyi ime ihienni—ọ rị wuzi unū lē enwēn unū.

⁵ Ya hañ o gi rị m mkpa nị m zi umunē ɛnyi ndi hū, nị wē bu ụzọ biaguū d'e kunrun onū d'a kwademēchanrin ihien ile gbashari oiyeni hi-ogbe onū kwe nkwa a, m kebe bja; kēni ọ hūn ụzọ wuru oiyiye unū wepuha obi unū ye, elēni wē waye unū ya olu.

⁶ Ihien rin'a wū hūnni: onyē hūn kūnlēni ọda jenkọ d'a ghōrị hūn bulēni ọda; onyē hūn kūn ọda jenkọ d'a ghōrizikwo hūn bu ọda.

⁷ Onyē-onyē ya ye ihien ọwulē rị a obi, y'e mēyelē ɛ elē; y'e yelē nōkē sị wē wa a ye ɛ olu—makēni onyē a shiapu ẹfo e ye kē ihien ɛ a sụọ Osolobue.

⁸ Osolobue k'a saeka yesōnmē unū ihien ile rị mma, ye unū ya ọda-ọda, kēni unū hūn ụzọ e nwēchanrin ihien ile rị unū mkpa, hūnzị ụzọ e ye ọda ogen ọwulē ọrūn rị mma gi fūha.

⁹ Ɛrira kē Ɛhuhuo—nsọ dōn ku ɛ, sị,

“Ọ buoyesōnmē ndi-igbennyē ihien
oda-oda;

o k'e mēsōnmē ihien Chuku chọ
jenrin ejen.”

¹⁰ Osolobue, hūn e ye ihian mkpuru ọ k'a kūnye lē ihien-oriri o k'e ri, k'e ye unū mkpuru unū jenkọ d'a kūn; o k'e mē ɛ sue, mē ɛ mī mkpuru ọda-oda; o k'e mē onū ghōrị mkpuru hūn wū ime ihien Chuku chọ, ghōrị a ọda-oda.

¹¹ O k'e mē onū wuru ndi-idañ ụzọ ile, kēni onū hūn ụzọ a hakēmē ẹka. Ɛnyi nwēn k'e mē ɛ ru ndi bu ọda ẹka. Ɛrira kē iha-ẹkanị k'a dōn wēhēni Osolobue ekele.

¹² Makēni, ihienni unū rị e wepuha obi unū e mē siko d'e ye ndi nke Osolobue ihien rị wē mkpa; kanị elē ọhūn sụọ, o k'e mēzikwo ndi bu ọda e kelesōnmē Osolobue.

¹³ Unū k'e gi ọrūn-eyemēkanị wēhēni Osolobue ọgho, makēni o k'a ghōsī ndi bu ọda, hūn k'e ri erere ɛ, nị unū hū a gbaye ozioma Kraistị ahun unū kweri nke-esi, nị ya hañ unū gi ye wē lē ndi ọzọ ọda.

¹⁴ Ihien unū k'a sūokēmē wē; wē k'a gha e mē ni unū ekpere makē ẹfoma Osolobue mē ni unū ebe ọ nọ mē unū sa ẹka mēni wē ihienni.

¹⁵ Ekele ya rinị Osolobue makē oiyiye ɛ hūn onū ghalēni a saeka a kowa!

Isi Nke Iri

Polu A Kowa Orun A

¹ Mmę wu Polu ri a rịo unu; m ri e gi nwayo, e gizi eka-alulua Kraistị, a rịo unu. Mmę hun wę si ni m'e welua enwen m ali omęni mmę lę unu nọdị elee-m, elee-i, kanị m ghahụ ebe onu ri pu, a ganma m onu, kushime ikęn!

² M ri a rịo unu, anikwölę n'a wuru ni, m bja, a gwapu m ndi hu ri e ro ni ęnyi ri e bi ke ndi-üwa oku, a hun w'a ni egun arị m ęnya.

³ Makęni, osuon'a ni ęnyi bi ime üwa rike ihian, ęnyi ara lu agha ke ndi-üwa don a lu.

⁴ Makęni, ihien-ogun ęnyi ełę nke ndi-üwa, kama, ihien-ogun ęnyi nwonsomme ikęn Osolobue, hun wę gi e tikposomme ebe zeni lę ihien ndi hu zeni. ęnyi e tikposomme atumiroro-łę-ndondo

⁵ lę ihien owule hun e bushi enwen e elu, hun e gbondon ihian amarınle Osolobue; ęnyi a nwundon iroro owule, me e n'o humęni Kraistị isi.

⁶ ęnyi a kwademęguo hun ęnyi e gi gi afunfun son nnuwu-isi owule, omęni onu nwen e humęchanrin isi uzo ile.

⁷ E leban ni ihien ęnya ohunma: omęni o wegwo unu ęnya ohunma-ohunma ni unu wu nke Kraistị, nyanhankwo ni ni ke unu don wu nke Kraistị ke ęnyi donzi wu nke e.

⁸ Di-nwonni-ęnyi ye m ikęn m'e gi du unu: ikęn m'e gi me unu sue ime okukwe—ełę idotu unu. Ya wu, o suo n'a ni m'e gikezi ikęn ahun a nyan isi, ohun emęko m ifenfen.

⁹ Achoni m n'o no ke si m gi ehuhuo-ozu m e ron unu egun.

¹⁰ Makęni, o nwę ndi a si, "Ehuhuo-ozu Polu e ze eze, ełę we ihien wę gi e gu egu; kanị, i hun ya lę enwen e k'o no, o zeni, o nwondeni ihien wę gi oku-onu a e me!"

¹¹ Ndi ri e ku ęnina wę marinkwo ni ihien ohu hu ęnyi ri e de ebe ęnyi ri uzo ozọ ke ęnyi jenko d'e me ęnyi bja ebęhu.

¹² ęnyi esonkoko ndi ahun ri a ja enwen wę mma ma-usue. Makęni, wę gha e gi ibe wę e lele enwen wę, e gi ibe wę a ma enwen wę, wę ri a ghosi ni aghotanị wę.

¹³ Kanị o me nke ęnyi lę enwen ęnyi, ęnyi a nyanghafeko isi okęn. Ihien ri ogbo Osolobue keye ęnyi run ime orun izi-ozoma suo ke ęnyi k'e gi nyan isi. Ogbo hu rude ebe unu ri.

¹⁴ Ya wu ni ęnyi arughafeni ogbo ęnyi ogen ęnyi gi wehęni unu ozioma—hun o me ni ęnyi wu ndi ibuzo bja ebęhu teni unu ri d'e zi unu ya wu ozioma Kraistị.

¹⁵ ęnyi arị a nyanghafa isi okęn—ya wu ęnyi ara gi orun ndi ozọ run a nyan isi. Olil'ęnya ęnyi wu ni okukwe unu k'a gha e suewaye, kęni ęnyi hun uzo e nwonwaye oghere ęnyi e gi run orun ime igunrun unu;

¹⁶ ęnyi a hun uzo gha ali unu si ali ndi ozọ d'e zi ozioma. Ogen hu, oku igi orun ndi ozọ a nyan isi arikozi.

¹⁷ Ehuhuo-nsọ si,

"Onye k'a nyan isi

ya gi ihien Di-nwonni-ęnyi me nyan isi."

¹⁸ Makęni, ełę onye hun a ja enwen e mma ke wę e ku oku e ohunma, kanị onye hun Osolobue ja mma.

Isi Nke Mmanaj

Polu Lę Ndi-ozu pu-ichen Ntu

¹ K'o ri m unu e din m ni m zuzu ekerę. Dodo ni, nwon ni ni m ndidi!

² ęnyi ri a fu m make onodi unu, udi ęnya-ufu hun gha eka Osolobue bja. Unu wu nwa-agbo m kwe okęnyę ohu suo nkwa ni m jenko d'a luye e ya. Okęnyę ahun wu Kraistị. M kwe nkwa ni m jenko d'e wę onu ye e ebe onu kelęni marın okęnyę.

³ Kanị, egun ri a tu m ni wę jenko d'e dufe onu, nọke ke Ekwensu don gi ero dufe Ivu, me unu e fezilę Kraistị ofufe ezioku lę hun rulęni:

⁴ makęni unu a nabanhankazi onye owule bja d'e zime unu ozi Jesu ozọ hun wulęni hun ęnyi zi unu ozi e; ara fu unu orun inabanhan mmon ozọ mọbu ozioma ozọ hun wulęni hun unu gha eka ęnyi nwehęn.

⁵ Kanị, o weni m ęnya n'o nwegho ke ndini unu a kpo "okęn ndi-ozu pu-ichen" don ka m.

⁶ Ikenkwọ a ma m ku oku; kanị, a maringho m ihien—ęnyi e gigwo uzo ile ghosi unu onwan ime onodi ile.

⁷ M me njo m gi welua enwen m ali zi unu ozioma Osolobue ofę, kęni Osolobue gi e busi unu elu?

⁸ Ogen m gi ri a runni unu orun, uka ndi-ozọ ye m ihien, a narın m wę bu ełę wę ke m gi e a runni, o no ke si m ri e zunarın wę ihien wę—kęni m hun uzo runni unu.

⁹ Ke m ri ime igunrun unu, ogen ihien gi ri a fu m orun, ebuyeni m onye owule Ibu, makęni umunę ęnyi gha Masędonia bja wehęni m ihien ile ri m mkpa. Ya wu, mmę si n'a wukọ m ibu ebe unu ri. Erija k'o jenko d'a risomme: awukọ ni m unu ibu. Kaka!

¹⁰ Makęni ezioku Kraịstị rị ime m, m rị e ku ę n'o nwọnni ihien jenko d'a saęka napu m ihienni m gi a nyan isi me Azuun Akaya ile!

¹¹ Kị hain nwan? Makęni enwe m ihien-ọsusuo unu? Mba. Osolobue a maringho ni m nwe ihien-ọsusuo unu!

¹² M jenko d'e mesonme ihienni m rị e me, amamgbe ndi hu rị a nyan isi ni we wu ndi-ozu pu-ichen a hun oghere hu we choko hun ihian e gi si ni enyi le we wu ohu.

¹³ Ndinị ele ndi-ozu pu-ichen nke-esi; ndi-ndufie ke we wu. We rị a za ndi-ozu pu-ichen Kraịstị e gi ę e kpume ihun.

¹⁴ Onwan ele ihien a tu enya! Makęni, ke Ekwensu le enwen ę e mede ke si o wu mmon-ozu ukpe!

¹⁵ Ya wu ni ele ihien a tu enya omeni ndi-orun a hu e me ke si we wu ndi a run ihien rị mma. We jenko d'a narin ugwo-orun furu ihien we rị e me.

Afunfun Polu Ta Makęni O Wu Onye-ozu Pu-ichen

¹⁶ Ni m kuzi ę, erokwole ni ni m wu onye-nzuzu! Kanị, omeni iya ke unu rị e ro, weri ni m nwan rike onye-nzuzu, keni m hun uzọ nyan isi ekerę.

¹⁷ Ele Di-nwọnni-enyi si m ku ihienni m cho ni m gi nyan isi—kanị, m rị e kuhu rike onye-nzuzu.

¹⁸ Ebe o me ni ndi bu oda hu e gi ihien ihian-mmaka a nyan isi, mme nwen jenko d'e mezikwo erira.

¹⁹ Unu le enwen unu a marinka ihien! Iye ndi-nzuzu efe, a nabanhan we, a sọka unu.

²⁰ Unu a nabanhanka onye owule hun e me unu ke igbon, mobu hun e rigbu unu mobu hun a tunarin unu ihien onu mobu hun e me ke si o rika mkpa mobu hun a made unu ora!

²¹ Osuon'a ni ifenren m ro, ni m ku ę: obi enyi ezeruni erira.

Kanị, ihien owule we nwe egun ni we gi nyan isi, egun k'a nizikwo m gi ihien ahun nyan isi; (m rị e ku ke onye nzuzu.)

²² We wu ndi Hibru? Ya ke mme nwen wuzi. We wu ndi Izrelu? Ya ke mme nwen wuzi. We wu umu Ebraham? Ya ke mme nwen wuzi.

²³ We wu ndi-orun Kraịstị? M rị e ku rike onye isi zulenı oke: mme ka we onye-orun Kraịstị a wu, mme ka orun a run, mme ka ngan e jen, mme ke we ka mkpınsın a fian—mgbe ole-le-ole ke we fianpu m mkpınsın. Onwun a kposonmezi m ihun.

²⁴ Mgbe isen ke ndi Ju fianpu m ube-mkpınsın ohu-aria-ogunnaı we ahun.

²⁵ Mgbe eto ke ndi Rom fianfu m mkpınsın. A magwo we m omuma mgbe ohu. Mgbe eto ke ugbo-mirin m rı ime ę tikpopu. A noho m elu mirin uhuhohın ohu gbe-gbe-gbe—uhinhin le efinnaı, ibe osisi sọ ke m hun kwondon ęka elu mirin ahun.

²⁶ M'a rısonme uzọ-ije; eje-ihien a kposonme m ihun elu-iyi; ohin a kposonme m ihun; eje-ihien ndi alı m k'e me m a kposonme m ihun; eje-ihien ndi alı ndi ozo k'e me m a kposonme m ihun; eje-ihien a kposonme m ihun ime obodo—ihian jun, a kposonmezi m ihun ime atu—ihian rıleni; eje-ihien a kposonme m ihun elu-ohimin; nsongbu ndi kpọ enwen we ndi kwerini bu ekwerini we a kposonme m ihun.

²⁷ M'a rıngbu enwen m; m'a ta afunfun; m'e chusonme-uran; m'e busonme egun ihien-oriri le ihien-orira; ihien-oriri a kosonme m; m'a rısonme onodi oyi gi a tu m; ękwa a kosonme m.

²⁸ Wezıkade ihien ndi ozo ile, uhuhohın ile ke m gi e bu ibu iroro orinimma ęka ile.

²⁹ Onye ke ndun guu, hun ndun ogugu a guleni mme nwen ndun? Onye ke we me dan ime okukwe, o noleni fukemme m?

³⁰ Omeni m k'a nyanrıri isi, ihien ndi hun a ghosi ni ndun arı m ke m'e gi nyan isi.

³¹ Osolobue a maringho ni ele m rı a tu ntu—Osolobue, hun wu Osolobue le Nedi Di-nwọnni-enyi wu Jesu—ojija-mma ya rin'a jenrin ejen!

³² Ime obodo Damas'kosi, Govano kị okpuru eze Arętası buto ndi-nche onu-mgbon obodo hu, keni o nwundon m,

³³ kanı we no gi ękpalı gha oghere rı mgbon hu wetu m, m no wanahın a.

Isi Nke Mmębụọ

Ihien Osolobue Ghosisonme Polu

¹ O rı mkpa ni m nyansonme isini—osun'a ni o nweni erere o ban. Ni m ku nwan oku ohun le ihien ndi hun Di-nwọnni-enyi ghosi m.

² A maringho m onye nke Kraịstị ohu, hun we weri shi elu-igwee nke eto ahua mmeño ghanı—ke ime-ęhu k'o me k'o gha ime ęhu pu, a marın m; Osolobue ya marın.

³ A maringhozi m ni we weri onyeni—amarın m k'o rı ime ęhu ra o gha ime ęhu pu, Osolobue ya marın—

⁴ w'e shi alı Izu-iken wu Paradaisi, o no nu ihien ndi we ghaleni a gwa ihian, ihien ndi we ghaleni a ni ihian e ku.

⁵ M k'e gi nwan onye n'ọ ęni na nyan isi, egiko m mmę lę enwęn m nyan isi; ihien ndi hun a ghoji ni ndun arị m sọọ kę m'e gi nyan isi.

⁶ Kanj, o męde ni m cho ni m nyan isi, ęlę ya wu ni m wu onye-nzuzu, makęni ihien m k'e ku wu ezioku. Kanj, emęko m'a, makę ihian gha e ro ni m wu ihien ọwulę karị ihien wę hun m mę lę hun wę nu m ku—

⁷ makęni ihien ndini m hun a puka ichen. Kanj, igi gbondon m amamgbe m'e gi ifiri ihien ndini pu-ichen m hun pacheme, Osolobue nọ bu nsongbu che m ęhu—rike ebe wę nọ kpọ ogun ye ihian ęhu. Nsongbuni wu onye-ozu Ekwensu. Wę we ę che m ęhu n'ọ hun ọzọ a lu m, amamgbe m'a pacheme.

⁸ Mgbe ęto kę m rjọ Di-nwonn-ęnyi banyeni ihieni, n'ọ mę ę hapu m.

⁹ Kanj Di-nwonn-ęnyi nọ si m, “Mba; eyemęka m e higuọ i, makęni ebe ndun noleni ri ihian kę iken m nọ a puhacharin ifon.” Ya wu, m gi nwan ighogho a nyan isi ni ndun arị m, kęni iken Krajist hun ọzọ risonmę ime m.

¹⁰ Ya wu, makę ufiri Krajist, ọ hugho m mma ni ndun arị m; ni w'a kpari m, ni m'a ta afunfun, ni wę e kpokpo m lę ni odakin ri ichen-ichen a biani m. Makęni, ogen ọwulę ndun gileni ri m ya kę m gi e kenren.

Orinimma Ndị Koręnti Rị Polu Obi

¹¹ E męguo m kę onye-nzuzu! Unu haın m gi mę ę! Unu te furu hun e kuni m ọhunma—makęni o nwonn kę ndini unu ri a kpọ oken ndi-ozu pu-ichen don ka m mkpa a ri, ọsụn'a ni o nwonn ihien m wu.

¹² Ogen m gi ri ime igunrun onu, m tu-udon runchanrin ihien bu oda wę gi a marin ezigbo onye-ozu pu-ichen: kę ihien-ahima kę ihien a tu ęnya kę ihien a ghoji iken Osolobue.

¹³ Kij wę mę ni ọka ndi-ozu hun wę meleni ni onu, wezuka ni ebuyeni m unu ibu iye m ihien m'e gi bi? Dodo ni, gbaghari ni m njo m mę hun ni gileni buye unu ibuni!

¹⁴ Lee n'e, a kwademęguo m nwan ni m lala d'a hun unu nke mgbe ęto. M bja, anakọ m unu ihien ọwulę, emęko m ibu. Makęni, unu kę m cho, ęlę ihien unu. Eghęę, makęni ęlę umu a kpatonj ndi mu ni wę ihien, ndi munj wę nwe a kpatonj we.

¹⁵ O k'a sọgbudę m igi ihien ile m nwon yeni unu ęka—gizide ndun m. O mę nwan ni m ri a nweya ihien-osusuo unu, unu k'e belu nwan ihien-osusuo unu nwe ebe m ri?

¹⁶ Unu nwe iken si, “Osụn'a ni ezie ro ni y'e buyeni ęnyi ibu, y'e męgho ęnyi ęro, dufie ęnyi, terj ęnyi!”

¹⁷ Nanj kę m don mę ę? M gidę nwan ndi m ziheni unu tunarin onu ihien onu ra?

¹⁸ Mmę rjọ Taitosj n'ọ bja d'a hun unu; m nọ zizikwo nweęę-ęnyi hun-ębọ hu chen'e. Taitosj a tunarinni unu ihien unu. Ra ọ tunarinde unu atunarin? ęlę agungun ohu hu kę ęnyi gun? ęlę usonron ohu kę ęnyi gi run?

¹⁹ Unu rjide e ro ni ęnyi gi ihieni ile ęnyi ri e ku e kinrin onu ęnyi ebe unu ri ra? Mba. ęnyi ri e ku nọkę ndi ri ime Krajist; ęnyi ri e ku rike ndi ri id'ęnya Osolobue. Ndi ri m obi, ęnyi ri e mę ihien ile ęnyi ri e mę ni ęnyi gi ę yeni unu ęka sue ime okukwe.

²⁰ Egun ri a tu m ni ikenkwọ, m bja, ahunko m unu kę m don cho, unu nwen ahunko m kę unu don cho; egun ri a tu m ni, ikenkwọ, ikpe lę ęnya-ufu lę epe-lulu jenko d'a ri; ni ndi hu ime unu k'a choma nke-wę, nke-wę; ni nkuto, oku-azun, mpache lę isusu jenko d'a ri.

²¹ Egun ri a tu m, ni, ikenkwọ Osolobue m e welu m ali ebe unu ri—ogen m'e gi bjazi, ikenkwọ a kwanma m ekwan makę ndi bu oda mę njo mbu, hun keleni gbَهُto obi wę banyeni ihien ndi hu ru unyin wę mę lę ughere lę ihien-ifenren ile wę mesonmę.

Isi Nke Mmęto

Mkpinsin-ęka Lę Ekele Ikpażun

¹ Onwan k'e mę ę mgbe ęto m lala d'a hun unu: “Osheri madu ębuo mọbu ęto kę wę siko d'e gi gi ikpe ọwulę don.”

² A gbaguọ m ndi hu mę njo mbu lę ndi ọzọ hoduni mkpinsin-ęka—kę m bja hun mę ę mgbe ębuo; m rizi nwan a gba wę ya hunni m rileni ebęhu, ni, m bja, egiko m ęka alulua son onye ọwulę—

³ ebe o mę ni unu cho ni m ghoji onu ni Krajist ri ime m e ku nke-esi. Krajist a ra gi ęka-alulua e son onu—mba! O gi iken e mę ihien ime onu.

⁴ Osụn'a ni wę kpogbu ę elu-obe nọkę onye nwonleni iken, ọ huzi nwan ndun ghahanj iken Osolobue. Imę ę, ęnyi nwen nkę rjizkwọ kę ndi nwonleni iken; kanj, o mę nke ęka ęnyi k'e gi son unu, ęnyi k'e son ę gi iken Osolobue bi, gi iken Osolobue hu son unu.

⁵ Lekpo ni enwęn unu, ni unu marin kę unu hu ime okukwe. Lele ni enwęn unu. Unu amarın ni Jizos' Krajist ri ime unu? Unu a maringho nu—sunpan ni unu a danguo nlele hu.

⁶ M nwon olil'ęnya ni unu k'a hun a ni ęnyi nwen adannj nlele hu.

⁷ Kani, ęnyi hụ e mę ekpere a riọ Osolobue, amamgbe unu e mę ihien ọwule rileni mma—ele keni we si ni ęnyi puha ohunma, ni ęnyi a runka orun ime igunrun unu, kama, keni onu mehu ihien ri mma—osun'a ni ęnyi no ke ndi dan nlele hu.

⁸ Makeni, ęnyi a saeka mę ihien ọwule e gbondon ezioku, kama, ihien a kwadon ezioku suọ ke ęnyi e mę.

⁹ ęnyi a ghoghọ aghoghọ omęni ęnyi ezeni bu onu e zegho. Ekpere ęnyi wu ni unu zuchanrin oke.

¹⁰ Ya haın m gi deni unu ihien ndini ogenni m kelęni bja ebahun unu ri, amamgbe m'a bja, e gi m ikęn hu Di-nwonni-ęnyi ye m gi du unu gi aka-ikęn son unu—ikęn hun o ye m gi mę unu sue, ele hun m'e gi tikpo unu.

¹¹ Nke ikpazuun, umune m, ghoghoma ni; [nodi ni ohunma!] Bihuto ni aka; a gba ni ibe unu ume; e nwon ni obi ohu; e gi ni udon e bi. Unu mę ęnina, Osolobue hun udon le ihien-osusuo gha aka a bja k'a noyeni onu.

¹² Dide ni ibe onu odide ri nso. Ndi nke Osolobue ile e zi ekele unu.

¹³ Efo ma Di-nwonni-ęnyi wu Jesu Kristi le ihien-osusuo Osolobue le mmeko ri ime Mmon-nso ya noyeni onu ile.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Ndi Galeshja

¹ Mmē wu Polu de ekukwo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen—ele hun ihian zi mobu hun ndi-okiki wu ihian tumē—kanj hun Jesu Kristi le Chuku-Nedi hun gha ime onwun weli Jesu Kristi tumē.

² Mmē le umunē enyi ime Krajistj ndi mmē le we ri ebeni gba de e. Enyi dejenni uka ri ichen-ichen risonmē Azuun Galeshja ya.

³ Efo ma le udon hun gha eka Osolobue Nedi enyi le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi bia ya rinj onu.

⁴ Nna enyi wu Jizos' Krajistj we ndun a ye make ifiri njo enyi, keni o gbaruha enyi ime eje-agboni ri ogenni, igi mezu uche Osolobue enyi wu Nedi enyi.

⁵ Ogho ya rinj Osolobue Nedi enyi jenrin ejen! Ise.

Ozioma Ozọ Arja

⁶ O tu m enya ni unu a latomakenrinkēzi onye hun gi ifiri efo ma Krajistj kpọ unu, nabanhanma "ozio ma ozọ".

⁷ Ele ni ozio ma ozọ ri ari, kanj o nwongho ndi ri e ye unu nsongbu, e me obi eruzile unu ali, a cho ni we rukpo ozio ma Krajistj.

⁸ Kanj, osuon'a ni enyi le enwen enyi mobu mmōn-ozu ghade enu-igwee bia e zime unu "ozio ma" ozọ hun wuleni hun enyi zi unu, onye ahun ya wuru onye we bu onu—ya la ntikpo jenrin ejen!

⁹ Ke enyi don ku mbu, m rizj nwan e ku e: omēni onye owule ri e zi onu "ozio ma" ozọ wuleni hun onu nabanhangwu mbu, ya wuru onye we bu onu: ya la ntikpo jenrin ejen!

Jesu Tumē M, Ele Ihian

¹⁰ M ride nwan a cho ni ihian kuni m ohunma ra Osolobue? Ra a chomaguo m nwan ni m me n'ọ suọ ihian? Omēni echen ke m rikwo a cho ni m me n'ọ suọ ihian, ya wu ni ele m igbon Krajistj.

¹¹ Umunē m, m cho ni unu marin ni ozio ma m zi aghanj eka ihian bia;

¹² amunnarinni m ihian ya; ele ihian kuzi m'e. Kama, Jesu Kristi le enwen e we e ghosi m.

¹³ W'a ra ru uka a, unu a nuguo ke m don bi mbu, ogen m gi ri e fe ofufe ndi-Ju le nke Iwu Mozizi: ke m don kpokpokemē uka Osolobue, cho ni m tikpo a.

¹⁴ Ime ofufe enyi wu ndi Ju, mmē ka ndi isi-otu m bu oda ofufe e fe ogen ahun. M'e mekenmē oku omenalj ndi nedi enyi we.

¹⁵ Kanj, ogen o gi suọ Osolobue, hun gi efo ma a hoto m, kpọ m—ke m ride efo nne m,

¹⁶ o no me m marin Nwa a, keni m zi ndi anj ndi ozọ wuleni ndi Ju ozi banyeni ya wu Nwa a. Ogen o gi me e, ejenni m d'e kunrun ihian n'ọ gwa m ihien owule mobu buche ni m ihien owule.

¹⁷ Ejendēni m Jerusalem d'e kunrun ndi bu m uzọ wuru ndi-ozu pu-ichen, kama, m no shi Arebja ozigbo. O meguu, m no gha ebēhu kinhenzi Damas'kosi.

¹⁸ Ahu a eto a ghafegu, m no shi Jerusalem d'a hun Kefasi wu Pita; m no son e nodi akp'ohin mmisen.

¹⁹ O nwōnni onye ozọ m hun ime ndi-ozu pu-ichen hodunj, wezuka Jemisi nwenē Di-nwōnni-enyi.

²⁰ M ri a gwa unu, id'enya Osolobue, ni ihienni m ri e de ni unu wu ezioku, ele ntū!

²¹ Omegu, m no jen Azuun Siria le Silisia.

²² Ndi uka Krajistj hun risonmē egbere Judia e ke marin m omarin-enya ogen ahun.

²³ We nu a hu a nu ni we si ni "Onye ahun te ri e kpokponi enyi mbu rizj nwan e zisonmē ozi okukwe ahun o te cho n'ọ tikpo!"

²⁴ We no gi ifiri m ja efan Osolobue mma.

Isi Nke Ebuo

Pita, Jemisi le Jonu Nabanhan Polu Anabanhan

¹ O mepu ahua mmēno, m no shizi Jerusalem. Mmē le Banabasi wj ogen ahun, m nozi weri Taitosi.

² M jen ebēhu makeni o nwōn ihien Osolobue ghosi m; m no kowa ni we ozio ma hun m ri e zi ebe ndi wuleni ndi Ju ri. Kanj m me e usuo—egbata mmē le ndi we weri ni we wu ndi-isi suọ—amangbe o wuru ni m ri a gba osọ olaliwi mobu ni hun m gba fu a laguo iwi, o wuru ni orun m la iwi.

³ Awadeni we ikwa-ugun ye Taitosi mme le iya wi olu, osuon'a ni ele onye Ju, ni onye Griki ro—

⁴ Kanj oku ikwa a ugun e te puhaghọ make ndi hun gi nzuzue rubanhan, e me ke si we wu ndi kwerini. We bja d'a hundele udi inwonrin-enwen hu enyi nwon ime Kraisti, keni we wezi enyi che ime igbon.

⁵ Kanj, enyi ekweyi ni we kaka akpu-ohu, make ni enyi chokenme ni enyi chedon ni unu ezioku ri ozioma, keni unu marin a k'o richanrin.

⁶ Nke ndi hun no ke si we wu ndi-ndu—o nwonna ihien ohun we buche ni m. (Ihien owule we wu enwon ihien o wu ebe m ri, make ni Osolobue ara gbeyeni ihian.)

⁷ Mba. Kama, o wede we enya ni Osolobue e yeguo m orun igbashia ozioma ebe ndi kwaleni ugun ri, ya wu ndi ali ndi ozọ wuleni ndi Ju, k'o don ye Pita orun igbashia n'a ebe ndi kwa ugun ri, ya wu ndi Ju.

⁸ (Make ni onye ohu hu gi Pita a run orun onye-ozu pu-ichen ime igunrun ndi Ju, ndi kwa ugun, iya gizikwo mme nwen a run orun onye-ozu pu-ichen ime igunrun ndi wuleni ndi Ju, ya wu ndi kwaleni ugun.)

⁹ Ogen Jemisi le Pita le Jonu, ndi hun we weri nọke ndi-isi, gi hun ni aka Osolobue ri ime m, we no na mme le Banabasi aka, nabanhan enyi, ni enyi le we wu ohu. We no kweri n'ọ hughọ mma ni mme le Banabasi jenne d'a runma ime ndi wuleni ndi Ju, ya wu ndi kwaleni ugun, uwe le enwen we a runma ime ndi Ju, ya wu ndi kwa ugun.

¹⁰ Ihien ohu suo ke we sihu enyi me: enyi a nyanhankwo ndi-igbenye, hun a duzikwoni m.

Polu A Jugbo Pita Ime Antioku

¹¹ Kanj, ogen Kefasi wu Pita gi bja Antioku, m jugbo a elee-m, elee-i, make ni o mefie hun we hun enya ogen ahun.

¹² Make ni, ke ndi ahun Jemisi zihelene bja ebenu, Pita e son ndi wuleni ndi Ju e ri ihien-oriri. Kanj, ogen ndini gi biaguu, Pita no noye nko, o duzini ndi wuleni ndi Ju ri, make ni o ri a tu egun ndi ri itu ndi hun a kwadon ikwa-ugun.

¹³ Ndi Ju ndi ozọ ri ebenu no son e memem ihunnai ahun, nke wu ni e dufilede we Banabasi le enwen e.

¹⁴ Ogen m gi hun a ni ihien we ri e me le ezioku ri ozioma a dangbamani, m no no id'enya we ile si Pita, "Onye Ju ke i wu, kanj i ri e bi ke ndi wuleni ndi Ju, y'a ra bi ke ndi Ju. Nani ke i donzi nwan a cho ni i wa obibi ndi Ju ye ndi wuleni ndi Ju olu?"

Okukwe Suo

¹⁵ M nozi si Pita, "Nke enyi le enwen enyi, ndi Ju mu enyi, enyi ele ndi hun w'a kpo 'ndi wuleni ndi Ju, ndi ome-njo'.

¹⁶ Bu enyi a maringho ni ele idonme Iwu ke Osolobue gi e kuni ihian ohunma, kanj ikwerini Jesu Kristi, gi e e don enya. Ifiri e, enyi le enwen enyi e kweriguo ni Jesu Kristi, keni Osolobue kuni enyi ohunma, make ni enyi kwerini Kraisti, gi Kraisti e don enya, ele make ni enyi e donme Iwu Mozizi. Make ni, Osolobue ekukoni onye owule ohunma make ni onye ahun e donme Iwu.

¹⁷ Kanj, o me nwan ni, ebe enyi no ri a cho ni Osolobue kuni enyi ohunma make ni enyi ri ime Kraisti, a hun w'a ni enyi le enwen enyi wu ndi njo, ya wu Kraisti a kwadon njo? Kaka!

¹⁸ O me nwan ni a tundonzime m ihien m tikpo, ya wu m ri a ghosi ni m dan Iwu ogen m gi tikpo a.

¹⁹ Eghere, make ni, e gigu m ihien ri ime Iwu nwannahin Iwu, keni m hun uzọ rini Osolobue ndun.

²⁰ A kpogbuguo we mme le Kraisti enu obe Kraisti. Elezi mme ri ndun, Kraisti ya ri ndun ime m. Ndunni m ri nwan e bi ime ehụ, m ri e bi e ghahani okukwe m nwe ime Nwa Osolobue, hun nwe ihien-osusu m, we enwen e ye make ufiri m.

²¹ Emeko m efoma Osolobue wuru ihien na iwi—make ni, omeni ezie ro ni ihian donme Iwu, Osolobue e gi e kun'e ohunma, ya wu ni onwun Kraisti nwun la iwi!"

Isi Nke Eto

Iwu ra Okukwe?

¹ Ewu ndi Galeshia, ndi-nzuzu! Onye me onu ihieni? Bu id'enya unu ke we no ghosichanrin ni we kpogu Kraisti elu obe.

² Ihien ohuni suo ke m cho ni m marin: gwadele ni m, nani ke unu don nwehen Mmon-nsọ? Unu nwehen e ghahani idonme Iwu ra ghahani ikweri ozioma unu nu?

³ Erija ke unu e zuzuhan? Eka Mmon-nsọ ke unu gha bidon; onu ri nwan a lili ma ni onu gi iken unu—iken ihian—mehachanrin a?

⁴ Ni m judele unu: afunfun nei ile unu ta wu nke olal'iwii? Ra o laguode iwi nke-esi?

⁵ Osolobue hụn e ye unu Mmon-nso a, a run orun atu-nya ime igunrun unu, o ye unu ya makeni unu ri e donme Iwu Mozizi ra makeni unu hu a nu e kwere ihien unu nu?

⁶ Nke Ebrahim, Ehuhuo-nso si ni "O kweyi Osolobue, Osolobue no gun a yen'e, kpọ a onye ri ke Osolobue cho."

⁷ Gi ni onwan marin ni ndi hun wu ezigbo umu Ebrahim wu ndi kwereini.

⁸ Ekukwọ-nso e kutogo a ni Osolobue jenko d'e gi ifiri okukwe ndi wuleni ndi Ju kuni we ohunma; o si ni Chuku zi Ebrahim ozioma edei, si, "Ndi ani ile jenko d'e nwehen ngozi ghahani i."

⁹ Ya wu, ndi hun kwereini k'e son Ebrahim hun kwereini wuru ndi we gozi agozi.

¹⁰ Ndi hu gi idonme Iwu e don nya a wuruole ndi we bu onu. Makeni, Ehuhuo-nso si, "Onye owule hun ghaleni e donme ihien ile we de ime ehuhuo Iwu, e henringuo onye we bu onu!"

¹¹ O wegwu nwan nya n'o nwonni onye owule hun Osolobue jenko d'e kuni ohunma makeni o donme Iwu. Onwan wu ezioku, makeni, Ehuhuo-nso si ni, "Okukwe ke onye ri ke Chuku cho k'e gi ri ndun,"

¹² bu ele okukwe ke Iwu gi a run, makeni, Iwu le enwen e e kuguo ni, "Onye hu hun ri e donme ihien ndini ile Iwu ku k'e gi ri ndun makeni o ri e donme we."

¹³ Kraisti gbafuha enyi ime abumonu Iwu ghahani igi ifiri enyi henrin onye we bu onu. Makeni, Ekukwọ-nso si ni, "Onye owule we hogbu elu osisi a wuruole onye we bu onu."

¹⁴ O gbafuha enyi keni ngozi Osolobue gozi Ebrahim hun uzọ biani ndi ali ndi ozo ile hun wuleni ndi Ju, ghahani Kraisti wu Jizosi, keni enyi hun uzọ gi okukwe nwonhen Mmon-nso hun Osolobue kwe nkwa a.

Iwu Le Nkwa Osolobue

¹⁵ Umune m, ni m gi ihien w'e me uhuhon ile kowa ihien: madu ebuo kweregbamahụ banyeni ihien owule, biyegwu a eka, o nwonni onye owule k'a saeka kagbu e mọbu we ihien owule chen'e.

¹⁶ Ogen Osolobue gi kwe nkwa hu, o kwe Ebrahim le nwa a ya wu nkwa, Ehuhuo-nso asini "Umụ i" ya wu, hun kari onye ohu; kari o si "nwa i" ya wu ohu sọ—hun wu Kraisti.

¹⁷ Ihien m gi e e ku wu ni Osolobue e biyegwu nkwerigbama hu eka, tum e; ya wu ni Iwu we webanhan ogen o gi mepu orogbo ahua iri-kwasị-ogun kwasị nnu as'eka kagbu nkwerigbama hun Osolobue biyegwu eka le nkwa o kwe ime nkwerigbama ahun.

¹⁸ Makeni, omeni idonme Iwu ke we gi e nwonhen ihien Osolobue kwe nkwa a, ya wu ni elezi n'o kwe nkwa hain we gi e nwehen e. Kani, ezioku-ezioku, Osolobue ye Ebrahim ya ofe igi mezu nkwa a.

Ki Hain Nwan We Gi Ye Iwu Hu?

¹⁹ Ki wuzi nwan mkpa Iwu hu ri? We webanhan a ni ihian e gi e a marin njo le mmefie, a marinzị njo we le mmefie we, d'e ru ogen nwa ahun, onye hu we kwe ya wu nkwa e gi bia. We gha eka ndi mmon-ozị tum e ya wu Iwu, we e ye uko ye we.

²⁰ Kani w'a ra cho uko ebe onye ohu sọ no e me ihien. Osolobue gi eka a me ihien e ogen o gi kwe Ebrahim nkwa ahun.

²¹ Ari m'e ku ni Iwu wu enenren nkwa Osolobue. Kaka akp'ohu! Makeni, omeni we te ye iwu hun a saeka e ye ihian ndun, nke o wuru ni, ezioku-ezioku, onye donme e, o wuru onye ri ochan.

²² Kani Ehuhuo-nso e kuguo a ni ihian ile ri ime egbun njo, ku e hun we nya, keni o wuru ni uzọ ohu sọ ke we gi e nwehen ihien Osolobue kwe nkwa a. Uzọ ohu hu wu ikweri ni Jesu Kristi, gi Jesu Kristi e don nya: onye kwere, o nwehen e.

²³ Ke enyi keleni kwere ni Kraisti, Osolobue bu enyi donme okpuru Iwu, kpokin enyi ye, noke ndi ngan, e che ogen okukwe e gi bia.

²⁴ Ya wu, Osolobue tum e Iwu n'o wuruni enyi onye bu mkpinsin e lepu enyi nya, d'e ru ni Kraisti a bia, keni, o ru, o gi kwere enyi jenko d'e kwere ni Kraisti kuni enyi ohunma.

²⁵ Kani, huni enyi kweregwu nwan, enyi arizi okpuru onye-nlepu-nya.

²⁶ Unu ile wu umu Osolobue ghahani okweri unu kwereini Kraisti wu Jizosi,

²⁷ makeni, onu ile, hun we bugwu che ime Jesu Kristi ghahani ime onu mirin-Chuku, e yiriguo Kraisti.

²⁸ Ya wu ni o nwonzi ihien ri ichen egbata ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju; egbata igbon le onye nwon enwen e; egbata ikenny e le ikpoho: enyi ile wu ohu ime Kraisti wu Jizosi.

²⁹ O me nwan ni enyi wu nke Kraisti, ya wu ni enyi wu umu Ebrahim, ni enyi k'e nwonhen ihien Osolobue kwe nkwa n'o k'e ye.

Isi Nke Ẹtọ

Unu E Nweringuo Enwen Unu!

¹ Ihiẹn m ri e ku wu ni, ebe nwa ahun jenkọ d'e nwonrin ihiẹn nedi e keleni ru ogo, o rihu ke igbon, ihiẹn ichen arị a, osuon'a ni ihiẹn ile wu nke e.

² O risonmę okpuru ndi e du n'e le ndi e lepu a enya d'e ru ogen hu nedi e kaye.

³ Eriara k'ọ ri enyi ke enyi keleni ru ogo, ya wu ke enyi keleni kweri, enyi wusunmę igbon ihiẹn ndi hun a ki obibi ri ime uwani.

⁴ Kanj, mgbe ogen gi zu, Osolobue no zihę Nwa a; okpoho mu a; we mu a ye okpuru Iwu.

⁵ Osolobue zihę e n'ọ hun ọzọ gbari ndi ri okpuru Iwu, keni enyi hęrin umu Osolobue, umu Osolobue ru ogo umu.

⁶ Make ni unu wu unu, Osolobue no zihę Mmon nke Nwa a ye ime obi unu; Mmon ahun ri nwan ime enyi ile a hi, "Baba! Baba-Nedi m!"

⁷ Ya wu nwan ni y'elezi igbon; nwa ke i wu. Ebe o me ni nwa ke i wu, Osolobue k'e keye i ihiẹn e.

E Kinle Ni Azuun Ime Egbun

⁸ Mgbe mbu, ogen unu keleni marin Osolobue, unu wu igbon mmon ndi hu furuleni w'e fe, unu e fe we e fe.

⁹ Kanj humi unu maringwu Osolobue—mba, huni Osolobue maringwu unu, kini ke unu kinkozini azuun d'e kunrun mmon ndi ahun le ihiẹn ndi hu ndun guu? Unu cho ni unu henrinzi igbon we?

¹⁰ Unu e mesonmę mmemmę we gi a nyanhansonmę uhuhin le ifon le ogen le ahua ri ichen-ichen!

¹¹ Egun unu rikwo a tu m, ni ikenkwo orun ile m run ebe onu ri a laguo iwi!

¹² M ri a riu unu umunę m, ri ni ke mme, make ni a riguo m ke unu. Unu emeni m njo.

¹³ Unu a maringho ni emu ri a kuni m ogen ahun wu ihiẹn weheni m oghere m gi zi unu ozioma isi-ibuzo ahun.

¹⁴ Kanj, osuon'a ni ehụ hun ri e songbuni m wuru ni unu ibu le ihiẹn-nlele, unu elegberini m, unu ajuni m; kama, unu nabanhan m nọke si m wu mmon-ozu Osolobue, nọke si m wu Kraistj le enwen e.

¹⁵ Ki mezi ighoghọ hu ile unu nwe ogen hu?! M k'a s'eka shia eri ni, omeni o ri nfe, nke unu e te guye m akpuru-enya unu, omeni o te k'e yeni m eka!

¹⁶ Ke m henrinni enenren onu make ni m gwa unu ezioku?

¹⁷ Ndi ahun ri nwan a lili ma ni we dori onu, kanj ele ihiẹn ri mma ke we bu obi! Ihiẹn we bu obi wu ni we wepu onu ebe unu ri, keni unu buchanrin obi unu che ebe we ri.

¹⁸ O hughokwo mma ibu obi e che ihiẹn enina, e mekenmę oku e—omeni ifiri ihiẹn ri mma ro, omeni w'e me e ogen ile—ele mme le unu nodihu su.

¹⁹ Unu m hun ri m obi, ime unu e memęzi m, oku unu a kpamazi m, d'e ru ni unu e sonmęchanrin Kraistj.

²⁰ K'o te ri m, m ri nwan ebe unu ri kiken ni, keni m hun ọzọ gbehuto olu, make ni obi eruzini m ali ebe unu ri!

Ihiẹn Polu Gi Sara Le Haga Ghosi

²¹ Gwadele ni m, unu ndi choko ni unu ri okpuru Iwu, unu anuni ihiẹn Iwu Mozizi ku?

²² We de e ime Iwu ni Ebrahim mu ikennyę ebuo: Haga, nne ohu wu igbon; Sara, nne hun-ebọ nwe enwen e, ele igbon.

²³ We mun'a hun nne e wu igbon ke ihjan don a mu nwa; kanj we mun'a hun nne e nwe enwen e ghanani nkwa Osolobue kwe.

²⁴ Enyi k'a s'eka gi ihiẹn ndini ghosi ihiẹn: ikpoho ebunni nokin enya nkwerigbama ebuo. Ohu wu hun we no elu Ugu Sainai memę. Ohun ke Haga nokin enya a; o mu unu, a wuru we igbon.

²⁵ Haga nokin enya Ugu Sainai, hun ri ime atụ ali Arebia. O ghosi obodo Jerusalem hun ri ogenni, make ni Jerusalem le ndi rin'a wu igbon kiken ni.

²⁶ Kanj Jerusalem hu hun ri enu- igwee nwon enwen e, ele igbon. Iya wu nne enyi.

²⁷ Make ni Ehuho-nsọ si,
"Ghoghoma nwan!

Iy wu agan,
hun mutuleni nwa!

Kwankpoma ebụ! Yime oro!

Iy, hun marintuleni ufu-nwal
Make ni, unu okpoho hu we jutọ,
a kariguo
nke okpoho hu ya le di e bi!"

²⁸ Umunę m, unu wu unu Osolobue ghanani nkwa hu o kwe, nọke ke Aziki don wu.

²⁹ Kani, ọ ri nwan k'ọ ri oge nwa wu wu mu ke ihian don a mu nwa kpokpo hun we mu ghahani Mmon nke Osolobue.

³⁰ Kani, kini ke Ehuhuo-nsọ ku? O si, "Chupu igbon hu le nwa a; make ni nwa igbon hu esonko nwa okpoho hun nwon enwen e keru uku."

³¹ Umune m, ya wu ni enyi ele nwan umu igbon-okpoho hu, kama, umu okpoho hun nwe enwen e ke enyi wu.

Isi Nke Isen

Unu E Weriguokwo Enwen Unu!

¹ Krajist gbafula enyi keni enyi wuru ndi nwe enwen we. Wuzokenme ni nwan ke ndi werigu enwen we! Anikwole ni we kpomazi unu egan igbon!

² Gon ni ntin! Mmē wu Polu ri a gwa onu ni onu ni we kwa onu ugun, ya wu ni o nwonna erere Krajist k'a ban ni unu.

³ M ri a gwazi okennyē owule hun k'a ni we kwa a ugun ya kwademekwo nwan n'o donmecharin Iwu ile.

⁴ Onye owule ri nwan e donme Iwu, e gi e ro ni Osolobue ri e kun'e ohunma, a ghaguokwo ime Krajist pu; o ghaguokwo ime efoma Osolobue danpu.

⁵ Kani, okukwe le iken Mmon-nsọ ke enyi nwen gi ri e chekenme ohunma ahun Osolobue jenko d'e kuni enyi, hun enyi ri a tu enya a.

⁶ Make ni, ime Krajist wu Jizosi, ikwa-ugun le akwan-ugun enwonna ihien o wu. Ihien ri mkpa wu okukwe hun gi ihien-osusuo a ghosi n'o hu a.

⁷ Unu te ri a gba-oso ohunma! Onye bu uke che ni unu, unu gizileni e son ezioku?

⁸ Elekwo Osolobue hun kpọ onu dunye onu udi odunye!

⁹ O rihu ke we don e ku e, "Ekerē yisti suo ke w'e buchehu, o ghagbari flawa bredi hu ile."

¹⁰ Kani, make ni a maringho m ihien Di-nwonna-enyi k'a saeka me ime ndun onu, obi ru m ali ni unu eroko ihien ichen, somme nkuzi ozo. Onye hu ri e nahunmeni unu—onye owule o wu—k'a narinri afunfun rin'a.

¹¹ Umune m, omeni echen ke m rikwo a kuzi ni ikwa-ugun ri mkpa, ki haizi we gi e kpokpo m? Omeni ezioku ro ni m ri a kuzi ni ikwa-ugun ri mkpa, ya wu ni ozi m ri e zi banyeni obe Krajist e ke gha e buhe oku.

¹² K'ọ ri m, ndi hu ri e ye unu nsongbu e jen d'a warade enwen we, eledē ikwa-ugun suo!

Anile Enwen IKi I

¹³ O me nke unu umune m, Osolobue kpọ unu d'e weri enwen unu. Kani, egikwole ni ni onu e werigu enwen onu memē k'ọ ri onu, rike ihian-mmaka; ka gi ni ihien-osusuo e fetari ibe unu.

¹⁴ Make ni, we wegbamacharin Iwu ile che ime akpu iwu ohu hun wu "Ihien ibe i k'a suoriri i ke ihien enwen i don a suo i."

¹⁵ Kani, omeni unu hu a tagbu ibe onu e ri, kpachanfukwo ni nwan enya, amangbe onu e gbupu ibe onu!

Mmon-nsọ Le Ihian-mmaka

¹⁶ M si unu, a ni ni nwan Mmon-nsọ a ki unu, make unu gha e me ke ihian-mmaka.

¹⁷ Make ni, ihien ihian-mmaka a cho ele ihien Mmon-nsọ a cho; ihien Mmon-nsọ a cho ele ihien ihian-mmaka a cho. We ebuo a luson ibe we ogun, nke wu ni, y'a saeka me ihien i cho.

¹⁸ Kani, omeni Mmon-nsọ ri e du unu, ya wu ni unu arizi okpuru iwu.

¹⁹ Ihien ihian-mmaka e me puhacharin ifon; we wu ihien ndini: ughere, ibi obibi rileni ochan, ime ihien-ifenren,

²⁰ irua-mmōn, ibu-nshi le igi iken eje-mmōn a run, idu-enenren, ikpe, enya-ufu, eje-olulu, icho nke-i nke-i, nkebe, izufo eka-nke,

²¹ iwe-enya, igbu-ochu, ira-manyu tu, eje-mmemme le ihien ndi ozo no erira. M ri nwan a gba unu mkpinsin-eka ke m don gba unu ya mbu, ni ndi hun e me ihien ndi no erira a banko Ali-eze Osolobue.

²² Kani, ihien Mmon-nsọ a mipuha wu: ihien-osusuo, ighoghō, udon, ndidi, efoma, ime-mma, iwu onye we gi e don enya,

²³ ime-juu, ikwondon-enwen-ihian. Onye me ihien ndini adanni iwu owule.

²⁴ Ndi hun wu nke Krajist wu Jizosi a kpoqbuguo ihian-mmaka we te wu le ihien a gunn'a le ihien a suon'a enu obe Krajist.

²⁵ Ebe o me ni Mmon-nsọ e ye enyi ndun, ni enyi e bi ni nwan ke ndi Mmon-nsọ ri a ki.

²⁶ Ele hun enyi e gi a pache mobu a kpasu ibe enyi iwe mobu e we ni ibe enyi iwe-enya.

Isi Nke Isin

E Bu Ni Ibu Ibe Unu

¹ Umunę m, onye mę njo, unu ndi ri e bi ke Mmon-nso cho, gi ni nwayo wekinhen e. Ka kpachanpukwo ni enya amangbe onwunwan a biazikwo ni unu nwen.

² E bu ni ibu ibe onu. Unu gha e me e, ya wu ni onu hu e mezu iwu Krajistj.

³ Onye ri e ro n'o nwongho ihien o wu bu o nwonni ihien o wu ri e dufie enwen e.

⁴ Onye-onye ya lele ihien o ri e me. Omeni o hugho mma, ya honron make ihien ri mma o me, ka y'e gile enwen e tuni onye ozo,

⁵ make ni onye-onye furu n'o buru ibu e.

⁶ Ndi we ri a kuzi oku-Chuku furu ni we keye ndi ri a kuzi ni we oku-Chuku ihien-oma owule we nwon.

⁷ Edufiekwole ni enwen onu: Osolobue anikokwo onye owule megbu e; ihien onye kun k'o k'a ghori.

⁸ Omeni ugbo we kunye e wu ime-ihien a suo ni we, we k'a gha ugbo hu ghori ntikpo; omeni ugbo ime-ihien a suo Mmon-nso ke we kunye e, we k'a gha ebegu ghori ndun-itebite.

⁹ Ya wu, ndun ime ihien ri mma y'a gukwole enyi. Make ni, omeni enyi anini ndun guu enyi, ogen ru, enyi jenkod'e ri erere e.

¹⁰ Ya wu, ni enyi gi ni nwan oghere ile enyi nwe e me ni onye owule ohunma, tumadu ndi hun ri ikpun-ulo okukwe.

Mkpinsin-eka Ikpaazuun Le Ekele

¹¹ LEE NI AKPURU-ekukwo NDINI NO JAGBO-JAGBO M GI EKA M DENI ONU.

¹² Ndi hun ri a cho ni we gi ihien enya e legha du eka obi, uwe ri nwan a cho ni we wa ikwa-ugun ye unu olu. We ri e me e amangbe we e gi ifiri obe Krajistj kpokpo we.

¹³ Ke ndi hun kwa ugun le enwen we aride e donme Iwu, bu we hu a cho ni unu kwa ugun keni we gi ihien ri unu ehụ nyan isi: ni unu e donmegu omenali hun w'e legha enya.

¹⁴ O bughari m! Egiko m ihien owule nyan isi, wezuka obe Nna enyi wu Jesu Kristi. E giguwo we obe hu kpoḡbu uwanj—o wuru ihien nwunni ebe m ri, gizikwo obe hu kpoḡbu m—a wuru m ihien nwunni ebe uwa ri.

¹⁵ Ke ikwa-ugun ke akwanj-ugun arini mkpa, kaka! Ihien ri mkpa wu ni we kedonzi ihian.

¹⁶ Udon le omiken ya rini ke we han gi usonronni e bi—uwe wu ndi Izrelu Osolobue nke-esi!

¹⁷ Gha ogenni e jen, onye owule egizile oku ikwa-ugun ye m nsongbu, make ni apa ehụ we rusonme m make ufiri Jesu husonme m ehụ.

¹⁸ Umunę m, efoma Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi ya noyeni unu ime-mmom. Iseę.

Èhuhuo-Ozi Pọlu Dejenni Ndi Efesosị

Ekele

¹ Mmẹ wu Pọlu de Èkukwo-ozini. M wu onye ozi pu-ichen Kraịstị wu Jizosị ghahani uche Osolobue. M ri e dejenni ndi nke Osolobue ri Efesosị, ndi we gi e don-nya ime Kraịstị wu Jizosị.

² Efoma le udon, hun gha aka Osolobue Nedi enyi le Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi bia, ya noyi unu.

Ngozi Enyi Nwon Ime Kraịstị

³ Ekele ya ri ni Osolobue, onye hu wu Osolobue le Nedi Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi, n'o yeole enyi ngozi ime-mmọn ile ri elu-igwee makeni enyi ri ime Kraịstị.

⁴ Ni Osolobue d'e kede uwa, o hotogwole enyi ime Kraịstị, makeni o nwe ihien-osusuo ebe enyi ri—keni enyi wuru ndi ri nsọ, nwonleni nkoriani enya Osolobue.

⁵ O no kwademe ni, o ru, o munrun enyi ye ikpun-ulo a ghahani Jesu Kristi—makeni o sugho a, makeni uche e ro.

⁶ O me e keni we gi e ja Osolobue mma make oken efoma o me, hun o hukpu enyi ghahani ezi Nwa a!

⁷ Makeni enyi ri ime Kraịstị, enyi a wuruole ndi we gi edeke e gbari—ya wu ni Chuku a gbagharigwo enyi njo; ifiri oken efoma a k'o gi me e.

⁸ O gi amamihien le nghota a ile me ni enyi oken efomani.

⁹ O no nwan me enyi marin ihien o bu obi, hun o te zume; ihien hun o kwademe ketekete n'o jenko d'a runfuha ime Kraịstị. O meguo enyi marin a makeni o sugho a n'o me erira.

¹⁰ Ihienni o bu obi wu ni, ogen zu, o wegbama ihien ile che okpuru Kraịstị—ke ihien ri elu-igwee ke ihien ri enu-uwa.

¹¹ Makeni enyi ri ime Kraịstị, ihien Osolobue e ruguo enyi aka—makeni Osolobue, hun e me ihien ile hun o me n'o gi e mezu uche e, gi aka a hoto enyi ketekete n'o gi enyi mezu uche e.

¹² O me e keni enyi ndi ibuzo tukwasị Kraịstị obi hun uzọ wuru ihien we gi ifiri e a ja Osolobue mma n'o nweke ogho.

¹³ Ke unu le enwen onu, onu henrinzikwo ndi nke Kraịstị ogen onu gi nu oku hu wu ezioku, kweri—oku ahun wu ozoma ahun unu gi nwehen nzuopuha. Unu e kweriguu ni Jesu, Osolobue no bu Mmon-nsọ o kwe nkwa a che ime ndun unu, gi e ye unu ahima a—gi ghosi ni unu wu nke e.

¹⁴ Mmon-nsọ ke Osolobue e bu uzọ e ye; iya ke Osolobue gi a ghosi ni enyi jenko d'e nwonhencharin ihien ile o kwe nkwa—o ru ogen ahun Osolobue k'e gi wericharin enyi—enyi ndi o gbariguu. Onwan k'e wehe ni Osolobue ojija-mma n'o nweke ogho.

Ekpere Pọlu Me Ni Ndi Kwerini

¹⁵ Iya hain o gi me ni, kete m'a nule oku okweri unu kwerini Di-nwonni-enyi wu Jesu le ihien-osusuo unu nwon ebe ndi nke Osolobue ile ri,

¹⁶ akusituni m iye Osolobue ekele make ufiri unu. M hu a nyanhan unu ogen ile m gha e me ekpere.

¹⁷ M'a rio Nedi hun nwe ogho, hun wu Osolobue Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi, n'o ye unu mmon imarin-ihien; ya ghosisonme unu ihien—ke unu don ri a marinwaye e ohunma.

¹⁸ M'a rio a onwan keni enya ime-mmọn unu shiapu, unu a hun uzọ marin ihien ahun o buto o gi ifiri e kpo unu, marin ke ihien o kwademe o jenko d'e ye ndi-nsọ a hihan ogbe, marinzikwo k'o nwehan ogho;

¹⁹ Onu a ghotazi ke iken o gi a run onun ime enyi ndi kwerini han, iken hun we ghaleni a sa aka e ku k'o han, hun han ke iken o gi wuru Osolobue.

²⁰ Ya wu iken k'o ghosi ogen o gi gha onwun weli Kraịstị, m'e nodi ani aka-nni e ime elu-igwee;

²¹ nke wuni Kraịstị kacharin okiki ile le iken ile ri ichen-ichen le ihien ile w'a gbaye agbaye le efan le nzere ile—eledede ndi ri ogenni suo, kani kezị ndi ridede ogen hun lalani.

²² Osolobue e wegwo ihien ile che e okpuru uku, tumu e Onye-isi uka, Onye ihien ile ri okpuru e.

²³ Uka wu ehụ a; ime uka ke ihien ile banyen'e ri; ya le enwen e wu onye hun ri ebe ile, hun e me ihien ile e zu oke.

Isi Nke Ebuo

Wę Gha Onwun Wepuha Enyi Shi Ndun

- ¹ Ogen mbu, onu wu ndi nwunni, make njo le mmefie
² unu ri e mesonme. Ogen hu, unu e son eje-uzo ndi uwa, e son onye hun iken eje-mmou ri elu ri okpuru e, mmou hu hun ri nwan onun ime igunrun ndi hu e nupu-isi okpuru Osolobue.
³ Ezie, enyi ile te ri e bi ke we, e me ihien owule a suo ehụ enyi le obi enyi, e bi k'o ri enyi; e me ihien owule gunni enyi le ihien owule la enyi enya. Iwe-le-onuma Osolobue te rizikwo e che enyi nọke ndi ozo ile.
⁴ Kani, makeni Osolobue e meke onye-omiken, makeni o nwe oken ihien-qsusuo ebe enyi ri—
⁵ ke ogen hu enyi te gidę wu ndi nwunni make njo enyi, o no gha onwun wepuha enyi, me enyi son Kraisti rizi ndun.
 Efoma Osolobue ke unu gha nwe nzuopuha.
⁶ O ghaguo onwun weli enyi, o no wesi enyi elu k'o don weshi Kraisti, me enyi son Kraisti nodi ani ime elu-igwee—makeni enyi ri ime Kraisti.
⁷ Osolobue me onwan n'o gi efoma hun o me ni enyi ime Kraisti me elu ile lalanj marin efoma a—hun we ghaleni a sa aka e kucharin k'o han.
⁸ Makeni, efoma ke Osolobue me ni unu zuopuha unu ghahanj okukwe unu, ele unu gi aka unu me e, ihien Osolobue ye unu ofe ro—
⁹ ele make ihien ihian run, amangbe ihian e gi e nyan isi.
¹⁰ Ihien Osolobue me enyi wuru ke enyi wu. Osolobue ya ke enyi ye ime Kraisti wu Jizosi, keni enyi hun uzo e mesonme ihien oma ndi hu o kwademeto ni enyi ketekete ni uwe ke enyi k'a gha e mesonme.

Enyi Ile Wu Ohu Ime Kraisti

- ¹¹ Nyhanhan ni ni ogen mbu unu wu ndi ali ozo—ebe ehụ ri; unu, hun ndi Ju a kpo “ndi kwaleni ugun,” a kpo enwen we “ndi kwa ugun”—o suo n'a ni ugun we ri e ku oku e wuhu nke ehụ suo, ihien aka ihian e mepa.
¹² Nyhanhan ni ni, ogen hu, unu enwon Kraisti; ogen ahun, itumunye ke unu wu ebe ikpunulo ile ri Izrelu ri. Unu e te ri ime nkwerigbama Osolobue tumę egbata ya le ndi nke e le nkwa ndi o kwesonme ime e. Ogen hu, unu bi enu uwa bu unu e nwon olil'anya, unu enwon Osolobue ime ndun unu.
¹³ Kani, makeni unu ri ime Kraisti wu Jizosi, e giguo we nwan edeke Kraisti, ya wu ndun a, wezuhan unu hun te ri ebe teni.
¹⁴ Makeni, Kraisti le enwen e wu udon enyi—makeni o meguo ndi Ju le ndi ali ndi ozo wuru ohu, o giguo ehụ a le onwun a titu mgbon hun te ri egbata we, ihien hu te ri egbata we, e buhe ehnen.
¹⁵ O giguo onwun ahun o nwun kagbu Iwu le umu-iwu le odinali rin'a. O me e keni o ke agbo ohun, we ile a wuru ohu ime e, o gi we nokin enya azuun ebubuho hun te rini, gi uzo ahun wehe udon egbata we—o mekozi ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju, kani ndi kwerini Kraisti.
¹⁶ Kraisti me e keni o gizi erira wekinhenni Osolobue azuun ebubuho hu ime ehụ ohu, ghahanj onwun o nwun elu obe; o gi uzo ni gbupu iwe ri egbata we, wehe udon.
¹⁷ Ya Kraisti no bia d'e zi ihian ile ozi udon hu—ke unu ndi ani ndi ozo hun ri ebe teni ke ndi Ju hun ri nsue.
¹⁸ Ghahanj Kraisti, enyi ile a sa nwan aka a gha Mmon-nsọ ohu a banhan ebe Nedi enyi wu Osolobue ri, ke ndi Ju ke ndi ali ozo.
¹⁹ Ya wu, unu ndi kwerini hun wuleni ndi Ju elezi itumunye; unu elezi ndi ali ozo. Unu e songuo ndi nke Osolobue, ndi nsọ, wuru umu di-ali Ali-eze, wuruzikwo ndi ikpunulo Osolobue.
²⁰ Osolobue a tunguo unu rike ulo ye elu iyeto hun wu ndi-ozu pu-ichen le ndi-amuma. Adansu hun gi ya wu ulo wu Jesu Kristi le enwen e.
²¹ Iya gi azuun ile ri unu hu; ghahan'a ke ulo gi ri e jenwaye elu d'a wuru Ulo-ofufe ri nsọ ime Di-nwonn-enyi.
²² Ime Kraisti, we hu a tun onu le enwen onu, a tunshi unu enu ime-mmou d'a wuru ebe obibi ime-mmou hun Osolobue e bi ghahanj Mmon-nsọ.

Isi Nke Eto

Orun Polu Ime Ndi Ali Ozo

- ¹ Ozioma Kraisti wu Jizosini m ri e zi unu ndi wuleni ndi Ju hun we gi beye ni unu oghere ke mne wu Polu gi ri ime ngan.

² A maringho m ni unu a nugo ni Osolobue ye m orunni o gi a ghoji efoma a run make orinimma unu;

³ unu a nugozi k'o don ghoji m ya wu ihien, hun te zuerini, me m ghota a. Iya ke m benitan unu nke-nke ime ehuhuo-ozini.

⁴ Unu gun a, unu k'a hun ke m ghotahan ihienni mini, ke m ghotahan Kraisti.

⁵ Osolobue aghosini ndi mbu ya k'o don nwan ghoji ndi-ozu pu-ichen nso a le ndi-amuma nso a ya ogenni ghahani Mmon-nso.

⁶ Ihien nzuzueni wu ni, ghahani ikweri ozioma, ndi ani ndi ozo a riguzi ndi ihien Osolobue e ru aka, wuruzikwo mkpamka ime ehuh ohu ahun, rizikwo ndi we ile gba nwe ihien Osolobue kwe nkwa n'o k'e me ni ndi ri ime Kraisti wu Jizosi.

⁷ Ehenringuo m onye-orun ozioman ghahani oyiye hun Osolobue me efoma ye m, hun iken e gi ri orun ime ndun m.

⁸ Osun'a ni ahandeni m ke onye hun kacharin nti e me ime ndi-nke Osolobue, Osolobue e ye m oiyeni keni m wejenni ndi alj ndi ozo ozi ihien ndi ahun jun ime Kraisti, hun nwonleni oken,

⁹ leni m ghoji ihian ile ke Osolobue hun ke ihien ile don a runpuha ihien ahun o roto ketekete, zueme.

¹⁰ Ihien Osolobue bu obi wu n'o gi aka me amamihien Osolobue hun nwe ihun ri ichen-ichen fon ndi-okiki le ndi ile nwe iken hun ri enu-igwere enya.

¹¹ Iya wu ihien ke Osolobue bu obi edei; o mezuguo a nwan ghahani Kristi wu Jesu Onye-nwonni-enyi.

¹² Makeni enyi ri nwan ime Kraisti wu Jizosi, egun ari a tu enyi ibanye ebe Osolobue ri—ebe o me ni enyi kwerini Jizosi.

Dikenme Ni Nwan

¹³ Ya wu, m ri nwan a rjo unu: anikwole afunfun m ri e gi ifiri orinimma unu a ta guu unu ndun; ezie, ihien k'e wehe ni unu ogho ro.

Ighota Ihien-osusuo Kraisti

¹⁴ Make onwan, m ri e gbu nwan osekpui ihun Nedi enyi,

¹⁵ onye hun ezi-le-ulo ile ri elu-igwee le uwa gha aka a nwehen efan we.

¹⁶ M ri a rjo a n'o gi ihien ile o nwon, hun o gi nwe ogho, ye unu iken, hun k'e me unu zekeme ime obi unu ghahani Mmon-nso a.

¹⁷ M riji a rjo a ni unu wuru ndi Kraisti birichanrin ime obi we makeni unu hu e gi oku e e don, unu a gbasonme nkogun, e wuzowaye ime ihien-osusuo—

¹⁸ keni unu saeka son ndi nke Osolobue ile ghota ke ihien-osusuo Kraisti shahan, k'o suehan, k'o jehhan elu le k'o mihan;

¹⁹ unu a ghota ya wu ihien-osusuo a, hun we ghaleni a ghotachanrin—keni ihien ile ri ime Osolobue hun uzọ jun ime onu.

²⁰ Nke Osolobue, Onye hun k'e ri-aka gi iken e ri orun ime enyi runkarj ihien ile enyi k'a saeka rjo mobu ro, runkarj a ohunma-ohunma,

²¹ ogho ya rin'a—ke ime aka a ke ghahani Kraisti wu Jizosi d'e ru agbo ile, jenrin ejen. Isee.

Isi Nke Eto

Ke Mkpamka Ehu Ile Don Wurū Ehu Ohu

¹ Mme, hun wu onye-ngan makeni m ri e jenni Di-nwonni-enyi ozi, ri nwan a rjo unu ni unu bi obibi furu okpukpo Osolobue kpọ onu.

² E wenuchanrin ni enwen unu alj ogen ile; e me ni juu; e gi ni ndidi e son ibe unu. E gi ni uzonj a ghoji ihien-osusuo onu nwe.

³ Lilima ni uzọ ile ni udon risonme egbata onu, e kengbama unu, keni unu e gi e e chedon iri-ohu hu hun gha aka Mmon-nso a bja.

⁴ Ehu ohu le Mmon-nso ohu ri, noka k'o don me ni olile-nya ohu ke Osolobue kpọ unu d'e nwon.

⁵ Nna ohu ro; okukwe ohu ro; mirin-Chuku ohu ro.

⁶ Osolobue ohu ro—hun wu Nedi ihian ile, hun wu Nna ihian ile, hun gi ihian ile a run, hun rizikwo ime ihian ile.

⁷ Kanj we yesonme onye-onye ime enyi oyiye ichen-ichen noka ke Kraisti don cho n'o ye e.

⁸ Ya ke Ekukwo-nso gi si,

“Ogen o gi lashi elu,

o weri ihien hu ken ihian egbun che ime egbun,

o no ye ndi ihian oyiye ichen-ichen.”

⁹ (Ogēn Ẹkukwọ-nso gi sị, “Ọ lashi elu,” k’o gi nwan “Ọ lashi enu” e ku? Ya wu n’o buzo hidanguu, shi ebēhu kachanrīn e mi ime ani.)

¹⁰ Ya wu nī onyē ohu hū hidannī wūzikwọ onyē hūn lashi elu, ghafechanrīn elu-igwere, kēni ọ hūn ụzọ gi enwēn ẹ mejunkwama ihien ile.)

¹¹ Iya yesonmē oyiye ndīnī: o nwē ndi o ye oyiye iwu ndi-ozī pu-ichēn, ye ndi ozo oyiye iwu ndi-amūma lē ndi e zi ozi Osolobue sī wē zi, ye ndi ozo oyiye iwu ndi e jēhunmēni e zi ozioma, ye ndi ozo oyiye iwu ndi ụkọ-Chuku lē ndi-nkuzi.

¹² O yesonmē oyiye ndīnī n’o gi wē a zūn ndi-nke Osolobue ile nī wē d’a rūn ọrūn Kraistī lēni o gi wē e mē ẹhu Kraistī wu ụka a gha ihun rīkē ụlọ wē n’a tūnshi elu.

¹³ O mē ẹ d’e ru nī ẹnyi ile a wūrū ohu ebe okukwe lē ịmarīn Nwa Osolobue rī, wūrū ndi ka ẹhu, sueruchanrīn ogo Kraistī, nọchanrīn kē ‘ya.

¹⁴ O mē ẹ makē ẹnyi gha a wūzī ụmūeka, ndi ebi e bushi ihun-lē-azūn, ndi nkuzi ọwūlē e buhunmē kē ufere e buhunmēsōnmē ihien, ndi ihian gi nkuzi ẹro lē aghigho e dufie.

¹⁵ Kama, nī ẹnyi a wūrū ndi a gwa ibe ẹnyi ezioku, e gi ihien-ọsūsū e mē ẹ, ẹnyi ile e gi ẹ e sue; ẹnyi e gi ẹrīra suekunrun Kraistī, hūn wu isi ẹhūnī, rīchanrīn kē ‘ya.

¹⁶ Iya wu Kraistī gi ẹhu. Makēni, iya mē ẹhu ile gi nyangbamachanrīn ọhūnma-ọhūnma ghahanī akwanran ile rīn’a. Iya rīzī e mē mkpamkpa ọwūlē a sa ẹka a rūn ọrūn run’ẹ ọhūnma, hūn ẹhu ile gi a rī ikēn, e sue, e nwēwaye ihien-ọsūsū.

Obibi Ọhūn Rī Imē Kraistī

¹⁷ Ya wu, m rī e gi efan Di-nwōnni-ẹnyi a gba unu mkpīnsīn ẹka, a gbashi unu ‘ya ikēn: ebizilē ni kē ndi hūn ghalēni e fe Osolobue, ndi iroro wē nwōnlēni isi.

¹⁸ Uche wē a gbaguọ ishi. Enwōn wē ndūn Osolobue makēni o nwōnni ihien wē marīn ebe ezioku rī, obi wē kpōkīnzīkwọ akpōkīn.

¹⁹ Makēni, ifēnrēn arizī wē ẹnya; a wechanrīnguọ wē enwēn wē ye ihien-ifēnrēn lē ihien ile ru unyīn rī ichēn-ichēn, a rīzī wē a sa ẹka e kwōndōn enwēn wē.

²⁰ Kanī, ẹlẹkwọ ẹrīra kē wē kuzi ọnū banyeni Kraistī!

²¹ Eghē, unū a nūguọ banyen’e, unū a mūguọ ezioku hūn rī ime Jesu.

²² Unū a mūguọ nī unū jēnko nwan d’a ma eje-obibi hū unū te rī e bi tuhu—onyē hū unū wu mbū hūn rehiguu ihun lē azūn, hūn ihien ọlīla-ẹnya dufieguu.

²³ Mmōn ọnū lē uche unū k’a wūrīrī nke ọhūn;

²⁴ unū e yiri onyē ọhūn hū, hūn wē gi ụdī Osolobue ke—hūn rī kē Osolobue dōn chọ nke-esi, rī nsọ nke-esi.

²⁵ Ya wu, atūzīlē ni ntū! Kama, a gwa nī ibe unū ezioku, makēni ẹnyi lē ibe ẹnyi wu ẹhu ohu.

²⁶ Olulu nwē ikēn bu i, ka anī! a han i mē njo. Olulu y’e bulē i nī eki gi.

²⁷ Eyelē ni Ekwensū efe.

²⁸ Onyē e zun ohin y’e zunzīlē. Kama, ya rūmma ọrūn nwōnlēni nkōrīanī, e gi ẹ e bi, e yezīkwọ nī ndi mkpa kwōndōn ẹka.

²⁹ Anīlē ni eje-okū puha unū ọnū, kanī, okū hūn a gba ihian umē, ban n’a erere ime ọnōdī ọ rī—kēni okū unū hūn ụzọ e yenī ndi hūn rī e gōn ntīn ẹka.

³⁰ Emekwōlē ni ihien k’a fu Mmōn-nso Osolobue, makēni iya kē wē gi yimē ọnū ahīma Osolobue, makē ụhūhūn hū Osolobue k’a gbafuha ndi nke ẹ.

³¹ Wepu nī iwe ile, olulu ile, ọnūma ile, oro ile, nkuto ile lē eje-ihien ile ihian gi e sōn ibe ẹ.

³² Kama, e gi nī ẹfoma lē omikēn e sōn ibe ọnū, a gbagharī ibe unū kē Osolobue dōn nwan gbagharī unū ghahanī Kraistī.

Isi Nke Isen

Obibi Ụmū Ukpe

¹ Ebe o mē ni unū wu unū Osolobue hūn rī a obi, kīnrīn n’a nwan—e bi ni nwan kē iya.

² E gi ni ihien-ọsūsū e bi—nọkē kē Kraistī dōn nwē ihien-ọsūsū ẹnyi, gi ifiri ẹnyi we ndūn a ye, nọkē oyiye lē ẹjan hūn e shin ọhūnma hūn Osolobue nabanhan.

³ Nọkē ndi nke Osolobue, anīkwōlē ni wē nūdē oku ughefē mōbū ihien ọwūlē ru unyīn mōbū ẹnya-uku ime igunrun unū.

⁴ Anīlē ni oku ihien-ifēnrēn mōbū oku-nzuzu mōbū oku ọwūlē ru unyīn puha unū ọnū. Kama, e gi ni ọnū unū e yesonmē Osolobue ekele.

⁵ Marīnkwọ nī nī o nwōnni onyē ọwūlē hūn a gherēni mōbū onyē rīlēni ọchan mōbū onyē ẹnya-uku (hūn wūzī irūa-mmōn) jēnko d’a ban Alī-eze Kraistī lē Osolobue!

⁶ Anīkwōlē ni onyē ọwūlē gi oku nwōnlēni isi dufie unū, makēni, ufiri ihien ndīnī kē iwe-lē-ọnūma Osolobue gi a bīanī ndi nnufu-isi.

⁷ Ya wu, esōnkwōlē ni wē mēkọ kaka!

⁸ Makeni unu te ri ime ishi, kanị hunni unu wuruguu nwan nke Di-nwonna-enyi, onu wu ukpe. E bi ni nwan ke umu ukpe—

⁹ makeni mkpuru ukpe a mi wu ihien ile ri mma, ihien ile kuru-oto le ihien ile wu ezioku.

¹⁰ Lijima ni ni onu a chopuha ihien hun k'a suo Di-nwonna-enyi usuo.

¹¹ Esonle ni we e me ihien ndi hu w'e me hun wu nke ishi, hun ghaleni a ban erere, ka e kpu ni we oro.

¹² Ihien ndi nnufu-isi e me nzuzue e mede ifenren okuku!

¹³ Kanị, we wepuha ihien owule ebe ukpe ri, a hun we k'o no—

¹⁴ makeni ukpe nwunkpuhu ihien, o henrin ukpe. Ya hañ Ehuhuo—nsò gi si,

“Onye-uran, tenhin!

Gha onwun lihi,

keni Krajist nwunkpu i.”

¹⁵ Kpachanpu ni nwan enya ke unu don e bi; ebile ni ke ndi marinleni ihien, ka e bi ni ke ndi marin ihien.

¹⁶ Egile ni oghere owule unu nwe gupu egu, makeni ogeni jo njo.

¹⁷ Awukwole ni nwan ndi-nzuzu, ka ghotu ni ihien wu uche Di-nwonna-enyi.

¹⁸ Arakwole ni manya tu, makeni ihien-ifenren ro ni manya ri a ki ihian; ka a ni ni Mmonso e jun ime ndun unu, a ki unu ogen ile—

¹⁹ unu e gi ebu ri ime ekukwo Ebu-oma le ebu-ofufe le ebu ndi ozò ri nsò a gwa enwen unu oku, a bu ni Di-nwonna-enyi ebu a suo usuo ime obi unu;

²⁰ e gi efan Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi e ye Chuku-Nedi ekele ogen ile make ihien ile.

Egbata Di Le Nwunye

²¹ E welua ni ni ibe unu isi ali, e gi e a gbaye Krajist.

²² Nwunye, e welua ni di i isi ali ke y'e me ni Di-nwonna-enyi.

²³ Makeni, di wu isi nwunye e noke ke Krajist don wu isi uka—uka, hun wu ehù Krajist—hun Krajist wu onye-nzuopuha a.

²⁴ Ya wu, nwunye k'e weluariri ni di e isi anj ime ihien ile ke uka don e wenua ni Krajist isi ali.

²⁵ Di, nwe ihien-osusuo nwunye i ke Krajist don nwe ihien-osusuo uka, gi ifiri e we ndun a ye—

²⁶ ken'o gi mirin hu wu oku-Osolobue chanchan a, don e nsò,

²⁷ keni o gi enina wefuha ni enwen e uka hun nwon ogho, hun nwonleni ntupo, hun seleni aliji—hun nwonleni ihien owule no erira, uka ri nsò, nwonleni ihien we gi korjan'a.

²⁸ Erirazikwo, di furu n'o nwe ihien-osusuo nwunye e ke o don nwe ihien-osusuo ehù ya le enwen e. Onye nwe ihien-osusuo nwunye e nwe ihien-osusuo enwen e.

²⁹ Makeni, o nwonna onye ize ehù a e ze. Mba. Kama, ihian a zun ehù a, e memè e ohunma—noke ke Krajist don e me uka—

³⁰ makeni enyi wu uka wu mkpamkpa ehù a.

³¹ “Onwan hañ okennyè k'e gi lato nedi e le nne e, banni nwunye, we ebuo e henrin ehù ohu.”

³² Ihienni e miki; m gi e e ku banyeni Krajist le uka.

³³ K'osilerì, di owule ya nwe ihien-osusuo nwunye e k'o don nwe ihien-osusuo enwen e; nwunye owule y'a gbaye di e.

Isi Nke Isin

Umù Le Ndị Mụ Nị We

¹ Umù, e humeni ni ndi munì unu isi ke Onye-nwonna-enyi don ku e, makeni onwan wu ihien furu ni unu me.

² “Gbaye nedi i le nne i.” Onwan wu iwu ibuzo we kwe nkwa chen'e, si,

³ “keni o ri n'i mma, y'e nwon isi-nka elu uwa.”

⁴ Nedi le nne, akpasule ni umu onu iwe, amamgbe ndun a guu we, ka e gi ni ozunzun le nkuzi Di-nwonna-enyi kwadon a zun we.

Ndị Idibo Le Ndị We Rị Okpuru We

⁵ Ndị wu idibo mobu igbon, e gi ni egun le ehù omuma-nni e humeni ndi onu ri okpuru we isi. E gichanrin ni obi unu ile e me e, noke si Krajist ke unu ri a gbaye.

⁶ Ekekwo id'anya we suo—ebe unu n'a cho ni we ja unu—kama, e gi ni akpakali obi unu e me ya wu uche Osolobue—rike igbon Krajist.

⁷ A shiapunì efò a run orun unu—noke si unu ri a runni Di-nwonna-enyi ya, ele ihian.

⁸ Makeni unu a maringho ni Di-nwonna-enyi jenko d'a ku onye-onye ugwo ihien-oma owule o me—ke igbon ro ke onye nwon enwen e ro.

⁹ Ndi ihian ri okpuru we, e mezikwo ni we erira. Eronzile ni we egun. Unu a maringho ni unu le we nwon Nna ohu hun ri enu-igwee—bu ara gbeyeni ihian.

Ekiken-aga Onye Nke Osolobue

¹⁰ Nke ikpazuun, zekenme ni ime ihien Di-nwonni-enyi; nwenkenme ni iken e ahun hi ogbe.

¹¹ Yiri ni ihien-aga Osolobue ile, keni unu saeka turu, gbondon ero Ekwensu ile.

¹² Makeni, ele ihian (nwe ehụ le edeke) ke enyi le we ri a do, eje-mmom ichen-ichen ke enyi le we ri a do: ndi-isi we le ndi-okiki we le eje-mmom ndi hun a ki ishini gba elu-awa le eje-iken ime-mmom ndi ri elu-igwere.

¹³ Konrin ni nwan agha! Weri ni nwan ihien-aga Osolobue ile, keni unu hun uzọ saeka turu ogen eje-uhuhin e gi bia; keni unu saeka mecharin ihien ile furuni, bu unu turuhukwo ebe unu turu.

¹⁴ Turukeme ni nwan! Unu e gi ezioku kenme ukun nọke akpukpo onye-aga gi e kenme ukun; unu e yiri ime-ihien-Chuku-cho nọke ewuru igwe ahun onye-aga gi e chedon obi.

¹⁵ Yiri ni adudu izi-ozioha hun e wehe udon uku, gi n'e henrin akp'uku, nọke akp'uku onye-aga;

¹⁶ ime ihienni ile, buru ni okukwe, nọke ikpan onye-aga, hun onu e gi saeka e gbondon uta ile ri e nwun okun hun Eje-onye hu ri a gba;

¹⁷ weri ni nzupuha Osolobue zupuha unu kpuru rike okpu onye-aga, gi gbondon isi onu; unu e weri oku-Chuku hun wu opla-aga Mmon-nso, kwondon.

¹⁸ E me ni ekpere nọke ke Mmon-nso don cho ogen ile; unu e gi udi ekpere le aririo owule e son ihien ile. Munrun ni enya ebe ekpere ri, anileni ndun guu unu; e me ni ni ndi nke Osolobue ile ekpere.

¹⁹ E mezikwo ni ni mmē nwen ekpere, keni m shiapu onu ni m zi ozioha, Osolobue e ye m ihien m siko d'e ku; o wepu m egun enya, e kusi m'e iken; e me m we marin ihien ri ime ozioha—

²⁰ m yi nwan egan makeni m ri e zi ya wu ozioha rike onye-nnokin enya Kraisti. E me ni ni m ekpere ni m hun uzọ e kushi e iken k'o furu ni m'e ku e.

Ekele Ikpazuun

²¹ Ezi nwenē enyi wu Taikikosi, hun wuzikwo onye-orun we gi e don enya ime Nna-enyi k'a gwacharin unu ihien ile, keni unu marin k'o ri m le ihien m ri e me.

²² Iya ke m zilanị ni unu ya—ni unu marin ke enyi ile no, ken'o hun uzọ kasizikwo unu obi.

²³ Udon Chuku-Nedi le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi ya rini ndi nke Kraisti ile—'ya le ihien-osusuo hun okukwe ri ime e.

²⁴ Efoha Osolobue ya rini ke we han nwe ihien-osusuo ghaleni a nwun anwun jenni Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi.

Èhuhụọ-Ozi Pọlụ Dejeñni Ndi Filipi

¹ Pọlụ lẹ Timoti de ẹkukwọ-ozini. Ènyi wụ igbọn Kraịstị wụ Jizọsị. Ènyi rị e dejeñni ndi ile rị ime Kraịstị wụ Jizọsị, ndi nke Osolobue, hụn rị Filipi ya—uwẹ lẹ ndi-isi wẹ lẹ ndi-orun ọka wẹ.

² Èfoma lẹ udon hụn gha ẹka Osolobue Nedi ènyi lẹ Nna ènyi wụ Jesu Kristi bja ya rini unu.

Pọlụ E Mę Ni Wę Ekpere

³ M'e ye Osolobue m ekele ogeñ ile m gi a nyanhan unu;

⁴ ogeñ ile m gi e mę ni unu ile ekpere, m'e gi ighoghọ e mę ẹ,

⁵ makeni onu hu e yeni m ẹka ime orun ozioma—ghakworị uhuhin-ibuzo hu onu nu a d'e ru nwan ogeñni.

⁶ O weghe m enya ni Onye hu hụn bidon orun-omanị ime unu, k'a gha e mę ẹ e zu oke d'e ru Uhuhin Kraịstị wụ Jizọsị k'e gi bja.

⁷ O furughe ni oku unu a rị m enina, makeni unu rị m obi ogeñ ile! Egheę, makeni mme lẹ unu e keyetari ibe ènyi ihien Osolobue gi gozi ènyi—ke ebe m rị ime ngan, ke ebe m rị a kwandon ozioma, e mę ihien o gi e werichanrin onodi.

⁸ Osolobue wụ osheri m ni unu a da m oda-oda—udi odida hụn gha ẹka Kraịstị wụ Jizọsị bja.

⁹ Ekpere m wụ ni ihien-osisuọ unu nwe k'a gha e mę unu e nwe amamihien lẹ nghoha, e nwe, e nweyaye—

¹⁰ keni unu hụn uzọ sa ẹka a hori ihien ka mma suọ—unu a wuru ndi nwonleni ntupo mbu nkorjani Uhuhin Kristi k'e gi bja,

¹¹ makeni o ru a hụn w'a ni ndun unu a mijunguọ mkpuru rị mma Chuku cho, hụn gha ẹka Jesu Kristi a bja. Onwan k'e wehe ni Osolobue ogho lẹ ojija-mma.

Jesu Rị Imę M E Bi

¹² Umunę m, m cho ni unu marin ni ihien menị m e yeguọ ni ozioma ẹka ghagbari nke-esi.

¹³ O meguode ndi ile rị ogwa eze-kanị wụ Siza lẹ ndi ozo ile marin ni ifiri Kraịstị ke m gi rị ngan.

¹⁴ Ngan m rị e meguoji obi rukemme ndi itu-Kraịstị ibe ènyi bu oda anị ime Di-nwonni-ènyi, w'e kushi nwan oku-Osolobue iken kari ke w'e ku ẹ mbu—egun arizi wẹ enya.

¹⁵ Ndi hu ime wẹ gi iwe-ènya e zi ozi Kristi—e gi ẹ a do onu. Kanị, ndi ozo bu ihien rị mma obi e zi ẹ.

¹⁶ Ndi hu bu ihien rị mma obi e zi ẹ gi ihien-osisuọ e zi ya wụ ozi Kraịstị, makeni a maringuo wẹ ni Osolobue mę wẹ bu m che ime nganni make ichedon lẹ ikwadon ozioma.

¹⁷ Ndi hu gi iwe-ènya e zi ẹ gi ozi wẹ rị e zini Kristi a cho nke wẹ, o rini a gha wẹ akpakali obi a puha; wẹ rị a chohu ni wẹ we afunfun cheni afunfun m rị a ta ime nganni m rị.

¹⁸ Kanị o nwonni ihien o wu! Hụn ka m mkpa, hụn m gi a ghoghọ, wu ni wẹ hu e gi uzọ ile e zi ozi Kraịstị, ke wẹ bu ihien rị mma obi e zi ẹ ke wẹ bu eje-ihien obi.

Egheę, m k'a gha a ghoghọ,

¹⁹ makeni a maringuo m ni wẹ k'a hatu m—ghahani ekpere unu lẹ eyemeka Mmon-nsọ Jesu Kristi.

²⁰ M nwekenme olile-ènya ni egiko m egun mę ihien ifenren e gi mę m; kama, ni m k'e kuzi oku ẹ kikenị, kushizi ẹ iken—ke m don e ku ẹ mbu—gi ehụ m buli Kristi elu—ke ghahani irin'a ndun, ke ghahani inwun'a onwun.

²¹ O mę nke m, m rị ndun, m rị ni Kraịstị; m nwunhun, erere ro.

²² Kanị, m rị ndun ime ehuni, a runpuha ni m Kraịstị mkpuru: amarinzi m nwan hụn m k'a hanrin!

²³ M ri e roshi azuunni, e roshi azuunni: k'ọ rị m, a la m uwanị to d'e du Kristi nodi—makeni ohun ka mma.

²⁴ Kanị, m rị ndun, iya k'a ka unu ẹka e yeni.

²⁵ Makeni o weguo m enya ni m rị ndun k'a ka unu ẹka e yeni, a maringuo m ni m k'a nodi, runsomę ihien m rị a run ebe unu ile rị, keni unu hụn uzọ a gha ihun ime okukwe, a ghoghọ ime okukwe.

²⁶ Ya wu ni wẹ k'a hatu m, a biazị m d'e kunrun unu—obibia m a wuru ni unu ihien unu e gi nyankenme isi oda-oda ime Kristi wụ Jesu.

²⁷ Ka bisomę ni obibi furu ozioma Kristi, keni o wuru ni, ke m bja d'a hụn unu ke abiani m—ni ntin ke m gihu nu ukwere unu, e gi m'e don ni unu gi mmon ohu wuzo, lẹ ni onu gi obi ohu a lunị uzọ-Kraịstị hụn rị ime ozioma ogun;

²⁸ e gizikwo m'a don ni unu eginu egun ndi-inenren unu belua okukwe unu kaka akp'ohu. Ohun k'a ghosị we ni we k'a la ntikpo, ghosizikwo we ni unu nwen k'e nwe nzuofuha. Osolobue ya jenkọ d'a han a me erira.

²⁹ Makeni, Osolobue e yeguọ unu ezigbo oghere ife Kraisti, ele ghahani ikwerini n'e sọ, kanị ghahazikwoni ita n'a afunfun. Iya ke unu ri nwan a ta n'a—

³⁰ makeni unu e shimeguo nwan onwun ohu hu unu hun ke m ri e shi mbu—unu a nuguozị ni m rikwo nwan e shi e.

Isi Nke Ebuo

Welua Ni Enwen Unu Ali Ke Kraisti

¹ Omeni iwu ndi nke Kristi a gba uwe; omeni ihien-osusuo e me ihian a rokọ ibe e obi; omeni enyi ile hu e meko ime Mmon-nsọ; omeni ihian e me ni ibe e efoma, a ni k'ọ ri ibe e e metu a obi—

² me ni nwan ni ighoghọ m zu oke. Me n'e ghahani iro ihien ohu, inwontari ihien-osusuo, ikwerigbamanị, ichu ihien ohu.

³ Emekwole ihien owule n'i gi e chorị nke i sọ mọbu ni we hun i. Ka e welua ni enwen unu ali, e ye ibe unu ogho kari enwen unu.

⁴ Onye-onye ime unu k'a rizikwo a cho orinimma ibe e, ele nke ya le enwen e sọ.

⁵ A gun ni agungun ohu hu Kraisti wu Jizosi gun:

⁶ Osuon'a ni Osolobue k'ọ wuchanrin,
o medeni ni 'ya le Osolobue han.

⁷ Kama,

o no bu ihien o wu che usuo,
wuru odibo;

we no mu a ihian.

O wuruguu nwan ihian,

⁸ o no wenya enwen e ali, e hume isi,
d'e ru ebe o no kweri ni we gbu e—
kweride hun we gi kpoqbude e enu obe!

⁹ Ifiri onwan,

Osolobue no weli e, bushichanrin a elu,

bu e che onodi kachanrini,

ye e efan

hun kachanrin efan ile.

¹⁰ Nke wuni,

we kpohu efan Jesu/Jizosi,

ihien ile ri enu-igwee le elu-owa le okpuru owa

k'e gbu osekp.

¹¹ Onu ile k'e ku e

ni Jesu Kristi wu Nna—

oghọ e gi e biani Chuku-Nedi.

Chuku Ri Orun Ime I, Runma Nwan

¹² Ifiri e, ndi ri m obi, ke unu don a gba ye m ogen ile, e me ihien m gwa unu, ogen mme le unu gi ri uzọ ohu, e mekenmezide e hunni m rilen'a, mesonme ni nwan erira: e gi ni egun le ehụ-omuma-nni e bi, e me ihien ile Osolobue e gi zuopuha unu.

¹³ Makeni Osolobue ya ri orun ime onu ogen ile, e me onu a sa eka a hori ni uche e ke unu k'e me, e mezikwo unu e me ya wu uche e.

¹⁴ E me ni ihien ile we si unu me—edenwinwinle ni; adole ni,

¹⁵ keni unu wuru ndi nwonleni nkoriani, ndi eka we ri ochan, unu Osolobue obibi we nwele ni ntupo—osuon'a ni we bi ime igunrun eje-agbo runi enya rileni uzọ ohu; no ni ime igunrun we e nwun, e ke ime uwanị ke kokise.

¹⁶ Makeni, unu kwonkenme oku hun e ye ndun, a hun m ihien m'e gi nyan isi Uhuohin Kraisti k'a bia, ni oso m gba le orun m run alanị iwi.

¹⁷ Ya wu, osuon'a ni we ri nwan e hupu ndun m ke manya, e hu e e kpu okukwe unu hun wu ejan unu chuyeni Osolobue, efo ri a sọ m usuo; m ri e son unu a ghoghọ!

¹⁸ Efo ya suozikwo unu usuo, unu e son m ghoghọ.

Nyemeka Timoti Le Epafoditosi

¹⁹ M ri e lee enya ni Di-nwonni-enyi wu Jizosi k'a ni m zihę ni unu Timoti egwa, keni m nu ozi unu, ndun a ban m.

²⁰ Enwon m onye ozo hun ri ke Timoti, hun gichanrin akpakali obi e a cho orinimma unu.

²¹ Ndi ile hoduni e ro nke-we, nke-we, ele nke Jesu Kristi!

²² Kanị, o mē nke Timoti, unu lē enwēn unu a maringwo mkpa o ri; unu a maringwo nị o sọn m a run orun ozio ma kē nwa dōn e sōn nēdi ẹ a run.

²³ M bu ẹ nwan obi nị m zihēni unu iya ẹgwa—m maringwohū kē ihien k'a rị nị m ebēni.

²⁴ Obi ru m anị imē Di-nwōnni-ēnyi nị mmē lē enwēn m k'a biāzikwō ẹgwa.

²⁵ K'osilerī, e roguo m n'ọ rị mkpa nị m zihēni unu Epafroditōsī. Nwēnē m k'ọ wu imē Nna-ēnyi; ọ wuzikwō onyē-orun lē onyē-agma ibe m. Onyē-ozī unu rọ, hūn unu zihē, hūn rị a runnī unu ghahanī iyenī m ẹka.

²⁶ M zila a makēni unu rị a da a ọda-ọda, ọ fuka a nị onu nū nị emu kụ a.

²⁷ Ezioku-ezioku, emu kụ a ọda-ọda, o te d'a nwundē! Kanị, Osolobue nọ mē omikēn ẹ—kanī ẹlẹ iya sọo k'ọ mē n'ẹ, o mezikwō nị mmē nwēn ya, amamgbe ẹkwan m a waye.

²⁸ O rị nwan a dukēmme m nị m zihēzi ẹ, kēni unu hūn a, ẹfọ a sọo unu usọo—uhue m e belua.

²⁹ Gi ni nwan ighoghō nabannhan a kē ẹnyi e mē imē Di-nwōnni-ēnyi; a gbaye ni ndi nọ kē iya—

³⁰ makēni orun Kraistī e d'a napu a ndun a, o buzidē ndun a che ọb'ẹka ebe ọ rị e yenī m ẹka unu salēni ẹka yenī m makēni ebe unu rị e teke.

Isi Nke Ẹtọ

¹ Umunē m, m gini d'e mēkin, m sī unu, e nwōn nī anwīnrīn imē Di-nwōnni-ēnyi.

Ndun idezini unu ihien m degunī unu mbu agukō m—makēni o k'e chemē unu.

Natọ Ihien I Gi E Dōn Ẹnya Ogen Mbu

² Kpachanfu nī ẹnya ebe nkitē ndi hū rī! Kpachanfu nī ẹnya ebe wē rī makēni eje-ihien kē wē rī e mē; ẹghē, kpachanfu nī ẹnya ebe ndi hū e bekika ihian ẹhū nī wē rī a kwa ugun rī!

³ Makēni, ẹnyi wu ndi hūn kwa ezigol ugun: ẹnyi ndi rī e fe Osolobue ofufe imē-mmōn ghahanī Mmōn-nso; ndi gi Kraistī wu Jizosī e dōn ẹnya, a nyan isi; ndi ghalēni e gi ihien ẹnya e legha e dōn ẹnya—

⁴ osuon'a nī mmē nwēn e nwēghozikwō ihien ẹnya e legha hūn nkē m'e gi dōn ẹnya, gi ẹ nyan isi. Ẹghē, emēni ndi ọzọ enwōnghō ihien wē wu rīkē ihian hūn w'e gi nyan isi, mmē ka wē e nwe:

⁵ Wē kwa m ugun kē m rī nwa akp'ohin ẹsatō; m wu nwa-di-alī Izrelū—onyē ikpun-ulo Benjamini; onyē Hibru kēti-kēti—onyē-Hibru ndi-Hibru mu. O mē nke idōnmē Iwu Mozizi, m te wu onyē-Farisi,

⁶ o mē nke adudu, m kpokpo ọka Kraistī; nke iri-ochan ghahanī idōnmē Iwu Mozizi, ahunnī wē ihien ọwule w'e gi korianī m.

Ihien Ahun Kachanrin Mma W'e Nwe

⁷ Kanị, e gigo m nwan ifiri Kristi gun ihien ile te wu erere ebe m rī ye ihien la iwi.

⁸ Ẹlẹde ihien ndi hū sọo—e werigwo m ihien ile nọkē ihien na iwi, makēni onwēni ihien wē wu ebe ihien kachanrin wē ile mkpa rī, hūn wu imarin Kraist' Jizosī wu Di-nwōnni-m—hūn m giguu ifiri ẹ nī ihien ile la. Kanị, m weri wē ile kē nsin, kēni m kwonkēnmē Kraistī,

⁹ risonmē imē ẹ. Ẹlẹ nke onyē rī ochan ẹnya enwēn ẹ makēni ọ n'e dōnmē Iwu Mozizi, kama, rīkē onyē rī ochan makēni o kwerigwo nī Kraistī, e gi Kraist' e dōn ẹnya—iri-ochan ahun gha ẹka Osolobue a bīa, hūn wē gi okukwe e nwēhēn.

¹⁰ M cho nī m marin Kraistī lē ikēn hū o gi gha onwun lihi, sōn ẹ ta afunfun ọ ta, sōn ẹ nwun onwun ọ nwun,

¹¹ kēn'o nwedē kē m'e mē rī ndi k'a gha onwun lihi.

Lilima Ni

¹² Ẹlēni e nwōnhengwole m ihien ndinī mōbu nī e zuchanringwole m oke. Kama, m'a lilima a chū a, kēni m nwēhēn ẹ—kēni m nwundon ihien hū Kristi wu Jesu gi ufiri ẹ nwundon m, gi m hēnrin nke ẹ.

¹³ Umunē, arī m'e ro ni e ruguo m'a. Mba! Kama, ihien ohuni kē m'e mē: m'a zo ihien ndi hūn m rungūu mbu—nu wē ye azuun, a nwanke nmē nī m kunrun ihien rī ihun.

¹⁴ M'a lilima, e buchanrin ihun e zimē ebe m gbako, kēni m nwōnhēn ihien hūn Osolobue jenko d'e ye ẹnyi, hūn o gi ifiri ẹ kpọ ẹnyi oku elu-igwe ọ kpọ ẹnyi ghahanī Kraistī.

¹⁵ Ya wu, ẹnyi ile ka-ẹhū imē mmōn furu nwan nī ẹnyi e nwōn ọdī agungunni. Kanị, omēni ihian rī e ro ichen, Osolobue k'e mē ẹ n'ọ ghota ihienni.

¹⁶ Ka nī ẹnyi kwonkēnmē hūn ẹnyi nwēhengūu.

Ndi Wē K'e Leri

¹⁷ Umunē m, sōn ni ndi ọzọ a kīnrin m; leri ni obibi ndi hū e lerini ẹnyi.

¹⁸ Makēni, ndi bu ọda e bi kē ndi-inēnrēn obe Kraistī. A gwaole m unu ya mgbe ole-ẹ-ole mbu; m gi nwan ẹnya-mirin a gwazī unu ya.

¹⁹ Wẹ shikọ ntikpo; ẹfọ wẹ wu Chuku wẹ; ihien nkẹ e mẹ wẹ ifenren k'e wẹ gi a nyan isi; ihien-ṽwa ihien-ṽwa kẹ wẹ e ro.

²⁰ Kanj, o mẹ nke ẹnyi, ẹnyi wu umu-di-alj enu-igwee; ẹnyi ri nwan a tu ẹnya Onye-nzuopuha wu Nna-ẹnyi wu Jesu Kristi, hun gha ebẹhu lala.

²¹ O k'e nwonhutọ ẹhu ẹnyi ndini zeleni, hun a nwunni, memẹ wẹ ni wẹ nọ kẹ ẹhu a hun nwẹ ogho; o k'e mẹ ẹ ghahani ikẹn hu o gi saẹka e bu ihien ile e che okpuru ẹ.

Isi Nke Ẹnọ

¹ Umunẹ m ri m obi, hun ri a danj m, unu wu ighoghọ m lẹ ihien wẹ k'e gi tu m ugọn! Ndi ihien wẹ a sọọ m, wuzo ni nwan imẹ Di-nwonn-ẹnyi ẹri!a!

Ndunmodun

² Yodia, dodo! Sintike, dodo! Unu ẹbuo, dodo ni, e gi ni obi ohu e bi—nọkẹ ndi ri imẹ Di-nwonn-ẹnyi.

³ Eghẹ, yu wu onye-orun ibe m furu wẹ gi e don ẹnya, m ri a riọ i n'i yeni ikpoho ndini ẹka, makẹni e songu wẹ m luni ozioma ogun—uwẹ lẹ Klementi lẹ ndi ozo ile mmẹ lẹ wẹ gba a run orun—hun ẹfan wẹ ri imẹ Ẹhuhuo nke ndun.

⁴ A ghoghọ ni imẹ Di-nwonn-ẹnyi ogẹn ile! E kuzi m'e: a ghoghọ ni!

⁵ Ihian ile wẹ gi ẹka ri mma unu gi e son ihian marin unu; Di-nwonn-ẹnyi lala ẹgwa.

⁶ Ehuelẹ ni uhue ihien owule, ka e mẹ ni ekpere imẹ onodi owule; e gi ni aririọ lẹ ekele a gwa Osolobue ihien ri unu mkpa.

⁷ Ogen hu, udon Osolobue k'a banhan obi unu—udon ẹ, hun ihian ghaleni a ghota—o k'e chemẹ obi unu lẹ uche unu imẹ Kristi wu Jesu.

⁸ Umunẹ m, igi mekin, m si unu, e bu ni obi e che ihien owule wu ezioku, ihien owule w'a gbaye, ihien owule furuni; ihien owule nweleni nkoriani, ihien owule a sọọ ihian usuo ẹfọ, ihien owule wẹ gi a ja ihian; omumẹ owule rjchanrin mma, ihien owule furu w'a ja mma.

⁹ E mesonmẹ ni ihien ndi hun unu mumarin m, ihien ndi hu unu gha ẹka m nwehen, ihien ndi unu nu onu m lẹ ihien ndi unu hun m ẹka. Unu mẹ wẹ, Osolobue udon k'a nọyeni unu.

Unu E Meke!

¹⁰ A ghoghokakwo m imẹ Onye-nwonn-ẹnyi ni unu e giguo nwan ogenni nyanhan, ghosiji ni unu hu e ro m. Ezie, unu hu a cho ni unu yeni m ẹka, kanj unu ahunni oghere unu e gi mẹ ẹ.

¹¹ Eļe ni ihien ri a fu m orun kẹ m gi ri e ku ihieni. Mba, makeni a murunguọ m kẹ m don a ni ihien m nwẹ e jun m ẹfọ.

¹² A maringho m ihien o wu ni ihien ri a ko ihian, marinzikwo ihien o wu ni ihian nwẹ oda. A muo m ihien rin'a—nke wu ni obi e ru m ali ebe owule lẹ ogẹn owule: kẹ m rijun ẹfọ kẹ m bu ẹgun; kẹ e nwonkẹ m kẹ enwẹ m enwẹ.

¹³ M k'a saẹka mẹ ihien ile ghahani Krajistj, Onye hun e ye m ikẹn.

¹⁴ K'osilerj, unu e meke unu gi yeni m ẹka buru nsongbu m.

¹⁵ Unu ndi Filipi a marincharinguọ k'o mẹ ogẹn hu ẹnyi gi zimẹ ozioma ebe unu ri—ni o nwonn ẹka ozo gi ihien wẹ nwẹ yeni m ẹka gi son m run ogẹn m gi gha Masedonia pu kari unu sọọ.

¹⁶ Kẹ ogẹn m gidẹ ri Tesalonika, ẹlẹde mgbe ohu sọọ kẹ unu zihẹ ni m ihien ogẹn mkpa gi kwondon m.

¹⁷ Eleni m choko ihien unu k'e ye m. Kaka akp'ohu! M ri a cho ni wẹ gun orun-oma unu yeni unu keni o wehe ni unu erere.

¹⁸ Osolobue a kuchanringuọ m ihien ile furu ni m! E nwonchanringuọ m ihien ile ri m mkpa—nwonkaride! Hunni Epafroditosj weheguu ni m ihien ile unu ye ẹ biani m, ẹfọ e junguọ m. Oyiye e shintu Osolobue ohunma k'o wu! Ejan Osolobue a nabanhan ro, ejan hun a sọọ a usuo.

¹⁹ Ezioku-ezioku, Osolobue m jenko d'e yechanrin unu ihien owule ri unu mkpa. O k'e yehan unu ya kẹ akọ-lẹ-uba o gi nwẹ ogho han imẹ Kristi wu Jesu.

²⁰ Ogho ya rinj Osolobue wu Nedi ẹnyi jennrin ejen. Ise!

Ekele Ikpazuun Lẹ Ngozi

²¹ Kele ni ndi-nsọ Krajist' Jizos' ile. Umunẹ ẹnyi imẹ Krajistj hun mmẹ lẹ wẹ ri ebeni e zi ekele unu.

²² Ndi-nsọ ile e zi ekele, tumadu ndi ri ogwa eze-kanj wu Siza.

²³ Efoma Di-nwonn-ẹnyi wu Jesu Kristi mẹ ya nọyeni mmọn unu.

Ekwukwo-Ozi Polu Dejenni Ndi Kolosi

¹ Mmē wu Polu de ehuhuo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen Jesu Kristi, makeni uche Osolobue ro. Mmē le Timoti nwenē enyi gba de e.

² Ndi nke Osolobue ri Kolosi, umune furu we gi e don enya ime Kraisti, ke enyi dejenni e. Osolobue wu Nedi enyi ya me ni unu efoma, ya ye unu udon.

Polu E Kele Osolobue Make Okukwe We

³ Ogen ile ke enyi gi a kpanmin Osolobue wu Nedi Onye-nwonna-enyi wu Jesu Kristi, enyi gha e me ni unu ekpere.

⁴ Eghē, makeni, enyi a nuguoku okukwe unu nwe ime Kraisti wu Jizosi le ihien-osisuwo unu nwon ebe ndi nke Osolobue ile ri—

⁵ makeni unu ri e lee enya ihien hu Osolobue donme ni unu elu-igwee. Unu a nuguoku banyeni ihienni ri elu-igwee le olile-enyani we gi e son e. Unu nu a ogen we gi gwa unu oku hu wu ezioku unu nu—hun wu ozioma.

⁶ Ya wu ozioma e ruguo unu eka. Oziomani hu a mi mkpuru, e sue, a ghagbari uwa ile. Erira k'o gizi nwan ri a mi mkpuru ime unu le enwen unu kete uhuhin hu unu nu a, uhuhin hu unu ghota efoma Osolobue me nke-esi.

⁷ Epafasi hun wu ezi igbon-Kraisti ibe enyi wu onye hun zi unu oziomani. Onye-orun furu we gi e don enya k'o wu ime Kraisti. O n'a run n'o rinj unu mma, o n'a nokin enya enyi ebe unu ri.

⁸ O gwaguo enyi ke unu nwehan ihien-osisuwo hun ri ime Mmon-nso.

⁹ Kete enyi a nul'a, enyi eke mebehikwo ni nwan unu ekpere, enyi eke riobehikwo Chuku n'o me unu marin uche e ohunma-ohunma, nwe amahiien le nghota ime-mmom, nwe we mmagi-mmagi.

¹⁰ Ya dodo me e keni unu e bi obibi furu Di-nwonna-enyi, obibi hun a suo n'a, e junchanrin a efu uzọ ile—a mipuha mkpuru hun wu orun oma ile ri ichen-ichen, a marin Osolobue, a marinwaye.

¹¹ Ya gi iken e hi-ogbe, hun o gi nwe ogho, me unu wuru ndi zeni; ya kwademē unu keni unu saeka gi agungun ri mma le ighoghō dingbuchanrin ihien ile.

¹² Ya mezi unu a sa eka a kpanmin Nedi-enyi, hun me nwan unu ri ndi nwon ihien o kwademēni ndi nke e, ndi-nso a, makeni we ri ime ukpe.

¹³ O ri erira makeni o zuopuhaguo enyi okpuru iken ishi, we enyi che Ali-eze ezi Nwa a,

¹⁴ ezi Nwa a, hun o giguu nwan edeke e gbafula enyi, gbaghari enyi njo—makeni enyi ri ime ya wu Nwa a.

Onye Kristi Wu

¹⁵ Enya hun Nwa a ni wu Kraisti' a hanguo Osolobue we ghaleni e legha; iya wuzikwo Ibuzo, Onye-isi hun ihien ile we ke eke ri okpuru e.

¹⁶ Makeni, eka a ke Osolobue ghaha ke ihien ile ri elu-igwee le uwa—ke ndi w'e legha ke ndi we ghaleni e legha; ke ukpo ile ke okiki ile; ke ndi-isi eje-mmom ke ndi-okiki we. Osolobue ke ihien ile ghaha n'a; iya k'o ke ni we ile.

¹⁷ O ri ari ni ihien owule d'e bidon; iya gi ihien ile.

¹⁸ Iya wu isi uka hun wu ehū a. Iya wuzi isi-mbidon; iya wu onye-ibuzo lihini ime ndi nwunni—we ile k'o gi wuru onye-ibuzo le onye-isi ihien ile.

¹⁹ Makeni, o suo Osolobue usuo n'o me ni ihien ile o gi wuru Osolobue ri ime ya wu Kraisti.

²⁰ O suozikwo Osolobue n'o ghaha eka a wekinhen ni enwen e ihien ile o ke—ke we ri elu- uwa ke we ri elu-igwee—ghahani edeke o gba elu-obe e, ndun a hun o ye, hun o gi me ni udon ri.

²¹ Mgbe mbu, egbata unu le Osolobue ari mma; irooro unu le iya adangbamanj—unu e bisonme eje-obibi.

²² Kanj o giguu nwan ehū o gi bi elu-uwani donzi egbata unu le Osolobue, ghahani onwun o nwun. O me erira keni unu wuru ndi o jenkō d'e wepuha ihun e—ndi nwele ni ntupo le nkorjani.

²³ Onwan k'e me—omeni unu e wuzoghō ohunma, omeni unu e turukemē ime okukwe, omeni unu aghani ime olile-enya hu ri ozioma unu nu pu—ozoma hun we ziguu ndi ile ri okpuru elu-igwee*. Orun Oziomanj ke we tumē mmē wu Polu d'a run.

Orun Polu Noke Onye-orun Uka Kraisti

* **Isi Nke Ohu:23** Ebeni ri e ku oku hun meguni, ele hun keleni me ogen ahun.

²⁴ Oghoghọ kẹ m'a ghoghọ makẹ afunfun m rị ta nị unu—m gi nwan ehu m a tapu nị Kristi afunfun hodunị wẹ k'a tanị ehu a wu uka.

²⁵ Osolobue wu onye hun gi m henrin onye-orun uka; o tumẹ m d'a run n'ọ rini unu mma. Orun hu wu igwachanrin ihian ile oku Osolobue k'o don ku e—

²⁶ me wẹ marin ihien hu Osolobue zueme ketekete, hun agbo ile ghanị marinleni—kanị o kpupuguo a nwan ghosi ndi nke e.

²⁷ Chuku me e makeni o cho n'o me ndi nke e marin ke ya wu ihien—mini mehan oken ihien-oghọ, me wẹ marin nị ndi wulenị ndi Ju riji ndi o kwademe n'e. Ihien ahun mini wu nị; omeni Kraisti rị ime unu, leme ni enya nị unu jenko d'e nwe ogho ahun lalanị.

²⁸ Oku Kraisti ke enyi rị nwan a ghahunme e kusonme; enyi rị e gi amamihien ile Osolobue ye enyi a do onye owule eka-ntin, a kuzi onye owule. Enyi rị e me ihien ndini nị enyi me onye owule wuru onye ka-ehi ime Kristi—keni enyi hun uzo wepuha wẹ ihun Osolobue.

²⁹ Onwan ke m gi rị a rungbu enwen m, e shi onwun, ghahanị iken hu ile hi-ogbe hun Kraisti gi rị orun ime m.

Isi Nke Ebuo

¹ M cho nị unu marin ke m don rị a lunị unu le ndi ali Laodishia le ndi ile keleni huntu m elee-m, elee-i.

² M rị a lu nị m kasi wẹ obi; nị wẹ gi ihien-osisuo wuru obi ohu, a hun wẹ uzo ghotachanrin ihien Osolobue—obi e ruchanrin wẹ ali; a marin wẹ ihien ahun mini banyeni Osolobue. Ihien ahun mini wu Kraisti le enwen e.

³ Ime Kraisti ke Osolobue zueme amamihien le nghota ile.

⁴ M rị e ku onwan amangbe wẹ e gi oku rigbu enwen e mma dufie unu.

⁵ Makeni, m hu a hun ke unu don rị e gi usonron-usonron e bi, a hunzi ke unu don turukenme ime okukwe unu ime Kristi—o hu e me m a ghoghọ; m hu a hun a makeni, osuon'a nị arị m ebe unu rị elee-m elee-i, m hu ebegu ime-mmōn.

Igi Kraisti Zu Oke

⁶ Ebe o me nị unu a nabanhanguo Jesu Kristi nọke Di-nweni-unu, e bisonme nị nwan obibi unu ime e;

⁷ gba nị nwan nkpogun ime e, unu a tun ndun unu ime e ke wẹ don a tun ulo, e wuzo ohunma ime okukwe—ke wẹ don kuzi unu ya—a kpanmin Osolobue ohunma-ohunma ogen ile.

⁸ Hun n'a nwan n'o nwonni onye gi oken imarin-ihien nwonleni-isi dufie unu, nwundon unu, dofu unu ime okukwe. Makeni, o nwegho ndi rị a kuzi ihien nọ erira. Nkuzi ihian le usonron mmōn le iwu ichen-ichen gi a han ihien e me k'o me elu uwanị ke wẹ rị a kuzi. Eke enya Kristi gi e lee ihien ke wẹ rị a kuzi.

⁹ Kanị, ehu Kraisti ke ihien ile Osolobue gi wuru Osolobue rīchanrin.

¹⁰ Ifiri onwan, unu a wuruguo nwan ndi zu oke, hunni unu rị ime Kraisti—makeni unu rị ime onye hu ndi-okiki ile le okiki ile rī okpuru e.

¹¹ Ime Kristi, a kwaguo wẹ unu ugun ime-mmōn—hun wu nke ezigbo e. Ele hun wẹ gi eka kwa, kama, hun Kraisti le enwen e a kwa, hun wu ibepu onye hu enyi te wu.

¹² Makeni ogen wẹ gi me unu mirin-Chuku, wẹ gi e ligbama unu le Kristi. Ogen wẹ gi wefuha unu ime mirin, wẹ gizi e weligbama unu le Kraisti. Onwan me ghahanị okukwe unu nwon hun unu gi gi iken Osolobue, onye hun gha onwun weli Kraisti, don enya.

¹³ Unu te wu ndi nwunni; unu te bi ime mmefie; unu te wu ndi me kwaleni ezigbo ugun wepu onye njo wẹ wu. Kanị, Osolobue nọ me unu son Kraisti rī ndun—ogen o gi gbaghari enyi njo ile enyi me.

¹⁴ O nọ kagbu Iwu ahun wẹ de ede hun wẹ gi a ghosi nị enyi gi ugwo lezi umu-iwu hu ile rin'a rị a ma enyi ikpe, kpoma a elu-obe Kraisti, gi erira bu e che usuo.

¹⁵ O nọ napu ihien ile rị a kinị le okiki ile iken wẹ, gbe ifenren kpu wẹ ihun id'enya ihian ile, gi ihien o me elu obe hu merichanrin wẹ.

¹⁶ Ya wu, anikwole nị nwan onye owule gi oku ihien-oriri le ihien-orira ma unu ikpe, mobu oku mmemme owule mobu Mmemme ifon-ohun mobu udi Uhuohin-nso rī ichen-ichen wẹ gizi e zu iken.

¹⁷ Ihien ndini ile wuhu onyinyon ihien lalanị—ezigbo e wu Kristi.

¹⁸ Anikwole nị onye owule hun e meghafe oku imeshi ehu iken oken mobu onye e me oku ife ndi mmōn-ozī gi e ma unu ikpe. O mekenme oku ohun o weli le ihien o marin—kanị ihien nweleni erere o ban o rī e ro rī e bu e hu isi makeni Mmōn-nso arī a kī iroro e.

¹⁹ O kwondonzini Kristi, hun wu isi ehu—hun e ye ehu ile ihien-oriri, a zun a, e gi akwanran rin'a e kwondonsomme mkpamkpa ile rin'a; e me e n'ọ hun uzo e sue udi usue hun gha eka Osolobue a bja.

²⁰ O me nwan ni unu e songuo Krajistj nwunhun, unu a nwunnahinguo mmon le iwu a han ihien e me k'o me elu uwanj. Ki hañ nwan unu gi e bi noke si unu wu nke uwanj? Ke unu a gbayeni omenalj ndinj we?

²¹ “Ekwondonle!” “Adamjinle!” “Emetule eka!”?

²² Omenalj ndinj nwe ebe w'a runru a runbehi we, makeñi we wuhu iwu le nkuzi ihian-mmaka.

²³ Ezioku-ezioku, i hun ndi e son iwu le usonron ndinj, o no ke si a marinka we ihien—tumadu ke we don a wa omenalj ri ofufe e ye enwen we olu, e welua enwen we ali hun wuleni nke ezigbo e, e meshi ehj we iken. Kanj, ihien ndinj wu ihien la iwi, makeñi, w'a ra yeni ihian eka e kwondon enwen e amangbe o mesonme eje-ihien a gun n'a.

Isi Nke Eto

¹ O me nwan ni unu e songuo Krajistj gha onwun lihi, choma ni nwan ihien ndi hun ri elu—ebehu Kristi nodi ali azupun eka-nni Osolobue.

² Bu ni obi unu che ihien ndi ri elu, ele ihien ndi ri uwa.

³ Makeñi, unu a nwunguo; e buguo we ndun unu che ime Krajistj zueme ime Osolobue.

⁴ Ogen Krajistj hun wu ndun unu jenkò d'e gi puha, unu nwen k'e sonzi e gi ogho puha.

Ndun Akan Le Ndun Ohun

⁵ Gbu ni nwan egun ihien-uwa hun ri ime unu a run orun—ke ughere ke obibi ru unyin ke ihien-onina-nya ke egun ihien rileni mma ke enya-uku (hun wuzikwo ifee-mmon.)

⁶ Ifiri ihien ndinj we ke iwe-le-onuma Chuku gi lalanj ni ndi e nupu ni ozioma isi.

⁷ Unu e te son we e bi erira ogen mbu ahun unu le we gi wu ohu.

⁸ Kanj, unu siko nwan d'e wepuriri ihien ile no erira—olulu, onuma, iwe, nkutò le igi onu unu e ku oku owule ru unyin.

⁹ Atukwole ni ibe unu ntu, makeñi unu a gbupuguo ndun-akan le obibi e leke ewuru.

¹⁰ Unu e yiriguo ndun ohun—ndun ohun hun ri a marinwaye Onye hun ken'e, a riwaye ke iya.

¹¹ Ime ndun ohunni, w'a ra tu onye ihian wu: o nwonzini ihien noke ndi Ju le ndi wuleni ndi Ju; mobu ndi kwa ugun le ndi kwaleni ugun mobu ndi ri ime ofia le ndi waleni enya mobu ihien le onye nwe enwen e. Krajistj suo—ya wu ihien ile; Krajistj ya ri ime we ile.

¹² Rike ndi Chuku hori, ndi ri nso, ndi ri a obi, yiri ni nwan omiken, efoma, iwelua-enwen-ihian-ali, ime-jju le ndidi.

¹³ E gi ni ndidi e son ibe unu; onye nwen e meja ya gbaghari a: unu k'a gbaghariiri ibe unu ke Di-nwonni-enyi wu Krajistj don gbaghari unu.

¹⁴ Hun kadeni, yiri ni ihien-osusuo, makeñi iya e kengbama ihien ndinj ile, a rungama we hun a na enya.

¹⁵ E gi ni udon ahun Krajistj e ye a marin ime obi unu ihien unu jenkò e me ime igunrun unu—makeñi, ezioku-ezioku, iya ke Osolobue kpo unu d'e nwon noke ndi ri ehj ohu. A kpanmin ni Osolobue.

¹⁶ Ni ni oku Kristi biri ime unu, nin'a junchanrin ime unu. E gi ni amamihien le ako-le-uche ile unu nwon a kuzi ibe unu, a gwa we ni we e me ihien ri mma. E gi ni obi ekele a busonme ni Osolobue ebu ri ime ekukwo Ebu-oma le ebu-ofufe le ebu ndi ozo ri nso.

¹⁷ E gi ni efan Di-nwonni-enyi wu Jesu e me ihien owule—ke omume ke oku-onu—e ye Chuku Nedi ekele ghahanj Di-nwonni-enyi wu Jesu.

Obibi Furu Ndi Ri Ichen-ichen

¹⁸ Nwunye, e bu enwen i e che okpuru di i, makeñi erira k'o furu n'i bi—noke onye nke Di-nwonni-enyi.

¹⁹ Di, nwe ihien-osusuo nwunye i; egile iwe e son e.

²⁰ Umụ, e hume ni ni ndi munj unu isi ime ihien ile, makeñi ya ke Di-nwonni-enyi cho ni unu e me noke ndi nke e.

²¹ Ndi nedi, ahanle ni umu unu enya, amangbe ndun a guu we.

²² Ndi-idibo le igbon, a gbaye ni ndi unu ri okpuru we ime onodi owule. Ele we rihu ebehu e lee unu, unu e memem ni we ja unu mma. Ka gi ni akpakali obi unu e me e, make egun Di-nwonni-enyi.

²³ Ihien owule we si unu run, gi ni obi unu ile run a, noke si unu ri a runni Di-nwonni-enyi ya, ele ihian.

²⁴ Nyanhankwo ni ni Di-nwonni-enyi gjenko d'e ye unu ihien hu o donme ni ndi nke e noke ugwo-orun. Kristi wu Di-nwonni-enyi ke unu wu igbon e—iya ke unu ri a runni.

²⁵ Ndi ri e me eje-ihien k'a narin ugwo eje-ihien we me—o nwonni onye k'a pun'a.

Isi Nke Eno

¹ Ndi ihian ri okpuru we, e gi ni aka ri mma e son we, emegbulu ni we. Nyanhankwo ni ni unu le enwen unu nwonzi Nna unu ri okpuru e hun ri elu-igwee.

Ndunmodun

² E me ni ekpere ogen ile; e we ni enya e ru ali ebe ekpere ri; e gi ni ekele e me e.

³ E mezikwo ni ni enyi ekpere, keni Chuku kpogu ni enyi uzog enyi e gi ku oku-Chuku, ni enyi hun uzog e kusonme oku ihien ahun mini banyeni Kristi—hun we gi ifiri e we m che ime nganni m ri.

⁴ E me ni ni m nwan ekpere, keni m saeka a kowa a hun w'a ghota—k'o furu ni m e me.

⁵ E gi ni uche e son ndi kwerileni; anile ni oghere owule unu nwon nahin unu.

⁶ Oku-onu unu ya wuru hun e ye aka, a sugo ke nnu, keni unu sa aka a shiarị onye owule oku ohunma.

Ekele Ikpazuun

⁷ Ezi nwene enyi wu Taikikosi hun furu we gi e don enya jenko d'a gwachanrin unu ke m ri—odibo ibe enyi ime Onye-nwonna-enyi k'o wu.

⁸ Ya haịn m gi zila ni unu ya, keni o gwa unu ke enyi no, gba unu umu.

⁹ Iya le ezi nwene enyi wu Onesimosi hun furu we gi e don enya, hun wuzi onye ali unu, wi lala. We k'a gwachanrin unu ke ihien ile no ebeni.

¹⁰ Aristakosi onye-ngan ibe m e kele unu. Maki nwa-nwene Banabasi e kelezi unu. (Enyi a gwatogu unu nabanhan Maki—omeni o bia ebegu.)

¹¹ Jizosi, hun w'a kpozị Jostusu, e kelezi unu. Madu etoni sugo wu ndi Ju, ndi kwa ugun, ime ndi mme le we wi a run orun Ali-eze Osolobue—we e me ndun a ban m.

¹² Epafraši hun gha obodo unu bia, hun wuzi odibo Jesu Kristi, e kele unu. Epafraši e shi onwun oda o gha e me ni unu ekpere. O riosonme Osolobue n'o me unu wuzo noko ndi ka-egu, ndi marin ihien we ri e me ebe ihien owule wu uche Osolobue ri.

¹³ M k'a saeka shian'a eri n'o luka ni unu—unu le ndi ri Laodishia le Hirapolis.

¹⁴ Dokita wu Luku hun ihien e a sugo enyi e zi ekele; Demasi e zizikwo ekele.

¹⁵ Kele ni ni m umune enyi ime Kraisti hun ri Laodishia, unu e kele nwene enyi okpoho wu Nimfa le aka hun e zu iwe e.

¹⁶ We gunguu ni unu ehuhuo-ozini ime aka unu, hun n'a ni we gunzi ni ndi aka ri Laodishia ya. Hunzikwo n'a ni unu gun nke ndi aka Laodishia ime igunrun unu.

¹⁷ Si ni Akiposi, "Hunkwo a ni runchanrin ogbo we keye i ime orun Di-nwonna-enyi."

¹⁸ Ni m gi aka m de nwan ekele m: Mmwe wu Polu e kele.

Azokwole ni ni m ri ngan!

Ohunma Osolobue me ya noyeni unu.

Ekukwo-Ozi Ibuzo Polu Dejenni **Ndi Teshalonika** **Ndi Teshalonika, Nke Ibuzo**

¹ Polu le Sivanosi* le Timoti de ehuhuo-ozini. Enyi dejenni uka Teshalonika hun ri ime Osolobue Nedi enyi le Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi ya. Efoma le udon ya rini unu.

Ezigbo Okukwe Ndi Teshalonika

² Ogen ile ke enyi gi a kpanmin Osolobue make unu ile, a kpọ efan onu ogen ile enyi gha e me ekpere.

³ Make ni, ogen ile ke enyi gi a nyanhan unu ebe Osolobue enyi wu Nedi enyi ri. Enyi a nyanhan orun onu ri a run make ni onu kweri ekweri le ihien-oma ile onu ri e me make ihien-oshuono onu nwę, lezi ke unu don wuzokemę make ni unu nwę olile-nya ebe Di-nwonn-enyi wu Jesu Kristi ri.

⁴ Umunę enyi hun ri Osolobue obi, enyi a maringho ni Osolobue a horiguo unu nke-esi.

⁵ Make ni, ozioma enyi zi unu eginu oku-onu suo biani unu, kama, o gizi iken le ihien Mmon-nso e me bia; o no rucharin unu akpakali obi, wecharin unu enya ni ezioku k'o wu.

Elede ohun suo: unu a maringhozi ke enyi don bi ogen enyi gi ri ime igunrun unu. Enyi bi erira ken'o rini unu mma.

⁶ Unu ile no kinrin enyi le Onye-nwonn-enyi, gi ighoghọ hun gha eka Mmon-nso bia nabanhan oku-Chuku—o sụn'a n'o wehenu unu afunfun oda-oda.

⁷ Nke wu ni unu no henrin ihien ndi kwerini risonme Masedonia le Akaya e leri.

⁸ Make ni, oku Onye-nwonn-enyi a ghaguo eka unu ghagbari—elede ime Masedonia le Akaya suo, a nucharinguo we banyeni okukwe unu nwę ime Osolobue ebe ile—nke wu ni orizini mkpa ni enyi kumę e.

⁹ Make ni, we hu e ku oku enyi; we hu e ku ke onu don nabanhan enyi ogen enyi gi bia d'e zi onu ozioma. We hu e kuzi ke onu don gha ifee-mmon gbehuto d'e femę ezigbo Osolobue hun ri ndun,

¹⁰ e che Nwa a hun k'a gha elu-igwee bia. Nwa a, hun o gha onwun weli—ya wu Jesu, Jesu hun a zuofuhani enyi, amangbe iwe-le-onuma Osolobue hun lalani e kunrun enyi.

Isi Nke Ebuo

Orun Polu We Run Ime Tesalonika

¹ Umunę, unu le enwen unu a maringuo ni ijen enyi bia ebe unu ri alani iwi.

² Unu a maringho afunfun enyi ta ime Filipi le ke we don gbe ifenren ye enyi ihun ebehu ni enyi d'a bia Teshalonika d'e zi unu ozioma. Kani, osun'a ni we kpkpo enyi oda, ndun aguni enyi, egun atuni enyi—make ni enyi ri ime Osolobue enyi—enyi nozi zi unu ozioma Osolobue.

³ Enyi ezini ozioma ni enyi gi e dufie ihian mọbu ni enyi choko ihien zinleni mọbu ni enyi gi e tunarin ihian ihien e.

⁴ Mba! Kama, ke Osolobue don weri enyi ke ndi furu o gi e don enya, bu orun izi-ozoma che enyi eka, erira ke enyi e kuzi oku ke ndi furu we gi e don enya. Enyi ara ku n'o suo ihian—kama, enyi e ku n'o suo Osolobue hun e lele obi enyi.

⁵ Osolobue wu osheri enyi, kani unu le enwen unu a maringhozikwo—ni enyi eginu oku a suni we gi e dufie ihian bia, enyi egizikwonu enya-uku bia—gi ihien ozo kpuru ihun!

⁶ Enyi emeni ni ihian ja enyi mma—ke unu ke ndi ozo.

⁷ Osun'a ni enyi nwon iken si unu ye enyi ihien runi enyi nọke ndi-ozu pu-ichen Kristi, enyi emeni erira. Kama, enyi gun agungun umueka ime unu, e gi eka-alulu e son unu nọke ebe nne-omumu ri a zun umu a.

⁸ Make ni unu ri enyi obi oda enina, enyi no kwademe ni ele ozioma Osolobue suo ke enyi k'e ye unu, kama, ni enyi k'e yezikwo unu enwen enyi, make ni o suo enyi asuo—make ni unu a riguo enyi obi oda-oda!

⁹ Umunę, unu a nyanhangho ke enyi don a run orun, a rungbu enwen enyi ogen hu. Enyi a run ke uhinhin ke efinnai, amangbe enyi gha a wuru ni onye owule ibu ime unu ebe enyi ri e zi unu ozioma Osolobue.

¹⁰ Unu wu osheri enyi; Osolobue wuzikwo osheri—ni enyi meson unu ndi kwerini omumę ri nso, ri mma enya Osolobue le omumę nwonleni nkoriani.

¹¹ Unu a maringho ni enyi gi eka nedi gi e son umu a son onye owule ime unu:

* **Isi Nke Ohu:1** Saillasj

¹² a dụn ọnu ọdun, a gba ọnu ume, a riọ ọnu—nị unu e bi obibi furu Osolobue hụn kpọ unu d'e sọn ẹ nọdị ime Ali-eze ẹ le ọgho a.

¹³ Ọnyi a kpanmjinzi kwọ Osolobue oge ile, nị, oge unu gi nabanhan oku-Osolobue unu nu ọnu ọnyi, unu anabanhan a ke oku ihian, kama, ọnu nabanhan a ke ihien o wu nke-esi—oku Osolobue; ya wu oku-osolobue ri nwan ọrun ime ndun ọnu ndi kwerini.

¹⁴ Umune, nke unu rizi ke nke ndi uka risomme Azun Judia, ali ndi Ju—make ni, udi afunfun ohu hu unu ta aka ndi ali unu ke we le enwen we ta aka ndi Ju.

¹⁵ Ndị Ju, hụn gbu Di-nwonnini-onyi wu Jesu Kristi le ndi-amuma, chufuzi kwọ ọnyi. W'e mesomme ihien ghaleni a sọ Osolobue; a lusun onye owule—

¹⁶ ghahani igbondon ọnyi ezile ndi ani ozo ozi we ke e gi nwon nzuori! Eri ke we me oge ile hụn we gi e mejun mkpu njo we ile. Kani, iwe-le-onuma Osolobue e kunrungo we nwan ikpazu nni.

Kẹ Wẹ Dahan Polu Wẹ!

¹⁷ Umune, o me nke ọnyi, ekere oge ahun ọnyi le unu gileni hụn, obi ọnyi hukwo ebe unu ri; kani, make ni ọnyi ahunni unu elee-m, elee-i, o te ri ọnyi ke si ọnyi wu umu we lato. Ya ke unu no dama ọnyi, dama ọnyi oda-oda!

¹⁸ Ọnyi te cho ni ọnyi biaz d'a hụn unu—tumadu mme nwen wu Polu: a nwangho m mgbe ole-le-ole ni m bia—kani Ekwensu gbondon ọnyi.

¹⁹ Eghẹ, ki wuzi nwan olile-onyi ọnyi? Ki wuzi nwan ighogho ọnyi? Ki we ke e gi tu ọnyi ugon? Onye ke ọnyi ke e gi nyan isi ihun Di-nwonnini-onyi wu Jesu oge o ke e gi bia? Ele unu?

²⁰ Ezie, unu wu ogho ọnyi le ighogho ọnyi!

Isi Nke Eto

O Rini Uka Mma, Ndun A Ban Ndi-isi Wẹ

¹ Mgbe ọnyi gileni nwan sazi aka din ẹ, ọnyi no si ni osun'a ni ọnyi sọ k'a nọdị Atensi, ọnyi a nọdị.

² Ọnyi no gweru zi Timoti nwen ọnyi hụn ọnyi le iya gba a runni Osolobue ọrun izisonme ozioma Kraisti d'a gba unu ume, me unu zekemme ime okukwe unu—

³ amambe ukpokpo ndini gha e mehunme onye owule ime unu. Unu le enwen unu a maringho ezioku-ezioku ni ukpokpo ndini wu okeri ọnyi ime Kraisti.

⁴ Ezioku-ezioku, ọnyi gwato unu ya oge ọnyi le ọnu gi ri uzo ohu, ni we jenkọ d'e kpokpo ọnyi. Unu le enwen ọnu a maringho n'o meole nwan eri.

⁵ Make ukpokponi biani ni unu, asazini m aka din. M no zi ozi, ni m marin ke okukwe unu no, make ni egun ri a tun m ni, ikenkwo, onye-onwunwan a nwanguo unu, ihien ọnyi run a la iwi.

⁶ Kani, Timoti a ghaguo nwan ebe unu ri lua; o weheguo ni ọnyi ozi ri mma banyeni okukwe unu le ihien-osusuo unu nwe. O kuguozị ke unu don a nyanhan ọnyi ohunma-ohunma, kuzikwo ni ọnyi hu a da unu—ke unu don a da ọnyi.

⁷ Umune, ya wu ni e gigo we nwan okukwe unu gba ọnyi ume ime nsongbu le ukpokpo ọnyi ile.

⁸ Ndun a banguo nwan ọnyi—e o me ni unu turuhu ime Di-nwonnini-onyi.

⁹ Euu, nani ke ọnyi a don saaka kelegu Osolobue make unu, make ighogho ile ọnyi ri e nwon ebe Osolobue ri make owuzo unu wuzo ime Kraisti?

¹⁰ Ọnyi e meshi ekpere iken uhinhin le efinnai ni ọnyi le unu huntari ọnyi, keni ọnyi hụn uzo ye unu ihien owule ri a koni unu ebe okukwe unu ri.

Ekpere Polu Wẹ Meni Wẹ

¹¹ Chuku ọnyi wu Nedi ọnyi le enwen ẹ ya dodo duhe ọnyi nwan ebe unu ri, iya le Di-nwonnini-onyi wu Jizosi!

¹² Di-nwonnini-onyi ya mezikwo ihien-osusuo unu bawaye uba egbata ọnu le ibe ọnu le egbata ọnu le ndi ozo ile—rike ke ihien-osusuo ọnyi nwon ebe unu ri gi a bawaye.

¹³ Ya me obi unu zekemme ebe iri-nsọ ri, amambe unu gha e nwon nkoriani ihun ọnyi Chuku Nedi ọnyi oge hu Di-nwonnini-onyi wu Jesu le ndi nke ẹ, ndi nsọ a, ke e gi bia.

Isi Nke Eno

Obibi Hụn A Sọ Osolobue

¹ Umune ọnyi, igi mekin, ọnyi gi efan Di-nwonnini-onyi wu Jizos' a riọ unu: bisomme ni obibi hu unu mumarin ọnyi ni 'ya a sọ Osolobue usuo—obibi ahun unu ri nwan e bi; bikenme ni eri.

² Make ni, unu a maringho iwu ọnyi gisonme efan Di-nwonnini-onyi wu Jesu ye unu.

³ Make ni, uche Osolobue wu ni unu ri nsọ; ni unu juchanri ughere;

- 4 nị onye-onye ime unu marin k'o don kwondon ehu a, donme e nso, me e nwe mgbaye;
 5 ele hun ime-mgba e gi lagbu e enya leke ndi hun marinleni Osolobue;
 6 ni ihian eweriko ihien nwenen e mobu megbu nwenen e ime ihienni. Enyi a gwaguo unu ya mbu, gba unu mkpnsin-eka, ni Di-nwonni-enyi e megwarikwo udi ihien ndini ile.
 7 Makeni, ele obibi ru unyin ke Osolobue kpọ enyi d'e bi, kanj obibi ri ochan.
 8 Ya wu, onye owule ju n'o giko iwu ndini bi, ele iwu ihian k'o ju, kanj nke Osolobue, bu Osolobue nwen e ye unu Mmon-nsọ a.
 9 O me nke inwetari ihien-osusuo nọke umune ime Krajsti, o rini mkpa ni we deni unu ihien owule. Makeni, Osolobue e giguọ eka a kuzi unu inwe ihien-osusuo ibe unu.
 10 Ezie ro ni unu hu e nwe ihien-osusuo ndi ile kwerini ri Azuun Masedonia. Kanj, enyi ri a rijo unu, umune, ni unu e mekenme erira,
 11 ni unu a chokenmezị ni ni unu e bi obibi me juu, e bu enya e zime orun unu, e gi eka unu a luru-rike ke enyi don gwa unu mbu.
 12 Unu e gi e me ndi kwerileni a gbaye obibi unu, gi e hun ni o nwonni ihien a koni unu.

Obibia Jesu

- 13 Umune, enyi cho ni unu marin ihien k'e me ndi ri uran (ndi nwunni), make unu gha a kwan ke ndi hu nwoleni olile-enya don a kwan.
 14 Makeni, ebe o me ni enyi kweri ni Jesu nwun, lihizi, erira ke enyi gizi kweri ni Osolobue k'e wekinhen a le ndi hun kwerini n'e hun ri uran (ndi nke e nwunhunni).
 15 Ni enyi gwa unu onwan makeni oku Di-nwonni-enyi ro: enyi ndi hun ri ndun, hun keleni nwunhun ogen Di-nwonni-enyi k'e gi bja, ebukoni ndi hu ri uran uzo d'e kunrun Di-nwonni-enyi.
 16 Makeni, o ru ogen hu, Di-nwonni-enyi k'e gi oken olu ku oku; we k'a nu olu onye-isi ndi mmon-ozu; opi Osolobue k'a han—Di-nwonni-enyi wu Krajsti a gha elu-igwee hidan; ndi nke Krajsti hun ranhinguni e buguu uzo gha onwun lihi.
 17 Ogen hu, we k'a juru enyi ndi hoduni, ndi rikwo ndun, cheni we ime orukpu, enyi e shi elu d'e kunrun Di-nwonni-enyi ime-elu—erira ke enyi k'a don buru Di-nwonni-enyi d'e son e nodi jenin ejen.
 18 E gi ni nwan oku ndini a kasị ibe unu obi.

Isi Nke Isen

Kwademe Ni Obibia Jesu

- 1 Kanj, umune—o me nke ogen le udu o k'e gi me—o rini mkpa ni we deni unu ihien owule.
 2 Makeni, unu le enwen unu a maringuo ohunma-ohunma ni Uhuohin hu Di-nwonni-enyi k'e gi bja, o k'a bja idenmizi ke ohin a bja ime abali.
 3 Ogen hu we k'e gi ri a si, “Udon a riguo! Nsongbu arizi a!” ya ke ntikpo k'e gi kunrun we idenmize, nọke ebe ime no memehu okpoho! Mwanahin arikozị a!
 4 Kanj nke unu, umune, onu arị ime ishi, hun Uhuohin hu e gi kunrun onu idenmize nọke ohin.
 5 Makeni, umu ukpe le ndi e bi ebe eki ri enu ke unu wu; enyi ele umu ukinkin mobu umu ishi.
 6 Ya wu, enyi aranhinko ni ke ndi ozọ; kama, ni enyi munrun ni enya, ni enyi donrin enya.
 7 Makeni, uhinhin ke ndi a ranhin uran gi a ranhin; uhinhin ke ndi a ra manya a tu gizi a ra a tu.
 8 Kanj, ebe enyi wu ndi e bi ebe eki ri elu, ni enyi donrin ni nwan enya; ni enyi yiri okukwe le ihien-osusuo ke ewuru igwe onye-agma gi e gbondon obi e, enyi e yiri olile-enya nzuopuha nọke okpu onye-agma gi e gbondon isi e.
 9 Makeni, Osolobue etumeni enyi d'a narin afunfun iwe-le-onuma a; kama, o kpọ enyi d'e nwonrin nzuopuha ghahani Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi.
 10 Makeni, Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi nwunni enyi onwun keni enyi hun uzo son e ri ndun—ke enyi ri ndun ogen o gi bja ke enyi a nwunhunguo.
 11 Ya wu, a gba ni nwan ibe unu uwe—ke unu don ri e me; e yeni ni ibe unu eka ni we sue—ke unu don ri e me.

Ndunmodun Ikpazuun Le Ekele

- 12 Kanj, umune, enyi ri a rijo unu ni unu gbaye ndi ri a runshi orun iken ime unu, hun e lepu onu enya ime Di-nwonni-enyi, a dun onu odun.
 13 E nwe ni ihien-osusuo we, e gi ifiri e e ye we mgbaye kachanrinni—make orun we ri a run. Udon ya risonme egbata onu le ibe onu.
 14 Umune, enyi ri a dun unu odunni: a gba ni ndi nodi mmaka mkpnsin-eka; a kasị ni ndi-ujọ obi; e yeni ni ndi zeleni eka—ka gi ni ndidi e son onye owule.

¹⁵ Hụn n'a n'o nwonni onye owule ime unu e gi njo a ku njo, kama, a cho ni ni unu e me ni ibe unu le ndi ozo ile ihien ri mma.

¹⁶ A ghoghọ ni oge ile.

¹⁷ E me ni ekpere oge ile.

¹⁸ E ye ni ekele ime onodi owule, make ni onwan ke Osolobue cho aka unu ime Kristi wu Jesu.

¹⁹ Etinyunle ni ihien Mmon-nsọ ri e me.

²⁰ Eleliale ni amuma le ozi ihian si Osolobue si a zi—

²¹ kama, e lele ni ihien ile, unu e kwonkenme hun ri mma.

²² Gba ni ni udi eje-ihien owule oso.

²³ Osolobue le enwen e, hun udon gha aka a bia, ya dodo donchanrin ihien ile ri ime ndun unu nsọ: ya donmechanrin mmon unu le ume-ndun unu le ehụ onu ohunma—amangbe onu gha e nwon nkorjani oge Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi k'e gi bia.

²⁴ Onye hun kpọ onu furu we gi e don enya, o jenko d'e me e!

²⁵ Umune, e me ni ni enyi ekpere!

²⁶ Dide ni umune enyi ile odide ri nsọ.

²⁷ M ri e gi efan Di-nwonni-enyi a si onu gunni ndi ile kwerini ehuhuo-ozini.

²⁸ Efo ma Onye-nwonni-enyi wu Jesu ya nyeni unu.

Ehuhuo—Ozi Nke Ebuo Polu Dejemni Ndi Teshalonika Ndi Teshalonika, Nke Ebuo

¹ Polu le Sivanosi le Timoti de ehuhuo-ozini. Enyi ri e dejemni uka Teshalonika hun ri ime Osolobue Nedi enyi le Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi ya.

² Efoma le udon hun gha aka Chuku Nedi le Nna enyi wu Jesu Kristi bia ya rini unu.

Osolobue E Donmeka Unu

³ Umune, o furu efuru ni enyi gi ifiri unu a kpanmim Osolobue ogen ile, makeni okukwe onu ri e sue oda-oda, ihien-oshusu onye-onye ime onu nwe ebe ibe e ri rizikwo a bawaye.

⁴ Ya hain enyi le enwen enyi gi e gi unu a nyan isi ime uka Osolobue ile ri ichen-ichen. Enyi gi unu a nyan isi make owuzo unu wuzo le okukwe unu to e nwon ime ukpokpo ile we ri e kpokpo unu le nsongbu ile unu ri e dingbu.

Okinkin-ikpe Kraisti Wela

⁵ Ihien we ri e me unu ri a ghosi ni okinkin-ikpe Osolobue wela furu efuru. We gizi nsongbu ndini we e me unu a wuru ndi ru ogo ibanye Ali-eze Osolobue hu unu ri a tani afunfun.

⁶ Ezioku ro, makeni, o furugho ni Osolobue we afunfun yegwari ndi ahun ri e ye unu afunfun,

⁷ me unu ndi ri a ta afunfun zu iken—mezikwo enyi nwen zu iken. O jenkwo d'e me e ogen Di-nwonna-enyi wu Jesu k'e gi gha enu-igwee bia—ya le ndi mmom-ozie hu kin-akwanran.

⁸ We k'e gi okun ri e nwunni bia; we k'e megwari we ile marinleni Osolobue le ndi hun humeleni ni ozioma Di-nwonna-enyi wu Jesu isi.

⁹ Ndinj k'a narin afunfun hun wu ntikpo itebite; we k'a gha ebe Di-nwonna-enyi le iken o gi nwe ogho ri wepu we—

¹⁰ o ru Uhuohin hu—Uhuohin ahun o k'a bia keni ndi nso a ye e ogho, keni we ile kwerini jazikwo a mma n'o makazi. Unu le enwen unu k'a rizi ime we, makeni unu kweri oku e hun enyi gwa unu.

¹¹ Ya hain enyi gi e meni unu ekpere ogen ile—a rjo Osolobue enyi n'o me unu wuru ndi k'a ghosi ni oku o kpoo unu alanj iwi; enyi a rjozi a n'o gi iken e runzucharin ihien-oma owule unu kwademe obi ni unu k'a run—le orun owule unu gi okukwe a run—

¹² keni we gi ifiri ihien we ri a hun ebe unu ri ye efan Di-nwonna-enyi wu Jesu ogho, gizi ifiri Jesu ye onu ogho—ghahani efoma Osolobue le Di-nwonna-enyi wu Jesu Kristi.

Isi Nke Ebuo

Onye Ahun Hun A Dancharin Iwu Ile

¹ Dodo ni umune, o me nke obibia Onye-nwonna-enyi wu Jesu Kristi le owegbama we jenkwo d'e wegbama enyi ile d'e kunrun e,

² anile ni obi nahinkennin onu; anile ni obi gbakama onu make amuma mobu oku-onu mobu ekukwo-ozie owule—we si n'o gha aka enyi bia—hun si ni Uhuohin Di-nwonna-enyi a biaguo.

³ Anikwole ni onye owule gi uzo owule dufie unu: Uhuohin hu abiakwo mmani oken nnuwu-isi hu biaguo, e wefuhaguo we Onye hu a dancharin iwu ile—Onye hu a dancharin iwu ile hun ntikpo rizikwo e che ya le enwen e.

⁴ O k'a gha a luson mmom le iyi owule le ihien owule w'e fe efe ogun; o k'e weshi enwen e elu ni iya kacharin we ile, nke wu ni o k'a banyede ime Ulo-nso Osolobue, weri ocho, kpo enwen e Osolobue.

⁵ Unu anyanhanzini ni m gwa unu ihien ndini ogen mme le unu gi ri uzo ohu?

⁶ Ya wu, unu a maringho ihien gin'e—we gileni ke wepuha a, ni we ri e che ni ogen e ruguo we kebe wepuha a.

⁷ Makeni iken hu e buhe idan-iwu a rigoule nwan orun, gi nzuzue a run ihien o ri a run; o ke puha ifon. Kanj, o k'e zuerihu d'e ru ni e wepu we onye hu ri e gbondonn'e.

⁸ Ogen hu, e wepuha we Onye hu a dancharin iwu ile—hun Di-nwonna-enyi wu Jizosi k'e gi uzun gha a onu puha tikpopu. Di-nwonna-enyi k'e gi ogho ya le enwen e wu Di-nwonna-enyi gi bia gbu e la iwi.

⁹ Obibia Onye hu a dancharin iwu ile k'a wu aka-orun Ekwensu. O k'e gi iken ile ri ichen-ichen le ihien-ahima le orun-atumanya ichen-ichen we gi e dufie injan bia,

¹⁰ ya le udi eje-ndufie ile ri ichen-ichen o k'e gi son ndi hun lakò ntikpo, makeni anini we ezioku weri onodi ime obi we, ezioku hun nke a zuopuha we;

¹¹ Osolobue k'e gi ifiri n'a juguo we ezioku zihè ni we oken ndufie ahun we jenkò d'e dufie we, hun k'e me we kweryeni ntu.

¹² Osolobue k'e me e keni we gi e ma we ikpe, uwe ile gilèni ezioku don, kama, eje-ihien a ka we a suo.

We Hoto Unu Keni Unu Nwe Nzuofuha

¹³ Kanj, nke unu, umune enyi, onu ndi Di-nwonni-enyi bu obi, enyi k'a gha e gi ifiri onu e ye Osolobue ekele ogen ile. Makeni, Osolobue hoto unu isi-mbidon nòkè mkpuru-ibuzo, keni unu nwe nzuopuha, ghahani odidon-nsò Mmon-nsò le ikwerini ezioku.

¹⁴ Onwan hain Osolobue gi nwan kpò unu ghahani ozioma enyi zi unu; keni unu nwehen ogbo Onye-nwonni-enyi wu Jesu Kristi.

¹⁵ Umune, wuzokenme ni nwan! Unu e kwonkenme odinali ndi hun enyi kuzi unu—ke hun enyi gi onu kuzi ke hun enyi gi ekukwo-ozì kuzi.

¹⁶ Onye-nweni-enyi wu Jesu Kristi le enwen e le Osolobue wu Nedi enyi hun gi ihien-osisuo o nwe ebe enyi ri meni enyi ohunma ye enyi nkasì-obi itebite le olile-enya ri mma,

¹⁷ dodo kasì nwan onye-onye ime unu obi, me obi unu zekenme, ebe oku-onu le orun owule ri mma ri.

Isi Nke Eto

E Me Ni Ni Enyi Ekpere

¹ Umune, nke ikpazuun rin'a wu onwan: e me ni ni enyi ekpere, ni oku Di-nwonni-enyi hun uzo ghagharì egwa; ni we e ye e ogbo ebe ile—ke unu don ye e ogbo.

² E mezikwo ni ni enyi ekpere ni Osolobue gbaupha enyi eka ndi eje-obi le ndi eje-ihian, makeni ele ihian ile kwerini Osolobue.

³ Kanj, Di-nwonni-enyi furu onye we gi e don enya; o k'e me unu zekenme, chedon onu—make Eje-onye hu gha e me onu ihien owule.

⁴ Makeni enyi a maringhozi ihien Onye-nweni-enyi k'a saeka me, obi ru enyi ali ni unu ri e me ihien ndi enyi si unu me, ni unu k'e mesonme we.

⁵ Di-nwonni-enyi ya dodo du obi unu ile ni unu ghota ihien-osisuo Osolobue nwe le oken-ndidi Krajistj, e nwezikwo we.

Akutopukwole Ni Eka

⁶ Umune, enyi gi nwan efan Onye-nweni-enyi wu Jizos' Krajistj e ye unu iwuni: unu le onye Itu-Krajistj owule kutopu eka hun nke o gi bi ke enyi don gwa unu akpakwole.

⁷ Makeni unu le enwen unu a maringhozi ni o furu ni unu kinrin enyi. Enyi akutopuni eka ogen enyi le unu gi ri uzo ohu;

⁸ enyi anarinni onye owule ihien-oriri bu enyi akuni ugwo. Enyi a run orun a rungbu enwen enyi uhinhin le efinnai, amamgbe enyi a wuruni onye owule ime unu ibu.

⁹ Elekwo ni o runi enyi; mba, ihien runi enyi ro. Kanj, enyi me erira keni enyi ghosi unu ihien unu e leri e bi.

¹⁰ Ke ogen enyi gidè ri ime igunrun unu, enyi ye unu iwuni: "Onye ju n'o runko, y'e rile."

¹¹ Kanj, enyi a nuguo ni ndi hu ime unu kutofu eka, e busonme eka e che orun ruleni we; o nwonni ihien w'a run.

¹² Enyi gi efan Onye-nweni-enyi wu Jesu e ye ndi no erira iwu, a dun we odun: we nwe ihien eka kuma we; we gi eka we a luru ihien we e gi bi.

¹³ Umune, ndun ime ihien ri mma y'a gukwole unu.

¹⁴ Onye owule gbayeleni ihienni enyi ri nwan e deni unu, unu a koma a enya, gban'a osò—keni ifenren me e.

¹⁵ Ewerikwole n'a ke enenren, ka a gba n'a mkpinsin-eka ke nwenen unu.

Oku Ikpazuun

¹⁶ Di-nwonni-enyi le enwen e, onye hun udon gha eka a abia, ya ye onu udon ogen ile le uzo ile. Di-nwonni-enyi ya nyeni onu ile.

¹⁷ Mmè wu Polu gi eka m e de ekeleni. Onwan wu mbiye-eka m, enina ke m'e biye ekukwo-ozì m ile eka.

¹⁸ Efo ma Nna enyi wu Jesu ya rini onu ile.

Ekwkwọ-Ozi **Ibuzo Polu Dejen** **Timoti** **Timoti, Nke Ibuzo**

¹ Mmē wu Polu de ekwkwọ-ozini; m wu onye-ozu pu-ichen Kraist Jizosi. Osolobue wu Onye-nzuopuha enyi le Kristi wu Jesu onye enyi gi don enya tumē m.

² M ri e dejen Timoti wu nwa m esi ime okukwe. Efo ma le omiken le udon hun gha aka Chuku-Nedi le Jesu Kristi Nna enyi bia ya rini i.

Mkpinsin aka Banyeni Eje-nkuzi

³ Nodi nwan Efesosi ke m don gwa i ogen m gi jenko Masedonia, keni i gwa ndi hu ri a kuzi ihien wuleni ezioku w'a kuzile ihien ndi hu we ri a kuzi;

⁴ w'e gonzile ntin akiko nwoleni isi le itu-mpupu ihien hun w'e tusonme hun nweleni njedenme—makeni ihien ndini e me ihian a masonme omuma nweleni ali hun nke o gi yeni ihian aka bi obibi okukwe hun Osolobue cho.

⁵ Ihien hai i k'e gi gwa we eria wu ni ihian hun uzo gi ihien-osusuo e bi—ihien-osusuo hun gha obi ri mma le ihori ri mma le okukwe gha akpaka obi puha.

⁶ O nwole ndi lato ihien ndini, kpahu, sonme oku nwoleni isi.

⁷ We cho ni we wuru ndi nkuzi Iwu Mozizi, bu aghotani we ihien ndi we ri e ku mobu ihien ndi we ri e ku oku we—e ku, a du aka obi.

⁸ Enyi a maringho ni Iwu ri mma—omeni ihian a maringho gi e me ihien we gi ifiri e ye Iwu.

⁹ O furu ni ihian ghota ni ele ifiri ndi ezi-omume ke we gi ye iwu. Kama, we gi ifiri ndi a dan iwu le ndi e nupu-isi ye e, uwe le ndi ghaleni e fe Osolobue le ndi e me njo, ndi e me ihien runi le ndi e lelia ihien ri nso, ndi e gbu nedi we mobu nne we le ndi izighe.

¹⁰ We yezi e make ndi ughere, make ikennyehun e meson ikennyehun mgba le ikpoho hun e meson ikpoho mgba, ndi e re ihian le ndi e non ihian, ndi-ntu, ndi a shia eri-ntu le ndi e me ihien ndi ozo owule we le ezigbo nkuzi ghaleni a dangbama.

¹¹ Ezigbo nkuzini ri ime ozioma hun Osolobue, Onye hu richanrin mma, buche m aka.

Ikele Chuku Makeni O Me Ebere Nabanhan Enyi

¹² M ri a kpanmin Kraist wu Jizosi Di-nwonna-enyi hun ye m iken m gi ri a run orun, makeni o weri m noka onye o gi don-nya, we m orun,

¹³ osuon'a ni m te kuto a, kpoko ndi nke e, gi aka-iken son we. Kani o no me ebere m, makeni amarin m ihien m ri e me ogen ahun, m'e ke kwerizikwo ogen ahun.

¹⁴ Di-nwonna-enyi no gi aka ri mma son m, me ni m omiken oda-oda, wezi okukwe le ihien-osusuo ri ime Jizosi ye m oda-oda.

¹⁵ Okuni wu ezioku hun furu w'a nabanhanhanrin: ni, "Kraist wu Jizosi bia ime uwa d'a zuopuha ndi njo"—hun o me ni mme kachanrin njo ime uwe ile.

¹⁶ Kani, ufiri e ke Osolobue gi meni m omiken, mme hun kachanrin njo e me, keni Kraist wu Jizosi' hun uzo gi m ghosichanrin ndidi zu oke, gi m me ihien nleri, keni ndi ozo, hun k'e kweri n'e gi e marin we le enwen we jenko d'e nwon ndun itebite.

¹⁷ Eze Itebite ke Osolobue wu! Eze Ghaleni a nwun! Onye we ghaleni e legha enya! Chuku ohu suo rini! Mgbaye le ogho ya rin'a jenin ejen! Ise.

Gi Oku Osolobue Le Ihori Ri Mma Luni Osolobue Ogun

¹⁸ Timoti nwa m, m ri e ye i iwu ndini noka ke amuma ndi we busonme banyeni i mbu don ku, keni i saeka gi ihien we ku ime amuma ndi ahun lu ogun hu ri mma,

¹⁹ e kwonkenme okukwe le ihori ri mma. O nwego ndi lato ihori we, sukpopu okukwe we.

²⁰ Himenosu le Alezanda ri ime we. E wegwo m we ebuo ye Ekwensu n'o me we ihien, keni we marin kubehi aru.

Isi Nke Ebuo

Ife Ofufe Ime Uka

¹ Igi bidon nwan, m si onu a risonmeni ni ihian ile Osolobue; e meni ni we ekpere; a riodonni ni we; e gi ni ifiri we a kpanmin a,

² e mezini ni ndi-nze le ndi ile ri isi-okiki ya, keni enyi hun uzo e bi obibi me juu, e gi udon e bi, e bi obibi ndi e fe Osolobue, e yetari mgbaye.

³ Makeni udi ekpereni ri mma, wuzikwo ihien a suo Osolobue wu Onye-nzuopuha enyi usuo,

⁴ makeni Osolobue cho ni onye owule nwon nzuopuha, marinzikwo ezioku.

⁵ Makeni,

Osolobue ohu suo ri;

Onye ohu suo rizikwo

hun e wegbama Osolobue le ihian.

Onyeni wu Kraist wu Jizosi

hun wuzikwo ihian;

⁶ hun we enwen e ye,

keni o wuru ihien w'e gi gbapuha ihian ile—

Osolobue a shiaguo eri banyeni ihienni ogen furuni.

⁷ We tumu m onye e zisonme ozi ihienni le onye-ozu pu-ichen le onye a kuzi ndi ani ndi ozo wuleni ndi Ju okukwe le ezioku. M ri e ku ezioku, ari m a tu ntu!

⁸ Ya wu, m cho ni ikennyu ri ebe owule hun a ni we e me ekpere. We gha a kishi aka ekpere elu, ya wurukwo aka ri nsu, elekwo hun we gi iwe le ndondo meru.

⁹ M chozikwo ni ikpoho e gi uche e ken ekiken: w'e yile ihien e me ifenren, w'e yi ihien furuni. Ekiken we y'e mele icho ntutu mma, mobu iyi goru mobu ihien-mma mobu ekwa ndi nanranni.

¹⁰ Kama, w'e gi orun-oma e kon ekiken—k'o furu ni ikpoho ndi ri e fe Osolobue, a tu egun e, e me.

¹¹ We gha a kuzi, ikpoho w'a gba-nkintin, e gon ntin ihien we ri a kuzi, we wechanrin enwen we che okpuru.

¹² M si okpoho* y'a kuzile; y'a kilu okennyu; y'a gba nkintin.

¹³ Makeni Adam' ke we buzo ke ni we d'e ke Ivu;

¹⁴ e dufieni we Adam', kama, okpoho ke we dufie, o no wuru onye njo.

¹⁵ Kani Osolobue jenk'o d'a zupofuha ikpoho amangbe isi we a to nsongbu ri omumu nwa, ka si a meni e bisonmegho we ime okukwe, ihien-osusu le iri-nsu, e kwondon enwen we.

Isi Nke Eto

Ndi-isi Uka

¹ Okuni w'e ku wu ezioku, ni, "Onye orun onye-isi uka n'a du, orun ri mma k'o cho no run."

² Ya wu, onye-isi uka k'a wuriri onye nwonleni nkoriani. O k'a wuriri onye nwon nwunye ohu suo; onye e kwondon enwen e; onye nwon uche; onye nwon mgbaye. O k'a wuriri onye ma nabanhan ndi obia; onye ma kuzi

³ O meko onye-manyu mobu onye aka-iken, kani onye e me nwayo; ele onye-ikpe mobu onye egbo a suo.

⁴ O k'a wuriri onye hun e ri-aka a ki ikpun-ulo a ohunma, a hun a ni umu a hu e hume isi, a gbaye ihian uzo ile.

⁵ Makeni, omeni ihian a sani aka ki ikpun-ulo a, nani k'o don lepu uka Osolobue enya?

⁶ O wuko onye roghari nke ohun, onye sonme uzo Kraisti nke ohun, amangbe o honronma bu o nwonni ihien o marin, ikpe ma Ekwensu a ma a.

⁷ O k'a wuriri onye ndi ri ogbe e ku oku e ohunma, amangbe o danban onyan Ekwensu, fa.

Ndi-orun Uka

⁸ Eriazikwo, ndi-orun uka k'a wuriri ndi ghaleni e gi ihien we buche we aka e gu egu; awuko we ndi irenai; awuko we ndi oken-manyu mobu ndi egbo ri enya.

⁹ We k'a wuriri ndi e kwonkenme ihien ndi ahun mini ri ofufe-Kraisti, wuruzikwo ndi ghaleni e me ihien obi gi e gbu we mgbu.

¹⁰ We k'e buriri uzo lelegu we. Omeni enwon we nkoriani, we runma ni uka.

¹¹ Eriazikwo, ikpoho we k'a wuriri ndi nwon mgbaye; awuko we ndi-nkuto. We k'a wuriri ndi enya don, ele ndi oken-manyu; we k'a wuriri ndi w'e gi e don enya ime ihien ile.

¹² Ndi-orun uka k'a wuriri ndi nwon nwunye ohu suo; ndi a ki umu we le ikpun-ulo we ohunma.

¹³ Ndi hun run orun-ukani ohunma k'e wehe ni enwen we ezigbo efan, ya wu orun k'e mezikwo obi rukemwe we ali ime okweri we kwerini Kraisti-Jizosi.

Okukwe Enyi Emike!

¹⁴ M bu e obi ni m lala d'a hun i egwa. Kani, m ri e de ni i ihien ndini

¹⁵ keni, omeni m bie d'a bia, ni marin k'o furu ni ihian e bi ime ikpun-ulo Osolobue, uka Osolobue, Osolobue hun ri ndun. Uka a ni wu iyeto le iden hun gi ezioku.

¹⁶ W'a ru uka a, ihien ahun enyi kwere e mike; ihien ahun mini wu banyeni:

Onye* ahun gi ehụ puha;

* Isi Nke Ebuo:12 nwunye ihian

* Isi Nke Eto:16 Ndi Kolosi 1.26-27; 2.2

o nọ ghoṣi nị iya rọ nke-esi
ghahani Mmọn-nso;
ndi mmọn-ozị a hụngọ a.
Ihian e zisonmeguo ozi e ali ichen-ichen;
e kweriguo nị w'a ime uwa.
O gi ogho lashi elu-igwee.

Isi Nke Ẽnọ

Eje-nkuzi

¹ Mmọn-nso e kupuguo a n'o ru ogen ikpazuun, o nwe ndi k'a lato okukwe-Kraisti, sonme mmọn ndi hun e dufieni le ihien eje-mmọn ri ichen-ichen a kuzisonme,

² ebe we n'e son nkuzi ndi-ntu le ndi ihunnai ihori we nwunguu nọke si we gi igwe-okun dagbu e.

³ We k'a kuzime ihian w'a lule di-le-nwunye. O nweghozi ihien-oriri ndi we k'a si we soma, ihien-oriri Osolobue ke keni ndi hun kwerini, hun marin ezioku, hun uzọ e ri, e ye e ekele.

⁴ Ihien ile Osolobue ke ri mma, o nwonnai hun w'a ju, ka si a me ni we gi ekele narin a,

⁵ make ni oku Osolobue le ekpere e don e nsọ.

Ezigbo Odibo Jesu Kristi

⁶ I gwa umune enyi ime okukwe ihien ndini we, ya wu ni i wu ezigbo onye-orun Kraisti-Jizosi, hun we gi ihien ndi ri ime okukwe-Kraisti le ezigbo nkuzi hu i ri e son zun.

⁷ Lato ilu ndi ahun nweleni erere o ban ebe ihien Osolobue ri, hun ndi marinleni ihien gi e don. Kama, e gi ihien Osolobue a zun enwen i.

⁸ Make ni, w'a si, "Erere huogho izun ehụ ihian, kanjigi ihien Osolobue a zun enwen ihian ke erere ka a ri uzọ ile, make ni w'e ri erere e ime ndunni le ime ndun lalani."

⁹ Ezioku ro, o furu ni we nabanhan a ohunma-ohunma.

¹⁰ Ya hain enyi gi a rungbu enwen enyi, a lugbu enwen enyi, make ni enyi gi Osolobue ri ndun don-nya, Osolobue hun wu Onye-nzuopuha ihian ile—tumadu ndi kwerini.

¹¹ A gwa we ni we k'e meriri ihien ndini, a kuzi we ya.

¹² Anikwole onye owule legber'i ni wu nwata. Ka wuru onye ndi kwerini e leri oku-onu a, obibi e, ihien-osusuo a, okukwe e le k'o donme obi e ochan.

¹³ M gini d'a bja, hun a ni i hu a gunpuha Ekukwo-nsọ ebe ihian ile ri, e gi oku-Chuku a kpasu mmọn we, a kuzi we ogen ile.

¹⁴ Alatkwole oyiye hun ri ime i, hun Osolobue ye i ogen hu we gi bu amuma banyeni i, ndi-isi uka no bu eka kwasi i.

¹⁵ Hun a ni i hu e me ihien ndini ile; wecharin enwen i che ime we, keni ihian ile hun a ni i hu e me we ohunma, a runpuha ihien rin'a.

¹⁶ E leban enwen i le nkuzi i enya; e mesonme ihien ndini we. Make ni, i gha e me we, i siko d'a zuopuha ke enwen i ke ndi ri e gon i ntin.

Isi Nke Isen

Eka W'e Gi E Son Ndi Ri Ichen-ichen Ri Uka

¹ Aganle okenny-e-oba, ka gi mgbaye gwa a oku leke onye ri a gwa nedi e oku; a gwa ikenny ri ibe ani oku leke umune-ikenny;

² a gwa ikpoho-oba oku leke onye ri a gwa nne e; a gwa ikpoho ri ibe ali oku leke umune-ikpoho—ka donmecharinikwo enwen i ochan.

³ E lepu ndi di we nwun hun nweleni eyemeka nke-esi enya, ni gi e tu ni we uya.

⁴ Omeni okpoho di e nwun e nwongho umu, mobu umu-oye, ndini we murungude ke we don a run ihien furu ni we runni ndi ezi-le-ulo we, e gi eka we ri e yeni ndi muni we a kukinbelua we ugo, make ni iya a suọ Osolobue.

⁵ Nke okpoho di e nwun hun wu ogbenye nke-esi, hun nwonleni onye owule, o k'a ri e gi Osolobue e don enya, e mesonme ekpere, a riọ Osolobue uhinhin le efinnai.

⁶ Kanj, hun ri e bi obibi ehụ-ufu anwunhuguo—osuo'a ni o ri ndun.

⁷ Hun a ni y'e yezi we iwu ndini amangbe we a wuru ndi nwon nkoriani.

⁸ Onye owule ghaleni e lefu ndi nke e enya, tumadu ikpun-ulo a, a juguo okukwe-Kraisti, onye ahun ka onye kwerileni njo.

Ikpoho Di We Nwun Hun Uka Jenko D'e Lepu Enya

(Orun Ndi-Ozi 6.1; 9.36-39)

⁹ Okpoho di e nwun hun ruguu ahua ogun eto mobu kari suo ke we jenko d'a gunye ikpoho di we nwun hun uka jenko d'e lepu enya; o k'a wuriri onye lukarleni di ohu.

¹⁰ O k'a wuriri onye we gi orun oma o runsomme marin: ya wu, n'o zungho umu; n'o nabanhangho ndi obia; n'o fegho ndi-nke Osolobue, chanchanpu we unyin uku; n'o yeghoni ndi ri nsongbu aka; n'o gigho enwen e kwani orun oma uzọ ile.

Ikpoho Di We Nwun Hun Keleni Ka Egedi

¹¹ Ka ekwerile gunye ikpoho di we nwun hun keleni ka egedi. Makeni, ihien a gun ehụ nwe ihien ban egbata we le Kraistj, a choma we ni we luru di.

¹² Ogen hu ikpe a ma we makeni e tikpoguọ we nkwa ibuzọ we kwe.

¹³ Wezukade ohun, o ru, a munrun we aka-nkuto, a gha uno-uno. Elede aka-nkuto, a si si-si-si, e busomme aka e che orun rulen we, e kusomme ihien furulen ni we ku.

¹⁴ Ufiri onwan, ndunmodun m wu: ikpoho di we nwun hun keleni ka egedi we luru di, we mu umu, we e lepu ikpun-ulo we enya—amangbe enenren a hun oghere o gi kuja oku enyi.

¹⁵ Makeni, ndi hu ime ikpoho ndini we a kpahuguole, somme Ekwensu.

¹⁶ Okpoho owule kweri ni Jesu hun ndi di we nwun wu ndi-igbenny nke-esi ri ikpun-ulo we, ya yeni we aka, make uka gha e bu oken ibu—keni uka hun uzọ saeka e yeni ndi ahun di we nwun hun nweleni onye e yeni we aka nke-esi aka.

Eka We Gi E Son Ndi-isi Uka

¹⁷ Ndi-isi uka ri a ki ohunma ru w'e ye ogho le ugwo-orun furu w'e ye ndi-isi—uzọ ebuo, tumadu ndi ri a gbakemme ebe iku oku-Chuku le ikuzi n'e ri.

¹⁸ Makeni, Ekukwo-nsọ si, "Ekenmeme efin onu ebe o ri a zokpo aka," siji, "Onye-orun e furugho hun w'a ku ugwo-orun a."

¹⁹ We kinghosi i ihien owule banyeni onye-isi, egikwole e don, mmani madu ebuo mọbu eto puha osheri.

²⁰ Nke ndi hun e mesomme njo, jugbo we id'anya ihian ile, keni egun hun uzọ tuma ndi hoduni.

²¹ M ri a gba i mkpnsin-aka id'anya Osolobue le Kraistj wu Jizosj le ndi mmon-ozu nsọ: e donme iwu ndini; egbeyekwole ni onye owule; elekwole ihian enya ihun.

²² Ahuhukwole bu aka kwasj onye owule tum e onye orun-uka, bu y'e leban n'a enya ohunma. Kpachanfu enya amangbe y'e bi aka ye njo ndi ozo me; donme enwen i ochan.

²³ Arazile mirin suo, kama, a rari ekere manya make afiri efọ i le make emu hun a ku n'i mbu-le-ebuo.

²⁴ O nwe ndi njo we a puhachanrin ifon, a ma we ikpe we kebe kinme we ikpe, kanj nke ndi ozo, njo we a ra fuha ifon egwa, kanj o hu e son we, we kinguu we ikpe o puha ifon.

²⁵ Erira ke orun oma ndozikwo a puhachanrin ifon. Osuoden'a n'o ke puhachanrin ifon, o zueriko jenin ejen.

Isi Nke Isin

¹ Ndi ile wu igbon mọbu odibo aka ihian we weri ndi we ri okpuru we ni e rugho we ogo mgbaye, a gbayechanrin we—make ihian gha e kuto efan Osolobue le ihien enyi ri a kuzi.

² Emeni ihian ri e fe onye kwerini, y'e benwakwole mgbaye o ye e makeni we wu umune ime okukwe. Kama, ya fed e kari, makeni onye ri e ri erere orun a wu onye kwerini le onye ri Osolobue obi.

A kuzi we ihien ndini, e nu we e me we.

Eje-nkuzi Le Ihien E Buhen'e

³ Onye owule hun a kuzisonme ihien ozo wulen ezioku, onye hun ghaleni e kweye ni oku ndi hu zu oke Onye-nweni-enyi wu Jizos' Kraistj ku le nkuzi furu ofufe Osolobue,

⁴ rihu a pache; o nwonna ihien o marin. Adudu ido-ndondo le iru-uka mkpuru-oku wu nsongbu e. Eje-aduduni e buhe iwe-enya, ikpe, nkuto, inyonsomme ihian onyinyon rileni mma

⁵ le idosomme ndondo—hun o meni o nwe ndi e men'e. Uche ndi no erira ari mma; ezioku a nahinguo we. We ri e ro ni ife Osolobue wu uzọ we gi e nwe erere. [Esonkwole ndi no erira a kpa.]

Ezigbo Aku-le-uba

⁶ Ifede Osolobue wu erere hi-ogbe nke-esi omeni ihian a ni ihien o nwe jun e efọ.

⁷ Makeni, o nwonna ihien enyi wehe ime uwa, o nwonzikwoni ihien owule enyi jenkọ d'e weri ime e enyi pukoni.

⁸ Ya wu, o mehu ni enyi e nwongho ihien-oriri le ekwa*, ya jun enyi efọ.

⁹ Kanj, ndi ri a cho ni we hi odafin a danbansonme ime onwanwan; egun ri ichen-ichen nwonleni isi a nwundon we ke onyan—egun ri ichen-ichen hun a ru ihian ehụ, a do ihian e ye ime iwi le ntikpo.

* **Isi Nke Isin:8** le ebe enyi e buche isi

¹⁰ Makèni, èkpìrì-ègho wu mkpògùn ùdì eje-ihien ile gha a suepuha. O nwèghò ndì ghaguu ime okukwe kpahu ebe ihì-òdàfìn n'a dù wè, mèsònmè ihien bu òda obi gi e gbusònmè wè mgbu.

Ndunmòdun Rini Onye-òrùn Osolobue

¹¹ Kanì, iyù wu onyè nke Osolobue, na ihien ndinì ile tọ. Chuma ezi-omumè Osolobue chọ, ife-Chuku ohunma, okukwe, ihien-òsusuò, ndidi lè ime-juu.

¹² Lù ezigbo ogun ahun okukwe enyi chọ, y'e kwonkenme ndun itebite hun Osolobue gi ufiri è kpò ì, hun ì gizi ifiri è nò id'ènya ndi bu òda ku è n'ì kwerichanrin ni Jizosi.

¹³ Ihun enya Osolobue hun e ye ihien ile ndun lè Jizos' Kraistì hun nò id'ènya Pòntus' Paletì k ezioku, kwerichanrin n'ò wu Onyè ọ wu†, m sị ì

¹⁴ donmèchanrin iwuni; enwònkwole ntupò mòbù nkòriani ebe ì n'e donmè è d'e ru obibia Onyè-nwèni-enyi wu Jesu Kristi.

¹⁵ Obibia Jesu, hun Osolobue jenkò d'e mè n'o mèzu oge furuni. Osolobue, Onyè hun richanrin mma, Onyè ya sùò wu Eze nke-esi, Eze ndi-nze lè Nna ndi-nna;

¹⁶ Iya sùò wu onyè ghaleni a nwun; Onyè hun bi ime ukpè wè ghaleni a saeka a nokunme; Onyè ihian leghatuleni bu asakò wè aka legha a! Mgbaye lè okiki itebite ya rin'a! Isè.

Ihien Wè K'a Kuzi Ndi-ìdàfìn

¹⁷ Nke ndi wu òdàfìn ime ndunni, gba wè mkpìnsin aka, sị wè a pachele mòbù gi akù-lè-ùba don enya, akù-lè-ùba hun ghaleni a tọ. Ka wè gi Osolobue don enya, iya wu onyè hun e yesònmè enyi ihien ile, e yekwasi, keni efò hun uzo a sùò enyi usùò.

¹⁸ Sị wè mèsònmè mma, a wu òdàfìn ebe irun orun-oma ri; wè a ha-aka, wè wuru ndi a cho ni wè yebeye ndi ozo ihien—

¹⁹ e gi uzoni e donmètoni enwen wè akù-lè-ùba wu akù-lè-ùba nke-esi, e gi è e gbetoni enwen wè ezigbo iyetò makè oge hun lalani, keni wè hun uzo kwondon ndun hu wu ndun nke-esi.

²⁰ Ewu, Timoti, kwonkenmekwo ihien wè buche ì aka-o; latokwo oku ndi ahun nweleni erere ọ ban ebe ihien Osolobue ri lè oku rijuneni efò wè ri a kpò, "Amamihien" bu ele ya.

²¹ Makèni, o nwègùò ndi ghaguu ime okukwe-Kraistì kpapu, ebe wè n'e sòn ya wu ihien. Efo ma Osolobue ya ri ni unu ile.

Ekukwo-Ozi Nke Ebuo Polu Dejenni **Timoti** **Timoti, Nke Ebuo**

¹ Mmē wu Polu de ekukwo-ozini. M wu onye-ozu pu-ichen Krajist wu Jizosi makeni uche Osolobue ro. We tumē m onye-ozu pu-ichen d'a run orun w'e gi me nkwa Osolobue gha-nkwa ahun o kwe n'o k'e ye ndun ime Krajist wu Jizosi.

² M ri e dejenni ezi nwa m wu Timoti: efoma, omiken le udon, hun gha aka Chuku Nedi le Krajist wu Jizosi Di-nwonn-enyi bia ya rinji i.

Polu E Kele Osolobue, O Gba Timoti Ume

³ M ri a kpanmin Osolobue, hun m gi obi ri ochan e fe noka ke ndi nedi m kanj don gi obi ri uchana fe e. M'a kpanmin a m gha a nyanhan i ogen ile ime ekpere m-ke uhinhin ke efinnai.

⁴ M gha a nyanhan enya-mirin i, o hu a ri m ni m hun i, keni ighoghoh jun m obi.

⁵ M ri a nyanhan okukwe i hun gha akpakali obi i puha; okukwe ohu hu hun bu uzor ri ime nne-i-kanj wu Lojsi le nne i wu Yunisi, hun m marin n'o rizikwo nwan ime i.

⁶ Ufiri e, m ri a nyanhan n'i n'i funwun oyiye Osolobue hun ri ime i, hun Osolobue ye i ogen m gi bu eka kwasii i.

⁷ Makeni, Osolobue eyeni mmom egun, kama, mmom iken le ihien-osusuo le ikwondon-enwen-ihjan k'o ye enyi.

⁸ Ya wu, emekwole nwan ifenren iku oku Onye-nwonn-enyi, emezikwole ifenren mme nwen hun gi ifiri e ri ime ngan. Kama, gi iken Osolobue ye i tari afunfun nke i hun ozioma e gi gha ihun.

⁹ Osolobue wu onye zuopuha ni enyi, kpo enyi oku ri nsor. Ele orun-oma enyi run hain o gi kpo enyi, kanj makeni erira k'o cho n'o me e lezi make ifiri efoma a hun o me ni enyi ime Krajist wu Jizos' ni uwa d'e bidon-

¹⁰ O no nwan me e n'o puha ifon ogenni ghahani obibia Onye-nzuofuha enyi wu Krajist' Jizosi bia ime uwa. Krajist wu Jizosi e meriguo onwun, napu a iken. O giguo Ozioma wepuha ndun le ibi-jenrin-ejen ifon.

¹¹ Ufiri ozioman k'o gi tumē m onye e zisonme ozi, onye-ozu pu-ichen le onye-nkuzi, keni m d'e zisonme e, a run orun rin'a;

¹² Ifiri e ke m zizikwo ri a ta afunfun enina. Kanj ifenren ari e me m, makeni a maringho m onye m gi don enya; a maringhozi m n'o k'a saeka chedon ihien hun m buche e aka, d'e ru Uhuohin hu.

¹³ Sonme udi nkuzi ahun zu oke i nu onu m; e gi okukwe le ihien-osusuo hun ri ime Jesu Kristi e son e.

¹⁴ Chedon ihien-oma ahun we buche i aka; me e ghahani eyemeka Mmom-nsor hun bi ime enyi.

¹⁵ Y'a maringho ni ndi ile ri Azun Eshia a gbakitoguo m azun; Figelosi le Homojinisi a gbagozide m to.

¹⁶ Osolobue ya me ni ezi-le-ulo Onesiforos' omiken, makeni Onesiforos' a gbaka m ume! Ifenren egan m e meden'e.

¹⁷ Kama, o ruhu Rom, o no chosonmede m d'e ru n'o hun m.

¹⁸ Di-nwonn-enyi ya me ni Onesiforosi nwehen omiken aka a Uhuohin hu! Iyu le enwen i a maringho aka ile o yeni m ime Efesosii.

Isi Nke Ebuo

Onye-aga Krajist Furuni

¹ O me nke i nwa m, gi efoma hu Osolobue meni enyi ime Krajist wu Jizosi e zekenme.

² Weri ihien ndi hu i nu onu m id'anya ndi bu oda kuzi ndi furu we gi e don enya, hun jenko d'a saeka kuzizi ndi ozo ya.

³ Tari afunfun noka ezigbo onye-aga Jesu Kristi.

⁴ O nwonn onye-aga hun e kon aka e ye oku-elu; makeni onye-aga k'e meriri ihien a suo onye-isi agha o ri okpuru e usuo efo.

⁵ O nwonn onye a do-onu egumegu e merini mmanj o songho iwu rin'a.

⁶ Onye-ugbo hun a runshi orun iken iya e bu'zo e ri erere ihien o runpuha.

⁷ Romi ihien m ri e ku; Di-nwonn-enyi k'e me i ghota ihien ile.

⁸ Nyanhan Jizosi wu Krajist hun Osolobue gha ime onwun weli, hun we muye ikpun-ulo Defidi-ohun wu ozioma m ri e zi.

⁹ Ufiri e ke m gi a ta afunfun d'e ru nwan ebe we no kpoma m egan noke onye-ohin—kanj oku Osolobue arj egan.

¹⁰ Ya wu, m'e gi ufiri ndi Osolobue horj e dingbuchanrin ihien ile, keni we sazikwo aka nwonhen nzuopuha hun ri ime Kraisti wu Jizosi le ogho itebite rin'a.

¹¹ Ihienni w'e ku wu ezioku:

“Omēni ɛnyi e sɔnguɔ a nwanhɔn,
ɛnyi k'e sɔnzikwɔ a rj ndun;

¹² omēni ɛnyi e din ndidi,
ɛnyi k'e sɔnzikwɔ a kj;

omēni ɛnyi a ju a,
o k'a juzikwɔ ɛnyi;

¹³ ɛnyi wubehi ndi we gi e don-ɛnya,
ya le enwen e k'a wusonme onye we gi e don-ɛnya,
makeni o sakɔ aka ju enwen e.”

¹⁴ Nyanhan ni we ihienni; gi efan Osolobue gbakenme we mkpnsin-eka. Si we adozile akpuru-oku, ni ara ye aka, kama, o wiwihu ndi a nun'a.

Onye-orun Hun A Swo Osolobue

¹⁵ A liliima ni y'a ghoji ni wu onye Osolobue kwadon; onye-orun nweleni ihien owule ifenren e gi me e, hun marin ɛnya oku-Osolobue, oku ahun hun wu ezioku, a kuzi e ohunma.

¹⁶ Latɔ oku nwonleni-isi hun ghaleni e yeni ihian aka fe Osolobue, makeni o me ihian a latokenme ihien Osolobue.

¹⁷ Ihien ndi ri ime e ri a kuzi a bagbama noke ete ri a bani. Himenosi le Filetosj ri ime ndi no erira.

¹⁸ Madu ebuoni a ghagwo ime ezioku pu, makeni we ri e ku ni Osolobue e weliguole ndi nwunni. O nwe ndi we gi ihienni e wiwi okukwe we.

¹⁹ Kanj iyetɔ Osolobue turukwo ebe o ri; ihien we deye e wu: “Di-nwonni-ɛnyi a maringwo ndi wu nke e” le “Onye owule hun a kpoku efan Di-nwonni-ɛnyi ya la njo to.”

²⁰ Ime ulo hi-ogbe, w'a hun udi arja ichen-ichen—ele arja we gi goru le hun we gi ola kpu swo, kanj ke hun we gi osisi tu le hun we gi uru kpu rizikwo arj. O nwe arja we gi e me ihien ogho, nwezikwo ndi we gi e me ihien-mmaka.

²¹ Erirazikwo, ke we hanle chanchanpu eje-ihien ndini m rutu aka ime obibi we k'a wuru arja nwe ogho; wuru arja we donme ichen, hun onye nwe unɔ gi e me ihien, arja w'e gi me ihien ile ri mma.

²² La ihien ndi ahun a nasonme ikorobia ɛnya to; y'a chusonme ezi-omume, okukwe, ihien-osusu le udon, yu le ndi hun gi obi ri-ochan a kpoku Di-nwonni-ɛnyi.

²³ Adole ndondo nwonleni isi hun ndi marinleni ihien we ri e ku a do—y'a maringho ni ikpe k'o buhe—

²⁴ bu odibo Di-nwonni-ɛnyi awuko onye-ikpe; kama, o siko d'e giriri efoma e son onye owule, wuru onye a saeka a kuzi, e nwon ndidi,

²⁵ e gi nwayo a kowa ni ndi ghaleni e kweye n'e ebe we no ghotafe. Osolobue nwon iken me we gbehuto, bja d'a marin ezioku,

²⁶ [memē uche Osolobue;] wanahin onya Ekwensu te gi kwondon we, hun we gi e me uche Ekwensu.

Isi Nke Eto

Ogen Ikpazuun, O K'a Fu Orun Ife Osolobue

¹ Kanj, ghota onwan ohunma-ohunma, ni ogen ikpazuun, ogen ihien gi e zekenme k'a bja.

² Makeni ihian k'a wu ndi enwen we ka we a swo, ndi egbo a swo, ndi a nyan isi, ndi mpache, ndi-mkpari, ndi e nufu isi okpuru ndi mu ni we, ndi ohunma-ogodan, ndi e me ihien rini.

³ We k'a wu ndi efɔ-njo, ndi oku ghaleni a guu efɔ, ndi-nkuto, ndi ghaleni e kwondon enwen we, ndi obi we ri azuun, ndi ihien ri mma ghaleni a swo;

⁴ We k'a wu ndi hun e bu ihian mbu-azuun, ndi a si “ihien cho n'o me ya me”, ndi e ro enwen we kari ihien we wu, ndi ihien a swo uswo ka mkpa kari Osolobue.

⁵ We k'a wu ndi e mezuchanrin omenalj ri ime ofufe Osolobue, kanj iken w'e gi bi obibi rin'a a ri ime ndun we. La ndi no erira to.

⁶ Ndi hu ime we wu ndi e gi ero a rubansonme ikpun-ulo d'e dufie ikpoho obi we zeleni, ikpoho obi ri e gbu mgbu make njo ndi we me, ikpoho egun ihien ri ichen-ichen ri e buhunme,

⁷ Ikpoho w'a to a kuzi, kanj w'a ra saeka munrun ezioku.

⁸ Ke Janesi le Jambresi don papu oku Mozizi, erira ke ndini uche we rileni mma, danpuguu ime okukwe-Kraisti, don a papu ezioku.

⁹ Kanị, o bieko a kusị wẹ wẹ, makeni nzuzu wẹ k'a puha ihun ihian ile nọke nke madu ebuo hu wu Janesi le Jambresi.

Ndunmodun Ikpaẗun

¹⁰ Nke i, ya hunguo nwan nkuzi m, obibi m, ihien m ri a chu, okukwe m, ndidi m, ihien-ogusuo m, ke m don wuzo,

¹¹ ukpokpo ile wẹ gi ifiri okukwe m kpokpo m le afunfun ile m ri a ta. Ya maringho ihien ile m hun ime Antioko, ime Ikoniom le ime ali Listra. Y'a maringho oken ukpokpo hun m din; kanị Di-nwonn-enyi no gbapuhacharin m ime wẹ ile.

¹² Ezie, wẹ k'e kpokporiri ke wẹ han cho ni wẹ bi obibi ndi e fe Osolobue ime Kraisti wu Jizosi.

¹³ Kanị ndi eje-ihian le ndi ndufie jenko d'a gha a jowaye njo; wẹ k'a gha e dufie ndi ozo, ndi ozo hu e dufie wẹ.

¹⁴ Kanị iyu nwen, mesonme ihien hun i mu, hun i kwerikenme, makeni y'a maringho onye i munarin a;

¹⁵ y'a maringuozi Ekukwo-nsogha ehụ nwa-ndu i lala, Ekukwo-nsogha hun k'a saeka kuzi i ihien y'e gi nwon nzuopuha ghahani ikwerini Kraisti wu Jizosi.

¹⁶ Ihien ile ri ime Ekukwo-nsogha onu Osolobue puha; wẹ e gi e a kuzi, a jugbo, e wekinhen ihian ebe o no fie uzo, a zun ihian ozunzun wẹ gi e me ihien Osolobue cho.

¹⁷ Keni onye nke Osolobue wuru onye wẹ zun ohunma, hun wẹ kwademe to ni orun-oma ile.

Isi Nke Eno

¹ M ri a gbakenme i mkpnsin-eka idenya Osolobue le Kraisti wu Jizosi hun jenko d'e kin ndi ri ndun le ndi nwunni ikpe; m riji a gba i ya make ifiri obija Kraisti le Ali-eze e, a si i,

² e ku oku-Chuku; e kusonme e ogen ile—ke onodi ri mma ke onodi jo-njo; a gwapu ihian eje-ihien wẹ me, a jugbo, a kasị obi, e gicharin ndidi le nkuzi e me e.

³ Makeni ogen lala hun ihian jenkozileni d'e gi kweri din ndidi nusunme ezigbo nkuzi. Ebe nti wẹ n'a chosonme n'o nu ihien a souni wẹ, wẹ k'a chorisonme ndi nkuzi k'a kuzi wẹ ihien wẹ cho ni wẹ nu.

⁴ Wẹ k'a gbakitọ ezioke azuun, sonme ilu.

⁵ Kanị, iyu nwen, dorin enya e leban ihien ile enya; e dingbu afunfun; a run orun onye e zisonme ozioma. Mecharin ihien ile orun i cho.

⁶ O me nke m, wẹ ri nwan e hupu m nọke manya wẹ gi a chu ejan; ogen m'e gi lama e rugo.

⁷ A lugo m ezigbo ogun hu! A gbaguo m oso hu! E snguo m uzo okukwe hu!

⁸ Gha kikenni jenme, ihien hodun nwan wu okpu onye me ihien Chuku cho hun ri e che ni m, hun Onye-nwonn-enyi, Oka-lke ahun ghaleni a tu ntu, jenko d'e ye m Uhuohin hu, gi tu m ugon. Ele mme suo k'o k'e ye e, kanị ndi ile bucharin obi wẹ che obija a.

Polu E Ku Oku Enwen E

⁹ Nwankenme ni bja d'e kunrun m egwa,

¹⁰ ni Demas' a laguo m to shi Tesalonika—makeni ihien uwanj ri a suo a; Kresens' e shiguo Galeshia; Tajtos' e jenneguo Damashia.

¹¹ Luku suo son m nodi. Cho Makị ni wehe e i lalanj, makeni o wu onye e yekem me ni m eka oda.

¹² E ziguo m Tajkikos' shi Efesosi.

¹³ I lalanj, wehe ewuru hu w'e yiye elu e hun m lato eka Kaposi ime Trasi; wehezi ekukwo ndi hu, tumadu ndi hun wẹ gi akpokpo-anu memem.

¹⁴ Alezanda hun a kpu uzun kopa mekenme m eje-ihien. Nna enyi jenko d'a ku a ugwo ihien o me.

¹⁵ Iyu le enwen i k'a kpachanpukwo n'a enya make ogun ile hun o luson ozi enyi.

¹⁶ Ogen wẹ gi kpo m ikpe ibuzo, o nwonn onye puha d'e kuye ni m, ihian ile la m to. W'e gile e ma wẹ ikpe!

¹⁷ Kanị Di-nwonn-enyi noyeni m anoyeni; o no ye m iken, keni m hun uzo ziru ozioma ali, zi e n'o rucharin ndi anj ndi ozo ile wuleni ndi Ju nti; m no hun isi wanahin onu eworo.

¹⁸ Di-nwonn-enyi jenko d'a gbafuha m make eje-ihien owule gha a ru m ehụ, o zuo m, keni m hun uzo banye Ali-eze e hun ri elu-igwee. Ohgo ya rin'a jenin ejen! Ise.

Ekele Ikpaẗun

¹⁹ Kele Priska le Akwila le ikpun-ulo Onesiforos.

²⁰ Erastos esonni ndi ozo, o nodi Korentj; m la Trofimosi to ime Miletusu makeni emu ri a ku a.

²¹ Nwankemę n'ì bja ogeṅ oyi gini d'e ru. Yubuloṣì ẹ Pudeṅsi ẹ Lajinṣì ẹ Klodiosì ẹ umunę ẹnyi ile e zighọ ekele.

²² Di-nwọnni-ẹnyi ya nọyeni mmọn ị. Ẹfọma Osolobue ya nọyeni ọnu.

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Taitōşī

¹ Mmē wu Polu de ehuhuo-ozini. M wu igbon Osolobue; m wuzikwo onye-ozī pu-ichēn Jizōşī Kraiştī. Orun m wu ikwadon okukwe ndi hu Osolobue hori, ken' o gha ihun, le ime ihian marin ezioku ahun k'e me we femē Osolobue k'o furu.

² M ri a run keni we nwehen ihien ahun enyi ri e lee enya a: ndun itebite ahun Osolobue ghaleni a tu ntu kwe nkwa a ni ogen d'e bidonde,

³ o ru nwan ogen o tume, o no nwan wepuha ihien o ku ifon ghahani ozini ya wu Osolobue Onye-nzuopuha-enyi ye m zisonme.

⁴ M ri e dejenni Taitōşī, hun wu ezigbo nwa m ime okukwe enyi. Efo ma le udon, hun gha aka Osolobue Nedi enyi le Kraiştī wu Jizōşī Onye-nzuopuha enyi a bja, ya rin'i.

Orun Taitōşī K'a Run

⁵ Ihien haın m gi na i to alı Kriti wu n'i hun uzō donkwama ihien ndi hoduni le n'i hun uzō tumesonme ndi-ndu aka ime obodo owule ke m don gwa i.

Ndi-isi Uka

⁶ Onye-isi uka k'a wuriri onye nwonleni nkoriani. O k'a wuriri onye nwon nwunye ohu suō; onye umu a wu ndi kwerini—ndi hun o me ni o nwonna onye k'a s'eka kpo we ndi e me ihien-ifenren le ndi isi-iken.

⁷ Ebe o me ni onye-isi uka e lefu orun Osolobue enya, o furuni n'o nwon nkoriani. O wuko onye ghaleni a ni ndi ozo e kuye mobu onye e bukenrin olulu mobu onye-manya mobu onye aka-iken mobu onye e gi enya-naı a cho egbo.

⁸ Kama, o k'a wuriri onye ma nabanhan ndi obja; onye ihien ri mma a suō; onye e leban ihien enya, e gi uche e me ihien; onye kuma enwen e oto; onye ri nsō, onye e kwondon enwen e.

⁹ O k'a mariri enya nkuzi ahun furu w'a tukwası obi hun ri okukwe enyi, marin ke we don a kuzi e, keni o saeka gi nkuzi zu oke a kpasu obi ndi ozo, e gi e a ghozikwo ndi hun a papu nkuzi ahun ni we ri e mefie.

¹⁰ Makeni ndi ri a gba isi-akwanran ebe ezigbo-nkuzi ri le ndi e ku mpu le ndi-ndufie bu oda, tumadu ndi hun a kwadon ikwa-ugun.

¹¹ O furu ni we kpukin we onu! Makeni, we ri e gi ihien ahun furuleni we gi ifiri egbo a kuzi a sukposonme ikpun-unō.

¹² Onye Kriti ibe we hun e deni e kugud'a, si, "Ndi Kriti wu ndi-ntu; ezigbo eje-anu ke we wu, ndi oken ihien-oriri, ndi ghaleni e ri-eka a run ihien owule."

¹³ Ihienni o ku wu ezioku. Gi ifiri e a jugbo we ohunma-ohunma, keni we hun uzō turu ohunma ime okukwe,

¹⁴ gonbehi ilu ndi Ju ntin, mebehi ihien ndi gbakitoguu ezioku azuun si we e me.

¹⁵ Ndi ruleni e weri e ni ihien ile ri uchan, kanı, nke ndi runı, hun kwerileni, ihien ile ru-aru ebe we ri: ke uche we ke horı we ruchanrında aru.

¹⁶ We si n'a maringho we Osolobue, kanı we e gi ihien w'e me a ghosi n'a marin w'a. We wu ihien izize; we a gba isi-akwanran; o nwonna orun-oma we furu irunni.

Isi Nke Ebuo

Ihien We K'a Kuzi Ndi Ri Ichēn-ichēn

¹ Kanı iyu nwen, i k'a kuziriri ihien ya le nkuzi kuru-oto wu ohu.

² Kuzi ikemye-oba w'e bukenrimle olulu; we wuru ndi ghaleni e gi ihien we buche we aka e gu egu, ndi e kwondon enwen we, ndi zeni ime okukwe le ihien-osusuo le ndidi.

³ Kuzizikwo ikpoho-oba ni we e bi obibi furu ndi ri nsō e bi; we e mele ndi-nkuto, w'e mele igbon manya; kama, we wuru ndi a kuzi ndi ozo ihien ri mma—

⁴ keni we s'eka e me ikpoho ri we ebe alı munrun ke w'a don nwe ihien-osusuo di we le umu we,

⁵ wuru ndi e kwondon enwen we, ndi e donme enwen we, ndi ma bi obi-ulo, ndi efo ma, ndi e we enwen we e che okpuru di we—amamge ihian e kutu oku Osolobue.

⁶ Eriazikwo, kuzi ikorobia ni we wuru ndi e kwondon enwen we.

⁷ Gi enwen i henrin ihien we e leri ebe orun-oma owule ri. Ebe nkuzi i ri, wuru onye ezioku le onye ghaleni e gi nkuzi e gu egu.

⁸ E gi oku kuru-oto nwonleni nkoriani a kuzi, keni ifenren me ndi inenren makeni ahunni we eje-ihien we e gi kuja oku enyi.

⁹ Kuzi ndi-idibo le ndi ri okpuru ihian we e humeni ndi we ri okpuru we isi; si we a lilima ni we e me ihien a suo ndi hu we ri okpuru we. W'a shiagwarile we oku.

¹⁰ W'e zunle we ohin. Kama, we ghosichanrin ni we wu ndi furu we gi e don-nya ogen ile, keni we gi obibi we e me nkuzi Osolobue Onye-nzuofuha enyi a wuru ihien a la enya.

¹¹ Makeni, efoma Osolobue hun e wehe nzuofuha a puhaguoni ihian ile.

¹² Efoma hu a kuzi enyi iju obibi rileni mma enya Osolobue le ihien-olila-nya uwanj, igi uche e bi, ibi obibi kuru-oto le itu egun Osolobue—hunni enyi ri eluni,

¹³ ke enyi don ri e che oken-ngozu ahun enyi ri e lee enya a, hun wu obibia Osolobue uku enyi wu Jizosi Kraisti Onye-nzuofuha enyi jenk' d'e gi ogho bia.

¹⁴ Jizosi Kraisti gi ifiri enyi we enwen e ye, n'o gbafula enyi ime njo ile, keni o gi e chanchanpuhani enwen e ndi k'a wu nke e, don we nso, a wuruchanrin we ndi ihien ri mma a du omume.

¹⁵ Ya wu, ihien ndini ke i k'a gha a kuzi we, a gba we ume, a jugbo we. E mechanchanrin we ile rike onye oku richanrin eka. Anikwole onye owule legberi i.

Isi Nke Eto

Obibi Onye Itu-Kraisti

¹ Nyanhan ni we ni we e we enwen we e che okpuru ndi-ndu le ndi-okiki, we e hume isi; we kwademe ni we e me ihien owule ri mma.

² Gwa we ekutole onye owule, we e mele oku, we wuru ndi e me juu le ndi e ye onye owule mgbaye.

³ Makeni, enyi nwen te wuzikwo ndi-nzuzu, ndi nnuwu-isi; eje-ihien ndi a gunni enyi le ihien a suo usuo ri ichen-ichen te dufezikwo enyi, kwondon enyi ke igbon. Enyi e te e me ibe enyi eje-ihien, e we iwe-nya, ize enyi hu e ze ihian, enyi hu e zetari izize ibe enyi.

⁴ Kanj, ogen efoma le ihien-osusuo Osolobue Onye-nzuofuha enyi gi bia,

⁵ o no zuofuha enyi, ele ifiri ihien ri mma enyi mesonme, kanj, make omiken e. O no chanchan enyi ghahani imudonzi ni enyi le ime enyi wuru ndi ohun ghahani Mmon-nsu

⁶ hun o ghaha eka Jesu Kristi Onye-nzuofuha enyi hukpu enyi ohunma-ohunma.

⁷ Ya wu, hunni o giguu nwan efoma a kuni enyi ohunma, enyi e henringuo umu a hun nwe olile-nya ghaleni e me ntu: n'o k'e keye enyi ndun itebite.

⁸ Onwan wu ezioku. M cho ni y'e ku ihien ndini, e kushi we iken, keni ndi hun kweriguu ni Osolobue donrin enya e mesonme ihien ri mma.

Ihien ndini a rika mma, w'a ban ni ihian ile erere.

⁹ Kanj, lato ndondo nzuzu le itu-mpupu ihien hun w'e tusonme le ndondo le ikpe banyeni Iwu Mozizi, makeni oku ndi hu wu ihien la iwi, o nwonni erere ri ime we.

¹⁰ O me nke onye e kebeni, do a eka-ntin nke ibuzo, y'a dozi a ya nke ebuo; o tokwo e me ihien ahun o me, y'a la a to—'yu le ja enwezile mmeko,

¹¹ makeni ya maringho ni uche onye no erira a ruguo, ni ome-njo k'o wu; o giguo njo o ri e me ma enwen e ikpe.

Mmekin

¹² Ozigo m zihe n'i Atemasi mobu Tajikosi, y'a nwan iken i ile n'i bia Nipolisi d'e kunrun m, makeni a kwademegu m obi m ni m k'a nodi ebegu ogen oyini lalani.

¹³ Me ihien ile i k'a s'eka me n'i yeni Oka-iwu wu Zenasi le Apolosi eka we jenkoni ijen we; hun a n'o nwonni ihien konj we.

¹⁴ Ndi nke enyi we munrun imesonme ihien ri mma, keni we saeka e ye eka ogen owule ezigo mkpa gi puha; w'e bile obibi ghaleni a ban erere.

¹⁵ Ndi ile mme le we ri ebeni e zi ekele. Kele ndi ile ihien enyi a suo make okukwe enyi.

Efoma Osolobue ya rini onu!

Ehuhuo-Ozi Polu Dejenni Filemọnu

¹ Mmẹ wu Polu de ehuhuo-ozini. M wu onye-ngan make ufiri Jizos Kraisti. Mmẹ le Timoti nweñe-enyi gba de e. Iyü wu Filemọnu ezi onye-orun ibe enyi ke enyi ri e dejenni'e—iyü

² le uka hun a no iwe i e zu le Afia nweñe-enyi-okpoho le Akiposi onye-agma ibe enyi.

³ Efoma le udon hun gha eka Chuku Nedi enyi le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi bia ya rini onu.

Thien-osusuo Le Okukwe Filemọnu Nwe

⁴ Filemọnu, m'a kpanmın Osolobue m ogen ile m gi a nyanhan i ime ekpere m.

⁵ Makeñi, m hu a nu n'i nwe ihien-osusuo jenni ndi nsọ ile le ni i kwerichanrin ni Di-nwonni-enyi wu Jizosi.

⁶ Ekpere m wu ni okweri enyi le 'yu kweri ni Jesu jenko d'e duzi i ni y'a ghotawaye ihien ile wu nke enyi ime Kristi.

⁷ Ezigbo nweñe m, ihien-osusuo i nwon e meguo m ghogho oda-oda, o bgaguozu m umẹ oda-oda—makeñi Osolobue e gigu o i gba ndi nsọ umẹ.

Polu A Riodonni Onesimosi

⁸ Make ufiri onwan, osuon'a ni ime Kraisti ni m nwon iken ye i iwu n'i me ihien furu n'i me,

⁹ o ka m mma ni m gi ufiri ihien-osusuo rijo i a rijo. Mmẹ wu Polu, hun wu egedi, hun ri a nokin enya Jizos' Kraisti, hun rizi kwọ ime ngan make ifiri Jizos' Kraisti, ri nwan a rijo i.

¹⁰ M ri a rijo i make nwa m wu Onesimosi, hun m wuru nedi e ime nganni m ri.

¹¹ O nwonni erere o ban n'i mbu. Kani o banguo nwan erere nke-esi—ban n'i, banzikwo ni m.

¹² M zikinla n'i iya azuun—ya wu, mkpuru obi m ke m zila n'i.

¹³ O te ri m ni m si a nodi ebeni m ri, keni o nokin enya unu, e jenni m ozi hunni m ri ngan make ufiri ozioma.

¹⁴ Kani, achoni m ni m me ihien owule bu a gwani m'i—keni ohunma i wuru ihien gha akpakali obi i puha, ele ni we wa a ye i olu.

¹⁵ Ikenkwọ we napu i ya ekere keni i nwehenzi e, o wuru nke i jennin ejen—

¹⁶ elezi noke igbon, kani noke nweñe i, hun ri i obi—hun ka igbon. Ohun k'o wu, tumadu ebe m ri, kani, ebe i ri k'o kad'a wu—ke ebe anu-ehu ri ke ime Di-nwonni-enyi.

¹⁷ Ya wu, omeni y'e werigho m noke onye 'yu le iya gba a run, nabanhan a noke si mmẹ ro.

¹⁸ Omeni o nwe eje-ihien o me i mobu n'o gi i ihien owule, gun a yeni m—m k'a ku a.

¹⁹ Mmẹ wu Polu gi eka m e de onwan: *eghe, gun a yeni m; m k'a ku a*. Ele mmẹ nwon gwazi i ni i gi m ugwo enwen i.

²⁰ Eghẹ nweñe m, ni m gide efan Di-nwonni-enyi ri oghoni eka i. Gi ifiri Kraisti gba m umẹ.

²¹ M ri e deni i ihienni makeñi a manringho m n'i k'e hume-isi—a manringho m n'i k'e mekaride ihien m gwa i.

²² Ozozu, kwademe ni m mmughe obia a nodi, makeñi m ri a tu enya ni Osolobue k'a za ekpere onu, mmẹ le unu a hun uzọ nodizi.

Ekele Ikpažuun

²³ Epafraşi e kele i. Mmẹ le Epafraşi gba ri nwan nganni make ifiri Kraist wu Jizosi.

²⁴ Ndi orun ibe m wu Maku le Aristakosi le Demasi le Luku e kelezikwo i.

²⁵ Efoma Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi ya noyeni mmọn unu.

Ehuhuo-Ozi We Dejenni Ndi Hibru

Osolobue E Kuguo Nwan Oku Ghahani Nwa a

¹ Ogen mbu, Osolobue gi uzọ ri ichen-ichen gwasonme ndi nedi enyi we oku ghahani ndi-amuma.

² Kanj, ogen ikpazuunni, o gwaole enyi oku ghahani Nwa a. Iya ke Osolobue yechanrin ihien ile. Eka Nwa a ni ke Osolobue gha ke uwa ile le ihien ile rin'a.

³ Iya ke we gi a hun ke ogho Osolobue no. Enya hun n'a a hunguo Osolobue*. O gi oku e hu hun nwon iken hi-ogbe e kwodon uwa ile. Ogen o gi chuguu ejan we gi a chanchanpu njo, o no nodi ali azuun eka-nni Osolobue, Onye hun kachanrin ihien ile ogho e nwon,

⁴ make ni iya ka ndi mmon-ozu, ka we ohunma-ohunma; noke ke efan (nzere) o nwe don ka nke we.

Nwa Osolobue Ka Ndi Mmon-ozu

⁵ Eghete; make ni, elee mmon-ozu ke Osolobue situ,

“Nwa m ke i wu;

a ghosigu o m tanni ni wu nwa m” moya siji,

“M k'a wuru nedi e,

o wuru nwa m.”?

⁶ Ogen Osolobue gide wehe Nwa-ibuzo a hu ime uwa, o si,

“Ndi mmom-ozu Osolobue ile, fe n'e.”

⁷ Nke ndi mmom-ozu, ihien Osolobue ku wu ni

“Chuku me ndi mmom-ozu e e henrin ufere;

o me ndi idibo e e henrin okun ri e nwunni.”

⁸ Kanj, nke Nwa a, ihien Osolobue ku wu,

“Euu, Osolobue!

Ukpo i no a ki

k'a to jenrin ejen;

ezi-omume wu okpo i

hun i gi a ki Ali-eze i.

⁹ Ihien furuni wu ihien a souni i;

njo e ze i ize.

Iya hain Osolobue—Osolobue i—

gi hukpu i uden-ighoghọ,

tume i,

ye i onodi

hun kachanrin nke ibe i.”

¹⁰ Osolobue siji Nwa a,

“Di-nwonna-enyi,

iyu ke uwanj ogen mbidon;

eka i mememe igwere

le ihien ndi ri n'a.

¹¹ We k'e wiwi,

kanj i k'a riferi;

we k'a fafu rike ekwa.

¹² I k'a fuma we rike ekwa, wepu we;

gi ozọ nokin enya we,

ke we don e yihuto ewuru.

Kanj, yu nwen egbehutoko;

ndun i enwonko ogugu.”

¹³ Elee mmom-ozu ke Osolobue situ,

“Nodi ali eka-nni m ebeni,

d'e ru mgbe m giguu ndi inenren

i mememe ni ihien i gi a zoma ukwu”?

¹⁴ Kiji ke ndi mmom-ozu wude? Ele mmom ndi e jen ozi ke we wu; mmom ndi Osolobue zihed d'a run orun make orinimma ndi jenkọ d'e nwon nzuofuha?

* **Isi Nke Ohu:3** Jọn 14.9

Isi Nke Ẹbụọ

Nabanhankwọ Nị Oken Nzuofuhani!

- ¹ Ya wu, ɛnyi k'e kwonkenmeriri ihien ɛnyi nu, amamgbe ɛnyi a kpahu.
² Makeni, omeni ozi mbu hu. Iwu ahun, we gha aka ndi mmon-ozu ye ndi nedi ɛnyi ogen Mozizi wukemne ihien we gi don ɛnya, nke wu ni onye owule nupu isi okpuru e mobu dan iwu rin'a a narin afunfun furuni,
³ nani ke ɛnyi k'a don nwan wanahin omeni ɛnyi e lelia oken nzuofuhani no enina? Nzuofuhani Di-nwonni-ɛnyi le enwen e bu uzọ zime ozi e; hun ndi gha onu a nu a shia eri, ghosi ɛnyi ni ezioku k'o wu,
⁴ Chuku le enwen e nozi shia eri ni ozi we wu ezioku, ghahani oken-ihien ri ichen-ichen o mesonme—ke ihien ahima o gi ghosi ni aka a k'o gha bia ke onun atumanya ke hun o gi ghosi iken e. O shiaghozikwo eri ghahani oyiye Mmon-nsọ o yesonme k'o don cho.

Jesu Wu Onye-nzuofuha Zu-oke

- ⁵ Ele ndi mmon-ozu ke Osolobue tume ni we k'a ki uwa hun lalani, hun ɛnyi ri e ku oku e. Kaka!
⁶ O nwonghode ebe we no ku oku e ime Ehuho-nsọ, si,
 “Kini ke ihian wude nwan
 i gi e ro e?
 Ki ihian mmaka wude
 i gi e lepu a ɛnya?
⁷ Y'e meole ndi mmom-ozu kari a
 ekerę ogen;
⁸ y'e giguọ ogho le mgbaye kpume e.”

O me nwan ni Osolobue “e buguo ihien ile che e okpuru uku”, ya wu ni o nwonni ihien rileni okpuru uku a. Bu ɛnyi hu a hun a ni ihien ile eke ri nwan okpuru ihian.

⁹ Mba. Ihien ɛnyi ri a hun wu ni Jizosi, hun Osolobue me “ndi mmom-ozu kari a ekerę ogen,” “e kpuruguo nwan ogho le mgbaye rike okpu-eze.” Osolobue me “ndi mmom-ozu kari a ekerę ogen” keni o nwundonni ihian ile onwun make ifiri efoma Osolobue: “O kpuruguo nwan ogho le mgbaye rike okpu-eze” makeni o nwun ya wu onwun.

¹⁰ Osolobue me ihien furuni. Eka a ke ihien ile gha bia; ihien ile wuzikwo nke e. Makeni o cho n'o zuofuha ndi bu oda, webahan we ebe o ri, keni we wuru umu a, son e nwe ogho a, o no gi afunfun kwademe onye hun o gi bidon ya wu nzuofuha, me e ru ogo onye-nzuofuha.

¹¹ Ke onye hun e don we nsọ wu Jesu ke ndi o ri e don nsọ a wuruguo nwan umu onye ohu. Iya hain ifenren gileni e me e o gha a kpo we umune e.

¹² O si,
 “M siko d'a gwa umune m oku efan i;
 ɛnyi gbakikome,
 m siko d'a ja i mma.”

¹³ O siji,
 “M k'e gi e don ɛnya,” sizikwo,
 “E lee mmę le umu Osolobue ye m.”

¹⁴ Ya wu, ebe o me ni umu a ndi hu wu ihian nwon ehu-le-edeke, ya le enwen no son we wuru ihien ohu hu, keni o nwunhun, gi onwun a tikpo iken onye hun gi iken onwun, ya wu Ekwensu.

¹⁵ O me e keni o gi uzoni topu ndi hun egun onwun ri a ki rike igbon kete w'a mulę we.
¹⁶ Makeni, o wu ihien wechanrin ɛnya ohunma-ohunma ni ele ndi mmom-ozu k'o bia d'e yeni aka, kani umu Ibrahim.

¹⁷ Ya hain Osolobue gi me e n'o richanrin ke ɛnyi wu umune e uzọ ile, keni o hun uzọ wuru onye-isi nchu-egan hun nwe omiken le hun furu we gi e don ɛnya ime onun Osolobue, n'o hun uzọ chuni ihian ejan w'e gi wepu njo we le afunfun njo te k'e buhe.

¹⁸ Makeni ɛnya hun a ihien ogen we gi nwan a, o sa nwan aka e yeni ndi hun we ri a nwan aka.

Isi Nke Ẹtọ

Jizosi Ka Mozizi

(Ditoronmi 18.18-19; Luk 9.33-36)

- ¹ Umune m ri nsọ we kpo mmę le we oku elu-igwee, e rokwo ni nwan Jizosi, hun wu onye ozi pu-ichen Osolobue gi wehe okukweni ɛnyi ri ime e, hun wuzikwo onye-isi nchu-egan rin'a,
² hun ghosi n'o furu onye we gi e don ɛnya ebe Osolobue hun tume n'e ri, nọke ke Mozizi don ghosi ni iya wu Mozizi furu onye we gi e don ɛnya ime ulo Osolobue ile.

³ Kanị, o furu nị wẹ ka Jesu ogho e ye kari Mozizi, nọkẹ kẹ onyẹ tun ulo don ka ulo ogho e nwon.

⁴ (Makeni ulo owule nwon onyẹ run n'a, kanị Osolobue ya run ihien ile).

⁵ Ezie, Mozizi run ohunma ime ulo Osolobue ile; kanị o runhu ohunma kẹ odibo, hun wẹ zi d'e ku oku ihien ndi Osolobue jenkọ d'e ku omegwu.

⁶ Kanị, Krajsti run ohunma nọkẹ Nwa hun ulo Osolobue ri eka. Enyi wu ulo Osolobue—o mekwọ nị obi e rusonme enyi ali gisonme olile-enyani enyi nwon e don enya.

Y'e Kwerini, Ya wu ni Y'e Nupuguo Isi

⁷ Ya wu, nọkẹ kẹ Mmon-nsọ don ku,

“Unu nu olu Osolobue tanni,

⁸ etikinkwole ni obi unu—

kẹ ndi nedi unu don me

ogen ahun wẹ gi nupu isi;

kẹ wẹ don me

uhuohin hu wẹ cho ihien ri m onu ime atu.

⁹ Ndi nedi unu no no ebegu cho ihien ri m onu,

m no ghosị wẹ iken m

orogbo ahua ogunna—

¹⁰ makeni iwe agbo hu we m.

M no si,

‘Ogen ile kẹ obi wẹ gi a kpahu,

w'e ke marin kẹ m'e me.’

¹¹ M no gi iwe kun enwen m, si,

‘Abanyeko wẹ d'e zu iken ahun m kwademe!’ ”

¹² Umune m, kpachanpukwo ni nwan enya amangbe o gha e nwon onyẹ owule ime unu hun nwon eje-obi, obi hun kwerileni, obi hun k'a gha ebe Chuku hun ri ndun ri pu.

¹³ Kanị, e gi ni oku-Chuku a kpotien obi ibe unu uhuohin-uhuohin, hunni “tanni” ahun wẹ ku oku e ime Ehuho-nsọ keleni ghafe, amangbe o gha e nwon onyẹ njo dufie, me e n'o kpokin obi e.

¹⁴ Makeni enyi le Krajsti k'a risonme omeni enyi e kwonkenme obi-erumali ahun enyi gi bidon d'e ru njedeme.

¹⁵ Nọkẹ kẹ wẹ don ku e ime Ehuho-nsọ:

“Unu nu olu Osolobue tanni,

e tikinkwole ni obi unu,

kẹ ndi nedi unu don me

uhuohin hu wẹ nufu isi.”

¹⁶ Elee ndi wu ndi ahun nu olu e nupu isi? Ele ndi hu ile Mozizi gha ali Ijipu dupuha?

¹⁷ Elee ndi kẹ ize wẹ ze Osolobue orogbo ahua ogunna? Ele ndi ahun me njo? Ele wẹ nwuntosonme ime atu?

¹⁸ Elee ndi k'o kunni enwen e ni abanyeko wẹ d'e zu iken ahun o kwademe? Ele ndi hu nupu isi?

¹⁹ Enyi a hunguo a nwan ni abanyeni wẹ makeni ekwerini wẹ.

Isi Nke Ẹnọ

Izu-iken Osolobue Kwademe Ni Ndi Nke E

¹ Ya wu, hunni nkwa ahun o kwe—ni enyi jenkọ d'a banye d'e zu iken hu o kwademe—keleni gharị nwan, ni enyi gikwo ni egun kpachanpu enya, make o gha enwe onyẹ ri ime unu hun furulen n'o banye d'e zu iken ahun.

² Makeni, enyi a nughọ ozioma kẹ wẹ don nu a, kanị ozi wẹ nu abanni ni wẹ erere, makeni ari wẹ ndi gi okukwe nabanhan a.

³ Enyi ndi hun kwerini k'a banye d'e zu iken hu nọkẹ kẹ Osolobue don ku ime Ehuho-nsọ, si,

“Nọkẹ kẹ m don gi iwe kun enwen m, ku,

‘Abanyeko wẹ d'e zu iken ahun m kwademe!’ ”

Osolobue ya kuzi oku izu-ikenni, osuon'a n'o runchanringuo orun a kete o tunle iyeto uwa.

⁴ O nwongho ebe o no ku oku uhuohin nke esani ime Ekukwo-nsọ, si, “Hun me e akpu-uhuohin esa, Osolobue no zu iken orun ile o run.”

⁵ O noji nwan ku hunni enyi ri e leban enya ebeni, si,

“Abanyeko wẹ d'e zu iken ahun m kwademe.”

⁶ Ebe o me ni oghere ihian e gi banye d'e zu iken hu huzi a, bu ndi hu bu uzọ nu ozioma abanyeni makeni wẹ nupu isi,

7 Osolobue nọ kayezi ụhụhụin ozo, kpọ a “**tanni.**” O nọ ku ẹ ime Ẽhụhụo-nsọ ghahani Defidi—ebehụ enyi rụtụ ẹka n’ọ sị,

“Unu nū olu ẹ **tanni,**
etikinkwọle nī obi unu.”

8 Makeni, omeni Joshua e te dubanguo wẹ d’e zuru iken ahun, Osolobue e ke kumezi oku ụhụhụin ozo.

9 Ya wu nwan nị izu-iken orun hukwo e che ndi nke Osolobue,

10 makeni, onye banye d’e son Osolobue zu iken, o zu iken orun a, nọke ke Osolobue don zu iken orun a.

11 Nị enyi nwanenme ni nwan, keni enyi banye d’e zu iken hu, amamgbe o gha e nwon onye danpun ghahani inupu-isi—udi hun ndi mbu nupu.

12 Makeni, Oku Osolobue ri ndun; o run orun; o tu nko, tukari oja-agma onuna owule—o zubanchanrin ime d’e rude ume-ndun le mmom, d’e rude oken-ehu le umi-okpukpu. O ru ime obi ihian d’e lele iroro ẹ le ihien o bu obi—ku ke we hu mma ra ari we mma.

13 Ebe Osolobue ri, o nwonna ihien zuerini. Eghẹ, ihien ile gba oto enya onye hu enyi jenko d’e ye mgbako, o hunchanrin ihien ile ke we nọ.

Jizosi Wu Oken Onye-isi Nchu-egan Enyi

14 Ebe o me ni enyi e nwongho oken onye-isi nchu-egan wu Jizosi Nwa Osolobue, hun ghafeguu elu-igwere, banye ebe Osolobue ri, nị enyi kwonkenme nwan ihien hu enyi si nị ya ke enyi kweri.

15 Makeni onye-isi nchu-egan enyi ele hun marinleni nị enyi e nwon iken, kani hun we nwanugu uzo ile nọke enyi, bu o meni njo.

16 Nị enyi wefu nwan egun, bia ukpo efoma Osolobue, keni enyi nwehen omiken, nwonhenzikwo eyemekwa a—ogon o gi ri enyi mkpa.

Isi Nke Isen

1 We a gha ime igunrun ihian a hori onye owule hun jenka wu onye-isi nchu-egan, e tume, keni o nokin enya we ebe ihien Osolobue ri, e ye Osolobue oyiye, e gi ifiri njo a chu ejan.

2 O maringuo ke we don e gi ẹka alulua e son ndi marinleni ihien le ndi-mmefie makeni o runahinzi kwọ ya le enwen e arunahin.

3 Iya hain o gi me ni o k’a gha a churiri ejan make njo ya le enwen ẹ le njo ndi hu.

4 Ihian ara ye enwen e okwan le ogho rin’a. Osolobue suo ya a kpọ ihian, e ye ẹ ya. Eriira k’o don kpọ Eronu.

5 Eriirazi kwọ, ele Kraisti ye enwen e okwa le ogho onye-isi nchu-egan—Osolobue ya tume ẹ, Osolobue hun si a,

“Nwa m k’i wu;
a ghosiguo m tanni n’i wu nwa m.”

6 Ebe ozo ime Ẽhụhụo-nsọ, o siji,

“Onye nchu-egan k’i wu jenrin ejen—
udi nke Mekizedeki.”

7 Ogen Jizosi gi ri elu uwan, o me ekpere, a rjo Osolobue arirjo; e gi oken-ekwan le enya-mirin a kpoko Osolobue hun k’a saeka zuopuha a ime onwun, Osolobue nọ nu ekpere ẹ makeni o lachanrin enwen ẹ tonj Osolobue.

8 Osuon’a nị nwa a ro, afunfun ke Osolobue gi zun a, o ta afunfun, humechanrin isi.

9 O giguu a nwan zu oke, ruchanrin ogo, o nọ wuru onye hun nzuopuha itebite gha ẹka-a a biani onye owule k’e humen’e isi—

10 makeni Osolobue e tume guo a onye-isi nchu-egan, udi nke Mekizedeki.

Nkuzi Ibuso Ri Ime Ofufe Kraisti

11 Ihien enyi cho nị enyi ku banyeni onwan bu oda, kani o fuka orun okowa, makeni unu arizi a s’eka a ghota.

12 Eghẹ, makeni, o te furu nwan ni unu ri a kuzi ndi ozo, kani unu e henringuozu ndi we k’a kuzimezi ihien ibuzo ri oku Osolobue! Unu e henringuozu ndi we k’e ye mirin-eran ẹle ihien-oriri zeni!

13 Makeni onye owule ri a ra eran wuhu ogbori ebe oku ihien Osolobue cho ri, makeni nwata k’o wuhu.

14 Kani, ihien-oriri zeni wu nke ndi ka ehụ; nke ndi hun zunguu enwen we ghahani imesomme ihien we ri a mu d’e ru nị a marin we ihien ri ichen ime njo le mma.

Isi Nke Isin

Ni Enyi Jenshi Ni Ihun Ime Okukwe

¹ Ya wu, ni ɛnyi la ni nwan nkuzi ibuzo ndini w'a kuzi banyeni Kraisti, hun ɛnyi muguu to, jenshi ihun, keni ɛnyi hun uzọ ka ehụ ime okukwe. (Ele hun ɛnyi e gi gbemezi iyeto, kuzimezi banyeni iroghari mebehi ihien ndi ahun ghaleni e ye ndun, le ikwerini Osolobue

² le nkuzi banyeni udi mirin-Chuku ri ichen-ichen le ibu aka kwasi ihian le igha onwun lihi le okinkin-ikpe itebite.)

³ Eghę, ɛnyi siko d'e jenshi nwan ihun—emeni Osolobue e kweregho.

⁴ Makeni, asako we aka me ndi hun latogu okukwe we ni we gbhutozı obi we, kwerezi: ndi hun o me ni Osolobue e te shiapuguo we ɛnya; a danminguo we oyiye elu-igwee; Mmon-nsọ e ruguo we aka;

⁵ a daminguo we oku Osolobue, hun a n'o rika mma; a hunguo we iken ogen hu hun lalani—

⁶ bu a lazikwo we Osolobue to!

Asakozı we aka wekinhen we d'e gbhutozı obi we, makeni we ri a kpogbuzi Nwa Osolobue elu obe, e gbe ifenren e ye e ihun ebe ihian ile ri, e gi e e me enwen we.

⁷ Alı hun a ra mirin hun e zueyesonmen'e, e gi e me ihien we kun e sue, a banni ndi kun n'a erere, ngozi k'o narin aka Osolobue.

⁸ Kanı, o pume ogun le ekirika, o banni erere owule, lehu ni Osolobue e d'a bu a onu, okun we k'e gi la iwi 'ya ri e che e.

⁹ Kanı, umune ɛnyi ri ɛnyi obi, osun'a ni ɛnyi ri e ku ɛni, obi ru ɛnyi alı ni nke unu jenko d'a ka mma; ni nke unu k'a wu nzuofuha le ihien ndi rin'a.

¹⁰ Makeni, Osolobue ara megbu ihian; o zoko orun unu run le ihien-osusuo unu gi ifiri efan a ghosi ghahani iyeni ndi nke e aka—hun unu rikwo nwan e me.

¹¹ Kanı, ɛnyi chokenme ni onye owule ime unu kwonkenme adudu ohu hu d'e ru njendeme, keni ihien unu ri a tu ɛnya a hun uzọ mezu;

¹² amangbe unu a lama nzunzun ime okukwe onu; kama, ni unu e son nzom'oku ndi hun gi okukwe le ndidi nwonhen ihien ndi hun Osolobue kwe nkwa a.

Osolobue K'e Mezuri Nkwa O Kwe

¹³ Ogen Osolobue gi kwe Ebrahim nkwa, ebe o me ni o nwonni onye ka Osolobue, Osolobue no kun enwen e, si,

¹⁴ “Ezioku-ezioku, m jenko d'a gozi i ohunma-ohunma, me umu i ba uba.”

¹⁵ Ebrahim no gichanrin ndidi cheri; o meguu, o no nwonhen ihien hu Osolobue kwe e nkwa.

¹⁶ Ihian e kun ihien kanı we; ihian kunhu ihien we e kun gi ghosi ni k'o don ku e k'o ri, oku e bi.

¹⁷ Erirazikwo, ogen Osolobue gi cho n'o ghosi ndi o kwe nkwa n'o gbhutoko ihien o bu obi, o no kun enwen e yen'e, gi e ghosi n'o siko d'e meriri a:

¹⁸ keni o gi ihien ebuo hun ghaleni e gbhutoto —ya wu nkwa a le okunkun ahun o kun enwen e—, hun a ghosi ni Osolobue asaaka tu ntu, gbakenme ɛnyi ndi gbabon ni n'e uwe, keni ɛnyi hun uzọ kwonkenme olile-ɛnya hu o si ɛnyi nwon.

¹⁹ Olile-ɛnyani wu agbun zeni, hun furu we gi e don ɛnya, hun k'e kwondon ɛnyi, che ɛnyi —agbun hun we gi lime umen-ndun ɛnyi. Olile-ɛnyani e we ɛnyi a ghafe ekwa mgbonbeu hu, e weban ɛnyi ime-ime ebegu Osolobue ri;

²⁰ ebegu Jesu buruguu ni ɛnyi uzọ banye make ufiri ɛnyi—makeni o wuruguo onye-isi nchu-egan jennin ejen, udi nke Mekizedeki.

Isi Nke Ɛsa

Ke Mekizedeki No (Jenesisi 14.17-20)

¹ Mekizedekini wu eze alı Salem; o wuzikwo onye nchu-egan Osolobue, Chuku Ahun Kachanrini. O kunrun Ebrahim ke Ebrahim kinla, ogen Ebrahim gi meriguu ndi-nze hu agha, o no gozi Ebrahim.

² Ebrahim no kebe ihien ile o bulua agha uzọ iri, we uzọ ohu ye Mekizedeki. Nke ibuzo, ɛnani wu Mekizedeki wu “Eze Ihien-Chuku-cho”. Ozozı, Mekizedeki-ni wuzikwo eze alı **Salem**, ya wu “Eze **Udon**,” makeni Salem wu Udon.

³ O nwe nedi; o nwe nne; o nwonni ndi we si ni uwe mu a. O nwe mbidon; o nwe ogugu. O nohu ke nwa Osolobue. O wu onye nchu-egan jennin ejen.

⁴ Lee k'o mehan oken-ihian! Nke wu ni Ebrahim nedi-ɛnyi kanı le enwen e kebede ihien ile o bulua ime agha hu, ye e uzọ ohu ime uzọ iri!

⁵ Lee nwan: nke umu Livaı wu ndi nchu-egan, Iwu Mozizi si we a narin umu Izrelu ibe we uzọ ohu ime uzọ iri. Ya wu, we a narin ndi nke we uzọ-ohu-ime-uzọ-iri, osun'a ni we ile wu umu Ebrahim.

⁶ Kanị, okennyeni wu Mèkizèdèkì èlè onyè ebọn wẹ, bụ ọ narin Ebrahim' ụzọ ohu ime ụzọ iri, gozidè ẹ—ọ gozidè onyè nwen Osolobue lè enwen ẹ kwe nkwa!

⁷ Onyè ọwulè a maringwo nị onyè kanị ya nwe a gozi ibe ẹ.

⁸ Nke umu Livai, ndi hun a narin ụzọ-ohu-ime-ụzọ-iri wu ihian mmaka, hun o me ni, omegwu a nwunhun wẹ. Kanị, udi nke Mèkizèdèkì, onyè hun a narin nị wu onyè hun Ehuhuo-nsọ ku n'ọ hu ndun.

⁹ Ya wu, enyi k'a saziè ẹka si nị Livai lè enwen ẹ, hun umu a a narin ụzọ-ohu-ime-ụzọ-iri ghaha ẹka Ebrahim ku Mèkizèdèkì ụzọ-ohu-ime-ụzọ-iri,

¹⁰ Makeni Livai rikwo ehụ nedi ẹ kanị wu Ebrahim ogeñ hu Mèkizèdèkì gi bia d'e kunrun Ebrahim.

*Jesu Wu Onyè Nchụ-ẹjan, Udi Nke Mèkizèdèkì
(Ebu-oma 110.4)*

¹¹ Ya wu, omeni udi ẹjan ebọn Livai a chụ—ẹjan ahun ya lè Iwu hu wẹ ye wẹ wi bia, te nwon iken o gi e me ihien n'ọ zu oke kẹ Osolobue don cho, ki hañ nwan o gi ri Osolobue mkpa ikumezi oku onyè nchụ-ẹjan ọzọ—udi nke Mèkizèdèkì, elèzidè udi nke Eronu?

¹² Wẹ wepu udi ẹjan lè ndi nchụ-ẹjan rinì, nì e webanhan wẹ udi ọzọ, wẹ k'e webanziriri iwu ohun hun ya lè udi ohun hu wu ohu.

¹³ Jesuni, hun ihien ndini ri e zin ẹka, wu onyè ebọn ọzọ, bụ o nwontuni onyè ebọn hu run orun rike onyè nchụ-ẹjan.

¹⁴ Makeni, o we enya nị Onyè-nwonnì-enyi wu onyè ebọn Juda, bụ Mozizi a kpõnì ya wu ebọn efan ogen o gi ku oku ndi nchụ-ẹjan.

¹⁵ Ihien o gi wekenmede enya wu nì, ezioku-ezioku, udi onyè nchụ-ẹjan ọzọ, hun nọ kẹ Mèkizèdèkì a puhagwo nwan.

¹⁶ Elè ebọn hu Iwu Mozizi kpõ efan kẹ Onyè nchụ-ẹjan ọzõnì gha puha; ya wu, elè ebọn ọ gha bia k'ọ gi wuru onyè-isi nchụ-ẹjan, kama, ọ wu a make iken o nwon hun o gi a ri ndun jenin ejen.

¹⁷ Makeni ihien Ehuhuo-nsọ ku banyen'e wu,

"I wu onyè nchụ-ẹjan jenin ejen,
udi nke Mèkizèdèkì."

¹⁸ Ya wu, Osolobue a kagbugwo Iwu mbu, makeni ndun a ri Iwu hu, makeni Iwu hu asani ẹka me ihien hun ri mkpa—

¹⁹ makeni Iwu mbu hu e meni ihien ọwulè n'ọ zu oke. Kama, Osolobue e webanhagwo nwan ụzọ ohun, olile-enya ohun, hun ka mma, hun enyi e gi s'eka nokunme Osolobue.

²⁰ Osolobue kun enwen ẹ gi biye ihieni ẹka. O kuni ihien ọwulè ogeñ o gi tumè ndi nchụ-ẹjan mbu hu ndi,

²¹ kanị o kun enwen ẹ tumè Jizosi onyè nchụ-ẹjan. Makeni Osolobue si a,

"Di-nwonnì-enyi e kungwo enwen ẹ,
o gbhutoko obi ẹ.

Ọ si,

"I wu onyè nchụ-ẹjan jenin ejen,
udi nke Mèkizèdèkì!" "

²² Ihien ichenni hañ nwan Jizosi gi wuru onyè obi gi e ru enyi ali nì nkwerigbama ohunni ka mma.

²³ Ihien ọzọ ri ichen rizikwo: ndi nchụ-ẹjan mbu hu bu ọda makeni onwun a ninì onyè ọwulè ime wẹ runsonme ya wu orun.

²⁴ Kanị, ya nwen awubehiko onyè nchụ-ẹjan makeni ọ ri a-ri jenin ejen.

²⁵ Ya wu n'ọ k'a saeka zuophachanrin ndi hu ghaha ẹka bia d'e kunrun Osolobue, zuophachanrin wẹ d'e ru njendemè, makeni ọ ri ndun jenin ejen, a riodonni wẹ ebe Osolobue ri.

²⁶ Onyè-isi nchụ-ẹjan nọ enina e furugwo enyi: onyè-isi nchụ-ẹjan hun ri nsọ, hun meleni njo, hun nwonleni ebe ọ nọ ru, hun ya lè ndi-njo wuleni ohu, hun wẹ busiguu elu, ye ẹ onodi kachanrinime ime elu-igwee.

²⁷ Ọ noni kẹ ndi-isi nchụ-ẹjan ọzọ hu; ọ rinì mkpa n'ọ k'a chusonme ẹjan uhuhin-uhuhin: o giguu ifiri njo a chụ ẹjan, o gi ifiri njo ndi ọzọ chụ. Ọ chugwo ẹjan mgbe ohu, chuchanrin a—ogeñ hu o gi we enwen ẹ ye. Iya wuzikwo ẹjan ikpazuun.

²⁸ Iwu Mozizi e tumè ihian-mmaka zuleni oke nì wẹ wuru ndi-isi nchụ-ẹjan; kanị Osolobue e giguu oku o ku tumè Nwa Osolobue hun zu oke jenin ejen n'ọ wuru onyè-isi nchụ-ẹjan. Osolobue kun enwen ẹ yeni oku ahun o ku; o ku ya wu oku osun'a nì Iwu Mozizi a rigwole.

Isi Nke Ɖsatọ

Onyẹ Nchụ-ẹjan Ọhụn Lẹ Nkwerigbama Ọhụn

(Jerimaya 31.31-34; Mat 26.28)

¹ Isi-oku rị ihienni ẹnyi rị e ku wụ nị ẹnyi nwọn nwan ụdị onyẹ-isi nchụ-ẹjan hụn rị oche ẹka-nni ukpo Osolobue ime elu-igwee, ebehụ ogho kachanrinni rị—

² hụn rị a rụn Ebehụ Kachanrìn Nso ime Ọdụ-ofufe hụ wụ nke ezigbo ẹ hụn rị elu-igwee, Ọdụ-ofufe hụ hụn Osolobue lẹ enwẹn ẹ mēme, ẹlẹ hụn ihian gi ẹka mēme.

³ Ihien hain wẹ gi e tumẹ onyẹ-isi nchụ-ẹjan ọwụlẹ wụ keni ọ yesonmẹ oyiye, a chụsonmẹ ẹjan. Ya wụ nị o k'e nweziriri ihien onyẹ nchụ-ẹjanni ẹnyi rị e ku oku e ye.

⁴ Omēni elu-ụwa k'ọ rị, o ke wụ onyẹ nchụ-ẹjan kaka—ebe o mē ni ndị nchụ-ẹjan hụn a chụ ẹjan kẹ Iwu Mozizi don ku hụ a.

⁵ Ebehụ wẹ nọ e fe ofufe hụn rị elu-ụwa yihu nke ezigbo ẹ hụn rị elu-igwee eyi, onyinyon ẹ rọ. Makēni, oghen hụ Mozizi gi jenkọ d'a rụn Ọdụ-ofufe hụ, Osolobue nọ gba a mkpịnsin-ẹka, sị a, “Hunkwo a nị j rụn ihien ile n'o yi hụn wẹ ghoşị j elu-ugu.”

⁶ Kanj, Jesu e nwēhengwo ọrụn ka nke wẹ mma, ebe o mē ni ọ wụ onyẹ e donzi ẹgbata ime nkwerigbama hụn ka nke wẹ mma—nkwerigbama Osolobue tumẹ, kwesonmẹ nkwa ka mma.

⁷ Makēni, omēni ya wụ nkwerigbama ibuzọ zuchanrìn oke, o k'e nwọn mkpa ọ rị nị Osolobue k'e webanhan nke ẹbụ.

⁸ Kanj Osolobue hụn ihien rileni mma ime ndị nke ẹ, makēni ya wụ nkwerigbama ibuzọ ezuchanrinni oke, 'ya hain o gi sị,

“Di-nwōnni-ẹnyi sị,

'Lee ẹ,

oghen lala,

hụn m k'e gi tumẹ nkwerigbama ọhụn

ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrelụ lẹ Juda;

⁹ ọ rịkọ kẹ nkwerigbama hụ

mmẹ lẹ ndị nedi wẹ kanj nwọn,

uhụohin hụ m kwondon wẹ ẹka

gha alị Ijiptu dupuha wẹ.

Makēni edonmēni wẹ

nkwerigbama m—

'ya hain

m gi la wẹ to.'

Ya kẹ Di-nwōnni-ẹnyi ku.

¹⁰ 'Di-nwōnni-ẹnyi sị, ọnwan wụ nkwerigbama hụ

hụn m jenkọ d'e tumẹ

ẹgbata mmẹ lẹ ndị Izrelụ,

o mēguu:

m jenkọ d'e bu iwu m rị ichen-ichen

che ime uche wẹ,

de wẹ ye ime obi wẹ.

M k'a wụ Osolobue wẹ,

a wuru wẹ ndị nke m.

¹¹ Ɖlẹzi hụn ihian k'a kuzime ibe ẹ,

mọbụ gwama ibe ẹ,

“Marinkwo Onyẹ-nwōnni-ẹnyi.” Kaka!

Makēni,

wẹ ile jenkọ d'a marin m;

gha onyẹ kachanrìn ntin ime wẹ

d'e ru onyẹ kachanrinni.

¹² Makēni,

m k'e mē ni wẹ omikẹn,

gbaghari wẹ eje-ihien ndị wẹ mē;

a nyanhankozị m njo ndị hụn wẹ mēsonmẹ.' ”

¹³ Hūnni ọ rị nwan e ku oku nkwerigbama ọhụn, ya wụ n'o mēguo nke mbụ wuru nwan ihien-akan; bu omēni ihien wụ ihien-akan bu ọ hụ a kawaye ẹgedi, ya wụ nị oghen ẹ e d'a guu.

Isi Nke Iteneti

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Mbụ Ahụn

¹ Nkwerigbama nke ibuzo hụ nwọn umu iwu ndi sọn n'ẹ hụn wẹ gi e fe Osolobue, nwẹzikwọ ebe w'a nọ e fe ofufe hụn rị elu-uwani.

² Odu-ofufe ahun wẹ run nwọn mmughe ebuo. Ime mmughe nke ibuzo ke teburu le obukpe ahun rị; ogbe bredi ndi ahun w'e donme elu teburu ogen ile rizikwo ebegu. W'a kpọ mmughe ni "Ebe rị nsọ." Wẹ gi ekwa gbọnbepe mmughe ni ihun le azuun.

³ Wẹ ghafe ekwa mgbọnbepe hun ebo—ya wu, hun rị egbata mmughe ebunni, a banye we mmughe hun m'ẹ ebuo, hun w'a kpọ "Ebe Kachanrin nsọ."

⁴ Ebeni ke ihien hụ wẹ gi goru memẹ, hun wẹ nọ elu e a dun nsensi okun, rị. Ekpeti-nkwerigbama hụ rizikwo ebeni. Wẹ gi osisi run a, gi goru nyankwama ehu a ile, ke ime e ke azuun a. Ime e ke mkpu goru hụ wẹ buche ihien ahun wẹ risonme ime atụ hun wẹ kpọ mana rị; okpọ Eronu ahun gborini le ibe omuma ebuo hụ wẹ kaye Iwu iri ahun Osolobue ye Mozizi rizikwo ebegu.

⁵ Elu ekpetini ke ndi mmon-ozu ebuo wẹ kpọ rị. Ihien w'a kpọ ndi mmon-ozu ebunni wu cherobim. Uwe a ghosi ni ogho Osolobue rị ebegu. Wẹ shiafu nku wẹ elu ekpeti ahun. Ihien w'a kpọ elu ekpeti ahun wu Oche-omiken.

Kani, enyi a s'eka kuru ihien ndini ali kikenni.

⁶ Enina ke wẹ donmesonme ihien ndini wẹ. Ndi nchu-egan a banyesonme mmughe nke ibuzo ogen ile d'a run orun rini ni wẹ, hun wẹ gi e mezu omenalị ofufe.

⁷ Kani, onye-isi nchu-egan suo a banye mmughe hụ me e ebuo. Mgbe ohu suo k'o banye e ahua. O banyekoni, o k'e giriri edeke anu, hun o jenkọ d'e gi chụ ejan. O chụ ya wu ejan make njo ya le enwen e le njo ndi Izrelu kpachanpuleni enya me.

⁸ Mmon-nsọ gi ihien ndini a ghosi ni omeni echẹn ke wẹ rikwo e fe ofufe Odu-ofufe ibuzo hụ, uto wẹ gha a banye Ebe ahun rị nsọ nke-esi e ke puha.

⁹ Wẹ gi ihien ni a kowa ogenni enyi rị ime e. Onwan rị a ghosi ni oyiye w'e yesonme le ejan ile w'a chuyeni Osolobue ime ofufe mbu ahun asaeka me obi ndi rị e fe ofufe hụ rị chān.

¹⁰ Makeni oyiye le ejan ndini wẹ wuhu oku ihien-oriri le ihien-orira ichen-ichen le nchanchan rị ichen-ichen wẹ gi e don ihien nsọ. Ihien ndini ile wuhu omenalị enya e legha, hun Osolobue tumẹ ni wẹ ni w'e mesonme d'e ru ogen o k'e gi tumẹ ihien ohun hun zu oke.

Kẹ Wẹ E Fee Ofufe Ohun

¹¹ Kani, Kraisti a biaguọ nwan nọke onye-isi nchu-egan d'e wehe ihien oma ndi hụ rituleni. O banyeguọ Odu-ofufe hun kani, hun ka a oke e zu, hun wẹ gileni eka memẹ, ya wu, hun wẹ gileni ihien uwani wẹ ke eke memẹ.

¹² O giguọ nwan mgbe ohu banyechanrin Ebe Kachanrin Nso. Ekwọ edeke ewu le nwa oken-efin k'o gi banye, kani, edeke ya le enwen e, gi e wehe nzuofuha itebite.

¹³ Makeni, omeni ifekpu wẹ hụ edeke ewu le oken-efin le ntun nwa-efin wẹ dun okun ke onye rileni uchan (onye me ihien Iwu a so) gi a rizi uchan, a nabanhanzi w'a,

¹⁴ ya wu ni edeke Kraisti jenkọ d'a sa eka chanchan obi enyi ohunma-ohunma, chanchanpu ihien ndi ghaleni e ye ndun hun enyi e mesonme, chanchanpuchanrin a, keni enyi hun uto fe Osolobue rị ndun makeni ndun Kraisti hun nwele ni ntupo ke Kraisti gi chuyeni Osolobue ejan, ghahani Mmon-nsọ itebite.

¹⁵ Ya wu ni Jizosi wu onye e wegbamanị ime nkwerigbama ohun. Iya k'o wu keni ndi hụ wẹ kpọ oku hun uto nwonhen ihien hụ k'a to jeninrin ejen Osolobue kwe nkwa a. Wẹ k'e nwehen e, ebe o me ni o nwoguo onye nwunhunnị hun wẹ gi ndun a gbapuha wẹ, make njo wẹ mesonme okpuru nkwerigbama ibuzo hụ gha e ri isi wẹ.

¹⁶ Makeni, ihian kuguu ke wẹ k'a don ke uku e, wẹ siko d'a ghosiguu ni onye hụ a nwunhuguo, wẹ kebe gi ihien o ku runma orun.

¹⁷ Ihian nwunhuguu suo ke uku e o ke nọ a pa ire. Egiko w'a run orun ebe o rị ndun.

¹⁸ Ya hain nkwerigbama mbu hụ gileni bidonde bu edeke anu wẹ gbu egbu arị a.

¹⁹ Makeni, ogen Mozizi gi gwachanringuu ndi hụ ihien ile Iwu hụ si wẹ e me, ya o nọ weri edeke nwa-efin [le ewu] wẹ gbu le mirin, gi enenren anu e nwun ufie-ufie le ukun efiia w'a kpọ haishopu derisonme edeke le mirin hụ, fekpusunme ke Ehuhuo-Iwu hụ le enwen e ke ndi Izrelu ile—

²⁰ a si wẹ, "Hunni wu edeke wẹ rị e gi e tumẹ nkwerigbama hụ hun Osolobue kwademẹ ni unu."

²¹ Erirazikwo ke Mozizi don fekpusunme Odu-ofufe hụ le aria ile wẹ gi e fe ofufe.

²² Ezioku-ezioku, okpuru Iwu Mozizi, o d'a wuru ni edeke ke wẹ gi e don ihien ile nsọ: omeni egbuni wẹ anu—omeni edeke aria, mgbaghari njo ariko.

Ejan Kraisti E Wepu Njo

²³ O me nwan ni omenalị ndi hụ ile rị mkpa igi don Odu-ofufe rị uwa nsọ—bu onyinyon mmakalala ro, ya wu ni ejan ka ndi hụ mma ke nke ezigo e rị elu-igwee cho.

²⁴ Makēni, eḷe Ebehū wẹ gi ẹka mēmẹ wẹ nọ e fe ofufe—hūn wuhū onyinyon nke ezigbo ẹ ke Kraiṣṣi banye, kama, ọ banyeguṅo nwan elu-igwee lẹ enwẹn ẹ, weri ọnọdị ebe Osolobue rị makẹ ọrịnjimma ẹnyi.

²⁵ Eḷekwọ hūn o k'e gi gi enwẹn ẹ chụsonmẹ ejan, a chū, achudonzi rike ke onye-isi nchū-ẹjan rị elu-ṅwa don e mē, e gi ẹdeke wuleni nke ẹ a banye Ebehū Kachanrīn Nso ahūa-ahūa.

²⁶ Omēni nke Jizosī rị ẹrira, nke ọ hū a nwun anwundonzi kete w'e keḷe ṅwa! Kanī, ezioku wū n'ọ biaguṅo nwan mgbe ohuni sūo ọgugū-ogēni, d'e wepuchanrīn njo ghahanī igi enwẹn ẹ chū-ẹjan.

²⁷ K'o don wurū nī ihian a nwunhūn mgbe ohu, ọhūn meguṅu, okinkin-ikpe e sōn ẹ,

²⁸ ẹrira k'o donzi wurū nī hūnni Osolobue gigū Kraiṣṣi chū ejan mgbe ohu sūo chuchanrīn a, hūn Kraiṣṣi gi buru njo ndi bu ọda, Kraiṣṣi lalazi hūn mē ẹ mgbe ebuṅo—eḷezi oku njo k'ọ lalanī, kama, ọ lala d'a zuṅpūha ndi hūn rī e lekēmme ẹnya a.

Isi Nke Iri

Jizosī E Giguṅo Ejan Ohu Hū Ọ Chū Chuchanrīn Ejan Ie

¹ Ebe o mē ni ihien rī imē Iwu Mozizi wuhū onyinyon ihien rī mma lalanī, eḷe ezigbo ẹ; ya wū nī ejan hū w'a chūsonmẹ ahūa-ahūa asakọ nwan ẹka chanchanfu njo ndi a bīa d'e fe Osolobue, mē wẹ zu oke.

² Omēni o te sa ẹka a chanchanpū njo, nke ndi hūn e fe ofufe a chūbehī ejan. Makēni, nke njo wẹ a wurū ihien wẹ chanchanpū mgbe ohu hū, chanchanpuchanrīn a, obi e ke gha e gbuzi wẹ mgbu.

³ Kanī, ejan ndi hū w'a chū a nyanhansonmē ni ndi rī a bīa d'e fe ofufe njo wẹ ahūa-ahūa, a nyanhan nī wẹ nī w'e meṣonmē njo,

⁴ makēni ẹdeke oken-efin lẹ ewu asaeka wepū njo.

⁵ Ya haīn oge Kraiṣṣi gi bīa imē ṅwa, ọ sī,

“Ke ejan-o, ke oyiye-o, o nwōnni hūn i cho;
kama, ẹhū k'i kwademēni m.

⁶ Ke oyiye wẹ dūn ọkūn-o ke oyiye w'e ye makẹ ifiri njo-o,
o nwōnni hūn a sūo i ṅsūo.

⁷ Ya m nọ sī 'Lee ẹ, Osolobue, a bīaṅlẹ m d'e mē uche i—
nọkẹ ke wẹ don de banyeni m imē Eḷukwọ-nsọ.' ”

⁸ Nke ibuzo, ọ sī, “Ke ejan-o, ke oyiye-o, ke oyiye wẹ dūn ọkūn-o, ke oyiye w'e ye makẹ ifiri njo-o—o nwōnni hūn i cho, o nwōnni hūn a sūo i ṅsūo” (osūon'a nī Iwu sī w'e meṣonmē ihien ndini).

⁹ Ya ọ nọzi sī, “Lee ẹ, a bīaṅlẹ m d'e mē **uche** i.”

Ya wū nī o buguṅo nke ibuzo che ṅsūo kēni o tumē hūn mē ẹ ebuṅo.

¹⁰ Iya wū **uche** Osolobue ke Kraiṣṣi mē nwan, hūn wẹ gi nwan don ẹnyi nso ghahanī ejan Kraiṣṣi gi ẹhū a chū, chū a mgbe ohu, chuchanrīn a.

¹¹ Onye nchū-ẹjan ọwule a rūn ọrūn a ṅhūṅhūn-ṅhūṅhūn, a chūsonmē ọdī ejan ohu hū—ẹjan hūn ghaleni asaeka e wepū njo.

¹² Kanī, nke Kraiṣṣi wū nī oge n o gi gigū ifiri njo chū ejan ohu hū o gi chuchanrīn ejan ile, ọ nọ nọdī alī ẹka-nni Osolobue.

¹³ Kete mgbe hū, ọ rī e che mgbe Osolobue k'e gi gi ndi inenren ẹ mēmẹ n'ẹ ihien o gi a zoma ṅkū a,

¹⁴ makēni o giguṅo ejan ohu mē ndi hū o don nso wurū ndi zu oke jēnrin ejen.

¹⁵ Mmōn-nsọ rīzikwọ a shīa ẹri o gi a ghosī ẹnyi ni ihienni wū ezioku. O bu ọzo sī,
¹⁶ “Di-nwōnni-ẹnyi sī,

‘Onwan wū nkwerigbama hūn m jenkọ e tumē
egbata mē lẹ wẹ oge hū:

m jenkọ e bu iwu m che imē obi wẹ,
m k'e de wẹ ye imē uche wẹ.’ ”

¹⁷ Ọ nọ sīzi, “Anyanhankōzi m njo wẹ lẹ mmefie wẹ.”

¹⁸ Ya wū, ebe wẹ nọ bgaharigūhū njo ndini wẹ, w'a ra chūzi ejan wẹ gi e wepū njo.

Nī Ẹnyi Nọkunmē Osolobue

¹⁹ Umunē m, ẹnyi e nweṅuṅo nwan ihien obi gi e ru ẹnyi alī a banye Ebe Osolobue rī makẹ ihien ẹdeke Jizosī mē.

²⁰ Eghẹ, makēni Jizosī a kwaguṅo nī ẹnyi ọzo ọhūn hū rī ndun ghahanī ẹhū a, ya wū onwun a, hūn o gi dowapū nī ẹnyi ẹkwa mgbonbepū hū.

²¹ Ọzozī, ẹnyi nwōn oken onye nchū-ẹjan hūn ọlọ Osolobue rī ẹka a.

²² Ifiri ihien ndini we, ni enyi gi ni nwan obi enyi ile le obi erumali ndi gi ya wu onye nchu-ejan don enya buruhe Osolobue. Ni enyi bia nwan make ni o gigo edeke e fekpu obi enyi, chanchanfu ihien ile obi te gi a ma enyi ikpe, gi mirin nwanwu wuchanpu enyi ehụ.

²³ Ni enyi kwonkenme ni nwan olile-enya hu enyi nwon—make ni Osolobue hun kwe enyi nkwa furu onye we gi e don enya. O k'e mezu nkwa a.

²⁴ Ni enyi a chosonme ni uzo enyi e gi e me ibe enyi e nwe ihien-osusu, a runzikwo orun ri mma.

²⁵ Ele hun enyi e gi a lato ison ibe enyi a gbakikome ke ndi hu ime enyi don e me. Kama, ni enyi a kasị ibe enyi obi, tumadu hunni enyi ri a hun ke uhofin Di-nwonnien-nyi ri a riwaye nsue.

²⁶ Make ni, omeni enyi a kpachanpu enya to njo e me, ebe enyi maringwu ezioku, o nwonzini ejan owule hoduni hun we jenko d'a chu gi wepu njo.

²⁷ Kama, ihien k'a gha e che onye ahun wu ikpe-omuma hun a tu egun le oken okun hun jenko d'a dunpuchanrin ndi-ineren Osolobue.

²⁸ Make ni, ebe o me ni onye owule dan Iwu Mozizi, e gbu w'e, emeni we omiken e—madu ebuo mibu eto shiahu eri n'o me ihien hu,

²⁹ nani k'i ro ni afunfun furu we k'e ye ndi legberi Nwa Osolobue k'a johan njo—ndi lenja edeke nkwerigbama hu we gi don we nsu, kpasu Mmon-nsu we gha men'e efoma iwe?

³⁰ Make ni enyi a maringho Osolobue, onye hun si, "Mme nwe e megwari; m k'a kukin ugwo;" siji, "Di-nwonnien-nyi jenko d'e kin ndi nke e ikpe."

³¹ Ihien a tu egun k'o wu ni ihian danye aka Osolobue hun ri ndun.

Nyanhan Ni Ke Unu Don Bidon

³² Ka nyanhankwo ni oruru-ali hu unu gi kweri, oyan hu we gi shiapugwu unu enya; nyanhankwo ni ke unu don dingbuchanrin eje-afunfun bu oda biani ni unu;

³³ ke we don kparisonme unu, kpokposonme unu, ke unu don sonde ndi ozu we ri e me erira ta afunfun.

³⁴ Egher, unu a tade ni ndi ri ulo-ngan afunfun ogen hu; ogen we gi napu unu ihien unu, unu e gide ighoghodin e, make ni unu a maringho ni unu le enwen unu nwon hun ka mma le hun k'a to jenrin ejen.

³⁵ Etuhukwole ni obi-erumali hu unu nwon ime Di-nwonnien-nyi, make ni ugwo-orun rin'a e hiekwogbe.

³⁶ Make ni, o rika mkpa ni unu din ndidi, keni unu hun uzo mesonme uche Osolobue, gi e nwonhen ihien hu o kwe nkwa a.

³⁷ Noke ke Ekukwo-nsu don ku,

"O hodu ekere,

onye hun lalanj a bia—
o biekwo.

³⁸ Kanj,

okukwe ke onye nke m hun ri ke m cho

k'e gi e bi.

O gbakin azuun,

ihien e asuoko m."

³⁹ Kanj, enyi a ri ndi hun a gbakin-azuun, gi erira tuhu; kama, enyi ri ndi k'a gha e nwon **okukwe**, Osolobue e gi ifiri e zuopuha we.

Isi Nke Mmanai

Okukwe

¹ Ki wu nwan **okukwe**? Okukwe wu igi e don n'i k'e nwonhen ihien ri a tu enya a; igi ihien don, bu y'a rinj e leghan'a.

² Ufiri okukwe ndi mbu ahun nwe ke Osolobue gi kunni we ohunma.

³ Okukwe ke enyi gi a ghota ni oku-onu ke Osolobue gi ke uwa, ya wu ni we gha ihien enya ghaleni a legha memeh ihien ndi hu enya e legha.

⁴ Ebelu nwe okukwe: iya k'o gi chuyeni Osolobue ejan ka nke Keni mma. Iya hain Osolobue gi ku ni Ebelu ohunma, kpo a onye ri ke Osolobue don cho, shia n'a eri ni oyiye o ye ri mma. Make ni o nwe okukwe k'o gi wuru ni osuon'a n'o nwunhugwo o hukwo e ku oku*.

⁵ Enoku nwon okukwe: iya hain Osolobue gi weri e shi elu-igwee ebe o ri ndun. O nwunhunni. A cho w'a, ahunzini w'a, make ni Osolobue e werigwo a. Make ni, ni Osolobue d'e weri e, Ekukwo-nsu e kuol'a ni "o me ihien a suu Osolobue."

* **Isi Nke Mmanai**:4 Jenesis 4.10

⁶ Bụ ihian as'eka me ihien a sọ Osolobue, mmani o nwegho okukwe. Makeni, onye owule bja d'e kunrun Osolobue k'e giriri a don n'o ri ari, n'o kuzikwo ndi a chokenmen'e ugwo.

⁷ Nua nwon okukwe. Ifiri e, ogen Osolobue gi gwato a ni ihien metuleni jenko d'e me, o no gi e don, gi egun Osolobue run ugbo-mirin pu-ichen, hun Osolobue gi nwan zuopuha ezi-le-ulo ya wu Nua. Ihienni Nua me ke ikpe gi ma uwa. Nua no gi e wuru onye ri ke Osolobue don cho, wuru a makeni o nwe okukwe.

⁸ Ebrahim nwon okukwe. Iya hain o gi kweri ogen Osolobue gi kpọ a, si a shi ebe o jenko d'e ye e, o no jennme bu o marin ebe o jenko.

⁹ Okukwe k'o gi kwashi ali hu Osolobue kwe e nkwa d'e biri ke otunmuye—e bisonme ime odu. Erira ke Aziki le Jekopu, ndi rizikwo ndi Osolobue kwe ya wu nkwa, bisonme ime odu.

¹⁰ Ebrahim me erira makeni o bu obi le enya zinme obodo ahun nwon iyeto hun k'a toni, obodo ahun Osolobue gi eka a rofuha, tun.

¹¹ Okukwe ke Ebrahim gi saeka mu nwa, osuon'a n'o kaguo egedi oda-oda; osuon'a ni Sara le enwen e wu agan. Makeni, Ebrahim gi e don ni Chuku hun kwe nkwa, furu we gi e don enya, n'o jenko d'e mezu nkwa a.

¹² Ya okennye ohuni ehụ a nwunhunguu ebe imu-nwa ri no mu umu bukenme oda—nọke kokise ri elu-igwere, nọke ejan ri mkpenren ohimin hun we ghaleni a saeka a gunguu.

¹³ Ndinj ile kwodon okukwe nwun, bu w'e ke nwonhen ihien ndi hu Osolobue kwe we nkwa, kanj, e leheguni we ihien ndi hu, gi ighoghọ nabanhan we. We kwerezikwo ni we wu itumunye ime uwani, e kuzikwo a.

¹⁴ Ndi e ku enina ri a ghosi n'o nwoguo ali enya we ri hun wu nke we.

¹⁵ Omeni ali hu we gha puha ke we te ri e ro, efe te hu a w'e gi kin-azun.

¹⁶ Kanj, we ri a cho ali hun ka mma, ya wu, nke elu-igwee. Ya hain ifenren gileni e me Osolobue iza Osolobue we, makeni, ezioku-ezioku, o nwegho obodo o kwademeni we.

¹⁷ Makeni Ebrahim nwon okukwe, ogen Osolobue gi lele e, o no bja d'e gi Aziki chu ejan. Onye nwen we kwe nkwa ndi hu no meme n'o gi akpu nwa a ohu chu ejan!

¹⁸ Nwa nwen we gwa a oku e, si, "Eka Aziki ke umu we jenko d'a kpọ nke i k'a gha bja."

¹⁹ Ebrahim gi e don ni Osolobue k'a saeka weli onye nwunni. Ke ihien ile don me, o richanrihu ke ebe o no gha ime onwun nwehenzi Aziki nke-esi.

²⁰ Aziki nwon okukwe. Iya hain o gi gozi Jekopu le Iso—kusonme ihien k'e me ime ndun we ihun.

²¹ Jekopu nwon okukwe: o d'a nwun, o no gozi onye-onye ime umu Josefu ebuo, gi okpo a wuzo, hulua isi, fe Osolobue.

²² Josefu nwon okukwe: ogen o gi jenko d'a nwun, o no ku oku opupu umu Izrelu jenko d'a gha Ijptu pu, gwa we ke we k'e me okpuku a.

²³ Ndi mu Mozizi nwon okukwe. Ya hain we gi zueme Mozizi gha ogen we gi mu a d'e ru ifon eto, makeni we hun a ni o wu nwa pu mma oda-oda, atunji we egun iwu hu eze ye.

²⁴ Mozizi nwon okukwe: ogen o gi suepuha, o no ju w'a kpol'a nwa nwa-okpoho Fero, eze ali Ijptu.

²⁵ O hanrin n'o ka mma ni ya le ndi nke Osolobue wiri ta afunfun kari ime Osolobue njo ebe o n'a cho n'o ri-uba, iri-uba hun ghaleni a to.

²⁶ O gi e don ni mkpari le nlegberi hun gi ifiri Kraisti biani ihian wu aku-le-uba hun ka aku-le-uba ri Ijptu. O me erira makeni o bu enya zinme ugwo-orun lalani.

²⁷ Makeni o nwe okukwe, o no gha Ijptu pu; egun atun'a ni iwe jenko d'e we eze wu Fero. O leni enya azun, kama, o dinsonme leke si o ri e legha Osolobue, onye ahun we ghaleni e legha enya.

²⁸ Okukwe k'o gi me Mmemme-Nghafe le Ifesonme edeke ye onumuzo, hun o gi me ni mmon-ozu hu ri e gbu umu ikennye ibuzo ndi Ijptu e gbuni umu ikennye ibuzo ndi Izrelu.

²⁹ Okukwe ke ndi Izrelu gi ghafe Ohimin-Ufie leke si we ghako akpakali. Kanj, ogen ndi Ijptu gi cho ni we nwen ghafe, mirin no rukpume we, we no ragbu enwen we.

³⁰ Okukwe ndi Izrelu nwe ke ugba Jeriko gi dan ogen we gi jenhunmeguu a akpu-uhuhin esa.

³¹ Okukwe igbaraja hu wu Rehabu nwen hain o gileni son ndi hun nufu isi la ntikpo—makeni o gi ifiri okukwe e gi udon nabanhan ndi Izrelu hu gi nzuzue bja d'e lele ali we wu Jeriko.

³² Ki m k'e kuzi nwan? Ogen arja, nke m'e te kume oku Gidionj le Barakj le Samsinj le Jefta; oku Defidi le Samuelu le ndi-amuma mbu-mbu—

³³ ndinj ile nwon okukwe—gi e meri ali ri ichen-ichen; gi e ki okiki zinrinni; gi e nwonhen ihien Osolobue kwe we nkwa a; gi e kpukinsonme eworo onu;

³⁴ gi e tinyun oken-okun; gi e wanahin ogbugbu we te k'e gi opia-agma gbu we; gi e nwonhen iken ebe ndun guugu we; gi e kpa iken agha; gi e chuziza ndi-agma ndi ali ozo.

³⁵ Ikpoho ndi hụ ime wẹ nwẹ okukwe, Osolobue nọ gi ẹ welini wẹ ndi nke wẹ nwunhuguni.

Nke ndi ọzọ wu ni wẹ gi ifiri okukwe wẹ meshi wẹ iken ọda-oda, kanị a ju wẹ w'a hatule wẹ, hūn nkẹ w'e gi tuhu okukwe wẹ, makeni wẹ nwun, wẹ k'e lihizi ri ndun ka mma.

³⁶ A kpa wẹ ndi ọzọ ye emu make okukwe wẹ, gbu wẹ mkpịnsin; e kende wẹ ndi hụ ime wẹ egbun, tu wẹ ye ọlọ-ngan—make okukwe wẹ.

³⁷ E gi wẹ omuma magbu ndi hụ ime wẹ; a kpowa wẹ ndi hụ ime wẹ ọzọ ẹbūo; e gi wẹ ọpia-agma gbu ndi hụ ime wẹ.

Akpukpo atunrun le akpukpo ewu sọọ kẹ w'a hūn e yi, e nwẹ wẹ ihien ọwule mọbu ndi e yeni wẹ ẹka; e kpokpo wẹ wẹ; e meja wẹ wẹ!

³⁸ Uwanị efuruni ndi nọ ẹrira! W'a wahunme ime atụ le elu-ugu le ime okporo le ọnu ndi risonme ali.

³⁹ Ezie, wẹ ku oku ndini ile ohunma make okukwe wẹ, kanị, o nwonni onye ọwule ime wẹ hūn nwonhen **ihien ahun** Osolobue kwe nkwa a.

⁴⁰ Makeni, Osolobue kwademeni enyi ihien ka mma, hūn o gi me ni ezuko wẹ oke bu enyi a ri a.

Isi Nke Mmēbūo

*Ni Enyi Sonme Nzomuku Kraisi
(Mat 11.28-30)*

¹ Ya wu, ebe o me nwan ni igunrun ndi osheri han enina fihunme enyi lekẹ ogbo*, ni enyi lato nwan ihien ọwule hūn a nyindanni enyi, natozikwo njo ahun e mesonme enyi uke. Ni enyi dikenme, gba osoni Osolobue ketoni enyi,

² bu enya zinme Jizosi, hūn wu mbidon le ogugu okukwe enyi; hūn gi ifiri ighoghọ hūn ri e che n'e dingbu obe hū, legberi ifenren rin'a. O nodiguo nwan ali ẹka-nni ukpo Osolobue.

³ Rokpo ni onyeni dingbu ihien ahun ile ẹka ndi-njo—amamgbe ndun a guu unu mọbu unu e tuhu okukwe unu.

⁴ Oganni unu ri e che njo, unu e ke cherude e ebe o nọ napu unu ndun unu.

⁵ Unu a zoguode oku nkasi-obini Osolobue ku, hūn o gi a gba unu umẹ nọkẹ umu a ra? O si,

“Nwa m,
elegberile afunfun Di-nwonni-enyi gi a zun i;
anile ndun guu i ebe o ri a jugbo i;

⁶ makeni,
afunfun ke Di-nwonni-enyi gi a zun
onye o bu obi;

onye hūn o nabanhan nọkẹ nwa a
k'ọ fian mkpịnsin.”

⁷ E digbu ni nwan afunfun, e weri e nọkẹ ozunzun. Osolobue gi e a ghoji ni umu a ke unu wu nke-esi. Elee nwa ke nedi e ghaleni e ye afunfun ebe o n'a zun a?

⁸ Omeni eyeni wẹ unu afunfun wẹ gi a zun nwa ke wẹ don e ye onye ọwule wu nwa nke-esi, ya wu ni unu ele umu nke-esi.

⁹ Ebe o me ni enyi a gbayegho ndi nedi enyi ri elu uwanị ogen wẹ gi e ye enyi afunfun wẹ gi zun enyi, o furuni ni enyi wepuha obi enyi bu enwen enyi che okpuru Nedi enyi nke ime Mmon wu Osolobue, keni enyi hūn ọzọ nwon ndun?

¹⁰ Ndi nedi enyi e yegho enyi afunfun ekere ogen ebe w'e n'a zun enyi ke wẹ marinhan, kanị ya le enwen e wu Osolobue gi afunfun a zun enyi keni o rini enyi mma nke-esi, keni enyi son e ri nsọ.

¹¹ Afunfun w'e ye ihian wẹ gha a zun a ra sọọ usuo ogen hū ihian gi ri ime e, ufu k'ọ fu. Kanị, omeguu, o mipuha ni ndi wẹ gi e zun mkpuru, hūn wu udon le ibi ke Chuku cho.

Ndunmodun Le Eka-nin

¹² Gbakemme ni nwan ẹka, unu a gbakemmezikwo mkpu-uku ndi ahun ri a ma nni.

¹³ Kwa ni ni nwan oku unu ọzọ zinrinni, keni ukọ rileni iken hūn ọzọ dinhin, amamgbe o kwapu.

Ajukwole Ni Eyemeka Osolobue!

¹⁴ A liliima ni ni udon a ri egbata unu le onye ọwule le ni unu a rizikwo nsọ, makeni onye rileni nsọ ahunko Onye-nwonni-enyi.

¹⁵ Hūn n'a n'o nwonni onye efoma Osolobue fie; ni ize arini ime igunrun unu, buhe nsongbu, meru ndi bu ọda—erira mkpogun don e suepuha.

* **Isi Nke Mmēbūo:**1 Griki: orukpu

¹⁶ Hụnzikwọ n'a nị o nwonni onyè rị a ghereni, mọbụ onyè nọkè Iso—hụn nwonlèni ihien o kpọ ihien Osolobue, hụn gi ifiri okwa ihien-oriri ohu repu onodi nwa-ibuzo o wu.

¹⁷ Unu a maringho nị omeguu, o nọ cho nị o nwonhen ngozi hu, kanị a ju w'a; o sanị aka gbeghutọ ihien, osuon'a n'o gi enya-mirin cho ngozi hu.

¹⁸ Makeni, ele ihien we a saeka e metu aka ke unu bia d'e kunrun—nọkè ke umu Izrelu don bia Ugu Sainai; ele oken okun rị e nwunni le ishi le ebe we nọ a kwan “okokoko!”; ele oken ufere rị a kpọni.

¹⁹ Ele olu opi rị a hannị le olu rị e ku ihien o me ni ndi nun'a nọ rịoma nị asa we aka nuzi—

²⁰ makeni obi we asanị aka bu iwu o ti: nị, “Ihien owule ehụ a metu ugu hu, we magbu e, osuon'a nị anu ro!”

²¹ Ihien ile we rị a hūn a wukemmekè ihien egun, nke wu nị, Mozizi le enwen e nọde si, “Egun rị a tu m, ehụ rị a ma m nni!”

²² Mba! Ugu Zayonu ke unu bia, obodo uku Osolobue rị ndun, Jerusalem hūn rị elu-igwee; unu bia d'e kunrun igunrun ndi mmōn-ozī we ghaleni a sa aka a gun; unu bia d'e kunrun ndi rị e me mmemme, a ghoghō.

²³ Unu a biaguo d'e kunrun igunrun umu ibuzo Osolobue, hūn we deye efan we elu-igwee. Unu a biaguo d'e kunrun Osolobue hūn wu aka-ikpe ihian ile. Unu a biaguo d'e kunrun ndi bi elu ke Osolobue don cho hūn Osolobue meguu nwan mmōn we zu oke.

²⁴ Jizosị ke unu bia d'e kunrun, onyè hūn e wegbama Osolobue le ihian ime nkwerigbama ohun. Unu a biaguo d'e kunrun edeke-nfesomme ahun hūn rị e ku ihien ka mma kari mmegwari ahun edeke Ebelu si we megwari, makeni onwan si gbaghari.

²⁵ Hunkwo n'a nwan nị unu apani oku Osolobue, onyè ahun rị a gwa unu oku ogenni. Makeni, omeni awanahinni we ogen hu we gi pa oku Mozizi hūn nọ elu-uwani ogen ahun a do we aka-ntin, enyi asakokwo aka wanahin kaka, omeni enyi a pa oku Osolobue hūn gha elu-igwee a do enyi aka-ntin.

²⁶ Ogen hu, uwa ke olu e zinzin; kanị, ogenni, o kweguo nkwa, si, “M k'e zinzinzi ihien ile: elezi uwa suo ke m sikọ nwan d'e zinzin, m k'e zinzinzi kwè elu-igwere ile le ihien rin'a.”

²⁷ Okuni o ku: “M k'e zinzinzi” rị a ghosị nị Osolobue sikọ d'e wepu ihien ndi hu we a sa aka e zinzinfu, ya wu ihien we ke eke, keni o hūn uzọ hodu hūn we ghaleni a saeka e mehunme.

²⁸ Ebe o me nwan nị enyi rị e nwonhen ali-eze hūn we ghaleni a saeka e mehunme, nị enyi gi nwan ekele le egun le ehụ-omuma-nni fe Osolobue ofufe furu hūn o nabanhan;

²⁹ makeni ezioku-ezioku, Chuku enyi wu okun hūn e bu ihien e ri.

Isi Nke Mmèto

Obibi Hūn A Suo Osolobue Usuo

¹ E nwe ni ihien-osusuo umune unu ime Kraisti ogen ile.

² Egikwole ni inabanhan ndi obia gu egu—makeni, o nwonguo ndi gi enina nabanhan ndi mmōn-ozī, lee we obia—bu a marin we ni ndi-mmōn ozi ro.

³ A nyanhan nị ndi rị ulo-ngan nọkè si unu le we rị ulo-ngan; a nyanhan nị ndi we rị e meshi-iken nọkè si unu ke we rị e meshi iken.

⁴ Gbayekemme ni olulu di-le-nwunye; ke di ke nwunye ewiwikwole enwen e, meru elu-ukpo we*—makeni Osolobue jenko d'a ma ndi ughere ikpe.

⁵ Anikwole ni egbo a suo unu; a nị nị ihien unu nwon e jun unu efu. Makeni, Osolobue e kuole, si, “Ahapuko m unu mọbụ la unu to.”

⁶ Ya wu, enyi k'a saeka du aka obi, si, “Di-nwonni-enyi wu onyè e yeni m aka,

egun atuko m;

ki ihian k'a saeka me m?”

⁷ Nyanhan nị ndi-ndu unu, hūn gwa unu oku Osolobue; lekpo nị ihien ndun we runpuha; kinrin nị okukwe we.

⁸ Ke Jizosị Kraisti rị unyanhūn k'ọ rị tanni; o k'a rị erira jenrin ejen.

⁹ Awukwole ni ndi we gi nkuzi rị ichen-ichen e dufie; makeni o rika mma ebe o nọ me ni eyemeka Osolobue ke obi gi ru ihian ali, nị ele idommesomme iwu ihien-oriri—iwu ihien-oriri hūn bantuleni ni ndi e domme ni we erere.

¹⁰ Ukpọ nchụ-ejan nke enyi wu udi hūn o me ni ndi nchụ-ejan hūn a run ime Odụ-ofufe akan hu efuruni nị we ri ihien rị n'a.

¹¹ Onyè-isi nchụ-ejan Ofufe-akan hu e webanhan edeke anu we gi chụ-ejan njo ime Ebehu Kacharin Nso, kanị w'e bu anu hu e shi ebe ihian bileni d'a dun okun.

* Isi Nke Mmèto:4 Di esonle okpoho ozo; nwunye esonle okennyè ozo.

¹² Ya haịn Jizosị gilęni nọ ime obodo nwunhụn, kama wę gha ime obodo wepu a d'e gbu, kęni o hụn uzọ gi ędeke ę dọn ndi ihian nsọ.

¹³ Ni ęnyi gha nwan ime obodo pu, buru ę ebęhu ihian bilęni—d'e sọn ę narin ihien ifenren wę mę ę,

¹⁴ makeni ęnyi e nwon obodo owule hụn k'a toni elu uwani ęnyi ri; kama, ęnyi ri a tu ęnya obodo hu lalani.

¹⁵ Ni ęnyi ghama ni nwan ęka Kraistị a ja Osolobue mma ogen ile, makeni ebe Osolobue ri, ohun wu ęjan ęnyi ri a chuyen'e—mkpuru o ri a ghorị ugbo'onu ndi ri e fen'e, a kpọku ęfan a.

¹⁶ Hụn n'a ni unu hu e mę mma le ni unu e keye ibe unu ihien unu nwon, makeni udi ęjani a sọ Osolobue usuo.

¹⁷ E humę ni ni ndi-ndu unu isi; e bu ni enwen unu e che okpuru wę. Makeni, wę ri e lepu umę-ndun unu ęnya. Wę jęnkọ d'e ye Osolobue mgbako banyeni unu. Hụn n'a ni wę gi ighoghọ ye ya wu mgbako, ele ęnya-mirin, make o gha a jo unu njọ.

¹⁸ E mę ni ni ęnyi ekpere. Makeni, ęnyi a maringho ni obi ęnyi ri ochan, ni ęnyi a chozikwo ni ęnyi e bi obibi nwe ogho ime ihien ile ęnyi ri e mę.

¹⁹ M ri a rikemę unu, mę ni ihieni, kęni wę hụn uzọ wekinhen m ebe unu ri ęwa.

Ekpere

²⁰ Osolobue e ye udon; iya gha onwun wekinhen Di-nwonn-ęnyi wu Jesu, okęn onye-ndu atunrun ahun wę gi ędeke ę (ya wu onwun a) biye nkwerigbama itębitę hu Osolobue tume ęka;

²¹ ya dodo yecharin unu ihien ile ri mma hụn unu e gi mę uche ę. Ya dodo mę ę, kęni ihien a sụn'a hụn uzọ e mę ime ndun ęnyi ghahanị Jesu Kristi. Ogho ya rinị Jizos' Kraistị ogen ile jenrin ejen! Isę.

Oku Ikpazuun

²² M ri a riọ unu umunę m, dodo, nabanhan ni oku nkasi-obini m de ni unu, n'o suekęni.

²³ M cho ni unu marin ni a hatuguo wę nwenę ęnyi wu Timoti—n'o ghaguo ulo-ngan puha. Mmę le 'ya jęnkọ d'a wi m lalani d'a hụn unu, omęni o bļaghọ ęgwa.

²⁴ Kele ni ndi-ndu unu ile le ndi-nsọ ile. Ndi hụn gha Itali bia ri ekele unu.

²⁵ ęfoma Osolobue ya rinị unu ile. Isę.

Eku kwọ-Ozi Jemisi De

¹ Mmẹ wu Jemisi de ehuhuo-ozini. M wu igbon Osolobue le Di-nwonni-enyi wu Jesu Kristi. M ri e dejenni ndi ikpun-ulo mmebu alị Izrelu, hun risomme alị ndi ozo ri ichen-ichen ya; e kele m onu!

Afunfun, Okukwe Le Amamihiẹn

² Umune m, ogen owule udi onwunwan ri ichen-ichen gi a biani unu, weri n'e ni ihien unu e gi ghoghoro—

³ make ni unu a maringho ni we lele okukwe unu, o weheni unu ndidi.

⁴ Ni ni nwan ndidi runchanrin orun a, keni unu hun uzọ wuru ndi ka ehụ, zu oke, nwonleni ebe we no a la azuun.

⁵ Onye owule ri ime unu hun marinleni ihien o k'e me, ya me ekpere riọ Osolobue hun a shiapu efo e ye ihien—o k'e ye e amamihiẹn.

⁶ Kanị, ya gikwo okukwe riọ; y'e gikwole obi ebuo, kaka. Make ni, onye obi-ebuọ nọhu ke ebiri-mirin ohimin hun ufere ri e nu, e nuhunme.

⁷ Onye no erira y'e rokwole n'o k'e nwonhen ihien owule eka Di-nwonni-enyi,

⁸ make ni onye obi-ebuọ k'o wu; ime ihien ile o me, a ra sa eka kwademe obi e, me ihien owule.

Egbeyele Ni Onye Owule

⁹ Onye owule kwerini bu o wu ogbenye, ya ghoghoma ni Osolobue e bushiguo a elu;

¹⁰ hun wu odafin ya ghoghoma ni e wetuguo w'a anị. Make ni, ndi-idadin jenkọ d'a ghafe ke obobo ofia:

¹¹ anwun wahu, efifia ri ofia e shinwun, obobo e a danfu, mma a aguu! Erira k'o rizi ni ndi-idadin, we k'e shinwun ebe we ri e bi elu we.

Onwunwan

¹² Onye owule gi ndidi son onwunwan k'a narin ngozi, make ni, o fua ohunma, Osolobue e gi ndun ahun o kwe ndi ihien e a suo nkwa a tu onye ahun ugon mmeri.

¹³ Onwunwan bia ni ihian, y'a sikwole, "Osolobue ri a nwan m." Make ni, eje-ihien ara gun Osolobue egun omume; ya le enwen e ara nwanzikwo ihian.

¹⁴ Ni onwunwan biani ihian wu ni eje-ihien la a enya, gunma a.

¹⁵ Ihien oila-nya kwonkenmeguu ihian, o mupuha njọ; njọ karaguu, o mu onwun.

¹⁶ Umune m, anikwole ni we dufie onu.

¹⁷ Make ni, ihien ile we shiapu-efo ye le ihien owule zu oke we e ye eye gha elu-igwee, eka Osolobue, bia. Osolobue wu Nedi hun e ye ukpe ile rinị hun ghaleni e bi ekanai—a ra gbehuto, ara yebe ukpe, yeme ishi.

¹⁸ Iya kwademe obi e, shiapu efo mudonzi enyi, ghahani oku e hun wu ezioku, keni enyi wurun'a mkpuru-ibuzo o gha ime ihien ile o ke ghorị.

Inu Oku-Chuku Le Igi E Bi

¹⁹ Umune m ri m obi, marin ni onwan: onye owule ya a nukpo oku; y'e kukerininle oku; y'e bukerininle olulu—

²⁰ make ni olulu ihian ara runpuha ihien Osolobue cho.

²¹ Wepu ni nwan ihien ile ru unyin le eje-ihien ile unu ri e gi e mekarị enwen onu; onu e welu enwen unu alị, nabanhan oku Osolobue we kunye ime obi unu, hun k'a s'eka zuopuha umē-ndun unu.

²² Kanị, e gikwo ni ya wu oku Osolobue e bi; awukwole ni ndi a nu onunu suo, hun ri e dufie enwen we.

²³ Make ni, onye owule hun a nu oku-Chuku bu ara gi e bi nọhu ke onye gihu ughegbe lee enwen e.

²⁴ Eghē. Make ni, o leghahu enwen e, gha ebegu pu, o zo ke o no ozigbo.

²⁵ Kanị, nke ndi hun e leban enya iwu hu zu oke wu oku Osolobue, hun e me ihian e nwonrin enwen e, omeni w'e dikenme, mesonme ihien o cho—ni emeni we ndi a nu, a zo ihien we nu, kanị ndi e gi e e bi, Osolobue k'a gozi we make ni we ri e gi e e bi.

²⁶ Onye hun si n'o ri e fe Osolobue bu ara kwondon ire e, ri e dufie enwen e; ofufe e wu ihien-eti.

²⁷ Ezigbo ofufe zu oke, rụlęni arụ ęnya Osolobue Nędi ęnyi wụ hụnni: ilepụ ndi nwonlęni mę mọbụ nędi lę ndi di wę nwun ęnya ebe wę rị a ta afunfun—lęzi idonmę enwęn ihian makę ụwa gha e męru a.

Isi Nke Ebuo

Egbeyelęni Ihian

¹ Umunę m, ebe o mę nwan nị unu kweri ni Di-nwonni-ęnyi wụ Jesu Kristi, Di-nwonni-ęnyi nwe ogho, nị unu wuruzi ndi e gbeyeni ihian?

² Omęni onye yi ekwa-oma nanranı, yisonmę ọla-ęka goru, a banhan ebe onu rị e zu, nı ogbennye yi ekwa rıleni mma kaka a banhanzikwo ebęhu,

³ onu a gbaye hun ken ekiken rı mma, si a, “Dodo, nodi ali ocheni rı mma,” si hun ogbennye, “Wuzo ebęhu,” mọbụ “Nodi ebeni ukwu m rı” —

⁴ ohun a ghosigwoni nı unu e gbeyeni ihian ime igunrun unu, ni unu e gi obi zinrinlęni e mę ihien unu?

⁵ Umunę m rı m obi, gon ni ntin! Osolobue a horigwoni ndi-igbennye? Eghęę, o horigwo ndi-igbennye ime uwanı nı wę wuru ndi-idafin ime okukwe, wuruzikwo ndi k'a banye Ali-eze hu o kwe ndi nwe ihien-osuswo a nkwa.

⁶ Kanı, unu e legberi ndi-igbennye! Ele ndi-idafin a kpangbu unu? Ele wę a dojen unu ogwa?

⁷ Ele wę e kutọ ęfan Onye hu richanrin mma hun unu rı a za?

⁸ Omęni unu e donmę iwu hu Eze ye ke wę don de e ime Ekukwo-nsọ, iwu hu hun si, “Thien ibe i ya swo i ke i ihien i don a swo i”—unu e mego ihien rı mma.

⁹ Kanı, omęni unu e gbeyeni ihian, unu rı e mę njo, ikpe a maolę unu makęni unu rı a dan iwu.

¹⁰ Makęni, onye donmęchanrin iwu ile—dan ohu, ikpe a maol'a nọkę onye danchanrin iwu ile.

¹¹ Makęni, Osolobue ohu hu hun si, “Agherele,” iya sizikwo, “Egbule ochu.” Ya wu, omęni y'e gbu ihian, y'a danchanringwo iwu hu ile—osun'a nı y'a ghereni.

¹² Ya wu, ke iku-oku ke omumę, e męchanrin nı wę ke ndi wę k'e gi iwu hu e mę ihian e nwonrin enwęn ę kin ikpe.

¹³ Makęni, onye owule melęni ebere, wę jęnkoni d'e kin ę ikpe, emękoni w'a ebere. Ebere y'e męri ikpe-omuma.

Okukwe Le Orun

¹⁴ Umunę, elee erere k'o ban nı si nı i nwon okukwe, omęni y'e gin'e run orun? Nı okukwe ahun saęka zupwaha i?

¹⁵ Omęni ekwa ezuni onye nke Kraıstı ibe unu ukun mọbụ nı ihien o k'e ri uhwohin hu a rı a,

¹⁶ onye ohu ime unu a si a, “Ijen ewere-ol! Oyi atukwole-i-ol! Rijunkwo ęfo-ol!”—kanı, y'e yen'e ihien ęhu a cho. Elee erere k'o ban?

¹⁷ Ya wu, okukwe nodinı bu eginı w'e run orun a nwunhngwo.

¹⁸ Kanı, ihian k'a si, “Onye le nke ę ro: nke i wu okukwe, nke m wu orun.”

Aziza m wu, “Ghosidele m ke onye owule e gi saęka nwon okukwe nke-esi bu orun arı a. Mmę nwęn, m jęnkọ d'e gi orun m ghosi i okukwe m.”

¹⁹ Y'e nwongho okukwe nu—hun i gi kweri nı Osolobue ohu swo rı, ele iya? Y'e meke-ol! Kanı, eje-mmọn kwerezikwo ekweri!—ya ke egun gi a tu wę, ęhu hu a ma wę nni!

²⁰ Onye-nzuzu! I cho nı wę ghosi i nı okukwe nodinı bu y'e gin'e run orun a nwunhngwo?

²¹ Ele ihien nędi ęnyi wu Ebrahim run ke Osolobue gi kun'e ohunma—ogen hu o gi wehe nwa a wu Aziki, n'o gi ę chụ-ęjan elu ukpo nchụ-ęjan hu?

²² Y'a hun a? Okukwe ę le orun a rungbama; ihien o mę ke okukwe ę gi zu oke.

²³ Erira ke ihien hu ęhuhwo-nsọ ku don męzu, nı, “Ebrahim kweye ni Osolobue, Osolobue no gun a yen'e, kpo a onye rı ke Chuku cho, kpo a owu a.”

²⁴ Y'a hun a nwan nı ihien onye run ke Osolobue gi e kun'e ohunma—ele okukwe swo!

²⁵ Ele erira ke Osolobue gizi gi ihien igbaraja hu wu Rehabu mę kun'e ohunma—ogen hu o gi nabanhan ndi hun Joshua zi d'e gi nzuzue lele ali Jeriko, zuemę wę, yenı wę ęka ghashi uzo ozo wanahin?

²⁶ Ya wu, k'o don mę ni ęhu ihian mmọn rıleni a nwunhngwo, erira k'o donzi mę ni okukwe orun rıleni a nwunhngwo.

Isi Nke Eto

¹ Umunę m, emełe ni ndi-nkuzi, ndi-nkuzi, makaeni onu a maringho ni eka we k'e gi kin enyi ndi-nkuzi ikpe k'a ka e ze.

² O runahinsomę enyi ile arunahin. Onye owule oku-onu ghaleni arunahin e zuguo oke, o k'a sazikwo eka kwondonchanrin ehụ a ile.

³ Enyi kenme eshin onu keni o hume ni enyi isi, enyi k'a saeka ki ehụ a ile.

⁴ Lezide ugbo-mirin: osuon'a ni e hika we ogbe, osuon'a ni oken ufere suo nwon e bu we—sterin mehu ekere ke onye a nyan n'a gi a fi a e shi ebe owule o cho.

⁵ Eri a ke ire rizikwo—mkpamkpa-ehụ me ntin ro, kani o kukari enwen e!

Lezide nwan ke okun me ekere a dunfu egboko!

⁶ Ire wu okun nke-esi. Ire nohu ke ebe we no bu njo han ke uwa ile che enyi ehụ! O ruchanrin ehụ ile unyin! O bu ndun i ile e che ime okun! Okun ire gi a dun gha okun-mmọn a bja.

⁷ O nwonni udi anu owule hun a kpa ani, hun a ri ari, hun ri ime ohimin mọbu nnunu hun ihian keleni zun mọbu hun o me ni ihian asako eka zun a.

⁸ Kani, o nwonni onye owule wu ihian hun k'a sa eka zun ire. Eje-ihien ghaleni e zu iken k'o wu. Eje-nshi hun e gbu ihian ya jun ime e.

⁹ Ya ke enyi gi a ja Onye-nwonni-enyi le Nedi enyi mma; iya ke enyi gizikwo a bu ihian we ke udi Osolobue onu!

¹⁰ Onu ohu hu ojija-mma gha a puha ke ibu-onu ghazi a puha! Umunę m, o furuni n'o ri enina.

¹¹ Ni isi-mirin ohu gha onu ohu a gbapuha mirin ri mma hun a suo usuo le hun e lu ilu?

¹² Umunę m, ni osisi figi mi mkpuru olivu? Ni osisi grepu mi mkpuru figi? Mba! Ya wu ni mirin hun a suo nnu-nnu a s'eka wefuha hun a suo ohunma.

Amamihien Nke Osolobue Le Nke Ekwensu

¹³ Onye marin ihien nke-esi ime igunrun onu? Onye nwe nghota? Ya gi obibi ri mma o ri e bi le k'o don e welua enwen e ali ghosi ni ihien o ri e me gha ezigbo amamihien a bja.

¹⁴ Kani, omeni eje enya-ufu le icho nke-i nke-i ri i obi, ezumekwole ezioku rin'a, a nyan isi ni y'a maringho ihien, makaeni ntu k'i ri a tu.

¹⁵ Elekwọ enu-igwee ke udi amamihien hu gha bja! Nke uwa ro; nke ihian-mmaka ro, eka Mmon-nso arja; nke Ekwensu ro.

¹⁶ Makaeni ebe owule enya-ufu le icho nke-i nke-i ri, ebeku ke we no a hunzi isusu le udi eje-ihien ile ri ichen-ichen.

¹⁷ Kani, nke amamihien ahun gha elu-igwee bja—nke ibuzo wu ni o nwonni kaka eje-ihien owule rin'a; udon k'o cho, a ra me iken-iken; o lee k'o ri ndi ozo; ebere le mkpuru ri mma jun ime e; a ra gbeye ni ihian; ihunna arj a.

¹⁸ Ndi-udon marin ke we don e gi udon a kun mkpuru, o mipuha ezi-omume.

Isi Nke Ẹno

Awule Owu Uwa

¹ Elebe ke ikpe risomę ime igunrun unu gha a bja? Elebe ke ogun risomę ime igunrun onu gha a bja? Ele ihien ndi ahun a gungbuni unu ri ime unu a lu agha?

² Unu cho ihien ni unu enwonhenni ihien unu cho, unu e gbume ochu. Ihien na unu enya, ni unu asani eka nwehen e unu e kpeme ikpe, luma ogun.

Unu enwon makaeni unu ara ri o.

³ Unu ri o unu ara nwonhen—makaeni ihien unu bu obi ari mma: unu ri a ri o hun unu e gi me ihien a suo ni unu.

⁴ Ndi obi we rileni uzo ohu! Unu amarin ni iwu owu uwa wu iwu enenren Osolobue? Ya wu, onye cho n'o wuru owu uwa o henrin enenren Osolobue.

⁵ Ra unu ri e ro ni Ekwokwo-nso enwon ihien o ri e ku ogen o gi si ni "Enya a fu Mmon hun Osolobue we che ime enyi ufu omeni enya enyi ri uzo-ebu?"

⁶ Kani Osolobue e yecheni eka, e yecheni iken; ya hain Ehuhuo-nso gi si, "Osolobue a nokin onye-mpache uzo, kani, o yeni onye e welua enwen e ali eka."

⁷ Ya wu, bu ni nwan enwen unu che okpuru Osolobue. Che ni Ekwensu ogun, o k'a gbanj unu os o.

⁸ Nokunme ni Osolobue keni Osolobue nokunme unu. Kwopu ni eka unu, ndi njo! Chanchanpu ni obi unu, ndi obi-ebu!

⁹ Goo ni! Kwan ni! Enya-mirin ya gba unu! Emu unu ya henrin ekwan, unu a na ighoghọ unu to, sukuru!

¹⁰ Wenua ni enwen unu ali ebe Di-nwonni-enyi ri keni o bushi unu enu.

Ekutole Ni Ibe Unu

¹¹ Umunę m, ekujakwọlę ni oku onyę Itu-Kraistị ibe unu, makęni onyę ọwulę kuja oku onyę Itu-Kraistị ibe ę mobu kin ę ikpe ri e kutọ Iwu Osolobue ye, e kin Iwu Osolobue ikpe. I gha e kin Iwu ikpe, y'elezi onyę e donme Iwu—y'a wuruguo oka-ikpe!

¹² Onyę ohu suo ri hun e ye Iwu, onyę ohu hu wuzikwo Oka-ikpe; iya a sa ęka a zuopuha, iya a sazikwo ęka e tikpo. Onyę k'i wu nwan i gi e kin onyę Itu-Kraistị ibe i ikpe?

Kpachanfu Ni Ẹnya Banyeni Inyan-isi

¹³ Lee ni ęnya, unu ndi hun a si, “Tanni mobu ekile, ęnyi k'e jen alini mobu ani-nei; ęnyi k'a no ahua ebegu—zun afia, kpa egbo”—

¹⁴ bu unu amarin ihien eki k'a mu! Ki wu ndun i? O nohu ke igirigi hun a puha, o nohu ekere, o fopu!

¹⁵ Ihien furu unu k'e ku wu, “Omęni uche Di-nwonn-ęnyi ro, ęnyi k'a ri ndun, me ihienni mobu ihien-nei.”

¹⁶ Kani, hun nke unu e gi e ku erira, unu hu a pache, a nyan isi. Udi inyan-isi ile no ęnina wu njo.

¹⁷ Ya wu nwan ni onyę ọwulę marin ihien furu o k'e me bu o men'e, e meole njo.

Isi Nke Isen

Ndi-idadin, Kpachanfu Ni Ẹnya!

¹ Unu ndi-idadin, gon ni ntin: kwanmakwo ni ekwan; e gokwo ni—makę nsongbu hun lala ni ni onu!

² Aku-le-uba onu e wiwuguo! Ekika e ripuguo ekwa unu!

³ Goru unu le ọla onu a bguguo nchara! Ncharani we gba k'a shiagbu unu eri; o jenkọ d'e ripu uru ri unu ehụ ke okun don e ri ihien. Unu a kpatoguo aku-le-uba ime uwanị rugu njendeme.

⁴ Gon ni ntin! Egbo-orun ndi sun ni unu ofia, hun onu gi mmegbu ju ni onu akuko ugwo ri nwan a kwan! Ekwan ndi ghoni unu ihien-ugbo e ruguozị Nna nwon iken ile ntin!

⁵ Unu e biguo obibi ehụ-ufu le iri-ua elu uwanị. Unu a zunguo akp'obi unu toni uhuhin ogbugbu.

⁶ Unu a maguo ndi nwonleni ihien we me ikpe, gbu we—bu o nwonn ihien we ju unu!

Din Ndidi

⁷ Umunę m, e nwon ni nwan ndidi d'e ru ni Di-nwonn-ęnyi a bia. Lee ni ke onyę-ugbo e che mkpuru ihien o kunye alı hun rikemę ę mkpa, e din ndidi ni mirin ibuzo le mirin ikpazun zueyegu a ohunma-ohunma.

⁸ Unu nwen k'e nwonzikwo ndidi erira, kwonkenme obi unu—makęni obibia Di-nwonn-ęnyi a riguo nsue.

⁹ Umunę m, edenwinnwinkwoleni ni ibe onu, makę Osolobue gha a ma onu ikpe—makęni Oka-ikpe e ruguo onumuzo, o d'a banhan!

¹⁰ Umunę m, leri ni agungun ndi-amuma hun gi ęfan Di-nwonn-ęnyi ku oku ogen mbu, keni unu gi ę marin ke unu a don dingbu afunfun.

¹¹ Ezie, ęnyi a ja ndi din ndidi mma. Unu a nughọ ke Jobu don din ndidi; unu a hunghozị udi obi Di-nwonn-ęnyi nwe, ni Di-nwonn-ęnyi e meke onyę-efoma le onyę-ebere.

Ekunle Iyi

(Mat 5.33-37)

¹² Hun ka mkpa umunę m, ekunle ni ihien ọwulę, kaka! Ke elu-igwee ke enu-ua ke ihien ozo ọwulę—ekunle ni hun ọwulę. Kama, omęni eghę ro, si ni hu “eghę,” omęni mba ro, si ni hu “mba” amangbe ikpe-omuma a rinị unu.

Ekpere

¹³ O nwe onyę nwe nsongbu ime unu? Ya me ekpere. O nwegho onyę ri a ghoghoni? Ya bu ebu ija-mma.

¹⁴ O nwe onyę emu ri a ku ime unu? Ya kpọ ndi-isi ọka ni we men'e ekpere, gi ęfan Di-nwonn-ęnyi hu uden kpu ę.

¹⁵ Ekpere we gi okukwe me k'a zuo onyę emu hu, Di-nwonn-ęnyi e weli ę; omęni onyę hu me njo, o gbaghari a ya.

¹⁶ A gwa ni nwan ibe onu njo onu me, e men ni ibe unu ekpere—keni unu hun uzọ dinhin. Ekpere onyę ri e bi ke Chuku cho gi akpakali obi e me nwon iken, o runkenme orun.

¹⁷ Elajja wu ihian hun no ke ęnyi. Kani, osuon'a n'o wu ihian, ogen o gi mekenme ekpere amangbe mirin gha e zue—mirin ezueni orogbo ahua ęto le ifon isin, alı ahunnı mirin!

¹⁸ O no mezi ekpere, elu-igwere no ye mirin, alı no mi mkpuru a.

¹⁹ Umunę m, omęni o nwon onyę ọwulę ime unu gha ime ezioku kpahu, ni onyę ozo e wekinhen ę azun;

²⁰ hụ́n wekinhẹ́n ẹ́ azụ́ụ́n ya marị́n nị́ onyẹ́ hụ́ wekinhẹ́n onyẹ́-njọ́ rị́ e huni azụ́ụ́n k'a zụ́ọpụ́ha umẹ́-ndụ́n onyẹ́ njọ́ hụ́ ẹ́ka ọ́nwụ́n, kpumẹ́ njọ́ bu ọ́da.

Ehuhuo-Ozi Ibufo Pita De Pita, Nke Ibufo

¹ Mmē wu Pita hun wu onye-ozī pu-ichēn Jesu Kristi de ehuhuo-ozini jenni ndi nke Osolobue rileni ulo, hun risonme ali ichen-ichen ri Azuun Pontusu le Galeshia le Kapadosia le Eshia le Bitinia—

² ndi Chuku Nedi hoto hun Mmon-nso don nso—keni we hun uzo humeni Jizosi Kraisti isi, leni we wuru ndi we fekpū edeke e—a ri we ochan. Efoma le udon ya ri ni onu mmagi-mmagi.

Olile-nya Hu Ri Ndun

³ Ojija-mma ya ri ni Osolobue, hun wu Chuku le Nedi Onye-nwonni-enyi wu Jizos' Kraisti! O gigu oken omiken e mudonzi enyi, mu enyi ye ime olile-nya ohun ri ndun. O me ihieni ebe o no gha onwun weni Jizosi.

⁴ O meguo enyi wuru nwan ndi k'e nwehen ihien ndi hun o donmetoni enyi, ihien ndi hun ghaleni e rehi mobu a ruhu mobu a fapu. O buguo ihien ndini toni unu ime elu-igwee.

⁵ O gi nwan iken o gi wuru Osolobue e chemu unu, ghahani okukwe onu, keni nzufuha hu o kwademegu, hun lalani ogugu-ogun, hun uzo ru onu eka.

Osolobue Gi Afunfun E Lele Okukwe

⁶ Ihienni Osolobue me ri nwan e me unu a ghogho—osun'a ni we ri nwan e gi afunfun ri ichen-ichen e lele unu ekeru ogen,

⁷ igi ghosi ni okukwe unu wu nke ezigbo e. Eri ra ke we e gi okun e lele goru makeni o ri mkpa—goru hun e wiwini! Bu okukwe unu ka goru mkpa a ri, ka a ohunma-ohunma! Ya wu, o rika mkpa ni we lele okukwe unu, keni ogen Jizosi k'e gi bia, a ja we unu mma, yezikwo unu ogho le mgbaye;

⁸ Jizosi hun ihien e ri a suo unu—osun'a ni unu e ke leghatu e; unu kwere n'e—o sun'a ni unu ari nwan e legha a kikenni. Ohun e me unu a ghogho oda-oda—oken ighogho onu ghaleni a saeka a kowa!

⁹ Unu a ghogho enina makeni unu hu e nwonhen erere ri okukwe unu—ya wu, we hu a zuofuha umu-ndun unu.

¹⁰ Nke nzufuhani, ndi-amuma hun Osolobue gi ku oku efoma hun jenkō d'e ru onu eka te chokenme ali a, donrin enya leban a enya ebe we n'a cho ni we ghoha a.

¹¹ We hu a ju enwen we ihien Mmon Kraisti ri ime we ri e ku oku e ogen o gi gwato we afunfun Kraisti k'a ta le ogho k'e son n'e—a ju enwen we onye o ri e ku le ogen o gi jenkō d'e gi me.

¹² Osolobue no ghosi we ni ele ifiri we le enwen we ke we gi e ku ihien ndi ahun we ku, kani, ifiri unu. Unu a nuguo nwan ihien ndi hu. Onu ndi ahun weheni unu ozioma ke unu gha nu we. Iken Mmon-nso ahun Osolobue gha enu-igwee zihē ke we gi zi unu ya wu ozioma. Ndi mmon-ozī nke a chokade ni we leghade ihien ndini!

We Kpo Unu D'e Bi Obibi Ri Nso

¹³ Ya wu, konrin ni nwan onu ime obi unu, e donrin enya e bi; buchanrin ni olile-nya unu che ngozi hu Jesu jenkō d'e gi efoma a weheni unu—ogen o k'e gi bia.

¹⁴ Leke ezigbo umu hun e hume isi, emezile ni ihien ndi hu te ri a gun unu ogen unu keleni marin Jizosi.

¹⁵ Kama, obibi unu ya richanrin nso uzo ile noka ke Osolobue hun kpo unu don ri nso.

¹⁶ Makeni Ekukwo-nso si, "Ri ni nso, makeni mmē nwen ri nso."

¹⁷ Ebe o me ni Osolobue hun ghaleni egbeyeni onye owule ke unu a kpo Nedi unu—Osolobue hun e gi ihien onye-onye me e kin e ikpe—gikwo ni nwan egun e bichanrin ogenni hoduni unu k'e bi elu-uwani unu wu itumunye.

Ke We Don Gbapuha Enyi

¹⁸ Unu a maringuo ke Chuku don gbapuha unu ime obibi-eti hu unu gha eka ndi muni unu nwehen; ni ele ihien e wiwini rike egho ona (siva) mobu goru—ke we gi gbari unu,

¹⁹ kani, edeke hun rikemne mkpa—edeki Kraisti, hun ri ke nwa-ebulu ehū a zu oke nwonleni orusi.

²⁰ Osolobue a hotoguo a ni Osolobue d'e ke uwa, o ru ogen ikpazuunni, o no nwan wepuha a ifonrin-ifon make orinimma unu.

²¹ Ụnụ a ghaguo nwan eka Kraistị bịa d'e gi Osolobue don enya, Osolobue hun gha onwun weli Kraistị, ye Kraist' ogho. Ya wu ni Osolobue ke unu kwerini; Osolobue ke unu ri e lee enya.

Onye We Gbafuha Nke-esi E Nwe Ezigbo Ihien-osusuo

²² Hunni unu chanchanguu nwan ume-ndun onu ghahani igbave ezioke Osolobue, ihien onu ile kwerini k'a sa nwan eka a suotarị ibe onu. Ya wu, gi ni nwan akpakali-obi unu e nwe ihien-osusuo ibe unu.

²³ Unu a wuruguo ndi we mudonzi. Ele mkpuru we gha a mu ihian hun a nwunni ke Osolobue gha mundonzi unu, kama, mkpuru ghaleni a nwun ke we gha mu unu. Mkpuru ahun wu oku Osolobue—oku ri ndun, hun a to jenrin ejen.

²⁴ Make ni, Ehuhuo—nsọ si,
“Ihian ile nohu ke efifia;
ogho ile ihian nwon nohu ke obobo efifia.
Efifia shinwun, obobo a danpu!

²⁵ Kanị, oku Onye-nwonna-enyi
jenko d'e turu jenrin ejen!”
Oku hu wu ozioma hu we zi unu.

Isi Nke Ebuo

Omuma Hu Ri Ndun Le Ebon Hu Ri Nso

¹ Ya wu, wepu ni nwan udi eje-ihien ile ihian gi e son ibe e, ero ile, ihunnai, iwe-enya le nkuto ile.

² Rike unu we mu nke ohun, a ni ni ekpiri mirin-eran ime-mmom hun ri ochan a do unu—keni unu hun uzo a ra a, e gi e e sue ime nzuppuha unu, d'e ru isi e,

³ o me nwan ni ezioke ro ni unu a danminguo efoma Di-nwonna-enyi, hun a ni Di-nwonna-enyi ri mma.

⁴ Unu a biaguo nwan d'e kunrun e: omuma hun ri ndun—hun ihian ju; kanị omuma we hori ahori, ri oken mkpa, k'o wu enya Osolobue.

⁵ Ime e, onye-onye ime unu wuzikwo omuma ri ndun. Noke omuma ndi ri ndun, o hu e gi unu a tun ulo ime-mmom, keni unu hun uzo wuru ndi nchu-ejan ri nso, hun gha eka Jizosi Kraistị a chu ejan ime-mmom hun Osolobue a nabanhan.

⁶ Make ni, Ehuhuo—nsọ e kuguu a, si,
“Lee n'e, m ri e buto omuma ime obodo Zayonu,
omuma gin'e;

omuma m hori ahori, rikemem mkpa.
Ifenren emeko onye hun kwerini n'e.”

⁷ Ya wu, omuma hu ri unu mkpa oda-oda—unu ndi kwerini; kanị nke ndi hun kwerileni—
“Omuma ndi ri a tun uno juto,
a wuruole hun gi ulo!”

⁸ O wuruguozi
“Omuma w'a kpogburu;
nkume a han we a dan.”

Make ni agbayeni we oku hu, ya hain we gi kpogburu—ke we don deto ni we ya.

⁹ Kanị, unu nwen wu agbo Chuku hori ahori; ndi nchu-ejan Eze; ebon ri nso; ndi nke Osolobue—keni onu hun uzo e me onye owule a marin oken orun ri ichen-ichen Osolobue runsomme, Osolobue hun kpopuha onu ime ishi bu unu che ime ukpe e rigbu enwen e mma.

¹⁰ Ogen mbu, unu “ele ndi nke Osolobue”, kanị, unu a wuruole nwan ndi nke e; mbu, “omiken e eruni unu eka”, kanị omiken e e ruguo nwan unu eka.

Enyi Wu Igbon Osolobue

¹¹ Ndi ri m obi, m ri a riọ unu noke ndi obia le ndi rileni ani we, gbala ni ni egun ndi hun a gunsomme ihian hun a luson ume-ndun unu agha.

¹² E bi ni obibi kuru-oto ime igunrun ndi alị ndi ozo ri ichen-ichen kwerileni; keni, osuon'a ni we e kuja oku unu noke si unu e me eje-ihien, we k'a gha a hun obibi-oma unu—e gi w'e ye Osolobue ogho ogen o k'e gi bja.

A Gbave Ni Ndi Ri A Kiri

¹³ Gi ni ifiri Di-nwonna-enyi e hume ni ndi ile ri a kinị isi—ke eze, hun wu onye-isi ndi okiki,
¹⁴ ke ndi Govano ri Azuun ichen-ichen a ki—noke ndi eze zi d'e ye ndi e me eje-ihien afunfun,
a ja ndi me ihien ri mma mma.

¹⁵ Make ni uche Osolobue wu ni unu gi ime ihien furuni kpukin ndi-nzuzu ri e ku ihien we marinleni onu;

¹⁶ e me n'e ke ndi wuleni igbon makeni unu e nwenringuo enwen unu; ka egikwole ni inwonrin-enwen unu kpu enya, e me eje-ihien, ka bi ni ke ndi wu igbon okpuru Osolobue.

¹⁷ A gbaye ni ihian ile; e nwe ni ihien-osusuo ndi Itu-Kraist' ibe unu; a tu ni egun Osolobue; a gbaye ni eze.

E Leri Ni Afunfun Kraisti Ta

¹⁸ **Ndi wu idibo mabu igbon**, e weluchanrin ni enwen unu ali ebe ndi unu ri okpuru we ri, a gbaye we uzo ile—ele ndi efoma le ndi aka-alulua suo, kanj ke ndi aka-iken.

¹⁹ Makeni, ihien w'e gi ja i mma ro omeni y'e meni eje-ihien, e ye we i afunfun furuleni ni we ye i bu y'e gi ifiri Osolobue dingbu ufu a.

²⁰ Ki wu erere i ni dingbu ili we gbu i, omeni eje-ihien i me ke we gi gbu i ya wu ili? Kanj, omeni y'a ta afunfun makeni i me ihien ri mma, bu y'e digbu e, Osolobue k'e gi ifiri e gozi i.

²¹ Ya ke we kpoin unu; makeni Kraisti tazikwo ni onu afunfun, lato ni onu ihien unu e leri, keni onu hun uzo e son nzom'uku a.

²² O metuni njo;

oku-ndufie aghatun'e onu puha.

²³ Ogen we gi kpari e,

o kparigwarini we;

ogen o gi ta afunfun,

o nyanni isi n'o k'e me ihien owule.

Kama,

o no we enwen e

kwanj Osolobue,

onye hun a han ezigbo enen.

²⁴ Kraisti le enwen e gi ehụ a buru njo enyi, bu e shi elu obe osisi ahun, keni enyi gi ehụ a nwunmahin njo, gi ndun enyi memem ihien Osolobue cho. Ehụ we rusonme e ke enyi gi nwe nzuori.

²⁵ Unu te ri a kpahu ke atunrun, kanj onu e kinhenguo nwan, buru onye hun e du umen-ndun unu rike anu, e chem e.

Isi Nke Eto

Di Le Nwunye

¹ **Nwunye**, mezikwo erira. E humeni di i isi, keni, osun'a ni o nwegho ndi di kwerileni oku Osolobue, e gi we omume nwunye we dobanhan we ime Osolobue—bu o nwonni oku we gwa we;

² makeni di i k'a ri a hun ke i don ri e bi ohunma, e gi egun Osolobue e bi.

³ Anile ni mma unu wuru nke ehụ—mma icho ntutu mma le iyi goru le iyi ekwa ma mma.

⁴ Ka ni ni mma unu wuru hun ri ime obi, mma ahun ghaleni a fapu—mma ime-juu le agungun omehen—hun rikenme mkpa enya Osolobue.

⁵ Enina ke ikpoho ri nsọ hun gi Osolobue e don enya don cho enwen we mma mbu-mbu ghahanj ihume ni ndi di we isi.

⁶ Erira ke Sara don gbaye Ebrahim, a kpo a “nna-m.” Unu wu umu a ikpoho o mekwọ ni unu e mesonme ihien ri mma, ni unu anini egun ihien k'e meni unu kusj unu.

⁷ **Ndi di**, erira k'o rizikwo ebe onu ri. Di, gi uche e son nwunye i—a nyanhan ni ikpoho ka alulua a ri; e ye e ogho makeni o nwezikwo ndun ohun hun Osolobue e ye ofe ke yu nwen don nwe. E me ni enina make odakin owule gha a ri ekpere unu.

Ita Afunfun Makeni I Me Ihien Ri Mma

⁸ Nke ikpazuun, **unu ile**, a wu ni ohu ime mmon; onodi ibe onu ya e metu unu; a ni ni ihien ibe unu a suo unu rike umune; e nwe ni obi alulua; e wenua ni enwen unu ali ime obi unu.

⁹ Emegwarikwole ni ihian eje-ihien mabu kpogwari we iyi. Hun nke unu e gi megwari we, gi ni ngozi ku we ugwo, makeni ngozi ke Osolobue kpoin onu, iya k'o cho aka unu.

¹⁰ Makeni Ehuhuo-nsọ si,

“Onye cho ndun,

onye cho ni elu e ri mma,

ya wefu eje-ihien ire e;

ya wepuzikwo oku-ndufie ugb'onu a.

¹¹ Ya gbakito eje-ihien azuun—

mesonme ihien ri mma;

ya choma udon,

chusonme e.

¹² Makeni,

enya ri mma ke Di-nwonni-enyi e lee

ndi e me ihien o cho,
ntin a rizikwo ekpere we.
Kani,
eje-nya k'o lee

ndi e me eje-ihien."

¹³ Onye k'a sa nwan aka me unu ihien owule omeni unu wu ndi e me ihien ri mma?

¹⁴ Kani, osuon'a ni unu ta afunfun makeni unu me ihien Osolobue cho, ya wu ni ndi Osolobue gozi ke unu wu. Atule ni nwan egun we; emehunmele ni.

¹⁵ Ka yechanrin ni Kraisti onodi run'e ime obi unu nọke Di-nweni-unu, unu a kwademe oge ile ni onu a kowan onye owule k'a ju unu ihien hain unu gi nwon olile-nya unu nwe.

¹⁶ Ka e gi ni nwayo le mgbaye e me e. E donme ni obi unu ochan, keni ifenren me ndi hun e kuto omume oma unu ri e me ime Kraisti.

¹⁷ Makeni o ka mma ni ihian gi ifiri ihien ri mma o me ta afunfun, omeni uche Osolobue ro, kari ni ihian gi ifiri eje-ihien o me ta afunfun.

¹⁸ Makeni, Kraisti gi ifiri njo tazikwo afunfun, nwun; mgb e ohu k'o nwun, o nwunkozi, Onye ri ochan hun nwunni ndi njo onwun—keni o hun uzọ wehe enyi ile ebe Osolobue ri. We gbu e, o nwunhun ke ihian don a nwun, kani Chuku no me e ri ndun ime-mmọn.

¹⁹ Ogen o gi ri ime-mmọn, o no jen d'e zi ndi-mmọn ri ime ngan ozi oma—

²⁰ ndi hun gileni oku-Chuku a wupu unyin ri ihian ehụ, kama, ihian gi e a ghosi Osolobue ni o din ndidi e che; ogen hu Nua gi ri a tun ugbo-mirin hu. Ndi we gi ya wu ugbo-mirin zuopuha ebun oda, ya wu, we ri madu esato suo; mirin ahun ke we ghaha zuopuha we.

²¹ We gi onwan gwato enyi ke mirin-Chuku hun we gha nwan a zuopuha unu kikenni no. Ele ni w'e gi mirin-Chuku a wupu unyin ri ihian ehụ, kama, ihian gi e a ghosi Osolobue ni o gi obi e ile bia d'e kunrun e. O zuopuha unu makeni Jesu gha onwun lihi.

²² Jesu Kristi a lashiguọ nwan elu-igwee; o nodi nwan aka-nni Osolobue; ndi mmọn-ozii ile le okiki ile le iken ile ri nwan okpuru e.

Isi Nke Ẹnọ

Obibi Ndi We Gbehutoguu

¹ Ebe o me ni Jizosi narin afunfun nọke ihian, gun ni nwan agungun ohu hu o gun, unu e korin ime obi onu. Makeni, onye gi ifiri Kraisti kpachanpu enya narin afunfun ime ndunni a jugo njo—

² a ra bizi n'o me ihien ndi hun a gun ihian, kama, o bi ndun a hodun enu-uw a ke Chuku don cho.

³ Ogen unu tuhu ogen mbu ebe unu ri e mesonme ihien ndi hun a suo ndi ghaleni e fe Chuku usuo e higu. Rike we, unu te ri e bi obibi ifenren ogen hu, eje-ihien a gunsomme unu; unu a ra manya a tu, e me eje-mmemme, e jen ogbo manya, onu a ru mmọn onu a marinzi hun unu ruako.

⁴ O tuka we nwan enya ni unu arizi e son we e bi obibi ahun na iwi—we hu e gi e e kuja oku unu.

⁵ Kani we jenkọ d'e ye Osolobue mgbako—Osolobue hun ri nwan e che ni ogen ru n'o kin ndi ri ndun le ndi nwunni ikpe.

⁶ Onwan hain we gi zizikwo ke ndi nwunni ozioma, keni we hun uzọ ri ndun ime-mmọn rike Osolobue, osuon'a ni a nariguọ we ikpe-omuma, nwun ke ihian.

Ke We Don A Run Osolobue

⁷ Ihien ile e d'e ru njendem; e kwonon ni nwan enwen unu, a wu ndi ghaleni e gi okukwe we e gu egu. E me n'e make odakin gha a ri ekpere unu.

⁸ Hun kachanrin mkpa, e nwe ni ihien-osusuo ndi Itu-Kraist' ibe unu ogen ile, makeni ihien-osusuo e kpume njo bu oda.

⁹ E gichanrin ni obi unu e nabanhan ibe unu iwe unu—e denwinwinle ni.

¹⁰ Rike ezigbo ndi-nlepu enya, hun Osolobue meni efoma yesonme oyie ichen-ichen, onye-onye ime unu ya gi oyie o nwehen aka Osolobue e yeni ibe e aka.

¹¹ Onye owule hun e kuni, ya ku ihien Osolobue ku—rike onye Osolobue gi e ku; onye owule hun a run onwun owule ya gi iken Osolobue ye e run a, keni ogho hun uzọ a bia ni Osolobue ime ihien ile ghahanj Jesu Kristi. Ogho le iken ile wu nke e jenin ejen. Isej.

Ita-afunfun Nọke Onye Nke Kraisti

¹² Ndi ri m obi, anikwole ni oken afunfunni unu ri a ta, hun we gi ri e lele unu, tu unu enya nọke si ahunlele ro.

¹³ Ka ghoghoma ni, makeni unu ri e son Kraist' a ta afunfun a—keni unu hun uzọ nwe ighoghọ, e yi oro-ighoghọ ogen ogho a k'e gi puhachanrin ifon.

¹⁴ Omēni wē gi ifiri Jesu Kristi kpari unu, onu a wuruole ndi Osolobue gozi, makeni ohun ghosi ni Mmon ahun nwe ogho hun wu Mmon Osolobue nokwasị onu.

¹⁵ Ka emekwole ni ndi ri a ta afunfun make eje-ihien we me—make igbu-ochu mobu izu-ohin mobu makeni ihian wu eje-ihian le n'o me eje-ihien we gi a cho ihian mobu ni ihian a chosomme oku.

¹⁶ Kani, omēni y'a ta afunfun makeni i wu onye Itu-Kraisti, ewerile e ihien-ifenren, ka ja Osolobue mma ni ri a za efan hu, ni ri a za "Onye nke Kraisti."

¹⁷ Makeni, ogen e ruole hun okinkin-ikpe e gi bidon—bu o k'a gha ime ulo Osolobue bidon. O me nwan ni okinkin-ikpe k'a gha eka enyi ndi nke Osolobue bidon, kini ri e che ndi nupu ni ozioma Osolobue isi?

¹⁸ Ozozị,
"Omēni nzuopuha fu ndi ezi-omume orun
nani k'o k'a ri ni ndi-njo

le ndi ghaleni e fe Osolobue?!"

¹⁹ Ya wu, ndi hun ri a ta afunfun—udi afunfun hun wu uche Osolobue—we we nwan enwen we che eka Onye-okike hu hun furu w'e gi don enya; we mesomme mma.

Isi Nke Isen

Ndi-isi Uka Le Ndi We Keye We Lefty Enya

¹ M ri nwan a rjo ndi-isi ri ime unu—**m ri a rjo unu** noke onye-isi ibe unu le onye gi enya a hun afunfun Kraisti ta le onye ri ndi k'e nwehen ogho ahun lalani: dodo ni,

² e lepu ni atunrun Osolobue hun we buche unu eka enya; e du ni we. Arunle ni noke si we wa a ye onu olu, ka shiapu ni efo run a—noke ke Osolobue don cho; egile ni ekpiri ihien unu k'e nwehen me e, ka me ne makeni irun ni Osolobue orun ri a du onu.

³ Emele ni ndi we keye unu lepu enya noke si unu nwe we; kama, a wuru ni ni we ihien-neri,

⁴ keni, ogen Onye-isi ndi-ndu atunrun e gi bia, unu e nwehen okpu-eze ogho ahun ghaleni a fapu hun o k'e gi tu unu ugon.

⁵ Erirazikwo, unu ndi ri ibe ali, ndi hoduni, e humeni ni ndi-isi isi.

Unu ile, e welua ni enwen unu ali ebe unu le ibe unu ri e me ihien. Makeni, Ehuhuo-nsọ si, "Osolobue a nokin onye-mpache uzọ,

kani,
o me ni onye e welua enwen e ani efoma,
e yen'e eka."

⁶ Ya wu, wenua ni nwan enwen unu ali che okpuru Osolobue hun nwe iken hi-ogbe—keni ogen ru, o bushi unu elu—

⁷ unu e bu mkpa ile unu nwe kwasị a, makeni orinmma unu ri a obi.

⁸ E donrin ni enya; e che ni nche—makeni enenren onu wu Ekwensu ri aghahunme noke eworo ri e denni, a cho onye o k'a nwun ri.

⁹ Chekenme ne nwan ogun! E turukenme ni ime okukwe onu—ebe o me ni unu a maringho ni ndi Itu-Kraisti ibe unu ile ri uwa ri a tazi udi afunfun ohu hu.

¹⁰ Kani, unu taguu afunfun ekere ogen, Osolobue hun e mecharin efoma ile, hun kpo unu de du e nwonrin ogho-itēbite ahun ri ime Jizos' Kraisti, k'e donzicharin ni unu ihien, me unu turu, me unu ze, me unu nodicharin ohunma, obi e rucharin unu ali.

¹¹ Iken ile wu nke e jenin ejen! Isee.

Ekele Ikpazun

¹² Sivanosi*, ya yeni m eka de ehuhuo-ozini me ekere; nwenen enyi m weri n'o furu onye we gi e don enya k'o wu. M de e keni m gi e gba unu ume, gizi e ku ni onwan wu ezigbo efoma ahun Osolobue me ni ihian; turukenme ni ime e.

¹³ Uka ahun ri Babilonu, hun we hori ke we don hori unu, e zigho ekele unu. Nwa m wu Maji e keleghozikwo onu.

¹⁴ Dide ni ibe onu odide ihien-osusuo.

Udon ya ri ni unu ile hun ri ime Jizos' Kraisti.

* Isi Nke Isen:12 Iya wu Sailasi.

Ehuhuo-Ozi Nke Ebuo Pita De Pita, Nke Ebuo

¹ Mmē wu Simionu hun w'a kpọ Pita de ehuhuo-ozini. M wu igbon Jizos' Krajist; m wuzikwo onye-ozu e pu-ichen. M ri e dejenni ndi Osolobue ye okukwe ohu hu rikem mē mkpa hun enyi le enwen enyi nwon—okukwe hun we nwonhen makeni Jesu Kristi wu Osolobue enyi le Onye-nzuofuha enyi ri ochan.

² Efo ma le udon ya rinj onu mmagi-mmagi—ebe unu n'a marin Jizos' Krajist wu Onye-nweni-enyi le Osolobue enyi amarinwaye.

Ghosị Nị Nị Osolobue Kpọ Unu

³ O giguo iken o gi wuru Chuku ye enyi ihien ile ri enyi mkpa hun enyi e gi bi elu le hun enyi e gi fe Osolobue; o marin enyi marin ya wu Jesu, onye hun kpọ enyi d'e son e nwe ogbo a, son e ri ochan hu o ri, ke enyi gha nwehen ihien ndini; enyi gha a marinwaye e, enyi hu e nwehaye ihien ndini o ye enyi.

⁴ Ogho a ahun le ochan ahun o ri k'o gi nwan kwesomme enyi oken nkwa ndi hun o kwesomme enyi, nkwa ihien w'a cho achọ ri ichen-ichen hun o cho ni enyi nwerin. O me e keni onu gi ihien ndi hu o kwe nkwa a bia d'a ri ke Osolobue, e bi ke iya, ebe unu no wanahinguu uru ri ime uwa le ihien ogho-nya hun e buhen'e.

⁵ Ufiri onwan, lili ma ni nwan uzo ile ni unu we iri-mma cheni okukwe unu; unu e we imarin-ihien che ni iri-mma unu.

⁶ Wezi ni ikwondon-enwen-ihian che ni imarin-ihien. E nwe ni ezigbo-ndidi e che ni ikwondon-enwen-ihian; unu e we itu-egun Osolobue e cheni ezigbo-ndidi.

⁷ E gi ni obi-nwene e son ibe unu ndi kwerini—unu e we ohun che ni itu-egun Osolobue. E nwezi ni ihien-osusuo hun ghaleni e tu e cheni obi-nwene.

⁸ Makeni, omeni unu nwe ihien ndini ile ime ndun unu, e nwehaye we, unu awuko ndi marin Onye-nweni-enyi wu Jesu Kristi bu w'a ra ni n'a mkpuru, w'a ra runpuha n'a ihien owule.

⁹ Kanj, o me nke onye hun nwonleni ihien ndini, o rinj e leghakemme uzo, enya-mpin k'o wu. O zogu ni a chanchanpuogu w'a njo mbu.

¹⁰ Lili ma ni nwan uzo ile, umune m, ni unu ghosi ni Osolobue kpọ unu nke-esi le ni o hori unu nke-esi. Makeni, unu me e, o nwonni ogen unu e gi dan!

¹¹ Unu siko d'e gi e ru ogo ndi we k'a nabanhan ohunma-ohunma ime Ali-eze itebite Jesu Kristi—Di-nwonni-enyi le Onye-nzuofuha-enyi.

Pita We Gi Enya Hun Ogho Krajist

¹² Ya wu, m cho nwan ni m'a nyanhan ni unu ihien ndini ogen ile—osun'anj unu a maringwole we; osun'a ni unu e turugwo ohunma ime ezioku hu we weheni unu.

¹³ E rogho m'a n'o hugho mma ni m'a nyanhan ni unu ihien ndini we, hunni m rikwo ndun ime ehuni.

¹⁴ Makeni, a maringwo m ni ogen m'e gi nwunhun, gbupu ehuni, a riguo nsue, rike ke Dinwonni-enyi wu Jesu Kristi don ghosi m.

¹⁵ Eghoe, m k'a nwan kemme uzo ile gi hun a ni onu k'a sa eka a nyanhan ihien ndini we, m haguwo ehuni pu—m nwunhuguu.

¹⁶ Makeni ele akiko ndi ma ko akiko memē ke enyi sonko ogen enyi gi gwa onu oku iken le obia Nna enyi wu Jizos' Krajist. Mba; enyi gi enya enyi hun ogho a.

¹⁷ Chuku-Nedi ye Jizos' ogho le ikpen ogen hu o gi gha elu-igwee gi olu e ku oku. Olu ahun le Ogho ahun Kachanrinji wi bia ebe Jizos' ri. Olu ahun si, "Onwan wu ezi Nwa m; ihien e a suka m!"

¹⁸ Enyi le enwen enyi gi ntin enyi nu ke oluni gha elu-igwee bia ogen ahun enyi le iya gi ri elu ugu-nsu hu.

¹⁹ Enyi gi e nwan marin ni ihien ndi-amuma ku ime Ehuhuo-nsu wu ezioku furu w'e gi don enya. Ya wu, o ka unu mma ni unu gi we e don—noko ukpe-eka ri e nwun ime ishi—gi we don d'e ru mgbe eki e gi fon, hun ukpe Onye ahun wu Kokise-utuntun e gi time ime obi unu.

Ke Ihien Ri Ime Ekukwo-nsu Don Bia

²⁰ Ka ghoha ni onwan rike ihien ibuzo; ni, o nwonni ihien owule we ku mobu de ime Ehuhuo-nsu hun we gi uche ihian ku mobu hun we gi uche ihian a kowa;

²¹ Makeni, o nwonni ihien owule ri ime Ehuhuo-nsọ hun gha uche ihian puha. Kama, Mmon-nsọ 'ya nu ndi hun kuni, we no ku ihien gha ebe Osolobue ri bja.

Isi Nke Ebuo

Ndi-amuma-ntu Le Ndi nkuzi-ntu

¹ Kanj ndi-amuma-ntu puhazikwo ime ndi Izrel' ogen mbu hu. Erira ke ndi nkuzi-ntu k'a donzi ri ime unu. We k'e gi nzuzue webanhansomme nkuzi-ntu hun e buhe ntikpo, judu Di-nwonni-we, hun nonni we—onwan ke we k'e gi buhekennin ni enwen we ntikpo.

W'e Dufie Ihian, A Tunarin Ihian Ihien E

² Kanj, ndi bu oda k'e son we bime eje-obibi ifennren ahun we ri e bi. Ihian sikọ d'e gi ifiri we kutọ Uzọ-ezioku.

³ Enya-uku we k'e me we e gi onu-oma e dufie unu, a tunarin onu ihien onu. Ikpe-omuma le afunfun we buto ni we edei hu a—o nodituni mmaka; ntikpo Osolobue jenkọ d'e tikpo we a ranhintuni uran!

Osolobue A Maringwo Ye Onye-onye Ihien We Cho

⁴ Ebe o me ni Osolobue ahaturu ndi mmon-ozu hu ogen ahun we gi me njo, kama, o tu we ye ime okun-mmon, kemmesomme we, busomme we che ime olu risomme ime ishi kachanrinni d'e ru Uhuohin okinkin-ikpe—kinj k'o k'e me ndi nkuzi-ntu ndini?

⁵ O me nwan ni Osolobue ahaturizikwoni uwa mbu ye, ogen hu o gi zihę oken mirin d'e tikpo uwa ndi-njo hu; omeni o zuopuhaghọ Nua, hun e zisonme we ozi keni we me ihien Chuku cho, ya le madu esa ndi ozo—k'o k'e me ndini we?

⁶ Omeni o magho anj Sodomu le alj Gomora ikpe, gi okun dunfu we, we no hennin ntun—nke wu ni arizi we, o no gi we ghosi ihien jenkọ d'e me ndi k'e nupu isi okpuru oku Osolobue—k'o k'e me ndi nkuzi-ntu ni?

⁷ Di-nwonni-enyi zuopuha onye ri-ochan wu Lotu, hun ize eje-obibi we le obibi ifennren we ri e bi e ze oda-oda.

⁸ (Ezioku-ezioku, ogen ahun ile Lotu gi bi alj we, o hu a fugbu onye ezi-omumeni, obi e hu ri ochan hu a gbawa—makeni o hu e gi enya a hun eje-ihien ile we ri e me uhuhohin-uhuhohin, e gi ntin a nu a.)

⁹ Ya wu ni Di-nwonni-enyi marin k'o don a gbapuha ndi hun e fen'e ime onwunwan, marinzikwo k'o don e bu ndi-njo e che ime afunfun d'e ru Uhuohin okinkin-ikpe,

¹⁰ tumadu ndi hun e me ihien uru a gunni we le ndi e ledan okiki.

W'e Ledan Okiki, E Kutọ Ihien We Ghotaleni

Obi ndi nkuzi-ntu ndini e zeke, ihien owule obi we ye we ke w'e me; egun ikpari ndi nwon ogwo ara tu we.

¹¹ Kanj, osuon'a ni ndi mmon-ozu ka e ze, ka iken e nwę, w'a ra kpari ndi nwon ogwo, w'a ra kutọ we ihun Di-nwonni-enyi.

¹² Kanj, ndini no ke anu-ofia nwonleni uche, anumanu hun ghaleni e leban ihien enya—hun we muhu ni we nwunrun gbu. W'e kutọ ihien we ghotaleni. We k'a la ntikpo ke anu-ofia don a la ntikpo—

¹³ eje-ihien e kunrun we make eje-ihien ndi we ri e me!

Ihien Hun A Gun Ehu We Ke W'e Me

O suo we ni we e me ihien-ifennren ebe eki ri enu. Unyin le ntupo ke we wu ime igunrun unu. Iya ke we wu makeni w'a nozide ebe we n'e son unu e ri Oriri Ihien-osisuo unu e me ihien-ifennren le ihien-ndufie ndi ahun asuoni we, e mepuha we ifon.

¹⁴ Ughere jun we enya; efo ime-njo ara jun we. W'e gi ero a dorj ndi zeleni. E giguọ we enya-uku zun obi we. Ndi we bu onu ke we wu!

A Kpahugwo We

¹⁵ A lagwo we ezigbo Uzọ hu zinrinni to, ghasomme uzọ Balam' nwa Beo, hun eje-erere a suo, a du—

¹⁶ kanj Osolobue no jugbo a make njo a: ebe jaki ghaleni e ku oku no gi olu ihian ku oku, hun we gi jugbo era ahun ri a pu onye-amuma hu.

¹⁷ Ndi nkuzi-ntu ndini wu isi-mirin tahini; igirigi ufere buko; uwę ke we donme ni ishi hun kachanrin.

Oku-onu We Asuoka Kanj A Riziote We Egbun

¹⁸ I nu oku-onu we, y'e gbu ni we osekpui! Kanj oku we enwen anj. W'e gi ihien a na enya a dorj ndi ghahu ime ndi-mmefie gbafuha.

¹⁹ W'e kwesomme we nkwa ni we k'e weri enwen we, kanj, uwę le enwen we wusomme igbon ihien runi. Makeni, ihien ri a ki ihian ke onye hu wu igbon e.

²⁰ Makeni, omẹni wẹ wanahingwu ihien ndi e meru ihjan hun ri ime uwa ghahani imarin Jesu Kristi hun wu Di-nwenni-enyi le Onye-nzuopuha enyi, anizi wẹ ihien ndi hu nwundon wẹ, kari wẹ ẹka, onodi ikpazuun ndi no erira a kaguo njo kari nke ibuzo.

²¹ Makeni, o te ka wẹ mma ni amaritudeni wẹ Uzọ hu ri ochan kari ni a maringwu w'a, a gbakito wẹ oku le iwu hu ri nsọ wẹ weye wẹ ẹka azuun.

²² Ilu hu wẹ ezioke e meguo nwan ebe wẹ ri, "Nkite e kin azuun buru ẹgbọ a." Ozozị, "Wẹ chanchanhu ezin n'o shi ime ikpotọ d'e gu."

Isi Nke Ẹtọ

Nkwa Obibia Di-nwenni-enyi

¹ Ndi ri m obi, onwan me ẹkukwo-ozu nke ẹbụọ m deheni unu. Ime wẹ ẹbụọ, m ri a nwan ni m kpọtien iroro zu oke ime unu ghahani inyanhan ni onu ihien.

² M ri a si unu nyanhankwo oku hu ndi-amuma nsọ Osolobue ku ogen mbu le iwu Onye-nzuopuha enyi ye ghahani ndi-ozu pu-ichen o ziheni unu.

Eleni Di-nwenni-enyi Ri E Bi Mbie

³ Nke ibuzo, ghota ni onwan: ni ndi-emu k'a puha ogen ikpazuun, a mu emu, e bi k'o suo wẹ.

⁴ Wẹ k'a si, "Elebe ke nkwa nwen o kwe n'o lala alala ri? O biaguo nwan? Ndi nedi enyi wẹ a ranhinguo uran (onwun) kete-ele-mgbe; ihien ile nohu ke wẹ ri kete wẹ e kele uwa!"

⁵ A kpachanpuogo wẹ enya zo ni oku-onu Osolobue k'o gi ke enu-igwee hu ri mbu-mbu; ni oku-onu k'o gizi oku-onu a me mirin, oken-mirin, tikpo uwa mbu hu la iwi.

⁶ O no gizi oku-onu a me mirin, oken-mirin, tikpo uwa mbu hu la iwi.

⁷ Kani, nke elu-igwee le uwa ri ogenni, Osolobue e giguo ya wu oku-onu a bu wẹ donme n'o k'a dun wẹ okun; o ri e che Uhuohin ahun o k'e kin ndi-njo ikpe, tikpo wẹ.

Di-nwenni-enyi Ri Eche Ni Ihjan Wanahin

⁸ Kani, nke unu ndi ri m obi, azokwole ni ihien ohuni: ni ebe Di-nwenni-enyi ri, akp'ohin ohu noke ahua nnu-uku (ahua ogun-iri kwasị nnuna); ahua nnu-uku rizi ke akpu-uhuohin ohu.

⁹ Eleni Di-nwenni-enyi ri e bie mbie imezu nkwa a ke ndi hu don a ghoha ibie-mbie; mba, o gi ndidi e son unu. O choni ni onye owule la iwi, kama, o cho ni onye owule roghari.

Uhuohin Di-nwenni-enyi Lala

¹⁰ Kani Uhuohin Di-nwenni-enyi jenkọ d'a bia idenmizi leke ohin. Ogen hu, igwere sikọ d'e gi oken uzun fopu, okun a rinranpu ihien ile ri igwere; uwa le ihien ile ihjan no ime e me e kpufu, puha ifon.

¹¹ Ebe o me ni wẹ k'e tikpopu ihien ndini ile enina, elee udi ihjan k'o furu ni unu wuru? O furu ni onu e bi obibi ri nsọ, e gi egun Osolobue e bi;

¹² e che Uhuohin Osolobue, e me e n'o biakenrin, Uhuohin hu o k'e gi mu okun ye elu-igwere, denpu a, gi erira rinranpu ihien ile rin'a.

¹³ Kani, noke ke Osolobue don kwe nkwa, enyi ri a tu enya enu-igwee ohun le uwa ohun —ebehu wuchanrin ebe obibi ihien ile ri-ochan.

¹⁴ Ndi ri m obi, ebe o me ni onu ri a tu enya ihien ndini, lili ma ni nwan ni udon hun uzọ a ri ẹgbata onu le iya, amamgbe unu gha e nwon ntupo mobu nkorani ogen unu k'e gi puha ihun Osolobue.

¹⁵ Bun'e obi ni ndidi Di-nwenni-enyi ri e nwon wu oghere nzuopuha.

Enina ke ezi wene enyi wu Polu donzi deni unu ghahani amamihien Osolobue ye e.

¹⁶ O kusonme oku ihieni ime ẹkukwo-ozu e ile. O nwongho ihien ndi a fu orun oghota ime ihien ndi o de, hun ndi marinleni enya wẹ le ndi wuzoleni ohunma a fihuto—ke wẹ e mezi ihien ndi ozọ ri Ehuho-nsọ, e gi e e sehemi enwen wẹ ntikpo.

¹⁷ Ndi ri m obi, a gwatoguo wẹ nwan unu ihien ndini. Donrin ni nwan enya, amamgbe mmefie ndi e bi k'o suo wẹ e dufie unu, me unu ewuzozile ke unu don nwan wuzo.

¹⁸ Ka gi ni efoma Jesu Kristi wu Di-nwenni-enyi le Onye-nzuopuha enyi me e suewaye ime okuwe; a marinwayezikwo ni Di-nwenni-enyi.

Ogho ya ri n'a ogenni, rizikwon'a d'e ru Uhuohin hu k'a to jenrin ejen! Isee.

Ehuhuo-Ozi Nke Ibufo Jonu De (Jonu, Nke Ibufo)

Oku Hun E Ye Ndun

¹ Hun ahun ri gha mbidon lala ke enyi ri a gwa onu oku e, Hun ahun enyi gi ntin nu, hun enyi gi enya enyi hun. Enyi e leguo a, enyi e metugho a aka. Oku hu e ye ndun wu Jizosi ke enyi ri e ku oku e.

² Ndun hu no puha hun w'e legha enya. Enyi a hugho a. Enyi hu e ku banyen'e, a gwa unu banyeni ndun itebite hu. Ndun itebite hu le Chuku-Nedi te ri, kanj o no puha ni enyi legha.

³ Enyi ri nwan a gwa unu ihien enyi hun le ihien enyi nu, keni unu hun uzọ du enyi meko—makeni Nedi-enyi le Nwa a wu Jesu Kristi ke enyi le we ri e meko.

⁴ Enyi ri e de ihien ndini keni ighoghọ enyi hun uzọ zu oke.

Ukpe Suro Ke Osolobue Wu

⁵ Onwan wu ozi hu enyi nu onu a, hun enyi ri nwan e zi unu: ni Osolobue wu ukpe, o nwonni ishi ri ime e—kaka.

⁶ Omeni enyi si ni enyi le iya ri e meko bu enyi a to ime ishi e bi, ya wu ni enyi ri a tu ntu, enyi a ri e gi ezioku e bi.

⁷ Kanj, omeni enyi hu e bi ime ukpe, noke ke ya nwen don ri ime ukpe, ya wu ni enyi le iya hu e meko nke-esi, edeke Nwa a wu Jizosi k'a ri a chanchanfu enyi njo owule enyi me.

⁸ Omeni enyi si ni enyi ara me njo, enyi ri e dufie enwen enyi, ezioku arj ime enyi.

⁹ Kanj, omeni enyi e kupuha njo enyi, onye we gi e don-nya le onye-ezioku k'o wu, o k'a gbaghari enyi njo enyi, chanchanpucharin enyi ihien ile rileni mma.

¹⁰ Omeni enyi si ni enyi e meni njo, ya wu ni enyi ri a si ni Osolobue wu onye-ntu, ya wu ni oku e a ri ime enyi.

Isi Nke Ebuo

Kraisti Ya E Donme Enyi Uchan

¹ Umueka m, m ri e de ni unu ihien ndini amangbe unu gha e me njo. Kanj, omeni ihian me njo, enyi nwon onye a riodon ni enyi ebe Chuku-Nedi ri—onye hu wu Jesu Kristi, onye hu ri ochan.

² Ya le enwen e wu ejan hun we gi wepu njo enyi le iwe-le-onuma-Osolobue; ele njo enyi soro, kanj, ke njo uwa ile.

³ Ihien o k'e gi nwan we enyi enya ni enyi a maringho Osolobue nke-esi wu ni enyi e mesonme ihien o si enyi me.

⁴ Onye owule hun si ni o maringho a bu a ra me ihien o si enyi me, onye hu wu onye-ntu, ezioku arj ime onye no enina.

⁵ Kanj, nke onye owule hun a gbaye oku Osolobue, ezioku-ezioku, onye ahun nwe ihien-osusuo zu oke jenni Osolobue.

Ihien enyi gi a marin ni enyi ri ime e wu onwan:

⁶ onye si n'o ri ime Osolobue ya bi obibi ke Jizos' Kraisti don bi.

Iwu Ohun

⁷ Ndi ri m obi, arj m e deni unu iwu ohun; kama, iwu ohu ahun we ye unu isi-ibuzo ro. Ozi hu unu nu, iya wu iwu mbu ahun m ri e ku oku e.

⁸ Kanj o wuzikwo iwu ohun. Iwu ohunni wu ezioku, o hu ime Kraisti, o huzikwo ime onu—makeni ishi hu a ghafe, ezigbo ukpe e nwunmeguo.

⁹ Onye owule si n'o ri ime ukpe bu ize onye Itu-Kraisti ibe e hu e ze e, echẹn ke onye hu rikwo ime ishi.

¹⁰ Onye owule nwe ihien-osusuo onye Itu-Kraisti ibe e bi ime ukpe—o nwonni ihien ri ime e hun e me ihian a kpogburu.

¹¹ Kanj, onye hun e ze ize onye Itu-Kraisti ibe e ri ime ishi; o ghako ime ishi, o marin ebe o jenko—makeni ishi hu a gbagharị unu njo.

¹² Umueka,

m ri e de ni onu ni m gi gwa onu

ni Osolobue e giguo ifiri efan Jizosi

gbagharị unu njo.

¹³ Ndi nedi,

m ri e deni unu ni m gi e gwa unu
ni unu a maringuo onye hu rini gha mbidon lala.

Ndi-ikoro,

m ri e de ni unu ni m gi e gwa unu
ni unu e meriguo Eje-onye hu.

¹⁴ Umueka,

m de ni unu ihienni ni m gi e gwa unu
ni unu a maringuo Chuku-Nedi enyi.

Ndi nedi,

m de ni unu ihienni ni m gi e gwa unu
ni unu a maringuo onye hu ri gha mbidon lala.

Ndi-ikoro,

m de ni unu ihienni ni m gi e gwa unu
ni unu e zegho,
ni oku Osolobue ri ime unu
le ni unu e meriguo Eje-onye hu.

Thien-owa Y'a Suokwole Unu!

¹⁵ Enwekwole ni ihienn-osisuo uwa mobu ndi ri ime uwa, make ni ihienn Chuku-Nedi-enyi ara suo onye ihienn uwa a suo.

¹⁶ Make ni, ihienn ile ri ime uwa, ke eje-ihien ndi a gunsomne ehụ ke ihienn-onina-nya ke nhoron ihian a hhoron make ni o nwegho ihienn-owa, aghani aka Nedi-enyi bia—owa ke we ile gha a bia.

¹⁷ Uwa le ihienn-olila-nya ile rin'a ghafeko aghafeko; kani, onye owule hun e me uche Osolobue k'a to jennin ejen.

Ehennren Kraisti Ahun W'a Kpo Anti-Kraisti

¹⁸ Umụ m, ogenni wu ogen ikpazuun! Ke onu don nu ni ehennren Kraisti ahun w'a kpo anti-Kraisti lala, erira k'o ri nwan ni ndi bu oda wu ndi-ihennren Kraisti a puhago. Iya ke enyi gi a marin ni ogenni wu ogen ikpazuun.

¹⁹ Ime igunrun enyi ke ndini gha pu nke-esi, kani, ele we ndi nke enyi. Make ni, omeni we te wu ndi nke enyi, nke e son we enyi nodi. Kani, opupu we gha ime igunrun enyi pu k'o gi wechanrin enya ni ele we ndi nke enyi.

²⁰ Kani, onu ile marin ezioku make ni Onye-hu-ri-nsọ e hukpuguo onu uden ime-mmom gi tumu unu umu a.

²¹ Eleni unu amarin ezioku hain m gi e deni unu, kani, make ni unu a maringuo a—unu a maringho n'o nwonna ntu a gha ime ezioku a fuha.

²² Onye wu nwan onye ntu omeni ele onye kwerileni ni Jizosi wu Kraisti, Onye-nzuopuha hu Osolobue tumu. Onye no erira wu ehennren Kraisti hu—hun w'a kpo Anti-Kraisti; a ra kwerini Chuku-Nedi le Nwa a.

²³ Eghete! Make ni, onye owule ju Nwa a ekwerini ni Chuku-Nedi; onye owule kwerini Nwa a nwonzikwo Chuku-Nedi.

²⁴ Ni ni ozi hu unu nu isi-ibuzo risomne ime ndun unu. Omeni ihienn unu nu isi-ibuzo hu a risomne ime ndun unu, unu k'a risomne ime Nwa Chuku le ime Chuku-Nedi.

²⁵ Ihienn o kwe enyi nkwa n'o k'e ye enyi wu ndun itebite.

²⁶ Ifri ndi ri a cho ni we dufie unu ke m gi ri e deni unu ihienn ndini.

²⁷ Kani, o me nke unu, uden ime-mmom hu o hukpu unu, hun o gi tumu unu umu a hu ime ndun unu a kuzi unu ihienn ile. Ya wu, o nwonzini nwan mkpa o ri ni onye owule k'a kuzi unu. Ihienn uden ahun o gi tumu unu a kuzi unu wu ezioku—ntu ari a. Noke ke o don kuzi onu—nodi ni ime Kraisti.

²⁸ Eghete umu m, nodi ni ime e, keni obi ru enyi ile ali ogen o k'e gi puha; amamgbe enyi e gi ifennren warị Uhuohin hu.

Ke W'a Don Marın Umụ Osolobue

²⁹ Omeni onu a maringho n'o ri ochan, onu k'e gi e marin ni ya mu onye owule hun e bi obibi onye ri-ochan.

Isi Nke Eto

¹ Lee ni nwan ke Chuku-Nedi nwehan ihienn-osisuo enyi—nke wu ni w'a kpo enyi umu Osolobue! Ezioku-ezioku, iya ke enyi wu! Ihienn hain uwa gileni marin enyi wu ni uwa amarin n'a.

² Ndi ri m obi, enyi wu nwan umu Osolobue. Kanj, ihien enyi jenko d'a wuru e ke puha ifon—bu enyi a maringho ni ogen o k'e gi bja, enyi k'a no ke iya, make ni enyi k'a hunchanrin a k'o no.

³ Ndi ile nwon olile-enyanj ime we e donme enwen we ochan noka ke ya le enwen e don ri ochan.

⁴ Onye owule hun e me njo ri a dan iwu make ni ime-njo wu idan-iwu.

⁵ Unu a maringho ni Kraisti bja d'e wefu njo, unu a maringhozi ni o nwonni njo ri ime e.

⁶ O nwonni onye ri ime e hun e me njo; onye owule hun e me njo e ke huntu e mobu marin a.

⁷ Umueka, anile ni onye owule dufie unu! Onye hun e bi obibi onye ri-ochan ri ochan ke Kraisti don ri ochan.

⁸ Onye owule e me njo wu nke Ekwensu—make ni Ekwensu gha ali mela njo. Iya hain Nwa Osolobue gi bja—keni o tikpo orun Ekwensu.

⁹ O nwonni onye hun Osolobue mu hun e me njo. Make ni, mkpuru Osolobue ri ime onye ahun. O s'eka me njo, make ni Osolobue mu a.

¹⁰ Onwan ke we gi a marin ndi wu umu Osolobue le ndi wu umu Ekwensu: onye owule ghaleni e me ihien ri mma mobu hun ihien ndi Itu-Kraisti ibe e ghaleni a suo ele nwa Osolobue.

E Nwe Ni Ihien-osusuo Ibe Unu

¹¹ Make ni ozi hun unu nu isi-ibuzu wu ni enyi k'a gha e nwe ihien-osusuo ibe enyi.

¹² Enyi anokoko ni ke Keni—o wu nke Eje-onye hu, o gburu nwen e. Ki hain Keni gi gbu e? Make ni Keni le enwen e me eje-ihien kanj nwen e me ihien ri mma.

¹³ Umune m, y'a tula unu enya ni ize unu ri e ze uwa.

¹⁴ Ihien enyi gi marin ni enyi a ghaguo onwun faha, banye ndun, wu ni enyi nwe ihien-osusuo ibe enyi. Onye nweleni ihien-osusuo ibe e a nwunhuguo.

¹⁵ Onye owule ize nwen e e ze wu izighe—bu unu a maringho n'o nwonni izighe ndun itebite ri ime e.

¹⁶ Ihien enyi gi a marin ihien-osusuo nke-esi wu onwan: ni Kraisti gi ifiri enyi we ndun a ye. O furu nwan ni enyi gizikwo ifiri ibe enyi we ndun enyi ye.

¹⁷ Nanj ke ihien-osusuo Osolobue gi ri ime ihjan, omeni ihjan e nwongho ihien uwanj, kanj o hun nwen e e ihien ri a ko, o ju n'o yekon'a aka?

¹⁸ Umueka, ni enyi e nwon ni ihien-osusuo nke-esi—elekwu hun we gi onu suo e ku, kanj, hun we gi aka e me.

¹⁹ Ohun ke enyi e gi marin ni enyi wu nke ezioku, iya ke enyi gi e me obi e ru enyi anj ebe Osolobue ri—

²⁰ omeni obi e gbume enyi mgbu. Make ni, Osolobue ka obi enyi, o maringhozikwo ihien ile.

²¹ Ndi ri m obi, omeni ihori enyi hu a gho ni enyi, obi e ruchanrin enyi ali ebe Osolobue ri,

²² enyi e nwehenzikwo ihien owule enyi rjo a—make ni enyi hu e donme iwu e, e me ihien a suo a usuo efo.

²³ Iwu e wu hunni: ni enyi k'e kweri ni fan Nwa a wu Jesu Kristi le ni enyi k'e nwe ihien-osusuo ibe enyi—noka k'o don gwa enyi.

²⁴ Ke we han hun e donme iwu e ri ime e, iya nwen rizikwo ime ndun we. Ihien enyi gi a marin n'o hu ime enyi wu onwan: n'o yeole enyi Mmon-nso.

Isi Nke Eno

Mmon Osolobue Le Mmon Ehenren-Kraisti

¹ Ndi ri m obi, ele mmon ile gi ihjan ku ke unu k'e kweyeni, ka e lele ni we, keni unu marin ke mmon ndi hu gha aka Osolobue bja nke-esi. Make ni, ndi-amuma-ntu bu oda a puhaguo ime uwa.

² Ke onu k'a don marin ni Mmon Osolobue ro wu onwan: mmon owule gi e don ni Jizosi hun wu Kraisti, Onye ahun Osolobue tume, henrin ihjan bja, e ku e—mmon hu gha aka Osolobue bja,

³ kanj, mmon owule hun kwere ni ni Jizosi hun wu Kraisti, Onye hu Osolobue tume, henrin ihjan bja, mmon ahun aghani aka Osolobue bja. Ohun wu mmon Ehenren-Kraisti, ya wu, mmon Anti-Kraisti—hun onu nu n'o lala alala; o riguo nwan ime uwa.

⁴ Umueka, unu wu nke Osolobue—onu e meriguo we, make ni onye hu ri ime unu ka onye hu ri ime uwa.

⁵ Ndi-amuma-ntu ndini wu nke uwa—ya wu, ihien w'e ku wu nke uwa, uwa e gon we ntin.

⁶ Enyi nwen wu nke Osolobue. Onye owule hun marin Osolobue e gon enyi ntin. Onye owule hun wulen nke Osolobue ara gon enyi ntin. Onwan ke enyi gi a marin mmon hun wu nke ezioku le mmon hun wu nke ndufie.

Ime Osolobue Ke Ihien-osusuo Ri

⁷ Ndi ri m obi, ni enyi e nwe ni ihien-osusuo ibe enyi, make ni ihien-osusuo gha aka Osolobue a bja. Onye owule hun nwon ihien-osusuo, Osolobue mu a, onye hu marin Osolobue.

⁸ Onye hun nwonleni ihien-osusuo amarin Osolobue, make ni Osolobue wu ihien-osusuo.

⁹ Osolobue a ghosiguo ihien-osusuo o nwe ebe enyi ri; enina k'o don me e: o zihę akpu Nwa a ohu ime uwa, keni enyi hun uzo ri ndun ghahan'a.

¹⁰ Onwan wu ihien-osusuo: eleni enyi nwe ihien-osusuo Osolobue, kama, ni Osolobue nwe ihien-osusuo enyi, gi e zihę Nwa a n'o wuru ejan we gi wepu njo enyi le iwe-le-onuma Osolobue hun njo e buhe.

¹¹ Ndi ri m obi, ebe o me ezie ni Osolobue nwehan ihien-osusuo enyi enina, o furu ni enyi nwen nwezikwo ihien-osusuo ibe enyi.

¹² O nwontuni onye gi enya a hun Osolobue—kanj, omeni enyi e nwegho ihien-osusuo ibe enyi, ya wu ni Osolobue bi ime enyi; ya wuzi ni ihien-osusuo a zu oke ime enyi.

¹³ Ihien enyi gi marin ni enyi ri ime e le ni ya nwen ri ime enyi wu n'o yeguo enyi Mmon-nsọ a.

¹⁴ Enyi a hunguo a, ku e, ni Chuku-Nedi e zihęguo Nwa a d'a wu Onye-nzuopuha uwa.

¹⁵ Osolobue bi ime ndi ile gi e don, e ku e, ni Jesu wu Nwa Osolobue—uwe le enwen we bi ime Osolobue.

¹⁶ Enyi a maringho nwan, enyi e giolo e nwan don, ni Osolobue nwe ihien-osusuo enyi.

Osolobue wu ihien-osusuo. Onye hun gi ihien-osusuo e bi ri ime Osolobue, Osolobue le enwen e ri ime onye hu.

¹⁷ Erira ke ihien-osusuo e gi zu oke ime ndun enyi, keni obi ru enyi ali Uhuohin Okinkin-ikepe—make ni ke Jesu no, erira ke enyi no ime uwanj.

¹⁸ Egun ara tu onye gi ihien-osusuo e bi; ihien-osusuo zu oke a chupu egun. Onye ri a tu egun ri a tu egun afunfun o jenkọ d'a ta—ihien-osusuo onye ri a tu egun ezuni oke.

¹⁹ Ihien-osusuo o bu uzo nwon jenni enyi hajin enyi gi a saaka e nwon ihien-osusuo.

²⁰ Omeni ihjan si, "M nwe ihien-osusuo jenni Osolobue," bu ize nwenę e ri e ze e, onye-ntu k'o wu. Make ni, omeni ihjan e nwonni ihien-osusuo nwenę e—nwenę o ri e legha, o sako aka nwe ihien-osusuo Osolobue—Osolobue o leghatuleni.

²¹ Iwu o ye enyi wu onwan: ni, onye nwe ihien-osusuo Osolobue k'e nwezikwo ihien-osusuo nwenę e.

Isi Nke Isen*Ke Enyi Don E Meri Uwa*

¹ Onye owule hun gi e don ni Jesu wu Krajistj, Onye hu Osolobue tume, onye hu wu nwa Osolobue; onye owule nwe ihien-osusuo onye mu ihjan, nwezikwo ihien-osusuo nwa a.

² Ihien enyi gi a marin ni enyi nwe ihien-osusuo umu Osolobue wu ni enyi nwe ihien-osusuo Osolobue, e mesonme ihien ndi o si enyi e me.

³ Ke we don e nwe Osolobue ihien-osusuo wu: imesonme ihien o si enyi me—bu ihien o si enyi me ele ibu,

⁴ make ni onye owule Osolobue mu e meri uwa. Iken hun enyi gi e meri uwa wu okukwe enyi nwon.

⁵ Onye a sa nwan aka e meri uwa? Onye hun gi e don ni Jesu wu Nwa Osolobue ro.

Ihien Ndi Hun A Ghosi Ni Jesu Wu Nwa Osolobue

⁶ Jizos' Krajistj-ni wu onye hu hun bja ghahanj mirin le edeke. Ele ghahanj mirin suo, kanj ghahanj mirin le edeke. Mmon-nsọ le enwen e wu hun a shia eri, make ni Mmon-nsọ wu Onye ezioku.

⁷ Ya wu ni we ri eto hun ri a shia eri [elu-igwee: we wu Chuku-Nedi le Oku hu le Mmon-nsọ; we rizikwo eto hun a shia eri elu-uwa:] we wu

⁸ Mmon-nsọ le mirin ahun le edeke ahun. We eto kuye onu ohu.

⁹ Omeni enyi a nabanhan eri ihjan shia, hun Osolobue shia kadę ezioku a wu, bu Osolobue a shiagunni Nwa a eri.

¹⁰ Ya wu, onye owule kwerini Nwa Osolobue nwon erini ime obi e; kanj onye hun kwerileni a kpo guo Osolobue onye-ntu, make ni o gini eri Osolobue shia ni Nwa a don.

¹¹ Onwan wu eri hu: Osolobue e yeguo enyi ndun itebite—ime Nwa a ke ndun itebite hu ri.

¹² Onye owule nwon Nwa a hu nwon ndun, kanj onye hun nwonleni Nwa Osolobue enwon ndun.

Ndun Itebite

¹³ M ri e deni unu ihien ndini, unu ndi hun kwerini efan Nwa Osolobue, keni onu marin ni onu e nwongho ndun itebite.

¹⁴ Ihiẹn obi gi e ru ẹnyi alị ebe Osolobue rị wụ ọnwán: nị omẹni ẹnyi rịọ a ihiẹn ọwụlẹ k'ọ dọn rị a obi, ọ nụ ekpere ẹnyi.

¹⁵ O mę nwan nị ẹnyi a marịnghọ nị ihiẹn ọwụlẹ ẹnyi rịọ! a, nị ọ nụ ekpere ẹnyi anụ, ya wụ ẹnyi a marịnghọzị nị ẹnyi e nwẹhengụọ ihiẹn ẹnyi rịọ a.

¹⁶ Onye hụn nwẹnẹ ẹ k'ọ rị e mę njo—ụdị njo hụn ghaleni ẹ buhẹ ọnwun, ya mę ekpere, Chuku k'e ye nwẹnẹ ẹ hụ ndun—ọnwán wụ nke ndị hụn mę ụdị njo hụn ghaleni e buhẹ ọnwun. Njo hụn e buhẹ ọnwun rị ari: asị nị m unụ mēmę ekpere banyeni ọhụn.

¹⁷ Eje-omumę ile wụ njo, kanị o nwon njo hụn ghaleni e buhẹ ọnwun.

¹⁸ Ẹnyi a marịnghọ nị onye ọwụlẹ Osolobue mụ ara mę njo, makeni Jesu, Onye hụ Osolobue mụ, e che ẹ nche—Eje-onye hụ ara mętu a ẹka.

¹⁹ Ẹnyi a marịnghọ nị ẹnyi wụ nke Osolobue; ẹnyi a marịnghozikwo nị ụwa ile rị okpuru Eje-onye hụ.

²⁰ Ẹnyi a marịnghọ nị Nwa Osolobue a biagụọ, n'o yegụọ ẹnyi nghota hụn ẹnyi e gi marin onye ahun wụ onye-ezioku. Ẹnyi rị nwan ime onye ahun wụ onye-ezioku lẹ Nwa a wụ Jesu Kristi.

Iya wụ Osolobue nke-esi lẹ ndun-itẹbite.

²¹ Ụmụ m, gba nị nị ife mmọn mọbụ ife ihiẹn ọzọ ọwụlẹ ọsọ!

Ehuhuo-Ozi Nke Ebuo Jonu De Jonu, Nke Ebuo

Ekele

¹ Mmē wu onye-isi de ehuhuo-ozini. M ri e dejenni okpoho hu Osolobue hori le umu a. Ndi m nwe ihien-osusuo we ebe Ezioku ri ke we wu. Elede mmē suo nwe ihien-osusuo we, kama, ndi ile marin Ezioku nwezikwo ihien-osusuo we.

² Enyi nwe ihien-osusuo we make Ezioku ahun ri ime ndun enyi—hun k'a risonmekwo ime ndun enyi jenrin ejen.

³ Efoma le omiken le udon, hun gha eka Chuku-Nedi le Nwa a wu Jizos' Kraist' a bia, ya risonme ni enyi, ke enyi don ri e bisonme ime ezioku le ihien-osusuo.

Ezioku Le Ihien-osusuo

⁴ Efo a suokenmekwe m usuo ogen m gi hun a ni o nwegho umu i ndi ri e bi ime Ezioku noke ke Nedi enyi don gwa enyi.

⁵ M ri nwan a rjo i, ezi okpoho, ni enyi ile e nwe ihien-osusuo ibe enyi. Ele ni m ri e de n'i iwu ohun, kama, iwu ohu ahun o ye enyi gha an lala ke m ri e de n'i.

⁶ Ihien-osusuo wu ni enyi ri e mesonme ihien o si enyi e me; iya wu iwu hu—noke ke unu don nu a gha ali lala—onu k'e giriri a e bi.

Ehenren-Kraisti Ahun W'a Kpo Anti-Kraisti

⁷ Ndi-ndufie bu oda a bangwo ime uwa. Ndinj ara kweri ni Jesu Kristi gi ehj ihjan bia—n'o wuchanrin ihjan k'o bia. Onye owule no enina, iya wu onye-ndufie hu le Ehenren-Kraisti hu wu anti-Kraisti!

⁸ Kpachanfu ni nwan enya, amamgbe onu e tuhu ihien enyi runguu, ka turusonme ni keni enyi nwonhen ugwo orun zu oke.

⁹ Onye owule hun sonsomeleni nkuzi Kraisti, kanj o fe mgbon—onye hu e nwon Osolobue. Onye hun sonsomme nkuzi hu k'o ri e nwongho ke Chuku-Nedi ke Nwa.

¹⁰ Onye bia iwe i d'a kuzi, bu ele hun Kraisti kuzi k'o gi bia, anabanhal'a mobu kele e ohunma.

¹¹ Make ni, onye hun kele e ohunma ri e son e a run eje-orun o ri a run.

Oku Mmekin

¹² M nwon ihien bu oda hun nke m'e deni onu, kanj ele hun m k'e de ede. M ri a tu enya ni m k'a bia d'a hundē unu, enyi e kutari, elee-m, elee-i, keni ighoghō enyi ile hun uzō zu oke.

¹³ Umū nwene-i-okpoho—*Osolobue*—hori e zi ekele unu.

Ehuhuo-Ozi Nke Eto Jonu De Jonu, Nke Eto

¹ Mmē wu onye-isi de ekukwo-ozini. M ri e dejenni ezi nwenē ɛnyi wu Gayosi, hun ihien ɛ a sɔ m ime Ezioku.

² Ezi nwenē m, ekpere m wu ni ihien ile rin'i mma lē ni ehū ri i ikēn, nọkē kē i dōn nwan ri ikēn ime mmōn i.

³ Iggho jun m obi ogen ndi hu ime umunē ɛnyi gi bia d'e ku n'i wu onye wē gi e dōn ɛnya ebe Ezioku ri—ya wu n'i ri e bi ime ezioku.

⁴ O nwonnī ihien e mē m a ghoghō rikē ebe m nọ nū nī umū m ri e bi ime Ezioku.

Jonu A Ja Gayosi Mma

⁵ Nwenē-onye, y'e mēkē onye wē gi e dōn ɛnya ime ɔrūn i ri a rūn nī umunē-ɛnyi ime Jesu, ɔsūn'a nī y'a marin ndi wē wu.

⁶ A nọguo wē ihun ūka ri ebeni ku oku ihien-ɔsūsuo i nwē. Dodo, yeni wē ūdi ɛka hun a sɔ Osolobue ūsuo, kēni wē jenduru.

⁷ Makēni, ogen wē gi gi ifiri Efan ahun jenkō ijenni, aninī wē ndi kwerilēni ni Jesu yeni wē ɛka.

⁸ O furu nwan nī ɛnyi kwandōn ndi nọ ɛrira, kēni ɔ hun ūzō mē ni ɛnyi lē wē wu ohu, e sōn Ezioku a rūngbama ɔrūn.

Diotrefesi Le Demetriosi

⁹ E dejennguō nī m ūka ehuhuo; kanī Diotrefesi hun a cho n'ọ kī a nabanhanī ọkiki ɛnyi, o gini ihien ɛnyi ku dōn.

¹⁰ Ya wu, m bia nwan, m k'e wepuhachanrin ihien ile ọ ri e mē, lē ɔnū ọ ri e buokinsonmē ɛnyi! Ohun ehiden'e, ọ judē n'ọ nabanhankō umunē ɛnyi ndi hu; ọ nideni ndi ɔzō nabanhan wē—ọ chupudē ndi hun ri ime ūka hun cho nī wē nabanhan wē.

¹¹ Nwenē-onye, a kinrinkwōlē ihien rilēni mma, ka kinrin ihien ri mma. Onye ɔwulē hun e mē ihien ri mma wu nke Osolobue. Kanī, onye ɔwulē hun e mē eje-ihien e ke huntu Osolobue.

¹² Ihian ile e ku oku Demetriosi ohunma; Ezioku lē enwen ɛ e ku oku ɛ ohunma. ɛnyi nwēn nkē ri a shiazikwōn'a ɛri—bū y'a maringhō nī ɛri ɛnyi a shia wu ezioku.

Ekele Ikpaizun

¹³ Ihien m cho nī m gwa i e bukē, kanī, edekō m'a e de.

¹⁴ M ri a tū ɛnya nī m jenkō d'a hun i ɛgwa, kēni ɛnyi kutari elee-m, elee-i.

¹⁵ Udōn y'a ri n'i.

Ndi ɔwū ɛnyi ile e zi ekele i. Hi ndi ɔwū ɛnyi ri ebēhū efan ohu-ohu, y'e kele wē.

Ekuwo-Ozi Judu De

¹ Mmẹ wu Judu de ehuhuo-ozini. M wu igbon Jesu Kristi. M wuzikwo nwene Jemisi. M ri e dejenni ndi ahun we kpo, hun ri Chuku-Nedi obi, hun Jesu Kristi donme:

² omiken, udon le ihien-osusuo ya rini onu mmagi-mmagi.

Luni Ni Uzo-Jesu Ogun

³ Ndi ri m obi, o te duka m ni m de ni unu banyeni nzuofuha hun enyi ile nwon, kanj a hun m'a nwan n'o ri mkpa ni m deni unu hun m'e gi kasj onu obi, ni onu shikenme onwun chedon Uzo nke okukwe hu hun Osolobue wegwu che aka ndi nke e.

Ndi A Kuzi Ntu A Banhanguo

⁴ Makeni, o nwegho ndi ghaleni a tu egun Osolobue hun gigwu nzuzue banhan ime enyi. Ndinj e gbहतुगुओ ozi efoma Osolobue, keni we gi e kpume eje-obibi we. O tekemeke we deto ikpe-omuma hun rini ni we ime Ehuhuo-nsq. Ndinj ara gbayede Jizos' Kraistj hun iya suo wu Di-nwonn-enyi le Onye-nwonn-enyi.

Osolobue A Maringuo Ye Ndi Njo Afunfun

⁵ M cho ni m nyanhan ni unu ihien ndinj, osuon'a ni unu a maringuo we ohunma-ohunma. M cho ni m nyanhan ni unu ke Di-nwonn-enyi don gha ali Ijiptu zuopuha ndi Izrelu, kanj, omegwu, o no tikpo ndi hun kwerileni.

⁶ Nyanhanzikwo ni ihien me ndi mmon-ozini hu te ri nsq hun nodileni ebe we si we nodi, hun la onodi we to: nyanhan ni ni Osolobue e kenguo we nwan egbun itebite to ime eje ishi, e che okinkin-ikpe hun jenko d'a ri oken Uhuohin hu.

⁷ Nyanhan ni ihien me eje-ali ndi ahun wu Sodomu le Gomora le obodo ndi ozq hun nokunme ni we. Ndi ri ime ali ndi hu me ke ndi mmom-ozini hu—bu enwen we che ime ughere le uru, ya we no narin afunfun okun-itebite. We no wuru ihien we gi a do ihian aka-ntin.

Enwen We Ke W'e E Lee, E Ledan Okiki

⁸ Bu erira ke ndi nkuzi-ughani gi nwan a hunsonme ohun a han we e me ihien ehj we gi a ruhu, e legberi okiki, e kutu ndi ogbo ri ehj.

⁹ Kanj, Majeklu hun wu onye-isi ndi mmom-ozini e medeni enina ogen o gi son Ekwensu zuo ozun Mozizi: egun Osolobue anin'a kutu Ekwensu—ihien o gwa Ekwensu wu, “Di-nwonn-enyi a jugbo i!”

¹⁰ Kanj ndinj e kutu ihien owule we ghotaleni. We nohu ke anu-ofia nwonleni uche, w'a ra leban ihien enya—bu hun we ghotahu we lebanleni enya, iya e tikpo we.

A Rizile We Eje-onodi

¹¹ Oken nsongbu rini we! E sonmeguo we uzo Keni ogbu ochu; e giguo we ifiri erere la enwen we tonj mmefie Balam egbo a suo; e nupuguo we isi ke Kora; a na we ntikpo ke iya, makeni Osolobue k'e tikpo we.

¹² Ntuqo ke ndinj wu ebe unu n'e rigbama Oriri ihien-osusuo unu; egun arizj we enya ebe we n'e son unu e ri—ndi-ndu ri e lepu enwen we suo enya ke we wu! Orukpu ufere buko ghaleni e zue mirin ke we wu; osisi ghaleni a mi mkpuru ogen we gi a gho mkpuru, osisi we huepu, hun nwunhunni, nwunhunchanrin!

¹³ We nohu ke eje ebiri-ohimin, ihien ifenren we ri a gboshi elu ke ufogo ebiri-ohimin; kokise uzo ohu ghaleni e ru ke we wu, hun Osolobue kwademetoni eje-ishi itebite!

Ikpe-omuma Hun Ri E Cheni We

¹⁴ Enoku, hun ri agbo nke esa—we gha aka Adam gunma—e buguo amuma tonj we: o si,

“Lee e,

Di-nwonn-enyi lala

ya le ndi nsq a nnu ole-le-ole.

¹⁵ Q lala

d'e kin onye owule ikpe,

d'a ma we ile ikpe—

ikpe eje-ihien ile we gi eje-agungun we me

le eje-oku ile jogbu enwen e,

hun ndi-njo ghaleni a gbaye Osolobue

gi kuja oku e!”

Eje-Agunun We

¹⁶ Ogen ile ke ndini gi e denwinwin; w'a ra kinbehi ikpe; w'e mesonme eje-ihien ndi ri a gunni we; w'e kukari enwen we, e gi onu-oma a tunarin ihian ihien we.

Mkpinsin-eka Le Ndunmodun

¹⁷ Kani, o me nke unu umune m, nyanhankwo ni ihien ndi-ozu ahun pu-ichen Nna-enyi wu Jizos' Kraisti tume gwato onu.

¹⁸ We gwa unu ni "Ndi-emu k'a puha ogen ikpazuun, ndi k'e mesonme eje-ihien ri a gunni we."

¹⁹ Uwe wu ndini ihien-awa ri enya, hun nwonleni Mmon-nsu, ndi hun e buhe nkebe.

²⁰ Kani, nke onu umune m, e me ni ni unu e sue ime Okukwe ahun richarin nsu onu ri e son, e sue ke ulo we n'a tun; e me ni ekpere ke Mmon-nsu don cho.

²¹ E donme ni enwen unu hun unu e gi risonme ndi ihien we a suo Osolobue, ke unu don ri e che omiken Di-nwonni-enyi wu Jizos' Kraisti, hun k'e wehe ni onu ndun itebite.

²² E me ni ni ndi obi-ebuo omiken,

²³ Onu a dokpunpuha ndi ozu ime okun hu keni unu gi e zuofuha we. Nke ndi ozu, e gi ni egun e me ni we omiken—ka zede ni izize ewuru we yi hun ehue weru.

Ekpere Ija-mma

²⁴ Nke Osolobue, onye hu hun k'e ri-eka kwodon unu make onu gha a dan, me onu wuru ndi nwonleni ntupo, unu e gi ighoghohu turu ihun e ebuhu Ogho ri,

²⁵ Onye hu iya suo wu Chuku, Onye nzupuha enyi, ogho ya rin'a ghahanu Jizos' Kraisti Di-nwonni-enyi—oghohu le ikpen le iken le okiki; k'o rin'a ni ogen d'e bidon, ya rin'a kikenni le jenin ejen! Ise.

Ihiẹn Jizos' Kraịstị Ghosì Jonu Nghosì

¹ Ihiẹn Jizosì Kraịstị ghosì igbọn ẹ wu Jonu ya rị ime ẹhuhụonị. Osolobue we ihiẹn ndịni ye Jizosì, keni o we wẹ ghosì ndị igbọn ẹ—nị wẹ hụn uzo marin ihiẹn ndi jenko d'e me egwa. Kraịstị nọ zi mmọn-ozì ẹ jenni odibo ẹ wu Jonu d'a ghosì a ya, keni o gha ẹka Jonu ghosì ndi igbọn ẹ ya.

² Jonu a shiaguọ nwan eri banyeni oku Osolobue ẹ ihiẹn Jizos' Kraịstị ku; o shiaguọ eri ihiẹn ile o hụn.

³ Ngozi ya rini onye owule k'a gunpuchani ibe ẹ ihiẹn ndi rị ime amumanị; ngozi ya rizi kwọ nị ndi hụn k'a nụn'a ẹ ndi hụn k'e me ihiẹn wẹ de ime ẹ—makeni ogen ihiẹn ndini ẹ gi me a riguo nsue.

Jonu E Kele Uka Esa Ndi Hu Ri Azuun Eshia

⁴ Jonu de ẹhuhụonị jenni uka esa ndi hu ri Azuun Eshia.

Efoma ẹ udon hụn gha ẹka Osolobue, onye ahun rị kikenni, hụn rị mbu, hụn lalanị bia ya rini onu—efoma ẹ udon hụn gha ẹka ya ẹ Mmọn esa hụn rị ihun ukpo ẹ

⁵ ẹ Jizos' Kraịstị bia.

Jizosì Kraịstị, hụn wu osheri ahun furu wẹ gi e don ẹnya, onye ibuzo gha onwun lihi, onye hụn a kị ndi-nze rị elu-ụwa.

Ogho ẹ okiki ya wuru nke Jizosì Kraịstị, onye hụn nwe ihiẹn-osusuo ẹnyi, gi edeke ẹ gbapuha ẹnyi ẹka njo ẹnyi;

⁶ o nọ nwan me ẹnyi wuru anị-eze, me ẹnyi wuru ndi nchu-ẹjan Osolobue ẹ hụn wu Nedi ẹ. Ogho ẹ okiki ya wuru nke ẹ jennin ejen! Isee.

⁷ Lee ẹ!

O gi orukpu lala;

ẹnya ile jenko d'a hụn a—

ke ndi hu dun a ihiẹn.

Ndi anị ile rị ụwa

jenko d'a kwan ẹkwan

make ufiri ẹ.

Eri a k'o jenko d'a rị! Isee!

⁸ “Mme wu Ibuzo ẹ Ikpazuun!”

Ya ke Di-nwonn-ẹnyi wu Osolobue ku—onye hu hụn rị kikenni, hụn rị mbu, hụn lalanị; Onye hụn nwon iken ile.

Jonu A Hun Jizosì

⁹ Mme wu Jonu nwe ẹ unu, hụn wẹ rị e gi ifiri Kraịstị e kpokpo ke wẹ don rị e gi ifiri ẹ e kpokpo onu; m wuzikwo onye Ali-eze Kraịstị ke unu don wu; m wetuzikwo obi alị e din ndidi rike unu.

Wẹ dupu m shi alị Patimosi, alị hu mirin nọhunme, make ni m'e ku oku Osolobue ẹ ni m'a shia ni Jizos' eri.

¹⁰ Ogen m gi rị ebahun, o ru uhuhin ohu, Uhuhin Di-nwonn-ẹnyi, ebe m rị ime mmọn, m nọ nu oken olu rị e ku oku azuun m. Olu hu nọ ke opi rị a hannị.

¹¹ O si, “Detu ihiẹn i rị a hụn ye ime ẹhuhuo, y'e zijenni uka esani ya:

uka rị Efesosì,

uka rị Sumeña,

uka rị Pegamom,

uka rị Tiatira,

uka rị Sadisi,

uka rị Filadefia

lezi uka rị Laodishia.”

¹² Ya m nọ gbewo, ni m hụn onye nwe olu ahun rị a gwa m oku. Egbewo m, m nọ hụn obu-ukpe esa wẹ gi goru memẹ,

¹³ hūnzị onye nọ ke Nwa nke Ihjan etintinnaị obu-ukpe esani. O yi ewuru tueru alị, gi ihiẹn goru kenhunme obi ẹ.

¹⁴ Isi ẹ ẹ ntutu ẹ hu a chan uchani leke oruru ochan, leke okpukpu mirin-oyi ochan wu s'no. Ẹnya a ẹbuo hu e nwun ke okun rị e nwunni;

¹⁵ ukụ-alị a nọ ke igwe w'a kpo bronzu, hụn wẹ finchan ohunma-ohunma, e gbuke nọke si wẹ gi okun dunchanpuchanrin unyin rị n'a. Olu ẹ nọzi ke uzun oken mirin rị e huni.

¹⁶ O gi kokise esa eka-nni. Opija-agma onunai tu nko gha a onu suefuha. Ihun e hu e ti oda-oda ke enya-anwun don e ti efinnai.

¹⁷ Ogen m gi hun a, m no dan ani uku a noke onye nwunni. Kanj, o no bu eka-nni e kwasị m, si, "Atule egun. Mmē wu Ibuzo le Ikpazun.

¹⁸ Mmē wuzi onye hu ri ndun! M te nwunhun anwunhun, kanj, lee e, m ri nwan ndun jenin ejen. Mmē gizikwo jsanhan Onwun le Ali-mmōn."

¹⁹ "Detu nwan ihien i ri a hun—ihien ri ogenni le ihien jenko d'e me ihun."

²⁰ "O me nke kokishia esa ahun i hun eka-nni m le obu-ukpe esa hu: kokishia esa hu wu mmōn-ozī esa ndi hu hun a nokin enya uka esa hu. Obu-ukpe esa hu wu uka esa hu."

Isi Nke Ebuo

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Efesosi

¹ "Dejenni onye-ozī hun a nokin enya uka ri Efesosi, si a,

Lee ihien onye hu gi kpakpando esa hu eka-nni e, hun e jenhunme ime obu-ukpe esa hu we gi goru memē, a hunchanrin ke we no, ku:

² A maringho m ihien ile onu ri e me: ke unu don ri a gbakemle ke ke unu don ri e wetu obi ali e dingbu ihien ile. A maringho m ni onu ara ye ndi e me eje-ihien efe; ni onu e leleguo ndi hu kpo enwen we ndi-ozī pu-ichen, hun a ni ele we ndi-ozī pu-ichen kaka.

³ A maringhozi m ni unu gi ufiri efan m e wetu obi e dingbu ihien ile, a narin afunfun—bu ndun e k'e gukwō nwan unu.

⁴ Kanj, onwan wu ihien ri e ze m ize ebe unu ri: unu a latoguo ihien-osisuō ahun unu nwe isi-ibuzo.

⁵ Nyanhan ni nwan ebe unu te ri ni onu d'a dan, unu e gbewoto, memēzi ihien ndi hu unu te ri e me isi-ibuzo. Unu emen'e, a bja m d'e wepu obu-ukpe unu onodi a—mmāni unu bihuto eka.

⁶ Kanj, o nwegho ihien ri mma unu ri e me: ihien ndi itu Nkolitia e me, hun e ze mmē le enwen m ize, e zezikwo onu nwen ize.

⁷ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmōn-nsō ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onye hun merini ke m k'e ye iken n'o gi ri mkpuru-osisi ahun e ye ndun, hun ri Paradaisi, Ali Izu-iken Osolobue."

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Sumena

⁸ "Nke onye-ozī hun a nokin enya uka ri Sumena, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu wu Ibuzo le Ikpazun ku, onye ahun te nwunhunni kanj o huzi nwan ndun: o si,

⁹ A maringuo m afunfun onu ri a ta, marinzikwo ke onu mehan ogbenye (kanj odafin ke unu wu nke-esi). A maringho m mkpari unu ri a narin eka ndi hun a kpo enwen we ndi Ju, bu ele we ndi Ju, kanj ndi ulo-ofufe Ekwensu ke we wu!

¹⁰ Atule ni egun afunfun unu jenko d'a ta. Lee e, Ekwensu e d'a tu ndi hu ime unu ye unonangan keni we gi e lele unu. Unu k'a ta afunfun akp'ohin iri. Kwondon ni okukwe unu d'e ru onwun. Unu kwondon e, e ye m unu ndun—gi e tu unu ugon noko okpu-eze.

¹¹ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmōn-nsō ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onwun nke ebuo eruko onye hun merini ehū, o ruko onye hu ehū."

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Pegamom

¹² "Nke onye-ozī hun a nokin enya uka ri Pegamom, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu gi opia-agma onunai hu tu nko ku:

¹³ A maringho m ebe unu bi, ebēhu ukpo Ekwensu ri. Bu unu kwondonhukwo efan m. Unu a ghorini, si ni onu ekwerini ni m, ke ogen we gi gbude osheri m we gi e don enya wu Antipasi, hu n we gbū ime igunrun unu, ime obodo hu Ekwensu bi.

¹⁴ Kanj, o nwegho ihien ndi ri e ze m ize ebe unu ri: o nwegho ndi ri ime unu ebēhu hun e son nkuzi Balam, hun kuzi Balaki ihien o gi bu uke cheni unu Izrelu, me we ri ihien-oriri we gi ru mmōn, mezikwo we ghēre.

¹⁵ O nweghozikwo ndi e son nkuzi ndi itu-Nkolitia.

¹⁶ Gbewoto ni nwan. Omēni unu egbewoto, m k'a bja egwa d'e gi opia-agma ri m onu luson ndi hu agha.

¹⁷ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmōn-nsō ri a gwa uka ri ichen-ichen! Onye hu merini ke m jenko d'e yebeye **mana** hu zuerini. M k'e yezikwo a omuma ochan hu we deye efan ohun, efan ohun hun o me ni o nwōnni onye marin n'a, wezuka onye hu we ye ya wu omuma."

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Tjatira

¹⁸ "Nke onye-ozī hun a nokin enya uka ri Tjatira, dejenn'e, si a,

Lee ihien Nwa Osolobue ku, onye ahun enya a e nwun ke okun; onye ahun uku-ali a no ke igwe bronzu we finchanchanrin ri e gbukeni: o si,

¹⁹ A maringho m ihien ile unu ri e me—ke ihien-osusuo onu nwe ke okukwe onu ke ozi unu ri e jen ke ihien ile unu wetu obi alị e dingbuchanrin. A maringho m ni ihien unu ri e me kikenni ka ihien unu me isi ibuzo.

²⁰ Kanj, onwan wu ihien ri e ze m ize ebe unu ri: unu e ye okpoho hu wu Jezibelu efe, okpoho hu hun a kpo enwen e onye-amuma, hun gi ihien o ri a kuzi e dufie ndi-idibo m, e me we a ghere, e ri ihien-oriri we gi ru mmom.

²¹ E yeole m'a efe n'o gbehuto, kanj o juguo n'o gbehutoke gherebehi.

²² Lee e nwan, m k'a tu a ye bedi emu; m k'e me ndi ya le we gba a ghere ta eje-afunfun —sukpan ni we gbehuto, mebehi eje-ihien ndi hu o ri e me.

²³ M k'e gbu umu a. Uka ile k'e gi e marin ni mme wu onye hu e legha uche le obi onye owule; m k'a kuzikwo onye owule ime unu ugwo-orun furu ihien o ri e me.

²⁴ Kanj, nke ndi hoduni ime unu ndi ri Tiatira, hun ghaleni e son nkuzini, hun keleni munrun ihien ndi hu w'a kpo 'Okwe ihien-nzuzue Ekwensu,' m si onu ni ebuyeko m onu ibu ozo—

²⁵ ka kwonkenme ni ihien unu gi d'e ru ni a bia m.

²⁶ Onye hun merini, hun k'a gha e mesonme uche m d'e ru isi-njendeme, ke m k'e we ndi alị ichen-ichen che okpuru e kima,

²⁷ o k'e gi okpo-igwe ki we,

o k'e tikpochanrin we

leke ite we gi urua kpu,

²⁸ noke ke Nedi m don ye m iken m gi a ki. M k'e yezikwo onye merini kokise utuntun hu.

²⁹ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa uka ri ichen-ichen!"

Isi Nke Eto

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Sadisi

¹ "Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Sadisi, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu gi Mmon esa Osolobue le kokise esa hu ku: a maringho m ihien ile unu ri e me. W'e weri unu ke ndi ri ndun, kanj unu a nwanhuguo!

² Tēnhin ni nwan, unu e donzi ihien hoduni, hun hodu ekerē n'o nwanfu—makeni a hunguo m'a ni orun onu ezuni oke enya Chuku m.

³ Nyanhan ni nwan ihien we kuzi unu le ihien onu nu, unu e gi e don, gbehuto. Omēni unu etēnhinni, m k'a bia noke ohin, unu amarinko ogen m'e gi banhan ebe unu ri, kaka!

⁴ Kanj, o nwehō ndi buleni oda ri Sadisi hun keleni ru ekwa we yinin. We jenko d'e yiri ekwa ochan, son m e jehunme, makeni we furu efuru.

⁵ Onye hun merini k'e son we yiri ekwa ochan. Efichanpuko m efan onye ahun ime ehuhuo nke ndun, kaka! M k'a no id'enya Nedi m le ndi mmom-ozu e kpo efan onye hu, ku e ni a maringho m onye o wu.

⁶ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa uka ri ichen-ichen!"

Ozi Jizosi Si We Zi Ndi Uka Ri Filadefia

⁷ "Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Filadefia, dejenn'e, si a,

Lee ihien onye hu ri nso ku, onye hu wu ihien o si ni ya k'o wu; onye hu gi isanhan Defidi; onye hu we ghaleni a saeka a gunma uzo o gunpu mobu gunpu uzo o gunma: o si,

⁸ A maringho m ihien ile unu ri e me. Lee e, a gunpugo ni m onu uzo, hun o me ni o nwonnini onye k'a saeka gunman'a. A maringho m ni onu enwekeni iken bu unu hukwo e me ihien m ku, unu aghorini ni unu a maringho efan m.

⁹ Lee e! M k'e wehe ndi unu-ufufe Ekwensu hu we si n'o wu Ulo-ufufe ndi Ju, ndi ahun a kpo enwen we ndi Ju bu ntu ro, ele we ndi Ju, a bia we ukwu unu d'a kponi unu isi alị, keni we hun uzo marin ni ihien unu suo m.

¹⁰ Makeni unu e wetuguo obi alị dingbuchanrin ihien ile ke m don gwa unu, aniko m afunfun hun lalan we jenko d'e gi lele ndi ile ri ime uwa ru unu ehū.

¹¹ M lala egwa, kwonkenme ni ihien unu gi, amamgbe w'a narin onu okpu eze we k'e gi tu unu ugon.

¹² Onye owule merini ke m k'e gi henrin iden* ime Ulo-nso Osolobue m, o ghakozu ebehu pu, kaka! M k'e de efan Osolobue m le efan Jerusalem ohun hu ye e ehū. Jerusalem ohun hu wu obodo-uku Osolobue m. Ya wu Jerusalem k'a gha enu-igwee le eka Osolobue m hidan; m k'e dezikwo efan ohun m ye onye ahun ehū

¹³ Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa uka ri ichen-ichen!"

Ozi Jesu Si We Zi Ndi Uka Ri Laodishia

¹⁴ "Nke onye-ozu hun a nokin enya uka ri Laodishia, dejenn'e, si a,

* **Isi Nke Eto:**12 Pila

Lee ihien onye hu wu 'Isefe' hun oku Osolobue gha a bun ku—onye ahun wu Osheri we gi e don enya; Osheri ahun wu onye ezioku; Onye hu ihien ile Osolobue ke gha aka bja: o si,

¹⁵ A maringho m ihien ile unu ri e me: unu anuni okun, onu ajuni oyi. K'o ri m, unu a nu okun m'obu ju oyi!

¹⁶ Ebe o me nwan ni unu me nan: unu anuni okun, unu ajuni oyi, m'e d'a gha onu m ju pu unu!

¹⁷ Unu ri a si, 'M wu odafin, a baole m uba, o nwonzini ihien a ko ni m.' Kani, unu a marin n'o nwonna ke o han unu kaka, ni onu e ruguo ihien a gba enya-mirin, ni ogbennye ke onu wu, ni onu wu enya-mpin, ni unu gba otu!

¹⁸ M ri nwan a dun unu odun: nonnarin ni m goru we gwaleni, hun we gi okun dunchanpu unyin ile rin'a, keni unu hun uzo wuru idafin; unu e nonnarinzi m ekwa ochan yiri, gi e kpume otu unu hun e me ifenren, amamgbe w'a hun a; nonnarinzi kw'okw'okw' ni m ogun-enya tuye enya, keni unu leghama uzo.

¹⁹ Ndi m nwe ihien-osisuwo we ke m'a jugbo, uwe ke m'e ye afunfun keni we nwonrin uche. Wepuhakwo ni nwan obi, unu e bihuto aka.

²⁰ Gon ni ntin! M turu nwan onumuzo, a du aka, onye nu olu m gunfu uzo, a banhan m d'e kunrun e, e son m'e ri, o son m ri.

²¹ M k'e ye onye merini onodi n'o son m nodi elu ukpo-eze m, noka ke mme nwen don meri, son Nedi m nodi elu ukpo-eze e.

²² Onye nwon ntin ya nu ihien Mmon-nso ri a gwa aka ri ichen-ichen!"

Isi Nke Eno

Ke We Fee Osolobue Ime Elu-igwee

¹ Onwan e megwu, m no lee enya, hun onumuzo we gunpu elu-igwee. Olu hu gwa m oku mbu hun no ke oken opi no si m, "Bia enu ebeni, ni m ghosi i ihien jenk'o d'e meni ihien ndini megwu."

² Ozigbo, m no ri ime-mm'on. M no hun ukpo-eze ime enu-igwee ebefu, hunzi onye ohu nodi al'el' elu e!

³ Onye hun nodi al' ebefu hu e gbuke ke omuma w'a cho acho w'a kpo jasper le hun w'a kpo kaneliani. Eken-le-ogugu hun e nwun ke omuma w'a cho acho wu emaradi fihunme ukpo-eze hu ohi-ohi.

⁴ Ukpo eno-kwasi-ogun fihunme ukpo-eze hu ohi-ohi. Ndi-isi eno-kwasi-ogun nodisonme ukpo ndi hu. We ile yisonme ewuru ochan, kpusonme okpu-eze goru.

⁵ Amuma hu a gha ukpo-eze hu e bepaha; uzun mirin ri e deni le akpabo huzi a gha ukpo-eze hu a hanpuha. Ukp'e esa ri ihun ukpo hu e nwun—ukp'e esani wu Mmon esa Osolobue.

⁶ Ihien rike ohimin we gi ughegbe mem'e ri ihun ukpo hu; o behu nwanran-nwanran, e nwun zai.

Ihien eno ri ndun enya junsomme ihun le azun nonhunmezikwo ukpo-eze hu:

⁷ nke ibuzo ri ke eworo; nke ebuzo ri ke oken-efin; ihun nke eto ri ke ihun ihian; nke eno ri ke ugon ri e feni.

⁸ Ihien eno ndini ri ndun nwesonme nku isin-isin. Enya jun we uzo ile—ke ime we ke azun we. W'a ra bubeh' ebuzo—ke uhinhin ke efinnai—ihien we a busonme wu,

"Ns'o, ns'o, ns'o—ke

Osolobue hun wu Di-nwonna-enyi ri!

Osolobue hun nwon ik'en ile—

Onye hun ri mbu,

hun ri kiken'i,

hun lalan'i."

⁹ Ogen owule, ihien eno hu ri ndun gihu yegwu onye hu ri ndun jenrin ejen hun nodi ani ukpo hu ogho le mgbaye le ekele enina,

¹⁰ ndi-isi eno-kwasi-ogun ahun a dan al' ihun Onye hu nodi al' elu ukpo-eze ahun, Onye ri ndun jenrin ejen, fe e, tuha okpu-eze we ye al' ihun ukpo hu, a si,

¹¹ "Chuku-Nna enyi!

Ye furugho onye we a ja mma—

y'e furugho ni w'e ku e ni

ogh'o le mgbaye le ik'en

wu nke i.

Makeni, iyu ke ihien ile.

Makeni y'a chogh'o,

i no me we ri;

makeni y'a chogh'o,

ị nọ ke wẹ.”

Isi Nke Isen

Nwa-ebulu Osolobue Hu Sọọ Ru Ogo Ihien Ile

¹ M nọ hụn ẹhụhụọ wẹ fifima ẹka-nni onyẹ hụ nọdị anị enu ukpo-eze hụ. Wẹ dejun ẹhụhụọ hụ ihien, ke ime ẹ ke azuun a, gi eriri ẹsa kẹnmẹ ẹ.

² M nọ hụnzị mmọn-ozị ohu kin-akwanran k'o gi oken olu e yi oro, a si, “Onyẹ furu hụn k'a topu eriri ndị hụ, fifiipu ẹkukwo hụ?”

³ Kani, o nwonni onyẹ ọwụlẹ rị elu-igwee mọbụ enu-ụwa mọbụ okpuru-ụwa hụn saeka fifiipu ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya ime ẹ.

⁴ M nọ kwanma ẹkwa ọda-ọda, makeni o nwonni onyẹ wẹ hụn furuni, hụn k'a fifiipu ẹhụhụọ hụ mọbụ lee ẹnya ime ẹ.

⁵ Ya ke onyẹ ohu ime ndi-isi hụ nọ sị m, “Akwanzile! Lee ẹ, Ẹworo ebọn Juda, Mkpogun Defidi, e meriguo—o k'a saeka tofụ eriri ẹsa ndi hụ, fifiipu ẹkukwo hụ.”

⁶ Ya m nọ hụn Nwa-ebulu hụn nọkẹ sị wẹ te gbu ẹ egbu k'o turu ẹgbata ukpo-eze hụ lẹ ihien ẹnọ hụ rị ndun lẹ ndi-isi ẹnọ-kwasị-ogun hụ hụn wẹ ile fihunmẹ ya wụ ukpo-eze. Nwa-ebulunni nwon mpin ẹsa lẹ ẹnya ẹsa—hụn wụ Mmọn ẹsa Osolobue, hụn Osolobue zijen elu-ụwa ile.

⁷ Nwa-ebulu hụ nọ jẹn d'e weri ẹhụhụọ hụ wẹ fifima, hụn rị ẹka-nni onyẹ hụn nọdị enu ukpo-eze hụ.

⁸ Ogen o gi weriguu ẹhụhụọ hụ, ihien ẹnọ hụ rị ndun lẹ ndi-isi ẹnọ-kwasị-ogun hụ nọ dan ali ihun Nwa-ebulu hụ; onyẹ ọwụlẹ ime wẹ gi ụbọ lẹ afeře nsensị wẹ gi goru memẹ hụn nsensị jun ime ẹ. Nsensini wụ ekpere ndi nke Osolobue.

⁹ Ya wẹ nọ bu ẹbụ ohun, si,

“Iyụ furu

hụn k'e weri ẹhụhụọ hụ,
hụn k'a topu eriri ndi hụ
wẹ gi kẹnmẹ ẹ;

makeni wẹ gbu i,

ị nọ gi ẹdeke i

gbapuhani Osolobue ihian
ime ebọn ọwụlẹ,
ime asusu ọwụlẹ,
ime ali ọwụlẹ
lẹ ime ndi ọwụlẹ.

¹⁰ Y'e meguo wẹ wuru

ali-eze lẹ ndi nchu-ejan
ebe Osolobue ẹnyi rị;

wẹ k'a kị elu-ụwa.”

¹¹ E lezi m ẹnya, m nọ nọ olu ndi mmọn-ozini bu ọda hụn fihunmẹ ukpo hụ ohi-ohi lẹ ihien ndi hụ rị ndun lẹ ndi-isi hụ. Ndi mmọn-ozini e bukenmekẹ ọda, wẹ rị nnu-uku ole-lẹ-ole lẹ ijeri ole-lẹ-ole.

¹² Wẹ hụ e gi oken olu a bu ẹbụ, a si,

“Nwa-ebulu hụ wẹ gbu

e furughọ hụn w'e tuchan,

nị iken lẹ akụ-lẹ-uba

lẹ amamihiẹn lẹ akwanran

lẹ mgbaye lẹ oghọ lẹ ojija-mma

wụ nke ẹ!”

¹³ M nọ nuzi ke ihien ile wẹ ke eke rị a bu ẹbụ—kẹ hụn rị enu-igwee kẹ hụn rị elu-ụwa kẹ hụn rị okpuru ụwa kẹ hụn rị ime ohimin. Ihien wẹ rị a bu wụ:

“Ojija-mma lẹ mgbaye

lẹ oghọ lẹ okiki

ya wusunmẹ nke onyẹ hụ

hụn nọdị anị elu ukpo-eze—

lẹ Nwa-ebulu hụ—

jenrin ejen!”

¹⁴ Ihien ẹnọ hụ rị ndun nọ sị, “Ise!” Ndi-isi hụ nọ dan ali, fe Nwa-ebulu hụ.

Isi Nke Isin

Nwa-ebulu Hụ A Topu Eriri Ndi Hụ

Eriri Nke Ibuzo

¹ Ya m nọ hụn kẹ Nwa-ebulu hụ ọtọ eriri ohu ime eriri ęsa ahun wẹ gi kẹmẹ ẹhuhụọ hụ, m nọ nụ kẹ ohu ime ihien ẹnọ hụ rị ndun gi oken olu hankenmẹ kẹ akpabọ, si, “Bịa!”

² M nọ lee ęnya, e lee ęshin ọchan! Onyẹ rị e nyinn'ẹ gi ọta. Wẹ nọ ye ẹ okpu-eze, ọ nọ nyinrin ęshin ẹ pụ d'e merisonmẹ agha.

Eriri Nke Ɛbuo

³ Ogen Nwa-ebulu gi ọtọ eriri hụn mẹ wẹ ẹbuo, m nọ nụ kẹ hụn mẹ ẹbuo ime ihien ẹnọ hụ rị ndun si, “Bịa!”

⁴ Ya ęshin ọzọ nọ fūha. Onwan e nwun ufie-ufie. Wẹ nọ ye onyẹ rị e nyinn'ẹ ikẹ n'o wepu udon elu-ọwa, keni ihian gbume ibe wẹ. Wẹ nọzi wẹ ọpia-agma hi-ogbe ye ẹ.

Eriri Nke Ɛto

⁵ Ogen Nwa-ebulu hụ gi ọtọ eriri hụn mẹ wẹ ẹto, m nọ nụ kẹ nke ẹto ime ihien ndi hụ rị ndun si, “Bịa!” M nọ lee ęnya, e lee ęshin ogi! Onyẹ rị e nyinn'ẹ gi ihien wẹ gi a ma ihien.

⁶ M nọ nụ ihien nọkẹ olu rị e ku oku k'ọ gha etintinnai ihien ẹnọ hụ rị ndun hanpuha, a si, “Oka jenkọ d'a kogbu enwen ẹ: mkpu oka-witi ẹnọ k'a wude egho-orun akpu-uhuohin! Mkpu oka-bali mmakalaka mmẹbuo k'a wude egho-orun akp'ohin! Ka e wiwikwole ofungbon-olivu le manya!”

Eriri Nke Ɛno

⁷ Ogen Nwa-ebulu hụ gi ọtọ eriri nke ẹnọ, m nọ nụ olu hụn mẹ wẹ ẹnọ ime ihien ndi hụ rị ndun, k'ọ si, “Bịa!”

⁸ E lee m ęnya, e lee ęshin e nwun ẹhuhụọ-ndun, ẹhuhụọ-ndun, kanị ọ hụ e nwun nanhin! Ɛfan onyẹ rị e nyin n'ẹ wu Onwun; Ali-mmọn sọkọ a. Wẹ nọ kebe ọwa ọzọ ẹnọ, ye wẹ ikẹn igi ọpia-agma le unwun le emu le eje-anu ndi rị elu ọwa gbupu ọzọ ohu rin'a.

Eriri Nke Isen

⁹ Ogen Nwa-ebulu hụ gi ọtọ eriri nke isen, m nọ lee ęnya okpuru ukpo nchụ-ẹjan, m nọ hūn umẹ-ndun ndi hūn wẹ gbu makẹ oku Osolobue le ẹri wẹ shiani Jizosi.

¹⁰ Wẹ nọ weshi olu wẹ enu, e yi, “Euu Di-nwonn-ęnyi, Onyẹ hūn ihien ile rị ẹka a, onyẹ rị nọ, onyẹ ezikoku! Nani kẹ y'e biehan d'e kin ndi rị enu-ọwa ikpe, gbugwari wẹ kẹ wẹ don gbu ęnyi?”

¹¹ Ya wẹ nọ ye onyẹ-onyẹ ime wẹ ẹwuru ọchan tueni, si wẹ zuzi ikẹn ẹkẹrẹ ni umunẹ wẹ le ndi-idibo ibe wẹ zuguu ọnu, ndi ahun ihian k'e gbu kẹ wẹ don gbu wẹ.

Eriri nke Isin

¹² Ogen Nwa-ebulu hụ gi ọtọ eriri nke isin, ali nọ mahihie ọda-ọda, anwun nọ gimẹ ngi kẹ ẹkwa-ogi, ifon hūn shiagunị nọ nwunhuto, nwunmẹ ẹdeke-ẹdeke.

¹³ Kokishia nọ gha elu-igwere danyesomẹ anị-nọkẹ ebe oken ufere nọ nutusomẹ ogbe figi chanleni.

¹⁴ Igwere nọ fori nọkẹ ebe wẹ nọ fifima ẹhuhụọ, wepu. Wẹ nọ wepu ugu ile le ali ile mirin nọhunmẹ onodi wẹ.

¹⁵ Ya ndi-nze ọwa le ndi uku le ndi-ndu-agma uku, le ndi idafin, le ndi ile wẹ gi oku wẹ e don le ndi ọzọ ile—kẹ igbon kẹ ndi nwe enwen wẹ—nọ shisonmẹ ime okporo le ebe omuma risomẹ elu ugu d'a wari,

¹⁶ a si ugu le omuma ndi hū, “Dodo ni, dankwasị ni ęnyi! Ni unu zuemẹ ęnyi makẹ Onyẹ hūn nodi elu ukpo-eze hū gha e legha ęnyi; makẹ onuma Nwa-ebulu hū ghazikwo e kunrun ęnyi—

¹⁷ makeni oken uhuhin wẹ gi a kpo onuma a biagu! Onyẹ wu nwan onyẹ ahun jenkọ d'a sa ẹka wuzo!”

Isi Nke Ɛsa*Madu Nnu Ogun-mmęsato Hu*

¹ Onwan e meguu, m nọ hūn mmön-ozı ẹnọ kẹ wẹ turusomẹ ẹbamın ẹnọ ọwa. Wẹ turusomẹ ebehu e gbondon ufere ẹnọ hūn e fe ime ọwa, amangbe ufere e fezi ọwa mọbu ohimin mọbu osisi ọwule.

² Ya m nọ hūn mmön-ozı ọzọ k'ọ gha azuun ọwua-ęnya-anwun puha, shiko elu; o gi ihien Osolobue rı ndun gi e ye ahima. O nọ gi oken olu gwa mmön-ozı ẹnọ hū wẹ ye ikẹn ni wẹ gi wiwi ọwa le ohimin oku,

³ si wẹ, “Ekewiwile ni ọwa mọbu ohimin mọbu osisi ọwule; cheri ni ni ęnyi yeguu ndi idibo Osolobue ęnyi ahima ezimezi-ihun wẹ.”

⁴ M nọ nwan nū madu ole wẹ ye ahima ahun. Madu nnu ogun-mmęsato kẹ wẹ ye ahima hū ime ikpun-ulo ile rı Izrele:

⁵ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Juda;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Rubeni;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Gad;
⁶ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Asha;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Naf'tali;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Manase;
⁷ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Simionu;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Livai;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Isaka;
⁸ nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Zebulonu;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Josefụ;
 nnu iri-kwasị-ogun wu ndi ikpun-ulo Benjamini.

Igunrun Ihian Gha Ali Ile Ri Ichen-ichen Puhā

⁹ Onwan e meguu, m no lee enya, hun igunrun hi-ogbe, hun o me ni o nwonna onye saeka gun we. We gha ali ile, ebon ile, ndi ile, le asusu ile puha. Igunrunni turu ihun ukpo-eze hu le ihun Nwa-ebulu hu. We yisonme ewuru ochan tueru ani. Onye-onye ime we gisonme iguru eka.

¹⁰ We hu e gi oken olu e yi oro, a si,
 "Nzuofuha gha eka Chuku enyi
 hun nodi enu ukpo-eze
 le Nwa-ebulu hu a bia"

¹¹ Ndi mmom-ozu ile turusonme ebeku, fihunme ukpo hu le ndi-isi hu le ihien eno hu ri ndun; we no dan ali ihun ukpo hu, ke isi ali, fe Osolobue,

¹² a bu ebun:

"Isese!

Ija-mma le ogho
 le amamihiem le ekele
 le mgbaye le ikem le akwanran
 wu nke Chuku enyi
 jenrin ejem! Isese!"

¹³ Ya onye ohu ime ndi-isi hu no si m, "Elee ndi wu ndini yi ekwa ochan tueru ali? Elebe ke we gha bia?"

¹⁴ M no si a, "Di-okpa, iyu marin ndi we wu." Ya o no si m, "Ndin wu ndi hun gha oken ukpokpo hu puha. E giguwo we edeke Nwa-ebulu hu su ewuru we, ewuru we e henrisonme nke ochan.

¹⁵ Ya hain we gi nwan ri ihun ukpo Osolobue e fe e uhinhin le efinnai ime Ulo-nsa a. Osolobue, Onye hun nodi ani elu ukpo-eze, k'a noyeni we, chedon we.

¹⁶ Egun ihien-oriri le ihien-orira agunkozu we. Anwun mobu ihien owule a hun okun amakozu we.

¹⁷ Makeni Nwa-ebulu hu hun ri tintinnai* ebeku ukpo hu ri k'a wuru onye-ndu we; o k'e du we noke onye e du anu, shi isi-mirin ndi hu mirin e ye ndun gha a bia. Chuku jenko d'e finchanpu enya mirin owule ri we enya."

Isi Nke Ɛsatọ

Eriri Nke Ɛsa Hu Le Opi Ɛsa

¹ Ogen Nwa-ebulu hu gi topu eriri nke esa, elu-igwee ile no me juu ihien noke nkirishi mgbahunme okuloku ohu.

² Ya m no hun ndi mmom-ozu esa hu hun e turu ihun Osolobue. We no ye we opi esa.

³ Mmom-ozu ozo, hun gi mkpu goru w'a kpo Sensa we gi a dunni Osolobue nsensi okun, no bia d'e turu ihun ukpo nchu-egan hu. We no kponye e nsensi oda-oda, n'o gi ya le ekpere ndi-nsa ile e me chu egan elu ukpo nchu-egan hu we gi goru memem hun ri ihun ukpo-eze hu.

⁴ Enwunrun nsensi hu ri a dunni le ekpere ndi-nsa hu no gha eka mmom-ozu hu a loshi elu ihun Osolobue.

⁵ Ya mmom-ozu hu no weri Sensa hu we gi a dun nsensi okun, gi okun ri ukpo nchu-egan hu hujun e, tu a ye enu-owa. Ya ke akpabo no han, mirin e den, amuma e be, ali a mahihie.

Opi Eno Ibuzo

⁶ Ebeku ke ndi mmom-ozu esa hu gi opi esa no kwademem ni we gbu opi we.

Opi Ibuzo

* **Isi Nke Ɛsa:**17 Lee 5.6

⁷ Mmọ̀n-ozì nke ibuzọ̀ nọ̀ gbu opì ẹ̀, ẹ̀kwan-igwee lẹ̀ ọ̀kún wẹ̀ gwọ̀gbama ya lẹ̀ ẹ̀deke nọ̀ pụ̀ha. Wẹ̀ nọ̀ ma wẹ̀ ye imẹ̀ ụ̀wa, ọ̀ nọ̀ dụǹpụ̀ ụ̀zọ̀ ohu ọ̀kún, natọ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀; imẹ̀ osisi ile, ọ̀ dụǹpụ̀zì ụ̀zọ̀ ohu, ọ̀ hodụ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀; ọ̀ dụǹpụ̀chanrìnzì ẹ̀fífia-ndún ile.

Opi Nke Ebuo

⁸ Mmọ̀n-ozì nke ẹ̀bụ̀ nọ̀ gbu opì ẹ̀, wẹ̀ nọ̀ tị̀ ihien nọ̀ke eregede ugu rì a nwun ọ̀kún ye imẹ̀ ohimin—azụ̀un ohu nọ̀ hẹ̀nrin ẹ̀deke, ọ̀ hodụ̀ azụ̀un ẹ̀bụ̀.

⁹ Ụ̀zọ̀ ohu imẹ̀ ihien ndị̀ rì ndún rì imẹ̀ ohimin nọ̀ nwunhụn, ọ̀ hodụ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀. Imẹ̀ ụ̀gbọ̀-mirin ile, ụ̀zọ̀ ohu nọ̀ tikpofu, ọ̀ hodụ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀.

Opi Nke Eto

¹⁰ Mmọ̀n-ozì nke ẹ̀to nọ̀ gbu opì ẹ̀: kokisẹ̀ ohu hi-ogbe rì e nwun ọ̀kún lẹ̀kẹ̀ ọ̀wa nọ̀ gha igwere dan. Imẹ̀ iyi ile rì ụ̀wa, ọ̀ danye ụ̀zọ̀ ohu natọ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀—uwẹ̀ lẹ̀ isi-mirin rì ichen-ichen k'ọ̀ danye.

¹¹ Efan kokisẹ̀ hụ̀ wụ̀ “Elumilu.” Imẹ̀ mirin ile rìnì, ụ̀zọ̀ ohu nọ̀ lumẹ̀ ilu, ọ̀ hodụ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀. Ndi bu ọ̀da nọ̀ nwunhụn, makẹ̀ni mirin hụ̀ rì e lu ilu.

Opi Nke Eno

¹² Mmọ̀n-ozì nke ẹ̀no e gbu opì ẹ̀, ihien nọ̀ fian ẹ̀nya-anwun azụ̀un ohu, fianzikwọ̀ ifon lẹ̀ kokisẹ̀ azụ̀un ohu-ohu, latosomme wẹ̀ azụ̀un ẹ̀bụ̀-ẹ̀bụ̀. Ukpẹ̀ wẹ̀ nọ̀ belu: wẹ̀ kebe kẹ̀ wẹ̀ e nwunhan mbụ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀to, enwunkarizini wẹ̀ ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀. Anwun amuchanrìnzini kẹ̀ ụ̀hụ̀ohin han k'o don a mụ̀ mbụ̀; ifon etibiehanzini k'o don e ti mbụ̀. Wẹ̀ kebe ụ̀hụ̀ohin ụ̀zọ̀ ẹ̀to, anwun amukarizini ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀—erirazikwọ̀ kẹ̀ ifon mẹ̀ uhinhin.

¹³ M nọ̀ lee ẹ̀nya enu, hụn ugọ̀n ohu k'o feko imẹ̀ elu, yikọ̀, “Nsongbu! Nsongbu! Oken nsongbu jenko d'a rini ndi ile bi elu-ụ̀wa ogen ndi mmọ̀n-ozì ẹ̀to hụ̀ k'e gi nwan gbusomme opì ẹ̀to hụn hoduni!”

Isi Nke Itenei

Opi Eto Hoduni Lẹ Eje-mgbugbu Ahun

¹ Mmọ̀n-ozì **nke isen** e gbu opì ẹ̀, m nọ̀ hụn kokisẹ̀ ohu hụn gha elu-igwee danye ụ̀wa. Wẹ̀ nọ̀ ye ẹ̀sanhan oken-mgbugbu hụ̀ migbu enwen ẹ̀.

² Ọ̀ nọ̀ gụ̀npụ̀ eje-mgbugbu hụ̀ migbu enwen ẹ̀, ẹ̀nwunrụn nọ̀ gha ebẹ̀hụ̀ lọ̀pụ̀hama kẹ̀ ẹ̀nwunrụn oken ọ̀kún wẹ̀ gi a dunchanpu unyin rì goru. Ẹ̀nya-anwun lẹ̀ ufere nọ̀ gba ishi make ufiri ẹ̀nwunrụn ọ̀kún hụ̀ gha ebẹ̀hụ̀ a lọ̀fụ̀ha.

³ Ya igurube nọ̀ gha imẹ̀ ẹ̀nwunrụn hụ̀ pụ̀hama, berisonme enu-ụ̀wa. Wẹ̀ nọ̀ ye wẹ̀ ikẹ̀n, ụ̀dì ikẹ̀n hụ̀ akpì rì elu-ụ̀wa nwẹ̀.

⁴ Wẹ̀ nọ̀ si wẹ̀ egbulẹ̀ ẹ̀fífia rì enu-ụ̀wa mọ̀bụ̀ ihien ọ̀wụ̀lẹ̀ e nwun ẹ̀hụ̀hụ̀-ndún ẹ̀hụ̀hụ̀-ndún rì e sue imẹ̀ ugbo mọ̀bụ̀ imẹ̀ ofia mọ̀bụ̀ osisi ọ̀wụ̀lẹ̀, ka wẹ̀ rụ̀ ndi hụ̀ nwonlẹ̀ni ahima Osolobue ezimezi-ihun wẹ̀ ẹ̀hụ̀, uwẹ̀ sụ̀ọ̀.

⁵ Wẹ̀ nọ̀ ye igurube ndi hụ̀ efe ni wẹ̀ ye ndi hụ̀ ezigbo afunfun, ọ̀rogbo ifon isen—kanì anini wẹ̀ gbụ̀ ndi hụ̀. Ụ̀fụ̀ wẹ̀ nọ̀ke ebe akpì nọ̀ gba ihian.

⁶ Ogen ihienni e gi mẹ̀, ihian k'a cho onwun, ahunko wẹ̀ onwun; wẹ̀ jenko d'a chọ̀kẹ̀mme ni wẹ̀ nwun, kanì, onwun k'a gba ni wẹ̀ ọ̀sọ̀.

⁷ Igurube ndi hụ̀ rì kẹ̀ ẹ̀shin wẹ̀ kwademegwu wẹ̀ k'e gi jẹ̀n agha. Ihien nọ̀ kẹ̀ okpu-eze goru risonme wẹ̀ isi. Ihun wẹ̀ nọ̀ kẹ̀ nke ihian.

⁸ Eñenren wẹ̀ sue kẹ̀ ntutu ikpoho. Eze rì wẹ̀ onụ̀ nọ̀ kẹ̀ nke ẹ̀woro.

⁹ Okpukpu rì wẹ̀ ẹ̀hụ̀ rì kẹ̀ igwe onye-agma gi e gbondon obi; nku wẹ̀ hụ̀ a zun ụ̀zun kẹ̀ ebe ẹ̀shin dokpunko ugbo-agma bu oda gbabanko ogbo agha.

¹⁰ Wẹ̀ nwesonme odundun. Edide w'a gba ihian risonme wẹ̀ odundun—ọ̀ nọ̀ kẹ̀ edide akpì. Odundun wẹ̀ kẹ̀ ikẹ̀n wẹ̀ gi e ye ihian afunfun ọ̀rogbo ifon isen rì.

¹¹ Eze a kị̀ igurube ndin wẹ̀ wụ̀ mmọ̀n-ozì oken-mgbugbu hụ̀ migbu enwen ẹ̀. Ndi Hibru a kpọ̀ mmọ̀n-ozini Abadon; ndi Griki a kpọ̀ a Apollon: *efan ebuoni wu* “Onye-ntikpo.”

¹² Nsongbu nke ibuzọ̀ a ghafegwo, ẹ̀bụ̀ọ̀ lalazi.

E Gbupu Wẹ Ụzọ Ohu Imẹ Ndi Rì Elu-ụwa Latọ Ụzọ Ebuo

¹³ Mmọ̀n-ozì **nke isin** nọ̀ gbu opì ẹ̀, m nọ̀ nụ̀ kẹ̀ olu gha mpin ẹ̀no rì ntin ẹ̀no ukpo nchụ̀-ẹjan goru hụ̀ rì ihun Osolobue a hanpụ̀ha.

¹⁴ Olu hụ̀ nọ̀ si mmọ̀n-ozì nke isin hụn gi opì, “Tọ̀pụ̀ mmọ̀n-ozì ẹ̀no hụ̀ wẹ̀ kẹ̀nmẹ̀to oken iyi Yufretisi!”

¹⁵ Ya wẹ̀ nọ̀ nwan topu mmọ̀n-ozì ẹ̀no hụ̀, hụn wẹ̀ kwademegwu, kẹ̀nmẹ̀ wẹ̀ to, e che ogenni, ụ̀hụ̀ohini, ifonni lẹ̀ ahiani; wẹ̀ nọ̀ nwan topu wẹ̀ keni wẹ̀ gbupu ụ̀zọ̀ ohu imẹ̀ ihian ile rì elu-ụ̀wa, gbuhodu ụ̀zọ̀ ẹ̀bụ̀.

¹⁶ Ndi-agma hụn nyiko ẹ̀shin nọ̀ pụ̀ha, wẹ̀ wụ̀ ijeri-ohun ogun-iri (ya wụ̀ nnu-iri, nnu-iri ụ̀zọ̀ nnu isen-kwasị-ogun-isin). A nughọ̀ m ole wẹ̀ rì.

¹⁷ Lee ke m don hun eshin ndi hu ime ohun m: ndi ri e nyin ni we yisonme ihien igwe we gi e gbondon obi we. Ihien igwe ndini e nwun ufi-ufie leke okun, enwunrun-enwunrun leke safe, lezi unwanran-unwanran leke nsin-enya-anwun wu sofo. Isi eshin ndi hu ri ke nke eworo. Okun le enwunrun le nsin-enya-anwun wu sofo ghazi we onu a puha.

¹⁸ We no gi eje-ihien eto ndi hu ri a gha eshin ndi hu onu a fuha—ya wu okun le enwunrun le nsin-enya-anwun wu sofo—gbufu uzo ohu ime ihian ile ri elu-owa, gbuhoodu uzo ebuo,

¹⁹ makeni onu eshin ndi ahun le odundun we ke iken eshin ndi hu risomme. Odundun we nosomme ke agwo, nwonsomme isi ke agwo. Isi ndi hu risomme we odundun ke we gi a ru ihian ehụ.

²⁰ Ndi hu hodu elu uwa—ndi hu eje-ihien ndini gbuleni—egbehutoni obi mebehi eje-ihien we ri e me; alatonj we ife eje-mmom le ifesomme mmom we gi aka memem—ke nke goru ke nke ona wu siva ke nke igwe bronzu ke nke omuma ke hun we gi osisi pin—mmom ghaleni e ri-eka e legha uzo mobu a nu ihien mobu e jen ijien!

²¹ Egbehutozikwoni we mebehi njo ndini we e me: igbu-ochu, irua-mmom, ibu-nshi le igi iken eje-mmom a run, ughere, izu-ohin.

Isi Nke Iri

Mmon ozi Hu Gi Ehuho We Fifiyu

¹ Ya m no hun mmom-ozu ozu kin-akwanran k'o gha elu-igwee hidanla. Orukpu fuhunme e; ekon-le-ogugu ri ibe isi e, ya nwen ri a okpuru; ihun e no ke enya-anwun. Uku a ri ke polu ebuo we gi okun memem*.

² O gi ehuhuo me ekere we fifiyu eka a. O no bu uku eka-nni e che elu ohimin, bu uku eka-ekpen e to akpakali.

³ O no gi oken olu, hun no ke nke eworo ri e deni, yi oro. Ogen o gi yi oro, akpabo esa ahun no han.

⁴ Ogen akpabo esa ahun gi hanguu, m te cho ni m demem, kanj a nu m olu gha elu-igwee si, “Zuem ihien akpabo esa hu ku, edetule e!”

⁵ Ya mmom-ozu hu m hun k'o turu elu ohimin le akpakali no weshi eka-nni e enu zime enu-igwee,

⁶ kun efan Onye hu ri ndun jenin ejen, hun ke elu-igwee le ihien ile rin'a, uwa le ihien ile rin'a le ohimin le ihien ile rin'a, si, “Ebiekozi we, kaka!”

⁷ Kama, hun **mmom-ozu nke esa** gi hu gbu opi e, ihien ahun mini Osolobue kwademem e mezuchanrin k'o don gwa ndi idibo e ndi-amuma.”

⁸ Ya olu hu gha elu-igwee gwa m oku no siji m, “Jen d'e weri ehuhuo hu fifiyuni hun ri eka mmom-ozu hu uku a ohu ri elu ohimin, uku a ohu hu akpakali.”

⁹ Ya m no jen d'e kunrun mmom-ozu hu, si a ye m ehuhuo hu me ekere. O no si m, “Weri e ri. O k'a suo i usuo onu noke mirin-enwun, kanj, o k'e lu i ilu efo.”

¹⁰ Ya m no narin mmom-ozu hu ehuhuo hu me ekere ri, o no suo m usuo onu noke mirin-enwun, kanj, ogen m gi riguu a, efo no lumem ilu.

¹¹ Ya we nozi si m, “I k'e buzi amuma banyeni ndi bu oda, anj bu oda, ndi asusu ichen-ichen bu oda le ndi-nze bu oda.”

Isi Nke Mmanai

Ndi Osheri Ebuo Hu

¹ Ya we no ye m mkpinsin we gi a ma ihien. Mkpinsin hu no ke okpo. We no si m, “Bia d'a ma Unon-nsa Osolobue le ukpo nchu-ejan, y'a gunzikwo ndi hun ri ebuhu e fe ofufe.

² Ka amale ihun-ezi Ulo-nsa, hapu ohun—makeni e wegwo w'a ye ndi alj ndi ozu ri ichen-ichen. We k'a zo obodo nsu hu uku orogbo ifon ebuo kwasị ogunna!”

³ “M k'e ye ndi-osheri m ebuo iken bu-amuma, ku oku-Chuku, orogbo akpu-uhuhon ogun eto kwasị nnu eto (ogun mmeto kwasị nnu-uku), we k'e yisonme ekwa ahio.”

⁴ Ndi osherini wu osisi olivu ebuo le obu-ukpe ebuo hu ri ihun Onye-nwon-owa-ile.

⁵ Omeni ihian cho n'o me we ihien owule, okun a gha we onu puha, dungbu ndi ihenren we ahun cho ni we me we ihien; eria ke onye owule cho n'o me we ihien owule k'a don nwun.

⁶ We nwon iken we gi a kpokin enu-igwere amangbe mirin e zue ogen hu ile we gi e bu amuma, e ku oku Chuku. We nwonzikwo iken we gi e me mirin e henrin edeke—ke mirin ri iyi ke hun ri ohimin, we nwonzikwo iken we gi me udi eje-nsongbu le afunfun owule bianj uwa ogen owule we cho.

⁷ We shiaguu eri we, eje-anu hu hun k'a gha eje-mgbugbu hu migbu enwen e puha k'a luson we agha, meri we, gbu we.

* **Isi Nke Iri:1** pila ebuo we gi okun memem

⁸ Ozun wẹ k'a rị ụzọ ụwaya kanị rị obodo uku hụ wẹ gi ẹnya ime mmọn a kpọ Sọdọmụ lẹ Ijiptu, obodo ohu hụ wẹ nọ kpogbu Di-nwonn-i-wẹ.

⁹ Orogbo akp'ohin ẹtọ lẹ mkpikpi, ndị rị ichen-ichen lẹ ndi ebọn lẹ asusụ lẹ alị rịsonmẹ elu ụwa k'a gba ozun wẹ ilee; anikọ wẹ onyẹ ọwulẹ li wẹ.

¹⁰ Ndị bi ụwa k'a rị a ghoghọ nị madu ebụọ hụ a nwunhụn, e mę mmemmę, e yetari ibe wẹ ihien—makeni ndi-amuma ebunę te bu afunfun toni ndi ile rị elu-ụwa.

¹¹ Kanị, oge nọ gi męfu akp'ohin ẹtọ lẹ mkpikpi, ufere hụn e ye ndun nọ gha ebe Osolobue rị bja, banye ime wẹ, wẹ nọ turu ọtọ—oken egun nọ bja ndi hunni wẹ.

¹² Ya wẹ nọ nọ oken olu gha elu-igwee si wẹ, “Bja nị elu ebeni!” Ya wẹ nọ gi orukpu shi enu-igwee, id'anya ndi-ihenren wẹ rị e lee wẹ ile.

¹³ Ozigbo, alị nọ mahihie ọda-oda, azuun ohu ime obodo hụ nọ tikpọ, ọ hodu azuun itenę. Alị hụ mahihieni gbu madu ọgun-iri kwasi nnu-mmęsa (madu nnu-uku ęsa). Egun nọ tukemę ndi hodunı, wẹ nọ kweri nı Osolobue hụn rı elu-igwee e hikę ogbe.

¹⁴ Nsogbu nke ebụọ a ghafegụọ, lee ę, nke ẹtọ lala ęwa.

Opi Nke ęsa

¹⁵ Ya mmọn-ozı nke ęsa nọ gbu opi ę, m nọ nọ oken olu rịsonmẹ elu-igwee, a si,

“Alı-eze ụwa a wuruolę nke Di-nwonn-i-ęni

lę nke Kraistı a hụn o tumę;

o k'a kị jęnrin ejen!”

¹⁶ Ya kę ndi-isi ęnọ kwasi ọgun hụ hụn nọdisonmę ukpo wẹ ihun Osolobue nọ dan anı, keni Osolobue isi-alı, fe ę,

¹⁷ a bụ ebunı:

“Enyi rı e ye i ekele,

Chuku Nna,

hụn nwon ikęn o gi e mę ihien ile,

onyę hụn rı kikęnni, hụn rızikwọ mbụ.

Makęni y'e giguọ ikęn i hi-ogbe kịma.

¹⁸ Ndı alı ile e te bughọ olulu;

kanı iwe-lę-ọnuma i

a bjaolę nwan.

Oge y'e gi kın ndi nwunni ikpe

e ruguọ.

Oge hụn y'e gi kụ ndi-idibo i ụgwọ,

e ruguọ nwan—

ndi idibo i ndi-amuma—

uwę lę ndi-nsọ

lę ndi a tų egun i—

kę ndi uku kę ndi nta.

Oge y'e gi tikpọ ndi hụn e tikpọ ụwa

e ruguozı!”

¹⁹ Ya wẹ nọ gunpı Ụlọ-nsọ ime enu-igwee, wẹ nọ hụn ękpęti-nkwerigbama Osolobue ime ebęhụ. Amuma elu-igwee nọ besonmę, mirin nọ densonmę, akpabọ nọ hansonmę; alı nọ mahihie, ękwan igwere nọ dan ọda-oda.

Isi Nke Mmẹbụọ

Okpoho Hụ Lę Dragonu

¹ Ya kę oken ahunlele pu-ichen nọ puha elu-igwee: okpoho yi ęnya-anwun kę ęwuru nọ fuba; ifon rı a okpuru ụkụ, okpu-eze kokisę mmẹbụọ rı rı a isi.

² O rı ime. O hụ a kwan ękwan makęni ime rı e mę e. O hụ a turu a ọda-oda makęni omumu e ruguọ a.

³ Ahunlele ọzọ nọ mezi ime enu-igwee: eje-anu hi-ogbe w'a kpọ dragon' a puha; Dragonunı e hikę ogbe; o nwun ufie-ufie. Isi ęsa lę mpin iri k'o nwę. Okpu-eze ohu-ohu, risonmę ę isi ęsa ndi hụ.

⁴ Odundun a nọ zarı ụzọ ohu ime kokisę rı elu-igwere, tų wẹ ye anı—o hodu ụzọ ebụọ. Dragonu hụ nọ turu ihun okpoho hụ rı a cho n'ọ mu nwa, kęni ọ ripu nwa a hụn o gihu mupuha a.

⁵ Okpoho hụ nọ mu nwa, nwata-okęnnyę, hụn jęnkọ d'e gi ọkpọ-igwe kị ndi anı ile. Kanı, hụn o gihu mupuha nwata-okęnnyę hụ, wẹ nọ juru ya wu nwata, we ę shi ebe Osolobue lę ukpo-eze Osolobue rı.

⁶ Ya okpoho hụ nọ gbashi ime atų d'a nọdi ebęhụ Osolobue kwademę n'ę, ebe wẹ k'a nọ lepu a ęnya akp'ohin ọgun-ẹtọ kwasi nnu-ętọ.

⁷ Ya wẹ nọ luma agha elu-igwee, mmọn-ozì wụ Maịkẹlụ lẹ ndị mmọn-ozì e sọn n'ẹ nọ lụson Dragonụ hụ agha. Dragonụ lẹ ndị mmọn-ozì ẹ nọ lụsongwari wẹ.

⁸ Kanị wẹ nọ meri Dragonụ hụ. Anịzị nị wẹ ya lẹ ndị mmọn-ozì ẹ nọdị enu-igwee.

⁹ Wẹ nọ tutu Dragonụ uku hụ, agwọ mbụ-mbụ hụ w'a kpọ Ekwensụ, a kpọzị a Setanị. Iya wụ onyẹ hụn e dufie ụwa ile. Wẹ nọ tutu ẹ ye elu-ụwa—iya lẹ ndị mmọn-ozì ẹ.

¹⁰ M nọ nwan nụ olu ohu hannị ime elu-igwee, hụn rị a sị,

“Nzụofuha lẹ ikẹn lẹ alị-eze Chuku ẹnyi

lẹ ọkiki Kraịstị, onyẹ hụ o tumẹ,

a bịaguo nwan.

Makeni a tutuguo wẹ onyẹ ahun,

hụn e kpesonmẹ umunẹ ẹnyi,

ndị Itu-Kraịstị ibe ẹnyi

ẹka Osolobue ẹnyi uhinhin lẹ efinnai.

¹¹ Kanị wẹ nọ gi ẹdeke Nwa-ebulu hụ lẹ oku wẹ gi shian'a ẹri meri ẹ; egheni wẹ isi tuhu okukwe wẹ.

¹² Ya wụ, enu-igwee ya ghoğhoma nwan;

iya lẹ ndị bi ime ẹ!

Kanị, nsongbu jenkọ d'a rini ụwa lẹ ohimin,

makeni Ekwensụ e hidanguo d'e kunrun onu.

O gi oken olulu bja—

makeni o maringuo nị oge ẹ hodụ ẹkerẹ!”

Ekwensu E Buhezi Nsongbu E Elu-ụwa

¹³ Oge Dragonụ hụ gi hụn nị a tutuguo w'a ye elu-ụwa, o nọ chuma okpoho hụ mụ nwata-okennyẹ hụ.

¹⁴ Kanị, wẹ nọ ye okpoho hụ nku ẹbụo, nku ugon uku—n'o gi gha ebe agwọ hụ rị fepu, shi ime atụ, ebe wẹ jenkọ d'a nọ lepụ a ẹnya [ihien nọkẹ] ahua ẹto lẹ ifon isin.

¹⁵ Ya agwọ hụ, dragonụ hụ, nọ gha onu a hupụha mirin nọ kẹ iyi, n'o hukpu okpoho ahun, keni o huru ẹ,

¹⁶ Kanị alị nọ yeni okpoho hụ ẹka: alị nọ shiapu onu, luefu mirin hụ Dragonụ hụ gha onu hupụha.

¹⁷ Ya ize okpoho hụ nọ ban Dragonụ hụ, o nọ pu, jenmẹ d'a lụson umu okpoho hụ agha, ya wụ umu a ndi hoduni; ndi hūn e mesonmẹ ihien ndi hū Osolobue ku; ndi hūn a shia nị Jesu ẹri; ndi hūn e kwonkenmẹ oku Jesu.

¹⁸ Dragonụ hụ nọ turu enu ejan rị mkpenren ohimin.

Isi Nke Mmèbụọ

Eje-anu Ebuo Hu

¹ M nọ hūn eje-anu ohu k'o gha ime ohimin pūla. Mpīn iri lẹ isi ẹsa k'o nwẹ. Okpu-eze ohu-ohu risonmẹ elu mpin ndi hū. Efan rī ichen-ichen e kutu Osolobue risonmẹ elu isi ẹsa hū.

² Eje-anunī m hūn nọ kẹ Ubidon. Uku alī a nọ kẹ nke eje-anu w'a kpọ Biẹ. Onu a nọ kẹ nke Eworo.

Ya Dragon' nọ we ikẹn ẹ lẹ ukpo-eze ẹ ye eje-anu hū, tumẹ ẹ oken onyẹ-ọkiki.

³ Isi eje-anu ahun ohu nọ kẹ isi anu wẹ gbugu, kanị ebehū wẹ gi gbu ẹ a laguo. Ihien rī eje-anunī ẹhū a tūkenmẹkẹ ụwa ile ẹnya—nke wū nī wẹ ile hū e sōn ẹ.

⁴ Wẹ ile nọ femẹ Dragonụ hū makeni iya ye eje-anu hū ikẹn ahun o gi kị ọkiki. Wẹ nozi fe eje-anu hū, a sī, “Onyẹ nọ kẹ eje-anu hū? Onyẹ k'a saeka lūson ẹ ogun?”

⁵ Wẹ ye eje-anu hū onu o gi a nyan isi, e kusonmẹ aru. Wẹ nọ ye ẹ oghere kpa ikẹn orogbo ifon ebuo kwasị ogunna.

⁶ O nọ shiapu onu kutosonmẹ Osolobue, e kutu efan a, e kutu ebe o bi—ya wū, e kutu ndi ile bi elu-igwee.

⁷ Wẹ nozi nī a lūson ndi-nsọ agha, meri wẹ; e wezikwọ wẹ ebōn ile lẹ ndi ile lẹ asusu ile lẹ anj ile che okpuru ẹ kima.

⁸ Ndi ile bi enu-ụwa k'e fe ẹ—ya wū onyẹ owule wẹ deleni efan a ime ẹkukwọ nke ndun Nwa-ebulu hū wẹ gbu nī wẹ d'e gbe iyetọ ụwa.

⁹ Onyẹ nwon ntin, ya n'o nū.

¹⁰ Onyẹ owule Osolobue sī nī wẹ k'a nwunrun a, wẹ k'a nwunrun a; onyẹ owule Osolobue sī nī wẹ k'e gi opia-agma gbu ẹ, wẹ k'e gi opia-agma gbu ẹ.

Onwan cho ndidi lẹ okukwe ẹka ndi nke Osolobue.

¹¹ Ya m nọ hūn eje-anu ozo hūn gha ime-ụwa pūla. Mpīn ebuo k'o nwẹ rike nwa-ebulu bu o ku kẹ Dragonu.

¹² Okikì Eje-anụ hunnì rì a kị wụ nke eje-anụ nke ibuzọ, hụn o ye ẹ kịdonna'ẹ. O wa a ye uwa lẹ ndi hụn bi ime e olu nì wẹ e fe eje-anụ nke ibuzọ hụ—hụn ebe wẹ gi gbu ẹ lagwu.

¹³ O gisonmẹ oken orun-atumènya a kpa ikèn; o mēghodẹ okun gha elu-igwee hidan id'ènya ihian ile.

¹⁴ O nọ gi orun-atumènya ndinì wẹ ye ẹ efe rundonna eje-anụ nke ibuzọ hụ dufie ndi bi elu-ùwa; o sị wẹ kpụ ya wụ eje-anụ nke ibuzọ—hụn ahun wẹ be opia-agma isi ohu gbu ẹ—kanì o huzi nwan ndun.

¹⁵ Wẹ nọ nizi eje-anụ hụn-ebonì saeka mē ihien o mē hūn ihien ahun wẹ kpụ gi rì ndun, kunmē umenren—ihien hụ wẹ gi ụdi eje-anụ nke ibuzọ hụ kpụ, nke wụ nì ya wụ ihien wẹ kpụ nodẹ kumẹ oku; ya wụ ihien nodẹ mē wẹ gbu ndi hụ ile jụ nì efeko w'a.

¹⁶ Eje-anụ hūn-ebonì nozi mē wẹ ye ihian ile ahima eka-nni mobu ezimezi-ihun—kẹ ndi uku kẹ ndi nta, kẹ odafin kẹ ogbennye, kẹ igbon kẹ onye nwon enwen ẹ—

¹⁷ nke wụ nì onye owule wẹ yeleni ahima hụ a saeka non mobu re ihien owule. Ahima hụ wụ efan eje-anụ ibuzọ hụ mobu ahima hūn a nokin enya efan a.

¹⁸ Onwan cho amamihien: onye owule nwon nghota ya gi ẹ gbako ahima eje-anụ hụ, makeni ahima ihian ro. Ahima hụ wụ isin kwasì ogun-mmèto kwasì nnu*.

Isi Nke Mmèto

Nwa-ebulu Hụ Lẹ ndi Nke E

¹ E lezi m'ènya, m nọ hūn Nwa-ebulu hụ k'o turu elu Ugu Zayonu—ya lẹ madu nnu ogun-mmèto wẹ deye efan a lẹ efan Nedi ẹ ezimezi-ihun wẹ.

² M nọ nuzi olu gha enu-igwee bja. Oluni rì a han kẹ ụzun oken-mirin rì e huni lẹ ụzun akpabọ hankemèni. Olu hụ m nù rizi kẹ ebe ndi a kpọ ubo rì a kpọ ubo wẹ.

³ Madu nnu ogun mmèto ahun hụ a bu ebụ ohun ihun ukpọ hụ lẹ ihien eno hụ rì ndun lẹ ndi-isi hụ. O nwonnì onye ozo saeka munrun ebụ hụ wezuka madu nnu ogun-mmèto hụ wẹ gha ime uwa gbapuha.

⁴ Ndinì wụ ndi hụ gilèni ikpoho mē enwen wẹ; wẹ wụ ikennye marinlèni ikpoho. W'e sọn Nwa-ebulu hụ ebe owule o jenkọ. Osolobue lẹ Nwa-ebulu hụ a ghaguo ime ihian ile gbari ndinì noke mkpuru-ibuzọ.

⁵ Anutunì wẹ ntu onụ wẹ; enwon wẹ ntupo.

Ndi Mmèto-ozì Etọ Hụ

⁶ M nozi hūn mmèto-ozì ozo hūn feko ime enu, ime elu-igwee. O gi ozioma itebite hūn o k'e zi ndi ile bi elu-ùwa—ya wụ, ndi alì owule lẹ ebọn owule lẹ ndi a sụ asusu owule lẹ ndi owule.

⁷ O nọ gi oken olu sị, “Tụ nì egun Osolobue, onụ e ye ẹ ogbo, makeni ogen o k'e gi kin ikpe e ruguo. Eghẹ, fe ni Onye hūn ke enu-igwee lẹ uwa lẹ ohimin lẹ isi-mirin rì ichen-ichen!”

Babilon' A Daan!

⁸ Mmèto-ozì ozo, hūn mē ẹ ebụo, nọ fūha, a sị, “O danguo! Babilonu uku hụ a danguo! Okpoho hū hūn mē ndi alì ile ra manya a, manya a hūn zenì, manya ughere ẹ!”

Afunfun Rì E Che Ndi K'a Narin Ahima Eje-anụ Hụ

⁹ Mmèto-ozì ozo, hūn mē wẹ etọ, nọ puha, gi oken olu yiko, “Onye owule hūn fe eje-anụ hụ lẹ ụdi a wẹ kpụ, narin ahima a ezimezi-ihun mobu eka wẹ,

¹⁰ jenkọ d'a razikwo manya hū zenì, manya iwe-le-onuma Osolobue, hūn wẹ gburoleni—hūn wẹ huye ime mkpu iwe-le-onuma a. Wẹ k'e gi okun lẹ nsin-ènya-anwun ye wẹ eje-afunfun id'ènya ndi mmèto-ozì rì nsọ lẹ id'ènya Nwa-ebulu hụ.

¹¹ Enwunrun okun wẹ gi rì e ye wẹ eje-afunfun wẹ k'a rì ime ẹ k'a gha a loshi elu jenrin ejen. Kẹ uhinhin kẹ finnai, izu-iken arikonì ndi hụ siko d'e fe eje-anụ hụ lẹ ihien wẹ kpụ kẹ Iya, uwe lẹ onye owule narin ahima efan a.”

¹² Onwan cho ndidi eka ndi nsọ, ndi hūn e mesonmē ihien Osolobue ku, e kwerekemē ni Jizosi.

¹³ M nọ nù olu gha elu-igwee sị, “De onwan: gha ogenni jennme, ngozi jenkọ d'a rinì ndi hūn k'a nọ ime Di-nwonnì-ènyi nwanhùn!”

“Eghẹ, ndi wẹ gozi agozi kẹ wẹ wụ nke-esi! Wẹ k'e zu ikèn orun wẹ, makeni ihien wẹ runpuha rì e sọn wẹ!” Iya kẹ Mmèto-nsọ ku.

A Ghori Wẹ Mkpuru Uwa Mì

¹⁴ Ya m nọ lee ènya, m nọ hūn orukpu ochan. Onye nodi alì elu orukpu hū nọ kẹ Nwa nke Ihian. Okpu-eze goru rì a isi. Opia gorinì tunì w'a kpọ Sikụ, hūn wẹ gi a ghọ mkpuru hụ a eka.

* **Isi Nke Mmèto:**18 “666” kẹ w'a kpọ a Onu-ebo.

¹⁵ Mmọn-ozì ọzọ nọ gha ime Ụnọ-nsọ pụha, gi oken olu hijenni onye hụ nọdị elu orukpu, sị a, “Gi nwan sịkụ i ghorị mkpuru, nị oge e ruguo w'e gi ghorị mkpuru, makeni mkpuru uwa mi a kachanrịnguo.”

¹⁶ Ya onye hụ hụ nọdị enu orukpu nọ fe ọpia-sikụ a ye elu uwa, ghorị mkpuru uwa mi.

¹⁷ Mmọn-ozì ọzọ nọ gha Ụlọ-nsọ hụ nị elu-igwee fūha, ya nwen gizikwo ọpia-sikụ tū-nkọ.

¹⁸ Ya Mmọn-ozì ọzọ nọ gha ukpo nchụ-ejan pūha. Onwan wu mmọn-ozì hụ hụ Osolobue we oku ọwule gbashịarị okun che okpuru e. O nọ weshi olu elu, hijenni mmọn-ozì hụ gi ọpia-sikụ tū-nkọ, sị a, “Gi nwan ọpia-sikụ i tū-nkọ ghorị ọhio-grepu hụ nị vainị uwa mi, makeni grepu e a changuo!”

¹⁹ Ya mmọn-ozì hụ nọ fe ọpia-sikụ a ye elu-uwa, ghorị grepu rị uwa, tū a ye ebēhū hi-ogbe hūn Osolobue nọ a ghosị iwe-le-ọnūma a—ebēhū o nọ a pīnpūha manya grepu e.

²⁰ Wē nọ gha ime obodo hū pū, shi ebēhū d'a pīnpūha manya grepu hū. Edeke nọ gha ebahūn wē nọ a pīnpūha manya e hupūha. O ru edeke ahūn e ru ihjan isi-uvun; eshin banye ime e, o ru e ọnū; o d'e huru ihien nọkē mai! isen kwasi ọgūn-itenei.

Isi Nke Mmisin

Nsogbu Ikpaatun Eisa E D'e Bidon

¹ Ya m nọ hūnzị oken ahūnlele ọzọ pū-ichen ime elu-igwee; ọnwan a tūkenmekē ẹnya: mmọn-ozì ẹsa gi eje-afunfun ẹsa! Eje-afunfun ẹsanị wū ndị ikpaatun. Uwe kē iwe-le-ọnūma Osolobue k'e gi bi.

² M nọ hūn ihien nọ kē ohimin ughegbe wē gwagbama ya lē okun, hūnzị ndi hū mēri eje-anū hū lē ihien hū wē kpū kē ya—lē ahīma nōmba hū hūn a nōkin ẹnya ẹfan a. Ndin wē turu mkpenren ohimin ughegbe hū. Wē gisonmē ụbọ Osolobue ye wē.

³ Wē hū a hū ẹbū odibo Osolobue wū Mozizi lē ẹbū Nwa-ebulu hū, “Euu Chuku Nna,

Onye hūn nwon iken ile!

Y'e mēkē oken ihien lē ihien a tū ẹnya!

Euu, Eze anī ile lē agbō ile!

Iri-ochan lē ezioku kē i gi e mē ihien i.

⁴ Euu Nna,

onye k'a sị n'ọ tūko egun i,

n'ọ jakō ẹfan i mma?

Iyū sūo rī nsọ.

Alī ile k'a bja d'e fe i,

makeni y'a hanguo enen

hūn ghosị n'ī rī-ochan.”

⁵ Onwan e meguu, m nọ hūn Ụlọ-nsọ (Ọdụ-nkwerigbama ahūn, Ọdụ Ashja-eri ahūn, wē nọ e fe ofufe) hūn rī elu-igwee. Wē gunpū a agunpū.

⁶ Ndi mmọn-ozì ẹsa hū gi eje-afunfun ẹsa hū nọ gha ime Ụlọ-nsọ pūha. Wē yisonmē ẹkwa line nwunni, hūn rī e gbukeni. Wē ile gisonmē ihien goru kenhunmē obi wē.

⁷ Imē ihien ẹnọ hū rī ndun, ohu nọ ye mmọn-ozì ẹsa hū aferē ẹsa wē gi goru mēmē. Ihien jun aferē ndi hū wū iwe-le-ọnūma Osolobue, Onye hū rī ndun jēnrin ejen.

⁸ Ẹnwunrūn gha ọgho Osolobue lē iken e a lofūha nọ jun ụnọ-nsọ hū; o nwonzini onye saeka banye Ụlọ-nsọ hū d'e ru nị eje-afunfun ẹsa hū mmọn-ozì ẹsa hū gi e bi.

Isi Nke Mmisin

Eje-afunfun Eisa Ikpaatun!

¹ Ya m nọ nū kē oken olu gha Ụlọ-nsọ gwa ndi mmọn-ozì ẹsa hū oku, sị wē, “D'e hu ni iwe-le-ọnūma Osolobue rī ime aferē ẹsanị kpū elu-uwa.”

Ete Hūn E Shinni, A Turu!

² Ya mmọn-ozì ibuzo nọ jēn d'e hu ihien rī ime aferē a ye enu-uwa, eje-ete hūn e shinni, hūn a turunī, nọ jun ndi hū ẹhū, ndi ahūn bu ahīma eje-anū hū lē ndi hū fee ihien wē kpū kē iya.

Ihien Ile Rī Ohimin A Nwunhūn!

³ Mmọn-ozì nke ẹbūo nọ hu ihien rī ime aferē a ye ime ohimin, mirin rī ime ohimin nọ rī kē edeke onye nwunni. Ihien ọwule rī ndun ime ohimin nọ nwunhūn.

Iyi Lē Isi-mirin E Hēnrin Edeke!

⁴ Mmọn-ozì nke eto e hu ihien rī ime aferē a ye ime iyi lē isi-mirin risonmē uwa, wē nọ hēnrin edeke.

Osolobue Rī E Ye Afunfun Furuni!

⁵ M nọ nụ kę mmọn-ozị mirin ile rị ęka a sị,

“Euu Onye-nso,
onye hụn rị kikenni, hụn rịzikwọ mbu.
Ezigbo enen kę y'a han!

Y'a hain

i gi e yesonmę wę afunfun ndini.

⁶ Makęni e gbuguọ wę
ndi-nso lę ndi-amuma,
y'e yeguọ wę ędeke ra!
Ihięn wę cho
kę wę rị nwan a hụn!”

⁷ M nọ nụ kę ukpo nchụ-ęjan shiarị, sị,

“Egheę, Osolobue wu Di-nwonnị-ęnyi,
Onye nwon ikęn ile,
ikpe i ma wę hụ mma,
ezigbo enen kę y'a han!”

Anwun E D'a Magbu We!

⁸ Mmọn-ozị nke ęnọ nọ hu ihien rị ime afere a kpu ęnya-anwun, gi ę mę anwun ma ihian ọda-oda.

⁹ O makęnmękę wę—kanị, hụn nkę w'e gi gbehuto, mebehi njo, wę nọ kpoma Osolobue hụn rị e zihę afunfun ndini wę iyi. E yeni w'ę ogho.

Ishi E Kpume We!

¹⁰ Mmọn-ozị nke isen nọ hu ihien rị ime afere a ye ukpo-eze eje-anu hụ, alị-eze eje-anu hụ nọ gba ishi, wę nọ tamade ire wę * make oken-ufu wę rị ime ę;

¹¹ wę nọ kpoma Chuku rị elu-igwee iyi make ufu lę ęte rị wę ęhụ—egbehutoñi wę obi mębehi eje-ihien ndi wę rị e mę.

Iyi Yufretis' A Tahị, Hęnrin Uwaya!

¹² Mmọn-ozị nke isin e hu ihien rị ime afere a ye iyi uku hụ wu Yufretisi, mirin ę nọ tahị, gi beyeni ndi-nze jęnkọ d'a gha azuun ọwụwa-ęnya-anwun bja ọzo.

Eje-mmọn Eto Hụn E Dufie Ndi-nze!

¹³ M nọ hụn eje-mmọn ęto risonmę kę ewo kę wę gha onu Dragonu, onu eje-anu hụ, lę onu onye amuma-ntu hụ pula.

¹⁴ Ndinị wu eje-mmọn ndi a runsonmę ọrun-atumęnya rị ichen-ichen, uwe e jęn d'a kpoqbama ndi-nze ile rị ọwa make agha wę jęnkọ d'a lu Uhuohin nke Osolobue, Onye hụn nwon ikęn ile.

¹⁵ (Jesu sị, “Lee ę! M jęnkọ d'a bja idumuzi nọkę ohin. Ngozi jęnkọ d'a rinị onye ọwule k'a munrun ęnya, e che, amangbe w'a tonarin a ękwa a, amangbe ọ gba ọto a ghahunmę, a hụn wę ihien ifenren ę!”)

¹⁶ Eje-mmọn ęto hụ nọ kpokwama ndi-nze, wę ile nọ z ebehu w'a kpo 'Amagidonu. 'Amagidonu kę w'a kpo a onu Hibru†.

Alị-omahihie Jọgbu Enwen E!

¹⁷ Mmọn-ozị nke ęsa e hu ihien rị ime afere a ye ime ufere, oken olu nọ gha ukpo-eze hụ, ime Ulo-nso, sị,

“O guguo!”

¹⁸ Amuma nọ besonmę, mirin nọ densonmę, akpabo nọ hansonmę, alị nọ mahihie ọda-oda. Udi alị omahihieni e metuni kete w'e bimele ọwa; ọ mahihiekęnmękę!

¹⁹ Obodo uku hụ nọ kebe ọzo ęto; obodo shia ęfo hụn risonmę alị ile nọ tikpochanrin. Osolobue a nyanhan Babilon' uku hụ, ọ nọ we mkpu-manyia iwe-lę-onuma a ye ę ra.

²⁰ Alị ile mirin nọhunmę e fopu; ahunzikwonị wę ugu ọwule.

²¹ Eregede ękwan-igwee nyinhan kę ękpa simenti hụ a gha elu igwere a dankwasị ihian—d'e ru ni a buma wę Osolobue onu make afunfun hụn ękwan-igwee hụ rị a dani rị e buhe ni wę. Afunfun hụ a jokęnmękę njo!

Isi Nke Mmęsa

Okęn Igaraja Hụ Lę Eje-anu Hụ

¹ Ya mmọn-ozị ohu ime wę ęsa hụ gi afere nọ bja d'e kunrun m, sị m, “Bia, ni m ghosị i ikpe-omuma lę afunfun jęnkọ d'a rinị okęn igaraja hụ hụn nodi alị enu iyi bu ọda;

* **Isi Nke Mmisiin:10** “tama nkwenren-eze” † **Isi Nke Mmisiin:16** I kpochanrin a, “Ha-magidonu” ro, hụn wu “Ugu Magidonu”.

² oken igbaraja hu ya le ndi-nze uwa wi me mgba, hun mgba a we me tugbariguu ndi bi elu-uwa lekē manya.”

³ Ya mmōn-ozī hu nō buru m ime mmōn shi ime atū, m nō hun okpoho nōdī anī elu eje-anū e nwun ufie-ufie. Wē dejun eje-anū hu ēfan ichēn-ichēn hun e kutō Osolobue ēhū. Isi ēsa lē mpīn iri kē eje-anū hu nwē.

⁴ Okpoho hu yi ewuru nanran oda-oda hun e nwun ufie-rōnī, ufie-rōnī lē ufie-ufie. O yi ihien-mma rī ichēn-ichēn: kē goru kē ejije lē ihien-mma ndī ozo—kē ihien mma wē gi omūma hun a kōnī mēmē. O gizi mkpu wē gi goru mēmē ēka. Ihien rūnī lē ihien ru unyin ya lē igbaraja wī jun mkpu hu.

⁵ O nwē ēfan wē de ye ezimezi-ihun ē. Alī ēfan ahun e mike. Efan hu wū:

“Babilon' Uku, Nnē Ndī-igbaraja Lē Ihien Ile Rūnī Rī Imē Uwa.”

⁶ M nō hun a nī ēdeke okpoho hu ra, ēdeke ndī-nso lē ndī wē gbu makē ̄ri wē shīa nī Jizōsī, rī a tū a kē manya.

Ogen m gi hun a, o tūkenmē m ̄nya!

⁷ Kanī, mmōn-ozī hu nō sī m, “K'ō rī a tūnī ̄nya? M k'a kōwa nī ihien okpohoni lē eje-anū isi ēsa lē mpīn iri hu bu n'ē wū.

⁸ Eje-anū hu ̄ hun te rī arī mbū, bu ̄ rīzī a nwan—kanī, o d'a gha ime eje-mgbughu hu migbu enwēn ē puha. O puhaguū, o k'a la ntikpō. Mgbe ndī hōdū enu-uwa—ndī ahun ile wē deyelenī ēfan wē ime ēhuhūo nke ndūn nī Osolobue d'ē gbe iyetō uwa—k'ē gi hun kē eje-anū hu puhazī, o k'a tū wē ̄nya, makēni o te rī arī, bu ̄ rīzī a nwan, kanī ̄ lalazī alala.

⁹ Onwan chō amamihiēn lē nghōta.

Isi ēsa hu wū ugu ēsa okpoho hu nōdī elu wē; wē wūzikwō ndī-nze ēsa.

¹⁰ Imē ndī-nze ēsa hu, isēn a dangūo; ohu rī nwan a kī; ozo rī n'a e ke bīa. Kanī, o bīa, o k'a tōhū ēkēre sūo.

¹¹ O mē nke eje-anū hu hun rī mbū bu ̄ rīzī a nwan, iya wū eze hun k'ē mē wē ndī-nze ēsatō, bu onyē ohu ime wē ēsa rō—makēni o k'a kīzī. Kanī, ogen o k'ē gi fuhazī, o k'a lazīkwō ntikpō.

¹² Mpīn iri hu ̄ hun wū ndī-nze iri hun wē kelēni kin eze. Kanī wē k'ē kin wē eze, a kī wē ēkēre sūo, mgbahunmē okulokū ohu, uwē lē eje-anū hu.

¹³ Ihien ohu kē wē iri bu obi—wē iri k'ē kwerigbama, wē okīkī wē ye eje-anū hu n'ō kīma.

¹⁴ Wē k'a lūson Nwa-ebulu hu agha, kanī, Nwa-ebulu hu k'ē mēri wē, makēni iya wū Nna ndī-nna lē Eze ndī-nze, makēni ndī ya lē wē wī wūzikwō ndī *Chuku* kpō, ndī ̄ hōrī ahōrī, ndī wē gi e dōn ̄nya.”

¹⁵ Mmōn-ozī hu nōzī sī m, “Mirin ndī hu ̄ hun, hun igbaraja hu nōdī alī elu wē wū ndī rī ichēn-ichēn, igunrun ihjan rī ichēn-ichēn, alī rī ichēn-ichēn lē asusu rī ichēn-ichēn.”

¹⁶ “Nke mpīn iri hu ̄ hun, ize igbaraja hu k'a ban uwē lē eje-anū hu; wē k'ē ti ē iwi—napuchanrīn a ihien oṅwūle—gbarī a oṅo, ripu uru-ēhū a, kpō a okun.

¹⁷ Makēni, Osolobue e bugūo ihien ̄ chō n'ō mē che wē ime obi, kēni wē mē ē, ghananī ikwerigbama wechanrīn anī-eze wē lē okīkī wē ye eje-anū kīma, d'ē ru ogen oku Osolobue e gi mēzuchanrīn.”

¹⁸ “Nke Okpoho hu ̄ hun, iya wū obodo uku hu hun a kīchanrīn ndī-nze rī uwa.”

Isi Nke Mmēsa 7

Babilon' A Daan!

¹ Onwan e megūū, m nō hun mmōn-ozī ozo k'ō gha elu-igwee hidanla. Mmōn-ozī hu nwōn ikēn o gi e mē ihien bu oda; o banhan, uwa ile nō nwun makē oghō rī a ēhū hun rī e ti kē ukpe.

² O nō gi oken olu sī,

“O dangūo! Babilon' uku a dangūo! O wurūle ebe eje-mmōn rī ichēn-ichēn bi; ebe mmōn oṅwūle rūnī bi; ebe nnunū oṅwūle rūnī bi; [ebe anū oṅwūle rūnī, hun e ze ize bi].

³ Makēni, ndī anī ile a raolē manya a; o tugbuguo wē—manyā a hun wū ughere lē ihien-ōlīla-ēnya. Ndī-nze rī uwa e meḡuo mgba a. Ndī-afīa uwa e gīgūo akū-le-ūba a gha obibi ēhū-ufu lē eje-obibi ē hēnrinonmē ndī-īdafīn.”

⁴ Ya m nō nū kē olu ozo gha elu-igwee sī,

“Ndi nke m, gha nī ime ē puha, amamgbe unū e bu ēka che ime njo a, amamgbe unū e son ē narīn afunfun rīnī n'a;

⁵ makēni, enumenu njo a e ruguo enu-igwee; Osolobue a nyanhanguo njo a.”

⁶ “Mē ē ihien o mē ndī-ozo! Mēgwarī a ya uzo ēbūo! Gbaye ē manya k'ō dōn gbaye ndī ozo—y'a gbayede ē ya uzo ēbūo!

⁷ Ye ē afunfun lē ēkwan hun han kē oghō o ye enwēn ē lē obibi ēhū-ufu o bi.

Ebe o mē nī o sī enwēn ē, ‘Mmē rī a kī, mmē wū eze-okpoho; dī anwunnahīnī m, ihien-ēkwan emēko m!’

⁸ Ya wu, afunfun ile rini n'a k'e gi enya-anwun akp'ohin ohu b'achanrin—ke onwun, ke ihien-ekwan, ke unwun. We k'a kpo a okun. Eghete, makeni Chuku-Nna, hun ri a ma a ikpe wu diken."

⁹ Ndi-nze ri uwa hun megwu mgba a, son e bi obibi ehufu, k'a kwan n'a ekwan, gon'e—ogen we gi hun enwunrun okun we kpo a.

¹⁰ Egun afunfun o ri ime e aniko we nokunme e. We k'e turu ebe teni, a si,

"Lee o! Lee o!

Lede obodo uku hu-o!

Obodo uku wu Babilonu!

Afunfun we ye e gi ekere ogen suo,

mgbahunme okuloku ohu,

b'achanrin!"

¹¹ Ndi-afia uwa k'a gha a kwan n'a ekwan, sukuru, makeni o nwonzini onye e nonnarin we ibu-afia we—

¹² goru, ola (siva), ejije le ihien-mma ndi ozo le omuma ndi akoni w'a cho a cho we gzi a cho ihien mma; ekwa line, ekwa popu nanranni, ekwa Siki le ekwa ufie; udi osisi ile e shin ohunma le ihien ile ri ichen-ichen we gi avri wu eze-enyi mememe; udi ihien owule we gi osisi sitron hun a nanranni le igwe bronzu le igwe mmaka le mabulu mememe;

¹³ sinamonu le ihien ndi ozo ihien-oriri gi a suo; nsensi le maa le Frankisensi; manya, uden-olivu, oka we gwe nanranni le oka-witi; efin, atunrun, eshin le ugbo-anyinyan; igbon le umen-ndun ihian.

¹⁴ Ndi-afia hu k'a si a,

"Ihien ile ri mma ri a nagbu i enya a nahinguo i! Ihien ile ehufu gi e fu i le ogho i ile e hunahinguo i! Y'a hunkozi we jenrin ejen!"

¹⁵ Ndi hun a zu afia ihien ndini, hun gi afia uwe le ya a zu hi odafin k'e turu ebe teni a kwan ekwan—egun afunfun o ri ime e aniko we nokunme e—we k'a kwan ekwan, e goo, a si,

¹⁶ "Lee o! Lee o! Lee obodo uku hu, hun yi ekwa line nanranni le ekwa popu nanranni le ekwa ufie, hun yi ihien-mma nanranni jun ehufu—ke goru ke ejije le ihien mma ndi ozo we gi omuma a koni mememe!

¹⁷ Aku-le-uba hu ile e gigu nwan ekere ogen suo, mgbahunme okuloku ohu, lachanrin iwi!"

Ndi-isi ugbo-mirin ile le ndi ile e gi ugbo-mirin e jen le ndi a run ime ugbo-mirin le ndi owule e gi ugbo-mirin a zu afia, no turu ebe teni,

¹⁸ e yi oro—ogen we gi hun enwunrun we gi kpo a okun—a si,

"Elee obodo no ke obodo ukuni?"

¹⁹ A buo we uzunzun ye isi, a kwan, e goo—a si,

"Lee-o! Lee-o! Lede Obodo uku hu ndi ile nwon ugbo-mirin ime ohimin gi aku-le-uba a hi odafin! E gi we nwan ekere ogen, mgbahunme okuloku ohu, tikpofu a!"

²⁰ Ewu elu-igwee, ghoghoma no danguo! Unu ndi-nsọ le ndi-ozu pu-ichen le ndi-amuma, ghoghoma ni no danguo! Makeni, Osolobue e gigu ufiri onu ma a ikpe!

²¹ Ya mmọn-ozu ohu kin-akwanran oda-oda no buru olo hi-ogbe, tu a ye ime ohimin, si,

"Enina ke we jenko d'e gi gi aka-iken tu obodo uku hu wu Babilonu ye ali; ahunkozi w'a!"

²² "Anukozi we olu ndi-ubo le olu ndi oku-ebu le oku-ekpiri le oku-opi ime i;

ahunkozi we onye orun-nka owule ime i;

anukozi we ukwere olo ime i;

²³ ukpe-eka enwunkozi ime i;

anukozi we olu ighoghọ ndi ri a gba ehuhuo ime i.

Onwan k'e me makeni ndi-afia i gi ndi-uku uwa we wu wiwi ihien, o k'e me makeni y'e gigu oje-iken i me ndi ali ile ke i me we, dufiechanrin we.

²⁴ Eka a ke we nozi hun edeke ndi-amuma le ndi-nsọ le ndi ile we gbu ime uwa."

Isi Nke Mmiteneji

A Ghoghoma We Elu-igwee

¹ Onwan e megwu, m no nu oken uzun ime elu-igwee, hun no ke olu igunrun hi-ogbe; we hu a si, "Ija-mma ya rini Osolobue! Nzupuha le ogho le iken wu nke Osolobue enyi!"

² makeni ezioke k'o gi a han enen; o han ezigbo enen. O maguo oken igbaraja hu ikpe, igbaraja hu gi ughere e meru uwa. Osolobue e yeguo a afunfun make edeke ndi idibo Osolobue o gbu, gi megwari a ihien o me we."

³ We no siji, "Ija-mma ya rini Osolobue! Enwunrun okun we kpo igbaraja ahun hu a loshi enu jenrin ejen!"

4 Ndi-isi eno kwasị ogun hụ lẹ ihien eno hụ rị ndun no dan ali, fe Osolobue hun nodi ani elu ukpo-eze hụ, si, "Isee! Ja ni Osolobue mma (Aliluya*)."

Oriri-agbamehuhuo Nwa-ebulu Hu

5 Olu no gha ukpo hụ si, "Ja ni Chuku enyi mma, unu ndi idibo e lẹ ndi ile a tu egun e—ke ndi uku ke ndi nta!"

6 Ya m no nu oken olu hun no ke olu igunrun hi-ogbe mobu oken mirin ri e huni lẹ oken akpabo. Olu hụ rị a si,

"Ija-mma ya ri ni Osolobue—

Aliluya! Makeni Di-nwonni-enyi wu Osolobue enyi, onye hun nwe iken ile, ri a ki!

7 Ni enyi ghoghoma ni, ni enyi nanma ni; ni enyi yeme e ogbo, makeni agbamehuhuo Nwa-ebulu hụ e rugo; nwa-agbo o k'a lu a kwademe guo enwen e.

8 A nigu we nwa-agbo hụ yiri ekwa line nanranni, hun ri e gbukeni, hun nwonleni nkaru"—makeni ekwa line hụ rị a ghosị orun oma ndi nke Osolobue run.

9 Mmon-ozu hụ no si m detu onwan:

"Ngozi a rikakwo ni ndi hụ we kpọ oriri agbamehuhuo Nwa-ebulu hụ."

O nozi si m, "Ihienni wu oku Osolobue nke-esi."

10 Ya m no dan ali uku a, keni m fe e, kanj o no si m, "Emekwole a! M wuhu odibo rike yu lẹ umun e i ndi kwondon oku Jesu. Fee Osolobue! Makeni, ihien Jesu ku, iya wu ali ihien ile ndi-amuma ku."

Onye Hun Nyinko Eshin Ochan

11 Ya m no hun ke elu-igwee kpupu, a hun m eshin ochan ebeku; efan onye ri e nyinn'e wu "Onye-we-gi-don-enya lẹ Ezioku."

O han enen zinrinni, a lu agha zinrinni.

12 Enya a hụ e nwun ke ire-okun. Okpo-eze bu oda ri a isi. O nwonzikwo efan we de ede hun o me ni o nwonni onye marin n'a wezuka ya lẹ enwen e.

13 O yi ewuru we yoye ime edeke. Efan we gi marin a wu Oku Osolobue.

14 Ndi-agma enu-igwee ile nyinko eshin ochan sönko a. Ewuru we wu ezigbo line ochan, hun nwonleni nkaru.

15 Opija-agma tuni gha a onu suepuha, hun o jenkwo d'e gi meri ndi ali ile. O jenkwo d'e gi okpo-igwe ki we. O k'a zokpukpo we ke ihian don a zo akpuru vaini: ebeku Onye ahun nwon iken ile wu Osolobue no a ghosị oken iwe-le-onuma-a k'o k'a no zo we.

16 Nzere we deye elu ewuru e lẹ ogbodogbo a wu

"Eze ndi-nze lẹ Nna ndi-mma."

Jizosị E Meri Eje-anu Hu Lẹ Onye Amuma-ntu Hu

17 Ya m no hun mmon-ozu ohu k'o turu enya-anwun, o no gi oken olu kpọ nnunụ ile e fe elu-igwere oku, si we, "Bia ni-o! Gbakikome ni d'e ri oriri uku Osolobue kpọ-o!

18 D'e ri ni anu ndi-nze lẹ ndi-ndu-agma uku lẹ ndi-uku; anu eshin lẹ ndi te ri e nyinni we; anu ihian ile—ke ndi nwon enwen we-o ke igbon-o; ke ndi uku-o ke ndi nta-o!"

19 M no nwan hun eje-anu hụ lẹ ndi-nze uwa lẹ ndi-agma we ebe we gbakikome ni we d'a lusun onye hun ri e nyin eshin hụ lẹ ndi-agma a ogun.

20 Kanj we no nwundon eje-anu hụ, ya lẹ onye amuma-ntu ahun te ri a rundon ni eje-anu hụ orun-atumanya—hun gi orun-atumanya ndi hụ dufie ndi hun narin ahima eje-anu hụ lẹ ndi hun fe ihien we gi udi a kpụ. We no tu we ebuo ebe we ri ndun ye ime omi ahun okun ri, hun okun a gi nsin-enya-anwun a dun.

21 We no gi opija-agma onye hun ri e nyin eshin ochan gbupu ndi hoduni—opija-agma hụ gha onu a apuha; nnunụ ile no gi anu we rijunchanrin efo, righafe oken.

Isi Nke Ogun

Ahua Ogun-iri Kwasi Nnunaị Hu

1 Ya m no hun mmon-ozu ohu k'o gha elu-igwee hidanla, o gi ishanhan eje-mgbugbu hụ migbu enwen e lẹ egan hi-ogbe.

2 O no nwundon dragonu hụ, agwo mbu-mbu hụ wu Ekwensu, hun wuzikwo Setani, ken e egbun jenkwo d'a to ahua ogun-iri kwasi nnunaị, hun wu ahua nnu-uku;

3 o no tu a ye ime eje-mgbugbu hụ migbu enwen e, kpokin eje-mgbugbu hụ, fidon e—amamge o dufiezi ndi ani ri ichen-ichen. We k'e donme e ebeku d'e ru ni ahua ogun-iri kwasi nnunaị hụ e zu. Ohun meguu, we k'a hatuziriri a ekere ogen.

4 Ya m no hunsomme ukpo-eze; we no tum e ndi hun nodisonme ani enu we ndi k'a han enen. M no hunzikwo umen-dun ndi hụ we gi ifiri eri we shia ni Jizosị lẹ ifiri oku Osolobue

* **Isi Nke Mmitene:**4 "Aliluya" wuzi "Ja ni Osolobue mma!"

befu isi. Ndinị ju nị efeko wẹ eje-anu hu mobu ihien hu wẹ gi udi a kpu, juzi nị anarinko wẹ ahima eje-anu hu ezimezi-ihun wẹ mobu eka wẹ. Wẹ no nwan gha onwun lihi, rizi ndun, son Krajistị ki ahua ogun-iri kwasị nnunaị hu, ahua nnu-uku.

⁵ (Ndi ozo nwunni aghani onwun lihi d'e ru mgbe ahua ogun-iri kwasị nnunaị ahun gi zuguu.) Onwan wu igha-onwun-lihi nke ibuzo.

⁶ Onye wẹ gozi agozi le onye ri nsọ ke onye owule k'a ri ndi k'a gha onwun lihi nke ibuzoni wu. Onwun nke ebuzo enwon iken ebe ndini ri—anwunko wẹ onwun nke ebuzo. Kama, wẹ k'a wu ndi nchu-ejan Osolobue le Krajistị. Wẹ k'e son Krajistị ki ahua ogun-iri kwasị nnunaị.

Nke Ekwensu A Guu!

⁷ Ahua ogun-iri kwasị nnunaị hu zuguu, a topu wẹ Ekwensu, gha ime nwan o ri wepuha a.

⁸ O k'a pu d'e dufie ani ndi risonme ebamin-eno uwa, Gogu le Magogu ke w'a kpo wẹ. O k'e wegbama wẹ d'a lu agha. E bukenmekẹ wẹ oda: wẹ no ke ejan ri ohimin.

⁹ Wẹ no ghakworị ebe wẹ ri fetu ali ichen-ichen ri elu-uwā* bia d'e fihunme ebe ahun ndi nke Osolobue ri (ago wẹ) le obodo ahun ri Osolobue obi; kani, okun no gha enu-igwee hidan, bu wẹ ile ri.

¹⁰ Wẹ no tu Ekwensu hun dufieni wẹ ye omi okun le nsin-nya-anwun hu—ebehu eje-anu hu le onye amuma-ntu hu ri. Wẹ k'e ye wẹ afunfun uhinhin le efinnai jenrin ejen.

Okinkin-ikpe Ikpaẓuun

¹¹ Ya m no hun ukpo ochan ohu hi-ogbe le onye hun nodi ali elu e. Uwa le elu-igwere no gha ebe o ri gbafu, o nwonzini ebe wẹ k'a nodi.

¹² M no hun ndi nwunni ke wẹ turu ihun ukpo-eze hu—ke ndi-uku ke ndi-nta. E kpupusomme wẹ ehuhuo bu oda; ya wẹ nozi kpupu ehuhuo ozo, hun wu ekukwo nke ndun. Wẹ no gi ihien onye-onye me kin ndi hun nwunni ikpe—ke wẹ don detosomme wẹ ime ehuhuo ndi hu.

¹³ Ohimin no wepuha ndi-nwunni ri ime e, Onwun le Ali-mmōn no wepuhazikwo ndi-nwunni ri ime wẹ. Wẹ no gi ihien onye-onye me kin e ikpe.

¹⁴ Ya wẹ no tu Onwun le Ali-mmōn ye ime omi-okun hu.

Omi okunni wu onwun nke ebuzo.

¹⁵ Onye owule wẹ hunleni efan a ime ekukwo nke ndun, a tu wẹ onye hu ye ime omi-okun hu.

Isi Nke Ohu-kwasị-ogun

Elu-igwee Ohun Le Elu-uwā Ohun

¹ Ya m no hun elu-igwee ohun le enu-uwā ohun, makeni elu-igwee ibuzo le elu-uwā ibuzo a lagu. Ohimin arizi a.

Jerusalem' Ohun

² M no hun obodo-nsọ hu, Jerusalem' ohun hu, k'o gha enu-igwee hidanla, Osolobue zihę e. O ri ke nwa-agbọo wẹ choguu mma, hun ri e che di e.

³ M no nu oken olu gha ebe ukpo-eze hu ri a si,

“Lee e, ebe-obibi Osolobue a biaguo ime igunrun ihian; o k'e bi ime igunrun wẹ. Wẹ k'e fee e ni uwe wu ndi nke e; [Osolobue k'e me wẹ ni ya wu Osolobue wẹ]—Osolobue le enwen e k'a noyeni wẹ.

⁴ O k'e finchanpuchanrin wẹ ɛnya-mirin owule ri wẹ ɛnya. Onwun arikozị; ke ihien ɛnya-mirin ke ekwan ke ufu arikozị—makeni ihien akan a ghafeguo.”

⁵ Onye hu nodi ani elu ukpo-eze hu no si,

“Lee e! M ri e kedonzi ihien ile!”

O no sizi, “Detu ihieni, makeni oku ndini wu ezioku le oku furu wẹ gi e don ɛnya.”

⁶ Ya o no si m, “O meguo! Mmę wu Ibuzo le Ikpaẓuun, Mbidon le Ogugu. Onye owule egun-mirin ri a gun, m k'a gha isi-mirin hu mirin e ye ndun gha e hupha ye e mirin ofe.

⁷ Ndi hun merini k'e nwehen ihien ndini m k'e ye. M k'a wuru Osolobue wẹ, a wuru wẹ umu m.

⁸ Kani, nke ndi a tu egun le ndi-kwerileni le ndi runi; ndi-izighe le ndi-ughere; ndi ile e bunshin le ndi gi iken eje-mmōn a run; ndi a rua mmōn le ndi-ntu ile—wẹ ile shiko d'a ri ime omi okun le nsin-nya-anwun hu, hun wu onwun nke ebuzo.”

Jerusalem Ohun Hu

⁹ Ya mmōn-ozī ohu ime wẹ ɛsa hu te bu afeze afunfun ikpaẓuun ɛsa no bia d'a si m, “Bia, m k'a ghosi i onye hu ya le Nwa-ebulu hu jenko d'a gba ehuhuo, nwunye Nwa-ebulu hu.”

* **Isi Nke Ogun:9** ledele Habakuk 1.6

¹⁰ O nò buru m ime-mmò shi enu ugu ohu, oken-ugu, hun jèn elu oda-oda; o nò ghosì m obodo-nso hù wù Jerusalem k'ò gha elu-igwee hidanla, Osolobue zihè è.

¹¹ Oghò Osolobue rì a èhù, o hù e be nwanran-nwanran kè ihien-mma ndi ahun a kokenmeni, lekè akpuru Jaspà; o hù e nwun zai.

¹² Mgbon è hi-ogbe, jèn elu oda-oda. Onu-mgbon mmebuò k'o nwe; mmò-ozì ohu-ohu turusomè onu-mgbon ndi hù. Wè deye éfan ikpun-ulo mmebuò rì Izrelù ohu-ohu onu-mgbon ndi hù.

¹³ Onu-mgbon etò-etò risomè è ebamin enò—etò rì ibèka owuwa-ènya-anwun, etò rì ibèka ugu, etò rì ibèka ndidan-mirin, etò rì ibèka ndidan ènya-anwun.

¹⁴ Mgbon anì hù nwon omuma mmebuò gin'è noke iyeto. Wè deyesomè éfan ndi-ozì pu-ichen mmebuò Nwa-ebulu hù enu wè.

¹⁵ Mmò-ozì hù gwa m oku gi mkpìnsin goru wè gi a ma ihien, hun o k'e gi ma obodo hù lè onu-mgbon ndi rin'a lè mgbon è.

¹⁶ Obodo hù nwe azun enò. Azun enò ahun wuchanrin ahanmahan—ya wù, k'o suehan k'ò shìahan.

O nò gi mkpìnsin a ma obodo hù. *stadion* nnu-uku mmebuò rò (ya wù ihien noke maiji ogun-mmitenèi kwasì nnu-eto). K'o suehan lè k'ò shìahan lè k'ò jèhan elu wuchanrin ahanmahan.

¹⁷ O nozi ma kè mgbon è shìahan: gha mkpò-èka d'e ru onunu-èka mmebuò-uzò-mmebuò (kubiti enò kwasì ogun-èsa) k'ò wù—kè ihian don a ma ihien. Ihien mmò-ozì hù gi ma a hanhù kè hun ihian gi a ma ihien.

¹⁸ Omuma a koni w'a kpo Jaspà kè wè gi tun mgbon hù; goru wè gwagbamalenì ya lè ihien owule kè wè gi tun obodo hù; o nwun zai kè ughegbe.

¹⁹ Wè gi udì ihien-mma ile rì ichen-ichen rì mkpa chosomè omuma ndi hù gi mgbon hù noke iyeto mma. Nke ibuzò wù Jaspà; hun mè è èbuò wù Safe; hun mè wè etò wù ageti. Hun mè wè enò wù émaradi;

²⁰ hun mè wè isen wù onisi; hun mè wè isin wù kanelianì. Hun mè wè èsa wù kraisolaiti; hun mè wè èsato wù berili; hun mè wè itenèi wù topazi. Hun mè wè iri wù kraispresi; hun mè wè mmanai wù jasinti; hun mè wè mmebuò wù ametisi.

²¹ Omuma pu-ichen a koni hun wè gi tusomè onu-mgbon mmebuò hù risomè udì ichen-ichen. Onu-mgbon owule ime wè wù ogbe omuma pu-ichen ohu—omuma ndi hù w'a cho acho wè gi a cho ihien mma. Goru wè gwaleni kè wè gi memè uzò uwaya-kanì hun rì ime obodo hù: o nwuchanrin zai kè ughegbe!

²² Ahunni m unò-nso owule ime obodo hù—makèni Osolobue hun wù Di-nwònni-ènyi, Onye hun nwon ikèn ile, lè Nwa-ebulu hù wù Ulo-nso obodo hù.

²³ Obodo hù achodeni ènya-anwun mobu ifon hun k'e ye è ukpè, makèni oghò Osolobue wù ukpè è, Nwa-ebulu hù wù ukpè-èka a.

²⁴ Ukpè obodo hù kè ndi anì ichen-ichen k'e gi bi. Ndi-nze uwa k'e webanhan oghò wè ime Obodo hù.

²⁵ Agunmakò wè onu-mgbon obodo hù ebe eki rì elu, bu uhinhin ariko ebèhù. Ya wù, agunmakò w'a kè uhùohin han.

²⁶ Wè k'e webanhan oghò alì ichen-ichen lè akù-lè-ùba wè ime è.

²⁷ Kanì, o nwònni ihien owule rilèni ochan mobu onye owule hun e mè ihien runì ènya Osolobue mobu ihien owule ya lè ntù wì k'a banyen'è. Ndi wè de éfan wè ime èkukwo nke ndun Nwa-ebulu hù, uwè sùò k'a banye è.

Isi Nke Ebuò-kwasì-ogun

Iyi Hù Hun Mirin È È Ye Ndun

¹ Mmò-ozì hù nò ghosì m iyi ahun mirin è e ye ndun; o gha ukpo Osolobue lè Nwa-ebulu hù hula; o nwun zai kè ughegbe.

² O hukò ahanmahan uzò uwaya-kanì rì ime obodo hù. Osisi ahun hun e ye ndun risomè iyi hù azunni lè azunni. Osisi hù a mì udì mkpuru mmebuò ahà. Ifon-ifon kè o gi a mì mkpuru. Wè gi ehuhò a a zò ndi anì ile orì.

³ Ahunkòzi wè ihien wè bu onu. Kama, ukpo-eze Osolobue lè Nwa-ebulu hù k'a rì ime è, ndi-idibo è k'a rì e fe è.

⁴ Wè k'a gha a hun ihun è; éfan a k'a rì wè ezimezi-ihun.

⁵ Ohihì agbakòzi; achokòzi wè ukpè-èka mobu ukpè ènya-anwun w'e gi legha uzò, makèni Osolobue hun wù Di-nwònni-ènyi jenkò d'a wù ukpè wè. Wè k'a kì jènrin ejèn.

⁶ Mmọn-ozị hụ nọ sị m, “Oku ndị nị wụ ezioku, wẹ furu w'e gi dọn ẹnya—makẹni Onyẹ-nwonn-ẹnyị, Chuku hụn a gwa mmọn rị ime ndi-amuma ihien hụ ndi-amuma e ku, iya zihe nwan mmọn-ozị e d'a ghosị ndi-idibo ẹ ihien ndi hụn o menị wẹ k'e meriri ẹgwa.”

⁷ Jesu sị,
“Lee ẹ, m lala ẹgwa!
Ngozi rini onyẹ k'e mę
ihien amuma rị ime ẹhuhụonị ku!”

⁸ Mmę wụ Jonu, mmę gi ntin m nụ ihien ndini, gi ẹnya hụn wẹ. Ogen m gi nuguu wẹ, hunguu wẹ, m nọ dani mmọn-ozị hụ ghosị nị m wẹ al—nị m fe ẹ.

⁹ Kanj o sị m, “Emekwọle a! M wụ odibo ibe i—jyụ lẹ umunę i ndi-amuma lẹ ndi hụn e mesonmę ihien ndi hụ ẹhuhụonị ku. Fee Osolobue!”

¹⁰ O nozi sị m, “Ezumele ihien ndi wẹ ku ime amuma rị ẹhuhụonị, makẹni, ogen wẹ k'e gi mę rị nsue.

¹¹ Onyẹ e mę njọ ya mesonmę; onyẹ e bi obibi ru unyin ya bisonmę; onyẹ rị ochan ya risonmę; onyẹ rị nsọ ya risonmę.”

¹² Jesu sị, “Gon ni ntin, m lala ẹgwa! Ugwo-orun m jenkọ a kụ rị m ẹka. M k'a kụ onyẹ owule ugwo k'o dọn run.

¹³ Mmę wụ Afa lẹ Omega, Ibuzọ lẹ Ikpazun, Mbidon lẹ Ogugu.”

¹⁴ Ngozi rini ndi hụ k'a sụ ẹkwa wẹ, keni wẹ nị wẹ d'e ri mkpuru osisi ahun e ye ndun, keni wẹ nị wẹ gha onu-mgbon hụ banye ime obodo hụ.

¹⁵ Makẹni, ndi hụ e bi kẹ nkitę, ndi a rụa-mmọn, ndi e bu nshi lẹ ndi gi iken eje-mmọn a run, ndi-ughe, ndi-izighe, ndi a rụa mmọn lẹ onyẹ owule ntu a sọ lẹ onyẹ owule e mę ihien ya lẹ ntu wị abanyekọ obodo hụ.

¹⁶ “Mmę wụ Jesu zi mmọn-ozị m ozini d'e zi unu, keni o rusonmę ụka ichen-ichen ẹka. Mmę wụ mkpogun ahun Defidi gha suepuha; m ghazikwo ẹhụ Defidi puha. Mmę wụ kokise utuntun hụ hụn e keni.”

¹⁷ Mmọn-nsọ lẹ okpoho hụ 'ya lẹ Jesu jenkọ d'a gba ẹhuhụo rị a sị,
“Bia!”

Onyẹ owule hụn nuni ya sizi,

“Bia!”

Onyẹ owule ẹgun-mirin rị a gun ya bia! Onyẹ owule chonị, ya weri mirin hụn e ye ndun, ya weri ẹ ofe ra.

Eka-ntin!

¹⁸ M rị a gwakwo onyẹ owule nụ ihien ndi wẹ ku ime amuma rị ẹkukwonị nị onyẹ owule becheni ni wẹ, Osolobue k'e beche n'e afunfun ndi hụ wẹ ku oku wẹ ime ẹhuhụonị;

¹⁹ onyẹ owule wepu ihien ime wẹ, Osolobue k'e wefu ihien run'ẹ ime osisi hụ e ye ndun lẹ obodo-nsọ hụ wẹ kusonmę oku wẹ ime ẹhuhụonị.

Mmekin

²⁰ Onyẹ hụn ku ihien ndini, hụn gi wẹ shia ẹri, sị,

“Eghe, m lala ẹgwa!”

Isẹ! Onyẹ-nwonn-ẹnyị wụ Jesu, bia!

²¹ Ẹfoma Onyẹ-nwonn-ẹnyị wụ Jesu ya rini ihian ile.